

UNIVERSITY OF TORONTO



3 1761 01064260 1



734
32
455

DIE GRIECHISCHEN
CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLER
DER
ERSTEN DREI JAHRHUNDERTE

HERAUSGEGEBEN VON DER KIRCHENVÄTER-COMMISSION
DER KÖNIGL. PREUSSISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN



EUSEBIUS

ZWEITER BAND, ZWEITER TEIL



LEIPZIG
J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG
1908



IN DER REIHENFOLGE DES ERSCHEINENS BAND 92

Druck von August Pries in Leipzig.



HERMANN UND ELISE GEB. HECKMANN
WENTZEL-STIFTUNG

EUSEBIUS WERKE

ZWEITER BAND

DIE KIRCHENGESCHICHTE

HERAUSGEGEBEN

IM AUFTRAGE DER KIRCHENVÄTER-COMMISSION
DER KÖNIGL. PREUSSISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN
VON

DR. EDUARD SCHWARTZ

PROFESSOR AN DER UNIVERSITÄT GÖTTINGEN

DIE LATEINISCHE ÜBERSETZUNG DES RUFINUS

BEARBEITET IM GLEICHEN AUFTRAGE

VON

DR. THEODOR MOMMSEN

PROFESSOR AN DER UNIVERSITÄT BERLIN

ZWEITER THEIL

DIE BÜCHER VI BIS X

ÜBER DIE MÄRTYRER IN PALÄSTINA

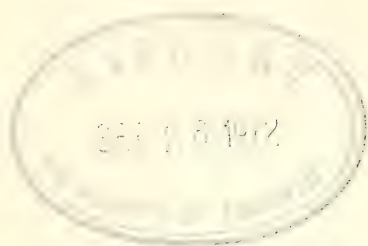


12295-1
6 | 7 | 12

LEIPZIG

J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1908



VF

1912

6 27

1902

6 27

7 2

INHALT VON EUSEBIUS BAND II₂

| | |
|---|-------------|
| Kirchengeschichte Buch VI—X | S. 509—904 |
| Eusebius, Über die Märtyrer in Palästina | S. 907—950 |
| Rufinus Vorrede und Einlage über Gregorius Thaumaturgus | S. 951—956 |
| Rufinus Buch X—XI | S. 957—1040 |

Vorbemerkungen zum zweiten Teile

Während die zweite Abteilung der Kirchengeschichte im Druck war, ist Th. Mommsen durch den Tod von der Arbeit abgerufen. Ich habe nach dem bis zum Schluß fertig vorliegenden Manuscript des Textes und des Apparats die Correctur besorgt, auch die Collation des Palatinus 822, die G. Mercati mit unermüdlichem und stets hilfreichen Fleiß in die Druckbogen eintrug, nach den von Mommsen aufgestellten Grundsätzen dem Apparat einverleibt. Die Bibelstellen sowie die Entlehnungen der griechischen Kirchenhistoriker aus Rufin X. XI sind von mir nachgewiesen.

Außer den zu Beginn von Buch I aufgeführten Handschriften hat Mommsen für den Text von Rufins Buch X und XI benutzt:

L = Lucca Capitularbibliothek 490.

Im Apparat bedeuten *L^a* und *L^b* Lesung erster Hand vor und nach der Correctur, *L¹* und *L²* Lesung erster und zweiter Hand.

Die griechische Übersetzung, die zu großen Partien des elften Buches nach Mommsens Anordnung unter den Text gesetzt ist, stammt aus der zweiten Recension der Chronik des Georgios Monachos und ist von De Boor an Mommsen mitgeteilt.

Näheres werden die Prolegomena bringen, deren Manuscript von Mommsen selbst fertig gestellt ist. Der ursprüngliche Plan war, die Prolegomena dem ersten, die Indices dem zweiten Bande beizugeben. Er wurde aufgegeben, weil auf diese Weise die beiden Textbände unförmlich angeschwollen wären; auch ist es bequemer die Indices zu benutzen, wenn sie separat gebunden sind. So ist beschlossen, aus den Prolegomena und den Indices einen dritten Teil zu bieten, der bestimmt 1908 erscheinen wird.

Göttingen, November 1907

E. Schwartz.

Τάδε καὶ ἡ ε περιέχει βιβλος τῆς Ἐκκλησιωστιζης ἱστορίας

- A Περὶ τοῦ κατὰ Σενῆρον διωγμοῦ.
 B Περὶ τῆς Ὁριγένους ἐκ παιδὸς ἀσκήσεως.
 5 Γ Ὡς ζομιδῆ γέως ὄν τὸν Χριστοῦ λόγον ἐπρέσβειν.
 Δ Ὅσοι δὲ αὐτοῦ κατηχηθέντες προήχθησαν μάρτυρες.
 E Περὶ Ποταμαίνης.
 ς Περὶ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείως.
 Z Περὶ Ἰούδα συγγραφέως.
 10 H Περὶ τοῦ πολυμήθετος Ὁριγένει.
 Θ Περὶ τῶν κατὰ Νόρισιδου παρεδόξων.
 I Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπισκόπων.
 IA Περὶ Ἀλεξανδρον.
 IB Περὶ Σαραπίωνος καὶ τῶν γενομένων αὐτοῦ λόγων.
 15 II Περὶ τῶν Κλήμεντος συγγραμμάτων.
 IA Ὅπως ἐνημύνησε γραφῶν.
 IE Περὶ Ἡρακλῆ.
 IF Ὅπως Ὁριγένης περὶ τὰς θείας γραφὰς ἐσπονδάκει.
 IZ Περὶ Συμμέχου τοῦ ἱουδαίου.

AA^mTBDM(ER)Σarm Σarm t A | 3 τῶν Ἐκκλησιῶν διωγμοῦ BD | 5 ὄν
 διωγμῶν ER | ἐπρέσβειν TM | 7 ποταμαίνης τῆς μείντορος BD
 9 τοῦ συγγραφέως T συγγραφέως χριστιανοῦ BD | 10 am Schluss + ὡς
 ἐπιπὸν ἐξέτεμεν BD | 13 am Schluss + ἐπισκόπων Σarm Σarm t ἐπισκόπων ἱε-
 ροσολύμων BD | 16 den Titel IA > A, so dass die folgenden Zahlen um 1
 niedriger werden | ἐνημύνησε ὁ αὐτὸς γραφῶν BD | 17 περὶ τῆς τοῦ
 Ἡρακλῆ λογώτητος BD | 18 περὶ τῶν θείων γραφῶν ἐσπονδάκει AA^mT ἐσπον-
 δάκει περὶ τῶν θείων γραφῶν M περὶ τῶν θείων ἐσπονδάκει γραφῶν BDER
 19 am Schluss + τῶν θείων γραφῶν BD τῶν γραφῶν Σarm Σarm t

LIBER VI

Haec continet sextus liber Eusebii Caesariensis ecclesiasticae historiae de Graeco in Latinum versae.

Incipiunt capitula de libro sexto:

- 5 I De persecutione Severi.
 II De Origenis à puero institutione.
 III De eo quod a puero verbum dei praedicabat.
 IIII Quanti per ipsum edocti martyres facti sunt.
 V De Potamiena.
 10 VI De Clemente Alexandrino.
 VII De Iuda tractatore.
 VIII De his quae erga semet ipsum gessit Origenes.
 IIIII De Narcissi mirabilibus.
 X De episcopis Hierusolymorum.
 15 XI De Alexandro.
 XII De Serapione et libris eius.
 XIII De libris Clementis.
 XIIII De Heracla.
 XV Quantum studii fuerit Origeni erga scripturas divinas.
 20 XVI De Symmacho interprete.

POF

1/2 haec versae] *P om. OF* | 4 incipiunt sexto] *P incipiunt capitula libri sexti O incipit liber sextus F* | 9 c. *V hoc loco debet inserens post c. VII rubr. de potamiena O², corrigens ita rubricas Eusebianas secundum textum Rufini* | 10/11 c. *VI. VII omisit in textu Rufinus* | 12 origenus *P*

- III Περὶ Ἀμφοσίων.
 IΘ Ὅσα περὶ Ὀριγένους μνημονεύεται.
 Κ Ὅσοι τῶν τηριζάδε γέρονται λόγοι.
 ΚΑ Ὅσοι κατὰ τοῦσδε ἐπίσκοποι ἐγρωρίζοντο.
 5 ΚΒ Ὅσα τῶν Ἰππολύτων εἰς ἡμᾶς ἤλθεν.
 ΚΓ Περὶ τῆς Ὀριγένους σπουδῆς καὶ ὡς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ προε-
 σβείου ἠξιώθη.
 ΚΔ Τίνα ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξηγήσατο.
 ΚΕ Ὅπως τῶν ἐνδιαδήκων γραφῶν ἐμνημόνευσεν.
 10 Κς Ὅπως αὐτὸν ἐόρων οἱ ἐπίσκοποι.
 ΚΖ Ὡς Ἡρακλῆα τὴν Ἀλεξανδρείαν ἐπισκοπὴν διεδέξατο.
 ΚΗ Περὶ τοῦ κατὰ Μαξιμῖνον διωγμοῦ.
 ΚΘ Περὶ Φαβιανοῦ ὡς Ῥωμαίων ἐπίσκοπος ἐκ θεοῦ παραδόξως
 ἀνεδείχθη.
 15 Α Ὅσοι γεγονέων Ὀριγένους ποιηταί.
 ΑΑ Περὶ Ἀγριανοῦ.
 ΑΒ Τίνα Ὀριγένης ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐξηγήσατο.
 ΑΓ Περὶ τῆς Βηρυλλίου περικοπῆς.
 ΑΔ Τὸ κατὰ Φίλιππον.
 20 ΑΕ Ὡς Μονέσιος Ἡρακλῆα τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο.
 Ας Ὅσα ἄλλα ἐσπούδαστο τῷ Ὀριγένει.
 ΑΖ Περὶ τῆς τῶν Ἀράβων διαστάσεως.
 ΑΗ Περὶ τῆς Ἑλλενιστικῶν αἰρέσεως.
 ΑΘ Περὶ τῶν κατὰ Ἀκτίου.

1 περὶ τῆς περιλήψεως ἀμφοσίων BD | 23 die Titel IΘ Κ > Α, so dass die folgenden Zahlen um 3 niedriger werden | 3 ὅσαι Μ | τὸ D | 4 ἐγρωρίζοντο Μ | 8 ἐξηγήσαντο ΤΒ ἐξηγήσαντο Β¹ D | 8—10 die Titel ΚΔ ΚΕ Κς > Α, so dass die folgenden Zahlen um 6 niedriger werden | 9 ἐνδιαδέκων BD | 10 11 die Titel Κς und ΚΖ umgestellt Am Σarm Σarm t | 10 αὐτὸς Σarm Σarm t | 11 ὅπως Τ | 16 am Schluss + τοῦ χορογράφου BD | 17 den Titel ΑΒ > Α, so dass die folgenden Zahlen um 7 niedriger werden | am Schluss + καὶ ὅσα BD | 19 καὶ κατὰ Τ¹, durch Rasur corr. | φίλιππον ΤΜ φίλιππον κρίσασα ΑAm φίλιππον τὸν βασιλέα BD und über Philippos, mit dem Vorhergehenden verbunden Σarm Σarm t | 20 ΑΔ Σarm Σarm t | 21 ΑΕ Σarm Σarm t | ἐσπούδασται BD | τῶι > MER | 22 Ας Σarm Σarm t | 23 ΑΖ Σarm Σarm t | τῆς τῶν Ε | 24 ΑΗ Σarm Σarm t | περὶ τοῦ κατὰ Ἀκτίου διωγμοῦ καὶ ὅσα Ὀριγένους πέποιθεν BD

- XVII De Ambrosio.
 XVIII De episcopis, qui tempore Origenis fuerunt.
 XVIII De Hippolyti libris.
 XX Quomodo Origenes presbyter factus est.
 5 XXI Quomodo Heraclas apud Alexandriam susceperit sacerdotium.
 XXII De persecutione Maximini.
 XXIII De ordinatione Fabiani episcopi et mirabilibus, quae in ea
 gesta sunt.
 XXIII Quanti discipuli fuerint Origenis.
 10 XXV De Africano.
 XXVI De Beryllo.
 XXVII De Philippo.
 XXVIII De Dionysio episcopo.
 XXVIII De Arabum discessione.
 15 XXX De haeresi Helcesaitarum.
 XXXI De Decio.

POF

4 origenis *P* | 5 quomodo] quando *P^u* | 7 episcopi fabiani *P^u*
 9 origines *P^a* | 11 beryllo *P* | 14 araborum *P* | 15 helcesaitarum] *P*
 elcesaitarum *OF*

Eusebius II.

- M* Περὶ τῶν Διονυσίου συμβάντων.
MA Περὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας μαρτυρησάντων.
MB Περὶ ὧν ἄλλων ὁ Διονύσιος ἱστορεῖ.
MI Περὶ Νοουάτου, οἷός τις ἦν τὸν τρόπον, καὶ περὶ τῆς κατ' αὐ-
 5 τὸν αἰρέσεως.
MJ Περὶ Σεραπίωνος ἱστορία Διονυσίου.
ME Ἐπιστολὴ πρὸς Νοουᾶτον Διονυσίου.
Mz Περὶ τῶν ἄλλων Διονυσίου ἐπιστολῶν.

1 16 Σarm Σarm t | Διονυσίου τῷ ἐπισκόπῳ BD | 2 M Σarm Σarm t
 ἐξ D | 3 MA Σarm Σarm t | ὄν M | ὁ > T | 4 MB
 Σarm Σarm t | 6 MI Σarm Σarm t | Διονυσίου] παρὰδοξὸς ER | 7 MJ
 Σarm Σarm t | Διονυσίου πρὸς νουᾶτον ER | 8 den Titel Mz > A | ME
 Σarm Σarm t

XXXII De passionibus Dionysii.

XXXIII De martyribus, qui apud Alexandriam passi sunt.

XXXIII De his, quae scripsit Dionysius.

XXXV De Novato.

5 XXXVI De Serapione.

XXXVII De his, quae ad Novatum scripsit Dionysius.

ER Τὸδε περιέχει καὶ ἡ ἕκτη βιβλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ Ἡεριφίλου·

A B — Text

Γ Ὡς μετὰ Ἰουλιανὸν Δημήτριος τὴν ἐπισκοπὴν Ἀλεξανδρείας [Ἀλεξανδρέων R] κατέσχευεν.

Δ—Θ [die Zahl Θ > R] = Γ—H Text

I Θ R Ὡς Σέβηρον Ἀρτουῖνος εἰς αὐτοῦ διαδέχεται.

IA I R Περὶ τῶν κατὰ Νήροισσον τῶν τῶν ER] Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπων παραδόξων.

IB [IA R Περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ σὲν τῷ Νηροίσσοι ἐπίσκοποῦντος.

IF IB R Ὡς μετὰ Σαραπίωνα Ἀσκληπιάδης Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος καθίσταται.

IA [IF R] Περὶ Σαραπίωνος καὶ τῶν γενομένων αὐτοῦ λόγων.

IE IJ R] Περὶ τῶν Κλήμεντος συγγραμμάτων, ὁπόσων ἐνηγμένονεσε γραφῶν.

Iz IE R Περὶ Ἀλεξάνδρου πάλιν τοῦ Ἱεροσολύμων.

IZ Iε R Ὅτι Ὠοιγένης καὶ Ἀδαμάντιος ἐκαλεῖτο.

IH—KB [IZ—KA R] = IE—IΘ Text

KI KB R Ἐξ τῶν Πορφύριου τοῦ δεσποβοῦς περὶ Ὠοιγένους.

KJ KI R Ὡς ὁ τῆς Ἀραβίας ἡγεμόνος τὸν Ὠοιγένην μεταπεμψάμενος περὶ αὐτοῦ τὸν τῆς ἀληθείας κατηχήθη λόγους.

KE KA R Ὅπως Ὠοιγένης ἐπ' ἐκκλησίας παρόντων ἐπισκόπων, καίτοι προσεβητερίων μῆτρον, ἐδίδασκεν.

Kz KE R Ὅσοι κατὰ τοῦσδε ἐκκλησιαστικοὶ καὶ λόγιοι ἄνδρες ἐλογίζοντο.

KZ Kz R Ὡς Ἀρτουῖνον βασιλεὺς Μακρῶνος διαδέχεται καὶ ὡς Μακρῶνον διατετὸν μόνον βασιλεύσαντα Ἀρτουῖνος ἕλλος διαδέχεται.

KH KZ R Περὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ τηρουμένων ἐπισκόπων.

KΘ KH R Ὡς Ἀλεξάνδρος ὁ εἰς Μαυρίας τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων κατέσχευεν.

A KΘ R Ὅσα τῶν Ἱππολίτων εἰς ἡμῶς ἦλθεν.

AA A R Περὶ τῶν ἐπισκόπων Ῥωμαίων καὶ Ἀντιοχείων.

AB—AJ AA AI R = KI—KE Text

AE AJ R Ὡς μετὰ Δημήτριον Ἡρακλῆς τὴν Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπὴν διαδέξατο.

Iz IE R Περὶ τοῦ κατὰ Μαξιμῶνον διαζυμοῦ.

IZ Iz R Ὡς Ῥωμαίων ἐπίσκοπος Φαβιανὸς ἐξ θεοῦ παραδόξως ἐγεγόνει γέγονε R.

$\overline{A\bar{H}}$ [\overline{AZ} R] *Περὶ τῶν τηρικᾶδε Ἀντιοχείων καὶ Ἀλεξανδρείων ἐπισκόπων.*

$\overline{A\theta}$ [$\overline{A\bar{H}}$ R] *Περὶ τῶν Ὠριγένους φοιτητῶν.*

$\overline{M}-\overline{MB}$ [$\overline{A\theta}-\overline{MA}$ R] = $\overline{A1}-\overline{A7}$ Text

$\overline{M\bar{P}}$ [$\overline{M\bar{B}}$ R] *Τὰ κατὰ Φίλιππον τὸν βασιλέα μετὰ Γορδιανὸν βασιλεύσαντα.*

$\overline{M\Delta}$ [$\overline{M\bar{P}}$ R] *Ὡς μετὰ Ἡρακλῆαν Διονύσιος Ἀλεξανδρείας κατέστη ἐπίσκοπος.*

$\overline{ME}-\overline{MH}$ [$\overline{MA}-\overline{MZ}$ R] = $\overline{A5}-\overline{A\theta}$ Text

$\overline{M\theta}$ [\overline{MH} R] *Τίνας ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Ἀντιοχείαι τηριζοῦντα ἐπεσκόπησεν.*

\overline{N} [$\overline{M\theta}$ R] *Περὶ τοῦ τέλους Ὠριγένους.*

$\overline{NA}-\overline{NZ}$ [$\overline{N}-\overline{N5}$ R] = $\overline{M}-\overline{Mc}$ Text

Ως δὲ καὶ Σενήροσ διωγμὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἐκίνει. λαμπρὰ **A 1**
 μὲν τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθλητῶν κατὰ πάντα τόπον ἀπετελεῖτο
 μαρτύρια. μάλιστα δ' ἐπλήθυνεν ἐπ' Ἀλεξανδρείας. τῶν ἀπ' Αἰγύπτου
 καὶ Θηβαίδος ἀπάσης ἐκτόθι ὡσπερ ἐπὶ μέγιστον ἀθλητῶν θεοῦ
 5 παρεπεμπομένων στάδιον διὰ καρτερικωτάτης τε ποικίλων βασάνων
 καὶ θανάτου τρόπων ἵπομορῆς τοὺς παρὰ θεῶ στεφάνους ἀναδου-
 μένων· ἐν οἷς καὶ Λεοντίδης, ὁ λεγόμενος Ὠριγένους πατήρ, τὴν
 κροφαλὴν ἀποτηθεὶς, γέρον κομιδῇ καταλείπει τὸν παῖδα· ὃς δὲ ὁποίας
 ἐξ ἐκείνων περὶ τὸν θεῖον λόγον προαιρέσεως ἦν, οὐκ ἄκαρον διὰ
 10 βραχέων διελθεῖν τῷ μάλιστα πολὺν εἶναι παρὰ τοῖς πολλοῖς τὸν **2 1**
 περὶ αὐτοῦ βεβηγημένον λόγον. πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις εἴποι τὸν
 βίον τοῦ ἀνδρός ἐν σχολῇ παραδοῦναι διὰ γραφῆς πειρώμενος, δέοιτο
 δ' ἂν καὶ ἰδίας ἵποθέσεως ἢ περὶ αὐτοῦ σύνταξις· ὅμως δ' ἡμεῖς
 ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπιτεμόμενοι τὰ πλεῖστα διὰ βραχέων ὡς οἶόν
 15 τε, ὀλίγα ἅττα τῶν περὶ αὐτὸν διελευσόμεθα. ἔκ τινων ἐπιστολῶν
 καὶ ἱστορίας τῶν καὶ εἰς ἡμᾶς τῷ βίῳ περιλαβόμενων αὐτοῦ γνωρι-
 μων τὰ δηλούμενα γέροντες.

Ὠριγένους καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ὡς εἰπεῖν σπαργάνων ἀξιωματιμύ- **B Γ**
 νευτὰ μοι εἶναι δοκεῖ. δέκατον μὲν γὰρ ἐπέειχε Σενήροσ τῆς βασι-

ATERBDM Σ^{arm} 1

2 ἀθλητῶν T B D M Σ^{arm} ἀθλητῶν ἐν ἀπίστωσ τεισ ἐκκλησίασ A E R
4 Θηβαίδος Π A ἀπασ Σ^{arm} | ἐκτόθι — μέγιστον ἀθλητῶν T E R B D M Σ^{arm}
 ἀθλητῶν ἐριστίνδης — μέγιστον A uclut in quoddam stadium pictatis athletic (de-
 ducabantur) A | **5** παρεπεμπομένων M | τε καὶ M | **6** τρόπων B D
 9ῦ B Σ^{arm} | **11** αὐτοῦ A B D M αὐτὸν T E R^c αὐτῶν R¹ | οὖν > M¹ + M^{com}
14 ἐπιτεμόμενοι A T E R M ἐπιτεμόμενοι B D | **15** τῶν > B | **16 17** γνω-
 ρίμων T E R B D M Σ^{arm} ἡμῶν γνωρίμων A | **18** B Σ^{arm} **7** M **8** E R **11** B D
18 P E R¹ 520, **22** P Σ^{arm} 520, **5** B D 520, **3** M B und P weggeschritten A
 520, **3** A E R | Ὠριγένους zum Vorhergehenden gezogen A T E R B D | τὰ
 A T¹ B D M Σ^{arm} A ἢ T durch Rasur, E R | **18/19** ἀξιωματιμύνετα T E R B D M
 Σ^{arm} A ἢ ἀξιωματιμύνετα A

[1] At cum Severus quoque persecutione agitaret ecclesias, praeclara *A* 1
 a militibus Christi pro pietate certamina martyrii gerebantur, praecipue
 tamen apud Alexandriam, quo ex omni Aegypto ac Thebaide velut in
 quoddam stadium pietatis athletae deducebantur, qui pro suppliciorum
 [1] 5 mortisque patientia consequebantur a deo immortalitatis coronas. | in
 quibus et Leonides Origenis pater pro martyrio Christi capite plexus
 tenerae adhuc aetatis supra dictum puerum dereliquit. quique qualibus
 animis ex eo erga divinae legis studia vigerit, non erit importunum
 paucis exponere, praecipue quia et apud quam plurimos opinio de eo
 10 celeberrima pervulgata est. et si quidem velit quis omnem vitam viri 2 1
 huius litterarum tradere monumentis, certum est quia tanta sunt de eo
 ac talia, quae proprium et opus requirant et otium. nos tamen in prae-
 senti quanta possumus brevitate inseremus huic operi etiam quae ad
 ipsum spectant, pauca de multis, quae vel ex ipsius epistulis ad nos
 15 usque servatis vel ex aliorum historiis indicata cognovimus.

Cuius gesta, si res pateretur, etiam ex ipsis incunabulis digna mihi *B I* 2
 videntur posteritatis memoria. decimum namque imperii agebat Severus

POF

1 persecutione] *scripsi*, persecutiones *O¹F* persecutionibus *PO²* | 2 mar-
 tyris *P* | 9 et *om. Pa* | 14 uel *om. Pa*

λείας ἔτοζ· ἤγειτο δὲ Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς λοιπῆς Αἰγύπτου Λαίτου,
 τῶν δ' αὐτόθι παροικιῶν τὴν ἐπισκοπὴν νεωστὶ τότε μετὰ Ἰου-
 λιαρῶν Δημήτριος ἐπέληψε· εἰς μέγα δὴ οὖν τῆς τοῦ διωγμοῦ **3**
 προκαεῖς ἀφθίσσης καὶ μερῶν ὅσον τοῖς κατὰ τὸ μαρτύριον ἀνα-
 5 δομμένων στεφάνοις· ἔρωξ τοσοῦτος μαρτυρίον τὴν Ὠριγένους· ἔτι
 κομιδῇ παιδὸς ἐπέρχοντος· κατεῖχε ψυχὴν· ὡς ὁμοίως τοῖς κινδύ-
 νουσι χωρεῖν προσηθῶν τε καὶ ὁρμῶν ἐπὶ τὸν ἀγῶνα προθύμως
 ἔχειν· ἤδη γὰρ τοι σμικρὸν ὅσον αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ἀπὸ τοῦ βίου **4**
 ἀπαλλαγῆς οὐ πόρρω καθίστατο· μὴ οὐχὶ τῆς θείας καὶ οὐρανίου
 10 προνοίας εἰς τὴν πλείστον ὁστέλειαν διὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς ἐμποδῶν
 αὐτῷ τῆς προθυμίας ἐνστάσης· αὐτὴ γοῦν τὰ μὲν προῖτα λόγοις **5**
 ἐξετεύονσα· τῆς περὶ αὐτὸν μητρικῆς διαθέσεως φειδῶ λαβεῖν παρε-
 κάλει· σφοδρότερον δ' ἐπιτείναντα θεασαμένη· ὅτε γνοῦς ἐλόντα τὸν
 πατέρα δευωτηρίῳ φιλάττεσθαι ὅλος ἐγένετο τῆς περὶ τὸ μαρτύ-
 15 ριον ὁρμῆς· τὴν πῶσαν αὐτοῦ ἀποκρυψαμένη ἐσθῆτα οἴκοι μένειν
 ἀνάγκην ἐπήγερ· ὃ δ' ὡς οὐδὲν ἄλλο πράττειν αὐτῷ παρῆν· τῆς **6**
 προθυμίας ἐπέσθ τὴν ἡλικίαν ἐπιτεινομένης οὐχ οἴος τε ὄν ἠρεμεῖν·
 διαπέμπεται τῷ πατρὶ προτρεπτικωτάτην περὶ μαρτυρίον ἐπιστολὴν·
 ἐν ἣ κατὰ λέξιν αὐτῷ παραναεῖ λέγων· «πεχε μὴ δι' ἡμῶς ἄλλο τι
 20 φρονήσης· τοῦτο πρῶτον τῆς Ὠριγένους παιδικῆς ἀγχινίας καὶ
 περὶ τὴν θεοδόξικαν γρησιωτάτης διαθέσεως ἀνάγραφτον ἔστω τεκμή-
 ριον· καὶ γὰρ ἤδη καὶ τῶν τῆς πίστεως λόγων οὐ σμικρὰς ἀφορμὰς **7**
 καταβέβλητο· ταῖς θείαις γραφαῖς ἐξ ἔτι παιδὸς ἐνησχημένος· οὐ με-
 τρώως γοῦν καὶ περὶ ταύτας πεπόνητο· τοῦ πατρὸς αὐτῷ πρὸς τῆ
 25 τῶν ἐγκυκλίῶν παιδείᾳ καὶ τούτων οὐ κατὰ πέφορον τὴν φροντίδα
 ποιημένον· ἐξ ἄπαρτος γοῦν αὐτὸν πρὸ τῆς τῶν Ἑλληνικῶν **8**
 μαθημάτων μελέτης ἐνήγερ τοῖς ἱεροῖς ἐνασκεισθαι παιδεύμασιν·
 ἐκμαθήσεις καὶ ἀπαγγελίας ἡμέρας ἐκάσθη· αὐτὸν εἰσπρεπτόμενος·
 οὐκ ἀπροαιρέτως δὲ ταῦτ' ἐγένετο τῷ παιδί· ἀλλὰ καὶ ἄγαν προθυ- **9**

ATERBDM Σ^{arm} A

7 πρόσληθῶν M | **8** γ' TERBDM δέ A | **12** αὐτὴν M | **12,13** παρ-
 εκάλει ABDM προκαεῖται TER | **13** τ' M | **16** ἀνάγκη B | πράττει
 D¹, corr. Dc | **17** ὄν AT^rBDM ἦν T^cER | **18** διαπέμπεται δὲ TrR
 προτρεπτικωτάτην ABDM προτρεπτικώτατα τὴν TER | ἐπιστολὴν T¹ERBDM
 συντάξας ἐπιστολὴν AT^{rm} Σ^{arm} | **20** φρονήσεις A | **22** καὶ > T¹ + Tc
24 γ' οὖν ATER δ' οὖν BDM | **24** ταύτας πεπόνητο T^cERBD ταύτας
 πεπόνητο M ταῦτα ἐπεπόνητο A ταῦτα πεπόνητο T¹ | **25** ἐγκυκλίῳ T¹E¹, corr.
 T^cEc | **26** ποιούμενον BD | **27** ἀσκεισθαι T¹, corr. T^cT^r

annum, Alexandriae vero per idem tempus omnique Aegypto praesidebat
 Laetus, episcopatum in ea post Iulianum Demetrius susceperat. cum 3
 supra modum accenso persecutionis incendio et multis ea tempestate
 martyrio coronatis in tantum ardorem capessendi martyrii puerulus
 5 tunc adhuc Origenes exarserat, ut sponte se periculis ingereret et aliis
 in certamine positis praeceps in medium rueret, ita ut insectari ipsam
 mortem et rapere velle videretur, quam et adipisci omnimodis potuisset. 4
 nisi quod dispensatione domini ad utilitatem multorum putatur pro
 totius ecclesiae aedificatione servatus per sollicitudinem matris, quae
 10 gloriosae mortis eius desiderii impedit. quae cum primo maternis 5
 obsecrationibus supplicaret, ut sibi consuleret, ut parceret matri, et ille
 ex his precibus inflammator ad amorem martyrii redderetur, maxime
 ex eo, quod patrem iam teneri cognovisset in vinculis et ipse prope
 socius effici vinculorum eius ac martyrii festinaret, arte quadam materni
 15 affectus inhibetur. etenim cum maturare eum velle et antelucanum
 prorumpere ad agonum certamina praesensisset, noctu cubiculum filii
 dormientis ingressa omnia indumenta, in quibus procedi ad publicum
 poterat, furata subtraxit, ut per hoc domi residere necessitate cogeretur.
 ille maternis impeditus dolis. cum nihil aliud agere posset nec tamen 6
 20 mens quiescere pateretur, audet aliquid supra aetatem. epistulam scribit
 ad patrem se quidem maternis artibus detineri. sed illum tenere debere
 quod coepit. et addit etiam hoc: >vide, pater, ne propter nos aliud aliquid
 velis. haec sunt prima puerilia Origenis rudimenta, hic ludus eius in-
 fantiae, haec a tenero religionis et pietatis indicia, talis in eo erga deum
 25 coalevit affectus. hinc iam lectioni se coepit divinorum voluminum man- 7
 cipare et in eruditionibus fidei divinae semet ipsum haud segniter exer-
 cere, quoniam quidem iam et a parente in his inui coeperat, qui ei
 sensim inter saeculares libros, quibus in prima aetate erudiebatur, etiam
 nostrarum scripturarum nonnulla interim legenda subiciebat. tum deinde 8
 30 paulatim etiam praeferre haec scholaribus studiis conmonebat. iam
 inde etiam lectiones exigere per dies singulos et memoriae commendare 9

N (redit 13 in patrem) *POF*

5 origenis *PF* et sic passim | 6 medium] *O* medio *PF*¹ medios *F*²

9 matris] *m. suae P*² | 17 indumenta] eius ind. *PF* | 20 super *PF*

25 coalevit] *NP*^o *F* coaluit *P*^b *O*

μότατα περὶ ταῦτα ποιοῦντι. ὡς μὴδ' ἐξαρκεῖν αὐτῷ τὰς ἀπλᾶς καὶ
 προχαίρους τῶν ἱερῶν λόγων ἐντεῦξαις, ζητεῖν δέ τι πλέον καὶ βαθυ-
 τέρας ἤδη ἐξ ἐκείνων πολεπραγμασιεῖν θεωρίας, ὅσπερ καὶ πράγματα
 παρέχειν τῷ πατρὶ, τί ἄρα ἐθέλοι δηλοῦν τὸ τῆς θεοπνεύτου γου-
 5 γῆς ἀπαυτηθαρόμενος βούλημα. ἐκείνος δὲ τῷ μὲν δοκεῖν εἰς 10
 πρόσσωπον ἐπέπληττεν αὐτῷ, μὴδὲν ὑπερ ἡλιζίαν μὴδὲ τῆς προσηνοῦς
 διανοίας περιπέτω τι ζητεῖν παρανοῶν, ἰδίως δὲ παρ' ἑαυτῷ τὴν
 μεγάλην γρηγοῶς τὴν μερίστην ὁμολόγηε τῷ πάντων ἀγαθῶν αἰτίῳ
 θεῷ χάριν, ὅτι δὴ αὐτὸν τοιοῦδε πατέρα γενέσθαι παιδὸς ἡξί-
 10 ὤσεν. ἑπιστάταν δὲ ἤδη πολλάκις καθεύδοντι τῷ παιδί γρηγοῶσα 11
 μὲν αὐτοῦ τὰ στέφανα φασίν. ὅσπερ δὲ θεῖον πνεῦματος ἔνδον ἐν
 αὐτοῖς ἀμφερωμένον, γιλιθραῖ τε σεβασμῶς καὶ τῆς εὐτιξίας μακρόριον
 ἑαυτὸν ἠγήσασθαι. ταῦτα καὶ ἕτερα τοῦτοις συγγρηγῆ περὶ παιδα
 ὄντα τὸν Ὁριγῆνην γενέσθαι μνημονεύουσιν. ὡς δὲ ἤδη αὐτῷ ὁ 12
 15 πατήρ μωροτέρῳ τετελείωτο, ἔοικμος ἅμα μητρὶ καὶ βορεχτέροις ἀδελ-
 γοῖς τὸν ἑριθμὸν ἔξ, ἑπεκαυδέζατον οὐ πλῆρες ἔτος ἄγων, κατα-
 13 λείπεται τῆς γε μὴν τοῦ πατρὸς περιουσίας τοῖς βασιλικοῖς ταμείοις
 ἀναληφθῆσθαι, ἐν ὅπτεροι τῶν κατὰ τὸν βίον χροῶν σὲν τοῖς προσή-
 20 ζονοῖς καταστάς, οἰζορομίας τῆς ἐκ θεοῦ καταξιοῦται καὶ τερχάται
 δεξιόσῳς ὁμοῦ καὶ ἀνεπαύστος παρὰ τινι πλουσιωτάτῃ μὲν τὸν
 βίον καὶ τὰ ἄλλα περιγαυστάτη γυναικί, διαφόρητον γε μὴν ἄσθε
 25 ποιεποῦσθαι τῶν τότε ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδροῖας ἀρεσιωτῶν, τὸ γένος
 ἦν αὐτοῦ Ἀντιοχέας, θετὸν δ' εἶδὸν αὐτὸν εἶχεν τε σὲν ἑαυτῇ καὶ ἐν
 τοῖς μάλιστα περιπλεῖν ἢ διεδηλωμένη, ἄλλὰ τοῦτω γε ἐπέταρχας 14
 25 ὁ Ὁριγῆνης γενεῶν, τῆς ἐξ ἐκείνων περὶ τὴν πίστιν ὀρθοδοξίας ἐραργῆ
 παρούμετο δείγματι, ὅτι δὴ μερίον πλῆθους διὰ τὸ δοξοῦν ἱεραὸν ἐν
 λόγῳ τοῦ Παύλου (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ ἀνδρὶ) συνεγομῆτον παρ'
 αὐτῷ οὐ μόνον ἀρετιζῶν, ἀλλὰ καὶ ἡμετέρων, οὐδεπώποτε προ-
 30 ἑτάτη κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτῷ σποτήρηαι, φελάττων ἐξ ἑτι παιδὸς κατόρα
 ἐκκλιθίας βδολεττομῆρος τε, ὡς αὐτῷ ὀρήματι γρηῖν σου αὐτός, τὰς

ATERBDM Σ^{arm} A

2 δ' ἑτι AM | 3 παρῆμα BD | 4 παρῆμα BD | καὶ θέλοι Tr
 5 τῷ Tr EBD τὸ AT^{RM} | 7 τι ABDM > TER | 9 τοιοῦδε BDM τοιοῦτον
 ATER | 10 εἶδοντι D εἶδοντα B | 11/12 ἔνδον θεοῦ αὐτοῦ M | 14 γε-
 15 ρέσθαι > M | 16 ἄγων ἔτος M | 23 ἦν TERBDM δ' ἦν A | οἴτος
 ABDM αὐτός TER | δ' εἶδὸν αὐτὸν BD δὲ ἐν αὐτῷ M δὲ αὐτὸν εἶδὸν ATER
 τε > BD | 24 ἐπ' ἀνάγκησ BD | 26 27 ἐν λόγῳ ἱεραὸν M | 27 συ-
 30 νεγομῆτον M | 29 κατόρα TERBDM A κατόρας A | 30 τίος E¹, corr. E²
 τίος ὡς Tr

puerum non invitum, immo potius erga haec discenda promptiorem cogebat, quippe qui legens haec nec solo simplici intellectu videretur esse contentus, sed negotia patri de scripturae sensibus ac quaestionibus commoveret, inquirens ab eo, quid sibi videretur. quod per spiritum
 5 sanctum scriptura dicitur inspirata, vel quid divini consilii tegat simplicitas ista verborum. at ille simulabat quidem increpare se eum et
 10 vetare ultra aetatem aliquid quaerere, apud semet ipsum tamen incredibiliter exultabat, omnipotenti deo gratias referens, qui ei talis subolis esse donaverit patrem. denique frequenter dicitur dormienti puero re-
 11 ligiosus et sollicitus superveniens pater operimentum pectoris detraxisse, et velut dei spiritu intus incluso, pectus eius tamquam templum quod-
 10 dam veneratus et demulcens osculis abscessisse, beatum semet ipsum a deo effectum pro tantae prolis felicitate gratulatus. haec et multa his similia in puerili aetate Origenis extitisse memorantur. ut vero pater
 15 eius martyrio consummatus est, puer ipse cum matre vidua et sex aliis parvulis fratribus septimum decimum agens aetatis annum in summa facultatum penuria derelictus est, quoniam quidem census paternus, qui
 13 vel maximus fuerat, fisco per proscriptionem sociatus est. nec tamen ei defuit omnipotentis dei providentia. ob insigne namque vel litterarum
 20 vel religionis studium a quadam nobili et locupletissima femina per familiariter foveri coepit. quae tamen Paulum quendam Antiochiae ortum antiquae haereseos famosissimum sectatorem adoptivum domui
 14 suae illo in tempore habebat. in quo adolescentulus Origenes, cum necessitatem haberet apud praedictam feminam una degere. documentum
 25 iam inde a puero fidelissimae et catholicae suae mentis ostendit. nam cum ad supradictum virum velut ad magistrum et summi nominis doctorem per dies singulos immensae multitudines convenirent, non solum
 30 haereticorum, verum et ex nostris multorum, pro eo quod eruditionis ei summa ab omnibus cederetur, nullo tamen pacto vel pro honoris gratia vel etiam pro necessitate coniunctionis flecti potuit Origenes cum eo saltim in oratione consistere. ita ei a prima aetate ecclesiasticae regulae observantia honorabilis fuit et haereticorum societas execrabilis. sicut ipse in quodam loco operis sui ait, quia haereticorum execranda

NPOF

2 nec] NPO ne F | simplice N | 9 donavit N | 13 felicitus N
 15 puer ipse] pueri spes N | 18 subscriptionem N | sociatus] scriptus
 Pa | 22 ad optimum N | 22, 23 domui (domi O) . . . adolescentulus om. N
 27 multitudinis NP

τῶν αἰρέσεων διδασκαλίαις. προαχθεὶς δ' ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἐν τοῖς 15
 Ἑλλήνων μεθ' ἡμῶν ἐκθνημότερόν τε καὶ μετὰ τὴν ἐκείνον τελευταίην
 τῇ παρὰ τοὺς λόγους ἀσκήσει ὄζον ἐπιδοῦς ἑαυτόν. ὡς καὶ παρὰσκευὴν
 ἐπὶ τὰ γραμματικά μετρίων ἔχειν. μετ' οὐ πολὺ τῆς τοῦ πατρὸς τε-
 5 λειώσεως. τοῦτοις ἐπιδοθεὶς ἑαυτόν. εὐπόροι τῶν ἀνεγκαιῶν. ὡς
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ. δευριλῶς. σχολάζοντι δὲ τῇ διατριβῇ. ὡς που 3 1
 καὶ αὐτὸς ἐργασίᾳ ἴστωσεν. μηδενός τε ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας τῷ
 κατηχεῖν ἀρακιμένον. πάντων δ' ἀπειλημένων ἐπὶ τῆς ἀπειλῆς
 τοῦ διωγμοῦ. προσήεσαν αὐτῷ τινες ἀπὸ τῶν ἔθνων ἀκουσόμενοι 2
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ὡς πρῶτον ἐπισημαίνεται γεγονέναι Πλουτέροχον. 2
 ὡς μετὰ τὸ βίβναι καλῶς καὶ μαρτυροῦν θεῖον κατεχομένηθῃ. δεύτερον
 Ἡρακλῆν. τοῦ Πλουτέροχου ἀδελφόν. ὡς δὴ καὶ αὐτὸς παρ' αὐτῷ
 πλείστην βίον φιλοσόφον καὶ ἀσκήσεως ἀπόδειξιν παρὰσχόν. τῆς
 Ἀλεξανδρείας μετὰ Δημήτριον ἐπισκοπῆς ἄξιοντα. ἔτος δ' ἦγεν 3
 15 ὀκτωκαιδέκατον καδ' ὃ τοῦ τῆς κατηχήσεως προέστη διδασκαλείον
 ἐν ᾧ καὶ προκόπτει ἐπὶ τῶν κατὰ Ἀζύλαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγού-
 μενον διωγμῶν. ὅτε καὶ μέγιστα διαβόητον ἐκτίθετο παρὰ πᾶσιν
 τοῖς ἀπὸ τῆς πίστεως ὀμωμένοις ὄνομα δι' ἣν ἐνεδείκνυτο πρὸς
 ἀπικτας τοὺς ἄγιους ἄγρωτάς τε καὶ γνωρίμους μαρτυροὺς δεξιῶσιν 4
 20 τε καὶ προθυμίαν. οὐ μόνον γὰρ ἐν δεσμοῖς τεγγάνουσιν. οὐδὲ
 μέχρως δοτάτης ἀποφάσεως ἀνεκρινόμενοις συνῆν. ἀλλὰ καὶ μετὰ
 ταῦτα ἀπεργόμενοι τὴν ἐπὶ θανάτῳ τοῖς ἄγίοις μάστισιν. πολλῇ τῇ
 παρηγορίᾳ χρώμενοι καὶ ὁμοῖοι τοῖς κινδύνους χωρῶν. ὅστε ἤδη αὐτὸν
 προσίοντα θανατελλέειν καὶ τοὺς μέγιστους μετὰ πολλῆς παρηγορίας
 25 γιλιήματι προσεγορευόντα πολλακίς ἐπιμαρῆς ὃ ἐν κύκλῳ τῶν ἔθνων
 ἄμωμους μικροῦ θείν κατέλευσεν. εἰ μὴ τῆς θείας θεξιάς βοηθοῦ καθά-
 παξ τεγγάνων παραδόξως διεδίδασκεν. ἢ δ' αὐτῇ θείᾳ καὶ οὐράνιῳ 5
 χάρις ἄλλοτε πάλιν καὶ πάλιν καὶ οὐδ' ἔστιν ὀσάκις εἰπεῖν. τῆς ἄγαν

ATERBDM Σ^{arm} A

1 διδασκαλίαις τῶν αἰρέσεων M | 2 καὶ streicht Schw | 4 μετρίων
 T¹ BDM Σ^{arm} A οὐ μετρίων AT¹ ER | 5 εὐπόροι AT¹ BDM εὐποροῖ T¹ ER
 ὡς in ἕνωσ corr. Tr | 7 vor τῶν + ἐπὶ Tr | 8 κατὰ τηχεῖν M κατηχεῖν 4
 auf Rasur D¹ | ἀνεκρινόμενοι TER | 10 γεγονέναι > M | 13 βίον > B
 16 τὸν T¹ M. corr. T¹ | ἀλεξανδρείαις BDM κατὰ ἀλεξανδρείας AT¹ ER κατὰ
 ἀλεξανδρείαν Tr | 18 ὄνομα T durch Rasur, ERM οὐνομα AT¹ τοῦνομα
 BD | 22 θανάτῳ T: τῶν τῶν θάνατοι, über dem zweiten ε der Accent radirt
 E | 23 καὶ -- χωρῶν TERBDM Σ^{arm} A > A | 26 κατέλευσεν AT¹ ERD κατέ-
 λυσεν BD¹ M er war nicht daran durch sie zu sterben Σ^{arm} impetus in cum . .
 fiet A | 27 τε καὶ BD | 28 τῆς ἄγαν > B¹ + Bem

doctrina est. nec tamen deerat ei erga communes litteras studium. in 15
 quibus pater eum erudiendum tradiderat, sed exercebatur et in his multo
 adtentius etiam post consummationem patris. in arte namque gram-
 matica ita fuerat instructus, ut et ad docendum plene sufficeret et ex
 5 hoc ei, quae ad necessitatem transigendae domus videbantur necessaria.
 [11] pararentur. verum cum praesset auditorio et grammaticam doceret, 3 1
 sicut ipse in quibusdam scriptis suis refert, et cum ecclesiae apud
 Alexandriam magisterii deesset officium eumque omnes deturbati
 persecutorum minis et ferocitatibus aufugissent, aliquanti gentilium
 10 conveniebant ad Origenem tunc adhuc grammaticam docentem, audire
 ab eo verbum de nostra fide ac religione cupientes. quos ille non
 solum ad fidem de perfidia convertebat, verum etiam perfectae vitae
 institutionibus informabat. quorum primus extitit Plutarchus, qui per 2
 ipsum conversus ad fidem nostram non solum perfectae vitae instituta
 15 servavit, verum etiam, quae est summa beatitudinis, martyrii consecutus
 est palmam. secundus cum hoc fuit Heraclas, et natura Plutarchi frater
 et meritis, qui cum ab eo in fide nostra atque scientia, sed et vitae
 purioris institutionibus ad perfectum fuisset instructus, Alexandrinae
 ecclesiae praesse post Demetrium subrogatus est. sed ea tempestate, 3
 20 qua Aquila Alexandriae atque Aegypto praesidente persecutionum rabies
 incresebat, octavum decimum Origenes agebat aetatis annum. quo in
 tempore perfamosissimum apud omnes vel incredulos vel fideles domi
 forisque nomen eius effectum est, praecipue per id, quod sanctos omnes 4
 in confessionis vinculis positos non solum sermone et cohortatione per-
 25 fectae et spiritalis doctrinae ad martyrium roborabat, verum etiam multis
 suis officiis ac ministeriis e vinculorum poenis et squalore carceris sub-
 levabat. saepe denique etiam ante tribunalia iudicum et in ipsis eorum
 cruciatibus aderat, adversum profanas interrogationes iudicum affectu
 eis ac mente compatiens, vultuque et nutibus, si dici potest, velut fir-
 30 miores eis responsiones subicere gestiens. sed et cum sententiam suscep-
 sissent, eadem fiducia utebatur, omnibus se periculis inserens nec tre-
 pidans persecutoribus intuentibus extremis quoque osculis martyres
 salutare, ita ut nonnumquam pro his etiam impetus in eum gentilium
 fieret, sed divina dextera eum admiratione omnium protectus evaderet.
 35 verum nec enumerari facile nec referri potest quotiens et quam crebro, 5
 immo per singulos paene dies de quantis eum et qualibus periculis.

N P O F

28 aduersus *PO* | 33 salutare] *OF* saluare *N* saepissime salutare *P*

34 euadet *N*

5 *περὶ τὸν Χριστοῦ λόγον προθυμίας τε καὶ παρηγορίας ἔνεκεν τηρι-
 καῖτα ἐπιβουλιζόμενον αὐτὸν διεφύλαττεν. τοσοῦτος δ' ἦν ἄρα
 τῶν ἀπίστων ὁ πρὸς αὐτὸν πόλεμος, ὅς καὶ συστροφὰς ποιησαμένους,
 6 στρατιώτας αὐτῷ περὶ τὸν οἶζον, ἔγθα κατέμενον, ἐπιστῆσαι διὰ τὸ
 7 πλῆθος τῶν τὰ τῆς ἱερᾶς πίστεως κατηγχομένων περ' αὐτῷ, οὕτω
 8 δὲ ὁμημίῳα ὁ κατ' αὐτοῦ διοργμὸς ἐξεκάλειτο, ὅς μηκέτι χωρεῖν αὐτὸν
 9 τῆν πάσαν πόλιν, οἷζον μὲν ἐξ οἷζον ἀμείβοντα, πανταχόθεν δὲ
 10 ἐλευρόμενον, τῆς πληθῆος ἔνεκεν τῶν δι' αὐτοῦ τῆ θείᾳ προσιόντων
 11 διδασκαλίᾳ, ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ προᾶξιν ἔργα αὐτῷ γνησιωτάτης φιλοσο-
 12 φίας κατορθώματα εὖ μέλα θαυμαστά περιείχεν (οἷον γοῶν τὸν
 13 λόγον, τοιούδε, φασίν, τὸν τρόπον καὶ οἷον τὸν τρόπον, τοιούδε τὸν
 14 λόγον ἐπεδείκνυτο, δι' ἃ δὴ μέλιστα, συναρομένης αὐτῷ δυνάμεως
 15 θείας, μνήσους ἐνήργεν ἐπὶ τὸν αὐτοῦ ζῆλον. ἐπειδὴ δὲ ἑώρα φοιτη-
 16 τὰς ἤδη πλείους προσιόντας, αὐτῷ μόνῳ τῆς τοῦ κατηχεῖν διατριβῆς
 17 ἐπὶ Δημητρίῳ τοῦ τῆς ἐκκλησίας προσετότος ἐπιτετραμμένης, ἀσύμ-
 18 φωνον ἡγησάμενος τῆν τῶν γραμματικῶν λόγον διδασκαλίαν τῆ
 19 πρὸς τὰ θεῖα παιδύματα ἀσκήσει, μὴ μελλήσας ἀπορρήγνυσιν ἅτε
 20 ἀνωφελῆ καὶ τοῖς ἱεροῖς μαθήμασιν ἐναντίαν τῆν τῶν γραμματικῶν
 21 λόγον διατριβῆν, εἴτα λογισμῷ καθήκοντι, ὅς ἂν μὴ γένοιτο τῆς
 22 πρὸ ἑτέρων ἐπιζουρίας ἐνδείξ, ὅσαπερ ἦν αὐτῷ πρότερον λόγων
 23 ἀρχαίων συγγράμματα φιλοζάλως ἐσοποδασμένα, μεταδοῦς, ἐπὶ τοῦ
 24 ταῦτα ἐονημένοι γερομένοις αὐτῷ τέτταρον ὄβολοις τῆς ἡμέρας
 25 ἤροκίτο, πλείστοις τε ἔτιον ταῦτον φιλοσοφῶν διατέλει τὸν τρό-
 26 πον, πάσας ἕλας νεωτερικῶν ἐπιθυμιῶν ἑαυτοῦ περιαιρούμενος, καὶ
 27 διὰ πέσης μὲν ἡμέρας οὐ σμιζοῦς ἀσκήσεως ζαμάτους ἀναπ(ι)πλῶν,
 28 καὶ τῆς ενχτός δὲ τὸν πλείονα χρόνον ταῖς τῶν θείων γραφῶν ἑαυτὸν
 29 ἀνατιθεῖς μελέταις, βίβ τε ὅς ἐνι μέλιστα ἐγκρατεῶν φιλοσοφωτάτω,
 30 τοτὲ μὲν τοῖς ἐν ἀσπίταις γυμνασίοις, τοτὲ δὲ μεμετροημένοις τοῖς
 31 κατὰ τὸν ἔπρον χειροῖς, οἷ μεταλαμβάνειν οὐδ' ὄλως ἐπὶ στρωμνῆς.*

ATERBDM Σ^{arm} A

2 *ἐαυτὸν* T¹, corr. T^r | 3 *ποιησάμενος* T¹, corr. T¹ | 6 *κατὰ τοῦτον*
 M | 7 *τῆν πάσαν πόλιν* ATERM Σ^{arm} *τῆν πάσαν ἐλευσφόρον πόλιν* BD *totā*
urbis maxime Alexandria A | *οἷζον* T¹, durch Rasur corr. | 9 *τὰ* > M
 10 *θαυμαστά* ABDM *θαυμαστός* TER | 11 *φασὶ καὶ* M | 11/12 *καὶ*
τὸν λόγον A | 12 *διὸ* B δὸ D | 13 *ἐπειδὴ δὲ* ἐπεὶ δὴ B | 21 *με-*
ταδοῦς TERBDM *μεταδοῖς τοῖς* A | *ἐπὶ τοῦ* T^r | 25 *ἀναπ(ι)πλῶν* Schw
ἀναπλῶν aus *ἀναπλῶν* corr. T, in *ἀναπλῶν* corr. E *ἀναπλῶν* ARBDM | 27 *ἀνα-*
τιθεῖς D | 28 *ἐν* > T¹ + T^r | *γυμνασίῳ* T¹ T^r BDM Σ^{arm} *γυμνασίῳ*
ἀνασχομένῳ A, Tem. 'ausadirt', ER | 29 *οἷ* ATERDc *οἷ* BD¹ M

dum erga praedicationem verbi dei impiger et promptus est, eadem illa divina dextera conservavit, quotiens in insidiis positus, qui eum clam interimerent, effugit. et in tantum adversum se, dum in opus dei promptus est, infidelium concitavit insaniam, ut turmae militum dispositae domum, in qua conmanere videbatur, obsederint, nec tamen eum capere aut tenere potuerint divina protectione servatum. tanta rabies contra eum mentes hominum incesserat pro hoc solo, quod plurimos per eum videbant ad fidem nostram ab incredulitate converti. et in tantum cottidie adversum eum persecutio cumulabatur, ut tota urbs maxima Alexandria eum tegere non posset, sed de domo ad domum transiret et tamen undique fugaretur, cum viderent per loca singula multitudines plurimas per eum ad fidem dei sociari. obtinebat autem haec, quia non solum in verbo erat ei perfecta doctrina, verum etiam in opere consummatae disciplinae praebebat exempla et dicebatur, sicut aiunt, de eo, quia hic est, qui quale habet verbum, talem habet vitam. et qualem habet vitam, tale habet verbum, quoniam quae docet, agit et quae agit, haec docet. manifeste autem et evidenter aderat ei divina gratia, per quam innumeros ad imitationem sui in fidem dei provocabat. unde et videns Demetrius episcopus, quod ad ipsum praecipuae doctrinae gratia et praedicationis verbi dei multitudines plurimae convolarent, catechizandi ei, id est docendi magisterium in ecclesia tribuit. quod primus post apostolos apud Alexandriam Pantaenus, secundus per ordinem Clemens, tertius administravit Origenes, ipsius discipulus Clementis. qui Clemens in opere *Στροματεύων*, ubi etiam tempora, quibus libros describebat, in proemiis designavit, ad finem imperii Commodi pertendit. unde certum est, quod Severi tempora haec ipsa, quae nunc habemus in manibus, continebat. qua tempestate etiam Iudas quidam alius scriptor de septimanis, quae in Danihelo referuntur, disseruit, qui et ipse decimum Severi imperatoris annum regni commemorat. is etiam divulgatam Antichristi praesentiam iam iamque aestimans iuminere ex persecutionum nimietate, multorum ex nostris fidelium animos perturbavit. igitur Origenes, iniuncto sibi a Demetrio episcopo magisterii officio, grammaticam scholam negligere coepit, magis se verbo dei conferens. utitur sane etiam consilio non puerili. bibliothecam gentilium

NPOF

5 domum] d. eius PO² | obsiderent PF² obsederent F¹ | 9 aduersum O aduersus NPF | 10 possit NPF | 11 cum] NOF cum postea P
16 uerbum] et uerbum P | 17 et om. N | 18 fide PF | 21 magisterio N
24 stromateo O stromatheo P stromatreo NF | 25 libris N | ad] et ad P | 30 iam om. N | 31 fidelibus N

ἀλλ' ἐπὶ τοῦδεστος διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πάντων δὲ μάλιστα τὰς 10
 εὐαγγελικὰς τοῦ σωτῆρος φωνὰς φυλακτέας ὅτεο εἶναι δεῖν τὰς τε
 περὶ τοῦ μὴ ὄσο χιτώνας μὴδ' ὑποδήμασιν χρῆσθαι παραινούσας μὴδὲ
 μὴν τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου φροντίσιν κατατρέβεσθαι ἀλλὰ καὶ 11
 5 μείζονι τῆς ἡλικίας προθυμίᾳ χρῶμενος, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι
 διακροτεροῦν εἰς ἄκρον τε ὑπερβαλλούσης ἀκτιμοσύνης ἐλαύνων, τοῖς
 ἀμ' αὐτὸν εἰς τὰ μάλιστα κατέπληττεν, μάλιστα μὲν λεπῶν εὐχο-
 μένοισι αὐτῷ κοινοῦν τῶν ὑπερχόντων δι' οὓς ἐόρων αὐτὸν εἰς-
 φέροντα περὶ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν καμιάτοισι, οὐ μὴν αὐτόσ γε 12
 10 ἐνδιδοῦς ταῖς καρτερίαις. λέγεται γοῦν καὶ πλείονων ἐτῶν γῆν
 πεπατηκῆναι μὴδὲν μὴδεμῶς κεχορημένος ὑποδήματι, ἀλλὰ καὶ οἶνον
 χρῆσεως καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν πλείστοις
 ἔτεσιν ἀπεσχημένος, ὅσοτε ἤδη εἰς κίνδυνον ἀνετροπῆς καὶ διασθορᾶς
 τοῦ θόρακος περιπεσεῖν. τοιούτε δι' φιλοσόφου βίον τοῖς θεομέ- 13
 15 νοις παρέχων ὑποδείγματα, εἰκότως ἐπὶ τὸν ὅμοιον αὐτῷ ζῆλον
 πλείους παρόρμη τῶν φοιτητῶν, ὅσοτε ἤδη καὶ τῶν ἀπίστον ἐθνῶν
 τῶν τε ἀπὸ παιδείας καὶ φιλοσοφίας οὐ τοὺς τεχνότας ἐπάγεσθαι
 τῇ δι' αὐτοῦ διδασκαλίᾳ, οἷς καὶ αὐτοῖς γνησίως ἐν βάθει ψυχῆς τὴν
 εἰς τὸν θεῖον λόγον πίστιν δι' αὐτοῦ παρεδεχομένοις, διαπρέπειν
 20 συνέβαιεν κατὰ τὸν τότε τοῦ διωγμοῦ καιρόν, ὡς καὶ τινες αὐτῶν
 ἀλόντες μαρτυρίῳ τελειωθῆναι.

Προῖτος μὲν οὖν τούτων ὁ μικροῦ πρόσθεν δηλωθεῖς Πλούταρχος 14
 ἦν, οὗ τὴν ἐπὶ θάνατον ἀπεγομένοισι, σμικροῦ δεῖν αὐτίς ὁ περὶ
 οὗ ὁ λόγος, συμπερὸν αὐτῷ εἰς ἐστάτην τοῦ βίου τελειήν, ὑπὸ 25
 τῶν αὐτοῦ πολιτῶν ἀγῆροτο, ὡς αἰτίως αὐτῷ πεμφρὸς τοῦ θανάτου
 θεοῦ δὲ αὐτὸν ἐτήρει καὶ τότε βουλή, μετὰ δὲ Πλούταρχον δεῦ- 2
 20 τερος τῶν Ὄριγένους φοιτητῶν μάλιστα ἀναδείκνεται Σέριφος, διὰ

23 Matth. 10, 10 — 34 Matth. 6, 34 — 56 II Kor. 11, 27 —
 22 524, 10, 11

ATERBDMΣ^{arm}Δ

2 ὅτεο εἶναι BDM εἶναι ὅτεο ATER | 3 χρῆσθαι TcBDM χρῆσθαι
 AT^rER | 6 ὑπερβαλλούσης > M | 7 μὲν BDM μὲν ὅσοισι AT^cER μὲν
 ὅσον T^r | λεπῶν AT^r, B^r corr., D, M^r corr., Δ λοιπῶν B^r M^r Σ^{arm} λοιπῶν TcER
 9 αὐτόσ γε BDM γε αὐτόσ ATER | 10 ἐθνῶν T^r | 14/15 θεομένοις ABDM
 τεθεομένοις T durch Ras. corr., ER τεθεομένοις T^r | 15 αὐτοῦ BD | 16 παρ-
 ὄρμη ABDM παρορμη TER | 17 ἐπάγεσθαι R | 19 θεῖον D | 20 και-
 ροῦ M | 22 Δ AΣ^{arm} 524, 7 M 524, 14 BD E 524, 6 E | 23 ὁ > T^r + T^c
 T^r | 25 τῷ θανάτω T^r corr. T^c

librorum tradit cuidam fidei amico, pactus cum eo quattuor sibi obolos ex eius pretio per dies singulos inferri, quo scilicet nec gravis esse cuiquam in sustentanda victus necessitate nec congregatam pecuniam domi reservare videretur. igitur in talibus institutis plurimum temporis
 5 exigens vita, moribus, exercitiis per omnia Christianus filosofus habebatur, cum et pro iuvenilibus cupiditatibus reprimendis et pro sapientiae profectibus capessendis die noctuque artioribus se abstinentiae constringeret frenis et indesinenter divinorum librorum meditationibus inhaereret in abstinentia plurima, in ieiuniis indesinentibus, in vigiliis
 10 paene iugibus, ita ut, si quando parum aliquid somni necessitas naturalis exigeret, hanc ille non supra stratum, quo omnino nullo utebatur, sed supra nudi soli dependeret superficiem. ante omnia vero praecepta
 15 euangelica et voces salvatoris summo amore et studio implendas esse censebat, quibus praecipitur duas tunicas non habendum neque calciamenti utendum neque de crastino cogitandum, quae ille singula summa cum diligentia et fide contendebat explere, et supra vires atque aetatem
 20 suam secundum apostoli monita in frigore et nuditate agones patientiae desudabat. ita cunctis auditoribus suis renuntiandi omnibus, quae possidebant, et beatæ paupertatis praebebat exempla. erat igitur per haec
 25 carus omnibus et acceptus. in hoc uno tristes quam plurimos reddens, nonnullos offendens, quod cupientes de facultatibus propriis aliquid sibi saltim victus gratia ministrare pro districta continentiae disciplina refutabat, cum utique pro labore, quo in verbo dei desudabat, non solum duplici secundum apostolum, sed et multiplici honore dignus ab omnibus
 30 duceretur. sed ille honorem sibi summum in continentia deputabat. denique et per multos annos traditur absque omni calciamento nudis
 12 incessisse vestigiis, vini quoque usum et ceterorum similium, nisi ea sola, quae vitae necessitas deposcebat, nullum penitus habuisse, usque quo incommodo stomachi, immo iam paene periculo cogeretur. talibus
 13 igitur vitae atque instituti sui exemplis informans eos, quos a gentili vita et stulta philosophia ad veram Christi philosophiam sapientiamque converterat, non solum in intimis animae arcanis fidem habere docuit per hoc, quod geri ab eo videbant quae docebantur, verum etiam ad

23/24 I Tim. 5, 17

NPOF

2 esse] esset O² | 5 uitam P²OP | 14 habendum! NOF habendas P¹
 14 neque] nec P | 18 abrenuntiandi P | 20 tristes qu. pl. reddens] P¹
 cum Gracis, om. NO¹F | 21 nonnullos offendens libri: caduntur pro glossa
 adscripta esse ad ea quae praecedunt | 25 sed] sed et P¹ | 26 per] post P¹
 27 et cet.] cet. N | 28 habuit NO¹F | 30 instituti sui institutis uix N¹

- πρὸς τὴν δοξίμην ἢ περιλήψει πίστεως παρεσχημένοι. τῆς **3**
 αὐτῆς διατριβῆς τρίτος καθίσταται μάρτυς Πρακλείδης, καὶ ἐπὶ τούτῳ
 τέταρτος Ἦρων. ὁ μὲν πρότερος ἔτι κατηχοούμενος, ὁ δὲ νεοφώτιστος.
 τὴν κεφαλὴν ἀποτιμηθέντες. ἔτι πρὸς τούτοις τῆς αὐτῆς σχολῆς
 5 πέμπτος ἀθλητῆς εὐσεβείας ἀνακηρύσσεται ἕτερος τοῦ πρώτου Σέριου-
 ρου, ὃν μετὰ πλείστην βασιάνων ὑπομονὴν κεφαλῆν κολεσθῆναι λόγος
 ἔχει. καὶ γενναίων δὲ Ἠραῖς ἔτι κατηχομένη τὸ βάπτισμα, ὡς
 ποῦ γησὼν αὐτὸς, τὸ διὰ πρὸς λαβοῦσα, τὸν βίον ἐξελέληθεν.
 Ἐβδόμος ἐν τούτοις ἀριθμείσθω Βασιλείδης, τὴν περιβόητον **E 1**
 10 Ποταμίανεν ἀπαγαγὼν, περὶ ἧς πολὺν ὁ λόγος εἰς ἔτι νῦν παρὰ τοῖς
 ἐπιχωρίοις ἔδεται, μυσία μὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ἐργείας τε καὶ
 περθερίας, ἐν ἧ διατριβῆν, πρὸς ἐραστὰς ἀγωνισμένης (καὶ γὰρ οὖν
 αὐτῇ ἀζμαῖον πρὸς τῇ ψυχῇ καὶ τὸ τοῦ σώματος ὄρασιον ἐπήρθει),
 μυσία δὲ ἀνατιλάσῃ καὶ τέλος μετὰ δεινὰς καὶ φοικτὰς εἰπεῖν βεσά-
 15 ρον· ἅμε μητοῖ Μαρκέλλῃ διὰ πρὸς τελειοθείσῃς. φασὶ γέ τοι **2**
 τὸν δικαστήρ, Ἰκύλας ἦν τούτῳ ὄνομα, χελεπὰς ἐπιθάντα αὐτῇ κατὰ
 παντὸς τοῦ σώματος αἰκίας, τέλος ἐφ' ὕβρι τοῦ σώματος μορομάχοις
 αὐτῆν ἀπιλῆσαι παρεδούρα· τὴν δὲ βραχὺ τι πρὸς ἑαυτῆν ἐπισκε-
 ψαμένην ἐραστήθεσαν ὁ κρίνειεν, τοιαύτην δοῦναι ἀποκρίσιν δὲ ἧς
 20 ἔδδοκει νενομισμένον τι αὐτοῖς ἄσεβες ἀποφθέγγεσθαι. ἅμε δὲ λόγῳ **3**
 τὸν τῆς ἀποφθέσεως ὄρον καταδεξιμένην ὁ Βασιλείδης, εἰς τις ὄν

ATERBDM Σ^{am} 1

- 1 περιλήψει BD 3 ἦρων ΠΣ^{am} Η^{oros} 1 5 εὐσεβείας BDM τῆς
 εὐσεβείας ATER 6 κεφαλῆ TERM κεφαλαῖη BD κεφαλῆς ἀποτιμῆ A 7 δὲ
 > T¹ + T² | ἦραῖς TERBDΣ^{am} ἡ ἦραῖς A ἦρα εἰς M Η^{ora} 1 8 πορ
 γησὼν BD ποῦ γησὼν M γησὼν ποι AT¹ E φησὶ πορ T durch Ras., R τὸ > M
 9 E AΣ^{am} BM ε ER | ἔβδομος TERBDM ἔβδομος δὲ A | τούτοις
 ARBDM τούτω TE | ἀριθμείσθω AR¹ BD ἰαριθμείσθω TE¹ ἀριθμείσθω
 E¹ R¹ ἰαριθμείτω M 10 ὁ λόγος ATER λόγος BDM | 11 μυσία aus
 μυστερίαι durch Basur corr. E | 12 ἐραστὰς ATERMΣ^{am} ἀρετὰς BD
 πρὸς ἐραστὰς > A | ἀγωνισμένη AT¹ corr. T·Tr | 12,13 καὶ γὰρ —
 ἐπήρθει ATERMΣ^{am} > BD, 1 | 13 ἀζμαῖον αὐτῇ M | 14 δὲ TERBDM
 Σ^{am} δὲ ἐὰν τῆς εἰς γη πίστεως A μὲ μαρτυρίῳ 1 | ἀνατιλάσῃ TrERBDM
 ἀνατιλάσῃ T¹ T² ausradirt ἀνατιλάσῃς A καὶ φοικτὰς ATER καὶ φοικτὰς
 τε BD φοικτὰς τε M | 15 μοι BDM τῇ μοι ATER μαρκέλλαι A μαρ-
 κέλλα T¹ corr. T² | 16 τοῦτ' ὄνομα BD¹ τοῦτομα D² | ἐπιθάντα M
 17 μορομάχοις II παρομοιοσσοῖς Σ^{am} vel crudelissimis gladiatoribus vel im-
 pulcissimis lenonibus 1 | 18 πρὸς BDM εἰς ATER 20 αὐτοῦ > T¹,
 vor ἀσεβῆς + T², nach ἀσεβῆς + T² | ἐπιφθέγγεσθαι BD

martyrii eos amorem per ea, quibus cottidiano roborabantur exercitio. provocabat. ex quibus et multi comprehensi in persecutione palmam martyrii consecuti sunt.

[1] In his primus erat Plutarchus, de quo paulo superius memoravimus. 1 4 1
 5 quem cum vidisset populus ad mortem duci et adistere ei Origenem. qui hortatu suo ad magnanimitatem animos eius erigeret, velut mortis eius auctorem discerpere eum paene et interficere vulgus inruerat. nisi et tunc ope divinae providentiae e furentum manibus fuisset ereptus. post Plutarchi martyrium secundus ex Origenis discipulis martyr efficitur 2
 0 Serenus. tertius ex eius nihilominus auditoribus Heraclides martyrio 3 coronatur, quartus Heros neofytus. nam superior Serenus adhuc catechumenus consummatus est. quintus eiusdem scholae martyr efficitur alius nomine Serenus, qui post multa supplicia pro Christo etiam capite-plexus traditur, sed et mulieres plurimae, in quibus Hera quaedam 5 catechumena, de qua ipse in quodam loco ait, quod ignis baptismum consecuta sit.

Sed et Potamiæna famosissima feminarum et martyrum et ipse E 5 1
 eius carnifex Basilides. etenim in nostram usque memoriam ab incolis loci perennis virtutum Potamiænae fama celebratur, quod immensos et innumeros agones primo pro virginitate et pudicitia desudaverit, deinde etiam pro martyrio exquisita atque inaudita tormenta pertulerit atque ad ultimum una cum venerabili matre Marcella ignis suppliciiis consummata sit. tradunt igitur Aquilam, hoc enim erat tyranni 2 iudicis nomen, posteaquam crudelibus eam suppliciis laceraverit, ad ultimum ob iniuriam et nobilitatis eius et castitatis comminatum esse 5 Potamiænae, quod eam vel crudelissimis gladiatoribus vel impudicissimis lenonibus traderet, at illam, cum ab ea quid mallet vel quid eligeret, quaereretur, protulisse adversum tyrannum vocem liberam, quae ob superstitionem Romani ritus sacrilega videretur, et ideo sine mora in 3 eam latam esse sententiam. eumque Basilides, unus ex his, quibus

NPOF

11 coronatus N | 14 hera] NF heracla PO: Heraclis Graeci | 19 soci N
 19 20 immensum N | 27 leonibus N | illam illa libri

τῶν ἐν στρατείαις ἀνεφερομένων. ἀπ᾿ αὐτῆς παραλαβὸν τὴν ἐπὶ θε-
 ράτω. ὡς δὲ τὸ πλῆθος ἐροχλεῖν αὐτὴν καὶ ἀκολάστοις ἐνυβρίζειν
 ῥήμασιν ἐπειράτο. ὃ μὲν ἀνείργεν ἀποσοβῶν τοὺς ἐνυβρίζοντες.
 πλείστον ἔλεον καὶ φιλεθρώπιαν εἰς αὐτὴν ἐνδεικνύμενος. ἣ δὲ τῆς
 5 περὶ αὐτὴν συμπιεθείας ἀποδεξιμένη τὸν ἄνδρα θαρραλεῖν παρακαλεῖ-
 εται· ἐξαιτήσεσθαι γὰρ αὐτὸν ἀπελθούσαν παρὰ τοῦ ξανθῆς νεοῖον
 καὶ οὐκ εἰς μεκρόν τῶν εἰς αὐτὴν πετροχμύμενον τὴν ἀμοιβὴν ἀπο-
 τίσειν αὐτῷ. ταῦτα δ' ἐποῦσαν γενναίως τὴν ἔξοδον ἐποστῆραι. 4
 πίπτει ἐμπύρον κατὰ διάσπορα μέρη τοῦ σώματος ἀπ' ἄκρων ποδῶν
 10 καὶ μέχρι κορυφῆς ἡρέμα καὶ κατὰ βραχὺ περιχρθεύει αὐτῇ. καὶ 5
 ὃ μὲν τῆς αἰσθήσεως νόσος τοιοῦτος κατηγόριστο ἄθλος· οὐ μεκρόν
 δὲ χρόνον διαλιπὼν ὁ Βασιλείδης ὄσπον διά τινα αἰτίαν πρὸς τῶν
 συστρεφιστῶν αἰτηθεὶς, μὴ ἐξείναι αὐτῷ τὸ παράπαν ἄνῃναι διε-
 βαιούτο· Χριστιανὸν γὰρ ὑπέσχειν καὶ τοῦτο ἐμμενῶς ὁμολογεῖν. πεί-
 15 ζειν μὲν οὐκ ἐρομίζετο τέως τὰ πρῶτα. ὡς δ' ἐπιμόρως ἀπιχερρίξει το-
 ῦ ἀγεται ἐπὶ τὸν δικαστήν· ἐγ' οὐ τὴν ἔνστασιν ὁμολογήσει. δεσμοῖς
 παραδίδοται. τῶν δὲ κατὰ θεὸν ἀδελφῶν ὡς αὐτὸν ἀφιζουμένων 6
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀθροῦς καὶ παραδόξου ταύτης ὁμῆς· πυνθηρομέ-
 νων. λέγεται εἰπεῖν ὡς ἄρα Ποτεμναῖνα τοῖσιν ὑστερον ἡμέραις τοῦ
 20 μαρτυρίου νέκτωσιν ἐπιστάσα, στήθερον αὐτοῦ τῇ μεγάλῃ περιθεῖσα
 εἰη γαίη τε παρακεκλιχέναι χέρον αὐτοῦ τὸν νεοῖον καὶ τῆς ἐξιώσεως
 τετυχημέναι οὐκ εἰς μεκρόν τι αὐτὸν παραλήψεσθαι. ἐπὶ τοῦτοις
 τῶν ἀδελφῶν τῆς ἐν νεοῖῳ σφραγιδοῦς μεταδότηρον αὐτῷ. τῇ μετί-
 25 πειτε ἡμέρῃ τῷ τοῦ νεοῖον διαπρόφρα μαρτυροῦσιν τὴν μεγάλην ἀπο-
 τείνεται. καὶ ἄλλοι δὲ πλείους τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἀθροῦς 7
 τῷ Χριστοῦ λόγῳ προσελθεῖν κατὰ τοὺς δηλουμένους ἰστοροῦνται.
 ὡς δὴ καθ' ἕνα τῆς Ποτεμναῖνης ἐπιγενέσεως καὶ προσκεκλιμένης
 αὐτοῦ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδε ἐχέτω·

 ATERBDM Σ^{arm} A

1 ὡρίων τὴν M | 2 αὐτὴν BDM αὐτῆ ATER | 3 ἀποσοβῶν ATER
 ἀνεσοβῶν BDM | 4 πλείστον δὲ M | 6 ἐξαιτήσεσθαι RBD ἐξαιτήσεσθαι
 ATEM | τῶν- ζω T^c | 7 μεκρόν T¹, durch Rasur corr. | 10 καὶ > M
 βραχὺ BDM μεκρόν ATER | 11 ἔθλοισ T¹ corr. T^c | 13 συστρεφιστῶν
 TERBDM Σ^{arm} A στραφιστῶν A | 16 δεσμοῖς Π.1 βασίνοις Σ^{arm} | 17 ἀφι-
 ζομένην BD | 19 ὑστερον Π.1 πρότερον Σ^{arm} | 20 κορυφῆ R | 21 ἤγει-
 auf Rasur B¹ | 23 ζω M | 26 δηλουμένους BDM δεδουλουμένους ATER
 27 καὶ TERBDM καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν λόγων A cum Worte Christi Σ^{arm}
 28 ὧδε BD

implere speculatoris officium mos est, susceptam eam duceret ad sup-
 plicium ac multitudo impudicorum pariter et impiorum Potamienae
 verbis et iniuriis conaretur inludere, Basilides abigere inpudentius in-
 ruentes ac deturbare coepit humanitatis et miserationis obtentu. at illa
 5 religiosum viri votum erga se et propositum humanitatis amplexa: »certus
 esto, inquit, »quod cum abiero ad dominum meum, sine mora boni huius
 tibi remunerationem parabo«. post haec autem verba constanter suscepit 4
 statuta supplicia pieis calidae paulatim per artus ac membra diffusae
 et hoc modo beata virgo e terris migravit ad caelum. non multis autem 5
 0 post diebus Basilides cum inter collegas suos ob causam quandam
 iuramentum posceretur, ait sibi non licere omnino iurare pro eo quod
 esset Christianus et hoc publice fatebatur, ioco aestimatus est primo
 dicere, tum deinde, cum constantius adfirmaret, pertrahitur ad tribunal,
 ubi cum perseverasset in confessione, vinculis traditur. tum vero visi- 6
 5 tantibus eum nostris et causam subitae ac laudabilis huius permuta-
 tionis inquirentibus dixisse traditur, quod Potamiena, post diem tertium
 martyrii sui noctu adsistens, coronam capiti suo inposuerit, dicens de-
 precatam se pro ipso dominum et inpetrasse, ut secundum quod scriptum
 est, quia qui recipit martyrem, mercedem martyris consequatur.
 0 quibus auditis confestim fratres signum ei dominicum tradunt et
 die postera ob domini martyrium capite punitur. sed et aliis pluribus 7
 per illud tempus apud Alexandriam condiscipulis suis, cum quibus
 verbo dei in Origenis schola operam dederat Potamiena, simile munus
 traditur praestitisse, adsistens eis per visum et coronas martyrii inpe-
 5 tratas a domino deferens. sed de his ista sufficiant.

19/20 Matth. 10, 41

NPOF

1 officio N | est] erat P² | 12 primum N | 19 quia qui qui
 P^a qui P^bF | recepit NF | 21 martyrio N | 25 domino] deo N

Ἦνταινον δὲ Κλήμης διαδεξάμενος, τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἐ 6
κατηχήσεως εἰς ἐκείνο τοῦ καιροῦ καθήγειτο, ὡς καὶ τὸν Ὁριγένην
τῶν φοιτητῶν γενέσθαι αὐτοῦ. τὴν γέ τοι τῶν Στρωματίων
πραγματείας ὁ Κλήμης ἐπονημηματιζόμενος, κατὰ τὸ πρῶτον σύγ-
5 γραμμα χρονικὴν ἐκθέμενος γραφὴν, εἰς τὴν Κομόδου τελετὴν περι-
γράψαι τοὺς χρόνους, ὡς εἶναι σαφές ὅτι κατὰ Σενήρον αὐτῷ πεπό-
νητο τὰ σπουδάσματα, οὗ τοὺς χρόνους ὁ παρῶν ἰστορεῖ λόγος.

Ἐν τούτῳ καὶ Ἰούδας, συγγραφέων ἕτερος, εἰς τὰς παρὰ τῷ Ζ 7
Δενίλ ἐβδομήκοτε ἐβδομάδας ἐγγράφως διαλεχθεῖς, ἐπὶ τὸ δέκατον
10 τῆς Σενήρον βασιλείας ἰστυχεῖν τὴν χορογραφίαν, ὡς καὶ τὴν θου-
λουμένην τοῦ ἐπιχριστοῦ παρουσίας ἤδη τότε πλησιάζειν ᾧτο·
οὕτω σφοδρῶς ἢ τοῦ καθ' ἡμῶν τότε διωγμοῦ κίνησις τὰς τῶν
πολλῶν ἀνατιταράξει διανοίας.

Ἐν τούτῳ δὲ τῆς κατηχήσεως ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας τοῦτον H 8
15 ἐπιτελοῦντι τῷ Ὁριγένει πρᾶγμα τι πέπρακται φηρὸς μὲν ἀτελοῦς
καὶ νεανικῆς, πίστιώς γε μὴν ὁμοῦ καὶ σοφροσύνης μέγιστον δᾶγμα
περιέχον, τὸ γὰρ εἰσὶν ἐβροῦχοι οὔτινες ἐβροῦχισαν ἑαν- 2
>τοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀπλοῦστερον καὶ νεανι-
κότερον ἐκλεβόν, ὁμοῦ μὲν σωτήριον φωνὴν ἀποπληροῦν οἰόμενος,
20 ὁμοῦ δὲ καὶ διὰ τὸ νέον τὴν ἡλικίαν ὄντα μὴ ἀρθράσι μόνον, καὶ
γυναιξὶ δὲ τὰ θεῖα προσομιλεῖν, ὡς ἐν πᾶσιν τὴν παρὰ τοῖς ἀπίστοις
αἰσχρᾶς διαβολῆς ἐτόνοιεν ἀποκλείσειεν, τὴν σωτήριον φωνὴν ἔργοις
ἐπιτελέσαι ὠρμήθη, τοὺς πολλοὺς τῶν ἐμῶν αὐτὸν γροθίμων δια-

3—6 Clem. Strom. 1, 144 — 17 18 Matth. 19, 12

ATERBDM Σarm 1

1 ε ΑΣarm BDM Z ER | 2 τοῦ > D | 3 τῶν φοιτητῶν γενέσθαι
αὐτοῦ BDM τῶν φοιτητῶν αὐτοῦ γενέσθαι T¹ ipsius discipulus Clementis A [527, 23]
vgl. Pauphilos Apologie Phot. bibl. 118 p. 92b 28 τῶν φοιτητῶν αὐτοῦ παῖδα ὄντα
γενέσθαι A ἔτι παῖδα ὄντα τῶν φοιτητῶν αὐτοῦ γενέσθαι Trm Tem ausradirt], ER
παῖδα ὄντα bezogen Σarm | στρωματίων BDM στρωματίων αὐτοῦ ATER
4 τὸ > M πρῶτος B | 4 5 σύγγραμμα auf Rasur Tr^c | 5/6 περι-
γράψαι M | 6 7 ὡς εἶναι τοὺς χρόνους > T¹ + Tr^c | 6 8 ὅτι ATrBDM
ὡς ὅτι Tr^c ER | 6 7 ἀπλόγηται R | 8 Z ΑΣarm BDM H ER | τὰ T¹,
corr. Tr^c Tr^c | 9 ἐβδομήκοτε HΣarm > A [527, 28] | 12 καθ' ἡμῶν τότε BDM
τότε καθ' ἡμῶν ATER | τῶν > M | 13 ἀνατιταράξει ATER ἀνετίραττε
DM ἀνετίραττε B | 14 H ΑΣarm BDM Θ E. | 15 πέπρακται BDM δια-
πέπρακται ATER | 16 γε μὴν BD > M¹ δὲ AM^c abor Σarm τε TER |
ὁμοῦ TERBDM ὁμοῦ A > Σarm | καὶ > A | 17 περιέχον AT¹R¹D¹, corr.
TD durch Rasur, R^c | 20 ἀλλὰ καὶ D | 21 τῶς M

VI] Igitur per idem tempus cum docendi officio apud Alexandriam *H 8 1*
 praeesset Origenes. gestum quid ab eo traditur, quod iuvenilis fortasse
 et minus perfecti sensus videatur, sed perfectae fidei ac nimiae castitatis in-
 dicitium continens. illud namque, quod scriptum est in euangelio: quia sunt *2*
 5 eunuchi, qui se ipsos castraverunt propter regnum dei, etiam
 secundum historiam implendum credidit, non solum castitatis obtentu.
 verum quoniam persecutionis tempore tam in publico quam in occulto
 ac secreto et tam viris quam feminis verbum dei praedicabat, videlicet
 quo omnem occasionem turpis maledicti gratia infidelibus videretur
 10 excludere, dominicam vocem re atque opere in semet ipso adgressus est
 adimplere. cumque id pro eo, ne ab hominibus laudem quaereret, sed
 a deo mercedem speraret, in occulto esse voluisset, tamen latere non *3*

NPOF

12] deo] domino *P*

λεβήν ἠροστίδας. οὐκ ἦν δὲ ἄρα δυνατόν αὐτῷ καίπερ βουλομένῳ **3**
 τοσοῦτον ἔργον ἐπιζητήσασθαι. γινούς δῆτε ὕστερον ὁ Δημήτριος.
 ἅτι τῆς αὐτόθι παρουσίας προειστός. εὖ μάλα μὲν αὐτὸν ἀποθανυμάξει
 τοῦ τολμήματος, τὴν δὲ γε προθυμίαν καὶ τὸ γνήσιον αὐτοῦ τῆς
5 πίστεως ἀποδειξάμενος, θαρραῖν παρακελεύεται. καὶ νῦν μᾶλλον ἔχουσαι
 αὐτὸν τοῦ τῆς κατηγορήσεως ἔργον παρορμηῖ. ἀλλὰ τότε μὲν οὕτως **4**
 τοιοῦτός τις ἦν· οὐ μακροῖς δὲ χρόνοις ὕστερον ὁ αὐτὸς ὁρῶν εὖ
 πράττοντα μέγαν τε καὶ λαμπρὸν καὶ παρὰ πᾶσιν ὄντα βεβοημένον,
 ἀνθρώπιον τι πεπονθός, τοῖς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ἐπισκόποις κατα-
10 γράφειν ὡς ἀποποσιπτόν τοῦ πραχθέντος ἐπειράτο, ὅτε τῶν κατὰ
 Παλαιστίνην οἱ μάλιστα δοκιμοὶ καὶ διαπρέποντες Καισαρείας τε καὶ
 Ἱεροσολύμων ἐπίσκοποι προσβείων τὸν Ὁριγένην καὶ τῆς ἀνωτάτω
 τιμῆς ἄξιον εἶναι δοκιμάσαντες, χεῖρας εἰς προσβυτέριον αὐτῷ θεθεί-
5 ζασιν. τῆνικαῦτα δ' οὖν εἰς μέγα δόξης προσελθόντος ὀνομά τε **5**
15 παρὰ τοῖς πενταχῇ πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ κλέος ἀρετῆς καὶ σοφίας
 οὐ σμιζρόν κτησαμένον, μηδεμιᾶς ἄλλης εὐπορῶν ὁ Δημήτριος κατη-
 γορίας, τῆς πάσαι ἐν παιδί γεγονυίας αὐτῷ πράξεως δεινὴν ποιῆται
 διαβολήν, συμπεριλαβεῖν τολμήσας ταῖς κατηγορίαις τοὺς ἐπὶ τὸ
 προσβυτέριον αὐτὸν προσάξαντες. ταῦτα μὲν οὖν μικρὸν ἐπράχθη **6**
20 ὕστερον· τότε γε μὴν ὁ Ὁριγένης ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας τὸ τῆς θείας
 διδασκαλίας ἔργον εἰς ἅπαντας ἀσπυλάτως τοὺς προσπίοντες νύκτωρ
 καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπετέλει, τοῖς θεοῖς ὠκνῶς μαθήμασιν καὶ τοῖς ὡς
 αὐτὸν γουιῶσιν τὴν πᾶσαν ἀνατιθεῖς σχολήν.

Ἐπὶ δέκα δὲ καὶ ὀκτώ ἔτεσιν τὴν ἀρχὴν ἐπιζητήσαντα Σειῆρον **7**
25 Ἀρτωνῖνος ὁ παῖς διαδέχεται. ἐν τούτῳ δὲ τῶν κατὰ τὸν διωγ-
 μὸν ἀνδρωσαμένων καὶ μετὰ τοὺς ἐν ὁμολογίαις ἀγῶνας διὰ προνοίας
 θεοῦ περιλαγμένων εἰς τις ὄντ' Ἀλέξανδρος, ὃν ἀρτίως ἐπίσκοπον
 τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας ἐδηλώσαμεν, οἷα ταῖς ἑπέθ' Χριστοῦ

27-28 10—12

ATERBDMΣ^{arm} I

5 θαρραῖν BDMΣ^{arm} θαρραῖν ἀντίνα ἀντίνα, das zweite getilgt, A θαρραῖν
 ἀντίνα R θαρραῖν μὲν ἀντίνα TE **10** τοῦ πραχθέντος T¹ TrERBDM πραχ-
 θέντος T¹ ἐραχθέντος αὐτῷ A | ἕτε ATERMΣ^{arm} ἕτι γε BD | **14** προ-
 ελθόντος T¹ BD προσελθόντος αὐτοῦ ATcmTrmERM | **16** ἄλλης > M
18 ταῖς κατηγορίαις ATERMΣ^{arm} > BD | **19/20** μικρὸν ἐπράχθη ὕστερον
 ATER σμιζρόν ἐπράχθη ὕστερον Mem σμιζρόν [aus μικρὸν corr. D^c] ὕστερον ἐπράχθη
 BD ὕστερον M¹ **21** ἅπαντας B, D¹ corr., M πάντας ATERD¹ | **22** ἐπετέλει
 ATER ἐτέλει BDM **24** I ER | **25** τῶν A¹ T¹, corr. A¹, T durch Ras.
25/26 διωγμῶν B διωγμῶν D | **27** ἀλέξανδρος TERBDM ὁ ἀλέξανδρος A

potuit, sed rei gestae indicium ad Demetrium episcopum pervenit. isque
 ingenti primo stupore admiratus est audacis animi virtutem, tum deinde
 conlaudans fidei eius magnitudinem vel calorem et tam grande in opere dei
 propositum: >nunc nunc maxime<, ait cohortans eum, >coepo operi doctrinae
 5 et praedicationis insiste, quando adversariis nulla obtrectandi suspicio
 derelicta est. sed tunc quidem talis erat Demetrii sententia, cum nihil 4
 animos incesserat, quod recti iudicii regulam in partem alteram decli-
 naret. postea vero cum vidisset adulescentis famam satis fieri claram
 et magno eum domi forisque praeconio extolli, humanae infirmitatis
 10 aliquid passus opus, quod ipse prius cum ingenti admiratione laudaverat,
 infamare postmodum coepit. nam cum apud Palaestinam praecipui et
 eminentes inter episcopos viri, id est Hierusolymorum Alexander et
 Theoctistus Caesareae, videntes divinum opus eius in verbo dei. ordi-
 nassent eum presbyterum ac summo eum sacerdotio iam iamque dignum
 15 probarent, idque dignissime factum ab omnibus laudaretur et ne sic 5
 quidem dignus honor sapientia eius ac virtutibus in eum conlatus diceretur,
 vehementissime momordit hic sermo Demetrium et non in-
 veniens in eum causam alterius criminis. hoc quod aliquando puer
 adhuc ille egerat et episcopus iam iste laudaverat, postmodum criminis
 20 loco protulit et iam in illos culpam, qui eum ordinaverant, conatur
 inflectere. sed haec postmodum gesta sunt. tunc porro Origenes apud 6
 Alexandriam doctor ecclesiae valde clarus habebatur, omnibus, quos
 fama eius ad audiendum eum convenire provocabat. verbum dei prae-
 dicans, sicut apostolus dicit, opportune importune, per diem per noctem.
 25 publice et privatim, velut abscessis omnibus impedimentis. liber prorsus
 et cum omni fiducia rem gerebat.

Cum vero decem et octo annis Severus tenuisset imperium, Antoninus 7
 ei filius succedit. quo in tempore quam plurimi erant, qui in confessioni-
 11] bus gloriam quaesierant, dei tamen providentia fuerant reservati. in quibus
 30 Alexander quidam, de quo paulo ante memoravimus, confessionis titulo

23—26 II Tim. 4, 2. Act. 20, 31. 28, 31

N P O F

4 nunc nunc P¹F¹ nunc P²N⁰O² tunc O¹ | cohortans eum cum N
 N⁰ om. PF | 12 imminentes N | 14 iam om. N | iamque om. P
 16 honore P | sapientiae P⁰O²F¹ sapienti O¹ | 18 19 puer adhuc P⁰
 puer erat huc N fuerat huc F | 20 conatus P⁰F² | 28 in tempore] tem-
 pore N¹ | qui om. N | 29 dei tamen pr. dei P¹ | 30 quidam N⁰
 om. PF

διατρέψας ὁμολογίας, τῆς δηλωθείσης ἐπισκοπῆς ἀξιούται. ἔτι Να-
 ρκίσσον. ὃς ἦν αὐτοῦ πρότερος, περιόντος τῷ βίῳ. πολλὰ μὲν οὖν 9
 καὶ ἄλλα παράδοξε οἱ τῆς παροικίας πολῖται ὡς ἐκ παραδόσεως τῶν
 κατὰ διαδοχὴν ἀδελφῶν τοῦ Ναρκίσσον μνημονεύουσιν, ἐν οἷς καὶ
 5 τοιοῦθε τι θαῦμα δι' αὐτοῦ γεγονὸς ἱστοροῦσιν. κατὰ τὴν μεγάλην 2
 ποτὲ τοῦ πάσχα διανυκτέρευσιν τοῦ λαιῶν φασὶν τοῖς διακόνοις ἐπι-
 λιπεῖν' ἐφ' ᾧ τὸ πᾶν πλήθος δεινῆς ἀδυναμίας διαλαβοῦσης, τὸν Νάρ-
 κίσσον τοῖς τὰ φῶτα παρασκευάζουσιν ἐπιτάξαι ἕδωρ ἀνιμῆστας 3
 ὡς αὐτὸν κοιμῆσθαι. τούτου δὲ ἅμα λόγῳ πραχθέντος, ἐπεν- 3
 10 ξάμενος τῷ ὕδατι, ἐγγέει κατὰ τῶν λόγων πίστιν τῇ εἰς τὸν κύριον
 γνησίᾳ παρακελεύσασθαι ποιησάντων δὲ καὶ τοῦτο, παρὰ πάντα
 λόγον δυνάμει παραδόξῳ καὶ θεῷ μεταβαλεῖν ἐξ ὕδατος εἰς ἐλαιὸν
 ποιότητα τὴν φῶσιν, παρὰ τε πλείστοις τῶν αὐτόθι ἀδελφῶν ἐπὶ
 15 φραλαθήνῃ. ἄλλα τε πλείστα περὶ τοῦ βίου τοῦδε τοῦ ἀνδρός 4
 μνήμης ἀξία καταλέγουσιν, ἐν οἷς καὶ τοιοῦθε τι. τὸ εὔτονον
 αὐτοῦ καὶ στερρόν τοῦ βίου φαῦλοί τινες ἀνθρωπίσκοι μὴ οἰοῖ τε
 φέρειν. θέει τοῦ μὴ δίκην ὑποσχεῖν ἄλόντας, διὰ τὸ μῆτις κεκῆ
 ἑαυτοῖς συνεγνωκῆναι, συσκευῆν κατ' αὐτοῦ προλαβόντες συροάπτου- 5
 20 σιν καὶ τινα δεινῶν καταχέουσιν αὐτοῦ διαβολὴν. εἶτα πιστούμενοι 5
 τοὺς ἀκροσώμενους, ὄροισι ἐβεβαίον τὰς κατηγορίας, καὶ ὁ μὲν, ἢ
 μὴν ἀπόλοιτο περὶ ὧμνεν, ὁ δὲ, ἢ μὴν σκαιῆ νόσῳ δαπανηθεὶς τὸ
 σῶμα, ὁ δὲ τρίτος, ἢ μὴν τὰς ὁράσεις πηρωθεῖν' ἀλλ' οὐδ' οὕτως
 αὐτοῖς, καίπερ ὀμνύουσιν, τῶν πιστῶν τις προσεῖχε τὸν ροῦν διὰ
 25 τὴν εἰς πάντα λάμπουσαν ἐκ τοῦ παντὸς σφαιροσύνῃν τε καὶ παρά- 6
 ρετον ἀγωγὴν τοῦ Ναρκίσσον. αὐτὸς γε μὴν τὴν τῶν εἰρημένων 6
 μηδαιμῶς ἐπομένων μοχθηρίων καὶ ἄλλως ἐκ μακροῦ τὸν φιλόσοφον
 ἀσπαζόμενος βίον, διεδόξεν πᾶν τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήθος, ἐν ἐρημίᾳ
 καὶ ἀφανείᾳ ἀγροῖς λανθάνων πλείστοις ἔτεσιν διέτριβεν. ἀλλ' 7

ATERBDMΣ^{arm}A

1 ὁμολογίας T¹ BDMΣ^{arm} ὁμολογίας κατὰ τὸν τοῦ διωγμοῦ καιρὸν AT^{cm} ER
 ἐπίσκοπος T¹, corr. T^c | 2 Θ AΣ^{arm} 536, 24 BD 2 IA ER | 3 ὡς
 TERBDM ὡς ἂν A | 5 τοιον T¹, corr. T^c Tr | 6 διὰ νυκτερευόντων M
 9 ὡς TERBDMΣ^{arm}A ἐκ [τινος παρακειμένων φράσεως ὡς A | κοιμῆσθαι
 A^{TER} κοιμῆσαι BDM | τοῦτον T^c ERBDM τοῦ AT¹ | 10 ἐγγέει γ auf
 Rasur T^c ἐγγέει M | τῷσ M | 13 ποιότητα ΠΣ^{arm} ποιότητα A
 τε > M | τῶν] ἐτῶν M | 14 τοῦ τότε aus τοῦτον τε corr. M | 19 συν-
 γνωκῆναι ERBDM γο συνεγνωκῆναι T^{cm} συνειδῆναι AT¹ γο συνειδῆναι E^{1m} |
 26 τὴν > BD | 28 πλήρωμα R | 29 τόποις ἀγροῖσ M

satis clarus, Hierusolymorum ecclesiae subrogatur episcopus, cum superesset adhuc Nareissus, qui prius inibi functus est pontificatus officio.

Verum quoniam Nareissi memoriam sermo progrediens adtulit, con- 9 1
gruum mihi videtur aliquid de eius gestis insignibus memorare, de quo
5 ab incolis quidem loci perplurima memoriae traduntur, nos vero unum
opus eius memorabimus, ex quo ceteris, quae de eo narrantur, merito
fides possit adhiberi. accidit aliquando in die sollemni vigiliarum 2
paschae oleum deesse luminaribus, cumque id per ministros innotuisset,
maeror plebi maximus fuit. sed Nareissus fide fidens ministris imperat
10 haurire aquam sibi que deferre. cumque detulissent, oravit et benedixit 3
aquam et infundi luminaribus praecepit. tum repente miro et saeculis
inaudito genere virtutis natura aquae in olei pinguedinem versa splen-
dorem luminum etiam solito reddidit clariorem. ad fidem autem rei a
15 plurimis religiosorum fratrum ex eodem oleo, quod versum de aqua
fuerat, reservatum est, ita ut ad nos usque miraculi huius indicium
perveniret. et in hoc quidem fidei eius ac meriti habeatur exemplum. 4
animi vero virtus quanta in eo fuerit, alio nihilominus uno ex eius
gestis opere declarabitur. is namque cum inter cetera virtutum suarum
bona esset valde constantis animi et iusti rectique indeclinabiliter tenax.
20 quidam homunculi nequam male sibi conscii, metuentes, ne criminum
suorum, si arguerentur, non possent effugere vindictam, praevenerunt
factionibus et circumvenire parant eum, cuius iudicium verebantur. con-
cinnant igitur adversum eum infame satis et noxium crimen. conveniunt
auditores, testes ex semet ipsis producunt. qui sub sacramento iura- 5
25 menti, quae obiciebantur, confirmarent, quorum unus testis ita, non igni
consumeretur, vera se dicere testabatur, alius ita, ne regio morbo cor-
rumperetur, tertius ita, ne luminibus orbaretur. et quamvis ne iura-
mentis quidem istis quisquam fidelium et deum timentium crederet. eo
quod vita Nareissi et institutio ac pudicitia ab omnibus nosceretur. ipse 6
30 tamen eorum, quae mota sunt, indignitatem ac molestiam non ferens,
simul et secretam ac philosophicam vitam semper habere desiderans,
subterfugit ecclesiae multitudinem, in desertis locis atque agellis secre-
tioribus delitescit annis quam plurimis. at non ille magnus divinae pro- 7

N (deficit 17 in virtus) *POF*

8 id] his *N* | ministris *NF*¹ (?) | 9 ministros *F* | 16 habebatur
*O*¹ | 20 quidem *P* | 21 non *om. F* | 32 in¹ et in *PF*

οὐ καὶ ὁ τῆς δίχης μέγας ὄφθαλμὸς ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἤρκει·
 μετῆι δὲ ὡς τάχιστα τοὺς ἀσθεβεῖς αἷς καθ' ἑαυτῶν ἐπιποροῦντες
 κατεδίψατο ἀραῖς· ὁ μὲν οὖν πρῶτος, ἐκ μηδεμιᾶς προσφάσεως
 ἐπλῶς οὕτως, μικροῦ διαπεδόντος ἐφ' ἧς κατέμενεν οἰκίας σπινθή-
 5 ρος· ῥύκτωρ ὑπερφθείσης ἀπάσης, παγγενεὶ κατεφλέγεται· ὁ δὲ ἀθρόως
 τὸ σῶμα ἐξ ἄκρων ποδῶν ἐπὶ κεφαλῆν ἧς αὐτὸς προσετίμησεν ἑαυτῷ
 ῥόσον λίμπλαται· ὁ δὲ τρίτος τὰς τῶν προτέρων συνιδῶν ἐκβάσεις 8
 καὶ τοῦ πάντων ἐγόρου θεοῦ τρέσας τὴν ἀδιάφραστον δίχην, ὁμο-
 λογεῖ μὲν τοῖς πᾶσιν τὰ κοινῇ σφίσιν αὐτοῖς ἐσκευρωμένα, τοσαύ-
 10 τας δὲ κατετρούχτο μετεμελόμενος οἰμωγαῖς διακρόνον τε ἐς τοσοῦ-
 τον οὐκ ἀπέλιπεν, ἕως ἄμφο διεφθάρη τὰς ὄφεις, καὶ οἷδε μὲν
 τῆς ψευδολογίας τοιαύτας ἐπέσχον τιμοφίας· τοῦ δὲ Ναρκίσσου ἀνα-
 1 κχωρηκότης καὶ μηδαιμὸς ὅπῃ ὄν τυγχάνοι, γινωσκόμενος, δόξεν I 10
 τοῖς τῶν ὁμόρων ἐκκλησιῶν προσεστῶσιν, ἐφ' ἑτέρον μετῆσιν ἐπισκό-
 15 πον χειροτονίαν· Αἰὼς τούτου ὄνομα ἦν· ὄν οὐ πολὺν προστάντε
 χρόνον Γερμανίων διαδέχεται, καὶ τοῦτον Γόρδιος· καθ' ὃν ὥσπερ
 ἐξ ἀναβίωσεως ἀνεφανεῖς ποθεν ὁ Νάρκισσος εἴθις ἐπὶ τῶν ἀδελ-
 φῶν ἐπὶ τὴν προσεσίαν παρεκαλεῖται, μιζόντως ἔτι μᾶλλον τῶν
 πάντων ἀγεσθέντων αὐτὸν τῆς τε ἀνεχωρήσεως ἕνεκα καὶ τῆς φιλο-
 20 σοφίας καὶ ἐφ' ἅπασιν δὲ ἦν παρὰ τοῦ θεοῦ κατηξίωτο ἐκδίχη-
 σιν, καὶ δὴ μηδέθ' οἷον τε ὄντος λειτουργεῖν διὰ λιπαρὸν γῆρας, IA 11
 τὸν εἰρημέρον Ἀλέξανδρον, ἐπίσκοπον ἑτέρας ἐπάροχοντα περιουσίας,
 οἰκονομίᾳ θεοῦ ἐπὶ τὴν ἡμε τῷ Ναρκίσσῳ λειτουργίαν ἐκάλεε κατὰ
 ἀποκάλυψιν ῥύκτωρ αὐτῷ δὲ ὁράματος φανείσθαι, πάντῃ δ' οὖν, 2
 25 ὡς κατὰ τι θεοπρόπιον, ἐκ τῆς Καππαδοκῶν γῆς, ἔνθα τὸ πρῶτον
 τῆς ἐπισκοπῆς ἤξιωτο, τὴν πορείαν ἐπὶ τὰ Κροσόλυμα εὐχῆς καὶ
 τῶν τόπων ἱστορίας ἕνεκεν πεποιημένον φιλοφρονέσασθαι οἱ τῆδε
 ὑπολαβόντες οὐκέτ' οἰκαδε αὐτῷ κελίνοστέιν ἐπιτροπέουσιν καθ' ἑτέ-

22 536, 27 ff.

ATERBDM Σarm A

1 οὐ καὶ ATM οὐ E¹ οὐχ' E²R οὐκα D¹ οὐκ εἰ BD^c | ἤρκειν BD
 6 προσετίμησεν T¹M, corr. T^c | 8/9 ὁμολογεῖ TERBDM ὁμολόγει A | 9 ἐσκευ-
 ωρημένα M ἐσσεωρημένα TEBD^c ἐσσεωρημένα D¹ ἐσκειωρημένα AR | 11 οὐκ
 ἀπέλιπεν ARBM οὐκ ἀπέλιπεν D *liess nicht ab* Σarm *perdurat* A οὐ κατέλιπεν
 TE | οὐδέ T¹, corr. T^cTr | 12 I AΣarm 538, 2 BD 24 M | 15 πολὺ
 T¹, corr. T^cTr | 18 μιζόνως ABDM μιζόνως δ' TER | τῶν > M
 21 IA AΣarm 11 BD 512, 6 M 24 IB ER | 23 τῶν > T¹ + T^cTr | 25 ὥσπερ
 BD | τὶ > T¹M + T^cTr τ_η D¹, corr. D^r | θεοπρόπιον M | τὸ > T¹ + T^c,
 getilgt Tr | 28 ὑπολαβόντες T¹BDM A ὑπολαβόντες ἀδελφοὶ A T^cM ER Σarm
 αὐτῷ κελίνοστέιν BDM κελίνοστέιν αὐτῷ ATE πάλιν ροστέιν αὐτῷ RΣarm

videntiae oculus quiescit in longum, sed in impios ultionem per ea ipsa. quae sibi in periuriis statuerant maledicta, molitur. primus namque ille testis, parva ignis scintilla noctis tempore domo sua succensa. cum omni genere suo omnique familia flammis ultricibus conflagravit. alius repente ab imis pedibus usque ad summum capitis verticem morbo regio. quo fuerat imprecatus, repletur atque consumitur. tertius autem priorum exitum videns et oculum divinum non se latuisse perspicuens prorumpit in medium et audientibus cunctis sera paenitentia universum concinnati sceleris ordinem pandit. tantis autem lacrimis immanis commissi facinus deflet et in tantum die noctuque perdurat in fletibus, usque quo luminibus orbaretur. ii igitur figmenti sui huiusmodi poenas dederunt.

VIII] Narcissus itaque cum ita desertum petisset ac locis semet secretioribus abdidisset, ut, ubinam degeret, nullus agnosceret, necessarium visum est episcopis ecclesiarum vicinarum. ut alium pro ipso ordinarent, cui nomen erat Dius, cuique, cum parvo tempore prae-fuisset ecclesiae, succedit Germanio et Germanioni Gordius, cum ecce subito velut redivivus caeloque redditus ex inproviso apparuit Narcissus et rursus a fratribus ad praesidendum rogatur ecclesiae. multo enim vehementius erga eum amor omnium fuerat incitatus, vel pro eo quod criminosis innocens cessit vel quod secretam et philosophicam vitam dilexit, et quod in eo complevit dominus dicens: mihi vindictam. et ego retribuam. dicit dominus. verum cum ipse iam senio fessus pontificatus ministerio sufficere non posset, Alexandrum, de quo superius memoravimus, qui iam esset episcopus alterius loci, divina dispensatio in adiutorium Narcissus senis evidentissimis revelationibus evocavit. is namque Alexander ex gente Cappadocum, ubi erat praeclarae urbis episcopus. Hierusolyma adorandi et sanctorum locorum videndi gratia properaverat. quem loci incolae, mentes eorum instigante deo, cum omni amore et officiositate suscipiunt ac vi caritatis et dilectionis nexibus vinctum redire non sinunt domum. ostendebatur enim evidenter a domino non solum ipsi beato viro Narcisso, sed et aliis plurimis per revelationes in plebe, ut ipsum in loco sancto episcopum detinerent. praeterea, quod supra cetera omnia magis terrificum fuit, eo die, quo ingressurus urbem Alexander nan-

21/22 Rom. 12, 19

POF

12 itaque] P uero OF | 14 ecclesiarum vicinarum] P cum Graecis, om. OF | 17 rursus] F rursus PO | 21 complevit] verbum sumu complevit dett. | et om. PF | 26 hierusolymam PO

σαν ἀποκάλυψιν καὶ αὐτοῖς νύκτωρ ὄφθειςαν μίαν τε φωνὴν σαφε-
 στάτην τοῖς μάλιστα αὐτῶν σπουδαίοις χρήσασαν· ἐδήλον γὰρ προ-
 ελθόντας· ἔξω πύλων τὸν ἐκ θεοῦ προωρισμένον αὐτοῖς ἐπίσκοπον
 ἐπιδοξέσθαι· τοῦτο δὲ πράξαντες, μετὰ κοινῆς τῶν ἐπισκόπων, οἱ
 5 τὰς πέριξ διεῖπον ἐκκλησίας· γνώμη ἐπάναγκες αὐτὸν παραμένειν
 βιάζοντα· μνημονεύει γέ τοι καὶ αὐτός ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἰδίαις 3
 ἐπιστολαῖς ταῖς πρὸς Ἀντινότας, εἰς ἔτι νῦν παρ' ἡμῖν σφρομένας,
 τῆς Νεοκίσσου σὺν αὐτῷ προεδρίας· ταῦτα κατὰ λέξιν ἐπὶ τέλει
 γράφων τῆς ἐπιστολῆς

10 >ἀποτάσσεται ἡμᾶς Νεοκίσσος ὁ πρὸ ἐμοῦ διέπων τὸν τόπον τῆς
 >ἐπισκοπῆς τὸν ἐνθάδε καὶ νῦν συνεξεταζόμενός μοι διὰ τῶν εὐχῶν.
 >ρις ἔτη ἠνυχοῦς· παρακαλῶν ἡμᾶς ὁμοίως ἐμοὶ ὁμοφρονῆσαι·

καὶ ταῦτα μὲν οὕτως εἶχεν· τῆς δὲ κατ' Ἀντιόχειαν ἐκκλησίας, 4
 Σεραπίωνος ἀναπαυσμένου· τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται Ἀσκληπιάδης.
 15 ἐν ταῖς κατὰ τὸν διωγμὸν ὁμολογίαις διατρέφας καὶ αὐτός· μέμ- 5
 νηται καὶ τῆς τούτου καταστάσεως Ἀλέξανδρος· Ἀντιοχεῦσιν γρά-
 φων ὧδε

>Ἀλέξανδρος· δοῦλος καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ μακαρίᾳ
 >Ἀντιοχείῳ ἐκκλησίᾳ ἐν νεφίῳ χαίρειν· ἑλαφρά μοι καὶ κοῦφα τὰ
 20 >δεσμὰ ὁ κύριος ἐποίησεν· κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εἰρκτῆς πεθομένου
 >τῆς ἀγίας ἡμῶν τῶν Ἀντιοχείῳ ἐκκλησίας κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν
 >Ἀσκληπιάδην τὸν ἐπιτηδείοτατον κατ' ἀξίαν τὴν πίστιν τῆς ἐπισκο-
 >πῆς ἐγκεχειρισμένον·

ταύτην δὲ τὴν ἐπιστολὴν σημεινεὶ διὰ Κλήμεντος ἀπεσταλκέναι. 6
 25 πρὸς τῷ τέλει τοῦτον γράφων τὸν τρόπον

>ταῦτα δὲ ἔμιν· κύριοί μοι ἀδελφοί· τὰ γράμματα ἀπέστειλα διὰ
 >Κλήμεντος τοῦ μακαρίου πρεσβυτέρου· ἀνδρὸς ἐναρέτου καὶ δοξίμου·

18 Philem. 1

ATERBDM Σarm A

9 τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς BD | 11 τῶν M | 12 ἑκατὸν δεκαεξ ER
 hundertundsechzehn Σarm | παρακαλῶ M | 13 IF ER | 16 ἀλέξανδρος
 TERBD ὁ ἀλέξανδρος AM | 18 ὁ δοῦλος A | 19 ἀντιοχείῳ ἐκκλησία
 BDM ἐκκλησία ἀντιοχείῳ ATER | 20 πεθομένῳ BDM πεθομένῳ μοι ATER
 22 τὸν τὴν M | 24 ἀπεσταλκέναι BDM Σarm A ἐπεσταλκέναι ATER
 26 μοι > T¹ + T^c μοι καὶ R

tiatus est et multitudo fratrum plurima extra portas in occursum eius egressa est, vox caelitus manifestissime omnibus audientibus facta est dicens: >suscipite episcopum, qui vobis a deo destinatus est<. cumque ex his omnibus evidenter apud cunctos fuisset dei dispensatio declarata. 5 *episcopi urbium vicinarum compertis omnibus, quibus de eo res geri dei iudicio docebatur, residere inibi eum necessario compulerunt. ipse 3 ergo Alexander in epistulis suis ad Antinoitas scriptis, quae usque ad praesens servantur apud nos, meminit Narcissi tamquam socii et consortis in episcopatu, his ipsis verbis de eo scribens:*

10 >Salutat vos Narcissus, qui ante me episcopatum huius ecclesiae >regere coepit quique mecum positus orationibus vestris centum iam et >sexdecim annos vitae suae gerit, qui et ipse vos mecum pariter depre- >atur esse concordēs<.

Et de his quidem talia. apud Antiochiam vero defuncto Serapione 4 *episcopo Asclepiades loci illius suscepit sedem, qui et ipse unus ex praeclaro confessorum numero fuit. meminit etiam huius ordinationis 5 supra dictus Alexander, Antiochenis scribens hoc modo:*

>Alexander servus et vinctus Iesu Christi beatæ ecclesiae, quæ >est apud Antiochiam, in domino salutem. Relevavit dominus vincula 20 >mea et carceris huius mei dilatavit angustias. ex eo quod comperi >sanctæ ecclesiae vestræ Asclepiadem virum dignissimum sacerdotium >suscepisse<.

Hanc autem epistolam indicat se per Clementem Antiochenae eccle- 6 *siae presbyterum transmississe, scribens in fine epistolæ hoc modo:*

25 >Haec autem vobis, domini fratres, scripta transmisi per Clementem >beatum presbyterum, virum in omnibus virtutibus probatissimum, quem

POF

7 antinoita P | 19 reuelavit POF | 20 ex eo | P om. OF

ὄν ἴσται καὶ ἡμεῖς καὶ ἐπιγινώσκουσι· ὃς καὶ ἐνθάδε παρὼν κατὰ τὴν
 >πρόρωτον καὶ ἐπισκοπὴν τοῦ δεσπότου, ἐπεστηρίξεν τε καὶ ἠΐξῃσαι
 >τὴν τοῦ κυρίου ἐκκλησίαν.

Τοῦ μὲν οὖν Σεραπίωνος τῆς περὶ λόγους ἐσχίσσεως καὶ ἄλλοι 1B
 5 μὲν αἰκὸς σφύζεσθαι παρ' ἑτέροις ὑπομηήματα, εἰς ἡμᾶς δὲ μόνου
 κατῆλθεν τὸ Πρὸς Λόμνον, ἐκπεπιωκότα τινὰ παρὰ τὸν τοῦ διωγ-
 μῶς καιρὸν ἀπὸ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐπὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐθελο-
 θρησκείαν, καὶ τὸ Πρὸς Πόντιον καὶ Κερικόν, ἐκκλησιαστικοὺς ἄνδρας,
 καὶ ἄλλοι πρὸς ἑτέρους ἐπιστολαί. Ἰερός τε συντεταγμένος αὐτῷ 2
 10 λόγος περὶ τοῦ λεγομένου κατὰ Πέτρον εὐαγγελίου, ὃν πεποιήται
 ἀπελέγχων τὰ ψευδῶς ἐν αὐτῷ εἰρημένα διὰ τινος ἐν τῇ κατὰ Ῥωσδὸν
 παρουσίᾳ προσάσει τῆς εἰρημένης γραφῆς εἰς ἑτεροδόξους διδασκαλίαις
 ἀποκαίαντας· ἐφ' οὗ τῷ λόγον βραχίαις περιθέσθαι λέξει, δι' ὧν
 ἦν εἶχεν παρὰ τοῦ βιβλίου γράμμη προτίθειν, οὕτω γράφων

15 >ἡμεῖς γάρ, ἀδελφοί, καὶ Πέτρον καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους 3
 >ἀποδεχόμεθα ὡς Χριστόν, τὰ δὲ ὀνόματι αὐτῶν ψευδελίγομε, ὡς
 >ἐμπεριτοίχομεθα, γινώσκοντες ὅτι τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀποκρί-
 >σθαιμι. ἐγὼ γάρ γεγόμην παρ' ἡμῶν, ὑπερῶν τοὺς πάντας ὀρθῆ 4
 >πίστιν προσφερόμεθα, καὶ μὴ διελθὼν τὸ εἶπ' αὐτῶν προσφερόμενον
 20 ὀνόματι Πέτρον εὐαγγέλιον, εἶπον ὅτι εἰ τοῦτό ἐστιν μόνον τὸ δο-
 >κοῦν ἡμῖν παρῆναι μισροψυχίαν, ἀνεγινώσκόμεθα νῦν δὲ μεθῶν ὅτι
 αἰτίαι τινὲς ὁ τοῦ αὐτῶν ἐφώλευεν, ἐκ τῶν λεχθέντων μοι, σπου-
 >δάσω πάλιν γενέσθαι πρὸς ἡμᾶς, ὅσοι, ἀδελφοί, προσδοκᾶτέ με ἐν
 >τάχει. ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, καταλαμβάνοιμι ὅποιας ἦν αἰτίαι ὁ Μαρ- 5

23 vgl. Act. 15. 41 — 15 16 vgl. Matth. 10, 40

ATERBDM Σ^{arm} 1

3 >v ATERM Hieronym. de uir. ill. 38 *domini* oder *dei* 1 HSS >v BD Σ^{arm}
 4 1B AM 542, 13 Σ^{arm}BD 4 11 E μὲν οὖν T^{er}ERBDM μὲν T¹ δὲ A
 6 ὁμνον T durch Rasur corr., ERBDM 1 Hieronym. de uir. ill. 41 *dominon* AT:
dominiū Σ^{arm} | 6 7 καιρῷ διωγμοῦ M | 8 τὸν πόντιον M | 10 ὄν
 ABDM > TER | παρόνται R | 11 ψευδῆ M | 12 παρουσίας A
 13 ἐξοκίαντας M | οὗ Randbemerkung der Genfer Ausgabe von 1612 ἵς Π
 16 ὀνόματι BD | 17 18 ἀποκρίσθαι, ἀποκρίσθαι M | 19 μὲν M
 προσφερόμενον T¹E, T durch Ras. corr. | 22 ἐφώλευεν TERBM ἐ φώ-
 λειεν D ἐνεφώλευεν A nach falscher Conjectur, Serapion schrieb wohl ἐφώλευεν
 23 24 προσδοκᾶτε — ἀδελφοί > Σ^{arm} | 24 546.1 αἰτίαι ὁ μαριανὸς ἦν R

>nostis etiam vos et eo amplius cognoscetis. cuius praesentia apud
>nos per dei providentiam procurata et confirmavit et auxit ecclesiam
>domini<.

[X] Igitur Serapionis episcopi eruditi viri puto quidem etiam alia *IB 12 1*
5 opuscula apud alios haberi, ad nos autem illa tantummodo venerunt.
quae ad Dominum quendam scribit, qui in tempore persecutionis a fide
Christi recedens ad superstitionem Iudaicam declinavit et ea, quae ad
Pontium et Caricum ecclesiasticos viros scribit, et aliae nihilominus
eius sunt ad alios epistulae. sed et ille liber venit ad nos, quem scribit 2
10 de evangelio Petri, ubi arguit quaedam falsa in eo conscripta, emendare
cupiens fratres, qui erant apud Rossum, qui per occasionem scripturae
ipsius in haeresim declinabant. dignum tamen mihi videtur pauca quae-
dam de eius libello inserere, ex quibus innotescat, quae fuerit eius de
ipsa scriptura sententia. scribit ergo in quodam loco ita:

15 >Nos enim, fratres, et Petrum et alios apostolos recipimus sic ut 3
>Christum. quae autem sub eorum nomine falso ab aliis conscripta sunt.
>velut gnari eorum sensus ac sententiae declinamus, scientes quod talia
>nobis non sunt tradita. ego enim cum essem apud vos, putabam omnes 4
>rectae fidei esse inter vos et non decurso libello, qui mihi offerebatur.
20 >in quo nomine Petri conscriptum euangelium ferebatur, dixi: »si hoc est
>solum, quod inter vos simultatem videtur inferre, legatur codex«. nunc
>autem comperto, quod hi, qui codicem illum legi debere adserunt, pro-
>spectu cuiusdam occultae haereseos hoc fieri poposcerunt, sicut mihi
>dictum est, festinabo iterum venire ad vos et expectate me cito. nos 5
25 >enim novimus, fratres, cuius haereseos fuerit Marcianus, qui etiam sibi

POF

3 domini] *P* dei *OF* | 5 tam modo *P*¹ | 7 superstitionem *P*
11 rossum] *PO*¹*F* rhodum *U*² | 16 falsa *U* | 23 24 dictum est mihi *P*
24 et expectate me cito] *PO*² cum *Græcis*, om. *OF*

Eusebius II.

35

κιανός, ὅς καὶ ἐαυτῷ ἐναντιοῦτο, μὴ νοῶν ἢ ἐλάλει, ἢ μαθήσεσθε
 ἐξ ὧν ὑμῖν ἐγράφη, ἐδυνήθημεν γὰρ παρ' ἄλλων τῶν ἀσκησάντων 6
 αὐτὸ τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον, τοῦτ' ἐστὶν παρὰ τῶν διαδόχων τῶν καταρ-
 5 ἐξαμένων αὐτοῦ, οὓς Δοκητὰς καλοῦμεν (τὰ γὰρ πλείονα φρονήματα
 ἐκείνων ἐστὶ τῆς διδασκαλίας), χρησάμενοι παρ' αὐτῶν διελθεῖν καὶ
 εὐρεῖν τὰ μὲν πλείονα τοῦ ὀρθοῦ λόγου τοῦ σωτήρος, τινὰ δὲ προσ-
 διεσταλμένα. ἃ καὶ ὑπετάξαμεν ὑμῖν.<

καὶ ταῦτα μὲν τὰ Σεραπίωνος·

τοῦ δὲ Κλήμεντος Στρωματεῖς, οἱ πάντες ὀκτώ. παρ' ἡμῖν σφί- 17 1
 10 ζονται, οὓς καὶ τοιαύτης ἤξιωσεν προγραφῆς Ἰπποκράτους Φλακίου Κλήμεν-
 τος τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων
 στρωματεῖς. ἰσάριθμοὶ τε τούτοις εἰσὶν οἱ ἐπιγεγραμμένοι Ὑποτυ- 2
 πώσεων αὐτοῦ λόγος, ἐν οἷς ὀνομαστὶ ὡς διδασκάλου τοῦ Πανταίνου
 μνημονεύει ἐκδοχὰς τε αὐτοῦ γραφῶν καὶ παραδόσεις ἐκτιθεῖται·
 15 ἔστιν δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς Ἑλλήνας λόγος ὁ Προτρεπτικὸς τρεῖς τε οἱ 3
 τοῦ ἐπιγεγραμμένου Παιδαγωγοῦ καὶ ἑξ ἑσῶν οἱ ἐπιγεγραμμένοι πλούσιος
 οὗτος ἐπιγραφῆς ἑταίρος αὐτοῦ λόγος τὸ τε Περὶ τοῦ πάσχα σύγ-
 γραμμα καὶ διαλέξεις Περὶ νηστείας καὶ Περὶ καταλαλιᾶς καὶ ὁ Προ-
 20 τρεπτικὸς εἰς ὑπομονὴν ἢ πρὸς τοὺς νεοσφί βεβαπτισμένους καὶ ὁ
 ἐπιγεγραμμένος Κερὼν ἐκκλησιαστικὸς ἢ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, 4
 ὧν Ἀλεξάνδρῳ τῷ δεδηλωμένῳ ἐπισκόπῳ ἀνατίθεικεν. ἐν μὲν
 αὖν τοῖς Στρωματεῦσιν οὐ μόνον τῆς θείας κατάστροφου πεποιήται
 γραφῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ' Ἑλλήνων. εἴ τι ἄρα ὡς ἔλιμον ἐδόκει καὶ

13/14 Zahn, Forsch. 3, 64

ATERBDM Σarm 1

1 qui etiam A welcher Σarm καὶ Π | ἐαυτῷ ἐν αὐτῷ M | ἢ ἐλάλει ἢ
 BDM Σarm 1 ἢ ἐλάλει ATER | 2 γὰρ vor Euseb falsch zugesetzt | 4 πλείονα
 φρονήματα TERBDM φρονήματα τὰ πλείονα A | 6 7 προσδιεσταλμένα ABDM
 προσδιεσταλμένα TER | 9 IP A Σarm BDM IE ER | 12 τε ARBDM δ: TE
 τούτοις ABDM τούτων TER | 14 τε ATrBD > TrERM | γραφῶν TrM γρά-
 φων ATrERBD Σarm 1 | ἐκτιθεμένοσ A | 15 ὁ > M | τρεῖς τίς M
 15/16 οἱ τοῦ ABDM οὔτοι TrER οἱ Tr | 16 ἐπιγεγραμμένοι ATrBDM ἐπιγε-
 γραμμένοι TrER | 18 διαλέξεις ATERBD διάλειξις MA eine kurze Lehre Σarm
 νηστεία ΠA τοῦ πάσχα Σarm | ὁ > M¹ + Mc | 19 εἰς ATERM
 πρὸσ BD | ἢ ATERM > BD Σarm et alius 1 | πρὸσ ATERM εἰς BD
 20 ἢ Π und ist geschrieben Σarm item alius 1 | 22 πεποιήται aus ποιεῖται
 corr. B | 23 καὶ² > BD

>ipsi contrarius extitit. non intellegens quae loqueretur, quae etiam vos
 >discetis ex his, quae scripta sunt vobis, investigata per nos ab illis, qui 6
 >hoc ipsum euangelium secundum illius traditionem didicerant. et suc-
 >cessores extiterunt scientiae eius, quos nos *δοκιμὰς* vocamus, quia in
 5 >haec ipsa doctrina illorum sunt quam plurimi sensus et ab ipsis mutuati.
 >nam certum est. quod plurima secundum recti rationem sentiunt de
 >salvatore, alia vero aliter, quae et subieciimus.

Haec Serapion scribit.

XI Clementis vero libri habentur plurimi, apud nos tamen hi sunt, qui II 13 1
 10 inveniri potuerunt: Stromatum libri octo, quos hoc modo praetitulavit:
 >Titi Flavii Clementis de vera philosophia commentarii scientiae *Στρομα-
 ματείας*. *Στροματείας* autem nos possumus intellegere tamquam 2
 >varie contextum. sunt et alii eiusdem *ὑποτυπώσεων* libri octo, quos
 nos possumus informationum vel dispositionum nominare. in quibus
 15 nominatim Pantaeni meminit tamquam proprii magistri et expositiones
 ipsius plurimas scribit et traditiones eius operi suo inserit. est etiam 3
 liber eius ad gentiles exhortatorius et alius liber, qui dicitur Paeda-
 gogus. et alius, qui superscribitur >Quis est qui possit salvus fieri dives?<
 est et alius libellus de pascha et disputatio de ieiunio et de obtrecta-
 20 tione et alius exhortatorius ad patientiam et alius ad neofytos. sed et
 ille, qui superscribitur >Canon ecclesiasticus. item alius de his, qui Iu-
 daicum sensum in scripturis sequuntur, quem ad Alexandrum supra
 dictum episcopum scribit. in Stromatibus autem non solum ea, quae ex 4
 25 divinis scripturis sumpserat, sternit. sed et ea, quae apud Graecos auc-
 tores habentur. utile namque ei visum est in illo opere comparare ac

POF

3 didicerunt P | 4 scientiae] sententiae P | ΔΟΚΙΜΙΑΣ P
 ΔΟΚΙΜΙΑΣ F ΔΟΦΗΜΙΑΣ O | 5 mutuati] P¹O¹F² *sup* *Græcis*
 mutati P²O²F¹ | 7 subieciimus P subieciemus O² 11 12 stromatis stro-
 mateas [sic O -tea P¹ -thea F -ta P²] *libri* | 12 intellegere] dicere vel
 intellegere O | 13 ὑποτυπώσεων O ὑποτυπώσεων F
 ὑποτυπώσεων P | 14 dispositionum] OF disputationum P
 16 eius op.] PF² ipsius op. OF¹

αὐτοῖς ἀμφόθεν. μνημονεύει τῶν τε παρὰ τοῖς πολλοῖς δογμάτων.
 τὰ Ἑλλήνων ὁμοῦ καὶ τὰ βαρβάρων ἀναπτεύσων καὶ ἔτι τὰς τῶν 5
 αἰρησιαρχῶν περὶ θεολογίας εὐθύνων. ἱστορίαν τε πολλήν ἐξαπλοῖ. ἐπό-
 θειν ἡμῖν πολυμαθοῦς παρέχων παιδείας. τοῦτοις ἅπασιν κατα-
 7 μνήσκων καὶ τὸ φιλοσόφον δόγματε, ὅθεν εἰκότως κατάλληλον τῇ
 ἐποθέσει καὶ τὴν προγραφὴν τῶν Στροματιέων πεποιήται. καί 6
 χροῖται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἀντιλεγόμενων γραφῶν με-
 τέρσις. τῆς τε λεγομένης Σολομοῦτος Σοφίας καὶ τῆς Ἰησοῦ τοῦ
 Σοφῆ καὶ τῆς πρὸς Ἐβραίους ἐπιστολῆς τῆς τε Βασιλεῖα καὶ Κλή-
 10 μεντος καὶ Ἰουδα. μνημονεύει τε τοῦ πρὸς Ἑλλήνας Τετιανοῦ λόγου 7
 καὶ Κασσιανοῦ ὡς καὶ αὐτοῦ χρονογραφίαν πεποιημένου. ἔτι μὲν
 Φίλωνος καὶ Ἀριστοβόλου Ἰουδαίου τε καὶ Δημητρίου καὶ Εὐπο-
 λέμου. Ἰουδαίου συγγραφέου. ὡς ἔν τούτοις ἀπέντων ἐγγράφως
 15 προσβέτερον τῆς παρ' Ἑλλήσιν ἄρχαιογραφίας Μουσαίου τε καὶ τὸ
 Ἰουδαίου γένος ἀποδειξάντων. καὶ ἄλλης δὲ πλείστης χρηστομα- 8
 θείας ἔμπλεον οἱ δηλοῦμενοι τεχνάρονται τοῦ ἀνδρός λόγους ὅν ἐν
 τῷ πρώτῳ περὶ ἑαυτοῦ δηλοῖ ὡς ἐγγιστε τῆς τῶν ἀποστόλων γε-
 20 ρομένου διαδοχῆς. ἐπισχεῖται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ εἰς τὴν Γένειν
 ἐπονημεταίσιθαι. καὶ ἐν τῷ λόγῳ δὲ αὐτοῦ τῷ Περὶ τοῦ πάσχα 9
 25 ἐκβασιθῆναι ὁμολογεῖ πρὸς τῶν ἱερέων ἃς ἔτεχεν παρὰ τῶν
 ἄρχαίων προσβέτερον ἀκηκοῦς παρεδόσεως γραφῆ τοῖς μετὰ ταῦτα
 παραδοῦναι. μνήσκται δ' ἐν αὐτῷ Μελίτωνος καὶ Εὐριφείου καὶ
 τινων ἑτέρων. ὅν καὶ τὰς διηγήσεις τέθειται.

Ἐν δὲ ταῖς ὑποτυπώσεσιν ξερελόντα ἀπειρ πέσσης τῆς ἐνδεα 11 1
 30 θήκων γραφῆς ἐπιτετημέναις πεποιήται διηγήσεις. μηδὲ τὰς ἀντι-
 λεγόμενας παρὰ τῶν τῆν Ἰουδα λέγω καὶ τὰς λοιπὰς καθολικὰς
 ἐπιστολάς τῆν τε Βασιλεῖα καὶ τῆν Πέτρον λεγομένην Ἀποκεί-

10:11 Clem. strom. 1, 101 — 12:13 strom. 1, 72. 150. 147. 141. 153 —
 16—18 strom. 1, 11 — 18:19 strom. 3, 95. 4, 3. 6, 168 — 19—23 Zahn,
 Forschungen 3. 32 — 24—8. 550. 1 Zahn. Forschungen 3. 65

AT ER B D M Σ α ω ι

| | | |
|----------------------------|---|-----------------------------|
| 1 τοῖς > M | 2 τὰ T ^a auf Basur, ERBDM τε A | τὰ > A |
| 4 παρησαχῶν TE | 5 κατάλληλον ἐν M | 9 καὶ τῆς πρὸς — ἐπιστολῆς |
| > A | 10 τε AT ER B D τε καὶ T ^a E καὶ M | 11 καὶ Κασσιανοῦ > M |
| χρονογραφίᾳ M | 12 ἀριστοβόλου R. A | 13 nach ἐγγράφως + ὡς M |
| 14 τε > BD | 15 ἰουδαίου BDM τῶν ἰουδαίων AT ER | 17 αὐτοῦ M |
| 18 γένειον B | 20 ἱερέων AT R. B übergeschrieben. A ἱερέων T ^a EB ¹ DM | |
| εἰς, einem anderen Σ α ω ι | 23 καὶ > M | 24 I J A 550, 28 BD 546, 21 |
| M Σ α ω ι | 25 ποιῆται R | 27 τῆν > M |

conferre sibi invicem dogmata vel ea, quae divinitus sancita sunt, vel
 quae a sapientibus Graecorum inventa vel etiam quae ceteris barbaris
 visa sunt, arguit etiam haeticorum errores, historiam quoque inibi 5
 plurimam textit et ex omnibus materiam nobis eruditionis perfectae
 5 composuit. unde merito libros suos *Στροματεάς* appellavit, id est lac-
 ciniosa quadam et varia diversitate contextos. utitur sane exemplis 6
 etiam ex his libris, qui a nonnullis minime recipiendi videntur, id est
 ex Sapientia quae dicitur Salomonis, et ex Sapientia Sirac. qui appel-
 latur Ecclesiasticus apud Latinos, sed et de Barnabae et Clementis
 10 epistula ponit exempla. utitur etiam de epistula Iudae, meminit prae- 7
 terea et scriptorum antiquorum, Tatiani cuiusdam et Cassiani velut qui
 Chronica scripserint, Philonis quoque et Aristoboli et Ioseppi ac De-
 metrii et Eupolemi Iudaeorum scriptorum, conferens etiam antiquissimis
 Graecorum Mosea nostrum et Iudaeorum genus antiquius esse com-
 15 probat. multaque alia instrumenta optimarum institutionum in illo opere 8
 contexuit, et inter cetera hoc in primo libello indicat, quod ipse non
 longe post apostolos fuerit, promittitque commentarios se in Genesim
 scripturum. in libello autem, quem scribit de pascha, confitetur extor- 9
 queri sibi a fratribus, ut ea quae a presbyteris, id est a successoribus
 20 apostolorum voce sibi sola tradita sunt, describeret in libris ac posteris
 traderet, meminit inibi Melitonis et Irenaei ceterorumque, quorum etiam
 quasdam narrationes inseruit.

In libris vero *Υποτυπόσεων*, id est informationum, ut breviter 11 14 1
 dicam, universam pariter scripturam divinam compendiosis dissertioni-
 25 bus explanavit. in quibus ne ea quidem quae apoerypha a quibusdam

POF

5 stromatheas PF stromataeas O | 7 a om. P | 8 quae dic. . . et c.
 sapientia om. P | sirach P | 18 scribit] PF scripsit O | 22 ΥΠΟ-
 ΤΥΠΩΣΕΩΝ P ΥΠΟΤΥΠΩΣΕΩΝ O ΥΠΟΤΥΠΩΣΕΩΝ
 F | 25 quidem] P om. OF

λοιπῶν. καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους δὲ ἐπιστολὴν Παύλου μὲν εἰνά 2
 γησιν. γεγραῖσθαι δὲ Ἑβραίοις Ἑβραϊκῇ γωνῇ. Λουκᾶν δὲ φιλοτίμως
 αὐτὴν μεθιερμηνεύσαντα ἐκδοῦναι τοῖς Ἑλλησιν. ὅθεν τὸν αὐτὸν
 χρῆστα εὐρίσκεισθαι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτης τε τῆς ἐπιστολῆς
 5 καὶ τῶν Ἠράξεων· μὴ προγεγραῖσθαι δὲ τὸ >Παῦλος ἀπόστολος< 3
 εἰκότως· >Ἑβραίοις γάρ<. φησὶν, >ἐπιστέλλων πρόβληψιν εἰληγῶσιν
 κατ' αὐτοῦ καὶ ἑποπιτεύουσιν αὐτόν. συνετώς πάντεσιν οὐκ ἐν ἀρχῇ
 >ἀπέστρεψεν αὐτούς. τὸ ὄνομα θεῖς<. εἶτα ὑποβὰς ἐπιλέγει 4

>ἦδη δέ. ὡς ὁ μακάριος ἔλεγεν πρεσβύτερος. ἐπεὶ ὁ κύριος. ἀπό-
 10 >στολος ὢν τοῦ παρτοκράτορος, ἀπεστάλη πρὸς Ἑβραίους. διὰ
 μετρίότητε ὁ Παῦλος. ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεσταλμένος. οὐκ ἐγγρά-
 >φει ἑαυτὸν Ἑβραίων ἀπόστολον διὰ τε τὴν πρὸς τὸν κύριον τιμὴν
 διὰ τε τὸ ἐκ περιουσίας καὶ τοῖς Ἑβραίοις ἐπιστέλλειν, ἔθρων
 >κίονκα ὄντα καὶ ἀπόστολον<.

15 αὐθις δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς ὁ Κλήμης βιβλίῳ περὶ τῆς τάξεως 5
 τῶν εὐαγγελίων παραδόσιν τῶν ἀνεκείθεν πρεσβυτέρων τέθειται.
 τοῦτων ἔχουσιν τὸν τρόπον. προγεγραῖσθαι ἔλεγεν τῶν εὐαγγε-
 λίων τὰ περιέχοντα τὰς γενεαλογίας. τὸ δὲ κατὰ Μάρκον ταύτην 6
 ἐσχημέναι τὴν οἰζονομίαν. τοῦ Πέτρον δημοσίῳ ἐν Ῥώμῃ κηρύ-
 20 ξαντος τὸν λόγον καὶ πνεύματι τὸ εὐαγγέλιον ἐξελόντος. τοῖς
 παρόντας. πολλοὺς ὄντας. παρακαλέσει τὸν Μάρκον. ὡς ἂν ἀκούου-
 θήσαντε αὐτῷ πόρρωθεν καὶ μεμνημένοι τῶν ληθόντων. ἀναγρά-
 φαι τὰ εἰρημένα· ποιήσαντα δέ. τὸ εὐαγγέλιον μεταδοῦναι τοῖς διω-
 25 λῶσαι μῆτε προτρέψασθαι. τὸν μόνου Ἰωάννην ἔσχατον. συνιδόντε
 ὅτι τὰ σωματικὰ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις διδήλωται. προτραπέντε ὑπὸ
 τῶν γρωσίμων. πνεύματι θεοσοφηθέντε πνευματικὸν ποιῆσαι εὐ-
 30 αγγέλιον. τοσαῦτα ὁ Κλήμης. πάλιν δ' ὁ δηλωθεὶς Ἀλέξαν- 8
 δρος τοῦ Κλήμεντος. ἅμα δὲ καὶ τοῦ Παρταίρου ἐν τινι πρὸς Ὠρι-
 γάνην ἐπιστολῇ μνημονεύει. ὡς δὴ γρωσίμων αὐτῷ γενομένων τῶν
 ἀνδρῶν, γράφα δὲ οὕτως

1—14 Zahn, Forschungen 3, 71 — 15—28 Zahn, Forschungen 3, 72

ATRBDM Σ^{arm} A

1 δὲ > M | 5 τὸ > T¹ + TcTr | 6 γασὶν A | 13 Ἑβραίων R
 15 βιβλίῳ TE | 17 ἔλεγετο B ἔλεγον M | 22 ἀχθέντων BD | 24 προ-
 τραπεντικῶς πνευματικῶς Schw vgl. 140, 11 | 26 ἀγγέλιον T¹, corr. TcTr
 28 τοσαῦτα ARBDM τοσαῦτα καὶ TE | Iç ER | 29 τινι ABD^cM τινι D^c
 η T¹ σὶ T¹ corr., ER

habentur, praeteriit, ut est Petri revelatio. de epistula vero ad Hebraeos ita disserit, quod manifeste Pauli sit apostoli. scripta sit autem Hebraeo sermone tamquam Hebraeis. a Luca vero, qui erat Pauli discipulus, interpretata in Graecum. unde et stilius eius magis similis
 5 videatur libello illi, quem Lucas de apostolorum actibus scripsit. quod
 autem superscriptionem solitam inibi non habet, id est Paulus apostolus, hoc esse rationis ostendit, quod praeiudicatum Hebraeis erat de Pauli nomine, ne eius dicta susceperent, et ideo prudenter declinasse, ne statim in principio Pauli nomine inspecto lectio eius repudiaretur. post pauca vero addit etiam haec: 4

>Et sicut, inquit, >beatus presbyter dicebat. quia dominus apostolus >omnipotentis dicitur missus ad Hebraeos, pro humilitate ergo Paulus, >qui ad gentes fuerat destinatus, non scripsit semet ipsum Hebraeorum >apostolum, vel propter honorem domini, qui se missum dixerat ad oves
 15 >Israhel, vel quia gentium videbatur apostolus<.

Exponit praeterea idem Clemens in ipsis libellis de ordine euangeliorum traditionem sibi a senioribus presbyteris traditam et dicit priora esse posita illa euangelia, quae de generationibus continent, id est Matthaei et Lucae. causam vero fuisse euangelii secundum Marcum
 6 huiusmodi: cum Petrus Romae publice praedicasset verbum dei et in spiritu exposuisset euangelium, auditores rogasse Marcum, qui olim iam sectator ipsius fuisset, conscribere ea, quae sciebat ab apostolo praedicata. cumque id factum Petrus postmodum cognovisset, licet fieri ipse non
 7 iusserit, tamen factum non prohibuerit. Iohannem vero postmodum dicit,
 25 cum vidisset, quod ea magis, quae secundum carnem sunt, in euangeliiis haberentur, deprecatum a discipulis scripsisse etiam, quae ad spiritum pertinent. unde et repletus spiritu euangelium spiritale conscripserit. haec Clemens. Alexander vero, de quo superius memoravimus, Clementis simul et Pantaeni ad Origenem scribens meminit. velut qui sibi etiam
 30 in corpore noti fuerint. scribit autem hoc modo:

POF

1/2 hebraeos autem om. P 11 dominus P¹ O¹ F¹ cum Graecis
 domini P² O² F² | apostolus] PO² cum Graecis apostolis OF¹ | 17 et om.
 relicto spat. uacuo octo litt. P | 18 esse] eis P | de generationibus] (sp. uac.)
 sitionibus P¹ de genera in spat. uac. add. P² | 19 lucae] PO marci F¹
 21 auditores] om. in spat. uac. P¹ add. P² | rogare P¹ rogari P² | 23
 om. P | 24 iusserat P

τοῦτο γὰρ καὶ θέλημα θεοῦ. ὡς οἶδας, γέγονεν ἵνα ἢ ἀπὸ προ-
 γόνων ἡμῶν γέννη μὲν ἄσπλος, μᾶλλον δὲ θερμοτέρα ἢ καὶ βεβα-
 ρωτέρη. πατέρας γὰρ ἴσμεν τοὺς μακαρίους ἐκείνους τοὺς προσδευ- 9
 σαρτας, πρὸς οὓς μετ' ὀλίγον ἐδόμειθα. Πάρτερον, τὸν μακάριον
 5 ἀλλήθως καὶ κρείον, καὶ τὸν ἱερὸν Κλήμηντα, κρείον μου γενόμενον
 καὶ ὡφελήσαστά με, καὶ εἴ τις ἕτερος τοιοῦτος· δι' ὧν οὐκ ἐγνώρισαι.
 τὸν κατὰ πάντα ἄριστον καὶ κρείον μου καὶ ἀδελφόν.

καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα

10

ὁ γέ τοι Ἰδεμάρτιος καὶ τοῦτο γὰρ ἦν τῷ Ὠριγένει ὄνομα.
 10 Ζηρογίνον κατὰ τοῦσδε τοὺς χρόνους τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἤγου-
 μένον. ἐπιδημήσας τῇ Ῥώμῃ καὶ αὐτὸς πονηρῶς, λέγων «ἐξάμενος
 τὴν ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ἰδεῖν»· ἔνθα οὐ πολὺ διατρι- 11
 ψας, ἐπάνεισεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ δὴ τὰ σενήθη τῆς κατη-
 χύσεως ἐνταῦθα μετὰ πάσης ἐπιλήθους ὁπουδῆς. Δημητρίου τῶν τῆδε
 15 ἐπισκόπου ἐπι τότε παρονομοῦντος αὐτὸν καὶ μόνον οὐκ ἀντιβολοῦν-
 τος ἀόκρως τῆρ εἰς τοὺς ἀδελφούς ὡφελίαν ποιησθαι. ὁ δ' ὡς
 16 ἴκετόν ἰόσα μὴ ἐπαρονοῦντα τῇ τῶν θεῶν βελυτέρη σχολῇ τῇ τε
 ἐξετάσει καὶ ἱουριεῖς τῶν ἱερῶν γραμμάτων καὶ προσέτι τῇ τῶν
 προσδόντων κατηχήσει μηδ' ἀναπνεῦσαι συγχωροῦντων αὐτῷ. ἐπέ-
 20 σθον ἐγ' ἐτέροις ἐξ ἑοῦ καὶ μέχρις ἰστέρας ἐπὶ τὸ πρὸ αὐτῷ διδα-
 σκαλείον γοιτόντων, διακίμας τὸ πλῆθος, τὸν Ἡρακλῆν τῶν γρασί-
 μων προζώνον, ἐν τι τοῖς θεοῖς ὁπουδαίον καὶ ἄλλως ὄντα λογί-
 ωτατον ἄνθρωπος καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄμοιρον, κοινοῦν καθίστη τῆς
 25 γῆρ ἐπιτορῆσας, αὐτῷ δὲ τῆρ τῶν ἐν ἔξει γυλάξας ἐκράσασιν.

Τουσαῖτη δὲ εἰσῆγματο τῷ Ὠριγένει τῶν θεῶν λόγον ἀπηκριβω- 1c 16
 μένη ἐξετέσας, ὡς καὶ τῆρ Ἐβραῖοις γλωττερ ἐκμεθεῖν τάς τι παρὰ τοῖς

26 - S. 554, 18 Suid. Ὠριγένης

ATERBDM Σ^{arm} Σ^{er} von 26 an], A

2 μένη BDM μενή ATER | καὶ > T¹ + T¹ | 5 ἀλλήθως TERBDM
 ως ἀλήθως A | καὶ τὸν κρείον > Σ^{arm} | 8 τοιαῦτα ATERM τοιαῦτα
 καὶ αὐτὸς ἔχοντα BD | 9 IZ ER | γέ BDM μέρ ATER | ὄνομα BDM
 ὄνομα AT· τοῦνομα T· ER | 12 ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων AM Ῥωμαίων ἀρχαιο-
 τάτην BD Ῥωμαίων bezeugen Σ^{arm}A ἀρχαιοτάτην Ῥώμην T¹ ἀρχαιοτάτην Ῥώμης
 T· ER | πλῆθος BD | 16 IE AΣ^{arm} 9 BD 22 M 16 III ER | 17 τε
 ATERΣ^{arm}A > BDM | 20 ἐγ' ἐτέροις ἐξ ἑτέρων B, corr. B | καὶ > R
 22, 23 λογικότατον T¹, durch Ras. corr. | 26 1c AΣ^{arm}BDM Iθ ER
 27 παρὰ τοῖς ATERΣ^{arm}A παρ' αὐτοῖς BDM

>Hoc enim et voluntatis dei fuit, sicut ipse nosti, ut amicitiae, quae
 >mihī a patribus fuerunt, inviolatae durarent, immo vero et ardentius
 >ae robustius auferentur. patres autem novimus beatos illos, qui nos 9
 >praecesserunt. ad quos paulo post etiam nos alibimus, Pantaenum dico
 5 >dominum meum vere beatum et sanctum dominum meum Clementem.
 >qui me in multis instruxerunt, sed et si qui alii tales sunt, per quos
 >etiam te cognovi, virum cuncta egregium et dominum mihi et fratrem.

Haec quidem ita se habent. Adamantius autem, erat enim et hoc 10
 nomen Origeni, cum per illud tempus Zefyrinus Romanae ecclesiae
 10 praesideret, Romam venit, sicut ipse in quodam loco scripsit dicens
 voti sibi fuisse, ut antiquissimam Romanorum videret ecclesiam. ubi
 non multo tempore peracto ad iniunctum docendi officium Alexan-
 driam redire festinat ibique cum omni sollicitudine et studio reli- 11
 gioso susceptum opus explebat, Demetrio tunc episcopo non solum
 15 cohortante se et confovente, verum etiam prae se ferente, quatenus fra-
 tribus divinae eruditionis non deesset instructio.

[II] Interea cum videret Origenes non se sufficere ad omnia, id est vel 1E 15
 in profundioribus et divinius pertractandis vel in sanctae scripturae
 explanationibus disserendis vel etiam in eorum qui cottidie fidei adde-
 20 bantur instructionibus vel institutionibus adimplendis, ex quibus om-
 nibus ne respirare quidem ei unius saltem horae liberum tempus da-
 batur, dum semper ex aliis in alia vocaretur, ita ut a prima luce usque
 ad profundam vesperam numquam cessaret auditorium suum, aliis acce-
 dentibus, aliis vero non discedentibus, dum verbi dei dulcedine colligati
 25 sunt, utilius esse ratus est segregare incipientium turbas et uni ex dis-
 cipulis suis plene iam et optime instructo viro atque in omnibus vir-
 tutibus sibi probato Heraclae tradere participemque eum officii sui ac
 laboris adsumere. erat enim et in sermone disertissimus et in omnibus
 philosophicis eruditionibus apprime institutus. huic ergo tradendi prima
 30 elementa incipientibus delegat officium, sibi vero perfectorum instruc-
 tiones reservat.

[III] Inter cetera quoque eruditionum suarum studia ne illud quidem 1: 16 1
 omisit Origenes perscrutari et addiscere etiam Hebraeae linguae virtutem.

POF

7 cuncta] P⁰¹ per cuncta O² B¹ | 8 enim om. P^b | 9 zefyrinus P¹ I
 zeferinus P^a | 10 scribit O | 11 vidisset P | 17 uel uelut P¹
 21 ne r. q. (ei om.) u. s. horae om. in sp. uuc. P¹ add. P²

Ἰουδαίοις γενομένας πρωτοτέτους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείοις γρα-
 φὰς κτῆμα ἰδιῶν ποιήσασθαι ἀνιχνεύσαι τε τὰς τῶν ἑτέρων παρὰ
 τοὺς ἑβδομήκοντα τὰς ἱεράς γραφὰς ἐπιμενεζότων ἐκδόσεις καὶ τινὰς
 5 ἑτέρας παρὰ τὰς κατημαζευμένας ἱουδαίας ἐκκαλιπτούσας. τὴν
 Ἀκύλον καὶ Συμμάχον καὶ Θεοδοτίωνος. ἐφανερῶν. ἃς οὐκ οἶδ' ὅτιεν
 ἐκ τινῶν μεγάλων τῶν πάλαι λανθανούσας χρόνον ἀνιχνεύσαι προή-
 γαγεν εἰς γῶς· ἐγὼ δὲ διὰ τὴν ἀδελφότητα. τίνας αὐτῶν οὐκ εἶδώς. 2
 αὐτὸ τοῦτο μόνον ἐπεσημείρατο ὡς ἄρα τὴν μὲν εἴροι ἐν τῇ πρώτῃ
 Ἀκτιῶν Νικοπόλει. τὴν δὲ ἐν ἑτέρῳ τοιοῦδε τόπῳ· ἐν γε μὴν τοῖς 3
 10 Ἐξαπλοῖς τῶν Φελυόνων μετὰ τὰς ἐπισημίους τέσσαρας ἐκδόσεις οὐ
 μόνον ἀψυτήν. ἀλλὰ καὶ ἕκτην καὶ ἑβδόμην παραθεῖς ἱουδαίαν. ἐπὶ
 μίᾳ αὐτῆς σημεῖοῦται ὡς ἐν Ἰερουζαὶ ἐφομείνῃς ἐν πίθῳ κατὰ τοὺς
 χρόνους Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ Σεύρου. ταύτας δὲ ἀπέως ἐπὶ ταυτῶν 4
 συναγωγῶν διελθὼν τε πρὸς κώλον καὶ ἀντιπαραθεῖς ἀλλήλαις μετὰ καὶ
 15 αὐτῆς τῆς Ἑβραίων σημεῖώσεως. τὰ τῶν ἱερομένων Ἐξαπλῶν ἡμῶν ἀντί-
 γραφα καταλέλοιπεν. ἰδίως τὴν Ἀκύλον καὶ Συμμάχον καὶ Θεοδοτίωνος
 ἐκδοσὶν ἡμῶν τῶν ἑβδομήκοντα ἐν τοῖς Τετρασσοῖς ἐπισυναβάς.

Τῶν γε μὴν ἱουδαίων ἀπὸ τῶν δὴ τούτων ἰστίων Ἑβραίων 1Z
 τὸν Συμμάχον γεγονέναι· εἴρησας δὲ ἔστιν ἢ τῶν Ἑβραίων οὔτε
 20 ζυλομένη τῶν τῶν Χριστῶν ἐξ Ἰουδαίᾳ καὶ Μαρίας γεγονέναι φασίων-

S. 9. 11—13 Vgl. Studi e Testi 5, 29

ATERBDM Σ^{arm} Σ¹

1 γενομένας AT¹ERM γενομένων T¹ ἐμφανένως BD 2 τῶν ἑτέρων
 τῶν T¹ | 3 ἐπιμενεζότων T¹E¹M ἱουδαίας AT¹, E¹ corr. R ἱουδαίας
 τῶν ἐπιμενεζότων HSS Zonar 3, 109, 11 ἐπιμενεζότων B ἱουδαίας D ἐπι-
 μενεζότων Suid 4 κατημαζευμένας B 5 nach ἐξ + ἢ τῶν ἐπὶ M
 6 ἀνιχνεύσαι προήγαγεν εἰς γῶς BDM εἰς γῶς ἀνιχνεύσαι προήγαγεν ATER Suid
 8 εἴροι ἐν TBD Σ^{arm} Σ¹ εἴροιεν E εἴροιεν ἐν ARM 8.9 πρὸς ἀκτιῶν
 AT¹ in Actio litore A Hieronym. praef. hom. Orig. de cant. cantic. [III p. 499]
 Studi e Testi 5, 29 πρὸς ἀκτιῶν T¹M (vgl. Ps. Theodoret. in Aristeas ed. Wend-
 land p. 154, 13) πρὸς ἑβραίων B. Dr (αὐ auf Rasur πρὸς ἀκτιῶν
 Tr. R. a und ω auf Rasur. nicht übersetzt Σ¹ Σ^{arm} | 9 τοιοῦδε τόπῳ ARM
 τόπῳ τοιοῦδε BD an einem anderen Plat. Σ¹ Σ^{arm} in aliis . . . bois A τόπῳ T¹
 τοιοῦδε τόπῳ T¹E | 12 ἱερουζαὶ BD ἱερουζαὶ M | 13 δὲ ABDM Suid τε
 TER | 13,14 ἀπέως — συναγωγῶν ATERM αὐτῶν — συναγωγῶν ἀπέως B
 αὐτῶν — συναγωγῶν ἀπέως D | 14 διελθὼν Σ¹ Σ^{arm} Suid 15 ἑξαπλῶν
 ἡμῶν BDM Suid ἡμῶν ἑξαπλῶν ATER | 16,17 τετρασσοῖς TERBD τρῆσσοῖς
 M τετραπλοῖς A Suid [Zonar. 3, 109, 20] ἐν τοῖς τετρασσοῖς nicht übersetzt Σ¹
 Σ^{arm} | 17 ἐπισυναβάς TERBDM Suid ἐπισυναβένως A | 18 1Z M Σ¹
 Σ^{arm} 2 A 556, 9 BD 18 K ER

ut agnosceret vel ea, quae a Iudaeis Hebraeicis litteris leguntur, qualia
sint, vel ceterorum interpretum, qui praeter septuaginta interpretati
fuerant, quanta esset editionum diversitas, ita ut praeter istas, quae in
usu sunt, Aquilae vel Symmachi vel Theodotionis, inveniret etiam alias
5 in absconditis ac secretis latentes, in quibus ne nomina quidem inter-
pretum repperit scripta. hoc autem solum dicit de eis, quod aliam 2
quidem in Actio litore apud Nicopolim, aliam in Hiericho atque in
aliis alias reppererit locis. unde et illos famosissimos codices primus 4
ipse composuit, in quibus per singulas columellas separatim opus inter-
pretis uniuscuiusque descripsit, ita ut primo omnium ipsa Hebraea verba
Hebraeicis litteris poneret, secundo in loco per ordinem Graecis litteris
e regione Hebraea verba describeret, tertiam Aquilae editionem subiun-
geret, quartam Symmachi, quintam septuaginta interpretum, quae nostra
est, sextam Theodotionis conlocaret. et propter huiusmodi composi-
tionem exemplaria ipsa nominavit *Ἑξαπλίαι*. id est sextuplici ordine
5 scripta. in psalterio autem et aliis nonnullis interserit aliqua etiam de 3
ceteris istis editionibus, quas, quoniam sine nomine auctorum reppererat,
sextam et septimam editionem nominavit.

11] Sciendum tamen est, quod ex istis ipsis interpretibus Symmachus 17
17 Ebionaeus fuerit, quae est haeresis adserens Christum de Ioseph et
20 Maria natum hominem purum fuisse et legem ritu Iudaico esse ser-

POF

1 hebraeicis] *OF* ebraicis *PO*² | 2 sunt *OF* | 9 separatim *PO*² *F*
e regione *O*¹ | 10 describit *O* | 11 hebraeicis] *OF* hebraicis *PO*²
14 sexta *PF* | 15 exemplatim *P* | *ΕΞΑΠΛΙΑΙ*] *PO* *ΕΞΑΠΛΙΑΙ* *F*
sextuplici] *scripsi* sexsimplici *P* ex simplicibus *OF* | 19 ipsis istis *P*

των πλιόν τε ἀνθρώπων ἐπιληφόντων αὐτὸν καὶ τὸν νόμον χοῖναι
 Ἰουδαϊώτερον φιλᾷπτειν ἀπισχυριζομένων. ὡς ποιε καὶ ἐκ τῆς πρό-
 σθεν ἱστορίας ἐγρομεν. καὶ ἕπομνήματα δὲ τοῦ Συμμάχου εἰς ἔτι
 5 εὐαγγέλιον τὴν διηλωμένην αἴρεσιν κρατέειν. ταῦτα δὲ ὁ Ὁρι-
 γένης μετὰ καὶ ἄλλων εἰς τὰς γραφὰς ἐρημειῶν τοῦ Συμμάχου
 σημαίνει παρὰ Ἰουλιανῆς τινας εἰληφέναι. ἦν καὶ φησιν παρ' αὐτοῦ
 Συμμάχου τὰς βίβλους διαδέξασθαι.

Ἐν τούτῳ καὶ Ἀμφρόσιος τὴν τῆς Οὐαλεντίνου φρονῶν αἰρέσεως, 1
 10 πρὸς τῆς ἐπὶ Ὁριγένους προσβεβομένης ἀληθείας ἐλεγχθεὶς καὶ ὡς
 ἂν ἐπὶ φωτὸς κατεγρασθεὶς τὴν διάνοιαν, τῷ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
 ὀρθοδοξίας προστίθεται λόγῳ. καὶ ἄλλοι δὲ πλείους τῶν ἀπὸ παι- 2
 δείας, τῆς περὶ τὸν Ὁριγένην φήμης πανταχόσε βοουμένης, ἤεσαν ὡς
 αὐτόν. πείθει τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς λόγοις ἱκανότητος τάνδρος ληφό-
 15 μνοι μοῖοι δὲ τῶν αἰρετικῶν φιλοσόφων τε τῶν μάλιστα ἐπιφανῶν
 οὐκ ὀλίγοι διὰ σπουδῆς αὐτῷ προσεῖχον, μόνον οὐχὶ πρὸς τοῖς θεοῖς
 καὶ τὰ τῆς ἕξωθεν φιλοσοφίας πρὸς αὐτοῦ παιδευόμενοι. εἰδῆγόν 3
 τε γὰρ ὅσοις εὐφροῦς ἔχοντας ἑώρα, καὶ ἐπὶ τὰ φιλόσοφα μαθήματα,
 γεωμετρίας καὶ ἀριθμητικῆς καὶ ἄλλα προπαιδεύματα παραδιδού-
 20 εἰς τε τὰς αἰρέσεις τὰς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις προέγον καὶ τὰ παρὰ
 τούτοις συγγράμματε διηγούμενος ἕπομνηματιζομένος τε καὶ θεωροῦν
 εἰς ἕκαστα, ὅστις μέγαν καὶ παρ' αὐτοῖς Ἑλλήσιν φιλόσοφον τὸν
 ἄνδρα κηρύττεσθαι πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἰδιωτικωτέρων ἐνήγειν ἐπὶ 4
 τὰ ἐγκύκλια γράμματα, οὐ μικρὸν αὐτοῖς ἴσεσθαι γάσκων ἐξ ἐκείνων
 25 ἐπιτηδεύοιτητα εἰς τὴν τῶν θεῶν γραφῶν θεωρίαν [τε] καὶ παρασκευῆν.
 ὅθεν μέλιστα καὶ ἑαυτῷ ἀνεγκάειν ἠγγήσατο τὴν περὶ τὰ κοσμικὰ
 καὶ φιλόσοφα μαθήματα ἀσκησιν.

Μάρτυρες δὲ καὶ τῆς περὶ ταῦτα αὐτοῦ κατορθώσεως αὐτῶν 1
 Ἑλλήνων οἱ κατ' αὐτὸν ἠμεκότες φιλόσοφοι, ὧν ἐν συγγράμμασιν
 30 πολλὴν μνήμην εἴρομεν τοῦ ἀνδρός, τοτὲ μὲν αὐτῷ προσφωνούντων

23 254, 24 ff.

ATERBDM Σ^{arm}, Σ⁺ [—S], A

4 ἀποτεινόμενον D | 5 ὁ ABDM > TER | 7 παρ' αὐτοῦ ATeTr ER
 BDMA παρὰ τοῦ T¹ Σ⁺ Σ^{arm} | 9 IH A Σ^{arm} M 28 BD 9 K̄A ER | 10 ἐλεγχθεὶς
 D ἐλεγχθείς, γχ auf Rasur B | 11 ἄν] ἦδη M | 14 ἱκανώτατος M¹, in ἱκανώ-
 τητος corr. M¹ | 15 τε BD | 16 μόνον οὐχὶ ATER Σ^{arm} > BDM
 18 φιλόσοφα ATER A φιλόσοφα BDM Σ^{arm} | 22 παρὰ τοῖς R | φιλόσοφον
 > R | 23 ἑαυτῶν M | 25 τε streicht Schw | 26 ἑαυτῷ TeTr ERBDM
 αὐτῷ A αὐτῷ T¹ | κοσμικὰ M | 28 IΘ A 560, 1S Σ^{arm} 562, 22 BD
 12 M K̄B ER

vandam, sicut iam et superius memoravimus. sed et commentarios quosdam Symmachus ipse conscripsit, in quibus conatur de euangelio secundum Matthaeum auctoritatem suae haereseos confirmare. haec ipse Origenes cum interpretatione ipsius Symmachi scribit, se apud Iulianam quendam reperisse, quae se diceret hos libros ab ipso Symmacho suscepisse.

In his et Ambrosius quidam, vir et genere et litteris satis clarus. III 18 1 cum Valentini dogmatis sectator existeret, secundum veritatem catholicae fidei ab Origene convictus et tamquam veri luminis splendore radiatus relictis errorum tenebris ad ecclesiae se catholicae lucem splendoremque convertit. sed et alii plures eruditi viri et in scientia litterarum admodum nobiles, cum de Origene gloriosissima per omnem locum celebraretur opinio, certatim confluebant ad eum vel ob certamina commovenda vel. quibus rectior inerat mentis sententia, ad audiendam tenendamque veritatem. innumeri etiam ab haereticis venientes convicti per eum et paenitentes ab errore cessabant. philosophorum quoque opinatissimi quique et qui in summo nomine habebantur tam in nostris eum quam in suis magistrum incomparabilem fatebantur. erat namque ei mos iste. ut, si quos nostrorum adolescentulorum ingeniosos videret et lectioni satis deditos, traderet eis etiam ea, quibus philosophi velut primis elementis discentes imbuere solent, id est vel geometriae partes vel arithmeticae disciplinae et si qua alia ad instructionem pertinent disputandi. si quando igitur necessitas poposcisset. ut aliqua de libris philosophicis explanaret, etiam ab ipsis eruditissimis in illa disciplina viris cum tanta admiratione audiebatur, ut summus apud illos et quasi unus ex veteribus et primis illis auctoribus philosophus haberetur. multos etiam idiotas et imperitos ad discendum cohortabatur, dicens non parum ad intellegentiam scripturarum emolumentum eis conferri, si aut in liberalibus litteris aut etiam in philosophicis exercerentur. dicebat enim hanc nostram veram esse philosophiam. cuius partes illa Graecorum quae vera non est philosophia praecepisset. non ergo aiebat idcirco debere partes suas omittere veritatem. quia eas sibi praeveniens falsitas vindicasset.

Denique existunt testes studiorum eius plurimi etiam apud philosophos. quorum nonnulli libros suos ad ipsum scribebant. alii indicio

POF

45 Iulianum quendam reperisse (recepisse P qui P²OF | 27 28 hortabatur P¹ | 31 praecepisset) P²F praecepisset P¹ praecepisset O

τοὺς αὐτῶν λόγους. τοτὲ δὲ ὡς διδασκάλῳ εἰς ἐπίκρισιν τοὺς ἰδίους
 ἀναγερόντων λόγους. τί δὲ ταῦτα λέγειν. ὅτε καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς 2
 ἐν Σικελίᾳ καταστὰς Πορφύριος συγγράμματα καθ' ἡμῶν ἐνστηθά-
 μτος καὶ δι' αὐτῶν τὰς θείας γραφὰς διαβάλλειν πεπειραμένος τῶν
 5 τε εἰς αὐτὰς ἐξηγησεμένων μνημονεύσας. μηδὲν μηδεμίως θαῦλον
 ἐγγίγνωσιν τοῖς δόγμασιν ἐπιβαλεῖν δυναθεῖς. ἀπορίας λόγους ἐπὶ τὸ
 λοιδορεῖν τρέπεται καὶ τοὺς ἐξηγητὰς ἐνδιαβάλλειν. ὧν μάλιστα τὸν
 Ὁριγένην ὃν κατὰ τὴν γέναν ἡλιζίαν ἐγνωσκέναι φήσας. διαβάλλειν 3
 μὲν πειραῖται. σενιστῶν δὲ ἄρα τὸν ἄνδρα ἐλάνθανεν. τὰ μὲν ἐπα-
 10 ληθέντων. ἐν οἷς οὐδ' ἕτερος αὐτῶ λέγειν ἦν δυνατόν, τὰ δὲ καὶ
 ψευδόμενος, ἐν οἷς λήσεσθαι ἐνόμιζεν. καὶ τοτὲ μὲν ὡς Χριστιανοῦ
 κατηγοροῦν. τοτὲ δὲ τὴν περὶ τὰ φιλόσοφα μαθήματα ἐπίδοσιν αὐτοῦ
 διαγορεύων. ἄκουε δ' οὐκ ἄφρονι κατὰ λέξιν 4

τῆς δὲ μοχθηρίας τῶν Ἰουδαϊκῶν γραφῶν οὐκ ἀπόστασιν. λύσειν
 15 δέ τινας εἰσεῖν προθυμηθέντες. ἐπ' ἐξηγήσεις ἐγράπτοντο ἀσυγκλώ-
 στον καὶ ἀναρμόστον τοῖς γεγραμμένοις. οὐκ ἀπολογία μᾶλλον
 ἔπερ τῶν ὀφθειῶν. παραδοχὴν δὲ καὶ ἐπαινον τοῖς οἰκειοῖς φερούσας.
 αἰνίγματε γὰρ τὰ φανερῶς παρὰ Μουσεῖ λεγόμενα εἶναι κομπάσαντες
 καὶ ἐπιθειάζαντες ὡς θεοπλάσματα πλήρη κρυφίων μεσσηρίων διὰ τε
 20 τοῦ τέφρον τὸ κριτικὸν τῆς ψυχῆς καταγοητεύσαντες. ἐπάγονσιν
 >ἐξηγήσεις<.

εἶτα μεθ' ἕτερά φησιν

5

>ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀτοπίαις ἐξ ἄνδρός ᾧ κατὰ κομιδῆ νέος ὢν
 εἴτι ἐντετύχημα. σφόδρα εἰδοξοιμήσαντος καὶ ἔτι δι' ὧν καταλέλοιπεν
 25 >συγγραμμάτων εἰδοξομοῦντος. παρελήφθω, Ὁριγένους. οὐκ κλέος
 >παρὰ τοῖς διδασκάλοις τούτων τῶν λόγων μέγα διαδέδοται. ἀκροα- 6
 τῆς γὰρ οὕτως Ἀμμωνίου τοῦ πλείστην ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις

23 -26 Suid, Ὁριγένης

ATERBDM Σ^{arm} 1

1 αὐτῶν BD 2 ἀναγερόντων AT¹, corr. Tc | δεῖ ATERMΣ^{arm} δὲ
 BD 5 6 ἐγγίγνωσιν M | 6 ἐπιβαλεῖν TERM ἐπιβαλεῖν ABD 7 ἐν-
 διαβάλλειν ATER διαβάλλειν BDM 8 9 διαβάλλειν [διαβαλεῖν M] — ἐλάνθανεν
 ABDMΣ^{arm} ἐν ταύτῳ δὲ διαβάλλειν δοκῶν μᾶλλον αὐτὸν σενιστήν TER
 10 οὐδετέρως AT¹, corr. Tc | ἦν ABDM > TER 13 διαγορεύων AT¹M
 Σ^{arm} θανατῶν διαγορεύων T¹ER θανατῶν καὶ διαγορεύων BD miratur A
 KΓ E φασί B | 17 φέρονσιν BD 24 ἐντετύχημα M ξεντετύχημα Suid
 κατέλειπε M | 26 μέγα > M δέδοται R

eius comprobandos deferebant. denique etiam ille, qui apud Siciliam 2
 adversum nos libros conscripsit Porfyrius, quibus divina volumina
 criminatur, cum ad explanatores eorum venisset nec inveniret aliquid
 in commentariis Origenis, cui culpam posset adscribere, ad convicia
 5 et maledicta se vertit et maculas ei infigit omni apud uos laude di- 3
 gnissimas, in quibusdam quidem vere dicendo, in quibusdam autem
 more suo falsa fingendo. et nunc quidem eum tamquam filosofum
 miratur, nunc vero tamquam Christianum notat. audi denique quibus 4
 de eo verbis' prosequitur:

10 >Adhaerent<, inquit de Christianis loquens, >ineptiis Iudaicarum
 >scripturarum, in quibus cum absolutio vel explanatio nulla sit, ad
 >quasdam se narrationes incongruas inconvenientesque convertunt, quae
 >non tam explanationi sint his, quae obscura sunt, quam laudem plau-
 >sumque disserentibus conferant. nam ea, quae Moyses agresti et sim-
 15 >plici sermone conscripsit, divinitus sancita et figuris atque aenigmatibus
 >obtectis confirmant atque ingentibus repleta mysteriis inflati mente ac
 >tumidi obturbato in semet ipsis rationis humanae iudicio sacramenta
 >putant, in quibus inperitus et agrestis scriptor explicare se non valet.

Et post aliquanta iterum dicit:

5

20 >Huius autem absurdae expositionis initium processit a viro, quem
 >etiam ego, adhuc cum essem valde parvulus, vidi arcem totius erudi-
 >tionis tenentem, sicut etiam ex his quae posteritatis memoriae tradidit
 >voluminibus conprobatur. Origenes hic est, cuius ingens gloria inter
 >eorum magistros habetur. hic namque auditor Ammonii fuit, qui sum- 6
 25 >mam inter filosofos praecessores nostros tenuit. sed Origenes quantum
 >quidem ad eruditionem pertinet litterarum, totum paene in semet ipsum
 >transfudit magistrum, quantum vero ad vitae rectae lineam et salutem

N (redit 3 in minatur) POF

4 possit libri | 14 moyses agresti (-ta F²) mos erat agesti. N | 23 plura
 inter gloriantur N | 27 ad vitae] audite N

ἀπίδοσιν ἐν φιλοσοφίᾳ ἐσχηκότου γεροντός· εἰς μὲν τὴν τῶν λόγων
 ἑπιτιμίαν πολλὴν παρὰ τοῦ διδασκάλου τὴν ὀφείλειαν ἐκτήσατο· εἰς
 δὲ τὴν ἀσθὴν τοῦ βίου προαίρεσιν τὴν ἐνυτιάν ἐκείνῳ πορείαν
 ἐποιήσατο· Ἀμμωνίος μὲν γὰρ Χριστιανός ἐν Χριστιανότητι ἀνατροφεὶς
 τοῖς γονεῦσιν· ὅτι τοῦ γρονεῖν καὶ τῆς φιλοσοφίας ἦρατο· εὐθὺς
 πρὸς τὴν κατὰ νόμον πολιτείαν μετεβέβητο· Ὁριγένης δὲ Ἕλληρ ἐν
 Ἕλληρῶν παιδευθεὶς λόγοις· πρὸς τὸ βέβηρον ἐξώκειλεν τόλμημα ᾧ
 δὴ γέρον αὐτὸν τε καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἕξιν ἐκατήλευσεν· κατὰ
 μὲν τὸν βίον Χριστιανός ζῶν καὶ παρρησίως· κατὰ δὲ τὰς περὶ τῶν
 πραγμάτων καὶ τοῦ θεοῦ δόξας ἑλληρίζων τε καὶ τὰ Ἕλληρῶν τοῖς
 ἀσθητικῶς ἐπιβαλλόμενος μέθοις· ἀσθὴν τε γὰρ ἑὰ τῷ Πλάτῳ· τοῖς
 Νουμῖριος καὶ Κροτίος Ἀπολλογέρονος τε καὶ Λογγίνου καὶ Μο-
 θεράτου Νιζομέχου τε καὶ τῶν ἐν τοῖς Πενθεροσίοις ἐλλογίμων
 ἀνδρῶν ὁμίλει ἀγγράμμασιν· ἐχρητο δὲ καὶ Χαιρήμονος τοῦ Στωϊκοῦ
 Κοροῦτόου τε τοῖς βιβλίοις· περὶ ὧν τὸν μεταλιπτικὸν τῶν περὶ
 Ἕλληρῶν μεσσηρίων γρονὲς τρόπον τὰς Ἰουδαίους προσῆφεν γε-
 γραίς·

ταῦτα τῷ Πορφυρίῳ κατὰ τὸ τρίτον ἀγγραμμα τῶν γρασίτων
 αὐτῷ κατὰ Χριστιανῶν ἀσθηται· ἐπιληθεύσατι μὲν περὶ τῆς ἀνδρός
 ἀσθητικῶς καὶ πολυμαθείας· φεισαμένῳ δὲ σαφῶς ἵτι γὰρ οὐκ ἔμελλεν
 ὁ κατὰ Χριστιανῶν· ἐν οἷς αὐτὸν μὲν γρησιν ἐξ Ἕλληρῶν μετατε-
 θῆσθαι· τὸν δ' Ἀμμωνίον ἐκ βίου τοῦ κατὰ θεοσέβειαν ἐπὶ τὸν
 ἐθνικὸν τρόπον ἐκπεσεῖν· τῷ τε γὰρ Ὁριγένηι τὸ τῆς κατὰ Χριστῶν
 διδασκαλίας ἐκ προγόνων ἐσφίξετο· ὡς καὶ τὰ τῆς πρόσθεν ἱστορίας
 ἐδήλων· τῷ τε Ἀμμωνίῳ τὸ τῆς ἐθνικῆς φιλοσοφίας ἀκέραια καὶ
 ἀδιάπτωτα καὶ μέγροις ἐσχάτης τοῦ βίου δέμεγεν τελευτή· ὡς ποῦ
 καὶ οἱ ἀνδρός εἰς ἵτι τῶν μεσσηροῦσι πόροι· δι' ὧν κατέλιπε ἀγγραμ-

18—23 Suid, Ὁριγένης · 24 Suid, 22 ff.

ATERBDM Σ^{sm.1}

3 τοῦ βίου πορείαν B | 4 ἐν Χριστιανότητι > M | 10 τε T^eEBDM
 > AT^eT^eR | 12 καὶ ABDM > TER | Λογγίνου keinesfalls der Neuplatoniker,
 vielleicht vorschrieben | 15 κοροῦτόου TERM κοροῦτόου ABD
 παρὰ τῶν M | τὸ B^eBD, corr. R^e | 20 φεισαμένῳ T^e corr. T^eT^e
 21 nach Χριστιανῶν + γρονῶν TER μανείσ Suid | γρησιν ἐξ Ἕλληρῶν
 BDM Suid ἐξ Ἕλληρῶν γρησιν ATER | 22 θεοσέβειαν BDM Suid τὴν θεο-
 σέβειαν ATER | 23 τὰ ATERM καὶ BD | 24 ἱστορίας aus πορείας
 corr. T^e | 25 ἀλλοίωσεν T^e | 26 δέμεγεν T^eM | 27 κατέλιπε ARBM
 κατέλιπε TED

>propositum spectat, doctori contrarium iter abiit. Ammonius, quippe 7
 >cum Christianus fuisset a parvulo et Christianis parentibus genitus, post-
 >quam ad aetatem sapiendi ventum est et filosofiae ianuam contigit,
 >continuo ad legitimum vitae se contulit cursum. Origenes e contrario,
 5 >cum esset paganus et gentilibus, id est Graecorum studiis eruditus, ad
 >ritum religionis barbarum declinavit, quo se conferens omne illud prae-
 >clarum ingenium filosoficis litteris expolitum vitiavit atque corrupit.
 >dum vitam quidem tamquam Christianus et impius agit, doctrinae vero
 >et eruditionis Graecorum praefulgidum lumen ineptis et fabulosis narra-
 10 >tionibus occupavit. adsecutus quippe fuerat omnia Platonis secreta, in- 8
 >stitutus fuerat in libris Numenii et Cronii et Apollofanis ac Longini,
 >sed et Moderati atque Nicomachi. in Pythagoricis vero summorum vi-
 >rorum non eum latuere commentarii, adtigit etiam Chaeremonis stoici
 >et Cornuti volumina. ex quibus omnibus secreta quaecumque et mystica
 15 >apud Graecos habentur, adsumens ritui barbaro et superstitionibus
 >Iudaicis coaptavit ac filosoforum gloriam ad dogmata externa et pere-
 >grina convertit.

Haec Porfyrius in tertio adversum Christianos libro scribit, in uno 9
 vera, in altero falsa commemorans. nam de studiis et ingenii potentia
 20 supra dicti viri haud procul, quam se habet veritas, rettulit. quod vero
 de superstitione gentili ad Christianorum cultum eum commemorat esse
 translatum et Ammonium a Christianis ad errores paganorum delapsum,
 manifestissime fefellit. Origeni quippe fides et disciplina Christi ab avis 10
 atque atavis servabatur, nam de patre martyre paulo ante rettulimus.
 25 Ammonius vero fidem Christi quod etiam inter filosofica studia integram
 inlibatamque servaverit, quoad usque ultimos vitae spiritus exhalaret,
 testes sunt libri eius, qui etiam nunc habentur, luculentissime de nostra

NPOF

11 numenii] neumenii PF² | cronii N chronii POF | appollofanis P

14 secreta om. P^c | 16 coartabat N | 22 dilapsam P^c | 26 u-
 timus P

μάτων περὶ τοῖς πλείστοις εὐδοκιμοῦντος. ὅσπερ οὖν καὶ ὁ ἐπιγε-
γραμμένος Ἡεὶ τῆς Μουσέως καὶ Ἰησοῦ συμφωνίας καὶ ὅσοι ἄλλοι
περὶ τοῖς φιλοσόφοις εἴρηται. ταῦτα μὲν οὖν εἰς παράστασιν 11
ἐκκείσθω τῆς τε τοῦ ψευδογράφου συκοφαντίας καὶ τῆς Ὠριγένους καὶ
5 περὶ τὰ Ἑλλήνων μαθήματα πολυπειρίας, περὶ ἧς πρὸς τινὰς μεμ-
φαιμένους αὐτῷ διὰ τὴν περὶ ἐκεῖνα σπουδὴν ἀπολογοίμενος, ἐν ἐπι-
στολῇ τινὶ ταῦτα γράφει

Ἐπι δὲ ἀνεκειμένῳ μοι τῷ λόγῳ, τῆς γήμης διατρεχούσης περὶ 12
τῆς Ἑξέως ἡμῶν, προσήθεον ὅτε μὲν αἰρετικοί, ὅτε δὲ οἱ ἀπὸ τῶν
10 Ἑλληνικῶν μαθημάτων καὶ μάλιστα τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, ἔδοξεν ἕξε-
τάσσει τὰ τε τῶν αἰρετικῶν δόγματα καὶ τὰ ἐπὶ τῶν φιλοσόφων
περὶ ἀληθείας λέγειν ἐπαγγελλόμενα, τοῦτο δὲ πεποιήκαμεν μιμη- 13
σάμενοί τε τὸν πρὸ ἡμῶν πολλοὺς ὠφελήσαντε Πάντεινον, οὐκ
ὀλίγην ἐν ἐκείνοις ἐσχηκότι παρασκευῇ, καὶ τὸν γὰρ ἐν τῷ πρεσβυ- 14
15 τερῷ καθεζόμενον Ἀλεξανδρέων Ἡρακλῶν, ὅτινα εἶρον παρὰ τῷ
διδασκάλῳ τῶν φιλοσόφων μαθημάτων, ἤδη πύρτε ἔτεσιν αὐτῷ
προσκευετηρήσαντα πρὶν ἢ εἰμὲ ἀρξέσθαι ἀκούειν ἐκείνων τῶν λόγων·
δι' ὃν καὶ πρότερον κοιῆ ἔσθλητι γρόμενος ἀποδυσάμενος καὶ φιλό- 14
σοφον ἀναλαβὼν σῆμα μέχρι τοῦ δεῦρο τηρεῖ βιβλία τε Ἑλλήνων
20 κατὰ δύναμιν οὐ πύεται φιλολογῶν.

καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀσκήσεως ἀπολογον-
μένῳ εἴρηται· κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἐπ' Ἀλεξανδρείας αὐτῷ 15
τὰς διατριβὰς ποιούμενῳ ἐπιστάς τις τῶν στωικιστικῶν ἀνεδίδον
γράμματα Δημητρίῳ τε τῷ τῆς παροιρίας ἐπισκόπῳ καὶ τῷ τότε
25 τῆς Αἰγύπτου ἐπίρχῳ παρὰ τοῦ τῆς Ἀραβίας ἡγομένου, ὡς ἂν
μετὰ σπουδῆς ἀπέσθης τὸν Ὠριγένην πέμψοιεν κοιωνήσαντε λόγων

3-12, 21-22 Suid, Ὠριγένης

ATERBDM Σ^αααΔ

1 πλείστοις TERBDM πολλοῖς A | εὐδοκιμοῦντος AT¹RM εὐδοκιμοῦντες
TEBD | 3 οὖν > T¹, + T^c, dann gefilgt | 4 ἐκκείσθω M ἐκκείσθω
ATERBD | 9 προσήθεον BD προσήθεον M | 10 Ἑλλήνων M | 11 τε
ATERMc Suid > BDM¹ | ἐπὶ EBDM Suid > AT¹R, T^c ausradirt, περὶ T^r
12 ἐπαγγελλόμενα verderben, etwa ἐπαγγελλόμεν ὄν τιμῆν α | 13 τὸν τε
T^r | 14 τῶν A | 16 διδασκάλῳ T^r | 17 ἢ ATER > BDM | 18 δι'
ὄν BDM διὰ ATER | ἀποδυσάμενος καὶ ATERBD καὶ ἀποδύσ M | 19 τε
AT¹BDM τε τὰ T^cT^rER | 22 KΔ ER

religione conscripti et praecipue volumen illud, quod de Moysei atque Iesu consonantia scripsit, sed et multa alia praeclara eius opuscula, quae ab studiosis quibusque pennagnifica habentur, haec autem diximus 11 etiam inimicorum testimoniis probare cupientes, quam mira et apud 5 ipsos habita sit Origenis eruditio vel doctrina. ipse vero de se respondens quibusdam, qui ei pro huiusmodi studiis obtrectabant, ita scribit:

-Cum vero ad verbi dei me studia convertissem et fama de nobis 12 -celebrior haberetur atque ob id nonnulli filosoforum vel ad percontan- 10 dum vel ad obsistendum adire nos et congregari convenirent, haereticorum quoque quam plurimi ad impugnandos nos excitarentur, visum -mibi est vel filosoforum vel haeticorum dogmata diligentius perscrutari, ne ad convincendos eos, si ignorarem quae apud ipsos sunt, in- 13 -paratior invenirem. hoc autem fecimus, exemplum sequentes prioris nostri 15 -apostolici viri Pantaeni, qui in Graecorum studiis et filosofiae eruditionibus quam maxime effloruit, sed et Heraclae, qui nunc apud Alexandriam cathedram presbyterii adornat, quem ego apud magistrum -filosoforum repperi illis studiis aliquot iam annis operam dantem. 14 -priusquam ego omnino vel inciperem. in tantum autem nihil ex hoc 20 -supra dicto viro obtrectationis exortum est, ut etiam communem habitum, quem prius gesserat, deponens, filosofica adsumeret indumenta, quibus -usque ad praesens uti non destitit. libros quoque filosoforum legere et -in his exerceri pro viribus numquam cessat.

Haec ipse pro se querulis quibusdam respondens scribit. per idem 15 25 vero tempus cum apud Alexandriam in verbi dei studiis exerceret, adest repente vir quidam militaris, epistulas ei et Demetrio episcopo, sed et praefecto tunc Aegypti a duce Arabiae deferens, cum omni velo-

NPOF

1 moysei] mosei *NPF* moysi *O* | 7 scribit] *PF* scripsit *VO*
 21/22 quibus usque] quibusque *N* | 26 adest repente] *O* adest] *PF* -
 pente *N*

αὐτῶν. καὶ δὴ ἀγινεύεται ἐπὶ τῆν Ἰραβίαν· οὐκ εἰς μακρὸν δὲ τὰ
 τῆς ἀγίξιως εἰς πέρασ ἀγαθόν. ἀνθις ἐπὶ τῆν Ἀλεξάνδρειαν ἐπαν-
 ἦν. χρόνον δὲ μεταξὺ διαγενομένου. οὐ σμικροῦ κατὰ τῆν πόλιν 16
 ἀναορισιθέντος πολέμου. ἐπεξελθὼν τῆς Ἀλεξανδρείας. ἦν μὲν
 ἐπὶ Παλαιστίνης. ἐν Καισαρείᾳ δὲ τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο· ἐνθα καὶ
 διακίρσθηαι τὰς τε θείας ἐρμηνείων γραφὰς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς
 ἐκκλησίας οἱ τῆδε ἐπίσκοποι. καίτοι τῆς τοῦ πρεσβυτερίου χειρο-
 τουργίας οὐδέπω τετηχηκότα, αὐτὸν ἠξίουν· ὃ καὶ αὐτὸ γένοιτ' ἂν 17
 ἐκδηλὸν ἀγ' ὧν περὶ τοῦ Δημητρίου γράσσοντες Ἀλέξανδρος ὁ Ἰε-
 ρουσόλυσμων ἐπίσκοπος καὶ Θεόκτιστος ὁ Καισαρείας ὡδὲ πως ἀπο-
 λογοῦνται

προσέθηκεν δὲ τοῖς γράμμασιν ὅτι τοῦτο οὐδέποτε ἠγοῦσθη
 οὐδὲ γὰρ γένηται, τὸ παρόντων ἐπισκόπων λαϊκοὺς ὁμιλεῖν, οὐκ
 οὐδ' ὅπως προσαρῶς οὐκ ἀληθῆ λέγων. ὅπου γοῶν ἐφύσζονται οἱ 18
 ἐπιτίθειαι πρὸς τὸ ὡγελεῖν τοὺς ἀδελφούς. καὶ παρακαλοῦνται τῶ
 λαῷ προσομιλεῖν ἐπὶ τῶν ἐρίων ἐπισκόπων. ὥσπερ ἐν Ααράνδοις Εὐ-
 κλίπτις ἐπὶ Νέστορος καὶ ἐν Ἰσορίῳ Πενλίνος ἐπὶ Κέλσον καὶ ἐν
 Σενάδοις Θεόδωρος ἐπὶ Ἀττικῶν. τῶν μακαρίων ἀδελφῶν. εἰκόσ
 δὲ καὶ ἐν ἄλλοις τόποις τοῦτο γίνεσθαι. ἡμῶς δὲ μὴ εἰδένας.

τοῦτον καὶ ἐτι νίος ὧν ὁ δηλούμενος ἀνήρ οὐ πρὸς μόνον
 τῶν σενήθων. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπὶ ξένης ἐπισκόπων ἐτιμᾶτο

ATERBDM Σ^{arm} A

1 καὶ δὴ T^c ERBD ὁ δὲ M τοιγοῦσθ AT¹ | ἀγινεύεται BDM προσημαθῆσ
 ἀγινεύεται T¹ προσημαθῆσ ἐπ' αὐτῶν ἀγινεύεται A^{Tem} Tr^m ER sic schicken ihm
 und aissen Σ^{arm} a quibus uocatus abiit A | 3 KE ER | 4 ἦν μὲν
 BDM καὶ μηδὲ τὸς καὶ εἴχετο διατριβὰς ἀσγέλεισ ἐαυτοῦ ἠγοῦμενος ἐλθὼν
 ATER und wollte überhaupt nicht gehen in irgendeleche Theile Aegyptens und
 kam Σ^{arm} alius alio, ipse ad Palaestina partem accessit A | 5 παλαιστίνης
 ARBD παλαιστίνης TERM | δὲ BDM > ATER | 7 πρεσβυτερίου M
 9 τοῦ Δημητρίου T¹ (wie es scheint, BDM τοῖτοι Δημητρίοι AT^c ER aus dem
 was schrieb) an Demetrios Σ^{arm} in epistula Alexandri rescribentis Demetrio post
 multum tempus hanc ipsa calpandi A | 10 καὶ — Καισαρείας > Σ^{arm} A
 12 προσέθηκεν auf Rasur Tr¹ addidisti A | 13 ἔως γὰρ M | γένηται
 παρὸν τῶν T¹, corr. T^c Tr¹ | 14 λέγοντες Tr¹ λέγω Σ^{arm} | 18 σενάδοις
 AERBDM Σ^{arm} A Ἰσορίο T¹ Ἰσορίο T^c ἐν ἄλλοις. ἐν σενάδοις Tr^m | 19 δὲ²
 ATEM Σ^{arm} δὲ ἀγινεύει καὶ R > BD | 20 τοῦτον A^c BDM Σ^{arm} τοῦτο (zum
 vorübergehenden Satz gezogen) ATER | καὶ > M ἀνήρ ATERM ἀνήρ
 σενήθων BD Σενήθων, ohne ὁ δηλούμενος. Σ^{arm}

citate et instantia Origenem illo usque orantis emitti, ut sibi de fide
 Christi, quam per eum clarissime praedicari frequens nuntiabat fama,
 dissekeret. a quibus exoratus abiit, edocuit, crediderunt, rediit. post 16
 aliquantum vero tempus apud Alexandriam bello civili exorto alius
 5 alio, ipse ad Palaestinae partes secessit et apud Caesaream morabatur.
 ubi et disputandi in ecclesia atque explanandi scripturas divinas ei ab
 episcopis iniungebatur officium, et quidem needum presbyteri sibi or-
 dinatione conlata, sicut relatum invenimus in epistula Alexandri reseri- 17
 benti Demetrio post multum tempus haec ipsa culpanti. scribit autem
 10 hoc modo:

>Quod autem addidisti in litteris tuis, quia numquam auditum nec
 >aliquando factum sit, ut praesentibus episcopis laici disputent, nescio. 18
 >quam ob causam tam apertum mendacium adserere volueris, cum con-
 >suetudo haec sit, ut, sicubi inveniantur, qui possint fratres instruere in
 15 >ecclesia et consolari populum, ad tractandum semper a sanctis epi-
 >scopis invitentur, sicuti Euelpius a fratre nostro Neone apud Larandos
 >et Paulinus a Celso apud Iconium et apud Synnada Theodorus ab
 >Attico. non autem dubium est, quod et alii plurimi in aliis locis, si
 >qui sunt qui possint opus dei in verbo et doctrina competenter explere.
 20 >ad hoc ipsum a sanctis episcopis invitentur<.

NPOF

1 origenem] NF origenem PO | 3 exoratus] P^{ol}: exoratur NPO
 redit P | 7 quidem] quibus N | 14 possent PN | 16 [quod] NPO
 O | 17 synnadam NPO synnadan F

τῶν τῶτόν. ἀλλὰ γὰρ αὐθις τοῦ Δημητρίου διὰ γραμμάτων αὐτὸν 19
ἀνακαλέσαστασ δι' ἀνθρώπων τε διακόνον τῆς ἐκκλησίας ἐπιστεύσαντος
ἐπιτελεῖν αὐτὸν τὴν Ἀλεξάνδρειαν. ἀφικόμενος τὰς συνήθειας ἀπετέλει
αὐτοῦ.

Ἦμαρξον δὲ κατὰ τοῦτο πλείους λόγοι καὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἄρ- K 2
σως. ὧν καὶ ἐπιστολάσ. αὐτὸς πρὸς ἀλλήλους διεχόραττον. ἔτι νῦν
αὐξομένησ ἐφοεῖν εὔπορον· αὐτὸς καὶ αὐτὸς ἡμῶσ ἐγυλέχθησαν ἐν τῇ
κατὰ Ἀλίαν βιβλιοθήκῃ. πρὸς τοῦ τηρικὰδε τὴν αὐτόθι διεπόντος
ἐκκλησίαν Ἀλεξάνδρου ἐπισκενεσθεῖση. ἀγ' ἡσ καὶ αὐτοὶ τὰς ἕλασ τῆσ
10 μετὰ χεῖρασ ἐποθέσειωσ ἐπὶ ταῦτον συνεγαγεῖν δεδενήμεθα. τοῦ- 2
των Βήρνελλοσ ὄν ἐπιστολαῖσ καὶ συγγραμμάτων διαφόρουσ γιλο-
καλίασ καταλέλοιπεν. ἐπίσκοποσ δ' οὗτοσ ἦν τῶν κατὰ Βόστρον
Ἰράβων· ὡσαύτωσ δὲ καὶ Ἰπτόλυτοσ. ἑτέρωσ πον καὶ αὐτοὶ προ-
εστώσ ἐκκλησίασ. ἦλθεν δὲ αὐτὸς ἡμῶσ καὶ Γεῖον, λογιωτάτου ἄρ- 3
15 ὄρωσ. διάλογοσ. ἐπὶ Ρόμῃσ κατὰ Ζεγροῖνον πρὸσ Πρόκλον τῆσ κατὰ
Φούγασ αἰρέσειωσ ἐπεμαχοῦντα κεινημένωσ· ἐν ᾧ τῶν δι' ἐνεργίασ
τὴν περὶ τὸ συντάττειν κεινὰσ γραμμάσ προπέτειάν τε καὶ τόλμην
ἐπιστομίζων. τῶν τοῦ ἱεροῦ ἀποστόλου δεκατριῶν μόνων ἐπιστολῶν
μνημονεύει. τὴν πρὸσ Ἐβραῖονσ μὴ συνερωδημήσασ ταῖσ λοιπαῖσ. ἐπὶ
2 καὶ αὐτὸς δεῦρο περὶ Ρωμαίων τισὶν οὐ νομίζετασ τοῦ ἀποστόλου
τυγχάνειν.

Ἀλλὰ γὰρ Ἀντωνῖνον ἐπι βασιλεύσαντα ἐπὶ καὶ μῆρασ ἕξ Μα- K 4
κρίνοσ δωδέκαται τοῦτον δ' ἐπ' ἐπιαντὸν διαγενομένον. αὐθις ἑτερωσ
Ἀντωνῖνοσ τὴν Ρωμαίων ἡγεμονίαν παραλαμβάνει· οὐ κατὰ τὸ
3 πρῶτον ἔτοσ ὁ Ρωμαίων ἐπίσκοποσ Ζεγροῖνοσ μεταλλάττει τὸν
βίον. ὅλοισ ὀκτωκαίδεκα δεκατασχῶν ἔτισιν τὴν λειτουργίαν· μεθ' 2
ὧν Κάλλιστοσ τὴν ἐπισκοπήν ἐγχειρίζετασ. ὡσ ἐπιπέσειασ ἕτεσιν πέντε.

ATERRBDM Σ^{am} 1

1 τῶν τῶτόν ATERRBDM παντὶ τῶτόν TFR | ἀλλὰ γὰρ αὐθις ATER
αὐθις δὲ BDM | 2 τε καὶ BD | 3 ἀπειλίαι ATFR ἀπειλίαι BD ἀπειλίαι
TFR | 5 K Σ^{am} 562, 8 A 764, 3 BD 560, 26 M 5 K5 ER | 6 ἕσ >
T1 = T2. T2 ausradirt | διεχόραττον ATER ἐχόραττον BDM | 8 τὴν αἰλίαν
BD | 9 αὐξομίας BD | 11 συγγραμμάτων T durch Ras., ERM συγγρα-
μμάτων καὶ T1 συγγραμμάτων ABD | 13 14 προεστώσ ἐκκλησίασ ATERM Σ^{am}
ἐπίσκοποσ αὐξομίας BD (αὐξομίας auf Rasur D) | 15 ὄρωσ BD | 16 τῶν
ARBD Σ^{am} τῶ M τὸ T1 τοῦ TRe.1. T2 ausradirt | 17 τῶ M κεινὰσ M Σ^{am}
20 τισὶν ATERM Σ^{am} γῶν BD | 22 K 4 Σ^{am} 5 AM 10 B 22 KZ ER
24 KH E | 26 sieben Σ^{am} | δεκατασχῶν ABDM κατασχῶν TER
30 ATERRBDM Σ^{am} 1 καὶ ER | 27 δωδέκαται BD | ἐπι BD | sieben Σ^{am}

Sed haec postmodum gesta sunt. tunc vero rursus Demetrius 19
litteras misit ad eum per electos viros diaconos ecclesiae Alexandriam
redire et consueto operi insistere omni cum affectione deposcens.

VI] Florebant autem per idem tempus plurimi disertissimi in ecclesiis K 20 1
5 viri. quorum epistulas, quas ad se invicem dabant, reperimus in Hierusolymorum bibliotheca ad nos usque servatas, quam construxerat vir eruditissimus, de quo superius memoravimus, Alexander loci ipsius episcopus, unde et nos, ut fateamur quod verum est, totius huius operis nostri et historiae conscribendae materiam sumpsimus. erat ergo inter 2
10 ceteros et Beryllus scriptorum praecipuus, qui et ipse diversa opuscula dereliquit. episcopus hic fuit apud Bostram Arabiae urbem maximam. erat nihilominus et Hippolytus, qui et ipse aliquanta scripta dereliquit. episcopus. venit ad nos etiam Gai cuiusdam disertissimi viri disputatio 3
15 Zefyrino. qui cum argueret Catafrygam, quod novas sibi quasdam scripturas praesumeret, ipse inter cetera Pauli apostoli tredecim esse epistulas adserit, eam, quae ad Hebraeos scripta est, non commemorans. quae etiam nunc apud Latinos putatur non esse apostoli Pauli.

Verum Antonino septem annis et sex mensibus imperio consummato K 1 21 1
20 Macrinus succedit. qui cum post annum fuisset defunctus, alius Antoninus regni Romani suscepit principatum. cuius primo imperii anno episcopus urbis Romae Zefyrinus diem obiit, decem et octo annis sacerdotali functus officio. post hunc Callistus sacerdotium suscepit, quo 2
25 post Antoninum vero Romanum imperium, quod ipse quattuor solis annis

NPOF

10 byrillus P^bF byrillos P^a

Ὁρῶντες τὴν λειτουργίαν καταλείπει. αὐτοκράτορ Ἀλέξανδρος ἐπὶ ταῦτοις διαδέχεται τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, ἐπὶ τέτταρον μόνοις ἔτιον Ἀντωνίνου διαγενομένου. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἐκκλησίας Ἀσκληπιάδην Φιλιππὸς διαδέχεται. τοῦ δ' αὐτοκράτορος 3
 5 μήτηρ. Μερμία τοῦτομα. εἰ καὶ τις ἄλλη θεοσεβειστέρα γυνή, τῆς Ὠριγένους περτεχόσε βοιωμένης γήμις. ὡς καὶ μέγροι τῶν αὐτῆς ἐλθεῖν ἐποῶν. περὶ πολλοῦ ποιεῖται τῆς τοῦ ἀνδρός θείας ἀξιοθῆναι καὶ τῆς ἐπὶ πάντων θαυμαζομένης περὶ τὰ θεία συνέσεως αὐτοῦ πείραν λαβεῖν. ἐπ' Ἀντιοχείας δὴτα διατρίβουσα, μετὰ 4
 10 στρατιωτικῆς δορυφορίας αὐτὸν ἀνεκαλεῖται· παρ' ἧς χρόνον διατρίψας πλείστα τε ὅσα εἰς τὴν τοῦ κυρίου δόξαν καὶ τῆς τοῦ θείου διδασκαλίον ἀρετῆς ἐπιδειξάμενος, ἐπὶ τὰς σπηθήεις ἔσπευδεν διατρίβας.
 Τότε δὴτα καὶ Ἰσπόλετος σερτάττων μετὰ πλείστων ἄλλων KB 2
 15 ἐπονημάτων καὶ τὸ περὶ τοῦ πάσχε πεποιήται σὺγγραμμα. ἐν ᾧ τῶν χρόνων ἀναγοσῆν ἐκθέμενος καὶ τινα κανόνα ἐκκαυδακατηγίδος περὶ τοῦ πάσχε προθεῖς. ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοὺς χρόνους περιγράφει· τῶν δὲ λοιπῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων τὰ εἰς ἡμᾶς ἐλθόντα ἐστὶν τάδε· Εἰς τὴν Ἑξαήμερον. Εἰς τὰ μετὰ τὴν Ἑξαήμερον. Πρὸς Μαρκίωνα. Εἰς τὸ Ἄσμα. Εἰς 20 μέρη τοῦ Ἑξακτῆ. Περὶ τοῦ πάσχε. Πρὸς ἐπάσας τὰς αἰρέσεις. πλείστα τε ἄλλα καὶ παρὰ πολλοῖς ἴσους ἐν σφῶδενα.
 Ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ Ὠριγένει τῶν εἰς τὰς θείας γραφὰς ἐπονη- ΚΓ 2
 25 μάτων ἐγένετο ἀρχή. Ἀμφροσίον παροσμῶντος αὐτὸν μυσίας ὅσας οὐ προτροπαῖς ταῖς διὰ λόγων καὶ παρακλήσεων αὐτὸ μόνον. ἀλλὰ καὶ ἀφθοροποιεῖται τῶν ἐπιτηδείων χορηγίας. ταχυγράφοι τε γὰρ 2

22—S. 570, 7 Suid. Ὠριγένους

ATERBDM Σarm A

1 ἐκκλησίαν BD | KΘ ER | 5 εἰ καὶ τις ἄλλη θεοσεβειστέρα γυνή BDM γυνή θεοσεβειστέρα εἰ καὶ τις ἄλλη γενομένη TER *nam wurde ein so gottsfürchtiges Weib gefunden wie diese* Σarm *de raris religiosa femina* A γυνή θεοσεβειστέρα εἰ καὶ τις ἄλλη γενομένη καὶ ἐπιβίβη τῶν τρόπων A | 8 πάντων ΠA πολλῶν Σarm | 10 χρόνον ἀρχὴ σερῶν Tr | 11 τε ὕbergeschrieben B | 13 KB AMΣarm 566, 22 B 566, 10 D [B auf Ras.], 13 A ER | 16 προσθεῖς BD
 16 17 αὐτοκράτορος ἀλεξάνδρου BDM ἀλεξάνδρου αὐτοκράτορος ATER | 19 εἰς τὰς—Ἑξαήμερον Σarm | 20 Περὶ τοῦ πάσχε A | 22 ΚΓ AΣarm 13 BD 57, 9 M | 23 δὲ BD | 23 ἀμφροσίον BDMΣarm A ἀμφροσίον ἐσ τὰ μέγιστα TER ἀμφροσίον ἐσ τὰ μέγιστα A Suid | 23 24 ὅσας οὐ προτροπαῖς T durch Rasur corr. ERM Suid ὅσας οὐ προτροπαῖς ATF γὰρ οὐ ἄσιν ὅσας οὐ προτροπαῖς οὐ BD | 24 τὰς M | 25 ἀφθοροποιεῖται τῶν ATEBD Suid ἀφθοροποιεῖται B ἀφθοροποιεῖται πλείστον M | τε BDM Suid > ATER

tenuerat, Alexander suscepit. tunc etiam Asclepiade apud Antiochiam defuncto Filetus in episcopatum succedit. Alexandri vero imperatoris 3 mater Mamaea nomine de raris religiosa femina, cum de Origene fama magna ubique et celeberrima haberetur, ita ut ne principum quidem 5 lateret aures, conperta opinione viri summo nisu gestire coepit, quatenus sibi eius praesentia fieret, ut in litteris in sermone in fide in prudentia omnique doctrina, quam cunctis in admiratione esse cernebat, per semet ipsam sumeret documenta. igitur Antiochiam, ubi per idem tempus 4 degebat, missis militaribus viris cum omni honore et subplicatione ad se tamquam vere divini verbi interpretem famulumque dei orat venire, quo cum venisset et quantum oportebat operis explesset ac temporis, omnibus rite peractis, quae ad verbum dei et gloriam domini spectant stabilesque ac firmos in fide quos instruxerat derelinquens, praesentia quam fama longe clarior factus ad proprias scholas Alexandriam rediit. 10 In illis diebus Hippolytus, de quo paulo ante memoravimus, inter *KB* 22 cetera scripta sua libellum de pascha scriptum edidit, in quo cum descriptionem quandam temporum faceret de sedecim annorum circulo, qui in paschae ratione observari solet, nescio quam supputationem secutus universa tempora intra primum Alexandri imperatoris annum 20 concludit. sed et alii libelli eius pervenerunt ad nos, id est in Hexaameron et in ea, quae post Hexaameron scripta sunt, et contra Marcionem et in Cantica Canticorum et in partem quandam Ezechielis prophetae et contra omnes haereses. sed et alia apud alios opuscula eius inveniri certum est.

25 Ex illo tempore etiam Origenes conscribendi commentarios in *KL* 23 1 scripturas sanctas initium sumit, compellente se Ambrosio et multa vi precum obsecrationumque cogente, quique Ambrosius tantum 2

NP *OF*

1 asclepiade *PN* asclepiadi *OF* 2 defuncto *OF* 5 lateret *OF*
 6 in prudentia] *PF* et pr. *O* et in pr. *N* | 11 redit *OF* | 20 21 hexaameron
N exaameron *P* ameron *P* (hexameron *OF* | 22 in cantica] *OF*
N | eiezechielis *P* | 25 sumpsit *P*

αὐτῷ πλείους ἢ ἕπτὰ τὸν ἀριθμὸν περιῆσαν ἐπαγορεύοντι. χρόνοις
 τιταμύροις ἀλλήλοισ ἀμείβοιτες. βιβλιογράφου τε οὐχ ἦπτοισ ἀμα
 καὶ κόποις ἐπὶ τὸ καλλιγραφεῖν ἠσχημέναις· ὧν ἑπάντων τὴν
 δόξουσαν τῶν ἐπιτιθείων ἀγαθοῦν περιουσίαν ὁ Ἀμβρόσιος παρεστή-
 5 σαστο· γὰρ μὴ καὶ ἐν τῇ περὶ τὰ θεῖα λόγια ἐσκήσει τε καὶ σπονδῇ
 προθυμίαν ἀγαθῶν αὐτῷ συνεισέφερεν. ἢ καὶ μέγιστα αὐτὸν πρού-
 τρεπαν ἐπὶ τῆν τῶν ὑπομνημάτων συντάξιν. τούτων δὲ οὕτως 3
 ἐχόντων. Οὐρβανὸν ἐπισκοπεύσαντα τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἔτεσιν
 ὅπως διαδέχεται Πορτιανός. τῆς δ' Ἀντιοχείου μετὰ Φιλιππὸν Ζέ-
 10 βήννου· καθ' οὗς Ὁριγένης. ἐπιτιθέσις χωρίας ἐκκλησιαστικῶν ἐνικα 4
 πραγμάτων ἐπὶ τῆν Ἑλλάδα σταλάμενος τῆν διὰ Παλαιστίνης
 προσβλίου χειροθεσίαν ἐν Καισαρείᾳ πρὸς τῶν τῆδε ἐπισκόπων ἀνα-
 λαμβάνει. τὰ μὲν οὖν ἐπὶ τούτῳ περὶ αὐτοῦ κεκινημένα τά τε ἐπὶ
 τοῖς κτηθείσιν δεδομένα τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν προσεστώσιν ὅσα τε
 15 ἄλλα ἀμείζων περὶ τὸν θεῖον ἀσκήνηται λόγον. ἰδίας δεόμενα
 συντάξουσ. μετρίως ἐν τῷ δευτέρῳ ἢ ἐπὶ αὐτοῦ πεποιήμεθα ἀπο-
 λογίας ἀνεγράψαμεν·

ταῦτα δ' ἐκείνοις δεῖσι ἐν ἐπιθέσει ὡς ἐν μὲν τῷ ἔκτῳ τῶν εἰς K 2
 τὸ κατὰ Ἰωάννην Ἑξήγητικῶν σημείων τὰ πρότερα πέντε ἐπ' Ἀλε-
 2 ξανδοῦς ἐπ' ὅντα αὐτὸν συντάξαι. τῆς δ' εἰς τὸ πᾶν εὐαγγέλιον
 αὐτὸ δὴ ταῦτο πραγματείας· ἡμεῖς δὲ καὶ εἰσοσι εἰς ἡμᾶς περιήλων

18—20 Origenes in Ioann. 6, 2

18—8. 572. 30 vgl. Suid. Ὁρι-
 γένης

ATERBDMΣ³⁰⁰1

5 καὶ σπονδῇ καὶ R 6 ἢ A.1 | T 67 ἀποτρέφει B. corr.

7 τῶν > BD 11 ER | 9 10 ζήτητος M.1 vgl. Georg. Synk. 676, 4
 sczon. 7. 20 ζήτητος BD *habeatis* Σ³⁰⁰ ζήτητος AT Zonar. 3. 128. 21] ζήτητος

ER *zebenno zebbenno zebimno* Hieron. de uir. ill. 64 vgl. 584, 67 | 10 AB
 ER ὁ Ὁριγένης BD | 12 προσβλίου BD *προσβλίου* M *προσβλητόν* ATER

13 ταῦτα M 14 δεδομένα M 17 ἀνεγράψαμεν ATER ἐνεγράψαμεν
 BDM | 18 KJ AM 13 Σ³⁰⁰ 508. 22 BD 18 11 E | δεῖσι ATBDM δεῖσι²

T-TRER | ἐν ἐπιθέσει TBDMΣ³⁰⁰ *προσκαθίσταται διλοῦντας* A ἐν τῶν
 προσκαθίσταται διλοῦντας Tc *ausrediet*. ER 20 21 τῆν — πραγματείας Tc

21 δεῖσι καὶ εἰσοσι HΣ³⁰⁰ Suid *ἐπιθέσει δεῖσι* Hieronym. praef. homil. Orig.
 in Luc. [VII 245. II 648] und im Katalog [Pitra spicil. Solesm. 3, 315 Rede-
 penning Zeitschr. f. hist. Theol. 1851, 76]; das 32. Buch ist das letzte der er-
 haltenen [Orig. in Ioann. ed. Brooke 2, 148⁴, 210²³]

studii adhibuit, ut omnia, quae in hoc opus essent necessaria, ad-
 fatim atque affluenter praebere. notarios septem adhibuit, qui ei
 incessabiliter adstarent quique sibi invicem illo paene indesinenter
 dictante succederent; scriptores quoque alios tantos, sed et puellas
 5 adprime eruditas in scribendo totidem numero in hoc ipsum vacare fecit.
 omnibus quoque extrinsecus necessariis abundantissime ministratis coti-
 dianum de illo opus verbi dei violentus et religiosus compulsor exige-
 bat, sed et ipse ex se ingens studium in eruditione verbi dei adhibebat.
 unde maxime dignus videbatur, cui istud inpendetur officii et cui
 10 quidquid arcanum et absconditum in sacris litteris tectum est, pandere-
 tur. interea Urbanus episcopus in urbe Roma octo annis administrato
 sacerdotio Pontiano sedem dereliquit. post Filetum autem apud An-
 tiochiam Zebennus ecclesiam suscepit. quo in tempore Origenes rogatus
 est ab ecclesiis, quae sunt apud Achaïam, ut illo usque pro convin-
 15 cendis haereticis, qui inibi liberius convaluerant, perveniret. quo cum
 pergeret et iter necessario ageret per Palaestinam, presbyter apud Cae-
 saream ab illius provinciae episcopis ordinatur. pro hoc autem quae
 adversum eum inhumanus livor accenderit et rursus pro defensione
 eius quae gesserint hi, qui ecclesiis praesidebant, quantaque alia pro
 20 eo quod in praedicatione verbi dei satis clare effloruerat, mota sint,
 propriam quidem singula quaeque historiam requirunt. tamen et nos
 in secundo libro τῆς Ἀπολογίας ex parte quaedam perstrinximus, unde
 facilius agnoscere potest qui scire desiderat.

Interea iugi et continuato labore in explanatione divinorum volens VI 24 1
 25 minum persistebat sive Alexandriae sive apud Caesaream positus.

N P O F

9 inpenderet *N* | 13 dereliquit] *PO* reliquit *NF* | 13 commisit *PO*
 zebennus *NO*² | 18 accederet *N* | 22 ΤΗΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ] *the* apo-
 logias *NP* ΤΗΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ] *superior*] *the* apologias] *the* apo-
 logias *F* | 23 scire] *se* scire *N*

τόμοι κατὰ δὲ τὸ ἕνατον τῶν Εἰς τὴν Γένεσιν (δόδεκα δ' ἐστὶν 2
 τὰ πάντα) οὐ μόνον τοὺς πρὸ τοῦ ἑνάτου δηλοῖ ἐπὶ τῆς Ἀλεξαν-
 δρείας ὑπεμνηματίσθαι, καὶ εἰς τοὺς πρότους δὲ πέντε καὶ εἰκοσι
 5 Φαλμοὺς ἴτι τε τὰ εἰς τοὺς Θρήνον, ὧν εἰς ἡμᾶς ἐληλύθαισι τόμοι
 ταῦτα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ Περὶ ἁνοσιτάσεως· δύο δ' ἐστὶν καὶ
 3 δρεῖας μεταστατάσεως γράφει, καὶ τοὺς ἐπιγεγραμμένους Στρομμαεῖς.
 ὄντας τὸν ἑριθμὸν δέκα, ἐπὶ τῆς αὐτῆς πόλεως κατὰ τὴν Ἀλεξάν-
 δρου συντάττει βασιλείαν. ὡς καὶ τοῦτο ὀλόγραφον δηλοῦσιν αὐτοῦ
 10 πρὸ τῶν τόμων ἐπισημασίσεις. τὸν μὲν γε πρῶτον ἐξηγούμενος ΚΕ
 Φαλμὸν, ἐκθεσὶν πεποιήται τοῦ τῶν ἱερῶν γραφῶν τῆς παλαιᾶς
 διαθήκης καταλόγον. ὃδὲ πῶς γράφον κατὰ λέξιν

οὐκ ἀγροητίον δ' εἶναι τὰς ἐνδιαθήκους βίβλους, ὡς Ἐβραῖοι
 παρεδιδόσαν, δύο καὶ εἰκοσι, ὅσους ἑριθμὸς τῶν παρ' αὐτοῖς στοι-
 15 χείων ἐστίν.

ἴτε μετὰ τινε ἐπιγέροι λίγων

2

αἰσὶν δὲ αἱ εἰκοσι δύο βίβλοι καθ' Ἐβραίοις αἶδε· ἢ παρ' ἡμῖν
 Γένεσις ἐπιγεγραμμένη, παρὰ δ' Ἐβραίοις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βίβλου
 Βροφῆθ, ὅπερ ἐστὶν «ἐν ἀρχῆ»· Ἐξοδος, Ουελλεσμοθ, ὅπερ ἐστὶν
 20 «ταῦτα τὰ ὀνόματα»· Ακτιτιζόν, Ουίζρα, «καὶ ἐκάλεσαν»· Αιριθμοί.

13—S. 576, 2 Origenes II 528 Del. (XI 377 Lomm.)

ATERRBDM, Σ^α von 10 an, Σ^{arm} 1

1 τῶν τῶν M | δόδεκα II Σ^{arm} Suid XIV Hieronym. Katalog HS *tredecim*
 (Citat des Katalogs bei Rufin apolog. 2, 20 H 646) vgl. Hieronym. epist. 36 [I 165]
 δ' > TER + Tr | 2 οὐ μόνον ABDM οὐ μόνον T¹ οὐ durch Rasur ge-
 tilgt T μόνον T² Tr οὐ μόνον ER | πρὸς T¹, durch Rasur corr. | 3 ἑπο-
 μνηματίσθαι BD ἑπομνηματίσσει D durch Rasur | καὶ TERBDM ἀλλὰ καὶ A
 5 καὶ > M | 10 KE A Σ^{arm} 13 M 570, 7 BD 10 1A ER | μὲν γε
 TERBDM μέντοι γε A μέντοι Suid | 11 12 τῆς παλαιᾶς διαθήκης > M
 14 ἑριθμὸς AT, E durch Rasur, RM Suid ὁ ἑριθμὸς E¹ BD | 17 αἱ > M
 18 γένεσιν M | ἐπιγεγραμμένη ATERM ὀνομαζομένη BD | παρὰ δ'
 Ἐβραίοις BD παρ' Ἐβραίοις M παρὰ Ἐβραίοις δὲ ATER | ἐπι M | 19 βροφῆθ
 A βροφῆθ TEM βροφῆθ Suid βροφῆθ RB βροφῆθ D | οὐελλεσμοθ BD οὐ-
 ελλεσμοθ A οὐελλεσμοθ TE οὐελλεσμοθ RM 77222 Σ^α 70000 Σ^{arm}
 19 20 ὅπερ ταῦτα ταῦτα γὰρ ἐστὶν τῶν βίβλων Tr | 20 οὐίζρα A οὐίζρα
 H 8772 Σ^α 70000 Σ^{arm} οὐίζρα BBD οὐίζρα M

sicut ex ipsis eius commentariis indicatur. exponens sane primum psal- *KE 25 1*
 mum designat etiam ipse, qui sit canon veteris testamenti. hoc modo
 scribens:

5 »Non est ignorandum«, inquit, »viginti et duo esse libros in canone
 »veteris testamenti, sicut Hebraei tradunt, secundum numerum scilicet
 »elementorum, quae apud ipsos habentur«.

Et paulo post addit haec:

2

»Sunt autem viginti et duo libri: Genesis, Exodus, Leviticus,
 »Numeri, Deuteronomium, Iesus Nave, Iudicum, Regnorum primus et
 10 »secundus unus liber est apud illos, quem nominant Samuel. item
 »tertius et quartus unus est apud ipsos, quem appellant Regnum David.

NPOF

4 duos *PO²F* | 8 libri] libri hi *NF* | 9 huius | 10 omnia
 | 11 ipsos] illos *P*

Ἀμμεσγεζωδεῖμ· Λαυτερονόμιον· Ἑλλησδθεβαρεμ· »οὔτοι οἱ λόγοι·
 Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ· Ἰωσουεβερρον· Κριταί· Ρούθ, παρ' αὐτοῖς ἐν ἐρί.
 Σοσγετμ· Βασιλειῶν α' β'. παρ' αὐτοῖς ἐν· Σαμονηλ· »ὁ θεόκλητος·
 Βεσιλειῶν γ' δ' ἐν ἐρί· Ουαμμελχδανιδ· ὅπερ ἐστὶν »βασίλεια Δαυίδ·
 5 »Πρωλειτομέτρον α' β' ἐν ἐρί· Λαβοηάμειν· ὅπερ ἐστὶν »λόγοι ἡμε-
 »ρῶν· Ἐξρος α' β' ἐν ἐρί, Ἐξρος, ὁ ἐστὶν »βοηθός· βίβλος Ψαλιῶν·
 Σφροθελλείμ· Σολομῶνος παρομίου· Μελωθ· Ἐζκλησιεστής, Κωελθ·
 Αἰσμα ἰσμάτων τοῦ γέρο· ὡς ἔπολαμζάνονσίν τινας, Αἰσματα ἰσμά-
 »των· Σφροσθρεμ· Ἡσαίας· Ἰεσσαί· Ἰερεμίας σὲν Θρήνοις καὶ τῇ
 10 Ἐπιστολῇ ἐν ἐρί· Ἰερεμία· Ἰερυήλ· Ἰερυήλ· Ἰεζεκιήλ· Ἰεζεκιήλ· Ἰωβ.

ATERBDM Σ* Σ* am A

1 ἀμμεσγεζωδεῖμ A ἀμμεσγεζωδεῖμ TERM ἀμμεσγεζωδεῖμ B ἀμμεσγεζωδεῖμ
 D אַמְמֶסְגֶזְוֶדַיִם Σ* amrakolim Σarm | Ἑλλησδθεβαρεμ B Ἑλλησδθεβαρεμ D
 Ἑλλησδθεβαρεμ ATR Ἑλλησδθεβαρεμ EM אֱלִישָׁהוּ Σ* alidaberim Σarm | οι
 > D 2 Ἰωσουεβερρον BD Ἰωσουεβερρον M Ἰωσοῦ βερρον A Ἰωσοῦ βερρον
 TE R nicht notirt יְהוֹשֻׁעַ בֶּרֶרֹן Σ* | 23 ἐν ἐρί σοσγετμ Schw mit Benutzung
 von Valois ἐπίσοσγετμ T ἐν Ἰωσασγετμ M ἐν Ἰωσαγ' τεῖν BD ἐπίσοσγετμ A
 ἐν Ἰωσασγετμ E ἐν Ἰωσασγετμ R יְהוֹשָׁעַתַּיִם Σ* iosis phatim Σarm | 3-5 παρ'
 αὐτοῖς - β' > Σ* Σarm 3 πρώτη δευτέρα ATER | ἐν M er AT ἐν ERBD
 ὁ > BD | 4 τρίτη τετάρτη ATER | ἐνενοιαμζέχ δαυδ B ἐνενοιαμ-
 ζέχ δαυδ D ἐνενοιαμζέχ δαδ A ἐνενοιαμζέχ δαδ TE ἐνενοιαμζέχ δαδ R ἐ-
 νενοιαμζ δαδ M | ὅπερ - Δαυίδ > M | δαυδ D δαδ ATERB | 5 πρώτη
 δευτέρα ATER | ἐν ἐρί δεβοηάμειν M ἐνενοιαμζοηάμειν A ἐνενοιαμζοηάμειν
 TE ἐνενοιαμζοηάμειν RB ἐνενοιαμζοηάμειν D יְהוֹשֻׁעַ בֶּרֶרֹן אֱלִישָׁהוּ Σ* anachapriamim
 Σarm | 6 α' β' DM α' καὶ β' B πρώτη δευτέρα ATER | ἐνενοιαμζοηά T durch
 Rasur, ERD ἐνενοιαμζοηά B ἐνενοιαμζοηά M ἐνενοιαμζοηά AT יְהוֹשֻׁעַ בֶּרֶרֹן Σ* (= Σarm
 7 σφροθελλείμ D σφροθελλείμ TERB σφροθελλείμ A σφροθελλείμ M סְפְרוֹתֵי הַסֵּפֶר
 Σ* sphrotholim Σam | μελωθ TED μελωθ ARBM מִלָּחָה Σ* mlath Σarm
 man verlangt Μελωθ | Ἐκκλησιεστής, Κωελθ > D | κωελθ ATE κωελθ
 RB ὁ κωελθ M מִלָּחָה Σ* 8 Αἰσματα Σ* A | 89 οὐ - ἰσμάτων > A nicht
 übersetzt Σ* Σarm A | 9 σφροσθρεμ A σφροσθρεμ T σφρὸς σφρεμ T' ER σφρὸς
 σφρεμ M σφρὸς σφρεμ B σφρὸς σφρεμ D סְפְרוֹתֵי הַסֵּפֶר Σ* Σarm nach can-
 tica canticorum + sed et duodecim prophetarum liber unus est A, dem Sinne nach
 richtig, da weder Origenes noch Euseb das Δωδεκαπρόφητον haben auslassen
 können | Ἰησαί A | Ἰεσσαί ATERM Ἰεσαί BD יְהוֹשָׁעַתַּיִם Σ* isaia Σarm, ver-
 dorben aus Ἰεσσαί | 910 υἱὸς Ἰησοῦ υἱὸς M 10 ἐν ἐρί Ἰερεμίας M ἐνενοιαμζοηά
 A ἐνενοιαμζοηά TE ἐνενοιαμζοηά RBD יְהוֹשֻׁעַ בֶּרֶרֹן אֱלִישָׁהוּ Σ* amiramia Σarm
 10/576, 1 die hebräischen Namen oxytonirt II

>et Paralipomeni primus et secundus in uno habentur. quem dicunt
 >Sermones dierum. Esdras primus et secundus in uno est. item liber
 >Psalmorum, Salomonis Proverbia, et alius Ecclesiastes, et tertius eius-
 >dem, Cantica canticorum. sed et duodecim prophetarum liber unus est
 5 >et Esaias propheta, Hieremias, Ezechiel, Danihel. Iob et Hester. in his

NPOF

1 paralipómenon liber pr. *OF* | unum *P* | 23 (olim 30) *P*
 5 hiezechiel *P* | et om. *I'*

Ἰωβ· Ἐσθῆρ. Ἐσθῆρ. ἔξω δὲ τούτων ἐστὶ τὰ Μακκαβαϊκά, ἅπερ
ἐπιγράφεται Σαρβηθσαβαναιελ.

ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ προειρημένῳ τίθει συγγράμματι ἐν δὲ 3
τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, τὸν ἐκκλησιαστικὸν φρ-
5 λάπτων κανόνα. μόνα τέσσαρα εἶδέναι εὐαγγέλια μαρτύρεται, ὧδέ
πῶς γράφω

ὥς ἐν παραδόσει μαθὼν περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων. ἃ καὶ 4
μόνα ἀναντίρρητά ἐστιν ἐν τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ,
ὅτι πρῶτον μὲν γέγραπται τὸ κατὰ τὸν ποτε τελώνην, ἕτερον δὲ
10 ἀπόστολον Ἰησοῦ Χριστοῦ Ματθαῖον, ἐκδεδωκότα αὐτὸ τοῖς ἀπὸ
Ἰουδαϊσμοῦ πιστεύουσιν, γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς συντεταγμένον· δεύ- 5
τερον δὲ τὸ κατὰ Μάρκον, ὃς Πέτρος ὑψηλῆσθε αὐτῷ, ποιή-
σαντα, ὃν καὶ εἶδον ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ διὰ τούτων ὁμο-
λόγησεν θάσκων ἄσπάζεταιται ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτῇ
15 καὶ Μάρκος ὁ εἰός μου· καὶ τρίτον τὸ κατὰ Λουκᾶν, τὸ ὑπὸ 6
Παύλου ἐπαινούμενον εὐαγγέλιον τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνῶν πεποιηκότα·
ἐπὶ πᾶσιν τὸ κατὰ Ἰωάννην.

καὶ ἐν τῷ πέμπτῳ δὲ τῶν εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Ἑξηγητικῶν 7
ὁ αὐτὸς ταῦτα περὶ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀποστόλων φησὶν

20 ὁ δὲ ἱκανοθυτὶς διάκονος γενέσθαι τῆς καινῆς διαθήκης, οὐ
γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος. Παῦλος, ὁ πεπληρωκὸς τὸ εὐαγγέλιον
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κέκλω μέγχοι τοῦ Ἰλλυριοῦ, οὐδὲ πάσαις ἔγραψεν
αἷς ἐδίδαξεν ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αἷς ἔγραψεν, ὀλίγους στίχους

7—17 Origenes III 440 Del. (III 1 Lomm.) — 14 15 I Petr. 5, 13 —
15 16 Rom. 2, 16. II Tim. 2, 8 — 20—8. 578, 10 Origenes in Ioann. ed. Brooke
2, 310 — 20 21 II Kor. 3, 6 — 21 22 Rom. 15, 19

ATERBDM Σ^e Σ^{arm} A

2 σαρβηθ σαβαναιελ A σαρβηθ σαβαναιελ TE σαρβηθ σαβαναιελ RBD σαρ-
βηθ βασαναιελ M סַרְבִּיִּתְּ סַבְבַּאֵל Σ^e srbiuth sabnaiel Σ^{arm} | 4 ματθαῖον ATERM
ματθαῖον εὐαγγέλιον BDΣ^e Σ^{arm} | 5 μόνα > M | εἶδέναι ATERΣ^e Σ^{arm}
εἶναι BDM | λέγεται μαρτύρεται D¹, corr. D² | 9 τὸ > M | 14 συνε-
λεκτῇ TE | 15 τὸ² > D | 20 γενέσθαι BDM γεγενῆσθαι ATER
23 αἷς ATERM ἅς T¹BD | ὀλίγους στίχους ATERM ὀλιγοστίχους BD

>concludunt canonem voluminum divinorum. Machabaeorum vero libros
>extrinsecus habent<.

De novi autem testamenti canone in primo libro commentariorum 3
euangelii secundum Matthaeum hoc modo scribit:

5 >Ex traditione<, inquit, >didici de quattuor euangeliis, quia haec 4
>sola absque ulla contradictione suscipi debent in omnibus quae sub
>caelo sunt ecclesiis dei. ita etenim tradiderunt patres, quia primo om-
>nium scriptum sit euangelium a Matthaeo, qui aliquando fuerat publi-
>canus, Hebraeis litteris et traditum his, qui ex circumcisione credi-
10 >derant, secundum vero scriptum esse a Marco iuxta ea, quae sibi 5
>tradiderat Petrus, de quo et in epistula sua commemorat, dicens: >sa-
>lutat vos filius meus Marcus<. tertium esse secundum Lucam, quod 6
>Paulus apostolus conlaudat tamquam his, qui ex gentibus crediderant,
>scriptum. super omnia vero euangelium esse Iohannis<.

15 De apostolicis quoque litteris ita dicit: 7

>Is vero, qui idoneus factus est minister novi testamenti, non lit-
>terae, sed spiritus, Paulum dico, qui replevit euangelium ab Hierusalim
>in circuitu usque ad Illyricum, nec ad omnes ecclesias, quas docuerat.
>scripsit, sed quattuordecim solas epistolas et in ipsis plures brevissimas

NPOF

6 in] *POF* ab *N* | 7 quia] *PF* quos *N* *om.* *N* *100* | 8 *om.* *N* *100*
| 9 hebraeis] *O* *F* hebraeis *N* hebraeis *P* *O* *2* | 11 *om.* *N* *100*
ipse petrus *O* de eo ipse sanctus petrus *N* | 12 marcus *al.* *om.* *P* | 14 *om.*
esse] *N* esse euang. *P* *2* *O* *F* *2* euang. *P* *1* *F* *1* | 19 *om.* *N* *100*

Eusebius II.

>ἐπιστεῖλεν. Πέτρος δέ, ἐφ' ᾧ οἰκοδομεῖται ἡ Χριστοῦ ἐκκλησία. ἥς 8
 >πύλαι Ἰερουσολέμων οὐ κατασχύσουσιν, μίαν ἐπιστολὴν ὁμολογουμένην κατα-
 >λέλοιπεν. ἔστω δὲ καὶ δευτέραν ἀμφιβάλλεται γὰρ. τί δεῖ περὶ 9
 >τοῦ ἀναπεσόντος ἐπὶ τὸ στήθος λέγειν τοῦ Ἰησοῦ, Ἰωάννου, ὃς
 5 >εὐαγγέλιον ἐν καταλέλοιπεν, ὁμολογῶν δύνασθαι τοσαῦτα ποιῆσειν
 >ἃ οὐδ' ὁ κόσμος χωρῆσαι ἐδύνατο, ἔγραψεν δὲ καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν.
 >κελευσθεὶς σιωπῆσαι καὶ μὴ γράφαι τὰς τῶν ἐπὶ βροντῶν φωνάς·
 >καταλέλοιπεν καὶ ἐπιστολὴν πᾶν ὀλίγων στίχων. ἔστω δὲ καὶ δευ- 10
 >τέραν καὶ τρίτην· ἐπεὶ οὐ πάντες φασὶν γνησίους εἶναι ταῦτα·
 10 >πλὴν οὐκ εἶδον στίχων ἀμφοτέρω ἑκατόν·

ἔτι πρὸς τοῦτοις περὶ τῆς Πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς ἐν ταῖς εἰς 11
 αὐτὴν Ὀμιλίαις ταῦτα διαλαμβάνει

>ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς λέξεως τῆς Πρὸς Ἑβραίους ἐπιγεγραμμένης
 >ἐπιστολῆς οὐκ ἔχει τὸ ἐν λόγῳ ἰδιωτικὸν τοῦ ἀποστόλου, ὁμολογή-
 15 >σαντος ἑαυτὸν ἰδιώτην εἶναι τῷ λόγῳ. τοῦτ' ἐστὶν τῇ φράσει, ἀλλ'
 >ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ συνθεῖσι τῆς λέξεως Ἑλληνικωτέρα, πᾶς ὁ ἐπιστά-
 >μενος κρίνειν φράσεων διαφορὰς ὁμολογήσει ἄν. πάλιν τε αὖ ὅτι 12
 >τὰ νοήματα τῆς ἐπιστολῆς θαυμάσιά ἐστιν καὶ οὐ δεύτερα τῶν
 >ἀποστολικῶν ὁμολογουμένων γραμμάτων, καὶ τοῦτο ἂν συμφῆσαι
 20 >εἶναι ἀληθὲς πᾶς ὁ προσέχων τῇ ἀναγνώσει τῇ ἀποστολικῇ·

τοῦτοις μεθ' ἕτερα ἐπιφέρει λέγων

13

>ἐγὼ δὲ ἀποφαινόμενος εἶποιμ' ἂν ὅτι τὰ μὲν νοήματα τοῦ
 >ἀποστόλου ἐστίν. ἡ δὲ φράσις καὶ ἡ σύνθεσις ἀπομνημονεύσαντός

1/2 Matth. 16, 18 — 3/4 Ioann. 13, 25. 21, 20 — 5/6 Ioann. 21, 25 —
 7 Apoc. 10, 4 — 13—S. 580. S. Origenes IV 698 Del. V p. 361 Lomm.) —
 14/15 II Kor. 11, 6

ATERBDM Σ⁺ Σ^{arm} Δ

2 κατασχύσουσιν T¹ corr. TcTr | 3 δευτέραν ABD δευτέρα TERM
 δεῖ ABD δ' εἰ M δὲ TFR | 4 λέγειν ἐπὶ τὸ στήθος BD | 5 ἐν ATcTrERM
 Σ⁺ Σ^{arm} > T¹ BD | ποιῆειν M, zu tosaŕta ist zu ergänzen εὐαγγέλια
 8'9 δευτέραν καὶ τρίτην ADM δευτέραν τρίτην B δευτέρα καὶ τρίτη TFR
 9 γνησίους R^c | 17 φράσεσιν M | ὁμολογήσει M | 19 ὁμολογούμενα
 T¹ corr. Tc > M | 22 μὲν > M

>scribit. quamvis et nonnulli de ea, quae ad Hebraeos scripta est, dubi- 11
 >taverint, pro eo quod non videatur in ea servari eius illa sententia.
 >quam de se ipse pronuntiat, dicens se inperitum esse sermone. sed 13
 >ego dico, sicut mihi a maioribus traditum est, quia manifestissime
 5 >Pauli est, et omnes maiores nostri eam ut Pauli epistolam susce-
 >perunt. si vero requiras a me, per quem sit eius sermo compositus, pro 14
 >certo quidem deus viderit, opinio tamen, quae ad nos usque pervenit.
 >huiusmodi est: a quibusdam dicebatur, quod Clemens apostolorum dis-
 >cipulus et episcopus urbis Romae Graeco eam sermone, non tamen
 0 >sensibus expoliverit, alii quod Lucas, qui euangelium scripserit et Actus
 >apostolorum. Petrus vero, super quem Christi fundatur ecclesia, duas 8
 >tantummodo epistulas scribit, e quibus a nonnullis et de secunda du-
 >bitatur. Iohannes quoque, qui supra pectus domini recubuit, post 9
 >euangelium scribit et Apocalypsin, in qua tamen reficere iussus est.
 5 >quid septem tonitruorum locutae sunt voces. scripsit autem et tres 10
 >epistulas, in quibus duae perbreves, de quibus et apud quosdam dubia
 >sententiae est.

NPOF

5 omnes] semper omnes antiqui PP' semper antiqui omnes O | omne O
 ita eam PF om. O | 9 graeco] qui greco N | tamen] tam O | 10 et
 poliauerit Pa | 12 et om. Pa | 15 sint PP' | scribit O

τινος τὰ ἀποστολικὰ καὶ ὅσπερ σχολιογραφῆσαντός τινος τὰ εὐρι-
 μένη ἐπὶ τοῦ διδασκάλου. εἴ τις οὖν ἐκκλησία ἔχει ταύτην τὴν
 ἐπιστολὴν ὡς Παύλου, αὕτη εὐδοκιμῆται καὶ ἐπὶ τούτῳ· οὐ γὰρ
 αἰσχρὴ οἱ ἄρχαῖοι ἄνδρες ὡς Παύλου αὕτην παρεδιδόκασι. τίς δὲ ὁ 14
 5 γράψας τὴν ἐπιστολὴν, τὸ μὲν ἀληθὲς θεὸς οἶδεν, ἢ δὲ εἰς ἡμᾶς
 ἠθάσασα ἱστορία ἐπὶ τινῶν μὲν λεγόντων ὅτι Κλήμης, ὁ γενό-
 μενος ἐπίσκοπος Ῥωμαίων, ἔγραψεν τὴν ἐπιστολὴν, ἐπὶ τινῶν δὲ
 ὅτι Λουκᾶς, ὁ γράψας τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὰς Πράξεις·

ἐλλὰ ταῦτα μὲν ὅδε ἔχεται

10 ἴτος δ' ἦν τοῦτο δέκατον τῆς δηλονόμου ἡγεμονίας, καθ' ὃ ΚΖ
 τὴν ἀπ' Ἀλεξανδρείας μεταστάσειν ἐπὶ τὴν Καισάρειαν ὁ Ὠριγῆνης
 ποιούμενος. Ἡρακλῆς τὸ τῆς ζητηλήσεως τῶν αὐτόθι διδασκαλίων
 καταλείπει· οὐκ εἰς μακρὸν δὲ καὶ Ἀημήτριος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας
 ἐκκλησίας ἐπίσκοπος τελευτᾷ. ἐφ' ὅλοις ἔτισι τρισὶ καὶ τεσσαράκοντα
 15 τῇ λειτουργίᾳ διαρκέσας· διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ Ἡρακλῆς.

16 Δίπρωτον δ' ἦν τούτῳ Φιγυλιανός, Καισάρειας τῆς Καππα- ΚΖ
 δοκῶν ἐπίσκοπος, τοσαύτην ἀσέβειαν περὶ τὸν Ὠριγῆνην σπονδήν,
 ὡς τότε μὲν αὐτὸν ἐμφί τὸ κατ' αὐτὸν κλίματι εἰς τὴν τῶν ἐκ-
 κλησιῶν ὡφέλιμα ἐκκαλεῖσθαι, τότε δὲ ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν
 20 στέλλεσθαι καὶ τινὰς αὐτῷ συνδιετρέψαι χρόνους τῆς εἰς τὰ θεῖα
 βελτιώσεως ἔνεκα. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς Ἰερουσαλὴμων προσεστὸς
 Ἀλέξανδρος Θεόκτιστός τι ὁ κατὰ Καισάρειαν τὸν πάντα χρόνον
 προσερέχοντις αὐτῷ, οἷα διδασκάλῳ μότῳ, τὰ τῆς τῶν θείων γρα-
 25 φῶν ἐπιμνησίαις καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λόγον πρόττειν
 συνεζώοντι.

ATERRBDM, Σ 11 9 ἔχεται, Σ 10 1 A

1 τὰ ἀποστολικὰ - τινος, > M ὅσπερ TERB, D durch Rasur ὡσπερ
 A | τινος > BD | 2 τῆς > B | 3 αὕτη AT²ER αὕτη T¹BM αὕτη D
 4 ὡς > BD | 6 7 ἐπὶ τινῶν μὲν - ἐπὶ τινῶν δὲ stehen in der Luft, das
 Excerpt ist vor dem Satzschluss abgebrochen | λεγόμενος Σ Σarm | 10 ΚΖ
 aus KZ corr.) A, Σarm BDM | δέκατον TERBDM Σarm A δωδέκατον A die Über-
 siedelung des Origenes nach Caesarea wird in dem armenischen Text der Chronik
 des Eus. zum 13., bei Hieronym. zum 10. (cod. A, nach anderen zum 11.) Jahr
 Severus Alexanders gestellt | 11 ὁ > M | 15 διαρκέσας D γρ διαρκέσας
 D¹⁰ | ὁ > RM | 16 ΚΖ Σarm BDM > A AE ER | 18 καθ' αὐτὸν T¹
 19 ἐκκαλεῖσθαι BD | ἐπὶ ATERM ἔτι BD | 22 γρ M | χρόνον
 TERBDM χρόνον ὡς ἐπὶσ εἰπέτ A *in dieb* Σarm *omne p^one aⁱtae sua tempus* A
 23 οὐρ > M; + M^c

De his quidem talia.

III] Interea decimus erat annus supra dicti principis Romanorum. in A: 26
 quo Origenes Alexandria profugus Caesaream venerat, Heraclae uni ex
 discipulis probatissimo, de quo superius dixi, catecheseos auditorium
 5 derelinquens. non multo autem post et Demetrius episcopus defunctus
 est, quadraginta et tribus annis episcopatu illius ecclesiae ministrato.
 cui succedit supra dictus Heraclas.

Per idem tempus erat in episcopis magnificus Firmilianus Cappa- KZ 27
 docum gentis, urbis Caesareae. hic tantum venerationis erga Origenem
 10 scientiae et doctrinae gratia habebat, ut indesinenter constringeret eum
 secum morari. sed et ipse derelicta ecclesia ad ipsum properabat et
 utebatur religiosa quadam vicissitudine. dummodo ipsum ad instruc-
 tionem suae ecclesiae illo evocaret, modo ipse sui profectus gratia ad
 ipsum pergeret et docenti ei diebus ac noctibus adsideret. sed et
 15 Alexander, quem Hierusolymorum ecclesiae praeesse supra edocimus,
 et Theoctistus, qui apud Caesaream gubernabat ecclesiam. omne paene
 vitae suae tempus ad audiendum eum mancipabant atque ipsi soli in
 divinis scripturis et ecclesiastica doctrina summam magisterii con-
 cedebant.

NPOF

8 firmilianus *P²F* uir milianus *N* | 11 ipsa *N* | 12 dum ipsae modo
PF | 14 docendi *P* | 15 quem *om. N* | 18 magisterii *P magisterii NPN*

Τὸν γε μὴν Ῥωμαίων ἀποστόλορα Ἀλέξανδρον τρισὶν ἐπὶ δέκα ΚΗ :
 ἔτεσιν τὴν ἄρχὴν διατρέσαντα Μεξιμίω Κεῖσαρ διαδέχεται· ὃς δὲ
 κατὰ ζήτησιν τὸν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον οἶκον, ἐκ πλείονων πιστῶν
 ὁμοιωσέντες, διωγμὸν ἐγράψα· τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν ἄρχοντας μόνους
 ὡς αἰτίους τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον διδασκαλίας ἀναιρεῖσθαι πρόσ-
 τέτηται. τότε καὶ Ὠριγένης τὸν Πιρὶ μερτυρίου συντάττει. Ἀμ-
 βροσίω καὶ Προτοκλήτῳ προσβλητῶν τῆς ἐν Καισαρεία περιουσίας
 ἐνεσθίει τὸ σέγγραμμα, ὅτι δὴ ἄμφω πιστώσεως οὐχ ἢ τυχοῦσα ἐν
 τῷ διωγμῷ κατελήθη· ἐν ἧ καὶ διατρέσων κατέχει λόγος ἐν ὁμο-
 10 λογίᾳ τοὺς ἄνδρας, οὗ πλείονος ἢ τριημιῶν χρόνον τῷ Μεξιμίω
 διαγερομένοι. σασημείωται δὲ ταυτοῖ τῷ διωγμῷ τὸν καιρὸν ἐν
 τε τῷ δευτέρῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Ἑξηγητικῶν
 καὶ ἐν διαφόροις ἐπιστολαῖς Ὠριγένης.

Γορδιανῷ δὲ μετὰ Μεξιμίον τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν διαδέξα- ΚΘ 2
 15 μῆνον, τῆς κατὰ Ῥώμην ἐκκλησίας Πορτιανὸν ἴτεσιν ἕξ ἐπισκοπεύ-
 σαντα διαδέχεται Ἀντίρωσ καὶ ταῦτον Φαβιανὸς, ἐπὶ μῆνα τῆ λει-
 τοιοργίᾳ διασηρομένοι. ἕξ ἄρσθ ἄσιν τὸν Φαβιανὸν μετὰ τὴν 2
 Ἀντίρωσος τίλει τὴν ἡμ' ἰτέροις συνελθόντα ἐπισηροῦσαν τῆ Ῥώμῃ,
 ἰτθε παραδοξόσητα πρὸς τῆς θείας καὶ οὐραίου χάριτος ἐπὶ τὸν
 20 κληρον παρακληθῆναι. τῶν γὰρ ἐδύλων ἐπάντων σηροτορίας 3
 ἴτεσιν τῆς τοῦ μίλλοντος διαδέξασθαι τὴν ἐπισκοπὴν σηροκηροτη-
 μῆνον πλείστον τε ἐπισηροῦν καὶ ἐνθόξων ἄνδρων τοῖς πολλοῖς ἐν
 ἰπονοῖς ἰσηροῦντων, ὁ Φαβιανὸς παρὸν οὐδένος μὲν ἄνθρωπων
 αἰς δύνουσαν ἡμ', ὁμοῦ δ' οὐκ ἐθροῦς ἐκ μετεώρων περισσεροῦν κατα-

11 12 fehlt in den Ausgaben

ATERBDM Σ^{arm} A

1 KH AΣ^{arm}BD 2 M 1 A: ER | 12 τρισὶν ἐπὶ δέκα ἔτεσιν (ἔτεσι ER
 τὴν ἄρχην ATER τρισὶν ἔτεσιν ἐπὶ δέκα τὴν ἄρχην BD τρισὶν ἐπὶ δέκα τὴν ἄρχην
 ἔτεσιν M | 3 τῶν AT¹, E durch Rasur, R BD τῶν T¹ E¹ R¹ > M | πιστῶν
 ATERM Σ^{arm} πλείστον BD | 9 καὶ > M | 10 πλείονος ER | τριημιῶν M
 11 δὲ > BD | ταυτοῖ ABD ταῦτον TERM | 13 Ὠριγένης AT, R durch Rasur,
 M ὁ Ὠριγένης BD Ὠριγένης E | 14 ΚΘ AΣ^{arm}BD 17 M | 15 ἐνέτεσιν M
 16 AZ ER | Φαβιανὸς Zonar 3, 128, 27 und öfter | 17 ταῦτον vor ἕξ
 ἄρσθ Schw | μετὰ δὲ M | 18 ἐνέτεσιν BD | ἐνέτεσιν συνελθόντα H
 ἰτέροις ἐνελθόντα A ἰτέροις ἰτέροις ἐλθόντα Σ^{arm} | 19 παραδόξα τὰ M
 21 διαδέξασθαι A, T¹ corr., ERB¹M διαδέξασθαι B¹ corr., D διαδέχεσθαι T¹
 ἐπισκοπὴν T¹ BDM Σ^{arm} ἐπισκοπὴν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας AT¹ m ER | 22 καὶ
 > T¹ M + T¹ | 24 ἡμ' AERM Σ^{arm} τῷ T¹ BD ἡμ' T¹, T¹ unlesbar

X] Alexandro vero imperatori post tredecim annos principatus sui
 defuncto Maximinus Caesar succedit. qui dum odio fertur adversum
 decessoris sui Alexandri domum, persecutiones commovit ecclesiis. ita
 tamen, ut eos tantummodo, qui populis praeerant et doctrinae, puniri
 5 iuberet, velut qui causam ceteris huiuscemodi persuasionis praeberent.
 tunc Origenes librum de martyrio ad Ambrosium scribit. qui cum ad
 plurimos pervenisset, tamquam nervis quibusdam validissimis stabili
 sponte se ad confessionem Christi nominis offerebant. ex quo et ma-
 ximus numerus extitit confessorum tribus annis a Maximino persecu-
 10 tione commota, in quibus finem et persecutionis fecit et vitae.

Post quem Gordianus imperium suscepit. Pontiano vero sex annis
 episcopatu urbis Romae functo succedit Antheras, qui. cum mensem unum
 XI non amplius ministrasset. Fabiano sacerdotium dereliquit. | tradunt autem 2
 Fabianum Anthero defuncto, cum de agro reverteretur una cum amicis
 15 suis et universus ecclesiae populus pro episcopo deligendo in unum 3
 coisset atque alius de alio, ut fieri solet in talibus, conclamaret nec
 tamen vulgi sententia certi aliquid obtineret, adstitisse etiam ipsum
 inter ceteros scire cupientem, qui rei exitus foret et subito per dei
 providentiam columbam caelitus lapsam figuram ferentem illius, quae

NPOF

6 scripsit P | 14 cum *ant.* N

πᾶσαν ἐπιζευθεῖναι τῇ αὐτοῦ κεραλίῃ μνημονεύουσιν. μίμημα ἐνδεικνυμένην τῆς ἐπὶ τὸν σοτήρα τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν εἰδει πισυτεράς καθόδου· ἐφ' ᾧ τὸν πάντα λαόν· ὅσπερ ὄφ' ἐνὸς πνεύ- 4
ματος θείου κινήθεντα, προθυμίας πάσῃ καὶ μιᾷ ψυχῇ ἄξιον ἐπι-
βοῆσαι καὶ ἀμελλήτως ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς λαβόντας αὐ-
τὸν ἐπιθεῖναι. τότε δὴ καὶ τοῦ κατ' Ἀντιόχειαν ἐπισκόπου Ζε-
βέδρου τὸν βίον μεταλλάξαντος. Βασιλῆς τὴν ἀρχὴν διαδέχεται. Ἐν
τε Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ Δημήτριον Ἡρακλῆα τὴν λειτουργίαν περιελη-
φότης, τῆς τὸν ἀπόθι καταχήσεως τὴν διατριβὴν διαδέχεται ἰο-
νόσιος. ἕως καὶ οὗτος τῶν Ὠριγένους γενόμενος σοιτητῶν.

Τῷ δὲ Ὠριγένει ἐπὶ τῆς Καισαρείας τὰ συνέθη πρότιτοι πολλοὶ 1
προσέθεσαν οὐ μόνον τῶν ἐπιχωρίων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλοδαπῆς μερῶν
σοιτητῶν τὰς πατρίδας ἀπολιπόντες· ὧν ἐπισήμους μάλιστα ἔγνωμεν
θεόδοτος, ὃς ἦν αὐτὸς οὗτος ὁ κατ' ἡμᾶς ἐπισκόπων διαβόητος
15 Γρηγόριος, τὸν τε τοῖτον ἀδελφὸν Ἀθηρόδοτος, οὓς ἀμφοτέρω τὰ Ἑλλή-
νων καὶ τὰ Ῥωμαίων μεθήματα δεικνῶς ἐπισημύμενος, φιλοσοφίας
αὐτοῖς ἐνείκε ἔρωτα, τῆς προτέρας σπουδῆς τὴν θεϊαν ἀσκησιν ἀντι-
κατελλάττεσθαι προυτρέψατο· πάντες δὲ ὅλοισ ἔπεισιν αὐτῷ συγγερό-
μενοι, τοσαύτην ἀπηνέγκαντο περὶ τὰ θεία βελτίωσιν, ὥς ἔτι νέους
20 ἄμφο ἐπισκοπῆς τῶν κατὰ Πόντον ἐκκλησιῶν ἀξιοθῆναι.

Ἐν τούτῳ καὶ Ἀρκαδιανὸς ὁ τῶν ἐπιγεγραμμένων Κειστῶν συγ- 1A
γραφεὺς ἐγνωρίζετο. ἐπιστολὴ τοῖτον Ὠριγένει γραφεῖσα γέρεται,
ἀποροῦντος ὡς νόθου καὶ πεπλασμένης οὐσίης τῆς ἐν τῷ Αρκαδί

23 Matth. 3, 16 Marc. 1, 10 Luc. 3, 22 Ioann. 1, 32 — 11—20 Suid Ὠριγένης

ATERBDM Σarm A

2 ἐνδεικνυμένης T¹ corr. TcTr | 3 ὅσπερ ATER.1 > BDM Σarm

4 κινήθεντα. TERBDM κινήθεντα ὁμοίως A | 6 AH ER | 6/7 ζεβέδρου

BDM.1 ζεβέδρου AT¹ ζεβέδρου T durch Rasur Zonar 3, 129, 12] ζεβινῶ ER *benenos*

Σarm vgl. 570, 9-10 | 89 Ἡρακλῆα — τῆς TERBDM Σarm ἐπὶ τοισίν καὶ τεσσα-

ράκοντα ἔπεισιν τὴν ἐπισκοπὴν ἐπιτέλειαντος Ἡρακλῆος τὴν λειτουργίαν περιελήφει

τῆς δὲ A | 10 γενόμενον T¹ corr. Tc | σοιτητῶν γενόμενος D

11 A AM 7 Σarm 21 BD 11 10 ER | Ὠριγένει δ' BD | 12 τῆς TER

BDM Suid ἀπὸ τῆς A | 13 καταλειπόντες B | 15 Γρηγόριος M | τὸν

τε AT¹BD ὁ τε (Ἀθηρόδοτος) Suid καὶ τὸν TcERM | τοῖτον TcERBDM Suid

αὐτοῦ A > T¹ | 16 τὰ BDM > ATER Suid | 17 ἐρεῖς BDM ἐνθεις ATER

21 1A AM Σarm 586, 14 BD 21 M ER | δὲ καὶ M | 21 22 ὁ — ἐγνωρί-

ζετο Π *war ein bekannter Schriftsteller* Σarm *erat ... uir inter scriptores eccle-*

siasticos nobilis A die Κειστοί erwähnt auch Hieron. *de uir. ill.* 63 nicht

23 ὡς TERBDM ὡς ἂν A

in sancti spiritus imagine super Iesum descenderat apud Iordanem, supra
 caput adstitisse Fabiani. ad quod spectaculum ora cunctorum oculosque
 conversos et omnes velut uno spiritu commotos hunc esse episcopatu
 dignum per dei iudicium decrevisse eumque continuo cathedrae im-
 positum et legitimo sacerdotio confirmatum. quod alii super huius, alii
 super Zephyrini nomine gestum tradunt. tunc etiam apud Antiochiam
 III] episcopo Zebennō defuncto Babylas ecclesiae suscepit principatum. | apud
 Alexandriam vero, cum Heraclas Demetrio successisset, auditorium ca-
 techeseos, quod ab Origene susceptum tenerat, Dionysio tradidit. 30
 10 quod et ipse unus ex discipulis esset Origenis.

Ipse autem cum apud Caesaream moraretur, innumeri ad eum non
 solum regionis ipsius viri, sed et e provinciis procul positis concurrebant
 et derelicta patria ac parentibus sequebantur eum viam dei docentem,
 in quibus fuit et vir famosissimus Theodorus ipse, qui non longe a
 15 nostra memoria nobilissimus in episcopis apud Pontum Gregorius nomi-
 natur, fide et virtutibus atque scientia per omnia apostolicis, sed et
 eius frater Athenodorus, quos Origenes adulescentulos de auditorio
 rhetoris retractos studia communium litterarum in divinam suavitatem
 philosophiam commutare quique apud eum per quinquennii tempus verbo
 20 dei operam dantes in tantum profectum divinae eruditionis atque
 scientiae pervenerunt tantumque vitae merito et morum cultu emittuerunt,
 ut ab scholis eius immatura adhuc aetate ad episcopatus Ponti pro-
 vinciae sacerdotium uterque raperetur.

III] Per idem tempus erat etiam Africanus vir inter scriptores eccle- 31 1
 25 siasticos nobilis. huius epistula fertur ad Origenem scripta obdicentis et
 vel proponentis, quod historia Susannae, quae in Danibelo scripta est,
 ficta videatur et aliena ab scriptura prophetica. cui Origenes magnifi-
 centissime rescribens adserit nequaquam Iudaeorum commentis et frau-

NPOF

4 cathedrae] cathedra et N | 7 babylas NP | 9 susceptum tenerat]
 susceperat N | 13 patria] parata N | 14 et om. N | 19 unum N
 20 profecto Pa | 21 meritum Pa | 25 scripta] N(ō)P scripta est PP

κατὰ Σουσίαντες ἱστορίας· πρὸς ἣν Ὀριγένης ἀντιγράφει πληρο-
 1 στατα. τοῦ δ' αὐτοῦ Ἀφρικανοῦ καὶ ἄλλα τὸν ἀριθμὸν πέντε 2
 Χρονογραφῶν ἤλθεν εἰς ἡμᾶς ἐπ' ἀκριβεῶς πεποιημένα σπονδάσματα
 ἐν οἷς γράφει ἐαυτὸν πορεύειν στείλλεσθαι ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ
 3 πολλῆν τοῦ Ἡρακλᾶ γῆμεν. ὃν ἐπὶ λόγοις φιλοσόφοις καὶ τοῖς
 ἄλλοις Ἑλλήνων μεθήμισιν εὖ μάλα διατρέψαντα. τὴν ἐπισκοπὴν
 τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας ἐγκραυσθήναι ἐδηλώσαμεν. καὶ ἕτερα δὲ 3
 τοῦ αὐτοῦ Ἀφρικανοῦ γέγραται ἐπιστολὴ πρὸς Ἀριστέιδην. περὶ τῆς
 4 τομιζομένης διαφωνίας τῶν παρὰ Μαθηαίῳ τε καὶ Λουκᾶ τοῦ
 5 Χριστοῦ γενεαλογῶν· ἐν ἣ σαφέστατα τὴν συμφωνίαν τῶν εὐ-
 αγγελιστῶν παρίστησιν ἐξ ἱστορίας εἰς αὐτὸν καταλθούσης. ἣν κατὰ
 κειρὸν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς μετὰ χεῖρας ἐπιθέσεως προλαβὼν ἐξε-
 θέμη.

Καὶ Ὀριγένει δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τὰ εἰς τὸν Ἡσαίαν. AB ?
 6 ἐν ταύτῳ δὲ καὶ τὰ εἰς τὸν Ἑξεκιήλ συνετάττετο· ὃν εἰς μὲν τὸ
 τρίτον μέρος τοῦ Ἡσαίου μέγρι τῆς ὁράσεως τῶν τετραπόδων τῶν
 ἐν τῇ ἐρήμῳ τριέκοντα εἰς ἡμᾶς περιήλθον τόμοι. εἰς δὲ τὸν Ἑ-
 7 ξεκιήλ πέντε καὶ εἴκοσι. οὗς καὶ μόρους εἰς τὸν πάντα πεποίηται
 προσήτην. γενόμενος δὲ τηριζάδε ἐν Ἀθήραις. περαίνει μὲν τὰ 2
 8 εἰς τὸν Ἑξεκιήλ. τῶν δ' εἰς τὸ Ἄισμα τῶν ὑμῶτων ἄρχεται. καὶ
 9 πρὸς αὐτὸν γὰρ αὐτοῦ μέγρι τοῦ τίμπτου συγγράμματος· ἐπανελθὼν δ'
 ἐπὶ τὴν Καισάρειαν καὶ ταῦτα εἰς πέντε. δεκά ὄντα τὸν ἀριθμὸν.
 ἀγχι. τί δει τῶν λόγων τὰνθρῶς ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν ἀκριβῆ 3
 10 κατέλογον ποιῆσθαι. ἰδίας δέοντες σχολῆς; ὃν καὶ ἀνεγράψαμεν
 11 ἐπὶ τῆς τοῦ Παμφίλου βίου τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ μάρτυρος ἀνα-
 γραφῆς. ἐν ἣ τὴν περὶ τὴ θεῖα σπονδῆν τοῦ Παμφίλου ὀπόση τις
 12 γέγονοι. παριστῶντες. τῆς συνεχθείσης αὐτῶ τῶν τε Ὀριγένους καὶ
 13 τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν συγγραμῶν βιβλιοθήκης τοὺς πίνακας

7 586. 15 — 12 51. 6 H. — 14 — 19 Suid Ὀριγένης — 16 17 Ies. 30, 6

ATERBDM Σarm. 1

3 πεποιημένα M | 6 Ἑλλήνων ATERM τῶν Ἑλλήνων TER (traecorum) A
 > Σarm | 9 τοῦ E durch Rasur. BD τῶν ATE¹RM | 10 σαφέστατα τὴν]
 παρυσάτην M | 10-11 συμφωνίαν τῶν εὐαγγελιστῶν BDM τῶν εὐαγγελιστῶν
 συμφωνίαν ATER | 14 AB AMΣarm 588, 4 BD 14 MA ER | 15 τὰ
 > M¹ Suid + M² | ὃν TERBDM Suid ὡς A | 17/18 XXII¹ Katalog
 d. Hieron. [vgl. zu 570, 20, 21] | 19 παρήνει B περαίνει ε¹ auf Rasur D |
 25 τῆς > BD | τοῦ—βίου AT¹ER. 1 τῶν—βίου T¹M τῶν—βιβλίον BDΣarm
 27 γέγονοι BD γέγονει ATER γέγονεν M

dibus auscultandum, sed hoc solum pro vero habendum in scripturis
 divinis, quod septuaginta interpretes transtulissent, quoniam id esset
 auctoritate apostolica confirmatum. venerunt ad nos etiam alia supra 2
 dicti scriptoris Africani opuscula et maxime chronica valde diligenter
 5 studioseque composita, in quibus commemorat se Alexandriam properare
 Heraclae opinione celeberrima provocatum, quem et in divinis et in
 philosophicis studiis atque omni Graecorum doctrina instructissimum fame
 loqueretur quemque inibi episcopatus officium suscepisse superius me-
 moravimus. idem quoque Africanus scribit ad Aristiden quandam de ea 3
 10 quae videtur euangeliorum dissonantia et cur Matthaei et Lucae in
 generatione Christi feratur diversa conscriptio, ubi ostendit evidentis-
 simam utriusque consonantiam, sicut iam in primo libro huius operis
 docuimus.

Per idem tempus Origenes triginta commentariorum libris in partem 10 32 1
 15 quandam Esaihae prophetae editis, in Hiezechihelam viginti et quinque
 Athenas proficiscens consummare se memorat, ubi et quinque libros 2
 primos in Cantica canticorum scribit, alios autem quinque regressus
 Caesaream consummavit, sed nunc non opus est opuscula eius enu- 3
 merare, quae paene innumerabilia sunt, cum id in eo opere fecerimus,
 20 ubi beati Pamphili vitam descripsimus, referentes, quanta ab eo scri-
 ptorum antiquorum volumina et praecipue Origenis bibliothecae Cae-
 sariensi, quam ipse praecipuo et nobili studio composuit, consecrata sunt.

NPOF

3 auctoritate ap. confirmatum] *NO*¹ solum quod auct. ap. confirmatum sit
*PO*²*F* | 6 celeberrime *N* | 9 aristiden, *P*¹*F*¹ aristidem, *P*²*NO* | 13 ab-
 eimus *P* | 16 memorat] *PI*¹ memorat; *N* commemorat *O* | 19 mem-
 eremus *N* | 20/21 ant. ser. *P* | 21,22 caesariense *N* | 22 *NO*

παρεθέμεν, ἐξ ὧν ὅτι φίλον πάρεστιν ἐπιτέλεσται τῶν Ὁριγένους λόγων τὰ εἰς ἡμᾶς ἐλθόντα διαγνώσθαι. περὶ δὲ πορευτέον ἐπὶ τῆν τῆς ἱστορίας ἀπολοιοθίαν.

- Βηρούλλος ὁ μικρῶ πρόσθεν δεδηλωμένος Βόστρων τῆς Ἀραβίας ἈΓ
 5 ἐπίσκοπος, τὸν ἐκκλησιαστικὸν παρεκτρέπων κανόνα, ξένα τιὰ τῆς πίστεως παρεσφάειν ἐπειράτο, τὸν σοφῆρα καὶ κέρριον ἡμῶν λέγειν τοιμῶν μὴ προῦφαστάται κατ' ἰδίαν οὐσίας περιγραφῆν πρὸ τῆς εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίας· μηδὲ μὴν θεότητε ἰδίαν ἔχειν, ἀλλ' ἐμπολιτευομένην αὐτῷ μόνην τῆν πατριζήν. ἐπὶ τούτῳ πλείστον 2
 10 ἐπισκόπων ζητήσεις καὶ διαλόγους πρὸς τὸν ἄνδρα πεποιημένων, μεθ' ἑτέρων παρακληθῆς Ὁριγένης κάτεισι μὲν εἰς ὀμίλιαν τὰ πρῶτα τῷ ἀνδρὶ, τίνα εὖν ἔχει, ἀποπειρώμενος, ὡς δ' ἔγνω ὅ τι καὶ λέγει, αὐτῆρας μὴ ὀρθοδοξοῦντα λογισμῶ τε πείσας, τῆ περὶ τοῦ δόγματος ἐπίστησιν ἀληθείας ἐπὶ τε τῆν προτέρων ἡμῶν δόξαν ἀποκαθίστη-
 15 σιν, καὶ γέρεται γε εἰς ἔτι νῦν ἔγγραφε τοῦ τε Βηρούλλον καὶ 3 τῆς δι' αὐτὸν γενομένης συνόδου, ὁμοῦ τὰς Ὁριγένους πρὸς αὐτὸν ζητήσεις καὶ τὰς λεχθείσας ἐπὶ τῆς αὐτοῦ πεποιθίας διαλέξεις ἕκαστά τε τῶν τότε πεπραγμένων περιέχοντα, καὶ ἄλλα μὲν οὖν μυρία 4 Ὁριγένους περὶ μνήμη παρεδιδόσων τῶν κατ' ἡμᾶς οἱ πρεσβύτεροι.
 20 ἃ καὶ παρήσαν μοι δοκῶ, οὐ τῆς ἐνεστώσης ἐχόμενα πραγματείας· ὅσα δὲ ἀναγκαῖα τῶν περὶ αὐτὸν διαγνώσθαι ἦν, ταῦτα καὶ ἐκ τῆς ἐπερ αὐτοῦ πεποιημένης ἡμῖν τε καὶ τῷ κατ' ἡμᾶς ἱερῷ μάρτυρι Παμφίλῳ ἀπολογίας πάρεστιν ἀναλέξασθαι, ἦν τῶν φιλατιῶν ἕνεκα ἀμυπονῆσαντες ἀλλήλοις διὰ σπουδῆς πεποιήμεθα.
 25 Ἔτεσιν δὲ ὄλοις ἔξ Γορδιανοῦ τῆν Ῥωμαίων διανύσαντος ἡγεμο- ΑΔ 4 νίαν, Φίλιππος ἄμει παιδι Φιλίππῳ τῆν ἀρχὴν διαδέχεται, τούτων

4 506, 10—14

ΑΤΕΡΒΒΜΣarm Δ

- 3 ἱστορίαν τῆς ἀπολοιοθίας T¹ corr. T^v | 4 ΑΓ Σarm 2 A 25 BD
 4 MB ER | 7 ἰδίαν T^vR | 9 αὐτὸ B | τούτῳ ABDM τοῦτῳ δὲ TER
 12 καὶ > M + M^v | 13 τῆ περὶ τοῦ δόγματος BDM καὶ ἀποδείξει ἀναλαβὸν
 αὐτὸν τῆ περὶ τοῦ δόγματος A καὶ ἀποδείξει τῆ περὶ τοῦ δόγματος ἀναλαβὸν
 αὐτὸν TER (*er überredet, ihn mit scharfsinnigen Gründen und vielen Beispielen*
über dies Dogma Σarm | 14 τῆ ἀληθεία Tr | 19 μνήμη ΑΤΕΡ μνήμη
 ΒΔΜΣarm | 20 ἃ > T¹ + T^vT^v 22 πεποιημένης M | 23 ἀπολογίας
 ΑΒΔΜΣarm Δ ὁμολογίας TER 25 ΑΔ A 26 M 500, 10 BD 25 ΜΓ ER
 25 26 διανύσαντος ἡγεμονίαν M ἡγεμονίαν [ἡγεμονίαν R^v] διανύσαντος T^vER
 ἀνύσαντος ἡγεμονίαν [ἡγεμονίαν B] BD ἡγεμονίαν ἀνύσαντος ΑΤ¹T^v | 26
 ἄμει — Φιλίππῳ > Σarm

si quis ergo nosse vult, quanta Origenis volumina in manus nostras venerint, inde sumat indiculum. nunc autem ad historiae nobis ordinem **properandum** est.

III] Beryllus, de quo paulo ante memoravimus. Bostrenae urbis Arabiae .11] 33 1

5 episcopus ecclesiasticam docendi regulam violare conatus peregrina quaedam et aliena a veritate docere coepit, adserens dominum et salvatorem nostrum neque extitisse ante carnis natiuitatem neque propriam deitatis habere substantiam, sed hoc solum, quod paterna in eo deitas habitaret. pro quo quam plurimi episcopi congregati disceptationes cum 2
10 eo non minimas habuere. sed inter ceteros Origenes magnopere exortatus est venire in conflictum viri. isque primo sensim cum eo disputans quid sentiret, diligentius perscrutatur. quo conperto continuo, quid absurdi inesset huiusmodi sensibus et quid impietatis talia adserentem consequeretur, ostendens abicere ac respuere male conceptum suavit 15
errorem et redire ad fidem veram sanamque doctrinam. quodque paene in causis talibus inauditum est, ita errorem ab ecclesia depulit, ut emendaret, non perderet erroris auctorem. denique fertur etiamnum 3
descripta ipsa disputatio Origenis et Berylli. quae per semet ipsam praeclari operis eius indicio est. sed et multa alia eius similia ad nos 4
20 gesta dictaque satis clara et magnifica pervenerunt. quae nos vel litteris ipsius vel maiorum relatione conperta nunc interim pro historiae breuitate praeterimus quae tamen agnoscere possunt ex ea. quae scripta est a sancto Pamphilo martyre, apologia pro ipso una mecum. quam ob combibendos querulos invicem nos iuvantes communi studio ac labore conscripsimus. 25

XV] At Gordiano, cum per sex annos Romanum gubernasset imperium. .11] 34
Filippus una cum Filippo filio succedit. de hoc traditum nobis est.

NPOF

4 byrillus P | bostranae P | 8 substantiam P | 10 exortatus P^b | 15 redire] et (del. P^b) redire autem fecit P | 16 ergorem N | 18 byrilli P | 20 uenisse SVO | 25 quid pamph. P | 26 gordiano] P^b (1) E gordiano NVO uenisse P^b | 27 norum P

- κατέχει λόγος Χριστιανὸν ὄντα ἐν ἡμέρᾳ τῆς ὑστάτης τοῦ πάσχα
 παννυχίδος τῶν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εὐχῶν τῷ πλήθει μετασχεῖν
 ἐθειλῆσαι. οὐ πρότιρον δὲ ὑπὸ τοῦ τηρικᾶδε προεστῶτος ἐπιτρα-
 5 πῆραι εἰσβαλεῖν, ἢ ἐξομολογήσασθαι καὶ τοῖς ἐν παραπτώμασιν ἐξε-
 ταζομένοις μετανοίας τε χώραν ἴσχυουσιν ἑαυτὸν καταλέξαι· ἄλλως
 γὰρ μὴ ἂν ποτε πρὸς αὐτοῦ, μὴ οὐχὶ τοῦτο ποιήσαντα, διὰ πολλὰς
 τῶν κατ' αὐτὸν αἰτίας παραδεχθῆναι. καὶ πειθαρχῆσαι γε προ-
 θύμως λέγεται, τὸ γνήσιον καὶ εὐλαβὲς τῆς περὶ τὸν θεῖον φόβον
 διαθέσεως ἔργοις ἐπιδεδειγμένον.
- 10 Τρίτον δὲ τοῦτω ἔτος ἦν, καθ' ὃ μεταλλάξαντος Ἡρακλᾶ τὸν ΑΕ 6
 βίον ἐπὶ δέκα ἐξ ἔτεσιν τῆς προστασίας τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν
 ἐκκλησιῶν, τὴν ἐπισκοπὴν Διονύσιος ὑπολαμβάνει.
- Τότε δῆτα, οἷα καὶ εἰκόες ἦν, πληθυνούσης τῆς πίστεως πε- Ας 6
 παρορησιασμένον τε τοῦ καθ' ἡμᾶς παρὰ πᾶσιν λόγου, ὑπὲρ τὰ ἐξή-
 15 κοντά φασιν ἔτη τὸν Ὠριγένην γενόμενον. ἄτε δὴ μερίστην ἤδη
 συλλεξάμενον ἐκ τῆς μακρᾶς παρασκευῆς ἔξιν, τὰς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ
 λεγομένας αὐτῷ διαλέξεις ταχυγράφοις μεταλαβεῖν ἐπιτρέψαι, οὐ
 πρότερόν ποτε τοῦτο γενέσθαι συγχευορκότα. ἐν τούτῳ καὶ τὰ 2
 πρὸς τὸν ἐπιγεγραμμένον καθ' ἡμῶν Κέλσον τοῦ Ἐπικουρείου Ἀληθῆ
 20 λόγον ὀκτώ τὸν ἀριθμὸν συγγράμματα συντάττει καὶ τοὺς εἰς τὸ
 κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον εἴκοσι πέντε τόμους τοὺς τε εἰς τοὺς
 δώδεκα προσήτας, ἅς ὄν μόνους ἐφομεν πέντε καὶ εἴκοσι. φέ- 3
 ρεται δὲ αὐτοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν βασιλέα Φίλιππον ἐπιστολὴ καὶ ἄλλη
 πρὸς τὴν τούτου γαμετῆρ Σενήραν διάφοροί τε ἄλλαι πρὸς διαφό-
 25 ρους ὄν ὁπόσας σποράδην παρὰ διαφόροις σωθείσας συναγαγεῖν
 δεδυνήμεθα. ἐν ἰδίαις τόμων περιγραφαῖς, ὡς ἂν μηκέτι διαφρίπτοιτο,
 κατελέξαμεν, τὸν ἑκατὸν ἀριθμὸν ἐπερβαίνουσας. γράφει δὲ καὶ 4

ΑΤΕΡΒΔΜ Σ arm A

- 1 ἡμέραις D | 2 συμμετασχεῖν Tr | 5 τε > T¹ + T^c, dann wieder getilgt
 6 μὴ¹ μοι M | 7 παραδεχθῆναι B | γ' οὖν M | 9 ἐπιδεδειγμένον AT¹BDM
 Σ arm A ἐπιδεδειγμένον αὐτὸν πᾶσι T^c ER ἐπιδεδειγμένον αὐτοῖς Tr | 10 ΑΕ
 AM 592, 4 BD 10 AJ Σ arm MA R 13 E | τοῦτω TEBΣ arm A τοῦτο
 ARDM | ὄν M | 11 ἐξαιδέκα BD sexto A | τὴν προστασίαν M |
 13 Ας A ΑΕ Σ arm Ας 592, 13 BD 18 M ME ER | 15 δὴ > BD | 17 μετα-
 βαλεῖν T¹ corr. T^c | ἐπέτροψεν M | 19 ἐπικουρίον Π | 20 συν-
 τάξαντα M | τοὺς > M | 23 ἄλλη M | 24 ἄλλοι M | 25 ὄν
 ΑΤΒΔΜ > ER | ὁπόσας ΑΤ^c T^r E^r R¹ D^c M ὁπόσα T¹ E¹ BD¹ ὁπόσας οὖν R^c
 27 ἑκατὸν ἀριθμὸν BDM ἀριθμὸν ἑκατὸν ΑΤΕΡ¹ ἀριθμὸν τῶν ἑκατὸν R^c
 ἐπερβαίνουσας ΑΤ^r (T^c getilgt) ER ἐπερβαίνουσας M ἐπερπεσούσας T¹ BD

quod Christianus fuerit et in die paschae, id est in ipsis vigiliis, cum interesse voluisset et communicare mysteriis, ab episcopo loci non prius esse permissus, nisi confiteretur peccata sua et inter paenitentes staret, nec ullo modo copiam sibi mysteriorum futuram, nisi prius per paenitentiam culpas, quae de eo ferebantur plurimae, diluisset, ferunt igitur libenter eum quod a sacerdote inperatum fuerat suscepisse, divinum sibi inesse metum et fidem religionis plenissimam rebus atque operibus conprobans.

VI] Huius tertio imperii anno Heraclas apud Alexandriam sexto anno 17 35
10 episcopatus sui diem obiit locumque sacerdotii Dionysius suscepit.

Quo tempore sexagensimum agens Origenes aetatis annum, postea- .1: 36 1
quam et usu et periculis et laboribus plurimum fiduciae in verbo dei
acceperat, permisisse fertur ea, quae ex tempore in ecclesiis dissecebat,
a notariis excipi nec ante umquam dedisse hanc copiam, nisi cum id
15 sibi et vitae gravitas et aetatis maturitas et multae experientiae concessit auctoritas. tunc adversum quendam Celsum Epicureum philo- 2
sofum, qui contra nos libros conscripserat, octo voluminibus respondit,
tunc et in euangelium secundum Matthaeum viginti quinque commenta-
riorum libros edidit et in duodecim prophetas quam plurima commen-
20 tatus est, ex quibus ad nos usque viginti tantum et quinque volumina
pervenerunt. sunt eius et ad imperatorem Filippum epistolae et ad 3
uxorem eius Severam absque ullo adulationis fuce scriptae. scribit et 4
ad Fabianum urbis Romae episcopum et ad alios quam plurimos eccle-
siarum principes de catholica fide sua. de quo evidentius in sexto
25 apologiae nostrae pro ipso volumine comprehendimus. sunt et aliae
eius epistolae ad diversos scriptae, quarum nos interim centum numero
invenire potuimus atque in libros digestas memoriae tradere.

NPOF

5 fuerunt P | 16 epicurum NPOF | 27 digesta N

Φαρισαῶ τῷ κατὰ Ῥώμην ἐπισκόπῳ ἑτέροις τε πλείστοις ἀρχουσιν ἐκκλησιῶν περὶ τῆς κατ' αὐτὸν ὀρθοδοξίας· ἔχεις καὶ τούτων τὰς ἀποδείξεις ἐν ἕκτῳ τῆς γραφείσης ἡμῖν περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀπολογίας.

Ἄλλοι δ' αὖ πάλιν ἐπὶ τῆς Ἀραβίας κατὰ τὸν δηλούμενον ἐπι- 1. 3
5 φρονταὶ χρόνον δόγματος ἀλλοτριῶν τῆς ἀληθείας εἰσηγηταί. οἱ ἔλεγον τὴν ἀνθρωπείαν ψυχὴν τέως μὲν κατὰ τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν ἅμα τῇ τελευτῇ συναποθνήσκειν τοῖς σώμασιν καὶ συνδιαφθείρεσθαι. αὐτῆς δέ ποτε κατὰ τὸν τῆς ἀναστάσεως καιρὸν σὺν αὐτοῖς ἀναβιώσκειν. καὶ δὴ καὶ τότε συγκροτηθείσης οὐ σμικρὰς συνόδου. 10 πάλιν Ὁριγένης παρακληθεὶς καὶ ἐνταῦθα κινήσας τε λόγους ἐπὶ τοῦ κοινοῦ περὶ τοῦ ζητουμένου. οὕτως ἠρέχθη ὡς μετατεθῆναι τὰς τῶν πρότερον ἐσφαλμένων διανοίας.

Τότε δὲ καὶ ἄλλης διαστροφῆς κατὰρχεται ἡ τῶν Ἐλεσαϊτῶν 1
λεγομένη αἵρεσις, ἣ καὶ ἅμα τῷ ἀρξασθαι ἀπέσβη. μνημονεύει δ' 15 αὐτῆς ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ εἰς τὸν πβ ψαλμὸν ὁ Ὁριγένης. ὧδέ πως λέγων

Ἐλλήεντις τις ἐπὶ τοῦ παρόντος μέγα φρονῶν ἐπὶ τῷ δύνασθαι
πρεβεύειν γνώμης ἀθέου καὶ ἀσεβεστάτης, καλουμένης Ἐλεσαϊτῶν,
πρὸς τὴν ἐπινοημένην ταῖς ἐκκλησίαις. ἐκείνη ἡ γνώμη οἷα λέγει
20 κακά, παραθήσομαι ὑμῖν. ἵνα μὴ συναραπάξησθε. ἀδειεῖ τινα ἀπὸ
πάσης γραφῆς. κέρηται ἦητοις πάλιν ἀπὸ πάσης παλαιῆς τε καὶ
εὐαγγελικῆς. τὸν ἀπόστολον τέλειον ἀδειεῖ. φησὶν δὲ ὅτι τὸ ἀρ-
νήσασθαι ἀδιάφορόν ἐστιν καὶ ὁ μὲν νοήσας τῷ μὲν στόματι ἐν
ἀνάγκῃς ἀρνήσεται. τῇ δὲ καρδίᾳ οὐχί. καὶ βίβλον τινὰ φέρουσιν.
25 ἦν λέγουσιν ἐξ οὐρανοῦ πεπτωκέναι καὶ τὸν ἀκηκόετω ἐκείνης· καὶ

17—S. 594, 2 Orig. Comment. p. 51 ed. Huet

ATERBDMΣarmA

3 περιγραφείσης M | ἀπολογίας ἀπο auf Rasur D | 4 AZ AM AΣ
Σarm AZ 594, 3 BD 4 MΣ ER | τῆς > am Zeilenende D | 89 ἀνα-
βιώσκειν M | 10 κινήσας E | 11 ἐπὶ BD | 12 πρότερον AT^rR^cB,
D¹ corr., M προτίερον T¹ER¹D¹ | 13 AH AM AZ Σarm AH 594, 15 BD
13 MZ ER | δὲ ABM δὴ TERD | ἄλλης διαστροφῆς TERBDM ἄλλη δια-
στροφή A | 15 ὁ ABD > TERM | 18:19 γνώμην ἄθεον — ἀσεβεστάτην
καλουμένην — ἐπινοημένην Tr | 18 καλουμένης > M | 20 συναραπάξεθε
M | 23 μὲν νοήσας Π Synk 682, 18 der welcher weiss Σarm is qui fixus est
in corde suo A, alte Verschreibung, ἐρνοήσας Wendland | μὲν² ERBDM
> AT Synk | 23/24 ἐπίναγξασ M | 25 πεπτωκέναι BDM Synk 682, 20
Theodoret. haer. fab. 2, 7 καταπεπτωκέναι ATER

- II] Ea tempestate in Arabiae partibus extiterunt quidam adsertores .12 37
 dogmatum perversorum, dicentes animas hominum per mortem cum
 corporibus interire pariter et corrumpi, rursus vero in tempore re-
 surrectionis denuo cum corporibus suscitari. ad quem morbum ab
 5 ecclesia depellendum cum ingens episcoporum concilium convenisset,
 iterum Origenes rogatur ab omnibus interesse et facere sermonem.
 cumque coram omni sacerdotum concilio disputaret, tam magna fuit
 eius oratio, ut omnes eos, quos novi dogmatis error involverat, ad fidem
 rectam et sensum catholicum revocaret.
- 10 Extitit etiam alia haeresis per illud tempus, quae dicitur Helcesaita- .111 38
 rum, quam ille statim, ut visa est apparuisse, restinxit. facit autem
 eius mentionem, cum de octogesimo et secundo psalmo in ecclesia
 disputaret, hoc modo dicens:

- >Venit quidam in his diebus, qui sibi magnum aliquid et supra
 15 >ceteros sapere videretur, adserere volens quaedam impia et absurda.
 >defendens haeresim quandam Helcesaitarum, quae nuper exorta est. et
 >tamen quae sint, quae ipsa haeresis adserat, indicabo vobis, ne enim forte
 >vestrum subripiatur ignaro. isti ergo quaedam de scripturis sanctis
 >refutant et rursus utuntur testimoniis de novo et veteri testamento.
 20 >quibus volunt. apostolum tamen Paulum ex integro respiciunt et
 >adserunt, quod in persecutionibus, si qui negaverit, nihil criminis habeat.
 >pro eo quod is, qui fixus est in corde suo, etiamsi ore negaverit pro
 >necessitate, corde tamen in fide permanet. haec adserunt et librum
 >quendam circumferunt, quem dicunt de caelo lapsum. cuius verba si

NPOF

- 1 ea] ex N | 4 denuo om. PF | 5 ingens] in genere N | 10 heeres
 P | 10/11 helchisaitarum P elcesaitarum NOF et sic per desinat | 11 illi
 P | 16 quendam P¹ | 21 qui: FF: quis NOF: qui O: | 22 quod
 om. N | negat P¹ | 24 quaedam N | de] a P¹ om. P¹

πιστεύοντα ἄφασιν λήψασθαι τῶν ἁμαρτημάτων, ἄλλην ἄφασιν περὶ
 ἤν Χριστὸς Ἰησοῦς ἀφῆκεν.

Ἀλλὰ γὰρ Φίλιππον ἔτεσιν ἑπτὰ βασιλεύοντα διαδέχεται Λέκιος 10
 ὃς δὴ τοῦ πρὸς Φίλιππον ἔχθου ἕνεκα διωγμὸν κατὰ τῶν ἐκκλη-
 5 σιῶν ἐγείρει, ἐν ᾧ Φαβιανὸς ἐπὶ Ῥώμῃς μαρτυρῶν τελειωθέντος.
 Κορηήμιος τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται. ἐπὶ δὲ Παλαιστίνῃς Ἀλέξαν- 2
 δρος ὁ τῆς Ἱεροσολύμων ἐκκλησίας ἐπίσκοπος αὐθις διὰ Χριστὸν ἐν
 τῇ Καισαρείᾳ ἡγεμονικοῖς παρῶντις δικαστηρίοις καὶ ἐπὶ δευτέρῳ
 διαπορεύσας ὁμολογίᾳ, δεσποτηρίον περιῶται, λιπερῶ γῆραι καὶ σερμῇ
 10 πολὺ κατεστειμένως. τοῦτου δὲ μετὰ τὴν ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς 3
 δικαστηρίοις λαμπρὰν καὶ περιφανῆ μαρτυρίαν ἐπὶ τῆς εἰσπλητῆς κοι-
 μηθέντος. Μαξαβάνης διάδοχος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπισκοπῆς ἀνε-
 δείκνυται. τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ παραπλησίως ἐν Ἀρτιοχείᾳ τοῦ 4
 Βεβαλῆ μετὰ ὁμολογίαν ἐν δεσποτηρίῳ μετελλέξεντος. Φάβιος τῆ-
 15 ἀπόθι προτίσταται ἐκκλησίᾳ. τὰ μὲν οὖν Ῥωμῆναι κατὰ τὸν 5
 διωγμὸν σφάραντα οἷα καὶ ὅσα, καὶ ὅποιος ἔτεχεν τελευτῆς, τοῦ
 πονηροῦ δαίμονος ἐφαμίλλως τὰνθῶι περιστρατῶν περὶ τελευτήσαντων
 πάσῃ τε μηχανῇ καὶ δυνάμει κατ' αὐτοῦ στρατηγήσαντος παρὰ πάν-
 20 τας τε τοὺς τιρικὰδε πολεμηθέντας διαφερόντως ἐπωζήσαντος αὐ-
 τῷ, οἷα τε καὶ ὅσα διὰ τὸν Χριστοῦ λόγον ὁ ἐνῆρ ἐπέμεινεν, δεσπὴ
 καὶ βασιάνου τὰς κατὰ τοῦ σώματος τὰς τι ἐπὶ σῶθρος καὶ μηχανῆς
 εἰσπλητῆς τιμορίας, καὶ ὅς ἐπὶ πλείοσιαι ἡμίονας τοὺς πόδας ἐπὶ
 25 τέσσαρα τοῦ ζολαστηρίου ξέλον περὶ τελευτῆς δικαστήματα, περὶ τι
 ἀπειλάς καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς τῶν ἐχθρῶν ἐπερεχθέντα σωτηρῶς
 ἤνεργεν, οἷον τε τὰ κατ' αὐτὸν ἔτεχεν τίλονς, μηδεμῶς αὐτὸν ἀρελίην

15—S. 596, 4 Georg. Synk. 685, 15—686, 10

ATERBDM Σαρμ.1

1 τῶν > ER Synk 682, 21 | 2 ἡ γὰρ M Σαρμ *Christus A* 3 10 AM
 1H Σαρμ 10 596, 5 BD 3 MH ER | ἄλλῃ TUBDM Σαρμ.1 καὶ τὰ μὲν περὶ
 τοῦτον τὰδε κατὰ ἄλλῃ A, Tm später getilgt, ER | 5 Φαβιανὸς Zonar 3,
 132, 27, 139, 4 | 6 M⁶ ER | 9 δεσποτηρίον ATERM Σαρμ.1 δικαστηρίον
 BD | 12 μαξαβάνης R μαξαβάνης M vgl. AHSS | 14 ὁμολογίαν TERBDM
 τὴν ὁμολογίαν A | γάβιος H Σαρμ *Fabianus A* Φαβιανὸς Zonar 3, 133, 10
 Φαβιανόν und Φάβιον HSS 3, 142, 29 vgl. zu 600, 3, 614, 16 | 15 N ER
 19 πολεμηθέντος BD¹ corr. D¹ | 21 σῶθρος TERBDM Σαρμ *σῶθρον* Synk
 σῶθρῶ γίονθ A | 22 εἰσπλητῆ B | τιμορίας AR BDM Synk Σαρμ καὶ τιμο-
 ρίᾳ TER¹ | 23 δικαστήματα M Σαρμ *δικαστήματα* καὶ BD *στίματά τι* καὶ
 Synk *δικαστήματα* κατεσπῶμενος ATER | 24 man erwartet ἐπαρέχθη,
 25 τὴν ἐχθρῶν M | μηδεμῶς > Σαρμ

qui audierit, remissionem accipiat peccatorum aliam praeter illam,
quam Christus dedit.

Interea Filippo septem annis principatu administrato Decius succedit. 19 39 1
qui quod infestus esset Filippo, persecutionem ecclesiis suscitavit, in qua
5 Fabianus in urbe Roma martyrio coronatus sedem sui episcopatus
Cornelio dereliquit. in Hierusolymis vero Alexander episcopus rursus 2
pro confessione Christi iudiciis sistitur et vinculis carceris traditur.
quique cum longae aetatis veneranda canitie praefulgeret, posteaquam
frequentius passionibus suis et cruciatibus glorificaverat dominum, dum 3
10 de vinculis ad tribunal et a tribunalibus revocatur ad vincula, inter
ipsa vicissim sibi succedentia tormenta defecit. huic in sacerdotio 4
Mazabanes succedit. apud Antiochiam vero similem per omnia Babyllas
Alexandro post confessionem gloriosae vitae finem sortitur in vinculis.
post quem Fabianus episcopatus officium suscepit. sed in hac persecu- 5
15 tione quanta adversus Origenem gesta sint quibusque contra eum
pessimus daemon artibus cum universo exercitu suo et quanta conten-
tione pugnaverit utque super omnes ceteros, qui per illud tempus pro
Christi nomine tenebantur, novas cruces, nova poenarum genera ac
saeculis omnibus inaudita tormenta pertulerit utque pro eo, quod in
20 doctrina fidei et veritatis opinatissimus videbatur, omnia adversus eum
daemonici furoris arma commota sint et ignibus intentatis, ita ut mille
mortibus vexatus sit nec tamen una ei quam exoptabat acciderit,
quique exitus eum susceperit persecutore summo studio id gerente, ut

N P O F

1 accipiet P | 4 qui] N O F qui pro eo P O M. O¹ | 7 sistitur O M. O¹
12 mazabanes] P^b vel P² O² mazabannes P¹ O¹ P³ mazabennas & mazabannes
O¹ F¹ | 14 postquam N O¹ | 15 origenem P | 17 utque O¹ qui P¹ ut
que O¹ | 19 ut qui P ut quam O¹ | 21 ita ut mille P¹ ita tamen mille
P N F (sic) | 22 nec] ne P | accideret P

παρτὶ σθένει τοῦ δικαστοῦ φιλονείκως ἐνστάντος, ὅποιας τε μετὰ ταῦτα καταλείπει γονὰς καὶ αὐτὰς πλήρεις τοῖς ἀναλήψεως δεομένοις ἀγαθίας, πλείοσι ὅσαι τὰνδρός ἐπιστολαὶ τάληθές ὁμοῦ καὶ ἀκριβές περιέχουσιν.

7 Τὰ γέ τοι κατὰ Διονύσιον ἐκ τῆς πρὸς Γερμανὸν ἐπιστολῆς αὐτοῦ παραθήσομαι. ἔνθα τοῦτον περὶ ἑαυτοῦ λέγων ἰστορεῖ τὸν τρόπον

ἐγὼ δὲ καὶ ἐνόπιον τοῦ θεοῦ λαλῶ, καὶ αὐτὸς οἶδεν εἰ ψεύδομαι· οὐδέμιαν ἐπ' ἑμαυτοῦ βαλλόμενος οὐδὲ ἀθεὶ πεποιήμαι τὴν 10 γυνήν, ἀλλὰ καὶ πρότερον, τοῦ κατὰ Δέκιον προτεθέντος διωγμοῦ. 2 Σάβητος αὐτῆς ὄρας φρονεματώριον ἔπειπεν εἰς ἀναζήτησίν μου, καὶ γὰρ μὲν τεσσαράκων ἡμερῶν ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔμεινα, τὴν ἄξιζιν τοῦ φρονεματώριου προσδοκῶν, ὃ δὲ πάντα μὲν περιῆλθεν ἀφαιρετῶν, τὰς 15 ὁδοὺς τοὺς ποταμοὺς τοὺς ἀγρούς, ἔνθα ζούτασθαι με ἢ βαδίξιν ἐπειρόησεν, ἄσρασίη δὲ εἶχετο μὴ ἐνδύσασθαι τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ ἐπίστανται οἴκοι με διωκόμενον μένειν, καὶ μόλις, μετὰ τὴν τετάρτην 3 ἡμέραν, κλιέσαστός μοι μεταστῆναι τοῦ θεοῦ καὶ παραδόξως ὁδοποιήσαστο, ἐγὼ τε καὶ οἱ παῖδες καὶ πολλοὶ τῶν ὁδολεγεῶν ἅμα συνεξήλθομεν, καὶ ὅτι τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας ἔργον ἐκείνο γέγονεν, τὰ ἕξῃς ἐδήλωσεν, ἐν οἷς τάχα τιῶν γεγονόταμεν χρήσιμοι·

αἰτά τινα μεταξὺ ἐπιόν, τὰ μετὰ τὴν γυνήν αὐτῷ συμβεβηκότα 4 δηλοῖ, ταῦτα ἐπιφέρουν

ἐγὼ μὲν γὰρ περὶ ἡλίον δεσμῶς ἅμα τοῖς σὲν ἐμοὶ γινόμενος ἐπὶ τοῖς στρατιώταις, εἰς Ταπόσιον ἤχθην, ὃ δὲ Τιμόθεος κατὰ 25 τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν ἔτυχεν μὴ περὶν μηδὲ καταληφθεῖς, ἐλθὼν δὲ ἕστερον εἶπεν τὸν οἶκον ἔρημον καὶ φρονουῦντας αὐτὸν ἐπιφέτας, ἡμῶς δὲ ἐξερθεροποδισμένους.

8 — 8, 598, 25 Georg. Synk. 686, 20—688, 19 — 89 Gal. 1, 20

ATERBDM Σ 1031

3 ὅσαι > R 5 M AM 10 Σarm M 600, 2 BD 5 NA ER | 8 εἰ ERBDM Σ 1030 γὰρ οἶδεν εἰ ψεύδομαι Tm getilut, ὅτι οὐ AT Synk | 9 ἑμαυτοῦ TERBDM ἑμαυτῶν A ἑμαυτῶ Synk βαλλόμενος ATER Synk βαλλόμενος M ἀεζόμενος BD τὴν interpolat 13 14 τὰς ὁδοὺς τοὺς ποταμοὺς TER BDM Synk Σarm τοὺς ποταμοὺς τὰς ὁδοὺς A | 16 μένειν TERBDM Synk Σarm ἔμεινα A | 18 ὃς M | 21 μεταξὺ τῶν M | 23 γινόμενος ABDM γενομένοις TER Synk | 24 ταπόσιον R

nec interitus praestaretur nec poena cessaret, et quales postmodum de his ipsis epistulas scripserit, quam omni miseratione et lacrimis plenas, ex ipsis manifestius quae scripta sunt integram qui agnoscere cupit horum notitiam sumet.

5 Dionysius vero Alexandrinus episcopus per illud tempus, sicut ex M 40 1 ipsius epistulis verissime conperimus, in multis saepe confessionibus satis clarus efficitur et pro passionum tormentorumque diversitate

καὶ μεθ' ἑτερά φησιν

5.

καὶ τίς ὁ τῆς θανασιᾶς οἰκονομίας αὐτοῦ τρόπος; τὰ γὰρ
 ἀληθῆ λέχθήσεται. ἀπῆρτετό τις τῶν χωριτῶν ὑποφεύγοντι τῷ
 Τιμοθέῳ καὶ τεταραγμένῳ, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπειξέως ἐπέθετο.
 5 ὁ δὲ τάληθῆς ἐξείπεν, κάκεινος ἀκούσας (ἀπῆει δ' εὐωχῆσόμενος γὰρ
 ἡμῶν, διαπαννυγίζειν γὰρ αὐτοῖς ἐν ταῖς τοιαύταις συνόδοις ἔθος)
 εἰσελθὼν ἀπήγγειλεν τοῖς κατακειμένοις· οἱ δὲ ὀρμῇ μιᾷ, καθάπερ
 ἐπὶ συνθήματι, πάντες ἐξανέστησαν, καὶ δρόμῳ φερόμενοι τάχιστα
 ἦγον. ἐπεισεπτόντες τε ἡμῖν ἠγάλαξαν, καὶ φυγῆς εὐθέως τῶν φρον-
 10 ρούντων ἡμᾶς στρατιωτῶν γενομένης, ἐπέστησαν ἡμῖν, ὡς εἶχομεν
 ἐπὶ τῶν ἀστροφῶν σκιμπόδων κατακειμένοι. καὶ γὰρ μὲν, οἶδεν ὁ
 θεὸς ὡς ληστὰς εἶναι πρότερον ἠγούμενος ἐπὶ σύλῃσιν καὶ ἀρ-
 παγῇν ἀφικόμενος, μένων ἐπὶ τῆς ἐνῆς, ἡμῖν γυμνὸς ἐν τῷ λιπῷ
 ἐσθήματι, τὴν δὲ λοιπὴν ἐσθῆτα παρακειμένην αὐτοῖς ὄρεγον· οἱ
 15 δὲ ἐξαρίστασθαί τε ἐκέλεον καὶ τὴν ταχίστην ἐξίεναι, καὶ τότε
 συνεῖς ἐγ' ὃ παρῆσαν, ἀνέκραγον δεόμενος αὐτῶν καὶ ἰκετεύων
 ἀπιέναι καὶ ἡμᾶς εἶναι, εἰ δὲ βούλοιντο τι χρηστὸν ἐργάσασθαι, τοὺς
 ἀπάγοντάς με θάσσαι καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν ἐμὴν ἀποτεμῖν
 ἤξιον, καὶ τοιαῦτα βοῶντος, ὡς ἴσασιν οἱ κοινωνοὶ μου καὶ μέ-
 20 τοχοὶ πάντων γινόμενοι, ἀνίστασαν πρὸς βίαν, καὶ γὰρ μὲν παρῆκα
 ἐμαυτὸν ὑπτιον εἰς τοῦδεστος, οἱ δὲ διαλαβόντες χειρῶν καὶ ποδῶν
 σύροντες ἐξήγαγον, ἐπιχολούθουν δέ μοι οἱ τούτων πάντων μάρ-
 25 τυρες, Γάιος Φαῦστος Πέτρος Παῦλος· οἱ καὶ ὑπολαβόντες με φο-
 ράδην ἐξήγαγον τοῦ πολυχρίου καὶ ὄρω γυμνῷ ἐπιβιβάσαντες ἀπῆ-
 γαν.

ATERBDM Σ arm A

2 τῆς > E¹ + E^{1m} | γὰρ ATBDM Synk μὲν γὰρ ER | 3 ἀπῆρτετό
 ERBDM Synk ἀπῆρτε A ἀπῆρτε T¹ ἀπῆρτετό T^c Synk | χωριτῶν T¹ [über τ Ras-
 sur], ERDM Synk χωριτῶν B χωριτῶν A | τῶν > D | 4 ἀφίξεως M
 6 ἐν—συνόδοις > M | ταῖς τοῖς τοιαύταις R | 8 ἐπὶ συνθήματι TBDM ἀπὸ
 συνθήματος AR ἀπὸ συνθήματος E γρ ἀπὸ συνθήματος T^c (getilgt) | 9 ἐπεισε-
 πτόντες T^c ERBDM ἐπισπεῖδόντες A Synk ἐπισπεύοντες T¹ | 13 ἀφικόμενος
 T¹ corr. T^c | ἐνῆς TEBDM Synk ἐνῆς ἡσ AR | ἡμῖν γὰρ D¹, durch Ras-
 sur corr. | 16 ὃ AT^c RBDM Synk ὁ T^c EM ὄν oder ἔ T¹ | ἰκετεύων AR¹ BM
 ἰκέτερον TE, R¹ corr., D Synk | 17 εἶν ἡμᾶς R | 19 ἠξίον voreusebianische
 Interpolation | μου BDM Synk μοι ATER | 21 δὲ > M | διαβαλόντες
 BD | 22/23 μάρτυρες TERBDM Synk γινόμενοι μάρτυρες A

magnificus. denique refertur insectantibus se quibusdam respondisse: >quid insectando laboratis? caput meum, pro quo magnopere fatigamini, >avalsum cervicibus sumite et donum magnum ad tyrannum referte.

ταῦτα περὶ ἑαυτοῦ ὁ Διονύσιος.

Ὁ δ' αὐτὸς ἐν ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Φάβιον Ἀντιοχείων ἐπίσκοπον. **ΜΑ** 1
 τῶν κατὰ Λέζιον μερτεροφάντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοὺς ἀγῶνας τοῦ-
 τος ἴστωσιν τὸν τρόπον

- 5 οὐκ ἀπὸ τοῦ βασιλικῆς προστάγματος ὁ διωγμὸς περὶ ἡμῶν
 ἤρξαστο. ἀλλὰ γὰρ ὅλον ἐκικντὸν προύλαβεν, καὶ θθάσαι ὁ κακῶν
 >τῇ πόλει ταύτῃ μέρτις καὶ ποιητής. ὅστις ἐκεῖνος ἦν. ἐκίρησεν καὶ
 >παροφώμησεν καθ' ἡμῶν τὰ πλήθη τῶν ἐθνῶν, εἰς τὴν ἐπιχώριον
 >αὐτοῦ δευσιδαιμονίαν ἀναρριπίσας· οἱ δ' ἐρεθισθέντες ἐπ' αὐτοῦ καὶ 2
 10 >πέσῃς ἐξουσίας εἰς ἐνοσιονογίαν λαβόμενοι, μόνην εὐσέβειαν τὴν
 >θρησκείαν τῶν δαιμόνων ταύτην ἐπέλεβον, τὸ καθ' ἡμῶν φορῶν.
 >πρῶτον οὖν παρεβύτην. Μητοῦν ὀνόματι, συνεροπέσαντες καὶ κε- 3
 >λεύσαντες ἄθια λέγειν ἡμέτεα, μὴ παιθόμενον, ξύλοις τε παίοντες
 >τὸ σῶμα καὶ καλέμοις ὀξέσειν τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 15 >καρτοῦντες, ἀγαρόντες εἰς τὸ πρόσθεν, κατελιθοβόλησεν, εἴτα 4
 >πιστὴν γυναικα, κοῖνταν καλουμένην, ἐπὶ τὸ εἰδωλίον ἀγαρόντες,
 >ἡράγαζον προσκυνεῖν· ἀποστρεφομένην δὲ καὶ βδελυττομένην ἐκ-
 >δήσαντες τῶν ποδῶν διὰ πέσῃς τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τραχέος
 >λίθουστρότον σφύοντες προσασαρομένην τοῖς μυλιαίοις λίθοις, ἅμα 5
 20 >καὶ μεστρηγόντες, ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγαρόντες κατέλεσαν τόπον, εἴθ' 5
 >ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες σφύοντες ἐπὶ τὰς τῶν θεοσεβῶν οἰκίας, καὶ
 >οὐκ ἐγγρόσιον ἕκαστοι γιτηνῶντας, ἐπειπεσόντες ἦγον ἐσύλων

1—4 vgl. Georg. Synk. 688, 21—689, 1 — 5—8. 612, 11; Georg. Synk.
 689, 1—696, 5

AT ERBDM Σarm A

1 αὐτοῦ D²M | διονύσιος διαξίχεται BD | 2 ΜΑ AM M Σarm
 ΜΑ 908, 2 BD | τῇ ABDM > TER γάβιον Tr auf Rasur. ERBD Synk
 Tem getilgt. T¹ unleserlich γαβιον M γαβιονὸν A Σarm A vgl. zu 594, 14. 614, 16
 | ἐπίσκοπον ἀντιοχείων BD | 5 NB E | 9 αὐτοῦ TERBDM Synk αὐτοῦ A
 10 11 τὴν θρησκείαν AT ERBDM Synk καὶ θεραπείαν Tr voreusebianische
 Interpolation. τὴν θρησκείαν τῶν δαιμόνων strich Valois | 11 τὸ — φορῶν
 > Σarm | φορεῖν BD² corr. D² | 12 οὖν T¹BDM, T^c getilgt, μὲν οὖν
 AER Synk | Μητοῦν Synk A | 15 καρτοῦντες T¹ corr. T^c καρτοῦντες D¹
 corr. D^r | ἀγαρόντες TERBDM ἀπαγαρόντες A | εἴτα TERBDM Synk ἔπειτα
 A | 16 κοῖνταν AT ERBD κοῖνταν T¹; κοῖντα Synk| κοῖνταν M | εἰδο-
 λῶν BD | 17 δὲ ATERM τε BD Synk | 20 ἀγαρόντες M ἀγαρόντες ἅμα B
 22 ἕκαστον BD² ἕκαστος D^c | γιτηνῶντες M | ἐπειπεσόντες T^c ER ἐπι-
 πεσόντες M ἐπισπῶντες T¹ ἐπισπείδοντες ABD Synk > Σarm

1] Sed et idem ipse ad Fabianum Antiochenum episcopum scribens *MA* 41 1
de his, qui sub Decio apud Alexandriam agones martyrii desudaverant.
hoc modo refert:

>Non ex praecepto, inquit, >imperatoris apud nos persecutio sumpsit
5 >exordium, sed anno integro principalia praevenit edicta minister dae-
>monum, qui dicebatur in civitate nostra divinus, superstitiosum contra
>nos exagitans vulgum. a quo multitudo succensa nihil aliud quam 2
>piorum sanguinem sitiabat. primo ergo religiosum quendam senem 3
>Metranum nomine corripientes iubent impia verba proferre. quod ille
10 >cum facere recusaret, omne corpus eius membratim fustibus conliserunt
>vultumque et oculos acutis calamis terebrantes extra urbem cum
>cruciatibus eiecerunt ibique quod in eo supererat spiritus. lapidibus
>eiecerunt. post haec mulierem quendam nobilem Cointham nomine ad 4
>idola perducentes adorare cogebant, recusantem, immo potius execrantem
15 >vincula pedibus innectentes et per plateas totius civitatis trahentes
>foedo horrendoque supplicii genere discerpunt. dehinc omnes simul in- 5
>ruerunt per domus servorum dei diripientes, evertentes atque hostili
>crudelitate cuncta foedantes, ita ut pretiosioribus quibusque direptis. si

NPOF

1 antiochensem *N* | 7 vulgum | *P¹NF* vulgus *P¹D* | 9 corripientes
P¹ | 10 conciserunt *P²* | 12 superaret *P¹* | 14 recusantem *P¹*
17 domos *P*

τε καὶ διήραπαζον. τὰ μὲν τιμιώτερα τῶν κειμηλίων ροσφιζόμενοι,
 τὰ δὲ ἀτελέστερα καὶ ὅσα ἐκ ξύλων ἐπεποιήτο, διαρριπτοῦντες καὶ
 κατακαίοντες ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐλωχυνίας ἐπὶ πολεμίων πόλεως παρ-
 κίχον θείαν. ἐξέκλιον δὲ καὶ ἑπαρεχόρουν οἱ ἀδελφοὶ καὶ τὴν ἀρ- 6
 5 παγὴν τῶν ἑπαρχόντων ὁμοίως ἐκείνοις οἷς καὶ Παῦλος ἐμαρτέ-
 ρησεν, μετὰ χαρᾶς προσεδέξατο, καὶ οὐκ οἶδ' εἴ τις, πλὴν εἰ μὴ
 ποῦ τις εἰς ἐμπεισῶν, μέχρι γε τούτου τὸν κύριον ἠρονήσατο· ἀλλὰ 7
 καὶ τὴν θαυμασιωτάτην τότε παρθένον πρεσβῆτιν Ἀπολλωνίαν
 διαλαβόντες, τοὺς μὲν ὁδόντας ἄπαρτας κόπιοντες τὰς σιαγόνας
 10 ἐξήλασαν, πυρὰν δὲ ἤσαντες πρὸ τῆς πόλεως ζῶσαν ἠπέιλον
 κατακαῖσθαι, εἰ μὴ συνεκωσμήσειεν αὐτοῖς τὰ τῆς ἀσεβείας κηρύγ-
 ματα. ἡ δὲ ἑποπαραιτησαμένη βραχὴ καὶ ἀνεθείσα, συντόμως ἐπή-
 8 δησεν εἰς τὸ πῦρ, καὶ καταπέφλεκται. Σεραπίωνά τε καταλαβόντες
 ἐφέστιον, σκληραῖς βεβάνοις αἰκισάμενοι καὶ πάντα τὰ ἄρθρα δι-
 15 κλάσαντες, ἀπὸ τοῦ ὑπερόρου προηῆ κατέφρουσαν, οὐδεμία δὲ ὁδός,
 οὐδ' ἑλωχόρος, οὐ στενωπὸς ἡμῖν βásiμος ἦν, οὐδ' ὑκτωρ, οὐ μεθ'
 ἡμέραν, ἀεὶ καὶ πανταχοῦ πάντων κεκραγόντων, εἰ μὴ τὰ δύσφημά
 9 τις ἀνεμυοῖα ῥήματα, τοῦτον ἐνθάδε δεῖν σύρεσθαι τε καὶ πίμπρα-
 σθαι, καὶ ταῦτα ἐπὶ πολλὸν μὲν τοῦτον ἤκμασεν τὸν τρόπον, δια- 9
 20 δεξαμένη δὲ τοὺς ἀθλίους ἡ στάσις καὶ πόλεμος ἐμφύλιος τὴν καθ'
 ἡμῶν ὁμότητα πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ἔτριψεν, καὶ σικκρὸν μὲν
 προσαπεινέσαμεν, ἀσχολίαν τοῦ πρὸς ἡμᾶς θημοῦ λαβόντων, εὐ-

4—6 Hebr. 10, 34

ATERBDM Σ^{arm} A

2 ἐκ > T¹ Synk, Tc getilgt | 23 καὶ κατακαίοντες BD καὶ κατακαίοντες
 AR Synk und verbranntu sie Σ^{arm} imi cremarent A καὶ κατακαίοντες T^cERM
 > T¹ | 4 θεία D¹ Synk, corr. D | 7 ἠρονήσατο T¹, durch Rasur corr.
 8 ποτὲ M Synk | πρεσβῆτιν R¹B¹M¹, corr. | 9 ἄπαρτες M Synk
 10 ἐξήλασαν ABDM Synk ἐξήλωσαν Tr¹ER, Tc getilgt | 11 κατακαῖσα BD
 12 συντόμως B | 12 13 ἐπήδησεν BDM ἐπειδήσεν ATER Synk
 16 νεκρὸς T¹ Synk, corr. T^c | 17 καὶ > M | 18 ἀνεμυοῖα ATeRBD
 ἀνεμωῖ T¹M ἀνεμυῖ Synk | τοῦτον δ' B | 19 πολλὸν ABDM Synk πολλὴν
 TER | τοῦτον ἤκμασε τὸν τρόπον BeD τοῦτον ἤκμασεν τὸν τρόπον M ἤκ-
 μασεν ἤκμασε TER τοῦτον τὸν τρόπον ATER ἤκμασε τὸν τρόπον B¹ ἤκμασε
 τὸ πρῶτον Synk nach τρόπον + aber wiederum sagte er dass Σ^{arm} vgl. zu
 619, 6 | 20 ἡ στάσις καὶ πόλεμος ἐμφύλιος TERBD¹M Synk στάσις καὶ
 πόλεμος ἐμφύλιος D durch Rasur ἡ στάσις καὶ ὁ πόλεμος ὁ ἐμφύλιος A |
 22 προσαπεινέσαμεν ATERM προσαπεινέσαμεν Synk ἀπεινέσαμεν BD

>qua illa viliora reppererant, in unum congregata igni in plateis cremarent.
 >nostri tamen direptionem hanc bonorum suorum, sicut apostolus de illis 6
 >dixit antiquis, cum gaudio susceperunt. sed et admirandam virginem 7
 >longaevae aetatis Apolloniam nomine cum corripuissent. dentes primo
 5 >ei omnes effoderunt, congestis deinde lignis extruxerunt rogam com-
 >minantes vivam se eam incensuros, nisi cum ipsis pariter impia verba
 >proferret. at illa ut rogam vidit esse succensum, paululum quid in
 >semet ipsa molitur, repente vero se e manibus proripuit impiorum
 >atque in ignem, quem minabantur, sponte prosiluit, ita ut perterrerentur
 10 >etiam ipsi crudelitatis auctores, quod promptior inventa est ad mortem
 >femina quam persecutor ad poenam. Serapionem quoque domi suae 8
 >reperitum crudelissimis adfecere suppliciis, ita ut omnes ei iuncturas
 >membrorum prius solventes de superioribus eum praecipitent. nullum
 >nostris iter erat pervium, nullius plateae transitus indulgebatur neque
 15 >die neque noctu procedendi usquam libera erat facultas. ut enim quis
 >nostrorum apparuisset in publico, statim clamor vulgi et seditio nasceba-
 >tur, ut vel pedibus traheretur qui visus esset vel igni succenderetur.
 >verum cum haec mala per dies singulos auferentur, subito inter ipsos 9
 >persecutores rabies quaedam belli civilis exarsit, et dum inter se sedi-

NPOF

1 illa] alia *edd.* | 6/7 impia verba proferret *PO²F² cum tunc s. M. pro-*
masset deum NO¹ | 8 proripuit] *P* proripit *NOF* | 11 serapionem *P²*
 12 afficerem *P* | 13 eum] *PF om. NO* | 15 nocte *P* | 18 auferentur *N*

>θείως δὲ ἢ τῆς βασιλείας ἐκείνης τῆς εὐμενεστερας ἡμῖν μεταβολή
 >διήγγελλται. καὶ πολλὸς ὁ τῆς ἐφ' ἡμᾶς ἀπειλής φόβος ἀντείνεταιο. 10
 >καὶ δὴ καὶ παρῶν τὸ πρόσταγμα. αὐτὸ σχεδὸν ἐκείνο οἶον τὸ προρη- 10
 >θὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν παρὰ βραχὺ τὸ φοβερώτατον, ὡς. εἰ δυ- 11
 5 >νατόν. σκαρδαλίσει καὶ τοὺς ἐλλεκτούς. πλὴν πάντες γε κατεπή- 11
 >χισαν· καὶ πολλοὶ μὲν εὐθέως τῶν περιφρασετέρων. οἱ μὲν ἀπή-
 >των δεδιότες. οἱ δὲ δημοσιεύοντες ὑπὸ τῶν πράξεων ἤγγοντο. οἱ δὲ
 >ὑπὸ τῶν ἄμψ' αὐτοῖς ἐφείλκοντο· ὀνομαστί τε καλούμενοι ταῖς
 >ἀνάγκαις καὶ ἀνέροις θυσίαις προσήεσαν, οἱ μὲν ὠχρῶντες καὶ
 10 >τρέμοντες. ὥσπερ οὐ θύοντες. ἀλλ' αὐτοὶ θύματα καὶ σφάρμα τοῖς
 >κιδώλοισι ἐσόμενοι. ὡς ὑπὸ πολλοῦ τοῦ περιεστώτος δῆμον χλεύην
 >αὐτοῖς ἐπιφέρουσθαι καὶ δῆλον μὲν εἶναι πρὸς πάντα δειλοὺς ὑπάρ- 12
 >χοιτας. καὶ πρὸς τὸ τεθνήσκειν καὶ πρὸς τὸ θῆσαι· οἱ δὲ τινες ἐτοι- 12
 >μώτερον τοῖς βομοῖς προσέτρεχον, ἰσχυρίζόμενοι τῇ θρασύτητι τὸ
 15 >μηδὲ πρότερον Χριστιανοὶ γεγονέναι. περὶ ὧν ἢ τοῦ κυρίου προφ-
 >ρησις ἐληθεστάτη ὅτι δυσκόλοισι σωθήσονται. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ
 >μὲν εἶποντο τοῦτοις ἐκατέροις. οἱ δὲ ἔφευγον· οἱ δὲ ἠλίσκοντο. καὶ 13
 >τούτων οἱ μὲν ἄνοι δεσμῶν καὶ φυλακῆς χωρήσαντες. καὶ τινὲς καὶ
 >πλείονας ἡμέρας καθαιροχθίντες. εἴτα καὶ πρὶν ἐπὶ δικαστήριον ἐλ- 14
 20 >θεῖν. ἐξομῶσαντο. οἱ δὲ καὶ βεβάνοις ἐπὶ ποσὸν ἐγκαταροήσαντες,
 >πρὸς τὸ ἐξῆς ἀπειλον. οἱ δὲ στεροοὶ καὶ μακάριοι στῆλοι τοῦ κυ- 14
 >ρίου κρατερωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἰσχυρᾶς ἐν αὐτοῖς πίστεως
 >ἄξιαν καὶ ἀνάλογον δυνάμιν καὶ καρτηρίαν λαβόντες, θαυμαστοὶ
 >γεγόνεσαν αὐτοῦ τῆς βασιλείας μάγοντες· ὧν πρῶτος Ἰουλιανός, 15
 25 >ἄνθρωπος ποδαργός, μὴ σῆναι, μὴ βαδίσαι δυνάμενος. σὺν ἑτέροις
 >δέο τοῖς φέρονσιν αὐτὸν προσήχθη· ὧν ὁ μὲν ἕτερος εὐθὺς ἠρνή-
 >σατο. ὁ δ' ἕτερος. Κρονίων ὀνόματι, ἐπίκλην δὲ Εὐνός. καὶ αὐτὸς

4 Matth. 24, 24 vgl. 24, 8—10 — 16 Matth. 19, 23. Marc. 10, 23. Luc. 18, 24

ATERBDM Σαρμ Α

3 καὶ δὴ παρῶν καὶ M καὶ παρῶν Synk | αὐτοσχέδιον M Synk
 ἐκείνον M εἰπεῖν Synk | 4 ἡμῶν Tc ERBD Σαρμ ἢ M Synk > AT¹ | παρὰ
 βραχὺ TERBDM Synk ἀποφαιρών A | 5 γε πάντες M | 5/6 κατεπήχισαν
 ABD M Synk καταπατήχισαν ER καταπήχισαν T¹ απ übergeschrieben Tc, später
 getilgt | 7 δημοσιεύοντες· οἱ δὲ > R | 8 αὐτοῦ Tr R | τε καλούμενοι
 ATc ERBDM Synk καλούμενοι Tc καλούμενοι καὶ Tr | 9 ἀναροῦς T¹ corr. Tc
 ! 10 οὐ übergeschrieben B | 12 καὶ interpolirt | πάντα A¹ corr., T¹ corr.,
 ERM πάντα A¹ T¹ BD Synk Σαρμ | δειλοὺς δ' BD | 18 καὶ³ > T¹ Synk
 + Tc | 19 20 εἰς δικαστήριον εἰσελθεῖν BD | 22 ἐν αὐτοῖς > D¹ + D^{1m}
 ἢ αὐτοῖς B | 25 ποδαργός Tr Synk | δυνάμενος μὴ βαδίσαι M

>tionibus proeliisque decertant, interim nobis paululum licuit respirare.
 >sed non in longum venia fuit. continuo namque crudelissima princeps- 10
 >pum mittuntur edicta, quibus tanta in nos ferebatur immanitas, ut secun-
 >dum quod praedictum est a domino, si fieri potest, scandalizarentur
 5 >etiam electi. ex quo perterritis paene omnibus quidam ex istis nobi- 11
 >libus statim se sponte impiis actibus ingesserunt. alii conventi tantum-
 >modo, nonnulli a domesticis proditi ad sacrificia execranda et ad in-
 >mundas hostias properabant. aliqui ex his pallentes et trementes, ut
 >magis immolari ipsi quam immolare idolis viderentur. ita ut etiam ab
 10 >inspectante vulgo riderentur, eo quod et ad moriendum et ad sacrifi-
 >candum iuxta meticulosi videbantur. alii sane tam impudenter ad aras 12
 >prosiliebant, ut et adfirmare niterentur se nunquam Christianos fuisse.
 >hi erant, de quibus praedixerat dominus, quoniam pecunias habentes
 >difficile salvabuntur. ceteri vero aut istos sequebantur in praecipis
 15 >aut certe vertebantur in fugam. ex quibus nonnulli comprehensi et in 13
 >carcerem missi, alii ad primam statim iudicis faciem negaverunt fidem,
 >aliquanti paululum suppliciiis toleratis ad ultimum deciderunt. hi vero. 14
 >qui beati effecti sunt, tamquam columnae fortissimae domini ipsius
 >spiritu confirmati pro fidei suae merito virtute a domino percepta
 20 >admiranda deo et angelis martyrii sui spectacula praebuerunt. quorum 15
 >primus venerabilis Iulianus podagra constrictus. ita ut neque incedere
 >neque stare posset, cum his, qui eum in sellula portabant, offertur.
 >quorum unus quidem statim negavit. alius vero nomine Eunus cum

NPOF

| | | | | |
|----------------------|--|-------------------|--|-----------------------|
| 3 in] NO aduersum PF | | 5 paene om. V | | 9 om. a. inuolans om. |
| N | | 10 inspectanti NF | | co] POF om. VO |
| 16 alii om. NO | | 17 hii P | | 20 deo om. N |
| | | | | 22 post III |

ὁ πρεσβύτερος Ἰουλιανὸς ὁμολογήσαντες τὸν κύριον. διὰ πάσης τῆς
 πόλεως. μεγίστης οὔσης ὡς ἴστε. καμήλοις ἐποχούμενοι καὶ μετέωροι
 μαστιγούμενοι. τέλος ἀβέστω, περιχευμένον τοῦ δήμου παντός.
 κατετάκησαν. στρατιώτης τε αὐτοῖς ἀπαγομένοις παραστάς καὶ τοῖς 16
 5 ἐφρυβίζουσιν ἐναντιωθείς, ἐκβοησάντων ἐκείνων προσαχθεὶς ὁ ἀν-
 θρωπώτατος ὄπλομάχος τοῦ θεοῦ Βησαῖς κἀν τῷ μεγάλῳ πολέμῳ τῷ
 περὶ τῆς εὐσεβείας ἀριστεύσας. ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν. καὶ τις 17
 ἕτερος. τὸ μὲν γένος Αἰβυε, τὴν δὲ προσηγορίαν ἅμα καὶ τὴν εὐ-
 λογίαν ἀληθῆς Μάκαρ. προτροπῆς αὐτῷ πολλῆς ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ
 10 πρὸς ἄρησις γενομένης. οὐχ ὑπαχθεὶς ζῶν καταπέφλεκται. Ἐπί-
 μαχός τε μετ' αὐτοὺς καὶ Ἀλέξανδρος μετὰ πολὺν ὄν ἔμειναν
 δεσμῶτα χρόνον. μυρία διενεγκόντες ἀληθόνας ξυστήρας μάστι-
 γας. [περὶ ἀβέστω καὶ οὗτοι διεχύθησαν. καὶ σὲν αὐτοῖς γυναικες 18
 τέσσαρες. Ἀμμωνάριον τε ἄγία παρθένος. πάντῃ φιλονείκως αὐτὴν
 15 ἐπὶ πλείστον τοῦ δικαστοῦ βασανίσαντος, ἅτε προαποφηναμένην
 ὅτι μηδὲν ὄν ἐκείνος κλέυοι φθέγγεται, ἀληθεύουσα τὴν ἐπαγγελ-
 λίαν. ἀπήχθη· αἱ δὲ λοιπαί. ἡ σεμνοτάτη πρεσβυτίς Μερκουρία καὶ
 ἡ πολύπαις μὲν. οὐχ ἔπερ τὸν κύριον δὲ ἀγαπήσασα τὰ τέκνα Διο-
 νυσία. καταδεσθέντος εἰς ἀνήνυτον ἔτι βασανίζειν καὶ ὑπὸ γυναικῶν
 20 ἠττάσθαι τοῦ ἡγεμόρος. σιδήρῳ τεθρῶσιν. μηκέτι βασάνων πείραν

8/9 Matth. 5, 10

ATERBDM Σ^{arm} 1

2 καμήλοισ T¹ corr. T^c | μετέωροι M | 3 περιχευμένον BDM πρὸς
 κεχυμένον TER Synk πρὸς περιχευμένον A sic wurden verbrannt mit Feuer vor
 allem Volk Σ^{arm} (jubentur) populo inspectante (laniari) A | 4 κατετάκησαν
 BD usque quo finem uitae in ipsis uerberibus ponerent A κατεκάκησαν ATERM
 Synk Σ^{arm} | δὲ B | 6 ὄν ABDM Synk Σ^{arm} γρ TER domini A | βησαῖς
 > M Σ^{arm} 1 | 7 τὸς BD | 10 ἐποταχθεὶς M | 11 μετὰ πολὺν ATER
 Synk Σ^{arm} 1 μετὰ πολλῆν M μετ' οὐ πολὺν BD | ἔμειναν ATER Synk ἐρέ-
 μειναν BDM | 12 ἐν δεσμοτηρίῳ M | μυρία D | 13 πρὸς > Schw.
 vgl. zu 3 | οὕτω M | διεχύθησαν B | 14 ἀμμωναρία D: M Synk Σ^{arm} 1
 τε II Synk Σ^{arm} falsch, man erwartet μὲν ἡ, in quibus durch Conjectur A
 16 φθέγγεται BM γρ φθέγγεται D^m φθέγγετο ATER Synk φθέγγεσθα D
 ἀληθεύουσαν BD | 17 ἀπήχθη D ἀπέχθη B | 17—19 αἱ δὲ λοιπαί—Διο-
 νυσία] ein vierter Name muss vor Eus ausgefallen sein, nach Διονυσία ergänzt,
 ἡ πρόμαχος S. 608, U missdeutend, et alia Ammonaria A | 17 σεμνοσεπε-
 σιότη BD | 18 τὰ τέκνα BDM Synk τὰ τέκνα ἐαντῆς T^c ER ἐαντῆς τὰ τέκνα
 AT¹ | 19 καταδεσθέντος M Synk | ἐπι βασανίζειν T¹ corr. T^{em}

>Iuliano sene in domini Iesu Christi confessione perdurat, quique iubentur
 >camelis inpositi per omnem circumduci civitatem et flagris hinc
 >inde verberantibus populo spectante laniari, usque quo finem vitae
 >in ipsis verberibus ponerent. sed vir quidam militaris cum adisteret 16
 5 >et quosdam volentes etiam mortuis inludere cadaveribus prohiberet,
 >clamor repente adversum eum totius vulgi extollitur. offertur iudici
 >fortissimus miles iam domini et nusquam se inferior factus in confessione
 >persistens capite pro pietate damnatur. alius quidam vir nominis sui 17
 >Macarius gente Libycus cum multis verbis a iudice ad negandum suade-
 10 >retur et eo maiore constantia fidem suam profiteretur, vivus ad ultimum
 >iubetur exuri. Epimachus quoque atque Alexander cum multo tempore
 >et in vinculis et in cruciatibus carceris, torti etiam frequenter et diver-
 >sis suppliciis confecti, perdurassent in fide, ignibus ad postremum con-
 >sumi iubentur. sed et mulieres cum ipsis quattuor, in quibus Ammo- 18
 15 >maria sancta virgo, adversum quam summa contentione iudice persistente
 >et immensis eam atque exquisitis cruciatibus affligente, eo maxime
 >quod eius sententiam vincere cupiebat, quam laudabili voce decreverat
 >nihil se prorsus eorum, quae sibi contra fas imperabantur, acturam,
 >statuti sui tenax ad ultimum capite punitur. secunda vero fuit virgo
 20 >Mercuria nomine anus venerabilis, et fecundissima in filiis, sed quos
 >non praetulit Christo Dionysia et alia Ammonaria; quae dum nimia
 >utuntur constantia apud iudicem et ille vinci erubescit a feminis, in-

NOF

3 spectante. *NP* inspectante *P* *NO* inspectante *P* | 6 Ammonaria *NO*

8 quidam. *P* quidem *NOF* | 9 macarius *N* | 13 exultant *N* | 15 Ammonaria
 e. iudice persistente | iudex s. e. utebatur *P* | 16 affligente. *O* affligent *N*
 affligente *P* affligebat *P* | 19 statuti. *NOF* tantum praecipue statuti *P*

λαβοῦσαι τὰς γὰρ ἐπὶ πασῶν ἢ πρόμαχος Ἀμμωνάριον ἀνεδέδεκτο.
 Ἦσαν δὲ καὶ Ἀτὴρ καὶ Ἰσίδωρος Αἰγύπτιοι καὶ σὺν αὐτοῖς παι- 19
 δέριον ὡς πεντεκαίδεκαετίας ὁ Διόσκορος παρεδόθησαν· καὶ πρῶτον
 τὸ μειράκιον λόγοις τε ἀπατῶν ὡς εὐπαράγωγον καὶ βασάνοις κατ-
 20 παγαγκάζειν ὡς ἐένδοτον πειρωμένον, οὐτ' ἐπέσθη οὐτ' εἴξεν ὁ
 Διόσκορος· τοὺς δὲ λοιποὺς ἀγριότατα καταξήνας, ἐγκατερήσαντας
 παρὶ καὶ τούτους ἔδωκεν. τὸν δὲ Διόσκορον ἐλλειπουνάμενον τε
 δημοσίᾳ καὶ σοφώτατα πρὸς τὰς ἰδίας πένθει ἀποκρινάμενον θαν-
 21 νύσασα, παρήκεν, ἐτέρησεν γῆρας εἰς μετάνοιαν αὐτῷ διὰ τὴν ἡλι-
 20 κίαν ἐπιμετρῆν· καὶ γὰρ ὁ θεοπροπέστατος σὺν ἡμῖν ἐστὶν Διόσκο-
 ρος, εἰς μακρότερον τὸν ἀγῶνα καὶ διαρκέστερον μέλας τὸν ἔθλον.
 Νεμεσίων δὲ τις, κακείνος Αἰγύπτιος, ἐσχοζωατήθη μὲν ὡς δὴ 21
 οὐνόμοιος ληστῶν, ἀπολοσάμενος δὲ ταύτην παρὰ τῷ ἑκατοντάρχῳ
 τὴν ἄλλοτριωτάτην διαβολήν, καταμηνυθεὶς ὡς Χριστιανὸς ἤκεν
 15 δεσμώτης ἐπὶ τὸν ἡγούμενον· ὁ δὲ ἀδικώτατος διπλαῖς αὐτὸν ἢ
 τοὺς ληστὰς ταῖς τε βασάνοις καὶ ταῖς μάστιξιν λεμηνάμενος, με-
 ταξὺ τῶν ληστῶν κατέβλεξεν τιμηθέντα τὸν μακέριον τῷ τοῦ
 Χριστοῦ παραδείγματι, ἐθρόον δέ τι σὺνταγμα στρατιωτικόν, Ἀμ- 22
 μων καὶ Ζήρων καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ἰγγένης καὶ σὺν αὐτοῖς προεβέ-
 20 τηε Θεόφιλος, εἰστήγεισεν πρὸ τοῦ δικαστηρίου· ζωνομένου δὴ
 τιμος ὡς Χριστιανοῦ καὶ πρὸς ἀρονησὶν ἤδη ἄεποντος, ἐποίησαντο
 οὗτοι παρεστηκότες, καὶ τοῖς τε προσώποις ἐνέκεινον καὶ τὰς χεῖρας
 ἀνέτεινον καὶ συνεσχηματίζοντο τοῖς σώμασιν, ἐπιστροφῆς δὲ πάν- 23
 25 των πρὸς αὐτοὺς γενομένης, πρὶν τινας αὐτῶν ἄλλως λαβέσθαι,
 σφθέσσαντες ἐπὶ τὸ βέθρον ἀνέδρομον, εἶναι Χριστιανοὺς λέγοντες.

ATERBDM Σarm A

1 Ἀμμωνάριος DM Synk Σarm A ἀνεδέδεκτο T¹ ἐδέδεκτο BD ἀναδέδεκται
 M Synk ἀνεδέδεκτο βασάνοις ATr ἀνεδέδεκτο βασάνοις TeER hatte sich darge-
 wendet (ohne βασάνοις Σarm 2 ἀτὴρ ΠΣarm ἀσὴρ Synk Arsimus A
 ἰσίδωρος M | 4 τὸ > M¹ + M^v | 5 οὐτ' οὐδ' M | 7 ἔδωκεν (ἔδωκε R)
 TERBDM Synk παρεδόθησαν A τὸν δὲ ATERM τὸν τε BD τότε Synk
 τε in καὶ corr. D^v | 10 11 Διόσκορος σὺν ἡμῖν ἐστὶν BD | 12 τίς δε M
 τις Synk | 13 ἀπολοσάμενος ATER Σarm A ἀποδυσάμενος BDM Synk |
 13 14 παρὰ τῷ ἑκατοντάρχῳ [κατοντάρχῳ TeER Synk] τὴν ἄλλοτριωτάτην ATER
 Synk Σarm παρὰ τῶν ἑκατονταρχῶν τὴν ἄλλοτριωτάτην M τὴν ἀποπρωτάτην παρὰ
 τῶν ἑκατονταρχῶν BD | 14 διαβολήν BDM Synk Σarm κατ' αὐτοῦ διαβολήν
 ATER | 16 τε ABDM Synk > TER | 18 ἐθρόος Σarm | 20 δὲ
 D Synk | 21 ὡς > M | 22 τε > BD Synk | 24 ἄλλως TEBD ὄλλως
 Synk ἄλλως ARM > Σarm | 25 βέθρον A¹, corr. A¹

>auditis tormentorum generibus toleratis finem omnium ferro caedente
 >suscipiunt. Heron quoque et Arsinus et Isidorus Aegyptii cum puerulo 19
 >annorum quindecim Dioscoro iudici offeruntur et primo omnium
 >puerulum Dioscorum tamquam pro aetate facilem flecti ante verbis,
 5 >post etiam verberibus agit. quem cum in nullo sibi cedere videret,
 >ferocius eum cruciare contendit. tum deinde ceteros variis tormentis 20
 >dilanians cum pari modo constantia fidei videret armatos, tradi ignibus
 >iubet, Dioscorum vero puerum, quod sibi constanter et sapienter in
 >omnibus respondisset, admiratus differri praecepit, sperans eum pro
 >aetate paenitudinem gesturum. quod non tam tyranni miseratione
 >quam domini providentia gestum est. nunc enim nobiscum est Dios-
 >corus a deo nobis concessus ad consolationem et firmamentum populi
 >sui. Nemesius quoque etiam ipse Aegyptius primo per calumniam 21
 >quasi latro delatus est, quo crimine abluto post haec, quod Chri-
 >stianus esset, defertur. in hoc vero nulla a iudice moderatio reservatur.
 >sed geminatis suppliciis exeruciatum cum latronibus iussit incendi.
 >ignorans, quod crudelitate sua optimo martyri salvatoris similitudinem
 >detulit, qui pro salute humani generis una cum latronibus pertulit
 >crucem. turma autem quaedam in unum convenerat militum. inter quos 22
 >Ammon et Zenon et Ptolemaeus et Ingenuus et grandaeus Theophilus.
 >qui tribunalibus adstantes, cum quidam Christianus a iudice torqueretur
 >et iam paene ad negandum declinaret, dirumpebantur intra semet ipsos
 >et vultu, oculis ac nutibus velut erigere conabantur illum, qui in sup-
 >pliciis positus trepidabat. interdum etiam manus protendere ac totius
 >corporis motibus et habitu diverse inclinati tamquam sublevare lap-
 >santis animos gestiebant. conversi vero ad eos omnes et quid de semet 23
 >ipsis profiterentur, ex eorum motibus agnoscentes prius paene quam in
 >eos vulgus clamoribus insiliret. ipsi in medium prorumpunt ac sese

NPOF

8 constanter] et c. N | 11 gestum NO ita gestum PF | 20 ptolemaeus
 NO²F ptholomeus P tolomeus O¹ | 22 dirumpebatur c. laetius P¹ | + ipse
 om. P¹ | 24 totius] NO t. reliqui PF | 28 prorumpunt N

ὡς τὸν τε ἡγεμόνα καὶ τοὺς συνέδρους ἐμφόβους γενέσθαι, καὶ τοὺς
 μὲν κραινομένους εὐθαρσεστάτους ἐφ' οἷς πείθονται, φαίνεσθαι, τοὺς
 δὲ διζάζοντας ἀποδειλιᾶν. καὶ οὗτοι μὲν ἐκ δικαστηρίων ἐνεπόμε-
 5 πνευσαν καὶ ἡγαλλιάσαντο τῇ μαρτυρίᾳ, θριαμβεύοντες αὐτοὺς ἐν-
 ὄξωσ' τοῦ θεοῦ·

ἄλλοι δὲ πλείστοι κατὰ πόλεις καὶ κόμας ὑπὸ τῶν ἐθνῶν M. A.
 διεσπάσθησαν, ὧν ἐνὸς παραδείγματος ἕνεκεν ἐπιμνησθήσομαι. Ἰσχυ-
 ρίων ἐπετρόπενεν τιμὴ τῶν ἀρχόντων ἐπὶ μισθῷ. τοῦτον ὁ μισθο-
 δότης ἐκέλευσεν θῦσαι, μὴ πειθόμενον ὑβριζειν. ἐμμένοντα προεπη-
 10 λάκιζεν. ἐφίσταμένου, βακτηρίαν μεγίστην λαβὼν διὰ τῶν ἐντέρων
 καὶ τῶν σπλάγγνων διώσας, ἀπέκτεινεν. τί δεῖ λέγειν τὸ πλῆθος 2
 τῶν ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσιν πλανηθέντων. ὑπὸ λιμοῦ καὶ δίψης καὶ
 χρόους καὶ νόσων καὶ ληστῶν καὶ θηρίων διεφθαμένων; ὧν οἱ
 15 καὶ τούτων εἰς δῆλωσιν ἔργον παραθήσομαι. Χαϊρήμων ἦν ὑπερ- 3
 γηρος τῆς Νείλου καλουμένης πόλεως ἐπίσκοπος. οὗτος εἰς τὸ
 Ἀραβιον ὄρος ἅμα τῇ συμβίῳ ἑαυτοῦ φηγών, οὐκ ἐπανελήλυθεν.
 οὐδὲ ἐδυνήθησαν ἰδεῖν οὐδέτι, καίτοι πολλὰ διερευνησάμενοι, οἱ
 ἀδελφοὶ οὔτε αὐτοὺς οὔτε τὰ σώματα. πολλοὶ δὲ οἱ κατ' αὐτὸ τὸ 4
 20 Ἀραβικὸν ὄρος ἐξανδραποδισθέντες ὑπὸ βαρβάρων Σαρακηνῶν· ὧν
 οὐ μὲν μόλις ἐπὶ πολλοῖς χρόμασις ἐλυτρώθησαν. οἱ δὲ μέχρι νῦν
 οὐδέπω. καὶ ταῦτα διεξῆλθον οὐ μᾶτην, ἀδελφέ, ἀλλ' ἵνα εἰδῆς
 ὅσα καὶ ἡλίκα δεινὰ παρ' ἡμῖν συνέβη· ὧν οἱ μᾶλλον πεπειραμένοι
 πλείονα ἂν εἶδειεν·

25 εἶτα τούτοις ἐπιφέρει μετὰ βραχεία λέγων

αὐτοὶ τίνων οἱ θεῖοι μάρτυρες παρ' ἡμῖν, οἱ νῦν τοῦ Χριστοῦ
 πάρεδροι καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ κοινωνοὶ καὶ μέτοχοι τῆς κρίσεως
 αὐτοῦ καὶ συνδικάζοντες αὐτῷ, τῶν παραπετωκότων ἀδελφῶν

4/5 II Kor. 2, 14 — 26—28 Apoc. 20, 4 vgl. I Kor. 6, 2

ATERBDM Σarm 1

1 ὥστε τὸν τότε M ὥστε τὸν Synk | 2 εὐθαρσεστάτους RBDM Synk εὐ-
 θαρσεστάτους ATE | 3 διζάζοντας TERBDM Synk Σarm δοκιμάζοντας A
 6 MB AM 15 BD 602, 19 MA Σarm 7 NT E | τε A | 9 ἐκέλευεν B ἐκέλευε D
 15 καὶ > R | 16 πόλεως ἐπίσκοπος BDM Synk ἐπίσκοπος πόλεως ATER
 17 αὐτοῦ T¹ corr. T¹ | 18 οὐτ' M | 19 σώματα T¹ BDM σώματα εὐρον
 ATe ER Σarm σώματα αὐτῶν Synk | αὐτὸν M¹, corr. | 20 ὧν Te ERM Σarm
 > AT¹ BD Synk | 21 ἐπὶ R | νῦν BDM καὶ νῦν ATER Synk | 22 ἴδης
 T¹ M Synk, corr. Te | 28 ἀδελφούς B

>Christianos esse testantur. tunc vero versa vice ex eorum confidentia
>persecutoribus terror, nostris constantia animi adcreseit, dum hi, qui
>per tormenta vinci putabantur, sponte se cruciatibus offerunt et ab his
>quod illi pro terroribus inferebant, velut pro quadam specie voluptatis
5 >expetitur, deo ita triumphante per sanctos suos.<

>Sed nec Iseyrionis opus memorabile fas est silentio praeterire. is *ME 42 1*
>namque cum rem cuiusdam potentis sub mercede procuraret, iubetur
>ab eo idolis immolare. recusans cogebatur iniuriis, persistens rursus
>blanditiis mulcebatur. cum vero utrumque contemneret, praeacuta
>sude validissima transverberatus per media viscera neci traditur. quid 2
>vero memorem, quantae multitudines in desertis et montibus oberrantes
>fame, siti, frigore, languore, latronibus bestiisque consumptae sunt?
>qui omnes imitati electos dei prophetas gloria martyrii coronati sunt.
>denique et venerandus senex Chaeremon, episcopus hic erat urbis 3
>Aegypti, quae dicitur Nilopolis, cum ad Arabicum montem una cum
>grandaeva coniuge discessisset, nulli ultra apparuit, et cum ad per-
>quirendum eum plurimi fratrum frequentissime processissent, perscrutatis
>omnibus locis neque ipsos ultra quisquam neque corpora eorum potuit
>invenire. haec autem non frustra commemoravi, frater carissime. 4
>sed ut scias, quanta apud nos a sanctis martyribus ad dei gloriam
>gesta sint.<

Et post pauca addit etiam haec dicens:

5

-Isti igitur divini martyres, qui cum Christo in caelestibus sedent
>et regni eius participes sunt atque iudicii, qui cum ipso de lapsis

NPOF

6 iseyrionis] N squirionis (1) schyrionis PP' schirionis (2) S equ(1)0-0-0-0
Pa | 9 praeacuta P | 11 merorem N | montibus] in m. P' | 14 Chaerem
rem N | 15 nolopo*s Pa | 17 eum] cum P

τινας ἐπειθένους τοῖς τῶν θυνσιῶν ἐγκλήμασιν γενομένους προσε-
 λήφοντο. καὶ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν αὐτῶν ἰδόντες δεκτὴν
 τὴν γενέσθαι δευραμένην τῷ μὴ βουλομένῳ καθόλου τὸν θάνατον
 τοῦ ἡμερωτοῦ ὡς τὴν μετάνοιαν δοκιμάσαντες. εἰσεδέξαντο καὶ
 συνέηγον καὶ συνέστησαν καὶ προσερχῶν αὐτοῖς καὶ ἐστιάσεων
 ἰστορήσαν. τί οὖν ἡμῶν, ἀδελφοί, περὶ τούτων συμβουλευέετε; τί
 ἡμῶν προκτεόν; σύμφηγοι καὶ ὁμογνώμονες αὐτοῖς καταστῶμεν καὶ
 τὴν ζωίσιν αὐτῶν καὶ τὴν χάριν φυλάξομεν καὶ τοῖς ἐλεηθεῖσιν
 ἐπ' αὐτῶν χρηστευώμεθα. ἢ τὴν ζωίσιν αὐτῶν ἄδιζον ποιησώμεθα
 καὶ δοκιμησώμεθα αὐτοὺς τῆς ἐκείνων γνώμης ἐπιστήσομεν καὶ τὴν
 χρηστότητα λυτήσομεν καὶ τὴν τάξιν ἀνασθενάσομεν;

Ταῦτα δ' εὐκότως ὁ Λιουρόσιος παρατίθεται. τὸν περὶ τῶν ἐξη- M
 σθητικῶν κατὰ τὸν τοῦ διωγμοῦ καιρὸν ἀνακινῶν λόγον. ἐπει- 41
 δήπευ τῇ κατὰ τούτων ἀρθαῖς ἐπερηφανίᾳ Νοουάτος, τῆς Ῥωμαίων
 15 ἐκκλησίας προσηβέτερος, ὡς μηκέτ' οὔσης αὐτοῖς σωτηρίας ἐλπίδος
 μηδ' εἰ πάντα τὰ εἰς ἐπιστροφὴν γενήσιν καὶ καθαρὰν ἐξομολόγησιν
 ἐπιτιλοῖεν, ἰδίως ἀφέσεως τῶν κατὰ λογισμὸν φυνίσεων Καθαροῦς
 ἑαυτοῦς ἀποκηρύκτων ἐρηγῶς καθίσταται ἐγ' ᾧ συνόδου μεγίστης 2
 ἐπὶ Ῥώμῃ συγκροτηθείσης ἐξήκορτα μὲν τὸν ἀριθμὸν ἐπισκόπων.
 20 πλείονον δ' ἐπι μᾶλλον προσηβέτερον τε καὶ διακόπων. ἰδίως τε
 κατὰ τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας τῶν κατὰ χώραν ποιμένων περὶ τοῦ
 προκτεόν διασθενεμένων, δόγμα παρίσταται τοῖς πᾶσιν. τὸν μὲν
 Νοουάτου ἕμα τοῖς οὖν αὐτῷ συνεπαρθείουσιν τοὺς τε συνευδοκεῖν
 τῇ μισαδίλῳ καὶ ἀπαρθροποτάτῃ γνώμῃ τάνδρὸς προαιρουμένους

34 vgl. Ez. 18, 23. 33, 11. II Petr. 3, 9

ATERBDM Σarm.1

1 2 πρὸς ἐλπίομεν M 8 9 καὶ τὴν χάριν — ζωίσιν αὐτῶν > Σarm
 8 ἢ τὴν χάριν BD τῇ χάριτι Synk | φυλάξομεν T durch Rasur, ER
 9 χρηστευώμεθα T durch Rasur, ER | ἄδιζον BD, Dion. schrieb ἀνάδιζον
 (Wil | ποιησώμεθα T durch Rasur, ER | 10 ἐπιστήσομεν T durch Rasur,
 ER | 10 11 τὴν χρηστότητα θεοῦ Σarm | 11 λυτήσομεν T durch Rasur, ER
 ἀνασθενάσομεν AT¹M Synk Σarm.1 ἀνασθενάσομεν R ἀνασθενάσομεν καὶ τὸν
 3⁹ παροξύνομεν BD ἀνασθενάσομεν καὶ τὸν 3⁹ παροξύνομεν TeE | 12 MΓ
 BDM MB Σarm 13 M¹ A 13 N.1 E 12 R | 12 13 ἐξῆς τεθνηκότων M
 13 τοῦ διωγμοῦ ὁμογμών M 17 φέσιν M | 17, 18 καθαρὸς ἑαυτοῦς AER
 καὶ θεοῦ αὐτοῦς BD καθαρὸς T¹M ἑαυτοῦς καθαρὸς Tr [T^c gefilgt] | 20 τε
 > BD 21 τῶν κατὰ χώραν ποιμένων ATERΣarm > BDM.1 | 23 οὖν
 αὐτῷ ATEM αὐτῷ BD αὐτῷ D^cR | τοῦ B

-fratribus iudicant, isti, inquam, susceperunt lapsos et paenitentiam
 -conversionemque eorum non respuerunt scientes, quod deus noster
 -cuius ipsi erant martyres, non vult omnino mortem morientis, sed con-
 -versionem eius et paenitentiam quaerit. si ergo isti receperunt quos- 6
 -dam et in ecclesia statuerunt, in oratione quoque eis et in cibo com-
 -municaverunt, quid nos facere vultis, fratres? quid nobis agendum
 -putatis? nonne sequi nos eorum sententias et iudicium convenit atque
 -erga eos, quos illi miserati sunt, non existere crudeles et truces? non
 -puto, quod expediat nobis sententias eorum in irritum revocare.
 -miserationes infringere, bene facta turbare et recte religioseque in-
 -stituta violare.

Haec Dionysius de lapsis faciens sermonem. quo tempore Novatus VII 43 1
 Romanae ecclesiae presbyter elatione quadam tumidus spem penitus eis
 salutis adimebat, etiamsi digne paenituissent. ex quo et princeps haere-
 seos extitit Novatianorum, qui ab ecclesia separati superbo nomine semet
 ipsos catharos, id est mundos appellarunt. ob quam rem concilium 2
 sacerdotale celeberrimum in urbe Roma congregatum est episcoporum
 quidem sexaginta numero, presbyterorum quoque totidem cum diaconis
 plurimis. praeterea etiam per singulas quasque provincias de hac re
 magna deliberatione habita decretis significatur, quid facto opus esset.
 statuitur ergo Novatum quidem cum his, qui eum mentis elatione
 tumidum sequerentur quique ad inhumanam istam et nihil fraternae

NPOF

1 susceperunt NO ipsi susc. PF [21 cum om. V 22 al.]
 manam N

ἐν ἀλλοτρίοις τῆς ἐκκλησίας ἡγεῖσθαι. τοὺς δὲ τῇ συμφροσῆ περι-
 πετωκότας τῶν ἀδελφῶν ἰᾶσθαι καὶ θεραπεύειν τοῖς τῆς μετα-
 τρώσεως γαρυμάχοις. ἦλθον δ' οὖν εἰς ἡμᾶς ἐπιστολαὶ Κορνηλίου
 Ῥωμαίων ἐπισκόπου πρὸς τὸν τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας Φάβιον,
 5 δηλοῦσαι τὰ περὶ τῆς Ῥωμαίων συνόδου καὶ τὰ δόξαντα τοῖς κατὰ
 τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἀφρικὴν καὶ τὰς ἀπὸ τῆς χώρας. καὶ ἄλλα πάλιν,
 Ῥωμαϊκῆ φωνῆ συντεταγμένα. Κετρίανου καὶ τῶν ἄμ' αὐτῷ κατὰ
 τὴν Ἀφρικὴν, δι' ὧν τὸ καὶ αὐτοὺς συνευδοκεῖν τῷ δεῖν τυγχάνειν
 ἐπιτοκίας τοὺς πεπειραμένους ἐνεφαίνετο καὶ τῷ χοῦραι εὐλόγως
 10 τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκκλήροντες ποιήσασθαι τὸν τῆς ἀρεσσεως
 ἀρχηγὸν πάντας τε ὁμοίως τοὺς συναπαγομένους αὐτῷ. ταύταις
 ἄλλη τις ἐπιστολὴ συνῆπτο τοῦ Κορνηλίου περὶ τῶν κατὰ τὴν σύν-
 οδον ἀρεσάντων καὶ πάλιν ἑτέρα περὶ τῶν κατὰ Νοουάτων πραχ-
 θέντων· ἀφ' ἧς καὶ μέρη παρεθέσθαι οὐδὲν ἄν κωλύει. ὅπως εἶδειν
 15 τὰ κατ' αὐτὸν οἱ τῆδε ἐντυγχάνοντες τῇ γραφῇ. τὸν δὲ οὖν
 Φάβιον ἀνεδιδάσκον ὁποῖός τις ὁ Νοουάτος γεγονόςι τὸν τρόπον,
 αὐτὰ δὲ τὰ ταῦτα γράσει ὁ Κορνήλιος

ἵνα δὲ γρῶς ὅτι πρόπαλαι ὀρεγόμενος τῆς ἐπισκοπῆς ὁ θαυ-
 μιάσιος οὗτος καὶ χοῦρτων ἐν αὐτῷ τὴν προπετῆ ταύτην αὐτοῦ
 20 ἐπιθυμίαν ἐλάτθανεν. ἐπιζαλέμμετι τῆς αὐτοῦ ἀπορίας τῷ κατ'
 ἀρχαῖς οὖν αὐτῷ τοὺς ὁμολογητὰς ἐσχηκέναι χοῦμερος. εἰπεῖν βού-
 λουμαι. Μάξιμος προεβύτερος τῶν παρ' ἡμῖν καὶ Οὐρβανός, διὰ τὴν
 ἐξ ὁμολογίας δόξαν ἀρίστην καρποσάμενοι. Σιδώνιος τε καὶ Κελε-
 ρίνος, ἀνὴρ ὅς πύσας βασάνους διὰ τὸν τοῦ θεοῦ ἔλεον καρτερικώ-
 25 τατα διενέγγας καὶ τῇ ῥόμῃ τῆς αὐτοῦ πίστεως τὸ ἀσθενὲς τῆς

7—11 das Schreiben ist nicht erhalten — 18—S. 622, 15 Georg. Synk. 697, 5—701, 8

ATERBDMΣarmA

1 2 περιπετωκότας ABDM πετωκότας TERΣarm | 3 οὖν > T¹Tr
 + Tr | 4 Fabiano A vgl. zu 594, 14 | 5 τοῖς BDM A πᾶσι τοῖς ATER
 Σarm | 7 Ῥωμαίων BD | 8 ἀφρικὴν T¹BDMΣarm ἀφρικὴν ἐπισκόπων
 ATemER | τῶν τὸ A | 9 ἐνεφαίνετο BDM ἐφαίνετο ATER | τὸ M
 13 περὶ > D¹ + Dc | κατὰ τὸν D | 13/14 πραχθέντων ARBDMΣarm
 πραχθέντων TE | 14 κωλύη B κωλύει D | 16 Fabianum AΣarm vgl.
 zu 594, 14 | γεγονόςι TERc ἐγεγόνου R¹BD γεγόνει A ἐγεγόνει M | 18 ἐπι-
 σκοπῆς D¹ corr. Dr | 19 ἐατῷ A Synk | 20 τὸ M Synk | 23 σιδώνιος
 AT¹DM σιδώνιος TrERB Synk | 25 διενέγγας ATERM διενεγγών Synk er-
 dullet hatte Σarm διανέσας BD

caritatis servantem sententiam declinarent, alienum esse ab ecclesia. eos vero, qui lapsi in certamine fuerant, fraterna miseratione curandos et fomentis paenitentiae medicandos. scribit de hac re et Cornelius urbis 3
 Romae episcopus ad ecclesiam Antiochenam, indicans Fabiano eius
 5 episcopo, quid statuerit in urbe Roma concilium congregatum. quid etiam Italis, Afris ceterisque Occidentalibus visum sit. Cyprianus vero de his librum magnificentissime scriptum edidit, in quo et lapsos ad paenitentiam cohortandos et contradicentes alienos esse a Christi visceribus statuit. extat autem et alia epistula Cornelii ad Fabianum Anti- 4
 10 ochiae episcopum scripta, edocens singula quaeque de Novato. quis 5 qualisque fuerit vel vita vel moribus, et quomodo ab ecclesia declinaverit. in qua refert quod episcopatus cupiditate, quam intra se latenter gerebat, in haec omnia mala deciderit, ex eo autem maxime elatus sit, quod quosdam de confessoribus viros optimos inter ipsa initia
 15 sibi socios adsumpserit. in quibus fuit Maximus quidam presbyter 6
 Romanae ecclesiae et Urbanus, qui secundo confessores extiterant. sed et Sidonius et Celerinus, qui valde clari in confessoribus habebantur. eo quod omnia tormentorum genera superaverant.

>Sed isti, inquit, >cum diligentius perspexissent agere cum cuncta
 20 >fraudibus et dolis, mendaciis atque periuriis et quia bonitatem ad hoc >solum simularet, ut deciperet ignorantes, relicto eo vel potius execrato

NPOF

9 corneli P | 11 ecclesia] PF e. christi NO | 17 sidonius N dicitur
 F | 18 eo] PF pro eo NO

>δρακῶς ἐπιρροῦσας. κατὰ κράτος ρενίχην τὸν ἀντικείμενον, οὔτοι
 >δὴ οὐκ οἱ ἄνδρες κατανοήσαντες αὐτὸν καὶ καταφωρόσαντες τὴν
 >ἐν αὐτῷ παρουσίαν τε καὶ παλιμβολίαν τὰς τε ἐπισκοπίας καὶ τὰς
 >παιροδογίας καὶ τὴν ἀκουσθησίαν αὐτοῦ καὶ λυσομίλιαν. ἐπαγγέλιον
 5 >αἰς τὴν ἀρίαν ἐκκλησίαν. καὶ ἅπαντα αὐτοῦ τὰ τεγράσματα καὶ
 >ποιηρέματα, ἃ ἐκ πολλοῦ ἔχων ἐν ἑαυτῷ ἔπιστέλλετο. παρόντων
 >ἱκανῶν τοῦτο μὲν ἐπισκόπων τοῦτο δὲ πρεσβυτέρων καὶ λαϊκῶν
 >ἀνδρῶν παμπόλλων. ἐξήγγειλαν. ἀποδεδρόμενοι καὶ μεταγινώσκοντες
 >ἐφ' οἷς πισθθέντες τῷ δολερῷ καὶ κακοήθει θηρίῳ πρὸς ὀλίγον
 10 >χρόνον τῆς ἐκκλησίας ἀπελείθησαν.

εἶτα μετὰ βραχέα φησὶν

>ἀρχικρον ὄσιν. ἀγγελιτὲ ἀδελφεί. τροπὴν καὶ μεταβολὴν ἐν
 >βραχίαι καιρῷ ἐθεσάμεθα ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένην. ὁ γάρ τοι λυ-
 >πρότατος καὶ δι' ἄρκων φοβερῶν τινῶν πιστούμενος τὸ μὴδ' ὄλω-
 15 >ἐπισκοπῆς ὀρέγεσθαι. αἰγρίδιον ἐπίσκοπος ὅσπερ ἐκ μαγγάνου τινὸς
 >αἰς τὸ μέσον ἦεν αἰεταίνεται. οὔτως γάρ τοι ὁ δογματιστῆς. ὁ 8
 >τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιστήμης ἔπεροσπιστῆς. ὀπηρία παροσπᾶσθαι
 >τε καὶ ἔγερπάζειν τὴν μὴ δοθεῖσαν αὐτῷ ἄνοθεν ἐπισκοπὴν ἐπι-
 >χέριαι. δύο ἑαυτῷ κοινοῦς. ἀπεργαστότας τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας.
 20 >ἐπελέξατο. ὡς ἂν αἰς βραχίαι τι μέρος καὶ ἐλάχιστον τῆς Ἰταλίας
 >ἀποστείλῃ κακίτην ἐπισκόπουσ τρεῖς. ἀνθρώπουσ ἀγροίκουσ καὶ
 >ἀπλοσστάτουσ. πλωστῆ τινι ἐπιχειρήσει ἐξαπατήσῃ. διαβεβαιούμενοσ
 >καὶ δυσχεροῦσόμενοσ δεῖν αὐτοῦσ ἐν τάχει παροσγινέσθαι αἰς Ῥώμην.

ATERBDM Σarm J

1 τῶν ἀντικείμενον Σarm | οὔτω BD | 2 καὶ > T¹ + T^cTr
 κατὰ φροῦσάντισ M | 3 παλιμβολίαν Dc παλιμβολίαν Synk | 34 τὰς
 πειροδογίας ATEM Synk πειροδογίας RBD | 6 ποιηρέματα RBDM Synk
 τὰ ποιηρέματα ATE | πολλῶν R | ἐν > D ἐν ἑαυτῷ > Synk | 8 ἀπο-
 δεδρόμενοι AM Synk ἀποδεδρόμενοι TERBD | 12 ἀρχικρον εἰπεῖν R^c | ἀδελφί
 ἀγγελιτὲ BD | 13 αὐτοῦ TERBD αὐτοῦσ ASynk αὐτῷ M | 14 πιστεῖ-
 μένοσ M | τὸ > B Synk | 16 17 ὁ τῆσ — ἐπεροσπιστῆσ > M | 17 πα-
 ροσπᾶσθαι ATER παροσπᾶσθαι Synk παροσπᾶσθαι BDM | 18/19 ἐπιχειροῦσ
 T¹ corr. T^c 19 ἑαυτῷ ABDM Synk ἑαυτοῦ TER | τῆσ σομᾶσ τῆσ ἑαυτῶν
 M τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν Synk | 20 ἐπελέξατο ABDM Synk ἐξελέξατο TER
 22 ἐπιχειροῦσ ἐξαπατήσῃ ATE. R (h² auf Rasur). ΔΣarm ἐπιχειροῦσ ἐξαπατήσῃ
 M ἐπιχειροῦσ ἐξαπατήσῃ BD ἐξαπατήσῃ ἐπιχειροῦσῃ Synk | 23 παροσγινέσθαι
 AT^cBDM Synk παροσγινέσθαι T¹ER

>ad ecclesiam cum magna satisfactione reverterunt et praesentibus
 >episcopis ac presbyteris, sed et laicis viris primo quidem errorem suum.
 >tum deinde et illius fraudes ac fallacias confitentur.

Addit praeterea etiam haec in epistula, quod >cum semper fratribus 7
 5 >iurare solitus sit episcopatum se omnino non cupere, subito ex impro-
 >viso velut novum plasma episcopus apparuit, scilicet qui disciplinam et 8
 >instituta ecclesiastica vindicabat, episcopatum, quem non a deo accepe-
 >rat, praesumebat. tribus namque episcopis simplicissimis hominibus et
 >omnium ignaris de remota Italiae parte adhibitis, immo potius subtili

NPOF

1 reuerterunt] reuersi sunt O² | 2 ac] et P | 5 - s] NPOF ad ac
 P¹F | 6 plasme P | disciplinam N | 7 instituta] instituta P | 9 igna-
 ris d. r. i. p. a. i. potius om. P^a

>ὡς δῆθεν πᾶσα ἡτις δῆποτε οὖν διχοστασία γεγонуα σὺν καὶ ἐτέ-
 >ροις ἐπισκόποις καὶ αὐτῶν μεσιτευνόντων διαλυθῆ· οὗς παραγενο- 9
 >μένους, ἄτε δὴ, ὡς ἔφθμεν λέγοντες, ἀνθρώπους ἀπλουστέρους
 5 >πρὸ τὰς τῶν πονηρῶν μηχανάς τε καὶ ἡρδιουργίας, συγκλεισθέντας
 >ὑπὸ τινῶν ὁμοίων αὐτῷ τεταραγμένων ἀνθρώπων, ὄρα δεκάτη,
 >μεθύοντας καὶ κραιπαλῶντας, μετὰ βίας ἠνάγκασεν εἰκονικῇ τινι
 >καὶ ματαίᾳ χειροπιθεσίᾳ ἐπισκοπῆν αὐτῷ δοῦναι, ἣν ἐνέδρα καὶ
 >πανουργία, μὴ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ, ἐκδικεῖ· ἐξ ὧν εἰς μετ' οὐ πολὺ 10
 >ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀποδυνάμενος καὶ ἐξομολογούμενος
 10 >τὸ ἑαυτοῦ ἁμάρτημα, ᾧ καὶ ἐκοινωνήσαμεν λαϊκῶ, ὑπὲρ αὐτοῦ δεη-
 >θέντος παντὸς τοῦ παρόντος λαοῦ· καὶ τῶν λοιπῶν δὲ ἐπισκόπων
 >διαδόχους εἰς τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἦσαν, χειροτονήσαντες ἀπεστάλ-
 >καμεν. ὁ ἐκδικητὴς οὖν τοῦ εὐαγγελίου οὐκ ἠπίστατο ἕνα ἐπίσκο- 11
 >πον δεῖν εἶναι ἐν καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ οὐκ ἠγνόει, πῶς γάρ;
 15 >πρεσβυτέρους εἶναι τεσσαράκοντα ἕξ, διακόνους ἑπτὰ, ὑποδιακόνους
 >ἑπτὰ, ἀκολούθους δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἐξορκιστὰς δὲ καὶ ἀνα-
 >γνώστας ἅμα πλωροῖς δύο καὶ πενήκοντα, χήρας σὺν θλιβομένοις
 >ὑπὲρ τὰς χιλίας πεντακοσίας, οὗς πάντα ἢ τοῦ δεσπότου χάρις 12
 >καὶ φιλανθρωπία διατρέφει· ὃν οὐδὲ τοσοῦτο πλῆθος καὶ οὕτως
 20 >ἀναγκαῖον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διὰ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας πλουσίως τε
 >καὶ πληθύνον ἀριθμὸς μετὰ μεγίστον καὶ ἀναριθμήτον λαοῦ, ἀπὸ
 >τῆς τοιαύτης ἀπογνώσεώς τε καὶ ἀπαγορεύσεως ἐνέτρεψέν τε καὶ
 >ἀνεκαλέσατο εἰς τὴν ἐκκλησίαν·

καὶ αὐθις μεθ' ἕτερα τούτοις προστίθησιν ταῦτα

13

25 >μέρε δὴ, ἐξῆς εἴπωμεν τίσιν ἔργοις ἢ τίσιν πολιτείαις τεθαρορη-
 >κῶς ἀντεποιήθη τῆς ἐπισκοπῆς. ἀρά γε διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ ἐκ-

A TERBDM Σarm A

5 αὐτῶν M | τεταραγμένων T¹BDM Synk Σarm τεταραγμένων A, T durch
 Rasur, ER | 7 κραταία M ματαϊότητι καὶ ματαία Synk | 8 ἐπιβαλοῦσαν
 M | 8/9 εἰς μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθεν M Synk A Σarm εἰς μετ' οὐ πολὺν
 ἐπανῆλθεν BD εἰς οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθεν A οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθεν εἰς
 TE οὐ μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθεν R | 10 τὰ—ἁμαρτήματα M | λαϊκῶ TER
 BDM Synk ὡς λαϊκῶ A | 11 καὶ τῶν λοιπῶν δὲ ABD ἔτι τῶν δὲ λοιπῶν
 TERM τῶν δὲ λοιπῶν Synk | 15/16 ὑποδιακόνους—τεσσαράκοντα > Σarm
 ὑποδιακόνους ἑπτὰ > DR | 16/17 τεσσαράκοντα—δύο καὶ > M | 17 θλι-
 βομένας BD | 25 δὴ ATER Synk δ' BD δὲ M | εἴπωμεν Σarm | ἢ
 > T¹ + Te

>ab eo circumventionem deceptis imaginariam magis quam legitimam ab 9
 >eis extorquet manus inpositionem. ex quibus tamen unus continuo ad 10
 >ecclesiam redit confessus peccatum suum et in communionem laicam
 >populo etiam pro hoc interveniente susceptus est. in locum vero reli-
 5 >quorum duorum, qui Novato manus inposuerant, ordinati sunt alii 11
 >episcopi et missi. is ergo, qui euangelium vindicabat, nesciebat in ec-
 >clesia catholica unum episcopum esse debere, ubi videbat esse presby-
 >teros quadraginta et sex, diaconos septem, subdiaconos septem, acoluthos 12
 >quadraginta et duos, exorcistas et lectores cum ostiariis quinquaginta
 10 >et duos, viduas cum indigentibus mille quingentas, quos omnes deus
 >aluit in ecclesia sua<.

Addit autem etiam hoc, quod idem ipse Novatus in iuventute 13. 14
 spiritu immundo vexatus sit et cum tempus aliquantum consumpsisset
 apud exorcistas, aegritudinem incurreret gravem, ita ut desperaretur.

NPOF

7/8 esse pr.] ipse pr. *P*^a esse ipse pr. *P*^b | 8 acoluthos] *N*² acolutos *N*¹
 acholitos *P* acolitos *OF* | 13 in mundum *N* | 14 incurreret *P* (essur) *F*

>κλήσις ἀνεστράφη καὶ πολλοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ αὐτῆς ἠγωνίσθαι
 >καὶ ἐν κινδύνοις πολλοῖς τε καὶ μεγάλοις ἕνεκα τῆς θεοσεβείας γε-
 >γονέναι; ἀλλ' οὐκ ἔστιν· ᾧ γε ἀφορμῇ τοῦ πιστεῦσαι γέγονεν ὁ 14
 >σατανᾶς, φοιτήσας εἰς αὐτὸν καὶ οἰκήσας ἐν αὐτῷ χρόνον ἰκανόν·
 5 >ὅς βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἐπορκιστῶν νόσῳ περιπεσὼν χυλεπῆ καὶ
 >ἀποθανεῖσθαι ὅσον οὐδέπω νομιζόμενος, ἐν αὐτῇ τῇ κλίνῃ, οὐ
 >ἔκειτο, περιχυθεὶς ἔλαβεν, εἴ γε χρὴ λέγειν τὸν τοιοῦτον εἰληφέναι.
 >οὐ μὴν οὐδὲ τῶν λοιπῶν ἔτυχεν, διαφυγὼν τὴν νόσον, ὧν χρὴ 15
 >μεταλαμβάνειν κατὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας κανόνα. τοῦ τε σφραγισθῆναι
 10 >ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου· τούτων δὲ μὴ τυχόν. πῶς ἂν τοῦ ἀγίου πνεύ-
 >ματος ἔτυχεν;

καὶ πάλιν μετὰ βραχέα φησὶν

16

>ὁ διὰ δειλίαν καὶ φιλοζῴαν ἐν τῷ καιρῷ τῆς διώξεως πρεσβύ-
 >τερον εἶναι ἑαυτὸν ἀρνησάμενος. ἀξιούμενος γὰρ καὶ παρακαλού-
 15 >μενος ὑπὸ τῶν διακόνων. ἴν' ἐξελθὼν τοῦ οἰκίσκου, ἐν ᾧ καθείρξεν
 >ἑαυτόν. βοηθήσῃ τοῖς ἀδελφοῖς ὅσα θέμις καὶ ὅσα δυνατόν πρεσβυ-
 >τέρῳ κινδυνεύουσιν ἀδελφοῖς καὶ ἐπικουρίας θεομένοις βοηθεῖν.
 >τοσοῦτον ἀπέσχεν τοῦ πειθαρχῆσαι παρακαλοῦσι τοῖς διακόνοις, ὡς
 >καὶ χαλεπαίνοντα ἀπιέναι καὶ ἀπαλλάττεσθαι· μὴ γὰρ ἔτι βούλεισθαι
 20 >πρεσβύτερος εἶναι ἔφη, ἑτέρας γὰρ εἶναι φιλοσοφίας ἐραστής·.

ὑπερβάς δ' ὀλίγα. τούτοις πάλιν ἐπιφέρει λέγων

17

>καταλιπὼν γὰρ ὁ λαμπρὸς οὗτος τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ἐν
 >ἣ ἠπιστεύσας κατηξιώθη τοῦ πρεσβυτερίου κατὰ χάριν τοῦ ἐπισκόπου
 >τοῦ ἐπιθέντος αὐτῷ χεῖρα εἰς πρεσβυτερίου κλῆρον, ὃς διακωλύ-
 25 >μενος ὑπὸ παντὸς τοῦ κλήρου. ἀλλὰ καὶ λαϊκῶν πολλῶν. ἐπεὶ μὴ

ATERBDM Σarm A

1 ἀνατετράφθαι B | ἀγωνίσασθαι B ἀγωνίσθαι D | 3 ᾧ γε ATER
 Σarm δ γε Synk ὡς BDM | 4 εἰσφοιτήσας BD | 5 ὡς T¹ Synk corr. Tc
 ἐξορκιστῶν Synk | 6 οὐ TERBDM Synk ἡ A | 7 εἰληχέναι BD |
 10 τοῦτο BD, Cornelius schrieb entweder τοῦ δὲ σφραγισθῆναι ὑπὸ τοῦ ἐπι-
 σκόπου μὴ τυχόν oder τούτων δὲ μὴ τυχόν | 15 ἴν' > T¹M Synk + Tr, Tc
 getilgt | ἐξελθεῖν Synk | οἶκον BD | 16 βοηθήσειν M καὶ βοηθῆσαι
 Synk | 16/17 ὅσα¹—ἀδελφοῖς καὶ > BD | 16 ὅσα¹] ἢ M | 17 βοηθεῖν
 > BD | 18 ὡς + Tr auf Rasur | 21 πᾶσαν D¹ corr. D¹ | 24 χεῖρας
 BD Synk

et quod iacens in lecto pro necessitate perfusus sit nec reliqua in eo. 15
 quae baptismum subsequi solent, sollempniter adimpleta sint nec signa-
 culo chrismatis consummatus sit, unde nec spiritum sanctum unquam
 potuerit promereri.

5 >Denique<, inquit, >cum privata quadam gratia diligeretur ab episcopo 17
 >et vellet eum ordinare presbyterum, clerus vero omnis et quam plurimi
 >ex laicis prohiberent dicentes non licere clericum fieri eum, qui in
 >necessitate positus in lecto gratiam consecutus sit, episcopum ab
 >omnibus specialem gratiam poposcisse, ut sibi hoc de isto uno con-
 10 >cederetur<.

Scribit etiam de ipso, quod persecutionis tempore, cum in cellula 16
 quadam lateret et a diaconis, ut moris est, subvenire in exitu catechu-
 menis rogaretur, timens procedere denegavit se esse presbyterum

NPOF

2 solet *Pa* | 6 uelit *NPF* | ordinari *P* | clerus *O* | clerici *N* |
 clerus *O*

>ἐξόν ἢ τὸν ἐν κλίῃ διὰ νόσον περιχυθέντα, ὅσπερ καὶ οὗτος, εἰς
>κλήρον τινα γενέσθαι, ἠξίωσεν συγχωρηθῆναι αὐτῷ τοῦτον μόνον
>χειροτονῆσαι.

εἶτ' ἄλλο τι τούτοις χεῖριστον προστίθῃσιν τῶν τοῦ ἀνδρός 18
5 ἀτοπημάτων, λέγων οὕτως

>ποιήσας γὰρ τὰς προσφορὰς καὶ διανέμων ἐκάστῳ τὸ μέρος καὶ
>ἐπιδιδούς τοῦτο, ὁμνῶν ἀντὶ τοῦ εὐλογεῖν τοὺς ταλαιπώρους
>ἀνθρώπους ἀναγκάζει, κατέχων ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τὰς τοῦ λα-
>βόντος καὶ μὴ ἀφιεῖς, ἔστ' ἂν ὁμνῶντες εἰπωσιν ταῦτα (τοῖς γὰρ
10 >ἐκείνους χρῆσομαι λόγοις): >ὁμοσόν μοι κατὰ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ
>σώματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μηδέποτε με καταλιπεῖν
>καὶ ἐπιστρέψαι πρὸς Κορνήλιον, καὶ ὁ ἄθλιος ἄνθρωπος οὐ πρό- 19
>τερον γενέται, εἰ μὴ πρότερον αὐτῷ καταράσαιο, καὶ ἀντὶ τοῦ εἰ-
>πεῖν λαμβάνοντα τὸν ἄρτον ἐκείνου τὸ ἀμῆν, οὐκ ἐπανήξω πρὸς
15 >Κορνήλιον λέγει.

καὶ μεθ' ἕτερα πάλιν ταῦτά φησιν

20

>ἤδη δὲ ἴσθι γεγεμῶσθαι καὶ ἔρημον γεγονέναι, καταλιμπανόν-
>των αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἐκάστην τῶν ἀδελφῶν καὶ εἰς τὴν ἐκκλη-
>σίαν ἐπαρροχόμενων· ὃν καὶ Μωσῆς, ὁ μακάριος μάρτυς, ὁ παρ'
20 >ἡμῶν ἔναγχος μαρτυρήσας καλήν τινα καὶ θαυμαστὴν μαρτυρίαν,
>ἔτι ὢν ἐν κόσμῳ, κατιδὼν αὐτοῦ τὴν θρασύτητα καὶ τὴν ἀπόνοιαν,
>ἀκονιόνητον ἐποίησεν σὺν τοῖς πέντε πρεσβυτέροις τοῖς ἅμα αὐτῷ
>ἀποσχίσασιν ἐκ τούτων τῆς ἐκκλησίας.

καὶ ἐπὶ τέλει δὲ τῆς ἐπιστολῆς τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης παραγενο- 21
25 >μένων ἐπισκόπων τῆς τε τοῦ Νουάτου κατεγνωκότων ἀβελτηρίας
>κατάλογον πεποιήται. ὁμοῦ τὰ τε ὀνόματα καὶ ἧς ὁ καθεὶς αὐτῶν

ATERBDM Σ^{arm} A

1 ἐν κλίῃ BDM ἐπὶ κλίῃ | TE Synk ἐπὶ κλίῃσ 'AR' | καὶ > B¹ + B¹

4 τοῖτοις χεῖριστον BDM χεῖριστον τοῖτοις ATER | 6 τὸ > T¹, Tc getilgt

7 ἐπιδούς M | ὤμνεν BDr ὁμνεν D¹ | 8 ἀναγκάζων καὶ BD | 9 ἀφιεῖς
Tc ERBDM ἀφείσ AT¹ Synk | 10/11 αἵματος καὶ τοῦ σώματος BDM σώματος
καὶ τοῦ αἵματος A σώματος καὶ αἵματος TER Synk bei dem Leibe und Blute Σ^{arm}

13 αὐτῷ B ἐαυτῷ Synk αὐτῷ ATERDM | 14 λαμβάνον M | οὐκ ἐπανήξω
Σ^{arm} οὐκέτι ἀνήξω Π οὐκέτι ἐπανήξω Synk τὸ μὴ ἐπανήκειν Nikephoros 6, 3

24 τῆς² > R | 25 τοῦ > M

et quod sacramenta dividens populis accipientium manus teneret nec 18
prius permetteret sumere quam sibi per ea, quae unusquisque tenebat in
manibus, iuraret quod numquam se relicto ad Cornelium remearet.

NPOF

1 populus *N*

προηγείτο παροικίας, ἐπισημαινόμενος, τῶν τε μὴ παρὰ γενομένων 22
μὲν ἐπὶ τῆς Ῥώμης, συνενδοκησάντων δὲ διὰ γραμμάτων τῇ τῶν
προειρημένων ψήφῳ τὰς προσηγορίας ὁμοῦ καὶ τὰς πόλεις, ὅθεν
ἕκαστος ὁμοῦμενος ἐπίστελλεν, μνημονεύει, ταῦτα μὲν ὁ Κορνήλιος
5 Φαβίῳ Ἀντιοχείας ἐπισκόπῳ δηλῶν ἔγραψεν·

τῷ δ' αὐτῷ τούτῳ Φαβίῳ, ὑποκατακλινομένῳ πως τῷ σχίσματι. M³
καὶ Διονύσιος ὁ κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἐπιστέλλας πολλά τε καὶ ἄλλα
περὶ μετανόιας ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν γράμμασιν διελθὼν τῶν τε κατ'
Ἀλεξάνδρειαν ἑναγχοῦ τότε μαρτυρησάντων τοὺς ἄγῳνας διῶν, μετὰ
10 τῆς ἄλλης ἱστορίας προῶμά τι μεστὸν θαύματος διηγείται, ὃ καὶ
αὐτὸ ἀναγκαῖον τῆδε παραδοῦναι τῇ γραφῇ, οὕτως ἔχον

ἔν δέ σοι τοῦτο παράδειγμα παρ' ἡμῖν συμβεβηκὸς ἐκθήσομαι. 2
Ἐραπίων τις ἦν παρ' ἡμῖν, πιστὸς γέρον, ἀμέμπως μὲν τὸν
πολὴν διαβίωσας χρόνον, ἐν δὲ τῷ πειρασμῷ πεσὼν, οὗτος πολ-
15 ῥάκις ἐδέετο, καὶ οὐδαὶς προσεῖχεν αὐτῷ· καὶ γὰρ ἐτεθύκει, ἐν νόσῳ
δὲ γενόμενος, τριῶν ἑξῆς ἡμερῶν ἄσθονος καὶ ἀναίσθητος διετέ-
λισεν, βραχὺ δὲ ἀνασφάλας τῇ τετάρτῃ προσεκαλέσατο τὸν θυγα- 3
τριδοῦν, καὶ ἔμελλοι με τίνοσε φησὶν εἶναι τέκνον, κατέχευε, δέομαι,
σπεύσατε, καὶ με θάπτον ἀπολύσατε, τῶν προεβύτερον μοί τινα
20 κάλεσον, καὶ ταῦτα εἰπὼν, πάλιν ἦν ἄσθονος, ἴδμεν ὁ παῖς 4
ἐπὶ τὸν προεβύτερον· νύξ δὲ ἦν, κακέτοις ἡσθῆναι, ἀγικέσθαι μὲν
οὐκ ἔδυνήθη, ἐρτολῆς δὲ ἔπ' ἐμοῦ δεδομένης τοὺς ἀπαλαττομένους
τοῦ βίου, εἰ δέοντο, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πρότερον ἰκετεύσαντες
τύχουιν, ἀγίεσθαι, ἢ εὐέλπιδες ἀπαλλάττονται, βραχὺ τῆς εὐχα- 25
ριστίας ἔδωκεν τῷ παιδαρίῳ, ἀποβρέξει κυλιέσας καὶ τῷ προεβύτῳ
κατὰ τοῦ στόματος ἐπιστάξει, ἐπαρήκεν ὁ παῖς γέρον, ἔγγυς τε 5

12—S. 626, 7 Georg. Synk. 702, 2—703, 3 — 13—S. 626, 7 vgl. Zonar. 12
p. 135, 10—136, 2

ATERBDM³Σarm A

1 ἐπισημαινόμενος BD | 2 μὲν > M | τε M | 4 ἐκθήσομαι ὁμο-
μήτος M | 6 M³ BD 4 A 8 M 6 M⁷ Σarm | σχίσματι AR^cDM σχίματι
TER¹B | 9 διῶν ATBDeM δι' ὧν D¹ διαδιῶν ER | 11 ἐν τῆδε R
παραδοῦναι τῆδε M | 12 NE ER | 13 ἀμέμπως R Synk | 17, 18 siliam
siam A | 18 μέλλοι με — τέκνον BDM μέλλοι — τέκνον με 'ATER Synk
18, 19 δέομαι — ἀπολύσατε > Σarm | 19 ἐμὲ TE, με, μ auf Rasur M
21 ἀγικνεσθαι T¹Synk, corr. TcTr | μὲν T¹BM Synk μὲν οὖν AT^cTr ERD
24 nach τύχουιν + τῶν θεῶν δόρων τῆς μεταδόσεως ἀξιοῦσθαι καὶ οὕτως
TrEr | 24, 25 τῷ παιδαρίῳ τῆς εὐχαριστίας ἔδωκεν BD | 26 δὲ A Zonar

Haec et multa alia huiusmodi Cornelius de vita et moribus ac 22
 N11] profanis eius actibus scribit. Dionysius vero de hoc rescribens ad supra *MA* 44 1
 dictum Fabianum intexit etiam quandam historiam dignam memoriae,
 dicens:

5 -Serapionem quendam fuisse apud Alexandriam unum ex his, qui 2
 >lapsi sunt, eundemque saepe deprecatum, ut susciperetur nec tamen
 >inpetrasse. oppressum deinde hunc esse aegritudine, ita ut triduo iam
 >sine voce prorsus iaceret, paululum vero quarta die respirantem vocasse 3
 >ad se filiam suam et dixisse: »quousque me detinetis? quaeso vos. cito
 10 >aliquis presbyterum roget, ut possim aliquando dimitti«. et cum haec
 >dixisset, rursus sine voce permansit. abiit cursu puer ad presbyterum 4
 >noctis tempore, infirmabatur presbyter, venire non potuit; tamen, quia
 >praeceptum fuerat a me, ut lapsis in exitu nemo reconciliationis solacia
 >denegaret et maxime his quos prius id rogasse constaret, parum
 15 >eucharistiae puero, qui ad se venerat, dedit; quod infusum iussit seni
 >praeberi. regrediente adhuc puero, antequam ingrederetur domum. 5

NPOF

1 multa] in multa *N* | 2 hoc *om. Pa* | 3 memoriae *N: P¹ memora*

P² OF | 8 profusus *N*

Eusebius II.

40

γενομένου. πρὶν εἰσελθεῖν. ἀνεέγκας πάλιν ὁ Σεραπίων »ἤκει«
 »ἔγη »τέκνον; καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος ἔλθειν οὐκ ἠδυνήθη, σὺ δὲ
 »τοίησον ταχέως τὸ προστεχθὲν καὶ ἀπάλλαττέ με«. ἀπέβρεξεν ὁ
 5 »παῖς καὶ ἅμα τε ἐνέχεεν τῷ στόματι καὶ μικρὸν ἐκείνος κατα-
 »βροχθίσας εὐθέως ἀπέδωκεν τὸ πνεῦμα. ὧρ' οὐκ ἐναργῶς διετηρήθη 6
 »καὶ παρέμεινεν. ἕως λυθῆ καὶ τῆς ἁμαρτίας ἐξαλειφθείσης ἐπὶ πολ-
 »λοῖς οἷς ἔπραξεν καλοῖς ὁμολογηθῆναι δυναθῆ;»

ταῦτα ὁ Διονύσιος.

10 Ἴδωμεν δ' ὁ αὐτὸς ὅποια καὶ τῷ Νουάτῳ διαχάρουζεν. ταράττοντι
 10 τηρικιάδε τὴν Ρωμαίων ἀδελγότητα· ἐπειδὴ οὖν τῆς ἀποστασίας καὶ
 τοῦ σχίσματος πρόφασιν ἐποιεῖτο τῶν ἀδελφῶν τινας. ὧς δὴ πρὸς
 αὐτῶν ἐπὶ τοῦτ' ἔλθειν ἐκβεβιωμένος. ὅρα τίνα τρόπον αὐτῷ γράφει

»Διονύσιος Νουατιανῷ ἀδελφῷ χαίρειν. εἰ ἄκων, ὧς γῆς. ἠχθῆς.
 »δράξεις ἀναχωρήσας ἐκόν. ἴδι μὲν γὰρ καὶ πᾶν ὅτι οὖν παθεῖν
 15 »ἔπερ τοῦ μὴ διακόψαι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. καὶ ἦν οὐκ ἀδοξο-
 »τέρα τῆς ἔνεκον τοῦ μὴ εἰδωλολατρῆσαι γενομένης ἢ ἔνεκον τοῦ μὴ
 »σχίσαι μαρτυρία. κατ' ἐμὲ δὲ καὶ μείζων. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἔπερ μᾶ-
 »στις τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς. ἐνταῦθα δὲ ἔπερ ὅλης τῆς ἐκκλησίας μαρ-
 »τυρεῖ. καὶ γὰρ δὲ εἰ πείσαις ἢ βιάσαις τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ὁμότιον
 20 »ἔλθειν. μείζων ἔσται σοι τοῦ σχίσματος τὸ κατορθωμα. καὶ τὸ μὲν
 »οὐ λογισθήσεται. τὸ δὲ ἐπαινεθήσεται. εἰ δὲ ἀπειθοῦντων ἀδυνα-
 »τοίης. σῶζον σῶζε τὴν ἑαυτοῦ ψυχῆν. ἐρωσθεαί σε. ἐχόμενον τῆς
 »κλήρης ἐν νεοίῳ, εὐχόμενα.

25 Ταῦτα καὶ πρὸς τὸν Νουάτῳ γράφει δὲ καὶ τοῖς κατ' Αἴ-
 25 γυπτῶν ἐπιστολῆν περὶ μετανοίας. ἐν ἧ τὰ δόξαντα αὐτῷ περὶ

67 vgl. Matth. 10, 32. Luc. 12, 8. Apoc. 3, 5 — 13—23 Georg. Synk.
 703, 4—15 — 22 Gen. 19, 17

ATERBDM Σarm A

1 ἀναεῖσας M | 2 nach τέκνον + und er sagte zu ihm dass Σarm
 ὁ μὲν· εἰ μὲν ὁ Tr | nach ἠδυνήθη + er sagte zu ihm Σarm | 5 ἐναργῶς ὧς
 Tr | 6 ἐλθῆ M | 9 ME ABDM MJ Σarm | 10 ἐκκλησίαν BD | 12 ἀ-
 12 τῶν ER· M eorr. Re | ἐπὶ > T¹ + TcTr | 13 Νς ER | νοουατιανῷ BD
 Hieron. de uir. ill. 69 ναουατιανῷ Synk νοουάτω AT ναουάτω M ναυάτω ER Νεοτος
 Σarm Νουατο. aber am Schluss 24 huc eadem etiam Nouatiano scripsit A | ἀδελφῷ
 BDM Synk τῷ ἀδελφῷ ATER | 14 ἀναχωρήσας TcERM Σarm ἐν ἀναχωρήσῃ
 B ἐν ἀναχωρήσεισ B ἐὰν ἀναχωρήσῃς AT¹ Synk | 16 ἦ BDr Synk | 19 πεί-
 19 σαις ἢ Tr BD.1 überredet und Σarm πείσαις εἰ T¹ ER πείσαι σε εἰ Synk πείσαις εἰ A
 20 σαις M | 24 Mς ABDM ME Σarm NZ ER | κατ' > R | πρὸς τοὺς BD

rursum Serapion respiciens: »redisti«, inquit, »fili? et licet presbyter venire non potuit, tu tamen imple, quod tibi praeceptum est, ut possim discedere«. cumque esset completa sollemnitas, velut eatenis quibusdam vinculisque disruptis laetiozem iam spiritum reddidit. ex quo inquit, »constat certissime huius boni auxilio nullum debere fraudari.

Scribit etiam ipsi Novato Dionysius epistolam, cuius exemplum ME 45 inserere his dignum putavi.

»Dionysius Novato fratri salutem. Si invitus, ut ais, in hoc venisti, ostendes in eo, si desinas volens, oportuerat quidem etiam pati omnia, ne scinderetur ecclesia dei, et erat non inferior gloria sustinere martyrium pro eo, ne scindatur ecclesia, quam est illa, ne idolis imoletur, immo secundum meam sententiam maius hoc puto esse martyrium, ibi namque unusquisque pro sua tantum anima, in hoc vero pro omni ecclesia martyrium sustinet, sed nunc sive tu suadere sive etiam cogere potes fratres redire ad concordiam, maius tibi erit emendationis meritum quam fuerat culpa commissi, quia illud iam non imputabitur, hoc etiam laude dignum ducetur, si vero illi in incredulitate permanserint, salvans salva animam tuam, vale, pacem desiderans, quam tibi inprecor.

Haec eadem etiam Novatiano scripsit, dedit et ad Aegyptios epistolam de lapsorum paenitentia, in qua et regulas eis statuit paenitendi.

NPOF

5 auxilium N | 7 insere N | 9 offendis P² ostendis P¹ | 14
 NP¹O¹F sive P²F² etiam sive tu O² | 20 novatiano | NP¹O¹F novatiana P²
 cf. chron. min. 1 p. 75 et Hieron. ad a. Abr. 2269 | scribit O¹

46*

τῶν ὑποπεπτοκότων παρατίθεται, τάξεις παραπτωμάτων δια-
 γράφας. καὶ πρὸς Κόλωνα (τῆς Ἐρμουπολιτῶν δὲ παροικίας
 ἐπίσκοπος ἦν οὗτος) ἰδία τις περὶ μετανοίας αὐτοῦ φέρεται γραφή
 καὶ ἄλλη ἐπιστολεπικὴ πρὸς τὸ κατ' Ἀλεξάνδρειαν αὐτοῦ ποι-
 5 μιον. ἐν τούτοις ἐστὶν καὶ ἡ περὶ μαρτυρίου πρὸς τὸν Ὁρι-
 γένην γραφεῖσα· καὶ τοῖς κατὰ Λαοδικίαν ἀδελφοῖς, ὧν προΐστατο
 Θηλυμίδης ἐπίσκοπος, καὶ τοῖς κατὰ Ἀρμενίαν ὡσαύτως περὶ μετα-
 νοίας ἐπιστέλλει, ὧν ἐπεσκόπευεν Μερονζάνης. πρὸς ἅπασιν τού-
 10 τοις καὶ Κορηλίῳ τῷ κατὰ Ῥώμην γράφει. δεξιόμενος αὐτοῦ τὴν
 κατὰ τοῦ Νουάτου ἐπιστολήν, ἧ καὶ σημαίνει δηλῶν ἑαυτὸν παρα-
 κεκληθῆναι ὑπὸ τε Ἐλέου τοῦ ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας ἐπισκόπου
 καὶ τῶν λοιπῶν τῶν σὺν αὐτῷ Φιριμιλιανοῦ τε τοῦ ἐν Καππαδοκίᾳ
 καὶ τοῦ κατὰ Παλαιστίνην Θεοκτίστου, ὡς ἂν ἐπὶ τὴν σύνοδον
 ἀπαντήσοι τὴν κατὰ Ἀρτιόχειαν. ἔνθα τοῦ Νουάτου κρατέειν
 15 τινὲς ἐνεχείρουν τὸ σχίσμα. πρὸς τούτοις ἐπιστέλλει μνησθῆναι
 αὐτῷ Φάβιον μὲν κεκοιμήσθαι, Δημητρίου δὲ διάδοχον ἐκείνου τῆς
 κατ' Ἀρτιόχειαν ἐπισκοπῆς καθεστάναι· γράφει δὲ καὶ περὶ τοῦ ἐν
 Ἱεροσολύμοις αὐτοῖς ἡμέσιν γάσων

ὁ μὲν γὰρ θανατώσας Ἀλέξανδρος ἐν φροντῇ γενόμενος, μακα-
 20 ρίως ἀνεπαύσατο.

ἔξῃς ταύτῃ καὶ ἑτέρα τις ἐπιστολὴ τοῖς ἐν Ῥώμῃ τοῦ Λιοντίου
 φέρεται διακοικιῇ διὰ Ἰππολύτου· τοῖς αὐτοῖς δὲ ἄλλην περὶ εἰρή-
 νης διατυπῶται, καὶ ὡσαύτως περὶ μετανοίας, καὶ αὖ πάλιν ἄλλην
 τοῖς ἐκείσε ὁμολογηταῖς, ἔτι τῇ τοῦ Νουάτου συμφερομένοις γρῶμῃ·
 25 τοῖς δὲ αὐτοῖς τούτοις ἑτέρας δύο, μεταθεμένους ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν,
 ἐπιστέλλει. καὶ ἄλλοις δὲ πλείοσιν ὁμοίως διὰ γραμμάτων ὁμι-
 λήσας, ποικίλως τοῖς ἔτι γὰρ σπουδὴν περὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ ποι-
 ονμένοις καταλέλοιπεν ὄφελείας.

ATERBDMΣarm A

1 παρατίθεται B | ἡμερημμάτων DM | 2 κόλωνα TrBDMΣarm Κόλ-
 λωνα Synk 794, 1 κόλονα ATER Hieron. de uir. ill. 69 | 3 αὐτοῦ > B
 4 5 αὐτοῦ ποιμίων BDM ποιμίων αὐτοῦ ATER | 6 δὲ ἀδελφοῖς BD | προΐ-
 στατο ARBDM προΐσταται TE | 7 Θηλυμίδης A Θηλυμίδης M | 8 μερον-
 ζάνης TERBD Synk 794, 5 μερονζάνης A μεροζάνης M | ἅπασιν in πᾶσι corr.
 Te getilgt | 10 τοῦ ARBD > TEM | ἐν ᾧ B | 11 τε > M | 15 ἐν-
 χειρουν BDM ἐπεχείρουν ATER | μὴ δινηθῆναι M | 16 Fabiano A
 19 θανατώσας BDM.1Σarm μακάριος ATER | 21 τοῖς > M | 22 δὲ > ATER
 23 ἄλλη BD > M | 24 συμφερομένους TE corr. Tr | 27 ποικίλως M | ἔτι
 ATERD εἰς ἔτι BM | 27 28 ποιονμένοις περὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ BD

sed et multa alia probatissima feruntur scripta Dionysii. scribit de 2
 paenitentia et cohortatorium libellum de martyrio ad Origenem, ad
 Laodicenses et ad Armenios de paenitentia. ad Cornelium quoque urbis 3
 Romae episcopum plurima scribit, in quibus etiam hoc indicat invita-
 tum se a multis episcopis, id est ab Heleno Tarso Ciliciae et Firmiliano
 Cappadociae et Theoctisto Palaestinae, ut ad synodum Antiochiam pergat,
 quod ibi Novati dogmata quidam serere conarentur. et addit quod 4
 Fabiano Antiocheno episcopo defuncto Demetrianus in episcopatu suc-
 cesserit. sed et de Hierusolymorum episcopo his verbis scribit:

1 >Admirabilis autem vir<, inquit, >Alexander in carcere positus beato
 >fine praecessit ad dominum<.

Est et alia ipsius Dionysii epistula ad Romanos scripta de ministeriis. 5
 et alia item ad ipsos de pace et de paenitentia. et ad quosdam con-
 fessores, qui adhuc in urbe Roma Novatum sequebantur. et rursus ad
 eosdem, posteaquam ad ecclesiam conversi sunt, duas epistulas scribit.
 sed et ad multos alios varia ac diversa scribens studiosis quibusque in-
 structionum et doctrinae copiosissimam materiam dereliquit.

NPOF

2 origenem *P* | 5 firmiliano *PF* | 6 theoctisto *PNO²* theoctisto *F*
 theocristae *O¹* | 7 quidem *N* | 13 et de *POF* et *N* | et ad *POO*
 ad *NO¹F*

Ζ

Τάδε καὶ ἡ ἑβδόμη περιέχει βίβλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας

- A* Περὶ τῆς Λεζίου καὶ Γάλλον κακοτροπίας.
B Οἱ κατὰ τούσδε Ῥωμαίων ἐπίσκοποι.
Γ Ὅπως Κυπριανὸς ἅμα τοῖς κατ' αὐτὸν ἐπισκόποις τοὺς ἐξ αἰρετικῆς πλάνης ἐπιστρέφοντας λουτρῶν δεῖν καθαίρειν πρώτος ἐδογματίσεν.
Δ Ὅπόσας περὶ τοῦτον Μονύσιος συνέταξεν ἐπιστολάς.
E Περὶ τῆς μετὰ τὸν διωγμὸν εἰρήνης.
10 *ς* Περὶ τῆς κατὰ Σαβέλλιον αἰρέσεως.
Z Περὶ τῆς τῶν αἰρετικῶν περμιάρου πλάνης καὶ τῆς θεοόμου ὀμώσεως Μονυσίου οὗ τε περιέλιγεν ἐκκλησιαστικοῦ κατόνος.
H Περὶ τῆς κατὰ Νοουάτου ἑτεροδοξίας.
15 *Θ* Περὶ τοῦ τῶν αἰρετικῶν ἀθέου βαπτίσματος.
I Περὶ Οὐαλεριανοῦ καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν διωγμοῦ.
IA Περὶ τῶν τότε Μονυσίῳ καὶ τοῖς κατ' Αἴγυπτον συμβάντων.
IB Περὶ τῶν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης μαρτυρησάντων.
IF Περὶ τῆς κατὰ Γαλλίῳρον εἰρήνης.
20 *IA* Οἱ κατ' ἐκεῖνο συνηκμησώτες ἐπίσκοποι.
IE Ὅπως κατὰ Καισάρειαν Μερόνος ἐμαρτύρησεν.
15 *I* Ἡ κατὰ Ἀστέριον ἱστορία.

AAn Σarm Σarm t BD^{TM.1}, ohne Zahlen T | 3 καὶ Γάλλον > Σarm
4 οἱ TM ὅσοι AAn τίνες οἱ BD | 8 ὅσοι M | συνέταξε διονύσιος BD
9 γενομένης εἰρήνης BD | 11 vor τῶν αἰρετικῶν + κατὰ BD |
16 οὐαλεριανῶ BD οὐαλερίων T | 17 IA οὐαλεριανῶ καὶ τοῦ καταπτόν
διωγμοῦ An | συμβάντων πραγμάτων BD | 19 nach εἰρήνης + τοῦ
οὐαλεριανῶ παῖδα Dr | 22 περὶ τῆς κατὰ ἀστέριον ἱστορίας BD
i > An

LIBER VII

Textus

| | | | | |
|----|--------------------|---|------|--|
| | — | | I | De Decii et Galli male gestis rebus. |
| | transpo- nuntur | { | II | Qui fuerint sub ipsis episcopi. |
| 5 | | | III | De Cypriano et quod statuerit haereticos rebaptizandos. |
| | — | | IIII | Quod Dionysius contra sentiat. |
| | om. | | V | De pace, quae post persecutionem facta est. |
| | — | | VI | De haerese Sabellii. |
| | — | | VII | De revelatione, quae Dionysio episcopo a domino facta est propter lectionem haeticorum librorum. |
| 10 | — | | VIII | De Novati schismate. |
| | — | | VIII | De haeticorum baptisate. |
| | — | | X | De persecutione Valeriani. |
| | — | | XI | De his quae in Dionysium vel ceteros Aegypti episcopos gesta sunt. |
| 15 | — | | XII | De his quae apud Caesaream Palaestinae martyres facti sunt. |
| | XIII. XIII | { | XIII | De pace quae sub Gallieno facta est. |
| | ante XVIII | | XIII | Qui episcopi tunc nobiles fuerunt. |
| 20 | — | | XV | De martyrio Marini. |
| | — | | XVI | Relatio de Astyrio. |

NPOF

F sic ordinat: 1—12. 15—18. 13. 14. 19—29

O sic ordinat: 1—4, 5 (4. 5 *Ob* 5. 4 *Oa*). 6—20. 22—29, numerans capita XXI. numeros 11. 12 bis ponens, sub numero XI iterato duo capita (e. 13. 14) comprehendens. omittens e. 21; unde in praescripto sic est: q uiginti iniquum expulsi (disceptioni)

2 deci *Pa* | 3 ipsi *N* | 8 herese *P*OF here *N*. re *N* | 10 ualente *P*
 | 13 ualeriane *N* | 14 in *om.* *P*¹ | 15 dionysio *N* | 16 quae] in ceteris *F*
 | aegypti *om.* *Pa* *O*¹ | 16 quae] qui *P* | 19 episcopia *N* | fuerint *P*¹

21 asterio *N*

- IZ *Περὶ τῶν κατὰ Πανεάδα σημείων τῆς τοῦ σωτήρος ἡμῶν μεγαλοργίας.*
 IH *Περὶ τοῦ θρόνου Ἰακώβου.*
 IΘ *Περὶ τῶν ἑορταστικῶν Διονυσίου ἐπιστολῶν, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ πάσχα κανονίξει.*
 5 K *Περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συμβάντων.*
 KA *Περὶ τῆς ἐπιστηφάσης νόσον.*
 KB *Περὶ τῆς Γαλλίηρον βασιλείας.*
 KΓ *Περὶ Νέπωτος καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν σχίσματος.*
 10 KΔ *Περὶ τῆς Ἰωάννου ἀποκαλύψεως.*
 KE *Περὶ τῶν ἐπιστολῶν Διονυσίου.*
 Kς *Περὶ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως καὶ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συστάσης ἐπ' αὐτοῦ αἰρέσεως.*
 KZ *Περὶ τῶν τότε γνωριζομένων διαφανῶν ἐπισκόπων.*
 15 KH *Ὅπως ὁ Παῦλος ἀπελεγθῆις ἐξεκηρύχθη.*
 KΘ *Περὶ τῆς τῶν Μαρτινιῶν ἑτεροδόξου διαστροφῆς ἄρτι τότε ἀρξασμένης.*
 A *Περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοῦς διασφαιρῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδροῶν τίνες τι αὐτῶν μέχρι τῆς τῶν ἐκκλησιῶν πολιορκίας δέμειναν.*
 20

1 *πανεύδα* M | 2 nach dem Titel IZ haben IH *περὶ τοῦ ἐνδοιάντος* οὐ ἢ ἀμορφοῦσα ἀνέστησεν AA^m | 3 IΘ AA^m | *ιακώβου* TMAΣ^{arm} Σ^{arm} mit *ιακώβου τοῦ ἐπισκόπου* A *ιακώβου τοῦ ἀποστόλου* Am *ιακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου* BD | 4 K AA^m | 6 KA AA^m | 7 KB A den Titel > Am vor *νόσον* + *τότε* BD | *weleho war in Alexandrien* Σ^{arm} Σ^{arm} t | 8 KI^r AA^m | *τὴν περὶ* BD | 9 KZ AA^m | 10 KE AA^m | *γερομένης ἀποκαλύψεως* BD | 11 Kς AA^m | *διονυσίου τοῦ τῆς ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου* BD | 12 KZ AA^m | 13 ἐπ' T^r corr. T^e | 14 KH AA^m | 15 KH—*ἐξεκηρύχθη* > A KΘ AA^m | *ὅπως ὁ παῦλος* AA^m TM Σ^{arm} Σ^{arm} mit *περὶ παύλου τοῦ σαμοσατέως ὅπως* BD | *ἀπελεγθῆις* TBDM *ἀπελεγθῆις ἐπὶ μακρινός τινας ἐπὶ σοφιστῶν προσφαιρῶν* AA^m | nach dem Titel KH [= KΘ AA^m] hat A *περὶ τῆς κατὰ παύλου ἐπιστολῆς τῶν ἐπισκόπων* Am | 16 A A AA^m Am KH A | 17 nach dem Titel KΘ [= A A] hat AA *περὶ τῆς κατὰ παύλου ἐπιστολῆς τῶν ἐπισκόπων* A | 18 AB AA^m KΘ A | 19 vor *τίνες* + AA M | 20 *ἔμειναν* BD *δέμειναν ἐν ᾧ καὶ ἐξ τῶν ἀνατολίων κανόνων περὶ τοῦ πάσχα* M

Textus

- XVII De signis, quae virtute salvatoris apud Paneadam
febant.
- XVIII De throno Iacobi.
- XVIII Quomodo Dionysius de pascha statuit.
- 5 om. XX De his quae apud Alexandriam acciderunt.
- XXI De morbis qui acciderunt.
- XXII De Gallieni regno.
- XXIII De Nepote et schismate eius.
- XXIII De apocalypsi Iohannis.
- 0 — XXV De epistulis Dionysii.
- XXVI De Paulo Samosateo et de haeresi eius.
- XXVII De episcopis qui per illud tempus nobiles habebantur.
- XXVIII De haeresi Manichaeorum tunc exorta.
- 5 — XXVIII De ecclesiasticis viris nobilibus, quorum aliquanti etiam usque ad nostram memoriam perdurarunt.

NPOF

1 apud¹ ac P^a ad P^b | paniadam P^c | 8 apud¹ P^c | 9 apud¹
lipsios N | 11 samosat h'eo NPO samosateno E | 11 timo¹ MA¹ tunc
nuper NO

ER Τάδε περιέχει καὶ ἡ ἕβδομη [Z E] βίβλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου [τοῦ Παμφίλου > E]

A-Γ = Text

Δ Ὅσας περὶ τοῦτου Διοτίσως συνέταξεν ἐπιστολάς, εὐήγηρ ἤδη τῶν ἐκκλησιῶν ἔχουσῶν.

E Ὡς Ἐύστατος ἔτερος μετὰ Στέφανον [στεφάνου R] τὴν Ῥωμαίων κατέσχευ ἐκκλησίαν.

ς Z = Text

H Περὶ τῆς κατὰ Νανάτον ἑτεροδοξίας.

Θ = Text

I Ὡς μετὰ Γάλλον Βαλλεσιανὸς ὄμει παιδὶ Γαλλίφω τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων κατασχὼν διωγμὸν κατὰ Χριστιανῶν ἐκίνησεν.

IA-IZ = Text

IH Περὶ τοῦ θρόνου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ.

IO-KZ = Text

KH Ὡς Γαλλίφω Κλαύδιος καὶ Κλαύδιον Ἀνθιμιανὸς βασιλεὺς διαδέχεται.

KΘ = KH Text

Λ Περὶ τῆς τοῦ Παύλου διαγωγῆς [διαδοχῆς R] ὁποῖος ἦν.

ΛΑ Ὅτι Παύλου βασιλικῆ χειρὶ τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας διωχθέντος Δόμνος κατέστη διάδοχος.

ΛΒ Ὡς Ἀνθιμιανὸν Πρόβος καὶ Πρόβον Κάρως σὺν τοῖς νύοις διαδέχεται καὶ πάλιν τοῖτοντος Διοκλητιανὸς ὁμοίως διαδέχεται, καθ' ὃν καιρὸν Φίληξ [φίλιξ R] Ῥωμαίων ἐπίσκοπος ἀναδέδεικται.

$\Lambda\Gamma = \overline{K\Theta}$ Text

$\overline{\Lambda\Delta}$ Περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοῖς διαπρεφέων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν

$\overline{\Lambda E}$ Περὶ Εὐσεβίου καὶ Ἀνατολίου τῶν ἐπισκόπων Λαοδικείας.

$\overline{\Lambda\zeta}$ Ἐκ τῶν κανόνων τοῦ προειρημένου Ἀνατολίου περὶ τοῦ πάσχα.

$\overline{\Lambda\Xi}$ Τίνας ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς διαπρεφέων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν μέχρι τῆς τῶν ἐκκλησιῶν πολιορκίας διέμειναν.

Τὸν ἑβδομον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας αὐτῆς ὁ μέγας ἡμῖν Ἀλεξανδρόων ἐπίσκοπος Διονύσιος ἰδίαις φωναῖς συνεκπονήσει, τῶν καθ' ἑαυτὸν πεπραγμένων ἕκαστα ἐν μέρει δι' ὧν καταλέλοιπεν ἐπιστολῶν ὑφηγούμενος· ἐμοὶ δ' ὁ λόγος ἐντεῦθεν ποιήσεται τὴν
5 ἀρχήν.

Δέκιον οὐδ' ὅλον ἐπικρατήσαντα δεῖν ἐτοῖν χρόνον αὐτίκα τε **A 1**
ἅμα τοῖς παισὶν κατασφαιγέοντα Γάλλος διαδέχεται· Ὀριγένης ἐν τούτῳ
ἐνὸς δέοντα τῆς ζωῆς ἑβδομήκοντα ἀποπλήσας ἔτη, τελευτᾷ. γρά-
φων γέ τοι ὁ Διονύσιος Ἐρμάμωμι, περὶ τοῦ Γάλλου ταῦτα φάσκει

10 ἀλλ' οὐδὲ Γάλλος ἔγνω τὸ Δεκίου κακὸν οὐδὲ προσεκόπησεν τί
> ποτ' ἐκείνον ἔσφηλεν, ἀλλὰ πρὸς τὸν αὐτὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν
> αὐτοῦ γενόμενον ἔπταισε λίθον· ὅς ἐν φερομένης αὐτῷ τῆς βασι-
> λείας καὶ κατὰ νοῦν χωροῦντων τῶν πραγμάτων, τοὺς ἱεροὺς ἄν-
> θρας, τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ καὶ τῆς ὑγιείας πρεσβεύοντας
15 > πρὸς τὸν θεόν, ἤλασεν, οὐκοῦν σὺν ἐκείνοις ἐδίωξεν καὶ τὰς ὑπερ-
> αὐτοῦ προσενχάσας.

ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦδε·

κατὰ δὲ τὴν Ῥωμαίων πόλιν Κορνηλίου ἔτεσιν ἀμφὶ τὰ τρία **B 2**
τὴν ἐπισκοπὴν διανύσαντος· Λούκιος κατέστη διάδοχος, μηνὶ δ'
20 οὐδ' ὅλοις οὗτος ὁκτὸ τῆ λειτουργία διακονησάμενος· Στεφάνῳ τε-

10—16 Georg. Synk. 706, 5—12 — 11/12 vgl. Matth. 21, 44. Luc. 20, 18

ATERBDMΣarm A

1 τὸν—ἱστορίας AT τῶν—ἱστορίας M τὸ—ἱστορίας BD τὸν—ἱστορίας
τόμον ER septimum—librum A auf Decius folgte Gallus, aber im siebenten Buch
Σarm | 6 A ERM 4 A 1 BDΣarm | δε M | 7 τοῖς TEBDM > AR
8 δὲόν M | 9 δέ τοι M | 14 τῆς¹ > B | 15 ἤλιπεν M |
16 αὐτοῦ BDM Synk ἑαυτοῦ ATER | 17 ταῦτα—τοῦδε > B + Bcm |
18 τρία] λ M | 19 δ' > BD

[I] Septimum nobis ecclesiasticae historiae librum scriptorum suorum
 cudat elogiis nobilissimus patrum et clarus in episcopis Dionysius. qui
 posteaquam Decius non totis duobus annis principatu Romani apicis .1 1
 ministrato cum filiis pariter interemptus est et Gallus suscepit imperium,
 5 quo tempore etiam Origenes septuagensimo aetatis anno non ad inte-
 grum expleto defunctus est, scribens Hermammoni cuidam de Gallo
 haec refert:

>At ne Gallus, inquit, >malum Decii aut videre potuit aut cavere,
 >sed in eundem lapidem offensionis inpegit. cuius cum regnum floreret
 10 >initio et cuncta ei ex sententia cederent, sanctos viros, qui pro pace
 >regni eius deo summo supplicabant, persecutus est, cum quibus et
 >prosperitatem suam pariter fugavit et pacem<.

[II] In urbe vero Roma Cornelio episcopatum regente et apud Cartha- P 3
 ginem Cypriano, ambobus fide virtute pietate praestantibus, quaestio
 15 exorta est in Africae magis partibus, si oporteret haereticos rebaptizari.
 cumque id a Cypriano et ceteris paene omnibus per Africam sacerdoti-

NPOF

2 cudat] O²F' caudat N cludat O' curat P: ~~caudat~~

- λυτῶν μεταδίδοσι τὸν κλήρον. τούτῳ τὴν πρώτην ὁ Μονύσιος
 τῶν περὶ βαπτίσματος ἐπιστολῶν διατυποῦται. ζητήματος οὐ σμι-
 κροῦ τηρικᾶδε ἀνακινηθέντος, εἰ δέοι τοὺς ἐξ οἴας δ' οὖν αἰρέσεως
 ἐπιστρέφοντας διὰ λουτροῦ καθαίρειν. παλαιοῦ γέ τοι κερρα-
 5 τικότητος ἔθους ἐπὶ τῶν τοιούτων μόνῃ χρῆσθαι τῇ διὰ χειρῶν ἐπι-
 θέσει εὐχῆ. πρῶτος τῶν τότε Κεπριανός, τῆς κατὰ Καρχηδόνα **Γ 3**
 παροικίας ποιμήν. οὐδ' ἄλλως ἢ διὰ λουτροῦ πρότερον τῆς πλάνης
 ἀποκαθαρμένους προσέειπαι δεῖν ἡγεῖτο. ἀλλ' ὁ γε Στέφανος
 μὴ δεῖν τι νεώτερον παρὰ τὴν κρατήσασαν ἀρχὴν παρεάδοσιν ἐπι-
 10 ζαινοτομεῖν οἰόμενος, ἐπὶ τούτῳ διηγεράσκει· πλεῖστα δὲ οὖν αὐτῷ **Γ 4**
 περὶ τούτου διὰ γραμμάτων ὁ Μονύσιος ὁμιλήσας, τελευτῶν δηλοῖ
 ὡς ἄρα τοῦ διωγμοῦ λελοσηκότος αἱ πανταχόσε ἐκκλησίαι τὴν κατὰ
 Νουάτον ἀποστραφίσαι νεωτεροποιίαν, εἰρήνην πρὸς ἑαυτὰς ἀνι-
 λήφουσαν· γράφει δὲ ὧδε
- 15 «ἴσθι δὲ νῦν, ἀδελφε, ὅτι ἤρωνται πᾶσαι αἱ πρότερον διεσχισ- **E 5 1**
 μέναι κατὰ τε τὴν ἀνατολὴν ἐκκλησίαι καὶ ἔτι προσωτέρω, καὶ
 πάντες εἶδιν ὁμόφρονες οἱ πανταχοῦ προσεστῶτες, χαίροντες καθ'
 ἑτεροβόλῃ ἐπὶ τῇ περὶ προσοδοσίαν εἰρήνῃ γενομένῃ. Δημητριανός
 ἐν Ἀντιοχείᾳ, Θεόκτιστος ἐν Καισαρείᾳ, Μαζαβάνης ἐν Αἴλιᾳ, Μα-
 20 «ρίνος ἐν Τύρῳ κοιμηθέντος Ἀλεξάνδρου, Πιλόδορος ἐν Λεοδιχείᾳ
 ἀναπαυσάμενον Θηλυμίδου, Ἐλενος ἐν Ταρσῷ καὶ πᾶσαι αἱ τῆς
 «Κιλικίας ἐκκλησίαι, Φριμιλιανός καὶ πᾶσα Καππαδοκία· τοὺς γὰρ
 «προσωτέρω μόνους τῶν ἐπισκόπων ὠνόμασα, ἵνα μήτε μήκος
 «τῇ ἐπιστολῇ μήτε βάρους προσάνω τῷ λόγῳ, αἱ μέρτοι Συρίαί ὅλαι **2**
 25 «καὶ ἡ Ἀραβία, οἷς ἐπαρκεῖτε ἐκάστοτε καὶ οἷς νῦν ἐπεστείλατε, ἢ τι
 «Μεσοποταμία Πόντος τε καὶ Βιθυνία καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, ἀγγελ-

15—S. 640, 2 Georg. Synk. 708, 3—16

ATERBDM Σ^{arm}. 1

1 τοῦτο TERBDM τοῦτο δὲ στεγάνω A Σ^{arm} | 4 ἐπιστρέφοντας ABDM
 ἐπιστρέφοντας TER | 6 Γ AM 1 Σ^{arm} 15 BD 4 ER | τῶν > B
 10 J AM Σ^{arm} ER 640, 3 BD | 11 τελευτῶν AT¹BD τελευταῖον TcTrERM
 15 E M 640, 3 Σ^{arm} 640, 8 BD 14 A | 19 μαζαβάνης T¹, durch Rasur
 corr., μαζαβάνης M beides A HSS | 20 κοιμηθέντος Ἀλεξάνδρου ΠΣ^{arm} Synk
dormiente in pace Alexander zu Mazabanes in Hierosolymis gestellt A nach Con-
 jectur; voreusebianische Interpolation | 21 ἀναπαυσάμενον Θηλυμίδου ΠΣ^{arm}
 Synk > A mit für Dionys richtiger Conjectur; | 24 τῇ ἐπιστολῇ ABDM Synk
 τῆς ἐπιστολῆς TER | 25 ἐπαρκεῖται DM ἐπαρκεῖσθαι Synk | ἐκαστός τε M
 | νῦν ἐπεστείλατε ATERBD A Σ^{arm} συν ἐπεστείλατε M ἐπεστείλατε Synk

bus oportere fieri decerneretur, Cornelius et ceteri omnes per Italianam sacerdotes huiusmodi decretum manente sacerdotali concordia refutarunt. statuentes antiquitus a patribus super hoc traditam regulam debere servari, quae continebat post abiectiōem pravi et confessionem recti dogmatis sola eos manus inpositione purgandos.

[1] Sed post Cornelii consummationem, qui tribus circiter annis sacer- *B 2*
dotio functus est, episcopatus sedem Lucius suscepit, cui octo solis
mensibus sacerdotio administrato Stephanus succedit quique similem
Cornelio de non rebaptizando sententiam tulit, ad quem Dionysius *J 4*
multa et saepe scripta direxit de multis ecclesiasticis disserens causis.
in quibus inter cetera etiam hoc indicat, quod omnes ecclesiae abiecta
Novati praesumptione pacem inter se invicem servent. scribit ergo et
de hoc his verbis:

>Scito autem, frater, omnes ecclesias in Oriente, quae prius con- *E 5 1*
>turbabantur, nunc redisse in concordiam et omnes sibi unanimiter
>cohaerere gaudentes et exultantes de pace, quae ultra spem ecclesiae
>reddita est, id est Demetrianus apud Antiochiam et Theoctistus apud
>Caesaream, Mazabanes in Hierusolymis, dormiente in pace Alexandro
>Marinus apud Tyrum, Heliodorus apud Laodiceam, Helenus in Tarso,
>Firmilianus in Cappadocia. verum ne sermo epistolae longior fieret,
>nobilium tantummodo urbium tibi episcopos indicavi, ut etiam ceteros *2*
>cum ipsis pariter unum sentire non dubites per universam Syriam vel
>Arabiam; sed et hi, quibus nunc scripsistis, Mesopotamiae episcopi
>idem sapiunt, Pontus quoque et Bithynia, omnes pariter unanimes

NPOF

18 mazabannes *NP* mazabbanes *OF* | 19 laodiciam *NPO* | 20 fir-
millianus *PF* | 23 his *P* | 24 unanimes *P F*

ἠλιθῶνται πάντες πανταχοῦ τῇ ὁμοιοῖα καὶ φιλαδελφίᾳ. δοξάζοντες
τὸν θεόν.

ταῦτα μὲν ὁ Διονύσιος· Στεφάνου δ' ἐπὶ δευτὴν ἀποπλήσαντα 3
τὴν λειτουργίαν ἔτεινεν. Ἐξότος διαδέχεται. τούτῳ δευτέραν ὁ Διο-
5 νύσιος περὶ βαπτίσματος χαράξας ἐπιστολὴν, ὁμοῦ τὴν Στεφάνου
καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων γνώμην τε καὶ κρίσιν δηλοῖ, περὶ τοῦ
Στεφάνου λέγων ταῦτα

Ἐπιστάλκει μὲν οὖν πρότερον καὶ περὶ Ἐλέου καὶ περὶ Φι- 4
μιλιανῶ καὶ πάντων τῶν τε ἀπὸ Κιλικίας καὶ Καππαδοκίας καὶ
10 ὄλλων ὅτι Γαλατίας καὶ πάντων τῶν ἐξῆς ὁμοροῦντων ἔθνων, ὡς
οὐδὲ ἐκείνοις κοινωρήσων διὰ τὴν αὐτὴν ταύτην αἰτίαν, ἐπειδὴ
τοὺς αἰρετικούς, φησὶν, ἀναβαπτίζουσιν, καὶ σκόπει τὸ μέγεθος τοῦ 5
πράγματος, ὄντως γὰρ δόγματα περὶ τούτου γέγονεν ἐν ταῖς με-
γίσταις τῶν ἐπισκόπων συνόδοις, ὡς πενθάνομαι, ὥστε τοὺς προσ-
15 ῶντας ἀπὸ αἰρέσεων προκατηχηθέντας εἶτα ἀπολούεσθαι καὶ ἀνα-
καθαίρεισθαι τὸν τῆς παλαιᾶς καὶ ἀκαθάρτου ζύμης ὄπλον, καὶ
περὶ τούτων αὐτοῦ πάντων δέόμενος ἐπέστειλας.

καὶ μεθ' ἑτερά φησιν

καὶ τοῖς ἀγαπητοῖς δὲ ἡμῶν καὶ συμπροσβυτέροις Διονύσιῳ καὶ
20 Φιλήμονι, συμφήγοις πρότερον Στεφάνῳ γενομένοις καὶ περὶ τῶν
αὐτῶν μοι γράφουσιν, πρότερον μὲν ὀλίγα, καὶ νῦν δὲ διὰ πλείονων
ἐπέστειλας.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ δηλουμένου ζητήματος·

8—22 Georg. Synk. 709, 5—18 — 15 I Kor. 5, 7

ATERBDM Σ^{arm} A

3 E ER | καὶ ταῦτα μὲν ὁ διονύσιος ὡς γράφει BD | 4 τοῦτω AT¹
DM Σ^{arm} τοῦτω δὲ T¹ ERB | 5 χαράξας BDM ἐγγράξας ATER | 9 καὶ
πάντων τῶν τε ATERBD Synk πάντων τε τῶν M | τῆς κιλικίας BD | 10
ὄλλων ὅτι TERBDM Synk Σ^{arm} > A | 11 οὐδὲν M | 13 ἐν > M
13 14 μεγίσταις > T¹ + T^{em} | 15 αἰρέσεων BDM Synk αἰρέσεως ATER Σ^{arm}
ἀπολούεσθαι BDM Synk ἀπολούσασθαι ATER | 20 συμφήγοις D
21 μοι ATERM Synk Σ^{arm} μὲν BD | 23 δηλουμένον ζητήματος ATERM Σ^{arm}
ζητουμένον τούτου καὶ δηλουμένον κεφαλαίον BD

>et concordēs et multa sibi invicem caritate conexi glorificant deum
>nostrum<.

1] Haec Dionysius scribit. | Stefano vero duobus annis impleto succē- 3
dotio Romae Xystus succedit. ad quem scribit nihilominus Dionysius
5 de baptisate commemorans, quod Stefanus quidem decessor suus 4
scribens ad Firmilianum et Helenum ceterosque illarum partium episco-
pos statuerit nec communicandum esse his qui rebaptizant, sed debere 5
considerari magnitudinem rei, quia non quicumque, sed permagni et
nobiles in episcopis viri sint, quibus hoc visum sit. dicit etiam, quod 6
10 super hoc scripserit plenius ad Dionysium et Filemonem presbyteros
urbis Romae.

NPOF

4 *sixtus Pa* | 5 *decursor Ia* | 6 *firmilianum Ia* | 7 *decessor*
Pa | 8 *considerari] PF considerare No* | 10 *et. ac. Ia*
Eusebius II.

σημαίνων δὲ ἐν ταύτῳ καὶ περὶ τῶν κατὰ Σαβέλλιον αίρετικῶν ὡς καὶ αὐτὸν ἐπιπολαζόντων. ταῦτά γησιν

περὶ γάρ τοῦ γῆν ζωηθέντος ἐν τῇ Πτολεμαίδι τῆς Πενταπόλειως δόγματος. ὅντος ἀσεβοῦς καὶ βλασφημίας πολλὴν ἔχοντος περὶ τοῦ πατοζράτορος θεοῦ πατρὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπίστιαν τε πολλὴν περὶ τοῦ μονογενοῦς παιδὸς αὐτοῦ. πτοῦ πρωτοτόκου πάσης κτίσεως. τοῦ ἐνανθρωπήσαντος λόγου. ἀνεύσθησθαι δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἐλθόντων ἐκατέρωθεν πρὸς ἐμὲ καὶ προγοραμμάτων καὶ τῶν διαλεξιμένων ἀδελφῶν. ἐπέστειλά τινα. ὡς ἐδυνήθην. παρασχόντος τοῦ θεοῦ. διδασκαλικώτερον ἐηγηρέμενος. ὃν τὸ ἀντίγραφον ἔπεμψά σοι.

καὶ ἐν τῇ τρίτῃ δὲ τῶν περὶ βελτίσματος. ἢ Φιλήμονι τῷ Ζ κατὰ Ρώμην πρεσβυτέρῳ ὃ αὐτὸς γράφει. ἰονύσιος. ταῦτα παρτίθεται

ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς συντάγμασιν καὶ ταῖς παραδόσεσιν τῶν αίρετικῶν ἐνέτυχον. χαίρων μὲν μόν πρὸς ὀλίγον τὴν ψυχὴν ταῖς περμιάρσις αὐτῶν ἐνθυμήσειν. ὄντων δ' οὖν ἐπ' αὐτῶν ταύτην λαμβάνων. τὸ ἐξελέγχειν αὐτοῖς παρ' ἐμαυτοῦ καὶ πολὺ πλείον βδελύττεσθαι. καὶ δὴ τινοὶ ἀδελφοῦ τῶν πρεσβυτέρων με ἀπειρογοντος καὶ δεδιττο- μένον συμψέρεσθαι τῷ τῆς ποιηρίας αὐτῶν βοηζόσῳ. λιμανεῖσθαι γάρ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ. καὶ ἀληθῆ γε λέγοντος. ὡς ἡσθόμην ὄραμα θεόπεμπτον προσελθόν ἐπέρωσέν με. καὶ λόγος πρὸς με γινόμενος προσέταξεν. διερωτήθην λέγων· »πᾶσιν ἐντέγγαρε οἷς ἔα

3—11 Georg. Synk. 709. 19—710. 8 — 7 Kol. 1, 15 — 15—8. 641, 22 Georg. Synk. 710, 15—712, 1

ATERBDMΣ^{arm}1

1 ε ΑΣ^{arm} 640, 23 MBDER ἐν ταύτῳ ATERM1 ἐπ' αὐτῷ BD | περὶ τῶν ATERM τῶν περὶ B περὶ D | 4 ἔχοντος T¹T²BDM Synk περιέχοντος AT²ER | 5 ἡν πρὸς T²ERΣ^{arm} ἡν πρὸς καὶ AT¹T²M Synk A 9^h καὶ πρὸς BD | 6 πολλὴν TER Synk πολλὴν ἔχοντος ABDMΣ^{arm} | τοῦ ABDM Synk τῆς τοῦ TER | μονογενοῦς ATERBD Synk Σ^{arm} γενομένων M > A | 7 τοῦ¹ BDM Σ^{arm} καὶ ATER Synk | τοῦ²—λόγον > A | 9 προγοραμμάτων T durch Rasur. ERBDM πρὸς γοραμμάτων AT¹Σ^{arm} τῶν γοραμμάτων Synk | 12 Z ΑΣ^{arm}RBD 15 EM | 15 καὶ ταῖς παραδόσεσιν > D | 16 πρὸς ὀλίγον μόν M | 17 ἐπ' > TER | 19 με > D Synk | 20 συμψέρεσθαι T²ERDM Synk Σ^{arm} συμψέρεσθαι AT¹B | 21 γε > T¹ Synk. T² getilgt | 22 προσελθόν > M

Indicavit autem pariter etiam de Sabellii haerese, quae temporibus : 6
psius exorta sit, scribens haec:

»Quid autem dicam de ea doctrina, quae apud Ptolemaidam Pempto-
poleos civitatem nuper exorta est, plena blasphemis in deum patrem et
in dominum nostrum Iesum Christum, negans vere esse eum filium
patris nec primogenitum omnis creaturae, simul et sancti spiritus
aufere[n]s intellectum, pro quibus cum utraeque partes ad me venissent
et praesentibus fratribus quae commota fuerant discussissem, etiam
litteris, prout deus dedit parvitati meae, prosecutus sum et scripsi.
singula quaeque diligenter exponens, quorum tibi exemplaria trans-
misi.

Sed et in tertio libro de baptismo, quem scribit ad Filemonem : 7 1
presbyterum urbis Romae, etiam haec commemorat.

»Ego, inquit, »et tractatus haereticorum lego et traditiones eorum
persecutor, etiamsi videar ad horam verbis eorum pollui, sed multum
mihi confert hoc ipsum, quod ex ipsorum verbis arguere eos possum.
denique cum aliquis ex fratribus compresbyteris prohiberet me, ne
haeretica lectione tanquam caeni alicuius fetore polluerer, visio mihi
quaedam a deo ostenditur, quae me confirmaret, et sermo ad me factus
est, haec mihi evidenter proloquens: »lege omnia quaecumque in manus
tuas venerint, quia probare singula quaeque et discernere potes, quando-

N P O F

1 sabelli P | 3 ptolemaidam] F pt htolemaidam N 191 | 13 norans Pa

εις χειρας λαβοις· διενθύνειν γάρ ἕκαστα καὶ δοκιμάζειν ἰκανὸς εἶ,
καὶ σοὶ γέγονεν τοῦτο ἐξ ἀρχῆς καὶ τῆς πίστεως αἴτιον». ἀπειδεξά-
μην τὸ ὄραμα, ὡς ἀποστολικῇ φωνῇ συντρέχον τῇ λεγούσῃ πρὸς
τοὺς δυνατωτέρους γίνεσθαι δόκιμοι τραπεζίταις.

5 αἰτά τινα περὶ πασῶν εἰπὼν τῶν αἰρέσεων, ἐπιφέρει λέγων

τοῦτον ἐγὼ τὸν καιρὸν καὶ τὸν τόπον παρὰ τοῦ μακαρίου
πάπαι ἡμῶν Ἡρακλᾶ παρέλαβον. τοὺς γὰρ προσιόντας ἀπὸ τῶν
αἰρέσεων, καίτοι τῆς ἐκκλησίας ἀποστάντας, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἀπο-
στάντας, ἀλλὰ συνάγεσθαι μὲν δοκοῦντας, καταμηνυθέντας δὲ ὡς
10 προσγοιτῶντάς τινα τῶν ἑτεροδιδασκαλούντων, ἀπελάσας τῆς ἐκ-
κλησίας, δεομένους οὐ προσήκατο, ἕως δημοσίᾳ πάντα ὅσα ἀκη-
κόασιν παρὰ τοῖς ἀντιδιατιθεμένοις ἐξέγρασαν, καὶ τότε συνήγαγεν
αὐτούς. οὐ δεηθεὶς ἐπ' αὐτῶν ἕτερον βαπτίσματος· τοῦ γὰρ ἁγίου
πρότερον παρ' αὐτοῦ τετυχέεσαν.

15 πάλιν δὲ ἐπὶ πολὺ γυμνάσας τὸ πρόβλημα, ταῦτ' ἐπιλέγει

μεμάθηκα καὶ τοῦτο ὅτι μὴ νῦν οἱ ἐν Ἀφρικῇ μόνον τοῦτο
παρσιήγαγον, ἀλλὰ καὶ πρὸ πολλοῦ κατὰ τοὺς πρὸ ἡμῶν ἐπισκό-
πους ἐν ταῖς πολυενθροποτάταις ἐκκλησίαις καὶ ταῖς συνόδοις τῶν
ἀδελφῶν, ἐν Ἰκονίῳ καὶ Συνάδοις καὶ παρὰ πολλοῖς, τοῦτο ἔδοξεν
20 ὧν τὰς βουλάς ἀνατρέπων εἰς ἕξιν αὐτοὺς καὶ φιλονεικίαν ἐμβα-
λεῖν οὐχ ὑπομένω. οὐ γὰρ μετακινήσεις, φησὶν, ὄρια τοῦ πλη-
σίον σου. ἢ ἔθεντο οἱ πατέρες σου.

Ἡ τετάρτη αὐτοῦ τῶν περὶ βαπτίσματος ἐπιστολῶν πρὸς τὸν
κατὰ Ρώμην ἐγράφη Μιονύσιον, τότε μὲν πρεσβείον ἡξιωμένον, οὐκ

4 Resch, Logion 43 (TU 5, 116 ff.) — 21/22 Deut. 19, 14

ATERBDM Σ^{arm}A

3 οἶν τὸ Wendland | συντρέχειν M | 4 δόκιμοι > B¹ + B^{cm}
6 τοῦτον] τοῦ τὸν τρόπον M¹ τοῦτον τὸν τρόπον M^c | 11/12 ἀκηκόασιν (ι RB)
ATERBD Synk ἀκηκόεσαν M | 16 μόνον τοῦτο ATERBD μόνον M τοῦτο
μόνον Synk | 17 προσήγαγον D | κατ' αὐτοὺς M | 18 nach ἐν + δὲ T¹
| 19 συνάδοις Π Synk σὲν ἄλλοις Σ^{arm} | 20 αὐτοὺς καὶ φιλονεικίαν ATERSynk
καὶ φιλονεικίαν αὐτοὺς DM καὶ φιλονεικίαν B | 20/21 ἐμβαλεῖν ABD ἐμ-
βάλλειν TERSynk ἐμβάλλειν M | 22 σου¹ > R | 23 H BD 646, 5 AF
646, 3 Σ^{arm}EM | τῶν > am Zeilenende T¹ + T^c | 24 πρεσβείον T¹B¹
πρεσβίον M πρεσβυτερίον AT¹ [T^c getilgt] ER

quidem et ex initio haec tibi fuit causa credendi. amplexus sum
visionem, quia et apostolicae sententiae concordabat dicenti: omnia
legite, quae bona sunt tenete.

In ipso quoque libello commemorat non tunc primum in Africa de
haereticis rebaptizandis ab episcopis esse decretum, sed et antea iam in
nonnullis ecclesiis et conciliis episcoporum velut in Iconio atque aliis
locis, de hoc fuisse tractatum.

Scribit adhuc et in quarto de baptisate libro ad Dionysium II G.
urbis Romae presbyterum plurima de Novati impietate commemorans.

2/3 I Thess. 5, 21

NPOF

2 quia et] NP^bF' quae et (et *ant. G. P. etc.*) 5

αὶ μαζρὸν δὲ καὶ τὴν ἐπισκοπὴν τῶν ἐκείσε παρελιγηότα· ἐξ ἧς
 γρῶναι πάροστιν ὅπως καὶ αὐτὸς οὕτως λόγιος τε καὶ θαυμάσιος πρὸς
 τοῦ κατ' Ἀλεξάνδρειαν Διογενίου μεμεστῆρηται. γράσει δὲ αὐτῷ
 μὲθ' ἴτερα τῶν κατὰ Νουατόν μνημονεύων ἐν τούτοις

5 >Νουατιανῷ μὲν γὰρ ἐλόγως ἀπεχθονόμεθα. διεκόπαντι τὴν
 ἐκκλήσιαν καὶ τινὰς τῶν ἀδελφῶν αὶ ἀσεβείας καὶ βλασφημίας ἐλ-
 >ξέσαντι καὶ περὶ τοῦ θεοῦ διδασκαλίαν ἀνοσιωτάτην ἐπεισκυκλή-
 >σαντι καὶ τὸν χρηστότετον κέρριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς ἀγγελῆ
 >σεκομητοῦντι. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὸ λουτῆρον ἀθετοῦντι τὸ ἅγιον
 >καὶ τὴν τε πρὸ αὐτοῦ πίστιν καὶ ὁμολογίαν ἀνατρέποντι τὸ τε
 >πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐξ αὐτῶν. αὶ καὶ τις ἦν ἐλλίσις τοῦ παρεμείναι ἢ
 >καὶ ἐπαρθεῖν πρὸς αὐτούς. παντιζῶς γυγαθεύοντι.

Καὶ ἡ πέμπτη δὲ αὐτῷ πρὸς τὸν Ῥωμαίων ἐπίσκοπον Ξέστον
 γράσατο· ἐν ἧ πολλὰ κατὰ τῶν ἀρετικῶν εἰπόν. τοιοῦτόν τι γε-
 15 γονὸς κατ' αὐτὸν ἐκτίθεται. λέγων

>καὶ γὰρ ὅπως. ἐδολγῆ. καὶ συμβουλῆς δέομαι καὶ γρῶμην αὐτῷ
 >περὶ σοῦ. τοιοῦτον τινὸς μοι προσελθόντος πράγματος. δεδιὼς μὴ
 >εἶσε σφάλλομαι. τῶν γὰρ συναγομένων ἀδελφῶν πιστὸς νομιζό-
 >μενος ἀρχαῖος καὶ πρὸ τῆς ἐμῆς χειροτονίας. οἶμαι δὲ καὶ τῆς τοῦ
 20 >μεγαρίου Πρεσβῆ καταστάσεως. τῆς συναγωγῆς μετεσχόν. τοῖς ὑπό-
 >κρον βαπτίζομένοις παρατεχῶν καὶ τῶν ἐπερωτήσεων καὶ τῶν
 >ἀποκρίσεων ἐπακούσας. προσῆλθόν μοι κλάτων καὶ κατεθρηγῶν
 >αὐτόν καὶ αἰπτον πρὸ τῶν ποδῶν μου. ἐξομολογούμενος μὲν καὶ
 >ξομνόμενος τὸ βάπτισμα. ὃ περὶ τοῖς ἀρετικοῖς βεβάπτιστο. μὴ
 25 >τοῦτο εἶναι μὴδὲ ὅλως ἔχειν τινὰ πρὸς τοῦτο κοινωνίαν. ἀσεβείας
 >γὰρ ἐκαίνο καὶ βλασφημιῶν πεπληρωσῆσαι. λέγων δὲ πάνν τι τὴν
 >αυγὴν ἔνν κατακινεῖται καὶ μὴδὲ παρησίαν ἔχειν ἐπῶσαι τοὺς

5—S. 648, 19 Georg. Synk. 712, 8—714, 4

ATERBDM Σαμμ Α

1 αὐτόν BD | 2 αὐτὸς οὕτως ATERD αὐτὸς B οὕτως ὡς M | 4 κατὰ
 TERBDM κατὰ τὸν A | 5 νουατιανῷ AT¹ νουατιανῷ M νουατιανῷ BD Synk
 ρειάτω ER νουάτω Tr Νουῖος Σαμμ | 7 τοῦ > BD Synk | 12 καὶ > A
 13 θ ARBDM 16 Σαμμ E | ἢ > BD | τῶν B¹D, corr. B | 16 καί²
 > B | 18 σφάλλομαι B σφάλλομεν Synk | 19 καί² TEBDM Synk καὶ πρὸ
 AR | 21 τῶν² > B | 25 τοῦτο¹ BDM τοιοῦτον AR Synk τοιοῦτο TE
 26 βλασφημίας T², corr. T¹ | λέγων M | τι > BD τε M | 27 ἔνν AT²
 ERDM >. T²BΣαμμ

In quinto vero libro ad Xystum urbis Romae episcopum scribens *9 9 1* et adversum supra dictam haeresim quaedam disserens etiam tale aliquid accidisse commemorat his verbis:

>Vere autem, frater, consilium-, inquit, >peto et requiro sententiam,
 5 >quid tibi videatur in ea causa, quae in ecclesia nostra exorta est.
 [II] >vereor enim, ne forte fallar in aliquo. | erat apud nos frater quidam 2
 >fidelis antiquitus, ante etiam quam ego episcopus ordinarer, immo et
 >ante quam decessor meus Heraclas. is cum interesset his qui baptizan-
 >tur et audiret vel quid interrogentur vel quid respondeant, flens accessit
 10 >ad me et procidens ad pedes meos confiteri coepit se baptisma ab
 >haereticis aliter suscepisse, quod tamen secundum ea, quae nunc videret
 >a nobis ministrari, nec baptisma duceret. eo quod esset completa blas-
 >phemiis omnis illa confessio. simul et hoc addebat se in tantum pro 3
 >hoc errore stimulari, ut ne oculos quidem ad deum auderet erigere.

NPOF

1 sextum *Pa* | 4 inquit *om. P*

ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν ἀνοσιῶν ἐξείνων ῥημάτων καὶ
 πραγμάτων ὁμοίμερος. καὶ διὰ τοῦτο δεόμενος τῆς ἐλιχορνεωτάτης
 πικρίας καθάρσεως καὶ παραδοχῆς καὶ χάριτος τεχνῶν ὅπερ ἐγὼ 4
 μὲν οὐκ ἐτόλμησα ποιῆσαι. γήσας ἐντάτρη τὴν πολυχρόνιον ἐντῶ
 5 σκουωρία ὡς τοῦτο γεγονέναι. ἐχειροστίας γὰρ ἐπισκοπούσαντα καὶ
 συνεπισηθευξάμενον τὸ ἀμῆν καὶ τραπέζῃ παραστάτα καὶ χειρὰ εἰς
 ἐποδοχῆν τῆς ἀγίας τροσῆς προτείναντα καὶ τεύτην καταδεξάμενον
 καὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ νεοῖον ἡμῶν μετασχόντε
 10 ἰσανῶ χρόνον. οὐκ ἔν ἐξ ἐπαρχῆς ἀνασχευάξωμι ἔτι τολμήσωμι
 θαρσύνειν δὲ ἐξέλεον καὶ μετὰ βεβαίας πίστεως καὶ ἀγαθῆς ἐλπίδος
 5 πῆ μετοχῆ τῶν ἀγίων προσείναι. ὁ δὲ οὔτε περθῶν παύεται πέ- 5
 σφικίζεν τὴν τραπέζῃ προσείναι καὶ μόλις παρακαλούμενος συν-
 κιστάται ταῖς προσευχαῖς ἀρέχεται.

ἐπὶ ταῖς προειρημέναις γέρεται τις καὶ ἄλλη τοῦ αὐτοῦ περὶ 6
 15 βαπτίσματος ἐπιστολῆ. ἐξ αὐτοῦ καὶ ἡ ἡγήτο παροικίας Ξύστου καὶ
 τῆ κατὰ Ρώμην ἐκκλησίᾳ συνεπισημενή. ἐν ἣ διὰ μακροῦ ἀπο-
 δεῖξεως τὸν περὶ τοῦ ἐποσημένου ζητήματος παρατείνει λόγον. καὶ
 ἄλλη δὲ τις ἐντοῦ μετὰ ταύτας γέρεται πρὸς τὸν κατὰ Ρώμην Αιο-
 νέσιον. ἡ περὶ Αουκιανοῦ. καὶ περὶ μὲν τούτων τοσαῦτα·
 20 οἱ γὰρ μὲν ἀμῆν τὸν Γέλλον οὐδ' ὄλοις ἔπειν δύο τὴν ἀρχὴν 1 1
 ἐπι κατασχόντες. ἐκποδὸν μεγίστηνται. Οὐαλεριανὸς δ' ἄνε παιδι
 Γαλλίῳ διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. αὐθις δὲ οὐν ὁ Αουρέσιος 2
 οὐ καὶ περὶ τούτων διέξειναι. ἐκ τῆς πρὸς Ἐρμάμμου ἐπιστολῆς
 μαθεῖν ἔστιν. ἐν ἣ τοῦτων ἱστορεῖ τὸν τρόπον

25 καὶ τῷ Ἰωάννῃ δὲ ὁμοίως ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐδόθη γὰρ
 αὐτῷ· γράφειν· ὁ τόμα λαλοῦν μεγάλη καὶ βλασφημίαν. καὶ

25—S. 652, 25 Georg. Synk. 718, 7—720, 9 — 25—S. 650, 1 Apoc. 13, 5

ATERBDM Σarm, 1

5 ἐπισκοπούσαντα D Synk | 8 ἡμῶν BDMΣarm ἡμῶν w zr ATER Synk
 9 ἀρχῆς BD | ἔτι τολμήσωμι BD ἐπιτολμήσωμι ATERM Synk 10 ἐπι-
 δος TERBDM Synk Σarm συνεπίσησεως AA | 14 τοῖς B φαίνεται T¹ corr.
 T²Tr | 16 μακροῦ T¹ corr. Tr, T² getilgt | 20 I AΣarmRBD 21 ME
 21 22 πατὴρ γαλλίῳ DM πατὴρ γαλλίῳ B¹ πατὴρ γαλλίῳ B corr., γαλλίῳ
 πατὴρ AT²E γαλλίῳ πατὴρ T¹ γαλλίῳ πατὴρ R | 22 διαδέχεται ABDM διαδε-
 χέται T² ἀναδέχεται T²ER | 23 πρὸς > A 24 τῶν > T¹E + Tr
 26 βλασφημίαν AT¹BD βλασφημία T²T¹ERM Synk blasphemias A > Σarm

>propter quod exorabat mundari se et purificari ecclesiastico baptismo,
 >ut et gratiam consequi posset spiritus sancti. quod ego facere ausus 4
 >non fui, sed dixi posse ei sufficere tam multi temporis communionem.
 >quam in ecclesia consecutus est per hoc, quod a nobis eucharistiae
 5 >suscipiens donum responderet amen. ex quo et per singula potuisse
 >ipsa sacramentorum virtute purgari. cohortabar igitur cum debere
 >confidere fidei suae et conscientiae iam purgatae et ante omnia, quod
 >tandiu in sacramentis nobis iam particeps fuerit. sed ille neque a lectu 5
 >cessat et lacrimis neque ultra ad mensam dominicam audebat accedere.
 0 >ita ut vix a nobis cohortatus et compulsus orationi audeat interesse.

Haec et multa alia de huiusemodi quaestionibus per diversos libros 6
suos Dionysius scribit.

1] Gallus vero non integris duobus annis imperio detento rebus hu- / 10 1
 manis exemptus est. post quem Valerianus cum filio Gallieno suscepit
 15 principatum. de quo Dionysius scribens iterum ad Hieronymum: hoc modo refert:

>Sed et Iohanni similiter revelatum est, ut diceret: et datum est,
 >inquit, ei os loquens magna et blasphemias et data est ei

NPOF

2 possit O possit NPF | 4 per nos NPF per nos O possit P
 6 debere] et debere P | 15 hermannonem PO hermannonem P
 niam N | 16 hoc modo om. P | 18 Iohanni NPO Iohanni O

> ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία καὶ μῆνες τεσσαράκοντα δύο«. ἀμφοῖ- 3
 > τερα δὲ ἴσθιν ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ θανάτῳ καὶ τούτων μάλιστα τὰ
 > πρὸ αὐτοῦ ὡς οὕτως ἔσχεν. συννοεῖν ὡς μὲν ἡπίος καὶ φιλόφρων
 > ἦν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ θεοῦ· οὐδὲ γὰρ ἄλλος τις οὕτω τῶν
 5 > πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εὐμενὲς καὶ δεξιῶς πρὸς αὐτοὺς διατέθη. οὐδ'
 > οἱ λεγθέντες ἀγαπῶν Χριστιανοὶ γεγονέναι. ὡς ἐκείνος οἰκειό-
 > τατα ἐν ἀρχῇ καὶ προσφιλέστατα φανερὸς ἦν αὐτοῦς ἀποδεχόμενος,
 καὶ πᾶς τε ὁ οἶκος αὐτοῦ θεοσεβῶν πεπλήρωτο καὶ ἦν ἐκκλησία
 > θεοῦ ἀποσκευάσασθαι δὲ παρέπεισεν αὐτὸν ὁ διδάσκαλος καὶ τῶν 4
 10 > ἐπ' Αἰγύπτου μάρων ἀρχιερέωντος. τοὺς μὲν καθαρῶς καὶ ὁσίως
 > ἀνδρας πτείνεσθαι καὶ δισώζεσθαι κελεύων ὡς ἀντιπάλους καὶ κω-
 > λυτὰς τῶν πεμιμένων καὶ βδελυκτῶν ἑπεισοδῶν ἐπάροχοντας, (καὶ
 > γὰρ εἶδιν καὶ ἦσαν ἱεροί. παρόντες καὶ ὀρόμειροι καὶ μόνον ἐμ-
 > πρέοντες καὶ φηγερόμενοι διασχεδέσαι τὰς τῶν ἀλιτηρίων δαιμόνων
 15 > ἐπιβουλάς). τελετὰς δὲ ἀνέγνω καὶ μαργαρίτας ἐξεγίστους καὶ ἱε-
 > ρουργίας ἀκαλλυρήτους ἐπιτελεῖν ἑποτιθέμενος. πᾶσας ἀθλίους
 > ἀποσγάπτειν καὶ τίκτε δεσπῆρων πατέρων καταθέειν καὶ σπλάγγνα
 > ρομφαῆ διαιρεῖν καὶ τὰ τοῦ θεοῦ διακόπτειν καὶ καταχορδεύειν
 > πλάσματα, ὡς ἐκ τούτων εὐδαιμονήσοντας.

20 καὶ τούτοις γὰρ ἐπιτίθει λόγον

5

ATERBDM Σarm A

1 ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο Apoc | ein Jahr
 und zwei Monate Σarm | 12 ἀμφοτέρω jetzt ohne Beziehung, da das Excerpt
 schlecht ausgehoben ist | 2 τούτων ATERM Synk τούτω B τούτω D an ihm
 Σarm τὰ ATERD Synk > BM | 3 πρὸ ABD Synk Σarm πρὸς M πρώτη
 TER | αὐτοῦ = τοῦ θεοῦ = Μακρμανοῦ | οὕτως Stroth falsch | συν-
 νοεῖν in τῷ τούτῳ corr. Te τῷ τούτῳ R, Dionysios schrieb ὡς οὕτως ἔσχεν.) συννοεῖ
 ὡς | ὡς μὲν T' ERBDM Synk A ἔως A ὡς γὰρ Tr ὡς ἰπρότερον μὲν Wend-
 land | 7 φανερὸς BM Synk | 8 καὶ Dittographie zu τε | τε ATERM
 Synk > BD | ὁ und αὐτοῦ > M | θεοσεβῶν ATERM Synk εἰσεβῶν
 BD | 9 τοῦ θρ T¹, durch Ras. corr. | ἀποσκευάσασθαι BD | ὁ διδάσκαλος
 > B¹ Σarm + Bem, ohne Zusatz unmöglich, Dionys schrieb ὁ διδάσκαλος κακῶν
 oder dgl., doctorem pessimum magistrum A nach Conjectur | 10/11 ἀνδρας
 καὶ ὁσίους BD | 13 14 ἦν πρέοντες M | 14 καὶ > M | 15 ἀνα-
 γρῶς B | 18 διακόπτειν Tr [getilgt], ERBDM κατακόπτειν AT¹ Synk
 19 εὐδαιμονήσοντας AERM Σarm εὐδαιμονήσοντας T¹ BD εὐδαιμονήσοντα Tr Synk
 nach guter Conjectur, aber das Excerpt kann schlecht abgeschnitten sein |
 20 γὰρ > BD

>potestas per menses quadraginta et duos. utraque autem con- 3
 >plentur in Valeriano. vere enim mirandum est, quomodo supra ceteros
 >qui ante se fuerunt, hic et humanus et benignus extitit erga famulos
 >dei, ita ut in initiis multo etiam illis benignior videretur, qui nomine
 5 >saltem Christiani dicebantur. in tantum venerabatur servos domini ut
 >omnis domus eius erat ecclesia dei. depravatus autem est et a veri- 4
 >tate deiectus per quendam doctorem pessimum magistrum et principem
 >Aegyptiorum magorum, ut iustos et sanctos viros persequi et intem-
 >iuberet, tamquam qui adversarentur magicis artibus, quibus se ipse
 10 >subdiderat. erant enim re vera et sunt etiam nunc, qui possint virtute
 >meritorum suorum restinguere fallacias daemonum, nam ille ut im-
 >puros ritus et execranda mysteria ac sacra incesta conficeret, pueros
 >investes iugulari iubebat et orbari liberis patres atque in teneris visceri-
 >bus humanas rimari per piaculum fibras, et vocem illic quaerebat, ubi
 15 >fugaverat vitam.

NPOF

4 multo] *NP^b O¹ F* multo tempore *P¹ O¹ F* | 10 omnimodum *P¹ O¹ F* possent
 N possent *POF* | 13 investes] *NPOF* in herbas vel infantem incedit

καὶ γοῶν αὐτοῖς Μακριαρὸς τῆς ἐπιζομένης βασιλείας προσή-
 γειγεν χαριστήριον· ὃς πρότερον μὲν ἐπὶ τῶν καθόλου λόγων λεγό-
 μινος εἶναι βασιλέως, οὐδὲν ἐν λόγῳ οὐδὲ καθολικὸν ἐφρόνησεν.
 ἀλλ' ἐποπέπτωκεν ἑρῶ προσηγητιῇ τῇ λεγούσῃ »οὐαὶ τοῖς προ-
 ηγητιεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν καὶ τὸ καθόλου μὴ βλέ-
 πουσιν· οὐ γὰρ συνῆκεν τὴν καθόλου πρόνοιαν, οὐδὲ τὴν κρίσιν 6
 ἐπέιδετο τοῦ πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐπὶ πάντων, δι' ὃ καὶ
 τῆς μὲν καθολικῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας γέγονεν πολέμιος, ἡλλοτριώσεν
 δὲ καὶ ἀπεξένωσεν ἑαυτὸν τοῦ ἐλλίου τοῦ θεοῦ καὶ ὡς πορρωτάτω
 10 τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἐργάδευσεν. ἐν τούτῳ τὸ ἴδιον ἐπαληθεύων
 ὄνομα.

καὶ πάλιν μεθ' ἑτερά γοῶν

ὁ μὲν γὰρ Θεαλεριανὸς εἰς ταῦτα ἐπὶ τούτου προαχθεῖς, εἰς
 ἤφρατος καὶ ὀναιδισμοῦ ἐκδοθεῖς, κατὰ τὸ ῥηθὲν πρὸς Ἡσαίαν »καὶ
 15 οὗτοι ἐξελέξατο τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα
 αὐτῶν, ἃ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἠθέλησεν, καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι τὰ
 ἐμπαίγματα αὐτῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας ἀνταποδώσω αὐ-
 τοῖς· οὗτος δὲ τῇ βασιλείᾳ παρὰ τὴν ἀξίαν ἐπιμαρῆς καὶ τὸν 8
 βασιλείων ἐποδῆται κόσμος ἑδραίων ἀνατήρων τῷ σώματι, τοὺς
 20 ὀνόματι τὰς πατρῷας ἀναδιξαμένους ἁμαρτίας προσεθήσατο.
 ἐνεργῆς γὰρ ἐπὶ τούτων ἡ πρόνοησις ἦν εἶπεν ὁ θεός »ἀποδιδούς
 ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τετάρτης
 γενεᾶς τοῖς μισοῦσίν με, τὰς γὰρ ἰδίας ποιηρὰς ἐπιθυμίας, 9
 ὧν ἠτύχει, τὰς τῶν εἰῶν μεγαλαΐς ἐπιβαλόν, εἰς ἐκείνους τὴν
 25 ἑαυτοῦ κακίαν καὶ τὸ πρὸς τὸν θεὸν μῖσος ἐξωμόρατο.

4—6 Ezech. 13, 3 — 14 18 Is. 66, 3. 4 — 21—23 Exod. 20, 5

ATERBDM Sam. A

1 μακριαρὸς ATERB¹M μακρινός B durch Rasur, D Synk | 12 προσή-
 γειγεν R] ATER Synk προσήγειγεν BDM | 2 ὃς > T¹ Synk + Tr | μὲν
 getilgt T, wiederhergestellt Tr | 3 βασιλέως εἶναι M | τοῦ βασιλέως Tr R
 7 διὰ πάντων καὶ > T¹ Synk + Tr, dann getilgt | 8 αὐτοῦ > R
 10 ἀπεξένωσεν ἐργάδευσεν D¹ corr. D¹ | 13 προαχθεῖς καὶ Tr | 15 τὰ
 > T¹ + Tr, Tr getilgt | 17 ἁμαρτίας AT¹BDM Synk ἁμαρτίας αὐτῶν Tr [Tr
 getilgt], ER | 19 ἐν ἀνατήρῳ T¹Tr, ἐν getilgt Tr | 20 Dionysios schrieb
 ἀναδιξαμένους | 21 πρὸς ῥήσις M | ἐν ἡ T¹ corr. Tr | 24 ἠτύχει BD
 Synk εἰ τύχει M ἠτύχει ATER Sam | εἰῶν BD | 25 ἐξωμόρατο Tr Synk

Sed et multa alia huiuscemodi de Valeriani piaculis memorans addit etiam hoc, quod ipse a barbaris captus et luminibus orbatus filios sceleris et impuritatis suae reliquerit successores.

καὶ περὶ μὲν τοῦ Οὐαλεριανοῦ τοσαῦτα ὁ Διονύσιος:

περὶ δὲ τοῦ κατ' αὐτὸν διωγμοῦ σφοδρότατα πνεύσαντος οἷα **11**
 σὺν ἑτέροις ὁ αὐτὸς διὰ τὴν εἰς τὸν τῶν ὅλων θεὸν εὐσέβειαν
 ἐπίστη. δηλώσουσιν αἱ αὐτοῦ φωναὶ ἅς πρὸς Γερμανὸν τῶν κατ'
 αὐτὸν ἐπισκόπων κακῶς ἀγορεύειν αὐτὸν περιώμενον ἀποτεινό-
 μενος, τοῦτον παρατίθεται τὸν τρόπον

εἰς ἀγορεύσῃν δὲ κινδυνεύω πολλὴν καὶ ἀναισθησίαν ὄντος **2**
 ἔμπροσθεν, εἰς ἀνάγκην συμβιβασζόμενος τοῦ διηγείσθαι τὴν θανααστὴν
 περὶ ἡμᾶς οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ· ἀλλ' ἐπεὶ μυστήριον, φησίν, βασι-
¹⁰ λέως κρύψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακαλύπτειν
 ἔνδοξον, ὁμοίως χωρήσω τῇ Γερμανοῦ βίᾳ. ἔχον πρὸς Ἀμιλιανόν, **3**
 οὐ μόνος, ἠκολούθησαν δέ μοι συμπεροσβύτερός τέ μου Μάξιμος καὶ
 διάκονοι Φαῦστος Ἐδσέβιος Χαιρήμων, καὶ τις τῶν ἀπὸ Ρώμης
 παρόντων ἀδελφῶν ἡμῖν συνεισηλθεν. Ἀμιλιανὸς δὲ οὐκ εἶπεν μοι **4**
¹⁵ προηγουμένως «μὴ σύναγε», περιττὸν γὰρ τοῦτο ἦν αὐτῷ καὶ τὸ
 τελευταῖον, ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀνατρέχοντι· οὐ γὰρ περὶ τοῦ μὴ συνά-
 γειν ἑτέρους ὁ λόγος ἦν αὐτῷ, ἀλλὰ περὶ τοῦ μηδ' αὐτοὺς ἡμᾶς
 εἶναι Χριστιανοὺς, καὶ τοῦτον προσέταπτεν πελαῦσθαι, εἰ μετα-
 βολοίμην ἐγώ, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπειθαί μοι νομίζων, ἀπεκρινάμην **5**
²⁰ «δὲ οὐκ ἀπεικότως οὐδὲ μακρὰν τοῦ πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλ-
 λον ἢ ἀνθρώποις», ἀλλ' ἀντικρινὸς διεμαρτυράμην ὅτι τὸν θεὸν
 τὸν ὄντα μόνον καὶ οὐδένα ἕτερον σέβω οὐδ' ἂν μεταθείμην οὐδέ

7 vgl. II Kor. 11, 17 — **9—11** Tob. 12, 7 — **20 21** Act. 5, 29

ATERBDM Σarm A

2 IA AΣarm BDR **1** ME | **3** εὐσέβειαν > M | **5** ἐπίσκοπον B | περιώ-
 μενον AT¹ BDM Σarm περιωμέων Tr ER | **6** παρατίθεται DM | **7** κινδυνεύων
 M | **8** ἐμβιβασζόμενος Tr | τὴν θανααστὴν] τῶν θαναμάτων B¹, durch Ras. corr.
9 ἐπεὶ BDM ἐπειδὴ ATER | **9, 10** φησίν [i AER] βασιλέως κρύψαι καλόν ATERM
 βασιλέως κρύπτειν καλόν φησὶν i B¹ BD | **10** τοῦ 9ῦ ATERM Σarm 2ⁿ BD
 ἀνακαλύπτειν ATEM ἀνακρίπτειν RBD | **11** ἔνδοξον AT^c ERB Σarm ἐνδόξως
 T¹ DM | χωρήσαι M | **12** συμπεροσβύτεροι M Σarm | τε getilgt T
 Μαξιμῖνος Σarm | **13** φαῦστος ἐδσέβιος χαιρήμων BDM φαῦστος εὐσέβιος
 καὶ χαιρήμων TER Σarm φαῦστος καὶ ἐδσέβιος καὶ χαιρήμων A | **15** τοῦτο ἦν
 αὐτῷ BDM ἦν αὐτῷ τοῦτο ATER | **15—17** καὶ τὸ — αὐτῷ > M | **18** προέ-
 ταιπτεν BD | εἰ AT¹ RM Σarm εἰ μὴ Tr [T^c getilgt] EBD | **18/19** μεταβα-
 λοίμην BD | **19** ἐγὼ T¹ Tr [T^c getilgt] RBD ἐγὼ δὲ M ἐγὼ τε E ἔγωγε A
 ἐνεῖσθαι [Rasur von 2 Buchst.] M | **20** ἀπεικότως M | τοῦ T^c ERBDM
 > AT¹ | **22** σέβω BDM Σarm σέβων ATER | οὐκ Tr | μεταθείμην T
 durch Rasur, ERBDM μετατεθείμην A μετα|||θείμην T¹

] Ipse vero Dionysius quanta in eius persecutione pertulerit et quibus *II 11 1* adfectus sit cruciatibus propter nomen dei, scribens ad quendam Germanum episcopum, qui quasi obtrectator eius esse videbatur, refert, ubi et acta confessionis suae inseruit apud Aemilianum praesidem gesta.

>πανσαίμην ποτὲ Χριστιανὸς ὄν. ἐπὶ τούτοις ἐκέλευσεν ἡμᾶς ἀπελ-
>θεῖν εἰς κόμην πλησίον τῆς ἐρήμου καλουμένην Κεφρώ. αὐτῶν δὲ 6
>επακούσατε τῶν ἐπ' ἀμφοτέρων λεχθέντων ὡς ὑπεμνηματίσθη.

>εἰσαχθέντων Διονυσίου καὶ Φαύστου καὶ Μαξίμου καὶ Μαρ-
5 >κέλλου καὶ Χαιρήμονος Αἰμιλιανὸς διέπων τὴν ἡγεμονίαν εἶπεν
>>καὶ ἀγράφως ὑμῖν διελέχθην περὶ τῆς φιλανθρωπίας τῶν κυρίων
>ἡμῶν ἢ περὶ ὑμᾶς κέχρηται. δεδώκασι γὰρ ἕξουσίαν ὑμῖν σωτη- 7
>ρίας. εἰ βούλοισθε ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν τρέπεσθαι καὶ θεοὺς τοὺς
>σφῶζοντας αὐτῶν τὴν βασιλείαν προσκυνεῖν, ἐπιλαθέσθαι δὲ τῶν
10 >παραφύσιν. τί οὖν φατέ πρὸς ταῦτα; οὐδὲ γὰρ ἀχαρίστους ὑμᾶς
>ἔσεσθαι περὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτῶν προσδοκῶ. ἐπειδήπερ ἐπὶ
>τὰ βελτίω ὑμᾶς προτρέπονται».

>Διονύσιος ἀπεκρίνατο· τοὺς πάντες πάντας προσκυνοῦσι θεοὺς. 8
>ἀλλ' ἕκαστοι τινάς. οὓς νομίζουσιν. ἡμεῖς τοίνυν τὸν ἕνα θεὸν καὶ
15 >δημιουργὸν τῶν πάντων. τὸν καὶ τὴν βασιλείαν ἐγκρατίζοντα τοῖς
>θεοφιλεστάτοις Οὐαλεριανῶ καὶ Γαλλίηνῳ Σεβαστοῖς. τοῦτον καὶ
>σέβωμεν καὶ προσκυνοῦμεν. καὶ τοῦτο διηγεκῶς ὑπὲρ τῆς βασιλείας
>αὐτῶν. ὅπως ἀσάλευτος διαμείνῃ, προσευχόμεθα».

>Αἰμιλιανὸς διέπων τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς εἶπεν· τίς γὰρ ὑμᾶς 9
20 >κωλύει καὶ τοῦτον. εἴπερ ἐστὶν θεός. μετὰ τῶν κατὰ φύσιν θεῶν
>προσκυνεῖν; θεοὺς γὰρ σέβειν ἐκελεύσθητε. καὶ θεοὺς οὓς πάντες
>ἴδασιν».

>Διονύσιος ἀπεκρίνατο· ἡμεῖς οὐδένα ἕτερον προσκυνοῦμεν».

>Αἰμιλιανὸς διέπων τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς εἶπεν· ἰδὼ ὑμᾶς 10
25 >ὁμοῦ καὶ ἀχαρίστους ὄντας καὶ ἀναισθήτους τῆς προφότητος τῶν
>Σεβαστῶν ἡμῶν· δι' ὅπερ οὐκ ἔσεσθε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ἀλλὰ
>ἀποσταλήσεσθε εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰβύης καὶ ἐν τόπῳ λεγομένῳ
>Κεφρώ· τοῦτον γὰρ τὸν τόπον ἐξελεξάμην ἐκ τῆς κελεύσεως τῶν
>Σεβαστῶν ἡμῶν. οὐδαμῶς δὲ ἐξέσται οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλοις τισὶν

ATERBDMΣ^{arm}1

1 εἶναι M | 2 δὲ BD δ' M τε ATER | 4 μαξίμῳ MΣ^{arm} | 5 δὲ
διέπων D | 7 ἡμᾶς R¹M corr. Re κέχρηται B | 8 βούλοισθε BDM βού-
λεσθε ATER | τρέπεσθαι AT¹BD τραπέσθαι TcTrERM | 9 δὲ BDM τε
ATERΣ^{arm} | 11 περὶ—αὐτῶν > ER | ἐπειδήπερ [ἐπὶ >] T: ἐπειδὴ περὶ
Tr, Tc getilgt | 14 καὶ TERBDM τὸν AΣ^{arm} | 15 ἐγκρατίζοντα B
18 αὐτῶν Π ἡμῶν Σ^{arm} | διαμείνῃ TERB, D [ειν] auf Ras. D^c, M διαμείνῃ
A | 21 προσκυνεῖν in προσκυνεῖν corr. T | 25 ἀχαρίστους T corr. Tr
26 ἡμῶν > M ἀλλ' M | 27 ἀποσταλήσεσθε ATERBD ἀποστῆσεσθε A¹m M
καὶ > R | 28 τρόπον D^c, corr.

in quibus cum Dionysius unum solum deum, qui caelum fecisset et 6-13
 terram, diceret adorandum, ceteros autem neque esse deos neque adorari
 debere, in castrum quoddam deserti, quod Cefro appellatur, in exilium
 traditur, ob hoc praecipue electum, quod loci incolae gentiles erant et
 5 idolorum superstitionibus satis dediti quique exulem Dionysium primo
 hostili animo et satis aversa mente suscipiunt, postmodum vero cum
 paulatim per domini gratiam verbum dei his seminare coepisset, pars
 maxima trucis ac barbari populi relictis idolis conversa est ad deum

NPOF

6 aduersa *P* 1 postmodum *NO* post *III* | 7 det. omnia *P*

8 ac et *P*

Eusebius II.

ἢ συνόδους ποιῆσαι ἢ εἰς τὰ καλούμενα κοιμητήρια εἰσιέναι. εἰ 11
 >δέ τις γενεή ἢ μὴ γενόμενος εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὃν ἐκέλευσα.
 ἢ ἐν συναγωγῇ τιμὴ εὐρεθείη. ἐαυτῷ τὸν κίνδυνον ἐπαρτήσεται· οὐ
 γὰρ ἐπιλείψει ἢ δέουσα ἐπιστρέφεται. ἀπόστητε οὖν ὅπου ἐκελεύ-
 5 >σθητε.

>καὶ νοσοῦντα δέ με κατήπειξεν. οὐδὲ μᾶς ἔπερθεσιν δοῦν ἡμέ-
 ραι. ποῖαν οὖν ἔτι τοῦ συνάγειν ἢ μὴ συνάγειν εἶχον σχολήν;<

εἶτα μεθ' ἑτερά γησιν

>ἀλλ' οὐδὲ τῆς αἰσθητῆς ἡμεῖς μετὰ τοῦ νεοῖου συναγωγῆς ἀπέ- 12
 10 >στημεν. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν τῇ πόλει σπουδαιότερον συνεκρότοιν ὡς
 >συνῶν. ἀπὼν μὲν τῷ σώματι. ὡς εἶπεν. παρῶν δὲ τῷ πνεύ-
 >ματι. ἐν δὲ τῇ Κεφροῖ καὶ πολλῇ συνεπιδήμιωσεν ἡμῶν ἐκκλησία.
 >τῶν μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀδελφῶν ἐπομένων. τῶν δὲ συνιόντων
 >ἀπ' Αἰγύπτου. καὶ εὐχὴ θύσαν ἡμῶν ὁ θεὸς ἀνέρωξεν τοῦ λόγου. καὶ 13
 15 >τὸ μὲν πρῶτον ἐδοχθήμην. ἐλιθοβολήθημην. ἕτερον δὲ τινες οὐκ
 >ὀλίγοι τῶν ἔθνων τὰ εἰδωλα καταλιπόντες. ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν
 >θεόν· οὐ πρότερον δὲ παραδεξαμένοις αὐτοῖς τότε πρῶτον δι' ἡμῶν
 ὁ λόγος ἐπεσπάθη. καὶ ὅσπερ τοῦτον ἐνεκεν ἀπαρχῶν ἡμᾶς πρὸς 14
 >αὐτοὺς ὁ θεός. ἐπεὶ τὴν διακονίαν ταύτην ἐπληρώσαμεν. πάλιν
 20 >ἀπαρχήσεν. ὁ γὰρ Ἀμιμιανὸς εἰς τραχητόρους μὲν. ὡς ἔδοκεν. καὶ
 >λιβυζωτέροισι ἡμᾶς μεταστήσας τόπους ἐβουλόθη. καὶ τοὺς παρ-
 >ταχῶς εἰς τὸν Μαρεώτην ἐκέλευσεν συροῦν. κόμῃς ἐκάστοις τῶν
 >κατὰ χώραν ἀφορίσας. ἡμᾶς δὲ μᾶλλον ἐν ὁδῷ καὶ πρῶτους κατα-
 >ληψθησομένους ἔταξεν. ὁμορῶμεν γὰρ δήλον ὅτι καὶ παρεσκευάζειν 15
 25 >ἦγε ὁπότεν βουληθείη συλλαβεῖν. πάντας εὐαλότους ἔχοι. ἐγὼ δὲ 15
 >ὅτε μὲν εἰς Κεφρὸν κεκαλεσθῆμην ἀπελθεῖν. καὶ τὸν τόπον ἡγρῶσιν

11/12 I Kor. 5, 3 — 14 Kol. 4, 3

ATERBDMΣarm A

2 ἢ μὴ ATER μὴ BD > M | τὸν > R | 3 ἐπαρτήσῃ B' ἐπαρτήσῃ
 B' corr. | 7 τοῖ ATERM τοῦτον BD | συνάγειν — συνάγειν TrERBDM
 συναγαγεῖν — συναγαγεῖν AT' | 10 σπουδαιότερον ABDMΣarm σπουδαιότεροισ
 TER | 11 εἶπεν TEDMΣarm εἶπον B εἶπεν A εἶπεν ὁ ἀπόστολος TrR
 12 κεφρῶ M | 17 δὲ ATERM γὰρ BD | 18 ἐπεσπάθη Wil | 18 19 ὁ
 9ῶ πρὸς αὐτοὺς M | 21 καὶ τοὺς verdorben durch Ausfall des Gegensatzes zu
 τραχητόρους μὲν. εἰς τραχητόρους [μὲν — καὶ τοὺς μὲν Wil. aber λιβυζωτέροισι
 and τὸν Μαρεώτην widersprechen sich | 22 σῶσαι T' corr. Tr | 23 χώ-
 ρου BD | 24 ἐτάξεν M | καὶ παρεσκευάζειν παρεσκευάζειν M
 25 ἔχῃ R' | 26 κεφρῶ TrE' corr. R κεφρῶ E' M κεφρῶν AT' BD

verum Christoque subiecta. quo conperto rursus eum ad alium locum, 14—17
vicinum quidem Alexandriae, sed incolis desertum ac paene habitatori-

ὅσοι ποτὲ οὕτως ἔστιν· οὐδὲ τὸ ὄνομα σχεδὸν πρότερον ἀκηκώως·
 καὶ ὅμως εὐθύμως καὶ ἀταράχως ἀπήειν· ἐπεὶ δὲ μετασκηρῶσειν εἰς
 τὴν Κολλωνθίοντος ἀπηγγέλη μοι· ἴσασιν οἱ παρόντες ὅπως δι-
 τήθη (ἐνταῦθα γὰρ ἔμαυτοῦ κατηγορήσω). τὸ μὲν πρότερον ἡχθέ- 16
 5 >σθην καὶ λίαν ἐχαλέπηται· καὶ γὰρ εἰ γνωριμώτεροι καὶ συνηθέ-
 >στεροι ἐτέγγαρον ἡμῖν οἱ τόποι· ἀλλ' ἔρημον μὲν ἀδελφῶν καὶ
 ἀποδοαίων ἀνθρώπων ἔφασκον εἶναι τὰς δὲ τῶν ὀδοι-
 ποροῦντων ἐνοχλήσειν καὶ ληστῶν καταδρομαῖς ἐκλείμενον· ἔτρυγον 17
 >δὲ παρεμβῆδας· ὑπομηνῶντων με τῶν ἀδελφῶν ὅτι γεινιῶν μᾶλλον
 10 >τῇ πόλει καὶ ἡ μὲν Κερρῶ πολλὴν ἡμῖν ἤγειν ἀδελφῶν τῶν ἀπ' Αἰ-
 >γύπτου τὴν ἐπιμυξίαν· ὥς πλατύτερον ἐκκλησιάζειν δύνασθαι· ἐκεῖ
 >δὲ· πλησιαιτέρον οὕσης τῆς πόλεως· συνεχέστερον τῆς τῶν ὄντων
 >ἀγαπητῶν καὶ οἰκειωτάτων καὶ φιλότατων ὄψεως ἀπολαύσομεν·
 15 >ἀφίξονται γὰρ καὶ ἀνεπαύονται καὶ ὡς ἐν προαστείοις πορροτέρω
 >καίμενοις κατὰ μέρος ἔσονται συναγωγαί· καὶ οὕτως ἐγένετο·

καὶ μεθ' ἕτερα πρὸς τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ αὐθις ταῦτα 18
 γράγει

>πολλὰς γε ταῖς ὁμοιοτήτας Γεομαρῶς σεμνύνεται· πολλὰ γε
 >εἰπεῖν ἔχει καθ' ἐαυτοῦ γέγονε· ὅσας ἀριθμῆσαι δύναται περὶ
 20 >ἡμῶν ἀποφάσεις· διμενύσεις· προγραφάς· ὑπερχόντων ἀρπαγὰς· ἀξιο-
 >μάτων ἀποθέσεις· δόξης κοσμικῆς ὀλιγοψίας· ἐπαίνων ἡγεμονικῶν
 >καὶ βουλευτικῶν καταστροφῆσις καὶ τῶν ἐναντίων· ἀπειλῶν καὶ
 >καταβολῆσεων καὶ κινδύνων καὶ διωγμῶν καὶ πλάνης καὶ στενοχο-
 >ρίας καὶ ποικίλης θλίψεως ὑπομονῆς· οἷα τὰ ἐπὶ Λεκίου καὶ Σα-
 25 >βίνου συμβάντα μοι· οἷα μέχρι νῦν Αἰμιλιανοῦ· ποῦ δὲ Γεομαρῶς 19
 >ἐγάρη; τίς δὲ περὶ αὐτοῦ λόγος; ἀλλὰ τῆς πολλῆς ἀφροσύνης· εἰς
 >ἣν ἐμπίπτω διὰ Γεομαρόν· ἴσθαι· δι' ὃ καὶ τὴν καθ' ἕκαστον
 >τῶν γενομένων διήγησιν περὶ ἡμῶν τοῖς εἰδόσιν ἀδελφοῖς λέγειν·

26 vgl. II Kor. 11, 17

ATERBDM Σ^{arm} A

2 εὐθύμως Π εὐθύμως Σ^{arm} | μετασκηρῶσειν T¹ corr. Tc μετασκηρῶσαι
 Wil | 3 zoilethionos M | 6 ἔρημος M | 8 ἐκλείμενον M ἐγχείμενον
 ATERBD | 9 μὲ μὲν M | γεινιῶν Schw γεινιῶν T¹BD γεινιῶ T durch
 Rasur, EM γεινιῶ ARc ist nah Σ^{arm} | 10 ἡ εἰ D | κερρῶ Tc ER κερρῶ
 M κερρῶν ABD κερρῶν T¹ | 10,11 τῶν ἀπ' αἰγύπτου > B¹ + Bcm
 13 ὄψεως ἀπολαύσομεν BD ἀπολαύσομεν ὄψεως M | 14 ὅσπερ M
 16 αὐτῷ ABDMS^{arm} > TER | 18 γε¹ γέ τοι M | γε² τε Wil | 19 ὅσα
 ABDM ὅσα TER | 25 οἷα vor Euseb. verborben

bus vacuum transtulerunt. sed et ibi cum pro urbis vicinitate nostrorum populi frequentarent et tamquam odore pastoris recepto grex luc-

N P O F

2 frequentarent] *libri eum fr. edd.*

ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐν τῇ πρὸς Δομέτιον καὶ Λίδυμον ἐπιστολῇ τῶν 20
ἀμφὶ τὸν διωγμὸν αὐθις μνημονεύει ἐν τούτοις

τοὺς δὲ ἡμετέρους, πολλοὺς τε ὄντας καὶ ἀγνώτους ὑμῖν, πε-
ριβασὸν ὀνομαστὶ καταλέγειν, πλὴν ἵστε ὅτι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ
5 νεοὶ καὶ γέροντες, καὶ κόραι καὶ προεβύτιδες, καὶ στρατιῶται καὶ
ἰδιῶται, καὶ πᾶν γένος καὶ πᾶσα ἡλικία, οἳ μὲν διὰ μαστίγων καὶ
πυρός, οἳ δὲ διὰ σιδήρου τὸν ἀγῶνα νικῆσαντες, τοὺς στεφάνους
ἀπειλήμασιν τοῖς δὲ οὐ πάμπολυς ἀντάρκης ἀπέβη χρόνος εἰς τὸ 2
φανῆναι δεκτοὺς τῷ κυρίῳ, ὅσπερ οὖν ἔοικεν μηδὲ ἐμοὶ μέχρι νῦν,
10 διόπερ εἰς ὃν οἶδεν αὐτὸς ἐπιτήδειον καιρὸν ὑπερέθετό με ὁ λέ-
γων «καιρῶ δεκτῶ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας
ἐβοήθησά σοι». τὰ γὰρ καθ' ἡμᾶς ἐπειδὴ πυνθάνεσθε καὶ βού- 2
λεισθε δηλωθῆναι ὑμῖν ὅπως διάγωμεν, ἡκούσατε μὲν πάντως ὅπως
ἡμᾶς δεσμώτατ' ἀγομένους ὑπὸ ἑκατοντάρχου καὶ στρατηγῶν καὶ
15 τῶν σὺν αὐτοῖς στρατιωτῶν καὶ ἑπηρετῶν, ἐμέ τε καὶ Γάϊον καὶ
Φαῦστον καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον, ἐπελθόντες τινὲς τῶν Μαρω-
τῶν, ἄκουτες καὶ μηδὲ ἔπομένους, βία τε καὶ σύροντες, ἀγῆρπασαν
ἐγὼ δὲ νῦν καὶ Γάϊος καὶ Πέτρος μόνοι, τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἀπο- 2
γραμισθέντες, ἐν ἐρήμῳ καὶ ἀγχιμῶ τῆς Λιβύης τόπῳ κατακεκλεισ-
20 μεθα, τριῶν ὁδῶν ἡμερῶν τοῦ Παραιτονίου διεστηκότας.

καὶ ὑποκαταβάς φησιν

ἐν δὲ τῇ πόλει καταδεδύκασιν ἀγανῶς ἐπισκεπτόμενοι τοὺς
ἀδελφούς, προεβύτεροι μὲν Μάξιμος Λιδόκορος Δημήτριος Λούκιος

9 vgl. Sirach 2, 5 — 11/12 Ies, 49, 8 = II Kor. 6, 2

ATERBDM Σ^{arm} A

2 τῶν διωγμῶν B¹, corr. | 4 ἵστε ὅτι] τε M | 7 τελέσαντες M
8 οὐδὲ notwendig | 8 9 ἀντάρκης—μέχρι νῦν TERBD ἀντάρκης—ὁ μέχρι
νῦν A ἀντάρκης δὲ ἀπέβη χρόνος ὁ μέχρι νῦν εἰς τὸ φανῆναι [δεκτοὺς—ἐμοὶ
> M | 12 ἐπεὶ BD | καὶ > BD | 13 διάγωμεν BDM | μὲν ABDM
> TER | 14 δεσμώτατ' ἡμᾶς M | ἀγομένους BDM ἀπαγομένους ATER
16 παῦλον καὶ πέτρον M Σ^{arm} | 17 τε καὶ BDM τε ATER | 19 ἐρημία
M | 19 20 τῆς λιβύης τόπῳ κατακεκλεισμεθα A τῆς λιβύης τόπῳ κατακεκλει-
σμένοι ἡμεν BD τόπῳ τῆς λιβύης κατακεκλεισμεθα TER τῆς λιβύης κατὰ κε-
κλεισμεθα τόπῳ M | 20 ὁδῶν ἡμερῶν BM ὁδῶν ἡμερῶν D ἡμερῶν ὁδῶν ATER
παραιτονίου M | 23 Μαξιμίτος Σ^{arm} | διόδορος BD | καὶ λού-
κιος A

tior et constantior agonibus redderetur, rursus missis cum centurione 22. 23
militaribus viris ipsum Dionysium et cum eo Gaium et Petrum ca-
tenis constrictos et diversis cruciatibus affictos in desertum quoddam
Libyae pertraxerunt ibique eos in loco squalidissimo et omni usu hu-
5 manitatis carente a Paraetonio trium dierum itinere in desertum pro-
tento nexos vinculis reliquerunt. haec in diversis suis epistulis supra 24
dictus vir scripta dereliquit. In quibus memorat etiam Maximum pres-
byterum et Dioscorum Demetriumque et Lucium nec non et Faustinum.

οὐ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ προφανέστεροι Φαῦστος καὶ Ἀκύλας ἐν Αἰ-
 γύπτῳ πλανῶνται· διάκονοι δὲ οἱ μετὰ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευ-
 τήσαντας ὑπολειφθέντες Φαῦστος Εὐσέβιος Χαϊρήμων· Εὐσέβιος,
 ὃν ἐξ ἀρχῆς ὁ θεὸς ἐνεδυνάμωσεν καὶ παρεσκεύασεν τὰς ὑπηρεσίας
 τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς γενομένων ὁμολογητῶν ἐναγωνίως ἀποπλη-
 ρῶν καὶ τὰς τῶν σωμάτων περιστολὰς τῶν τελείων καὶ μακαρίων
 μαρτύρων οὐκ ἀκινδύνως ἐκτελεῖν· καὶ γὰρ μέχρι νῦν οὐκ ἀνήσιν 25
 ὁ ἡγούμενος τοὺς μὲν ἀναιρῶν, ὡς προείπον, ὁμῶς τῶν προσαγο-
 μένων, τοὺς δὲ βασάνοις καταξείνων, τοὺς δὲ φυλακαῖς καὶ δεσμοῖς
 10 ἐκτίκων προστάσσειν τε μῆδ' ἐνα τούτοις προσιέναι καὶ ἀνερευνῶν
 μή τις φανείη, καὶ ὁμοῦς ὁ θεὸς τῇ προθυμίᾳ καὶ λιπαρίᾳ τῶν
 ἀδελφῶν διαναπαύει τοὺς πεπεισμένους·

καὶ τσαῦτα μὲν ὁ Διονύσιος, ἰστέον δὲ ὡς ὁ μὲν Εὐσέβιος, ὃν 26
 διάκονον προσειπεν, σμικρὸν ὕστερον ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Συρίαν
 15 Ἀσσοδικίας καθίσταται, ὁ δὲ Μάξιμος, ὃν τότε προεσβύτερον εἶσηκεν,
 μετ' αὐτὸν Διονύσιον τὴν λειτουργίαν τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἀδελ-
 φῶν διαδέχεται, Φαῦστος δέ, ὁ σὺν αὐτῷ τηρικᾶδε διατρέφας ἐν τῇ
 ὁμολογίᾳ, μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς διωγμοῦ φυλαχθεὶς, γηραιὸς κομιδῇ
 καὶ πλήρης ἡμερῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοῦ μαρτυροῦ τὴν κεφαλὴν ἀπο-
 20 τμηθεὶς τελειοῦται, ἀλλὰ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῷ Διονυσίῳ
 συμβάντα τοιαῦτα·

κατὰ δὲ τὸν δηλούμενον Οὐαλεριανοῦ διωγμὸν τρεῖς ἐν Καισα- IB 1
 ρείᾳ τῆς Παλαιστίνης τῇ κατὰ Χριστὸν διαλάμψαντες ὁμολογίᾳ,
 θεῖον κατεκοσμήθησαν μαρτυροῦ, θηρίων γενόμενοι βορᾶ· τούτων ὁ
 25 μὲν Πρίσκοσ ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ Μάλχος, τῷ δὲ τρίτῳ Ἀλέξανδρος ὄνομα
 ἦν, τούτους φασὶν κατ' ἄρῶν οἰκοῦντας, πρότερον μὲν ἑαυτοῦς

4 vgl. I Tim. 1, 12 — 19 Gen. 25, 8 und öfter

ATERBDMΣ^{arm}1

2 δὲ TERBD τε A > M | νήσῳ AΣ^{arm} νόσοι Π | 2,3 τελευτήσαντες
 M | 3 Χαϊρήμων Εὐσέβιος > Σ^{arm} | 10 δὲ BD | 11 λιπαρεία AT¹
 12 διαναπαύσει M | 13 διονύσιος TERBDMΣ^{arm} διονύσιος καὶ ἐν ταῖσι
 τέθειται τῇ γραφῇ A | ἴστε T¹ corr. Tr, Tc getilgt | δὲ > BD | 14 προ-
 εἶπεν BD | σμικρὸν BD μικρὸν M nach kurzer Zeit Σ^{arm} οὐ μικρὸν ATER
 > A | ἐπίσκοπος BDM AΣ^{arm} ἐπίσκοπος ἐκκλησίας ATE τῆς ἐκκλησίας R¹
 ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας Rem | 16 μετὰ τὸν M | 18 κομιδῇ > BD
 19 καὶ auf Rasur Tr | 22 IB AΣ^{arm}ERM 20 BD | 22,23 καισαρεία
 TERBDMΣ^{arm} τῇ κατὰ καισαρείαν A | 26 φησὶν D | ἑαυτοῦς > B

atque Aquilam satis claros et insignes titulo confessionis effectos. sed et ex diaconis quosdam in insula post poenas confessionis esse defunctos, superfuisse vero ex his Faustum et Eusebium. quibus etiam refert tantum fiduciae et magnanimitatis per dei gratiam datum. ut cum ad eos, qui in carcere tenebantur. fratres nemo prorsus humanitatis et ministerii causa permitteretur accedere, isti tamen indesinenter et reviserent et necessaria ministrarent. et cum per dies singulos praesidis furor cresceret iugulando alios, alios suppliciiis affligendo. squalor carceris et catenarum ponderibus enecando et super omnia praecipiendo. ne quis ad eos prorsus accederet, ut et inedia quasi aliud tormenti genus adhiberetur, concessit tamen deus supra dictis diaconis gratiam confessoribus suis providens. ut invitis omnibus istis tamen non negarentur ingressus. sciendum tamen est, quod hic Eusebius. quem diaconum supra diximus, postmodum episcopus apud Laodiceam Syriae ordinatus est, Maximus vero, quem presbyterum memoravimus. ipsi Dionysio apud Alexandriam successit in episcopatu. Faustus autem, qui cum ipsis tunc confessor enituit, usque ad persecutionem, quae nostris temporibus facta est, grandaevis et plenus dierum perdurans perfecto martyrio obtruncatione capitis consummatus est. haec a Dionysio certissima fide memorantur.

Igitur in Valeriani persecutionibus apud Caesaream Palaestinae multa a diversis martyria consummata sunt. in quibus tres quidam admirandi adulescentes, quorum unus Priscus, alius Malchus, tertius Alexander vocabatur, cum suburbanum agellum supra dictae urbis habitarent, divino fidei calore succensi coeperunt semet ipsos signitiae

NPOF

2 in insula] ἐν τῇ νόσῳ *Græcus. ubi νόσῳ λέγεται Ἡρώδης* | 8 0001000
 O¹ in suppliciiis N suppliciiis et diversis cruciatuum generibus P¹ | 10 01
 et] POF² et ut N ut F¹ | 22 martyrio P

ὡς ἀμείλιτε καὶ ἠρεθέμενος κακίστα, ὅτι δὴ βραβείων, τοῦ καιροῦ τοῦ
 πύθον γλιχομένοις οὐρανίον διανεμόντος, ὀλιγοροῖεν αὐτοί, μὴ οὐχὶ
 προσεραψίζοντες τὸν τοῦ μεροτροίου στέφανον· ταύτη δὲ βουλευσα-
 5 μένους, ὀρηήσασα ἐπὶ τὴν Καισάρειαν ὁμόσε τε χορηῶσαι ἐπὶ τὸν δι-
 καστήν καὶ τεχεῖν τοῦ προδεδηλωμένου τέλους. ἔτι πρὸς τούτοις
 γένειόν τι κατὰ τὸν αὐτὸν διωγμὸν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τὸν ὅμοιον
 ἱστοροῦσιν ἀγῶνα διηθληζέσθαι· τῆς δὲ Μαρκιῶνος αὐτὴν ἀρέσεως
 γενέσθαι κατέχει λόγος.

Ἄλλ' οὐκ εἰς μακρὸν δουλείαν τὴν παρὰ βαρβάρους ἐπομείναντος ΠΓ
 10 Οὐάλεριανοῦ, μοναρχήσας ὁ παῖς σφοδρότερον τὴν ἀοχλὴν διατί-
 θεται, ἀνήσῃ τε αὐτίκα διὰ προσημαμάτων τὸν καθ' ἡμῶν διωγμὸν.
 ἐπ' ἐλευθερίας τοῖς τοῦ λόγον προσετώσιν τὰ ἐξ ἔθους ἐπιτελεῖν
 δι' ἀντιγραφῆς προστάξας, ἣτις τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον

Ἀντοχράτωρ Καισαρ Πούπλιος Λικίνιος Γαλλιῆνος Εὐσεβῆς
 15 Ἐντεργῆς Σεβαστὸς Μονοθεῖς καὶ Πίτρυς καὶ Δημητρίω καὶ τοῖς λοι-
 πτοῖς ἐπισκόποις, τὴν εὐεργεσίαν τῆς ἐμῆς δωρεᾶς διὰ παντός τοῦ
 κόσμου ἐκβιβασθῆναι προσέταξα, ὅπως ἀπὸ τῶν τόπων τῶν θρησκευ-
 σίμων ἀποχωρήσωσιν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐμῆς τῆς ἀντιγραφῆς τῆς
 ἐμῆς τῷ τέπῳ χορηῶσαι δύνεσθε, ὥστε μηδένα ἐμῶν ἐνοχλεῖν, καὶ
 20 >τοῦτο, ὅπερ κατὰ τὸ ἕξον δύνεται ἐγ' ἐμῶν ἀναπληροῦσθαι, ἥδη
 >πρὸ πολλοῦ ἐπ' ἐμοῦ συγκεχώρηται, καὶ διὰ τοῦτο Αὐσῆλιος Κυ-
 ρίνιος, ὁ τοῦ μεγίστου πράγματος προστετεύων, τὸν τέπον τὸν
 ἐπ' ἐμοῦ δοθέντα διασφραζέσει.

ταῦτα ἐπὶ τὸ σαφέστιον ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἐρμηνευθέντα γλώττης
 25 ἐγγεῖσθω, καὶ ἄλλη δὲ τοῦ αὐτοῦ διάταξις γέρεται, ἣν πρὸς ἐτέ-
 ρους ἐπισκόπους πεποιήται, τὰ τῶν ζυλομένων κοιμητηρίων ἀπο-
 λαμβάνειν ἐπιτρέψων χορεία.

ATERBDMΣarm.1

2 πόθον AT¹BDMΣarm πόθου Tr ER | οὐρανίον AT¹ER¹MΣarm οὐ-
 ρανίον Tr R^e αἰώνιον BD 3 ταύτη TERM ταῦτι BD ταῦτα A | 5 προδε-
 δηλουμένον M | 6 ὅμοιον > A¹ + Am | 9 μακρὸν ARBD μακρὸν TEM
 10 τὴν BDM παρὶ τὴν ATER | 10 11 διατίθεται M | 12 ἐλευθερία M
 17 ἐκβιβασθῆναι BD | 19 ἐμῶν Tr ERBDMΣarm ἐμῶν AT¹ | ὀχλεῖν T¹
 corr. Tr Tr 20 ἐγ' ABDMΣarm ἐγ' TER | ἐμῶν AT¹RBDΣarm ἡμῶν
 Tr EM | 22 τέπον τὸν BDMΣarm τέπον τοῦτον TE τέπον τοῦτον τὸν AR
 25 ἐγγεῖσθω M 26 τὰ > BDM

atque ignaviae incusare, quod, cum caelestes in urbe martyrii proponerentur coronae, ipsi non desiderarent, non raperent, cumque dominus et salvator regnum caelorum violenter diripi debere testatus sit, ipsi inglorios et desides animos humi gererent. his igitur semet ipsos adloquiis incitantes urbem petunt et adorto iudice truculento, cur tantum in sanguinem piorum desaeviret, incusant. ille continuo nobiles animos iuvenum quam dignis remuneratur adfatibus: >devorandi, inquit, >bestiis >subrigantur, quibus non placet piorum sanguinem fundi. sed et melior quaedam supra dictorum iuvenum secuta fertur audaciae et magnanimitatis exemplum similemque sortitur exitum poenae, quam tamen de Marcionis schola fuisse loquebantur.

2/3 Matth. 11, 12

NPOF

4 inglorios] *NP¹F* ingloriosos *P²* ingloriosi *O*

Ἐν τούτῳ δὲ τῆς μὲν Ῥωμαίων ἐκκλησίας εἰς ἔτι τότε καθη- **14**
 ρεῖτο Ξένου, τῆς δ' ἐπ' Ἀρτιωχίας μετὰ Φάβιον Δημητριάδος. Φιρ-
 μιλιανὸς δὲ Καισαρείας τῆς Καππαδοκῶν, καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν κατὰ
 Πόντον ἐκκλησιῶν Γρηγόριος καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Ἀθηρόδοτος.
 5 Ὁριγένους γρόμιος τῆς δ' ἐπὶ Παλαιστίνης Καισαρείας, Θεοκτίστου
 μεταλλάξαντος, διαδέχεται τὴν ἐπισκοπὴν Λόμνος, βραχὴ δὲ χρόνον
 τούτου διαγενομένου, Θεότεκνος, ὁ καθ' ἡμᾶς, διάδοχος καθίσταται
 τῆς δ' Ὁριγένους διατριβῆς καὶ οὗτος ἦν. ἀλλὰ καὶ ἐν ἑεροσο-
 λήμοις ἀπατισσόμενον Μαζαζάνου, τὸν θρόνον Ὑμέναιος, ὁ καὶ εὐ-
 10 τὸς ἐπὶ πλείστοις τοῖς καθ' ἡμᾶς διαπορεύας ἔτεσιν, διεδέξατο.
 κατὰ τούτους ἀφῆρης ἀπειταχοῦ τῶν ἐκκλησιῶν οὕτως, ἐν **15**
 Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης Μερίνος τῶν ἐν στρατείαις ἀξιόμασι
 τιμημένων γενεῖ τι καὶ πλοῦτῳ περιγενοῦς ἀνὴρ, διὰ τὴν Χριστοῦ
 μαρτυρίαν τὴν μεγαλήν ἀποτίμνεται, τοιαῦθε ἔνεκεν αἰτίας, **2**
 15 τίς ἐστὶ περὶ Ῥωμαίους τὸ κλήμα, οὗ τοὺς τεχνόντας γεοῖν ἐκατον-
 τάρχους γίνεσθαι, τόπον σχολάζοντος, ἐπὶ τούτῳ προχοπῆς τὸν
 Μερίνον ἢ τοῦ βεθμοῦ τάξις ἐκάλει, ἤδη τε μέλλοντα τῆς τιμῆς
 ἔχουσαι παρελθὼν ἄλλος πρὸ τοῦ βήματος, μὴ ἐξῆναι μὲν ἐκείνῳ
 τῆς Ῥωμαίων μετέχιν ἀξίας κατὰ τοὺς παλαιοὺς νόμους, Χριστιανῶ
 20 γε ὄντι καὶ τοῖς βασιλευσὶ μὴ θύοντι, κατηγόρει, αὐτῷ δ' ἐπιβάλλειν
 τὸν κλήρον ἐγ' ᾧ κληθέντε τὸν δικαστήν (Αρχαῖος οὗτος ἦν) πρῶ- **3**
 τον μὲν εἰσεῖναι ποίως ὁ Μερίνος εἰη γρόμιος, ὡς δ' ὁμολογοῦντε
 Χριστιανὸν ἐπιμόνος ἐόρα, τριῶν ὥρων ἐπιδοῦναι αὐτῷ εἰς ἐπί-
 25 σκεψιν διάστημα, ἐξτὸς δὴτα γερόμερον αὐτὸν τοῦ δικαστηρίου **4**
 Θεότεκνος ὁ τῆδε ἐπίσκοπος ἀγγέλει, προσελθὼν δὲ ὁμιλίαι, καὶ
 τῆς χιρῶς λαβὼν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν προάγει, εἰσω τε πρὸς αὐτῷ
 στήσας τῷ ἀγίασματι, μικρόν τι παρασταίλας αὐτοῦ τῆς χλαμίδος
 καὶ τὸ προσηρητημένον αὐτῷ ξίφος ἐπιδείξας ἅμα τε ἀντιπαρατί-

ATERBDM Σ^{arm} A

- 1 **14** A Σ^{arm} MER 8 BD | μὲν > R | 2 **ἐπ'** > M | μετὰ > A¹ + A^m
 2 **3** Φιρμιλιανὸς — Καππαδοκῶν ABDM A Σ^{arm} > TER | 3 **καππαδοκίαις** B
 5 **παλαιστίνης** AT¹ RBD **παλαιστίνην** T² EM | 7 ὁ T² ERBDM Σ^{arm} > AT¹
 9 **μαζαζάνου** A **μαζάνου** T¹ corr. Tr [Tem gefilgt] **μαζαζάνου** M *masabannen*
 und *zabannen* A HSS *malbanos* Σ^{arm} — **ⲉⲩⲃⲏⲛⲟⲩ** | ὁ AT¹ Tr BDM ὅς T² ER
 10 **διαδέχεται** BD | 11 **15** A Σ^{arm} ME **14** R 670, 10 D [B fehlt] | 12 **στρα-**
τείας Tr, E durch Rasur | 13 **τιμημένους** M | 15 **λαχόντας** BD | **γε-**
οῖν B | 16 **τούτῳ** B | 20 **κατηγόρει** T¹ B¹ corr. T² B¹ | **ἐπιβάλλει** D
 21 22 **πρῶτος** R | 22 **γρόμιος** εὐη B¹ corr. B¹ | 25 **ἐγγέλει** Σ^{arm}
 26 **τι** B | 27 **χλαμίδος** Σ^{arm} *χλαμίδ* χλαμίδος Π

II] Marinum quoque virum militarem Hierusolymorum civem honore *II* 15 1
 et divitiis clarum cum in supra dicta urbe inter collegas suos per or- 2
 dinem gradus sui honor quidam contingeret militaris, ut fieri solet, in-
 sequentem collegam suum subito invidia et exclamat non posse Marinum
 5 adipisci superiorem gradum, quod esset Christianus. interrogatur a iu- 3
 dice Marinus, si ita se res haberet. ille ita esse et vere se esse Chri-
 stianum clarissima voce testatur. tres ei deliberandi horae decernuntur
 a iudice, ut eligat, utrum velit immolare diis et imperatori an Chri-
 stianus interimi. cumque a tribunalibus fuisset egressus, Theoteenus 4
 10 episcopus loci apprehensa manu eius perducit eum ad ecclesiam ibique
 multis verbis in fide confirmans ad ultimum in interiora perducit al-
 taris gladiumque suum, quo praecinctus erat, ostendens ei et rursum
 offerens euangelium, quid e duobus mallet, interrogat. Marinus vero

NPOF

2 suos *om. PF* | 6 se res *NP sese res O² esse O¹ q¹ F* | 8 et
 imperatori] *NPO¹F* et vivere *O²* | 9 theoteenus *NO¹ / so¹ / sum¹* | 11 12 al-
 perd. *P* | 12 rursus *P*

θηοῖν προσεμαργῶν αὐτῷ τὴν τῶν θεῶν εὐαγγελίων γραφήν. κα-
 λήσασαι τῶν δευτῶν ἰδέσθαι τὸ κατὰ γνώμην. ὡς δ' ἀμελλητὶ τὴν
 δεξιάν προτείνας ἰδέξατο τὴν θεῖαν γραφήν. ἔχου τοίνυν, ἔχου.
 γρηοῖν πρὸς αὐτὸν ὁ Θεότεκνος, τοῦ θεοῦ, καὶ τύχοις ὧν εἶλον.
 5 πρὸς αὐτῷ δυνεμοῦμενος, καὶ βιάδιζε μετ' εἰρήνης. εὐθὺς ἐκείθεν
 ἐπαιελθόντα αὐτὸν κῆρξ ἐβόα καλῶν πρὸ τοῦ δικαστηρίου· καὶ
 γὰρ ἤδη τὰ τῆς προθεσμίας τοῦ χρόνου πεπλήρωτο· καὶ δὴ παραστάς
 τῷ δικαστῇ καὶ μεῖζονα τῆς πίστεως τὴν προθυμίαν ἐπιδείξας, εὐθὺς
 ὡς εἶχεν, ἀπαχθῆς τὴν ἐπὶ θανάτῳ, τελειοῦται.
 10 Ἔρθη καὶ Ἀστέριος ἐπὶ τῇ θεοφιλεῖ παρρησίᾳ μνημονεύεται. Ἰς 1
 ἀνὴρ τῶν ἐπὶ Ῥώμῃς συγγλητικῶν γερόμενος βασιλευδῶν τε προσ-
 γιλιῆς καὶ πᾶσι γνώριμος εὐγενείας τε ἕνεκα καὶ περιουσίας· ὅς
 παρὼν τελειομένῳ τῷ μάρτυρι, τὸν ὄμον ὑποθεῖς, ἐπὶ λαμπρῶς
 καὶ πολυτελοῦς ἐσθῆτος ἄρας τὸ σῆνος ἐπιγέρεται, περιστείλας τε
 15 εὐ μάλε πλουσίως, τῇ προσηχοῦσῃ ταῇ παραδίδωσιν, τούτου
 μυσία μὲν καὶ ἄλλα μνημονεύουσιν οἱ τάνδρός καὶ εἰς ἡμᾶς διαμεί-
 ναντες γνώριμοι, ἀτὰρ καὶ παρεδόξον τοιοῦτον, ἐπὶ τῆς Φιλίππου 17
 Καισαρείας, ἦν Περσέδα Φοίνικας προσεγορεύουσιν, φασὶ παρὰ ταῖς
 αὐτόθι δεκνυμέναις ἐν ταῖς ἕσθρῃαις τοῦ καλουμένου Πανείου
 20 ὄρους πηγαῖς, ἐξ ὧν καὶ τὸν Ἰσθδάνην προχεῖσθαι, κατὰ τινα ἑορ-
 τῆς ἡμέραν σφάγιόν τι καταβάλλεσθαι καὶ τοῦτο τῇ τοῦ δαίμονος
 δυνάμει ἀγαρῆς γίνεσθαι παρεδόξως θαυμά τε εἶναι περιβόητον τοῖς
 παροῦσι τὸ γινόμενον, παρόντα δ' οὐκ ποτε τοῖς πραττομένοις
 25 τὸν Ἀστέριον καὶ τὸ πρᾶγμα καταπεπληγμένους ἰδόντα τοῦς πολ-
 λούς, οὐκείριμα τῆς πλάνης, κάπειτα ἀνανεύσαντα εἰς οὐρανόν, ἰκε-
 τεῖσαι διὰ Χριστοῦ τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν τὸ λαοπλάνον δαιμόνιον
 ἐλέγξαι καὶ παῖσαι τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπάτης, ταῦτα δὲ φασιν
 εὐξεμένον, ἀθρόως τὸ ἱερόσιον ἐπιτολάσαι ταῖς πηγαῖς οὕτω τε αὐ-

5 vgl. Kol. 1, 11

ATERB 8 ἐπιδείξας—672, 20 ἡμῶν fehlt durch Blattaussfall B, an dessen Stelle
 tritt die Abschrift b], DM Σarm A

1 προσήγων M | 6 πρὸς BD | τὸ δικαστήριον B¹ corr. B¹ | 8 τῶν
 δικαστῆ καὶ μεῖζονα > Σ^{arm} | δικαστῆ M δικαστηρίου ATER βεσιλεῖ BD
 ἐποδείξας bD | 9 ὡς εἶχεν AT¹ ἐκείθεν M ἐκείθεν ὡς εἶχεν TomT¹ ERbD |
 10 Ἰς A Σ^{arm} MER 17 D¹ B fehlt | ἔρθη AbDM ἐρταῖθα TER | 13 πα-
 ρὼν bDM Σ^{arm} παρὼν τριγιάθε ATER | 14 τε καὶ b | σῆνομα M
 τε M | 16 καὶ² > M | 19 παρείου bD παρίου ATERM | 24 κατα-
 τεύχοντάς bD | 26 διὰ χρ II χρ Σ^{arm} A | 27 ἀπέλεγξαι bD

promptissima fide cum manum ad euangelium tetendisset, >obtime, in-
quit Theotecnus, >quod elegisti, o fili, et contemnens praesentem
>vitam aeternam sperato, confidens perge et suscipe coronam, quam
>tibi dominus praeparavit<, regressus continuo ad tribunal evocatur
per praeconem, aderat enim tempus statutum, ille vero nec moras pa- 5
titur nec expectat interrogantem, sed continuo sibi et deliberatum ad-
derit et ex paternis legibus confirmatum quod deo obtemperare oporteat
magis quam hominibus. Quem iudex ilico capite puniendum pro tali
responsione pronuntiat.

Sed inter eos cunctis clarior et meritis fidei supra ceteros insignis 16
memoratur Astyrius, vir Romanae urbis senator, patricius nobilitate
facultatibus, propinquitate etiam regia et omni honorum fama satis
clarus, qui cum supra dicti martyris extremis interesset exequiis et
capite caesum cadaver subiectis umeris et substrata veste, qua indue-
batur, exciperet, honorem quem martyri detulit continuo ipse martyr
adsequitur, sed et in multis aliis eum praeclaris gestis in fide Christi
enituisse tradiderunt nobis hi qui eum in corpore adhuc positum vi-
derunt, in quibus etiam tale aliquid per eum gestum memorabant, 17
apud Caesaream Filippi, quam Paneada Foenices vocant, aiunt sub ra-
dice montis, qui appellatur Panius, ex quo fluvii Iordanis prima fluente
prosiliunt, morem fuisse gentilis erroris certa ac sollemni die immolari
victimam, quae victima arte quadam daemonis subito nusquam com-
parebat, et erat hoc famosissimi miraculi genus, quo persuaderi ad-
stantibus videretur in caelum hostiam invisibiliter esse sublatam, acci-
dit igitur, dum haec gererentur, adesse Astyrium, qui cum videret
omnes miraculi huius stupore constringi, humanos miseratus errores
cum gemitu et suspirio oculos ad caelum pariter tendit et palmas,
Christum, qui est super omnia deus, tota fide profusis lacrimis invocat,
ut praestigias fallacis daemonis arguat miserisque mortalibus erroris
huius solvat arcanum, haec illo cum fletibus supplicante subito victima,
quae invisibiliter credebatur adsumpta, superferri aquis videtur et con-
spectibus omnium redditur, nec ultra in illis locis error huiusmodi

7/8 Act. 5, 29

NPOF

11 asterius (2 et deinceps) | 14 umeris N⁰ (in manu sup. P⁰)

17 hii P | 19 paneada] paneadam P⁰ P¹ paneada P² paneadam V

τοῖς τὸ παράδοξον οἴχεσθαι. μηδενὸς μηκέτι θαύματος περὶ τὸν
 τρόπον γινόμενον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τῆσδε τῆς πόλεως εἰς μνήμην ἐλήλυθα, οὐκ ἄξιον ἴ. 1
 ἡγοῦμαι παρελθεῖν διήγησιν καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς μνημονεύεσθαι
 ἄξιον. τὴν γὰρ ἀμορροουῶσαν, ἣν ἐκ τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων πρὸς
 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν τοῦ πάθους ἀπελλαγὴν εὐρασθαι μεμαθήκαμεν.
 ἐνθάδε ἔλεγον ὀρμᾶσθαι τὸν τε οἶκον αὐτῆς ἐπὶ τῆς πόλεως δει-
 κνῶσθαι καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ σωτῆρος εἰς αὐτὴν εὐεργεσίας θαυμαστὰ
 τρόποις παραμένειν. Ἰστάναι γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ λίθου πρὸς μὲν 2
 10 ταῖς πύλαις τοῦ αὐτῆς οἴκου γυναικὸς ἐκτύπομα χάλκεον, ἐπὶ γόνυ
 κελκλιμένον καὶ τεταμέναις ἐπὶ τὸ πρόσθεν ταῖς χερσὶν ἰκετενούση
 εἰσικός, τούτου δὲ ἀντικρυς ἄλλο τῆς αὐτῆς ὕλης, ἀνδρὸς ὄρθιον
 σχῆμα, διπλοῖδα κοσμίως περιβεβλημένον καὶ τὴν χεῖρα τῇ γυναικὶ
 προσηκόντων, οὗ παρὰ τοῖς ποσὶν ἐπὶ τῆς στήλης αὐτῆς ξένον τι βο-
 15 τάνης εἶδος γέειν, ὃ μέχρι τοῦ κραπέδου τῆς τοῦ χαλκοῦ διπλοῖδος
 ἀντίον, ἀλεξιγάρακόν τι παντοίων νοσημάτων τυγχάνειν. τοῦτον 3
 τὸν ἀνδριάντα εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ γέειν ἔλεγον, ἔμεινεν δὲ καὶ εἰς
 ἡμᾶς, ὡς καὶ ὄφει παρελαβεῖν ἐπιδημήσαντας αὐτοὺς τῇ πόλει, καὶ 4
 θαυμαστὸν οὐδὲν τοῦς πάλαι ἐξ ἔθνων εὐεργετηθέντας πρὸς τοῦ
 20 σωτῆρος ἡμῶν ταῦτα πεποιθέναι, ὅτε καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ
 τὰς εἰκόνας Παύλου καὶ Πέτρου καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ
 χροσμάτων ἐν γοεραῖς σοξομέναις ἰστορήσαμεν, ὡς εἰκόσ, τῶν πα-
 λαιῶν ἀπαρεμφλᾶκτως οἷα σωτῆρας ἐθνικῇ συνηθείᾳ παρ' ἑαυτοῖς
 τοῦτον τιμῶν εἰσθότων τὸν τρόπον. τὸν γὰρ Ἰακώβου θρόνον. II 1

3—24 citirt von Ioann. Dam. de imag. 3 p. 369 Le Quien — 3—16 ex-
 cerpiert in der Lucascatene Mai Nova bibl. patr. 14, 167 — 5 6 Matth. 9, 20 ff.
 Marc. 5, 25 ff. Luc. 8, 43 ff.

ATERb, B von 20 ταῦτα an, DM Σarm 1

2 γινόμενον TcERM γενομένον AT¹bD | 3 IZ Σarm R 24 BD 5 E
 670, 17 AM 3 IH A ἐρχόμεθα M | 5 ἦρ ATc ERbD A Ioann τὴν T¹ > M
 6 ἀπελλαγὴν εὐρασθαι AT¹M ἀπελλαγὴν εὐρέσθαι Tc ER Ioann εὐρέσθαι ἀπα-
 λαγήν bD | 8 εὐεργεσίαν T¹ corr. T¹ | 9 παρίμεινεν M παραμένει Ioann
 14 τῆσ στήλησ AbDM Ioann τῇ στήλῃ TER Cat | αὐτῆσ bDM ταύτησ Ioann
 > ATER Cat | 15 γέειν AT¹bBDM, I Σarm Ioann Sozomenos 5, 21 φὸν Tc E Cat
 16 τυγχάνειν ATERM Ioann τυγχάνει bD Cat | τοῦτον ATER Σarm τοῦτον
 δὲ bDM Ioann | 17 εἰκόνα τοῦ ιω bDM εἰκόνα Ἰησοῦ Ioann τοῦ ιω εἰκόνα
 ATER ein Bild unseres Erlösers Σarm | ἔμεινεν [e R] TERbDM ἔμεινεν A Cat
 Ioann | 19 nach εὐεργετηθέντας wiederholt αὐτοὺς τῇ πόλει M | 22 ἰστο-
 ρήσαμεν T¹ durch Ras. corr. | 24 IH Σarm MER IO A 674, 7 IH BD

potuit reparari. ita unius Christiani prece tantorum saeculorum deceptionis machina cum auctoribus suis daemonibus dissoluta est.

[1] Verum quia urbis huius fecimus mentionem, iustum videtur commemorare etiam illud in ea, quod historia dignum duximus. mulierem, quam sanguinis profluvio laborantem a salvatore curatam evangelicis tradiderunt, huius urbis civem constat fuisse domusque eius in ea etiam nunc ostenditur. pro foribus vero domus ipsius basis quaedam in loco editiore conlocata monstratur, in qua mulieris ipsius velut genibus provolutae palmasque suppliciter tendentis imago aere videtur expressa. adstat vero alia aere nihilominus fusa statua habitu viri stola compe circumdati et dexteram mulieri porrigentis. huius ad pedem staturae basi herba quaedam nova specie nascitur, quae cum exorta fuerit, crescere usque ad stolae illius aerei indumenti fimbriam solet; quam cum summo vertice crescens herba contigerit, vires inde ad depellendos omnes morbos languoresque conquirit, ita ut, quaecumque illa fuerit infirmitas corporis, haustu exiguo madefacti salutaris graminis depellatur, nihil omnino virium gerens, si antequam aereae fimbriae summitatem crescendo contigerit, decerpatur. hanc statuam ad similitudinem vultus Iesu formatam tradebant, quae permansit ad nostra usque tempora, sicut ipsi oculis nostris inspeximus. et nihil mirum, si hi qui ex gentibus crediderant, pro beneficiis, quae a salvatore fuerant consecuti, huiusmodi velut munus videbantur offerre, cum videamus etiam nunc et apostolorum Petri vel Pauli et ipsius salvatoris imagines designat tabulasque depingi. sed et antiquas ipsorum imagines a quibusdam conservatas nos vidimus, quod mihi videtur ex gentili consuetudine indifferenter observatum, quod ita soleant honorare, quos honore dignos duxerint. insignia etenim veterum reservari ad posterorum memoriam, illorum honoris, horum vero amoris indicium est. denique et Iacobi

NPOF

4 historiae P | 8 genibus genibus salvatoris

PO | 16 hausto P

Eusebius II.

43

τοῦ πρώτου τῆς Ἱεροσολύμων ἐκκλησίας τὴν ἐπισκοπὴν πρὸς τοῦ
 σωτήρος καὶ τῶν ἀποστόλων ἐποθεξαμένον. ὃν καὶ ἀδελφὸν τοῦ
 Χριστοῦ χαρακτηῖσαι οἱ θεῖοι λόγοι περιέχουσιν. εἰς δεῦρο περὶ κλη-
 μένων οἱ τῆδε κατὰ διαδοχὴν περιέποντες ἀδελφοὶ σαφῶς τοῖς πᾶσι
 5 ἐπιδείκνυνται οἷον περὶ τοὺς ἁγίους ἄνδρας τοῦ θεοφιλοῦς ἕνεκεν
 οἱ τε πάλαι καὶ οἱ εἰς ἡμᾶς ἕσφζόν τε καὶ ἀποσφζόνσι σέβας. καὶ
 ταῦτα μὲν ταύτη·

ὁ γε μὴν Μονύσιος πρὸς ταῖς δηλωθείσας ἐπιστολαῖς αὐτοῦ 16
 ἔτι καὶ τὰς γεγραμμένας ἐσραστιακὰς τὸ τηρικᾶντα συντάττει. παρη-
 10 γρηκωτέρους ἐν αὐταῖς περὶ τῆς τοῦ πάσχα ἐσραστῆς ἀνακινῶν λό-
 γους. ταύτων τὴν μὲν Φλαντίω προσσφωρεῖ. τὴν δὲ Δουμιτίω καὶ
 Λιδέμω. ἐν ἧ καὶ κανόνα ἐκτίθεται ὀκταετηρίδος. ὅτι μὴ ἄλλοτε ἢ
 μετὰ τὴν ἑσραστὴν ἡμερῶν προσήκοι τὴν τοῦ πάσχα ἐσραστὴν ἐπι-
 15 τελεῖν. περιστέμενος· πρὸς ταύτας καὶ ἄλλην τοῖς κατ' Ἀλεξάν-
 δρῶν συμπεροσφητέροις ἐπιστολὴν διαχεράττει ἑτέρους τε ὁμοῦ διε-
 γόρους, καὶ ταύτας ἔτι τοῦ διωγμοῦ συνεστῶτος.

Ἐπιλαβοῦσιν δὲ ὅσον οὕτω τῆς εἰρήνης. ἐπάγεισι μὲν εἰς τὴν K
 Ἀλεξάνδρειαν. πάλιν δ' ἐπαῖθε στάσεως καὶ πολέμου συντάττος.
 ὡς οὐχ οἷον τε ἦν αὐτῶ τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἄπαντας ἀδελφούς.
 20 εἰς ἐκείτηρον τῆς στάσεως μέρος διωρημένους. ἐπισκοπεῖν. αἰθίς ἐν
 τῇ τοῦ πάσχα ἐσραστῇ. ὥσπερ τις ἑπερόριος. ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀλεξαν-
 δρείας διὰ γραμμάτων αὐτοῖς ὁμίλει. καὶ Ἴερακι δὲ μετὰ ταῦτα 2
 τῶν κατ' Ἀργυρίου ἐπισκόπου ἑτέρων ἐσραστιακῆν ἐπιστολὴν γρά-
 φων. τῆς κατ' αὐτὸν τῶν Ἀλεξανδρέων στάσεως μνημονεύει διὰ
 25 ταύτων

ἔμοι δέ. τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς τοὺς πορρωτέρω κατοικοῦντας
 χαλεπὸν τὸ καὶ ἐπιστολῶν ὁμίλειν. ὅτε καὶ τὸ πρὸς ἑμαυτὸν

ATERRBDM Σarm A

1 πρὸς TERBDM Σarm πρὸς αὐτοῦ A A | 2 ἐποθεξαμένον M | 23
 χαρακτηῖσαι τοῦ γν B χαρακτηῖσαι τοῦ γν D | 4 τῆδε κατὰ| νῦν τὴν M
 5 τοῦ ἁγίου ἄνδρος M | θεοφιλοῦς M | 6 οἱ > B | σέβας ATM Σarm
 ἐξίσχουσαν σέβας ERB ἐξίσχουσαν σέβας D ἐξίσχουσαν + Tem [getilgt] | 7 ταῦτα
 μὲν ταύτη ATERM Σarm ταῦθ' οὕτως BD | 8 IO Σarm MER K A IO 680. 8
 BD | 9 συντετα M' συντάττει M' | 10 περὶ — ἐσραστῆς > R | 12 ἐ-
 τίθεται BD | 13 ἑσραστῆ A > Σarm | 15 διαχεράττει M | 17 K
 Σarm ER KA A K 14 M 682. 17 BD | 17 οὐδέπω BD | 19 ἦν > T⁴M + TeTr
 20 τῆς στάσεως > M | 22 ὁμίλει BDr | 23 τῶν — ἐπισκόπου BDM
 τῶν — ἐπισκόπου TER τῶ — ἐπισκόπου A (an . . .) den Bischof (welcher war danach,
 τῶν κατ' Ἀργυρίου > Σarm | 26 κατοικοῦντας BD | 27 διὰ γραμμάτων M

cathedra, qui primus in terris episcopus ab ipso salvatore et ab apostolis in Hierusolymis est electus quemque fratrem Christi volumina divina designant, usque in hodiernum inibi conservatur atque in ea sedent omnes, qui usque ad praesens tempus sedis illius sacerdotium sortiuntur. servatur ergo cum ingenti studio velut a maioribus tradita memoria sanctitatis et cum magna veneratione habetur vel vetustatis vel primi sacerdotii sanctificationis obtentu. sed de his ista sufficiant.

Gallienus vero Valeriani filius posteaquam rerum summam solus obtinuit, lenius ac moderatius erga nostros agere instituit datisque decretis inhiberi supplicia persecutionesque cessare, et quo quisque putat more exorare quod divinum est sinit.

Per idem tempus cum Romano adhuc sacerdotio Nystus praecesset et apud Antiochiam Demetrianus Firmilianusque adhuc Caesareae Cappadociae superesset, Ponti ecclesias Gregorius, qui prius Theodorus dictus est, ex Origenis discipulis cum fratre Athenodoro suscepit gubernandas, apud Caesaream vero Palaestinae post Theoctistum Domnus episcopatum sortitus et brevi defunctus Theotecnus iam nostrae memoriae viro sedem tradidit, qui et ipse Origenis auditor fuisse dicebatur. in Hierusolymis vero post Mazabanen sacerdotium suscepit Hymenaens, et ii omnes in pace ecclesias gubernabant.

Sed apud Alexandriam, etiamsi nulla extrinsecus mali causa sit ipso quod genus hominum ferox, seditiosum et semper inquietum est, civiles inter se motus et bella non virtutis merito neque ob defensionem, sed ob necem atque interitum civium commovebant. de quibus Dionysius in epistulis suis commemorans refert ita a propriis civilibus esse vastatam deletamque urbem, ut illa, quae constipatione populorum vix soleret digredientibus incedendi spatium dare, nunc eo usque per-

NPOF

3 hodiernum] h. diem P | 6 uel uet.] NP vel P (F) vel uel uel P
P¹O¹ | 7 sufficiat P sufficient F | 12 systus N systus P¹ vel P²
13 firmilianus F | 19 post mazabbanen P² post zabbanen NPOF | 20 in
NP | 22 ipso] eo ipso P | 27/677, 1 peruenit] peruenit N

>αὐτῶ μοι διαλέγεσθαι καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ συμβουλευέσθαι καθέστηκεν
 >ἄπορον; πρὸς γοῦν τὰ ἑαυτοῦ σπλάγγνα. τοὺς ὁμοσκήρους καὶ 3
 >συμφύρους ἀδελφοὺς καὶ τῆς αὐτῆς πολίτας ἐκκλησίας, ἐπιστολι-
 >μαίων θέομαι γραμμάτων. καὶ ταῦθ' ὅπως διαπεμφαίμην. ἀμύχανον
 5 >γαίνεται. ὅσον γὰρ ἂν τις οὐχ ὅπως εἰς τὴν ἕπεροσίαν, ἀλλὰ καὶ
 >ἀπ' ἀρετολῶν ἐπὶ δυσμᾶς περαιωθεῖη. ἢ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπ'
 >αὐτῆς τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπέλθοι. τῆς γὰρ ἐρήμον τῆς πολλῆς καὶ 4
 >ἀτριβοῦς ἐκείνης ἦν ἐν δυσὶν γενεαῖς διώδενσεν ὁ Ἰσραήλ, ἄπειρος
 >μᾶλλον καὶ ἄβητός ἐστιν ἢ μεσαιάτη τῆς πόλεως ὁδός· καὶ τῆς
 10 >θαλάσσης ἦν ἐκεῖνοι ἠγαγεῖσαν καὶ διατειχισθεῖσαν ἕχρον ἱππῆλατον
 >καὶ ὦν ἐν τῇ λεωφόρῳ κατεποντισθήσαν Αἰγύπτιοι. οἱ γαληνοὶ καὶ
 >ἀκέρμαντοι λιμένες γεγόνησιν εἰκῶν, πολλακις φανέντες ἀπὸ τῶν ἐν
 >αὐτοῖς γόνων οἷον ἐρυθρὰ θάλασσα· ὁ δ' ἐπιρροῖσεν ποταμὸς τὴν 5
 >πόλιν ποτὲ μὲν ἐρήμον τῆς ἀνύδρου ξηρότερος ὄφθη καὶ μᾶλλον
 15 >αἰχμώδης ἐκείνης ἦν διαπορευόμενος ὁ Ἰσραήλ οὕτως ἐδίψησεν. ὡς
 >Μωσῆ μὲν καταβοᾶν. ἠεῖναι δ' αὐτοῖς περὶ τοῦ θαυμασία ποι-
 >οῦντος μόνον ἐκ πέτρας ἀροτόμον ποτόν· ποτὲ δὲ τοσοῦτος 6
 >ἐπιλήμμυρον ὡς πᾶσαν τὴν περιχώρον τὰς τε ὁδοὺς καὶ τοὺς ἀγροὺς
 >ἐπιπλῆσαντα. τῆς ἐπὶ Νῶε γενομένης τοῦ ὕδατος φορᾶς ἐπαγαγεῖν
 20 >ἀπειλήν· αἰὲν δὲ αἵματι καὶ γόνοις καὶ καταποντισμοῖς κἀτεισιν
 >μεμισμένους. οἷος ἐπὶ Μωσῆ γέγονεν τῷ Φεραῷ. μεταβαλὼν εἰς
 >αἶμα καὶ ἐποξέσας, καὶ ποτόν γένοιτ' ἂν τοῦ πάντα καθάροντος 7
 >ὑδατος ὕδωρ ἄλλο καθάρσιον; πῶς ἂν ὁ πολὺς καὶ ἀέραντος
 >ἀνθρώποις ὠκεανὸς ἐπιχρθεῖς τὴν πικρὰν ταύτην ἀποσυρῆσαι θά-
 25 >λασσαν; ἢ πῶς ἂν ὁ μέγας ποταμὸς, ὁ ἐκπορευόμενος ἐξ Ἐδέμ, τὰς
 >τέσσαρας ἀρχὰς εἰς ἃς ἀγορῶζεται, μετοχτεῖσας εἰς μίαν τοῦ Γηῶν.

2 Philem. 12. 20 — 8 Num. 14, 23 — 9-10 Exod. 14, 29 — 11-13
 Exod. 15, 4 — 14-17 Num. 20, 1-11 — 16/17 Exod. 15, 11 — 21/22 Exod.
 7, 20. 21 — 25/26 Gen. 2, 10. 13

ATERBDMΣ^{arm}A

2 3 ὁμοφύρουσ καὶ ομοσκήρουσ R | 3 πολίτας ἐκκλησίας ATER ἐκκλησίας
 πολίτας B ἐκκλησίας πολίτα||σ D πολιτείας καὶ ἐκκλησίας MΣ^{arm} | 5 ἕπε-
 ροσίαν M ἕπεροσίον A | 7 τῆς¹ > BD | καὶ TEBDM > AR | 8 ἄπορος
 T¹R (mit für Dionys richtiger Conjectur), durch Ras. corr. T | 9 τῆς¹ > T¹
 — Tr. Tc getilgt | 11 ὦν interpolirt | 13 φωνῶν BD | 16 μωσῆ BDM
 μωσῆ T durch Rasur, R μωσῆ E μωσοῦ A | 17 τοσοῦτος BD τοσοῦτος
 οῦτος M τοσοῦτον ATER | 19 γενομένησ M | 21 μωσῆ DM μωσεῖ B
 μωσεῖ AT¹E μωσοῦ TrR | 22 καθάρσιον M | 23 ἄλλο καθάρσιον
 TERBDM καθάρσιον ἄλλο A | 26 εἰς ἃς¹ οἷσ R

venerit, ut conspiciere in plateis hominem valde rarum sit, madere omnes civium sanguine, vias cadaveribus obtegi et ne ad sepeliendum quidem sufficere qui supersunt, unde et post belli rabiem ferrique vastationem corrupti aeris ex fetore cadaverum pestilentia increverit, ita ut, si quid ferro superfuerat, id morbus absumeret.

NPOF

1 ut conspiciere] POF et conspiciere N

ἀποπλύνει τὸν λυθρον; ἢ πότε ὁ τεθολωμένος ἐπὶ τῶν ποταμῶν 8
 περταγόμενος ἀναθρυμιάσειον ἄλλο ἐλικρομένης γένοιτο; τοιοῦτοι γὰρ
 ἀπὸ τῆς γῆς ἀτμοὶ καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἀνεμοὶ ποταμῶν τε αὔραι
 καὶ λιμένων ἀνιμήσειε ἀποπνέουσιν. ὡς σηπομένων ἐν πᾶσι τοῖς
 5 ἐποικισμένοις στοιχείοις νεκρῶν ἰσχύρες εἶναι τὰς δρόσους. εἶτα θαν- 9
 μάζουσιν καὶ διαποροῦσιν. πόθεν αἱ συνεχεῖς λοιμοί. πόθεν αἱ
 χαλεπαὶ νόσοι. πόθεν αἱ πεντοδατὰ φθοραί. πόθεν ὁ ποικίλος καὶ
 πολλὰς τῶν ἐνθρόπων ὀλεθρος. διὰ τί μηκέτι τοσοῦτο πλῆθος ὀ-
 κλητόρων ἢ μεγίστη πόλις ἐν αὐτῇ φέροι. ἀπὸ νηπίων ἀρξαμένη
 10 παιδῶν μέχρι τῶν εἰς ἄκρον γεγηροκότων. ὅσους ὁμογερόντας οὐ
 ἐξέλει. πρῶτον ὄντας ἴσραηλ· ἀλλ' οἱ τεσσαροκοντοῦται καὶ μέχρι
 τῶν ἑβδομήκοντα ἐτῶν τοσοῦτον πλείονες τότε. ὥστε μὴ συμπλη-
 ροῦσθαι πῦρ τὸν ἄριθμὸν αὐτῶν. προσεγγροφέντων καὶ συγκατα-
 κρύντων εἰς τὸ δημόσιον σιτηροσίον τῶν ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν
 15 μέχρι τῶν ὀγδοήκοντα. καὶ γέγονε οἷον ἡλικιωταί τῶν πάλαι
 γεραύτερον οἱ ὄντι νεώτεροι. καὶ οὕτω μειούμενον ἐὰ καὶ δεκα- 10
 νόμιμον ὄντων τὸ ἐπὶ γῆς ἐνθρόπων γένος. οὐ τρέμουσιν. ἀξιο-
 μίμον καὶ προκόπτορος τοῦ πενταλοῦς αὐτῶν ἀγατισμοῦ.

Μετὰ ταῦτα λοιμικῆς τὸν πόλεμον διαλεβοῦσας νόσον τῆς τε Κ 2
 20 ἰσορῆς πλησιαζούσης. αὐθις διὰ γροσῆς τοῖς ἀδελφοῖς ὀμίλει. τὰ
 τῆς συμφορῆς ἐπισημαίνουτος πέθῃ διὰ τοῦτον

τοῖς μὲν ἄλλοις ἐνθρόποις οὐκ ἔν δόξειεν καιρὸς ἰσορῆς εἶναι 2
 τὰ παρόντα. οὐδὲ ἔστιν αὐτοῖς οὔτε οὔτος οὔτε τις ἕτερος, οὐχ
 ὄπως τῶν ἐπιπέπων. ἀλλ' οὐδ' εἴ τις περιχαρῆς. ἦν οὐκ ἔστιν μέ-
 25 λωστα. πῦρ μὲν γὰρ θοῖροι πάντα. καὶ περθεῖσιν πάντα. καὶ περι-
 χαροῦσιν οἰμογενῆ τῆν πόλιν διὰ τὸ πλῆθος τῶν τεθροκότων καὶ
 τῶν ἐποθροκότων ὀσημίρει. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν πρωτοτόνων τῶν 3

ATERBDM Σ^{arm} 1

1 τὸν TER:BD τὸ AR M | 2 ἀλλο ἄρ Dionysios | 3 καὶ—ἀνεμοὶ
 > M | θαλάσσης ABD εἰς θαλάσσης TER | 4 λιμένων ἀνιμών καὶ λιμέ-
 νων M | ἄρ > M | 8 πλῆθος > M | 10 καὶ παιδῶν Tr | 11 ἀλλ'
 ὁ ATER ἄλλοι BDM Σ^{arm} | 13 14 συγκατὰ κρύντα M | 15 ὀγδοήκοντα Π
 περιήκοντα Σ^{arm} | 16 μειούμενον T¹ corr. T¹ | 19 ΚΑ Σ^{arm} MER ΚΒ Α
 ΚΑ 684. 21 BD | τῆν πόλιν Tr. R¹ durch Rasur | 20 ὀμίλει ABDM ὀμίλει
 TER | 21 ἐπισημαίνουσ M | διὰ τοῦτο (zum Folgenden gezogen) T¹
 corr. T¹ Tr | 24 ἐπιπέπων Α ἐπιπέπων TERBDM Σ^{arm} | οὐδ' εἴ τις ABM,
 D: εἴ τις auf Rasur οὐδ' εἴ τις TER

V I] Scribit autem de his idem Dionysius in epistula paschali, quae *K 1 22 1* sollemniter per annos singulos scribi solet, his verbis:

>Aliis fortassis hominibus non videatur tempus hoc tempus esse 2
 >sollemnitatis, quoniam quidem luctus ubique et acerba lamentatio in
 5 >plateis cuncta circumstrepit, gemitus vero inest et mugitus in domi-
 >bus propter multitudinem morientium. sicut enim de primogenitis 3

ἡρεπτιῶν γέγραπται. οὕτως καὶ νῦν ἐγενήθη κραυγὴ μεγάλη
 οὐ γὰρ ἴσθι οὐκία, ἐν ἣ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ τεθνηκώς, καὶ
 ὄφελόν γε εἶς, πολλὰ μὲν γὰρ καὶ θεινὴ καὶ τὰ πρὸ τούτου συμ-
 βεβηκότα· πρῶτον μὲν ἡμᾶς ἤλασαν, καὶ μόνοι πρὸς πάντων 4
 διωκόμενοι καὶ θανατούμενοι ἐσοτάσαμεν καὶ τότε, καὶ πᾶς ὁ τῆς
 καθ' ἕναστον θλίψεως τόπος πανηρησιζὸν ἡμῖν γέγονε χωρίον,
 ἀγρὸς ἐρημία καὶ πανδοχεῖον δεσμοτήριον, φειδοτάτην δὲ πασῶν
 ἡγεῖον ἐσοτήν οἱ τέλειοι μάρτυρες. εὐσχηθέστες ἐν οὐρανῷ· μετὰ 5
 δὲ ταῦτα πόλεμος καὶ λιμὸς ἐπέλαβεν, ἃ τοῖς ἔθνεσι συνδιδυμέγκαιεν,
 μόνοι μὲν ὑποστάσαντες ὅσα ἡμῖν ἐλεμήσαντο, παραπολαύσαντες δὲ
 καὶ ὧν ἀλλήλων ἐργάζοντο τε καὶ πεπόνθαν, καὶ τῇ Χριστοῦ 6
 πάλιν ἐνηρησθέντες εὐφρόνη, ἦν μόνοις ἡμῖν δέδοκεν· βραχυτάτης 6
 δὲ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν τευχόντων ἀναπνοῆς, ἐπιζατίσκηψεν ἡ νόσος
 αὐτῇ, πρῶτον γόβον τε παντὸς φοβερότερον ἐκείνοις καὶ συμφορᾶς
 ἴσθινος οὐκ σμελιώτερον καὶ ὡς ἰδίως τις αὐτῶν ἀπήγγειλεν συγ-
 γραφεύς, πρῶτον μόνον δὴ τῶν πάντων ἐλπίδος κραίσσον γενό-
 μενον, ἡμῖν δὲ οὐ τοιοῦτο μὲν, γρηνέσιον δὲ καὶ δοξίμιον οὐδενὸς
 τῶν ἄλλων ἔλαττον, ἀπέσχετο μὲν γὰρ οὐδὲ ἡμῶν, πολλὴ δὲ ἐξήλ-
 θεν εἰς τὰ ἔθνη.

τούτοις ἐξῆς ἐπιγίρει λόγον

καὶ γοῶν πλιύστοι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν δι' ἐπερβάλλουσιν ἀγάπην
 καὶ γιλαδελφίαν ἐμφυοῦντες ἑαυτῶν καὶ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ἐπισκο-
 ποῦντες ἀφελάντως τοὺς νοσοῦντας, λιπερῶς ἐπιηροτούμενοι, θερα-
 πείοντες ἐν Χριστῷ, συναπηλλάττοντο ἐκείνοις ἀσμενίστατα, τοῦ
 παρ' ἐτέρων ἀνατιμπλέμενοι πάθους καὶ τὴν νόσον ἐφ' ἑαυτοὺς
 ἐλκοντες ἀπὸ τῶν πλιύσιον καὶ ἐχόντες ἀνεμεσόμενοι τὰς ἀληθ-
 θείας, καὶ πολλοὶ νοσοκομήσαντες καὶ ἰόσαντες ἐτέρον, ἐτελεί-

12 Esod. 12. 30 — 1617 Thukyd. 2. 64. 1

ATERBDM Σ^{am} A

2—8. 982, 14 καὶ ὄφελόν—ἀποθούοντο > Σ^{am} | 3 εἶς· πολλὰ Turnebus
 αὐτὸς πολλὰ BD ἐπὶ πολλὰ T·EM πολλά AT·T·R | μὲν > M¹ + M^{1m} | 4 μὲν
 ATER > BDM πάντων BD | 6 ἕναστον ἑαυτοῦς M | γέγονε > T¹ + T^c
 7 ἀγρὸν ἐρημία M | 9 δὲ > BD¹ + D¹ | ταῦτα καὶ B | λοιμὸς A
 ἢ τοῖς αὐτοῦς M | 12 δέδοκεν ἔ R | ATER ἔδοκεν BDM | 14 πρῶτον
 TERBDM πρῶτον τε A | τε A, T durch Basur, RBD τε καὶ T·EM | 15 ὁ
 παρ' ἐτέρων T·E | 1617 γενόμενος M | 2122 ἐπερβάλλουσιν ἀγάπην καὶ
 : M | 24 συναπηλλάττον T·corr, T·T^c | 26 πλιύσιον EM

>quondam Aegyptiorum refertur, ita etiam nunc ingens ubique clamor
 >attollitur. non enim est domus, sicut scriptum est, in qua non sit
 >in ea mortuus. primo namque ipsi manibus suis partem maximam et 4
 >melio-rem populi ceciderunt persequendo sanctos, partem alteram bella
 5 >intestina rapuerunt, partem vero quae superfuera- pestilens nunc aegri-
 >tudo consumit. sed nos nec in persecutionibus cum iugulareremur, a
 >festivitate cessavimus nec umquam nobis potest sollemnitatis impedi-
 >re, quibus praecipitur in tribulatione gaudere. omnis igitur nobis locus,
 >quicumque a tyrannis eligebatur ad poenam, sive ager ille seu de-
 10 >sertum fuit sive insulae sive carcer, sollemnitatem nobis impedire non
 >potuit. laetissimam vero super omnes habuere sollemnitatem beati
 [X] >martyres, qui cum sanctis angelis in caelo pascha curant. | post haec 5
 >persecutores nostri in semet ipsos manus ac tela verterunt, sed ne
 >sic quidem nostrorum festa turbata sunt. insecutus est hic pestilens 6
 15 >morbus et plaga terribilis, sed illis multo terribilior et gravior, quos
 >nec spes erigit futurorum. nobis vero haec omnia exercitia quaedam
 >virtutis et fidei probamenta ducuntur. quamvis enim densior saeviorque
 >paganos magis quam nostros morbus invaserit, tamen ne a nostris
 >quidem penitus abscessum est.

20 Et post pauca addit dicens:

7

>Multi namque ex fratribus nostris pro nimia caritate, dum absque
 >ulla cunctatione infirmos visitare non desinunt et non solum visitare,
 >sed et ministrare et exhibere officia quae dominus praecipit, serpente
 >morbi contagione cum illis pariter, quibus ministrare voluerant, intesi-
 25 >bant, affectu quodam dilectionis attracti et velut participare dolores

89 1 Kor. 7, 4. 8, 2. 1 Thess. 1, 6

NPOF

10 siue (sen P¹) insulae] var: *Gravus*

20 et 30 000

ἔτι μὲν αὐτοί. τὸν ἐκείνων θάνατον εἰς ἑαυτοὺς μετασησόμενοι καὶ
 πρὸ ἀληθοῦς ὄψια. μόνης αἰ δακοῦν γιλογοσύνῃς ἔχουσαι. ἔργῳ δὲ
 τότε πληροῦντες. ἐπίοντες αὐτῶν περίημεαι. οἱ γοῦν ἄριστοι 8
 ἔτων περὶ ἡμῶν ἀδελφῶν τοῦτον τὸν τρόπον ἐξεχώρισεν τοῦ βίου.
 7 πρὸσβέτεροι τέ τινες καὶ διάκοι καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ λαοῦ. λίαν
 ἐπειροῦμενοι. ὡς καὶ τοῦ θεατέου τοῦτο τὸ εἶδος. διὰ πολλὴν εὐ-
 σέβειαν καὶ πίστιν ἰσχυρῶς γινόμενοι. μηδὲν ἀποδεῖν μαρτυρίαν
 δοκῶν. καὶ τὰ σώματα δὲ τῶν ἀγίων ἐπίταις χειρῶν καὶ κόλπῳις 9
 ἐπολεμίζοντες καθαιροῦντες τε ὀφθαλμοὺς καὶ στόματα συγγέ-
 10 οῦντες ὁμοιομοῦντες τε καὶ διατιθέοντες. προσκολλώμενοι. συμπλε-
 κόμενοι. λουτροῖς τε καὶ περιστολαῖς κατακομοῦντες. μετὰ μικρὸν
 ἐτίγγον τῶν ἰσῶν. αἰ τῶν ἐπολεμίζοντων ἐγεπομένων τοῖς
 πρὸ αὐτῶν. τὰ δὲ γι ἐθνη πᾶν τοῦεντιῶν καὶ ροσειν ἐροχόμενοι 10
 ἐποθεῶντο καὶ ἀπέγοντο τοὺς γιλιτέου καὶ τὰς ὁδοῖς ἐροῦπτον
 15 ἡμυθῆτας καὶ ρεκοῦς ἀπέγοντες ἀπεσυβελίζοντο. τὴν τοῦ θεατέου
 διέδοσαν καὶ κοινοῦντες ἐκτριπόμενοι. ἦρ οὐκ ἦρ καὶ πολλὰ μηγερω-
 μένοις ἐκκλῖνει ὄψια.

μετὰ δὲ καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολήν. ἀφηνεσάντων τῶν κατὰ 11
 τὴν πόλιν. τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἀδελφοῖς ἰσοστασιζὴν αἰθῆς ἐπιστέλλει
 20 γροσίην. καὶ ἐπὶ ταύτῃ πάλιν ἄλλας διατελοῦται γέρονται δὲ τις
 αὐτοῦ καὶ περὶ σαββάτου καὶ ἄλλῃ περὶ γυμνασίου.
 Ἐκείνησιν δὲ πάλιν καὶ τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἀδελφοῖς δι' ἐπιστο- KB 1
 λῆς οὐκῶν πολλὰ τε ἄλλα περὶ τῆς κελίον καὶ τῶν μετ' αὐτὸν
 δι' ἐκείνων κατακομίας. τῆς κατὰ τὸν Γαλιλιθρον ἀφῆρης ἐπιμι-
 25 μῆζοιται οὐδὲν δὲ οἷον τὸ καὶ τούτων ὄψια περὶ ἐχόντων ἀκοῦσαι 23 1

3 ἐπὶ Phot. περίημεαι

ATERRBDM Σ. 23. A

2 δοκοῦσι BD | 3 πληροῦντες > M | αὐτῶν TERBDM.1 αὐτῶν πάν-
 των A [vgl. I Kor. 4, 13] | 6 ἐπειροῦμενοι M | ὡς > D¹ + D² | 7 γινόμε-
 νων TERBDM γινόμενοι A | μαρτυρία M | 9 τοῖς ὀφθαλμοῖς B
 στόματα AB. B durch Resar. D τὰ στόματα B: στόμα TEM | 10 ὁμοιομο-
 ροῦντες T: corr. T: ὁμοιομοῦντες M | 12 ἐπολεμίζοντων T: corr. T: | ἐγε-
 πομένων ABD ἐπομένων TER > M | 13 δὲ > M | ροσειν TERBDM
 ροσειν τε A | 14 καὶ τὰ A | 16 ἐκτριπόμενοι D | 18 καὶ > BM¹ + M²
 τῶν > M¹ + M² | 19 κατ' BDM κατὰ τὴν ATER | ἀποστέλλει D
 20 κατ' - διατελοῦται > D | ταύτην ABM ταύτην TER | πάλιν ἄλλας
 BM ἄλλας πάλιν TER ἀφῆρησιν ἀφῆρη Σαμῆ ἄλλας διακομίας πάλιν A
 22 KB Σαμῆ M 68 L: KΓ A 25 KB ER 69. 9 BD | 23 τε TERBDM τε
 κατ' A | 24 25 ἐπιμιμῆζοιται BD

>cum dolentibus cupientes alienas in se mortes haud segniter trans-
 >ferebant, et effecti sunt eorum, ut dicit apostoli sermo. *πρωθυμιοι*.
 >denique plurimi nostrorum praecipui et electi viri, inter quos *of* pres- 8
 >byteri nonnulli et diaconi multique alii de plebe, constantissima et
 5 >ardentissima fide, tamquam si martyrii tempus instaret, miserando in-
 >firmos semet ipsos huiusmodi moribus inserebant, misericordiae ex-
 >hoc martyrium capere praesumentes. et dum curandis aegris, defunctis 9
 >exportandis humanisque corporibus operam navant, insequuntur
 >paene eos, quos suis umeris ad sepulchra devexerant. pagani vero *e* 10
 10 >contrario suos, continuo ut aegrotare coeperant, deserebant, parentes
 >caros liberos, uxorem coniunx filiique nihilominus parentes, statim ut
 >tremere membra vidissent et morbo ora pallere, domo propulso in
 >plateas semineces eiciebant ibique insepulta eorum cadavera relinquentes
 >vim morbi, quam per haec se effugere opinabantur, dupliciter incur-
 15 >rebant, dum ad pestilentiae rabiem etiam foetor insepultorum cadave-
 >rum iungeretur.

[XI] Refert idem Dionysius de Gallieni temporibus, quod eo regnante *AB* 12
 ecclesiae dei in pace durarunt et quod mediis eius temporibus *Macria* 23 2

2 I Kor. 4, 13

NPOF

2 peripsima *NPOF* | 3, 4 et presbyteri] [presbyteri] *NPO* | 4 *Macria*
*PO*² | 6 inserebant] *NP* inferebant *OF* | 7 capere] *e* capere *P* | 8 *Macria*
NF dabant *PO* | 15 rabiem] labem *Caccini*

ἐκείνος μὲν ὄν τῶν ἐαυτοῦ βασιλέων τὸν μὲν προέμενος, τῷ
 1 οὐ ἐπιθέμενος, παρρησιᾷ ταχέως καὶ πρόρρηξος ἐξηφανίσθη, ἀνε-
 δίχθη δὲ καὶ σεναινομολογήθη παρὰ πάντων ὁ Γαλλίηρος, παλαιὸς
 2 ἡμῶν βασιλεὺς καὶ νέος, πρῶτος ὢν καὶ μετ' ἐκείνους παρών, κατὰ
 3 ἄνω τὸ ὄρθην πρὸς τὸν προσηήτην Ἡσαΐαν «τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ
 ἤκασιν, καὶ κεινὰ ἃ νῦν ἀνατελεῖτε, ὅσπερ γὰρ νέφος τὰς
 4 ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἐποδραμὸν καὶ πρὸς ὀλίγον ἐπιηλυγῶσαν ἐσκόπασεν
 5 αὐτὸν καὶ ἀπ' αὐτοῦ προειράνη, εἴτε παρελθόντος ἢ διατακέντος
 6 τοῦ νέφους, ἐξεγράη πάλιν ἐπανατείλας ὁ προανατείλας ἥλιος, οὕτω
 7 προστάς καὶ προστελάσας ἐαυτὸν ὁ Μακρινὸς τῆς ἡγεσιώσης Γαλ-
 λίηρον βασιλείας, ὃ μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ μηδὲ ἦν, ὃ δὲ ἔστιν ὁμοίως
 8 ὅσπερ ἦν, καὶ οἷον ἀποθεμένη τὸ γῆρας ἢ βασιλεία καὶ τὴν προ-
 9 ὄσθεν ἀνεκαθραμμένη κακίαν, ἐκκειώτερον νῦν ἐπανθεῖ καὶ πορρό-
 10 τερον ὁρᾷται καὶ ἀκούεται καὶ διεγοιτῆ; πενταχοῦ.

11 εἰθ' ἐξῆς καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ταῦτ' ἔγραψεν, διὰ τούτων 4
 σημαίνει

καὶ μοι πάλιν τὰς ἡμέρας τῶν βασιλικῶν ἐτῶν ἔπεισι σκοπεῖν,
 ὅσῳ γέω, ὡς ὀνομασθέντες μὲν οἱ ἀσιβέστατοι μετ' οὐ πολὺ γέ-
 2 νων ἀσπίνομοι, ὃ δὲ ὀσιώτερος καὶ μιλοθεώτερος ἔπερβας τὴν ἐπ-
 3 ταιτηρίδα, νῦν ἰκαστὸν ἔτατον διατρέει, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσρατάσωμεν.

Ἐπὶ τούτοις ἄπασιν σπονδάζεται αὐτῷ καὶ τὰ Περὶ ἐπαγγελ- ΚΓ 21
 1 λιστῶν θεοῦ συγγράμματε, ἣ δ' ἐτόθουσι, αὐτῷ Νέτωρ ἦν, ἐπίσοτος

56 les. 42, 9, 43, 19 -- 11 vgl. Ps. 36, 36

ATERBDM Σ^{arm} 1

1 ἐκείνος Π Δίσις Σ^{arm} | 12 τῶν—ἐπιθέμενος > Σ^{arm} | 1 ἐκα-
 1 τῶ BD πρὸ ἐαυτοῦ M πρὸς αὐτοῦ T¹ πρὸ αὐτοῦ A, T durch Rasur, ER

2 ἐπιθέμενος καὶ D | 3 σεναινομολογήθη ABD σεναινομολογήθη TER σεναινο-
 2 λογήθη M | 4 ὢν καὶ μετ' ἐκείνους πρῶτος M | 6 ἀνατελεῖ AT¹TrBDM

ἐπατέλλει TrE | 7 ἐπιηλυγῶσαν ATER ἐπιηγῶσαν BDM | ἐπεσκόπασεν BD
 9 ὃ προανατείλας ἥλιος TERBDM ὃ ἥλιος ὃ προανατείλας A | 10 προστάς καὶ

προσπελάσας ATERM καὶ προστάς πρὸς πέλας BD | μακρινός BD | 11 nach
 8 μὲν + ὃ ἔνομος Δίσις Σ^{arm} | 12 ὅσπερ ἦν TERDM ὅσπερ ἦν B > A

12 13 προσόσασεν R¹D | 14 πάντα πενταχοῦ M | 15 τούτων] τοῦτω D¹
 15 τοῦτο Dr | 17 ἔπεισι σκοπεῖν AR ἔπεισι σκοπῶν BD ἐπισκοπεῖν TEM | 20

ἔτατον Π ἔτατον Σ^{arm} | διατρέει ABDM ἀνείει TER | ἐσρατάσωμεν AT¹BD
 ἐσρατάσωμεν E¹ ἐσρατάσωμεν E¹ corr., M ἐσρατάσωμεν TrE¹R | 21 ΚΓ Σ^{arm} ΚΓ

A 22 ΚΓ MER 700, 13 BD | ἄπασιν M ἄπασι BD πᾶσι ATER | 22 αὐτῷ
 ATE, D durch Rasur αὐτῶν ERD¹M dieser Reden ihm Σ^{arm}

nus velut nubes quaedam tenebrosa et atra subito regni eius obscuraverit lucem. quo rursus ad vicem aestivae nubis abolito Gallienus novum, ut ipse ait, ex veteri universo mundo lumen effulsit: simul enim atrocem tyrannum et regno deturbavit et vita. designat autem 4
5 etiam tempus, quod nono anno imperii Gallieni haec scriberet.

Extant et alia quam plurima necessaria satis et admiranda Dio- AT 24 1
nysii opuscula, quae utilitatis plurimum legentibus conferant. inter
quae scripsit etiam de repromissionibus futuris, existente causa huius-
XIII] modi. episcopus quidam erat in partibus Aegypti Nepos nomine. hic

NPOF

3 ipse] sic libri, Iesaias Graccus | S scribit P | O promissionibus O promissiobus N

τῶν κατ' Ἀλεξανδρον Ἰουδαϊκώτερον τὰς ἐπιγγελλόμενας τοῖς ἀγίοις ἐν ταῖς
 θείαις γραφαῖς ἐπαγγελίας ἀποδοθήσεσθαι διδάσκων καὶ τινα χιλιάδες
 ἵπτων τροφῆς σωματικῆς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ταύτης ἔσεσθαι ὑποτιθέ-
 μενος. δόξας γοῦν οὕτως ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου τὴν ἰδίαν 2
 κρατύναι ἐπόληψιν. Ἐλέγχον ἀλληγοριστῶν λόγον τινὰ περὶ τού-
 του δευτάξιας ἐπέγραψεν πρὸς ὃν ὁ Διονύσιος ἐν τοῖς Περὶ ἐπαγγε- 3
 λῶν ἐπίσταται. διὰ μὲν τοῦ προτέρου τὴν αὐτοῦ γνώμην ἦν εἶχεν
 περὶ τοῦ δόγματος, παρατιθέμενος. διὰ δὲ τοῦ δευτέρου περὶ τῆς
 Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου διαλεμβάνων· ἔνθα τοῦ Νέπωτος κατὰ τὴν
 ἑρῆν μνημονεύσας ταῦτα περὶ αὐτοῦ γράφει

Ἐπει δὲ σύνταγμά τι προνομίζουσιν Νέπωτος, ᾧ λίαν ἐπερεί- 4
 -δορταί ὡς ἀνεντιρορήτως ἀποδεικνύντι τὴν τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν
 ἐπὶ γῆς ἔσεσθαι. ἐν ἄλλοις μὲν πολλοῖς ἀποδέχομαι καὶ ἀγαπῶ Νέ-
 πωτα τῆς τε πίστεως καὶ τῆς φιλοπορίας καὶ τῆς ἐν ταῖς γραφαῖς
 15 διατριβῆς καὶ τῆς πολλῆς ψαλμοδίας. ἢ μέχρι νῦν πολλοὶ τῶν
 ἀδελφῶν ἐθνημοῦνται, καὶ πᾶνε δι' αἰδοῦς ἄγω τὸν ἀνθρωπο-
 ταύτη μᾶλλον ἢ προανεπαύσατο· ἀλλὰ γίλη γὰρ καὶ προτιμοτάτη
 πάντων ἡ ἀλήθεια. ἔπειτα τὴν τε χολὴν καὶ σεναιεῖν ἀφθόνως, εἴ τι
 ἄρθωτος λέγοιτο, ἐξ-τάξιν δὲ καὶ διεθύνειν, εἴ τι μὴ γαίνοιτο ἕως
 24 ἀνεργασμῆτος, καὶ πρὸς μὲν παρόντα καὶ ψιλῶ λόγῳ δογματί-
 ζοῦντα αὐτάρκης ἦν ἐν ἡ ἀρχαῖς οὐκίλια, δι' ἐρωτήσεως καὶ ἀπο-
 κρίσεως πείθονσα καὶ συμβιβάζονσα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· γραφῆς
 δὲ ἐκκεκμηγῆς, ὡς δοκεῖ τισιν, πιθενοτάτης καὶ τινων διδασκάλων
 25 τὸν μὲν νόμον καὶ τοὺς προσήτας τὸ μηδὲν ἡγομένων καὶ τὸ
 τοῖς ἐπαγγελίαις ἔσεσθαι περὶ τῶν καὶ τῶν ἀποστόλων ἐπιστο-
 λῶν ἐκφανίσαντων, τὴν δὲ τοῦ συγγράμματος τούτου διδασκαλίαν
 ὡς μέγα δὴ τι καὶ κεκοσμημένον μυστήριον κατεπαγγελιομένον καὶ

17 Arist. Eth. Nik. A 4 p. 1096a 16

ΑΤΕΡΒΔΜ Σ^{arm}Α

1 τῶν ΑRBDM Δ^{Σarm} τοῖς TE | 2 ἐπαγγελίας] ἐπαγγελλόμενος M
 5 ἀλληγοριστῶν λόγων ΑΤ¹ED ἀλληγοριστῶν λόγων B ἀλληγοριστῶν λόγων Σ^{arm}
 ἀλληγοριστῶν τῶν λόγων M ἀλληγοριστῶν λόγων TrR | 6 ὁ > M | 7 ἵστα-
 ται M ἐν auf Basur T¹ | 10 ἐν τοῦ BD | 12 ἀποδείκνυται BD | 14 τε
 > M | τῆς φιλοπορίας ABD φιλοπορίας TERM | 15,16 πολλοὶ — ἐθνη-
 μοῦνται > Σ^{arm} | 15 πολλοῖς B | 16 ἀγαπῶ T¹ corr. T¹ | 17 ἡ R
 ἡ T¹ ἡ M ἡ ΔT¹E > BD | γὰρ γίλη BD | 18 ἡ > M | 19 δὲ ΑΤΕRΔ
 Σ^{arm} τε BDM | 21 ἐν > T¹M + T¹ | ἡ > B | 23 ἐκκεκμηγῆς ARM Δ^{Σarm}
 ἡ γεκμηγῆς TEBD | 24 ἡγομένων R | 27 τι > M | κατ' ΑRBDM > TE

Iudaico intellectu de futuris repromissionibus sentiebat easque corporaliter exhibendas docebat et mille annis in deliciis corporalibus in hac terra sanctos regnaturos esse cum Christo. huiusque sui dogmatis probamenta sumptis ex revelatione Iohannis testimoniis conabatur adserere. de quibus etiam libellos edidit interpretationes huiusmodi continentes. igitur Dionysius de repromissionibus scribens ad hunc Nepotem stilum suae intentionis obvertit et in primo statim libro suam sententiam, quae ei de divinis repromissionibus videbatur, exponit. in secundo vero volumine de revelatione Iohannis disserens facit mentionem Nepotis his 10 verbis:

>Et commentarios, inquit, >quosdam proferunt Nepotis, quibus in- 4
>nituntur plurimum et per quos putant ineffabili quodam sacramento
>ostendi, qualiter regnum Christi futurum sit super terras. sed in aliis
>quidem multis etiam ego amplector et diligo Nepotem vel pro fide sua
15 >vel pro eruditione et studio scripturarum et praecipue pro exercitio
>psallendi, quoniam quidem plurimi fratrum libenter pro hoc eius ele-
>gere consortia. est ergo etiam mihi erga eum multa reverentia et inde
>magis, quia iam praecessit ad dominum. sed revera plus omnibus et
>amanda et praeferenda est veritas. laudare oportet et absque invidia
20 >amplecti, si quid recte dictum est. discuti vero et discerni, si quid
>minus sane scriptum est. et si quidem praesens esset is, de quo sermo 5
>est, sufficeret solo sermone discutere, quae minus recte dicta vide-
>bantur, dum interrogatione praecedente responsio subsequens in con-
>cordiam, quod contrarium et discrepans videbatur, adduceret. ubi vero
25 >scripta edita sunt et, ut videtur quibusdam, satis suasoria, et ubi
>doctores procedunt, qui legem et prophetas pro nihilo ducant, quan-
>gelia non sequantur, apostolorum scripta despiciant, hos autem solos
>libros atque istam doctrinam velut magnum aliquod et occultum my-

NPOF

11/12 innititur *P*

13 terras! *NPF* terras! *POF* omnes

22 dicta *om. P*

τοὺς ἀπλοστέροισ ἀδελφοῦς ἡμῶν οὐδὲν ἐόντων ὑψηλὸν καὶ μεγα-
 λυτὸν φρονεῖν οὔτε περὶ τῆς ἐνδόξου καὶ ἀληθοῦς ἐνθέου τοῦ κυ-
 ρίου ἡμῶν ἐπιφανείας οὔτε τῆς ἡμετέρας ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως
 5 καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπισημαγωγῆς καὶ ὁμοιώσεως, ἀλλὰ μικρὰ καὶ
 θνητὰ καὶ οἷα τὰ νῦν, ἐλλείπειν ἀναπειθόντων ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 θεοῦ, ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς ὡς πρὸς παρόντα τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν
 >διαλεχθῆναι Δέξομαι.

τούτοις μεθ' ἕτερα ἐπιγράφει λέγων

6

ἐν μὲν οὖν τῷ Ἀρσενόιτῃ γερόμενος, ἔνθα, ὡς οἶδας, πρὸ
 10 πολλοῦ τοῦτο ἐπεπόλαξεν τὸ δόγμα, ὡς καὶ σχίσματα καὶ ἀποστα-
 σίας ὄλων ἐκκλησιῶν γεγονέναι, συγκαλέσας τοὺς πρεσβυτέρους καὶ
 διδασκάλους τῶν ἐν ταῖς πόσεσιν ἀδελφῶν, παρόντων καὶ τῶν βου-
 λουμένων ἀδελφῶν, δημοσίᾳ τὴν ἐξετάσιν ποιήσασθαι τοῦ λόγον
 >προστροφάμην, καὶ τοῦτό μοι προσεραγόντων τὸ βιβλίον ὡς τι
 15 ὄπλον καὶ τείχος ἄμαχον, συγκαθεθεὶς αὐτοῖς τριῶν ἑξῆς ἡμερῶν
 ἐξ ἑο μέγιστοι ἰσχυροί, διεκθύνειν ἐπιφάθην τὰ γεγραμμένα· ἔνθα
 8 καὶ τὸ εὐσταθὲς καὶ τὸ φιλόληθες καὶ τὸ εὐπαρακολούθητον καὶ
 συνετὸν ἀπεριγράψαμεν τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἐν τάξει καὶ μετ' ἐπιει-
 κείας τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἐπαπορήσεις καὶ τὰς συγκαταθέσεις
 20 ἐποιούμεθα, τὸ μὲν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ φιλονείκως τῶν ἀπαξ
 >δοξάντων περιέχεσθαι, εἰ καὶ μὴ γαίνοιτο ὀρθῶς ἔχοντα, παραι-
 τησάμενοι, μήτε δὲ τὰς ἀντιλογίας ἐποστελλόμενοι, ἀλλ' ἐς ὅσον
 >οἶόν τε, τῶν προκειμένων ἐπιβατεύειν καὶ κρατύνειν αὐτὰ πειρώ-
 25 μενοι, ἀλλ' εὐσυνειδήτως καὶ ἐντοκρίτως καὶ ταῖς καρδίαις πρὸς

ATERBDM Σ arm 1

1 ἕως BD | 5 ἐπιζόμενα πειθόντων BD | 8 μεθ' ἕτερα ATERM
 μετέπειτα BD | 9 ἀρσενόιτῃ TrERBDM ἀρσενόιτῃ AT¹ | 10 τούτων B
 11 ὄλων ATER ὄλων BDM | 12.13 παρόντων — ἀδελφῶν > T¹ + Tem
 14 προσεραγόντων RM | 15 ἄμαχον BDM ἀκαταμάχτην ATER | 16 τὰ
 τε M | 17 τὸ φιλόληθες ATEM φιλόληθες RBD | 18 συνετὸν καὶ M
 πῶς Tr | 19 καὶ τὰς συγκαταθέσεις > D | 20 ἐποιούμεθα τὸ μὲν
 ἐποιούνοτο μὲν τῷ TrRc, ἐποιούμεθα von Σ arm bezeugt | καὶ BDM > ATER
 21 περιέχεσθαι ATrRBDM περιέχεσθαι T¹E | καὶ BDM δὲ TER > A
 γαίνοιτο BDM γαίνοιτο ATER | 21/22 παραιτησάμενοι T durch Rasur
 23 ἐπιβατεύειν B | 24 αἱρεῖ EBD ἔροι T¹M αἱρεῖ ATrR | 25 εὐσυνει-
 δήτως M εὐσυνειδήτως η auf Rasur Tr

sterium venerentur ac simplices quosque fratrum nostrorum doceant
 nihil excelsum, nihil magnificum sentire de adventu et praesentia dei
 et salvatoris nostri Iesu Christi neque de resurrectionis gloria et nostrae
 congregationis in ipsum ac similitudinis repromissae, sed parva quae
 5 dam et semper mortalia et non alia quam sunt ea quae nunc videmus
 sperari suadent in regno dei, necessarium videtur ad haec omnia re-
 spondere fratri nostro Nepoti.

Et post aliquanta rursum subiungit haec:

6

Etenim cum in Arsenoite essemus, ubi multo iam tempore volve-
 10 batur ista doctrina, ita ut schismata inter fratres et discordiae fierent,
 convocavi presbyteros et doctores, qui erant in ecclesiis, et publice
 coepi habere tractatum, simul et cohortatus sum fratres, ut, si quid
 eos moveret, obicerent nihil verentes, tum mihi illi ut sentum vali- 7
 dissimum et murum inexpugnabilem codicem Nepotis obiciunt, suscep-
 15 patienter et tribus continuis diebus residens a prima luce usque ad
 vesperam cum ipsis coepi singula eius scripta discutere et unumquod-
 que quid in se absurdi haberet, ostendere, et vere satis admiratus 8
 sum patientiam et constantiam atque intellegentiam fratrum, quia conse-
 quenter et per ordinem de singulis quaestionibus proponebant et vali-
 20 dissime his, quae a nobis respondebantur, occurrentes post haec cum,
 quid esset in vero, patuisset, adcommodabant nihilominus absque con-
 tentione consensum, iudicantes hoc, quod non continuo, si quid semel
 animo visum fuerit, omni id studio et contentione servandum est, sed
 esse rectius tunc mutare sententiam, cum eam melior et rectior super-
 25 raverit, patefactis etenim cordibus suis deo audiebant verbum, cuius
 probatio non ex humana persuasione neque ex eloquentiae furo, sed

NPOF

2 praesentia^l *POF* de pr. *N* | 9 arsenoite *NP*

16 scripta *om.* *P*^l | 24 mutare^l *NOF* serare *P*^l | 25 *P*

Eusebius II.

τὸν θῆλον ἠπλωμένας τὰ τὰς ἀποδείξει καὶ διδασκαλίαις τῶν
 ἁγίων γραφῶν συνισταόμενα καταφερόμενοι. καὶ τέλος ὁ τε τῆς 9
 διδασχῆς ταύτης ἀρχηγὸς καὶ εἰσηγητὴς, ὁ καλούμενος Κοραζίων, ἐν
 ἐπιχώρῳ πάντων τῶν παρόντων ἀδελφῶν ὁμολόγησεν καὶ διεμαρ-
 5 τύρατο ἡμῖν μηκέτι τούτῳ προσέξειν μηδὲ διαλέξεσθαι περὶ τούτου
 μηδὲ μεμνήσθαι μηδὲ διδάξαι. ὡς ἱκανῶς ἐπὶ τῶν ἀντιλεγθέντων
 ἠροημένοι· τῶν τε ἄλλων ἀδελφῶν οἳ μὲν ἔχαιρον ἐπὶ τῇ κοινο-
 λογίᾳ καὶ τῇ πρὸς πάντας συγκαταβάσει καὶ συνδιαθέσει.

Εἰθ' ἐξῆς ὑποβάξ. περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου ταῦτά 10
 10 γράων

τινὲς μὲν οὖν τῶν πρὸ ἡμῶν ἠθέτησαν καὶ ἀνεσκέυασαν πάντη
 τὸ βιβλίον. καθ' ἕκαστον μεγάληον διενθύνοντες ἄρρωστον τε καὶ
 ἀσυνλόγιστον ἀποφαίροντες ψεύδεσθαι τε τὴν ἐπιγραφὴν. Ἰωάννου 2
 γὰρ οὐκ εἶναι λέγουσιν. ἀλλ' οὐδ' ἀποκάλυψιν εἶναι τὴν σφόδρα
 15 καὶ περὶ κεκαλυμμένην τῷ τῆς ἀγνοίας παραπετάσματι. καὶ οὐχ
 ὄπως τῶν ἀποστόλων τινά. ἀλλ' οὐδ' ὅλως τῶν ἁγίων ἢ τῶν ἀπὸ
 τῆς ἐκκλησίας τούτων γεγονέναι ποιητὴν τοῦ γράμματος. Κηρυνθῶν
 δὲ τὸν καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου κληθεῖσαν Κηρυνθιακὴν συστησάμενον
 αἴρουσιν. ἀξιώπιστον ἐπισημίσει θελήσαντα τῷ ἑαυτοῦ πλάσματι
 20 ὄνομα. τοῦτο γὰρ εἶναι τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τὸ δόγμα. ἐπίγειον 3
 εἶσεσθαι τὴν τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν. καὶ ὧν αὐτὸς ὠρέγεται. φιλο-
 σώματος ὧν καὶ πάντῃ σαρκικός. ἐν τούτοις ὀνειροπολεῖν εἶσεσθαι.
 γαστροῦς καὶ τῶν ἐπὶ γαστέρα πληρομοναῖς. τοῦτ' ἐστὶ σιτίοις καὶ
 ποτοῖς καὶ γάμοις καὶ δι' ὧν εὐφημότερον ταῦτα φήθη πορευεῖσθαι.

17—S. 692, 1 = 253, 10—17

ATERBDMΣarmA

2 γραφῶν > B¹ + Bem | 5 μηδὲ μήτε B | διαλέξεσθαι TcERBDM
 διαλέξασθαι AT¹ | 6 μεμνήσθαι verderben | 7 ἠροημένοι ATER εἰρημέρος
 M εἰρημέρον BDΣarm sufficiens quod erratum est A | μὲν TERBDM omnes
 reliqui fratres A und viele andere Brüder Σarm παρόντες A, das Excerpt ist
 schlecht abgeschnitten | 8 διαθέσει B | 9 KJ Σarm MER KE A KJ
 702. 1 BD | 12 καθ' RBDM καὶ καθ' ATE | 14 οὐδ' > A | σφόδρα
 TcERBDMΣarm σφοδρῶν T¹ σφοδρῶ AT^r | 15 παραπετάσματι ATcERB προ-
 πετάσματι T¹DM | 17 18 κηρυνθῶν δὲ T¹ corr. Tc κηρυνθῶν δὲ, η auf Rasur B
 χορυνθῶν D | 18 κηρυνθιακὴν T¹ corr. Tc κηρυνθιακὴν, η¹ auf Rasur B χορυνθιακὴν
 D | 18 19 αἴρουσιν συστησάμενον 258, 11 | 19 ἐπισημίσει T¹R¹BD corr.
 T^rR^r | 23 γαστροῦς — πληρομοναῖς > Σarm | 24 εὐφημότερον BD

>ex divinarum scripturarum adsertione veniebat. et ita evidens fuit 9
 >adsertionis nostrae conprobatio. ut is qui inter eos maximus doctor et
 >vitae meritis praestantior habebatur, Coracion nomine surgens in medio
 >cunctis audientibus proclamaret et protestaretur neminem debere ultra
 >eius doctrinae facere mentionem, sufficere quod erratum est. de cetero
 >non solum nihil horum tenendum vel sequendum, sed ne commemo-
 >randum quidem de talibus, siquidem tam evidens et manifesta contra
 >haec de scripturis divinis patuisset adsertio. omnes vero reliqui fratres
 >gaudio et laetitia repleti corde pro emendatione sui inexplebiles domino
 >gratias referebant.

Post aliquanta vero veniens ad apocalypsim Iohannis haec de ea **Al 25 1**
 scribit:

>Nonnulli ex praecessoribus nostris penitus libellum hunc refutan-
 >dum a canone scripturarum atque abiciendum putarunt singula quae-
 >que eius capitula arguentes, et dixerunt praetitutionem libri non esse
 >veram, sed alienae scripturae Iohannis tantum nomen inpositum, unde 2
 >neque Iohannis hunc esse librum nec revelationem videri posse, quae
 >crasso quodam velamine ignorantiae contegatur. addiderunt etiam
 >haec, quod nihil dignum in ea gravitate apostolica censeatur, sed ne
 >alicuius quidem ecclesiasticorum saltim virorum scripturam esse dixe-
 >runt, sed Cerinthum quendam auctorem Cerinthianae haereseos vo-
 >lentem dogmatis sui fidem apostolici nominis opinione firmare libello
 >a se conscripto Iohannis titulum praetulisse. >denique, inquit, >Ce- 3
 >rinthi dogma hoc continet in terris futurum esse regnum Christi, et
 >quoniam ipse carnis et libidinis amicissimus dicebatur, ea in repro-
 >missionibus futuri regni sanctis praebenda censebat, quae sui animi
 >libido dictabat, ventris et voluptatis opera mansura, ciborum satietatem
 >et abundantiam poculorum, nuptias et cetera, quae horum consequen-
 >tiam servant. et reparari rursus sperat festivitates et sacrificia hi-

NPOF

2 conprobatio] NO probatio PF | 3 conacion] O conacion PF
 NP¹F | 9 corda PF | 14 a canone et c. O | 23 24 siccum
 29 sperant PO²

ἰσοσταῖς καὶ θεοσίαις καὶ ἱεραῖον σεραγαῖς. ἐγὼ δὲ ἀθετήσαι μὲν οὐκ 4
 ἐν τολμήσομαι τὸ βιβλίον, πολλῶν αὐτὸ διὰ σπουδῆς ἐχόντων ἀδελ-
 γῶν. μείζονα δὲ τῆς ἐμαντοῦ φρονήσεως τὴν ἐπόληψιν τὴν περὶ
 αὐτοῦ λαμβάνων, κεκοιμημένην εἶναι τινα καὶ θαυμασιώτερον τὴν
 5 καὶ ἕκαστον ἐκδοχὴν ἐπολαμβάνω, καὶ γὰρ εἰ μὴ συνήμι, ἀλλ'
 ἔποροῦ γε τοῦν τινα βαθύτερον ἐγκεισθεῖαι τοῖς ἡμίμασι, οὐκ ἴδιον 5
 ταῦτα μετροῦν καὶ κρίνον λογισμοῦ, πίστει δὲ τὸ πλεον γέμων ἐψη-
 λότερα ἢ ἐπ' ἐμοῦ καταληγθῆναι γενόμενα, καὶ οὐκ ἀποδοκιμάζω
 ταῦτα ἢ μὴ συνειρόσκα, θαυμάζω δὲ μᾶλλον ὅτι μὴ καὶ εἶδον.

10 ἐπὶ τούτοις τὴν ὅλην τῆς Ἀποκαλύψεως βασιανίσας γραφὴν ἀδύ- 6
 νατόν τε αὐτὴν κατὰ τὴν πρόχειρον ἀποδείξας νοεῖσθαι διάνοιαν
 ἐπιφέρει λέγων

»συντελέσας δὴ πάσων ὡς εἰπεῖν τὴν προφητείαν, μακαρίζει ὁ
 »προφήτης τοὺς τε γυλάσσοντας αὐτὴν καὶ δὴ καὶ ἑαυτόν. »μακά-
 15 »ριος» γὰρ γηοῖν »ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας
 »τοῦ βιβλίου τούτου καὶ γὰρ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων
 ταῦτα, κεισθεῖαι μὲν οὐκ αὐτὸν Ἰωάννην καὶ εἶναι τὴν γραφὴν 7
 Ἰωάννου ταύτην οὐκ ἐντιμῶ, ἅγιον μὲν γὰρ εἶναι τινος καὶ θεο-
 »πνεύστου σενειῶν οὐ μὴν ὁσίως ἐν συνθέμην τούτων εἶναι τὸν
 20 »ἀπόστολον, τὸν εἶον Ζεβεδαῖον, τὸν ἀδελγὸν Ἰακώβου, οὐ τὸ εὐ-
 »αγγέλιον τὸ κατὰ Ἰωάννην ἐπιγεγραμμένον καὶ ἢ ἐπιστολὴ ἢ καθο-
 »λική, τεμαίρομαι γὰρ ἐκ τε τοῦ ἡθους ἐκατέρων καὶ τοῦ τῶν 8
 »λόγων εἶδους καὶ τῆς τοῦ βιβλίου διαξαγωγῆς λεγομένης, μὴ τὸν
 αὐτὸν εἶναι, ὁ μὲν γὰρ εὐαγγελιστῆς οὐδαμοῦ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 25 »παραγγράφει οὐδὲ κηρύσσει ἑαυτὸν οὔτε διὰ τοῦ εὐαγγέλιον οὔτε
 διὰ τῆς ἐπιστολῆς.

εἶθ' ἐποβάς, πάλιν ταῦτα λέγει

9

Ἰωάννης δὲ οὐδαμοῦ, οὐδὲ ὡς περὶ ἑαυτοῦ οὐδὲ ὡς περὶ ἑτέρου.

14—17 Apoc. 22, 7, 8

ATERBDM Σ^{arm} Δ

1 μὲν > T¹ † T-T^c | 6 ἐκκεῖσθαι M | 7 μετροῦν ταῦτα M | τὸ
 πλεον ATER πλεον BD ποσά M | 7 S ἐψηλότερα ἢ ATER ἐψηλότεραν BD
 ἐψηλότεραν ἢ M | 10 ἐν BD | 11 τε BDM Δ δε ATER | 14 κατὰ > T¹
 † T-T^c | 16 ἀκούων καὶ βλέπων Σ^{arm} | 25 παραγγράφει M | 27 πάλιν
 ταῦτα λέγει BDM ταῦτα λέγει πάλιν ATER | 28 ἑαυτοῦ — περὶ > BD
 οὐδὲ οὔτε M † R | ὡς² δε R

>daica victimasque legales«. ego vero, quantum ad meam sententiam: 4
 >pertinet, spernere aut abicere scripturam libri huius nullatenus audeo.
 >maxime cum multi ex fratribus ita mecum sentiant. sed hoc magis
 >de eo iudico, quod excedant atque emineant quae in eo scripta sunt
 5 >humanae auditionis modum et sit in eo arcanus quidam et reconditus
 >atque admirandus omnibus sensus, quem et ego admiror ac veneror.
 >etiamsi non intellego. et ita sentio, quod divina aliqua sacramenta 5
 >sermonibus contegantur humanis. non tam iudicio meo discernens quam
 >fide credens, et ideo non reprobis quae non intellego, sed tanto magis
 >admiror, quanto minus adsequor-.

Post haec vero totius libelli disserens corpus et singula quaeque 6
 discutiens atque evidenter ostendens nullo modo fieri posse, ut secundum
 litteram dignus in eo intellectus appareat, addit etiam haec dicens:

>Consummata igitur omni profetia beatos dicit profeta eos, qui haec
 >custodiunt, sed et semet ipsum beatum dicit; ait enim: beatus, qui
 >servat verbum profetiae libri huius, et ego Iohannes, qui
 >video et audio haec, vocari ergo eum Iohannem et esse hanc 7
 >scripturam Iohannis non nego: sancti namque alicuius est et sine ulla
 >dubitatione per dei spiritum scripta, etiamsi non sit ille apostolus Iohannes
 >filius Zebedaei frater Iacobi, cuius euangelium secundum Iohannem
 >scriptum est et epistula catholica-.

ὁ δὲ τὴν Ἀποκάλυψιν γράφει εὐθὺς τε ἐν ἀρχῇ ἐαυτὸν προτάσσει
 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἣν ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τοῖς
 δούλοισι αὐτοῦ ἐν τάχει. καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ
 ἀγγέλιου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ. ὃς ἐμαρτύρησεν
 5 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ, ὅσα εἶδεν·
 εἶτα καὶ ἐπιστολῆν γράφει Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς 10
 ἐν τῇ Ἀσίᾳ. χάρις ἔμιν καὶ εἰρήνη«. ὁ δὲ γε εὐαγγελιστὴς οὐδὲ
 τῆς καθολικῆς ἐπιστολῆς προέγραψεν ἐαυτοῦ τὸ ὄνομα. ἀλλὰ ἀπε-
 ρίπτω· ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἀποκαλύψεως ἤρξατο
 10 «ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς. ὁ ἀκηκόαμεν. ὁ ἐώρακαμεν τοῖς ὄφθαλ-
 μοῖς ἡμῶν· ἐπὶ ταύτῃ γὰρ τῇ ἀποκαλύψει καὶ ὁ κύριος τὸν
 Πέτρον ἐμακάρισεν. εἰπὼν «μακάριος εἶ Σίμων βᾶρ Ἰωνᾶ. ὅτι
 «σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι. ἀλλ' ὁ πατὴρ μου ὁ οὐ-
 «ράριος». ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ δευτέρῃ γεγραμμένῃ Ἰωάννον καὶ τρίτῃ. 11
 15 καίτοι βραχίαις οὐδαίς ἐπιστολαῖς, ὁ Ἰωάννης ὀνομαστὶ πρόκειται.
 ἀλλὰ ἀνωμόως ὁ πρεσβύτερος· γέγραπται. οὗτος δὲ γε οὐδὲ
 ἀνταρξῆς ἐρόμεν. εἰς ἅπαξ ἐαυτὸν ὀνομάσας διηγεῖσθαι τὰ ἐξῆς.
 ἀλλὰ πάλιν ἀναλαμβάνει «ἐγὼ Ἰωάννης. ὁ ἀδελφὸς ἔμῶν καὶ
 «συγγενιστὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ἐν ἔπομονῃ Ἰη-
 20 «σοῦ. ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν
 «λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ». καὶ δὴ καὶ πρό-
 «τῳ τέλει ταῦτα εἶπεν «μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς
 «προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου χάρ' Ἰωάννης ὁ βλέπων
 «καὶ ἀκούων ταῦτα». ὅτι μὲν οὖν Ἰωάννης ἐστὶν ὁ ταῦτα γρά- 1
 25 «φωρ. αὐτῷ λέγουσι πιστεῖόν· ποῖος δὲ οὗτος. ἀδελον. οὐ γὰρ
 «εἶπεν ἐαυτὸν εἶναι. ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ πολλοχοῦ. τὸν ἡραπηνόμενον
 «ἐπὶ τοῦ κυρίου μαθητὴν οὐδὲ τὸν ἀπατερόντα ἐπὶ τὸ στήθος αὐ-

2—5 Apoc. 1, 1. 2 — 67 Apoc. 1, 4 — 10/11 I Ioann. 1, 1 — 12—14
 Matth. 16, 17 — 16 II Ioann. 1 III Ioann. 1 — 18—21 Apoc. 1, 9 —
 22—24 Apoc. 22, 7. 8 — 26 27 Ioann. 13, 23. 19, 26. 20, 2. 21, 20 —
 27/696, 1 Ioann. 13, 25. 21, 20

ATERBDM Σ arm A

1 ἐαυτὸν ἐν ἀρχῇ B | 2 Χριστοῦ > M Σ arm | 4 εὐαγγέλιον BD
 7 γε > M | 8 αὐτοῦ BD | 89 περιττώσ M | 10 8³ καὶ M Σ arm
 15 πρόκειται M | 16 ἀνωμόως ABD ἀνωμίως TERM | οὐδὲ BDM οὐτε
 ATER | 17 εἰς TERBDM > A | 19 εἰ² > M | 19, 20 α ARBDM α
 γῆ TE γῆ Σ arm | 21 καὶ διὰ τὴν M Σ arm | δὴ καὶ ARBD δὴ TEM
 23 24 ἀκούων καὶ βλέπων Σ arm | 24 οὖν BDM γὰρ ATER | 25 αὐτῷ
 ATERM οὕτω BD

Vtitur ergo Dionysius plurima adsertione divinitus quidem inspi- 8
ratam revelationem non esse dubitandum et Iohannis esse, non tamen
sibi liquido videri, quod illius sit Iohannis, qui euangelium scripsit,
quia ille nusquam nominis sui fecerit mentionem ac sese signaverit
5 nominatim, hic autem, qui Apocalypsim scribit, tertio ferme mentionem 9—11

NPOF

5 scribit] *NO* scribit *PF*

τοῦ οὐδὲ τὸν ἀδελφὸν Ἰεζάβου οὐδὲ τὸν ἀπόπτην καὶ ἀτήκοον
 τοῦ κυρίου γενόμενον. εἶπεν γὰρ ἂν τι τούτων τῶν προδεδηλω- **13**
 μένων. σαφῶς ἐκείτὸν ἐμφανίσει βουλόμενος· ἀλλὰ τούτων μὲν
 οὐδέν. ἀδελφὸν δὲ ἡμῶν καὶ συγκουρωτὸν εἶπεν καὶ μάρτυρα Ἰησοῦ
 καὶ μακάριον ἐπὶ τῇ θείᾳ καὶ ἀκοῇ τῶν ἀποκαλύψεων. πολλοὺς δὲ **14**
 ὁμοιωμένους Ἰωάννη τῷ ἀποστόλῳ νομίζου γεγονέναι. οἱ δὲ διὰ τὴν
 εὐδοκίαν ἐκείνου ἀρίστην καὶ τῷ θαυμάζειν καὶ ζηλοῦν ἀγαπηθῆναι τε
 ὁμοίως αὐτῷ βούλεσθαι ἐπὶ τοῦ κυρίου. καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τὴν
 αὐτῆν ἠσπάζοντο. ὅσπερ καὶ ὁ Παῦλος πολλὰ καὶ δὴ καὶ ὁ Πέτρος
 ἐν τοῖς τῶν πιστῶν παισὶν ὀνομάζεται. ἔστιν μὲν οὖν καὶ ἕτερος **15**
 Ἰωάννης ἐν ταῖς Προφῆσαι τῶν ἀποστόλων. ὁ ἐπικληθεὶς Μάρκος.
 ὃν Βαροθαβᾶς καὶ Παῦλος ἐκείτοις συμπεριέλαβον. περὶ οὗ καὶ πάλιν
 λέγει «ἔρχον δὲ καὶ Ἰωάννην ἐπιηρέτηρα». εἰ δὲ οὗτος ὁ γράψας
 ἐστίν. οὐκ ἂν γαίην οὐδὲ γὰρ ἐπίχθει σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀσίαν
 γέγραπται. ἀλλὰ «ἀναχθέντες μὲν». γησίην. «ἀπὸ τῆς Πάγου οἱ
 περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰω-
 ἰάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσό-
 λυμα». ἄλλοι δὲ τινα οἶμαι τῶν ἐν Ἀσίᾳ γενομένων. ἐπεὶ καὶ δύο **16**
 γαστὴρ ἐν Ἐφέσῳ γενέσθαι μνήματα καὶ ἐκάτερον Ἰωάννου λέγεσθαι.
 καὶ ἀπὸ τῶν νομιάτων δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὀνημάτων καὶ τῆς συν- **17**
 ταξίσεως αὐτῶν εὐστόως ἕτερος οὗτος παρ' ἐκείνου ἐποληθθήσεται.
 συνείδουσι μὲν γὰρ ἀλλήλοις τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἡ ἐπιστολή. ὁμοίως **18**
 τε ἀγορευταί· τὸ μὲν γησίην «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος». ἡ δὲ «ὃ ἦν
 ἀπ' ἀρχῆς». τὸ μὲν γησίην «καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ
 ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ. δόξαν
 ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός». ἡ δὲ τὰ αὐτὰ μικροῦ περιλλαγ-
 μένα «ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. ὃ

1 vgl. Ioann. 21, 2 — 1/2 vgl. Ioann. 1, 14. 19, 35 — 4 Apoc. 1, 9
 — 5 Apoc. 22, 7 — 10—12 Act. 12, 25 — 13 Act. 13, 5 — 15—18
 Act. 13, 13 — 23 Ioann. 1, 1 — 23 24 I Ioann. 1, 1 — 24—26 Ioann. 1, 14
 — 27—S. 698, 2 I Ioann. 1, 1

ATERBDM Σarm A

2 ἐν τι| ἀπὸ Σarm | 5 ἀκοῆ ἀτήκων M | 5 6 δὲ ὁμοσ ὁμοιωμένω
 M | 6 Ἰωάννη ARBDM τῷ Ἰωάννη TE | 7 τὸ RBD | ζηλοῦν ζῆρ καὶ
 ζηλοῦν M | 8/9 τὴν αὐτὴν ATERM ταύτην BD | 9 πολλοῖς TrR | δὴ
 καὶ TrBDM δὴ ATER | 10 πάσω M | 11 ὁ > BD | 12 ὅ| ὁ D
 16 τῶν > BM | 20 ἀπὸ > BD | 21 ἐποληθθήσεται RDMΣ ἐπολεμηθή-
 σεται B γὰρ ἐποληθθήσεται TomE1m ἐπονομήσεται ATE | 26 αὐτὰ > M
 μικροῦ ABDM μικροῦς TER | 27 ὁ > καὶ Σarm

nominis sui facit. sed et ex ipso scripturae stilo discretionem faciens 14. 16 dicit potuisse fieri in illis temporibus fuisse et alium aliquem iohannem unum ex sanctis, cui haec revelaverit deus.

NPOF

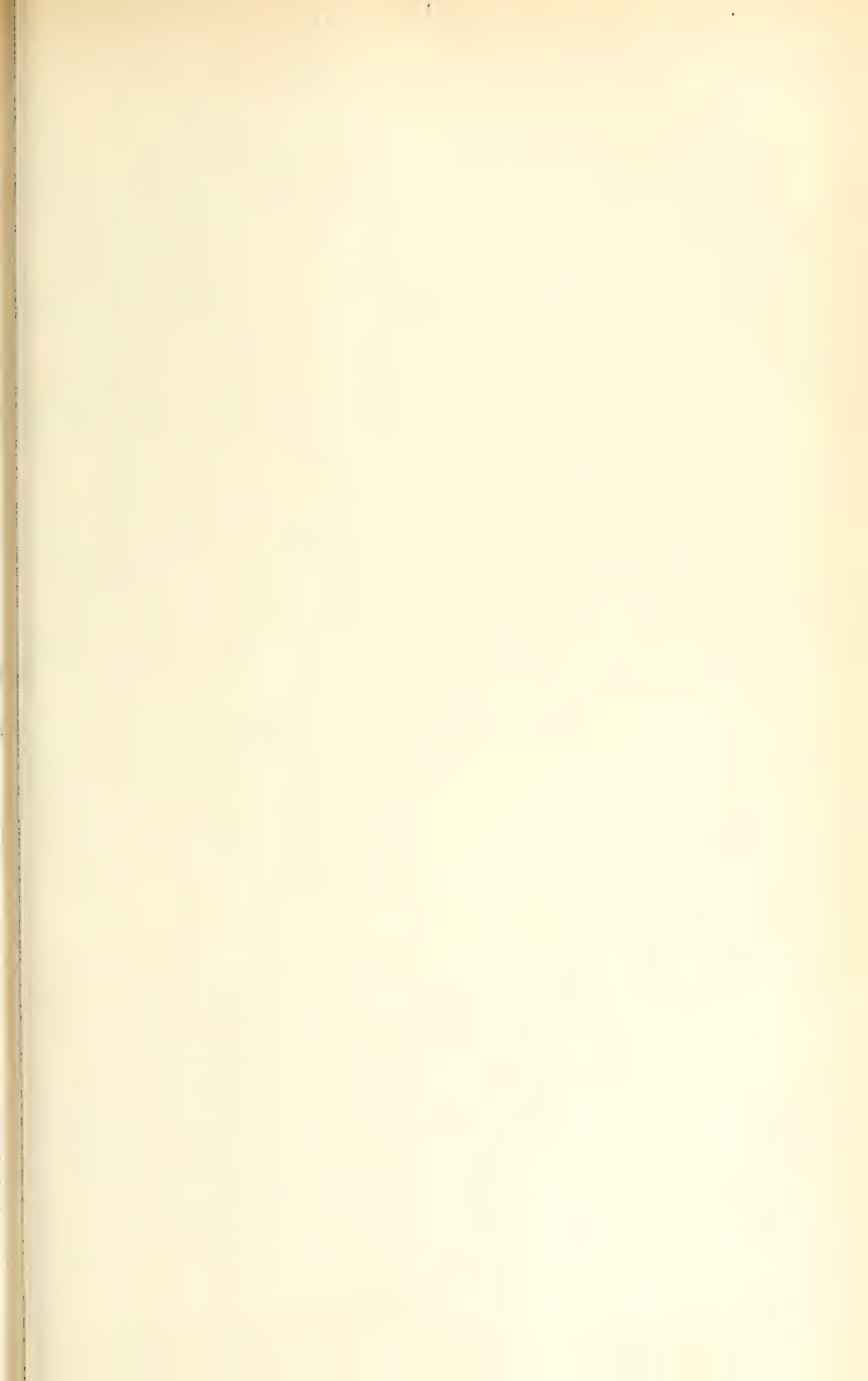
1 et *om. P* | 2 iohannem *N*

«ἐθελούμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λό-
 γου τῆς ζωῆς καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη». ταῦτα γὰρ προανα- 19
 κρούεται. διατηρούμενος. ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς ἐδήλωσεν. πρὸς τοὺς οὐκ
 ἐν σαρκὶ γάσσοντας ἐληλυθέναι τὸν κύριον· δι' αὐτὸ καὶ συνῆψεν ἐπι-
 5 «μελῶς καὶ ὁ ἐωράκαμεν. μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν
 «ἑμὶν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ
 «ἐφανερώθη ἡμῖν· ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν. ἀπαγγέλλο-
 «μεν καὶ ἑμὶν». ἔρχεται αὐτοῦ καὶ τῶν προθέσεων οὐκ ἀφίσταται. 20
 «διὰ δὲ τῶν αὐτῶν κεφαλῶν καὶ ὀνομάτων πάντα διεξέρχεται· ὧν
 10 «τινὰ μὲν ἡμεῖς συντόμως ἐπομνήσομεν. ὁ δὲ προσεχῶς ἐντεχνάων 21
 «εἰρήσει ἐν ἐκατέρῳ πολλὴν τὴν ζωὴν. πολὺ τὸ φῶς ἀποτροπὴν
 «τοῦ σκότους. συνεχῆ τὴν ἀλήθειαν τὴν χάριν τὴν χαρὰν τὴν δόξα
 «καὶ τὸ αἷμα τοῦ κυρίου τὴν κρίσιν τὴν ἄγνοιαν τῶν ἁμαρτιῶν τὴν
 «πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τοῦ θεοῦ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἀγάπης ἐν-
 15 «τολήν. ὡς πάσας δεῖ γυλάττειν τὰς ἐντολάς· ὁ ἐλεγχος τοῦ κόσμου
 «τοῦ διαβόλου τοῦ ἀντιχρίστου ἢ ἐπαγγελία τοῦ ἁγίου πνεύματος ἢ
 «εὐδοκία τοῦ θεοῦ ἢ διόλου πίστις ἡμῶν ἀπειτηνεμένη ὁ πατήρ καὶ
 «ὁ υἱός. πτωχεῖ καὶ ὅλως διὰ πάντων χαρακτηρίζοντες ἕνα καὶ
 «τῶν αὐτῶν συνορᾶν τοῦ τε εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐπιστολῆς χρῶτα
 20 «πρόκειται. ἀλλοιοτάτη δὲ καὶ ξένη παρὰ ταῦτα ἢ Ἀποκάλυψις. μήτε 22
 «ἐφαπτομένη μήτε γειττωῦσα τούτων μηδενί. σχεδόν. ὡς εἰπεῖν. μηδὲ
 «συλλαβὴν πρὸς αὐτὰ κοινὴν ἔχουσα· ἀλλ' οὐδὲ μνήμην τινὰ οὐδὲ 23
 «ἔγνωσαν οὔτε ἢ ἐπιστολῇ τῆς Ἀποκαλύψεως ἔχει (ἕα γὰρ τὸ εὐαγγέλιον)
 «οὔτε τῆς ἐπιστολῆς ἢ Ἀποκαλύψεως, Παύλου διὰ τῶν ἐπιστολῶν
 25 «ἐπομήσαντός τι καὶ περὶ τῶν ἀποκαλύψεων αὐτοῦ. ἕς οὐκ ἐνέ-
 «ργουσαν καθ' αὐτάς. ἔτι δὲ καὶ διὰ τῆς γραφείας τὴν διαφορὰν 24
 «ἴσθαι τεκμήρεσθαι τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Ἀπο-

5—8 | Ioann. 1, 2. 3 — 24 25 vgl. II Kor. 12, 1—9

ATERBDM Σ^{arm} A

2 αὐτὴ ἢ ζωὴ Σ^{arm} | 4 δι' αὐτὸ BDM δὴ ATER | 5 ὁ ἐωράκαμεν BDM
 Σ^{arm} ἐωράκαμεν καὶ ATER | 6 τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον II über das Wort des
 Lebens Σ^{arm} | 7 ἀκηκόαμεν καὶ ἐωράκαμεν Σ^{arm} | 7/8 καὶ ἀπαγγέλλομεν
 καὶ M | 8 αὐτοῦ AR. ἔρχεται αὐτοῦ verdrorben aus ἦν ἔρχητε αὐτοῦ κοινω-
 νίαν; vgl. I Ioann. 1, 3. 6 | 10 ἐπομνήσομεν T durch Rasur, ERBDM ἐπο-
 μνήσομεν AT¹ ἐπεμνήσομεν Σ^{arm} | 13 κρίσιν καὶ τὴν M | 13, 14 τὴν πρὸς-
 θεοῖ > Σ^{arm} | 15 τὴν ὡς Dionysios | 16 ἢ¹ > T¹ + TcTr | ἢ²
 > T¹ + TcTr | 18 χαρακτηρίζοντα Tr | 20 ταῦτα ABDM ταύτας TER
 21 μήτε M | 22 αὐτῶς M | 23 ἕα TERM Σ^{arm} ἕα ABD | 24 παῦλος
 D | δι' ἐπιστολῶν BD | 25 καὶ > BD | αὐτοῦ AT¹ ER αὐτοῦ Tr ἐπι-
 τοῦ BDM | 26 ὅτι R | διὰ TERBDM Σ^{arm} > A



καλῶνται. τὰ μὲν γὰρ οὐ μόνον ἀπταίστως κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων 25
 φωνήν, ἀλλὰ καὶ λογιώτατα ταῖς λέξεσιν τοῖς συλλογισμοῖς ταῖς
 συντάξεσιν τῆς ἐξηγητικῆς γέγραπται. πολλοῦ γε δεῖ βάρβαρον τινα
 ἢ ἀνόμοτον ἢ σολοικισμόν ἢ ὅλως ἰδιωτισμὸν ἐν αὐτοῖς εὐρεθῆναι
 5 ἐκείνων γὰρ εἶναι, ὡς εἴποιεν τὸν λόγον. ἀμφοτέρους αὐτῷ χειροσε-
 μένον τοῦ κυρίου, τὸν τε τῆς γνώσεως τὸν τε τῆς φράσεως· τοῦτο 26
 οὐδὲ ἀποκαλέψαι μὲν ἐσρακέναι καὶ γνῶσιν εἰληφέναι καὶ προση-
 στίαιεν οὐκ ἄντεσθ. διάλεκτον μὲντοι καὶ γλώσσαν οὐκ ἀκριβῶς
 ἑλληρίζουσαν αὐτοῦ βλέπω. ἀλλ' ἰδιώμασιν τε βαρβαρικοῖς χρῶμενον
 10 καὶ ποικίλῳ καὶ σολοικίζοντα· ἄπειρ οὐκ ἀνεγκατόν νῦν ἐκλέγειν· οὐδὲ 27
 γὰρ ἐπισκόπων (μή τις νομίσῃ) ταῦτα εἶπον, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀνο-
 μοιότητα διεκδύοντων τούτων τῶν γραφῶν.

Ἐπὶ ταύταις τοῦ Διονυσίου γέρονται καὶ ἄλλοι πλείους ἐπιστο- KE 21
 καί. ὥσπερ αἱ κατὰ Σακελλίον πρὸς Ἄμμωνα τῆς κατὰ Βερνίκην
 15 ἐκκλησίας ἐπιστολῶν καὶ ἡ πρὸς Τελεσφόρον καὶ ἡ πρὸς Εὐφρόνοιο
 καὶ πάλιν Ἄμμωνα καὶ Εὐπόρου· συντάττει δὲ περὶ τῆς αὐτῆς ἐπο-
 θέσεως καὶ ἄλλα τέσσαρα συγγράμματα, ἃ τῷ κατὰ Ρώμην ὁμο-
 νέμῳ Διονυσίῳ προσφέρονται, καὶ πλείους δὲ παρὰ ταῦτα· ἴδων 2
 αὐτοῦ παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς καὶ δὴ καὶ πολυεπέε λόγοι ἐν ἐπιστολῆς
 20 χειρακτιῆρι γραμέντες, ὡς οἱ περὶ φράσεως, Τιμοθέῳ τῷ παιδί προσ-
 πεφωνημένοι, καὶ ὁ περὶ πειρασμῶν, ὃν καὶ αὐτὸν Εὐφρόνοιο ἀνε-
 τέθεικεν. ἐπὶ ταύτοις καὶ Βασιλείδῃ τῶν κατὰ τὴν Πεντάπολιν 3
 περαιοιῶν ἐπισκόπων γραφῶν, γρηθὶν ἐαυτὸν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξήγησαν
 πεποιῆσθαι τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, διαφύροντες δ' ἡμῶν τε καὶ πρὸς τοῦ-
 25 τον καταλείπειν ἐπιστολὰς. τοσαῦτα ὁ Διονύσιος· ἀλλὰ γὰρ ἡδη
 μετὰ τὴν ταύτων ἱστορίαν γέγραψε, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς τοῖς μετέπειτα
 γροῦρίζων γενεῶν ὅμοια τις ἦν, παρεδόμην.

ATERBDM Σ^{arm} A

1 οὐ μόνον > M | τῶν > BD | 2 λογιώτατα ταῖς BDM λογιωτάταις
 ATER | 3 οὐ BD | 5 ἐκείνων Σ^{arm} | τὸν λόγον AT¹ τὸν λόγον τὴν
 γνῶσιν TemERBDM vgl. II Kor. 11, 6 τῶν λόγων τὴν γνῶσιν Σ^{arm} | ἀμφο-
 τέρους ATER ἀμφοτέρω BDM > Σ^{arm} | 6 γνώσεως ATER σοφίας BDM Σ^{arm}
 vgl. I Kor. 12, 8 | τὸν τε ATER καὶ τὸν BDM | φράσεως ATER γνώσεως
 BDM Σ^{arm} | 7 ἀποκαλέναι BDM ἀποκαλέναι ATER dass ihm offenbart wurde
 Σ^{arm} | καί > M | 9 τε ATERM μὲν BD | 10 οὐδὲ ABDM οὔτε TER
 13 KE Σ^{om} MER Kc A KE 704, 4 BD | 14 καὶ πρὸς M βερνίκην
 M | 16 εἰσορον καὶ ἄμμωνα D | 18 παρ' αὐτῶν M | 19 καί² > M
 21 εὐφρόνοιο D | 22 τῶν r auf Rasur E, τῶ R | τὴν > B | 24 καὶ
 Σ^{om} τε καὶ BD τὰς καὶ M καὶ τὰς ATER | 26 περὶ ταύτων BD

Multa vero et alia instructionis ecclesiasticae monumenta nobis in *KL* 26 libris digesta beatus Dionysius dereliquit, quorum lectio magnopere ab studiosis quibusque expetenda sit. sed iam ad historiae ordinem revertamur.

Ξίστοσ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἔτεσιν ἕνδεκα προστάντα δια- Kz 27
 δίχεται τῷ κατ' Ἀλεξάνδρειαν ὁμώνυμος Διονύσιος. ἐν τούτῳ δὲ
 καὶ Δημητριοῦ κατ' Ἀντιόχειαν τὸν βίον μεταλλάξαντος, τὴν
 ἐπίσκοπὸν Παῦλος ὁ ἐκ Σεμοσάτων παραλαμβάνει. τούτου δὲ τα- 2
 5 πινὰ καὶ χαμαιετῆ περὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν
 διδασκαλίαν γρονθήσαντος ὡς κοινοῦ τὴν γνώσιν ἀνθρώπων γενομένου.
 ὁ μὲν κατ' Ἀλεξάνδρειαν Διονύσιος παρακληθεὶς ὡς ἂν ἐπὶ τὴν σύ-
 νοδον ἀφίετο. γῆρας ὁμοῦ καὶ ἀσθένειαν τοῦ σώματος αἰτιασά-
 10 ῃν ἔχοι περὶ τοῦ ζητουμένου, παρεστήσαζ, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἐκκλη-
 σιῶν ποιμένες ἄλλοι ἄλλοθεν ὡς ἐπὶ λυμεῶνα τῆς Χριστοῦ ποιμνῆς
 συνήεσαν, οἱ πάντες ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν σπεύδοντες.

Τούτων οἱ μάλιστα διέτρεπον. Φιρμιλιανὸς μὲν τῆς Καππα- Kz 21
 δοκῶν Καισαρείας ἐπίσκοπος ἦν, Γρηγόριος δὲ καὶ Ἀθηρόδοτος
 15 ἀδελφοὶ τῶν κατὰ Πόντον περαιοιῶν ποιμένες καὶ ἐπὶ τούτοις
 Ἐλενος τῆς ἐν Τυροσὶ περαιοίας καὶ Νιζομάς τῆς ἐν Ἰκονίῳ, οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας Ὑμέναιος τῆς τε ὁμό-
 ρου ταύτης Καισαρείας Θεότεκνος. Μάξιμος ἔτι πρὸς τούτοις, τῶν
 κατὰ Βόσταν δὲ καὶ οὗτος ἀδελγῶν διατρεπῶς ἠγγέτο, μνήσιος τε
 20 ἄλλοις οὐκ ἂν ἀπορήσαι τις ἔμει πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις τῆς
 αὐτῆς ἔνεκεν αἰτίας ἐν τῇ προειρημένῃ πόλει συγκροτηθέντας ἀπε-
 ριθμοῦμενος, ἀλλὰ τούτων γε οἱ μάλιστα ἐπιφανεῖς οἴδε ἦσαν. πάν- 2
 των οὖν κατὰ καιροὺς διεσφόριζε καὶ πολλακίς ἐπὶ ταυτῶν συνιόντων,
 λόγοι καὶ ζητήσεις καθ' ἐκάστην ἀνεπινοῦντο σύνοδον, τῶν μὲν
 25 ἀμφὶ τὸν Σαμοσατία τὰ τῆς ἑτεροδοξίας ἐπικρούπτειν ἔτι καὶ παρα-
 καλύπτεισθαι πειρομένων, τῶν δὲ ἀπογιννοῦν καὶ εἰς φανερόν ἄγειν

2—S. 714, 9 Georg. Synk. 725, 19—734, 3

ATERBDM Σαμ A

1 KZ A Kz 2 MER 714, 1 BD | ξίστοσ τῆς—προστάντα ATERM
 τῆς—προστάντα ξίστοσ BD | 3 δημήτριον σὲ T¹ corr. T^v | 5 τοῦ ABDM
 Synk > TER | 9 τὴν παρουσίαν > M (vgl. 10) | ἐαυτοῦ M αἰτοῦ T^v
 10 τὴν παρουσίαν παρεστήσαζ M | 12 συνήεσαν D | 13 KZ MER KH A
 KZ 10 Σαμ 714, 19 BD | οἱ RM Synk | διὰ πρόπειν M διέτρεπον, τες
 zugefügt T^v διατρεπότες R α auf Rasur R^v | τῶν BD | 16 τῆς¹ τὴν D
 Sardensis A | 18 ταύτης AT¹E¹RBM Synk ταύτη T durch Rasur, E^vD
 Μαξιμόσ Σαμ | 20 ἀπορήσαι BD ἀπορήσαι AT¹Synk ἐπινοήσαι T^vRΣαμ
 ἀπορήσαι EM | 20 21 τῆς αὐτῆς ἔνεκεν, ταύτης ἔνεκεν τῆς M | 21 πόλει
 BDM Synk AΣαμ πόλει τριζιδέ ATER | 22 διατρεπεῖσ R | 24 μὲν > BD
 26 παραγιννοῦν M

Xysto Romanae ecclesiae per annos undecim sacerdotio procurato *Kz 27 1*
 succedit Dionysius, et Demetriano apud Antiochiam defuncto Paulus
 de Samosate sacerdotium suscepit. qui Paulus abiecta satis et indigna *2*
 de Christo sentiens traditionem doctrinae ecclesiasticae corrumpere
 115 dicens eum communis naturae hominem tantum fuisse. tunc Dionysius
 de Alexandria rogatus venire ad concilium et senectutis impedimento
 et incommoditate corporis inhietur, per epistolam tamen praesentem
 se reddit et quid fidei ac venerationis erga Christum teneret. exposuit.
 0 ceteri vero ecclesiarum pastores diversis e locis et urbibus velut adver-
 sum latronem quendam Christi gregibus insidiantem conveniunt An-
 tiochiam.

In quibus insignes et ceteris praecellentes erant Firmilianus a *KZ 28 1*
 Caesarea Cappadociae, Gregorius et Athenodorus fratres Ponti provin-
 ciae sacerdotes, Helenus Sardensis ecclesiae episcopus et Nicomas ab
 5 Iconio et Hierusolymorum praecipuus sacerdos Hymenaeus et vicinae
 huic urbis Caesareae Theotecnus. sed et Maximus Bostrensis episcopus
 dignus eorum consortio cohaerebat, multi vero et alii. quos longum est
 enumerare per singulos. sed et presbyteri quam plurimi et diaconi ad
 supra dictam urbem causa conspescendi, immo delendi novi huius dog-
 1) matis convenerunt. hi igitur omnes saepius in unum coeuntes Pau- *2*
 lumque Samosatenum statuantes in medio atque eius haeresim, quam
 ille nunc occultare, nunc etiam dissimulare conabatur, frequenti trac-
 tatu et adsiduis disputationibus denudantes arguere blasphemiam et publi-
 care nitebantur, nec tamen uno id aut secundo tantum concilio ad
 finem perducere potuerunt, sed et conventum saepe est et absque operae
 pretio discessum.

*Quae apud Rufinum de Gregorio Thaumaturgo sequuntur historiae.
 hic omissae et libris a Rufino ipso conscriptis adiectae sunt.*

NPOF

2 dimetriano *P* | **3** samosate | *NOE* samosatae *P* | *comp. de 10*
9/10 adversus *P* | **12** firmilianus *NF* | **14** nicomas *P* | **16** ad
NPO²F urbi *O* | **20/21** paulumque | paulum *P²* paulum quoque *P²*

τῆρ ἀφῆσιν καὶ τῆρ εἰς Χριστὸν βλασφημίαν αὐτοῦ διὰ σπουδῆς
 ποιούμενον. ἐν τούτῳ δὲ Μιωνύσιος τελευτῆ κατὰ τὸ δωδέκατον **3**
 τῆς Γαλλινοῦ βασιλείας, προστέτῃ τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἐπισκοπῆς
 ἵτεσιν ἔπιτεκαίδεκα, διαδέχεται δ' αὐτὸν Μαξιμῶς. Γαλλινοῦ δ' **4**
 5 ἐφ' ὅλοις ἐνιαυτοῖς πεντεκαίδεκα τὴν ἀρχὴν κερκατηκότος, Κλαύδιος
 κατίστη διάδοχος. δεύτερον οὗτος διελθὼν ἔτος Ἀνθρηλιανῶ μετα-
 δίδουσι τὴν ἡγεμονίαν καθ' ὃν τελευταίας συγκροτηθείσης πλείστον **K**
 ὅσων ἐπισκόπων συνόδου, φωνεθεῖς καὶ πρὸς ἀπάντων ἤδη σαφῶς
 καταγενοθεῖς ἐτεροδοξίαν ὃ τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν αἰρέσεως ἀρχηγός
 10 τῆς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν καθολικῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύττεται. μα-
 λίστα δ' αὐτὸν ἐδθένας ἐπικουπτόμενον διήλεγξεν Μαλχίων, ἀνὴρ
 τέ τε ἄλλα λόγιος καὶ σοφιστοῦ τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἑλληνικῶν
 παιδευτηρίων διατριβῆς προσεστός, οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ δι' ὑπερβάλ-
 λουσαν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως γρησιότητα προσβυτερίον τῆς αὐ-
 15 τόθι παροικίας ἡξιούμενος· οὗτός γέ τοι ἐπισημειουμένων τεργρά-
 φων ζήτησῶν πρὸς αὐτὸν ἐρωτησάμενος, ἦν καὶ εἰς δεῦρο φερομένην
 ἴσμεν, μόνος ἰσχυρῶν τῶν ἄλλων κορυφίονον ὄντα καὶ ἐπατηλὸν φε-
 ρῶσαι τὸν ἀνθρώπου, μίαν δὴ οὖν ἐξ κοινῆς γνώμης οἱ ἐπὶ ταῦ **31**
 τὸν συγκροτημένοι ποιούμενος διακαυάξαντες ἐπιστολῆρ εἰς πρόσσωπον
 20 τοῦ τε Ρωμαίων ἐπισκόπου Μιωνύσιου καὶ Μαξιμόν τοῦ κατ' Ἀλεξάν-
 δρειαν ἐπὶ πάσας διαπέμπονται τὰς ἐπαρχίας, τὴν αὐτῶν τε σπουδὴν
 τοῖς πᾶσιν γενερόν καθιστάντες καὶ τοῦ Παύλου τὴν διάστροφον
 ἐτεροδοξίαν, ἐλέγχουσι τε καὶ ἐρωτήσεσι ἕς πρὸς αὐτὸν ἀνακεκινή-
 25 μενοι ἐξ ὧν μνήμης ἔρεκεν καλῶς ἂν ἔχοι ταῦτα αὐτῶν ἐπὶ τοῦ
 παρόντος· διελθεῖν τὰς γενεάς

A TERBDM Σarm.1

2 δὲ καὶ R | κατὰ καὶ M | δωδέκατον T¹BDM Synk δωδέκατον ἔτος
 AT^r Tr getilgt. ER | **4** Μαξιμῶς Σarm | KH ER | **5** τὴν ἀρχὴν
 v M | **6** δεύτερον BDM Synk δεύτερον δ' TER δεύτερον δὲ A > Σarm δεύ-
 τερον bezeugt A | **7** KΘ AER KH 702, 22 Σarm 726, 25 BD | **7/8** συνόδου
 πλείστον ὅσων ἐπισκόπων M | **8** σαφῶς > B | **9** ἐτεροδοξίαν AT¹ Tr RBDM
 Synk ἐτεροδοξίας T E | **11** ἐποκηρύττεται B | **12** σοφιστοῦ AT¹ ERBD
 σοφῶς τῆς Tr σοφιστῆς M Σarm σοφίας ἀνάπλευσ τοῦ Synk | **13** παιδευτη-
 ρίων διατριβῆς Π παιδευτηρίων Synk | **15** οὗτος ARBD Synk.1 οὕτως Σarm
 αὐτός TFM | **18** A A | **19** διακαυάξαντες ποιούμενος R | **21** αὐτῶν ABD
 Synk καὶ τῶν Tr suam A ἰθὺν Σarm αὐτῆρ T¹ δι' αὐτῶν ERM | αὐτῶν Te
 τὲ ATERM.1 > BD μὴν Synk | **23 24** ἀνακεκινήσεσιν M | **24** ἐπὶ BD
25/26 ἐπὶ τοῦ παρόντος > BD

Interea Dionysius apud Alexandriam quievit in pace duodecimo anno imperii Gallieni, decem et septem annis functus sacerdotio. succedit vero ei Maximus. igitur Gallienus cum per annos quindecim Romanum gubernasset imperium, Claudio regni successore defunctus est. 5 qui duobus solis annis in imperio transactis Aureliano rerum apicem dereliquit.

Huius temporibus ultimum apud Antiochiam episcoporum concilium congregatur, in quo Paulus arguitur manifesteque convincitur haereticus et damnatur ab omnibus, quae sub caelo sunt, ecclesiis Christi, insistente plurimum et disceptationibus validissimis perurgente 2 Malchione presbytero Antiochenae ecclesiae, viro fidelissimo et omnibus virtutibus adornato; cui accedebat etiam hoc, quod erat disertissimus et potens in verbo atque in omni eruditione perfectus, denique oratoriam in eadem ipsa urbe docuerat. huic igitur ab omni episcoporum concilio permittitur disputatio cum Paulo, excipientibus notariis. quae 15 ita magnifice ab eo et accurate habita est, ut scripta ederetur et nunc quoque in admiratione sit omnibus, solus etenim potuit dissimulantem et occultantem se Paulum confessionibus propriis publicare, quibus 30 1 ita gestis communi consilio universi pariter sacerdotes scribunt epistolam ad personam Dionysii urbis Romae et Maximi Alexandriae episcopi, quae per omnes mitteretur ecclesias, per quam eunctis et suam diligentiam comprobarent et Pauli haeresim confutatam esse atque deiectam in universorum notitiam pervulgarent. simul etiam quae cum eo quaestiones habitae sint, indicant, sed et vitam ipsius intemperatam 25 pariter moresque describunt. ex quibus pauca aliqua inserere huic operi nostro dignum iudicavimus.

NPOF

5 in om. *NOIF* | 13 et] *P¹* ac *P²* | 16 et] *NOIF* | 21 *NOIF* | 22 *NOIF* | 23 pervulgarent] *edd.* pervulgarent *P* | 24 *NOIF* | 26 *NOIF* | dicamus *NP¹O¹*

Μουρούσιος καὶ Μαξιμὸς καὶ τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πᾶσιν **2**
 οὐλλοιτορογοῖς ἡμῶν ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις καὶ
 πᾶσιν τῇ ἐπὶ τὸν οὐρανὸν καθολικῇ ἐκκλησίᾳ Ἐλενος καὶ Ὑμέναιος
 καὶ Θεόφιλος καὶ Θεότυπος καὶ Μαξιμὸς Πρόξλος Νικομαῆς καὶ
5 Ἰλιερός καὶ Πέτρος καὶ Βολιερὸς καὶ Πρωτογένης καὶ Ἰεροξ καὶ
 Ἐυτύχιος καὶ Θεόδοτος καὶ Μαλχίων καὶ Δούκιος καὶ οἱ λοιποὶ
 πᾶντες οἱ οὖν ἡμῖν παροικοῦντες τὰς ἐγγεὲς πόλεις καὶ ἔθνη ἐπι-
 σκοποὶ καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι καὶ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ
 ἀγαπητοῖς ἐδέξατο ἐν νεορίῳ χείρην.

10 τούτοις μετὰ βραχίε ἐπιλέγονσιν ταῦτα **3**

ἐπιστέλλομεν δὲ ἡμεῖς καὶ παρακαλοῦμεν πολλοὺς καὶ τῶν μα-
 κρῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῆς θανατηφόρου διδασκαλίας.
 Ὡστόσο καὶ Μουρούσιον τὸν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Φιρμιλιανὸν τὸν
 ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας. τοὺς μεμερίτας ὧν ὁ μὲν καὶ ἐπέστειλεν
15 εἰς τὴν Ἀρτιόχικαν. τὸν ἡγμόνα τῆς πλάνης οὐδὲ προσθήσει
 ἀξιώσει οὐδὲ πρὸς πρόσσωπον γράψαι αὐτῷ. ἀλλὰ τῇ περικοίᾳ
 ἐπέση. ἣς καὶ τὸ ἀντίρροπον ἐπιτάξαμεν. ὁ δὲ Φιρμιλιανὸς. καὶ δις **4**
 ἐσχιστόμενος. κατέγραψεν μὲν τῶν ἐπ' ἐκείνων καιροτομομένων. ὡς
 ἴσμεν καὶ μεμνηνοῦμεν οἱ παρεργόμενοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ σντήσοισιν.
20 ἐπεργαζόμενον δὲ μεταθήσοισαι. πιστεύσας καὶ ἐλπίσας ἄνευ τιτῶς
 πρὸς τὸν λόγον λουδομαίε τὸ πρᾶγμα εἰς δέον κατεστηθήσοισαι. ἐπι-
 βέβητο. παρεργουθήσει ἐπὶ τοῦ καὶ τὸν θεὸν τὸν ἑαυτοῦ καὶ κέ-
 ριστον ἀφροσύμενον καὶ τὴν πίστιν. ἣν καὶ αὐτὸς πρότερον εἶχεν. μὴ
 σφάλλεσθαι. ἔμειλλεν δὲ καὶ εἶναι ὁ Φιρμιλιανὸς εἰς τὴν Ἀρτιόχικαν **5**

22 23 Iudas 4

ATERBDM Σ arm. 1

1 vor Μουρούσιον — ΕΠΙΣΤΟΛΗ A | **2** καὶ διακόνους > M | **4** Πρόξλος
 die fehlenden καὶ deuten auf nachträgliche Correcturen der von Eus. benutzten Ur-
 kunde. | **4 5** νικομαῆς καὶ πύμειος ATEM Synk A Σ arm νικομαῆς καὶ εὐμελιανὸς
 R νικομαδιανὸς BD | **5** καὶ πύμειος καὶ βολιερὸς > B1 + Bem | Bolasus
 .1 | **6** Δούκιος BD | Δούκιος καὶ > T1 + T. dann Δούκιος getilgt
8 καὶ — θεοῦ > A | αἱ > BD | **9** ἐδέξατο ἡμῶν M | **11** ἐπιστέλλο-
 μεν — παρακαλοῦμεν A Synk | καὶ > M | **14** ἐπέστειλεν R | **15** εἰς
 > B | **16** λόγος > B + B | **19** σντήσοισιν ATERM Synk Σ arm οὖν ἡμῖν
 BD | **20** ἐπαγαλλόμενον M | **21** κατὰστήσοισαι MSynk | **22** ἐπὶ TERBDM
 Synk Σ arm ἐπ' αὐτοῦ A | καὶ τὸν κατὰ M | **22 23** ἢ τὸν ἑαυτοῦ καὶ zn BDM
 Synk zn τὸν ἑαυτοῦ καὶ ἢ Σ arm ἢ τὸν ἑαυτοῦ A ἢ καὶ τὸν ἑαυτοῦ T1 ἢ καὶ
 τὸν ἑαυτοῦ T TER θεὸν A | **24** καὶ > R Synk | τὴν BDM Synk > ATER

1] >Dionysio et Maximo et omnibus qui per universum orbem sunt 2
 >sacerdotibus et episcopis una cum presbyteris et diaconis atque omni
 >ecclesiae catholicae, quae sub caelo est, Helenus et Hymenaeus, Theo-
 >philus, Theotecnus, Maximus, Proculus, Nicomas, Aclianus, Paulus, Bo-
 5 >lasus, Protogenes, Hierax, Eutyechius, Theodorus, Malchium, Lucius
 >presbyteri et ceteri omnes, qui nobiscum congregati sum ex vicinis
 >urbibus et gentibus episcopi et presbyteri et diaconi dilectissimis tra-
 >stribus in domino salutem.

Et post pauca addiderunt

3

10 >Mittentes hanc epistolam deprecamur omnes, ut si qui forte
 >tali doctrina infecti sunt, curentur a vobis, sicut et beatae memoriae
 >viri Dionysius Alexandrinus et Firmilianus ex Cappadocia iam prius
 >scripserant ad Antiochiae plebem, dedignati, immo potius declinantes
 >ad personam ipsius scribere, qui erat auctor erroris. ipse autem beatae 4
 5 >memoriae Firmilianus, cum adhuc superesset, secundo adfuit et praesens
 >eum arguit ac notavit, sicut omnes novimus et testamur, qui simul
 >cum illo veneramus. sed repromittente eo corrigere errorem, credidit
 >sperans posse fieri, ut absque religionis nostrae opprobrio et dissen-
 >sionum nota res veniret in melius, et ideo dissimulaverat, cum tamen
 10 >Paulus dolo differret et hominem quidem falleret, deum autem negaret
 >ac fidem, in qua renatus fuerat, violaret. denique et nunc beatus 5

NPOF

2 coepiscopis P | 10 deprecamus N | 12 firmilianus NOF | 13 millianus NOF

>διεβήσεσθαι καὶ μέχρι γε Τερσῶν ἦκεν. ἅτε τῆς ἀρησιθέου κακίας
>αὐτοῦ πείραν εἰληφώς· ἀλλὰ γὰρ μεταξὺ συνελλυθέντων ἡμῶν καὶ
>καλούντων καὶ ἀναμενόντων, ἄχρι ἂν ἔλθῃ. τέλος ἔσχεν τοῦ βίου.

μεθ' ἕτερα δ' αὖθις τὸν βίον τοῦ αὐτοῦ οἷας ἐτύγγανεν ἀρωγῆς. 6
διεγράφοισιν ἐν τούτοις

>ὄποιον δὲ ἀποστάς τοῦ κανόνα, ἐπὶ κίβδηλα καὶ νόθα διδάγματα
>μετελήλυθεν. οὐδὲν δεῖ τοῦ ἔξω ὄντος τὰς πράξεις κρίνειν. οὐδ' 7
>ὅτι πρότερον πένης ὢν καὶ πτωχὸς καὶ μήτε παρὰ πατέρων παρα-
>λαβῶν μηδεμίαν εὐπορίαν μήτε ἐκ τέχνης ἢ τινα ἐπιτηδύματα
10 >κτησάμενος. νῦν εἰς ἐπερβέλλοντα πλοῦτον ἐλήλυκεν ἐξ ἄνομίων
>καὶ ἱεροσυλιῶν καὶ ὧν αἰτεῖ καὶ σείει τοὺς ἀδελφοὺς, καταβραβεύον
>τοὺς ἀδικομένους καὶ ὑπισχνόμενος βοηθήσειν μισθοῦ, ψευδόμενος
>δὲ καὶ τούτους καὶ μάτην καρπούμενος τὴν τῶν ἐν πράγμασιν ὄν-
>των ἐτοιμότητα πρὸς τὸ διδόναι ἐπερ ἀπαλλαγῆς τῶν ἐνοχλούντων.
15 >πορισμὸν ἠγοούμενος τὴν θεοσεβίαν· οὔτε ὡς ἐψηλά φρονεῖ καὶ ἐπερ- 8
>ῆσται, κοσμικὰ ἀξιώματα ἐποδόμενος καὶ δοκνηράτος μᾶλλον ἢ
>ἐπίσκοπος θέλων καλεῖσθαι καὶ σοβῶν κατὰ τὰς ἀγορὰς καὶ ἐπιστο-
>λὰς ἀναμνηστικῶν καὶ ὑπεροφένων ἴμα βαδίζων δημοσίᾳ καὶ δορυ-
>φορούμενος, τῶν μὲν προπορευομένων, τῶν δ' ἐγεπομένων, πολλῶν
20 >τὸν ἄριθμόν. ὡς καὶ τὴν πίστιν φθονεῖσθαι καὶ μισεῖσθαι διὰ τὸν
>ὄγκον αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τῆς καρδίας· οὔτε τὴν ἐν ταῖς 9
>ἐκκλησιαστικαῖς συνόδοις τερατείαν, ἢν μηχανᾶται, δοξοκοπῶν καὶ
>φαιτασιοκοπῶν καὶ τὰς τῶν ἀνεροτιέρον ψυχὰς τοῖς τοιούτοις
>ἐκπλήττων. βῆμα μὲν καὶ θρόνον ἐψηλὸν ἑαυτῷ κατασκευασάμενος.
25 >οὐχ ὡς Χριστοῦ μαθητῆς, σήζοιτόν τε. ὥσπερ οἱ τοῦ κόσμου ἄρ-

15 I Tim. 6, 5 — I Tim. 6, 17 — 17 Demosth. 21, 158

ATERBDM Σarm A

1 τερσῶν M | 12 αὐτοῦ κακίας B¹ corr. B¹ κακίας Synk | 3 nach
ἀναμενόντων wiederholt ἡμῶν M | ἔλθῃτε M | 4 A ER | τοῦ ATEDM
τὸν RB > Synk | διαγωγῆς BD | 6 δὲ T¹BDM Synk A Σarm γε AT^cER
διδάγματα ABD Synk Σarm δόγματα MA διατάγματα TER | 9 μὴδὲ BD Synk
11 αἰτεῖ BD Synk ἔτι ATERM Σarm | καὶ σείει BDM Synk καὶ σείῃ T¹ ἐκ-
σειεί A καὶ διασειεί Tr [T^c getilgt] E διασειεί R | 12 μισθοῦ AT¹BD Synk
μισθοῦ χάριν Tem [getilgt], ERM | 15 οὐ τῶς T¹ οὔτεως Tr καὶ οὔτως A
ἐψηλά φρονεῖ BD Synk ψηλά φρονεῖ M ἐψηλοφρονεῖ ATER | 18 ἴμα καὶ Tr
20 καὶ μισεῖσθαι καὶ M μισεῖσθαι τε Synk | 22 δοξοκοπῶν Tr | 22,23
καὶ φαιτασιοκοπῶν > T¹ + T^cTr | 25 nach μαθητῆς + ἀλλ' ὡς ἀντιχριστὸν
πρόδρομος καὶ μιμητῆς Synk | τε ATER A Σarm δὲ BDM Synk

>Firmilianus veniebat Antiochiam. et cum Tarsum usque pervenisset et
>nos omnes Antiochiae positi adventum illius opperiremur. nuntiatum
>est nobis excessisse de mundo<.

Post aliquanta vero describentes eius vitam moresque adiecit 6
5 etiam haec

>Postea vero quam a doctrinae regula ad aliena se dogmata et
>adulterina convertit, non opus est enumerare actus eius priores. quo 7
>modo cum prius egens fuerit et pauperrimus et neque ex parentum
>successione neque ullam quaestus occasionem habuerit honestam. nunc
10 >ad summas divitias pervenerit, non aliunde nisi ex sacrilegiis et ex
>his quae per fraudem diripuit, concutiens fratres, vendens patrocinia
>et fidem negotiis susceptorum nec accepta mercede custodiens, existi-
>mans secundum quod scriptum est quaestum esse pietatem. superbiam 8
>vero eius quis ferre possit? cum se magis ducenarium quam episco-
5 >pum videri vellet. nam et incedens per plateam tali quadam ambi-
>tione utebatur, publice epistulas relegens atque in auditu omnium et
>oculis dictans, adsistentibus sibi in platea notariis. directio quoque
>praeceuntium et constipatio insequentium quam plurima quaerebatur.
>ita ut omnes, qui videbant, horrescerent et detestarentur per illius ad-
10 >rogantiam religionem divinam. haec in publico. intra ecclesiam vero 9
>tribunal sibi multo altius quam fuerat, extrui et thronum in excel-
>sioribus conlocari iubet, secretarium quoque sterni et parari. sicut in-
>dicibus saeculi solet. verbum vero faciens ad plebem iactare super
>modum dexteram ac palmam femori inlidere. pede quoque subsaltare

NPOF

1 firmilianus *NF* | 14 posset *NF* | 19 horrescerent & detestarentur
horrescerentur *N* | 24 subsaltare *P^o2*

χορταίε· ἔχον τε καὶ ὀνομάζον· παίων τε τῇ χριστὸν τὸν μηδὸν καὶ
 τὸ βῆμα ἐρέτων τοῖς ποσὶν καὶ τοῖς μὴ ἐπειροῦσιν μηδὲ ὅσπερ ἐν
 τοῖς θεάτροις κατεσείονσιν ταῖς ὀθήραις μηδ' ἐκβοῦσιν τε καὶ ἀνα-
 πιθῶσιν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐμψ' αὐτὸν στασιώταις· ἀνδράσιν τε
 5 καὶ γυναῖοις· ἐκόσμος οὕτως ἀκροασμένοις· τοῖς δ' οὖν ὡς ἐν οἴκῳ
 θεοῦ συναροιστῶς καὶ ἐτέκτως ἀκούουσιν ἐπιτιμῶν καὶ ἐνυβρίζων
 καὶ εἰς τοὺς ἀπειθήοντας ἐκ τοῦ βίου τούτου παροινῶν ἐξηγητὰς
 τοῦ λόγου φορτικῶς ἐν τῷ κοινοῦ καὶ μεγαλοσημονῶν περὶ ἑαυ-
 10 τοῦ· καθήκει οὐκ ἐπίσκοπος ἀλλὰ σοφιστής· καὶ γὰρ· ψαλμοὺς δὲ
 10 >τοὺς μὲν εἰς τὸν κέριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν παύσας ὡς δὴ νεο-
 >στέρους καὶ νεωτέρων ἀνδρῶν συγγράμματα· εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐν μέσῳ
 >τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ μεγάλῃ τοῦ πάσχε ἡμῶν ψαλμοῦδεν γενναίως
 >προσεστυγίζων· ὅν καὶ ἐκούσας ἐν τις γράξαιεν· οἷα καὶ τοὺς θεο-
 >πιπίοντες αὐτὸν ἐπισκόπους τῶν ὁμόφων ἀρχῶν τε καὶ πόλεων καὶ
 15 >προσβυτέρους ἐν ταῖς πόλεσιν τὸν λαὸν ὁμιλίαις καθήκειν διαλέγεσθαι
 >τὸν μὲν γὰρ νόον τοῦ θεοῦ οὐ βούλεται συναρολογεῖν ἐξ οὐρανοῦ
 >κατελήλυθεν· ἵνα τι προλαβόντες τῶν μελλόντων γραφήσθεαι
 >θῶμεν· καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ φιλοῦ ἠιθίμειται· ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπέμφσαμεν
 >ἠπομνησμένων δείκνυται πολλαχόθεν· οὐχ ἥμισυ δὲ ὅσον λέγει
 20 >Ἰησοῦν Χριστὸν κέριον· οἱ δὲ εἰς αὐτὸν φέλλοντες καὶ ἐκκοιμύ-
 >χορταίε· ἐν τῷ λαῷ ἀγγελῶν τὸν ἀπεβῆ διδάσκαλον ἑαυτῶν ἐξ οὐ-
 >ρανοῦ κατελήλυθεν· λέγουσιν· καὶ ταῦτα οὐ κοίλει· ἀλλὰ καὶ
 >λαομένοις πάρεστιν ὁ ἐπιτήρειος· τὰς δὲ συνασάκτους αὐτοῦ
 25 >γενναίως· ὡς Ἀντιοχίᾳ ὀνομάζουσιν· καὶ τῶν περὶ αὐτὸν προσβυ-
 >τέρων καὶ διακόνων· οἷς καὶ τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα ἐμμερήματα ἀνάστα
 >ἄντα συγκρούηται· συνασάκως καὶ ἐλίγξας· ὅπως αὐτοὺς ἐτόχοιως ἐχθ-
 >περὶ ὧν λόγοις καὶ ἔργοις ἀδίζῃ· μὴ τολμῶντες κατηγορεῖν τῷ
 >καθ' ἑαυτοὺς γόβῳ· ἀλλὰ καὶ πλουσίως ἀπέγηραν· ἐψ' ᾧ πόλε-
 >των τὰ τοιαῦτα ἐχλοῦντων γίνονται καὶ θαναμέζεται· τί ἂν ταῦτα
 30 >γράσομεν· ἐπιστάμεθα δέ· ἀγαπητοί· ὅτι τὸν ἐπίσκοπον καὶ τὸ
 >ἱερατικὸν ἅπαν παρόδωγμα· εἶναι δὲ τῷ πλήθει πάντων καλῶν
 >ἔργων· καὶ οὐδὲ ἐκπιπῶ ἀπροσῆμιν ὅσοι ἐπὶ τοῦ συνασάκειν ἑαυτοῖς

ATERBDM Σ³⁰⁰ A

2 ἐρέτων BDM Synk Σ³⁰⁰ A τερῶτων ATER | ὡς BD | 3 τὰς ὀθήρας
 Tc | 4 ἐμψ' M | 5 ἀκροασμένοις A | 7 ἐξηγητὰς ABDMSynk A Σ³⁰⁰ ἐξηγῆται
 TER | 13 ὅν ATERM Synk Σ³⁰⁰ ὡς BDA | 17 18 ἵνα—θῶμεν > Σ³⁰⁰
 17 προσβυτέρους A | γραφήσθεαι ATER Synk γραφῆς ἔσεσθαι M ἠιθίμειται
 BD | 18 ἐπιθίμειται BD | 19 ὅσον BDM Synk ποῦ ATER | λέγει BDM Synk
 λέγειν ATERM | 21 αὐτῶν BD | 23 αὐτοῦ RBDM αὐτῷ ATE Synk
 26 ἀπομνησμένων M | 28 ὡς M | 31 ἱερατικὸν M | 32 συνασάκειν T¹ B corr. TcTc

>ac scabellum ferire cum sonitu. ab auditoribus vero non favorem
 >neque plausum sperare solum. sed theatriali more oraria moveri sibi
 >expectabat et voces tamquam de caevis dari. haec non solum a viris.
 >sed etiam a mulieribus indecenter expectabantur. si qui vero audi-
 5 >torum honestius et verecundius agens a clamore nimio temperasset.
 >velut iniuriam faciens patiebatur iniuriam. sed et antiquis et defunctis
 >iam tractatoribus insultabat. et illis derogans suas laudes inverecunde
 >inpudenterque iactabat. rhetorem se magis quam ecclesiae doctorem
 >laudari cupiebat. psalmos vero, qui in dominum nostrum Iesum Chri- 10
 10 >stum dicebantur, cessare fecit velut neotericos et imper inventos. in
 >semet ipsum vero compositos diebus paschae in medio ecclesiae canere
 >mulieres, maxime quas ipse prius ad canendum pro more instituerat.
 >faciebat, ita ut horresceret, si quis audiret. nam cum ipse filium dei 11
 >negaret descendisse de caelo, sed a Maria coepisse et initium habuisse
 15 >de terra. psalmi, qui in ipsum dicebantur et quibus in populo lauda-
 >batur. angelum eum dicebant descendisse de caelis. et haec ipse ad-
 >sistens et audiens non solum dici non prohibebat. sed elato supercilio
 >delectabatur audire. de mulieribus vero, quae eum ipso simul mane- 12
 >bant, quas synisactas Antiocheni appellant, quid opus est dici? ex
 20 >quarum societate et contubernio ut sibi nulla quaestio moveretur. etiam
 >presbyteris et diaconis suis, his duntaxat, qui ei morem gerebant, ha-
 >bitandi mulieres secum similem licentiam dedit. sed et congregandi
 >divitias tribuit facultatem, quo ipsi in similibus obnoxii magistro ne-
 >quaquam crimen impingerent. nos autem ideo haec scribimus. fratres 13
 25 >carissimi, quia novimus, quam sacrosanctum debeat esse episcopale
 >sacerdotium, quod et clero et plebi esse debet exemplo. neque enim

NPÖF

1 scabillum NP¹F | 6 fauens patiebantur N | 8 (re)thorem NP¹F =
 thorem P corr. | 14 coepisse et] coepisset N

γυναικας ἐξέπεσον. οἱ δ' ὑπωπτεύθησαν, ὅστ' εἰ καὶ δοίη τις αὐτῶ
 τὸ μηδὲν ἀσελγῆς ποιεῖν, ἀλλὰ τὴν γε ὑπόνοιαν τὴν ἐκ τοῦ τοιούτου
 πράγματος φρομένην ἐχρῶν εὐλαβηθῆναι. μὴ τινα σκανδαλίση, τοὺς
 5 ὁδὲ καὶ μιμῆσθαι προτρέψῃ. πῶς γὰρ ἂν ἐπιπλήξῃεν ἢ ρουθετήσῃεν 14
 ἕτερον μὴ συγκαταβαίνειν ἐπὶ πλέον εἰς ταῦτόν γυναικί, μὴ ὀλίγη.
 φηλαττόμενον, ὡς γέγραπται, ὅστις μίαν μὲν ἀπέστησεν ἤδη, δύο δὲ
 ἀκαμαζούσας καὶ εὐπρεπεῖς τὴν ὄψιν ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ, κἂν ἀπίη σου.
 συμπεριφέρει. καὶ ταῦτα τρυφῶν καὶ ὑπερῆμιμπλάμενος; ὧν ἕνεκα 15
 10 στενάζουσι μὲν καὶ ὀδύρονται πάντες καθ' ἑαυτούς, οὕτω δὲ τὴν
 >τρυφίδα καὶ δυναστείαν αὐτοῦ πεφόβηται, ὅστε κατηγορεῖν μὴ
 >τολμᾶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς προειρήκαμεν. εὐθύνει ἂν τις ἄνδρα 16
 >τὸ γούν φρόνημα καθολικὸν ἔχοντα καὶ συγκαταριθμούμενον ἡμῖν.
 >τὸν δ' ἐξορχησάμενον τὸ μεστήριον καὶ ἐμπομπεύσαντα τῇ μαρτίᾳ
 >αἰρέσει τῇ Ἀρτιμᾶ (τί γὰρ οὐ χροὶ μόλις τὸν πατέρα αὐτοῦ δηλώσει;) 17
 15 >οὐδὲν δεῖν ἡγοῦμεθα τούτων τοὺς λογιμοὺς ἀπαιτεῖν.

εἶτ' ἐπὶ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ταῦτ' ἐπιλέγουσιν

17

ἠγαγκάσθημεν οὖν ἀντιπεσόμενον αὐτὸν τῷ θεῷ καὶ μὴ εἰκοντα
 ἐκκηρύξαντες, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ καταστήσαι
 ἐπίσκοπον, θεοῦ προνοίᾳ ὡς πεπεσμεθα, τὸν τοῦ μακαρίου Δημη-
 20 >τριανοῦ καὶ ἐπιφανῶς προστάντος πρὸ τούτου τῆς αὐτῆς παρουσίας
 >νίου Δόμνον, ἅπασιν τοῖς πρέτονσιν ἐπισκόποις καλοῖς κεκοσμημένον.
 >ἐδηλώσαμεν τε ὑμῖν, ὅπως τούτῳ γράφητε καὶ παρὰ τούτου τὰ κοι-
 >νωνικὰ δέχησθε γράμματα τῷ δὲ Ἀρτιμῷ οὕτως ἐπιστελλέτω καὶ
 >οἱ τὰ Ἀρτιμᾶ φρονοῦντες τούτῳ κοινωνήτωσαν.

5/6 I Kor. 10, 12 — 11 708, 6 ff. — 13 I Tim. 3, 16

ATERBDMΣ^{arm}A

1 ὅστε καὶ εἰ M | 23 τὴν γε—πράγματος > M | 3 τινασ TrM Synk
 4 μιμῆσθαι TrBDM Synk Σ^{arm} μισῆσθαι AT¹ER | προτρέψῃ BDSynk προ-
 >τρέψῃ M προτρέψῃται ATER | 5 μὴ εἰ καὶ μὴ TrR | ὀλίγησῃ Tr ὀλίγησε
 TrR | 6 φηλαττόμενος TrR | 7 τὴν ὄψιν BDM Synk τὰς ὄψεις ATER | καὶ
 BD | ἀπίη A ἀπίει B ἀπέιη TERDM Synk | 10 τρυφίδα καὶ δυναστείαν αὐ-
 >τοῦ ATER Synk τρυφίδα καὶ τὴν δυναστείαν αὐτοῦ M δυναστείαν αὐτοῦ καὶ τρυ-
 >φίδα B δυναστείαν καὶ τρυφίδα αὐτοῦ D | 11 εὐθύνειεν M | ἄνδρα BDM
 Synk A Σ^{arm} τὸν ἄνδρα ATER | 13 ἐμπομπεύσαντα M Synk ἐμπομπεύσαντα
 BD ἐμπομπέοντα ATER | 14 τοῦ Tr | 15 δεῖν δὲ M | 17 ἔχοντα AT¹
 corr. Tr | 18 ἐκάτερον M | 19 μακαρίτον BD | 22 γράφοιτε BD | παρὰ
 >τοῦτον τὰ BDM Synk A Σ^{arm} τὰ παρὰ τοῦτον ATER | 23 οὕτως M οὕτως A

>ignoramus quosdam, dum incautius sibi ad cohabitandum iungunt
 >mulierculas, cecidisse. quod etiamsi non fiat, at certe in suspiciōnem
 >venire de talibus sacerdoti gravissimum est. quomodo autem vetare 14
 >poterit eos qui infirmiores sunt a mulierum consortio, quibus ex his
 5 >quae gerit, auctoritatem praebet? tantus vero ac tam immitis fuit in 15
 >potentatu et ita specie quadam tyrannidis elatus est, ut ne ad arguen-
 >dum quidem quisquam vel ad accusandum auderet accedere. sed hoc 16
 >quae diximus, condemnari possent etiam in eo qui fidem catholicam
 >servat et in ecclesiastici dogmatis veritate perdurat. hic vero, qui abs-
 10 >iurato fidei mysterio ad pollutissimam se Artemae haeresim contulit
 >necessarium enim fuit etiam patrem erroris ipsius designari, quomodo
 >habendus vel quomodo execrandus est?<

Et post multa in fine epistolulae addunt etiam haec:

17

>Igitur necessarium visum est hunc resistentem deo neque ad-
 15 >quiescentem verae fidei abici et abiurari, alium vero pro ipso ec-
 >clesiae catholicae constitui episcopum per dei gratiam provisum, filium
 >beatae memoriae Demetriani, qui huic ipsi ecclesiae inculpabiliter praes-
 >fuit, Domnum nomine, virum omnibus bonis ornatum. indicavimus
 >autem vobis de eo, ut sciatis ad ipsum vos scribere debere et ab ipso com-
 20 >munionis scripta suscipere. hic autem, qui indignus habitus est esse
 >in ecclesia catholica, Artemae scribat, et illius haereseos sectatores ut
 >communicent<.

NPOF

2 at] *NPO*¹ aut *F*, om. *O*² | 7 ad om. *N* | 10 Artemae scribit
 (hac *P*¹) *POF* artem *N* | 16 constitui episcopum] ***** christum *N*¹ const.
 ep. christum *N*² | 21 artemae (artem ** *N* artem *P*¹ arthemae *P*² artemiae *F*
 scribat] *P*²*N**O*¹*F* arthemae scribita *O*¹ anathema scribit *O*² | 21. 22. 23

τοῦ δὴ οὖν Παύλου σὲν καὶ τῇ τῆς πίστεως ὀρθοδοξίᾳ τῆς 18
 ἐπισκοπῆς ἀποπεπρωτότος. Δόμον, ὡς εἴρηται, τὴν λειτουργίαν τῆς
 κατὰ Ἀντιόχειαν ἐκκλησίας διεδέξατο· ἀλλὰ γὰρ μηδαμῶς ἐκστῆραι 19
 τοῦ Παύλου τοῦ τῆς ἐκκλησίας οἶκον θέλοντος, βασιλεὺς ἐντευχθεὶς
 5 Ἀρρηλιανὸς ἀδιώτατα περὶ τοῦ πρακτικῶν διείληθεν, τοῦτοισιν νειμαί
 προστάτων τῶν οἴκων, οἷς ἂν οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ῥωμαίων
 πόλιν ἐπίσκοπος τοῦ δόγματος ἐπιστέλλοιεν. οὕτω δὴτα ὁ προ-
 δηλώσθεις ἀνὴρ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀσχύνης ἐπὶ τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς
 ἐξελαύνεται τῆς ἐκκλησίας. τοιοῦτος μὲν γέ τις ἦν τὸ τηρικᾶδε 20
 10 περὶ ἡμᾶς ὁ Ἀρρηλιανός. προϊούσης δ' αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἄλλοτῶν τι
 περὶ ἡμῶν φρονήσας, ἤδη τοῖσιν βουλαῖς, ὡς ἂν διωγμὸν καθ' ἡμῶν
 ἐγείρειεν, ἀνεκρινέτο. πολὺς τε ἦν ὁ παρὰ πᾶσιν περὶ τούτου λόγος·
 μέλλοντα δὲ ἤδη καὶ σχεδὸν εἰπεῖν τοῖς καθ' ἡμῶν γραμμασιὺν ὑπο- 21
 σημειούμενον θεῖα μέτρισιν δίκην, μόνον οὐχὶ ἐξ ἀγκύρων τῆς ἐργασί-
 15 σεως αὐτὸν ἀποθεσμοῦσαι λαμπρῶς τε τοῖς πᾶσιν σενορᾶν παριστῶσε
 ὡς οὐποτε γένοιτ' ἂν. ἤσπῳ τῷ τοῖς τοῦ βίου ἀρχοσιν κατὰ τῶν
 τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, μὴ οὐχὶ τῆς ὑπερμάχου χειρὸς θεῖας καὶ
 οὐρανίου κροσει πειθείας ἔνεκα καὶ πιστροσῆς, καθ' οὗς ἂν αὐτῇ
 δοκιμάσοι χειροῦς, τοῦτ' ἐπιτελεσθαι σνγχοροσῆς. ἔτεσι γοῦν ἐξ 22
 20 γρατῆσαντε τὸν Ἀρρηλιανὸν διαδέχεται Πρόβος, καὶ τοῦτον δέ ποσ
 τοῖς ἴσοις ἐπιτετασχόντε Κᾶρος ἄμε πεισὶν Κερσίνοσ καὶ Νομμεριανῷ.
 πάλιν τ' αὖ καὶ τούτων οὐδ' ὄλοισ τρισὶν ἐνιαυτοῖς διαγενομένων,
 μέτρισιν τὰ τῆς ἡγεμονίας Διοκλητιανὸν καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν εἰσποιη-
 θήντας, ἐσ' ὧν ὁ καθ' ἡμᾶς σνντελεῖται διωγμὸς καὶ ἡ κατ' αὐτὸν
 25 τῶν ἐκκλησιῶν καθάρσει. ἀλλὰ γὰρ μικρῷ τούτου πρότερον τὸν 23
 ἐπὶ Ῥώμῃ ἐπίσκοπον Διονύσιον ἔτεσιν ἐννέα διελθόντα τὴν λειτουργίαν
 διαδέχεται Φῆλιξ.

 ATERBDM Σ^{arm} A

1 τοῦ AT¹M Synk Σ^{arm} καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθα κείσθω τοῦ Tem [getilgt],
 ERD καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθοῖ κείσθω τοῦ B | AA ER | ἑτεροδοξία M^c
 2 ἀποπεπρωτότος BDM Synk ἐκπεπρωτότος ATER | 3 τὴν ἀντιόχειαν M
 7 ἐπιστέλλοιεν TERBDM Synk ἐπιστελλοιεν A | οὕτω ἐν τούτω M | 9 τηρι-
 κατὰ B corr. B | 11 ἡμᾶς R | φροντίσας BD | 11 12 ἐγείρειε καθ'
 ἡμῶν B | 12 αὐτῷ T¹ corr. T^c | 13 τε M | 18 ἦν αὐτῇ AM ἂν αὐτῇ
 BD ἐν αὐτῇ TER | 19 δοκιμάζει TER | τοῦ M | AB ER | ἔτεσι
 ἑστί M¹ ἔτη M^c | 20 δὴ BD | 21 κείσθω AT^c, E durch Rasur, RBDM Σ^{arm} A
 κείσθω T¹E¹ | ἄμε τοῖς BD | κερσίνοσ A | 22 τούτων TERBDM Σ^{arm} τούτοις
 A | διαγενομένων TrR [r auf Rasur R^c], BDM Σ^{arm} διαγενομένοισ AT¹E | 23
 διοκλητιανὸν T¹BDM εἰς διοκλητιανὸν AT^cTrER | 24 σνντελεῖ T¹ corr. Tr, T^c
 getilgt | κατ' αὐτῶν B κατὰ τῶν R | 25 μικρὸν M | 26 δε' ἐξελεθόντα M

Domno igitur in episcopatum subrogato, Paulus et sacerdotio ab- 18
 eisis et communione, cum de domo ecclesiae nollet exire, interpella- 19
 tus imperator Aurelianus religiose satis de hoc sancteque decernit his
 praecipiens ecclesiae domum tradi, quibus Italiae sacerdotes et Ro-
 5 manus episcopus scriberent. et ita praedictus Paulus ad cetera mala
 etiam hoc dedecoris adquisivit, ut manu publica de ecclesia pelleretur.
 et tunc quidem talis erga nos existebat Aurelianus, processu vero tem- 20
 poris immutare propositi sui bonum coepit et malis consiliis deprava-
 vatus persecutionem erga dei ecclesias meditari eo usque ut dicatur 21
 10 quod dictatis iam litteris et scriptis, cum superesset sola subscriptio,
 divina dextera interveniens subscriptionem nefandae dexterae detur-
 baverit. morte etenim subita condemnatur, qui de piorum morte cen-
 sebat, ut ostenderet deus, quia non, cum voluerit tyrannus, cruciamur.
 sed cum probaverit ipse, corripimur. igitur sex annis Aurelianus cum 22
 15 gubernasset principatum, Probus post hunc suscepit, cui, cum totidem
 temporis explesset imperio, Carus una cum filiis Carino et Numeriano
 succedit. a quibus tribus annis nec plenis Romano regno administrato.
 Diocletianus suscepit principatum. is vero maximas in nostros perse-
 XXII] cutiones et ecclesiarum subversiones molitus est. sed paulo antequam 23
 20 hic imperium sumeret, in urbe Roma defuncto Dionysio post novem
 annos sacerdotii Felix suscepit sedem.

NPOF

1 domnum *N* | episcopato *P*¹ episcopatu *P*² a sedem *N*
 19 subuersionem *P*

Ἐν τούτῳ καὶ ὁ μαρτὶς τὰς γρόνας ἐπώνυμός τε τῆς δαιμονώ- KΘ
 σης αἰρέσεως τὴν τοῦ λογισμοῦ παρατροπὴν καθωπλίξτε. τοῦ δαι-
 μονος. ἐντοῦ δὲ τοῦ θεομάχου σαταναῖ. ἐπὶ λήμῃ πολλῶν τὸν ἄνθρω-
 πον προσβλημένου. βάρβαρος δὴτα τὸν βίον αὐτῷ λόγῳ καὶ τρόπῳ
 5 τῆν τε γέσῃ δαιμονιζός τις ὄν καὶ μαριώδης. ἀκόλουθα τούτοις
 ἐγγισθῶν. Χριστὸν αὐτὸν μορῶσθεσθαί ἐπιειχάτο. τοτὲ μὲν τὸν παρὰ-
 κλητὸν καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνακηρύττων
 καὶ τεγοόμενός γε ἐπὶ τῇ μαριῷ. τοτὲ δέ. οἷα Χριστός. μαθητὰς δώ-
 10 δεκα κοινοῦνός τῆς καινοτομίας αἰρούμενος· δόγματά γε μὴν ψευδῆ
 καὶ ἄθεα ἐκ νεφελῶν τῶν πρόβουλοι ἀπισθηκότων ἀθέτων αἰρέσεων
 ἀμπεφορημένα κατῆσας. ἐκ τῆς Περσῶν ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκου-
 μένην ὅσπερ τιὰ θανατηφόρον ἰὸν ἐξομόρξαστο. ἀγ' οὐ δὴ τὸ Μα-
 ριζαίων δευσεβεῖ ὄνομα τοῖς πολλοῖς εἰς ἔτι γῆν ἐπιπολάζει. τοι-
 15 αὐτὴ μὲν ὄν ἡ καὶ τῆσδε τῆς ψευδωνύμου γλώσσεως ἐπόθεσις, κατὰ
 τοὺς δεδηλωμένους ἐποφρασίης χρόνους·

καθ' οὗς Φήλιξ τῆς Ῥωμαίων προστάντε ἐκκλησίας ἔτεσει πέντε A 31
 Ἐντεχιακός διεδέχεται οὐδ' ἄλλοις δὲ μοῖσις οὕτως δέκα διαγενόμενος.
 Γαίῳ τῷ καθ' ἡμᾶς κατελείπει τὸν κλήρον καὶ τούτου δὲ ἀμψὶ τὰ
 πεντεκαίδεκα ἔτη προστάντος. Μαρκελλίνος κατέστη διάδοχος. ὄν
 20 καὶ αὐτὸν ὁ διοργμὸς κατέλιπεν. κατὰ τοῦσδε τῆς Ἀντιοχείων
 ἐπισκοπῆς μετὰ Δούμων ἠγῆσαστο Τίμαιος. ὄν ὁ καθ' ἡμᾶς διεδέξατο
 Κερίλλος· καθ' ὃν Δωρόθεος. πρεσβύτερος τοῦ κατὰ Ἀντιόχειαν ἡξιο-
 μένου. λόγιον ἄνθρωπον ἔργομεν. γιζόκελος δ' οὗτος περὶ τὰ θεῖα γε-
 25 νοσιός. καὶ τῆς Ἐβραίων ἐπιμελήθη γλώττης. ὡς καὶ ἐνταῦς ταῖς
 Ἐβραϊαῖς γραφαῖς ἐπιστημόνος ἐντυγχάνειν. ἦν δ' οὗτος τῶν μά- 3
 λίστα ἐλευθερίων προπαυδείας τε τῆς καθ' Ἑλλήνας οὐκ ἄμοιρος.

14 I Tim. 6, 20

ATFRBDMΣarmA

1 KΘ Σarm M A A Γ ER | μάρτις T¹ corr. T¹ | 12 δαιμονώσης
 T durch Rasur. ERBDM δαιμονιώσης AT¹ | 2 διὰ τὴν Tr. R¹ auf Rasur
 3 διὰ τοῦ TrBBDM ὄλων T¹E ὄλων τοῦ A | πολλῶν T¹ corr. T² | 4 προ-
 βλημένου D | 6 αὐτὸν TrBΔΣarm αὐτὸν AT¹ERDM | 7 ἐντὸς πᾶσι ἅγιον
 DM | 10 ἐκ TERBDM A καὶ ἐκ A | ἠσεβηκότων B. ἡ auf Rasur | ἀθέτων
 B + Beza | 11 τῆς τῶν T¹ corr. Tr | 12 ὄν M | 13 οὕτως BD
 15 ἐποφρασίης AT¹BDM ἐποφραῖσα TrER | 16 A Σarm M AB A A E
 13 A R | 17 δεκα ΠA ἐπὶ Σarm | 20 αὐτὸς M | 23 λόγιον T¹BD
 MΣ + τῶν τιμιακῶν λόγιον AT¹ER | 24/25 ταῖς Ἐβραϊαῖς ABDMAΣarm
 Σ+ER | 26 ἐλευθερίων BD | δὲ BD

Quo tempore Manes quidam, secundum nomen suum insanians et A 31 1
 instinctu daemonis agitatus, invisam et execrabilem omnibus haeresim
 docet. hic Manes gente Perses, vita et moribus barbarus fuit, tam acer
 ingenio, ut insanire vel daemone adimpleri videretur: denique rei exitus
 5 docet. Christi se nunc gerere formam conabatur ascendere, nunc ipsum
 se esse paraclitum praedicabat, et elatus insania ad similitudinem Christi
 duodecim discipulos eligens ad praedicandum mittebat, dogmata stulta
 et impia a diversis haereticis, qui iam prius extincti fuerant, mutuata 2
 disseminans et nostro orbi Persica venena propinans. ex hoc ergo Ma-
 10 nichaeorum haeresis usque in hodiernum diffunditur eo tempore exorta,
 quo Felix in urbe Roma ecclesiae praeerat, qui per quinque annos ad- 1 32 1
 ministrato sacerdotio Eutychiano sedem reliquit, is decem mensibus
 solis transactis Gaio episcopatum tradit, qui nostris iam temporibus
 quindecim annis sacerdotio perfunctus Marcellinum successorem reli-
 15 quit, quem iam persecutionis tempus invenit. ea tempestate apud An- 2
 tiochiam sacerdotium post Domnum susceperat Timaeus, post Timaeum
 vero Cyrillus. Cyrillo autem successit Dorotheus, qui ad nostram usque
 memoriam perduravit, vir eruditissimus et in scripturis divinis satis
 intentus, qui pro multa diligentia etiam Hebraeam linguam didicerat.
 20 Graeca autem eruditione liberali a puero fuerat institutus. is eunuchus 3

NPOF

4 ut et N

6 paraclitum POF

10

14/15 relinquit N reliquid P, n eras.

τὴν γένον δὲ ἄλλως εὐνοῦχος. οὕτω περικλῶς ἐξ αὐτῆς γενέσεως, ὡς
καὶ βασιλεία διὰ τοῦτο, οἷόν τι παράδοξον, αὐτὸν οἰκειώσασθαι καὶ
τιμῆσά γε ἐπιτροπῇ τῆς κατὰ Τύρον ἀλοοργοῦ βασιλῆς. τούτου 4
μετρίως τὰς χάρας ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας διηγουμένον κατηγοῦσα-
5 μιν. μετὰ δὲ Κερίλλου Τύραννος τῆς Ἀντιοχείων παρουσίας τὴν
ἐπισκοπὴν διεδέξατο. καθ' ὃν ἤκουσεν ἢ τῶν ἐκκλησιῶν πολιου-
6 ρία. τῆς δ' ἐν Λεοδικείᾳ παρουσίας ἠγγέσατο μετὰ Σωκράτην 5
Ἐδούβιον. ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείων ὀργηθεῖς πόλεως· αἰτία δ' αὐτῷ
τῆς μετασεστάσεως ὑπῆρξεν ἢ κατὰ τὸν Παῦλον ἐπόθεισι. δι' ὃν τῆς
10 Συρίας ἐπιτάξ. πρὸς τῶν τῆδε περὶ τὰ θεία ἐσπονδακότων τῆς οἴκαδε
πορείας ἐργεταί. ἐπέραστόν τι θεοσεβείας χρέμα τῶν καθ' ἡμᾶς
γενόμενος. ὡς καὶ ἀπὸ τῶν προπαρεθεθειῶν Μονοσίου φωνῶν
διαγινῶναι ὀφείδον. Ἀνατόλιος αὐτῷ διάδοχος. ἀγαθός. φασίν. 6
ἀγαθοῦ. καθίσταται. γένος μὲν καὶ αὐτὸς Ἀλεξανδρεῖς. λόγων δ'
15 ἔνεκα καὶ παιδείας τῆς Ἑλλήνων φιλοσοφίας τε τὰ πρῶτα τῶν
μάλιστα καθ' ἡμᾶς δοκιμωτάτων ἀπετηρηγέμενος. ἅτε ἀριθμητικῆς
καὶ γεωμετρίας ἀστρονομίας τε καὶ τῆς ἄλλης. διαλεκτικῆς εἴτε φι-
20 σικῆς. θεωρίας ὀητορικῶν τε αὐ μεθιμάτων ἐλλητικῶς εἰς ἄκρον ὧν
ἔνεκα καὶ τῆς ἐπ' Ἀλεξανδρείας Ἀριστοτέλους διαδοχῆς τὴν διατριβὴν
20 λόγος ἔχει πρὸς τῶν τῆδε πολιτῶν συστήσασθαι αὐτὸν ἀξιωθῆ-
ναι. μυσίας μὲν οὖν τοῦδε καὶ ἄλλας ἀριστείας ἐν τῇ κατ' Ἀλε- 7
ξανδρείαν τοῦ Πιρρονίου πολιουρίας μεμημονεύουσιν. ἅτε τῶν ἐν τέλει
προνομίας ἐξαίρετον πρὸς ἑπάρτων ἠξιωμένον. δείγματος δ' ἔνεκα
μόνον τοῦδε ἐπιμνησθήσομαι. τοῦ προῦ. φασίν. τοῖς πολιουρχου- 8
25 μένοις ἐπιλελοιπότες. ὡς ἥδη τῶν ἔξωθεν πολέμων μᾶλλον αὐτοῖς
τὸν λιμὸν ἀφόρητον καθεστάναι. παρῶν δ' δηλούμενος οἰζονομεῖται

12 13 664. 3 -7

ATERBDM Σ^{arm} 1

1 φασίν ἢ φ^δ M | 18 BD | γενέσεως BD | 2 αὐτὸν BDM.1 Σ^{arm} αὐτὸν
ATE: αὐτὸν E-R | 3 ἐπιτροπῇ τῆς — βασιλῆς BDM.1 τῆς — βασιλῆς ἐπιτροπὸν
TER ἐπὶ τῆς βασιλῆς ἐπιτροπὸν A | 6 7 καθ' — πολιουρία > Σ^{arm} | 6 δ M
7 1E ER | 9 μετασεστάσεως Tr | παῦλον > T¹ + Tr, Tr getilgt | 12 ὡς
TERBDM ὡς ἥδη A | προπαρεθεθειῶν TERBDM Σ^{arm} παραιθεθειῶν AR
13 φασίν ἀγαθός M | 14 γένος γενόμενος BD | 15 τὰ τε A τε τὰ Tr auf
Basar | 16 ἀπετηρηγέμενος BD | 17 εἴτε TERBDM εἴτε τε A | 19 διάδοχον
τῆς διατριβῆς T¹ corr. Tr | 20 λόγος TERBDM αὐτῆρ λόγος A | τῆδε M
συστήσασθαι R¹ BDM συστήσασθαι ATER¹ | 21 τῆρ τῶ M | 22 πρηνίον
AT¹ Tr, Tr getilgt πρηνίον BD πρηνίον ERM ἐν ἐτέροις ἀντιγράφοις δ' αὐτὸς
πρηνίον. πρηνίον ἀνεσφάσται T^{em} | 23 ἠξιωμένον DM | 24 μόνον > R
25 ὡς τῶ Tr | 26 λιμὸν ὡς ἀφορημένον BD

a nativitate fuit. ex quo etiam imperator in admiratione eum habuerat
 et honorem ei contulerat purpurae praeposituram. huius etiam nos cum
 in ecclesia scripturas exponeret, auditores in praesentia fuimus. post
 hunc Tyrannus apud Antiochiam sacerdotium suscepit. sub quo eccle-
 5 siarum persecutio increvit. apud Laodiciam post Socratem Eusebius
 Alexandrinus genere episcopus fuit, qui in causa Pauli Samosatani ad
 partes Syriae cum venisset, quod esset in scripturis divinis eruditus. a
 fratribus studiosis velut thesaurus quidam repertus, ultra nusquam
 abire permissus est, sicut Dionysius in epistulis suis scribit. hunc
 0 quoque Anatolius successor, ut aiunt, bonus boni extitit, qui et ipse
 genere Alexandrinus erat studiis liberalium litterarum et in philosophi-
 cis a puero adprime eruditus, ita ut apud Alexandriam dialecticam do-
 cere ab omnibus eruditis viris et filosofis cogeretur. hunc etiam belli
 5 tempore, quod inter cives exortum est apud Alexandriam, tenuit multa
 bona civibus in consiliis et provisionibus praestitisse. ex quibus unum
 tantummodo factum brevitatis causa memorabo. frumentum, aiunt, cum
 8 deesset obsessis et fames gravius quam hostis urgeret, tertia pars, cum

NPOF

5 socratem P() | 11 erat studiis scripser. eruditio 8 constituit PP 4)
 eruditione () | 12 13 eruditus — omnibus cor. PP — 13 (omnibus) et erudi-
 tus corr. P

τι τοιοῦτον. θεατέρου μέρους τῆς πόλεως τῷ Ῥωμαϊκῷ συμμαχοῦν-
 τας στρατῶν ταύτῃ τε τυγγέροντος ἀπολιορκήτου. τὸν Εὐσέβιον (ἔτι
 γὰρ εἶναι τότε εὐτόθι πρὸ τῆς ἐπὶ Συρίαν μεταναστάσεως). ἐν τοῖς
 ἀπολιορκήτοις ὄντα μέγε τε κλέος καὶ διαβόητον ὄνομα μέχρι καὶ
 5 τοῦ Ῥωμαίου στρατηγάτου κεκτημένον, περὶ τῶν λιμῶν διασφειρο-
 μένων κατὰ τὴν πολιορκίαν πύμνας ὁ Ἀνατόλιος ἐκδιδάσκει· ὁ δὲ 9
 μεθῶν, σωτηρίας τοῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων εὐτομόλοις παρασχεῖν ὡς
 ἐν μεγίστῃ χέριτι δορεῖς τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν αἰτεῖται. καὶ τῆς
 ἀξιόσεώς γε τυχὼν ἐμμενῆς τῷ Ἀνατολίῳ καθίστησιν. ὁ δὲ ἀτίκτε
 10 τὴν ἐπαγγελίαν δεξιόμενος, βουλήν τῶν Ἀλεξανδρέων συναγαγὼν, τὰ
 μὲν πρῶτα πάντας ἡξίον γλιζὴν δοῦναι Ῥωμαίοις δεξιάν. ὡς δ'
 ἀρχομένοντες ἐπὶ τῷ λόγῳ συνείδεν. ἀλλ' οὐ τοῦτο γε, γησίον. ἀντι-
 λέξαι ποθ' εὐμᾶς οἴομαι. εἰ τοὺς περιτοὺς καὶ ἡμῖν αὐτοῖς οὐδαμῇ
 15 χαροίμενος, γράιδας καὶ γήπιω καὶ προεβέταε. ἐκδοῦναι πύλων ἔξω
 βαδίσειν ὅποι καὶ βούλοιντο, συμβουλεύσομαι. τί γὰρ δὴ τούτους εἰς
 μέγην, ὅσον οὐπω τεθνηξομένους, πρὸ ἑαυτοῖς ἔχομεν; τί δὲ τοὺς
 ἀνεπήρους καὶ τὰ σώματα λελοβημένους τῷ λιμῷ κατατρίχομεν,
 τρέγειν δέον μόνους ἀνδρας καὶ ρεαρίας καὶ τὸν ἀναγκαῖον πυρὸν
 τοῖς ἐπὶ γλιζῆ τῆς πόλεως ἐπιτηδείοις ταμιεῖσθαι; τοιοῦτοις 10
 20 τοῖσιν λογισμοῖς πείσας τὸ συνέδριον, ψῆφον πρῶτος ἀναστάς ἐκφέρει
 πῶν τὸ τῆ στρατιᾶς μὴ ἐπιτηδίων εἴτε ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν γένος
 ἀπολύειν τῆς πόλεως, ὅτι μηδὲ κατεμένουσιν αὐτοῖς καὶ εἰς ἀχρηστον
 ἐν τῇ πόλει διατρίβουσιν ἑλλπίς ἢν γένοιτο σωτηρίας, πρὸς τοῦ λιμοῦ
 διασφειροσόμενοι. ταύτῃ δὲ τῶν λοιπῶν ἀπάντων τῶν ἐν τῇ 11
 25 βουλῇ συγκαταθεμένων μισροῦ δεῖν τοὺς πάντας τῶν πολιορκουμέ-
 νων διασώσασθαι, ἐν πρῶτοις μὲν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἔπειτα δὲ
 καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὴν πόλιν πᾶσαν ἡλικίαν διαδιδράσκειν
 προμηθεύμενος, οὐ μόνον τῶν κατὰ τὴν ψῆφον δεδογμένων, τῇ δὲ
 τούτων προφάσει καὶ μυσίοντες ἄλλους, λεληθότως γυναικίαν στολήν

ATERBDM Σ¹⁰ 11

3 μεταστάσεως BD 6 ὁ > R 7 πολιτῶν T¹R | 8 μεγίστη AT¹
 BDM μεγίστη T¹T¹ER 9 ἀξίως D¹ corr. D¹ | γε > M 11 πάντας
 > D¹ ÷ D¹ πάντα M | 12 τοῦτο ATEM τοῦτό R τοῦτο in τοῦτο corr. B τοῦ
 in τοῦτο corr. D 14 γράιδας ATER γράιδας BD γράιδας M | 15 συμβου-
 λεύσομαι ARBD, M¹ corr. συμβουλεύσομαι TEM¹ | τοῦτοις T¹ corr. T¹ | 16 ἑα-
 ντοῦς TER | ἔχομεν M ἔχομεν BD ἔχομεν ATER | 17 κατατρίχομεν AT¹ERM
 κατατρίχομεν T¹ κατατρίχομεν B κατατρίχομεν D | 21 τῆι > B | στρατιᾶ
 TEM | 22 αὐτοῖς > B | εἰς BDM εἰς τὸ ATER 24 διασφειροσόμενοις
 ATERD¹ διασφειροσόμενοις BD¹M | τῶν ἐν T¹T¹ERD¹M ἐν T¹B > A Σ^{arm}
 25 συγκαταθεμένων BDM συγκαταθεμένων ATER | 26 τῶν TERBDM τοῦς A

duae se invicem impugnarent, erat populi separata, quae quasi fidem
 Romanis servabat. in qua parte tunc etiam supra dictus Anatolius
 erat absque impugnatione. hic ad magistrum militiae refert eumque
 de famis necessitate, quae obsessis acciderat, edocet et impetratam gra- 9
 5 tiam civibus defert eamque hoc modo distribuit. primo quidem utras-
 que partes inter se dissidentes adloquitur ac Romanis redire in gratiam
 suadet. sed cum reluctantes videret, >hoc saltim<, inquit, >credo vos
 libenter accipere, ut omnem vestrorum manum inbellem, quae belli
 quidem vobis nequaquam, cibi tamen necessario particeps est, exire
 0 portas sinatis<. consilium ab utraque parte gratanter acceptum est. 11
 decernunt inbellem manum egredi castris debere. data occasione omnes
 paene, quos inedia consumebat, pariter cum inbellibus erumpunt. praeci-
 pue nostri, quibus bellum gerere contra propositum erat. quos omnes

ἀποιομένους νέεσσι τε τῇ ἐκείνου φροντίδι τῶν πυλῶν ἐξιόντας
καὶ κατὰ τὴν Ῥωμαίων στρατιάν ὁρμῶντας. ἔρθε τοὺς πάντας
ἀποιομένους ὁ Εὐδῆσιος πατρὸς καὶ ἱατροῦ δίχην κεκακομένους
καὶ τῆς μαζῆς πολιορκίας διὰ πάσης προνοίας καὶ θεραπείας ἀνε-
πίπτει. τοιοῦτων ἢ κατὰ Λεωθίζειαν ἐκκλησία δύο φεξεῖης κατὰ
διωδοχίην ἡξιώσθη ποιμένων. σὺν θείᾳ προμηθείᾳ μετὰ τὸν δηλωθέντα
πόλεμον ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείων πόλεως ἐπὶ τὰ τῆδε μετελήλυθόν-
των. οὐμενοῦν ἐδοποδόσθη πλείεστε τῷ Ἀνατολίῳ συγγράμματα.
τοσαῦτα δ' εἰς ἡμᾶς ἐλήλυθεν. δι' ὧν αὐτοῦ καταμεθεῖν δυνατὸν ὁμοῦ
τό τε λόγιον καὶ πολυμεθέες· ἐν οἷς μάλιστα τὰ περὶ τοῦ πάσχα
δόξαντε παρίστην. ἧγ' ὧν ἀνεγχαῖον ἐν εἰη τοῦτων ἐπὶ τοῦ περ-
σόντος μηνιοεῦσαι

Ἐκ τῶν περὶ τοῦ πάσχα Ἀνατολίῳ κειμένων

Ἔχει τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει τὴν νομηρίαν τοῦ πρώτου
μηνός· ἥτις ἀπάσης ἐστὶν ἀρχὴ τῆς ἐννεακαιδεκατηρίδος. τὴν κατ'
Ἀλεξάνδριαν μὲν Φεμερόθ καὶ κατὰ δὲ τοὺς Μεσιδόρων μῆρας Ἰούστρον
καὶ ὡς δ' ἐν ἄλλοις Ῥωμαίοι, πρὸς τὰς Κελερδῶν Ἀπριλίον. ἐξ-
ορίζεται δὲ ὁ ἥλιος ἐν τῇ προσκείμενῃ Φεμερόθ καὶ οὐ μόνον ἐπιβάς
τοῦ πρώτου τμήματος· ἀλλ' ἤδη καὶ τετέστην ἡμέραν ἐν αὐτῷ δια-
ποικισμένους. τοῦτο δὲ τὸ τμήμα πρῶτον δωδεκατημόσιον καὶ ἡση-
μορτὸν καὶ μηνῶν ἀρχὴν καὶ μεγάλην τοῦ κύκλου καὶ ἄγειν τῶν
τῶν πληρητῶν ὁρμῶν καλεῖν εἰσθῆσιν. τὸ δὲ πρὸ τούτων μηνῶν
ἴσχυον καὶ τμήμα δωδέκατον καὶ τελευταῖον δωδεκατημόσιον καὶ
τέλος τῆς τῶν πληρητῶν περιόδου· δι' ὃ καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ τιθημέ-
ρους τὸν πρῶτον μῆρα καὶ τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην τοῦ πάσχα κατ'
αὐτὴν λαμβάνοντες οὐ μικρῶς οὐδ' ὡς ἴτιχιν ἐμφοτέρων γαμίν.
ἴστιν δ' οὐχ ἡμῶντος οὐτος ὁ λόγος. Ἰουδαίοις δὲ ἐγνωσκότω τοῖς
πάσαι καὶ πρὸ Χριστοῦ ἐγενεῖται τὸ τε πρὸς αὐτῶν μάλιστα· μαθεῖν δ'

ATERBDM Σ^{asm} A

2 πάντας ABDM ἀπάσης TER | 7,8 μετελήλυθον R | 8 ἦθεν οὖν
T γο αἶμεν οὖν T^m ἦθεν αἰδ' T^r | 9 ὁμοῦ > D¹ + D^m | 11 παρίστην
ABDM παρῆστίσειν T¹E παρῆστίσασιν T^rR | 13 ἴς ER | 15 τὴν AT^rERM
τῆς T¹BD | 16 καὶ BDM εἰρη καὶ εἰσθῆ ATER | 17 καὶ BDM δευτέρως
καὶ εἰκάς T¹E δευτέρα καὶ εἰσθῆ ATrR | εἰποιεν A, T durch Rasur, BDM
εἰποιεν TER | ἴα BM ὡ D ἴσχυον ATER | 18 ὡς > M | καὶ BDM ἔχει
καὶ εἰσθῆ ATER | 25,26 κατ' αὐτὴν fal-ch, man verlangt etwa κατὰ τὴν
αὐτὴν νομηρίαν | 27 αὐτῶν > D¹ + D^m | 28 τὰ > B.1 | μάλιστα
παρῆν δ' TERBDM μάλιστα τε μαθεῖν A Σ^{asm}

Anatolius suscipiens parentis simul ac medici forebat affectu. et ita
 multitudini salutem per cibum propere contulit, reliquis vero, quos
 pauci remanserant, formidinem belli et desiderium pacis incussit. ita
 misericordiae prudentique consilio urbem maximam fame pariter absolvi
 5 et bello. hunc ergo secundum de Alexandria dei munere Laoticeno- 12
 rum civitas accepit episcopum post transcriptum quod supra memoravi-
 mus bellum. multa quoque opuscula supra dicti Anatolii magnifice 13
 composita ad nos usque venerunt. ex quibus dignum mihi videtur de
 pascha quid senserit, ipsius verbis proferre.

10 >Est ergo<, inquit. >in primo anno initium primi mensis, quod est 14
 >decem et novem annorum circuli principium, secundum Aegyptios
 >quidem mensis Famenot vicensima sexta die, secundum Macedonis
 >Dystri mensis vicensima secunda, secundum Romanos vero undecimo
 >Kal. Apriles, in qua die invenitur sol non solum conscendisse primam 15
 15 >partem, verum etiam quartam iam in ea diem habere, id est in prima
 >ex duodecim partibus. haec autem particula prima ex duodecim ver-
 >nale est aequinoctium, et ipsa est initium mensuum et caput circuli
 >et absolutio cursus stellarum, quae planetae, id est vagae dicuntur, ac
 >finis duodecimae particulae et totius circuli terminus. et ideo non
 20 >parum delinquere dicimus eos, qui ante initium hoc novi anni pascha
 >putant esse celebrandum. sed nec a nobis primis exordium sumit luce 16
 >ratio: antiquis Iudaeis fuisse comprobata demonstratur et ante adventum

NPOF

15 quartam iam *partem*, *N* diem *NP* 4. 16 17 *mensium* *OP*
 mensum *NP* mensium *P*

εἶναι ἐκ τῶν ἐπὶ Φιλωνος Ἰουδαίου Μουσαίου λεγομένων, καὶ
 οὐ μόνον τούτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπι παλαιότερον ἀμφοτέρων Ἀγα-
 θοβούλου, τῶν ἐπιλέγην διδασκάλων Ἰουδοβούλου τοῦ πάνυ, ὃς ἐν
 τοῖς ὁ καταλεγμένοι τοῖς τὰς ἱερῶν καὶ θείας Ἐβραίων ἐρημεύουσι
 5 ἔργου ἐπὶ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ καὶ τῷ τούτου πατρὶ, καὶ βιβλίου
 ἐξηγητικῶν τοῦ Μουσαίου νόμον τοῖς αὐτοῖς προσεφώνησεν βασιλεύειν.
 αὐτοὶ τὰ ζητούμενα κατὰ τὴν Ἐξοδὸν ἐπιλέοντες, ἡσέθεν τὰ δια-
 17 βατήρια θέναι ἐπ' ἰσῆς ἅπαντες μετὰ ἰσημερινῶν ἑαρινῶν, μεσοῦντος
 τοῦ πρώτου μηνός· τοῦτο δὲ ἐπίσχεσθαι, τὸ πρῶτον τμήμα τοῦ
 1 ἡλίου, ἢ ὡς τινες αὐτῶν ἐνόμισαν, ζορογόρον ζέλον διαξιόντος
 ἡλίου. ὁ δὲ Ἰουδοβούλος προστίθεισιν ὡς εἶη ἐξ ἀνάγκης τῇ τῶν
 διαβατήριον ἰσοτή μὴ μόνον τὸν ἡλίον ἰσημερινῶν διαπορευέσθαι
 τμήμα, καὶ τὴν σελήνην δέ, τῶν γὰρ ἰσημερινῶν τμημάτων ὄντων
 18 δύο, τοῦ μὲν ἑαρινοῦ, τοῦ δὲ μεταπορινοῦ, καὶ διαμετροῦντων ἀλλήλα
 15 δοθῆναι· τὴν τῶν διαβατήριον ἡμέρας τῇ τεσοροσοκαιδεκάτῃ τοῦ
 μηνός μεθ' ἑσπέρου, ἐπιτίθεται μὲν ἡ σελήνη τὴν ἐναντίαν καὶ
 διάμετρον τῷ ἡλίῳ στάσις, ὥσπερ ὅταν ἕξῃσιν ἐν ταῖς παρελλήροις
 ὄσιν, ἰσονται δὲ ὁ μὲν κατὰ τὸ ἑαρινὸν ἰσημερινόν, ὁ ἡλίος, τμήμα,
 19 ἢ δὲ ἐξ ἀνάγκης κατὰ τὸ φθινοπωρινὸν ἰσημερινόν, ἢ σελήνη, οἷδε
 20 ἐπιπύστα καὶ ἄλλα πρὸς αὐτῶν λεγόμενα, τοῦτο μὲν πιθανόν, τοῦτο
 δὲ κατὰ τὰς νεωτερὰς ἀποδείξεις προσιόντα, δι' ὧν περιστέμνει πι-
 ρῶνται τὴν τοῦ πάσης καὶ τῶν ἀέμων ἰσοτήν θέναι πάντως μετ'
 ἰσημερινῶν ἐρῶσθαι, παρὶς δὲ τὰς τοιαύτας τῶν ἀποδείξεων ἔλας

ATERBDM Σαμ Α

1 μουσαίου BDM | 2 μόνον B μόνον, ο auf Rasur E² | 3 τῶν AT¹BDM
 τὸ T durch Rasur ER | τῶν ἰσῆν H ex Pambala A aus Pambala der Stadt Σαμ
 4 Ἐβραίων ATER τὰς Ἐβραίων BDM | 6 τοῖς > BD | 8 ἰσῆν R | ἅπαντες
 BD | 10 ἡλίου — ἐξιόντος > Σαμ | ἢ > M | αὐτῶν TERBDM αὐτῶν A
 ζορογόρου M | 12 ἰσημερινόν ATERM τὸ ἰσημερινόν BD | 13 καὶ τὴν — τμη-
 μάτων ὄσιν ταῖμα — > Σαμ | καὶ — δὲ ἀλλὰ καὶ τὴν σελήνην αὐτῇ TR
 14 ἐπιπύστα TR | 15 16 τοῦ μηνός τοῦ πρώτου T τοῦ πρώτου μηνός R
 16 ἐπιτίθεται T E¹RBDM ἐπιτίθεται AT¹ E durch Rasur | nach μὲν ge-
 tillet καὶ T | 18 ἰσημερινῶν ἑαρινῶν D | 19 φθινοπωρινῶν ἰσημερινῶν AT¹ER
 φθινοπωρινῶν ἰσημερινῶν M φθινοπωρινῶν ἰσημερινῶν T¹ μεθ' ἑσπέρου B ἰση-
 μινῶν B² μεταπορινῶν τ auf Rasur D¹ ἰσημερινῶν D | 20 καὶ ἄλλα > B²
 ÷ B² | αὐτῶν M | 21 Anatolius schrieb νεωτερικῶς | 22 πάντως
 > T¹ T² om tillet | 23 725, 1 ἔλας ἀπαιτῶν AT¹R ἔλας ἀπαιτῶν ἡμῶν TR
 T¹ tillet, E ἡμῶν ἀπαιτῶν ἔλας M ἔλας ἀπὸ τῶν αὐτῶν BD, ἀπαιτῶν ὧν
 verdorben

>Christi observata, sicut evidenter edocet Filo et Ioseppus, sed et Iu-
 >rum antiquiores Agathobulus et ab eo eruditus Aristobulus ex Paneada,
 >qui unus ex illis septuaginta senioribus fuit, qui missi fuerant a ponti-
 >ficibus ad Ptolemaeum regem Hebraeorum libros interpretari in Grae-
 5 >cum sermonem, quique multa ex traditionibus Moysi proponenti regi
 >percontantique responderant, ipsi ergo cum quaestiones Exodi exponen- 17
 >rent, dixerunt pascha non prius esse immolandum, quam aequinoctium
 >vernale transiret. Aristobulus vero etiam hoc addit in die paschae non
 >solum observandum esse, ut sol aequinoctium vernale transcendat, verum
 10 >et luna. cum enim duo sint aequinoctia, inquit, veris et autumnū aequis 18
 >spatiis dirempta et quarta decima die mensis primi sit statuta sollem-
 >nitas post vesperam, quando luna soli obposita e regione depreher-
 >ditur, sicut etiam oculis probare licet, invenitur utique vernalis aequi-
 >noctii partem sol obtinens, luna vero e contrario autumnalis. legi in 19
 15 >eorum libris et alia multa de his validissimis adsertionibus exposita,
 >quae evidenter ostendant paschae sollemnitatem omni genere post
 >aequinoctium celebrandam.

NPOF

2 aristobolus sine aristobolus libri ex et N | 3 quibus N | 16 ostendunt P | 17 celebrandus N
 Beda, de temp. rat. c. 30 haec compilans | 3 quibus N | 16 ostendunt P | 17 celebrandus N

ἀπαιτῶν ὅν περιήρηται μὲν τὸ ἐπὶ τῷ Μουσέως νόμῳ κάλλημα.
ἀνακαταλεμμένα δὲ τῷ προσώπῳ λοιπὸν ἤδη Χριστὸν καὶ τὰ Χριστοῦ
καὶ κατοπιρίζεσθαι μεθήμητά τε καὶ παθήματα. τοῦ δὲ τὸν πρῶτον
παρ' Ἐβραίοις μῆρα περὶ ἰσημερίαν εἶναι παραστατικὰ καὶ τὰ ἐν τῷ
ἔργῳ μεθήμητας.

καὶ ἀριθμητικὰς δὲ καταλέλοιπεν ὁ αὐτὸς ἐν ὅλοις δέκα συγγράμ- 20
μασιν εἰσαγωγὰς καὶ ἄλλα δείγματα τῆς περὶ τὰ θεία σχολῆς τε αὐ-
τοῦ καὶ πολιτείας. τούτῳ πρῶτος ὁ τῆς Παλαιστίνων Κιουσαρίας 21
ἐπίσκοπος Θεόκενος χιτῶνος εἰς ἐπισκοπὴν ἐπιτεθεῖσεν. διάδοχον
ἐκεῖνοῦ μετὰ τελευταίην ποικίσειναι τῇ ἰδίᾳ περικοπῇ προσηνόμενος. καὶ
δὴ ἐπὶ σμικρὸν τινα χρόνον ἔμμεν τῆς αὐτῆς προύστησαν ἐκκλησίας.
ἔλλα γὰρ ἐπὶ τῆν Ἀντιόχειαν τῆς κατὰ Παῦλον σενόδοσιν καλοῦσθαι.
τῆν Λαοδικέων πόλιν περιὼν πρὸς τῶν ἀδελφῶν αὐτόθι κοιμηθέντος 22
Ἐὐδοκίου νεκρότητι. καὶ τοῦ Ἀνατολίου δὲ τὸν βίον μεταλλά- 22
ξαντος. τῆς ἐκεῖσε περικοπῆς ἕστειτο τῶν πρὸ τοῦ διωγμοῦ καθίστα-
ται Στήφανος. λόγων μὲν γινώσκων καὶ τῆς ἄλλης παρ' Ἑλλήσι
παιδείας παρὰ τοῖς πολλοῖς θαυμάσιος. οὐχ ὁμοίως γὰρ μὴν περὶ τὴν
θείαν πίστιν διατεθειμένος. ὡς προῖων ὁ τοῦ διωγμοῦ κειρὸς ἀπὴ-
λεξεν. εἶπεναι μᾶλλον δειλὸν τε καὶ ἀνευρόσον ἢ περὶ ἀληθῆ γινώ- 23
σκων ἀποδείξαι τὸν ἄνθρωπον. οὐ μὴν ἐπὶ τούτῳ γὰρ καταστρέφειν 23
ἡμῖλλε τὸ τῆς ἐκκλησίας. ἐνομοθετεῖ δ' αὐτὰ πρὸς αὐτοῦ θεοῦ τοῦ
πάντων σωτήρος ἀτίτα τῆς αὐτόθι περικοπῆς ἐπίσκοπος ἀναδειχθεὶς
Θεόδοτος. πλάσμασιν αὐτοῖς ἀνὴρ καὶ τὸ κέριον ὄνομα καὶ τὸ ἐπίσκο-
πον ἐπαλαμβάνουσα. ἱερωτικῆς μὲν γὰρ σοφάτωρ ἀπελάττει τὰ πρῶτα
24 τῆς ἐπιστομῆς. ψυχῶν δὲ θριαμβητικῆς οἷος οὐδὲ ἄλλος ἀνθρώπων
ἐτίχωνεν γιγανθοποιίας γενεσιότητος συμπεθείας σπονδῆς τῶν τῆς
παρ' αὐτοῦ δεομένων ὁμογλίας ἔτιχεν. πολὺ δὲ ἦν αὐτῷ καὶ τὸ περὶ
τὰ θεία μεθήμητα συμφορημένον. οὗτος μὲν δὴ τοιοῦτος ἦν ἐν 24

1—3 vgl. II Kor. 3, 16. 18 — 5 Henoch 72 ff.

ATERBDM Σ^{am}A

1 τῷ TERDM τῷ A > B 3 ἀεὶ | Anatolius schrieb δεῖ κατοπιρίζεσθαι
Tr | μαθηματε Tr ||| τα übergeschrieben Tr μεθήμητα ohne τε TrR | τε
καὶ παθήματα > Σ^{am} | nach παθήματα + εἶδεναι TrR | δεῖ δεῖν TrR
10 προσηνόμενος TERBDM προσηνόμενος A | 12 παῦλον ATERMΣ^{am}
παῦλον B^D1 | 16 λόγῳ B | τῆς ἄλλης τῆς M | 18 διὰ τῆς B
19 εἶπεν B | 21 τοῦ ATRBDM > T^{ER} 23 ἀνὴρ > D | ὄνομα
B^D | 23 24 τὸ ἐπίσκοπον Schw. der Namen eines Bischofs Σ^{am} τὸν ἐπίσκο-
πον H | 25 ἄλλος ABDM ἄλλων TER | 28 ΑΖ Ε

Multa et alia praeterea non solum religionis viris, sed et philosophis 20
 admiranda scripta Anatolius dereliquit, quibus salutaris eius eruditio
 scire volentibus innotescat. huic primus Theotecnus sacerdotium Caes- 21
 sareae tenens in episcopatu manus inposuit et vivens ipse sibi cum
 5 successorem suae cathedrae statuit. unde et aliquanto tempore pariter
 VII cum ipso Theoteco Caesariensi ecclesiae praefuit. sed cum adversum
 Paulum Samosateum Antiochiam conveniretur ad concilium, praeter-
 gredientem Anatolium defuncto Eusebio Laodicensis ecclesia vi sibi
 vindicavit episcopum. post quem ultimus usque ad persecutionis tem- 22
 10 pus apud Laodiciam Stefanus ecclesiam gubernavit, et ipse eruditione
 et eloquentia prioribus non inferior, sed fidei virtute longe dissimilis.
 sicut persecutionis ignis probavit. nihil enim philosophiae in necessitate
 temptationis ostendit. sed non continuo in illius infirmitate dei paupertas 23
 ostenditur. post huius namque casum providit deus ecclesiae illi epi-
 15 scopum Theodotum nomine, virum non solum verbis, sed rebus et vir-
 tutibus ornatum. hic arte quidem medicus fuit, sed ad animarum a
 domino translatus est medicinam. vere incomparabilis, qui super omnes
 paene homines fide, misericordia, studio, vigilantia atque omnibus opti-
 20 plurimum gessit. interea apud Caesaream Palaestinae Theoteco, cum 24

NPOF

7 samosateum] *NOF* samosateum *P*
 om. *NOF*¹ | 18 misericordiae *P*

15 theodotum *Y*

16

Καισαρείας δὲ τῆς Παλαιστίνης θεότατον σπουδαιότατα τὴν ἐπισκο-
πὴν διακρίνοντα Ἀγάπιος διεδέχεται· ὃν καὶ πολλὰ καμῆν γεννησιώτατην
τε πρόνοια τῆς τοῦ λαοῦ προστασίας ἴσμεν πεποιημένον πλουσί-
ατι χειρὶ πάντων μάλιστα πειρητὸν ἐπιμεμελῆμένον. κατὰ τοῦτον 25
ἐκκλησιώτατον αὐτῷ τε βίῳ φιλόσοφον ἄληθῆ προσβείον τῆς αὐτοῦ
προνοίας ἡξιωμένον Πέμψιον ἔγγραφε· ὃν ὁποῖός τις ἦν καὶ ὅθεν
ὁμοιωμένος, οὐ σμικρῶς ἔν γένοιτο δηλοῦν ἑποθέσεως· ἕκαστος δὲ τοῦ
κατ' αὐτὸν βίου καὶ ἡς συνεστήσατο διατριβῆς, τοῖς τε κατὰ τὸν
διοργμὸν ἐν διαφόροις ὁμολογίαις ἄγωνας αὐτοῦ καὶ ὃν ἐπὶ πάσιν
10 ἀνεδίδηστο τοῦ μετρητοῦ στέφανον. ἐν ἰδίῃ τῇ περὶ αὐτοῦ διεκλή-
γεμν ἑποθέσει. ἀλλ' οὕτως μὲν τῶν τῆδε θεωρησιώτατος· ἐν δὲ 26
τοῖς μάλιστα κατ' ἡμῶς σπειριστάτους γενομένοις ἴσμεν τῶν μὲν ἐπ'
Ἰεξιωνδρίας προσβητέρον Πύριον. Μελέτιον δὲ τῶν κατὰ Πόντον
ἐκκλησιῶν ἐπίσκοπον. ἀλλ' ὃ μὲν ἄκρως ἀκτῆμοι βίῳ καὶ μαθή- 27
15 μωσιν φιλόσοφοις διδοζόμεστο. ταῖς περὶ τὰ θεῖα θεωρίας καὶ ἐξη-
γήσεις καὶ ταῖς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας διαλέξεσιν ἑπερογῶς
ἐξηρηχημένοι· ὁ δὲ Μελέτιος τὸ μέλι τῆς Ἀττικῆς ἐζάλων αὐτὸν οἱ
ἀπὸ παιδείας τοιοῦτος ἦν οἷον ἔν γόνειαι τις τὸν κατὰ πάντα
λόγῳ ἔδικε τελειότατον. ἠητοριζῆς μὲν γὰρ τὴν ἔρετην οὐδ' οἷον
20 τε θεαμάζειν ἐπαξίως· ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶναι αὐτῷ γαίη ἄν τις τὸ
κατὰ γένος τῆς δ' ἄλλης πολυπειρίας τε καὶ πολυμαθείας τίς ἔν
τὴν ἔρετην ἑπερβέλιτο, ὅτι δὴ ἐπὶ πάσιν λογικαῖς ἐπιστήμαις τὸν 28
ταχυώτατον καὶ λογιώτατον, καὶ μόνον πείραν αὐτοῦ λαβών, εἶπε
ἄν· ἐγάμιλλε δὲ αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ἔρετης παρῆν τοῦ βίου. τοῦτον
25 κατὰ τὸν τοῦ διοργμοῦ καιρὸν τοῖς κατὰ Παλαιστίνην κλίμασιν δι-
δορόσσαντα ἐγ' ὄλοις ἔτισιν ἐπὶ κατενόησαμεν. τῆς δ' ἐν Ἡ- 29
ροσολύμοις ἐκκλησίας μετὰ τὸν μικρῷ πρόσθεν δεδηλομένον ἐπίσκο-
πον Ὑμένειον Ζαβδάς τὴν λειτουργίαν παρελευβέρει μετ' οὐ πολλὴ
δὲ τοῦτον κισοιμημένος. Ἐμμεν ἕστατος τῶν μέχρι τοῦ κατ' ἡμῶς

ATERBDM Σαρω — 25 καίρον, Σ von 25 τοῖς an, A

4 ἐπιμεμῆμένον D | 8 κατ' αὐτὸν TE, corr. durch Rasur, κατὰ B | 10 τῆ
> T¹ + T², dann getilgt | 12 ὅθεν γενομένουσ M | μὲν > TE

13 πύριον HΣαρω Hύριον zwofmal A | μελέτιον ATER μελίτιον M μελί-
τιον BD | 14 ἐπίσκοπος BD | 17 ὁ δὲ Μελέτιος > Σαρω μελέτιος

ATER μελίτιος BDM | 18 τὸν TE, B auf Rasur, DM τῶν ARB¹ | 20 τὸ
> R | 21 φιλομαθίας D φιλομαθίας B γὰρ φιλομαθίας Tem [getilgt], Eum

23 λογιώτατον A, R durch Rasur, BDM λογιώτατον TER¹ | 23 24 εἶπεσ
ἔν M εἶπασ ἔν BD ἔν εἶπασ ATER | 28 Ζαβδάς BDr Ζαβδάς T¹D¹ Ζαβδάσ
T ERM Σαρω; Σ Ζαβδάσ A | 29 καίρον TE καίρ c auf Ras, R²

29 τῶν H τὸν auf ἠρόνον bezogen Σ

episcopatum sollertissime peregisset, Agapius succedit. qui et ipse
 multo labore multaque diligentia in gubernatione populi adhibita et
 praecipue erga indigentes paterna providentia forebatur, a quo et vir 25
 per omnia prudentissimus, vita, eruditione, moribus adornatus Pamtilus
 5 ecclesiae ipsius presbyter subrogatur. sed iste Pamtilus, quisve sit et
 quantus et unde oriundus, quoniam non erat dignum breviter trans-
 currere omnem eius vitam institutionemque a puero et quanta in perse-
 cutionibus per diversas confessiones pertulerit quosque agones despi-
 10 id opusculo comprehendimus. de hoc ergo quam mirabilis fuerit illa 26
 lectio doceat. sed et alios quam plurimos per illud tempus admirabiles
 in presbyteris viros nostri iam memoria tenet, ut apud Alexandriam
 Hierium, Meletium vero apud Pontum, qui episcopus postmodum factus
 est. sed Hierius quidem acer ingenio, in divinis scripturis nobiliter 27
 15 eruditus, vita purissimus atque ad Christianam filosofiam nudus et
 penitus expeditus, doctor ecclesiae incomparabilis, privatim et publice
 mirabiliter disputans; Meletius vero tantae fuit suavitatis in mori-
 bus et tantae dulcedinis, ut mel Atticum a sodalibus vocaretur. in
 omni eruditione perfectus, in rhetoricis talis erat, ut aliis studiis
 20 numquam vacasse putaretur. in cunctis vero filosofiae generibus. 28
 quae in quinque dividunt disciplinas, ita erat per singulas con-
 summatus, ut cum in unaquaque quis experiri voluisset, in hac
 eum sola a puero habuisse exercitium iudicaret. cumque esset
 25 eruditionum praerogativa magnificus, virtus tamen animi et vitae sin-
 ceritas longe in eo magnificentior habebatur. quem nobis persecutionis
 tempore in fuga positum apud Palaestinam diligentius et plenius agno-
 scere licuit. igitur Hierusolymis post Hymenaeum, de quo paulo ante 29
 memoravimus, Zabdas sacerdotium suscepit, quod parvo tempore ad-
 ministratum Hermoni post se tradidit. hic usque ad nostri temporis

NPOF

5 ipsius] illius *N* | 13 meletium *NF* | 25 persecutiōne *N* 28 29
 ministrato *N*

διωγμοῦ τῶν αἰεῖ ἔτι τῶν ἐξέσσε πεφυλαγμένον ἀποστολικὸν διαδέχεται
 θρόνον. καὶ ἐπ' Ἀλεξανδρείας δὲ Μάξιμον ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν μετὰ 30
 τὴν Ἰουλιανὴν τελευτὴν ἐπισκοπεύσαντα Θεωνᾶ διαδέχεται· καθ'
 ὃν ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ ταῦτόν τῳ Περσῶ προεβουτερίον ἡξιο-
 5 μένος Ἀχιλλῆας ἐργασίζετο. τῆς ἰουδαίας πίστεως τὸ διδασκαλεῖον ἐγκε-
 χρισμένον, οὐδενὸς ἥττον σπουδαιότερον φιλοσοφίας ἔργον καὶ πολι-
 τίας ἀναγγελικῆς τρόπων γνήσιον ἐπιδεδαιγμένον. μετὰ δὲ Θεωνᾶν 31
 ἑννεακαίδεκα ἔτεσιν ἐξεπιφρονησάμενον διαδέχεται τὴν ἐπισκοπὴν τῶν
 ἐπ' Ἀλεξανδρείας Πέτρος. ἐν τοῖς μέγιστοι καὶ αὐτὸς διατρέφας ἐφ'
 10 ὅλοις δεσποκαίδεκα ἐνιαυτοῖς. ὅν πρό τοῦ διωγμοῦ τριῶν οὐδ' ὅλοις
 ἔτεσιν ἡγήσάμενος τῆς ἐκκλησίας. τὸν λοιπὸν τοῦ βίου χρόνον εὐ-
 τονοτέρε τῆ συνεισκήσει ἑαυτὸν τε ἡγεῖν καὶ τῆς κοιτῆς τῶν ἐκ-
 κλησιῶν ὁφειλίας οὐκ ἐφεσῶς ἐπετέλετο. τελευτῆ δ' οὖν ἐλάτῳ
 15 ἔτει τοῦ διωγμοῦ τῆς κεφαλῆς ἀποτμηθεὶς τῳ τοῦ μεριτερίου κατε-
 νομήθη στεφάνου.

Ἐν ταύτοις τῆν τῶν διαδοχῶν περιγράφαντες ἐπόθειον, ἀπὸ 32
 τῆς τοῦ σωτήρος ἡμῶν γενέσεως ἐπὶ τῆν τῶν προσεεχθηρίων
 καθάρσεων αἰεῖ ἱτη συντείνουσαι πέντε καὶ τριακόσιαι. γέρον. ἕξῃς
 τοῖς καθ' ἡμῶς τῶν ἐπερ εὐσεβείας ἀνδρισάμενον ἀγῶνας. ὅσοι τε
 20 καὶ ὀτηλίζοι γηγόνουσι. καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶς εἰδέγει διὰ γραφῆς κατα-
 λείψομεν.

ΑΤΕΡΒΔΜΣΑ

8 ἔτη M | 10 ὅν B ὅς Tr | 11 12 ἐντονοτέρε M | 12 ἀσπίσει B¹
 corr. B | 16 der Heiligung Σ *successionis episcoporum* A διαδόχων Π
 17 γενέσεως B² A

persecutionem apostolicam inibi quam susceperat cathedram conser-
 vavit. apud Alexandriam vero Maximo, qui successerat Dionysio, cum 30
 decem et octo annis sacerdotium transegisset, Theonas succedit, cuius
 tempore Achilles eiusdem ecclesiae presbyter ecclesiasticæ scholæ
 5 magisterium tenuit, eruditione, fide, conversatione et moribus insignis.
 Theonas vero cum decem et novem annis sacerdotium inculpabiliter 31
 ministrasset, sedem tradidit Petro, viro inter præcipuos egregio. hic
 duodecim omnes in episcopatu illius urbis exegit, quorum tres
 ante persecutionem, reliquos vero novem diversis in temptationum ge-
 10 neribus duxit. cumque se semper in omni agone persecutionum positus
 artioribus vinculis continentiae destringeret et ad utilitatem atque in-
 structionem ecclesiae in verbo dei nobiliter insisteret satisque vigilanter
 erga omnem sacerdotii curam diebus sudaret ac noctibus, nemo perse-
 cutionis anno, episcopatus vero sui duodecimo martyrii coronam ca-
 15 pitis obtruncatione promeruit. 32

Hucusque successiones episcoporum gestaue diversa a domini et
 salvatoris nostri nativitate usque ad tempus persecutionis, in qua ecclesie
 quoque destructae sunt, historiae mandavimus. de reliquo vero agones
 martyrum, quos ipsi per nosmet ipsos vidimus, describentes posteris ad
 memoriam relinquamus.

NPOF

2 qui] quae N

Τέλει καὶ ἡ ὁρθότη περιέχει βιβλὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας

- A Περὶ τῶν πρὸ τοῦ καθ' ἡμῶς διωγμοῦ.
- B Περὶ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν καθαιρέσεως.
- 5 Γ Περὶ τοῦ τρόπου τῶν κατὰ τὸν διωγμὸν ἡγωνισμένων.
- Δ Περὶ τῶν εὐαθίων τοῦ θεοῦ μαρτύρων. ὡς πάντα τόπον ἐπλησαν τῆς ἑαυτῶν μαθήμας. ποιζίλους τοὺς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀναδιδόμενοι στεγάνους.
- E Περὶ τῶν κατὰ Νιζομήδειαν.
- 10 ς Περὶ τῶν κατὰ τοὺς βασιλικῶν οἴκους.
- Z Περὶ τῶν κατὰ Φοινίκην Αἴγυπτίω.
- H Περὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον.
- Θ Περὶ τῶν κατὰ Θηβαίδα.
- I Φίλων μάρτυρος περὶ τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν πεπραγμένων
- 15 ἑγγραφοὶ διδασκαλίαι.
- IA Περὶ τῶν κατὰ Φοργίαν.
- IB Περὶ πλείστον ἑτέρων ἁγίων τε καὶ γυναικῶν διαφόρως ἡγωνισμένων.
- II Περὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας προόδων τῶν τὸ γνήσιον ἦς ἐπέσβεσαν εὐσεβείας διὰ τοῦ σφῶν αἵματος ἐπιδοξαζόμενων.
- 20 IJ Περὶ τοῦ τρόπου τῶν τῆς εὐσεβείας ἐχθρῶν.
- IE Περὶ τῶν τοῖς ἐκτὸς συμβεβηκότων.
- IS Περὶ τῆς ἐπὶ τὸ κραύττω τῶν πραγμάτων μεταβολῆς.
- IZ Περὶ τῆς τῶν κρατούτων πελινουθίας.

AA^mTBDMΣΣΥA | 7 S ποιζίλους τοῖς — στεγάνους M | 9 am Schluss
 συμβεβητων zugefügt BD über diejenige welche saßen in Nikomedia ΣΣΥ (wie
 in den folgenden Titeln) | 12 κατὰ τὴν AA^mTΣΣΥ κατ' αὐτὴν M κατὰ τὴν αὐ-
 τὴν BD | 13 14 ΣΣΥ wie im Text: Θηβαίδα φίλων μάρτυρος: — περὶ τῶν T
 τηβαίδα φίλων μάρτυρος: — I περὶ τῶν A Θηβαίδα γεγονότων: — I περὶ φίλων
 ἀνοδοχθέντος μάρτυρος: — IA περὶ τῶν BD Θ ohne Randnotiz gelassen, I περὶ
 τῶν — διδασκαλίαι Am de Thabaid: — X de Filia martyre: — XI de his quae
 (apud Alexandriam gesta sunt: — XII qualiter docuerint quidam ex ipsis) A
 τηβαίδα φίλων μάρτυρος: — I περὶ φιλοσόφων: — IA περὶ φίλων ἐπισκόπου
 τυμαίων: — IB περὶ τῶν M [vgl. ER] | 16 IB BD II MA | am Schluss
 ποικιλίων zugefügt BD | 17 II BD IJ M.1 | 19 IJ BD IE MA | 21 IE
 BD Iε M.1 | 22 Iε BD IZ M.1 | 23 IZ BD IH MA | ἐπὶ περὶ M
 24 III BD Iθ M.1

LIBER VIII

Rufinus

- | | | | |
|----|------------|--|---|
| | I | | I De nostri temporis, id est Diocletiani, Maximiani et Maximini persecutione. |
| | II | | II De ecclesiarum subversionibus. |
| 5 | III | | III De qualitate persecutionum. |
| | IIII | | IIII De martyribus. |
| | V | | V De his, qui apud Nicomediam passi sunt. |
| | VI | | VI De his, qui in domibus regis erant. |
| | VII | | VII De Aegyptiis, qui apud Foenicem passi sunt. |
| 10 | VIII | | VIII De ipsa Aegypto. |
| | VIII | | VIII De Thebaide. |
| | X | | X De Filea martyre. |
| | XII | | XI De his, quae apud Alexandream gesta sunt. |
| | <i>om.</i> | | XII Qualiter docuerint quidam ex ipsis. |
| 15 | XI | | XIII De his, quae in Frygia gesta sunt. |
| | XIII | | XIII De aliis quoque diversis virorum ac mulierum passionibus. |
| | XIIII | | XV De praepositis ecclesiarum, qui pro pietate sanguinem fuderunt. |
| 20 | XV | | XVI De moribus persecutorum. |
| | XVI | | XVII De his, quae extrinsecus acciderunt. |
| | XVII | | XVIII De his, quae in melius conversa sunt. |
| | XVIII | | XVIII De his, quae rursus in id ipsum versa sunt. |

NPOF

2 nostri (nostro *P*) temporis] *PF* et sic, sed temporis ante persecutione *N*
 nostris temporibus *O* | 3 maximini *P*o maximi *NF* | 9 fontem *P*
 13 quae] qui *P* | 16 de *om.* *P* | 18 sang. suum *P* | 20 mortibus
 mortibus] *libri*

PN ordinant sic ut supra

O sic: 1—4. 6. 5. 8. 9. 7. 10. 11. 14—19 (*om.* 12. 13)

F sic: 1—10. 13. 11. 12. 14—19

- Εἰς Τότε καὶ ἡ ἀγδοὴ περιέχει βιβλίον τῆς τῆς > R' τοῦ Εὐσεβίου Ἐκκλησι-
 ασιολογίας ἰστορίας
- A Ὡς ἂν τριζυγεῖτε ζυγοῦντες τοῖς [τοῖς E τῶν Χριστιανῶν ἐπισήμοις
 [ἐπισήμοις E τὰς τῶν ἔθνων καὶ πόλεων ἀνεχείριστον ἡγεμονίας.
- B Ὡς δὲ ἐμελέεις ἡβητοῦντων ἡμῶν πάλιν τὰ τῶν Χριστιανῶν εἰς τοῦ-
 πῶσιν προχόμεναι.
- Γ Ὅτι Διοκλιτιανὸς τῶν ἐννεακαιδεκάτου εἰς R' τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔπει-
 διὰ προσηλυμίας τὰς πεντηχόσας καθαιρεῖσθαι προσέταξεν ἑκκλησίας.
- J - Γ ἰβ Text
- E Ὡς πρότερον τοῖς σπουδαίοις μόνοις τὸν διωγμὸν ἐπιτετεῖντο Διοκλι-
 τιανὸς τὸ πλεῖστον ἀποσπῶν τῶν Χριστιανῶν.
- ε Ὡς δὲ Νικομηθεῖον τῆς τῶν μεριστῶν τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν γραφὴν
 κατασπίουσι ἀπόδοσιν ἐμαρτύρησαν.
- Z Περὶ τῶν κατὰ τοῖς βασιλεῶς οἴκους ἔργων μαρτύρων.
- H Ὅτι μετὰ τὸ πικροθῆναι τὸν ἐπίσκοπον Νικομηθείας Ἀνθίμου ἐμνησίμοιο
 γενόμενος τοῖς βασιλεῦσι ἐπέλαβεν ὁ βασιλεὺς ὅτι γένομη Χριστιανῶν
 τοῖτο φέρονε σωμαθὸν τοῖτο ἀπαιεῖσθαι προσέταξεν.
- Θ Περὶ τῶν κατὰ Μελιτινὴν Συρίαν Ἀφρικήν Αἴγυπτον καὶ Θηβαίδα μαρ-
 τῶν.
- I Περὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Τύρῳ ἔργων μαρτύρων.
- IA Περὶ τῶν ἐκτεταχῶ γῆς μαρτυρησάντων.
- IB Περὶ Φιλοσόμων.
- II Περὶ Φίλων ἐπισκόπου Θυματιῶν.
- IA Περὶ τῶν κατὰ Θηβαίδα μαρτύρων ἀπὸ τῶν Φίλων γραμμάτων.
- IE Περὶ τῆς ἐν Φοινίκῃ πόλεως τῶν Χριστιανῶν.
- IC Περὶ Ἀδείσιου μαρτύρου καὶ μαρτύρου καὶ > R' μαρτύρου.
- IZ Περὶ τῶν ἐκτεταχῶ γῆς μαρτύρων.
- II Περὶ τῆς ἐν Ἀνωχίῃ γυναικὸς τῆς κατὰ ἡμᾶς θηρατόσιν εἰς τὸν πο-
 ταμὸν Ὀρόντην ζυγισσάσης.
- IO Περὶ ἑτέρων μαρτύρων β' ἀδείσων.
- K Περὶ τῶν κατὰ Πόντον ἔργων μαρτύρων.
- KA Ὅτι γόρον λαβάντες τῶν πικρῶν ἐκτεταχῶ τοῖς ἄγιον μαρτύροις ἀγ-
 γαλίμοις αὐτῶν ἐκαταῖσθαι καὶ τῶν ἀγίων θάτερον προσέσθαι προσέ-
 ταξεν ἑξορίας καὶ μεταλλῶν ἐπίτοισι καταδικάσεν.
- KB - II (iv Text)

- KI** Ὅτι καὶ ἀρχὰς τῆς ἐαυτῶν βασιλείας Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Εὐζούλιος εὐφρηνικῶς καὶ φιλικῶς πρὸς τοὺς Χριστιανούς διακείμενοι ἕστερον ἄσπονδον πόλεμον καὶ διωγμὸν κατ' αὐτῶν ἐπέλασαν.
- KI** Ὡς Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς τὴν βασιλείαν ἀπολαμβάνον καὶ ἰδιωτὸν βίον ἀνελομένον Κωνσταντῖος αὐτοῖς συμβουλίαν καὶ αὐτὸς μετ' οὐ πολλῶν τελευτῶν Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν ἀπ' ἐκείνοι Σαβαστιῶν κατέλιπεν.
- KE** Ὅτι Αἰζηνίου ψήφου ζωῆν τῶν χριστιάνων Σαβαστιῶν ἀνεργασθέντος Μαξιμῖνος Καῖσαρ δευτῶς γέγονεν ἐαυτοῦ τὴν τοῦ Σαβαστιῶν τιμὴν περιέθετο.
- KZ** Ὡς ὁ Ἐρζοῖλιος Μαξιμιανὸς θάνατον συροῦπιτον Κωνσταντῖνου ἐλαύειστος θανάτου τὸν βίον καταστρέγει.
- KZ** Περὶ τοῦ τυράννου Μαξεντίου τοῦ υἱοῦ Ἐρζουλίου ὁμοίως τις τῶν τρόπων καὶ τὸν βίον ἦν.
- KH** Ὅτι καὶ Μαξιμῖνος ὁ ἐπ' ἀνατολῆς τυράννος τὰ ἴδια Μαξεντίου τοῦ ἐπ' αὐτὸν καταγράφεται.
- KΘ** Περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χριστιανῆς γυναϊκός.
 Δ Περὶ τῆς ἐτέρας γυναϊκός τῆς ἐν τῇ Ρώμῃ.
- ΛΑ** Ὅτι διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς διωγμὸν ὁ κατ' ἐλλήνων αὐτοῖς πόλεμος ἐπεργάγη, ἐξ οὗ καὶ λιμὸς αὐτοῖς καὶ λοιμὸς εὐκότως ἐπιζοοιόθησεν.
- ΑΒ ΔΓ = Ιζ ΙΖ** im Text

Τῆν τῶν ἀποστόλων διαδοχὴν ἐν ὅλοις ἐπιτὲ περιγράφαντες
 βιβλίοις ἐν ὁρθῶν τούτων συγγράμματι τὰ καθ' ἡμᾶς αὐτούς. οὐ τῆς
 τευχούσης ἀξία ὄντα γραφής. ἢ τι τῶν ἀνεγκαιωτάτων ἠγοούμεθα
 δεῖν εἰς γνῶσιν καὶ τῶν μὲθ' ἡμᾶς παραδοῦναι, καὶ ἄρξεται γε ὁ
 5 λόγος ἡμῶν ἐπιτεῦθεν.

Ὅμοιαι μὲν καὶ ὁμοίαις πρὸς τοῦ καθ' ἡμᾶς διοργουῶ δόξης ὁμοῦ A 1
 καὶ παρομοίαις ὁ διὰ Χριστοῦ τῶ βίῳ κατοργημένοις τῆς εἰς τὸν
 τῶν ὅλων θεῶν εὐσεβείας λόγος παρὰ πᾶσιν ἀρθροῦσι. Ἑλλήσι τε
 καὶ βαρβάροις. ἤξιστο, μᾶλλον ἢ καθ' ἡμᾶς ἐπαξίως διηγήσεσθαι
 1 τεκμήρια δ' ἐν γένει τοῦν κοινοῦντων εἰ περὶ τοὺς ἡμετέροισι 2
 δεξιόσους, οἷς καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἐνεκαίριζον ἡγεμονίας. τῆς περὶ
 τὸ θεῖον ἀγωγίας κατὰ πολλὴν ἢν ἀπέσφριον περὶ τὸ δόγμα γλίτερ
 αὐτοὺς ἀπαλλάττοντες. τί δὲ περὶ τῶν κατὰ τοὺς βασιλικῶν 3
 λόγων οἰκονε καὶ τῶν ἐπὶ πᾶσιν ἀρχόντων: οἱ τοῖς οἰκείοις εἰς
 15 πρῶτοσπον ἐπὶ τῶ θεῖῳ παρομοιαζομένοις λόγῳ τι καὶ βίῳ συνεχώ-
 ρουν, γαμεταῖς καὶ πασι καὶ οἰκέταις, μόνον οὐχὶ καὶ ἐγκαιχῶσθαι
 ἐπὶ τῇ περιφύῃ τῆς πίστεως ἐπιτρέποντες: οὐδ' ἐξόχως καὶ μᾶλλον
 τῶν συνθηραπότων ἀποδεικτοὺς ἠγοῦντο, οἷος ἐκαίτοις ἢν Αωρόθιος. 4
 πάντων αὐτοῖς ἀγαθότατος τε καὶ πιστότατος καὶ τούτων ἴσχυε
 20 διαμνηρότος παρὰ τοὺς ἐν ἀρχαῖς καὶ ἡγεμονίας ἐντιμώτατος. ὁ τι
 σὺν αὐτῷ περιβόητος Γοργόνιος καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς ὁμοίως ταῦτοις
 ἤξιοντο διὰ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον τιμῆς: οἷος τε καὶ τοὺς καθ' 5
 ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀρχοντας παρὰ πᾶσιν ἐπιτρόποις καὶ ἡγεμόσιν

ATERBDMΣA

| | | | | | |
|-------------------|------------------------|----|--|----|--|
| 2 | ἀφλοῖα M | 3 | ἑ - ἀνεγκαιωτάτοι ATERM > BD | 4 | τῶν AT ¹ B |
| DM ¹ Σ | τοῖς T ¹ ER | 5 | καὶ ἐπιτεῦθεν BDM ἐπιτεῦθεν ἡμῶν ATER | 6 | A |
| MEB | 1 A 1 ΣBD | 7 | κατοργηθέντος T ¹ corr. T ¹ κατοργημένον D | | |
| 9 | ἐπαξίως > D | 12 | τῶν τῶ R | 14 | τοῖς οἰκείοις M |
| | | 18 | συνθηραπότων Σ | 19 | τε TERBDM > Δ |
| | | | | 20 | ἐπι- κρίτους TERBDMΣ τοῖσι τιμωμένοις ἐντιμώτατος A |
| | | | | 23 | ἐπιτρόποις ATE |

60ΣA Δι. σ. BD

[1] Apostolorum successionibus intra septem libros a nobis conclusis in hoc octavo volumine dignum credidi etiam ea, quae nostris temporibus gesta sunt, posteriorum memoriae derelinquere, et hinc iam nobis sermo sumat exordium.

5 Etenim ante nostri temporis persecutionem, quam mirabiliter 2 1 1
quamque magnifice per universum mundum sermo Christi et pietatis
doctrina profecerit et in quantum sublimitatis ascenderit, enarrare vires
nostras superat. nosci tamen et ex hoc possibile est, quod aliquanti ex 2
principibus Romanis et facultatem regendi provincias iurisque dicendi
10 nostris praebebant et coniugibus ac ministris atque universae domui 3
suae non solum credere in dominum nostrum Iesum Christum, verum et
cum omni fiducia ac libertate in fide agere sinebant, ita ut illos sibi
fideles ac familiares ducerent, de quibus certi erant, quod pro fide
Christi nihil perfidum saperent, sicut fuit opinatissimus ille Dorotheus 4
15 in cubiculo regum, qui propter fidem domini fidelissimus in omnibus
habebatur, unde et cunctis praeferri honore meruit et amore, cum quo
et Gorgonius ceterique cum ipsis in domino fideles, vel qui intra pa-
latium in summis honoribus erant, vel qui ad provincias gubernandas
praeferri ceteris fidei contemplatione merebantur. iam vero multitudines 5

NPOF

2 hoc *om. P* | 3 iam] etiam *PQ* | 4 *magis* magiliter *om.* quaque
manifeste *del.* | 7 enarrare *om. P* | 8 *et* *om. PQ* | 9 *con-* illi *gerendi*
P | 11 nostrum *om. P* | 12 illos] illum *N* | 13 *pro* fide] *per* fide *N*
15 cubiculum *N* | 19 multitudinis *PF*

ἀποδοχῆς ἢ ἄλλων ἐξιοιμήτου. πῶς δ' ἂν τις διαγραφῆται τὰς μη-
 μιάρθουσι ἐκείνας ἐπισημασθῆναι καὶ τὰ πλήρη τῶν κατὰ πᾶσαν
 πόλιν ἐθροισμένων τὰς τε ἐπισήμους ἐν τοῖς προσευχητικοῖς συν-
 αγμασι· ὅτι δὴ ἔνεκα μηδεμιᾶς ἐπι τοῖς πάσαι οἰκοδομήμασι ἐροού-
 5 μιντο. εὐφρίας εἰς πλάτος ἀνὰ πᾶσας τὰς πόλεις ἐξ θεμελίων ἀρίστην
 ἐκκλήσιας. ταῦτα δὲ τοῖς χρόνοις προΐοντα ὁσιμῆμα τε εἰς εὐξην 6
 καὶ μέγεθος ἐπιιδόντα οὐδέτις ἀνείργεν φθόρος οὐδέ τις δαίμων
 ποικηρὸς οἶός τε ἢ βροχάζειν οὐδ' ἐνθρόπῳ ἐπιβουλαῖς κοιλῆει.
 εἰς ὅσον ἢ θεία καὶ οὐράνιος χεῖρ ἰσχυρὴν τε καὶ ἐρροῖται, οἷα δὴ
 10 ἀξίον ὄντα, τὸν ἑαυτῆς λαόν.

Ὡς δ' ἐξ τῆς ἐπὶ πλέον ἐλευθερίας ἐπὶ γεννότητι καὶ ρωθίαι B
 τὰ καθ' ἡμᾶς μετηλλάττετο, ἄλλων ἄλλοις διασθρονομένῳ καὶ διε-
 λαιδοσομένῳ καὶ νόμον οὐχὶ ἡμῶν αὐτῶν ἑαυτοῖς προσπολεμοῦν-
 15 τῶν ὄπλοις, εἰ οὕτω τίχοι, καὶ δόξουσιν τοῖς διὰ λόγων ἐρχόντων
 τε ἀρχοῖσι προσοργνύντων καὶ λαῶν ἐπὶ λαῶς καταστασιαζόντων
 τῆς τε ἔποχῆς ἐγένοντο καὶ τῆς ἀφροσύνης ἐπὶ πλείστον ὅσον
 κακίας προσείδηται, ἢ μὲν δὴ θεία χεῖρ, οἷα φίλον αὐτῇ, περὶ-
 στήριξας, τῶν ἐθροισμένων ἐπι οὐχιστομένων, ἡρώμε καὶ μετρώ-
 20 τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς ἐνεκίει, ἐκ τῶν ἐν στρατίαις ἀδελφῶν κατα-
 χουμένων τοῦ διοικητοῦ, ὡς δ' ἀνεπιστάθηντος ἔχοντες οὐχ ὅπως εὐ- S
 μετῆς καὶ ἕως καταστήσασθαι τὸ θεῖον προσθεσμένονθε, οἷα δὲ τινα
 ἀθιοὶ ἐφρόντισται καὶ ἀνεπίσκοποι τὰ καθ' ἡμᾶς ἡγοῦμενοι ἄλλας
 ἐπ' ἄλλας προσετίθειμε κακίας οἱ τε δοκοῦντες ἡμῶν ποιήσαντες τὸν
 25 τῆς θεοῦ βίαις θεσμῶν παροσόμενοι ταῖς πρὸς ἀλλήλων ἐνεγλί-
 γοντο φιλονεικίας ἀπὲρ δὴ ταῦτα μόνα, τὰς τοῖδας καὶ τὰς ἐπειλὰς
 τὸν τε εὐχλόν καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλων ἔχθρος τε καὶ μῖσος ἐπεύξοντες
 οἷα τι τρημαρτίδας τὰς φιλονεικίας ἐκθύμως διακδικοῦντες, τότε δὴ,
 τότε κατὰ τῆς γένεσιν τοῦ ἱερῶν φωνῆς ἐγγόγῳσεν ἐν

28—S. 740, 5 Thren. 2, 1. 2

ΑΤΕΡΒΒΜΣΑ

1 ἀποδοχῆς ΑΤΕΡΜΣ ἀποδοχῆς καὶ θεματίας καὶ δεξιόσεως οὐ τῆς τι-
 χούσης ΒD | 2 ἀναγορῆς M | 4 καὶ T vgl. die folgende Anmerkung
 πάλαι ΕΒΒΜ Σ ἢ ἐπι τοῖς πάλαι Του πολέμοις ΑΤ¹ | οἰκοδομήμασι ΑΤΕ
 RDΣΑ οἰκοδομήμασι ΒM | 5 ἀνὰ πᾶσας τὰς πόλεις Π *intra urbium* Α *in*
Sicilia Σ | 6 εὐξην ΒDM εὐξην ΑΤΕΡ | 7 ἀνείργεν ΑΤΕΡΜΣΑ ἀνείργει ΒD
 11 B MER 1 ΣBD 740, 16 A | 17 προσειότης Τ¹, durch Rasur corr. | 17/18
 παροσόμενοι Σ | 19 ἀνεκίει ΑΤΕΡΜ ἐκείει Β ἐκείει D | 21 καταστήσασθαι
 ΑΤΕΡ καταστήσασθαι ΒDM | προσθεσμένονθε DM προσθεσθένθε Μ¹ | 22 ἀν-
 επιστάθηντες M | 24 παροσόμενοι ΑΒM παροσώσόμενοι ΤΕRD | 25 καὶ
 αὐτὰ D | ἰσχυρὴ ΑΤ¹ corr. Τ² | 26 τῆς ΑΤΕΡΜ > ΒD | 27 τε > M

coeuntium intra ecclesias populorum et praecipue in diebus festis innumerabiles catervas per loca singula confluentes quis digne poterit explicare? cum ne ipsa quidem antiqua receptacula sufficerent, sed cotidie orationum domus dilatarentur, ita ut amplitudo earum concludere instar urbium videretur. sic per tempus plurimum ecclesiarum status incrementis prosperioribus augebatur et gloria earum terris excedens et cuncta supereminens festinare videbatur ad caelum. nulla enim occurreret invidia, nullus livor nequissimi daemonis obviabat, quoniam quidem caelestis dexteræ fulciebatur auxilio populus etiam tum bene de deo pro pietatis cultu et iustitiae observatione promeritus.

Verum ubi ex multa libertate multaque indulgentia vitiosi sunt mores et disciplina corrupta est, dum alter alteri invidemus et alter alteri derogamus, dumque nos invicem mordemus et incusamus et adversum nosmet ipsos intestina proelia commovemus, dum verborum iaculis proximorum corda terebramus, dum princeps cum principibus, populi cum populis seditiones et certamina concitamus, dum simulatio in vultu, dolus in corde, fallacia profertur in verbis et maiorum per singula emulus intumescit, divina providentia iacturam disciplinae populo suo inlatam ex plurima pace et nimia sui lenitate perspicuens, adgreditur primo sensim refronare lapsantes et integro adhuc ecclesiae statu congregationibusque manentibus indulget interim eos qui erant in militia tantum, gentilium persecutione pulsari. sed cum nullus ex hoc clementiae eius intellectus populis redderetur, quin potius velut ignorantes deum absque divina providentia res agi ducerent et per hoc eo magis persistenter in malis suis atque ipsi, qui duces populi videbantur et principes, divini mandati inmemores effecti adversum se invicem contentionibus, zelo, rictu, superbia, inimicitiiis atque odiis inflammarentur, ita ut tyrannidem potius quam sacerdotium tenere se crederent. Christianae humilitatis et sinceritatis obliti, sacra mysteria profanis mentibus celebrarent. tunc demum secundum vocem Hieremiae prophetae obscuravit dominus in ira

NPOF

6 eorum P | 21 erant om. P | 27 die P | 29 ~~omnes NPOF~~

ὀργῇ αὐτοῦ κύριος τὴν θυγατέρα Σιών καὶ κατέσφραξεν ἐξ
 οὐρανοῦ δόξασμα Ἰσραὴλ οὐκ ἐμνήσθη τε ἕποποδίου ποδῶν
 αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ κατεπόντισεν κύριος
 πάντα τὰ ὄρηα Ἰσραὴλ καὶ καθείλεν πάντα τοὺς φραγμοὺς
 5 αὐτοῦ· κατὰ τε τὰ ἐν Φαίμοις προθεσπισθέντα κατέστρεψεν
 τὴν διαθήκην τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ ἐβεβήλωσεν εἰς γῆν
 διὰ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν καθαιρέσεως τὸ ἀγίασμα αὐτοῦ καὶ καθ-
 εἶλεν πάντα τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ· ἔθετο τὰ ὄχρῳματα
 αὐτοῦ διελίαν· διήρπασάν τε τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ πάντες οἱ
 10 διοδεύοντες ὁδόν· καὶ δὴ ἐπὶ τούτοις ὄνειδος ἐγενήθη τοῖς
 γείτοσιν αὐτοῦ· ἔψωσεν γὰρ τὴν δεξιάν τῶν ἐχθρῶν αὐ-
 τοῦ καὶ ἀπέστρεψεν τὴν βοήθειαν τῆς ἰσομείας αὐτοῦ καὶ
 οὐκ ἀντετέλεστο αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ· ἀλλὰ καὶ κατέλυσεν
 ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν
 15 κατέσραξεν ἐσμίχρυνέν τε τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου αὐτοῦ·
 καὶ ἐπὶ πᾶσιν κατέχευεν αὐτοῦ αἰσχρῆν· συντετέλεσται δὴτα 2 1
 καθ' ἡμᾶς ἅπαντα· ὀπηρίζα τῶν μὲν προσεσκηθῶν τοὺς οἴκους
 ἐξ ἔψωσεν εἰς ἕδαφος αὐτοῖς θεμελίους καταρριπτομένους· τὰς δ' ἐν-
 θέτους καὶ ἱεράς γουγάς κατὰ μέσας ἀγοράς πρὸ παραδιδόμενας αὐ-
 20 τοῖς ἐπίδομεν ὀρθαλμοῖς τοῖς τε τῶν ἐκκλησιῶν ποιμένας αἰσχρῶς
 ὡδὲ κἀκεῖσε καταπαζομένους· τοὺς δὲ ἀσχημόνους ἀλισκομένους καὶ
 πρὸς τῶν ἐχθρῶν καταπαζομένους· ὅτε καὶ κατ' ἄλλον προφητικὸν
 λόγον ἐξεχέθη ἐξουδένωσις ἐπ' ἀρχοντας· καὶ ἐπλάνησεν
 αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐκ ὁδῷ· ἀλλὰ τούτων μὲν οὐκ ἡμέ- 2
 25 τερον διαγοάγειν τὰς ἐπὶ τέλει σκνθροπάς συμφοράς· ἐπεὶ καὶ τὰς
 πρόσθεν τοῦ διωγμοῦ διαστῶσις τε αὐτῶν εἰς ἀλλήλους καὶ ἀτοπία
 οὐκ ἡμῖν οἰκτερον μνήμη παραδιδόται· δι' ὃ καὶ πλέον οὐδὲν ἴστο-

5—16 Psalm. 88, 40—46 — 23/24 Psalm. 106, 40

ATERBDMΣΑ

2 δόξασμα TERBDM.1 εἰς γῆν δόξασμα A, Σ = Ξ | τε > M | 6 γῆν
 ATERM τὴν γῆν BD dem. ev. 4, 16, 21 | 9 τε τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ATERBD
 αὐτὸν πλήθει τοῦ λαοῦ M αὐτὸν Σ [= Ξ] *populum eius* A | 10 διαπορευό-
 μνοι M | ἐγενήθη M ἐγενήθη ὄνειδος Mc | 11 12 ἐχθρῶν αὐτοῦ ATcERB,
 D auf Ras. Σ [= Ξ] ἐχθρῶν αὐτῶν T¹ *φιζόντων* αὐτῶν M | 12 καὶ > M
 τῆς ἰσομείας auf Ras. D | 14 ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτῶν ATRM.1 ἀπὸ καθα-
 ρισμοῦ αὐτοῦ T¹EBD | 16 δὴτα AT¹E δὴ τὰ T¹RBDM | 17 ἅπαντα
 T¹T¹ERBDM πάντα AT¹ | 18 ἕδαφος B | 20 δὲ T¹ corr. Tc | 21 καταπαζο-
 μένος R | 21 22 τοὺς δὲ — καταπαζομένους > ER | 21 οἶσ BD | 22 τὰ
 κατ' BD | 23 ἀρχοντας αὐτῶν B | 25 τὰς ἐπὶ τέλει > M

filiae Sion et deiecit de caelo gloriam Israhel nec rememoratus est scabellum pedum suorum in die irae suae et, sicut iterum dicit, submersit dominus omnem decorem Israhel et omnes macerias eius destruxit et rursus, sicut dicit in Psalmis, 9
 5 destruxit testamentum servi sui, polluit in terram sanctificationem eius, per ecclesiarum scilicet subversionem, et destruxit omnes macerias eius, posuit munitiones eius timorem, diripuerunt populum eius omnes, qui transierunt per viam, pro quibus cunctis obprobrium facti sumus vicinis nostris. exaltavit enim dexteram inimicorum nostrorum et avertit adiutorium gladii sui, et non adiuvit nos in bello, sed et destruxit eum ab emundatione et thronum eius elisit in terram. paucos fecit dies nostros et super omnia effudit super nos confusionem. summa namque malorum nobis adfuit omnium tunc cum 2 1
 15 domus orationis et ecclesiae dei vivi ad solum deductae sunt atque ab ipsis subversae sunt fundamentis, divinae vero scripturae in medio platearum igni crematae. pro nefas! ipsi haec nostris vidimus oculis, sacerdotes domini et pastores ecclesiarum publice demudatos invadente et inhoneste huc atque illuc ab impiis trahi. ita ut completeretur ille
 20 sermo profeticus, qui ait: effusa est contumelia super principes et seduxit eos in invio et non in via. sed non est nostrum describere, quanta in sacerdotes dei iniuriarum genera conlata sint. sicut ne illud quidem nostrum duximus exponere singillatim, quanta prius inter nostros rabies dissensionis exarserit. hoc solum historiae tradere

NPOF

2 scabillum *NPF*

| 19 ab ad *N om, P*

21 *omissio N*

24 tradi *PF*

οἷσαι πρὸς αὐτῶν διέγρωμεν ἢ δι' ὧν ἂν τὴν θείαν δικαιοσύαιμεν
 κρίνω. οὐκοῦν οὐδὲ τῶν πρὸς τοῦ διωγμοῦ πεπειραμένων ἢ τῶν 3
 εἰς ἅπαν τῆς σωτηρίας γενναιωρηζότων αὐτῇ τε γνώμῃ τοῖς τοῦ
 κλέδωτος ἐραπορηγέρτων βουτοῖς μνήμην ποιήσασθαι προήχθημεν.
 5 μόνη δ' ἐκείνη τῇ καθόλου προσθήσομεν ἱστορίᾳ. ἔ πρώτοις μὲν
 ἡμῖν αὐτοῖς. ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν γένοιτ' ἂν πρὸς ὠφέ-
 λείας.

Ἰομεν οὖν ἐντεῦθεν ἡδη τοὺς ἱεροῦς ἀγῶνας τῶν τοῦ θείου Γ
 λόγον μετῴρων ἐν ἐπιτομῇ διαγράφοντες. ἔτος τοῦτο ἦν ἐννεα- 4 30.
 10 καιδέκατος τῆς Αὐκλιτιανοῦ βασιλείας. Ἀπότος μὲν. λέγοιτο δ' ἂν
 οὗτος Μάρτιος κατὰ Ῥωμαίους. ἐν ᾧ τῆς τοῦ σωτηρίου πέθοος
 ἱορτῆς ἐπελευροῖσης ἤπλωτο πενταχόσε βασιλικὰ γράμματα. τὰς μὲν
 ἐκκλησίαις εἰς ἴδαφος θέρειν. τὰς δὲ γραφὰς ἀφανῆς πρὸς γενέσθαι
 προστάττοντα. καὶ τοὺς μὲν τιμῇ ἐπιλημμένους ἀτίμων. τοὺς δ'
 15 ἐν οἰκτιρίας. εἰ ἐπιμέροισιν τῇ τοῦ Χριστιανισμοῦ προσθήσει. ἐλενθε-
 ρίως στερεῖσθαι προεγορεύοντα. καὶ ἡ μὲν πρώτη καθ' ἡμῶν 5
 γραφῇ τοιαῦτι. τις ἦν μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔτερον ἐπιγοιτηράτων
 γραμμάτων. προσετίττετο τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προσέροους πάντας
 20 τοὺς κατὰ πάντα τόπον πρώτα μὲν δεσμοῖς περαδίδοσθαι. εἰθ' ὕστε-
 20 ρον πάση μηχανῇ θείην ἐξαναγκάζεσθαι. τότε δὴ οὖν. τότε πλει- 3 1
 οῖται μὲν ὕοσι τῶν ἐκκλησιῶν ἄρογντες. δαιραῖς αἰζίας προσθύμοις
 ἐναθλήσαντες. μεγάλων ἀγῶνων ἱστορίας ἐπεδειξαντο. μνροῖοι δ'
 ἄλλοι τὴν ψυχὴν ὑπὸ δαλίαις προναρζήσαντες προχέροους οὕτως ἀπὸ
 25 πρώτης ἐξῆροθέρηοιαν προσβολῆς. τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστος εἰδη διά-
 25 γραφὰς βρωῶων ἐγγέλλεται. ὃ μὲν μέστιζιν αἰχιζόμεροο τὸ σῶμα. ὃ
 δὲ στερεβλώσσειν καὶ ξιόμοις ἐνεπομορῆτοιοι τιμοροόμεροο. εἰθ' οἷς
 ἡδη τινὲς οὐκ εἰοσιον ἀπηνέγγαντο τοῦ βιον τέλοο. ἄλλοι δ' αὖ 2
 πάλιν ἄλλοο τὸν ἀγῶνα διεξήσαν ὃ μὲν γάρ τις ἔτερον βίε ουνω-

9 — 20 vgl. De mart. Palaest. p. 1. 2 — 12—16 vgl. Lactant. de mort. pers.
 13, 1 — 20—S. 744, 14 vgl. De mart. Palaest. 1, 3—5

ΑΤΕΡΒΔΜΣΑ

1 διέγρωμεν ΑΤΕΡ ἔγρωμεν ΒΔΜ | αὐ Μ | 2 πρὸς in πρὸ durch
 Ras. corr. T | 3 τοῖς ΑΤΕΜ τῆς RBD | 5 προσθήσομεν ΒΔ | 6 7 in
 ὠφέλειαν corr. Tr | 8 Γ ΣΜ 738, 17 ΒΔ 744, 16 Α | 9 Γ R | 9 διαγράφον-
 τες ΑΤ+RBD διαγράφοντες Τ+ΕΜ | Γ ΕR | 10 λέγοιται Τ corr. Tr. Tc ge-
 τίλι | 12 ἐπελευροῖσης ΒΔ | 13 ἴδαφος ΑΒΔΜ τὸ ἴδαφος ΤΕR κατὰ
 φάσει Μ | 14 ἀπιλημμένους Μ | 15 προσθήσει ΑΤΕRΜΣ προεγοροία ΒΔ
 16 στερεῖσθαι Μ | προεγορεύοντα ΑΒΔΜ προεεγορεύοντα ΤΕR | 17 πολὺν ΒΔ
 20 Α ΕR | 26 ἐνεπομορῆτοιοι R ἐνεπομορῆτοιοι Μ | 27 ἡδη > Τ+ Τc

licuit, quod iusto dei iudicio et necessaria correptione divinam sensimus
manum. neque enim refert in medium proferre pro quibus vel turbo 3
persecutionis invecus est, vel quos quantosque infidelitatis praecolla sub-
merserit, sed illa sola commemorabo, quae vel nos ipsos dicentes vel
5 alios aedificent audientes. propter quod hinc iam divinos agones boe-
tissimorum martyrum breviter in quantum possumus explicabimus.

- [II] Nonus decimus agebatur annus imperii Diocletiani mensis Martius. 4
et dies sollemnis paschae imminabat, cum edicta principis per omnem
terram proponebantur, ut cunctae quae usquam sunt ecclesiae ad solium
10 usque destruerentur, scripturae sacrae igni exurerentur. si qui inter
nostros alicuius honoris praerogativa nimirum, sublata hinc numeret
infamis. si qui servorum permansisset Christianus, libertatem consequi
non posset. haec omnia his, quae primo adversum nos lata sunt, conti- 5
nebantur edictis. post non multum vero temporis addidit et alia
15 iubetur, ut omnes, qui per loca singula ecclesiis praesunt, primo quidem
coniciantur in vincula, tum deinde omnibus suppliciis simulacris immo-
lare cogantur. hic vero ingens spectaculum sacerdotes dei electi sunt 3
huic mundo et angelis et hominibus, cum persecutorum crudelitate ad
supplicia raperentur et agones mirandos omnibus desudarent. illos autem
20 qui et multo plures fuerunt, quos metus oppressit et ante congressionem
solus terror elisit, praeterire melius puto. ceteri vero, quorum mens
promptior et fides validior fuit, tormenta patiebantur. flagris alii dissep-
pebantur, alii unguis fodiebantur, alii ignitis lamminis urebantur. ex
quibus nonnulli quidem fatigati cedebant, alii usque ad finem patienti-
25 tiam conservabant. ex ipsis autem persecutoribus quidam tanquam
miseratione usi, adhibebant nonnullos nostrorum ad incesta sacrificia.

NPOF

3/4 submersit P | 12 quis PPO | 19 operantur N | 20 immo-
larentur N

23 fodiebantur N | 25 conversabant N | tanquam P

- θούντων καὶ ταῖς παμμάροισι καὶ ἀνάγκαις προσεγόντων θυσίαις ὡς
 τεθνεώσιν ἀπηλλάττετο, καὶ εἰ μὴ τεθνεώσιν ἦν, ὃ δὲ μὴδ' ὄλωσεν προσ-
 πελάσας μὴδὲ τινος ἐναγοῦς ἐφαφάμενος. εἰρηκότων δ' ἑτέρων ὅτι
 5 τειθένοι, σιωπῇ γήρων τὴν οὐκοφαντίαν ἀπήει· ἄλλος ἡμιθρηῆς ἀ-
 ρώμενος ὡς ἂν ἤδη νεκρὸς ἐροῖπτετο, καὶ τις αὖ πάλιν ἐπ' ἐδάγουσιν 3
 καίμενος μετὰρ ἐσέρετο τοῖν ποδοῖν, ἐν τεθνεώσιν αὐτοῖς λελογισ-
 μένος. ὃ δὲ τις ἐβόα καὶ μεγάλη διεμαρτύρετο φωνῇ τῆς θυσίας
 τῆρ ἄρηθιν, καὶ ἄλλος Χριστιανὸς εἶναι ἐκεκράγει, τῇ τοῦ σωτηρίου
 προσορήματος ὁμολογίᾳ λαμπρονόμενος· ἕτερος τὸ μὴ τεθνεῖναι μὴδὲ
 10 θῆσειν ποτὲ διετείετο. ὅμως δ' οὖν καὶ οἷδε πολυχειρίᾳ τῆς 4
 ἐπὶ τοῦτο τεταγμένης στρατιωτικῆς παρατάξεως κατὰ στόματος
 παιόμενοι καὶ κατασφραζόμενοι κατὰ τε προσώπου καὶ παρειῶν
 τυπόμενοι μετὰ βίας ἐξουθεῖντο· οὕτως ἐξ ἄπαρτος οἱ τῆς θεο-
 σεβείας ἐχθροὶ τὸ δοκεῖν ἠνέκεναι περὶ πολλοῦ ἐτίθεντο.
- 15 Ἀλλ' οὐ καὶ κατὰ τῶν ἐρίων αὐτοῖς μαρτύρων ταῦτα προ- 4
 χόρηι ὧν εἰς ἀκριβῆ διήγησιν τίς ἐν ἡμῖν ἐξαρκέσειεν λόγος; μν- 4 1
 ρήσις μὲν γὰρ ἰστορηθεῖα ἂν τις θαυμαστὴν ἔπερ εὐσεβείας τοῦ θεοῦ
 τῶν ὄλων ἐνδοξαμίονος προθυμίαν, οὐκ ἐξ ὅτουπερ μόνον ὁ κατὰ
 πάντων ἀνεκινήθη διογμός, πολὺ πρότερον δὲ καθ' ὃν ἔτι τὰ τῆς
 20 εἰρήνης συνεκροσάτο, ἄρτι γὰρ ἄρτι πρῶτον ὅσπερ ἀπὸ κάρου 2
 βαθέως ἐποκρινόμενος τοῦ τῆρ ἐξουσίαν εἰλησῆτος κρύβδην τε ἔτι
 καὶ ἀγενῶς μετὰ τὸν ἀπὸ Λακίων καὶ Οὐαλεριανοῦ μεταξὺ χρόνον
 τεῖς ἐκκλήσιαις ἐπιχειροῦντος οὐκ ἀθρόως τε τῶ καθ' ἡμῶν ἐπ-
 αποδομένον πολέμῳ, ἀλλ' ἔτι τῶν κατὰ τὸ στρατόπεδον μόνων ἀπο-
 25 πειρωμένου ταύτῃ γὰρ καὶ τοὺς λοιποὺς ἀλώωναι ἠρδῖως ᾔετο, εἰ

21 vgl. Ioann. 19, 10, 11

ATERBDMΣΑ

2 τεθνεώσιν — τεθνεώσιν ἦν¹ τεθνεώσιν ἦν ἀπηλλάττετο M 3 ἐφαφάμενος
 ἐναγοῦς D corr. D | 4 τῆ σιωπῇ D | ἄλλος ATERM ἄλλος δ' BD | ἡμι-
 θρηῆς BD ἡμιθρηῆς M ἡμιθρηῆς ATER | 45 ἐλογόμενος Σ | 7 διεμαρτύρετο
 TERBDM διεμαρτύρετο A | τῇ φωνῇ B | 9 λαμπρονόμενος ATrRM λαμ-
 προνόμενος T¹ λαμπρονόμενος E σεμνονόμενος BD | μὴ δὲ BD μῆτε ATERM
 10 θῆσειν ATERMAΣ θῆσειν T¹BD | 13 ὅπως B | 15 Δ M 746, 18 A
 742, 28 Σ 742, 9 BD | καὶ > BD | 16 τίς > T¹ + Tr, Tc getilgt
 18 ἐξήτοις ἔπερ M | 19 ἐκινήθη RM ἔτι ὅτε M | 20 E ER | ἀπὸ
 > B¹ corr. B¹ | 21 βαθέως Σ der κάρου von κάρω ableitet | ἐποκρινόμενος
 ABDMS ἐποκρινόμενος TER | τῆρ Tr auf Rasur, ERBDMΣ ταύτην τῆρ A | τε
 ABDMS δὲ TER ἔτι > R 23 ἐπιχειροῦντος πολεμῆν TrR οὐκ > Σ
 24 25 ἀποπειρωμένου ω auf Rasur E ἀποπειρωμένου B ἀποπειρωμένου D

et quasi sacrificassent, conclamabant. cum non sacrificassent, de aliis vero, cum ne appropriassent quidem immundis hostiis, adclamabant ipsi, quod iam immolassent, et absecedebant, in eo tantum culpabiles, quod crimen sibi obiectum cum silentio paterentur. alii semivivi sublatis 3
 5 tamquam mortui proieiebantur, alii pedibus tracti inter eos, qui sacrificassent, deputabantur. aliqui sane exclamabant ingenti voce et testabantur se non sacrificasse, sed esse Christianos, tali gaudentes confessione decorari. nonnulli etiam maiore fiducia neque immolasse se neque umquam immolatuuros esse testabantur, quibus tamen ab adsistentibus 4
 10 militibus ora continuo atque oculi contundebantur, ut facerent, et violenter expellebantur, tamquam adquevissent. tanti erat impiis studii, ut propositum suum viderentur implese.

Sed non adversum beatos martyres inpune haec facere licebat. J
 quorum patientiae et magnanimitatis virtutem, quamvis nullus digne
 15 proferat sermo, tamen pro medioeritate virium nostrarum, quae possunt
 [III] enarrabimus. igitur primo omnium quoniam, sicut diximus, ignis huius 4 2-4
 exordium inter solos militares parva scintilla contlaverat, cum delige-

16 739, 21/22

NPOF

2 mundis hostiis N | 6 alii P alii qui I | 9

11 erat impiis] erant impii N

πρώτων ἐκείνων καταγενοιάμενος περιγένοιτο. πλείστον παρῆν
 τῶν ἐν στρατείαις ὄντων ἀσμενίστατα τῶν ἰδιωτικῶν προσασπα-
 σμένοις ἴσον. ὥς ἂν μὴ ἕξαστον γένοιτο τῆς παρὶ τὸν τῶν ὄλων
 ἀρματοφόρον ἰσοθεσίας. ὥς γὰρ ὁ στρατοπέδορχος, ὅστις ποτὲ ἦν 3
 ἐκείνος, ἐστὶ πρότερον ἐπιχέρι τῶ κατὰ τῶν στρατευμάτων διο-
 χμῶ, γελοιοῦσιν καὶ διακαθεύσων τοὺς ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἀνε-
 γερμένους ἀφιστῆναι τὴν δόξαν ἢ πειθοροῦσιν ἢ μετῆρ αὐτοῖς ἐπο-
 λείων τιμῆς ἢ τοῦναντίον στήθεσθαι ταύτης. εἰ ἐπιτιμάσσιντο τῶ
 προστάγματι. πλείστον ὅσοι τῆς Χριστοῦ βασιλείας στρατιῶται τῆν
 10 εἰς αὐτὸν ὁμολογίαν, μὴ μελλήσατε, τῆς δοξολογίας δόξῃς καὶ ἀε-
 πρσίας ἢ ἐλπίσιν, ἐκαστοὺς προσηύχοντες. ἴδιον δὲ σπανίως 4
 τούτων εἰς πᾶν καὶ δεύτερος οὐ μόνον τῆς ἀξίας τῆν ἐπαβολήν,
 ἀλλὰ καὶ θένεται τῆς ἐξουσίας ἐστρέψαντος ἐπισημαίνοντο, μι-
 15 μωτος ἢ ἴδιον φέρον ἐπιτολμῶντος, τοῦ πλείθους. ὥς ἵσταν.
 τῶν πρώτων ἀδελφωμένων τε αὐτὸν εἶναι καὶ ἐποικειότερος ἢ τὸν
 κατὰ πάντων ἀφρόως ἐφομιῶσαι πόλιμον.
 Ὡς δὲ καὶ νεωτέρων ἐπαπεδέετο, οὐδ' ἴσταν λόγῳ θενάτορ E 5
 ἀγαγγασομαι ὅσοις καὶ ὅποιοις τοῦ θεοῦ μέγιστος ὁ θελημαῖς παρῆν
 20 ὄντων τοῖς ἀνὰ πάντας τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας οἰκοῦσιν. ἄ- 5
 τικά γούν τῶν οὐκ ἀσήμεων τις, ἀλλὰ καὶ ἄγαν κατὰ τὰς ἐν τῶ βίῳ
 κτηνομήνας ἐπικρατῆς ἐνδοξοτάτων, αἶμα τῶ τῆν κατὰ τῶν ἐκκλη-
 σιῶν ἐν τῇ Αἰζουμηδῶν προσηύχοντες προσήν. ἕλῳ τῶ κατὰ θεοῦ
 25 ἐποικιηθῆς διατρέψω τε ἐφομιῶσαι τῆ πίστιν, ἐν προσεσῆ καὶ δι-
 μοσίῳ καμῆνῃ ὡς ἐποικῆν καὶ ὡς ἐποικῆν ἐπιλὸν στερρέται.
 αἶντ ἐπιπαρόντων κατὰ τῆν αὐτῆν πόλιν καλλίον, τοῦ τε προσεβ-
 τάτου τῶν ἄλλων καὶ τοῦ τὸν τέταρτον ἀπὸ τούτου τῆς ἀρχῆς
 ἐπισημαίνοντες μέγιστον. ἀλλ' αἶντα μῆν τῶν τιμικῶν πρώτων
 τούτων διατρέψω τῶν πρώτων αἶμα τε τοιαῦτα οἷα καὶ εἰδὸς ἦν.

ΑΤΕΡΒΒΜΣΛ

1 παρῆν BDM * παρῆν A γὰρ ἢ ΤΕΒΒ ἢ Τ durch Ras., E durch Ras.
 2 3 προσασπασμένοις ΤΕΒΒΜ ἀποπεσομένοις AR | 6 τοῖς τοῖς M | 7 ἢ
 F = BDΣ ἢ M εἰ ΑΤΕΒ | 8 καὶ μετῆρ in τῆς corr. F | αὐτοῖς ΤΕΒ
 11 εἰσόντο BD εἰσόντο M εἰσόν | Buchst. radirt. T1 εἰσόν A, T durch Ras.
 =πρ. ERΣ | 16 καὶ αὐτοῖς Τ ἀποικειότερος DM ἀποικειότερος Σ
 17 αὐτοῖς ΤΕΒΒΜ πάρε A | 18 E Σ 20 AM 11 BD | 19 θῆ ΑΤΕΡΜΣ
 20 ἢ BD 20 ἀκαταστα Τ = ER | 24 25 δημοσίαι BD 25 καμῆνῃ B
 28 ἐπισημαίνοντες B | 29 καὶ εἰδὸς ἢ ΑΤΕΡ καὶ ἢ εἰδὸς DM ἢ καὶ εἰδὸς
 B corr.

rentur, si qui essent inter milites Christiani, ut aut immolandum sibi
 scirent aut militiam pariter vitamque ponendam, plurimi ex ipsis militiam
 pro fide Christi, pauci etiam animas posuere.

Cum vero inde flamma sumens initium tota per populos et sacer- *E* 5
 5 dotes exaggerasset incendia, possibile non est numero comprehendi
 quanti cottidie paene per singulas quasque urbes et provincias martyres
 [V] efficiebantur. etenim apud Nicomediam vir quidam de nobilibus ho- 5
 nore et dignitate saeculi illustris, simul ut vidit adversum cultores dei
 in foro crudelia edicta pendere, calore nimio fidei ignitas, publice po-
 10 pulo inspectante iniecta manu librum iniquae legis detrahit ac manu-
 tatim discerpit. Augusto in eadem urbe simul cum Caesare constituto,
 ad quos cum relatum esset religiosi et illustris viri factum, continuo
 omni in eum crudelitatis genere desaevientes, ne hoc quidem solum
 15 efficere quiverunt, ut eum maestum aliquis videret in poenis, sed laeto
 atque hilari vultu, cum iam viscera in supplicis detecissent, spiritus
 tamen laetabatur in vultu, ex quo tortores sui gravius cruciabantur.

NPOF

2 ponendum *N* | 8 ut] et *F* | 15 in] iam *F*

ἐπομείρας ὡς ἔν ἐπὶ τοιοῦτόν τοιμήματι. τὸ ἄλυπον καὶ ἀτάραχον
 εἰς αὐτὴν τελευταίαν διατήρησεν ἐναπλοήρ'

πάντων δὲ ὅσοι τῶν πόποτι ἀνεμνούνται θαυμάσιοι καὶ ἐπ' 5 6 1
 ἀδούμῃ βεβοημένοι αἰτε περ' Ἑλλήσιν εἴτε παρὰ βασιλάρχοις. θεῖους
 5 ἤρχοντες ὁ καιρὸς καὶ διαπραγαίει μάρτυρας τοὺς ἀμφὶ τὸν Διορθέου
 δουλικὸν παῖδας. οἱ καὶ τῆς ἀνωτάτω παρὰ τοῖς δεσπότηταις ἡξιο-
 μένοι τιμῆς γρησίων τε αὐτοῖς διαθεσεί τέκνον οὐ λιπόμενοι. μεί-
 ζοντε πλοῦστον ὡς ἀλιθῶς ἤρχεται τῆς τοῦ βίου δόξης καὶ τρυφῆς
 10 τοὺς ἐπὶ εὐσεβείας ἀρεθισμοῦς τε καὶ πόρους καὶ τοὺς κεκαινονογη-
 μέτους ἐπ' αὐτοῖς πολεμώποτες θανάτους· ὧν ἐνός τιτος οἶον καὶ
 χροῖται μηροθάντες τῷ τοῦ βίου τέλει. οὐλοπείν ἐξ αὐτοῦ καὶ τὰ τοῖς
 ἄλλοις σεμνιβηζότε τοῖς ἐντεγγένουσι καταλείψομεν. ἤγγετό τις 2
 εἰς μίσην κατὰ τὴν προειρημένην πόλιν ἐσ' ὧν δεδηλώσαμεν ἀρ-
 χόντων. θείων δὲ οὐδ' προστεχθεῖς, ὡς ἐρίστατο, γεμῶς μετέροστο
 15 ἀρθῆται κελύβεται μάλιστα τὴν πᾶν σῶμα καταξείνεσθαι. εἰς ὅτε
 ἤττηθῆς καὶ ἀέρον τὸ προσεταιπιόμενον ποιήσιν. ὡς δὲ καὶ 3
 ταῦτα πάσων ἀδιάρκιστος ἦν. ὅξος λοιπὸν ἤδη τῶν ὀστέων ἐπο-
 γεινομένην αὐτοῦ οὐδ' καὶ ἀεσι γέροντες κατὰ τῶν διασπέρτων
 τῶν σῶματος μισῶν ἐρήχον ὡς δὲ καὶ ταύτας ἐπάται τὰς ἀληθ-
 20 ὀστας. ἐσχέρας τοῦτ' ἐθεῖν καὶ πῶν εἰς μίσην ἀλλετο. καὶ κροῶν
 ἐδοθῆσαν δίχην τὰ λιπύτατα αὐτῷ τοῦ σῶματος ἐπὶ τοῦ περὸς οὐκ
 εἰς ἀθροῦν ὡς ἔν μὴ οὐκτόμως ἀπαλλαγείη. κατὰ βοαχὴν δὲ ἀνῆλι-
 σαστο. σὲ πρόπτερον ἀνῆται τῶν ἐπιτεθῆντων αὐτὸν τῆς προῆς συγχο-
 25 ρουμένην. πῶν ἔν καὶ μετὰ τοιαῦτα τοῖς προσεταιπιόμενοις ἐπι-
 θέσιν. ὁ δ' ἀπὸ τῆς ἐχόμενης τῆς προθέσεως ριζιγῆρος ἐν αὐταῖς 4
 βασιλάρχοις παρέδωκε τὴν ψυχὴν. τοιοῦτων τῶν βασιλικῶν ἐνός τὸ
 μετῆρον παίδων. ἄξιον ὡς ὄντως καὶ τῆς προσηγορίας· Πέτρος

7—9 Hebr. 11, 26

ATERBDMΣI

1 τοιοῦτο ABDM τὸ τοιοῦτο TER | 2 τελευταίαν > R | 3 ε ABD
 5 M 150. 5 Σ 3 Z ER | τῶν ATER > BDM | 6 7 τιμῆς ἡξιομένου BD
 10 αὐτοῦ BD | 12 τοῖς ἐντεγγένουσι > R | καταλείψομεν T¹B, T
 οὐκὴ Basar corr. | 13 δεδηλώσε M | 17 πάσων > M | 18 καὶ > BD
 22 ἀθροῦν T | 22, 23 ἀνῆλίσαστο BDMΣ ἀνάλισσαστο ATER | 24 πρὸς
 ταπιόμενοις M προσετασσομένοις BD das was ihm befohlen war Σ πρατιομένοις
 ATER | 25 26 αὐταῖς βασιλάρχοις — τὴν ψυχὴν BD αὐταῖς τῶς βασιλάρχοις — τὴν
 ψυχὴν M αὐταῖς — τὴν ψυχὴν τῶς βασιλάρχοις AR αὐταῖς — τὴν ψυχὴν βασιλάρχοις
 QT | 26 παρέδωκε ATERMΣ ἀπέδωκε BD | τοιοῦτων τῶν T¹EBD τοιοῦτο
 25 BM τοιοῦτων τῶν A τοιοῦτων T | 27 ἄξιον M ἄξιον Σ

quod omnia suppliciorum genera consumebant in eum. quem ne tristem quidem ex his reddere poterant.

- [VI] Post hunc ad unum ex Dorothei sodalibus, qui in cubiculo regis 6
 erant quique semper in affectu habiti fuerant liberorum, intentionis trans-
 5 fertur insania. etenim cum de immensis supra memorati martyris sup-
 plicii liberius causaretur, et duci ipse iubetur in medium atque immo-
 lare compellitur, abnuens imperatur adpendi et flagris toto corpore laniari,
 videlicet ut doloris necessitate faceret quod praecipiebatur invitus. at 3
 ille cum maneret immobilis, visceribus iam pelle nudatis iubetur aceto
 10 ac sale perfundi. eumque etiam hoc tormenti genus constanter ac for-
 titer tolerasset, craticula prunis substrata poni iubetur in medio, ibique
 quod reliquum fuerat in verberibus absorpti corporis, superponi et non
 ad subitum, sed sensim paulatimque succendi, quo scilicet poena prote-
 laretur in longum. eumque ministri scelerum hinc modo corpus, modo 4
 15 inde versantes, per membra singula poenas inciperent et supplicia reno-
 varent, sperantes ab eo elicere se posse consensum, ille firmus in fide
 et ovans in spe consumptis iam et igne resolutis carnibus suis ultimam
 spiritum in fide laetus exhalat. tali Petrus, hoc enim ei nomen est,
 martyrio decoratus, vere Petri extitit et fidei heres et nominis. huius 5
 20 institutor in disciplina et magister in officiis, quae intra palatium ex-
 hibebantur, Dorotheus erat, cubiculi regii praepositus, habens secum
 officio, fide et magnanimitate parem Gorgonium, quorum institutionibus
 optimis omnes paene cubiculi ministri in fide dei vigilanter et libere
 persistebant. Dorotheus igitur et Gorgonius, cum Petrum tam crudelibus
 25 viderent atque inmanibus suppliciis cruciari, constanter et libere: »Citr-
 aiunt, »imperator, punis in Petro mentis sententiam, quae in nobis au-

NPOF

- | | | | |
|--|-------------------|----------------------|------------------------|
| 3 in <i>ou.</i> N | 9 maneret et N | 10 ac | 12 adunepi <i>NPOF</i> |
| 15 inciperent] <i>libri</i> ingererent <i>add.</i> | 17 (in) <i>PF</i> | 23 alitibus <i>N</i> | |
| 24 petro N | 25 videret N | | |

γὰρ ἐκείναι. οὐ χεῖρονα δὲ καὶ τὰ κατὰ τοὺς λοιποὺς ὄντα λόγον 5
 γινώσκοντο συμμετρίας παραλείνομεν. τοσοῦτον ἰστορήσαυτε, ὡς ὁ
 τε Λαοδότειος καὶ ὁ Γοργόνιος ἑτέροις ἅμα πλείουσιν τῆς βασιλικῆς
 οἰκιστίας μετὰ τοὺς πολυτρότους ἀγῶνας βρόχον τὴν ζωὴν μετα-
 5 λήξαντες, τῆς ἐνθέου νίκης ἀτηνέγκαντο βραβεῖα. ἐν τούτῳ τῆς 6
 κατὰ Νικομήδειαν ἐκκλησίας ὁ τηρικεῦτα προσιστὸς Ἄνθιμος διὰ
 τὴν εἰς Χριστὸν μερτύριον τὴν γεφαλὴν ἀποτέμνεται· τούτῳ δὲ
 πλήθος ἄθροον μερτύριον προστίθεται, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν τοῖς κατὰ
 τὴν Νικομήδειαν βασιλείαις προκαίῃς ἐν αὐταῖς δὴ ταῖς ἡμέραις
 10 ἀσθένειας, ἦν καθ' ἑτόνοιαν ψευδῆ πρὸς τῶν ἡμετέρων ἐπιχειρη-
 θῆναι λόγον διαδοθέντος. παρρησιᾶ σφοδρῶν βασιλικῶν γέματι τῶν
 τῆδε θεοσεβῶν οἱ μὲν ξίφει κατασφάτιοντο, οἱ δὲ διὰ πρὸς ἑτε-
 λειοῦντο, ὅτι λόγος ἔχει προθυμίας θείας τινὶ καὶ ἀρρήτῳ ἄνδρα
 ἅμα γενναίῳ ἐπὶ τὴν πρὸν καθάλεισθαι· δῆσαντες δὲ οἱ δῆμοι
 15 ἄλλο τι πλήθος ἐπὶ σκέψαι τοῖς θαλαττίοις ἐναπέροιστον βυ-
 θοῖς. τοὺς δὲ γε βασιλικούς μετὰ θάνατον παῖδας, γῆ μετὰ τῆς 7
 προσηκούσης κηδείας παραδοθέντες, αὐτῶν ἐξ ὑπαρχῆς ἀνορέξαντες
 ἐναποροῖσαι θαλάττη καὶ αὐτοὺς ὄροντο δεῖν οἱ νενομισμένοι δεσπό-
 ται, ὡς ἂν μὴ ἐν μήμασιν ἀποκειμένους προσκυνοῖεν τινες, θεοῦς
 20 δὲ αὐτούς, ὡς γε ὄροντο, λογιζόμενοι. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς Νικο-
 μηδείας κατὰ τὴν ἐσχὴν ἀποτελεσθέντα τοῦ διωγμοῦ τοιαῦτα οὐκ 8
 εἰς μακρὸν δ' ἑτέρον κατὰ τὴν Μελιτηνὴν οὕτω καλομένην χώραν
 καὶ εὖ πάλιν ἄλλων ἀμφὶ τὴν Συρίαν ἐπιγεγῆναι τῇ βασιλείᾳ πε-
 πειραμένον, τοὺς παρταχῶς τῶν ἐκκλησιῶν προσιστῶτας εἰσχαταῖς
 25 καὶ δεσμοῖς ἐκείναι πρόσταγμα ἐφοῖτα βασιλικόν. καὶ ἦν ἡ θεία 9
 τῶν ἐπὶ τοῦτοις γινόμενον πᾶσαν διήγησιν ὑπεραίρουσα, μυσίον
 πλήθος ἐν παντὶ τόπῳ καθιερωγμένον καὶ τὰ παρταχῆ δεσμο-
 τήρια, ἀνδροσφόροις καὶ τεμβροσφόροις πάλαι πρότερον ἐπεσκευασμένα.

ATERBDMΣ, I

1 χεῖρον M λόγον ABDM λόγον T·ER λόγον T¹ | 3 τε BDM γε ATER
 4 βρόχου > Σ | 5 βραβεῖα AT¹B τὰ βραβεῖα T·ERDM | H ER | 8 9 ἐν-
 νικομήδειαν > B¹ + B^{1m} | 13 ὅτι Schw ὁ τε ΠΣ | θεία τινὶ καὶ T·ER
 BDMΣ τινὶ καὶ A¹T¹ τινὶ A^c τινὶ θεοστῶρα καὶ Trm | 14 ἐπὶ ARBDM > TE
 καθάλεισθαι M καθάλλεσθαι ATERBD | δῆμοι] Feinde Σ | 15 ἐναπέροιστον
 ABDM ἐναπεροῖσποντο T·E ἐναπεροῖσποντον Tr, R¹ [ovr auf Rasur] | 16 γῆ] τῆ M
 17 παραδοθέντες κηδείας BD | ἀνορέξαντες ATERΣ ἀνορέξαντας B [as auf
 Rasur], DM | 18 ὄροντο T durch Rasur corr., RBDMΣ ὡς ὄροντο AT¹E
 20 δὲ ATER > BDM | 21 Θ ER | 22 μακρὸν R | μελιτηνὴν D^cM μελι-
 τινῆ ATERBD; μελιτηνῆ Ar | 23 ἀμφὶ ἐπὶ R | nach Συρίαν + ὡς ταχε Tr
 25 ἐκείναι ATERM ἐκείναι BD | 27 28 δεσμοτῆρια τὰ Tr | 28 ἐπισκευασμένα BD

nibus viget? ut quid in illo crimen ducitur, quod a nobis omnibus
 confitetur? haec nobis fides, hic cultus et unanimes eademque sen-
 tentias. quos ille cum in medium nihilominus venire iussisset, similibus
 5 paene ut priores suppliciis adfectos, ad ultimum loquax adpensus vocari
 iussit. tunc et Anthimus ipsius urbis episcopus in domini lesi Christi
 confessione perdurans martyrii gloriam capitis obtruncatione suscepit.
 hunc autem tamquam vere bonum pastorem viam martyrii praesumptum
 universa paene gregis sui multitudo prosequitur. accidit namque apud
 Nicomediam in ipsis diebus partem aliquam palatii incendio conflagrare
 10 hoc imperator a nostris factum falsa suspitione praesumpsit, ex quo
 inaestimabili furore succensus iubet omnes nostros acervatim collectos
 alios quidem gladio obtruncari, alios ignibus conflagrare, sicut et illis
 per divinam gratiam maior fidei ignis ardebat. denique cum adstantes
 ministri interrogarent singulos, si forte sacrificari vellet dimitti. iam
 15 viri quam mulieres ne interrogari quidem se patiebantur, sed aliter vel
 flammis intruere vel caedentibus gladiis certatim obiectare cervices.
 eumque iam illis ipsis spectatoribus nimietas crudelitatis progressum
 ministri scelorum partem populi naviculis injectam in medium, odagos
 abducunt ibique in sententia fidei persistentes praecipitant in profundum
 20 in tantum vero apud eos rabies crudelitatis exarsit, ut regio pueros
 martyres effectos, cum secundum humanitatis ordinem fuissent supul-
 turae mandati, effoderent denuo et corpora eorum proicerent in mare,
 hoc dicentes: »ne forte dii efficiantur Christianorum et illi, qui deos
 adorare nolunt, servos nostros incipiant adorare«. putant enim, quod
 25 divinus apud nos honor martyribus deferatur. cum tamen apud Nicom-
 ediam gererentur, ubi cruentus et ferox auctor ipso crudelitatis puerum
 carnibus inhiabat, haud segnus etiam apud Melitenam provinciam Syriae
 30 amque omnes ecclesiarum principes carceribus retrudi et in vincula
 conici edictis principalibus urgebantur, simulque eum his ex platocri-
 tum, in carceribus constipatio. in urbe per platias homo nullus, in car-
 ceribus vacuus locus nullus, ut non tam rei ad ergastulum duci quam
 civitas tota migrasse videretur ad carcerem, catenae, quae homicidis,
 35 adulteris, venenariis et sepulchrorum violatoribus fuerant adhibita, non

NPOF

1 ut quid] ut qui N, fort. atqui | 2 uno eodem NP | 10 conflagrare
 N | 12 in om. N | 17 perceptoribus P] praesumptibus N | 19 praecipita-
 bant P | 26 ipse om. N | 27 melitenam loci | 35 venenariis N

τότε πληροῦντων ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἀνα-
 γρωστῶν τε καὶ ἐπορχιστῶν, ὡς μηδὲ χώραν ἔτι τοῖς ἐπὶ κακουρ-
 γίαις κατακρίτοις αὐτοῖσι λείπεσθαι. αὐτοῖσι δ' ἑτέρων τὰ πρότα 10
 γράμματα ἐπικατελιφτότων, ἐν οἷς τοὺς κατακλείστους θύσαντας
 5 μὲν ἔαν βαδίζωιν ἐπ' ἐλευθερίας, ἐπισταμένους δὲ μυρίαῖς καταξάινειν
 προστέτακτο βυσάνοις, πῶς ἂν πάλιν ἐνταῦθα τῶν καθ' ἑκάστην
 ἐπορχίαν μαρτύρων ἀριθμήσειεν τις τὸ πλῆθος καὶ μάλιστα τῶν
 κατὰ τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὸ Μαύρον ἔθνος Θηβαίδα τε καὶ κατ' Αἴ-
 γυπτον; ἔξ ἧς καὶ εἰς ἑτέρας ἤδη προελθόντες πόλεις τε καὶ ἐπαρ-
 10 χίας διέπρηναν τοῖς μερτεροῖς:
 Ἰσμεν γοῦν τοὺς ἐξ αὐτῶν διαλάμψαντας ἐν Παλαιστίνῃ, Ἰσμεν Z 7
 δὲ καὶ τοὺς ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης· οὗς τίς ἰδὼν οὐ κατεπλάγη τὰς
 ἀναριθμους μάστιγας καὶ τὰς ἐν τοῦτοις τῶν ὡς ἀληθῶς παρα-
 δόξων τῆς Θεοσεβείας ἀθλητῶν ἐστάσεις τὸν τε παραχρῆμα μετὰ
 15 τὰς μάστιγας ἐν θηροῖν ἀνθρωποβόρους ἀγῶνα καὶ τὰς ἐν τούτῳ
 παρόλεον καὶ διαφόρων ἄρκτων οὐσῶν τε ἀγρίων καὶ περὶ καὶ
 σιδήρῳ κεκατηριασμένων βοῶν προσβολὰς καὶ τὰς πρὸς ἕκαστον
 τῶν θηρίων θανασίους τῶν γενναίων ὑπομονάς; οἷς γιγνομένοις 2
 καὶ αὐτοὶ παρήμεν, ὀπιρῖκα τοῦ μερτερομένου σωτήρος ἡμῶν,
 20 αὐτοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν θείαν δύναμιν ἐπιπαροῦσαν ἐναργῶς
 τε αὐτῆν τοῖς μάρτυσιν ἐπιδεικνῦσαν ἱστορήσαμεν, τῶν ἀνθρωποβόρων
 ἐπὶ πλείονα χρόνον μὴ προσφάειν μηδὲ πλησιάζειν τοῖς τῶν θεο-
 γιλῶν σώμασιν ἐπιτολμῶντων, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἄλλους, ὅσοι δή-
 πουθεν ἔξωθεν ἐροθισμοῖς παρώρμων αὐτά, φερομένων, μόνων δὲ
 25 τῶν ἰερῶν ἀθλητῶν, γεμῶν ἰστούτων καὶ ταῖς χερσὶν κατασειόντων
 ἐπὶ τε σφᾶς αὐτοὺς ἐπισπωμένον (τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἐκελεύετο πράτ-
 τειν), μηδ' ὅλως ἐστατομένων, ἀλλ' ἔσθ' ὅπη μὲν καὶ ἐπ' αὐτοὺς
 ὀρμῶντων, οἷα δὲ πρὸς τινας θειοτέρας δυνάμεις ἀνακρουομένων
 καὶ αὐ πάλιν εἰς τοῦτόπισον χωροῦντων· ὃ καὶ εἰς μακρὸν γινόμενον 3
 30 θαῦμα παρήγεν οὐ σμικρὸν τοῖς θεωμένοις, ὅστε ἤδη διὰ τὸ ἄπρα-
 κτον τοῦ πρώτου δεύτερον καὶ τρίτον προσαγέσθαι ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ

ATERBDMΣΑ

1 τότε πληροῦντων AT³BD τότε ἐπλήρουν τῶν TcERM καὶ πρεσβυτέρων
 > B¹ + B^{1m} | 12 διακόνων καὶ ἀναγρωστῶν M 2 τε καὶ — χώραν ἔτι
 A τε ἔτι καὶ — χώραν BDM τε ἔτι καὶ — χώραν ἔτι TER | 9 ἐξῆς AT³EΣ
 11 Z AΣ 750, 20 BD 11 I ER 13 ἀναριθμους ATEM ἀναριθμήτους RBD
 ὡς > BD | 15 ἀνθρωποβόρους BDΣ ἀνθρωποβόρους ATERM | τὰς A τοὺς
 TERBDM 16 ἄρκτων M | 20 αὐτοῦ ATERM τοῦ BD | 21 ἐν αὐτῆν M
 23 24 ὡς ποθεν MΣ 28 δὲ ABDM ὁγ TER

episcoporum et presbyterorum diaconorumque et lectorum atque omnium religiosorum hominum colla constringunt, ita ut criminosis nec vincula superessent nec locus ergastuli resideret. verum cum pervenisset ad 10 principem aestuare carceres et per innocentium poenas locum deesse criminosis, nova rursus decreta mittuntur, ut ex his, qui conclusi erant, si qui immolare vellet, liber absecederet, qui vero abnueret, diversis poenarum generibus interiret. tum iam quantae per singulas provincias multitudines martyrum et praecipue in Africae ac Mauritaniae, Thebaidis quoque atque Aegypti regionibus extiterint, numero comprehendere 10 quis valeat?

Sed ne illorum quidem, quorum agones apud Palaestinam vel 2 7 1 Tyrum, quae est urbs maxima Foenices, praesentes inspeximus, ut dignum est, memorare sufficimus. tanta etenim ab eis virtute perseverantiae adversum inlata supplicia pro pietate certatum est, ut nisi 15 quis prius domino et salvatori nostro credat dicenti, quia ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi, et eius virtutem martyribus sciat esse praesentem, rebus gestis deroget fidem. at nos, ut dixi, non audita, sed oculis nostris inspecta 2 narramus, exquirebantur diversa tormentorum genera sibi invicem succedentia. flagris primo per omne corpus dei martyres carpebantur, 20 post haec tradebantur ad bestias, adhibebantur leones, ursi, pardi atque omne ferarum genus, aprī quoque, sed et tauri, quibus ferro et igni feritas addebatur. praeparabantur haec omnia adversum cultores dei et omnis contra eos hominum bestiarumque et elementorum crudelitas 25 armabatur. ad haec dei cultores denudati statuuntur in medio haramae loco, additur adhuc intra caveas bestiis furor, et ita saeviores semet ipsis effectae proruunt claustris, replent subito stadium, circumstant ecclesiam martyrum in medio sitam, circummeunt saepius et oblastrunt, et divinae virtutis adesse eis custodiam sentientes procul ab eorum corporibus absecedunt. sed ilico furor, qui reprimebatur in beluis, transiit 30 in homines. nemo praesentem dei virtutem, nemo divinum piis adesse sentit auxilium, sed mittuntur, quibus hoc artis est, instigare bestias adversum eos, quos divina dextera defendebat. verum illae, ut ostenderetur omnibus non feritatem deesse bestiis, sed divinam dei cultores adesse custodiam, illos ipsos, qui ad instigandum mittuntur, incredibile 35 velocitate discerpunt. et cum iam nullus ex iniustissimi artificiose au-

15—17 Matth. 28, 20

N (finit 31 in praesentem *POF*)

2 hominum] nominum *PF* numerum *N* 12 facinus *libr.* 15 omni-
om. *P* | 24 omnis om. *P*

Eusebius II.

μέστωι θηρίον. καταπλαγήραι δ' ἦν τὴν ἐπὶ τοῦτοις ἀπτόητον 4
 τῶν ἱερῶν ἐκείνων κατερίαν καὶ τὴν ἐν σώμασι νέοις βεβηκῆταν
 καὶ ἀδιάτρεπτον ἔσταςιν. ἰούρας γοῦν ἡλιζίαν οὐδ' ὅλον ἔτων
 αἰῶσι δίχα δισημῶν ἔστωτος νέον καὶ τὰς μὲν χεῖρας ἐφαπλοῦντος
 5 αἰς σταυροῦ τύπον, ἀκαταπλήκτω δὲ καὶ ἀτρεμεῖ διανοίᾳ ταῖς πρὸς
 τὸ θεῖον σχολαίαιτα τεταμένον λιταῖς μηδ' ὅλος τε μεθισταμένον
 μηδ' ἀποκλίνοντος· ποι τοῦ ἔρθαι εἰστήκει τόπον, ἄρτων καὶ περ-
 δάλειων θεμοῦ καὶ θανάτου πρεόντων σχεδὸν αὐτῆς καταπτομένων
 αὐτοῦ τῆς σαρκός, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως θεῖα καὶ ἀπορήτω δυνάμει
 10 μόνον οὐχὶ γραττομένον τὸ στόμα καὶ αὐθις παλινδρομοῦντων εἰς
 τοῦπίσω. καὶ οὗτος μὲν τις τοιοῦτος ἦν· πάλιν δ' ἄν ἕτερον εἶδες 5
 (πέτετε γὰρ οἱ πάντες ἐτήγγανον ἡγρωσμένῳ τάρῳ παραβληθέντας,
 ὡς τοὺς μὲν ἄλλους τῶν ἔξωθεν προσιόντων τοῖς κέρασιν εἰς τὸν
 αἶρα ἦπτων δισπάραττεν, ἡμιθνήτας αἰρεσθαι καταλιπόν, ἐπὶ
 15 μόνου δὲ θεμοῦ καὶ ἀπειλῆ τοὺς ἱεροὺς ὀρμῶν μάρτυρας οὐδὲ
 πλησιάζειν αὐτοῖς οἷός τε ἦν, κριτίτω δὲ τοῖς ποσὶν καὶ τοῖς κέ-
 ρασιν τῆδε κάκιστος χροόμενος καὶ διὰ τοὺς ἀπὸ τῶν κατήρων ἐρε-
 θισμοὺς θεμοῦ καὶ ἀπειλῆς πρίτω αἰς τοῦπίσω πρὸς τῆς ἱερῆς ἀνθ-
 εἰλετο προνοίας, ὡς μηδὲ τοῦτον μηδὲν μηδαμῶς αὐτοὺς ἀδική-
 20 σεντος. ἕτερα ἄττα αὐτοῖς ἐπεγέσθαι θηρία. τέλος δ' οὖν μετὰ 6
 τὰς θειὰς καὶ ποιζίλας τοῦτων προσβολὰς ξίσει κατασφαγέντες οἱ
 πάντες ἀπὸ γῆς καὶ τέγων τοῖς θελαττίοις παραδίδονται χύμασιν,
 καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ ἄγων τῶν κατὰ Τύρον τοὺς ἐπερ εὐσεβείας 8
 ἀθλοὺς ἐνδειξαμένων Ἀργεπτιῶν·
 25 θεαμάσαι δ' ἄν τις αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκείας γῆς μαρ- H
 τυρήσαντας, ἔρθαι μοίτοι τὸν ἀριθμὸν, ἀθροῖα ἕμε γενειξίν καὶ
 παισίν, ἐπερ τῆς τοῦ σωτηῆρος ἡμῶν διδασκαλίας, τοῦ προσκεῖρον
 ἔην κατασφορήσαντας, διασφόνος ἐπίμειναν θανάτου, οἱ μὲν αὐτῶν
 μετὰ ξιμοῦς καὶ σταβλόσαις μέστιγὰς τε χαλεπωτάτας καὶ μερῖας
 30 ἄλλας ποιζίλας καὶ φριχτὰς ἀκοῦσαι βασάνου περὶ παραδοθέντας.

8. 18 Act. 9, 1

ATERBDMΣI

6 τεταμένον R | 7 ποι ABDΣ ποιν TcERM
 > Tc | 8 σχεδόν ABD ἄρτων M ἄρτων TER 8 σχεδόν TERBDMΣ καὶ
 σχεδόν A | 11 τις τοιοῦτος BDMΣ τοιοῦτός τις TE οὖν τοιοῦτός τις AR
 12 πέτετε - ἐτήγγανον > BDΣ παραβληθέντες M 16 κριτίτω DM
 20 δ' οὖν BDM δὲ οὖν ATER | 25 H ΑΣ 752. 3 BD IA ER | 27 προσκε-
 κῆτος TcE | 28 διασφόνος ABDM διασφόνος μὲν TER | 29 μετὰ ARcBDMΣI
 > TcE

deret accedere, iubentur ipsi sancti martyres commotis manibus et velut provocantibus incitare adversum se beluas. sed ne sic quidem pati aliquid poterant, verum et si forte aliqua fuisset ex beluis concitata, cum venisset ad proximum, protinus in semet ipsam conversa repedabat.

5 tum vero stupor ingens et pavor omnes, qui in spectaculis considebant. 3. 4 invaserat, videntes homines nudos, in quibus plurimi primae adhaec aetatis, in medio tot ac tantarum positos ferarum intrepidus omnes et impavidos extentis ad caelum palmis et oculis ac mente totos cum de-

10 non solum nihil curare terrena, verum ne carnem quidem suam magni pendere et ipsis iudicibus pavore trementibus reos lacto et hilari vultu in medio persistere bestiarum. sed o durae et impiae mortalium mentes! bestiarum feritas dei virtute mansuescit, humana vero rabies nec ferarum mitescit exemplis. sed temptatur adhuc ab hominibus deus. iubentur 5 alii vere eriminosi bestiis subrigi. qui tamen ilico ut apparuerunt, alius a leone, alius a pardo, ab ursis alius exesus aut a tauro in aera dispersus est, et ita omnes intra momentum temporis pereunt. sed nec sic quidem incitatae bestiae cultoribus dei aliquid molestiae generabant. divino spiritu eos velut muris validissimis ambiente. verax namque ille est, qui dixerat: ubi fuerint ex vobis duo vel tres, ibi ero in 10 medio eorum. cum nec igitur sic quidem aliquid egisset humana saevitia, iubentur mutari ferae et ablatis prioribus aliae rursus dimitti. quae cum et ipsae similiter ut priores nihil triste dei cultoribus intulissent, amotis etiam his saeviores feras martyribus homines mittunt. qui soli possunt inmanitate beluas, crudelitate feras, atrocitate bestias superare. gladiis igitur peragunt, quod bestiis nequiverunt. et ut in om- 6 nibus se ostenderent beluis esse nequiores, prohibebant etiam cadavera mandari terrae, sed iubebant fluctibus dari. haec apud Tyrum vere- 8 randi martyres, qui ad illam urbem de Aegypti partibus venerant, mirifica certamina desudarunt.

In sua vero provincia apud Aegyptum innumerabiles alii non inferiori gloria tam viri quam feminae. sed et pueri ac senes pro fide domini nostri Iesu Christi praesentem vitam parvi pendentes futurae gloriae beatitudinem quaesiere. quidam ex ipsis post verbera, post ungulas, post flagella aliosque diversi generis horribiles cruciatus illumis-

19/20 Matth. 18, 20

POF

2 ne] nec O | 6 plurimi primae] plurimae P 2 11 1207. | 8 pavoris
 PF extensis O | 14 subregi P | 16 nec in P | 18 vocat] ab P
 20 nec igitur] F ne igitur O igitur nec P | 24 possunt] ut possunt F
 33 quaesiuere OF

οὐ δὲ πάλιν καταβροχθισθέντες. ἄλλοι δ' εὐθαρσῶς τοῖς ἀπο-
 τέμνουσι τὰς ἑαυτῶν προτινέντες κεφαλὰς. οἱ δὲ καὶ ἐναποθε-
 ρόρτις ταῖς βασάνοις. ἕτεροι δὲ λιμῶ διασφαρέντες, καὶ ἄλλοι πάλιν
 ἀρασπολοπισθέντες, οἱ μὲν κατὰ τὸ σῆμηδες τοῖς κακούργοις. οἱ δὲ
 5 καὶ μαρόνοι ἀνάπαιιν κάτω κάρα προσηλωθέντες τηρούμενοί τε
 ζῶντες, εἰς ὅτε καὶ ἐπ' αὐτῶν ἰσχύων λιμῶ διασφαρέν.

Πάντα δ' ἐπεραῖρα λόγον καὶ ἄς ἐπέμειναν αἰτίαι καὶ ἀληθ-
 6 νόμας οἱ κατὰ Θεβαΐδα μέρτερες. ὁστρούχοις ἀντὶ ὀνύχων ὄλον τὸ
 σῆμα καὶ μέγροις ἀπαλλαγῆς τοῦ βίου καταξαινόμενοι. γέναϊά τε τοῖν
 10 ποδοῖν ἐξ ἐνός ἀποδεσμοῦμενα μετιώρα τε καὶ διαέρια κάτω κεφαλὴν
 μεγάλους τισὶν εἰς ἕπος ἀνελάζόμενα γεμηοῖς τε παντελῶς καὶ μηδ'
 ἐπιπεκαλεμμένοις τοῖς σώμασιν θείαν ταύτην ἀσχύστην καὶ πάντων
 ὁμοτάτην καὶ ἀπανθρωποτάτην τοῖς ὄφουσιν ἅπασιν παρσιχημένα
 ἄλλοι δ' αὖ πάλιν δένδροισιν καὶ πρέμνοις ἐναπέθνησκον δεσμού-
 15 μοι τοῖς γὰρ μέλιστε στεροροτάτους τῶν κλάδων μηχαναῖς τισὶν
 ἐπὶ ταῦτ' ὀρεῖζοντες εἰς ἐκάτιρά τε τοῦτων τὰ τῶν μερτέρων
 ἀποτέροντες σκέλη, εἰς τὴν ἑαυτῶν ἠγίεσαν τοὺς κλάδους γέρεσθαι
 γένων. ἄθροον τῶν μελῶν διασπασμὸν καθ' ὧν ταῦτ' ἐνεχείρουν
 ἐπιροῦντες. καὶ ταῦτά γε πάντα ἐνηργεῖτο οὐκ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας 3
 20 ἢ χρόνον τινα βραχύν. ἀλλ' ἐπὶ μακρὸν ὄλον ἐτῶν διάστημα, ὅτε
 μὲν πλιόνον ἢ δέκα, ὅτε δὲ ἐπέθ τοὺς εἰκοσι τὸν ἀριθμὸν ἀναιρω-
 μίνων, ἄλλοτε δὲ οὐκ ἦττον καὶ τριέκοιτα. ἤδη δ' ἐγγύς ποιν ἐξή-
 ζοντα, καὶ πάλιν ἄλλοτε ἑκατὸν ἐν ἡμέρα μὲν ἄνδρες ἅμα κομιδῇ
 25 ρηαίοις καὶ γενεαῖσιν ἐκτίοντο. ποιζίλαις καὶ ἐναλλαττούσαις τι-
 μορίαις καταδικαζόμενοι. ἰστορήσαμεν δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῶν 4
 τόπων γινόμενοι πλιόνος ἀνθρώπων κατὰ μίαν ἡμέραν τοὺς μὲν τῆς
 κεφαλῆς ἀποτομῆν ἐποιεῖντας, τοὺς δὲ τὴν διὰ τοῦς τιμορίας,
 ὡς ἀμβλέεσθαι γοργέοντα τὸν σίδηρον ἀποροῦντά τε διαθλέεσθαι
 αὐτοῦς τε τοὺς ἀναιροῦντας ἀποζάμνοντας ἀμοιβῶν ἀλλήλων δια-
 30 δέχεσθαι ὅτε καὶ θειμεσιωτάτην ὁμοῖν θείαν τε ὡς ἀληθῶς δύνε-
 μιν καὶ προθεμίαν τῶν εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ πεπωτευκότων

ATERBDMΣΑ

1 καταβροχθισθέντες Zimmermann καταβροχθισθέντες Π | 2 προτινέντες
 RBDM προτινέντες ATE | 6 καὶ λιμῶ M | 7 Θ ΑΣ 752, 6 BD | 9 καὶ
 TERBDM > A | 11 nach ἀνελάζόμενα und gepisselt + Σ | 11/12 ρηαίς τε
 κεκαλεμμένοις T¹ corr. T²T³ | 13 καὶ ἀπανθρωποτάτην > M | 17 ἠγίεσαν
 εἰς τὴν ἑαυτῶν M | τοῖς > BD | 20 ὄλον M | 21 πλιόνων τῶν δέκα
 BD | 22 ποιν BDM ποιν καὶ ATER | 24 25 τιμορίας RBDM τιμορίας θεαί-
 26 των ATEM | 25 26 τῶν τόπων AB, D¹ corr., MΣΑ τῶν τόπων TERD¹
 28 τ¹ BDMΣ ἀε ATER | 31 τῶν ATER τῶν M τὴν BD | καὶ 97 M¹

traditi sunt, alii in mare praecipitati, nonnulli etiam capite caesi, ita ut sponte cervices suas securibus darent, nonnulli inedia consumpti, alii patibulis adfixi, in quibus quidam more perverso capite deorsum presso et pedibus in sublime sublatis.

1 5 Apud Thebaida vero omnem narrationem superat agitata crudelitas. 6 9 1
 pro unguis testas fictilium vasculorum adhibebant tortores, quibus omne
 corpus eo usque lacerabant, donec totam carnis traherent cutem. mulieres
 quoque nudas, ita ut ne pudenda quidem contegerentur, arte quadam
 compositis machinis uno pede in excelsum suspensas et capite in terram
 0 demersas indignissimo spectaculo expositas pendere per diem continuum
 sinebant. alias sicubi vicinae sibi duae arbores inveniebantur, vi quadam 2
 ab utraque inflexis contra se invicem ramis eisque singulis singulos pedes
 martyris obligantes subito ramos, quos vi inflexerant, relaxabant, qui
 cum ad situm suum naturali impetu referrentur, disceptis despiciatisque
 5 visceribus avulsa secum membra rapiabant. et hoc non paucis aliquibus 3
 diebus aut parvo tempore, sed per annos aliquot cottidie, quando minimum,
 decem, interdum autem et centum in una die viri vel mulieres, sed et
 parvuli supra dictis poenarum generibus trucidabantur. verum et nos 4
 ipsi per idem tempus, cum in Aegypti partibus iter ageremus, oculis
 0 nostris inspeximus, ut sedenti pro tribunalibus saevissimo praesidi offer-
 rebantur innumeri fidelium populi, quos ille singulos per ordinem con-
 fessos se Christianos capite plecti iubebat. cumque hi certatim se et
 sponte gladio subicerent confessione praemissa, ille inhumanus et erubus
 nec multitudinis contemplatione nec virtutis eorum magnanimitate per-
 5 motus duci nihilominus omnes et caedi capite iubet. egrediuntur euncti
 pariter ad contiguum moenibus campum, non carnificum nexibus tracti,
 sed fidei vinculis conligati. nemo defuit, cum nemo servaret, sponte
 omnes, immo et alter alterum praeventes cervices caedentibus obice-
 0 tabant. defecerunt carnificum manus et succedentes sibi invicem fati-
 gati sunt, hebetata est acies gladii. videbam fessos residere carnifices,
 vires resumere, animos reparare. mutare gladios, diem quoque ipsum
 non sufficere ad poenam. nullus tamen ex omnibus, ne parvulus quidem 5
 infans deterreri potuit a morte, sed hoc solum singuli pavoscebant. ne-
 forte dum properum sol vergens clauderet diem, separatis a consortio
 5 martyrum remaneret. sic confidentia fidei constanter et fortiter omni
 laetitia et exultatione mortem praesentem velut aeternae vitae principia
 rapiabant. denique cum priores quique iugularentur, reliqui non des-

POF

5 superat | super P | 7 traherent | P eraderent F eraderent 11 | 11 ad | omne
 P | 19 in om. P | 23 crudus | PO1 crudelis O2F | 37 dum PF | iugulantur F

οργισομένων. ἅμα γοῦν τῇ κατὰ τῶν προτέρων ἀποσέσει ἐπε-
 πήδον ἄλλοθεν ἄλλοι τῶ πρό τοῦ δικαστοῦ βήματι Χριστιανούς
 ὡς ὁμολογοῦντες. ἐσθροτίστως μὲν πρὸς τὰ δεινὰ καὶ τοὺς τῶν
 5 πολυαἰδῶν βεσάνων τρόπους διακείμενοι. ἀκατεπλήρως δὲ παρορ-
 σιαζόμενοι ἐπὶ τῇ εἰς τὸν τῶν ὅλων θεὸν εὐσεβείᾳ μετὰ τε χαρᾶς
 καὶ γέλοτος καὶ εὐφροσύνης τὴν ἐστέτην ἀπόφασιν τοῦ θανάτου
 καταδεχόμενοι. ὅστε πᾶλλεν καὶ ἕναρος καὶ εὐχαριστίας εἰς τὸν
 τῶν ὅλων θεὸν μέγας αὐτῆς ἐσχάτης ἀναπέμπτειν ἀναπροῆς. θαν- 6
 μέσιοι μὲν οὖν καὶ οὗτοι. ἐξαιρέτως δ' ἐκεῖνοι θανασιώτεροι οἱ
 10 πλοῦτω μὲν καὶ εὐγενεῖα καὶ δόξῃ λόγῳ τε καὶ γίλωσσίᾳ διε-
 πρόφαρτες. πάντα γὰρ μὴν δεύτεροι θέμενοι τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας
 καὶ τῆς εἰς τὸν σωτῆρα καὶ κτίον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως.
 οἷος Φιλόσοφος ἦν. ἐσχῆν τινα οὐ τὴν τεχνῶσαν τῆς κατ' Ἀλεξάν- 7
 δρειων βασιλικῆς διοικήσεως ἐγκρατισμένου. ὃς μετὰ τοῦ ἀξιόμητος
 15 καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς τιμῆς. ἐπὶ στρατιωτικῆς δορυφορούμενος. ἐκείτη
 ἀνεκρίνατο ἡμέρας. Φιλίας τε τῆς Θμονιτῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.
 διατρέψας ἀνήθ' αὐτῆς κατὰ τὴν πατρίδα πολιτείας τε καὶ λειτουργίας
 ἐν τε τοῖς κατὰ γίλωσσίαν λόγοις οἱ καὶ μνηστὸν ὄσον πρὸς αἰ- 8
 ματός τε καὶ τῶν ἄλλων γίλων ἀντιβολοῦντων. ἴτι μὴν τῶν ἐπ'
 20 ἀσίας ἀρχόντων. πρὸς δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ δικαστοῦ παρεκλιούντος
 ὃς ἂν αὐτῶν οἴκτιον λάβοιεν φειδώ τε παιδῶν καὶ γυναικῶν ποι-
 ῆσαιτο, οὐδ' αὖτως πρὸς τῶν τοσοῦτων ἐπὶ τὸ γιλοζῶσθαι μὲν ἐλέ-
 σθαι. καταφρονησάσθαι δὲ τῶν περὶ ὁμολογίας καὶ ἀρνήσεως τοῦ σω-
 τῆρος ἡμῶν θεοῦ ἐπήχθησαν. ἀνδρείῳ δὲ λογισμῷ καὶ γιλοσόφῳ.
 25 μᾶλλον δὲ εὐσεβῆ καὶ γιλοθέῳ ψυχῇ πρὸς ἐπίεσιν τοῦ δικαστοῦ
 τὰς τε ἀπειλὰς καὶ τὰς ἕβρας ἐστέντετες. αἴψω τὰς κισαλὰς
 ἀπειμήθησαν.

Ἐπὶ δὲ καὶ τῶν ἐξοθεν μαθημάτων ἔγεγα πολλοῦ λόγον ἄξιον ἰ-
 γνήσθαι τὸν Φιλίων ἔραμεν. αὐτὸς ἑαυτοῦ παρίτω μάρτυς. ἅμα μὲν
 1 ἑαυτὸν ὅστις ποτ' ἦν. ἐπιδιίξων. ἅμα δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἐν τῇ
 Ἀλεξανδροῦς συμβεβηκότα μαρτυρία ἀκριβέστερον μᾶλλον ἢ ἡμεῖς
 ἰστορήσων διὰ τούτων τῶν λέξεων

ATERBDM Σ [—27 ἀπειμήθησαν]. Σsm [von 28 ἐπί—32 λέξεων]. 1

1 προτέρων ἑπίων Σ [8277 für 8277] | 3 σφᾶς αὐτοῦς M | πρόσ
 ABDM εἰς TER | 8 ἀναπροῆς ATER προῆς BDM | 9 οὖν ATEDM > RB
 13 IB ER I M | 15 στρατιωτῶν M | 16 IF ER IA M | ὁμοιῶν BD
 19 ἄλλως BD | 21 τε καὶ αἰδῶν M | 21 22 ποιήσαντο M | 25 ἀπάσας BDM
 πάσας ATER | τοῦ ATERM τὰς τοῦ BD | 28 I A Σ 769. 2 IB M IA ER
 74. 23 I BD 8 IA BD | 30 ἐγ ABDM > TER

diae aut torpori animos indulgebant, sed psallentes et hymnos deo can-
 nentes locum quisque sui martyrii expectabat, ut haec agentes etiam
 X] extremos spiritus in dei laudibus exhalarent. o vere mirabilis et omni 6
 veneratione dignus grex ille beatorum, turma virorum fortium, corona
 5 splendoris gloriae Christi. hanc sane coronam pretiosior omnium lapis
 et gemma nobilior adornabat, hanc turmam praebat ductor industrior. 7
 hunc gregem pastor nobilior decorabat. Phileas huic nomen est, qui
 erat episcopus urbis ipsius, quae appellatur Thmuis. hic nobilitatem
 primi generis secundum animi virtutem de caelestibus trahebat, de ter-
 10 renis vero, quantum ad saeculum pertinet, primis in Romana re publico
 fuerat honoribus functus, eruditione quoque liberalium litterarum et
 omnibus quae ad animi virtutem pertinent exercitiis adprime eruditus.
 novissimam hanc, quae prior est omnium, secundum deam philosophiam
 ita suscepit, ut omnes, qui praecesserant, anteiret. cumque plurimos 8
 15 propinquos et consanguineos nobiles viros in eadem urbe haberet, fre-
 quenter ad praesidem ducebatur eiusque monitis adquiescere tot et
 tantis propinquis exorantibus, respectum habere uxoris et contempla-
 tionem suadebatur suscipere liberorum neque coepta praesumptione
 persistere. ille vero, velut si saxo immobili unda adlideretur, garru-
 20 tium dicta respuere, animo ad caelum tendere, deum in oculis habere,
 parentes et propinquos sanctos martyres et apostolos ducere, aderat
 tunc quidam vir agens turmam militum Romanorum, Filoromus nomine,
 qui cum videret Phileam circumdatum lacrimis propinquorum et praes-
 sidis calliditate fatigari nec tamen flecti aut infringi ulla temis posse,
 25 exclamat: >quid inaniter et superfluo constantiter viri temptatis? quod
 eum, qui fidem deo servat, infidelem vultis efficere? quid cum cognis
 negare deum, ut hominibus adquiescat? non videtis, quod aures eius
 vestra verba non audiunt? quod oculi eius vestras lacrimas non vident?
 quomodo potest terrenis lacrimis flecti, cuius oculi caelestem gloriam
 30 contuentur?< post haec dicta cunctorum ira in Filoromum versa unam
 eandemque eum cum Philea subire sententiam poseunt, quibus libenter
 aduens iudex utrumque plecti capite iubet.

Verum quoniam Phileae fecimus mentionem et ingenii atque pro- 10 1
 ditionis eius studium praedicavimus, non videtur absurdum, si aliquo ex
 35 opusculis eius, in quibus de martyrum passionibus memorat, historiam
 huic, quae ad rem videlicet pertinent, inseramus. scribens igitur ad
 Thmuitas idem Phileas post aliquanta haec refert:

POF

1 animas P¹ psallebant P | 2 expectabant P | 6 dicitur P² | 8 thmuis
 PO² thmuis O¹ thmuis F | 16 adquiescere tot| adquiesceret ut F | 17 libere
 P | 19 uero om. P | 37 thmuitas P thmuitas F thmuitas O¹ thmuitas O²

ΑΠΟ ΤΩΝ ΦΙΛΕΟΥ ΠΡΟΣ ΘΜΟΥΤΤΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

>τούτων ἐπάντων ἐποδευμάτων ἡμῶν καὶ ἐπορημεῶν καὶ καλῶν ²
 >γροισμάτων ἐν ταῖς θείαις καὶ ἱεροῖς γραφαῖς κειμένων. οὐδὲν
 >μελλήσατε: οἱ μακάριοι δὲν ἡμῶν μάρτυρες. τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα
 5 >πρὸς τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν καθαρῶς τείναντες καὶ τὸν ἐπ' εὐσε-
 >βείῳ θάνατον ἐν τῷ λαβόντες. ἐπρὶξ τῆς κλήσεως εἶχοντο. τὸν μὲν
 >κρίσιον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐφρόντες ἐνανθρωπήσαντα δι' ἡμῶν.
 >ἵνα πᾶσαν μὲν ἁμαρτίαν ἐκκόψῃ. ἐχόδια δὲ τῆς εἰς τὴν εὐόριον
 >ζωὴν εἰσοδὸν ἡμῶν καταθήται· οὐ γὰρ ἀρπαγμὸν ἠγάθετο τὸ
 10 >εἶναι ἴσα θεῷ. ἀλλ' ἐαυτὸν ἐξένοσεν μορφήν δοῦλου λα-
 >βόν. καὶ ὁμήματι ἐφείθεῖς ὡς ἄνθρωπος ἐαυτὸν ἑταπει-
 >νώσεν ἕως θανάτου. θανάτου δὲ σταυροῦ· δι' ὃ καὶ >ζη- ³
 >λοῦσατε τὰ μίζωρα χαρίσματα οἱ χριστοφόροι μάρτυρες πάντε-
 >μὲν πόρον καὶ περτοίας ἐπινοίας αἰσιμῶν οὐκ εἰς ἄπεξ. ἀλλ' ἦδη
 15 >καὶ διέτρεχόν τινα ἐπίμεινον. πᾶσας δὲ ἀπειλὰς οὐ λόγους μόνον.
 >ἀλλὰ καὶ ἱεροῖς τῶν δορυφόρων κατ' ἐντῶν φιλοτιμομένων. οὐκ
 >ἐνδίδουσαν τὴν γνώμην διὰ τὸ τῆς τελείας ἀγάπης ἔξω βάλλειν τὸν
 >κόπον· ὃν καταλείπει τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐφ' ἐκάστη βεβάνου ⁴
 >ἀνδρείαν τίς ἂν ἐξείσειεν λόγος; ἀρέσκως γὰρ οὐσῆς ἀπαισι τοῖς
 20 >βουλομένοις ἐνβρίσκειν. οἱ μὲν ζῆλοισ ἐπινοοῦν. ἔτιφοι δὲ ἠέβδοι.
 >ἄλλοι δὲ μέστίζον. ἔτιφοι δὲ πάλιν ἡμῶν. ἄλλοι δὲ σχολινοῖσι. καὶ ⁵
 >ἢν ἡ θεία τῶν αἰσιμῶν ἐγγλεσμένη καὶ πολλήν τῆν ἐν ἐντῆ
 >κακίαν ἴχουσα. οἱ μὲν γὰρ ὀπίσω τῷ χεῖρι δεθέντες περὶ τὸ ζῆλον
 >ἐξηρητῶντο καὶ μαγγέροις τισὶ διατίοντο πᾶν μίλον. εἰθ' οὕτως

9—12 Philib. 2. 6—8 — 13 1 Kor. 12. 31 — 17 18 I Ioann. 4. 18

ΑΤΕΡΒΔΜΣΥ -- 22 ἀγλλεσμένη. Σαμν von 22 καὶ πολλήν, Α

1 ἐπὶ — >ροισμάτων TmEmBm, nach ἔξωσιν im Text BMΣΔ > AR + >φι-
 >λοῖσι TmEmM >λοῖσιν BD | 2 ἐποδύματα M | 3 κειμένων ABDM ἐγχει-
 >μένων ΓΤΕΡ ἐκείνων Τ | 3 4 οὐδὲν μελλήσαντες ADMΣΑ οὐδὲν μελλήσαν-
 >τες B οὐδένα μελλήσαντες Τ | οὐδὲν ἀμελλήσαντες TνER | 4 οἱ μακάριοι οἱ
 BD | 5 6 εὐσεβείῳ A | 8 ἐχόδια M | 9 ζῆλος AΓΤ, corr. AΓΤ
 9 10 τὸ εἶναι AT-ERM εἶναι TνBD | 11 nach λαβόν + ἐν ὁμοίωματι
 >νον γενόμενος M | 11 12 ἐταπεινώσεν ἐαυτὸν γενόμενος ἐπίκοσος M
 12 ἔχει M | 14 αἰσιμῶν ἐπινοίας BD | 15 λόγος M | 18 ἐκάστη TERM
 >κίαν ABD | βεβάνου M | 20 ἐξελίσειεν D | ἐπινοοῦν TERBDM
 >παισι AΣΔ | 22 ἢ > Τ + ΤΤ | 22 τῆν ἐν ἐντῆ ABDM > TER
 24 >κακίαν Τ | >κακίαν ΤΤ

>Horum vero nobis honorum exempla praebuerunt beati martyres, 2
 >qui una nobiscum in agonibus perdurantes, secundum quod ex divinis
 >scripturis fuerant instituti, oculum mentis suae in deo habentes defixum
 >mortem pro pietate absque trepidatione capiebant. indesinenter etenim
 5 >considerabant dominum nostrum Iesum Christum propter nos hominem
 >factum hoc nos docuisse, ut usque ad mortem obluetemur adversum
 >peccatum, siquidem ipse non rapinam arbitratus sit, esse se
 >aequalem deo, sed semet ipsum exinaniverit, formam servi
 >accipiens et habitu repperit ut homo, humiliavit semet
 10 >ipsum usque ad mortem, mortem autem crucis. cuius exemplum 3
 >secuti beati martyres omnes cruciatus et poenas susceperunt, ne fidei
 >suae conscientiam macularent, quoniam quidem perfecta in eis caritas
 >foras eiciebat timorem. quorum si velim nunc tolerantiae enumerare 4
 >virtutes et exponere robur constantiae, nec mihi copia tanta sermonis
 15 >est nec puto aliis nisi his solis, qui oculis suis intuebantur, quae gesta
 >sunt, videri credibilia. erant enim expositi omnibus volentibus pro libi-
 >dine inferre supplicia, et si quod aliquis per otium excogitans novum
 >genus supplicii detulisset, licebat inferre. verberabantur ergo alii fustibus,
 >alii virgis, flagris quoque alii, nonnulli loris districti vel funibus ad-
 20 >pensi. et erat studium per singulos paene novum genus invenire sup- 5
 >plicii. post tergum alii vinctis manibus adpendebantur et trochleis
 >distenti membratim divellebantur. iam vero unguis exarari vetus et
 >leve ducebatur. quod et si forte genus supplicii cuiquam fuisset ad-

POF

1 nobis vero P | 6 adversus P | 9 semet I' u. d. | 18 obluentur
 tur I' | 21 ad trochleis adnotat P u. v. a. trochleas gener. troch. latin. 20
 quas funes trahuntur

διὰ παντός τοῦ σώματος ἐπήγον ἐκ κελύσεως οἱ βασιανταί. οὐ
 καθάπερ τοῖς γορευῶσιν ἐπὶ τῶν πλειονῶν μόνον. ἀλλὰ καὶ τῆς
 χειρῶν καὶ κνημῶν καὶ παρειῶν τοῖς ἀμνητηρίοις ἐκόλλεζον ἕτεροι
 δὲ ἀπὸ τῆς στοῦς μιᾶς χειρὸς ἐξηρητημένοι ἀφοροῦντο. πάσης ἀλλή-
 5 ἄλλοι δὲ πρὸς τοῖς χίσιον ἀντιπρόσωποι ἐδοῦντο. οὐ βεβηκόσιν τοῖς
 ποσί. τῶ δὲ βίβρι τοῦ σώματος βιαζομένων μιτὰ τάσεως ἀνελκο-
 μίων τῶν δεσμών. καὶ τοῦθ' ἕπέμενον. οὐκ ἐφ' ὅσον προσδιέλε- 6
 γματο οὐδ' αὐτοῖς ἐσχόλαζεν ὁ ἡγεμών. ἀλλὰ μόνον οὐκὶ δι' ὅλης τῆς
 10 ἡμέρας. ὅτε γὰρ καὶ ἐφ' ἑτέροις μετέβαιεν. τοῖς προτέροις κατα-
 λήπτειν ἐφεδραίνε τὸς τῆ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ἐπιθετομένους. εἰ τοῦ
 πτις ἡπτηθῆς τῶν βεσάνων ἐνδιδοῦναι ἐδόκει. ἀφειδῶς δὲ κελύσειν
 καὶ τοῖς δεσμοῖς προσίεναι καὶ μετὰ ταῦτα ψυχροφροῦντας αὐτοῦ
 κατατιθεμένους εἰς τῆν γῆν ἔκεισθαι οὐ γὰρ εἶναι γὰν μέρος 7
 15 φροντίδος αὐτοῖς περὶ ἡμῶν. ἀλλ' οὕτω καὶ διανοεῖσθαι καὶ πρέτ-
 πειν. ὡς μηκέτ' ὄντων. ταύτην δευτέραν βέσανον ἐπὶ ταῖς πληγαῖς
 τῶν ἑπιεικτιῶν ἐφευρόντων. ἦσαν δὲ οἱ καὶ μετὰ τοῦς ἀκισμοῦς 8
 ἐπὶ τοῦ ξέλου κείμενοι. διὰ τῶν τεσσάρων ὁπῶν διατετιμῆνοι ἄμφο-
 τῶ πόδε. ὡς καὶ κατὰ ἀνάγκην αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ ξέλου ἐπίτοις εἶναι.
 20 μὴ δυναμένους διὰ τὸ ἕνα εἶναι τὰ τραύματα ἀπὸ τῶν πληγῶν καθ'
 ὄλον τοῦ σώματος ἔχειν ἕτεροι δὲ εἰς τοῦδεσως ἡσθέντες ἐκεινω
 ἐπὸ τῆς τῶν βεσάνων ἀφροῦς προσβολῆς. δεινότεραν τῆν ὄψιν τῆς
 ἐνεργείας τοῖς ὀφθαλμοῖς παύχοντες. ποικίλας καὶ διασφόρους ἐν τοῖς
 σώμασι γέροντες τῶν βεσάνων τὰς ἐπινοίας. ταύτων οὕτως ἐχόν- 9
 25 των οἱ μὲν ἐναπῆρησζον τοῖς βεσάνοις. τῆ καρτερίᾳ κατασχί-
 ρωντες τὸν ἀντίπαιον. οἱ δὲ ἡμιθνήτες ἐν τῶ δεσμοειτῆρι σγκλειώ-
 μενοι. μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ταῖς ἀλληθόσι συνεκρόμενοι ἐτελειοῦντο.

ATERBDM Σ^{arm} A

1 ἐπήγον πληγῆς nicht zu entbehren | 2 μόνον B¹ corr., D | 3 τοῖς ἀμνητηρίοις ἐκόλλεζον unverständlich, mit παρειῶν schliesst der Satz ab | 4 ἀφοροῦντο A. Tr auf Rasur. ER ἐφροῦντο BM ἡμοροῦντο Dr | 6 βεβηκόσιν DM βεβηκόσι AB (imben die Füsse nicht) standen Σ^{arm} βεβηκότες TER | 7 8 ἀνελκομένων ATFBDM καὶ ἀνελκομένων TeER ἀνελκόμενον Phileas | 9 Phileas schrieb αὐτοῖς οὐδ' | 10 ἐτέροις M | 13 καὶ τοῖς δεσμοῖς προσίεναι nicht richtig. etwa καὶ τοῖς μύστοις καὶ τοῖς δεσμοῖς προσιθέναι | 14 κατατιθέμενος T¹ corr. Te | 16 17 ταύτην — ἐφευρόντων an falscher Stelle, vielleicht schrieb Phileas ταύτην δὲ δευτέραν — ἦσαν [δὲ] οἱ | 17 δὲ > R | 18 τεσσάρων ὁπῶν BD ὁπῶν TeERM Σ^{arm} ποδῶν AT¹ | διατετιμῆνοι Te | 20 21 οὐ — ἔχειν an falscher Stelle | 20 nach δυναμένους = ἀνασχίρ Te + ἄλλων Σ^{arm} | τὰ > M

>hibitum, non, ut latronibus et homicidis solet, tantum latera fodiebantur,
 >sed et venter et femora ac tibiae et usque ad unguis ungula perveniebat.
 >sed ne facies quidem ac vultus et frons a tormentis remanebat inhumanis.
 >addebatur et hoc super omnia, ut posteaquam fuissent humana corpora
 5 >absque omni humanitate laniata, exposita in publico et nudata non solum
 >veste, sed etiam cute, crudele cunctis praeterentibus spectaculum forent.
 quosdam columnis districtos et post tergum distortis brachiis
 >vinctos relinquebant. iam vero hi, qui ante praesidem suspendebantur, 6
 >non id solum temporis, quo ab eo vel discitebantur vel cruciabantur,
 10 >sed totum paene diem, cum alii actus agerentur, in oculis exigebant.
 >si forte aliquis ex his iugis poenae continuatione a propositi firmitate
 >decideret, tanta vero in his crudelitas erat et in tantum ab eis omnis 7
 >penitus humanitatis sensus aufugerat, ut posteaquam omne corpus vel
 >tormentis vel verberibus fuisset absumptum, trahi nudum pedibus rursus
 15 >sum iuberetur ad carcerem atque ibi nervo pedibus conclusis recentibus
 >adhuc terga vulneribus reicerentur in solum testarum fragmentis subtra-
 >stratum. interea quam plurimi usque ad mortem constanter et fortiter 9
 >perdurantes inventoribus scelerum inaniter intentatae crudelitatis quidam
 >dorem non minimum conferebant. alii vero recepta corporis sanitate

POF

9 quod P qui F¹ | 11 propositis P¹ propositi 20 P¹ 11
 sumptum PF | 14/15 rursus . . . pedibus om, P

οὐκ οὖν οἱ λοιποὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεραπείας ἀνακτῆσεως τυχόντες τῶ
 χρόνῳ καὶ τῇ τῆς γυλακῆς διατριβῇ θαρσαλεώτεροι ἐγίνοντο. οὕτω 10
 γοῦν ἠρίκα προσετέτακτο αἰρέσεως κειμένης ἢ ἐφραψάμενον τῆς
 5 αὐτῶν τυχόντα. ἢ μὴ θύοντα τὴν ἐπὶ θανάτῳ δίχην ἐκδέχασθαι.
 οὐδὲν μελλήσαντες ἀσμένως ἐπὶ τὸν θάνατον ἐχώρουν· ἤδυσαν γάρ
 ἵνα ἐπὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν ἡμῖν προορισθέντα. ὁ γὰρ θυσιάζων.
 ἁγιστὴν θεοῖς ἐτέροις ἐξολοθρευθήσεται. καὶ ὅτι οὐκ ἔσον-
 ταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

10 τοιαῦτα τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλοσόφου τε ἰσοῦ καὶ φιλοθέου μέγ- 11
 τρος αἱ φωναὶ ἄς πρὸ τελευταίας ἀποστάσεως, ἐπὶ τὴν δεσποτικὴν
 ἔθ' ἐπάσχων τάξι. τοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ παροιζίαν ἀδελφοῖς ἐπε-
 στάλκει. ἅμα μὲν τὰ ἐν οἷς ἦν. ἀνατιθέμενος. ἅμα δὲ καὶ παρορμῶν
 αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἀποῖξ' ἔχασθαι καὶ μετ' αὐτὸν ὅσον οὐκ ἔτι τελειωθῆσό-
 15 μενον τῆς ἐν Χριστῷ θεοσεβείας. ἀλλὰ τί χρὴ πολλὰ λέγειν καὶ 12
 καινοτέραις ἐπὶ καινοτέραις τῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην θεοτροπεῶν
 μερτύρων ἀθλήσεις παρατίθεσθαι. μάλιστα τῶν οὐκέτι μὲν κοινῶ
 νόμῳ. πολέμου δὲ τρόπῳ πεπολιορημένον;

Ἦδη γοῦν ὅλην Χριστιανῶν πολίτην αὐτανδρον ἀμφὶ τὴν 1A 11 1
 20 Φρυγίαν ἐν κύκλῳ περιβαλόντες ὀπίσκει πῦρ τε ἐγείναντες κατέ-
 γλεξαν αὐτοῖς ἅμα νηπίοις καὶ γυναῖξιν τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν ἐπι-
 βοομένοις. ὅτι δὴ πανδημεὶ πάντες οἱ τὴν πόλιν οἰκούντες λογιότης
 τε αὐτὸς καὶ στρατηγοὶ σὺν τοῖς ἐν τέλει πᾶσιν καὶ ὅλῳ δήμῳ
 Χριστιανικοῦς σφᾶς ὁμολογοῦντες. οὐδ' ὅποσοι οὖν τοῖς προστάττονσιν
 25 εἰδωλολατρῶν ἐπιθάρον. καὶ τὶς ἕτερος Ῥωμαϊκῆς ἀξίας ἐπει- 2
 λημμένος. Ἄδανκτος τοῦτομα. γένος τῶν παρ' Ἰταλοῖς ἐπισήμων.

78 Exod. 22, 29 — 89 Exod. 20, 3

ATERBDM Σarm | -13 παρορμῶν. Σ [von 14 αὐτοῖς], A

1 τῆς¹ übergeschrieben B | 5 αὐτῶ M | 6 μελλήσαντες B | 11 πρὸ
 TERBM προσ D πρὸ τῆς A | δεσποτικὴν ATERMΣarm δεσποτικὴν BD
 14 αὐτῶν EFR | 15 τῶ γῶ M | 17 μάλιστα BDM καὶ μάλιστα ATER
 οὐκέτι > Σ | 19 1A A 15 Σ 19 IF M IB BD IE ER | πολίτην
 ATER πόλις BDM | 20 περιβαλόντες T₂ | 21 αὐτοῖς TERBDM αὐτοῦς
 A ἐπὶ πάντων 9F M ἐπὶ πάντων 9F γF A 9F Σ γF TERBD | 21.22
 ἐπιβοομένοις TERBD ἐπιβοομένοις A μαρτυρομένοις M schrien und bezeugten
 Σ | 23 ὅλω τῶ RDrum | 24 πρᾶττονσιν B. corr. | 25 Iς ER | 26 αἰ-
 δανκτος M | τοῦτομα TrERM οὔτομα AT¹BD

>ad reparandos denuo agones dispensatores poenarum sponte provo-
 >cabant. quos illi erubescences rursus ad tormenta revocare, ipsa eorum 10
 >audacia perterriti, capite eos caedi iubebant.

Istae sunt veri in deo philosophi beati martyris Phileae voces, quas 11
 5 in vinculis positus et in carcerem retrusus commissae sibi ecclesiae scri-
 bebant, quibus una secum socios eos martyrum et consortes faceret ces-
 lestium coronarum.

[XI] Iam vero illud quod apud Frygiam gestum est, quis audeat praeter-
 terire? in quo et communia humanitatis et propria Romani regni iura
 10 violata sunt. ubi urbem quandam Christianorum civium, in qua cum 71 11 1
 et populus omnis et honorati viri et curator ac magistratus Christianes
 se esse nec acquiescere ad sacrificandum faterentur, circumdari militibus
 iubent cunctosque simul cum mulieribus viros, cum parvulis senes, cum
 civibus civitatem iniecto igni coneremari, ita ut nullus penitus ex illa
 15 urbe, etiam cum optio volentibus daretur, abscederet, et hoc in civis
 perpetratum est, quod in hostes egisse notam crudelitatis habuisset.
 verum beati huius numerosique martyrii pariter ab universa urbe 2
 suscepti auctor et dux extitit vir pietate et religione atque omni he-

POF

5 et in carc.] in carc. P | 67 (accusatio) 6) c. 11. 11. 11. P. 11. 11. 11.
 ciat P | 11 curator] erator P

διὰ πάσης προελθὼν ἀγὴρ τῆς παρὰ βασιλεῦσι τιμῆς, ὡς καὶ τὰς καθόλου διοικήσεις τῆς παρ' αὐτοῖς καλουμένης μαγιστρότητός τε καὶ καθολικότητος ἀμέμπτως διελθεῖν, ἐπὶ πᾶσι τούτοις διατρέψας τοῖς ἐν θεοσεβείᾳ κατορθώμασιν καὶ ταῖς εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ ὁμολογίαις, τῷ τοῦ μαρτυρίου διαδήματι κατεκοσμήθη, ἐπ' αὐτῆς τῆς τοῦ καθολικοῦ πράξεως τὸν ἕπερ εὐσεβείας ὑπομείνας ἀγῶνα.

Τί με χροὶ νῦν ἐπ' ὀνόματος τῶν λοιπῶν μνημονεύειν ἢ τὸ IB 12 1
 10 πλῆθος τῶν ἀνδρῶν ἀοιδμεῖν ἢ τὰς πολυτρόπους αἰτίας ἀναζω-
 γραφεῖν τῶν θαυμασίων μαρτύρων, τοτὲ μὲν πέλουζιν ἀναρουμένον,
 15 οἷα γέγονεν τοῖς ἐπ' Ἀραβίας, τοτὲ δὲ τὰ σκέλη καταγνυμένον, οἷα
 τοῖς ἐν Καππαδοκίᾳ συμβέβηκεν, καὶ ποτὲ μὲν κατὰ κεφαλῆς ἐκ τοῖν
 ποδοῖν εἰς ἕως ἀεριστομένον καὶ μελθαζοῦ πρὸς ὑποκαίονμενον
 τῷ παραπυμπόμενῳ καπνῷ τῆς γλιεγομένης ἕλης ἀποπνυγόμενον,
 20 οἷα τοῖς ἐν Μέσῃ τῶν ποταμῶν ἐπήχθη, ποτὲ δὲ ὄντας καὶ ὄτα
 15 καὶ χεῖρας ἀκρωτηριαζομένον τὰ τε λοιπὰ τοῦ σώματος μέλη τε
 καὶ μέρη κρουρογυμνόμενον, οἷα τὰ ἐπ' Ἀλεξανδρείας ἦν; τί δει 2
 τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας ἀναζωπυρεῖν τὴν μνήμη, ἐσχάραις πρὸς οὐκ
 αἰς θάνατον, ἀλλ' ἐπὶ μετῴσι τιμοσίαις κατοπυόμενον, ἐτέρων τι
 20 θῆκτον τὴν δεξιὰν αὐτῷ πρὸς καθιέντων ἢ τῆς ἐνεργοῦς θεοσίας
 ἐφαπτομένον; ὅν τινας τὴν πείρα γέγοντες, πῶν ἀλῶναι καὶ εἰς
 χεῖρας τῶν ἐπιβούλων ἔλθεῖν, ἀνῶθεν ἐξ ὑψηλῶν δομῶν ἑαυτοῦς
 κατακρήμισαν, τὸν θάνατον ἄρπαγμα θέμενοι τῆς τῶν ὑποσεβῶν
 25 μοχθηρίας, καὶ τις ἕρῃ καὶ θαυμασίᾳ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετήν, τὸ 3
 δὲ σῶμα γενῆ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας πλοῦτῳ καὶ γένει
 25 καὶ εὐδοσίᾳ παρὰ πᾶσι βεβοημένη, παίδων ξυνοσίδα παρθέτων τῆ
 τοῦ σώματος ὄρος καὶ ἀκριῆ διατροφεουσῶν θεομοιῶς εὐσεβείας ἀνα-
 θεωραμένη, ἐπειδὴ πολὺς ὁ πρὸς αὐτὰς κινούμενος θρόνος πάντα
 τρώπον ἀνιχνεύων λαθαινοῦσας περιεργάζετο, εἴτ' ἐπ' ἀλλοδαπῆς

18/19 vgl. Anal. Bolland. 22, 129 ff.

ATERBDMΣ1

1 προελθὼν TEBDM διελθὼν AR | τῆς παρὰ aus τοῖς corr. B | ὦ
 BD | 2 τοῖς — καλουμένους M | 3 τὲ τοῖτοισ Tt | 4 καὶ θr Mr
 6 τῆς > M | 7 IB AΣ IJ M IF BD IZ ER | με χροὶ νῦν ATEM με χροὶ R
 μέγισ νῦν BD | 9 μαρτύρων BDMΣ χν μαρτύρων ATER | μὲν > M
 ἀναρουμένον A ἀνηρομένον TERBDM | 10 καταγνυμένον ATERM κατα-
 γνυμένον BD | 11 ποτὲ Tt ERBDM τότε AT¹ | 14 ἐπήχθη AT¹M ἐπνήχθη
 Tt ERBD | 15 τε² BDM > ATER | 18 τε RBDM δε ATEΣ | 19 τὴν
 δεξιὰν TERBDMΣ τοῖν χεραῖν τὴν δεξιὰν A | αὐτῷ BDM αὐτῶν ATER |
 23 IH ER | 24 καὶ τὰ ὀ ἄλλα M | 25 παραθεμένον T¹, durch Rasur corr.

nignitate clarus, Adauctus nomine, patria et genere Italus, honoribus palatii per gradus singulos usque ad officiorum magistrerium pertinetus, rationes quoque per illud tempus summarum partium administrans in supra dicta urbe degebat, cuius in confessione Christi constantiam 5 omnis populus secutus, boni ducis exemplo summarum vere partium per martyrium consecutus est palmam.

Sed unde sufficimus propria uniuscuiusque martyris per singulos *IB* 12 1 numerare supplicia? quis enim possit vel illa repetere, quibus apud Arabiam sancti martyres securibus caesi sunt? aut quomodo quis reloxat, 10 quae in Cappadocia gesta sunt, ubi crura frangi dei cultoribus inebantur? quis Mesopotamiae referat cruciatus, ubi Christianos sumi tergoris more singulis manibus pedibusque suspensos amarissimo humi subter ingesto indignis cruciatus eneebant? alios vero lento igni prope *XII* 15 adhibito tormentis longioribus absumebant? illa autem quomodo replicem, quae apud Alexandriam gesta etiam veterum poetarum fabulis vincunt? ubi obruncatis auribus atque inhonesto vulnere naribus, manuum quoque ceterorumque membrorum summitatibus amputatis truncum sinebant abire derisum, apud Antiochiam vero quomodo recordator 2 eraticulas prunis inpositas, quibus Christiani superpositi torrebantur? 20 sed inter haec nobilium duorum iuvenum factum memorabile silere aequum non puto. qui cum comprehensi simulacris immolare cogentur, aiunt: >ducite nos ad aras<, et cum fuissent adducti, manus suas ardenti igni superponentes, >si subtraxerimus<, inquit, >sacrificasse nos credite< et quoadusque caro omnis in ignem deflueret, immobiliter perduravit. 25 alii cum ad sacrificandum quaerentur, sacrilegum pollutionem vitantes vitam praecipitio finierunt, minore quidem tolerantiae fiducia, sed conservandae fidei maiore cautela, in quibus admirabilis quaedam et veneranda femina, pulchritudine pariter et pudicitia formosa, genere nobilis et copiosa facultatibus, cui erant duae filiae virgines, honestae satis et 30 ad maternae pudicitiae regulam nutritae, specie simul et moribus acerbis sibi probitate certantes, quas religiosa mater secundum praecipitum divinum in timore domini educaverat, sed pro his quae supra diximus vel naturae vel institutionum bonis pravorum hominum nulla ergo virginis earumque matrem contentio exagitabatur, et summo studio summaque vi perquirebantur, cumque declinandi turbanis gratia sui absentiam procurassent, agitur omni intentione, ut earum praesentia fieret, 35 missi in hoc ipsum milites repertas eas venire Antiochiam cogunt, sed

POF

13 [prope] P propter OF 20 21 silere a. n. puto OF 1 a. n. puto contemere
P silere a. n. puto praeterire F² | 26 minorem P | fiducia P¹ fiduciam P^{corr}
30 ad om. P

αὐτὰς διατρέχειν μαθὼν πεφροντισμένως ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἐκάλει
 δικτῶν τε ἤδη στρατιωτικῶν εἰσω περιβέβληντο, ἐν ἀμηγάνοις ἐαν-
 τὴν καὶ τὰς παῖδας θεασαμένη καὶ τὰ μέλλοντα ἐξ ἀνθρώπων δεινὰ
 τῷ λόγῳ παραθεῖσα τό τε πάντων δεινῶν καὶ ἀφορητότερον, πορ-
 5 ρείας ἀπειλήν, μηδὲ ἄκροις ὧσιν ὑπομῆναι δεῖν ἀκοῦσαι ἐαυτῇ τε
 καὶ ταῖς κόραις παρακελευσαμένη, ἀλλὰ καὶ τὸ προδοῦναι τὰς ψυχὰς
 τῇ τῶν δαιμόνων δουλείᾳ πάντων ἐπάσχειν θανάτων καὶ πάσης
 χεῖρον ἀπολείας φήσασα, μίαν τούτων ἀπάντων εἶναι λύσιν ὑπετίθετο
 τὴν ἐπὶ τὸν κύριον καταφυγῆν, καίπειτα ὁμοῦ τῇ γνώμῃ συνθέμενοι
 10 τὰ τε σώματα περιστείλασαι κοσμίως τοῖς περιβλήμασιν, ἐπ' αὐτῆς
 μέσης γενόμενοι τῆς ὁδοῦ, βραχύ τι τοὺς φύλακας εἰς ἀνεχώρησιν ὑπο-
 παραιτησάμενοι, ἐπὶ παραρρέοντα ποταμὸν ἐαυτὰς ἤκοντισαν, αἶδε 5
 μὲν οὖν ἐαυτὰς· ἄλλην δ' ἐπ' αὐτῆς Ἀντιοχείας ξυνορίδα παρθένον
 τὰ πάντα θεοπροπέων καὶ ἀληθῶς ἀδελφῶν, ἐπιδόξων μὲν τὸ γένος,
 15 λαμπρῶν δὲ τὸν βίον, νέων τοὺς χρόνους, ὥραίων τὸ σῶμα, σεμνῶν
 τὴν ψυχῆν, εὐσεβῶν τὸν τρόπον, θαυμαστῶν τὴν σπουδῆν, ὡς ἂν
 μὴ φερούσης τῆς γῆς τὰ τοιαῦτα βαστάξιν, θαλάττῃ ὄπισθεν ἐκ-
 λεινον οἱ τῶν δαιμόνων θεραπευταί, ταῦτα μὲν οὖν παρὰ τοῖσδε·
 20 τὰ φοικτὰ δὲ ἀνοεῖς κατὰ τὸν Πόντον ἔπασχον ἕτεροι, καλάμοι· 6
 ὄξείων τοῖν χροσῶν ἐξ ἄκρων ὀνύχων τοὺς δακτύλους διαπειρούμενοι,
 καὶ ἄλλοι, περὶ μαλίσθον διατεκνύοντες, βρασοσύνη καὶ πεπυρακτο-
 μένῃ τῇ ἔλῃ τὰ ῥῶτα κατακόμενοι καὶ τὰ μάλιστα ἀναγκαιότατα
 τοῦ σώματος καταπιτόμενοι, διὰ τε τῶν ἀπορορήτων ἕτεροι μελῶν 7
 τε καὶ σπλάγγνων αἰσχρῶς καὶ ἀσχημαθεῖς καὶ οὐδὲ λόγῳ ἠτὰς
 25 ἐπίμενον πάθος, ἃς οἱ γυνεῖοι καὶ νόμιμοι δικασταὶ τὴν σφῶν ἐπι-
 δεκνύμενοι δεινότητι, ὅσπερ τιὰ σοφίας ἀρετῆν, φιλοτιμότερον
 ἐπεπόων, αἰεὶ ταῖς κεινότερον ἐφειροισζομέναις αἰκίας, ὅσπερ ἐν
 ἀγῶνος βασιλείᾳ, ἀλλήλων ἐπιροξάζειν ἀμιλλώμενοι, τὰ δ' οὖν 8

ATERBDMΣΑ

2 δικτῶν] γρ διαιζῶν A^m | τε BDM δὲ ATER | περὶ ἐβέβλητο M
 2/3 αὐτὴν BD | 3 καὶ¹ BDM τε καὶ ATER | 4 δεινῶν καὶ T¹ δεινῶν καὶ
 A, T¹ corr., FEM δεινῶν BD | | 5 ἐπ' αὐτῇ T¹ corr., Tc | 9 τῇ γνώμῃ, BDM
 τὴν γνώμην ATER | | 10 περιστείλασαι ABDM περισταλεῖσαι TER | 11 γε-
 γινῆναι B | 12 ἐπὶ Tc Tc¹ ERBDM ἐπὶ AT¹ | 16 ER | ὅδε M
 19 K ER | 20 τοῖν T¹ RBDM ταῖν AT¹ E | 23 κατακοπιτόμενοι D | ἕτεροι
 A | 25 ἐπίμενον πάθος ἄσ ATERΣ ἐπίμενον ὀπόσας BD αἰκίας ἐπέμενον
 ἄσ M | 25 26 ἐπιδικνύμενοι ATER ἀπειδικνύμενοι BDM | 27 αἰεὶ AM
 αἰεὶ BD εἶναι εἰ TER | ὅσπερ εἰ A | ἐν > T¹ + Tc Tc | 28 ἀμιλλώμενοι
 BDM διαμιλλώμενοι ATER | KĀ ER

cum perurgentibus militibus vehiculo impositae iter agerent, talibus religiosa et pudica mater ad filias utitur verbis: scitis, dulcissimae mihi filiae, quomodo vos in disciplina dei educaverim, scitis, quod a parvulis vobis deus pater, deus nutritor, deus institutor extiterit, et quod pudicitiae et castitatis bonum ita mecum pariter dilexistis, ut ne oculis quidem vester unquam, sicut vobis conscia sum, lasciviose fuerit maculatus aspectu. quid igitur nunc agimus? videtis, quod ista omnis vis aut a deo nos studet aut a pudicitia separare. prostituuntur ergo publicis lupanaribus membra, quae aer paene ipse publicus habuit incoenita? ne, quaeso, filiae, quia nec tam parva nobis in deo fides est, ut mortem pertimescamus, nec tam despecta pudicitia, ut vivere etiam cum turpitudine cupiamus. quin potius, si placet, quod in omnibus tenetis, etiam in hoc sequimini matris exemplum. praeviamus impuras castificum manus et impudicorum praeripiamus incursus mundumque laqueum qui nos ad impuram et impudicam compellit ac pertrahit vitam, pura et pudica morte damnemus. eumque talibus exhortationibus filias ad simile propositum videret accensas, ad fluvium quendam in itinere positum venerunt, ubi cum se humanae necessitatis causa descendisse simullassent et paululum custodes cogente naturali reverentia recessissent, adductis diligentius hinc inde vestibus minacis se fluyii rapidis iniecerunt fluentis. sed et aliae duae virgines per omnia insignes sorores, genere nobiles, vita mirabiles, primae adhuc aetatis, specie pulchrae satis, sed anima pulchriores, ornatae moribus magis quam monilibus, studiis adprime probabiles, non ferentes violari publicis edictis ac legibus castitatem, marinis se fluctibus demersere. haec apud Antiochiam, in regionibus vero Ponti crudeliora gerebantur. harundines acutae quibusdam sub unguibus digitorum infigebantur. aliis plumbum igni liquefactum et dorso defusum usque ad loca pudenda, quibus naturalis egestio procurari solet, infundebatur. feminis quoque veri candentes et reusti ardentes absque ullo humanitatis miserationisque respectu ingeriebantur per pudenda viscerum et naturalium secreta membrorum. sed quid faciam, quod appellationes ipsae mihi in admisis facinoribus decora et gestorum scelerum nec vocabula, quibus enumerari quidem inveniri possunt? sustinebant tamen omnia fortissimi et piissimi maritos, optimi et praeclari iudices in eo solo sapientiam suam omnibus futuram

POF

1 militibus *om. P* | 13 in *om. P* | 29 30 *καὶ τὰς ἑστέρας ἐκ τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς ἀσφαλῶς . . . ἐπέμεινον πάλαι* *Graven* | 33 *ἐπιπέσει τῆς ἀποστολῆς*
Eusebius II. 10

τῶν συμφορῶν ἔσχατα. ὅτε δὴ λοιπὸν ἀπειρηχότες ἐπὶ τῇ τῶν
 ζωῶν ἐπερβολῇ καὶ πρὸς τὸ κτείνειν ἀποκαμόντες πληθμονὴν τε
 καὶ κόρον τῆς τῶν αἱμάτων ἐκρίσεως ἐσχηχότες, ἐπὶ τὸ νομιζόμενον
 αὐτοῖς χρηστὸν καὶ γιλάνθρωπον ἐτόρεοντο, ὡς μηδὲν μὲν ἔτι
 5 δοξαῖν δεῖνὸν καθ' ἡμῶν περιεργάζεσθαι· μὴ γὰρ καθήκειν φασὶν 9
 αἱμασὶν ἐμφυλίους μαίνειν τὰς πόλεις μηδ' ἐπ' ὁμότητι τὴν ἀνω-
 τάτω διαβάλλειν τῶν κρατούντων ἀρχήν, εὐμενῇ τοῖς πᾶσιν ὑπάρ-
 χουσαν καὶ πρᾶξαι. δεῖν δὲ μᾶλλον τῆς γιλανθρώπου καὶ βασιλικῆς
 ἐξουσίας εἰς πάντας ἐκτείνεσθαι τὴν ἐνδομοσίαν, μηκέτι θανάτω
 10 κολαζομένους· λελύσθαι γὰρ αὐτῶν καθ' ἡμῶν ταύτην τὴν τιμο-
 ρίαν διὰ τὴν τῶν κρατούντων γιλανθρωπίαν. τηρικαῦτα ὀφθαλ-
 μοὺς ἐξορύντεσθαι καὶ τοῖν σκελοῖν πληροῦσθαι θάτερον προσετάτ-
 τιτο. ταῦτα γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ γιλάνθρωπα καὶ τῶν καθ' ἡμῶν
 15 τιμορῶν τὰ κοινώτατα, ὥστε ἤδη ταύτης ἕνεκα τῆς τῶν ἀσεβῶν
 γιλανθρωπίας οὐκέτ' εἶναι δυνατόν ἐξελεῖν τὸ πλῆθος τῶν ἐπὶ
 πάντα λόγον τοὺς μὲν δεξιούς ὀφθαλμοὺς ἕξειν πρότερον ἐκκοπτο-
 μένον κᾶπειτα τοῦτους περὶ κεντηριαζομένων, τοὺς δὲ λαίους
 20 πόδας κατὰ τῶν ἀγκυλῶν αὐθις κεντήρειν ἀρχειομένων μετὰ τε
 ταῦτα τοῖς κατ' ἐπαρχίαν χαλκοῦ μετάλλοις οὐχ ἐπιρροσίας τοσοῦτον
 25 ὅσον κακώσεως καὶ ταλαιπωρίας ἕνεκεν καταδιζαζομένων πρὸς ἅσασί
 τε τοῦτοις ἄλλων ἄλλοις ἀγῶσιν, οὐς μηδὲ καταλέγειν δυνατόν (νικᾷ
 γὰρ πάντα λόγον τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνδραγαθήματα), περιπεπωκό-
 των. ἐν δὴ τοῦτοις ἐφ' ὅλης τῆς οἰκουμένης διαλάμψαντες οἱ 11
 25 μεγαλοπρεπεῖς τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες τοὺς μὲν ἀπανταχοῦ τῆς ἀν-
 θρώπινος αὐτῶν ἐπόπτας εἰκότως κατεπλήξαντο, τῆς δὲ τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν θείας ὡς ἀληθῶς καὶ ἀπορητὸν δυνάμειος ἐμφανῆ δι' ἐαυτῶν
 τὰ τεκμήρια παρεστήσαντο, ἐκάστον μὲν οὖν ἐπ' ὀνόματος μνημο-
 νεύειν μακρὸν ἔν ἀρ, μὴ τί γε τῶν ἀδυνάτων·
 τῶν δὲ κατὰ τὰς ἐπισήμους πόλεις μαρτυρησάντων ἐκκλησιαστικῶν 12
 30 κῶν ἀρχόντων πρῶτος ἡμῖν ἐν εὐσεβῶν στήλαις τῆς Χριστοῦ βασι-

ATERBDMΣA

2 ἀπὸ κίμωντες M

5 περιεργάζεσθαι ATER ἐργάζεσθαι BDM

6 αἱμασὶν > BD | 67 τὴν ἀνωτάτω — τῶν κρατούντων EBDMΣ τῇ ἀνω-
 τάτω — τῶν κρατούντων T¹R τῇ ἀνωτάτω — τὴν τῶν κρατούντων AT^r | 10 ἀν-
 τῶν — ταύτην τὴν ATER ταύτην αὐτῶν τὴν BD αὐτῶν — ταύτην αὐτῶν τὴν M

16 τοὺς — ὀφθαλμοὺς ΠΔΣ arm rechte Hände Σ^a | 17 κᾶπειτα MΣ καὶ μετὰ
 τὴν ἐκκέντησον ATER > BD | 18 κεντήρια χρειομένων T¹ corr. TcT^r | τε
 ABDMΣ > TER | 19 ἐπάροχον BD | χαλκοῦ καὶ T¹, durch Rasur corr.

24 τοῦ γε ATERMΣ > BD 25 κατεπλήξαντο εἰκότως BD | 27 ἐκάστον
 M | 28 οὐ τί γε M 29 IG A IE M 27 IG Σ 768. 19 IJ BD 29 KB ER

in admiratione censerent, si aliquod novae crudelitatis supplicium no-
 vique generis invenissent. sed cum aliquando iam non ratione aut s
 humanitate, crudelitatis tamen nimietate satiati respicere ad immanitatem
 sceleris sui coepissent, desolatas urbes civibus et optimis civibus, rura nu-
 5 data cultoribus, orbatos filiis patres et parentes liberis, ad clementiam se
 humanitatemque convertunt edictumque principale proponunt: quoniam 9
 fas non esset tot cives, in quibus fidei suae esset obstinata persuasio,
 morti tradere, placere de reliquo, ut hoc genus hominum nequaquam
 quidem subiret interitum. omnes tamen, qui hanc speciem confessionis 10
 tenerent, dextris oculis ferro effossis eisdemque caute adustis, sinistro
 10 etiam poplite nihilominus caute debilitato, per singulas quasque pro-
 vincias in aeris ferrique metalla vel operis vel poenae gratia deportandos,
 haec fuit clementia principalis, qua optimis civibus consultum est, sed
 illi quidem suis, ut videbatur, vel moribus vel vitiis agebant, iustis
 15 vero et sanctis viris coronae virtutis et patientiae parabantur, domino
 et salvatore nostro per haec vel explorante fidem credentium sibi vel
 merita remunerante, sed sicut omnes per singulos enumerare non solum 11
 difficile, sed et impossibile est, qui tunc in passionibus carnis suae deo
 gloriam dederunt, ita omnes penitus omittere et ne paucorum quidem \overline{II}
 20 nominatim facere mentionem satis videtur ingratum, paucos ergo me-
 morabimus et maxime ecclesiarum principes per loca sua singulos mar-
 tyrii gloria coronatos.

XII] Primus nobis in memoriis piorum fulgens in regno Christi martyr 13 1

N (redit 18 in difficile) *POF*

15 domino] a d. *PO*²
 num *N*

18 sed et] sed *N*

20 —————

λίας ἀναγορεύσθω μάρτυρες ἐπίσκοποι τῆς Νικομηδείας πόλεως, τὴν
 μεγάλην ἀποτιμῆεις. Ἄρθιμος, τῶν δ' ἐπ' Ἀντιοχείας μαρτύρων 2
 τὸν πάντα βίον ἀριστος πρεσβύτερος τῆς αὐτόθι περιοχίας. Λουκία-
 ρός, ἐν τῇ Νικομηδείᾳ καὶ αὐτὸς βασιλέως ἐπιπαρόντος τὴν οὐ-
 5 ράνιον τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν λόγῳ πρότερον δι' ἀπολογίας, αἶτα
 δὲ καὶ ἔργοις ἀνεκζητῆσαι. τῶν δ' ἐπὶ Φοινίκῃς μαρτύρων γέροντ' 3
 ἂν ἐπισημώτατοι τὰ πάντα θεοσιλείς τῶν λογικῶν Χριστοῦ θερημά-
 των ποιμένες. Τυρρανίων ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Τύρον ἐκκλησίας
 πρεσβύτερός τι τῆς κατὰ Σιδῶνα Ζηρόβιος καὶ ἔτι Σιλβανός τῶν 4
 10 ἐμφί τῆν Ἐμισαν ἐκκλησιῶν ἐπίσκοποι. ἀλλ' οὗτος μὲν θηρίων
 βορᾷ μεθ' ἑτέρων ἐπ' αὐτῆς Ἐμίσης γενόμενος χοροῖς ἀνελλήσθη
 μαρτύρων, τὸν δ' ἐπ' Ἀντιοχείας ἀμφὺ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον διὰ
 τῆς εἰς θάνατον ἐπομονῆς ἐδοξασάτην, ὃ μὲν θαλαττίοις παραδο-
 15 θεῖς βηθεῖς, ὁ ἐπίσκοπος, ὁ δὲ ἱερωὺν ἀριστος Ζηρόβιος ταῖς κατὰ
 τῶν πλεονῶν ἐπιτεθείσας αὐτῷ καρτερώς ἐραποθετῶν βεβή-
 20 ται. τῶν δ' ἐπὶ Παλαστίνῃς μαρτύρων Σιλβανός, ἐπίσκοπος 5
 τῶν ἐμφί τῆν Γάζαν ἐκκλησιῶν, κατὰ τὰ ἐν Φειροῖ χαλκοῦ μέ-
 ταλλα σὺν ἑτέροις ἐνὸς δέουσι τὸν ἀριθμὸν τεσσαράχοντα τὴν μεγα-
 λὴν ἀποτίμῃται. Αἰγύπτιοί τε αὐτόθι Πηλεὺς καὶ Νεῖλος ἐπίσκοποι 6
 μεθ' ἑτέρων τὴν διὰ πρὸς ἑπέμειναν τελευτήην, καὶ τὸ μέγα δὲ 6
 κλέος τῆς Καισαρίων περιοχίας ἐν τοῦτοις ἡμῖν μνημονεύσθω
 Πάμιστος πρεσβύτερος, τῶν καθ' ἡμᾶς θαυμασιώτατος, οἷ τῶν
 ἀνδογαθημάτων τὴν ἀρετὴν κατὰ τὸν δόοντα καιρὸν ἀναγράφουμεν,
 τῶν δ' ἐπ' Ἀλεξανδρείας καθ' ὅλης τε Αἰγύπτου καὶ Θηβαίδος δια- 7
 25 πρεπῶς τελειωθέντων πρώτος Πέτρος, αὐτῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκο-
 πος, θιτόν τι χολίμα διδασκάλων τῆς ἐν Χριστῷ θεοσεβείας, ἀναγε-
 γράσθω, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πρεσβυτέρων Φαῦστος καὶ Ἰστος καὶ
 Ἀμμώνιος, τέλεισι Χριστοῦ μάρτυρες, Φιλέας τε καὶ Ἠσάχιος καὶ
 Παχέμιος καὶ Θεόδωρος, τῶν ἐμφί τῆν Αἰγύπτου ἐκκλησιῶν ἐπίσκο-

3—5 vgl. 812, 10 | 15 — 9—12 vgl. 810, 28—812, 4 — 16—19 vgl. de
 mart. Palaest. 13, 4. 5. 10 — 19 20 vgl. ebenda 3 — 22/23 de mart. Palaest. 11
 — 24—S. 774, 1 vgl. 812, 4—10

ATERBDMΣ.1

1 ἀναγορεύσθω BDM ἀναγορεύσθω AR ἀναγορεύσθω TE | 45 οὐτων BD
 6 ἄρθιμου TUDM corr. T Tr D | 10 Ἐμισαν Tr ER Dd | 11 ἐμίσης
 TEBDd | 12 τὸν Schw τῶν H | δ' > M | 13 ἐδοξασάν M | 19 ἀπο-
 τίμῃται B1 corr. B2 | αἰ M | 23 ἀναγράφουμεν T=ERMΣ ἀναγράφουμεν
 BD ἀναγράφουμεν AT | 24 25 καθ' — τελειωθέντων > Σ | 24 τε ABD.1 τῶς
 TEBD | 27 ὡς ATERBDM δὲ ὡς BDM | 28 29 καὶ Παχέμιος > Σ

scribatur Anthimus Nicomediae episcopus, capite caesus: post hunc vita 2
 et studiis semper martyr Lucianus presbyter Antiochenus, sed tunc 3
 apud Nicomediam Christi regnum verbis gestisque praedicans: apud 3
 Tyrum vero nobilissimus in martyribus et a prima aetate in Christi
 5 institutionibus enutritus Tyrannio eiusdem urbis episcopus, Zenobius a
 Sidona presbyter et Silvanus Emisenorum ecclesiae episcopus, qui in sua 4
 civitate bestiarum morsibus absumptus martyrum sociatus est chorus: in 5
 Palaestina vero primus Silvanus episcopus apud Gazam cum plerisque
 clericorum, in metallo autem Fanensi quadraginta simul capite caesi.
 10 Peleus vero et Nilus episcopi cum plurimis clericis igni consumpti, in 6
 eorum numero habeatur etiam Caesariensis ecclesiae flos nobilissimus
 et fructus doni caelestis Pamphilus, apud Alexandriam vero et per omnem 7
 Aegyptum vel Thebaida primus velut lucifer quidam inter astra consurgens
 Petrus eiusdem urbis episcopus, doctrina, moribus et vita praeci-
 15 puus, et cum eo presbyter Faustus et Dios et Ammonius, nec merito
 nec institutionibus nec martyrio dispares: Phileas quoque et Hesycheus
 et Pachomius ac Theodorus episcopi ex urbibus Aegypti ceterique cum

N P O F

1 nicomediae N | 3 verbis rebus P | 4² m. P | 6 m. P
 6 emisenorum PF emesenorum N emesenorum O | 8 primo N | 10² m. P
 zazam PaO zezan N | 10 pluribus N | 13 thebaidam O | 15 pachomius libri

ποι. μερῖοι τε ἐπὶ ταύτοις ἄλλοι διαγαγεῖς, οἱ πρὸς τῶν κατὰ χό-
 ραν καὶ τόπον παροικιῶν μνημονεύονται ὧν ἀνὰ τὴν πᾶσαν οἰκου-
 μένην ἕπερ τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας ἠγωνισμένων γραφῆ παρὰ δι-
 5 δόξαι τοὺς ἄθλους ἐπ' ἀκριβές τε ἕκαστα τῶν περὶ αὐτοὺς συμβεβη-
 κόντων ἰστορεῖν οὐκ ἡμέτεροι. τῶν δ' ὅψει τὰ πράγματα παρεπιληφτόν
 ἴδιον ἂν γένοιτο· οἷς γε μὴν αὐτὸς παρεγενόμην. τούτους καὶ τοῖς
 μεθ' ἡμᾶς γροθίμονες δι' ἐτέρας ποιήσομαι γραφῆς. κατὰ γε μὴν 8
 τὸν παρόντα λόγον τὴν παλινοδίαν τῶν περὶ ἡμᾶς εἰργασμένων
 τοῖς εἰρημένοις ἐπισυνάψω τὰ τε ἐξ ἀρχῆς τοῦ διογμοῦ συμβεβηκότα.
 10 χρησιμώτατα τεγγάζοντα τοῖς ἐντενξομένοις.

Τὰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ καθ' ἡμῶν πολέμου τῆς Ῥωμαίων ἡγε- 13 9
 μορίας. ἐν ὅσοις δὴ χρόνοις τὰ τῶν ἀρχόντων φίλια τε ἦν ἡμῖν καὶ
 εἰρηραία. ὁπόσῃς ἀγαθῶν εὐφορίας καὶ εὐετηρίας ἤξιοτο. τίς ἂν
 ἐξαργέσειεν λόγος διηγήσασθαι; ὅτι καὶ οἱ μάλιστα τῆς καθόλου
 15 κρατοῦντες ἀρχῆς δεκαετηρίδας καὶ εἰκοσαετηρίδας ἐκπλήρσαντες.
 ἐν ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσιν γαυροτάταις τε θαλίαις καὶ εὐφρο-
 σύναις μετὰ πάσης εὐσταθοῦς διατέλλον ἐρήνης. οὕτω δ' αὖ- 10
 τοῖς ἀπαρτοπίστως ἀξιοῦσῃς καὶ ἐπὶ μέγα ὄσημέροι προαῖοσῃς
 τῆς ἐξουσίας, ἀθρόως τῆς πρὸς ἡμᾶς εἰρήνης μεταθίμενοι, πόλεμον
 20 ἀσπονδον ἐγείρουσιν· οὕτω δ' αὐτοῖς τῆς τοιαῦδε κινήσεως δεύτερον 304/2
 ἔτος πεπλήρωτο. καὶ τι περὶ τὴν ὅλην ἀρχὴν νεώτερον γεγονός· τὰ
 πάντα πράγματα ἐναυθέρπει. νόσον γὰρ οὐκ αἰτίας τῷ πρωτο- 11
 στάτῃ τῶν εἰρημένων ἐπισκοπή· ἀσῆς. ἐφ' ἧς ἤδη καὶ τὰ τῆς δια-
 νοίας εἰς ἐκστασιν αὐτῷ παρήγετο. σὺν τῷ μετ' αὐτὸν δευτε-
 25 ρείοις τετιμημένῳ τὸν δημοῶδη καὶ ιδιωτικὸν ἀπολαμβάνει βίον·

ATERBDMΣΑ

1 δ' M | 4 αὐτῶ D | 6 τοῦς T¹M corr. T^c | 8 τῆ παλινοδία Tr
 9 τοῖς A, T durch Rasur corr., BDMΣ ἐν τοῖς T¹ER | τε T¹ERBDMΣ^{arm} > A,
 T durch Rasur, Σ^a | 11 ΙΔ Σ 778, 11 A 768, 28 IE BD 11 ΚΓ ER | 12 θε
 T¹ in δὴ corr. T^c | φίλια BDM φίλια ATER | ἦν ἡμῖν BDM ἡμῖν ἦν ATER
 13 εὐφορίας A¹ corr., TERMΣ εὐπορίας A¹BD | 14 παροικήσασθαι R | ὅτι
 TERBDM ὁπότε A | 15 δεκαετηρίδας καὶ εἰκοσαετηρίδας TER δεκαετηρίδας καὶ
 εἰκοσαετηρίδας BD δεκαετηρίδας καὶ εἰκοσαετηρίδας M δεκαετηρίδας Σ δεκαετηρί-
 δος καὶ εἰκοσαετηρίδος [i in a corr. A¹] τῆς βασιλείας A | 16 θαλία A¹ corr.
 A¹ | 20 ΚΓ ER | τοιαῦδε T^cT¹ERBDM τοιασδὶ AT¹ | 22,23 προστάτῃ R
 23 ἤδη BDM δὴ ATER | 24 αὐτῷ ABDM ἐπ' αὐτῷ TER | 24/25 δευτέ-
 ροις R

ipsis innumerabiles nobilissima perire martyria. quorum per singula agones describere. ne nos opus nostrum in se longius dilatemus, suis civibus, qui ad dicendum probe pollent et praesentes tunc aderant, derelinquo.

Interea perturbari statum nostrum et crudeli ubique animadversione
 vastari aeternum pervigilemque illum non latuit oculum. et quoniam
 dominus quidem tradiderat familiam suam castigari paucis, errenti vero
 immanitatis ministri desaevierunt in multis, adest continuo ultrix dei
 dextera et illos, qui primo, dum pacem servarent ecclesiae, cum omni
 prosperitate imperium gubernaverant, in tantam rerum permutacionem
 deducit, ut Augustus ipse in id vanitatis atque amentiae perveniret, qui
 depositis cum collega pariter Augusto regni insignibus privati et plebei
 post imperium viverent, ille vero, qui ei secundus in honore, post-
 modum etiam in primis successor fuit, qui et inventor ac signifer nostrae
 persecutionis extiterat, tam multis variisque morbis et corporis tabo
 atque insania mentis adficeretur, ut post longos atque inextricabiles
 languores seclerum suorum furiis agitatus sponte vitam nefariam proderet.

NPOF

I innumerabiles nobiles nobilissima P | 16 3 101 W

ὁπίω δὲ ταῦθ' οὕτω πέτροκτο, καὶ διχῆ τὰ πάντα τῆς ἀρχῆς
 διακρίται. πρῶτον μὴδ' ἄλλοτε ποῦ πάλαι γενοῦς μνήμη παραθεδο-
 μένον. χρόνον δ' οὐ πλείστον μεταξὺ γενομένου βασιλεὺς Κωνσταν- 12
 τίου τὸν πάντα βίον προέτατε καὶ τοῖς ἐπηκόοις εὐνοϊκώτατα τῷ τε
 5 θεῷ λόγῳ προσφιλέστατα διαθέμιτος, παῖδα γνήσιον Κωνσταντίνον
 αὐτοκράτορα καὶ Σεβαστὸν ἐνθ' ἑαυτοῦ καταλιπόν, ζωῆς γένεως
 νόμον τελευτῆ τὸν βίον, πρῶτός τε ἐν θεοῖς ἀνηγορεύετο παρ' αὐτοῖς,
 ἑπίσης μετὰ θάνατον, ὅση βασιλεὺς τις ἐν ὠφείλετο, τιμῆς ἡξιω-
 μένος, χρηστότατος καὶ ἡπιώτατος βασιλέων· ὃς δὴ καὶ μόνος τῶν 13
 10 καθ' ἡμᾶς ἐπαξίως τῆς ἡγεμονίας τὸν πάντα τῆς ἀρχῆς διατελέσας
 χρόνον καὶ τᾶλλα τοῖς πᾶσι δεξιώτατον καὶ εὐεργετιζώτατον παρο-
 σχῶν ἑαυτὸν τοῦ τε καθ' ἡμῶν πολέμου μηδεμῶς ἐπικουρησας,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸν θεοσεβεῖς ἐβλαβεῖς καὶ ἀπειρησιάστους γε-
 λάσας καὶ μήτε τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς οἴκους καθελὼν μήθ' ἕτερόν τι
 15 καθ' ἡμῶν κεινοσγήσας, τέλος εὐδαιμον καὶ τρισυμακάριον ἀπέλιγεν
 τοῦ βίου, μόνος ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐμενῶς καὶ ἐπιδόξως ἐπὶ
 διαδόχῳ γνήσιῳ πατρὶ πάντα σωφρονοστάτῳ τε καὶ εὐσεβεστάτῳ
 τελευτήσας, τοῦτον παῖς Κωνσταντίνος ἐθὺς ἀρχόμενος βασι- 14
 λεὺς τιμιώτατος καὶ Σεβαστὸς πρὸς τῶν στρατοπέδων καὶ ἔτι πολὺν
 20 τοῦτων πρότερον πρὸς αὐτοῦ τοῦ παρβασιλέως θεοῦ ἀνεγορευθείς.

1 3 vgl. de mart. Palaest. 13, 13 — 9- 8, 778, 2 vgl. den Rest der älteren
 Ausgabe 796, 19—797, 8

ATERBDMΣΑ

1—3 ὁπίω — παραθεδομένον der Satz, dessen Sinn nur durch Vergleichung
 der Parallelstelle in de mart. Palaest. erschlossen werden kann, ist dadurch un-
 verständlich geworden, dass Euseb seine frühere Darstellung in der letzten Aus-
 gabe seines Werks corrigiren musste, und diese Correctur nicht sorgfältig aus-
 geführt ist. | 1 δὲ ταῦθ' BDMΣ δὲ ταῖτ' αὐτῷ A δ' αὐτῷ ταῦθ' TER |
 2 πρῶτον: T ERBDΣ πρῶτοις: AT¹T²M | 2 3 παρὰ δεχόμενον M | 3 θ
 οὐ δὲ M | 4 9 τὸν πάντα βίον — ἡξιωμέρος Doublette des mit der älteren
 Ausgabe übereinstimmenden Stückes 9- 8, 778, 2, die Eusebius in dieser Form nicht
 stehen lassen wollte, vgl. zu 1—3 | 4 καὶ — εὐνοϊκώτατα > D | 7 ἐνθεοῦ
 in ἐνθεοσ durch Rasur corr. M ἐν θεῷ Σ | ἀνηγορεύετο A, T¹ ετο auf Ras.,
 ER ἀνηγορεύετο BDM | παρ' αὐτοῖς > Σ 9—8, 778, 2 χρηστότατος — κει-
 νοσγήσατο das Stück kann erst in der letzten Ausgabe an diese Stelle gesetzt sein
 10 ἡξίως ἐπὶ M | ἀρχῆς ATEBDMΣ ζῆσις B | 12 τε TcERBDM δὲ AT¹
 13 εἰτὼν A: DDM corr. A¹, D durch Rasur | 15 εὐδαιμον ERBDM [= 797, 4
 γὰρ εὐδαιμον T² μ εἰδόζμων AT γὰρ εὐδόζμων E¹m das gute ... Ende Σ | 17 τε
 A¹: M TER = 797, 6 | 19 ἐπὶ T¹ in ἔτι corr. Tc

[VI] sed haec postmodum. tunc vero in occiduis partibus. quod Maximianus. qui et Herculius, deposuerat, Constantius regebat imperium. in duas namque procurationes Romanum regnum fuerat divisum. sed is multa clementia erga homines. erga deum vero religione maxima utebatur. neque
 5 vero ex consortii rabie regnum suum piorum sanguine maculaverat neque orationum domos et conventicula nostrorum imitatus Maximiani vesaniam hostili vastatione destruxerat. quin potius auctores dei venerationi habuit et honori. unde et merito religiosus pater religiosiorum filium Constantinum regni bene parti reliquit heredem. ad vero Con-
 10 stantinus, statim ut Romani regni apicem ex paterna hereditate suscepit, mira quadam dei gratia civibus carus. exercitui acceptus. viris toribus imitandus, facinorosis vero et ignavis terribilis fuit. in observantia

NPOF

5 suum] suorum N 11 dei. om. N 12 toribus. QF

ἡλιόστην ἑαυτὸν τῆς πατριζῆς περὶ τὸν ἡμέτερον λόγον εὐσεβείᾳ
 κατεστήσατο. καὶ οὗτος μὲν τοιοῦτος· Λικίνιος δ' ἐπὶ τοῦτοις
 ἐπὶ ζωῆς φήγου τῶν κρατούντων αὐτοκρατορῶν καὶ Σεβαστῶν ἀνα-
 πέμφηεν· ταῦτα Μαξιμιανὸν δεινῶς ἐλίπει, μόνον Καίσαρα περὶ 15
 5 πάντα· εἰς ἔτι τότε χρηματίζοντα· ὃς δὲ οὖν τὰ μάλιστα τυραννι-
 κῶς ὄν, παραρπάσαι ἑαυτῷ τὴν ἀξίαν, Σεβαστὸς ἦν, αὐτὸς ἐγ' ἑαυ-
 τοῦ γεγονώς. ἐν τούτῳ δὲ Κωνσταντῖνος μηχανὴν θανάτου
 οὐρανόθεν ἀλοῦς ὁ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν ἐπανηροῦσθαι δεδηλωμένως
 αἰσχίστως κατεστρέγει θανάτῳ· πρότερον δὲ τούτου τὰς ἐπὶ τιμῇ
 10 γροσῶς ἀνδριάντας τε καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐπ' ἀναθέσει νενομίσται, ὡς
 ἀνοσίον καὶ δυσσεβεστάτων καθήκον. τούτου παῖς Μαξιέντιος, ὁ 14 1
 τὴν ἐπὶ Ρώμῃς τυραννίδα οὐστησάμενος, ἀρχόμενος μὲν τὴν καθ'
 ἡμᾶς πίστιν ἐπ' ἀρεσκείᾳ καὶ ζολακείᾳ τοῦ δήμου Ῥωμαίων καθυπε-
 κρίνατο ταύτῃ τε τοῖς ἐπιηκόοις τὸν κατὰ Χριστιανῶν ἐνεῖναι
 15 προστάττει διωγμὸν, εὐσεβίαν ἐπιμορφάζων καὶ ὡς ἂν δεξιὸς καὶ
 πολὺ πρῶτος περὶ τοὺς προτέρονς φανείη· οὐ μὴν οἷος ἔσεσθαι 2
 ἡλίπισθη, τοιοῦτος ἔργους ἀναπέμφηεν, εἰς πάσας δ' ἀνοσιουργίας
 ὀκείλαις, οὐδὲν ὅ τι μισρίας ἔργον καὶ ἀκολασίας παραλέλοιπεν, μοι-
 χίας καὶ παρτοίας ἐπιτελοῦν φθοράς. διεξενγνές γέ τοι τῶν
 20 ἀνδρῶν τὰς κατὰ νόμον γαμετάς, ταύταις ἐνυβρίζων ἀτιμότητι.
 τοῖς ἀνδράσιν αἰθίς ἐπέτεμπεν, καὶ ταῦτ' οὐκ ἀσήμοις οὐδ' ἄρε-

7—11 vgl. Vit. Const. 29, 22—25 — 19 — S. 780, 3 vgl. Vit. Const.
 23, 5—9

ATERBDM, Σ — 4 δεινῶς, Σarm [von 4 ἐλίπει], A

2 KE ER | 5 ὅς ATERM ἔσ BD | τὰ > M | 7 Kξ ER
 8 ἀλοῦς ATERM λαοῦς BD | ὁ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν ἐπανηροῦσθαι δεδηλω-
 μένος T¹EBD ὁ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν ἐπανηροῦσθαι φεβουλημένως TrR μετὰ τὴν
 ἀπόθεσιν ἐπανηροῦσθαι δεδηλωμένως M > A τὸν ἐροζόλιον γησί Tem [getilgt],
 μαξιμιανὸν γησί τὸν ἐροζόλιον Em Maximianus uero qui et Hercules, quem
 paulo ante collegam fuisse Diocletiani et cum eo imperii insignia deposuisse me-
 morauimus A. für die ganze Stelle ἐν τούτῳ δὲ — θανάτῳ setzt Σarm ein es
 schiedete gegen Constantin einen Mordplan Likianes, von dem wir oben gesagt
 haben, dass er, als von ihm genommen wurde seine Herrschaft, wie ein gewöhn-
 licher Mann lebte. Als aber sein Verrath offenbar wurde, ereilte ihn böser Tod;
 zu ἐπανηροῦσθαι ist τὴν ἀρχήν nicht zu entbehren, δεδηλωμένος verweist auf eine
 nicht vorhandene Erzählung, vgl. zu 776, 1—3 | 9 nach θανάτῳ + τὸν βίον M
 τιμῆς M | 11 KZ ER | 12 ὁμίον B | μὲν > T¹ + T²Tr
 13 14 καθυπεκρίνατο RD | 19 καὶ BDM τε καὶ ATER | 20 ταύταις
 TEBDM [vgl. ἀνταῖς Vit. Const. 23, 6] ταύτας AR

quoque religionis longe etiam patrem vincere studuit. sed et Licinius
 communi omnium sententia adscitus in imperium etiam Augustus pro-
 nuntiatur. quae res Maximinum vehementer offenderat. quod is tunc 15
 adhuc solummodo Caesar in Orientis partibus habebatur, neque id ultra
 5 ferens vi raptum sibi et Augusti nomen adsumit. Maximianus vero,
 qui et Herculius, quem paulo ante collegam fuisse Diocletiani et cum
 eo imperii insignia deposuisse memoravimus, cum a filio Maxentio in
 urbe Roma tyrannidem tenente fuisset expulsus, ad Constantinum tan-
 quam ad generum miserationis causa confugiens insidias ipsi, à quo
 10 religiose susceptus fuerat, molitur. in quibus turpiter deprehensus tur-
 pius perit, ita ut post interitum statuæ eius atque imagines auferrentur
 et in aedibus publicis vocabula eius nominis mutarentur. Iulius igitur 14 1
 filius Maxentius, qui in urbe Roma tyrannidem ceperat, primo velut
 invitandæ erga se plebis gratia fidei nostræ veneratorem se esse simu-
 15 labat et ob hoc persecutiones reprimi omnesque iniurias a Christianis
 arceri iubet. sed nihil in reliquis actibus suis, nihil in vita vel moribus, 2
 quod Christianis proximum videretur, ostendit. in tanta etenim flagi-
 tiorum et scelerum faece, in tanto impuritatæ caeno versabatur, ut nihil
 prorsus facinorum pessimorum ab eius, non dicam vita, sed unius saltem
 20 diei actibus esset alienum. denique senatorum et maxime nobilium
 matronas publice abstrahi atque ad suam libidinem deduci imperabat et
 post contaminationem viris suis reddi iubebat, non tam expleta adulterii

NPOF

2 etiam] NPO² om. OF 5 raptus P 15 a. s. N | 16 add. edd. artibus NPOF

ῥῶν ἰσχυρῶν ἐπιτήδευεν, ἀλλ' αὐτῶν δὴ μάλιστα τῶν τὲ πρῶτα
 τῆς Ῥωμαίων συγκλήτου βουλῆς ἀπειρηγεμένων ἐμπαροινῶν τοῖς
 ἐξουσιότησι. οἱ πάντες δ' αὐτὸν ἑποπεπηγότες, δῆμοι καὶ ἄρ- 3
 χοντες. Ἐνδοξοὶ τε καὶ ἄδοξοι. δευρῆ κατετρέχοντο τετρανίδι. καὶ
 5 οὐδ' ἠρεμοῦντο καὶ τὴν πιναρὰν φερόντων δουλείαν ἀπαλλαγὴν τι
 ὅπως ἦν τῆς τοῦ τεράννου φοροῦσῃ ὁμότητος. ἐπὶ σμικροῦ γοῦν
 ἤδη ποτὲ προσάσει τὸν δῆμον εἰς φόρον τοῖς ἀμφ' αὐτὸν δορυ-
 φόροις ἐκδίδωσιν. καὶ ἐκτείνεται μορία τοῦ δήμου Ῥωμαίων πλήθῃ.
 ἐπὶ μίσηι τῆς πόλεως. οὐ Σενθῶν οὐδὲ βαρβάρων ἀλλ' αὐτῶν τῶν
 10 οἰκείων δόρασι καὶ περοπλίαι· συγκλητικῶν γε μὴν φόρος ὁπόσος 4
 οὐδ' ἐπιβουλῆν ἐνηργαίτο τῆς οὐσίας. οὐδ' ἐξαριθμήσασθαι δυνατόν.
 ἄλλοτε ἄλλαις πεπλοσμέναις αἰτίαις μορίων ἀναρουμένων. ἢ δὲ 5
 τῶν κακῶν τῷ τεράννῳ κορωνῆς ἐπὶ γοητείαν ἤλαυνεν. μαρκαῖ
 ἐπινοοῖαι ποτὲ μὲν γενναῖκας ἐγκύμονας ἀνασχίζοντος. ποτὲ δὲ γε-
 15 γῶν ἀπλόγηρα βοειῶν διεφρανομένον λέοντάς τε κατασφάττοντος
 καὶ τινας ἀροητοποιίας ἐπὶ δαιμόνων προκλήσεις καὶ ἀποτροπιασμὸν
 τοῦ πολέμου σφισταμένον· διὰ τούτων γὰρ αὐτῷ τὰ τῆς νίκης
 κατορθωθῆσθαι ἢ πᾶσα ἐτέγγανεν ἐλπίς. οὗτος μὲν οὖν ἐπὶ Ῥώ- 6
 μης τετρανῶν οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν οἷα ὄρων τοὺς ὑπάρχουσας κατεδου-
 20 λούτο. ὡς ἤδη καὶ τῶν ἀναρχαίων τροφῶν ἐν ἐσχάτῃ σπάνει καὶ
 ἀπορίᾳ καταστήσει. ὅσῃν ἐπὶ Ῥώμῃ οὐδ' ἄλλοτε οἱ καθ' ἡμᾶς γενέ-
 σθαι μνημονεύουσιν· ὁ δ' ἐπ' ἀνατολῆς τεράννος Μαξιμῖνος. ὡς ἂν 7
 πρὸς ἀδελφὸν τὴν κακίαν. πρὸς τὸν ἐπὶ Ῥώμῃ γιλίαν κορυβθῆν
 σπερδόμενος. ἐπὶ πλείστον χρόνον λανθάνειν ἐφρόντιζεν· φροσθεῖς
 25 γέ τοι ἕσπερον δίκην τίνεσι τὴν ἄξιαν. ἦν δὲ θανατῶσαι ὅπως 8
 καὶ οὗτος τὲ συγγενῆ καὶ ἀδελφά. μᾶλλον δὲ κακίας τὰ πρῶτα
 καὶ τὲ νικητήριον τῆς τοῦ κατὰ Ῥώμην τεράννου κατοροπίας

3—22 vgl. Vit. Const. 23, 25—24, 13

ATERBDM Σ^{arm} 1

2 βουλῆς ABDM — Vit. Const. 23, 8] > TER | 4 τε καὶ ἄδοξοι ATERM
 [= Vit. Const. 23, 26] > BDΣ^{arm} | 6 τῆς > T¹ + T²T³ | 7 ποτὲ > M
 8 ἐκτείνεται ATERΣ^{arm} κτείνει M κτείνεται BD | 11 ἐπιβουλῆς AR¹ corr.
 R² | 12 ἄλλαις A, T¹ durch Rasur corr., ERM [= Vit. Const. 24, 4] Σ^{arm}
 ἄλλοις B ἄλλοις D | 15 λέοντας ATERBDMΣ^{arm}.1 [Vit. Const. 24, 7] γέροντας
 M | 18 κατορθωθήσεται A γο κατορθωθήσεσθαι A^{em} κατορθωθήσεσθαι T²,
 T¹ unleserlich | 21 ἄλλοτε ποτε B¹ [= Vit. Const. 24, 13], corr. B¹ | 22 KH
 E | 23 γιλίαν T | 25 γέ ATERM τέ BD | εἰς ἕσπερον A | θανατῶσαι
 ATERBDMΣ^{arm} θανατώσας M mit guter Conjectur. vgl. aber zu 776, 1—3. 778, 5
 27 τοῖ τεράννοι τῆς BD

libidine quam inmutata. tantus vero metus patres plebemque oppresserat. 3
 uti ne hoc ipsum quidem, quod in metu erant, palam ostendere auderent.
 sed ferebant insuetam servitutem gementes et aliquid pro libertate cogi-
 tare metu inhibebantur, cum ille non iam ira, sed libidine caedis agi-
 5 taretur. denique quadam die imperat militibus suis exire per plateas
 totius urbis et omnes, qui occurrissent cuiuscumque aetatis et cuiuslibet
 sexus, gladiis caedere, innumeraeque multitudines populi Romani non
 hostium, sed civium telis delectae sunt. senatores vero et hi maxime. 4
 qui vel honoribus vel opibus clariores in curia videbantur, contictis
 10 criminibus tamquam rei puniti proscriptique sunt. addit vero etiam hoc 5
 fastigium sceleribus suis et artis magicæ industriam summis studiis
 excolit, ad quæ ministeria explenda perquirebantur mulieres nobiles
 gravidæ et adhibitæ funestis sacris mediæ scindebantur, rapiabantur
 et parvuli infantes eorumque exta visceribus revulsa perscrutabantur.
 15 iugulabantur et leones et nefandis quibusdam commentis ac precationibus
 daemónica arte compositis bella per hæc dicebantur arceri et credebatur
 ius fasque regni per nefas posse servari. his vero malis omnibus etiam 6
 illud additur, quod omnes, qui per ceteras urbes vel agros fueram
 tyrannica crudelitate deterriti, dum nihil sibi ad vitam tutum putant et
 20 relictis agris per loca abdita et latebras eunt, omni studio arandi serendi-
 que cessante tanta fames urbem atque omnia loca invaserat, ut nihil
 [VII] reliqui ad vitæ subsidium fieret. in Orientis vero atque Aegypti parti- 7
 bus Maximinus simili per omnia crudelitate et vesania tyrannidem gere-
 bat, ita ut alter alterum, utpote in tyrannide socius, etiam in sceleribus
 25 videretur imitari et nescires, cui potissimum dare flagitiorum palmam 8
 deberes. eo sane Maximinus præire socium sceleris videbatur, quod

NPOF

1 plebesque *N* | 6 et] *NPOF* et *ab* | 7 caedis *ab* *sed* *caedunt*
libri | 11 industriam *om. P* | 14 reads *N* *cauda P* | 18 *cauda*
N | 20 agris| sacris *N* | 21 tantæ *P* | 23 *similibus N*

ἀπειρηγμένους γρήγορον τε γὰρ καὶ μέγρον οἱ πρότεροι τῆς ἐρωτάτω
 καὶ αὐτῶ τιμῆς ἤξιοντο, προσδοκῶντες ἐς τὰ μέλιστα καὶ δεισιδαι-
 μονιστάτων καθυστότως τῆν τε περὶ τὰ εἶδωλα καὶ τοὺς δαίμονας
 καὶ πολλοῦ τιθεμένου πλάγην· μετῴτων γοῦν δίχα καὶ χορημῶν
 οὐδὲ μίχου ὄνυχος ὡς εἶπεν τοιμῶν τι κινεῖν οἷός τε ἦν· οὐδ' χάσιν 9
 καὶ τῶ καθ' ἡμῶν σφοδρότερον ἢ οἱ πρόσθεν καὶ πενιχότερον ἐπε-
 τίθειτο διοργῶν, νεῶς κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐγείρειν καὶ τὰ χρόνοι
 μήκει καθηρημένα τεμένη διὰ σπονδῆς ἀνανεοῦσθαι προστάτων
 ἰσχύας τε εἰδύλων κατὰ πάντα τόπων καὶ πόλιν καὶ ἐπὶ τούτων
 10 ἐξέστης ἐπαρχίας ἀρχιερέων τῶν ἐν πολιτείαις ἕνα γέ τινα τῶν μέ-
 λιστα ἐμμερῶς διὰ πάσης ἐμπρόσφατος λειτουργίας μετὰ στρατιωτι-
 κοῦ στίχου καὶ δορυφορίας ἐκτέσσειν ἀνάδην τε πᾶσιν γόησιν, ὡς
 ἐν εὐσεβείῳ καὶ θεῶν προσεγγέσειν, ἡγεμονίας καὶ τὰς μεγίστας
 προνομίας δωροῦμενος, ἐκ δὲ τούτων ὁμοῦμενος, πόλιν μὲν οὐδ' 10
 15 μίαν οὐδὲ χρόαν, ὅλας δὲ ἀνάδην τὰς ἐπ' αὐτὸν ἐπαρχίας χρυσῶν
 καὶ ἀργύρου καὶ χορημάτων ἀμειψήτων εἰσπραξέσειν ἐπισκέψασθαι τε
 βραχυτάταις καὶ ἄλλοτε ἄλλαις καταδίξαις ἡγία καὶ καταπέξεν, τῶν
 γε μὴν εὐπόρων τὰς ἐκ προγόνων περιποιηθείσας οὐσίας ἀγαιρού-
 μενος, πλούτους ἀδρόως καὶ σωροὺς χορημάτων τοῖς ἀμύ' αὐτὸν
 20 κόλαξιν ἐδωρεῖτο, παροινίας γε μὴν καὶ μέθης ἐς τοσαύτην 11
 ἠρέθην φουάν, ὡς ἐν τοῖς πότοις παρακόπτειν καὶ τῶν φρονῶν
 παρεξίστεσθαι τοιαῦτά τε μέθοντα προστάττειν, οἷα ἀνανήψαντα
 αὐτὸν τῆ ὑστεραίᾳ εἰς μετὰ μελλον ἄγειν· κοραπάλης δὲ καὶ ἀσπιδίας
 μηδενὶ καταλιπὼν ὑπεροβολῆν, κακίας διδάσκαλον τοῖς ἀμύ' αὐτὸν
 25 ἀρχουσί τε καὶ ἀρχομένους ἑαυτὸν καθίστη, θρόνισσθαι μὲν τὸ
 στρατιωτικὸν διὰ πάσης τροφῆς τε καὶ ἀκολασίας ἐνάγων, ἡγε-
 μόνας δὲ καὶ στρατοπεδάρχας δι' ἀρπαγῶν καὶ πλεονεξίας χορεῖν

5—12 vgl. 808, 22—810, 1

ATERBDM. Σ^{om} — 2 ἤξιοντο, Σ von 2 προσδοκῶντες, A

1 nach ἀπειρηγμένους + ἀπεινατίας εἶχεν αὐτῶ Tr | οἱ BD | 4 τι-
 θεμένου A¹ eor. A¹ τιθεμένου M | γ' οἷν ABDM οἷν TER | 5 τοιμῶντι A
 | 6 καὶ² > M | 7 νεῶς ATERS ἕως BD ἕως M | 8 προστάτων TERBDMΣA
 γο προστάτων A^{im} σπονδῶν A | 10 τῶν ἐν πολιτείαις > R | ἕνα γε
 ATREDS γο ἕνα γέ τινα E^{im} ἀναγῆ EM γο ἀναγῆ τινα Tom | τῶν ATERD
 τῶν R-BM | 11 ἐμμερῶν Tr | 12 δορυφορίας [salaris] A | ἀνάδην
 TD ἀνάδην ATERBM | 16 ἀμειψήτων > B | ἐπράξασιν B | ἐπισκέ-
 ψασιν [i B] ABDM ἐπισκέψασιν [i R] TER | 21 φουράν D | παραπέπτειν M
 22 οἷα ἐν A | 23 εἰς μετὰ μελλον ATERS εἰς τὰ μέλλον M μετὰ μελλον BD
 25 α > Tr T gestilgt | 27 α BDMTERS τε A

etiam publicos honores et maximos magistratus magorum et malarum artium doctoribus decernebat. simulacrorum quoque cultui satis superstitiose deditus erat, ita ut ne ad parvum quidem motum sine auguriis et divinationibus ac symbolis adquiesceret. unde et vehementior ad- 9
 5 versum nos et gravior prioribus persecutor fuit. vetera quoque delubra et olim etiam ab studiosis cultoribus derelicta renovari omnia iubet sacerdotesque his et pontifices per singulas provincias nobiles quosque et aliis iam honoribus functos ministris militaribus et salariis additis decernit. nec mirum, qui et manifestos maleficos vel rectores provinciarum vel duces militum promoveret. sed ob huiusemodi vanitatis 10
 ministerium quam plurimae copiae auri argentique quaerebantur. ex quo accidit, ut omnes ubique provinciae diversis modis et occasionibus nudarentur, gravando censum, tributa multiplicando, locupletiores quosque exquisitis aut etiam confictis iniuriis condemnando, alios vero etiam 15
 proscibendo, omnes pariter bonis paternis avitisque familiis evolvebat. unde et montes auri, ut ita dixerim, congregatos familiaribus suis ac satellitibus largiebatur. in conviviiis vero tam profusus erat tanque 11
 temulentus, ut insanus et mente captus vini furore putaretur et ea ebrius fieri iuberet, quae die postera se iussisse nesciret. delictis, luxu atque omni dissolutionum genere fluitans turpissima suis militibus praebebat exempla. denique quidquid lascive, quidquid petulanter, quidquid luxuriose gestum a rectoribus vel militum vel provinciarum

NPOF

1 magistratus] *PO*¹ magistris *NO:F* · | 1819 ca. deus *POF* ambrosio N
 ebrius *O*¹

κατὰ τῶν ἐπιζώνων μόνον οὐχὶ συντηροῦντες αὐτῷ προκαλού-
 12 μενοι. τί δὲ τὰς ἐμπαθεῖς τάνδρως ἀισχροουρίας μνημονεύειν ἢ
 τῶν πρὸς αὐτοῦ μεμοιχευμένων ἐπαριθμεῖσθαι τὴν πληθύν; οὐκ
 5 ἦν γὰρ τοι πόλις αὐτὸν παρελθεῖν μὴ οὐχὶ ἐκ παντὸς φθορὰς γεννα-
 13 ζῶν παρθέτων τι ἔρπαγός ἐργασμένον. κατὰ πάντων γὰρ τοι
 αὐτῷ ταῦτα προεχόρει. μὴ ὅτι μόνων Χριστιανῶν· οἱ θεράτων
 καταφρονησάντες περὶ οὐδέν αὐτοῦ τὴν τοσαύτην ἔδεικτο τερα-
 10 τίδα. οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες ἀνατλάντες πῦρ καὶ σίδηρον καὶ προση-
 λούσιαι θῆρας τε ἀγρίους καὶ θαλάττης βεθούς ἀποτομὰς τε μελῶν
 14 καὶ κετῆρας καὶ σφθαλιμῶν κετῆσεις τε καὶ ἐξουρέσεις καὶ τοῦ
 παντὸς σώματος ἀκροτηριεσμούς λιμὸν τε ἐπὶ τούτοις καὶ μέταλλα
 καὶ δεσμά. ἐπὶ πάντων μᾶλλον ἐπομοιήν τὴν ἔπερ εὐσεβείας ἐνε-
 14 δείξαντο ἢ τὸ σῆμα τὸ εἰς θεὸν εἰδόλοις ἀντικατηλλάξαντο· αἱ δ'
 αἰ γενναίαις οὐκ ἦντο τῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς τοῦ θεοῦ λόγον δι-
 15 δασαλίαις ἠρορευόμεναι. αἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς τοῖς ἀνδράσιον ἀγῶνας
 ἐποστῆσαι ἴσα τῆς ἀρετῆς ἀπηρέχοντο βραβεία. αἱ δὲ ἐπὶ φθορῶν
 ἐλζόμεναι θῆτορ τὴν ψυχὴν θεράτω ἢ τὸ σῆμα τῆς φθορῆς παρε-
 15 δεδόξαον. μόνη γὰρ τῶν ἐπὶ τοῦ τεράτιου μεμοιχευμένων
 Χριστιανῶν τῶν ἐπ' Ἀλεξανδρείας ἐπισημοτάτη τε καὶ λαμπροτάτη
 20 τὴν ἐμπαθῆ καὶ ἀδόλοστον Μεξιμίον ψυχὴν δι' ἀνδρειοτάτου παρε-
 στήματος ἐξενίκησεν. ἔνδοξος μὲν τὰ ἄλλα πλοῦτω τε καὶ γένει καὶ
 παιδείᾳ. πάντα γὰρ μὴν δι' ἑτέρας σοφροσύνης τεθειμένη· ἦν καὶ πολλὰ
 λιπευήσας. κτῆναι μὲν ἰστούσως θνήσκων ἔχουσαν οὐκ οἷός τε ἦν.
 25 τῆς ἐπιθυμίας μᾶλλον τοῦ θνήσκου κατακρατούσης αὐτοῦ, γενῆ δὲ
 ἐπιθυμίας πῶς ἐμίλειτο τῆς οὐσίας. μυρία δὲ ἄλλα πρὸς τῶν 16
 κατ' ἔθρος ἀρχόντων. πορφείας ἀπειλήν μηδ' ἐκοῦσαι δεδουημένα.

8—18 vgl. Laud. Const. 214, 1—9 — 16—18 vgl. Vit. Const. 23, 12, 13

— 25—S. 786, 2 vgl. Laud. Const. 214, 9—12

ΑΤΕΡΒΔΜΣΛ

1 μόνον οὐχὶ ABDM μόνον οὐχὶ καὶ TER | συντηροῦντων M | αὐτῶν
 Τε | 5 6 κατὰ προεχόρει R | 8 ἀνατλάντες ABDM ἀνατλήσαντες T τ
 und η auf Rasur Τε], ER | 10 τε ARBDM > TE | 10/11 τοῦ παντός BDM
 [= Laud. Const. 214, 3] τοῦ παντός τοῦ ΑΤΕΡ | 12 τοῦ Β τῆς D | 13 ἢ—ἀντι-
 14 κατηλλάξαντο ΑΤΕΡΣ > BDM | 13 14 δ' αἰ δὲ T¹ corr. T² | 15 ἠρορευόμεναι TE
 RBD [= Laud. Const. 214, 6] ἠρορευόμεναι A ἐρορευόμεναι ΜΣ | 17 τῆς φθορᾶς > B
 [= Laud. Const. 214, 9 HSS] | 18/19 Rufin fügt den Namen Dorothea hinzu
 18 ἡὲ ER | τῶν ΤΕΒΔΜ τῶν ἄλλων AR | 19 τε > T¹, T² getilgt
 21 ἐξενίκησεν BD ἐπεξενίκησεν T¹ ὑπεξεξενίκησεν ΑΕΡΜ ὑπεροξενίκησεν Ττ, Τε ge-
 21 illat | μὲν BDM μὲν οὐκ ΑΤΕΡ | 22 τεθειμένη ἦν τεθειμένη M | 23 ἔχουσαν
 23 ἔχουσαν BD | 25 πῶς ἐμίλειτο τῆς οὐσίας ΤΕΒΔΜ πῶς ἐμίλειτο τῆς οὐσίας A

fuisset, inultum cedebat ob imperatoris exemplum. cui inter cetera 12
 etiam hoc singulare studium erat, ne ullam, non dico urbem, sed vel
 breve oppidum absque adulterio nobilium matronarum. quae per loca
 fuissent repertae, vel corruptione virginum praeteriret. talis hic tantus- 13
 5 que vir, qui pudicitiae, honestatis, iustitiae ac totius aequitatis hostis
 publicus erat, quidni etiam Christianorum hostis et persecutor existeret?
 adversum quos tantum crudelitatis exercuit, ut praecessores suos vincere
 festinaret in scelere. ignes, lamminas, cruces, bestias, maris profundum,
 obtruncationes membrorum, effossiones oculorum et singulis membris
 10 specialia inferre supplicia gestiebat, cum tamen magis illi constantes et
 fortes invenirentur in tolerando quam iste ingeniosus et callidus in
 exquirendo. vincebatur etenim saepius non solum a viris, sed etiam a 14
 feminis, quae verbo dei et fidei calore succensae ut feminae quidem
 comprehendebantur, sed ut viri fortes in certamine coronabantur, mortem
 15 promptius subire, immo vero et ultro expetere quam corporis maculam
 recipere malebant. verum cum duobus gravissimis dominis, libidine et
 crudelitate, praeceps ageretur, fuit apud Alexandriam Dorothea quaedam
 satis nobili orta familia, ingentibus divitiis et propinquis nobilibus pollens.
 sed in ea ingenii atque industriae bonum ceterarumque honestarum artium
 20 studia magis quam haec vigeant. formae vero et decoris gloria tanta
 ei fuit, ut mirum ac speciale in ea dei figmentum crederetur. sed illa,
 quae religione animi et honestate vitae pulchrior quam vultu corporis
 esse studeret, aequissimo mentis iudicio, quod pulchrum et decorum inter
 homines videbatur, id potius deo consecrare quam usui humano statuit
 25 indulgere, ut virgo deo sacrata persisteret. at ille, qui divina atque
 humana libidine simul et crudelitate foedaret, cognito solius formae,
 non etiam ingenii ac propositi bono, ad temerandam virginem ac pollu-
 endam eius castitatem animum intendit. conperto vero, quod Christiana
 esset, quae secundum sua edicta poenae magis quam libidini subicienda
 30 videretur, in ambiguo positus aestuare coepit et in quam se partem
 verteret, ignorare. sed ubi dubios animos libido, quae ei latius domi-
 nabatur, obtinuit et expectantem virginem pro martyrio ad supplicium
 rapi per occultos nuntios de stupro interpellavit. illa aequae nefas sibi
 esse respondit templum corporis sui, quod semel deo consecraverat,
 35 idolorum cultu aut libidinis contagione polluere, proinde se quidem ad
 mortem paratam esse, a crudeli vero tyranno non decere blandum ali-

NPOF

4 talis] qualis P | 6 quidni] quidnam P quidni si G | 7 adversa NO
 12 solum om. N | 21 sed] NOF sed et P | 22 honesta cita N | 27 prae-
 positi P | 31 ignorare] add. ignoraret NPOF ignorabat G | 34 sui om. P
 Eusebius II. 50.

πᾶν εἶδος βασάνων καὶ στρεβλώσεων καὶ θανατηφόρον κολάσεως
 ἐπέστησαν. θαυμαστά μὲν οὖν καὶ αὐταί, ὑπερφύως γε μὴν θαυ-
 μασιωτάτη ἢ ἐπὶ Ῥώμῃς εὐγενεστάτη τῷ ὄντι καὶ σωφρονεστάτη
 5 Μαξιμίῳ δρῶν, ἐπειρᾶτο. ὡς γὰρ ἐπιστάνας τῷ οἴκῳ τοὺς τὰ 17
 τοιαῦτα τῷ τυράννῳ διακονουμένους ἐπέθετο (Χριστιανὴν δὲ καὶ
 αὐτὴν ἦν), τὸν τε ἄνδρα τὸν αὐτῆς, καὶ ταῦτα Ῥωμαίων ὄντα ἔπα-
 ρχον, τοῦ δέους ἕνεκα λαβόντας ἄγειν αὐτὴν ἐπιτρέψαντα, ἐς βραχὺ
 ὑποπαραιτησαμένην, ὡς ἂν δὴ κατακοσμηθῆι τὸ σῶμα, εἰσεῖσιν ἐπὶ
 10 τοῦ ταμιείου καὶ μονωθεῖσα ξίφος καθ' ἑαυτῆς πήγνυσιν, θανοῦσά
 τε παραχοῆμα, τὸν μὲν νεκρὸν τοῖς προαγωγῶς καταλιμπάνει, ἔργοις
 δ' αὐτοῖς ἀπάσης φωνῆς γεγωνοτέροις, ὅτι μόνον χρημάτων ἀήτη-
 τὸν τε καὶ ἀνόλεθρον ἢ παρὰ Χριστιανοῖς ἀρετὴ πέφυκεν, εἰς πάν-
 τας ἀνθρώπους τοὺς τε νῦν ὄντας καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα γενησο-
 15 μένους ἐξέφημεν. τοσαύτη δὴτα κακίας φορὰ ἕφ' ἕνα καὶ τὸν 18
 αὐτὸν συνηρέχθη καιρὸν πρὸς τῶν δύο τυράννων ἀνατολὴν καὶ
 δύοσιν διελιγφότων κατεργασθεῖσα· τίς δ' ἂν τὴν τῶν τοσοῦτων
 διερευνώμενος αἰτίαν διατάξαι μὴ οὐχὶ τὸν καθ' ἡμῶν διωγμὸν ἀπο-
 φήρασθαι; ὅτε γε μέλιστα οὐ πρότερον τὰ τῆς τοσῆδε πέπαντο
 20 συγχύσεως ἢ Χριστιανούς τὰ τῆς παροησίας ἀπολαβεῖν.

Διὰ παντός γέ τοι τοῦ κατὰ τὸν διωγμὸν δεκαέτους χρόνου τῶν 1E 1
 εἰς ἐπιβουλήν καὶ πόλεμον τὸν κατ' ἀλλήλων οὐδὲν αὐτοὺς διαλέ-
 λωπειν. ἅπλωτα μὲν τὰ κατὰ θάλατταν ἦν οὐδ' ἐξῆν ποθεν
 καταπλεύσαντας μὴ οὐχὶ πάσαις αἰκίαις ἐπάγεσθαι στρεβλουμένους
 25 καὶ τὰς πλευρὰς καταξαινομένους βασάνοις τε παντοίαις, μὴ ἄρα
 παρὰ τῶν δι' ἐναντίας ἐχθρῶν ἦκοιεν. ἀνακρινομένους καὶ τέλο:

5—15 vgl. Vit. Const. 23, 15—24

ATERBDMΣΑ

1 βασάνων καὶ στρεβλώσεων ABDM βασάνων καὶ στρεβλώσεως TE βασάνων
 καὶ στρεβλώσεως R | 2 Α Ε | 3/4 Rufin fügt den Namen *Sophronia* hinzu
 7 αὐτὴ Α | τὸν > Μ | 8 ἄγειν αὐτὴν ATERM αὐτὴν ἄγειν BD [ἀπάγειν
 αὐτὴν und αὐτὴν ἀπάγειν Vit. Const. 23, 17 HSS] | βραχὺ T durch Rasure corr.
 ER βραχὺν AT¹BDM eine kurze Weile Σ paululum Α βραχὺν χρόνον [ohne ἐς]
 Vit. Const. 23, 17/18 | 9 ὑποπαραιτησαμένην Μ | ἤδη BD | 12 αὐτῆς Μ
 13 τε > T¹ + T_v [getilgt] | 14 τοῦς] τοῦτος R | 16 τυράννων] και-
 ρὸν Μ | 17 κατεργασθεῖσαν D | 18/19 μὴ—ἀποφίναςθαι > Μ | 20 ἀπο-
 βαλεῖν Α | 21 1E Α 778, 2 Σ 770, 23 Ις BD 17 Α.1 ER | 22 τῶν TcE
 23 μὲν TERBDM μὲν γὰρ ΑΣ | τὰ > T¹ + TcTr | 26 παρὰ > T¹ + Tcm,
 ἄρα in παρὰ corr. Tr ἄρα > R

quid aut molle proferri nec esse dignum resolvi erga se truces animos, quos cottidie undatim Christianorum profusus error duraret, ad quae responsa cum ille libidine accensus acrius incalesceret et nisi verbis adquievisset, vi agere decerneret, omnibus virgo pudicissima facultatibus
 5 suis domoque ac familia derelicta noctu clam cum paucis fidissimis famulis et cum amicissima sibi comite castitate discedit atque inlusum tyrannum vanum amentemque dereliquit. sed et alias plurimas nobiles 16 mulieres simul ac virgines exemplo illius adortus, sed exemplo nihilominus illius paratiores ad mortem quam ad servitutem libidinis nactus, crudelibus suppliciis adfici iubet. quae multo promptius et lactius quam
 10 ceteri omnes mortem subibant, quod duplices sibi coronas a domino praeparandas non solum pro pietate, verum etiam pro castitate credebant, sed in his relationibus positum silere aequum non puto etiam nobilissimae feminae in urbe Roma mirabile factum. Sofroniae, cuius vir
 15 praefectus urbis Romae sub Maxentio tyranno agebat, qui cum de supra 17 dictae feminae pulchritudine cognovisset, ut ei mos erat, missis stuprorum ministris deduci ad se feminam iubet. illa rem ad maritum detulit, qui cum conperisset, multa secum volvens, ad ultimum altius ingemiscens: >et quid<, inquit, >faciemus, quibus aut haec toleranda sunt aut anima
 20 ponenda?< tum illa, ut maritum vidit metu mortis perterritum prodidisse pudicitiam suam: >paululum<, ait his qui missi fuerant, >expectate, donec composita, ut decet, et adornata procedam<. dehinc ingressa cubiculum, cum prius defixis genibus orasset, tamquam pudicitiam suam deo immolatura, pectus ac viscera correpto mucrone transverberat, ex-
 25 tremos huiusmodi nuntios ad tyrannum per adsistentes famulas mittens: >tales<, ait, >magis placeant Christianae feminae tyranno<. hoc modo in 18 oriente simul atque occidente velut uno daemonis spiritu armati et paribus isdemque vitiis accensi desaevebant tyranni, cum tamen per haec Christianorum virtus animi et constantia fidei probatior et magni-
 30 ficentior redderetur.

NPOF

4/5 sui facultatibus N | 5 derelicta P | clam N | 7 amentem P
 8 uirginis P | 14 feminae om. NO¹ | 21 iudicium N | 22 adornata
 ornata P | procedens N | 23 tamquam cumque P | 25 fecit N
 27 occidente] in occ. P

σταρωσις ἢ τῇ διὰ πυρὸς ἐπαγομένους κολάσει· ἀσπίδων ἐπὶ τούτοις 2
καὶ θωρήκων παρασκευαί βελῶν τε καὶ δοράτων καὶ τῆς ἄλλης
πολιμυθῆς παρατάξεως ἐτοιμασίαι τριήρων τε καὶ τῶν κατὰ ναυ-
μαχίαν ὄπλων κατὰ πάντα συνεκροτοῦντο τόπον οὐδ' ἦν ἄλλο τι
5 παρτὶ τῷ προσδοκᾶν ἢ πολέμων κατὰ πάσαν ἐφοδον ἡμέραν. τού-
τοις καὶ ὁ μετὰ ταῦτα λιμός τε καὶ λοιμός ἐγκατασκήπτει. περὶ ὧν
κατὰ καιρὸν ἱστορήσομεν τὰ δέοντα.

Τοιαῦτ' ἦν τὰ διὰ παντὸς τοῦ διωγμοῦ παρατετακότα, δεκάτῳ Ἰς 16
μὲν ἔτι οὖν θεοῦ χάριτι παντελῶς πεπαιγμένον. λωγᾶν γε μὴν μετ' 3123
10 ὄρθουσαν ἔτος ἐναρξομένην. ὡς γὰρ τὴν εἰς ἡμᾶς ἐπισκοπὴν εὐ- 3101
μενῇ καὶ ἔλω ἢ θείᾳ καὶ οὐράνιῳ χάρις ἐνεδείκνυτο. τότε δῆτα καὶ
οἱ καθ' ἡμᾶς ἀρχοντες, αὐτοὶ δὲ ἐκεῖνοι δι' ὧν πάσαι τὰ τῶν καθ'
ἡμᾶς ἐνηργεῖτο πολέμων, παραδοξότατα μεταθέμενοι τὴν γνώμην,
παλινοφθιάς ἡδον χρηστοῖς περὶ ἡμῶν προγράμμασιν καὶ διατάγμασιν
15 ἡμερωτάτοις τὴν ἐπὶ μέγα ἀφθίσαν τοῦ διωγμοῦ προκαίαν σβεν-
νύντες. οὐκ ἀφθρόωτινον δέ τι τούτου κατέστη αἴτιον οὐδ' οἴκτος. 2
ὡς ἂν φαίη τις ἢ γιγανθοφιλία τῶν ἀρχόντων· πολλοῦ δὲ πλείω
γὰρ ὄσημέραι καὶ χαλεπότερα ἀρχήθεν καὶ εἰς ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ
τὰ καθ' ἡμῶν αὐτοῖς ἐπειροῖτο. ποιικιλωτέροις μηχαναῖς ἄλλοτε
20 ἄλλως τὰς καθ' ἡμῶν αἰκίας ἐπικαινοτρογούντων· ἀλλ' αὐτῆς γε τῆς
θείας προνοίας ἐμφανῆς ἐπίσκεψις. τῷ μὲν αὐτῆς καταλλαιτο-
μῆνης λαῶ. τῷ δ' αὐθέρτη τῶν κακῶν ἐπεξιούσης. μέτεσι δ' οὖν
αὐτὸν θεήλατος κολάσει. ἐξ αὐτῆς αὐτοῦ καταρξομένη σαρκὸς καὶ

22 Aus der früheren Ausgabe schieben ATER nach ἐπεξιούσης ein: καὶ πρω-
25 τωπάτη τῆς τοῦ παντὸς διωγμοῦ κακίας ἐπιχολοιμένης. καὶ γὰρ εἴ τι ταῦτ' ἐχοῖν 3
κατὰ θείαν γενέσθαι κρίσιν. ἀλλὰ οὐαί· φησὶν ὁ λόγος. >δι' οὐ δὲν τὸ σκάν-
δαλον ἔρχεται.

6/7 820, 9f. — 22 — S. 790, 8 vgl. Vit. Const. 34, 10—18 — 26/27 Luc. 17, 1

ATERBDMΣA

2 θωρήκων TER¹BD θωρηκίζων M θωράκων AR^c | 5 πω B τὸ M
πολέμων T¹BDMΣ πολέμων AT^cTrER | 6 ἐγκατασκήπτει ATER κατασκήπτει
BDM | 7 κερων T¹ corr. Tc | ἱστορήσομεν MΣ | 8 Ἰς AΣ 774, 11 IZ
BD 9 AB ER | τοιαῦτ' ἦν ATER τοιαύτην BDM | 11 δὴ RM | 12 ἐκεῖ-
νοι AT^cRM κείνοι T¹E κείνοι D κακείνοι B | 16 τοῦτον ARBDMΣ τοῦτο
TE | 17 πλείωσ T¹ corr. Tc | 18 ἀρχήθεν καὶ BDM ἀρχήθεν ATER |
21 ἐμφανῆς ἢ M | ἐπίσκεψις AT^cERMΣ ἐπίσκεψις T¹BD | αὐτῆς AT¹BD
ἐπειροῖ T^cERM | 21 22 καταλλαιτομένη T¹R¹ corr. TcTrR^c | 22 δ' οὖν
TERM γ' οὖν ABD | 23 αὐτὸν > R

26 27 δ' ἂν — ἔρχεται TER ἔρχεται A

[VIII] Sed cum per decem continuos annos in orientis partibus similis 15 16 1
 etiam Maximiani principis erga Christianos fuisset grassata crudelitas et
 innumera hominum milia deum verum colentium neci dedisset cumque
 vires crudelitati ac libidini suae indesinenter suggereret temulentia et
 5 neque consilium neque satietas finem ullum aut modum inponeret, adest
 cultoribus suis divina providentia et quos per ignem probaverat, educit
 rursus ad refrigerium. ipsum namque auctorem sceleris ultio divina 2

NPOF

7 rursus *F*

μέχοι τῆς ψυχῆς προελθούσα. ἀθροῖα μὲν γὰρ περὶ τὰ μέσα τῶν 4
 ἀπορρήτων τοῦ σώματος ἀπόστασις αὐτῷ γίνεται, εἰδ' ἔλκος ἐν
 βῆθει συγγῶδες καὶ τούτων ἀνιάτος νομὴ κατὰ τῶν ἐνδοτάτω
 ἀπλήγρων· ἀφ' ὧν ἄλεκτόν τι πλήθος σκολήκων βρῦεν θανατώδη
 5 τε ὀδμήν ἀποπνεῖν. τοῦ παντός ὄγκου τῶν σωμάτων ἐκ πολυτρο-
 γίας αὐτῷ καὶ πρὸ τῆς νόσου εἰς ὑπερβολὴν πλήθους πιμελής μετα-
 βεβληκός, ἦν τότε κατασπεύσαν ἀφόρητον καὶ φρικτοτάτην τοῖς
 πλησιάζουσιν παρέχειν τὴν θάνατον. ἰατρῶν δ' οὖν οἱ μὲν οὐδ' ὅλως 5
 ἔπομψαν τὴν τοῦ δυσώδους ὑπερβάλλονσαν ἀτοπίαν οἰοί τε, κατε-
 10 σφάττοντο, οἱ δὲ διωρηγός τοῦ παντός ὄγκου καὶ εἰς ἀνέλπιστον
 σωτηρίας ἀποπειρωκός μηδὲν ἐπικυρεῖν δυνάμενοι, ἀνηλεῶς ἐκ-
 τείνοντο. καὶ δὴ τοσοῦτοις παλαίαν κακοῖς συναίσθησιν τῶν 12 17
 κατὰ τῶν θεοσεβῶν αὐτῷ τετολμημένων ἴσχει, συναγαγὼν δ' οὖν
 εἰς ἑαυτὸν τὴν διάνοιαν, πρῶτα μὲν ἀνθρωπολογεῖται τῷ τῶν ὄλων
 15 θεῷ, εἶτα τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἀνακαλέσας, μηδὲν ὑπερθεμένους τὸν κατὰ
 Χριστιανῶν ἀποπαῦσαι διωγμὸν νόμῳ τε καὶ δόγματι βασιλικῷ τὰς
 ἐκκλησίας αὐτῶν οἰκοδομεῖν ἐπισπέρχει καὶ τὰ συνήθη διαπράττεσθαι.
 εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ βασιλείου ποιουμένους, προστάττει. αὐτίκα γοῦν ἔργου 2
 τῷ λόγῳ παρηκολουθηκότος, ἤπλωτο κατὰ πόλεις βασιλικὰ διατάγ-
 20 ματα. τὴν παλινοδίαν τῶν καθ' ἡμᾶς τοῦτον περιέχοντα τὸν τρόπον

> **Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Γαλέριος Οὐαλέριος Μαξιμιανὸς ἀνίκητος** 3

12—18 vgl. Vit. Const. 34, 18—23

ATER, B [—19 κατὰ], b [von 19 πόλεις], DMΣA

1 προσελθούσα M | 2 ἀπόστασις ABDMΣ [= Vit. Const. 34, 12] ἀπότασις
 TER | αὐτῷ γίνεται BDM γίνεται αὐτῷ AT^cE γίνεται αὐτῷ T¹R | ἐν > T¹
 + TeTr | 3 καὶ > M | τούτων TERBDM [= Vit. Const. 34, 13] τούτω A
 ἐνδοτάτω ARM ἐνδοτάτων TEBD | 4 ἄληκτον Σ | βρῦει M | 7 τότε > M
 | 8 πλησιάζουσιν M | παρέχειν ABDM παρείχε TER | 9/10 ἀπεφάσκοντο
 M | 12 12 A 788, 11 Σ 786, 17 IH BD 788, 16 AI R | συναίσθησις Tr
 14 ἀνθρωπολογεῖται T [ca auf Rasur T¹], ERBDM ἀνθρωπολογεῖτο A | 16 χρι-
 στιανῶν ATERM τῶν χριστιανῶν BD beides Vit. Const. 34, 20 HSS | βασι-
 λικῶς Tr | 17 ἐπισπέρχειν ΠΣ ἐπισπέρχει Vit. Const. 34, 22 | καὶ BDM τε
 καὶ ATER | 18 δ' οὖν M | 19/20 διώγματα M | 20 τῶν ATERM τὴν bD

21—S. 792, 9 *Autokrator Cæsar Mksiminos* [Mksiminos Mksntis Σ^a Maksentes
 Σ^{arm}] und *Sebastos*. *Autokrator Cæsar Konstantinos Eusebes und Sebastos* Σ, das
 Praescript ist nicht nur durch Euseb selbst verstümmelt [vgl. zu S. 792, 16—19], son-
 dern auch durch zahlreiche Correcturen entstellt: vgl. Seeck Rh. Mus. 48, 196 ff.
 Mommsen Herm. 32, 543 | 21 Γαλέριος > MR, getilgt T | Οὐαλέριος > bDA
 μαξιμιανὸς TeEbDM μαξιμῖνος AT¹TrR beides A HSS | vor ἀνίκητος ist
prius felix mit Absicht gestrichen

corripuit. et ille, qui laetis ac saginatis carnibus incedebat superbus. 4
 inflatis subito visceribus subpuratisque distenditur. in profundioribus
 dehinc pectoris partibus obortum vulnus totos intrinsecus viscerum se-
 cessus tabo serpente depascitur. post etiam fistulis quibusdam in super-
 5 ficiem purulentis meatibus adaptatis de interioribus putrefacti vulneris
 venis ebullire undatim coepit innumera vermium multitudo. foetor vero
 tam intolerabilis erat. ut nullus omnino ne medicorum quidem propius 5
 posset accedere, quod carnes satis laetae et in omni luxuria nutritae
 graviolem ex corruptione nidorem putredinis exhalabant. denique pleros-
 10 que medicorum, quod nec morbo aliquid mederi nec vim foetoris tolerare
 possent, interfici iubet. in quibus cum quidam ingulandus potius quam
 medicaturus adsisteret, inspiratus a deo: <cur>, inquit, <imperator, erras
 et quod deus infert, ab hominibus putas posse revocari? nec humanus
 est iste morbus nec a medicis curatur. sed recordare quanta in servos
 15 dei egeris quamque in religionem divinam impius et profanus extiteris.
 et intelleges, unde tibi sint poscenda remedia. nam et ego quidem mori
 cum ceteris potero, tu tamen a medicis non curaberis<.

[III] Tunc primum se Maximianus hominem esse intellexit et scelerum *IZ 17 1*
 suorum immanitatem recordatus primo omnium errasse se et impie
 20 egisse profitetur et velut satisfacere incipit deo. tum deinde convocatis
 his, qui in officio publico sibi parebant, legem scribi et confestim emitti
 iubet, qua non solum a Christianis desinat persecutio et arceatur omnis
 iniuria, verum et reaedificari eorum permitterentur ecclesiae, ut solitis
 cultibus et obsecrationibus vacantes etiam pro ipsius salute excelso
 25 supplicent deo. quibus dicto citius procuratis, continuo per singulas 2
 quasque urbes edicta mittuntur continentia hunc modum:

>Imperator Caesar Galerius Maximianus invictus Augustus. pontifex 3

N P O F

3 totus *PN* | 5 putrefactis *P* | 8 nutrita *N* | 18 maximianus *N²O²F*

20 satisfacere incipit] incipit esse facere *P*: facere incipit *F*: incipit lacere

Peory | 22 a *om. F* | 27 maximianus *N²O²*

>Σεβαστός. ἄρχιερές μέγιστος. Γερμανικός μέγιστος. Αἰγυπτιακός
 >μέγιστος. Θηβαϊκός μέγιστος. Σαυματικός μέγιστος πεντάκις. Περσῶν
 >μέγιστος δίδυς. Κάρπων μέγιστος ἐξάκις. Ἀρμενίων μέγιστος. Μήδων
 >μέγιστος. Ἀδιαβηνῶν μέγιστος. δημοκρατικῆς ἐξουσίας τὸ εἰκοστόν.
 5 >αὐτοκράτωρ τὸ ἑννεακαίδεκατον. ἕτατος τὸ ὄγδοον. πατὴρ πατρι-
 >δος. ἀνθύπατος· καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλαύιος Οὐαλέριος Κων- 4
 >σταντῖνος εὐσεβῆς εὐτυχῆς ἀνίκητος Σεβαστός. ἄρχιερές μέγιστος.
 >δημοκρατικῆς ἐξουσίας. αὐτοκράτωρ τὸ πέμπτον. ἕτατος. πατὴρ
 >πατρίδος. ἀνθύπατος.
 10 >Μεταξὺ τῶν λοιπῶν. ἅπερ ἕπερ τοῦ χορησίμου καὶ λουσιτελοῦς 6
 >τοῖς δημοσίοις διατυπώμεθα. ἡμεῖς μὲν βεβουλήμεθα πρότερον κατὰ
 >τοὺς ἀρχαίους νόμους καὶ τὴν δημοσίαν ἐπιστήμην τὴν τῶν Ῥω-
 >μαίων ἅπαντα ἐπαρορθώσασθαι καὶ τούτων πρόνοιαν ποιήσασθαι
 >ἵνα καὶ οἱ Χριστιανοί. οὔτινες τῶν γονέων τῶν ἑαυτῶν καταλειψί-
 15 >πασιν τὴν ἀφ᾽ ἑσῆιν. εἰς ἀγαθὴν πρόθεσιν ἐπαρῆλθουιν· ἐπιλείψω τινὲ 7

9 Aus der früheren Ausgabe schalten ATER nach ἀνθύπατος ein: >καὶ 5
 >Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Οὐαλέριος Αἰκιννιανός Αἰκίννιος εὐσεβῆς εὐτυχῆς ἀνίκητος
 >Σεβαστός, ἄρχιερές μέγιστος, δημοκρατικῆς ἐξουσίας τὸ τέταρτον, αὐτοκράτωρ τὸ
 >τρίτον. ἕτατος, πατὴρ πατρίδος, ἀνθύπατος, ἐπαρορθώσασθαι ἰδίαις χαίρειν.

10—S. 794, 22 das lateinische Original bei Lact. de mort. pers. 34

ATERbDMΣA

1 καὶ σεβαστός M | Γερμανικός μέγιστος > bD, die Zahl fehlt, VI ver-
 muthet für die Urkunde Seeck, vgl. zu 3 | 12 die Beinamen *Aegyptiacus maxi-*
mus Thebaicus maximus sind von Seeck mit Recht als unerhört bezeichnet
 1/2 Αἰγυπτιακός μέγιστος > T¹bD + Tem | 2 Θηβαϊκός μέγιστος > T¹ + Tem
 Σαυματικός μέγιστος > AT¹ + Tem | πεντάκις bD | 3 μέγιστος¹ > M
 | δίδυς > AT¹D + TcTr, *Pers. max. tert.* Dessau inser. Lat. sel. nr. 660 | nach
 δίδυς ist *Britt. max. II* gestrichen | Κάρπων μέγιστος > D | ἐξάκις an dieser
 Stelle falsch, vgl. zu 1 Γερμανικός μέγιστος | 34 Μήδων μέγιστος Ἀδιαβηνῶν μέ-
 γιστος > M | 4 εἰκοστόν falsch, auf 311 [Lactant. de mort. persec. 35, 1] passt
 nur *trib. pot. XI^{III}* | 5 τὸ¹ > b | 6,7 *κωνσταντῖνος* bDMΣA *κωνσταντῖος*
 ATER | 8 die Zahl der tribunicischen Gewalt ist mit Absicht gestrichen und
 nicht mehr zu bestimmen was für eine in der Originalurkunde stand | 12 τῆν²
 > D | 13 ἕτατος T durch Rasure, ERbDMΣ *omneta* Lact. *ἕπαντας* AT¹
 καὶ — ποιήσασθαι > T¹ + Tc | 15 τινὲ A.1 *quidam* Lact. *τινι* TERDMΣ

16 19 Euseb hat das Praescript des Maximinus schon früher, das des Li-
 cinius erst in der letzten Ausgabe [bDMΣA] gestrichen; über die Reihenfolge vgl.
 826, 25. 828, 3. 4 Lactant. de mort. persec. 44, 11 | 17 Αἰκιννιανός Αἰκίννιος
 Dessau inser. Lat. sel. 1, 151 *αικιννιανός* A *αικίννιος* TER | 18 Σεβαστός > R

>maximus, Germanicus, Aegyptiacus, Thebaicus, Sarmaticus quinquies.
 >Persicus bis, Carpicus sexies, Armenicus, Medorum et Adiabenorū
 >victor, tribuniciae potestatis vicies, imperator decemnovies, consul octies.
 >pater patriae, proconsul, et Imperator Caesar Flavius Valerius Con- 4
 5 >stantinus pius felix invictus Augustus, pontifex maximus, tribuniciae
 >potestatis, imperator quinquies, consul, pater patriae, proconsul.
 >Inter cetera, quae pro utilitate rei publicae disponimus, nos quidem 6
 >primo volueramus secundum antiquas leges et publicam Romanae ob-
 >servantiae disciplinam cuncta moderari, inter quae etiam hoc addere, ut
 10 >Christiani, qui paternam religionem reliquerant, ad eam rursus rever-
 >terentur. verum quoniam iudicio quodam animi sui tanta eos obstinatio 7

λογισμῶ τσαύτη αὐτοὺς πλεονεξία κατειλήφει ὡς μὴ ἔπεσθαι τοῖς
 ὑπὸ τῶν πάλαι καταδειχθεῖσιν. ἄπειρ ἴσως πρότερον καὶ οἱ γονεῖς αὐ-
 τῶν ἦσαν καταστήσαντες. ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτῶν πρόθεσιν καὶ ὡς
 ἕκαστος ἐβούλετο. οὕτως ἑαυτοῖς καὶ νόμους ποιῆσαι καὶ τούτους
 5 παρασευλάσσειν καὶ ἐν διαφόροις διάφορα πλήθη συνάγειν. τοι- 8
 γαροῦν τοιοῦτον ἔφ' ἡμῶν προστάγματος παρακολουθήσαντος ὥστε
 ἐπὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατασταθέντα ἑαυτοὺς μεταστήσαντες.
 πλείστοι μὲν κινδύνῳ ὑποβλήθεντες, πλείστοι δὲ ταραχθέντες παν- 9
 τοίους θανάτους ἐπέφερον· καὶ ἐπειδὴ τῶν πολλῶν τῇ αὐτῇ ἀπο- 9
 10 ροίς διαμερόντων ἐφορῶμεν μῆτε τοῖς θεοῖς τοῖς ἐπουρανίοις τὴν
 ὀφειλομένην θρησκίαν προσάγειν αὐτοὺς μῆτε τῷ τῶν Χριστιανῶν
 προσάγειν, ἐφορῶντες εἰς τὴν ἡμετέραν γιλανθρωπίαν καὶ τὴν
 15 διηνεκῆ συνήθειαν δι' ἧς εἰώθαμεν ἅπασιν ἀνθρώποις συγγνώμην
 ἀπορέμεν. προθυμώτατα καὶ ἐν τούτῳ τὴν συγχώρησιν τὴν ἡμε- 15
 20 τέραν ἐπεκτείνειν δεῖν ἐροίσαμεν. ἵνα αὐθις ὧσιν Χριστιανοὶ καὶ
 τοὺς οἴκους ἐν οἷς συνήγορτο, συνθῶσιν οὕτως ὥστε μηδὲν ὑπεραν-
 τίον τῆς ἐπιστήμης αὐτοὺς πράττειν. δι' ἑτέρας δὲ ἐπιστολῆς τοῖς 10
 20 δικασταῖς δηλώσομεν τί αὐτοὺς παρεσευλάξασθαι δεήσει ὅθεν κατὰ 10
 25 ἑαυτῶν τὴν συγχώρησιν τὴν ἡμετέραν ὀφείλουσιν τὸν ἑαυτῶν θεὸν
 20 ἀικετέειν περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας καὶ τῶν δημοσίων καὶ
 τῆς ἑαυτῶν. ἵνα κατὰ πάντα τρόπον καὶ τὰ δημόσια παρασχεθῆ
 ἀγῆ καὶ ἀμέριμοι ζῆρ ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐστίᾳ δινηθῶσι.

ταῦτα κατὰ τὴν Ῥωμαίων φωνήν. ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα γλωτταρ 11
 κατὰ τὸ δυνατὸν μεταληφθέντα. τοῦτον εἶχεν τὸν τρόπον. τί δὲ 11
 25 οὐρ ἐπὶ τούτοις γίνεται. ἐπιθεωρησαὶ καιροῦς.

1 Aus der früheren Ausgabe schalten ATER nach *πλεονεξία* ein: *κατεσευλάξει καὶ ἄνομα*.

ATER, b | —23 ταῦτα. B [von 23 κατὰ. DMΣA]

6 ὥστε ATERD ὥστε οὐρ [οὐρ übergeschrieben] b ὡς ἐν M | 7 με-
 ταστήσαντες AbDM μεταστήσαντες T¹ER¹ μεταστήσαντες TrRe | 8 9 πλείστοι—ἐπέ-
 φερον von Eus. in der letzten Ausgabe verändert, vgl. Lact. *multi periculo subin-
 gati, multi etiam deturbati sunt* | 8 παραχθέντες Tr | 9 10 τῇ αὐτῇ ἀπονοίᾳ
 nicht ursprünglich, in *proposito* Lact. | 9 αὐτῶν M¹ corr. Mc | 11 ἐπάγειν
 bD | 15 ἐπεκτείνειν ATER *porrigendam* Lact. ἐκτείνειν bDM | 18 δηλώσομεν
 ATERb¹. D corr., δηλώσομεν b corr., D¹ δηλώσομεν M | 20 τῆς ἡμετέρας > M
 23 τῆρ¹ TEBD τῆρ τῶν ARM | 24 μεταληφθέντα AbDM μεταβληθέντα TER
 εἶχε BD εἶχε TEM ἔχει AR | 24 25 τί — καιροῦς Zusatz der letzten Ausgabe

26 27 κατεσευλάξει καὶ ἄνομα = *inuasisset et tanta stultitia* Lact.; die Worte
 sind von Euseb nicht zufällig in der letzten Ausgabe [bDMΣA] gestrichen

>rei huius habuit, ut nullo modo redire vellent ad ritum religionis anti-
 >quae, quae a maioribus fuerat instituta, sed eo magis pro voluntate sua
 >unusquisque legem sibi ipse constituit et in locis diversis plebs diversa
 >concurrit, cumque pro his a nobis propositum fuisset edictum, ut ad 8
 5 >patrias leges redirent et antiquitas constitutas, plurimi eorum periculis
 >se potius subicere mortesque innumerabiles tolerare quam oboedire
 >praeceptis talibus maluerunt et quoniam multos adhuc in eodem 9
 >animi iudicio durare pervidimus, ita ut nec dis caelestibus honorem
 >debitum redderent nec suae religioni satisfacere viderentur, respicientes
 10 >ad solitam mansuetudinem clementiae nostrae, qua consuevimus omni-
 >bus hominibus dare veniam, libenter etiam erga hos indulgentiam nostram
 >credidimus porrigendam, ut rursum sint Christiani et conventicula, in
 >quibus orare consuerunt, extruant et reaedificent, ita tamen, ut nihil
 >contra disciplinam publicam gerant, aliis vero epistulis iudicibus indi-
 15 >cabimus, quid eos oporteat observare. unde concessa hac nostra indul- 10
 >gentia exorare debent deum suum pro salute nostra et pro rei publicae
 >statu, ut omni modo incolumi degente re publica etiam ipsi securi agere
 >in propriis laribus possint.

Haec de latino in graecum versa, nos rursum transfudimus in latinum. 11
 20 sed post haec quid consecutum sit, videamus.

NPQF

8 dies *P¹O¹* diis *P²* | 13 consueverunt *P* | 16-17 publicae
om. N | 18 laribus] *F²* laboribus *NPQF* | possent *P^N*

794, 25 Am Ende des Buches schalten AER [vgl. Zonar. 12, 33 p. 644b] aus der 1
früheren Ausgabe ein: Ἄλλ' ὁ μὲν τῆς γραφῆς αἴτιος μετὰ τὴν τοῦνδε ὁμολογίαν
αὐτίκα καὶ οὐκ εἰς μακρὸν τῶν ἀλγυθόνων ἀπαλλαγείς μεταλλάττει τὸν βίον.
τοῦτον δὲ λόγος ἔχει πρῶτον αἴτιον τῆς τοῦ διωγμοῦ καταστῆναι συμφροῦς, ἔτι
5 πάλαι πρὸ τῆς τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήσεως τοὺς ἐν στρατείαις Χριστιανοὺς καὶ
πρώτους γε ἀπάντων τοὺς ἐπὶ τοῦ ἰδίου οἴκου παρατρέπειν ἐκβεβιασμένον καὶ
τοὺς μὲν ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας ἀποκινουῦντα, τοὺς δὲ ἀτιμώτατα καθυβρίζοντα,
ἤδη δὲ καὶ θάνατον ἐτέροις ἐπαρτῶντα καὶ τοῦσχατόν γε τοὺς τῆς βασιλείας κοι-
ρωνοὺς ἐπὶ τὸν κατὰ πάντων ἀνακεκινηζότα διωγμὸν· ὧν καὶ αὐτῶν οὐκ ἄξιον
10 τὸ τοῦ βίου τέλος παραδοῦναι σιωπῇ. τεττάρων οὖν τὴν κατὰ πάντων διεληχθό-
των ἀρχήν, οἱ μὲν χρόνον καὶ τιμῇ προηγούμενοι οὐδ' ὅλοις δεῦν ἔτεσιν ἐπιγενό-
μενοι τῷ διωγμῷ μεθίστανται τῆς βασιλείας, ἣ καὶ πρόσθεν ἡμῖν δεδήλωται, καὶ
δὴ τὸν ἐπίλοιπον τοῦ βίου χρόνον δημόδει καὶ ἰδιωτικῷ τρόπῳ διαγενόμενοι τέλος
τοιόνδε τῆς ζωῆς εἰλήθασιν, ὁ μὲν τιμῇ τε καὶ χρόνῳ τῶν πρωτείων ἠξιωμένος 3
15 μακροῦ καὶ ἐπιλιποτάτη τῇ τοῦ σώματος ἀσθενεῖς διεργασθεὶς, ὁ δὲ τὰ δεῦτερα
αὐτοῦ φέρον ἀρχόνῃ τὴν ζωὴν ἀποροήξας, κατὰ τινα δαιμονίαν προσημεῖωσιν
τοῦτο παθὼν διὰ πλείστας αὐτῷ τετολημμένας ῥαδιονογίας. τῶν δὲ μετὰ τοῦτον 4
ὁ μὲν ἔσχατος, ὃν δὴ καὶ ἀρχιγόνον τοῦ παντός ἔφαμεν γεγονέναι διωγμοῦ. τοι-
αῦτα οἷα καὶ προδεδηλώκαμεν πέπονθεν, ὁ δὲ τοῦτον προάγων χρηστότατος καὶ
20 ἡπιώτατος βασιλεὺς Κωνστάντιος, ἐπαξίως τῆς ἡγεμονίας τὸν ἅπαντα τῆς ἀρχῆς
διατελέσας χρόνον [ἀλλὰ] καὶ τἄλλα τοῖς πᾶσι δεξιώτατον καὶ ἐνεργητικώτατον

12 vgl. 774, 22—25 — 15—17 vgl. 778, 7—9 — 19—S. 797, 8 vgl.
776, 9—778, 2

AER

Überschrift: τὸ ὡς λείπον ἐν τισιν ἀντιγράφοις ἐν τῷ ἡ' λόγῳ A τινὰ τῶν
ἀντιγράφων ἐν τοῖς τελευταίοις τοῦ τόμου τοῦτον περιέχει καὶ ταῦτα· οὐκ ὡς
λείποντα ἀλλ' ὡς ἐν ἄλλοις ἀντιγράφοις ἐρεθθέντα κατὰ διάφορον φράσεως τρό-
πον E | 3 μακρὸν A μακρὰν ER | 9 διωγμὸν. ὧν Valois διωγμένων A
διωγμὸν ER | αὐτῶν AE¹ αὐτὸν E durch Rasur, R | 10 οὖν A γὰρ οὖν
ER | 11 οὐδ' ER οὐδ' A | 11/12 ἐπιγενόμενοι A ἐπιγινόμενοι E ἐπιγιγνό-
μενοι R | 13 δημόδη ER | 15 τῇ > R | 21 ἀλλὰ tilgt Schw vgl. 776, 11

παρασχὼν ἑαυτὸν, ἀπὸ καὶ τοῦ καθ' ἡμῶν πολέμου ἔξω γενόμενος καὶ τοῖς ἐπ'
 αὐτὸν θεοσεβεῖς ἀβλαβεῖς καὶ ἀνεπηρέαστους διαφείδων καὶ μήτε τοῖς οἰκτοῖς
 τῶν ἐκκλησιῶν καθελὼν μήθ' ἕτερόν τι μηδ' ὄλωσ καθ' ἡμῶν ἐκκαινοτομήσας.
 τέλος εὐδαιμον καὶ τρισμακάριον ὄντως ἀπέλιπεν τοῦ βίου, μόνος δὲ τῆς αὐτοῦ
 5 βασιλείας ἐδμενῶς καὶ ἐπιδόξως ἐπὶ διαδόχῳ τῆς βασιλείας γνησίῳ παιδί τὰ πάντα
 σοφρονεστάτῳ καὶ ἐδσεβεστάτῳ τελευτήσας· ὃς ἐθὺς ἀγομέμενος βασιλεὺς τελειώ- 5
 τatos καὶ Σεβαστὸς πρὸς τῶν στρατοπέδων ἀναγορευθεὶς. ζήλωτὴν ἑαυτοῦ τῆς
 πατρικῆς περὶ τὸν ἡμέτερον λόγον ἐδσεβείας κατεστήσατο. τοιαύτη τῶν προανα-
 γεγραμμένων τεττάρων ἡ τοῦ βίου ἔκβασις, κατὰ προηλλαγμένους χρόνους γεγε-
 10 νημένη. τούτων δὲ μόνος ἔτι λιπὼν ὁ μικροῦ πρόσθεν ἡμῶν εἰρημνός σὺν τοῖς 6
 μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσποιηθεῖσι τὴν προδεδηλωμένην ἐξομολόγησιν διὰ τοῖ
 προεκτεθέντος ἐγγράφου λόγοι τοῖς πᾶσι μαρεθὰν κατεστήσαντο.

AER

4 ἀπέλιπεν 776, 15 κατέλιπεν AER | μόνος 776, 16 μόνον AER

10—12 τούτων — κατεστήσαντο > R | 10 λιπὼν A λείπων E

Τάδε καὶ ἡ ἐνάτη περίχει βίβλος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας

- A Περὶ τῆς ἐπιπλέστον ἀνάσεως.
 B Περὶ τῆς μετέπειτα διαστροφῆς.
 7 Γ Περὶ τοῦ κατὰ Ἀντιόχειαν νεοπαγοῦς ξοάνου.
 Δ Περὶ τῶν κατ' ἡμῶν ψηφισμάτων.
 E Περὶ τῶν ἐπιπλέστον ἔπομνημάτων.
 ς Περὶ τῶν ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ μεμαρτυρηκότων.
 Ζ Περὶ τῆς κατ' ἡμῶν ἐν στήλαις ἀνατεθείσης γραφῆς.
 10 Η Περὶ τῶν μετὰ ταῦτα συμβεβηκότων ἐν λιμῷ καὶ λοιμῷ καὶ πολέμοις.
 Θ Περὶ τῆς τῶν τεράννων καταστροφῆς τοῦ βίου, καὶ οἷα ἐχρήσαντο πρὸ τῆς τελευτῆς φωναῖς.
 I Περὶ τῆς τῶν θεοσιλῶν βασιλέων νίκης.
 15 I. A] Περὶ τῆς ἐσθιῆς ἀπολείας τῶν τῆς θεοσεβείας ἐχθρῶν.

AA^m TBDMΣΣ^t A ER 2 περίχει καὶ ἡ ἐνάτη A | 3 nach τῆς
 + μεζιμίων ER ἀνάσεως AA^mM ἀνατεθείσως T περὶ ἡμῶν ἀνάσεως BDR
 ἐπὶ ἡμῶν ἀνάσεως E | 4 am Schluss τοῦ τεράννου + BDE | 6 ἡμῶς BD
 7 nach ἐπιπλέστον + τοῦ σοῦ ἡμῶν ER | 11 am Schluss *et de morte ty-*
ranorum + A | 12 13 der Titel Θ fehlt in A | τοῦ βίου καὶ οἷον τὰ κατ'
 αἰτιᾶς τεύχεται τέλει: — I περὶ τοῦ ὁποῖου ἐχρήσαντο περὶ τῆς τελευτῆς
 φωνῆς: — IA περὶ τῆς τῶν θεοσιλῶν βασιλέων ἐκ θῦ γεγεννημένης κατ' αὐτῶν
 νίκης BD vgl. E | καὶ — φωνῆς > Σ^t | 14 der Titel ist, wie die falsche
 Stellung zeigt, ein Rest aus der früheren Ausgabe | Θ A | τῶν — βασι-
 λέων] *Constantini imperatoris* A | 15 IB BD I A

LIBER VIII

- I De simulata indulgentia.
- II De posteriore perversione.
- III De simulacro, quod nuper apud Antiochiam fuerat consecratum.
- 5 IIII De sententiis, quae adversum nos latae sunt.
- V De actis falsis.
- VI De his, qui eo tempore martyres extiterunt.
- VII De his, quae adversum nos tabulis aereis conscripta sunt.
- VIII De his, quae postmodum acciderunt, bellis pestibus fame et de
10 morte tyrannorum.
- VIII De victoria Constantini imperatoris.
- X De perditione ultima inimicorum nostrorum.

- E Τάδε περιέχει καὶ ἡ ἐνὶ τῇ βίβλῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου.
- A siehe im Text
- B Ὡς μετὰ τὴν δοκοῦσαν ἄνεσαν οἱ Χριστιανοὶ τῶν ἐξοριῶν καὶ τῶν δεσμῶν ἐλευθερωθέντες ἐπαλινδρόμουν οἷαδε παιδοὶ καὶ γαῖροι τῇ τῆς ὁμολογίας λαμπροτόμοι χάριτι.
- Γ—Θ = B—H im Text
- I Περὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐν τοῖς εἰρημίνοις πάθεσι φιλανθρωπίας.
- IA Περὶ τῆς τῶν τυράννων καταστροφῆς τοῦ βίου καὶ ὅσον τὰ κατ' αὐτοὺς τετέλεξε τέλους.
- IB Περὶ τοῦ τυράννου Μαξιμίον ὁμοίως πρὸ τῆς τελευτῆς ἑπέρο ἡμῶν [ὑπέρο ἡμῶν > R] ἐχρήσατο φοναῖς.
- II Ὡς Μαξιμίος μετὰ τὸ ἑπέρο ἡμῶν γράψαι πολεμήσας Λιζίνιον καὶ ἡτιθέεις πάντα τὰ ἱεροῖς καὶ προφήταις τῶν ξοάνων ἀνελὼν ἄκων ἑπέρο ἡμῶν πάλιν γέγραψεν.
- IIA Ἀντίγραφον ἕτερον τῆς τοῦ τυράννου ἑπέρο Χριστιανῶν διατάξεως πρὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ ἐκδοθέν.

IE Περὶ τῆς ὑστάτης ἀπολείας τοῦ τῆς θεοσεβείας ἡγῆροῦ Μαξιμίνου καὶ τῶν αὐτοῦ προσφιλῶν καὶ οἰκείων καὶ συγγενῶν.

Iε Ὡς ἐγκαθαρθέντων τῶν τυχάνων Κωνσταντῖνος καὶ Λικίνιος τὰ τῶν Χριστιανῶν ἠΰξησαν.

R Τάδε περιέχει καὶ ἡ 9 βιβλος Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου

A—H siehe im Text

Θ—IA = I—IB E

IB IG = I IA im Text

IA = Iε E

Τὰ μὲν δὲ τῆς πελινφθίας τοῦ προτεθέντος βασιλικοῦ νεύματος A 1
 ἠπλώτο τῆς Ἀσίας πάντη καὶ παντεχοῦ κατὰ τε τὰς ἀμφὶ ταύτην
 ἐπιτοχίας· ὃν τοῦτον ἐπιτελεσθέντων τὸν τρόπον Μαξιμιανός, ὁ ἐπ'
 ἀνατολῆς τέραντος, δυσσεβέστατος εἰ καὶ τις ἄλλος, καὶ τῆς εἰς τὸν
 5 τῶν ὅλων θεὸν εὐσεβείας πολειμιώτατος γεγοώς, οὐδαμῶς τοῖς
 γρασείσιν ἀρεσθείς, ἀντὶ τοῦ προτεθέντος γραμματος λόγῳ προσ-
 τάττει τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἄρχουσιν τὸν καθ' ἡμῶν ἀνεῖναι πόλε-
 μον. ἐπεὶ γὰρ αὐτῷ μὴ ἐξῆν ἄλλως τῇ τῶν χροειτόνων ἀντιλέ-
 γειν κρίσει, τὸν προεκτεθέντα νόμον ἐν παρεβέστοφ θείῃς καὶ ὅπως
 10 ἐν τοῖς ἐπ' αὐτὸν μέρεσιν μὴ εἰς προσῆτον ἀχθείη, φροντίσας,
 ἀργάσθω προστάττει τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἄρχουσιν τὸν καθ' ἡμῶν
 διωγμῶν ἀνεῖναι προστάττει· οἱ δὲ τὰ τῆς παρακλιένσεως ἀλλήλοισι
 διὰ γραφῆς ἐποσημαίνουσιν. ὁ γοῦν περὶ αὐτοῖς τῷ τῶν ἐξοχωτά-
 2 των ἐπάρχων ἀξιωματι τιτημημένῳ Σαβίνοσ πρὸς τοὺς κατ' ἔθνος
 15 ἡγουμένους τὴν βασιλείως ἐμγαίνει γράμμην διὰ Ῥωμαϊκῆς ἐπιστο-
 λῆς· οἱ δὲ τῆρ τῶν γρασέντων αὐτοῖς ἐπαληθεύειν προαίρουσιν 7

16 Für οἱ δὲ schalten ATER aus der früheren Ausgabe ein: ἡς καὶ αὐτῆς
 ἢ ἐμγαίνει τοῦτον περιέχει τὸν τρόπον

Ἀπαρροτάτη καὶ καθοσωμίνη σπονδῆ ἢ θειότης τῶν δεσποτῶν ἡμῶν θειο-
 20 τάτων ἀποστολισθῶν πάντων τῶν ἀνθρώπων τὰς διανοίας πρὸς τὴν ὁσίαν καὶ
 ὁρθὴν τοῦ ζῆν ὁδὸν περιεμαρῶν ἐτι πάλαι ὄρισεν, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι τοῖς Ῥο-
 μαίων συνεθείς ἀνομιουθεῖν δοκοῦντες τὰς ἀφελόμεναις φρονησείας τοῖς ἀθανάτοις
 θεοῖς ἐπεισεύον· ἐλλ' ἢ τῶν ἔνστασις καὶ τραχηλάτη βονλή εἰς τοσοῦτον περὶ-
 4 στή, ὅς μῆτε λογισμῷ δικαίῳ τῆς νεκρόσεως δύνεσθαι ἐξ τῆς ἰδίας προθέσεως

ATERBDMΣI

1 A Σ 3 E > ABDM 2 καὶ ATERM τε καὶ BD 6—8 ἀντὶ — πό-
 λεμον Doulette zu 1112 ἀργάσθω — προστάττει vgl. zu 776, 4—9 | 10 ἐπ'
 αὐτῶν αὐτοῦ M 12 τὰς M ἀλλήλοισι M | 14 ἐπάρχων ATER ἐπάρ-
 χων BM > D

24 ὅσα A > TER ὅσατε Tr

[1] Huiusemodi edictis imperialibus per omnem locum Asiae Pontique ⁴ ¹ ¹
 propositis velut ex ingentibus tenebris subitum lumen refulsit. sed
 Maximinus, qui in orientis partibus Caesaris tyrannidem potius quam
 locum tenebat, tamquam crudelitatis suae materiam sibi subtrahi non
 5 ferens, cum ei displiceret edictum nec tamen auderet obsistere. proponi
 publice legem et omnibus in notitiam venire non patitur, verbo tamen
 iudicibus praecepit indutias Christianis interim dare. sed Sabinus, qui ²
 per illud tempus praefecturae culmen regebat, omnium provinciarum
 iudicibus scribens et praelatam imperatoris inserens legem manifestum
 10 efficit cunctis id, quod Maximinus obscurare temptaverat. iudices vero ⁷

NPOF

¹ huiusemodi] huiusemodi *N* | edicti *N* | ² praecepit *P* | ³ maxi-
 mianus *N^a* | ⁷ praecepit *P* | ⁸ regebat *PN* gerebat *OL* | ⁹ obscurans *L*
 11*

νεομιζότες, λογιστῆς καὶ στρατηγοῖς καὶ τοῖς κατ' ἀγροὺς ἐπιτε-
 ταμίνοις τὴν βασιλικὴν διὰ γραμμάτων ἐμφανῆ καθιστῶσι γνώμην·
 οὐ μόνον δ' αὐτοῖς διὰ γραμῆς ταῦτα προυχώρει, καὶ ἔργοις δὲ
 πολλὴν πρότερον. ὡς ἂν ρεῦμα βασιλικὸν εἰς πέρας ἄγοντες, ὅσους
 5 εἶχον δεσποτηρίοις καθειρομένους διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον ὁμολογίαν,
 εἰς φανερόν προάγοντες ἤλευθέρουν. ἀνιέρτες τούτων δὴ αὐτῶν
 τοὺς ἐν μετάλλοις ἐπὶ τιμωρίᾳ δεδομένους· τούτο γὰρ ἐπ' ἀληθείας
 βασιλεὶ δοκεῖν ὑπεκλήφασιν ἠπατημένοι. καὶ δὴ τούτων οὕτως 8
 ἐπιτελεσθέντων, ἀθρόως οἷόν τι γῶς ἐκ ἕσπερας νυκτὸς ἐκλάμψαν,
 10 κατὰ πᾶσαν πόλιν συγκροτομένης παρῆν ὄραν ἐκκλησίας συνόδου·
 τε πεμπληθεῖς καὶ τὰς ἐπὶ τούτων ἐξ ἔθους ἐπιτελουμένας ἀγωγὰς·
 καταπέπληκτο δ' οὐ μικρῶς ἐπὶ τούτοις πᾶς τις τῶν ἀπίστων
 ἀναχωρῶν μίτε τὴν ἐλευθεμίην τιμωρίαν αὐτοῖς ἐκφοβεῖν. ἐπειδὴ τοῖνεν συν- 5
 βῆσαν ἐκ τοῦ τοιοῦτου τρόπου πολλοὺς εἰς κίνδυνον ἑαυτοῖς περιβάλλειν, κατὰ
 15 τὴν προσοψῆν ἐγγύειαν τῆς εὐσεβείας ἢ θεοσιότητος τῶν δεσποτῶν ἡμῶν τῶν δενα-
 τοπιῶν ἀτοκρατόρων ἀλλότριον εἶναι τῆς προθέσεως τῆς θεοσιότητος τῆς ἰδίας
 «δοκιμαζόνσαι τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τοῖς ἀνθρώποις
 «περιβάλλειν, ἐκέλευσε διὰ τῆς ἐμῆς καθοσιώσεως τῇ σὺ ἀγγιτοῖς διαχωρῆσαι ἴν'
 «εἰ τις τῶν Χριστιανῶν τοῦ ἰδίου ἔθους τὴν θρησκείαν μετιὼν εὐφραδίᾳ, τῆς κατ'
 20 «αὐτοῦ ἐνοχλήσεως καὶ τοῦ κινδύνου αὐτὸν ἀποστήσειας καὶ μὴ τινα ἐκ ταύτης
 «τῆς προθέσεως τιμωρίᾳ κολαστέον νομίσειας. ὁπότε τῇ τοῦ τοσοῦτου χρόνου
 «συνελεύσει συνίστη αὐτοῖς μηδενὶ τρόπῳ πεπεσθαι δεδνησθαι ὅπως ἀπὸ τῶν
 «τοιοῦτων ἐνστάσεων ἀναχωρήσασιν. γράναι τοιγαροῦν πρὸς τοὺς λογιστῆς καὶ 6
 25 «στράτεας ἀφείλει ἵνα γνῶσιν περαιτέρω αὐτοῖς τούτων τοῦ γράμματος φροντίδα
 «ποιεσθαι μὴ προσήκειν. ἐπὶ τούτοις οἱ κατ' ἐπιτοχίαν

9 II Kor. 4. 6

ATERBDMΣA

1 νεομιζότες ATER νομίσειεντες BDM | 3 δε > M | 4 ὅσους BDMΣA
 οὐς ATER | 5 δεσποτηρίοις BDM ἐν δεσποτηρίοις ATER | καθειρομένους
 RBDM καθειρομένους ATE | 6 φανερόν ATERMΣ φανερόν ἕλασι BD | τοῦ-
 των AT¹EBDM καὶ τούτων TrR, τούτων δὴ αὐτῶν unverständlich, auch der Anschluss
 von ἀνιέρτες τοὺς — δεδομένους durch das Participium ist inconeim, vgl. zu 776. 4—9
 7 δεδομένους T¹, durch Rasur corr. δεδομένους BD | 7/8 τοῦτο — ἠπατημένοι
 Doubletten zu 802.16—804.1 τὴν—νεομιζότες | 8 B ER | 11 ἀγωγὰς TERBDΣ
 ἀναχωρῶς AM | 12 οὐ μικρῶς ἐπὶ τούτοις BDM ἐπὶ τούτοις οὐ μικρῶς ATER
 14 περιβάλλειν AT¹ περιβάλετν T¹ER | 16 θεοσιότης Rv | 20 αὐτοῖς
 αὐτῶν R | παντῶν Tr | 23 γράναι TER ἐγγράναι A | 24/25 ἐπιστραφεία
 A ἐπιστραφεία T¹ corr. T¹ | 25 γνῶσιν AT¹, corr. T¹

per singulas civitates edicta mittentes legemque praefidentes relaxari
 cunctos, qui tenebantur in carcere, quique in metallis aut quibuslibet
 vinculis adservabantur, omnes absecedere liberos iubent. quibus ita gestis
 5 ac terris, duces populi nostri per singulas quasque urbes frequentare
 conventus, concilia agere, sacerdotia reparare, singulas quasque ecclesias,
 si cui quid deesse videbatur, instruere. quae cum ita gererentur, stupor
 ingens habebat infideles gentilium de tanta tamque subita conversione

NPOF

5 ac] his *P in ras.* | 6 conventus *P* *conventus* |
 staurare *NOF* | sacerdotio *P* | 7 *in. P*

ἐθρῶν. τῆς τοσαύτης μεταβολῆς τὸ παράδοξον ἀποθανεμάζων μέγαν
 τε καὶ μόνον ἀληθῆ τὸν Χριστιανῶν θεὸν ἐπιβοώμενος. τῶν δ' 9
 ἡμιτέρων οἱ μὲν τὸν τῶν διωγμῶν ἀγῶνα πιστῶς καὶ ἀνδρικῶς
 ἀμυλληζότες τῆρ πρὸς ἅπαντας ἀνθις ἀπελάμβενον παρηγοσίαν. ὅσοι
 5 δὲ τὰ τῆς πίστεως νεροσηζότες τὰς ψυχὰς ἐτέγγανον κεχημασμένοι.
 εὐμύτως περὶ τῆρ σφῶν θεραπείαν ἔσπευδον. ἀντιβολοῦντες καὶ
 σωτηρίας δεξιὰν τοῦ ἐροσμένου ἀιτοῦμενοι τὸν τε θεὸν ἕλωρ
 εἰς τοῖς γενέσθαι καθικετέοντες· εἶτε δὲ καὶ οἱ γενναῖοι τῆς θεο- 10
 σεβείας ἀθλητὰ τῆς εἰς τὰ μέταλλα κακοπαθείας ἐλευθερούμενοι
 10 ἐπὶ τὰς αὐτῶν ἐστέλλοντο. γαῦροι καὶ γαῖθροὶ διὰ πάσης ἰόντες
 πόλεως ἐγχοσύνης τε ἀλέκτου καὶ ἦν οὐδὲ λόγῳ δυνατὸν ἐρη-
 νεῦσαι παρηγοσίας ἔμπλεοι. στίγη δ' οὐρ πολυάνθρωπα κατὰ 11
 μέσας λεωφόρους καὶ ἐροσὰς ὁδοὺς καὶ ψαλμοῖς τὸν θεὸν ἀνυμνοῦντα
 τὰ τῆς πορείας ἤνευ. καὶ τοὺς μετὲ τιμωρίας ἀπηρεστάτης μικρῶ
 15 πρῶθεν θεσμίους τῶν πατρίδων ἀπεληλαμένους εἶδες ἔν ἱλαροῖς
 καὶ γεγηθῶσι προσότοις τὰς αὐτῶν ἰστίαι ἀπολαμβάνοντες, ὡς καὶ
 τοὺς πρῶτους καθ' ἡμῶν φωνῶντες τὸ θεῦμα παρὰ πᾶσαι ὁσῶντας
 ἐλπίδα, συγχέοντα τοῖς γεγενημένοις.

Ταῦτα δ' οὐκ ἴθ' οἷός τε γένοιτ' ὃ τῆρνεος μισόγαλος καὶ πάν- B 2
 20 τῶν ἀγαθῶν ἐπιβόλος ἐπέροχον. ὃν ἔγαμιν τῶν ἐπ' ἀνατολῆς ἀρχιερ
 μερῶν. οὐδ' ὄλονε ἐπὶ μῆρας ἕξ τοῦτον ἐπιτελεσθαι τὸν τρόπον
 ἡρέσχοιτο. ὅσα δ' οὐρ πρὸς ἀνατροπῆρ τῆς ἐροήρης μηχανόμενος
 πρῶτον μὲν ἔργων ἡμῶς τῆς ἐν τοῖς κοιμητηρίοις σενόδοι διὰ προ-
 γέσσεως παρῶται. εἶτε διὰ τινῶν ποτηρῶν ἀνδρῶν εἰς τὸς ἐαυτῶ
 25 καθ' ἡμῶν προσβέβηται. τοὺς Ἀρτιοχίους πολίτας παρορμήσας ἐπὶ
 τὸ μηδαμῶς τινα Χριστιανῶν τῆρ αὐτῶν οἰκεῖν ἐπιτρέπεσθαι πε-

20 21 786, 22. S. 2 34

ATERBDMΣA

2 τὸν aus τῶν coge. T¹ τὸν τῶν BD | 3 ἀνδρικῶς BDM.1 ἀνδρικός ATER
 5 & ATERM δ' αὖ BD | 10 ἔαυτῶν AR | 11 ἦς M | 13 ἡνοῶντα M
 14 τὰ > BD | 16 ἀπολαμβάνοντες ε auf Rasur De | 19 B AΣBD Γ E
 γέσσεως TER:BDM ἢ γέσσειν A ὃν γέσσειν Rv | μισόγαλος BDMΣ μισόγα-
 λος ἐς τὰ μέταλλα ATER | 20 ἔροχον M | 21 ὄλονε AT·R ὄλονε T·E
 RBDM | 22 ὅσα ohne Responcion | 24 25 steht in sachlichem Widerspruch
 zu S. 808, 2/3 ὃν . . ἀρχηγός . . ἐπιφύεται Θεότεκνος und S. 808, 12—20 | 25
 προσβέβηται AT·BDΣ προσβέβητος T·T·ERM | παρορμή Tr, R¹ durch Rasur

26 τὸ ἦ

rerum, ita ut admiratione ipsa fateri cogerentur magnum et solum verum
 deum esse, quem Christiani colunt. nostrorum vero si qui in agonibus 9
 fideliter et viriliter perduraverant, cum omni fiducia et laetitia agebant.
 si qui vero languidius et ignavius egerant, cum omni humilitate et
 5 supplicatione medicinam poscere ab his, qui incolumes perstiterant, pro-
 perabant et per eos repropitiari sibi omnipotentem deum supplicabant.
 iam vero illi, qui de metallis fuerant relaxati, venientes per urbes 10
 gulas magnanimi sublimesque incedebant et ineffabilem laetitiam atque
 exultationem dei ecclesiis exhibebant, toto itinere per plateas quoque 11
 10 civitatum et vicos cum psalmis et hymnis digredientes, ita ut stupere
 et magnificarent deum hi, qui eos paulo ante vinetos et catenatos trahi
 in metalla viderant, laetos vero nunc atque exultantes cernebant ad
 propria remeare. ex quo etiam ipsi, qui prius infesti nobis videbantur
 et adversi, nunc subitae conversionis miraculo congratulabantur nobis
 15 et communem sibi ducebant laetitiam nostram.

verum cum haec ita in agris ac vicis et urbibus agerentur et pro B 2
 reddita sibi pace Christianorum populi modesta exultatione gauderent,
 totius boni inimicus tyrannus ferre non potuit, quin insita sibi nequitiae
 [II] rabie gaudia ista subrueret. | etenim Maximinus, quem orientis atque
 20 Aegypti partium tyrannidem tenere supra diximus, sex non amplius
 menses passus est nostros in pace persistere, et protinus quicquid ad
 obturbandam eam nancisci potuit, molitur. igitur primo prohibere nostros
 per occasiones quasdam temptat, ne ad coemeteria convenirent, tum
 deinde nequissimos quosdam Antiochenae urbis viros instigat legationem
 25 mittere adversum nos, deposcentes, ne in propria patria degere liceat
 Christianis, cuius legationis initium facit per Theotecnem quendam

NPOF

2 si *om. N* | 10 civitatem *N* | 19 quem] *PL* ipse in *NV* | 20 partium] *NPF* partibus *O*

τοῖς ὡς ἐν μεγίστῃ ὀργῇ παρ' αὐτοῦ τυχεῖν ἀξιῶσαι. καὶ ἕτερον
 δὲ ταύτων ἔποβελῆν διαπραξασθαι ὧν πάντων ἀρχηγὸς ἐπ' αὐτῆς
 Ἀντιοχείας ἐπιφέρεται Θεότεκνος, δεινὸς καὶ γόης καὶ πονηρὸς ἀνὴρ
 καὶ τῆς προσωνυμίας ἀλλότριος· ἐδόκει δὲ λογιστέειν τὰ κατὰ τὴν
 5 πόλιν. πλείστα δ' οὖν οὗτος καθ' ἡμῶν στρατευόμενος καὶ πάντε Γ 3
 τρόπον τοῦδε ἡμετέρον ὅσπερ τινὰς φῶρας ἀνοσίους ἐκ μηχανῶν
 θηρεύσαι διὰ σπονδῆς πεποιημένους πάντα τε ἐπὶ διαβολῇ καὶ κατηγορίᾳ
 τῇ καθ' ἡμῶν μεμυχημένους, καὶ θανάτων δὲ αἰτίους μορίοις
 ὕσσι γεγονώς. τελευτῶν εἰδωλὸν τι Διὸς Φιλίον μαργαρίαις τισὶν
 10 καὶ γοηταῖς ἰδρύνεται, τελετὰς τε ἀνάγνους αὐτῷ καὶ μνήσαις ἀκαλί-
 κροῦσθαι ἐξερίστοις τε καθαρμοῦς ἐπινοήσας. μέχρι καὶ βασιλέως
 τὴν τερατείαν δι' ὧν ἐδόκει χορηγῶν ἐπεδείκνυτο. καὶ δι' καὶ
 οὗτος ζολακίαις τῇ καθ' ἡδονῆν τοῦ κρατοῦντος ἐπεγείρει κατὰ
 Χριστιανῶν τὸν δαίμονα καὶ τὸν θεὸν δὴ κλεῦσαι φησὶν ἑπεροσίους
 15 τῆς πόλεως καὶ τῶν ἀγῆν τὴν πόλιν ἄρχων ὡς ἂν ἐχθροὺς αὐτῷ
 Χριστιανούς ἀπειλάσαι. τοῦτο δὲ πρότερον κατὰ γνώμην πρόξεντι Δ 4
 πάντες οἱ λοιποὶ τῶν ἐν τέλει τὰς ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν πόλις
 αἰζοῦντες τὴν ὁμοίαν ὁμῶνται ψῆφον ποιήσεσθαι, προσφιλέως εἶναι
 τοῦτο βασιλεῖ τῶν κατ' ἑπεροσίαν ἡγεμόνων σκευρακότων καὶ ταῦτ'
 20 αὐτὸ διαπραξασθαι τοῖς ἐπικόμοις ἔποβελήζοτων· ὧν δὲ καὶ αὐ- 2
 τῶν τοῖς ψηφίσμασιν δι' ἀντιγραφῆς ἀμεινέστατα ἐπιτεύσαντος τοῦ
 τρωάνου, αὐτίς ἐξ ἑπαρχῆς ὁ καθ' ἡμῶν ἀνεφλέγετο διοργῶς. ἱε-
 ρεῖς δὲ ἅπαντα κατὰ πόλιν τῶν ξοάνων καὶ ἐπὶ τούτοις ἀρχιερεῖς πρὸς
 αὐτοῦ Μαξιμίον οἱ μάλιστα ταῖς πολιτείας διατρέψαντες καὶ διὰ

22—S. 810, 2 vgl. 782, 5—12

ATERBDMΣΔ

1 ἐν μὲν M 12 καὶ - διαπραξασθαι schlecht redigirte Doublette
 zu 19 20 καὶ - ἐποβελήζοτων, vgl. zu S. 806, 24 25 2 ἐποβελῆν ATER
 ἐποβέλλειν M ἐποβέλλει BD | 4 5 ἐδόκει - πόλις > R | 5 Γ ΑΣ
 16 BD 5 Δ Ε | ὧν > R 6 φῶρας > Σ | 7 πάντα τε TERBDMΣ
 πάντοτε A | 8 δὲ BD τε ATE γὰρ M > R | 9 φίλιον AT¹BDΣΔ φιλίον
 Tr¹E¹M φειδίον Tr¹ErR | 10 ἰδρύνεται ATER ἰδρύνει BDM | 12 χορηγῶν
 BD.1 χορηγῶν M χορηγῶν ἐκτελεῖν ATER weder δι' ὧν ἐδόκει noch ἐκτελεῖν über-
 setzt Σ | 13 ὁ τοῦ κρατοῦντος M ἐπεγείρει ATER ἐγείρει BDM
 14 δι' > TrR | 16 ἀπειλάσαι ATER ἐλάσαι BDM | Δ ΑΣ 22 BD 16 E
 ER | δὲ ATERM δὲ BD | τὰ κατὰ Tr | 18 ὁμῶνται TERBDM ὁρ-
 μῶντο A | εἶναι BDMΣ δ' εἶναι ATER | 19 καθ' ἑραρακότων BD
 20 ἐποβέλλεται παρ' αὐτῶν TrR | 23 τῶν ξοάνων AT¹BDMΣΔ τῶν ξοά-
 νων TrR

curatorem Antiochenae urbis, pravi ingenii hominem pessimique propo-
 siti. sed et alios per singulas civitates similiter deterrimos cives ad
 simile facinus inpellit et ex omnibus provinciis huiusemodi legationem
 dirigi conponit. multaue alia adversum nos speciali quodam odio et
 5 obstinata contentione machinatur, donec omni modo mala, quae iam
 quieverant, renovaret. mala mens malusque animus velut sitim quan-
 dam et famem se pati putabat, nisi laniari carnes civium et sanguinem
 [III] eorum profundi videret, interea repperisse se occasionem maximam *P* 3
 ratus ex eo, quod apud Antiochiam simulacrum quoddam Iovis Ami-
 10 calis nuper consecratum artibus quibusdam magicis et impuris consecra-
 tionibus ita conpositum est, ut falleret oculos intuentium et portenta
 quaedam ostentare videretur ac responsa proferre. idque omnibus et
 ipsis imperatoribus pro certo confirmatur. quod posteaquam ab uni-
 versis creditum est, adseveratur item deus ille dedisse responsa, ne
 15 Christiani in urbibus habitarent neque in vicinis urbi locis, sed quanto
 fieri potest, longius fugarentur. quibus cognitis omnes, qui ubique erant *J* 4 1
 sub tyranni regno per urbes ac provincias singulas, scientes gratum hoc
 esse apud eum, similem de Christianis sententiam ferunt et missis ad 2
 eum legatis ea de imperatore inpetrant, quae ut peterent, ab ipso fue-
 [II] rant invitati. tum vero rursus adversum nos persecutionis rabies in-
 20 stauratur, et Maximinus interim summa instantia per urbes singulas et

NPOF

1 pessimunque *P* | 5 6 quae tam quieverant *N*

πᾶσιν ἑνόμοιοι γινόμενοι καθίσταντο. ὡς καὶ πολλή τις εἰσήγητο
 σπουδή περὶ τῆν τῶν θεοσπευμένων πρὸς αὐτῶν θρησκείαν. ἡ 3
 γοῦν ἔκτοπος τοῦ νοσητῶντος δεισιδαιμονία, συνελόντι γάνα, πάν-
 τας τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἀρχοντάς τε καὶ ἀρχομένους εἰς τὴν αὐτοῦ χάριν
 5 πάντα πράττειν καθ' ἡμῶν ἐνήγειν. ταύτην αὐτῷ χάριν μεγίστην
 ἀνθ' ὧν ἐνόμιζον πρὸς αὐτοῦ τεύξεσθαι εὐεργεσιῶν, ἀντιδωρου-
 μένων, τὸ καθ' ἡμῶν φορῶν καὶ τινας εἰς ἡμᾶς καινοτέρως κακοη-
 θείας ἐνδείκνυσθαι. πλάσμενοι δὴτα Πλάτων καὶ τοῦ σοτήρος E 5 1
 ἡμῶν ὑπομημάτε πάσης ἑμπλῆα κατὰ τοῦ Χριστοῦ βλασφημίας.
 10 γνόμη τοῦ μέγιστος ἐπακλινομένοι τὴν ἐπ' αὐτὸν ἀρχὴν
 διὰ προσημασίαν παρακλινομένοι κατὰ πάντα τόπον, ἀρούς τε
 καὶ πόλεις, ἐν ἐκχαρῆ ταῦτα τοῖς πᾶσιν ἐκθεῖναι τοῖς τε παισὶ τοῖς
 γραμματοδιδασκάλους ἀντὶ μαθημάτων ταῦτα μελετῶν καὶ διὰ μνήμη
 κατέχειν παραδίδόναι ὧν τούτων ἐπιτελομένων τὸν τρόπον. ἕτερος 2
 15 στρατοπεδάρχης, ὃν δοῦσα Ῥωμαῖοι προσεργουέουσιν, ἀνὰ τὴν δε-
 μασιὸν τῆς Φοινίκης ἐπίρητά τινα γενναίως ἐξ ἀγορᾶς ἀνάσ-
 σωτα ποιήσας, βεβήλους αὐταῖς ἐπιθήσειν ἡπέλλει, λέγειν ἐγγράφως
 ἐπανερχάσον, ὡς δὴ εἰρήσῃ τοι Χριστιανὰ συνειδέέν τε αὐτοῖς
 ἀφαιματογραφίαις ἐν αὐτοῖς τε τοῖς κραικαῖς πράττειν αὐτοὺς τὰ ἀνό-
 λωστα καὶ ὅσα ἄλλα λέγειν αὐτὰς ἐπὶ διαβολῇ τοῦ δόγματος ἠθέλειν
 20 ὧν καὶ οὗτος ἐν ὑπομημάσιν τὰς φωνὰς ἐντεθεισας βεσιλεὶ κοι-
 νοῦται, καὶ δὴ προστάξεντος εἰς πάντα τόπον καὶ πόλιν καὶ ταῦτα
 δημοσιοῦται τὰ γραμμάτια. ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ εἰς μακρὸν ἀντόχειν 6 1
 ἑαυτοῦ γεγονώς ὁ στρατάρχης δίχην τίνευσεν τῆς κακοτροπίας·
 25 ἡμῶν δ' αὖ γὰρ πάλιν ἀνακινουῦντο καὶ διωγμοὶ χαλεποὶ τῶν
 τε κατὰ πόδας ἑπαρχίας ἡγουμένων αὐτίς θειὰ καθ' ἡμῶν ἐπανε-
 στάσεις, ὡς καὶ τινας ἀλόγους τῶν περὶ τὸν θεῖον λόγον ἐτιμωρῶν
 ἀπεραίτητον τὴν ἐπὶ θεανέτω ψῆφον καταδίδεσθαι ὧν τρεῖς ἐν

28—S, 812, 4 vgl. 772, 9—12

ATERBDM Σ.1

2 περὶ τῶν θεοσπευμένων θρησκείαν M | 5 πάντα—χάριν > M | αὐ-
 τῷ χάριν μεγίστην ATER μεγίστην αὐτῷ χάριν BD μεγίστην M [vgl. die vorige Anm.]
 6 τεύξεσθαι D | 8 E A Σ BD ε ER | 10 πᾶσιν T¹ corr. T² | 11 προ-
 σημασίαν TERBDM.A. T² unleserlich γραμμάτων AT¹ | 12,13 τοῖς τε πᾶσι
 γραμματοδιδασκάλους Σ | 13 μνήμη Σ ABDM μνήμη ταῦτα TER | 14 ἔχειν
 BD | 15 στρατοπεδάρχης T¹ corr. T² | 19 αὐτοῖς D | 21 αὐτῶς BD
 22 πάντα M | 24 στρατάρχης TERBD στρατοπεδάρχης A στρατοπαιδάρχης
 M | 25 ε Σ 23 A 812, 15 BD 25 Z ER | 27 ἄδοντας M

provincias sacerdotes simulacrorum ac pontifices statuit multisque eos honoribus et muneribus adfcit et omnia prorsus diligenter agit, quatenus 3 cunctos beneficiis suis praevieniat, ut per haec promptiores eos efficeret in odia et necem Christianorum. idque eo magis obtinebat, quo grati- 5 orem sibi duceret eum, quem erga nostros saeviolem nequiolemque [V] sississet, et quamvis ei agere cuncta ex sententia liceret, quippe qui 1 iam sibi etiam Augusti inconcessam praesumpserat dignitatem, videri tamen vult, quod aliquibus iustis haec rationibus agat, continguntur acta quaedam velut apud Pilatum de salvatore nostro habita, in quibus 10 adversum Christum omnis blasphemia conscribitur. quae acta per omnes regni sui provincias praelato edicto mitti praecipit et per urbes singulas, per vicos, per agros etiam proponi, praeceptoribus quoque puerorum tradi iubet, uti pro his, quae ad meditandum vel ediscendum dictare solent, haec tradant pueris memoriae commendanda. cum vero haec ita 2 per omnem locum diligenti nequitia gererentur, dux Damasci cognita imperatoris sui erga Christianos libidine et placere ei in talibus studens indignissimas quasdam mulierculas de trivio conquisitas sisti sibi facit et agitari in his plurimam quaestionem, per quam cogeret eas actis profiteri fuisse se quondam Christianas et scire, quod inter ipsa mysteria 20 eorum spurca quaedam et impura committerentur, aliaque huiusmodi flagitia, quae ne audire quidem bonus quisque pateretur, mulierculas actis prosequi facit eaque conscripta ad imperatorem refert, at ille proponi ea nihilominus per singulas quasque urbes ac provincias iubet, quamvis dux ille non in longum tali fraude gavisus sit. brevi namque 6 1 25 quadam insania desperationis incensus in exitium vitae suae proprias sibi intulit manus.

[VI] Nostrorum vero rursum fuga, rursum persecutio et supplicia renovari, indices provinciarum tamquam gratum aliquid ex hoc imperatori exhibentes in nostros atrocius desaevire, igitur apud Tyrum Foenices urbem 30 tres quidam iuvenes correpti, cum se Christianos esse confiterentur, bestiis subriguntur, cum quibus et Silvanus episcopus quadraginta annis functus sacerdotio, vir mansuetudine animi et ipsa iam senectute ven-

NPOF

11 praecipit *libri* | 22 scripta *P* | 24 in *om. om. libri* | 25 *gron.*
dam insania *P in ras.* | per (*om. P*) dispensationes *P* | 29 foenices' *P*
foenicis *NOF* | 30 quidem *P*

Ἐπίσημόν τε πόλιν τῆς Φοινίκης Χριστιανὸν ὁμολογήσαντες. θηρίων
 βοῶν παραδίδονται· ἐπίσκοποι δὲ ἦν ἐν τούτοις Σιλβανός, τὴν ἡλικίαν
 ἐπίσημος. ἐν ὅλοις ἔτεσιν τεσσαράκοντα τὴν λειτουργίαν διηνε-
 5 κῶς. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Πέτρος τῶν κατ' Ἀλεξάν-
 5 δριαν παροικίων προστάς ἐπιφανέστατος. θεῖον ἐπισκόπων χοῦμα
 βίον τε ἀρετῆς ἕνεκα καὶ τῆς τῶν ἱερῶν λόγων συνασκήσεως. ἐξ
 οὐδεμιᾶς ἀνάσπαστος γεγονώς αἰτία, μηδεμιᾶς προλαβούσης προσδο-
 κίας, ἀθρόως οὕτως καὶ ἀλόγως. ὡς ἂν Μαξιμίνου προστάξαντος.
 τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον
 10 ἐπισκόπων ἄλλοι πλείους ταῦτόν ἐπομένονσιν· Λουκιανός τε, ἀνήρ
 τὰ πάντα ἀριστός· βίῳ τε ἐγκρατεῖ καὶ τοῖς ἱεροῖς μαθήμασιν συγκε-
 κροτημένος, τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν παροικίας πρεσβύτερος, ἀχθεὶς ἐπὶ
 τῆς Νικομηδέων πόλεως. ἔνθα τηρικαῦτα βασιλεὺς διατροίβων ἐτέγ-
 15 χανεν, παρασχὼν τε ἐπὶ τοῦ ἀρχοντος τὴν ἑπὲρ ἧς προύστατο δι-
 15 δασκαλίαν ἀπολογίαν, δεσμοτηρίῳ παραδοθεὶς κτήννυται. τσαῦτα
 ὄντα ἐν βραχεῖ τῷ μισοκάλῳ Μαξιμίνῳ καθ' ἡμῶν συνεσκεύεστο.
 ὡς τοῦ προτέρου δοκεῖν πολλῶν χαλεπότερον τοῦτον ἡμῖν ἐπεγι-
 γέσθαι διωγμῶν.
 Ἀνὰ μέσας γέ τοι τὰς πόλεις, ὃ μηδὲ ἄλλοτε ποτε, ψηφίσματα Z 7
 20 πόλεων καθ' ἡμῶν καὶ βασιλικῶν πρὸς ταῦτα διατάξεων ἀντιγρα-
 φὰ στήλαις ἐντετυπωμένα χαλκαῖς ἀνωρθοῦντο, οἳ τε παῖδες ἀνὰ
 τὰ διδασκαλεῖα Ἰησοῦν καὶ Πλάτων καὶ τὰ ἐφ' ἕβου πλασθέντα
 ἐπομνήματα διὰ στόματος κατὰ πᾶσαν ἔφερον ἡμέραν. ἐνταῦθά 2
 25 τεθεῖσαν τοῦ Μαξιμίνου γραφὴν ἐντάξαι. ἢ ὁμοῦ τῆς τε τοῦ ἀνδρός
 θεομισείας ἢ ἀλαζῶν καὶ ὑπερήφανος ἀνθάδεια γανερὰ κατασταίη
 καὶ τῆς παρὰ πόδας αὐτὸν μετελθούσης ἱερᾶς δίχης ἢ ἄπντος κατὰ
 τῶν ἀσεβῶν μισοπονηρίαν, πρὸς ἧς ἐλαθεὶς οὐκ εἰς μακρὸν τάναντία
 περὶ ἡμῶν ἐβουλευσάτο τε καὶ δι' ἐγγράφων νόμων ἐδογματίσειν.

4—10 vgl. 772, 24—774, 1 — 10—15 vgl. 772, 2—6

ATERBDMΣΑ

1 ἐπίσημόν TrRDr | πόλιν BDM τῆ πόλιν ATER | ὁμολογήσαντες TERDM
 ὁμολογήσαντας AB | 4 δὲ ATER δὲ BDM | 5 ἐπιφανέστατος M | θεῖον
 BM | 6 τε getilgt T | 10 τούτων M | 11 ἐγκρατεῖ TERBDMΣ ἐγκρα-
 τήσ A | 16 μαξιμινῶ B¹, corr. | 18 τὸν διωγμῶν R 19 Z AΣ 23 BD
 S14.1 H ER | πόποτε BD | 20 καθ' ἡμῶν > T¹ + T^{com}, πόλεων in καθ'
 ἡμῶν corrigirt Tr durch Missverständniss von T^{com} | 20 21 ἀντιγραφῶν T¹ E
 corr. Tr | 21 ἀνώρθοντο M | τε ATERM δὲ BD | 24 τὴν > T¹ D
 + T^e | 25 ἢ? ἢ B | 27 ἄπντος M | 29 τε > T¹ Tr | ἐδογματίσειν
 R, TERMΣ ἐδογματίσειν ταῦτον ἐπ' αὐτῶν λέξεων ἔχουσαν τὸν τρόπον ABD

rabilis. per idem tempus etiam Petrus, de quo supra memoravimus. ²
 Alexandrinae urbis episcopus per omnia insignis et omnibus virtutibus
 adornatus, in scripturis vero divinis et in verbo dei priorum nullius in-
 ferior, prudentia quoque singularis et in omnibus perfectus, vere et
⁵ sacerdos et hostia dei subito rapitur et tanquam ex Maximini praecepto
 capite obruncatur. cum quo simul et alii plures ex Aegypto episcopi
 trucidantur. Lucianus quoque vir moribus, continentia et eruditione ³
 praecepius, Antiochenus presbyter, cum ad tribunal iudicis fuisset ad-
 ductus: >cur, inquit ad eum praeses, >vir rationalis et prudens sequeris
¹⁰ sectam, cuius reddere non potes rationem? aut si est aliqua, audiamus.
 tum ille data sibi facultate dicendi huiuscemodi orationem de fide nostra
 habuisse dicitur:

>In occulto non est, quod nos Christiani quem colimus, deus unus
 >est per Christum nobis adnuntiatus et per spiritum sanctum nostris
¹⁵ >cordibus inspiratus. non enim, sicut vos putatis, humanae alicuius per-
 >suasionis errore constringimur nec indiscussa, ut alii, parentum tradi-
 >tione decipimur. auctor nobis de deo deus est. neque enim possit
 >sublimis illa maiestas sensibus humanae mentis inlabi nisi vel spiritus
 >sui virtute delata vel verbi ac sapientiae suae interpretationibus indicata.
²⁰ >fateor, erravimus etiam nos aliquando et simulacra, quae ipsi finximus.
 >deos caeli ac terrae putabamus auctores, sed arguebat eos fragilis sub-
 >stantiae suae a nobis praestita consecratio. in quibus tantum venera-
 >tionis inerat, quantum decoris manus contulisset artificum. verum om-
 >nipotens ille deus, quem non nostris manibus fictum, sed cuius nos
²⁵ >decebat esse figmentum, errores miseratus humanos, sapientiam suam
 >misit in hunc mundum carne vestitam, quae nos doceret deum, qui
 >caelum fecisset et terram, non in manu factis, sed in aeternis atque in-
 >visibilibus requirendum. vitae etiam nobis leges ac disciplinae prae-
 >cepta constituit, servare parsimoniam, paupertate gaudere, mansuetu-
³⁰ >dinem colere, studere paci, puritatem cordis amplecti, patientiam
 >custodire. sed et omnia haec, quae nunc adversum nos geritis, ven-
 >tura nobis esse praedixit, educendos nos ad reges et ante tribunalia
 >iudicum statuendos ac velut victimam iugulandos. inde est denique,
 >quod et ipse, qui erat immortalis utpote verbum ac sapientia dei, mortu-
³⁵ >se praebeuit, quo nobis in corpore positus patientiae praebere exam-
 >plum. sed nec nos sua morte decepit, quibus post diem tertiam resurre-
 >xit, non ut ista, quae nunc falso conscribuntur, continent acta Pilati.

NPOF

21/22 substantia sua *Peorr* | **23** contulit *P* | **28** leges *mo, P* | **35** po-
 sitis *P^bF²* | praebebit *P⁴* praebelat *P²* | **37** pilati, pietati *P* pietatis *P⁴*

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΡΜΙΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΞΙΜΙΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΘ' 3
 ΗΜΩΝ ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΤΥΡΩΙ ΣΤΗ-
 ΛΗΣ ΜΕΤΑΛΗΦΘΕΙΣΗΣ

Ἦδη ποτὲ ἡ ἀσθενὴς θρασυτέτης τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἔρχοιεν
 5 πᾶσαν πλάνης ἀμαρτότητα καὶ ὁμίλην ἀποσεισαμένη καὶ ἀνασχε-
 δάσασα. ἣτις πρὸ τούτου οὐ τοσοῦτον τῶν ἀσεβῶν ὅσον τῶν ἀθλίων
 ἀνθρώπων τὰς αἰσθήσεις ἠλεθρίω ἀγνοίας οὐκ ἔνευλε θείας ἐπο-
 10 λιώσει. ἐπιγρῶναι ὡς τῆ τῶν ἀθανάτων θεῶν φιλεργάθω προνοία
 διοικεῖται καὶ σταθεροποιεῖται ὅπερ πρᾶγμα ἀπιστόν ἐστιν εἶπαι 4
 ὅπως κεχωρισμένον ὅπως τε ἠδιστόν καὶ προσφιλές ἡμῖν γέγονεν
 ὡς μέγιστον δείγμα τῆς θεοφιλοῦς ἡμῶν προαιρέσεως δεδοκέται.
 ὁπότε καὶ πρὸ τούτου οὐδενὶ ἀγνωστον ἦν ὅποιος παρατηρήσειω
 καὶ θεοσεβείας πρὸς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς ἐτεγγράναι ὄντες. οἷ-
 15 σὸν φιλῶν καὶ ἐποκένων ῥημάτων πίστις. ἀλλὰ συνεχῆ καὶ περιέ-
 σθεα ἔργων ἐπισήμων γνωρίζεται. διόπερ ἐπεξίως ἡ ἡμετέρα πόλις 5
 θεῶν ἀθανάτων φόβον ἴδουμά τε καὶ οἰκητήριον ἐπιταλοῖτο· πολ-
 λοῖσι γοῦν παραδείγμασι καταγίνεται τῆ τῶν οὐρανίων θεῶν ἐν-
 τὴν ἐπιδημίᾳ ἐρθεῖν. ἰδοὺ τοίνυν ἡ ἡμετέρα πόλις πάντων τῶν 6
 εἰδῶν διαφερόντων αὐτῆς ἀμελήσασα καὶ τὰς πρότερον τῶν ἑτέρω
 20 αὐτῆς πραγμάτων δείξειω περιδοῦσα. ὅτι πάλιν ἤσθητο τοὺς τῆς
 ἐπιτάτων ματαιότητος γεγονότας ἔσθαι ἀρχεσθαι καὶ ὅπερ ἀμε-
 ληθείω καὶ κεκοιμημένην πρὸν ἀναζωπυρωμένων τῶν προσῶν

4—S. 820, 8 vgl. die Inschrift von Arykanda Arch. epigr. Mitth. aus Oester-
 reich 16, 93 f. 108

ATERBDM, Σ [—18 ἀνθεῖν], Σarm [von 18 ἰδοῦ], Δ

1 μαξιμου M Μαξιμίνου τοῦ εἰον Σa | 2 ἀντιγραφείσα M | 3 μετα-
 ληθείωσ ATERM μεταχωρηθείωσ BD | 4 βραδύτης Tr | 5 ἀποσεισαμένη
 ATr ἀποσεισαμένη T:ERBDM | 6 ἀθλίωσ II ἀθλίωσ Σ | 7 ἐνευλεθείωσ
 MΣ | 9 vor διοικεῖται setzt ein τὸ πᾶν oder τὰ πάντα Σ | 10 ὅπως! ὅπως
 τε M | 11 vor ὡς erwartet man τῶν oder διὰ τῶν ἡμῶν ATrRMΣ ἡμῶν
 T:EBD | δεδοκέται ADfMΣ δεδοκέται BD | δηλοκέται TER | 13 θεοῖς
 > T1 + Tc | 14 ἐποκένων aus ἐποκειμένων durch Ras. corr. T | 14/15 συνεχῆ
 καὶ περιέσθεα falsche Übersetzung lateinischer nominat. femin., z. B. *solida et
 solidiora* scil. *judes* | 15 ἔργων TERBDM ἔργα A | 16 φόβον T:EBDM
 > ADRΣ ἄγθορον Schw | 17/18 τῆ — αὐτῆ ἐπιδημία ATfBDMΣ τὴν — αὐ-
 τῆ ἐπιδημίαν T:ERt τὴν — αὐτῆ ἐπιδημίαν Re | 19 αὐτῆ T | πρότερον
 & περιτάτων corr. Tc | ἐπ' M | 21 vor γεγονότας + ἀρχεσθαι Tr
 ἔσθαι ἀρχεσθαι AR ἔσθαι καὶ ἀρχεσθαι TEBDM *ausfrieren zu schmelzen* Σarm

sed innocens, immaculatus et purus ad hoc solum mortem suscepit, ut
 eam vinceret resurgendo. quae dico, non sunt in obscuro gesta loco
 nec testibus indigent. pars paene mundi iam maior huic veritati adsti-
 pulatur, urbes integrae aut, si in his aliquid suspectum videtur, conte-
 5 statur de his etiam agrestis manus ignara figmenti. si minus adhuc
 creditur, adhibebo vobis etiam loci ipsius, in quo res gesta est, testi-
 monium. adstipulatur his ipse in Hierusolymis locus et Golgothana rupes
 sub patibuli onere dirupta, antrum quoque illud, quod avulsis inferni
 ianuis corpus denuo reddidit animatum, quo purius inde ferretur ad
 10 caelum. aut si adhuc vobis minus digna videntur haec, quae in terris
 substantiam gerunt, accipite etiam e caelo adstipulatorem fidelem.
 solem vobis ipsum horum produco testem, qui cum haec fieri per in-
 pios videret in terris, lumen suum meridie abscondit in caelo. requirite
 in annalibus vestris: invenietis temporibus Pilati Christo patiente fu-
 15 gato sole interruptum tenebris diem. quod si terrae, si caelo, si san-
 guini eorum, a quibus veritatem per tormenta perquiritis, fidem non
 adcomodatis, quomodo meis verbis allegationibusque credetis?<

Et cum paene iam his verbis auditoribus suadere coepisset, abripi
 [VII] iubetur in carcerem ibique quasi absque tumultu populi necari. sed et 4
 20 per alia nihilominus loca tanta in brevi crudelissimus tyrannus adver-
 sum nos excitavit, ut longe saeviora prioribus et diriora patirantur.

Quando enim adversum nos legationes provinciarum vel urbium, 24 7 1
 quando tot et tanta imperialia edicta venerant, ita ut etiam aereis tabulis
 incidi leges, quae adversum nos datae fuerant, iuberentur, quando pueris
 25 scholaris meditatio de Pilato et Iesu haberi contumeliae nostrae gratia
 iussa est et confictis referta blasphemis per totam diem decantari? in
 his vero legibus, quas adversum nos aere incisas singulis quibusque

NPOF

9 quo] F² quod PNOF' | 12 solum N | 11 patiente] N O P' paterantur
 P² in ras. | 15 terra P² etc. | 15 16 sanguine NP' | 21 paterantur/
 O²F' paterantur P paterantur N paterantur O' | 23 ut om. N | 25 sco-
 laris PO scolaris F scholaribus N

μεγίστης προκλιᾶς ἀναπληροῦσαν. εὐθέως πρὸς τὴν ἡμετέραν εὐ-
 σέβειαν. ὅσπερ πρὸς μητροπόλιν πεσῶν θεοσεβειῶν. χωρὶς τινος
 μιλλήσεως κατέγγεν. ἰεσὶν τινα καὶ βοήθειαν ἀπαιτοῦσα ἦρτινε 7
 διὰ τὴν πίστιν τῆς ἡμετέρας θεοσεβείας τοῦς
 5 θεοῦς εἶπε ἐμβεβληκῆναι δὴ λόγῳ ἔστιν. ἐκεῖνος τοιγαροῦν. ἐκεῖνος ὁ
 εὐψύχτος καὶ μέγιστος Ζεὺς. ὁ προκαθήμενος τῆς λαμπροτάτης ἡμῶν
 πύλας. ὁ τοῦς πατρῷους ἡμῶν θεοῦς καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα καὶ
 εἰστίαν καὶ οἴκους ἀπὸ πάσης ὀλέθρου φθορᾶς ἑύομενος. ταῖς ἡμε-
 10 τέραις ψυχᾶς τὸ σωτήριον ἐνέπνευσεν βούλημα. ἐπιδεικνὺς καὶ ἐμ-
 πειστικῶς ὅπως ἐξαίρετόν ἐστιν καὶ λαμπρὸν καὶ σωτηριῶδες μετὰ
 τοῦ ὀφειλομένου σεβάσματος τῇ θρησκείᾳ καὶ ταῖς ἱεροθρησκείαις
 15 πῶν ἀθανάτων θεῶν προσείναι. τίς γὰρ οὕτως ἀνόητος ἢ νοῦ
 πικρῶς ἀλλότριος εἰσεθῆναι δύναται. ὅς οὐκ εἰσθεταί τῇ μεγαλόθυ-
 πῶν θεῶν στουδῆ συμβαίνειν μήτε τὴν γῆν τὰ παραδιδόμενα αὐτῇ
 20 σπέρματα ἀρραῖσθαι τὴν τῶν γεωργῶν ἐλπίδα κερῆ προσδοκίαν
 σφάλλουςαν. μηδ' αὖ ἀσεβοῦς πολέμου πρόσσπον ἀνεπικολύτως ἐπὶ
 γῆς στηριζέσθαι καὶ φθαρείσθαι τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἐκκασίας ἀχμῶντα
 τὰ σώματα πρὸς θάνατον κατασφύρεσθαι, μηδὲ μὴν ἡμέτερον ἀνέμων
 25 πνεύμασι τὴν θάλασσαν κραιπνοῦσαν κορυφοῦσθαι. μηδέ γε κατα-
 χύδα ἀπροσδοκίτως καταροηγεγυμένας ὀλέθρου χειμῶνα ἐπεγεί-
 ρειν. ἐτι τοίνυν μηδὲ τὴν τροχὸν ἀπάντων καὶ μητέρα γῆν ἀπὸ
 πῶν κατοπέτω λαγόνων ἑαυτῆς ἐν φοβερῷ τρομῷ καταδρομένην
 30 μηδέ γε τὰ ἐπιζέμενα ὄρη γεσμάτων γινόμενων καταλύεσθαι. ἅπερ
 πάντα καὶ τούτων ἐτι πολλῶν χαλεπώτερα κατὰ τὸν αὐτὸν πολλάκι
 35 γιγνόμενα οὐδαὶ ἀρροῖ. καὶ ταῦτα σύμπαντα διὰ τὴν ὀλέθρου πλά-
 νην τῆς ὑποκρίνου μεταιότητος τῶν ἀθεμίτων ἐκείνων ἀνθρώπων
 ἐγένετο. ἠρίκα κατὰ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐπεπόλαζεν καὶ σχεδὸν εἰπεῖν
 τὰ πρυταχῶν τῆς οἰκουμένης ἀσχύνας ἐπίεζεν.

ATERBDM, Σ^{am} — 5 δὴ λόγῳ ἔστιν. Σ von 5 ἐκεῖνος]. 1

1 ἀναπληροῦσαν ATER ἀποπληροῦσαν BDM | 8 ὕψους M | 9 ἐν-
 πνευσεν B¹, durch Ras. corr., D | 11 ἱεροθρησκείαις II dem Dienst der Opfer
 Σ ἱεροποιείαις Schw | 12 θεῶν > BD | ἢ νοῦ] ἢ ἡλίον Σ Nestle
 13 ἀσθάνεται B | 16 πρὸς ὄντι Σ | 16 17 ἐπιστηριζέσθαι γῆς >] M
 17 ἀχμῶντα AT¹BD ἀσχυῶτα M ἀσχυῶν T¹ERΣ | 18 πρὸς BDM εἰς ATER
 18 19 πνεύμασι ἀνέμων BD | 19 γε > M | 20 καταροηγεγυμένας M
 21 μὴ δὲ BDM οἴτε ATER | 22 κατοπέτω TEM | 23 καταλύεσθαι BDMΣ
 κατακλύεσθαι TE κατακλύεσθαι R καταδέσθαι A | 24 πολλῶ BD πολλὰ M
 > ATER | 28 nach οἰκουμένης + μέσθαι T¹R | ἀσχύνας ἐπίεζεν M

civitatibus proposuerat velut in aeternum mansuras, iactanter satis et S. 9
 superbe descriperat, quod ex quo Christiani sedibus suis urbibusque
 pelluntur, et aeris esset laeta temperies et terrae fecunditas abundantior.

NPOF

3 esset laeta] *OF* esseclota [-clata *N^o* *N* esse laeta *T^o* laeta *T^o*
 Eusebius II.

τούτοις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει

10

ἔφοράτως ἐν τοῖς πλατέσιν ἤδη πεδίοις ἀνθοῦντα τὰ λήια
καὶ τοῖς ἀστάχουσιν ἐπικυμαίνοντα καὶ τοὺς λειμῶνας δι' εὐομβρίαν
φραῖς καὶ ἀνθεσὶν λαμπομένους καὶ τὴν τοῦ ἀέρος κατάστασιν
5 ἐξοχρότον τε καὶ πρασιότατην ἀποδοθεῖσαν, χαίρωσαν λοιπὸν 11
ἅπαντες διὰ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἱερουργίας τε καὶ τιμῆς
τῆς τοῦ δυνατωτάτου καὶ στεροχοτάτου ἀέρος ἐξευμενισθείσης καὶ
διὰ τοῦτο τῆς εὐδαινοτάτης εἰρήνης βεβαίως μεθ' ἡσυχίας ἀπολαύ-
10 οντες ἠδυνέσθωσαν. καὶ ὅσοι τῆς τυφλῆς ἐκείνης πλάνης καὶ περιό-
δου παντάπασιν ὠφεληθέντες εἰς ὀρθὴν καὶ καλλίστην διάνοιαν
ἐπανήλθον, μειζόνως μὲν οὖν χαίρωσαν ὡς ἂν ἐκ χειμῶνος ἀπροσ-
δοκίτου ἢ νόσον βαρείας ἀποσπασθέντες καὶ ἠδέϊαν εἰς τοῦπιόν
15 ζωῆς ἀπόλασιν καρπωσόμενοι· εἰ δὲ τῇ ἐλαράτῳ αὐτῶν ματαιότητι 12
ἐπιμένοιν, πολλῶν πόρωθεν τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ περικώρου.
καθὼς ἠξιώσατε. ἀποχωρισθέντες ἐξελαθήτωσαν, ἢ οὕτως κατ'
ἀκολουθίαν τῆς ἀξιωμαίου ἡμῶν περὶ τοῦτο σπουδῆς παντὸς
μιάσματος καὶ ἀσεβείας ἀποχωρισθεῖσα ἢ ἡμετέρα πόλις καὶ τὴν
ἔμφυτον αὐτῇ πρόθεσιν μετὰ τοῦ ὀφειλομένου σεβίσματος ταῖς τῶν
ἀθανάτων θεῶν ἱερουργίας ὑπακούοι. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅσῳ προσφιλῆς 13
20 ἡμῖν γέγονεν ἢ περὶ τούτου ἀξίωσις ἡμῶν, καὶ χωρὶς ψηφισμάτων
καὶ χωρὶς δέησεως ἀνθαιρέτῳ βοιλήσει ἢ ἡμετέρα προθυμοτάτη
φιλαγαθίας ψυχὴ ἐπιτρέπομεν τῇ ἡμετέρῳ καθουσιώσει ὅποιαν δᾶν

ATERBDMΣΑ

2 ἀνθοῦν τὰ λήια M | 4 φραῖς BDM φρέσθαι T¹ER φείσ τε Tr φντοῖσ
A (Blumen)pflanzen Σ ποίαις Schw | 5 τε T^cERBDM > AT¹ | 6 ἡμετέρας
T¹ERBDM ἡμετέρας AT^r | 7 ἀέρος TERBDMΣ, Α [S21, 14 *quam suis im-*
piis actibus descriperat famulari vgl. auch S23, 7/8], ἀρεῶσ δυνάμεωσ Α, ver-
dorbene Stelle | 8 εὐδαινοτάτησ AD^r εὐδαινοτάτησ M εὐδαινοτάτησ TERBD¹
10 ὠφεληθέντες TERBDMΣ ἀποστάντες Α | 11 μὲν οὖν schlecht für μὲν
12 ἠδέϊαν AT^c, E durch Rasur, R ἠδὲν T¹BD ἠδὲ M | 13 καρπωσόμενοι AT¹
RB¹M καρπωσόμενοι T durch Rasur, EB^cD | 14 πολλῶ BDM ἐν πολλῶ
ATER | 15 16 κατ'—σπουδῆσ haben ihre richtige Stelle nach πόλις [17] |
17 καὶ² TERBDM > Α κατὰ Σ durch Conjectur, vgl. zu 15/16 | 19 ὅσῳ M
προσφιλῆσ ABDM προσφιλῆσ TER | 21 ἢ ἡμετέρα AT¹ERBDΣ ἢ γαληνότησ
ἢ ἡμετέρα Tr ἢ ἡμετέρα M ἢ (ἐστίν ἢ) ἡμετέρα [= *qui est noster animus*] Schw
21/22 προθυμοτάτη φιλαγαθίας ψυχῆ T¹E ψυχῆ in ψυχῆ corr. Tr προθυμο-
τάτη φιλαγαθίας ψυχῆ AR προθυμοτάτη φιλαγαθία ψυχῆσ M φιλάγαθος καὶ
προθυμοτάτη [προθυμοτάτη B] ψυχῆ BD | 22 ἐπιτρέπομεν AT¹, durch Rasur
corr. T

ac segetum copia uberior, et ideo satis recte consuli ad deorum immor- 12
 talium gratiam, quibus nullae ita acceptabiles victimae litarentur, quam
 ut invisum his hominum genus ex omnibus locis, in quibus eorum
 maiestas colitur, pelleretur. addit quoque etiam illud, ut quoniam tam 13
 5 piam tamque religiosam petitionem hanc ab imperatore poposcerint,
 quidquid illud est, quamvis difficile videatur, quod suis commodis aesti-
 ment profuturum, pro hac gratia nihil sit, quod impetrare non possint,

NPOF

5 poposcerint] *N* poposcissent *POF* | 6 7 aestimant *P* | 7 possent

NPO²F

βουλήθητε μεγαλοδοσιᾶν ἀντὶ ταύτης ὑμῶν τῆς γιλοθέου προ-
 θύσεως αἰτήσασθαι. καὶ ἤδη μὲν τοῦτο ποιεῖν καὶ λαβεῖν ἀξιώσατε. 14
 τίξασθε γὰρ αὐτῆς χωρὶς τινος ἐπερθέσεως· ἦτις παρασχεθεῖσα τῇ
 ἡμετέρῃ πόλει εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα τῆς περὶ τοὺς ἀθανάτους
 5 θεοὺς γιλοθέου εὐσεβείας παρέξει μαρτυρίαν. τοῦ δὲ ὑμῶν ἀξίων
 ἐπάθλων τετυχηκέναι παρὰ τῆς ἡμετέρας γιλαγαθίας ταύτης ὑμῶν
 ἔνεκεν τῆς τοῦ βίου προαιρέσεως υἱοῖς τε καὶ ἐκγόνοις ὑμετέροις
 ἐπιδειχθήσεται.

Ταῦτα δὴ καθ' ἡμῶν κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν ἀνεστηλίτευστο. H 1
 10 πείσως ἐλπιδος. τὸ γοῦν ἐπ' ἀνθρώποις ἀγαθῆς τὰ καθ' ἡμᾶς ἀπο-
 κλείοντα· ὡς κατ' αὐτὸ δὴ τὸ θεῖον ἐκείνο λόγιον. εἰ δυνετόν. ἐπὶ
 τούτοις καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοὺς σκανδαλίζεσθαι. ἤδη γέ τοι 16
 σχεδὸν τῆς παρὰ τοῖς πλείστοις ἀποφυγούσης προσδοκίας. ἀθρόως.
 καθ' ὁδὸν ἴτι τῆν πορείαν ἐν τισιν χώραις διανύοντων τῶν τῆν
 15 προκείμενῃ καθ' ἡμῶν γραφῆν διακορουμένων. ὃ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας
 ἐπέριμαχος θεὸς μόνον οὐχὶ τῆν τοῦ τυράννου καθ' ἡμῶν ἐπιστο-
 μῶν μεγαλοχίαν. τῆν ὑπὲρ ἡμῶν οὐράνιον συμμαχίαν ἐπεδεί-
 κνυτο. οἳ μὲν οὖν ἐξ ἔθους ὄμβροι τε καὶ ἔστοι χιμαδίου τῆς 8 1
 ὄρας ἐπαροχούσης τῆν ἐπὶ γῆς ἐνείχον σνήθη φασάν. λιμὸς δ' ἀδό-
 20 ζητος ἐπισκῆπτει καὶ λοιμὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ τινος ἐτέρου ροσῆματος
 — ἔλκος δὲ ἦν φερονόμενος τοῦ τυράννου ἔνεκεν ἀνθρώξ προσεγο-
 ρουόμενον — ἐπιφορὰ, ὃ καὶ καθ' ὅλων μὲν ἴσους τῶν σωματικῶν
 σφαλμάτων ἐνεποιεῖ τοῖς πεπορθοῖσι κινδύνους. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ
 25 ἄνδρας ἅμα γενναῖον καὶ πεισὸν πηροῦς ἀπειρογάζετο. τούτοις 2

11/12 Matth. 24, 24, vgl. zu 604, 4

ATERBDMΣA

3 γωρῶς ATERM ὄνει BD | 5 γιλοθέου M | τοῦ τε Valois τὸ δὲ
 Mommsen. aber ἐπιδειχθήσεται kann schlechte Übersetzung von documentam erit
 oder mit sein | 5 ἡμῶν T¹, durch Rasur corr. | 7 ἐκγόνοις ATER ἐγγόνοις
 BDM | ἡμετέροις > B | 9 H Σ 18 A 824, 24 BD 18 Θ ER | ἐπέριμαχος
 B, D¹ corr. | ἐπεσκηπτέετο M | 10 τὸ > B | 11 αὐτὸν D | 12 ἐπ-
 αῖως ATER > BDM, ΛΣ | 14 ἔτι BDM ἔτι σχεδόν ATER | 15 καθ' ἡμῶν
 γωρῆν T¹ EBDM γωρῆν καὶ ἡμῶν A καθ' ἡμῶν T¹ ταύτην γωρῆν καθ' ἡμῶν
 T¹ ταύτην καὶ ἡμῶν γωρῆν R | 16 17 ἐπιστομακίχων T¹, durch Rasur
 corrigirt | 17 συμμαχίαν BDM αὐτοῦ συμμαχίαν ATERΣ | 18 οὐδ' οὐδ' M
 20 ταῖται M | 22 ὃ καὶ T¹ EBDM ὃ ATR | ἴσους RM | 24 πλείστον
 ARDM πλείστον TEBΣ | γενόμενον BD

tantum ut hoc diligentius observent, ne Christianis qualitercumque urbium concedatur ingressus.

III] Et quidem quantum in hominibus fuit, satis in angustum res nostrae II 15
 opesque coartatae sunt, ut secundum illud, quod scriptum est, in his
 5 scandalizari possent etiam electi. sed postquam nihil reliqui apud 16
 homines rebus nostris superesse visum est, omnipotentis dei providentia
 inbecillas hominum mentes periclitari ipsa desperatione non patitur.
 continuo namque nec mora, dum adhuc per aliquas longius positas
 civitates impia mitterentur edicta, adrogantiam tyrannicae vocis refrenans.
 10 qua laetas segetes pro Christianorum fuga et uberes frugibus descrip- S 1
 serat campos, imbres restringit in nubibus et effetas arida sterilitate
 segetes derelinquit. arescit etiam herba camporum et non solum homi-
 nibus fructum, verum etiam pecudibus pabulum negat fameseque tætra
 et obscena ubique grassatur. aeris quoque temperies, quam suis impiis
 15 artibus descriperat famulari, in tantam corruptionem versa est, ut
 humana corpora ulceribus pessimis, quae ignis sacer appellantur, nec
 non et his, qui dicuntur carbunculi, replerentur, ita ut ei ora hominum
 atque oculos occuparent, ut si qui forte ex his effugisset mortem, lumi-
 nibus orbaretur. sed et aliis nihilominus pestilentibus morbis virorum
 20 ac mulierum immensae multitudines et praecipue infantum acervatim
 cadebant. additur illud etiam his malis, ut Armeniorum gens olim et 2

NPOF

11 effectas *NPOI* || 13 tætra terra *P* || 15 tætra terra *P* || 17 tætra terra *P*

PO | 18 occuparent ut occuparentur *P*

προσπειρίσεται τῷ τυράννῳ ὁ πρὸς Ἀρμενίους πόλεμος. ἄνδρα
 ἐξ ἀρχαίων γίλων τε καὶ συμμάχους Ῥωμαίων. οὓς καὶ αὐτοὺς Χρι-
 στιανοὺς ὄντας καὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐσεβίαν διὰ σπονδῆς ποιουμέ-
 5 νους ὁ θεομῆδης εἰδούλους θύειν καὶ δαίμοσιν ἐπαναγκάσαι πεπειρα-
 σαιτο. ἄθρόους δὲ ταῦτα πάντα ἐφ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σεφεύ- 3
 σαιτο κερῶν. τῆς τοῦ τυράννου θεοσέτητος τὴν κατὰ τοῦ θεῖου
 μεγαλευσίαν διήλεγχεν. ὅτι δὴ τῆς περὶ τὰ εἰδωλα αὐτοῦ σπονδῆς
 καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ἕνεκα πολιορκίας μὴ λιμὸν μηδὲ λοιμὸν μηδὲ
 10 μὴν πόλεμον ἐπὶ τῶν αὐτοῦ συμβῆναι κερῶν ἐθρασύνετο. ταῦτα
 δ' οὖν ὁμοῦ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπελθόντα. καὶ τῆς αὐτοῦ καταστρο-
 φῆς περιελήγει τὸ προσίμα. αὐτὸς μὲν οὖν περὶ τὸν πρὸς Ἀρ- 4
 μενίους πόλεμον ἅμα τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις καταπονεῖτο. τοὺς
 δὲ λοιποὺς τῶν τὰς ἐπ' αὐτὸν πόλεις οἰκούντων διωτῶς ὁ λιμὸς τε
 15 ἅμα καὶ ὁ λοιμὸς κατετονχέτην. ὥς ἐνὸς μέτρον πρῶν δυσχιλίας καὶ
 παντεχοσίας Ἀττικὰς ἐντιζαταλλάττεσθαι. μνησίοι μὲν οὖν ἐτίγ- 5
 χασον οἱ κατὰ πόλεις θνησκούτις. πλείους δὲ τούτων οἱ κατ' ἀγροὺς
 τε καὶ κόμας. ὥς ἤδη καὶ τὰς πάλαι τῶν ἀγροίκων πολυάνδρους
 ἀπογορεῖας μικροῦ δεῖν παντελῆ πεθεῖν ἐξάλειψιν. ἄθρόους σχεδὸν
 20 ἐπάπτεον ἐνδείας τροφῆς καὶ λοιμώδει νόσῳ διαθαρμέων. τινὲς 6
 μὲν οὖν τὰ ἱερῶν γίλτετα βρεχνητέτης τροφῆς τοῖς εὐπορωτέροις
 ἀπεμπολῆν ἤξιον. ἄλλοι δὲ τὰς κτήσεις κατὰ βραχὲ διαπιπρόσχωρες
 εἰς ἐσχέτην ἐνδείας ἐπορίαν ἤλαττον. ἤδη δὲ τινες σμικρὰ χόρτον
 διαμασόμενοι σπαράγματα καὶ τινας ἀνίδην φθοροποιοὺς ἐδθόντες
 25 πύας. τῆν τῶν σωματέων ἕξιν λεμεινόμενοι διώλλυντο. καὶ γυ- 7
 ραίον δὲ τῶν κατὰ πόλεις ἐργειδῶν τινὲς εἰς ἀνείσχυτον ἀνάγκην
 πρὸς τῆς ἐπορίας ἐλεθεῖσαι. μεταίτειν ἐπὶ τῶν ἀγορῶν προσελιγέ-
 θεσαν. τῆς πάλαι ἐλευθερίον τροφῆς ὑπόδειγμα διὰ τῆς περὶ τὸ
 πρόσσωπον εἰδοῦς καὶ τῆς ἀμγὶ τῆν περιβολῆν ζωσιμότητος ὑποφαί-
 30 ρουσαι. καὶ οἱ μὲν ἀπιστληχότες ὅσοιτις εἰδωλα νεκρὰ ὧδε κα- 8
 κάσθε ψευχοραγοῦντες ἐνδειόμενοι τε καὶ περιολισθαίνοντες ἐπ' ἀδυ-

ΑΤΕΡΒΔΜΣΑ

45 περιόμενος R | 6 πάντα ταῦτα BD | 67 σεφεύσαντε > M
 7 τοῦ¹ > M | 9 μηδὲ μὴ M | 10 ἐθρασύνετο DM | 12 προσελήγει M
 αὐτοῦ M | 15 ὁ λιμὸς BDM λοιμὸς ΑΤΕΡ | κατέτονχεν M | 19 παντελῆ
 ΑΤΕΡΒΔΜ παντελοῦς T¹E | 23 χόρτον > M | 24 διαμασόμενοι πρῶ-
 νουσα T. corr. T¹Te | σπαράγματα M | ἀνείδην ABMΣ | φθοροποιῶν M
 25 λεμεινόμενος A | 27, 28 προσελιγέθεσαν A. T durch Ras. corr., R προσελι-
 γέθησαν B προσελιγέθησαν D προσελιγέθησαν T¹EM | 29 περιστολῆν BD

utilissima et amicissima populo Romano, dum ab eo Christianae religionis
 ritum, cui devotissime universa dedita est, in idolorum cultum mutare
 cogeretur et daemonas venerari pro deo, inimici pro amicis et pro sociis
 adversarii effecti manu se adversum nefaria eius edicta defensare parant
 5 ac sponte bellum inferunt. quae simul omnia coacervata stultae ab eo 3
 poenas adrogantiae deposebant, pro quo per fugam persecutionemque
 Christianorum pacem sibi et rerum omnium copias atque ipsius etiam
 aeris temperiem deservire iactaverat. igitur cum ipse et exercitus bello 4
 Armenico vehementer et acriter urgeretur, populos per urbes et vicos,
 10 quibus divina atque humana prospere cuncta cessura legum suarum aucto- 5
 ritate promiserat, fames dira absque ulla miseratione vastabat. in ur-
 bibus tantae per dies singulos multitudines cadebant, ut nec loca ad
 sepulturas invenirentur. in agris vel vicis plurimae domus penitus
 vacuae remansere. quod et si aliqui imminem videntes stragem filios 6
 15 suos ad urbem venundaturi abduxerant, dum emptor moratur aut retractat
 etiam ipse moriturus accedere, cum liberis suis, quorum ex pretio alen-
 dos se speraverant, interibant. aliqui vero dum radices herbarum sec-
 tabantur earumque succis animam sustentare temptabant, perurgente in-
 edia incauti letali aliquo haustu corrumpabantur. mulieres quoque matres 7
 20 familias et honesto loco natae vi famis cogente pudoris oblitae ad
 publicum stipis petendae gratia descendebant, et quas verecundia aspicere
 in faciem hominum non sinebat, expetere aliquid cibi vel etiam de manu
 rapere fames cogebat. quam plurimi vero ita exhausti incedebant, ut 8
 25 laminibus in profundum demersis, huc atque illuc corpore nutandi et

NPOF

9 populus NP | 10 censura N | 16 incedebant NP | 18
 mam] animum N om. P | 20 familias om. N

ραμίαι τοῦ στήθαι κατέκλιτον ἐν μέσαις τε πλατείαις πρηγεῖς ἡπλο-
 μένοι ὀρέξει σήθαι μυχρὸν τρέφου ἄρτου κτηνητρόλον καὶ τὴν
 ψυχὴν πρὸς ἐσχάταις ἔχοντες ἀναπνοαῖς πεινῆν ἐπιβόων. πρὸς μόνην
 ταύτην τὴν ὀδυνηροτάτην γοιῆν ἐδόθεναι καθιστώμενοι· οἳ δὲ τὴν 9
 πλὴθὺν τῶν ἀπούντων καταπληττόμενοι, ὅσοι τῶν εὐποροτέρων
 εἰδόζοντο εἶναι, μετὰ τὸ μωρία παρασχέιν εἰς ἀπληγῆ λοιπὸν καὶ
 ἀτεργκτοῦ ἐχούρου διάθεσιν. τὰ αὐτὰ τοῖς ἀποῦσιν ὅσον οὕτω καὶ
 αὐτοὶ πείθεσθαι προσδοκῶντες, ὅσῳ ἤδη κατὰ μέσας ἀγοράς καὶ
 στενωποὺς νεκρὰ καὶ γερὰ σώματα ἐξ ἡμέραις πλείουσιν ἄταρα
 10 διεσπριμμένα θέναι τοῖς ὄφουσιν οὐκιστοτάτην παρέχειν. ἤδη γέ τοι
 καὶ νεκρῶν τινες ἐγίνοντο βορά. δι' ἣν μέλιστα αἰτίαν οἳ ζῶντες ἐπὶ
 τὴν κενροτορίαν ἐτρέποντο δέει τοῦ μὴ λυσοθήσοντας ἀνθρώπομα-
 ρίαν ἐργάσασθαι. οὐχ ἤγνωτε δὲ καὶ ὁ λοιμὸς πάντας οἴκους ἐπε- 11
 ρόσαστο, μέλιστα δ' οὐδ' ὁ λιμὸς διὰ τὸ εὐπορεῖν τροφῶν οὐχ οὔτως
 12 τε ἦν ἐκτρέφει· οἳ γοῦν ἐν πεινοσίσαις, ἄχοροντες καὶ ἡγεμόνες καὶ
 μωριοὶ τῶν ἐν τέλει, ὅσῳ ἐπίτηδες τῇ λοιμῶδει νόσῳ πρὸς
 τοῦ λιμοῦ καταλείψασθαι, ὄξεϊται καὶ ὀκνητάτην ἐπέμενον τελευ-
 τήν. πάντες δ' ὄντ' οἰμοφῶν ἦν ἐγάπλια, κατὰ πάντας τε στενω-
 ποὺς ἀγοράς τε καὶ πλατείας οὐδ' ἦν ἄλλο τι θεωρεῖν ἢ θρήνοις
 20 μετὰ τῶν σπυρίθων αὐτοῖς ἀλῶν τε καὶ κρέτων. τοῦτον δὲ τὸν
 τρόπον δεῖν ὅπλοισι τοῖς προσεδιλωμένοις λοιμοῦ τε ὁμοῦ καὶ
 λιμοῦ στρατεύσας. ὅλας ὁ θάνατος ἐν ὀλίγῳ γενεὰς ἐνεμήθη, ὡς
 ὄφῃν ἤδη δεῖν καὶ τριῶν σώματα νεκρῶν ἐπὶ μίαν ἐκγορὰν προ-
 ζομιζόμενα. τοιαῦτα τῆς Μαξιμίρου μεγαλεσχίας καὶ τῶν κατὰ 13
 25 πόλεις καθ' ἡμῶν ψηφισμάτων τὰ ἐπίχειρα ἦν, ὅτε καὶ τῆς Χρι-
 στιανῶν πρὸς πάντα σπονδῆς τε καὶ εὐσεβείας πᾶσιν ἴθνησιν διέδωκε
 κατέστη τὰ τεζμήρια. μῆνοι γοῦν ἐν τηλικαύτῃ κακῶν περιστάσει 14

ATERBDMΣI

I τε πλατείας πρηγεῖς BDMΣ τοῖς πλατείας πρηγεῖς TER¹ ταῖς πλατείας
 πρηγεῖς δ' A τοῖς πλατείας καὶ πρηγεῖς R¹ | 12 καὶ nach ἡπλωμένοι + Tr
 2 τροφῶν Tr¹ corr. T | 3 πεινῆν Tr¹ corr. Tr² πείναι M | 7 ἀτεργκτοῦ D
 S πείθεσθαι A ἐργάσασθαι T E | καὶ κατὰ B | 10 παρέχειν BD παρέχειν
 M παρασχέιν TER παρέχουσαι A | 11 ἐγίνοντο BD | αἰτίαν οἳ ζῶντες
 ATER αἰτίαν ζῶντες M οἳ ζῶντες αἰτίαν BD | 12 λυσοθήσοντας M | 13 οὐ-
 κως Tr¹ BDMΣ οὐκως καὶ γενεὰς AER οὐκως καὶ πετρῶς καὶ γένος πᾶν Tr,
 T¹ ps-tiler | 14 τοῦ BD | 15 πρὸ οὐσίαις B¹ ἐν + B² | 18 γ' οἶν M
 ἡπλοῖαι M | 21 22 λιμῶν—λιμῶ Tr λιμῶν—λοιμῶ R mit Hunger und Krank-
 heit Σ | 22 ὅλας ὁ θάνατος TERBD ὁ θάνατος ὅλας A ὁ θάνατος M
 πεινοσίσαις M | ἐπιτεμήθη B¹, corr. | 23 ἤδη ἢ M | σωμαίων BD
 25 τοῖς BD | ἡμῶς BD | 26 ὄλα R | 27 I E

iam iamque lapsuri ingrediebantur, nec voce iam stipem, sed ultimum
 trahendo spiritum deposcentes, ita ut nonnumquam si forte fragmentum
 panis aliquis, quo frui non liceret, aspiceret, dum manum conatur exten-
 dere nec desiderium vires corporis consequantur. in medio conatus in-
 5 validi ictu frustrante concideret. quod si quis forte locupletium, misc- 9
 ratione permotus, impertiri aliquid cibi indigentibus voluisset, constrictus
 et praefocatus multitudine eorum, in quibus nemo erat, qui repellendus
 videretur, deserebat inceptum nec misericordiae propositum per vim
 eorum, quos inedia inpuentes fecerat, valebat explere. interea per
 10 plateas omnes et angiportus erant omnia repleta cadaveribus mortuorum
 nec erat omnino qui sepeliret. dum et ipsi, qui adhuc superesse vide-
 bantur, morbo invalidi essent et quasi continuo morituri. ex quo
 fiebat spectaculum miserabile, ita ut quam plurimi canibus devorarentur. 10
 igitur duae pestes validissimae, fames et lues dividebant sibi populum. 11
 15 et pauperiores quosque, quibus cottidianus victus opere manuum quaere-
 batur, velut vicinos sibi et proximos populabatur inedia, illos vero,
 qui locupletes et referti opibus videbantur, lues sibi velut proprios
 defendebat, ita ut videres numerosae familiae domum intra breve tempus
 ex uno in alterum contagione currente extinctis omnibus vacuum dere-
 20 linqui. sic discretis quidem castris fames luesque, sed uno mortis exitu 12
 bellantes, urbes agrosque vastabant. haec exitit legum Maximini et 13
 elationis atque adrogantiae eius et iudicii de Christianis habiti remun-
 ratio, haec illius in deum pietas et religionis, ut adserebat, caelitus
 traditae maiestas. verum, ut superius diximus, cum et inhumata mor- 14
 25 tuorum cadavera, quos fames consumpserat, in plateis iacerent et quos
 lues usque ad unum interemerat, nihilominus insepulti in domibus
 manerent, qui vero superesse videbantur, urgerentur inedia, clamare
 omnes et sponte Christianorum pietatem misericordiamque impetrari,
 quosque paulo ante extorres patria et domo egerant, nunc suppliciter
 30 exorare, ut more sibi solito viventibus alimoniae auxilium defecum,
 mortuis insepultis sepulturae iusta persolvant. apud ipsos tantummodo
 miserationes valere, apud ipsos solos, quae humanitatis sunt pietatisque,
 servari, nec tam veram religionem, tam sanctam tamque in omnibus
 perfectam ullam esse, quae universis hominibus consulere tamquam
 35 propinquis et proximis suadeat, nec esse alium ullum praeter Christa-
 norum deum confitebantur. tum vero nostrorum populi, quibus re vera
 per dei gratiam, quod maxime omnibus mirabile fuit, neque limes in
 aliquo neque lues fuerat dominata, in nullo prorsus iniuriae memores

NPOF

5 ictus P | 23 illis N

- τὸ σωματικὸν καὶ φιλόανθρωπον ἔργοις αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενοι. διὰ
 πάσης ἡμέρας οἱ μὲν τῇ τῶν θνησκότων ἡμερίᾳ δ' ἦσαν οἷ
 οὔτις ἢ ὁ ἐπιμελησόμενος) κηδεῖς τε καὶ ταγῆ προσεκαρτέρον. οἱ
 5 πλῆθὲν ἐπὶ μίαν σύραξιν ἐθροίζοντες ἄρτους διένεμον τοῖς πᾶσιν.
 ὡς περιβόητον εἰς πάντας ἀνθρώπους καταστήσαι τὸ πρᾶγμα θεόν
 τε τῶν Χριστιανῶν δοξάζειν εὐσεβεῖς τε καὶ μόνους θεοσεβεῖς τού-
 τος ἄληθως πρὸς αὐτῶν ἐλεγχθέντας τῶν πραγμάτων ὁμολογεῖν·
 ἐφ' οἷς τοῦτον ἐπιτελούμενος τὸν τρόπον ὁ μέγας καὶ οὐράνιος 15
 10 Χριστιανῶν ἐπέτομος θεὸς τὴν κατὰ πάντων ἀνθρώπων διὰ τῶν
 δεδηλωμένων ἐπιδεικνύμενος ἀπειλὴν καὶ ἐργασίαν ἀνθ' ὧν εἰς
 ἡμᾶς ἐπεβαλλόντως ἐνεδείξατο. τὴν εὐμενῆ καὶ φαιδρὴν τῆς αὐ-
 τοῦ περὶ ἡμᾶς προνοίας εὐθις ἡμῖν ἀνῆλθ' ἀπειδίδου, ὡς ἐν βαθεῖ
 15 τε τοῖς πᾶσιν καθιστᾶς θεὸν αὐτὸν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπίσκοπον διὰ
 παντὸς γερονέει πραγμάτων. μαστίζοντα μὲν καὶ διὰ τῶν περιστά-
 σιων κατὰ καιρῶν ἐπιστρέφοντα τὸν αὐτοῦ λαὸν πάλιν τ' αὖ μετὰ
 τὴν ἀτάσχη παιδείαν ἔλω καὶ εὐμενῆ τοῖς εἰς αὐτὸν τὰς ἐλπίδας
 ἔχουσαν ἀνεσπαιόμενον.
 20 Ὅτι δὲ Κωνσταντῖνον, ὃν βασιλεὺς ἐκ βασιλείας εὐσεβῆ τε ἐξ 20
 εὐσεβεστάτου καὶ πάντα σωφρονεστάτου γερονέει προειρήκαμεν.
 πρὸς τοῦ παμβασιλέως θεοῦ τε τῶν ὅλων καὶ σωτῆρος κατὰ τῶν
 δυσσεβεστάτων τυράννων ἀνεργησόμενον πόλεμον τε νόμοι παρε-
 ταξαμένοι, θεοῦ σιμμαχοῦντος αὐτῷ παραδοξότατα, πίπτει μὲν ἐπὶ

22—24 πρὸς — αὐτῶν BDMΣ Αἰωνίου τε τοῦ μετ' αὐτόν. συνέσει καὶ εὐ-
 σεβεῖαι τιμημένον τιμημένον R. πρὸς — σωτῆρος διὰ θεομιῶν κατὰ τῶν
 διὰ δυσσεβεστάτων τυράννων ἀνεργησόμενον πόλεμον τε νόμοι παρεταξαμένοι.
 θεοῦ σιμμαχοῦντος αὐτοῖς ATER nach der früheren Ausgabe

16—18 vgl. Prov. 3, 11. 12 = Hebr. 12, 5. 6 — 20 21 775. 9—778. 2
 76. 19—77. 8

ATERBDMΣA

3 οὗτος AT¹BD οὐδεὶς T¹ERM | 5 σύραξιν BDΣ σύραξιν ATERM
 ἐπίσκοπος M | 9 ἐπιτελούμενον AT¹ corr. T¹Tr | 12 ἐνεδείξατο M | 13 εὐ-
 μενῆ ATER ἀνῆλθ' BDMΣ | ἐπιδίδου M | ὡς ἔρ M | 14 ἡμῖν ATERS
 > BDM | 15 τε > M | 15 16 διὰ παντός > BD | 17 ἐαυτοῦ BD
 20 Θ S28. 16 I A 9 Θ S28. 3 I Σ 20 Θ S24. 4 I S44. 22 IA BD 20 IA
 S12. 22 IB E | 21 ἄληθως BD ἄληθως M ἄληθως ATER | 21 ἐφίχουσε T¹Tr προσεκαρ-
 τέρον T¹ | 22 τε ABBM > TER

more sibi solito et ad misericordiam etiam inimicorum praeceptis dominicis instituti, conferre certatim unusquisque prout poterat cibos et sustentare ac reficere pereuntes et non solum cibos cum eis, sed et affectum participare, ex quo indigentibus etiam parva sufficere videbantur, quod cum magna pietatis affectione praebebantur, illos quoque, qui morbi contagione laborabant, ad quos nullus gentilium, ne propinquorum quidem introibat, sedula et frequenti visitatione curare nec pati omnino aliquid per contagium, quippe quos gratia divina circumdaret, cadaveribus quoque mortuorum sepulturam deferre et quae sunt naturae iusta complere. ita brevi ingressu solo Christianorum per urbes et vicos malorum facies inmutata rebus ipsis atque operibus veram esse et piam religionem Christianorum in cordibus omnium scripsit multo tenacius quam tabulis aereis eam falsam esse tyrannus inciderat. igitur cum haec a nostris ita gererentur et per gestorum bonitatem tacita quadam praedicatione dei nostri veritas nosceretur, ita ut completum videretur illud, quod scriptum est in Genesis: quia Aegyptiis erant tenebrae palpabiles et crassae, filiis autem Israhel erat lux in omnibus habitationibus suis, pergit nihilominus dominus deus noster magnificari in sanctis suis et coeptae virtutis opus prosperioribus successibus propagare atque iterum nobis in obscuro positus splendorem suae lucis accendere. etenim secundum propheticum dictum cibavit nos pane lacrimarum et potum nobis dedit lacrimas, sed in mensura. haec est ergo correptionis eius emendationisque mensura, ut non in perpetuum indignetur neque in aeternum irascatur nobis, sed repropitiatur servis suis sperantibus in se.

III] Etenim cum religiosissimus imperator Constantinus, Constantii adaeque moderatissimi et egregii principis filius, adversum Maxentium urbis Romae tyrannum bellum pararet atque exercitum duceret (erat quidem iam tunc Christianae religionis fautor verique dei venerator, nondum tamen, ut est sollemne nostris initiari, signum dominicae passionis acceperat), cum igitur anxius et multa secum de imminente belli necessitate pervolvens iter ageret atque ad caelum saepius oculos elevaret et inde sibi divinum precaretur auxilium, videt per soporem ad orientis partem in caelo signum crucis igneo fulgore rutilare. eumque

16—18 Exod. 10, 23 — 21—23 Ps. 79, 6

NPOF

2 institutis N | 7 quidam introibant P | 15 16 hic et C. ubi heretico
om. N | 16 genesis] N O P exodo P O P ex egypto | 19 egypto N | 22 p
nem NP¹O | 24 non in aeternum ind. n. in perpetuum irasc. P | 27 adversum
P adversus NPO | 33 uidi P¹ uidi P²O

Ῥώμῃ ἐπὶ Κωνσταντῖνον Μεξέντιος, ὁ δ' ἐπ' ἀνατολῆς οὐ πολὺν
 ἐπέστη ἐκείνῳ χρόνον, ἀσκήσαντες καὶ αὐτὸς ἐπὶ Αἰζίνιον οὕτω
 μακρῶς τότε καταστρέφει θανάτῳ. πρότερός γε μὴν ὁ καὶ τῆν 2
 καὶ ἰατρῆς βασιλείας προῖτος Κωνσταντῖνος τὸν ἐπὶ Ῥώμῃ
 καταστραφαννομένου γαιδὸν λαβὼν, θεὸν τὸν οὐράκιον τὸν τε τοῦ-
 τινε λόγον, αὐτὸν δὴ τὸν πέριτον σωτήρα Ἰησοῦν Χριστόν, σήμερον
 οὐ εἰδὼν ἐπιζαλευσάμενος, πρόβειον πανοστρατιῶν, Ῥωμαῖοις τὰ τῆς ἐκ
 παροῦτων ἐλευθερίας προμυρόμενος. Μεξέντιον δὴτε μᾶλλον ταῖς 3
 κατὰ γοητίαν μηχαναῖς ἢ τῆς τῶν ἐπιγνώσων ἐπιθεροσούντος εἰδείῳ,
 1) προελθῆν γε μὴν οὐδ' ὅσον τελευτῶν τοῦ ἄσπετος ἐπιτολιμῶντος, ὀπι-
 τῶν δ' ἀνηρόθηνος πλῆθει καὶ στρατοπέδων λόχοις μύριοις πάντα
 τόπων καὶ χώρων καὶ πόλιν, ὅση τις ἐν κέκλει τῆς Ῥωμαίων καὶ
 Ἰταλίας ἀπέσκη ἐπ' αὐτῷ θεοσέλιτο, φρεξέμενον, ὁ τῆς ἐκ θεοῦ
 σήμερίας ἀνηρόθηνος βασιλεὺς ἐπιὼν πρότῃ καὶ δευτέρῃ καὶ τρίτῃ
 1) τοῦ τεύεροντος παρατίξει εἰς μέλας τε πέσας ἕλῶν, πρόβειον ἐπὶ
 πλείστον ὅσον τῆς Ἰταλίας ἤδη τε αὐτῆς Ῥώμῃς ἀρχιστε ἦν· εἰθ' 4
 ὡς μὴ τοῦ τεύεροντος χέρου Ῥωμαῖοις πολυμῶν ἀνεργάζετο, θεὸς
 αὐτὸς θεοσέλιτος ὅσπερ τὸν τεύεροντος ποροστέτω τελευτῶν ἐξέλιξαι
 καὶ τὸ πέλει δὴ κατὰ ὡσέων ὡς ἐν μέθων λόγῳ περὶ τοῖς πλεί-
 2) στοῖς ἀπιστοῦμενα, πιστὰ γε μὴν πιστοῖς ἐν ἱεραῖς βιβλοῖς ἐσθηλι-
 τιμῶν, αὐτῆς ἐνεργείας πᾶσαν ἀπλῶς εἰπῶν, πιστοῖς καὶ ἀπιστοῖς,
 ὁσθαλμοῖς τὰ περὶδοξα περιεληγῶσαν, ἐπιστοῦσατο, ὅσπερ γοῦν 5
 ἐπ' αὐτοῦ Μουσοῦς καὶ τοῦ πέλει θεοσεβοῦς Ἐρριῶν γίνοντες ἔρ-
 ματα Φερασὸ καὶ τῆν δέρεμιν αὐτοῦ ἔρριψαν εἰς θάλασσαν,
 2) ἐπιλέκτους ἀνεβέτας τριστάτας· κατεπόθησαν ἐν θαλάσῃ

23 αὐτῶν ἠενότα τότε Zusatz der letzten Ausgabe

4 — S. 832, 14 vgl. Vit. Const. 24, 14—26, 26 — 23 — S. 830, 1 Exod. 15, 4 f

AT ER B D M Σ A

1 *κωνσταντῖνον* B D M *κωνσταντῖνον* A T E R | ἐπ' A ἐπὶ T¹, durch Rasur
 corr. | 23 *κωνσταντῖνον* — *μακρῶς* T¹ E R¹ B D M *κωνσταντῖνον* — *μακρῶς* A T² R²
 3 *θανάτῳ* τίλος M | ὁ > T¹ + T² Tr ὁ καὶ > M | 5 97 T durch Rasur,
 E R B D M Σ 97 97 A 107 97 drei radiale Buchstaben T¹ | 7 *πανοστρατῖ* R
 9 *τι* > M | 11 *ἀσκήσαντες* B | *λόχοις* in *λόχοισ* corr. M² | 13 *αὐτῶν* Σ
φρεξέμενος M | 15 *προβείων* T¹ E, T durch Rasur corr. | 16 *ἀσκήσαντες*
 B D | 19 *κερῶν* M | 21 *ἐνεργείας* πᾶσαν A T¹ E R *ἐνεργείας* πᾶσαν T¹ *ἐνεργεί-*
ας πᾶσαν M *ἐνεργείας* πᾶσαν B D Σ *μακρῶς* ἐνεργείας ἕλῶσαν Vit. Const. 25, 3 H S S
πιστοῖς εἰπῶν B D | 22 *γ' οὖν* T e R B D M Vit. Const. 25, 5 *οὖν* A T¹
 25 *κατεπόθησαν* T¹ M, Σ — Σ *κατεπόθησαν* Tr [T² getilgt] E R, J Vit. Const. 25, 5
κατεπόθησαν A *κατεπόθησαν* B D | *θαλάσῃ* > R Vit. Const. 25, 8 H S S

tanto visu fuisset exterritus ac novo perturbaretur aspectu, adstare sibi videt angelos dicentes: >Constantine, *τοῦτο νῖζα*, quod est: in hoc vince. tum vero laetus redditus et de victoria iam securus, signum crucis, quod in caelo viderat, in sua fronte designat et ita caelitus invitatus
 5 ad fidem, non mihi illo videtur inferior, cui similiter de caelo dictum est: Saule, Saule, quid me persequeris? ego sum Iesus Nazarenus, nisi quia hic non adhuc persequens, sed iam consequens invitatur. exin signum, quod in caelo sibi fuerat demonstratum, in militaria vexilla transformat ac labarum, quem dicunt, in speciem crucis
 10 dominicae exaptat et ita armis vexillisque religionis instructus adversum impiorum arma proficiscitur. sed et in dextera sua manu signum nihilominus crucis ex auro fabrefactum habuisse perhibetur. verum non puto absque re videri, si paululum excedentes etiam quid propositi religiosus dux in hoc bello gesserit, proferamus. igitur ubi divinae
 15 virtutis auxilio certus de victoria effectus est, alio nihilominus aestu religiosi principis animus fluctuabat, quod scilicet imperator Romanus et pater patriae nominatus et qui omnes, si fieri posset, qui ante se principatum gesserant, pietate et religione cuperet superare, non solum patriae, sed et ipsi urbi Romae, quae Romani imperii caput est, bellum
 20 cogeretur inferre, nec sine oppugnatione patriae, quam tyrannus obsederat, reddere poterat patriae libertatem. angebatur hinc animus et die noctuque deum, cui se iam familiarem senserat, precabatur, ne dexteram
 25 cum iam non procul a ponte Mulvio castra posuisset, ecce subito velut vi divina correptus Maxentius agitur in occursum et prouens urbis Romae portis sequi se reliquum exercitum iubet, prior ipse obuius praecurrit armatus. insserat autem navibus ad decipulam compositis fluvium sterni et superpositis pontibus exaequari. ut ergo ipse eques
 30 ac praecursor, oblitus operis sui, cum paucis ingressus est pontem, subsedere naves et in profundum demersus totius belli futuras caedes minus nefandi capitis sui diremit interitu atque inpollutam religiosi principis dexteram a civili cruore servavit. tum vero nihilominus in hoc quam in
 35 Moyseo atque Hebraeorum populo gestum videres, ut digne etiam super

6/7 Act. 4, 5

NPOF

2 *Ev om. libri cf. Vit. Const. 21, 17* | 5 illo *om. P* | 6.7 *maxentius PP*
 nazareus *OF nazoreus N* | 7 iam] *etiam P* | 8 *evm P. om. NP* *exhinc O*
 10 dominici *P* | 15 alio *om. N* | 19 et *om. PP* | *equum* *om. om. P*
om. P² | 30/31 subsidere *PP* | 33 a *om. NO* | 34 *maxentius PP* *maxentius NP*

ἰσχυροῦς, πάντως ἐκέλευεν αὐτούς, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ Μαξέν-
 τως οἱ τι ἄμφ' αὐτὸν ὀπίσται καὶ δορυφόροι ἔδυσαν εἰς βυθὸν
 ὡς ἢ λίθος, ὀπηρίζα νῶτα δού: τῇ ἐκ θεοῦ μετὰ Κωνσταντίνου
 οὐράνῃ, τὸν πρὸ τῆς πορείας διήκει ποταμόν, ὃν αὐτοὺς σκάψειν
 5 ζήσας καὶ εὖ μάλα γεφυρώσας μηχανὴν ὀλέθρον καθ' ἑαυτοῦ συν-
 εστήσατο: ἐφ' ᾧ ἦν εἶπειν λάκκον ὄρουξεν καὶ ἀνέσκαψεν αὐ- 6
 τόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. ἐπιστρέφει ὁ
 πόντος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφῇν αὐτοῦ ἢ
 ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται. ταῦτη δῆτα τοῦ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ 7
 10 ζεύγματος διαλυθέντος, ἐγίξανα μὲν ἢ διάβασις, χωρεῖ δ' ἀθρόως
 ἀπ' ἀνδρα κατὰ τοῦ βυθοῦ τὰ σκάφη, καὶ αὐτὸς γε πρῶτος ὁ δυσσε-
 βέστατος, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἐπασπιστά, ἢ τὰ θεία προανα-
 γωνεῖ λόγῳ, ἔδυσαν ὡς εἰ μόλιζθος ἐν ὕδατι σφοδρῶ, ὥστε 8
 15 θηρόποντα Μουσεία τοὺς παρὰ θεοῦ τὴν νίκην ἀραμένους αὐτὰ δὴ
 τὰ κατὰ τοῦ πάλλαι δυσσεβού: τυράννοι ὀδέ πως ἂν ἐμνεῖν καὶ
 λέγειν ἔσωμεν τῷ κρείττῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. ἴππον
 καὶ ἀνεβάτην ἰσχυρῶν εἰς θάλασσαν, βοηθὸς καὶ σκεπαστῆς
 μου κρείτος, ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν καὶ τίς ὁμοίος σοι ἐν
 20 θεοῖς, κρείτε, τίς ὁμοίος σοι: δεδοξασμένος ἐν ἀγίοις, θαυ-
 μαστός ἐν δόξαις, ποιῶν τέρατα. ταῦτα καὶ ὅσα τούτοις 9
 ἀδελγὰ τε καὶ ἑμμεῶν Κωνσταντίνος τῷ πανηγυρόνι καὶ τῆς νίκης
 αἰτίῳ θεῶ αὐτοῖς ἰστοῖς ἀνμνησας, ἐπὶ Ρώμῃς μετ' ἐπινικίων εἰση-
 λαντες, πάντων ἀθρόως αὐτὸν ἅμα κομιδῇ νηπίοις καὶ γεναιξίν
 25 τῶν τε ἀπὸ τῆς συγγλήτου βουλῆς καὶ τῶν ἄλλως διασημοτάτων

23 Exod. 15, 5 — 6—9 Psalm 7, 16, 17 — 13 Exod. 15, 19 — 17—19
 Exod. 15, 1, 2 — 19—21 Exod. 15, 11

ATERBDMΣΑ

1 πάντως T: BDM, Σ = ζ πόντω AT² ER, A | 3 δού: τοῖς M | 4 ὃν
 > M | καὶ αὐτός BD | 6 ἦν BDM Vit. Const. 25, 15 ἂν ἦν TER ἂν A |
 9 ταῦτα B | τοῦ ποταμοῦ ABDM ποταμοῦ TER | 10 ζεύγματα διαλυ-
 θέντα T¹ corr. T² | 12 δὲ > B | οἱ > T¹ + T² | 13 μόλιζθος ReBDM
 μολίζθος A μόλιζθος TER¹ | 14 τοῖς τῶν Re | 15 τοῖς—ἀραμένους Σ |
 17 T¹ ERBDMΣ ΘΩ AT¹ E | 15, 16 δῆτα TERM | 16 τοῖς M | ἂν ἐμνεῖν
 Σ νικότως ἐν ἀνμνεῖν Vit. Const. 25, 23—25 ἀνμνεῖν Π | 19 μου κρείτος
 ATERMΣ² αὐμ κα Σ¹ | — Σ, μου A > BD Vit. Const. 25, 25 | 19, 20 τίς ὁμοίος
 σοῖ, κρείτε: τίς ὁμοίος σοῖ ἐν θεοῖς: τίς ὁμοίος σοῖ Σ | 20, 21 θαυμαστός R
 | 21 ἐνδόξως T¹ R | ταῦτα TERBDM ταῦτὰ τε A, Vit. Const. 26, 3 wo aber
 τε καὶ ἑμμεῶν nach ἀδελγὰ fehlt | 23 ἔργοις > M | 25 ἄλλως TERBDM
 Vit. Const. 26, 7 ἄλλως A > Σ

his dici deberet: currus Farae et virtutem eius proiecit in mare. electos ascensores ternos statores demersit in rubrum mare, ponto adoperuit eos. ita namque Maxentius atque hi qui cum ipso erant armati satellites demersi sunt in profundum pontibusque his devolutus est, quos ad religiosi principis aptarat exitium. sed et illud super eo competenter dicitur: lacum aperuit et refodit eum et incidit in foveam, quam operatus est. convertetur dolor eius in caput eius et in verticem eius iniquitas eius descendit. haec impiis competenter aptantur, Constantino vero tanquam famulo dei 8 0 digne illa iungentur, quae Moyses post victoriam prostratis cecinit inimicis, dicens: cantemus domino, gloriose enim honorificatus est, equum et ascensorem proiecit in mare. adiutor et protector meus est et factus est mihi in salutem. quis similis tibi in diis, domine? quis similis tibi, gloriosus 5 in sanctis, mirabilis in claritate, faciens prodigia? haec 9 etiam, si non verbis, rebus tamen gestisque Constantinus ipsi, a quo victoriam meruerat, excelso concinens deo urbem Romam triumphaturus ingreditur. tum vero laeti omnes cum coniugibus ac liberis, senatus populusque Romanus ingenti peste liberati et iugo tyrannicae

4/5 cf. Vit. Const. 25, 12—15

NPOF

2 statores] *NPO* stratores *P* | 3 maxentius] et max. *N* | hi] *N* |
 6 refodit] *NF* effodit *O* fodit *P* | 7 operatus est] fecit *P* | convertetur
N | 8/9 haec i. c. aptantur *om.* *N* | 10 moyses *NP* *P* | 17 concinens *P*

οὐκ ἐπεὶ δὴ μὲν Ῥωμαίων γαυροῖς ὁμοῖαι αὐταῖς ψυχαῖς οἷα λυ-
 τρωτῆρ σωτῆρά τε καὶ εὐεργέτην μετ' εὐφημιῶν καὶ ἀπλήστον χαρῶς
 ἐποδοχομένον· ὃ δ' ὅσπερ ἔμμετον τὴν εἰς θεὸν εὐσέβειαν κεκτη- 10
 μένος· μηδ' ὄλωσ' ἐπὶ ταῖς βοαῖς ἐποσελευόμενος μηδ' ἐπαιρόμενος
 5 τοῖς ἐπαύροις· εὖ μάλα τῆς ἐκ θεοῦ συγκοσμημένης βοηθείας· αὐτίκα
 τοῦ σωτηρίου τρόποιον πάθος ἐπὶ χειρᾶ ἰδίας εἰκόνας ἀνατεθῆναι
 προστάττει· καὶ δὴ τὸ σωτήριον σημεῖον ἐπὶ τῇ δεξιᾷ κατέχοντα
 αὐτὸν ἐν τῷ μέλειστα τῶν ἐπὶ Ῥώμῃς δεδημοσιευμένον τόπον στή-
 10 σαυτας αὐτὴν δὴ ταύτην προγραφὴν ἐντάξει ἡμίμασιν αὐτοῖς τῇ Ῥο-
 μαίων ἐγκελεύεται φωνῇ· τοῦτόν τῷ σωτηριώδει σημεῖον· τῷ ἀλλῃ 11
 θεῖ ἔλέγχῳ τῆς ἀρθροῖας τὴν πόλιν ἑμῶν ἀπὸ ζυγοῦ τοῦ τεράννου
 διασωθῆσαν ἠλευθέρωσα· ἔτι μὲν καὶ τὴν σὺγκλητον καὶ τὸν δῆμον
 Ῥωμαίων τῇ ἀρχαίᾳ ἐπιφανείᾳ καὶ λαμπρότητι ἠλευθέρωσας ἀπο-
 15 κατέστησα· καὶ δὴ ἐπὶ ταύτοις αὐτοῖς τε Κωνσταντῖνος καὶ οὐκ 12
 ἐν τῷ Μικίννωσ' οὕτω τότε ἐγ' ἦν ὕστερον ἐκπέπτεον μαρίαν τὴν
 διένοιον ἐκτραπέις· θεὸν τὸν τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων αὐτοῖς αἴτιον
 ἀμαρτῶντα· ἀμφοῖ μὲ βουλῇ καὶ γνώμῃ νόμον ἐπέθ Χριστιανῶν
 20 τελεώτατον πληρότατον διατηποῦνται· καὶ τῶν πεπορευμένων εἰς
 αὐτοῖς ἐκ θεοῦ τὴν παράδοξον τά τε τῆς κατὰ τοῦ τεράννου ρίζης
 καὶ τὸν νόμον αὐτῶν Μαξιμῖνον· τῶν ἐπ' ἀνετολῆς ἐθνῶν ἔτι δυ-
 25 ραστιόρτι γιλίον τε πρὸς αὐτοῖς ἐποχοροζομένον· διαπέμπονται·
 ὃ δ' οἷα τεράννοσ' περικλήης ἐγ' οἷς ἔγρω· γεγεννημένος· εἴτα μὴ 13
 δοκῶν ἐτίρσις εἶξαι φηλόμενος μηδ' εὖ παρεχθῆσθαι τὸ κελενσθῆν
 δέει τῶν προσετιχότων ὡς ἐν ἑξ' ἰδίας ἀφθερτίας τοῖς ἐπ' αὐτῶν

15 Μικίννωσ' BDMΣI βουλοῖς Μικίννωσ' ATER nach der früheren Ausgabe

— 15 16 οὕτω ἐκτραπέις Zusatz der letzten Ausgabe

ATERBDMΣI

2 σωτῆρά τε καὶ σωτήρα M | 5 συγκοσμημένου BDM Vit. Const. 26, 14
 συγκοσμημένου ATER | 6 τὸ τοῦ Tr | ἐπὶ χειρᾶ in τοῖς ἐπὶ χειρᾶ ἀντι-
 708 Tr | 7 τὸ σωτήριον M τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ AER σταυροῦ Tr BD τὸ
 σταυροῦ Tr das Zeichen unserer Erlösung das ist aber das Kreuz Σ vgl. Vit. Const. 26,
 16, 18 | τῆς > M | δεξιᾷ χειρῇ BD | 7,8 κατέχοντος αὐτοῦ Tr | 8 δεδη-
 μοσιευμένο ATER δεδημοσιευμένου BDM | τόπον M | 8 9 στήσαστας BDM
 Vit. Const. 26, 21 στήσαστας ATER | 9 προγραφὴν Tr EBDM ἐπογραφὴν AT²R
 γραφὴν Vit. Const. 26, 22 | 10 11 ἀλλῃθῆ BDM Vit. Const. 26, 23 ἀληθινῶ ATER
 | 13 ῥωμαίων ABDMΣ Vit. Const. 26, 25 > TER | καὶ TERBDM Vit. Const.
 26, 20 καὶ τῆς A | 13 14 ἀπεκατέστησα Tr DM | 14 αὐτοῖς M | 15 ἡσ-
 μαρίαν M | 19 κατ' αὐτοῦ B | 20 τῶν R BDM τῶ ATER¹ | 22 εἴτα
 AT¹BDM εἴτα τὸ Tr ER ὡς τὸ Tr | 23 ἐν ἑξ' M

immanitatis exempti Constantinum velut salutis auctorem ac restitutorem libertatis excipiunt. ille tamen nec in laudes adclamantis populi nec in 10
 plausum tantae urbis ac talis animos relaxabat, neque suae virtuti rem gestam, sed divino muneri deputabat. statim denique, ubi imagines sibi
 5 ob honorem triumphanti senatus erexit, vexillum dominicae crucis in
 dextera sua iubet depingi et subter adscribi, quia in hoc singulari signo. 11
 quod est verae virtutis insigne, urbem Romam senatumque et populum
 Romanum iugo tyrannicae dominationis ereptam pristinae libertati nobilitatique restituit. per idem tempus conspirante etiam tum secum 12
 10 Licinio, nondum enim in id vesaniae inciderat, quo postmodum delapsus
 est, scientes et profitentes auctorem sibi bonorum omnium deum, una
 eademque sententia legem statuunt, in qua deum Christianorum plenissimis laudibus prosequuntur et ipsum sibi auctorem totius virtutis atque
 operis profitentur ipsumque de tyranno praestitisse victoriam et ideo
 15 ab universis huic venerationem cultumque deferendum. hanc legem
 etiam ad Maximinum, qui tunc orientis partibus dominabatur amicitiasque eorum expetere videbatur, emittunt. at ille ingentibus imperatorum 13
 rebus gestis perterritus, tametsi quae scribebantur contraria sibi et aliena

NPOF

9 restitui] *NP¹P³F cum Graecis restituit P²O* | 16 ad *no N*

17 imperatorum] *OF imperatorem NP*

Eusebius II.

ἡγεμόσιν τοῦτο πρῶτον ὑπὲρ Χριστιανῶν ἐπάναγκες διαχαράττει τὸ γράμμα. τὰ μηδέπω ποτὲ πρὸς αὐτοῦ πεπραγμένα ἐπιπλάστως αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ ψευδόμενος.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΥΡΑΝΝΟΥ

- 5 Ἰόβιος Μαξιμῖνος Σεβαστὸς Σαβίνου, καὶ παρὰ τῇ σῇ στιβαρό-^{9a}
 >τητι καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις φανερόν εἶναι πέποιθα τοὺς
 >δυσπότας ἡμῶν Διοκλητιανόν καὶ Μαξιμιανόν, τοὺς ἡμετέρους πα-
 >τέρας, ἡνίκα συνείδον σχεδὸν ἅπαντας ἀνθρώπους καταλειφθείσης
 >τῆς τῶν θεῶν θρησκείας τῷ ἔθνει τῶν Χριστιανῶν ἑαυτοὺς συμμεμχό-
 10 >τας, ὀρθῶς διατεταχέναι πάντας ἀνθρώπους τοὺς ἀπὸ τῆς τῶν
 >αὐτῶν θεῶν τῶν ἀθανάτων θρησκείας ἀναχωρήσαντας προδήλω
 >κολάσει καὶ τιμωρίᾳ εἰς τὴν θρησκείαν τῶν θεῶν ἀνακληθῆναι.
 >ἀλλ' ὅτε ἐγὼ εὐτυχῶς τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἀνατολὴν παρεγενόμην²
 >καὶ ἔγνων εἰς τινὰς τόπους πλείστον τῶν ἀνθρώπων τὰ δημόσια
 15 >ὄφελειν δυνάμενον ὑπὸ τῶν δικαστῶν διὰ τὴν προειρημένην αἰ-
 >τίαν ἔξορίζεσθαι, ἐκάστῳ τῶν δικαστῶν ἐντολὰς δέδωκα ὥστε μη-
 >δένα τούτων τοῦ λοιποῦ προσεῖρεσθαι τοῖς ἐπαρχιώταις ἀπηνῶς.
 >ἀλλὰ μᾶλλον κολακίαις καὶ προτροπαῖς πρὸς τὴν τῶν θεῶν θρη-
 >σκείαν αὐτοὺς ἀνακαλεῖν. τηρικαῦτα οὖν, ὅτε ἀκολούθως τῇ κε-³
 20 >λεύσει τῇ ἐμῇ ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἐφυλάττετο τὰ προστεταγμένα.
 >συνέβαιεν μηδένα ἐκ τῶν τῆς ἀνατολῆς μερῶν μήτε ἔξοριστον
 >μήτε ἐνέριστον γίνεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ μὴ βαρέως κατ' αὐ-
 >τῶν τι γίνεσθαι εἰς τὴν τῶν θεῶν θρησκείαν ἀνακεκληθῆναι. μετὰ⁴
 >δὲ ταῦτα, ὅτε τῷ παρελθόντι ἐνιαυτῷ εὐτυχῶς ἐπέβην εἰς τὴν
 25 >Νικομήδειαν χάκει διετέλουν, παρεγένοντο πολῖται τῆς αὐτῆς πόλεως
 >πρὸς με ἅμα μετὰ τῶν ξοάνων τῶν θεῶν μειζόνως δεόμενοι ἵνα
 >παντὶ τρόπῳ τὸ τοιοῦτον ἔθνος μηδαμῶς ἐπιτρέποιο ἐν τῇ αὐτῶν
 >πατρίδι οἰκεῖν, ἀλλ' ὅτε ἔγνων πλείστους τῆς αὐτῆς θρησκείας⁵
 >ἄνδρας ἐν αὐτοῖς τοῖς μέρεσιν οἰκεῖν, οὕτως αὐτοῖς τὰς ἀποκρίσεις
 30 >ἀπέπεμνον ὅτι τῇ μὲν αἰτήσει αὐτῶν ἀσμένως χάριν ἔσχηκα, ἀλλ' οὐ
 >παρὰ πάντων τοῦτο αἰτηθὲν κατείδον· εἰ μὲν οὖν τινες εἴεν τῇ

ATERBDMΣΔ

4 τυράννου TERBDMΣ τυράννου μαξιμῖνον, vor² auf Rasur A¹ | 6 πε-
 ποίηκα Σ | 7 ἡμῶν Tr | 9 ἔθει RM | 12 ἀνακληθῆναι A | 14/15 ἀπὸν
 τῶν — δυνάμενον M | 18 κολακείαις BD | 22 γίνεσθαι BDM γενέσθαι
 ATER | 23 τι TcTrERBDM > AT¹ | γενέσθαι M | 24 ὅτε
 τῷ > M | 27 τὸ > M | 28 29 ἀλλ' — οἰκεῖν > B¹Σ + Bc | 28 αἰτῆς
 ATERM αἰτῶν BcD | 30 ἀπέπεμνον M ἀπέπεμνον ATERBD

mentis suae proposito viderentur, tamen quoniam resistere non audebat et rursus alienae auctoritati cedens invitus videri in hoc venisse erubescerebat, metu simul ac pudore usus, miserrimis consiliariis, statuit velut ex suo arbitrio atque auctoritate legem pro Christianis similis sententiae promulgare, in qua adseveraret maioribus 9 1 9
quidem suis prioribus Augustis visum fuisse Christianorum gentem tamquam deorum cultui adversam penitus esse delendam, se quoque aliquamdiu ratum simili debere uti sententia, sed quoniam eo magis gens

αὐτῇ δεισιδαιμονία διαμένοντες, οὕτως ἕνα ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ
 προαιρήσει τὴν βούλησιν ἔχειν καὶ εἰ βούλονται, τὴν τῶν θεῶν
 θρησκείαν ἐπιγινώσκειν. ὅμως καὶ τοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως Νικο- 6
 μηδεῦσιν καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσιν, αἱ καὶ αὐταὶ εἰς τοσοῦτον τὴν
 5 ὁμοίαν αἴτησιν περισπουδάστως πρὸς με πεποιθήκασιν, δηλονότι ἵνα
 μηδεὶς τῶν Χριστιανῶν ταῖς πόλεσιν ἐνοικοίῃ, ἀνάγκην ἔσχον
 προσφιλῶς ἀποκρίνασθαι. ὅτι δὴ αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτο-
 κράτορες πάντες διεφύλαξαν καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, δι' οὓς πάντες
 10 ἄνθρωποι καὶ αὐτῇ ἢ τῶν δημοσίων διοικήσεσι συνίσταται. ἦρσεν
 οὖν ὥστε τὴν τοσαύτην αἴτησιν, ἣν ἕπερ τῆς θρησκείας τοῦ θεοῦ
 αὐτῶν ἀναφέρουσιν, βεβαιώσωμι, τοιγαροῦν εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ 7
 τῇ σῇ καθοσίωσει πρὸ τοῦτον τοῦ χρόνον διὰ γραμμάτων ἐπέσταλ-
 ται καὶ δι' ἐντολῶν ὁμοίως κεκείμενοι ἵνα μὴ κατὰ τῶν ἐπαρχιω-
 τῶν τὸ τοιοῦτον ἔθος διαφυλάξει ἐπιμεληθέντων μηδὲν τραχέως.
 15 ἀλλὰ ἀνεξικακῶς καὶ συμμέτρως συμπεριφέρωντο αὐτοῖς, ὅμως ἵνα
 μήτε ὑπὸ τῶν βενεφικιστῶν μήτε ὑπ' ἄλλων τῶν τυχόντων ἕβροις
 μήτε σεισμοῖς ὑπομένοιεν. ἀκόλουθον ἐνόμισα καὶ ταῦτοις τοῖς
 γράμμασιν τὴν σὴν στιβερότητα ὑπομνήσει ὅπως ταῖς ζολακειαῖς
 20 καὶ ταῖς προτροπαῖς μᾶλλον τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν τοὺς ἡμε-
 τέρους ἐπαρχιώτας ποιήσεται ἐπιγινώσκειν ὅθεν εἰ τις τῇ αὐτοῦ 8
 προαιρήσει τὴν θρησκείαν τῶν θεῶν ἐπιγνωστῆρον προσλάβοι, τοῦ-
 τος ὑποδέχεσθαι προσήκει· εἰ δέ τις τῇ ἰδίᾳ θρησκείᾳ ἀκόλου-
 θεῖν βούλονται, ἐν τῇ αὐτῶν ἕξουσίᾳ καταλείποις, διόπερ ἢ σὴ 9
 καθοσίωσις τὸ ἐπιτραπέν σοι διαφυλάττειν ὀφείλει, καὶ μηδενὶ
 25 ἕξουσία δοθῆ ὥστε τοὺς ἡμετέρους ἐπαρχιώτας ἕβροις καὶ σεισμοῖς
 ἐπιτρέψαι, ὅποτε, ὥσπερ προγράφεται, ταῖς προτροπαῖς μᾶλλον
 καὶ ταῖς ζολακειαῖς πρὸς τὴν τῶν θεῶν θρησκείαν τοὺς ἡμετέρους
 ἐπαρχιώτας προσήκει ἀνακαλεῖν, ἵνα δὲ αὕτη ἡμῶν ἢ κείμεσις εἰς

ATERBDMΣΑ

5 ἵνα > T¹ ὡς + Tr, Tc getilgt | 6 μηδὲ εἰς A | 7 αὐτὸν M¹ corr.
 M¹ | 8 καὶ getilgt T | 9 αὐτῇ ἢ ATERM αὐτῶν BD | 10 οὖν falscher
 Zusatz | τῆς > T¹ + Tc | 11 βεβαιῶσαι με TrR | 13/14 ἐπαρχιωτῶν A,
 T durch Rasur, RBDMΣ ἐπαρχιῶν τῶν T¹E | 14 τὸ > M οἱ τὸ Tr | ἔθος
 T durch Rasur, ERMΣ ἔθος AT¹BD | φυλάξει R | ἐπιταχθέντες TrR
 nach τραχέως fehlt etwas | 16 βενεφικιστῶν BDMΣ βενεφικιστῶν AT¹TrR
 βενεφικιστῶν T¹E | 18 τὴν σὴν > M | 19 ταῖς > R | 21 ἐπιγνωστῆρον
 AT¹BDM ἐπιγνωστῆρον T¹ER | 21/22 τοῦτον Tr | 22 ἐποδέχεσθαι BDM
 ἐποδέξασθαι ATER | 23 καταλείποις T¹E, B corr., DM καταλείποις AT¹RB¹
 25 ὥσπερ BD

ista propagetur et crescat, quo maxime putatur inhiberi, velle se potius, ut si quidem blandis quis ad deorum cultum persuasionibus adquiescat, recipiatur, nullus vero cogatur invitus. sed habeat in arbitrio suo quo quisque velit ritu colere deum, neque pro hoc commotionem ullam vel

NPOF

2 ad eorum *P* | 4 commotionem *NO*

ἡρώσων πάντων τῶν ἐπαρχιωτῶν τῶν ἡμετέρων ἔλθῃ, διατάγματι
ἀπὸ σοῦ προτεθέντι τὸ κεκελευσμένον ὀφείλεις δηλώσαι.

ταῦθ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐκβεβιασμένος, ἀλλ' οὐ κατὰ γνώμην **10**
τὴν αὐτοῦ διακελευσάμενος, οὐκ ἐτ' ἀληθῆς οὐδ' ἀξιώπιστος περὶ
5 τοῖς πᾶσιν ἦν τῆς πρόσθεν ἤδη μετὰ τὴν ὁμοίαν συγχώρησιν πα-
λιμβόλου καὶ διεψευσμένης αὐτοῦ γνώμης ἕνεκα. οὐκ οὖν ἐτόλμα **11**
τις τῶν ἡμετέρων σύνοδον συγχροτεῖν οὐδ' ἑαυτὸν ἐν φανερῷ κατα-
στήσασθαι. ὅτι μηδὲ τοῦτ' ἠθέλειν αὐτῷ τὸ γράμμα, αὐτὸ μόνον τὸ
10 κελευθὸν ποιῆσθαι οὐδ' οἴκους ἐκκλησιῶν οἰκοδομεῖν οὐδ' ἄλλο τι
τῶν ἡμῖν συνήθων διαπραττεσθαι. καίτοι γε ταῦθ' οἱ τῆς εἰρήνης **12**
καὶ εὐσεβείας προήγοροι αὐτῷ τε ἐπιτρέπειν ἐπιστάλασσαν καὶ τοῖς
ἐπ' αὐτοὺς ἅπασιν διὰ προγραμμάτων καὶ νόμων συγκεχωρήσαν·
οὐ μὴν ὁ δυσσεβέστατός γε ταύτῃ ἐνδοῦναι προήροτο, εἰ μὴ ὅτε
15 πρὸς τῆς θείας συναθροίμης δίκης ὑστατόν γε ἄκων ἐπὶ τοῦτ'
ἦχθη. ἐκπεριῆλθεν δ' αὐτὸν τοιαύτη τις αἰτία, τὸ μέγεθος τῆς **10 1**
οὐ κατ' ἀξίαν ἐπιτραπίσεως ἡγεμονίας αὐτῷ μὴ οἶός τε φέρειν, ἀλλὰ
δι' ἀπειρίαν σόφρονος καὶ βασιλικοῦ λογισμοῦ ἀπειροκάλως τοῖς
πράγμασιν ἐγγερῶν ἐπὶ πᾶσιν τε ὑπερηφανίας μεγαλαυχία τὴν ψυ-
20 χὴν ἀλόγως ἀρθεῖς, ἤδη καὶ κατὰ τῶν τῆς βασιλείας κοινωνῶν, τὰ
πάντα αὐτοῦ προσφερόντων γένει καὶ τροφῇ καὶ παιδείᾳ ἀξιώματι
τε καὶ συνέσει καὶ τῷ γε πάντων κορυφαϊοτάτῳ, σωφροσύνῃ καὶ
τῇ περὶ τὸν ἀληθῆ θεὸν εὐσεβείᾳ, τολμᾶν ὄρωμητο θρασύνεσθαι καὶ
πρῶτον ἑαυτὸν ταῖς τιμαῖς ἀναγορεύειν, ἐπιτίνας δ' εἰς ἀπό- **2**
25 νοιαν τὰ τῆς μαρίας, συνθήκας ἕς πρὸς Λικίννιον πεποιήτο, παραι-
στονδήσας, πόλεμον ἄσπονδον αἰρεται· εἴτ' ἐν βραχεὶ τὰ πάντα
κηχῆσας πᾶσάν τε πόλιν ἐκταράξας καὶ πᾶν στρατόπεδον, μυριάδων

12 nach προήγοροι [BDMΣA] fügen ATER aus der früheren Ausgabe hinzu
Κωνσταντῖνος καὶ Λικίννιος

ATERBDMΣA

1 τῶν ἡμετέρων > M | **2** προσθέντι T¹ corr. Tr, Te getilgt | **5 6** πα-
λιμβόλου T¹ corr. T¹ παλιμβούλου B παλιμβοῦλον D, durch Rasur corr. | **7** χο-
τεῖν B¹ corr. Be | οὐδέ αὐτὸν AT¹M, corr. Te | **8** ἀπὸ ATERM τὸ BD
9 ἡμῖν > T¹ + TeTr | **11** ἡμῖν συνήθων BDM συνήθων ἡμῖν ATER | **14** γε
BDM > ATER | προσήροτο B | **15** γε ABDM > TER | **16** IT E
αἰτίας M | **17** μὴ BDMΣ μὴθ' TER μὴξέθ' A | **19** πᾶσιν RMΣ πάση
ATEBD | **20** τῆς > RB | κοιῶν M | **21** προσφερόντων BD προσφερόν-
των M διαφερόντων ATER | **22** τε ATER γε BD > M

turbationem provincialibus inferendam. haec Maximinus ad Sabinum 10
 praefectum scribit, cum tamen omnes scirent eum non id animo gerere.
 sed simulata haec humanitate decernere. denique nostrorum nullus 11
 audebat vel concilia agere vel in publico quicquam, quod ad religionem
 5 pertinet, commovere, id est vel ecclesias reparare vel si quid huiusmodi
 usus noster posebat, explere, quod fieri lex ad eum ab imperatoribus 12
 missa censebat. sed ille impius et mente ferox hoc solum, quod metus
 extorquebat, indulserat, nec in aliquo mutavit affectum, donec digna in
 eum verbera ultio divina proferret. etenim cum contra meritum et 10 1
 10 capacitatem mentis suae vel nomen Augusti vel imperium praesump-
 sisset, vir in quo nihil prudentiae, nihil sobrietatis aut moderationis
 inerat, adrogantia tumidus et superbia inflatus, extolli et erigi etiam ad-
 versum regni socios coepit, in quibus regalis institutio morum probitate
 et sobrietatis ac religionis gratia refulgebat. audet igitur primo se
 15 inter eos honore constituere priorem, ac non multo post rupto foedere 2
 bellum Licinio conatur inferre et brevi omnia perturbans modo urbes
 quater, modo exercitum fatigare. ad ultimum fretus daemonibus et

NPOF

1 turbationem] perturbationem *PO²F* | 2 id animo] *id.* ita quibus *id.*

4 addereligionem *N* | 12/13 aduersus *POF*

τὸ πλῆθος ἀνηρόθμων, συναγαγόν. ἔξεισιν εἰς μάχην αὐτῷ παραταξά-
 μενος, δαιμόνιον ἐλπίζων, ὃν δὴ ᾔετο θεῶν, καὶ ταῖς τῶν ὀπλιτῶν
 μυριάσιν τὴν ψυχὴν ἐπηρομέρος, καὶ δὴ συμβαλὼν εἰς χεῖρας, ἔρημος τῆς 3
 ἐκ θεοῦ καθίσταται ἐπισκοπῆς, τῆς νίκης ἐξ αὐτοῦ τοῦ πάντων ἐνός
 5 καὶ μόνου θεοῦ τῷ τότε κρατοῦντι πρωτανευθείσης. ἀπόλλυσι 4
 δὴ πρῶτον τὸ ἐφ' ᾧ πεποιθεὶ ὀπλιτικόν, τῶν τε ἀμφ' αὐτὸν
 δορυφόρων γεμὸν καὶ πάντων ἔρημον αὐτὸν καταλελοιπότην τῷ
 τε κρατοῦντι προσπεγευγότερον, ἔπεσθός ὁ δαίμων ὡς τάχιστα
 τὸν οὐ πρότερον αὐτῷ βασιλικὸν κόσμον, δειλῶς καὶ δυσγενῶς καὶ
 10 ἐνάνθρωπος ἐποδῆναι τὸ πλῆθος κάπτετα διαδιδράσκει κριταξόμενος
 τε ἀπὸ τοῦ ἀγροῦς καὶ τὰς κόμας μόλις τῶν πολεμίων τὰς χεῖρας,
 τὰ τῆς σωτηρίας αὐτῷ προμνόμενος, διέξεισιν, ἔργοις αὐτοῖς εἰ
 μάλα πιστοῦς καὶ ἀληθεὶς τοὺς θεῖους ἀποφῆρας χρησιμοῦς, ἐν οἷς
 εἴρηται οὐ σφῆξεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας 5
 15 οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ· ψευδῆς ἵππος εἰς
 σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται,
 ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, τοὺς
 ἐλπίζοντας ἐπὶ τῷ ἔλεος αὐτοῦ, ὄψασθαι ἐκ θανάτου τὰς
 ψυχὰς αὐτῶν, οὕτως δὴτα αἰσχρῆς ἔμπλεως ὁ τέρατος ἐπὶ 6
 20 τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐλθὼν μέση, πρῶτα μὲν ἐμμανεῖ θυμῷ πολλοὺς
 ἰσρεῖς καὶ προσηύτας τῶν πάσαις θεαμαζόμενων αὐτῷ θεῶν, ὃν δὴ
 τοῖς χρησιμοῖς ἀναροισθεῖς τὸν πόλεμον ἤρατο, ὡς ἂν γόητας καὶ
 ἀπατεῶνας καὶ ἐπὶ πᾶσιν προδότας τῆς αὐτοῦ γενομένους σωτηρίας

4 vor τῆς νίκης: BDMΣ1] ist aus der früheren Ausgabe *Aixirvīoi* [ARc *luzirvīoi* T¹E *luzirvīo* δὲ T^r] eingeschaltet — 5 τῷ — κρατοῦντι [ΠΣ] Correctur der letzten Ausgabe für *Aixirvīoi*

1—4 vgl. Vit. Const. 35, 8—10 — 8—12 vgl. Vit. Const. 35, 11—14 — 14—19 Psalm 32, 16—19

ATERBDMΣA

1 τὸ πλῆθος ἀνηρόθμων τὸ πλῆθος B | 1 2 παραταξόμενος ATERBM παραταξόμενος D | 6 τὸ > M | 7 αὐτὸν καταλελοιπότην αὐτόν R, in αὐτῶν² ὄν auf Rasur R^c | 7/8 τῷ τε κρατοῦντι M καὶ τῷ κρατοῦντι BD und . . zu dem der die Macht inne hatte Σ fortioribus A τῷ τότε κρατοῦντι TER καὶ τῷ τότε κρατοῦντι A | 8 ἐποδῆς BD | 9 αὐτοῦ A¹ corr. A¹ | 10 ἐποδῆναι AT¹T^rBDΣ vgl. Vit. Const. 35, 12 ἀποθέμενος ἐποδῆναι T^cERM | ἐποδῆσάσει T¹ corr. T^c | 11 πολεμίων Σ | 12 αὐτῶν BD | προμνόμενος ATERBM προμνόμενος A | 13 ἀποφῆρας T¹ corr. T^c | 20 πρῶτα BDM πρῶτον ATER | 21 ὡς T¹ corr. T^c | 22 ἀναροισθεῖς ATERMΣ ἀναροισθεῖς BD *oasisas* A | ἤρατο M | ἂν > B¹ + B^c

numine deorum suorum cum immensa militum multitudine procedit ad
 bellum. sed victoria illum, qui deo atque hominibus invisus erat, refu- 3
 giens ad partem alteram transit. et cum ferro cecidisset eius exer- 4
 citus, pauci, qui superfuerant, videntes eum militum copiis et divino
 5 favore nudatum manum fortioribus tradunt. at ille simul ut se a dis
 suis deceptum et ab hominibus desertum videt, detractis imperii in-
 signibus, quae nec decenter umquam gesserat, turbis se calorum fugi-
 tantium permiscens, turpiter atque infeliciter bello exemptus. per agros
 ac vicos latitans, tandem ad ea loca, quae hostibus carere videbantur.
 10 evasit, vanis suis persuasionibus illud multo verius esse persentiens,
 quod divina scriptura pronuntiaverat dicens: non fit salvus rex per 5
 multitudinem virtutis suae, nec gigans salvus erit in multi-
 tudine fortitudinis suae. falsus equus ad salutem, in abun-
 dantia autem virtutis suae non erit salvus. ecce oculi do-
 15 mini super timentes eum, sperantes super misericordiam eius,
 ut liberet de morte animas eorum. igitur cum omni dedecore at- 6
 que ignominia tyrannus posteaquam regressus est ad propria, primo
 tamquam furore quodam se digno accensus plurimos sacerdotes deorum
 suorum et divinos, quos antea mirabatur et quorum responsis confidens
 20 bella commoverat, ut deceptores fallacesque et qui salutem suam reg-

NPOF

1 nomine NPO¹F¹ munimine G² | 5,6 se om. P¹ post suis 209, P²
 12/13 nec gigans (sic libri) . . . suae om. N | 15 misericordia P¹

ἀναιρεῖ· εἶτα δὲ δόνς δόξαν τῷ Χριστιανῶν θεῷ νόμον τε τὸν ἐπιερ
ἐλευθερίας αὐτῶν τελεώτατα καὶ πληρέστατα διαταξάμενος, δυσθανα-
τήσας αὐτίκα μηδεμιᾶς αὐτῷ χρόνου δοθείσης προθεσμίας τελευτᾷ
τὸν βίον. ὁ δὲ καταπεμφθεὶς ἐπ' αὐτοῦ νόμος τοιοῦτος ἦν

5. **ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΤΥΡΑΝΝΟΥ ΥΠΕΡ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΕΚ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΓΛΩΤΤΗΣ ΕΙΣ
ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΤΑΛΗΦΘΕΙΣΗΣ**

- Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Γάτος Ουαλέριος Μαξιμίνος. Γερμανικός. 7
᾿Σαοματικός. εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἀνίκητος Σεβαστός. κατὰ πάντα τρώ-
10 >πον ἡμᾶς διηρεκῶς τῶν ἐπαρχιωτῶν τῶν ἡμετέρων τοῦ χρησίμου
>προνοεῖσθαι καὶ ταῦτα αὐτοῖς βοῦλεσθαι παρέχειν, οἷς τὰ λυσιτελῆ
>πάντων μάλιστα κατορθοῦται καὶ ὅσα τῆς λυσιτελείας καὶ τῆς
>χρησιμότητός ἐστιν τῆς κοινῆς αὐτῶν καὶ ὅποια πρὸς τὴν δημοσίαν
>λυσιτέλειαν ἀρμόζει καὶ ταῖς ἐκάστων διανοίαις προσφιλῆ τυγχάνει.
15 >οὐδένα ἄγροειν. ἀλλ' ἕκαστον ἀνατρέχειν ἐπ' αὐτὸ τὸ γινόμενον
>γινώσκειν τε ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ δῆλον
>εἶναι πιστεύομεν. ὅποτε τοίνυν πρὸ τούτου δῆλον γέγονεν τῆ 8
>γνώσει τῆ ἡμέτερας ἐκ ταύτης τῆς προφάσεως ἐξ ἧς κεκελευσμένοι
>ἦν ἐπὶ τῶν θειοτάτων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, τῶν γονέων
20 >τῶν ἡμετέρων, τὰς συνόδους τῶν Χριστιανῶν ἐξηρηθῆναι, πολλοὺς
>σεισμοὺς καὶ ἀποστερήσεις ἐπὶ τῶν ὀφθικιακίων γεγενῆσθαι, καὶ εἰς
>τοῦπιόν δὲ τοῦτο προχωρεῖν κατὰ τῶν ἐπαρχιωτῶν τῶν ἡμετέρων,
>ὧν μάλιστα πρόνοιαν τὴν προσήζουσαν γίνεσθαι σπουδάζομεν, τῶν
>οὐσιῶν τῶν ἰδίων αὐτῶν κατατριβομένων, δοθέντων γραμμάτων
25 >πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἐκάστης ἐπαρχίας τῷ παρελθόντι ἐνιαυτῷ
>ἐνομοθετήσαμεν ἵν' εἴ τις βούλοιο τῷ τοιοῦτῳ ἔθει ἢ τῇ αὐτῇ
>φυλακῇ τῆς θρησκείας ἔπεσθαι, τοῦτον ἀνεμποδίστως ἔχεσθαι τῆς
>προθέσεως τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἐπὶ μηδενὸς ἐμποδίζεσθαι μηδὲ κοι-

ATERBDMΣΑ

1 δὲ BDM δὴ ATER | δόνς AT¹RBDΣΑ τοῦτο T^cEM | χριστιανῶν
TERDM τῶν χριστιανῶν AB | 3 δοθείσης χρόνου B | 5-7 ἀντίγραφον -
μεταληφθείσης > Σ | 6/7 εἰς τὴν ἐλλάδα ABD > TERM | 8 ἸΔ Ε
11 προνοεῖσθαι TERBDMΣ προνοεῖσθαι δεῖ A | 12 λυσιτελείας καὶ τῆς > M
| 14 τυγχάνει R | 15 οὐδένα AT¹RBD οὐδὲν T¹EM | man verlangt δς ἂν
ἀνατρέχη | αὐτὸ TrRBDMΣ αὐτῷ AE, T¹T^c unleserlich | 16 ἕκαστον τῶν
ἀνθρώπων Doublette | ἐν ATER > BDM | 16/17 δῆλον εἶναι falscher Pleo-
nasmus | 22 τὸ πλεῖον M | 23 ὦ M | 24 ἐτριβομένων M | 25 ἐκάστης]
ἐν τῆς M | 26 εἴ BDM ἐάν ATER | ἔθει ATERMΣ ἔθει BDA | ἀντι-
τοιαύτη BΣ | 27 τῆς¹ BDMΣ τῆς αὐτῆς ATER | τοῦτο T¹ corr. T^c

numque prodidissent, interfici iubet. post haec gloriam laudemque deo Christianorum refert, et sera paenitentia conversionem in ipsa vitae suae damnatione meditatus, cum gravissimam mortem morbis erga semet ipsum certantibus duceret, legem pro libertate ac securitate Christianorum scribit, cuius exemplum infra scriptum est:

Imperator Caesar Galerius Maximinus Germanicus Sarmaticus, pius 7
 felix invictus Augustus. indesinentem curam provincialium nostrorum
 gerentes et utilitatibus eorum vel commodis consulentes, quae ad com-
 mune et publicum bonum spectant quaeque animis cunctorum cara et
 10 iucunda sunt, numquam desinimus providere. unde cognitum esse 8
 omnibus hominibus non dubito manifesteque conpertum ex eo fomite,
 quod iussum fuerat a divi principibus Diocletiano et Maximiano
 parentibus nostris inhiberi conventus Christianorum, plurimas direptiones
 et praedas ab officialibus factas idque per dies singulos in detrimen-
 15 tum nostrorum provincialium profecisse, quorum nos curam praecipuam
 habere gestimus, ita ut bonis suis paene ac patrimoniis evolverentur.
 super hac re anno praeterito legem dedimus, ut, si quis vellet genti
 huic vel religioni adhaerere, a nullo prorsus voluntas eius ac propositi

NPOF

8 et ut P | 16 habeam gestibus N

ἄλλοσθια καὶ εἶναι αὐτοῖς εὐχέριαν δίχα τινὸς φόβου καὶ ἐποψίας
 τοῦθ' ὅτι ἐκάστῳ ἀρέσκει. ποιεῖν. πλὴν οὐδὲ νῦν λαθεῖν ἡμᾶς 9
 ἐδεικνύθη ὅτι τινὲς τῶν δικαστῶν παρενεθυμοῦντο τὰς ἡμετέρας
 κελύσεις καὶ διατάξιν τοὺς ἡμετέρους ἀνθρώπους περὶ τὰ προστάγ-
 5 ματα τὰ ἡμέτερα παρεσκέασαν καὶ ὀνηρότερον προσείναι ταύτας
 ταῖς θρησκείαις αἷς ἢν ἀρεστὸν αὐτοῖς, ἐποίησαν. ἵνα τοίνυν εἰς τὸ
 εἰς τὴν πᾶσα ἐποψία ἢ ἀμφιβολία τοῦ φόβου περιαιρεθῆ. τοῦτο τὸ διά-
 ταγμα προτεθῆναι ἐνομοθετήσαμεν. ἵνα πᾶσιν δῆλον γένηται ἐξείναι
 10 τοῦτοις οἵτινες ταύτην τὴν αἴρεσιν καὶ τὴν θρησκείαν μετινεῖ
 βούλονται. ἐκ ταύτης τῆς δωρεᾶς τῆς ἡμετέρας. καθὼς ἕκαστος
 βούλεται ἢ ἡδέα αὐτῷ ἐστιν. οὕτως προσείναι τῇ θρησκείᾳ ταύτῃ
 ἢν ἐξ ἔθους θρησκείαν εἴλετο. καὶ τὰ κυριακὰ δὲ τὰ οἰκεία ὅπως
 κατασκευάζουσιν. συγκεχώρηται. ἵνα μέντοι καὶ μείζον γένηται ἢ 11
 ἡμέτερα δωρεά. καὶ τοῦτο νομοθετήσας κατηξιώσαμεν ἵνα εἴ τις
 15 οἰκία καὶ χωρία (ἢ τοῦ δικαίου τοῦ τῶν Χριστιανῶν πρὸς τοῦτον
 ἐτύγχανον ὄντα. ἐκ τῆς κελύσεως τῶν γονέων τῶν ἡμετέρων εἰς
 τὸ δίκαιον μετέπειν τοῦ φόβου ἢ ἐπὶ τινος κατελήθη πόλεως.
 εἴτε διάπρασις τοῦτων γένηται εἴτε εἰς χάρισμα δέδοται τι.
 ταῦτα πάντα εἰς τὸ ἀρχαῖον δίκαιον τῶν Χριστιανῶν ἀνεκλήθηται
 20 ἐκελεύσαμεν. ἵνα καὶ ἐν τούτῳ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας καὶ τῆς προ-
 νοίας εἰσθῆσιν πάντες λάβωσιν.

αὐται τοῦ τεράννου γωναί. οὐδ' ὅλον ἐπιαντὸν τῶν κατὰ 12
 Χριστιανῶν ἐν στήλαις ἀρτεθιμμένων αὐτῷ διαταγμάτων ἐστρεψή-
 σασαι. καὶ παρ' ᾧ γε μικρῷ πρόσθεν ἐνσεβεῖς ἐδοξοῦμεν καὶ ἄθει

ATERBDMΣΑ

1 δίχα BD διά M ἄνευ ATER | 2 οὐδὲ νῦν ABDMΣΑ οὐδὲν T¹ wie es
 scheint οὐδὲν T^cE οὐδὲ T^rR | ἡμᾶς AT^rRBDM ἡμῶν T¹E | 3 παρενεθυ-
 μοῦντο ABD παρ' ἐν ἐτίθεντο EM παρ' οὐδὲν ἐτίθεντο Tr auf Rasur, R
 4,5 πρόγματα T¹ corr. Tr, T^c unleserlich | 6 ἀρεστὸν ATERΣ ἄριστον BDM
 αὐτῶν M | 7 ἢ ἀμφιβολία ERMΣΑ ἀμφιβολίας AT¹BD καὶ ἀμφιβολία Tr,
 T^c unleserlich | 7,8 τοῦτο — προτεθῆναι > BD | 8 προτεθῆναι Σ
 9 μετινεῖν T¹ corr. Tr | 11 ἢ ἡδέα BD εἰ ἡδέα M ἢ ἡδὲ T^rR ἢ ἡδὲ T^c [?] E
 ἢ ἡδέα oder ἢ ἡδὲ von Σ bezeugt ηἷδε T¹ [?] et prout animo libet Δ ἢ δέον A
 αὐτῶν M | 13 συγκεχώρηται TrERBDM, T^c getilgt συγχωρηται AT¹
 μείζον D | 14 ὅ R | 15 χωρία ἢ Schwegler χωρία II | τοῦ τῶν TrERM
 τοῦτων BD τῶν AT¹ | 16,17 εἰς ἄλλο δίκαιον [τοῦ φόβου >] Σ | 17 με-
 τέπειν B | 18 γένηται M | 18,19 τινι — εἰς > M | 19 πάντα τὰ B
 20 ἐκελεύσαμεν falscher Zusatz: ἵνα [14] — ἀνεκλήθηται ist in Übersetzungen
 möglich | 22 αὐται AT¹EBDM αὐται αἰ TrR | 23/24 ἐστρεψήσασαι AT¹

>libertas impeditur. sed satisfaceret animis suis atque haberet licentiam
 >absque ullo metu vel suspicione agere quod liberet. verum ne nunc 9
 >quidem latere nos potuit, quod quidam ex iudicibus temptaverint per-
 >moveere rursum provinciales nostros et velut ex nostra eos auctoritate
 5 >turbare, quo scilicet pigriores erga religionem, quam diligunt, redde-
 >rentur. igitur ut in posterum omnis metus vel ambiguitas auferatur. 10
 >huius edicti nostri lege sancimus, ut cunctis innotescat licere his, qui
 >Christianam sectam religionemque venerantur, hac nostrae indulgentiae
 >largitate, ut unusquisque quemadmodum vult et prout animo libet,
 10 >religioni huic sollemnitatique deserviat. sed et orationum domos, id
 >est dominica sua, ut instaurent, pro voluntate permittimus. sane quo 11
 >in omnibus cumulatio habeatur haec nostra largitio. etiam illud hac
 >lege sancimus, ut si quae domus, agri vel quaelibet praedia ex Chri-
 >stianorum bonis antehac parentum nostrorum praeceptis ad fisci ius
 15 >fuerant sociata, si qua etiam ab aliquo competita sunt vel si qua di-
 >stracta aut dono in aliquem conlata. haec omnia in antiquum ius
 >Christianorum praecipimus revocari dominisque propriis universa re-
 >stitui, ut et in hoc omnes pietatis nostrae beneficium capiant.

Talibus Maximinus nunc demum utitur legibus, qui ante annum non 12
 20 integrum aereis adversum nos tabulis tamquam in aeternum perman-
 suras sanxerat poenas, in quibus nos velut impios urbibus et agris

NPOF

2 ageret *P* | 9 ut et *N* | 13 agri] scri. arrive

καὶ πατὴρ ὁ ἄθετος τοῦ βίου. ὡς μὴ ὅτι γε πόλιν, ἀλλ' οὐδὲ χώραν οὐδ' ἐρημίαν οἰκεῖν ἐπιτρέπεσθαι. παρὰ τούτῳ διατάξεις ὑπὲρ Χριστιανῶν καὶ νομοθεσίαι συνετάττοντο. καὶ οἱ πρὸ βραχέος πρὸς καὶ σιδήρῳ θηρίων τε καὶ οἰωνῶν βορᾷ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ 5 διασφαιρούμενοι καὶ πᾶν εἶδος ζολάσεως καὶ τιμωρίας ἀπαλλαγῆς τε βίου οὐκιστότατα ὡς ἂν ἄθετοι καὶ δυσσεβεῖς ὑπομένοντες, οὗτοι νῦν πρὸς τοῦ αὐτοῦ καὶ θρησκείαν ὁμολογοῦνται θρησκείαν καὶ ἐπισκευάζειν κυριακὰ ἐπιτρέπονται. καὶ δικαίων τινῶν αὐτοῖς μετεῖναι αὐτὸς ὁ τέταρτος ὁμολογεῖ. καὶ δὴ τοιαῦτα ἐξομολογησάμενος. 13

10 ὥσπερ τινὸς τυχὼν εὐεργεσίας τούτων δὴ αὐτῶν ἕνεκα, ἦπτον ἢ παθεῖν αὐτὸν χοῆν δήπου παθῶν. ἀθρόα θεοῦ πληγαὶ μάλιστα ἐν δευτέρῳ τοῦ πολέμου συμβολῇ καταστρέφει· γίνεται δ' αὐτῷ τὰ τῆς 14 καταστροφῆς οὐχ οἷα στρατηγοῖς πολεμάρχοις ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ γνωρίμων πολλακίς ἀνδοριζομένοις ἐν πολέμῳ τὴν ἐνζλητῆ τελευτῆν

15 εἰσθαροῶς ὑπομῖναι συνέβη. ἀλλὰ γὰρ ἅτε τις δυσσεβῆς καὶ θεομάχος, τῆς παρατάξεως ἔτ' αὐτῷ πρὸ τοῦ πεδίου συνεστώσης οἴκοι μένων αὐτὸς καὶ κραυγαζόμενος, τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν ὑπέχει. ἀθρόα θεοῦ πληγαὶ καθ' ὅλον τοῦ σώματος μάλιστα. ὡς ἀλγηδόνιν δειναῖς καὶ περιουδυνίαις ἐλανρόμενον προηρῆ καταπεσεῖν. λιμῷ σφει-

20 ρόμενον τὰς τε σάρκας ὅλας ἐσράτῳ καὶ θεηλάτῳ περὶ τηκόμενον. ὡς διαφορεύσαντα τὸ μὲν πᾶν εἶδος τῆς παλαιᾶς μορφῆς ἀφανισθῆναι. ξηρῶν δ' αὐτὸ μόνον ὀστίων οἷον τι μακρῷ χρόνῳ κατασκελετευ- μένον εἰδῶλον ὑποληφθῆναι. ὡς μὴδ' ἄλλο τι νομίζειν τοὺς παρόν-

18—S. 848, 6 vgl. Vit. Const. 35, 16—24

ATERBDMΣI

1 ὁ ἄθετος AR ὁ ἄθετος M Ursache alles Verderbens [plur.] Σ ὁ ἄθετος TEBD
 γε τε M | 4 ὀφθαλμῶν ATER ὀφθαλμῶν τῶν BDM αὐτοῦ BDMΣ αὐ-
 τοῦ τοῦ τετάρτου ATER | 6 ἔρ > T¹ + T^c getilgt von Tr | 7 τοῦ αὐτοῦ
 BDMΣ αὐτοῦ ATER | 9 θρησκείαν ὁσίων Tr | 9 ὁμολογεῖ BDMΣ μαρτυρεῖ
 καὶ ὁμολογεῖ ATER | 10 ὥσπερ ABDMΣ καὶ ὥσπερ TER | τούτων δὴ τῶν
 αὐτῶν BD | 11 αὐτῶν M | 12 τοῦ > T¹ + Tr auf Rasur | 13 στρα-
 τηγῶς καὶ Tr | 16 ἔτ' αὐτῷ τ' ἄ auf Rasur] B ἐς ταῦτῳ M | 19 προηρῆ
 ATrRBDr προηρῆ T¹EM προῖν ἢ T^c προῖν D¹ | 21 διαφορεύσαντα TERBDM
 διαφορεύσαντος A | 22 ξηρῶν A | αὐτὸ μόνον ὀστίων M ὀστίων αὐτὸ μόνον
 D ὀστίων αὐτῷ μόνον B αὐτὸ μόνον ὀστίων γεγονέναι T¹E αὐτὸ μόνον ὀστίων
 γεγονέναι καὶ A αὐτὸ ἐκ μόνων ὀστίων γεγονὸς TrR | μακροχρόνῳ B
 22 23 κατασκελετευμένον T¹TrR, B durch Rasur, D κατασκηλετευμένον AT^cEM
 [vgl. zu Vit. Const. 35, 18] κατασκ/λετευμένῳ B¹ | 23 εἰδῶλον M | ὑπο-
 ληφθῆναι B¹, corr. B

exules ac totius paene terrae profugos effici iusserat. verum ne nunc
 quidem erat eius integra et ex corde conversio, sed velut pretium
 quoddam huiuscemodi leges offerebat deo. et quoniam deorum suorum
 spes eum prius in bello deceperat, per haec tamquam mutatis patro-
 5 ciniis bellum temptabat adoriri, ignorans vanissimus, quod ab homini- 13
 bus nequam ad pravum inceptum neque officiis neque praemiis potest
 [X] redimi deus. igitur cum omnibus copiis instruxisset exercitum bellum-
 que paravisset iniustum, doloribus internorum viscerum correptus vehe- 14
 10 exiliens e cubili suo saepe pronus elideretur in terram, tum deinde
 homo edax et qui vino semper repleretur, nunc ne summis quidem
 labris degustandum reciperet cibum aut odore tenuis vinum sumeret.
 ita carnibus inedia et ariditate consumptis, hoc solum profecit infelix.
 quod in ultimis vitae positus iustam esse vindictam dei et scelerum

NPOF

5 bello P | 12 labris NOF labiis POE | recipere PF | 13 carnis
 i. et a. consumptus P

τας ἢ τίσσον αὐτῷ τῆς ψυχῆς γεγονέναι τὸ σῶμα, ἐν ἡδὴ νεκρῷ
καὶ παρτελιῶς ἀπορρέουσιν κατορθωρῆσθαι. σφοδρότερον δ' 15
ἔτι μᾶλλον τῆς θείας αὐτὸν ἐκ βάθους μυελῶν καταφλεγοῦσης.
προσηδῶσιν μὲν αὐτῷ τὰ ὄμματα καὶ τῆς ἰδίας λήξεως ἀποπειρόντα
5 πηρὸν αὐτὸν ἀφίησιν, ὃ δ' ἐπὶ τούτοις ἔτ' ἐμπνέων ἀνθομολογού-
μιτος τῷ κυρίῳ θάνατον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὸ πανύστατον ἐνδίκως
ταῦτα τῆς κατὰ τοῦ Χριστοῦ παρουσίας χάριν ὁμολογήσας παθεῖν.
τὴν ψυχὴν ἀφίησιν.

Οὕτω δὴτα Μαξιμίνου ἐκποδὸν γενομένου, ὃς μόνος ἔτι λείπων IA 1
10 τῶν τῆς θεοσεβείας ἐχθρῶν, ἀπάντων χειρίστος ἀναπέφηνεν, τὰ μὲν
τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἀνανεώσεως ἐκ θεμελιῶν χάριτι θεοῦ τοῦ περ-
τοκράτορος ἠγείρετο ὃ τε τοῦ Χριστοῦ λόγος, εἰς δόξαν τοῦ τῶν
ὄλων θεοῦ διαλάμπων, μείζονα τῆς πρόσθεν ἀπελάμβανεν παρρησίαν.
τὰ δὲ τῆς δυσσεβείας τῶν τῆς θεοσεβείας ἐχθρῶν ἀσχύνης ἐσχάτης
15 καὶ ἀτιμίας ἐνεπίμπλατο. πρῶτός τε γὰρ Μαξιμίνος αὐτὸς κοινὸς 2
ἀπάντων πολέμιος ὑπὸ τῶν κρατούντων ἀναγορευθεὶς, δυσσεβέστατος
καὶ δυσωνυμώτατος καὶ θεομισέστατος τύραννος διὰ προγραμμάτων
δημοσίων ἀνεστηλίτεντο, γραφαὶ τε ὅσαι εἰς τιμὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν
αὐτοῦ παίδων κατὰ πᾶσαν ἀνέκειντο πόλιν, αἱ μὲν ἕξ ὕψους εἰς
20 ἕδαφος ῥιπτούμεναι συνετριβόντο, αἱ δὲ τὰς προσόψεις ἠχραιοῦντο
σκοτεινῷ χρώματι καταμελανούμεναι, ἀνδριάντων τε ὁμοίως ὁπόσοι
εἰς αὐτοῦ τιμὴν διαρεστήκεισαν, ὁσαύτως ῥιπτούμενοι συνετριβόντο,
γέλωσ καὶ παιδιὰ τοῖς ἐνηθίζεον καὶ ἐμπαροινεῖν ἐθέλουσιν ἐκκεί-
μενοι. εἶτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῆς θεοσεβείας ἐχθρῶν πᾶσαι 3
25 τιμὰ περιηροῦντο, ἐκτεινόντο δὲ καὶ πάντες οἱ τὰ Μαξιμίνου φρο-
νοῦντες, ὅσοι μάλιστα τῶν ἐν ἀρχαιοῖς ἀξιόμασιν ὑπ' αὐτοῦ τετι-

ATERBDMΣΑ

1 ἡδη AT¹E εἶδει TrRM γο ἐν εἶδει TemE¹m ὦ δὴ BD wie Σ | 2 κατο-
ρθωρῆσθαι T¹ED | 2/3 δέ τι BD | 5 ἔτ' ἐμπνέων AT¹RM γο ἔτ' ἐμπνέων
TemE¹m ἐμπνέων T¹BD ἀποπνέων E | 5/6 ἀθῶμολογημένος M | 7 ταύ-
ταισ M | γο ATERMΣ xv BD | 9 IA A IB BD S28, 16 IA Σ S46, 12 IE E
ὃς ὁ M | ἔτι λείπων ABDM ἐπιλείπων T¹ER ἐπιλιπών T¹ | 11 τοῦ
9E τοῦ M | 12 τοῦ γο BDM γο ATER | 13 τῆς TEBDMΣ τὴν AR
παρρησίας D | 15 ἐνεπίμπλατο ARBD ἀνεπίμπλατο TEM | 15 16 μαξιμίνος
αὐτὸς κοινὸς ἀπάντων πολέμιος BDM αὐτὸς ἐκεῖνος μαξιμίνος ἀπάντων πολε-
μιώτατος AT¹Tr αὐτὸς ἐκεῖνος μαξιμίνος κοινὸς ἀπάντων πολεμιώτατος TemER
18 τ² T¹ oder T¹, ERBDM > A getilgt T | 18 19 τῶν αὐτῶν M¹ τοῦ αὐ-
τοῦ Mem | 21 καταμελανθούμεναι BD | 22 εἰς TERBDM εἰς τὴν A |
23 κήρυμα M | 24 πᾶσαι BDM πᾶσαι αἱ ATER > Σ | 26 οἱ BD

se poenas merentem profiteretur expendere. ad ultimum tamen morbo 15
prius luminibus amissis et tunc magis quid adversum Christum impietatis
admisit videns, vivendi finem fecit.

Sed defuncto eo, qui erga Christianos nunc inaudita crudelitate, 11 11 1
5 nunc simulata venia agebat, aperta indulgentia legitimorum principum
et absque ulla iam suspicione ecclesiarum status multo etiam clarior
quam prius fuerat, reparari coepit, verbum vero dei et doctrina Christi
longe gloriosius et liberius propagabatur. tum vero inimicis fidei paeni-
tudo ultima atrocitatis et crudelitatis suae fiebat, ita ut puderet eos
10 aspectus ipse publicus nec elevare oculos in hominum faciem audent.
etenim cum primus ipse Maximinus imperialibus edictis tyrannus et 2
impius et deo atque hominibus invisus fuisset pronuntiatus tabulaeque
eius pictae vel imagines aereae aliae dei ac praecipitari iuberentur.
aliae vero atris fucatae coloribus oblitterari, tanta subito rerum facta
15 conversio est, ut eius, qui dudum adversum Christianos de poenae
aeternitate censebat, nunc etiam nomen aut revelleretur de memoria
hominum aut cum opprobrio ac dedecore servaretur. iudices quoque 3
eius, quos ille in tyrannicis dominationibus ministros scelerum habuerat,

N P O F

8 tunc *P²F* | 9 ultimae *P⁰* | 10 facie *P* | 11 12 et inquit etat-
pius *N* | 12 deo] a deo *N* | 13 aliae *om.* *N* | 14 oblitteratur *P* | 14 obli-
terati *P¹* oblitteratae *P²* | 16 nomen aut nominum *P²*

μημίον τῆ πρὸς αὐτὸν ζωολογία σοφιστῶς ἐπετρούνησεν τῷ καθ'
 ἡμῶν λόγῳ οἷος ἦν ὁ παρὰ πάντας αὐτῷ τιμιώτατος καὶ αἰθερ- 4
 ῶτατος ἐπίστροφος τε γρησιώτατος Πενθέτιος. διὲ ἕτατος καὶ τὰς
 Κολλυζιανὸς τε ὁσαύτως διὰ πάσης ἄρχικῆς προσελθὼν ἐξουσίας. ὁ
 καὶ αὐτὸς μνηστὴς τοῖς κατ' Ἀγρίππον Χριστιανῶν ἐλλειπτονρέματος
 αἰμασιν. ἄλλοι τε ἐπὶ ταύτοις οὐκ ὀλίγοι. δι' ὧν μάλιστα τὰ τῆς
 Μεξιμίονος τροφῆδος ἐχρησιωτό τε καὶ ἠξίετο. ἐξάκις δὲ ἅρα 5
 καὶ θεοτίκτρον ἢ δίχιλ. οὐδαμῶς τὰ κατὰ Χριστιανῶν αὐτῷ πετρο-
 μένα λήθη παρεσιδοῦσα. ἐπὶ μὲν γὰρ τῷ κατ' Ἀρτιόχου ἐπι-
 θέντι πρὸς αὐτοῦ ξοάνος δόξας ἐνημεροῖν. ἤδη καὶ ἠγροματίας ἠξίετο
 παρὰ Μεξιμίονος. Αὐζίντιος δ' ἐπιβὰς τῆς Ἀρτιοχέου πόλεως γόρου 6
 τε γοήτων ποιούμενος. τοῦς τοῦ πλοτεροῦς ξοάνος προσήγας καὶ
 ἱερῶς βεσάνους ἠξίετο. τίνι λόγῳ τὴν ἀπέτην καθυποζοῖοντο.
 15 παρθενομένης. οἷς δ' ἐπιζοῦπιεσθαι αὐτοῖς πρὸς τῶν βεσάνων
 συνελκτρομένης ἄδνατος ἦν. ἐδήλονν δὲ τὸ πᾶν μιστήριον ἀπέτην
 τυγγάνην τέχνη τῆ θεοτίκτρον μεμηχανημένην. τοῖς πᾶσιν τὴν ἐξίαν
 ἐπιθῆας δίχιλ. πρῶτον αὐτὸν θεοτίκτρον. ἔτα δὲ καὶ τοῦς τῆς γοη-
 τίας ζοιτρονοῦς μετὰ πλείοτας ὅσας αἰτίας θεράτες παρεδίδο-
 20 σιν. ταύτοις ἔπειν προσετίθετο καὶ οἱ Μεξιμίονος πᾶσι. οἷς 7
 ἤδη καὶ τῆς βεσιλιζῆς τιμῆς τῆς τε ἐν πίρεξιν καὶ γροματίας ἀρα-
 θέσας πεποιήτο ζοιτρονοῦς. καὶ οἱ συγγένειαι δὲ τοῦ τροάνου τὸ
 πᾶν ἀγχοῦντες καὶ πάντας ἐνθροῦπους κατεδρεστέειν ἐπιροῦνοι
 τὰ αὐτὰ τοῖς προδιδηλωμένοις μετὰ τῆς ἐσχάτης ἐτιμίας ἐποροῦν.
 25 ἐπὶ μὴ ἐδέξαστο πειθίαν μηδὲ ἠγροσασε μηδὲ συνήζασε τὴν γόσιον-
 σον ἐν ἱερῶς λόγοις παρεκίλιεσιν μὴ πεποιθήσασε ἐπ' ἀγοῦντας. 8
 ἐπὶ εἰοῦς ἐνθροῦπων. οἷς οὐκ ἔστιν σωτηρία. ἐξελέσασται
 τὸ πειῦμε αὐτοῦ καὶ ἀποστρέψαι αἰετὴν γῆν αὐτοῦ. ἐν

26—8. 852. 2 Psalm. 145. 3. 4

ATFEBDMΣ1

3 ἐπίστροφος τε γρησιώτατος > B | ἐπίστροφος MΣ | πενθέτιος Π Ρα-
 colius ΔΣ | 5 ζωολογία ΗΣ ζωολογία Α | προσελθὼν ἄρχικῆς ΒD
 6 ἐλλειπτονρέματος ΒD | 7 τὰ AT T¹ERM > T²BD | 8 τε| τότε M
 ἠξίετο τὸ γροῦμα ΒD | 9 τὰ > T¹ + T²Te | 12 γοῦαν Μ | 14 καθυ-
 υποζοῖοντο ΒDM καθυποζοῖοντο T² καθυποζοῖοντο AT²ER | 16 συν-
 ελκτρομένης T² con. T² | 17 μεμηχανημένην TE μεμηχανην Μ | 22 οἱ
 συγγένειαι T T²EMΣ ἢ συγγένειαι ΒD οἱ συγγένειαι AT²R | 26 πεποιθήσασε DM
 27 πειῦμε DM | 28 αὐτοῦ II. Σ — Σ *scilicet* Α | ἀποστρέψαι ABM ἐπι-
 στρέψαι EHD ἐπιστρέψασται praep. ev. 12. 30. 6 | γῆν > T¹ + T²

legitimi principes velut impietatis et crudelitatis eius satellites interfici
 iuberent. in quibus maximus flagitiorum eius signifer Peucedius fuit, 4
 qui secundo ab eo et tertio consul provectus est ac praefecturae tenuit
 culmen, sed et Quintianus similiter primis apud eum honoribus functus.
 5 qui in Aegypti partibus adversum Christianorum sanguinem inaudita
 saevitia et crudelitate grassatus est, sed et alii plurimi, per quos Maxi-
 mini impietas fomenta conceperat. in quibus et Theotecnus ultorem 5
 tandem profanorum actuum esse conperit deum, qui consecrati apud
 Antiochiam simulacri gratia etiam praesidalibus a Maximino fascibus
 10 fuerat honoratus, sed cum Licinius venisset Antiochiam et magicae 6
 artis studiosos ad poenam iussisset inquiri, sacerdotes illi atque har-
 spices novelli simulacri horum vel socii vel etiam magistri deprehen-
 duntur. cumque ab his inquireretur, quo pacto vel responsa redderet
 simulacrum vel prodigia quaedam facere videretur, dissimulare primo.
 15 postea tamen artius interrogati, totius ludi compositam et compaginatam
 machinam pandunt et arte Theotegni fatentur euncta fucata, igitur
 primo ipsum tantae deceptionis auctorem Theotecnum, tum deinde
 ceteros magicae artis ministros, quos ille sacerdotes novelli daemonis
 atque haruspices collocarat, dignis excruciatos suppliciiis duci iubet.
 20 quibus adduntur etiam filii Maximini, quos ille iam imperii socios ad- 7
 sumpserat, sed et propinquos eius, qui se ob huiusemodi necessitu-
 dinem molestissimos erga cives et provinciales exhibuerant, paribus
 suppliciiis adfecit. stulti et vecordes, qui non audierint commotionem
 divinarum litterarum dicentem: nolite confidere in principibus 8
 25 neque in filiis hominum, quibus non est salus, exiet spiritus

NPOF

5 in om. P | 6 sed et et N | 16 fucata facta P | 17 primo NO
 primo omnium P²F | 19 collocaret NO¹ | 21 ob ab P | 25 exiet DP
 exhibit NO

ἐκείνη τῇ ἡμέρῃ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐ-
 τῶν. οὕτω δὲ καὶ χάρις ἐπὶ πάντων τῶν παντοκράτορι καὶ βασιλεῖ τῶν
 ὀλων. πλείστη δὲ καὶ τῶ σωτῆρι καὶ λυτρωτῇ τῶν ψυχῶν ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῷ. δι' οὗ τὰ τῆς εἰρήνης ἕκ τε τῶν ἕξωθεν ὀχληρῶν
 5 καὶ τῶν κατὰ διάφοιαν βέβηκα καὶ ἀσέλευτα ἐνλάττεσθαι ἡμῖν διὰ
 παντὸς ἐνχόμεθα.

2—6 an Stelle von θεῶν—ἐνχόμεθα [Σ hier und, wie ATERM, am Anfang des
 10. Buches. BD nur am Ende des 9. Buches setzen hier aus der früheren Ausgabe
 ATERM ein: οὕτω δὲ τε τῶν δυσσεβῶν ἐκκαθαρθέντων. μόνοις ἐνλάττετο τὰ
 10 τῆς προσήκουσας βασιλείας βέβαια τε καὶ ἀνεπίφθορα Κωνσταντίνου καὶ Δι-
 ονυτιανῶν οἱ τῶν προσέθεν ἀπάντων ἐκκαθαίροντες τοῦ βίου τὴν θεωρηθῆσαν, τῶν ἐξ
 θεοῦ πρὸς τὸν ἄριστον ἀγαθῶν αὐτοῖς ἡσθημένως τὸ φιλάρετον καὶ θεοφιλὲς τό-
 τε πρὸς τὸ θεῖον εἰσεβῆς καὶ ἐνχόμενον διὰ τῆς ὑπὲρ Χριστιανῶν ἐνεδείξαντο
 νομοθεσίαις.

ATERBDMΣ.1

1 ἀπώλοντο BD | 1/2 αὐτῶν ATEBDMΑ αὐτοῦ R [= praep. ev. 12, 30, 6],
 Σ = Ξ | 4 nach Χριστοῦ + τῶ μογογενεῖ τοῦ θεοῦ καὶ τῶ λόγῳ αὐτοῦ
 Σ [= 856, 3, vgl. 862, 22. 23]

9 IΣ E | δὲ τὰ T1 corr. Tc | 11 τῶν Tc auf Rasur, ERM [= 10, 9, 9]
 τὸ A | ἐκκαθαίροντες T1 corr. Tc, Tc gestilgt | 12 ἡσθημένως TERM
 [= 10, 9, 9] ἡσθημένοι A

eorum et revertentur in terram suam, in illa die peribunt
omnes cogitationes eorum. nos autem, quibus spes et salus in
omnipotente deo consistit et in rege omnium Christo salvatore nostro
ac redemptore animarum nostrarum, et correptionem libenter ab ipso
5 suscipimus et pacem veniamque ab ipso similiter expectamus.

NPOF

1 reuertetur O reuertitur P

I

Τέδε καὶ ἡ δεκάτη περιέχει βιβλίον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας:

- A Περὶ τῆς ἐξ θεοῦ προταρευθείσης ἡμῶν εὐφροσύνης.
- B Περὶ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἀναντιστάσεως.
- 5 Γ Περὶ τῶν κατὰ πάντα τόπων ἐγκρασιῶν.
- Δ Παναγωγικὸς ἐπὶ τῇ τῶν πραγμάτων φευδρότητι.
- E Ἀντίγραφον βασιλικῶν νόμων περὶ τῶν Χριστιανῶν προσηζόντων.
- ς Περὶ τῆς τῶν κληρικῶν ἀλιτοργηθείας.
- Z Περὶ τῆς Αὐγαστίνου εἰς ὕστερον κακοτροπίας καὶ τῆς κατεστροφῆς αὐτοῦ.
- 10 H Περὶ τῆς νίκης Κωνσταντίνου καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ τοῖς ἐπὶ τῆρ Ῥωμαίων ἐξουσίαις ἐπαυξάντων.

AA^mTMΣΣ^t: in B.D.1 fehlt die Perioche | 3 εὐφροσύνη ἡμῶν ER | 5 πάντα
 > M | 7 S die Titel E ς sind aus der früheren Ausgabe zugesetzt | 7 Titel
 E > Am, in zwei. Ἀντίγραφον — νόμων und Περὶ — προσηζόντων, geteilt AT, der
 zweite als ς gezählt A E > M am Schluss $\frac{1}{2}$ und Geschichte über
 Libinias ΣΣ^t 8—12 die Titel ς Z H > MΣΣ^t 8 Z \ 9 H A 11 Θ A

E Τέδε περιέχει καὶ ἡ δεκάτη βιβλίον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Ἐνδοξίων ἐπι-
 σκόπων Κωνσταντίας.

- A A siehe im Text
- E Ἀντίγραφον βασιλικῶν διατάξεων ἐκ Ῥωμαίων: γλώττης μεταλήψεϊσιν
 περὶ τῶν τοῖς Χριστιανοῖς προσηζόντων.
- ς Ἀντίγραφον ἐπίσης βασιλικῆς διατάξεως ἣν αὐθις πελοῦνται μόνον τῆ
 καθολικῆς ἐκκλησίας τῆρ θεωρεῖν δεδῶσθαι ἐπιστημηγόμενοι.
- Z Ἀντίγραφον ἐπίσης βασιλικῆς ἐπιστολῆς δι' ἣς σίνουδον ἐπισκόπων ἐπὶ Ῥώ-
 μιας γενέσθαι κρίσει ἐὰν τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνώσεως τε καὶ ὁμοιότης.
- H Ἀντίγραφον ἐπίσης βασιλικῆς ἐπιστολῆς δι' ἣς προστάττει δευτέρου γενέ-
 σθαι σίνουδον ἐὰν τοῖς αὐτοῖς τῶν ἐπισκόπων περιελεῖν διχοστασίαις.
- θ Ἀντίγραφον ἐπίσης βασιλικῆς ἐπιστολῆς δι' ἣς χορήγια ταῖς ἐκκλησίαις
 ἐπιτίθειται.

I Ἀντίγραφον ἑτέρας βασιλικῆς ἐπιστολῆς δι' ἣς τοῖς προσιόντας τῶν ἐκ-
 κλησῶν πάσης ἀπολείεσθαι τῆς τοῦ Ε' περὶ τὰ πολιτικὰ λειτουργίας
 προστάττει.

IA Περὶ τῆς Αικωνίου εἰς ὕστερον νεκροποιίας.

IB Ὡς πρότερον μὲν χορηγῶς, ἔσχατον δὲ γενεῶς πόλεμον πρὸς Κονσταν-
 τῖνον ἐξέγει Αικίνως.

IF Περὶ τῆς ἄλλης τοῦ Αικωνίου ὁμοιότητος τε καὶ ἀπερθησιότητος καὶ τῆς τοῦ
 βίου αὐτοῦ μαρτίας.

IA Περὶ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ καταστροφῆς.

IE Ὡς Κονσταντῖνος μόνος σὲν τοῖς αἰσῶς αὐτοῦ πάσης γῆς βασιλεὺς Ῥο-
 μαίων ἀναδέδεικται.

[Zahl fehlt] Ἀντίγραφον διατάξεως τοῦ Θεοφιλοῦς βασιλέως ἕν τῶν τεράντων
 καθελὼν τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἔθνεσιν Ἑλληριστὶ συντάξας φωνῆ διεπέμψατο.

R Τάδε περιέχει καὶ ἡ δεκάτη βιβλίος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ
 Περσίου

A—A siehe im Text

E Ἀντίγραφον βασιλικῶν νόμων καὶ διατάξεων.

ζ Περὶ τῶν Χριστιανῶς προσηγόντων.

Z = Z im Text

H = IF E [τε > R] am Schluss zugefügt καὶ καταστροφῆς.

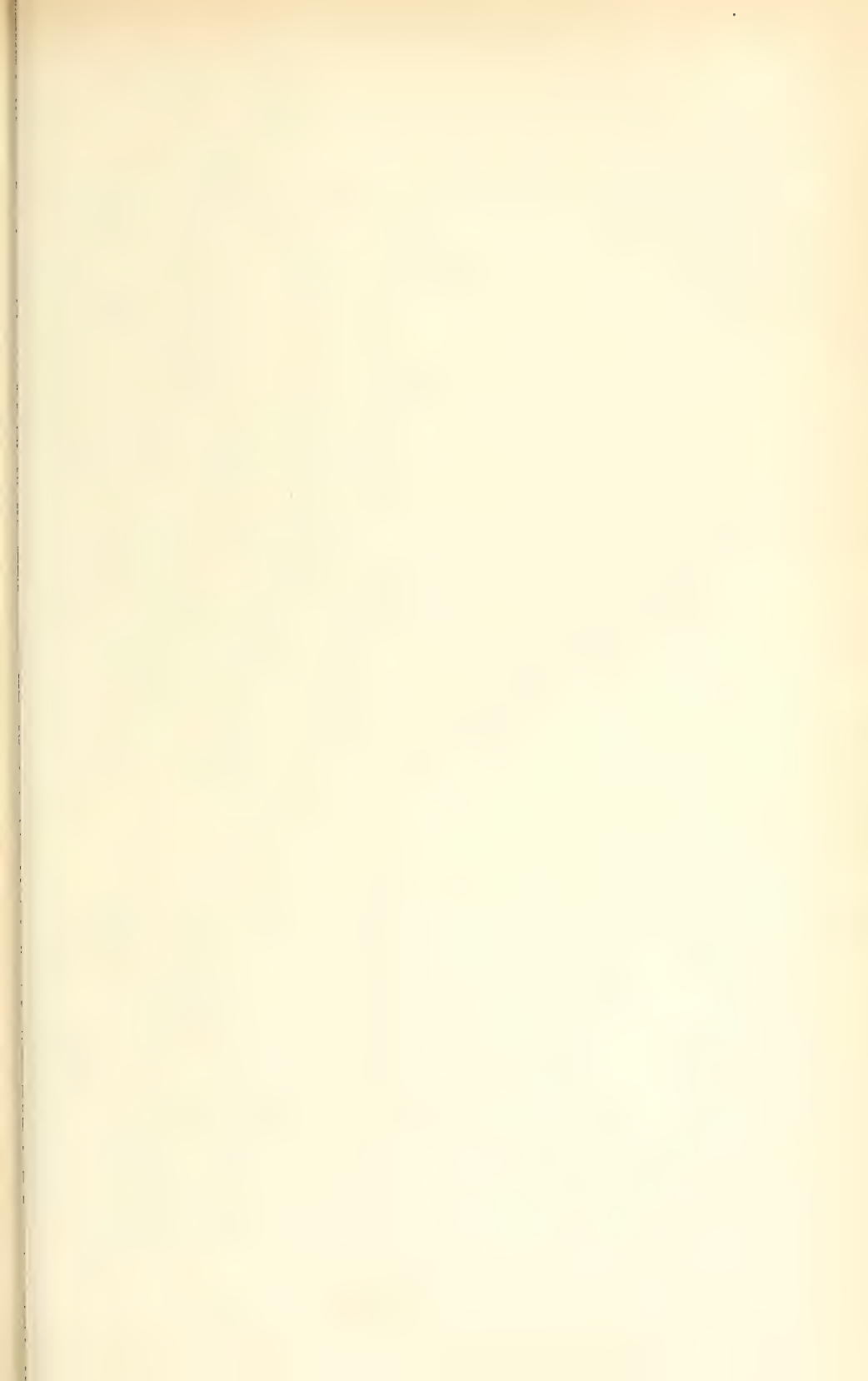
Θ = IE E

θεῶν δὴ χάρις ἐπὶ πάντων τῶν πατοκράτορι καὶ βασιλεῖ τῶν **A 1 1**
 ὄλων. πλείστη δὲ καὶ τῶ σωτήρι καὶ λυτρωτῇ τῶν ψυχῶν ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῶ. δι' οὗ τὰ τῆς εἰρήνης ἐκ τε τῶν ἔξωθεν ὀχληρῶν
 καὶ τῶν κατὰ διάνοιαν βέβαια καὶ ἀσάλευτα φυλάττεσθαι ἡμῖν διὰ
 5 παντὸς εὐχόμεθα. ἔμε δὲ εὐχαῖς καὶ τὸν δέκατον ἐν ταύτῳ τοῖς **2**
 προδιεξοδευθεῖσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐπιθέετε τόμον. σοὶ
 ταῦτα ἐπιγράφομεν. ἰερότατέ μοι Παύλινε. ὅσπερ ἐπισημασμένον σε
 τῆς ὁμῆς ὑποθέσεως ἀναβοώμενοι. εἰκότως δ' ἐν ἀριθμῶν τελείῳ **3**
 τὸν τέλειον ἐνταῦθα καὶ παρηγοριζὸν τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἀνε-
 10 μώσεως λόγον κατατάξομεν. θεῶν πνεύματι πειθαρχοῦντες ἰδὲ
 πως ἐγκλινομένοις ἔσθε τῶ κενῶν ἔσμε καιρῶν. ὅτι θαν-
 μαστά ἐποίησεν ἔβωσεν ἐντῶ ἢ δεξιὰ αὐτοῦ καὶ ὁ βο-
 χίον ὁ ἅγιος αὐτοῦ ἐργάσασθαι κέρως τὸ σωτήριον αὐτοῦ.
 ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψεν τὴν δικαιοσύνην αὐ-
 15 τοῦ. καὶ δὴ τῶ λόγιον προστάτῃ τὸ καιρῶν ἔσμε διὰ τοῦδε **4**
 νῦν ἀκολούθως ἐπιφωνοῦμεν ὅτι δὴ μετὰ τὰς δειρὰς καὶ σφοταρὰς
 ἐκείνας ὄψεις τε καὶ διηγήσεις τοιαῦτα νῦν ὄραν καὶ τοιαῦτα πε-
 νηγοῦσιν ἡξιώθημεν. οἷα τῶν τοῦ ἡμῶν πολλοὶ τῶ ὄντι δικαιοί
 καὶ θεοῦ μάρτυρες ἐπιθέμενοι ἐπὶ γῆς ἰδεῖν. καὶ οὐκ εἶδον. καὶ
 20 ἀκούσαι. καὶ οὐκ ἤκουσαν. ἀλλ' οἱ μὲν ἢ τάχος σπεύσετες τῶν **5**
 πολὺν κραττόρων ἐντρον ἐν αὐτοῖς οὐρανοῖς καὶ παρεδέσθω τῆς ἐν-

1-5 = 852, 2-6 — **11-15** Psalm. 97, 1, 2 — **18 20** Matth. 13, 17 —
21—S. 858, 1 II Kor. 12, 2-4. Gen. 2, 15

ATERBDMΣ

1 A ΔΣ 858, 10 ER | **3** nach *Χριστῶ + τῶ μονογενεῖ τοῦ θεοῦ καὶ*
τῶ λόγον αὐτοῦ Σ | 852, 4. vgl. 862, 22, 23 | **4** *βέβαια* τε B | **5** *εὐχόμε*
μεθα AP. durch *Rasur* corr. T | *εὐχαῖς* TERBDMΣ *σαῖς εὐχαῖς* A | **7** *ἐπι*
γράφομεν A | **8** *δ' εἰκότως* ἐν M | **12** *ἐποίησεν* ATBD. Σ | *ἐποίησεν*
ὁ θεός ERM | dem. ev. 2, 2, 5. | *αὐτοῦ* TBDMΣ arm vgl. 866, 11 *αὐτῶν* AER
 dem. ev. 2, 2, 5. Σ | **14** *τῶν ἐθνῶν* ΠΣ *πάντων τῶν ἐθνῶν* dem.
 ev. 2, 2, 5. | **15** *λόγον* BD | **16** *καὶ σφοταρὰς* > M | **21** ἐν T durch
 H. vgl. ERMDDI ἐν T AP



αὐτῶν ἀποδοῦν ἀνταποδοθέντες, ἡμεῖς δὲ καὶ τὰς μείζονα ἢ καθ' ἡμᾶς ἀπώγειν ὁμολογοῦντες. ἐπιροκαπιλήγηθα μὲν τῆς τοῦ αἰτίου μακαροδοσιᾶς τῆν χάριν. θαυμάζομεν δὲ ἀκότως ὅλιγῃ ψυχῆς δευῖαι ἀβήντες καὶ ταῖς ἀναγράφτοις προσηύθεσιν ἀλήθειαν ἐπιμαρτυροῦντες, δι' ὧν ἰσχυραὶ δεῦτε καὶ ἴδατε τὰ ἔργα κυρίου. ἃ ἐκ αὐτοῦ γίνονται ἐπὶ τῆς γῆς. ἀνταρχειῶν πολέμους μέχρι τῶν περὶ τῶν τῆς γῆς τόξον συντρίψει καὶ συγκλάσει ὄπλον, καὶ θρονοῦς κατακαύσει ἐν περὶ ἐφ' οἷς ἐναργῶς εἰς ἡμᾶς συμπληρωμένοις χείρονας. τὸν ἐφεξῆς συνείρωμεν λόγον.

- 10 Ἠρόνιστο μὲν δὴ καθ' ὃν διδύλωται τρόπος πάν τὸ τῶν θεο- B 7
μῶν γένος καὶ τῆς ἀνθρώπων ἀθρώως ὅπως οὕτως ἐξαλλήλειπτο, ὡς πάλιν ἡμε θεῖον τέλος ἔχειν τὸ λέγον εἶδον ἀσεβῆ ὑπερ-
υψωμένοι καὶ ἐπαρχειόμενοι ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ περὶ ἄλλων, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐξήτησε τὸν
15 τόπον αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐτόλμη· ἡμέρα δὲ λοιπὸν ἤδη γαῖθρὰ καὶ S
διαναγῆς, μηδενὸς νέφους αὐτῆν ἐπισκιάζοντος, φωτὸς οὐρανόθεν βο-
λαῖς ἀπὸ τῆν αἰουμένην ἀπῶσαν ταῖς ἐκκλήσιαις τοῦ Χριστοῦ κατ-
ήγαγεν. οὐδέ τις ἦν καὶ τοῖς ἐξωθεν τοῦ καθ' ἡμᾶς θιάσου
θεότου συνεπολαίειν ἢ μὴ τῶν ἰσῶν. ἀποροῆς δ' οὐκ ὄμως καὶ
20 μανοῖας τῶν θεῶν ἡμῶν προτεταθέντων. πᾶσι μὲν οὖν ἀν- 2 1
θρώποις τὰ ἐκ τῆς τῶν τεράτων καταδνευστίας ἐλεῖθρα ἦν, καὶ
τῶν προτέρων ἀπὸ ἀλλοτρίων κωκῶν. ἄλλος ἄλλος μόνον ἀληθῆ
θεῖον τὸν τῶν ἀσεβῶν ἐπίμαχον ὁμολογεῖ· μέγιστα δ' ἡμῶν τοῖς
ἐπὶ τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ τὰς ἐλπίδας ἐνηρητημένοις ἀεζτος παρῆν

5—8 Psalm. 45, 9. 10 — 12—15 Psalm. 36, 35. 36

ATERBDMΣI

- 1 τὰς μείζονα AERM τὰ μείζονα T¹ ταῖτα μείζονα T² τὰς μείζονα B¹D
αὐτῶ ἀμείζονα B Σ | 2 ὁμολογοῦντες ἐπώγειν D | 3 ὅλιγῃ ATERMΣ ὅλιγῃ
BD | 4 προσευχῶν T¹ ER προσευχῶσιν τῆν T² | 5 zu ATBDM τοῦ 9ῆ ER.
Σ Σ | 7 γῆς T¹ W¹ T² ERBDM αἰουμένης AT¹ | συγκλάσει ABD, γ auf
Basur B¹ συνεκλάσει T² auf Basur. ERM | 8 ἐναργῶς εἰς ἡμᾶς BDM εἰς ἡμᾶς
ἐναργῶς ATER | 9 συνείρωμεν T durch Basur. ER | 10 B Σ 20 A
Σ, 3 ER | 11 ὅπως οὕτως ATER οὕτως ὅπως BDM | ἐξαλλήλειπτο
AT¹ R ἐξήλειπτο E¹ corr. ἐξαλλήλειπτο D ἐξαλλήλειπτο M ἐξήλειπτο B | 12 πα-
ρον AMΣ αἰῶνα TERB¹ | λέγειν M ἀσεβῆ AT¹ BD τὸν ἀσεβῆ T² [T² ge-
dult. ERM | 13 ἐπαρχειόμενοι BDM ἐπαρχειόμενοι ATER | 16 νέφους AT
ERMΣI κωκῶν B¹ | 19 συνεπολαίειν M | εἰ μὴ TERBDMΣI ἡμῶν A
ἀποροῖς T¹ ἀποροῖας T E | 22 ἄλλος ἄλλος R | 23 ἐπίμαχον
ATERMΣI 9ῆ BD | 24 ἐμαρτυρεῖ M¹ getilgt τὰ 9ῆ in καὶ 9ῆ corr. M²

Igitur posteaquam repente deo atque hominibus invisum, secun- *B X 1 7*
 dum quod supra exposuimus, interiit impiorum hominum genus. ita ut
 merito in his completum videretur quod praedixerat spiritus sanctus:
 vidi impium superexaltatum et elatum sicut cedros Libani,
 5 et transivi, et ecce non erat, et quaesivi locum eius, et non
 inveni, omni nube detersa laetus iam dies et solito clarior inluserat *S*
 terris atque ecclesiis Christi splendor sui solis effulserat, nec usquam
 qui haec aliter aspiceret lividus supererat oculus. sed cuncti mortales *2 1*
 tyrannicae quae praeterierat crudelitatis horrore, etiamsi nondum fide.
 10 votis tamen quae nostra sunt amplectentes, universi pariter deum verum
 piis esse auxilio fatebantur firmamque esse spem in Christo sperantium

NP OF

4 elatum] *PX* eleuatum *OF*

ἰσχυροῦν καὶ τις ἰσθίας ἄπειον ἐπίγρηι χαρὰ πάντα τόπον τὸν
 πῶ μισθῶ τὰς τῶν τυράντων δυσσεβείαις ἠριτωμένον ὅσπερ ἐκ
 πικρῆς καὶ θανατηφόρου λήμης ἀναβιώζοντα θεωμένοις νεῶς τε
 πάλαι ἐκ βίβλων εἰς ἕνος ἄπειρον ἐγειρομένους καὶ πολὺν κοίτιονα
 τῶν ἀγλαίων τῶν πάλαι τιπολοιοιζημένων ἀπολαμβάνοντες. ἀλλὰ 2
 καὶ βουλήεις οἱ ἀνοτάτοι συνεχέει τὰς ὑπερ Χριστιανῶν ρομο-
 θισίας τὸ τῆς ἐκ θεοῦ μερλοδοφρεῖα ἡμῶν εἰς μακρὸν ἔτι καὶ μεζον
 ἐκράτερον. ἐγούτε δὲ καὶ εἰς πρόσωπον ἐπισκόποις βουλήεις γρεμ-
 ματι καὶ τιμῶ καὶ χοιμάτων δόσει· ὧν οὐκ ἀπὸ τρόπου γένοιτ'
 10 ἂν κατὰ τὸν προσήκοιτε καιρὸν τοῦ λόγου. ὅσπερ ἐν ἱερῶ στήλῃ.
 τῆθι τῆ βίβλῳ τὸς γωνῆς ἐκ τῆς Ρωμαίων ἐπὶ τῆρ Ἑλλάδα γλωσσοεν
 μεταλήφθεῖσαι ἐγχεράζει. ὡς ἔν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶς ἄπειον φέροντο
 διὰ μνήμης.

Ἐπὶ δὴ τοῖτοις τὸ πᾶσιν ἐκτεῖον ἡμῶν καὶ ποθούμενον συνε- Γ 3
 15 ζοσιέτο θέμα. ἐγκαιρίον ἰορταῖ κατὰ πόλεις καὶ τῶν ἄρτι ροο-
 πεγῶν προσεκζητήριον ἀγεροφῶσαι. ἐπισκόπων ἐπὶ ταῦτον συνήλθεεις,
 τῶν πόροσθεν ἐξ ἄλλοδοπῆς συνδρομαί. λαῶν εἰς λαοὺς γιλο-
 γροσῆσαι, τῶν Χριστοῦ σῶματος μελῶν εἰς μίαν συνιόντων ἔμο-
 ρίαν ἴσους. συνήγρετο γοῦν ἐπολοσθῶς προορῆσει προσηγικῆ 2
 20 μοτικῶς τὸ μέλλορ προσημαίνουσῆ ὀστέον πρός ὀστέον καὶ ἔρ-
 μορίε πρὸς ἔμορρίαν καὶ ὅσε θεοπίξων ὁ λόγος δὲ ἀνιγμάτων
 ἀπεροδῶς προαετιέιτετο. μία τε ἦρ θείου πνείματος διὰ πάντων 3
 τῶν μελῶν χοροῦσα δένεμα καὶ ψυχῆ τῶν πάντων μία καὶ προ-
 θεμία πίστεως ἡ ἀπῆ καὶ εἰς ἐξ ἀπάρτων θεολογίε ἕνωρ. καὶ
 25 μῆρ καὶ τῶν ἠρομένων ἐντελῆς θεολογία ἱερονογία τε τῶν ἱερο-
 μῶν καὶ θεοπροπειε ἐκκλησίαις θεομοί. ὡδε μὲρ φελομοδίαι καὶ

20/21 Ezech. 37, 7

ATERBDMΣI

2 ἠριτωμένον AT. E¹ corr. BDM ἠριτωμένον E¹R 3 ἀναβιώζοντες
 P.E. corr. T durch Rasur θεομένοις T-ERBDM θεόμενοι AT¹ | 5 ἀπο-
 λαμβάνοντες BD ἀπολαμβάνοντων Σ | 8 βουλήεις > M 11 12 ἐκ - με-
 ταλήφθεῖσαι > MΣ | 12 μεταλήφθεῖσαι ATE μεταλήφθεῖσαι RBD 14 Γ
 AΣER | ἐπὶ δὴ TeR ἐπὶ δὴ A ἐπὶ bezeugt Σ ἐπὶ δὴ T¹ ἐπὶ δὴ B¹ ἐπειδὴ B
 über. Rac. corr. DM ἐπὶ δὴ T-E | πᾶν D | 16 ἐπισκόπων TERBDM
 ἐπισκόπων α A | συνελήθεισ A συνήλθεισ M συνήλθεισ B¹ | 19 γ' οἶν
 BDM α οἶν ATER | 20,21 ἔμορρίαν D 22 προαετιέιτετο M προαετιέιτετο
 A. T durch Rasur. ER προαετιέιτετο T¹D προαετιέιτετο B 23 τῶν¹ > T¹
 α T 25 ἠρομένων BDM προηγοιμένων ATER | ἐντελῆς BDMΣ ἐν τέλει
 ATEP | ἱερονογία + θεολογία Σ | ἱερονογία M τῶν² > R

conprobabant. ex quo aderat cunctis velut divino munere infusa laetitia. maxime videntibus ea loca. quae paulo ante impiis tyrannorum machinis fuerant destructa, rediviva constructione clariora et celsiora consurgere templaque excelsa pro humilibus conventiculis elevari. iuvabat enim ²

5 Christianorum principum favor et legislatione religiosa alacres nostrorum animos eo amplius animabat, dum et ad personam episcoporum frequentius scriberent et honorem sacerdotibus cum summa veneratione deferrent, sed et impendiorum sumptus benignius largirentur. interea ¹ ³ ¹

10 exultatione per urbes et loca singula ecclesiarum dedicationibus celebratis. congregabantur in unum sacerdotes, nec pigebat etiam longe positos convenire, quia nullum longum videbatur spatium caritati. con- ²

15 in eis conpleri figura illa profetica, quae cum sacramento quodam praedicta est, dicens, quia congregabatur os ad os et iunctura ad iuncturam, quibus etiam unus spiritus inesse omnibus infusus membris ³

et una anima merito dicitur. quia et una in omnibus fides et unus ab

NPOF

8 benignus *N* | 10/11 celebrantes (-tis *O*!) *NO* | 15 figura] futura *P*
 profetia *P* | 18 diceretur *P* in *om.* *P*

τῆς χριστικῆ τῶν θεῶν ἡμῖν παρεδοθεισῶν φωνῶν ἀφροσύσειν. ὁδὸς
 δὲ ἡλικίας καὶ μετωπικαῖς ἐπιτελούμεναις διακονίαις. σωτηρίου τε ἡν
 αὐθιγὰς ἀπόρηται σύμβολα. ὁμοῦ δὲ πᾶν γένος ἡλικίας ἀφροσύς 4
 11 καὶ ἡλικίας γένεως ὅλη διακονία ἰσχύει δι' εὐχῶν καὶ εὐχαριστίας
 γρηγοροῦ τῷ καὶ ψυχῇ τὸν τῶν ἀγαθῶν παρτίτιον θεὸν ἐγχείραρον
 εἶναι διὰ καὶ λόγους ἅπας τῶν παρόντων ἀρχόντων περιγρηγοροῦς.
 ὡς ἐκίστοσιν παρῆν δεινύμοσιν. θιαζῶσιν τὴν παρήγρον. καὶ τις ἐν 4 1
 μίσησιν περιλθῶν τῶν μετρίοσιν ἐπιτιζῶν. λόγους σύνταξιν πεποιμημένους.
 ὡς ἐν ἐκκλήσιας ἀφροσύσεται. πλείστον ἐπιπεροῦσιν τοιμῶν ἐν
 ἡσυχίᾳ καὶ κόσμησιν τὴν ἀφροσύσιν παρερημῶσιν. ἰσχύει εἰς πρόσωπον τὰ
 πάντα ἁριστόν καὶ θεοσιλοῦσιν ἐπισκόπων. οὐδ' διὰ ὁποδοῖας ὁ μέλωςτα
 τῶν ἁγίων τὸ Φορῶσιν ἔθνος διαπερῶσιν ἐν Τέρῳ μετὸς φιλοτίμοσιν
 ἐπισκῶσιν. τοιούτῳ παρεῖσιν λόγους

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΙΚΟΛΟΜΗ ΠΑΥ- 1
 15 ΑΙΝΩΙ ΤΥΡΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΙ ΠΡΟΣΠΕΦΩΝΗΜΕΝΟΣ

2 ἡ φίλοι θεοῦ καὶ ἰσχύει οἱ τὸν ἁγίον ποδῆρη καὶ τὸν οὐρένιον 2
 τῆς δόξης στέφανον τὸ τε γοῦσιν τὸ ἐνθεον καὶ τὴν ἱερατικὴν τοῦ
 ἁγίου πνεύματος στολῆν περιβεβλημένοι. οὐδ' τις, ὃ νέον ἁγίον
 θεοῦ σιμολόγηται. γεγραφοῦσιν μεν φωνῆσιν παρὸς θεοῦ τετιμημένα. 20
 νέας δὲ καὶ ἀμαρτωλοῦσιν ἁγίῳ. ἔργα πολυτελῆ καὶ πράξεις ἐπιτε-
 δευμένα. ὅ τὸν ἐπὶ γῆς οἶκον αὐτῶς ὁ τὸν σῶματα κόσμος περιε-
 γωνεῖ θεὸς δεινύμοσιν καὶ ἐπεροῦσιν Χριστῷ τῷ μορογενεῖ καὶ προτο-
 γινεῖ δὲ αὐτοῦ λόγους τῆ τε ἁγίας τοῦτον καὶ θεοπροπει νύμφη γένος 3
 25 οὐκ ἔστιν ἐθέλοι καλεῖν εἴτε Σολομῶνα καινῆ καὶ πολλὸν κριττονοσιν

3/4 Ps. 148, 12

ATERBDMΣΑ

1 ἀφροσύσιν B¹D. corr. B² ἀφροσύσιν M¹ ἀφροσύσιν M² corr. | 2 ἐπιτε-
 λουμένησιν ABΣ ἐπιτελούμεναις T¹ERDM ἐπιτελούμενοι Tr | διακονίαι M
 α TERBDM & A | 4 τε ABDM > TER | 6 ἀρχόντων > TΣ | 11 θεο-
 προποῦσιν Σ | ὁ τὸν M | 12 τῶν τῶν A | διαπερῶσιν BD | 13 ἐπι-
 σκῶσιν T¹ corr. T | 14 Δ Σ 7 A 16 ER | τὴν—οἶκοδομῆν M | 14 15
 παρῆν τῶν ἐπισκῶσιν παρερημῶσιν ATERΣ παρῆν ἐπισκόπων προπε-
 ροῦσιν M ἁγίῳ BD | 18 οἱ auf Rasur Tr οἱ E | ὃ > M¹ + M²
 νέας TERBDM νέας AΣαμ > Σ | 19 γεγραφοῦσιν BD γεγραφοῦσιν A γεγρα-
 φοναι T¹HM γεγραφοῦσιν Tr > Σ | 20 ἁγίῳ ARBDMΣ ἁγίῳ TE
 21 κόσμος > M | 22 23 οὐκ ἔστιν παρτίτιον τὸν σιμολόγηται ἀφροσύσιντα Eω
 προτογενεῖ > Σ | 23 & αὐτοῦ BD & αὐτοῦ M αὐτοῦ ATER | τοῦτον καὶ
 θεοπροπει BDM καὶ θεοπροπει τοῦτον ATER | 24 σε > R | 25 καὶ > R

omnibus colitur deus atque ex uno ore hymnos omnes concinunt deo. iam vero ingens in sacerdotiis et ministeriis atque in omnibus, quae ad religionis observantiam pertinent, gratia refulgebat. adstabant hic 4 psallentium chori, iuvenes et virgines, seniores cum iunioribus laudabant nomen domini, hic mystica ministeria ordinatis ac dispositis vicibus agebantur. pontificum quoque et sacerdotum consessus ipsa canitie venerabilis eminens praefulgebat. iam vero si quis per gratiam domini 4 1 inspiratus sermonem proferret ad populum, cum omni silentio ora cunctorum in eum oculique conversi tamquam caelitus sibi per eum 0 denuntiari aliquid expectabant. tanta auditorum reverentia, tantus ordo in sacerdotibus servabatur. inde alius atque alius et non solum duo vel tres, sicut apostolus dixit, ceteris examinantibus loquebantur, sed et quantiscumque dabatur sermo in adaperitione oris sui, ut magis constaret in eis illud, quod Moyses dixerat: quis dabit omnem ecclesiam domini profetare? nusquam enim livor aderat, nullum pulsabat invidia, dei dona dei populis ministrabantur, unusquisque secundum quod scriptum est, ad aedificationem ecclesiae abundare quaerebat. et omnia haec in caritate gerebantur, ita ut se honore invicem praevenirent et alter alterum sese duceret meliorem. nam simpliciores quique admirabantur et suspiciebant eos, qui per sapientiam verbi populos instruebant, sapientes vero et eruditi viri praeferebant eos, quibus pura vita ac sincera simplicitas offerendi deo hostias maiorem fiduciam dabat, eisque immolandi sacrificii permittebatur officium, quos familiarior vitae simplicitas in cordis puritate servabat. sic summo studio perquirebat 25 alter in altero quod praeferret.

11/12 I Kor. 14, 29 — 13 Eph. 6, 19 — 14/15 Num. 11, 29 — 17

I Kor. 14, 12

NPOF

1 hymnos *om.* *P* | 3 hinc *PO* | 5 hinc *PO*² | civibus *N* | 11 atque alius *om.* *N* | 14 moyses *NP* | 15 numquam *P* | 19 duceret deduceret *N* | 20 suscipiebant *P*¹*OF*¹ | 21 prae se ferebant *PF*² | 23 eis qui *P*

ἡμετεράλλη βασιλεῖς εἴτε καὶ νῦν Ζοροβαβελ τὴν πολὺν κρείττονα
 ἴσκειν τῆς πρώτης τῷ νεῷ τοῦ θεοῦ περιτιθέντα, ἀλλὰ καὶ ἕμεις, 4
 οἱ τῆς ἐκείνης ἀγγέλης Χριστοῦ θρόνους, λόγων ἀγαθῶν ἐστία, σω-
 σωσμένης παιδευτήριον καὶ θεοσεβείας σεμνὸν καὶ θεοφιλεῖς ἀκροα-
 τήριον· πάλαι μὲν ἡμῖν τὰς παραδόξους θεοσημίας καὶ τῶν τοῦ 5
 κρείτου θεωμάτων τὰς εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίας διὰ θεῶν ἀνα-
 γλωσμάτων ἀκοῇ παραδεχομένοις ἕμους εἰς θεὸν καὶ ὁδὰς ἀνα-
 πύπτειν ἐξῆρ' λέγειν παιδευομένοις ὁ θεός, ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν
 ἠκούσαμεν, οἱ πετέρες ἡμῶν ἀγγέγγειλαν ἡμῖν ἔργον ὁ εὐ-
 10 γένως ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις· ἀλλὰ νῦν 6
 γε οὐκίτ' ἀκοαῖς οὐδὲ λόγων γήμεις τὸν βραχίονα τὸν ἐψηλὸν τὴν
 τι οὐράνιον δεξιᾶν τοῦ παραγέθου καὶ ταμβασιλέως ἡμῶν θεοῦ
 παραλεμβάνοντων, ἴσχοις δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν καὶ αὐτοῖς ὁσθαλιμοῖς
 τὰ πάλαι μνήμη παρεδομένα πιστὰ καὶ ἀληθῆ καθορομένοις, δεύ-
 15 τιον ἕμρον ἐπιτίθειν ἀρεστὸν ἀναπέμπειν ἐνεργῶς τε ἀρεσωνεῖν
 καὶ λέγειν καθάπερ ἠκούσαμεν, οὐτως καὶ εἶδομεν ἐν πόλει
 κρείτου τῶν δευράμων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ποία δὲ 7
 πόλις ἢ τῆδε τῆς νεαπολεὶ καὶ θεοτεύχῳ; ἦτις ἐστὶν ἐκκλησία
 θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἰδοαίωμα τῆς ἀληθείας, περὶ ἧς
 20 καὶ ἄλλο τι θεῖον λόγιον ὁδὲ ποεῖ εὐαγγελίζεται δεδοξασμένα
 ἐλεγγήθη περὶ σοῦ, ἢ πόλις τοῦ θεοῦ· ἐφ' ἣν τοῦ παραγέθου
 σγκροτήσαντος ἡμᾶς θεοῦ διὰ τῆς τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ χάριτος,
 τῶν ἀνακεκλιμένων ἕκαστος ἐνεπίτω μόνον οὐχὶ βοῶν καὶ λέγων
 εὐσφάνθην ἐπὶ τοῖς ἰσκηκόσι μοι εἰς οἶκον κρείτου πορευ-
 25 σόμεθα· καὶ κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τό-
 πον σκηνώματός σου, καὶ μὴ μόνον γε ὁ καθεῖς, ἀλλὰ 8

8—10 Psalm. 113, 2 — 11 12 Psalm. 135, 12 — 16 17 Psalm. 47, 9 —
 18 19 1 Tim. 3, 15 — 20 21 Psalm. 86, 3 — 24 25 Psalm. 121, 1 —
 25 26 Psalm. 25, 8

ATERBDMΣ

2 περιτιθέντα ATERBDM περιθέντα T durch Rasur, E | 3 γε AT¹BD
 τῶ γε T, getilgt, ERM | 4 θεοφιλεῖς ERBDMΣ θεοσεβῆς AT | 5 πάλαι
 ἐν M | 5 θεοσεβείας Σ | 7 παραδεχομένοις BDMΣ παρεδομένοις AT^cER
 παρεδομένοις Tⁱ παρεδεχομένοις Tr | 7 8 ἀναπέμπειν ATERΣ ἀναπέμπειν
 BDM | 12 ὁδὲν M^c σοφ. M^c | 14 καθορομένοις οἷς M | 15 ἀρεστὸν
 B + B... ἀναπέμπειν Σ | ἐνεργῶς Σ | 16 καὶ > T¹ + T^cTr
 18 πόλις M | νεαπολεὶς B | 19 ἰδοαίωμα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀληθείας
 Γ | 23 ἕκαστος ATERMΣ ἕκαστος BD | 24 γε TERBDM, Σ | Σ
 21 25 ἀνακεκλιμένοις R | 25 γε getilgt M

καὶ οἱ πάντες ἀθρόως ἐν πνεύματι καὶ μὴ ψυχῇ γεραίροντες ἀνε-
 γημῶμεν. μέγας κύριος ἐπιλέγοντες καὶ αἰνετοῦς σφόδρα ἐν
 πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ. καὶ γὰρ οὐκ
 μέγας ὡς ἀληθῶς. καὶ μέγας ὁ οἶκος αὐτοῦ. ὑψηλὸς καὶ ἐπιμήκης
 5 καὶ ὄρατος κάλλει παρὰ τοὺς εἰδὸς τῶν ἀνθρώπων· μέγας
 κύριος ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος· μέγας ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ
 ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξαισία. ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς·
 μέγας ὁ ἀλλοιῶν καιροὺς καὶ χρόνους. μεθιστῶν βασιλεῖς
 καὶ καθιστῶν, ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπιᾶς
 10 ἀριστῶν πέρητα. καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων. καὶ
 ἔψωσεν ταπεινοὺς ἀπὸ γῆς· πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν.
 καὶ βραχίονας ἔπερησάντων συνέτριψεν. οὐ πιστοῖς μόνον, ἀλλὰ 9
 καὶ ἀπίστοις τῶν παλαιῶν διηγημάτων τὴν μνήμην πιστωσάμενος.
 ὁ θαυματοργός, ὁ μεγαλοργός, ὁ τῶν ὅλων δεσπότης, ὁ τοῦ σέμ-
 15 παντος κόσμου δημιουργός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ παράγαθος, ὁ εἰς καὶ
 μόνος θεός. ᾧ τὸ καιρὸν ἔσμα μέλλομεν προσυπακούοντες τῷ
 ποιῶντι θαυμάσια μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ·
 τῷ πατάξαντι βασιλεῖς μεγάλους καὶ ἀποκτείναντι βασι-
 λειῖς κραταιούς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· ὅτι ἐν
 20 τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς
 ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.

καὶ τὸν μὲν τῶν ὅλων πατέρα τούτοις ἀνευγημοῦντες μὴ ποτε 10
 διαλείποιμεν· τὸν δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν δεύτερον αἴτιον, τὸν τῆς

23 Psalm. 47, 2 — 4 Baruch 3, 24. 25 — 5 Psalm. 44, 3 — 6 Psalm.
 71, 18 — 6/7 Iob 9, 10 — 8/9 Dan. 2, 21 — 9/10 Psalm. 112, 7 —
 10/11 Luc. 1, 52 — 12 Iob 38, 15 — 16 Psalm. 97, 1 — 16—21 Psalm.
 135, 4. 17. 18. 23. 24

ATERBDM, Σ[—20 ἐμνήσθη ἡμῶν, Σarm [von 20 καὶ ἐλυτρώσατο

1 ἐν] ἐν M | 1,2 ἀνευγημοῦμεν R^c | 2 λέγοντες T¹ corr. T^c
 4 ἐπιμήκης AT¹R¹BDM ἐμίχισ T^cE γερίσεν Σ | 5 εἰδὸς AT¹BDMΣ ὄζονο
 T^cmER | 6 π̄σ BDM ὁ γσ ATER | θαυμάσια — ποιῶν > R | 8/9 και-
 ριστῶν — μεθιστῶν M | 10 ἀριστῶν ATERMΣ ἀνεψῶν BD | 12 μόνους
 D | 16 οἶ] ὁ M | μέλλομεν ATD μέλλομεν ERBM ἀνελέμομεν Σ
 18/19 μεγάλους — βασιλεῖς > M | 20 ἡμῶν² BMΣarm ἡμῶν π̄σ A ἡμῶν ὁ γσ
 TERD | 22 τόν] τὸ M | 22,23 μὴ — διαλείποιμεν M αἶ — διαλείποιμεν
 BD μὴ — διαλείποιμεν ATER | 23 τῶν ἀγαθῶν ἀγαθῶν M | δεύτερον
 > Σarm σ̄ τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἀρετικῆς αὐτοῦ δόξης T^cmEm ἀρετικῆς Mm
 nach αἴτιον + τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, αὐτὸν θεοῦ λόγον Σarm

παρρησίᾳ ἀπογγιγῆν τὸν τῆς ἀληθείας ἀσεβείας διδάσκαλον, τὸν
 τῶν δαιμονίων ὀλιτῆρα, τὸν τερατοποιόν, τὸν τοῦ βίου διορθωτῆρα,
 τὰς ἡμῶν τῶν ἀπεργασμένων ὁσιότηρα Ἰησοῦν ἀνὰ στόμα φέροντες
 φησόμεθα, ὅτι δὴ μόνος, ὡς πατριάρχου πατρὸς μονότατος ἑπάφ- 11
 γου πατριάρχου πατρός, γνώμη τῆς πατριάρχης γλιερθεοσίας τῶν ἐν
 φθορῇ κατὰ πον καμμένων ἡμῶν ἐπὶ μέλα προθύμως ἐποδὲς τῆν
 φέον, οἷς τις ἱατρῶν ἀαστος τῆς τῶν καμνόντων ἐκεκεν ὁσιότηας
 ὡπῆ μὲν δαιμό, θιγγάνει δ' ἀφδῶν ἐπ' ἄλλοτρίοσι τε ξυμφορῆσιν
 ἰδίας καρποῦται λήτας, σὺ νοσοῦντας ἐπὶ μόνον οὐδ' ἔλκεσι δεινοῖς
 καὶ ἀσιπτόσιν ἤδη τραύμασιν πιζομένους, ἀλλὰ καὶ ἐν νεκροῖς κα- 12
 μίνους ἡμῶς ἐξ αὐτῶν μεγάλων τοῦ θαυμάτου ἐπὶ ἐαυτῶ διεσώδατο,
 ὅτι μηδ' ἄλλω τῶ τῶν κατ' οὐρανὸν τοσοῦτον παρῆν ἰσχῆος, ὅς
 τῆ τῶν τοσοῦτων ἐπλαζῶς διαζοιήσασθαι ὁσιότης, μόνος δ' οὖν 12
 καὶ τῆς ἡμῶν αὐτῶν βερεπαθοῦς φθορῶς ἐγαφόμενος, μόνος τῶς
 15 ἡμετέρας ἀνατλῆς πόρους, μόνος τὰ πρόστιμα τῶν ἡμετέρων ἀσε-
 βημάτων περιθήμενος, οὐχ ἡμιθνήτας, ἀλλὰ καὶ πάντων ἐν μηνίμοσι
 καὶ τάσας μωσσοῦς ἡδὴ καὶ ὁδοῦδότες ἀνελαζῶν πάλαι τε καὶ νῦν
 ἀποδῶν τῆ γλιερθεοσίᾳ παρὲ πᾶσιν τῆν οὐτινος οὖν ἡμῶν τε αὐ-
 τῶν ἐλπίδα σῶσαι τε καὶ τῶν τοῦ πατρὸς ἐργεθῶν ἐφθονίαν μετα- 20
 δίδωσιν, ὁ ζωοποιός, ὁ φωταγογός, ὁ μέγας ἡμῶν ἱατρὸς καὶ βασι-
 λῆς καὶ κέριος, ὁ Χριστός τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τότε μὲν ἄπεξ ἐν 13
 νυκτὶ ζοφοῦ καὶ σκότῳ βαθύ διαμόνον ἀλιτηρίων πλέρη καὶ θεο-
 μισῶν πικυμίτων ἐνεργείας πᾶν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος κατοφο-
 ρηγμένον ἐπὶ μόνον ἐπιγαείς, ὅς ἐν κηροῦ διατακίτος ταῖς
 25 αὐτοῦ βολαῖς τοῦ φωτός, τὰς τελευδάτους τῶν ἀσεβημάτων ἡμῶν
 οἰωῶς θαλύσαστο, νῦν δ' ἐπὶ τῆ τωσάτην χέριτι καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ 14

89 Hippokratēs *Ἡσὺ φροῶν* I | VI 26 Littré — 14—16 vgl. les. 53, 4. 5
 — 24/25 vgl. Ps. 57, 9

ATERBDM Σ⁹⁰

1 ἐπαφίγασ BDM θεοσφίγασ ATER | 3 τῶν τῶν D | ἀπεργασμένον
 R | 4 φησόμεθα R | 5 τῶν Tj corr. Tr | 8 θιγγάνει M | δαιμόνον
 Tj ἀδῶσ δὲ ὡν Tr τ' ἀφδῶν, τ' ἀφ ἢ παρ. Re δῶσ ἰδῶν M | ἀλλοτρίοσι A
 ἀλλοτρίοσι Tj corr. Tj | τῶ > R + R | 11 αὐτῶν τῶν M | ἐαυτῶν E
 12 13 ἡμῶν ὁσιότηας > Σ⁹⁰ | 12 τωσάτη Tr | ἰσχῆος ABD ἰσχῆσ
 THRM | 13 τωσάτην τωσάτων B | μόνος BD | 15 μόνος BD
 16 κατ' > D | 16/17 μηνίμοσι καὶ > M | 19 ἐφθονία R | 21 καὶ θε M
 ἐκασίγασ M⁹⁰ ἂ τῶς τοῦ θεοῦ ζῶντος σὺ ἡ δόξα εἰς αἰῶνα ἀμήν Σ arm
 22 τωσάτη BDM πλῆθῶσ ATER | 23 24 nach κατοφορηγμένον ergänzt ὁφόν
 Σ⁹⁰ | 24 αὐτῶν μόνος D | 26 νῦν > M

μισοκόλον φθόρον καὶ φιλοπονήρον δαίμονος μόρον οὐχὶ διαφωγγε-
 μένου καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς θανατοποιούσας καθ' ἡμῶν ἐπιστρατεύου-
 τος δυνάμεις καὶ τὰ μὲν πρῶτα κενὸς δίκην λιττώοντος, τοὺς
 ὀδόντας ἐπὶ τοὺς ἀγριεμένους κατ' αὐτοῦ λίθους προσοράττοντος
 5 καὶ τὸν κατὰ τῶν ἀμυνομένων θυμὸν ἐπὶ τὰ ἀψυχα βλήματα κα-
 θιέντος, τοῖς τῶν προσευκτηρίων λίθοις καὶ ταῖς τῶν οἴκων ἀψύ-
 χους ἕλαις τὴν θηριώδη μαρίαν ἐπεφείδαντος ἐρημίαν τε, ὅς γε δὴ
 αὐτὸς ἑαυτῷ ᾤετο, τῶν ἐκκλησιῶν ἀπεργασμένον, εἴτε δὲ θειὰ
 σφίγματα καὶ τὰς ὀφιώδεις αὐτοῦ φωνὰς τοτὲ μὲν ἀσεβῶν τρυφάν-
 10 των ἀπειλαῖς, τοτὲ δὲ βλασφημίαις δυσσεβῶν ἀρχόντων διατάξουσιν
 ἀφίεντος καὶ προσέτι τὸν αὐτοῦ θάνατον ἐξερευρομένον καὶ τοῖς
 ἰώδεσι καὶ ψυχροφόροις δηλητηρίοις τὰς ἄλλοκομένας πρὸς αὐτοῦ
 ψυχὰς φαρμάκτοντος καὶ μόρον οὐχὶ νεκροῦντος ταῖς τῶν νεκρῶν
 εἰδώλων νεκροποιούσας θυσίαις πάντα τε ἀνθρωποπόμοσον θῆρα καὶ
 15 πάντα τρόπον ἄγριον καθ' ἡμῶν ἐποσαλεύοντος, αὐτὸς ἐξ ἑταρχῆς
 ὁ τῆς μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, ὁ μέγας ἀρχιστράτηγος τοῦ θεοῦ,
 μετὰ τὴν ἀντάρξην διαγυμνασίαν ἦν οἱ μέγιστος τῆς αὐτοῦ βασιλείας
 στρατιῶται διὰ τῆς πρὸς ἅπαντα ἐπομοιῆς καὶ καστερίας ἐνεδείξαντο,
 ἀθρόως οὕτως γανεῖς, τὰ μὲν ἐχθρὰ καὶ πολέμια εἰς ἀγανὲς καὶ τὸ
 20 μῆθ' ἐν κατεστήσαστο, ὡς μῆδ' ἐπὶ ποτε ὀνομάσθαι δοκεῖν, τὰ δ' αὐτῶ
 φίλα καὶ οἰκεία δόξῃ ἐπέκεινα παρὰ πᾶσιν, οὐκ ἀνθρώποις μόρον,
 ἀλλ' ἤδη καὶ δυνάμεισιν οὐρανίοις ἠλίφ τε καὶ σελήρῃ καὶ ἀστροῖς καὶ
 τῶ σύμπαντι οὐρανῷ τε καὶ κόσμῳ προήγαγεν, ὥστε ἦδη, ὃ μῆδ' 16
 ἄλλοτε πω, τοὺς πάντων ἀνωτάτω βασιλέας ἦς λελόγγεσι περὶ αὐ-
 25 τοῦ τιμῆς σνρησθημένους νεκρῶν μὲν εἰδώλων καταπτέειν προσό-
 ποις, πατεῖν δ' ἀθεσμα δαιμόνων θέσμια καὶ παλαιῶς ἀπίτης πατρο-
 παραδότου καταγεῖλαν, ἕνα δὲ αὐτὸν μόρον θεὸν τὸν κοινὸν ἀπείων

16 Ies. 9, 6 — Ios. 5, 14 — 25—27 vgl. Laus Const. 222, 12—14.
 theoph. 3, 63

ATERBDM, Σ^{arm} [bricht mit 5 θυμῶν ab

2/3 στρατεύοντος M | 5 ἀμυνομένων M | 6/7 ἀψύχων M | 7 τε
 > M | 8 ἀπεργασμένους T¹ corr. T^e | 16 καὶ ἐντάθῃα nāmlīch ἀρσεν-
 νίσει) M^{un} | 19 οὕτως T¹BDM οὕτως AT^eER | 21 φίλα BD | παρὰ
 πᾶσιν ATERM παράτασιν BD | 22 ἀλλ' ἤδη ATERM ἀλλὰ BD | 23 θ > M
 | 24 βασιλέας AR^cBDM βασιλέως T¹E βασιλέων Tr | 25 σνρησθημένους M
 σνρησθημένους AR^cBD σνρησθημένους T¹E σνρησθημένους Tr | ἐγκαταπτέειν
 Tr | 26/27 πατροπαραδότου T^eE πατροπαραδότου/ T¹ πατροπαραδότου Tr
 27 καταγεῖλαν TrBM = Laus Const. 222, 14 καταγεῖλαν AERD καταγεῖλλαν T¹.
 T^e unleserlich | αὐτὸν μόρον θ^v ATER θ^v μόρον αὐτὸν BD αὐτὸν θ^v M

καὶ ἐκείνους τὸν ἄριστον προσέειπεν Χριστόν τε τοῦ θεοῦ παῖδα πεμ-
 ψασάντων ὅλων ἑμολογῶν σωτήρ τε αὐτὸν ἐν στήλαις ἀνεγο-
 ράσαν ἀνεκείλευτο μνήμη τὰ κατορθώματα καὶ τὰς κατὰ τῶν
 αἰώνων αὐτοῦ τίνας μίση τῇ βασιλευσῶσῃ τῶν ἐπὶ γῆς πόλει βεσι-
 λικαῖς χρυσάστῃσι προσεγγερόμετας, ὅστε μόνον τῶν ἐξ αἰῶνος
 ἤκουον Χριστόν τὸν ἡμῶν σωτήρα καὶ πρὸς αὐτῶν τῶν ἐπὶ γῆς
 ἀνωτάτω οὐκ οἷα κοιτῶν ἐξ ἀνθρώπων βασιλίαι γενόμενον ὁμολο-
 γήσασθαι, ἀλλ' οἷα τοῦ καθ' ὅλων θεοῦ παῖδα γνήσιον καὶ αὐτὸν
 αὐτὸν προσεγγεῖσθαι. καὶ ἀνότως τίς γὰρ τῶν πρόποτε βασιλείων 17
 τοσαύτων ἐπιτίθε ἡμέτερον, ὡς πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων
 ἀσπίς καὶ γλύστῃσι ἠπλῆροισι τῆς αὐτοῦ προσηγορίας: τίς βασιλεὺς
 νόμος ἐδούλει οὕτως καὶ σώφρονες διατεξόμενος ἀπὸ περὶ τῶν γῆς
 καὶ αἰετῶν τῆς ὅλης ἀνομοκλήτης αἰετῶν ἀπεσιν ἀνθρώποις
 ἀνεκείλευσθαι διαφρῶς ἐκράττεται: τίς ἀνημέρων ἔθρων ἔθνη βέρο- 18
 15 βροα καὶ ἐρήμων τοῖς ἡμέροις αὐτοῦ καὶ γιανθρωποποιήτοις περὶ
 ἑαυτοῦ νόμοις: τίς αἰῶσιν ὅλοις ἐπὶ πάντων πολεμούμενος τὴν ἑτέρον
 ἀνθρώπων ἀρετῆν ἐπεδείξετο, ὡς ἀνθεῖν ὀδημίρῃ καὶ κεύθειν διὰ
 πωτῶς τοῦ βίον: τίς ἔθνος τὸ μηδὲ ἀνομοκλήτης ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐν 19
 γονίῃσι ποίησεν καὶ κληθῶς, ἀλλὰ καθ' ὅλης τῆς ἐγ' ἡλίον ἰδοῦσατο:
 20 τίς ἐδούλει ὅλοις οὕτως ἐκράττεται τοὺς στρατιώτας, ὡς ἐδέ-
 μεται: τίς ἠγάγετο κρατερώτερος ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἀντιπέλους
 ἀγῶσιν διαφείρεσθαι: τίς βασιλείων ἐξ τοσοῦτον κρατεῖ καὶ στρατη- 20
 γῆ μετὰ θάνατον καὶ τρώπειαι κατ' ἐχθρῶν ἴσθησιν καὶ πάντα
 τόπων καὶ χώρων καὶ πόλιν, Ἑλλάδα τε καὶ βέρβρον, βασιλικῶν
 25 αἰῶσιν αὐτοῦ πλιροῖ καὶ θείων κερῶν ἐγερούμεσιν, οἷα τάδε τὰ
 τοῦδε τοῦ θεοῦ πριζαλλῆ νοσημέτα τε καὶ ἀναθήματα: ἅ καὶ αὐτὲ

9-19 vgl. Laus Const. 251, 5-7. 8. 9. 20-25. 29-32. 252, 4-11. theoph.
 3, 4. 6. 7. 8. 9 — 20-25 vgl. Laus Const. 257, 4-6. 13-16. theoph. 3, 30. 32

ΑΤΕΡΒΒΔ. Σ καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸν
 4 αὐτὸν T. — 5 αἰῶσιν T durch Rasur corr., RBDM μόνον AT4E | τὸν
 BM | 6 τῶν > B | 7 γονίῃσι BD | 8 καθ' ὅλων BDM καθόλων ΑΤΕΡ
 Σ | 89 αἰῶσιν 97 TERM αἰῶσιν 97 BD αὐτοῦθεν A τὸν λόγον θεοῦ Σ
 11 βασιλείων T corr. T. | 15 ἡμετέροις M1 corr. | 16 αἰῶσιν ὅλοις > Σ
 17 τῶν τῶσιν — τὴν ἀνομοκλήτην αὐτοῦ Σ theophsr 3, 8 | 19 τῆς γῆς
 BD | λέληθῶσ BD | ἡλίον TER, B corr., DM [= Laus Const. 252, 11]
 22 23 κρατεῖ καὶ στρατηγεῖ T1M κρατεῖ καὶ στρατηγεῖ γε A, T
 24 τόπων χώρων καὶ πόλιν M | 25 αἰῶσιν M | nach ἐγερούμεσιν + νοσημέ T1R | 26 nach
 ἀναθήματα — τὸν θεοῦ M

σεμνὰ μὲν ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλα ἐκπλήξεώς τε καὶ θαύματος ἄξια
 καὶ οἷα τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν βασιλείας ἐναργῆ δείγματα. ὅτι καὶ
 νῦν αὐτὸς εἶπεν καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ
 ἐκτίσθησαν (τί γὰρ καὶ ἔμελλεν τοῦ παμβασιλέως καὶ πανηγυρότος
 5 καὶ αὐτοῦ θεοῦ λόγου ἐνστήσεσθαι τῷ πνεύματι; σχολῆς τε λόγον
 οἰκείας εἰς ἀκριβῆ θεωρίαν τε καὶ ἰσχυραῖν τυγχάνει δοῦμεν; οὐ
 μὴν ὅσα καὶ οἷα τὰ τῆς τῶν πεπονηκότων προθυμίας κέκριται παρ'
 αὐτῷ τῷ θεολογουμένῳ τὸν ἐμψυχον πάντων ἔμῳν καθαρῶντι
 0 γαόν καὶ τὸν ἐκ ζῶντων λίθων καὶ βεβηκότων οἶζον ἐποπτεύοντι
 καὶ ἀσφαλῶς ἰδουμένον ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων
 καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου λίθου αὐτοῦ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ὃν ἀπεδοκίμασαν μὲν οὐχ οἱ τῆς παλαιᾶς καὶ μηκέτ'
 οὔσης ἐκείνης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς ἔτι νῦν τῶν πολλῶν ἀνθρώ-
 5 πων οἰκοδομῆς κακοὶ κακῶν ὄντες ἀρχιτέκτορες, δοκιμάσας δ' ὁ
 πατὴρ καὶ τότε καὶ νῦν εἰς κεφαλὴν γωνίας τῆσδε τῆς κοινῆς
 ἡμῶν ἐκκλησίας ἰδούσατο. τοῦτον δὲ οὖν τὸν ἐξ ἔμῳν αὐτῶν 22
 ἐπεσκευασμένον ζῶντος θεοῦ ζῶντα γαόν, τὸ μέγιστον καὶ ἀληθεῖ
 λόγῳ θεοπροπέε; ἱερεῖόν φημι, οὗ τὰ ἐνδοτάτα ἄδεται τοῖς πολλοῖς
 ἀθεώρητα καὶ ὄντως ἅγια καὶ τῶν ἁγίων ἅγια, τίς ἂν ἐποπτεύσει;
 10 ἐξείπειν τολμήσειεν; τίς δὲ κἄν εἰσκόψαι περιβόλων ἱερῶν εἶσω δε-
 νατός, ὅτι μὴ μόνος ὁ μέγας τῶν ὅλων ἀρχιερεὺς, ᾧ μόνῳ θέμις
 πάσης λογικῆς ψυχῆς τὰ ἀπόρητα διερευνᾶσθαι; τάχα δὲ καὶ 23
 ἄλλῳ δευτερεύειν μετὰ τοῦτον ἐνὶ μόνῳ τῶν ἴσων ἐπιζήτων, τῷδε
 τῷ προκαθημένῳ τῆσδε τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνι, ὃν αὐτὸς ὁ πρῶτος
 5 καὶ μέγας ἀρχιερεὺς δευτερεῖσι; τῶν τῆδε ἱερεῖων τιμήσει, ποιμένα
 τῆς ἡμετέρας ἐκείνου ποιμνῆς κλήροσ καὶ κρίσει τοῦ πατρὸς τὸν
 ἡμέτερον λαχόντα λαόν, ὡς ἂν θεραπευτήν καὶ ὑποσῆτην αὐτὸς
 ἑαυτοῦ κατετάξατο, τὸν νέον Ἀαρῶν ἢ Μελχισεδεκ ἀφομοιωμένον

3/4 Ps. 32, 9 = 148, 5 — 9 I Petr. 2, 5 — 10—12 Eph. 2, 20 —
 12. 15 Ps. 117, 22 = Matth. 21, 42. Marc. 12, 10. Luc. 20, 17. I Petr. 2, 7

ATERBDMΣ

1 τε ABDM δὲ TER | 4 καὶ¹ AT¹BDM οὐκ Tr¹ER, Tr² unleserlich | 5 ἐν-
 στήσεσθαι B | vor σχολῆς + καὶ μᾶλλον ἢ Tr¹R | 7 τὰ ABDM > TER
 τῶν > M | πεπονημένων ER | 8 τῷ > Tr¹ + Tr²Tr | ἡμῶν AT¹EM
 ἡμῶν Tr¹RBD > Σ | 9 τὸν TERBD τῶν AM | οἶζον Tr¹E cor. Tr
 11 ὄντος M | 12 οὐχ οἱ ATERM οὐχὶ BD | 16 ἡμῶν > Σ | αὐτὸν M
 17 τὸ ARBDM τῶν TE | 18 ἄδεται τὰ Tr | 19 ἅγια καὶ > Σ | καὶ τῶν
 ἁγίων ἅγια > D | 20 καὶ BD | 23 ἐν Tr | 24 25 αὐτὸς — δευτερεῖσι,
 > M | 25 ἱερέων M | 26 πρὸς AT¹Tr¹RBDΣ πρὸς Tr²EM | 27 προσηύειν M

τα δὴ τῆς θεοῦ μίσητά τε καὶ πρὸς αὐτοῦ τηρούμενον εἰς τὸ
 ἄρρηκτα τῆς κοινῆς ἀπάρτησιν ἡμῶν εὐχαῖα. τούτων δὲ οὖν ἐξέστω 24
 μᾶλλον μὴ τῶν προῦτων καὶ μέγιστον ἀρχαῖα, εἰ μὴ τὰ πρῶτα, τὰ
 ἀεικόσια γὰρ ἡμῶν οὖν τε καὶ ἐπισκοπεῖν τῆς ἐνδοτάτω τῶν ἡμε-
 τέρων πραγμάτων θεωρίας, πείρος μὲν καὶ χρόνου μήκει ἕκαστον ἀκριβοῶς
 ἐξηγεσάμενοι ἀποδείξωμι ἐν τῇ αὐτῶν καὶ ἐπιμελείᾳ τοὺς πάντας ὑμᾶς ἐν
 ζωῶσιν καὶ λόγῳ τῷ κατ' ἐνδόξου διατεθειμένῳ δευταῶ τε ὅτι
 μᾶλλον ἀπάρτησιν, ὡς αὐτὸς σὺν θεῷ δευτέμῃ καθιερτίσαστο, τούτων
 τοῖς λόγοις ἐφευρίσκει ἀποδοῦναι τοὺς λόγους.

20 ὁ μὲν οὖν προῦτος καὶ μέγας ἡμῶν ἀρχιερεὺς ὅσα βλέπει τὸν
 πατέρα ποιοῦντε, ταῦτα, φησὶν, ὁμοίως καὶ ὁ υἱὸς ποιεῖ· ὁ
 δὲ καὶ αὐτὸς ὡς ἐν ἐπὶ διδύκαλον τὸν προῦτον καθαρῶς νοῦς
 ὁμοίως ἀφορῶν, ὅσα βλέπει ποιοῦντε, ὡς ἐν ἀρχαῖοις χρόνοις
 παραδείγμασιν, τούτων τὰς εἰκόνας, ὡς ἐν μάλιστα δευταῶν, εἰς τὸ
 ὁμοιωτέον δημιουργῶν ἀπειργάσαστο, οὐδὲν ἐκείνῳ καταλιπὼν τῷ
 Βασιλεῖ, ὅτι αὐτὸς ὁ θεὸς πνεύματος ἐμπλήσας σοφίας καὶ συνέσεως
 καὶ τῆς ἀλλῆς ἐντίχρον καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως, τῆς τῶν οὐ-
 ρανίων τέλει διὰ συμβόλων εαυτοῦ κατασκευαστῆς δημιουργῶν ἀνακέκλι-
 ται, ταῦτα δ' οὖν καὶ ὁδε Χριστῶν ὄλον, τὸν λόγον, τὴν σοφίαν, 2
 τὸ φῶς ἐν τῇ αὐτῶν αὐτοῦ ἀρχαιολογῶν ἡγεῖν, οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν
 αἰετὸν ὅτι ἡμετέρας πλοῦσι τε καὶ ἀπλήστῳ διανοίας χεῖρὶ καὶ
 σὺν αἰετῶν πάντων ἡμῶν φιλοτιμίᾳ, τῇ τῶν ἀσφοδῶν μεγαλοφυΐᾳ
 τῆς αὐτῆς αὐτῶν προθέσεως κατὰ μηδένα τρόπον ἀπολείφθηται φι-
 λωνικώτερον μεγαλοφυΐων, τὸν μεγαλοπραετῆ τόνδε θεοῦ τοῦ
 ἐπίστου ἐνὸς τῷ τῷ κρείττονος παραδείγματι, ὡς ἐν ὁρῶμενον μὴ
 ὁρῶμενον, τὴν γένειν ἡμετέρῃ συνίστασθαι, γῶρος μὲν τόνδε, ὁ τι
 καὶ ἄξιον εἰπεῖν προῦτον ἀπάρτησιν, πείρος οὐ καθαρῶς ἔτι ἐχθρῶν
 ἀπειργασίας κατασκευαστῶν οὐ περιδὸν οὐδὲ τῇ τῶν αἰτίων παρα-

10,11 Ioann. 5, 19 — 15—19 Exod. 31, 2. 3 — 26—871, 1 vgl. Vit. Const. 90, 15—20

ATERBDMΣ

12 ἡ δὲ τὸ ἀρχαῖα > B¹ + B² | 2 ἀπάρτησιν BD | ἡμῶν TERBDMΣ ἡμῶν
 3 | ὡς > R | 3 ἐπὶ > T: + Tr | 4 τὰ τῶν R | 5 θεωρίας ATERMΣ
 ὡς ἀρχαῖα BD | 7 ἀπειργασίας Tr auf Rasar | 8 ὅσα Tr auf Rasar | καθι-
 ἐρτίσασθαι B¹ D¹ M, vgl. BD | 10 ὅσα RBDMΣ ἔ ATE | 11 καὶ ὁμοίως ὁ υἱὸς
 v. Marc. 9, 34, θεολ. 3, 3, 54 | 17 18 οὖν BD | 18 συμβόλων ABDMΣ
 ἀπάρτησιν TER | 19 ὡς BD | 20 ἀρχαιολογῶν BD
 22 ἡ δὲ τὸ ἀρχαῖα ATEB¹ ἐπὶ τῶν BD ὡς ἀρχαῖα M | ἡμῶν M | καὶ τῆ Tr
 23 ὡς ἀρχαῖα > M | 24 ὡς ATERM τῶν ὡς BD | 28 αἰτίων ἐπὶ τῶν Σ [Nestle]

χωρήσας κακίᾳ. ἐξὸν ἐφ' ἕτερον ἐλθόντα. μυσίον ἄλλων εὐπορου-
 μέτων τῇ πόλει. ὄραστὸν ἔργασθαι τοῦ πόρου καὶ πραγμάτων
 ἀτηλλάχθαι. ὃ δὲ πρῶτον αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείρας, εἶτα δὲ τὸν 27
 5 σύμπαντα λαὸν προθυμίᾳ ὄσους καὶ μίαν ἐξ ἁπάντων μεγάλην χεῖρα
 συναγαγόν. πρῶτον ἀθλον ἠγωνίζετο. αὐτὴν δὲ μάλιστα τὴν ὑπὸ
 τῶν ἐχθρῶν πεπολιορημένην, αὐτὴν τὴν προπονήσασαν καὶ τοὺς
 αὐτοὺς ἡμῖν καὶ πρὸ ἡμῶν διωγμοὺς ὑπομείναςαν. τὴν μητρὸς δίκην
 τῶν τέκνων ἐρημωθείσαν ἐκκλησίαν συναπολαῦσαι δεῖν οἰόμενος 28
 10 ὁ μέγας ποιμὴν. τοὺς θῆρας καὶ τοὺς λέκους καὶ πᾶν ἀπηνῆες καὶ
 ἄγριον γένος ἀποσοβήσας καὶ τὰς μύλας τῶν λέοντων. ἢ γῆσιν
 τὰ θεῖα λόγια. συντριψας, ἐπὶ ταῦτόν αὐτὴς γενεθλεῖν ἤξιωσεν. δι-
 καιότατα καὶ τῆς ποιμνῆς τὴν μάνθραν ἀνίστη τοῦ καταισχῦναι
 ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν καὶ ὡς ἂν ἔλεγχον ταῖς θεομαχίαις τῶν
 15 ἄσεβων προαγάγοι τόλμαις. καὶ νῦν οἱ μὲν οὐκ εἰσὶν οἱ θεομισεῖς. 29
 ὅτι μηδὲ ἦσαν, ἐς βραχὺ δὲ ταράξαντες καὶ παραχθέντες. εἰθ' ἔπο-
 σχόντες τιμοφρίαν οὐ μεμπτὴν τῇ δίκῃ. ἑαυτοὺς καὶ φίλους καὶ οἴκους
 ἄρδην ἀναστάτους κατέστησαν, ὡς τὰς πάλαι στήλαις ἱεραῖς καταγρα-
 φείσας προσηρήσεις ἔργοις πιστὸς ὁμολογεῖσθαι. δι' ὧν τὰ τε ἄλλα ὁ
 20 θεὸς ἐπαληθεῖει λόγος, ἀτὰρ καὶ τὰδε περὶ αὐτῶν ἀποφαινόμενος
 ῥομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν 30
 τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάζει τοὺς εὐ-
 θεῖς τῇ καρδίᾳ· ἢ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς καρδίας
 αὐτῶν καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβεῖν καὶ πάλιν ἀπώλετο
 25 τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἧχον, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐξή-
 λειπται εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ὅτι δὴ

5. 6. 8. 9 vgl. Vit. Const. 90, 15—20 — 11 Psalm. 57, 7 — 13/14 Psalm.
 8, 3 — 15/16 vgl. Apoc. 17, 8. 11 — 21—24 Psalm. 36, 14. 15 — 24—26
 Psalm. 9, 7. 6

ATERBDMΣ

1 ἐξ ὧν T¹E¹R¹, corr. TrER^c | 2 ἐγείσθαι TcERBD | 5 ἀθλον¹ δ'
 ὄλον M | 6 πονήσασαν B | τοὺς > BD | 7 nach ὑπομείναςαν + συ-
 στήσαι Tr | μητὸς D μη πρὸς M | 9 αἴθρις in αἰθῆς corr. Tr
 13 ἀνίστη ABD ἴστη TERM | 15 οἱ μὲν > D | 16 δ' ἐκταράξαντες BD
 18:19 ταῖς — καταγραφείσασ T¹ corr. Tc | 18 στήλας BD¹ corr. Dc
 19 προσηρήσεις ATrBDΣ προσηρήσεις T¹ERM | ὁ > BD | 20 αὐτὸν B
 23 τὰς καρδίας BDM καρδίαν ATERΣ | 25 μετ' ἧχον¹ und ist nicht Σ
 ἧχονος T¹DM, corr. T durch Rasur | 25 26 ἐξήλειπται BDMΣ ἐξήλειπται
 ATER

καὶ ἐν κακοῖς γινόμενοι ἐκέκραξαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ σόζων· πρὸς
 νόστιον, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, ἀλλ' οἱ μὲν συνεποδί-
 σθησαν καὶ ἐπεσαν· ἡμεῖς δὲ ἐνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν·
 καὶ τό γ' ἐν τοῖσι προαναγεγοῦν κέρειε. ἐν τῇ πόλει σου τὴν
 εὐχότα αὐτῶν ἐξουθενώσεις ἀληθῆς ὑπ' ὀφθαλμοῖς πάντων ἀνα-
 πίπτουσι. ἀλλ' οἱ μὲν γιγέρτων τρόπον θεομαχίαν ἐνοστησάμενοι **31**
 τοιαύτην ἀλίχουσαν τῆν τοῦ βίου καταστροφὴν· τῆς δ' ἐρήμου καὶ
 παῦ ἀνθρώποις ἀπειροσμένης τοιαῦτα οἷα τὰ ὀρώμενα τῆς κατὰ
 θεῶν ἐπομοιῆς τὰ τέλη, ὡς ἀναγενοῖν αὐτῇ τὴν προσητείαν Ἡσαίου
 10 ταῦτα ἐγγράνθητι. ἔρημος διωψῶσα. ἀγαλλιᾶσθω ἔρημος **32**
 καὶ ἀνθεῖτω ὡς κρίνον· καὶ ἐξαρθήσει καὶ ἀγελλιᾶσεται τὰ
 ἔρημα. ἰσχύσατε, χεῖρες ἀρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυ-
 μένα· παρακαλέσατε, ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ἰσχύσατε, μὴ
 φοβείσθε. ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν κρίσειν ἀνταποδίδωσιν καὶ
 15 ἀνταποδώσει. αὐτὸς ἤξει καὶ σώσει ἡμᾶς· ὅτι, φησὶν. ἐρ-
 γάγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕδωθ, καὶ γάραγξ ἐν γῆ διωψόσῃ, καὶ ἡ
 ἀνδρὸς ἔσται εἰς ἔλη, καὶ εἰς τὴν διωψόσαν γῆν πηγὴ ἕδα-
 20 τος ἔσται. καὶ τάδε μὲν λόγοις πάλαι προθεσπισθέντα βίβλοις **33**
 ἡμεῖς καταβέβλητο, τά γε μὴν ἔργα οὐκέτ' ἀκοῖς, ἀλλ' ἔργοις ἡμῶν
 παραδέδοται. ἡ ἔρημος ἦδε, ἡ ἀνδρὸς, ἡ χῆρα καὶ ἀπερίστατος,
 ἡς ὡς ἐν θυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοσαν τὰς πύλας, ἐπὶ τὸ
 αὐτὸ ἐν πέλνκι καὶ λαξευτηρίῳ συνέτριψαν αὐτήν, ἡς καὶ τὰς
 βίβλους διαφθείραντες ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἀγιαστήριον τοῦ
 θεοῦ, εἰς τὴν γῆν ἐβεβήλωσαν τὸ σκῆνωμα τοῦ ὀνόματος

1. 2 Psalm. 17, 42 — 2. 3 Psalm. 19, 9 — 45 Psalm. 72, 29 —
 10—18 Ies. 35, 1—4. 6. 7 — 21—24 Psalm. 73, 5—7

ATERBDMΣ

2 αὐτόν B 3 ἔπεσον T¹ B¹ corr. DM ἔπεσον A, T durch Rasur, ER, B¹
 4 γ' BD γε R τε AT¹EM getilgt T | ἐπὶ BD 5 ἐπ' ATERM ἐν B ἐπ' D
 D | 6 γιγέρτων τρόπων | πάντων τρόπων in πάντα τρόπον corr. B πάντων
 τρόπων D | θεομαχίαν in θεομαχίαι corr. B 7 εὐλίχουσαν BD 9 διὰ
 ἡσαίου B δι ἡσαίου D | 13 ὀλιγόψυχοι ATERBM [ecl. proph. 195, 11. οἱ ὀλι-
 γόψυχοι II 873, 21. dem. ev. 6, 21, 1. 9, 6, 2. 13, 1, vgl. 7] ὀλιγοψύχοις D, Σ
 = ζ | 16 17 ἡ ἀνδρὸς ἔσται II = ecl. proph. 195, 16. 17 ἔσται ἡ ἀνδρὸς
 dem. ev. 6, 21, 1 | 17/18 ἕδατος II [= dem. ev. 6, 21, 1 vgl. 873, 12] ἕδατων
 ecl. proph. 195, 18 | 18 τάγε BD | πρόπαλαι θεσπισθέντα BD | 21 ἐξέ-
 κοσαν ARDM [= dem. ev. 10, 1, 7] ἔκοσαν TEB | 22 πέλνκι ABD πέλεκι T¹
 πελέκει TeERM [= dem. ev. 10, 1, 7] | συνέτριψαν ATERM συντρίψαντες BD
 τὰ. τὰ M | 23 διαφθείραντες AT¹ERBD διαφθείροντες T¹M

αὐτοῦ. ἦν ἐτρογγύησαν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδὸν
 προκαθελόντες αὐτῆς τοὺς φραγμοὺς, ἦν ἐλυμήνατο ἕξ ἐκ δο-
 μοῦ καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο. Χριστοῦ δυνάμει παρα-
 δόξω νῦν, ὅτε θέλει αὐτός, γέγονεν ὡς κρίνον· ἐπεὶ καὶ τότε αὐ-
 5 τοῦ νεύματι. ὡς ἂν προκηδομένου πατρός, ἐπαιδεύετο· ὃν γὰρ
 ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παρα-
 δέχεται. μέτρον δὴτα κατὰ τὸ θεῖον ἐπιστραφεῖσα, αὐτῆς ἄνωθεν 34
 ἕξ ὑπαρχῆς ἀγαλλίαν προστάττειται ἕξανθεῖ τε ὡς κρίνον καὶ τῆς
 ἐνθέου εὐωδίας εἰς πάντας ἀποπνεῖ ἀνθρώπους, ὅτι, γησίν, ἐρράγη
 10 ἐν τῇ ἐρημῷ ὕδωρ τὸ νῦμα τῆς θείας τοῦ σωτηρίου λουτροῦ πα-
 λιγγενσίας, καὶ νῦν γέγονεν ἡ πρὸ μικροῦ ἔρημος εἰς ἔλη, καὶ εἰς
 τὴν διψῶσαν γῆν ἔβρουσεν πηγὴ ὕδατος ζῶντος, ἰσχυρῶν τε ὡς
 ἀληθῶς χεῖρες αἱ τὸ πρῖν ἀνειμένα, καὶ τῆς τῶν χειρῶν ἰσχύος
 15 ἔργα τάδε τὰ μεγάλα καὶ ἑναργῆ δείγματα· ἀλλὰ καὶ τὰ πάσαι σε-
 σαθρωμένα καὶ παρεμμένα γόνατα τὰς οἰκίας ἀπολαβόντα βάσις,
 τὴν ὁδὸν τῆς θεογνωσίας εὐθυποροῦντα βαδίζει, ἐπὶ τὴν οἰκίαν
 ποιμνῆν τοῦ παραγάθου ποιμένος σπεύδοντα, εἰ δὲ καὶ ταῖς τῶν 35
 τυράννων ἀπειλαῖς τὰς ψυχὰς τινας ἀπενάρκησαν, οὐδὲ τοῦτους ὁ
 σωτήριος ἀθεραπεύτους παρορᾷ λόγος, εὖ μάλᾳ δὲ καὶ αὐτοὺς ἰώ-
 20 μενος ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ παράκλησιν παρορμᾷ λέγων παρακαλέ-
 σατε, οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε.

τούτων δεῖν ἀπολαῦσαι τὴν διὰ θεὸν γενομένην ἔρημον τοῦ
 λόγον προαγορεύοντος, ἐπακούσας ὀξείας διανοίας ἀκοῆς οὗτος ὁ νέος
 ἡμῶν καὶ καλὸς Ζοροβαβελ μετὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην αἰχμαλωσίαν
 25 καὶ τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, οὐ παρισθὼν τὸ πτώμα νεκρῶν,
 πρώτιστα πάντων παρακλήσεσιν καὶ λιταῖς ἵλεω τὸν πατέρα μετὰ
 τῆς κοινῆς ἡμῶν ἀπάντων ὁμοφροσύνης κατεστησάμενος καὶ τὸν
 μόνον νεκρῶν ζωοποιὸν σύμμαχον παραλαβὼν καὶ συνεργόν, τὴν

1—3 Psalm. 79, 13, 14 — 5—7 Hebr. 12, 6 — 25 Dan. 9, 27

ATERBDM, Σ [—4 νῦν]

2 προκαθελόντες EM | 3 ἡσ B | 5 προσκηδομένου BD | 6 ἡσ BD
 7 δ' αὐθις BD | 8 ἕξανθεῖν BD | 9 ἀποπνεῖν BD | 12 ἔβρουσεν M | ἰσχυ-
 ρῶν τε | ἰσχύσαντες M | 14/15 σεσαρωμένα M | 17 ποιμῆνος > B¹ + Bu
 20 ἐπὶ TERBDM εἰς A | 21 οἱ ὀλιγόψυχοι vgl. zu S72, 13 | 22 ἔρημον
 γενομένην BD | 23 ὀξείαν — ἀκοῆν T¹E corr. Tr | 27 ἡμῶν ἀπάντων ABD
 ἀπάντων ἡμῶν M¹ ἀπάντων ἡμῶν M¹ corr. ἡμῶν ἀπάντων ἡμῶν TE ἡμῶν ἀπάν-
 των R | 28 νεκρῶν καὶ M¹ ω über ὁ M¹

παύσαν ἐγγίψαι προαποθεύρας καὶ προθεραπεύσας τῶν κακῶν.
 καὶ πάλιν οὐκ ἴτην ἐξ ὄρχαιου παλαιὰν αὐτῇ περιτέθεικεν. ἀλλ'
 ἄποιαν αὖτις παρὰ τῶν θείων χρησμῶν ἐξεπαυδέετο, σαφῶς ὅδε
 λεγόντων καὶ ἴσται ἡ δόξα τοῦ ὄρχου τούτου ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ
 5 τῆν πρότερον. ταύτη δ' οὖν πολὺ μείζονα τὸν χῶρον ἅπαντα 37
 περιλάβον. τὸν μὲν ἕξωθεν ὠχυροῦτο περίβολον τῷ τοῦ παντός
 περιτειχίσματι. ὡς ἂν ἀσφαλέστατον εἴη τοῦ παντός ἕρκος· πρόπυ- 38
 λον δὲ μέγα καὶ εἰς ἕνθος ἐπηρμένον πρὸς αὐτὰς ἀνίσχοντος ἡλίου
 ἀκτίνας ἀναπιπύσας. ἤδη καὶ τοῖς μακρὸν περιβόλων ἕξω ἱερῶν
 10 ἵστοῦσαν τῆς τῶν ἔνδον παρεύχην ἀσθορίαν θείας, μόνον οὐχὶ καὶ
 τῶν ἀλλοτρίων τῆς πίστεως ἐπὶ τὰς πρώτας εἰσόδους ἐπιστρέφον
 τὰς ὄψεις. ὡς ἂν μὴ παρετρέχοι τις ὅτι μὴ τὴν ψυχὴν κατανυγίς
 πρώτους μνήμη τῆς τε πρὶν ἐρημίας καὶ τῆς νῦν παραδόξου θαν-
 ματουρίας, ἢ γ' ἢ τὰς καὶ ἐλκυσθήσεσθαι κατανυγῆναι καὶ πρὸς
 15 αὐτῆς τῆς ὄψεως ἐπὶ τὴν εἰσόδον προτραπήσεσθαι ἤλπισεν. εἶσω 39
 δὲ παρελθόντι πύλων οὐκ εὐθὺς ἐσῆκεν ἀνάγκαις καὶ ἀνίπτους ποδῶν
 τῶν ἔνδον ἐπιβάλλειν ἐρίων. διαλαβὸν δὲ πλείστον ὅσον τὸ μεταξὺ
 τοῦ τε νεῶ καὶ τῶν πρώτων εἰσόδων, τέτταροι μὲν πέριξ ἐγκαρ-
 σίσις κατεκόσμησεν στοαῖς. εἰς τετραγώνον τι σχῆμα περιφράξας τὸν
 20 τόπον, κρίσει πενταχόθεν ἐπαιρομένους· ὧν τὰ μέσα διαφράγμασι
 τοῖς ἀπὸ ξύλων δικτυοτοῖς ἐς τὸ σύμμετρον ἤκονσι μήκους περι-
 κλείσας, μέσον αἰθροῖον ἤγειε εἰς τὴν τοῦ οὐρανοῦ κάτοψιν, λαμπρὸν
 καὶ ταῖς τοῦ φωτός ἀκτίσιν ἀνεμῆνον ἀέρα παρέχων. ἱερῶν δ' 40
 25 ἐπιτοκάτω καθεσθίων ἐτίθει σύμβολα. κρήνας ἀντικρὺς εἰς πρόσωπον
 ἐπιτοκάτω τοῦ νεῶ πολλῶν τῷ χεῖματι τοῦ ῥάματος τοῖς περι-
 βόλων ἱερῶν ἐπὶ τὰ ἕσω προῖόντων τὴν ἀπόρρυψιν παρεχομένας. καὶ
 πρώτη μὲν εἰσιόντων αὐτῇ διατριβῇ, νόμον ὁμοῦ καὶ ἀγλαίαν τῷ
 παρτὶ τοῖς τε τῶν πρώτων εἰσερχομένων ἔτι δεομένοις κατάλληλον
 τὴν μονὴν παρεχομένην· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὴν τούτων θείαν παραμενυά- 41

4/5 Hagg. 2, 9 vgl. theoph. gr 27, 29—32

ATERBDM

1 προθεραπεύσας ABD θεραπεύσας TERM | 6 ὠχυροῦτο BD | 8 ἡ-
 μῶν BD | 9 μακρὸν καὶ περιβόλων BD | 12 παρετρέχων BD | 17 τὸ
 AT¹ERBM τοῦ D διάστημα Tr | 18 τε ABD > TERM | 19 τι > BD
 20 ἐπαιρομένους A, Tr auf Rasur, BDM ἐπαιρομένους ER | 21 τὸ σύμμετρον
 in τόδε μέτρον eod. Tr | ἤκονσι A, Rv η auf Rasur, BDM ἔκονσι T¹E εἰκοσι
 σαύτημον Tr | 23 παρέχων TERBDM παρέχων A | 25 ῥάματος M
 26 ἀπόρρυψιν AT¹ER | 27 τῶν εἰσιόντων Tr | αὐτῇ διατριβῇ BD
 29 μονὴν Tr παρεχομένην M | καὶ > R

μερος, πλείοσιν ἔτι μᾶλλον τοῖς ἐνδοτάτοι προτύλοις τὰς ἐπὶ τὸν
 νεῶν παρόδους ἀναπεπταμένας ἐποίει, ὑπὸ μὲν ταῖς ἡλίον βολαῖς
 αὐθις τρεῖς πύλας ὕψ' ἐν καταθίς πλεονόν. ὦν πολὺ τὰς παρ' ἐκά-
 5 τερα μεγέθει τε καὶ πλάτει πλεονεκτεῖν τῇ μέσῃ χωρισάμενος παρε-
 ρόντως αὐτὴν φαιδύνας, ὡς ἂν βασιλίδι ταύτῃ τοὺς δορυφόρους
 ἐπέξευξεν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ταῖς παρ' ἐκάτερα τοῦ παντός 42
 νεῶ στοαῖς τὸν τῶν προτύλων ἀριθμὸν διατάξας, ἄνωθεν ἐπὶ ταύ-
 ταις ἄλλῃ πλείοσι φωτὶ διαφόρους τὰς ἐπὶ τὸν οἶκον εἰσβολὰς
 10 ἐπερόει. ταῖς ἀπὸ ξύλου λεπτοουργίαις καὶ τὸν περὶ αὐτὰς κόσμον
 καταποικίλλων. τὸν δὲ βασιλεῖον οἶκον πλουσιωτέρας ἤδη καὶ
 θαυμάσιαις ταῖς ἔλαις ὄχρον, ἀφθόνῳ φιλοτιμίᾳ τῶν ἀναλωμάτων
 χοόμενος· ἔνθα μοι δοκῶ περιττὸν εἶναι τοῦ δομήματος μήμη τε 43
 καὶ πλάτη καταγράφειν, τὰ φαιδρὰ ταῦτα κάλλη καὶ τὰ λόγον
 15 κρεῖττονα μεγέθη τῆν τε τῶν ἔργων ἀποστήλβουσαν ὄψιν τῷ λόγῳ
 διεξιόντι ὑψηλὴν τε τὰ οὐρανομήκη καὶ τὰς τοῦτων ὑπεροκειμένας πο-
 λυτελεῖς τοῦ Λιβάνου κέδρους, ὧν οὐδὲ τὸ θεῖον λόγιον τὴν μνήμην
 ἀπεισιώπησεν ἐνφρανθήσεται φάσκον τὰ ξύλα τοῦ κυρίου. καὶ
 αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἄς ἐφύτευσεν. τί με δεῖ νῦν τῆς 44
 20 πανσόφου καὶ ἀρχιτεκτονικῆς διατάξεως καὶ τοῦ κάλλους τῆς ἐφ'
 ἐκείνου μέρους ὑπεροβολῆς ἀκριβολογεῖσθαι τὴν ὑφήγησιν. ὅτε τῆς
 ὄψεως τὴν διὰ τῶν ὠτῶν ἀποκλείει μάθησιν ἢ μαρτυρίαν; ἀλλὰ γὰρ
 ὁδε καὶ τὸν νεῶν ἐπιτελέσας θρόνοις τε τοῖς ἀνωτάτοις εἰς τὴν τῶν
 προέδρων τιμὴν καὶ προσέτι βάρους ἐν τάξει τοῖς καθ' ὅλον κατὰ
 25 τὸ πρόπον κοσμήσας ἐφ' ἅπασιν τε τὸ τῶν ἁγίων ἔγιον θεσιωστήριον
 ἐν μέσῳ θείας, αὐθις καὶ τάδε, ὡς ἂν εἴη τοῖς πολλοῖς ἄφατα. τοῖς
 ἀπὸ ξύλου περιέφραττε δικτύοις εἰς ἄκρον ἐντέχνον λεπτοουργίας
 ἐξησκημένοις, ὡς θαυμάσιον τοῖς ὀφῶσιν παρῆχειν τὴν θέαν. ἀλλ' 45
 οὐδὲ τοῦδαφος ἄρα εἰς ἀμελὲς ἔκειτο αὐτῷ· καὶ τότε γοῦν λίθη

18/19 Psalm. 103, 16

ATERBDM

1 ἔτι μᾶλλον τοῖς ATERM ἔνθον μᾶλλον τοῖς B > D | 12 τὸν νεῶν
 BD τὸν νεῶ AM τοῦ νεῶ TER | 2 μὲν ταῖς| μόνιας M | 3 ὦν ATERM
 ὡς BD | πολὺ T durch Rasur corr., ERBD τὸ πολὺ AT¹M | τὰς ATERM
 τὰ BD | 4 χωρισάμενος BD | 5 ἀνογλήγοις ER | 6 τὰς BD | 8 τὸν
 > BD | τῷ — ἰνθμῷ Tr τῷ — ἀριθμῷ R | 11 12 ἡδη — ταῖς > T¹ + T^c
 13 μήκει A | 14 πλάτει AM | 16 τὰ > BD | 16-17 πολυτελεῖς
 > B | 18 φάσκον TBD | 22 τῶν| τῆν M | 25 κοσμήσας ATERBDM τι-
 μήσας ER | 28 ἐξησκημένους E¹ corr. E¹ | 29 τότε γοῦν| τὸ λέγονσαν M

ἀποδοῦναι τὸ μέγαν κόμισμα περὶ λεπτότερος. ἤδη λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὰ
 λαύρα γὰρ τὰ μέγιστα ἐξέδρασε καὶ οἴζονα τοὺς παρ' ἐξάτερου με-
 θισσάσας, ἐπιπροσέειον ἐντέχνως ἐπὶ ταῦτόν εἰς πλεονὰ τῷ βασιλείῳ
 κατασκευάσαντες καὶ ταῖς ἐπὶ τὸν μέσον οἴζον ἐδοξολογίας ἠρωμένους·
 ὁ καὶ αὐτὸ τοῖς ἐπι χειρῶν καὶ περιουρητηρίων τῶν διὰ ὕδατος
 καὶ ἄλλοις πρὸς πρὸς ἐγγυήζουσιν ὁ εὐφραζόμενος ἡμῶν Σολομῶν ὁ
 τὸν τὸν τοῦ θεοῦ διαιρέμενος ἀπεισγάξετο, ὡς μηκέτι λόγον, ἀλλ'
 ὅσον γυροῦναι τῆρ ἄνω λεχθῆσαν προσητέλειαν γέγονεν γὰρ καὶ 46
 τῆρ ὡς ἀληθῶς ἴσθιν ἡ δόξα τοῦ οἴζον τούτου ἡ ἐδοχάτη ἔπειθ
 τῆρ προτιότερον. ἴδα γὰρ καὶ ἐκόλονθον ἦν τοῦ ποιμένου αὐτῆρ
 καὶ δευότου ἔπειθ τὸν ἔπειθ αὐτῆρ θάρετον καταδιεξιμένον καὶ μετὰ
 τὸ πάθος, ὁ χάριν αὐτῆρ ὅσων ἐνεδύσατο σῶμα ἐπὶ τὸ λεπτόν
 καὶ ἰσχυρὸν μεταβλήζοντος αὐτῆρ τε ὁσῶν τῆρ λευθῆσαν ἐκ φθο-
 ρῆς εἰς ἀφθαρσίαν ἐγεγόντος, καὶ τῆρδε ὁμοίως τῶν τοῦ σωτήρος
 οἴζονομῶν ἐπερῶσθαι, ὅτι δὴ καὶ τούτων πολὺν χειρῶν λαβούσας
 παρ' αὐτοῦ τῆρ ἐπαγγελίαν, τῆρ πολὺν μείζονα δόξαν τῆρ παλιγγε-
 νίας ἐν ἐφθάρτον σῶματος ἐνεστάσει μετὰ φωτὸς ἀγγέλιον χο-
 ρίας ἐν τοῖς οὐρανῶν ἐπέκεινα τοῦ θεοῦ βασιλείῳσιν δὲν αὐτῷ
 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ παντεροῦντι καὶ σωτήρι διαρκῶς ἐπὶ τοὺς ἐξῆρ
 20 αἰῶνας ἀπολαβεῖν ποθεῖ. ἀλλὰ γὰρ τέως ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ- 47
 τοῖς ἡ πάνα γῆρας καὶ ἰσχυρὸς θεοῦ χάριτι περιβληθεῖσα τοῖς ἄνθρωπιν
 γέγονεν ἀληθῶς ὡς κρείττον, ἡ γῆρ ἡ προσητέλειαν, καὶ τῆρ νυμφι-
 κῆρ ἀναλαβούσα πολλῶν τῶν τε τῆρ ἐπιπροσέειαν περιθεμένη ὁσῶν
 οἴα χορῶν διὰ Ἰησοῦν παιδιέται τε χορῶν τῆρ βασιλείῳ θεῷ
 25 γοναῖς ἐγγύμοις χειρῶν. αὐτῆρ λεγοῦσιν ἐπακούομεν ἀγαλ- 48
 λειόθῳ ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ κρείττον ἐνεδύσει γὰρ με ἰμῆτιον
 σωτηρίον καὶ χιτῶνα ἐφθροσύνης· περιέθειξέν μοι ὡς νυμ-
 φίον ἰμῆταν, καὶ ὡς ἔμψον κατακόσμησέν με κόσμῳ, καὶ
 ὡς γῆρ ἀξούσαν τὸ ἄνθῳ αὐτῆρ, καὶ ὡς κῆπος τὰ σπέρ-
 ματα αὐτοῦ ἀγατέλει, οὕτως κρείττον κρείττον ἀρέτειλεν

910 871. 45

22 les. 35, 1 — 25—S. 877. 2 les. 61. 10

ATEREDM

- 1 ἰσχυρὸν B | τὰ > M | 23 μέγιστος B | 3 ἐντέχνως TERDM ἐντέχνως
 AB εὐφραζόμενος B | 6 ἐπιπροσέειον TR | 7 S ἀλλ' ἔργον > D | 13 αὐτῆρ
 M | 14 ἰσχυρὸν TR | 15 κρείττονα BD κρείττον ATM κρείττω TR
 19 ἰσχυρὸν BD | 20 ἐπακούομεν R | 21 περιβληθεῖσα M | 25 ἐπακούο-
 μεν TEREDM ἐπακούομεν ATB | 27 28 περιέθειξέν μοι ὡς νυμφίον ATRED
 — ecl. proph. 23, 10. 11) περιέθειξέν μοι ὡς νυμφίον περιέθειξέν μοι EM
 30 ἀναλαβούσα ὡς ἰμῆτιον κρείττον κρείττον ecl. proph. 23, 13. 14 | 25 25
 ATRBDM [= ecl. proph.] 26 T durch Rasur, E

δικαιοσύνην καὶ ἀγαλλίαμα ἐνώπιον πάντων τῶν ἑ-
 θνῶν. τούτοις μὲν οὖν αὕτη χορεύει· οἷοις δὲ καὶ ὁ νυμφίος, 49
 λόγος ὁ οὐράνιος, αὐτὸς Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτὴν ἀμείβεται. ἄκουε
 λέγοντος κυρίου μὴ φοβοῦ ὅτι κατησχύνθης μηδὲ ἐντραπῆ-
 5 ὅτι ὠνειδίσθης· ὅτι αἰσχύνην αἰώνιον ἐπιλήσῃ καὶ ὄνειδος
 τῆς χηρείας σου οὐ μὴ μνησθήσῃ. οὐχ ὡς γυναῖκα ἐγκατα-
 λελειμμένην καὶ ὀλιγόψυχον κέκληκέν σε κύριος οὐδ' ὡς
 γυναῖκα ἐκ νεότητος μεμισσημένην. εἶπεν ὁ θεὸς σου· χρό-
 νον μικρὸν ἐγκατέλιπόν σε, καὶ ἐν ἔλεῳ μεγάλῳ ἐλεήσω
 10 σε· ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ σοῦ.
 καὶ ἐν ἔλεῳ αἰώνιῳ ἐλεήσω σε· εἶπεν ὁ ὑψάμενός σε κύ-
 ριος. ἔξεγείρου, ἔξεγείρου, ἢ πιούσα ἐκ χειρὸς κυρίου τὸ 50
 ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ· τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως.
 τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου, ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας. καὶ οὐκ
 15 ἦν ὁ παρακαλῶν σε ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων σου ὧν ἔτε-
 κες, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμβανόμενος τῆς χειρὸς σου. ἰδοὺ
 εἴληφα ἐκ τῆς χειρὸς σου τὸ ποτήριον τῆς πτώσεως, τὸ
 κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου, καὶ οὐ προσθήσεις ἔτι πιεῖν αὐτό·
 καὶ δώσω αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀδικησάντων σε καὶ τῶν
 20 ταπεινωσάντων σε. ἔξεγείρου, ἔξεγείρου, ἔνδυσαι τὴν 51
 ἰσχύν, ἔνδυσαι τὴν δόξαν σου· ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ
 ἀνάστηθι. κάθισον, ἐκλυσαι τὸν δεσμόν τοῦ τραχήλου
 σου. ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε συνηγμένα
 τὰ τέκνα σου· ἰδοὺ συνηχθήσαν καὶ ἦλθον πρὸς σε· ζῶ ἐγώ.
 25 λέγει κύριος, ὅτι πάντας αὐτοὺς ὡς κόσμον ἐνδύσῃ καὶ
 περιθήσῃ αὐτοὺς ὡς κόσμον νύμφης· ὅτι τὰ ἔρημά σου καὶ
 τὰ διεφθαρμένα καὶ τὰ καταπεπτωκότα νῦν στενοχωρήσει
 ἀπὸ τῶν κατοικούντων σε, καὶ μακρυνθήσονται ἀπὸ σοῦ
 οἱ καταπίνοντές σε. ἐροῦσιν γὰρ εἰς τὰ ὀπί σου οἱ εἰσὶ 52

4—12 Ies. 54, 4. 6—8 — 12—23 Ies. 51, 17. 18. 22. 23. 52, 1. 2 —

23—8. 878, 5 Ies. 49, 18—21

ATERBDM, Σ [von 15 ὁ παρακαλῶν]

1 ἐνώπιον Π ἐναντίον ecl. proph. 231, 14 | 2 οὖν > M | αὕτη χορεύει
 aus ἀντιχορεύει corr. B¹ | 3 λόγους M | 9 ἐγκατέλιπόν AERM ἐγκατέλειπόν T
 ἐξαπέστειλά BD | 11 ὑψάμενός TR | 12, 13 τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ
 ἐκ χειρὸς σου BD | 13/14 τὸ ποτήριον²— μου > TERM | 13 τὸ ποτήριον
 BD ποτήριον A | 14 μου > B | 18 προσθήσω ER | 19 καὶ² > BD
 + B¹ | 20 ἐνδύσαι B | 21 ἐνδύσαι AR καὶ ἐνδύσαι TEM καὶ BD | ἐπί-
 νασσον ER | 22 ἐκλυσαι ATERMΣ ἐξεδύσαι D ἐξεδύσαι B | 26 περιθῆ M
 νύμφης ATER¹M νύμφη R durch Rasur. BD | 26 27 καὶ διεφθαρμένα BD

σου οὐκ ἀπολόλιξας· ὀστερός μοι ὁ τόπος, ποιήσόν μοι τό-
 πον ἵνα κατοικήσω· καὶ ἔρεῖς ἐν τῇ καρδίᾳ σου >τίς
 ἐγγέρει μοι τοῦτον;· ἐγὼ δὲ ἄτεκνος καὶ χήρα, τοῦτον;
 δι' τίς ἐξείθισέν μοι; ἐγὼ δὲ κατελείφθην μόνη, οὗτοι δὲ
 5 μοι παῦ ἦσαν· ταῦτα Ἠσαΐας προεθέσπισεν, ταῦτα πρόπαλα
 παρ' ἡμῶν ἐν ἱερῶς βίβλοις καταβέβλητο, χρῆν δέ που τοῦτων τὴν
 ἀντίθεσιν ἤδη ποτὲ ἴσοις παραλαβεῖν. ἀλλὰ γὰρ τοιαῦτα τοῦ
 10 νυμφίου λόγον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ νύμφην τὴν ἱερὰν καὶ ἁγίαν ἐκ-
 κλησίαν ἐπιφωνοῦντος, εὐχόμενος ὁ νυμφοστόλος ὅδε αὐτήν, τὴν ἔρη-
 μου, τὴν πτώμα κειμένην, τὴν παρὰ ἀνθρώποις ἀνέλπιδα, ταῖς κοι-
 νεῖς ἀπάντων ἡμῶν εὐχαῖς χείρας τὰς ὑμῶν αὐτῶν ὀρέξας ἐξήγειρεν
 καὶ ἐξαιρέτησεν θεοῦ τοῦ παμβασιλέως νεύματι καὶ τῆς Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ δυνάμεως ἐπιφανείᾳ τοιαύτην τε ἀναστήσας κατεστήσατο, οἷον
 15 ἐκ τῆς τῶν ἱερῶν χρησμῶν καταγραφῆς ἐδιδάσκετο.
 θαῦμα μὲν οὖν μέγιστον τοῦτο καὶ πέρα πάσης ἐκπλήξεως, μέ-
 20 λιστα τοῖς ἐπὶ μόνη τῇ τῶν ἔξωθεν γαντασίᾳ τὸν νοῦν προσερέ-
 χουσιν· θαυμάσιον δὲ θαυμασιώτερον τὰ τε ἀρχέτυπα καὶ τοῦτων τὰ
 πρωτότυπα ροιτὰ καὶ θεοπροπῆ παραδείγματα, τὰ τῆς ἐνθέου γρημῆ καὶ
 25 εἰκόνα τὴν αὐτὴν αὐτοῦ δημοιοργήσας πάντη τε καὶ κατὰ πάντα τὸ
 θεοεικελον δεδορημένον, ἀφ' ἑαυτοῦ γένειν, ἄσώματον, λογικὴν, πάσης
 γένεσης ἄλλοτριαν, ἀντομοειρὰν οὐσίαν, ἄταξ τὸ πρῶτον ἐκ
 τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι στυγησόμενον, νύμφην ἁγίαν καὶ νοῦν
 30 παρῆγον ἑαυτῷ τε καὶ τῷ πατρὶ κατειργάσατο· ὃ καὶ σαφῶς αὐτὸς
 ὁμολογῶν ἐκφαίνει, λέγων ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπα-
 τήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός,
 καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τελεία καὶ κεκαθευμένη ψυχὴ, ἀρχήθεν οὕτω γε-
 35 γεννημένη, οἷα τὸν οὐράνιον λόγον ἀγαλματοφορεῖ· ἀλλὰ γὰρ φθόνος

19 20 Gen. 1, 26 — 25/26 II Kor. 6, 16

ATERBDMΣ

1 nach τόπος + μου uoluen Σ | μου M | 2 ἐγγερεῖς T¹ corr. T^c
 6 ἢ B | 7 πρὸς λαβεῖν Tr, R¹ durch Rasur | 9 εἰκόσ BD | 11 ἡμῶν TER
 BDMΣ ἡμῶν A | ἡμῶν M corr. Mc | αὐτῇ Tr, R¹ durch Rasur | 12 ἐξαιρέτησεν
 ABD ἀνείρεται TERM | 13 ἐπιφάνειαν BD | 17 τε ATERM > BD | τὰ
 ATERM > BD | 18 τὰ BD > ATERM | 19 θεόπαις AT¹BD θεοῦ παῖς
 T^cERM | 20 καὶ ABDM > TER | τὸ getilgt T | 21 θεοεικελον M
 δεδορημένον Tr γένειν ἢ M | 23 ἁγίαν νύμφην M | 24 αὐτῷ BD | 25/26 καὶ
 ἐμπεριπατήσω II praep. ev. 4, 21, 5 καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν αὐτοῖς ad Marc. de
 eod. theol. 3, 16, 1 > Σ | 26 μου M | 28 ἀγαλματοφορεῖ T¹ corr. T^c

καὶ ζήλω τοῦ γιλοπονήρου δαίμονος γιλοπεθῆς καὶ γιλοπόνηρος ἐξ
 αὐτέξουσιον ἀρέσεως γενομένη. ὑπαναχωρήσαντος αὐτῆς τοῦ θείου
 ὡς ἂν ἔρημος προστάτου. εὐάλωτος καὶ εἰς ἐπιβουλὴν ἐνχερῆς τοῖς
 ἐκ μακροῦ διασθονομένοις ἀπελήλεγκται. ταῖς τε τῶν ἐοράτων
 5 ἐχθρῶν καὶ νοητῶν πολεμίων ἐλεπόλεσι καὶ μηχαναῖς καταβλήθεισα.
 πτώμα ἐξείσιον καταπέπτωκεν. ὡς ὅσον οὐδ' ἐπὶ λίθῳ λίθον τῆς
 ἀρετῆς ἐστῶτα ἐν αὐτῇ διαμείναι. ὄλην δὲ δι' ὄλον χαμαὶ κείσθαι
 νεκρῶν. τῶν περὶ θεοῦ φθισκῶν ἐννοιωῶν πέμπταν ἀπεστερημένην.
 πεπτωκίαν δῆτα αὐτὴν ἐκείνην τὴν κατ' εἰκόνα θεοῦ κατασκα- 58
 10 σθεύσαν ἐλυμήνατο οὐχ ἕς οὗτος ὁ ἐκ θυμοῦ τοῦ παθ' ἡμῖν ὄρε-
 τοῦ. ἀλλὰ τις φθοροποιὸς δαίμων καὶ θῆρες ἄγριοι νοητοί. οἱ καὶ
 τοῖς πάθεισιν οἷα πεπυρακτομένοις τῆς σφῶν κακίας βέλεισιν αὐτὴν
 ἐξυφάπαντες, ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ θεῖον ὄντως ἀγίαστήριον
 τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν τε ἐβεβήλωσαν τὸ σκῆνωμα τοῦ ὀνό-
 15 ματος αὐτοῦ. εἶτα πολλῶ τῷ προσχώματι τὴν ἐθλίαν κατορύξαντες.
 εἰς ἀνέλπιστον πάσης περιέτρεψαν σωτηρίας· ἀλλ' ὁ γε κηδεμὼν 59
 αὐτῆς λόγος ὁ θεοσεγγῆς καὶ σωτήριος τὴν κατ' ἀξίαν δίξην τῶν
 ἁμαρτημάτων ὑποσχούσαν αὐτῆς ἐξ ὑπαρχῆς ἀνελέμβριεν. πατρὸς
 παναγάθου φιλανθρωπία πειθόμενος. αὐτὰς δὴ οὖν πρότας τὰς 60
 20 τῶν ἀνωτάτω βασιλεόντων ψυχὰς προσλόμενος. τῶν μὲν δυσσεβῶν
 καὶ ὀλεθρίων πάντων αὐτῶν τε τῶν δεινῶν καὶ θεομισῶν τυράντων
 τὴν οἰκουμένην ἅπασαν δι' αὐτῶν τῶν θεοφιλεστῶτων ἐκαθήρατο·
 εἶτα δὲ τοὺς αὐτῶ γνωρίμους ἄνδρας. τοὺς πάλαι διὰ βίον ἱερω-
 μένους αὐτῶ, κορύβδην γε μὴν ὡς ἐν κακῶν χεიმῶνι πρὸς τῆς αὐτοῦ
 25 σκέπησ καλυπτομένους. εἰς φανερὸν ἀγαγὼν καὶ ταῖς τοῦ πατρὸς
 μεγαλοδωρεαῖς ἐπαξίως τιμήσας. αὐτῆς καὶ διὰ τούτων τὰς μικρῶ
 πρόσθεν ἐροηπομένας ψυχὰς ἔλης τε παντοίας καὶ χόματος ἀσεβῶν

67 vgl. Matth. 24, 2. Marc. 13, 2. Luc. 21, 6 — 10 Ps. 79, 14 —
 12 vgl. Eph. 6, 16 — 13—15 Ps. 73, 7

ATERBDMΣ

1 πονηροῦ R | γιλοπόλεμος R | 4 ἀπελήλεγκται AER ἀπελήλειται
 T¹M corr. Tr, Tc getilgt ἀπολήλειται BD | 6 ὡς TERBDM εἰς A | 7 ἐν
 αὐτῇ > M | 8 περὶ ἐπι M | 9 δῆτα αὐτὴν BD δὲ ταύτην ATERM
 10 ὁ > BD | 11 φθοροποιὸν M | 14 τε > R | σκηνώματος A¹ τοῦ
 ὀνόμα + Acm | 16 περιέτρεψεν A | 18 ἀνελέμβρο πρὸς Tr anf Rasur
 20 τῶν] τῷ M | ἀνωτάτων T¹, durch Rasur corr. | 21 ἀπάντων BD | 23 ἀ-
 τῶν Σ | 24 ὡς ATERM ὡς ἂν BD | κακῶ M | 26 τὰς μικρῶ ATERM
 τὰς μικρῶ B τὰ μικρῶ T¹ED | 27 ἐροηπομένας E, durch Ras. corr.
 χόματος T | τῶν ἀσεβῶν BD

ἀπειροσμένους ἀμπροσφαιμένους ὄρνυσι καὶ δικέλλαις ταῖς πληκτικαῖς
 τῶν ἀσημίτων διδασκαλίαις ἐξεκέθηρον τε καὶ ἀπέσμηξεν, λαμπρόν
 5 τὸν ἠσκηθῆ ἡγέρτων ἐμῶν διεροίας τὸν χῶρον ἀπειροσμένος.
 τὸν δὲ καὶ λαμπρὸν τῶν περὶ τὸν καὶ θεοσιλῆι τῶδε παραδέδωκεν ἡγε-
 10 μόνι ἢ τὸ τι ἄλλα κριτικὸς καὶ ἐπιλογιστικὸς τυγχάνων τῆν <τε>
 τῶν ἀπὸ κελυφωμένων ψυχῶν εὐ διακρινώσκων καὶ φηλοκρινῶν
 δύνανται. ἐξ πρώτης ὡς εἰπεῖν ἡμέρας οἰκοδομῶν οὐπω καὶ εἰς δευρο
 15 πέπεται. τοτὲ μὲν διαγῆ τὸν χρυσόν. τοτὲ δὲ δόκιμον καὶ καθαρὸν
 τὸ ἀργύριον καὶ τοὺς τιμίους καὶ πολυτελεῖς λίθους ἐν πᾶσιν ὑμῖν
 20 ἐφορῶν. ὡς ἰσὺν αὐθις καὶ μυστικῆν ἔργοις τοῖς εἰς ἡμᾶς ἀπο-
 πληροῦν προσηγίαται. δὲ ἡ εἰρηται ἰδοὺ ἐγὼ ἐτοιμάζω σοι ἄν- 62
 θρακα τὸν λίθον σου καὶ τὰ θεμελίᾳ σου σάπφειρον καὶ
 τὰς ἐπάλλξεις σου ἰασπιν καὶ τὰς πύλας σου λίθους χρυ-
 15 σταῖλλον καὶ τὸν περίβολόν σου λίθους ἐκλεκτοὺς καὶ πάν-
 τὰς τοὺς τοίχους σου διδακτοὺς θεοῦ καὶ ἐν πολλῇ εἰρήνῃ τὰ
 τέκνα σου καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθῆσῃ.

δικαιοσύνη δῆτα οἰκοδομῶν. κατ' ἀξίαν τοῦ παντὸς λαοῦ διήρει 63
 τὰς δυνάμεις. οἷς μὲν τὸν ἔξωθεν αὐτὸ μόνον περιφράττων περί-
 20 βολόν. τῆν ἐπιλήθῃ πίστιν περιτειχίσας (πολὺν δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ
 25 μέγας λέως, οὐδὲν χρεῖστον γέρον οἰκοδόμημα διαρκῶν). οἷς δὲ τὰς
 ἐπὶ τὸν οἶκον ἐπιτρέπων αἰσώδους. φηροαλεῖν καὶ ποδηγεῖν τοὺς
 αἰσώδεις κατατάττων. οὐκ ἀπεικότως τοῦ γὰρ πρότυλα γνομισμέ-
 25 τας ἀλλοιὰς δὲ πρώτοις τοῖς ἔξωθεν ἑμῇ τῆν ἀλλῆν ἐκ τετρα-
 γώνου κίονιν ὑπεστήριξεν. ταῖς πρώταις τῶν τεττάρων εὐαγγελίων

11—16 Ies. 54, 11—14

ATERRBDMΣ

3 τε γα B | ἡμῶν AT¹BDMΣ ἡμῶν Te ER ἀπειροσμένουσ D
 4 ἐντίθεν Te | θροασαῖς Σ | 45 ἡγεμόνι δὲ ἡτε μόνιου M | 5 τε
 Schw | Η ἄρα Σ | 7 οὕτω T¹ corr. Te | 8 πέπεται Tr | 8 9 τοτὲ
 δὲ—ἀργύριον > Σ | 10 ἰσὺν M | μυστικῆν ATERMΣ μυσικῆν BD |
 ἰσὺσ AT¹RBDMΣ ἡμῶσ Te E | 12 σοι¹ σοι M | 12/13 καὶ θῆσω τὰς
 ἐπάλλξεις σου ἰασπιν καὶ τοὺς θεμελίους σου σάπφειρον praep. 11, 36, 2 | 13 14
 χρυσάειον—ἰασπιν > Σ | 14 καὶ² > M | 17—S. 882, 9 δικαιοσύνη
 δῆτα—ἀμπροσφαιμένους > Σ | 20 γέρον BD | 21 οἶκον μου M¹ corr. Me
 22 τὸν τῶν Te | 22 23 γνομισμένους Tr γνομισμένους, οἷσ auf Basur Rv
 23 ἐπιλήθῃ D | πρώτοις ARBD πρώτοις TEM | 25 προσβολαῖσ BD ἐνβο-
 λῶν H ἡγέρτων ATERB | δὲ ἡγέρ δὲ T¹ corr. Te, δὲ Tr R

λειον οἶκον ἐκατέρωσε παραζεύγνυσιν, ἔτι μὲν κατηγουμένους καὶ ἐν
 αὐξῇ καὶ προκοπῇ καθεστῶτας. οὐ μὴν πόρρω που καὶ μακρὰν τῆς
 τῶν ἐνδοτάτω θεολπίας τῶν πιστῶν διεξυγμένους. ἐκ δὲ τοῦ- 64
 5 παραλαβῶν, κἀνταῦθα τοὺς μὲν κρίσιν τῶν ἐξωτάτω πολὺ κρείτ-
 τοισιν ἐκ τῶν ἐνδοτάτω νοστικῶν τῆς γραφῆς δογματῶν ὑποστηρίζει.
 τοῖς δὲ πρὸς τὸ φῶς ἀνοίγμασιν καταναγάζει. προπύλον μὲν ἐντὶ με- 65
 γίστῳ τῆς τοῦ παμβασιλέως ἐνός καὶ μόνου θεοῦ δοξολογίας τῶν
 πάντα νεῶν κατακοσμῶν. Χριστοῦ δὲ καὶ ἁγίου πνεύματος παρ'
 10 ἑκάτερα τῆς τοῦ πατρὸς αὐθεντίας τὰς δευτέρας εὐχὰς τοῦ φωτός
 παρασχόμενος· τῶν τε λοιπῶν διὰ τοῦ παντός οἴκον ἄφθονον καὶ
 πολὺ διάφορον τῆς καθ' ἕκαστον ἀληθείας τὸ σαφές καὶ φωτεινὸν
 ἐνδεικνύμενος. πάντῃ δὲ καὶ πανταχόθεν τοὺς ζῶντας καὶ βεβηκότας
 καὶ εὐπαγεῖς τῶν ψυχῶν λίθους ἐγκρίνας, τὸν μέγαν καὶ βασιλικὸν
 15 ἐξ ἀπάντων οἶκον ἐπισκευάζεται λαμπρὸν καὶ φωτὸς ἔμπλεον τὰ τε
 ἔνδοθεν καὶ τὰ ἐκτός. ὅτι μὴ ψυχὴ μόνον καὶ διάνοια. καὶ τὸ
 σῶμα δὲ αὐτοῖς ἀγνείας καὶ σωφροσύνης πολυανθεῖ κόσμος κατη-
 γλάιστο. ἔνεισιν δ' ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ καὶ θρόνοι βῆθρα τε μερία 66
 καὶ καθιστήρια. ἐν ὅσαις ψυχαῖς τὰ τοῦ θεοῦ πνεύματος ἐπιζάνει
 20 δοξήματα. οἷα καὶ πάλαι ὄφθη τοῖς ἀμφὶ τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους.
 οἷς ἐγάνησαν διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡς εἰ πρὸς ἐκάθισέν
 τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πάντων ἄρχοντι 67
 ἴσως ἀπὸς ὅλος ἐγκάθηται Χριστός. ἐν δὲ τοῖς μετ' αὐτὸν δευτε-
 ραίνοισιν ἀναλόγως. καθ' ὅσον ἕκαστος χωρεῖ. Χριστοῦ δυνάμει καὶ
 25 πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς. βῆθρα δ' ἂν εἶν καὶ ἁγγέλων αἰ-
 τῶν ψυχῶν τῶν εἰς παιδαγωγίαν καὶ φρονεῖν ἐκείτω παρεδω-

21.22 Act. 2, 3

ATERBDM

1 nach οἶκον wiederholt προβολαῖς A | ἐκατέρωσε TERBDM ἐκατέρωσιν
 A | 3 ἐνδοτάτων T¹ corr. T durch Rasur, ἐνδοτάτων M | διεξυγμένους B
 5 τοῖς DrM | ἐξωτάτω ATER ἐξωτάτων BDM | πολὺν M | 6 ἐνδο-
 τῶν AR ἐνδοτάτων TERBDM | τῆς — ὑποστηρίζει > M | 7 τοὺς TrR
 τὸ > T¹ + T² | 9 σάπει πῶς ἀρειανίζει E^m | ἁγίου TERBDM τοῦ ἁγίου
 A | 11 παρασχόμενος BD | δὲ TrR | 11 ἄφθονον TrR | 12 διάφο-
 ρον AT¹EM καὶ ἀδιάφορον BD διάφορον TrR | 13 δὲ M | 14 λίθους > A
 15 τε ATER δὲ BDM | 16 ψυχῇ — διανοίᾳ Π, corr. Valois | 18 τοῖτω M
 21 ἐκάθισιν [έ RB] TERBDM ἐκάθισιν A | 23 ὅλος A¹ corr., TERDM ὁ λόγος
 A¹B | 25 μερισμοῖς T¹EBDM μερισμοῦς AT¹R | δ' > M | εἴη B
 25.26 ἁγγέλων αἰ τῶν BD ἁγίων ἁγγέλων M ἁγγέλων καὶ αἰ τῶν ATER

ἡμεῖς ἀγαπᾷμεν δὲ καὶ μίμνη καὶ μορογενὲς θεοειαστήριον ποιῶν ἐν 68
 αὐτῇ τῆς τοῦ ζωοῦ πύργου ἕρπυλι [τῆς ψυχῆς] τὸ ἐλλειζομένον καὶ
 ἐπίσταν ἀγαπᾷμεν τὸ προσκοτὸς ἐπὶ δεξιῇ ὁ μέγας τῶν ὄλων ἀρχιερέων
 αὐτῶ ἡρώδης ὁ μορογενὴς τοῦ θεοῦ, τὸ παρὰ πάντων εὐδοκᾷ θε-
 νισμῶν καὶ τὰς δι' ἐχθρῶν ἀγάμους καὶ ἀέλους θεοῖας φειδοῦ τῷ
 ἀέμω καὶ ἐπίσταν ἐποδοχόμενος χερσὶν τῷ κατ' οὐρανὸν πατρὶ
 καὶ θεῷ τῶν ὄλων παρεπέμπεται. πρῶτος αὐτὸς προσκενῶν καὶ
 μόνος τῷ πατρὶ τὸ κατ' ἐξῆς ἀποπέμπεται σέβει. εἶτα δὲ καὶ πᾶσιν
 ἡμῶν ἐπιπέμπεται δωρεῖται καὶ δεξιῶν αὐτῶν ἀπὸ παρεπιπέμπεται.

τοιοῦτος ὁ μέγας εἶδος ὡς καθ' ὅλην τῆς γῆς ἡλίον οἰκουμένην 69
 ὁ μέγας τῶν ὄλων δημιουργὸς λόγος γενεστήριστο. τῶν ἐπίσταν
 οὐρανῶν ἀπὸ πύργου πύργου καὶ αὐτὸς τοσοῦτον ταύτην ἐπὶ γῆς ἀγῶν
 κατεργασίμενος. ὡς ἐν δὲ πᾶσι τῆς κτίσεως τῶν τε ἐπὶ γῆς
 λογικῶν ζῴων ὁ πατὴρ αὐτῶν τιμωτὸς τε καὶ σέβεται. τὸν δὲ 70

ἐπεσοφίαν γῶρον καὶ τὸ ἐκείνη τῶν τῆδε παρεπέμπεται τῆν τε
 ἀνω λογιμένην ἑροσοκλήμ καὶ τὸ Σιών ὅρος τὸ ἐποροῦν καὶ
 τῆν ἐπὶ οὐρανῶν τόλμῃ τοῦ ζῴων θεοῦ. ἐν ἧς μορῶδες ἀγγέλων
 παρεπέμπεται καὶ ἐκκλήσια προσκοτὸς ἀποπερραμμένην ἐν οὐρανῶν
 ταῖς ἀγγέλοις καὶ ἐκκλήσια τοῖς ἡμῶν θεολογίαις τὸν σφῶν ποιητῆν
 καὶ παρεπέμπεται τῶν ὄλων χερσὶν οὐρανῶν. οὕτως θεοῦ οἶος τε κατ'
 ἐξῆς ἐπίσταν. ὅτι δὲ σφ' ἡαλμῶδες οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ οὐκ ἡκοῦσιν
 καὶ ἐπὶ χερσὶν ἀνθρώπων οὐκ ἐπέβη, οὐτὰρ δὲ ταῦτα ἂ ἡτοί- 71
 μασιν ὁ θεὸς ταῖς ἀγγελῶν ἐπὶ τῶν ὄλων ἡμῶν καὶ γενεαῖν, οὐκ οὐκ καὶ
 μέγιστοι. πάντες ἀγγέλοις ἐν ἐπὶ πᾶσι καὶ μὴ ψυχῆ μὴ διακίπωμα ἐξομολογού-
 μενοι καὶ τὸν τοσοῦτον ἡμῶν ἀγγελῶν παρεπέμπεται ἀνεργημοῦν.

15—18 Hobe. 12. 22. 31 21—23 I Kor. 2. 9

ATERRBDM Σ αβδ καὶ 88. 17

1 ἄν ATERR δρ T: δρ EBD δρ M | 2 τῆς² αὐτῆς T: R. τῆς ψυχῆ-
 Schw | 3 ἡρώδης ἐπίσταν R | 7 σ' παρεπέμπεται θεοειαστήριον Tm | 8 δ'
 BD | 9 παρεπέμπεται T: R | 11 τῶν ἐπίσταν ATERRBDM τὸν ἐπίσταν M
 αἰσῆσι τοῦ Te αἰσῆσι R | 12 καὶ δ' T: R | τοσοῦτον ταύτην ἡν α' T:
 ὁ τοσοῦτον καὶ αὐτῆν τῆν ἑρ | 13/14 ἀγῶν τῆς κτίσεως τῶν τε ἐπὶ γῆς
 λογικῶν ζῴων ATERRBDM πάντων λογικῶν ζῴων τῶν ἀπὸ πᾶσιν τῶν κτίσιν
 κτίσιν D: BD | 14 ἐπίσταν BD | δ' BD δ' M αὐτῶν Σ τε ATERR | 16 ἐ-
 πειπέμπεται Σ M | 18 παρεπέμπεται BD | 19 τῶν BD¹ corr. D¹ | 20 αὐτῶν
 F: EBD: Σ αὐτῶν A αὐτῶν M ἐπὶ αὐτῶν T: T¹ nuleserlich | τε τὸ M | 21 ἐρ-
 πυλι ὡς ἐπὶ ἐπιπέμπεται δ' M | αὐτῶν R: corr. R: | 23 ἡδὲ ATERR δὲ BD
 25 τῶν BD | ἀποπερραμμένην T: ERM διακίπωμα D διακίπωμα AT: T: B
 26 τοσοῦτον H: ἐπιπέμπεται M τοσοῦτον D τῶν τοσοῦτον ATERR

- τὸν εὐλατιέοντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν, τὸν ἰώμενον
 πάσας τὰς νόσους ἡμῶν, τὸν λετρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν
 ζοὴν ἡμῶν, τὸν στεφανοῦντα ἡμᾶς ἐν ἐλλείει καὶ οἰκτιρμοῖς,
 τὸν ἐπιπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν, ὅτι οὐ
 5 κατὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν οὐδὲ κατὰ τὰς
 ἀνομίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν, ὅτι καθ' ὅσον ἀπέχουσιν
 ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἐς ἡμῶν τὰς ἀνομίας
 ἡμῶν· καθὼς οἰκτεῖρει πατὴρ υἱὸς αὐτοῦ, ὥκτεῖρευσεν
 10 κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν, ταῦτα καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν
 10 ἔξῃς ἅπαντα χρόνον ταῖς μηνύμασι ἀναζωοποροῦντες, ἕτω καὶ τῆς
 παρούσης παρηγόρευσις καὶ τῆς φαιδρᾶς ταύτης καὶ λεπτοσύτης
 ἡμέρας τὸν αἴτιον καὶ παρηγοριόχην νόπτω καὶ μεθ' ἡμέρας διὰ
 πάσης ὥρας καὶ δι' ὅλης ὥς εἰπεῖν ἀναπνοῆς ἐν τῷ προσορόμενοι,
 15 μεγάλη διαθέσεως φωτῆ καδικελευόμεν, ὡς ἐν ἑπὶ τὴν αὐτοῦ
 μάνδραν ἐς τέλος ἡμᾶς σχεπέζων διεσφάζοιτο, τὴν παρ' αὐτοῦ βα-
 βεύων ἀραργῆ καὶ ἀσεβστον αἰωνίαν εὐφρόνην ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 σωτῆρι ἡμῶν, δι' οὗ αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν
 αἰῶνων, ἀμήν.
- 20 *Ἔφε· δι· λοιπὸν καὶ τῶν βασιλικῶν διατάξεων Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου 5 1*
ταῖς ἐξ τῆς Ῥωμαίων φωνῆς μεταληφθεῖσαι κομπραιῖς παραθόμεθα.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΕΚ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΓΛΩΤΤΗΣ
 ΜΕΤΑΛΗΦΘΕΙΣΩΝ

- Ἦδη μὲν πάλαι σκοποῦντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας οὐκ ἀνομιάν 2
 25 εἶναι, ἀλλ' ἐνὸς ἐκείστου τῆ διανοῆς καὶ τῆ βουλήσει ἐξασίαν δοτέον τοῖ τῆ θεῖα
 πράγματι τιμειεῖν κατὰ τὴν αὐτοῦ προσείρεση ἐκαστον, *κεκλιέζουμιν τοῖς τε*

1—9 Psalm. 102, 3—5, 10, 12, 13 — 15—16 vgl. Ioann. 19, 16

ATERBDMΣ

1 *εὐλατιέοντα* M | *πάσαις* ABDΣ > TERM | 3 *ἔλλει* B *ἐλλείει* D
οἰκτιρῶ BD | 4 *ἐπιπιπλῶντα* M | 5 6 *ἀνομίας — ἀμαρτίας* D | 9 *κατὰ*
 > E1 + Ee | 9/10 *τὸν — ἅπαντα χρόνον* BDM *τοῦς — ἅπαντας χρόνους*
 ATER | 12 *καὶ τὸν αἴτιον καὶ* M | *παρηγοριόχην* M | 14 *ὅλη* BDΣ
ὅλης ATERM | 18 *σοι* ATERBD *σο* MΣ | *δι' οὗ αὐτῷ* ATERΣ *σο* BD
μεθ' οὗ σοι M | *σύμπαντας* > BD | 18 19 *τῶν αἰῶνων* > BDΣ

20 — S. 891, 20 [ATERM, fehlt in BDΣ.1] aus der früheren Ausgabe eingesetzt.
τῶ ἐφ' ἐξῆς ταῦτα βασιλικά ἐξ διατάγματα ἐν ἄλλοις ἐπιτροφείοις οὐκ εἰδέναι Tr

20, 21 *ἔφε* — *παραθόμεθα* > M | 24 *E E* | *πάλαι* AT1 *πολλὰ* Tr
 ERM, Tem gefilgt | *ἀνομιάν* r auf Rasur Tr | 25 *τῆς* TERM > A

26 *προσείερα* TrR | nach *κεκλιέζουμιν* ist etwas gestrichen

Χριστιανῶν, τὰς κινήσεις καὶ τῆς θρησκείας τῆς ἐκείτων τὴν πλῆθιν φιλάττειν· καὶ οὕτως, πολλοὶ καὶ διάφοροι αἰρέσεις ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀντιγραφῇ, ἐν ᾗ τοῖς αὐτοῖς **3** πικρὰ ἔφη, ἢ κακίῃ ἐξουσία, ἐδόκουν προστεθεῖσθαι σαφῶς, τυχὸν ἴσως τινὲς αὐτῶν μὴ ὀλίγων ἀπὸ τῆς τοιαύτης παραφιλιάσεως ἀπεχρούοντο. ὁπότε ἐντυχὸς **4** τῆς Κοινοκλήτου ὁ Αἰγύσιος καὶ ὁ Δικίντιος ὁ Αἰγύσιος ἐν τῇ Μεδιολάνῳ ἐκλήθεισαν καὶ πάντα ὅσα πρὸς τὸ λευτελεῖς καὶ τὸ χρήσιμον τῷ κοινῷ διέφερον, ἐν ζήτησι λόγων. ταῦτα μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἕτινα ἐδόκει ἐν πολλοῖς ἴπασιν ἐπισημῶς εἶναι. μᾶλλον δὲ ἐν πρώτοις διατάξει ἐδογματίσασμεν. οἷς ἢ πρὸς τὸ θεῖον εὐδὸς τε καὶ τὸ σίμας ἐπέχειτο. ταῦτ' ἔστιν. ὅπως δώμεν καὶ τοῖς Χριστιανοῖς καὶ αἰσῶν ἐπιθέσαν αἰρέσει τοῦ ἀπολοῦθῆν τῇ θρησκείᾳ ἢ δὲν βουλιθῶσιν. ἴσως ὅ τι ποιῆ εἶναι θεοῦ καὶ οὐρανόθεν πράγματος, ἡμῶν καὶ πᾶσι τοῖς ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν διάγειναι εἰμῶντες εἶναι δευθῆ. τούτῃ ταύτην τὴν [ἡμε- **5** τέραν] βούλησιν ἰγναιῶν καὶ οὐρανόθεν λογισμῶν ἐδογματίσασμεν. ὅπως μηδὲν παρτελεῖς ἐξουσίᾳ ἀνομιᾶς ἢ τοῦ ἀπολοῦθῆν καὶ αἰρεῖσθαι τὴν τῶν Χριστιανῶν παραφιλίαν ἢ θρησκείαν ἐκείτω, ἢ ἐξουσίᾳ δοθεῖ τοῦ διδόνα ἐκείτω τὴν δύνανται ἐν ἐκείνῃ τῇ θρησκείᾳ, ἢ ἐκείτω ἐκείτω ἐρμῶντες νομίζει. ὅπως ἡμῶν δευθῆ τὸ θεῖον ἐν πᾶσι τῇ θῆμον σποδῆν καὶ καλοκαρῆθῆν παρῆσαν ἕτινα οὕτως **6** ἐρμῶντες ἡμῶν ἀντιγράψαι ἐκείτωθεν ἢ, ἢ ἀμφοτέρωθεν παρτελεῖς τῶν αἰρέσεων,

4 von ὁπότε an — S. 887. 4 der lateinische Text bei Lactant. de mortif. persecut. 48

ATERM

2 πολλὰ ATERM καὶ πᾶσι T¹ | **3** συγχροῖθῃ T¹ corr. TcTr | ἀσαφῶς TrR | τυχὸν καὶ ἴσως T¹ | **4** ἀπεχρούοντο T¹ERM ἀπεχρούοντο AT¹ | **5** καὶ ὁ — Αἰγύσιος Σ·E | καὶ ὁ R | μεδιολάνων auf Rasur Tr, Tem getilgt | **6** man verlangt παρεπιθέσθαι, *commissarius* Lact | **7** ἴσασιν M | ἐκείτω M | ἐν πολλοῖς ἴπασιν] statt *pluribus hominibus* las der Übersetzer *pluribus animabus* | **10** αἰσῶν M | **11** θεοῦ καὶ οὐρανόθεν TER θεοῦ καὶ οὐρανόθεν A *quod quidem diuinitas in sede caelesti* Lact HS | **12/13** *hoc consilium* Lact τὴν ἡμετέραν βούλησιν TERM τὴν βούλησιν τὴν ἡμετέραν A | **14** ἀνομιᾶς ἢ AT¹R ἀνομιᾶς ἢ T¹ ἀνομιᾶς ἢ M ἀνομιᾶς ἢ E | **14—16** τοῦ ἀπολοῦθῆν — θρησκεία durch Dittographien und Correcturen entstellt, besonders αἰρεῖσθαι ist verächtlich. ferner ἐκείτω τε ἐξουσία δοθεῖ, ἢ θρησκείαν ∞ ἐν ἐκείνῃ τῇ θρησκείᾳ: vgl. Lact. *qui [quin Schw] uel obseruationi Christianorum uel ei religioni mentem suam dederat [dederet Baluze] quam ipsi sibi aptissimam esse sentiret* | **15** παραφιλίαν T¹ corr. TcTr | θρησκεία darauf Rasur von 7 Buchstaben T¹ ἢ θρησκεία T¹ ἢ θρησκεία M | ἐκείτω τε durch Rasur in ἐκείτω τε corr. M | **16** καὶ οὐρανόθεν durch Rasur corr. ERM καὶ οὐρανόθεν AT¹ | **17** nach τὸ θεῖον + *cuius religioni liberis mentibus obsequimur* Lact | **17/18** ἕτινα ... ἀντιγράψαι] *quare scire dicationem tuam* Lact

αἰτινες τοῖς προτέροις ἡμῶν γράμμασι τοῖς πρὸς τὴν σὴν καθοσίωσιν ἀποσταλείσι
 περὶ τῶν Χριστιανῶν ἐρέχοντο καὶ ἵτινα πάνν σκαῖά καὶ τῆς ἡμετέρας προαίτητος
 ἀλλότρια εἶναι ἐδόκει, ταῦτα ἐφαιρεθῆ καὶ τὸν ἐλευθέρως καὶ ἀπλῶς ἕκαστος
 αὐτῶν τῶν τὴν αὐτὴν προαίρεσιν ἐσχηκότων τοῦ φιλάττειν τὴν τῶν Χριστιανῶν
 5 θρησκείαν ἄνευ τινὸς ὀχλήσεως τοῦτο αὐτὸ παραφιλάττοι. ἵτινα τῇ σὴ ἐπιμελείῃ
 7 πληρέστατα δηλώσῃ ἐδογματίσαμεν, ὅπως εἰδείης ἡμῖς ἐλευθέρως καὶ ἀπολελυ-
 μένῃν ἔξουσίαν τοῦ τιμελεῖν τὴν ἐαυτῶν θρησκείαν τοῖς αὐτοῖς Χριστιανοῖς δε-
 δοκένα. ὅπερ ἐπειδὴ ἀπολελυμένως αὐτοῖς ἐφ' ἡμῶν δεδωροῦσθαι θεωρεῖ ἢ σὴ
 8 καθοσίωσις καὶ ἑτέροις δεδούσθαι ἔξουσίαν τοῖς βουλομένοις τοῦ μετέρχεσθαι τὴν
 10 παρατήρησιν καὶ θρησκείαν ἐαυτῶν, ὅπερ ἀκολούθως τῇ ἡσυχίᾳ τῶν ἡμετέρων
 καιρῶν γίνεσθαι φανερόν ἐστιν, ὅπως ἔξουσίαν ἕκαστος ἔχη τοῦ ἀρεῖσθαι καὶ τι-
 μελεῖν ὅποιαν δὲν βούληται [τὸ θεῖον]. τοῦτο δὲ ἐφ' ἡμῶν γέγονεν, ὅπως μη-
 δεμιγ τιμῇ μηδὲ θρησκείᾳ τινὲ μεμεώσθαι τι ἐφ' ἡμῶν δοξοῖ. καὶ τοῦτο δὲ
 9 πρὸς τοῖς λοιποῖς εἰς τὸ πρόσωπον τῶν Χριστιανῶν δογματίζομεν, ἵνα τοῖς τό-
 15 ποῖς αὐτῶν, εἰς οὗς τὸ πρότερον συνέρχεσθαι ἔθος ἦν αὐτοῖς, περὶ ὧν καὶ τοῖς
 πρότερον δοθεῖσιν πρὸς τὴν σὴν καθοσίωσιν γράμμασιν τίποσ ἕτερος ἦν ὀρισμένως
 τῷ προτέρῳ χρόνῳ. [ἦν] εἴ τινας ἢ παρὰ τοῦ ταμίειον τοῦ ἡμετέρου ἢ παρὰ τινος
 ἑτέρου φαῖνοιτο ἡγοραζότες, τοῖτους τοῖς αὐτοῖς Χριστιανοῖς ἔνευ ἀρχιερίῳ καὶ

ATERM

23 καὶ ἵτινα — εἶναι und ταῦτα ἐφαιρεθῆ καὶ interpolirt, der ursprüngliche
 Text lautete einfach ἐρέχεσθαι ἐδόξον vgl. 884, 3 und *amolis ... condicimibus*
quae prius scriptis ad officium tuum datis super Christianorum nomine (conti-
neri) uidebantur, nunc libere ac simpliciter etc. Lact | **3** καὶ² TERM τε καὶ
 A ἀπλῶς RM γφ ἀπλῶς TcmE¹m *simpliciter* Lact ἀπλιανῶσ AT¹E¹

4 αὐτῶν τῶν TER *eorum qui* Lact αὐτῶν M τῶν A | **5—8** ἵτινα — δεδοκένα
 Doublette zu S. 884, 17—**5** ἵτινα — παραφιλάττοι, auch bei Lactanz vorhanden

89 verwirrt; entweder ist S θεωρεῖς, συνορᾷ zu schreiben oder 10 11 ὅπερ
 und γίνεσθαι zu streichen; vgl. *quod cum isdem a nobis inultum esse peruidens,*
intellegit dicatio tua etiam aliis religionis suae uel obseruantiae potestatem simi-
liter apertam et liberam pro quiete temporis nostri esse concessa(m) Lact. Im
 echten Text muss umgekehrt aus der allgemeinen Toleranz die den Christen zu-
 kommende gefolgert sein | **10** τὴν θρησκείαν τὴν R | **11** ἀίρεσθαι M

12 ὅποιαν Schw ὅποια T¹ER ὅποια Tr ὅποι M ὅποῖον A vgl. *at in colenda quod*
quisque diligeret, habeat liberam facultatem Lact HS *quod* und *diligeret* ver-
 dorben | βούλοιο Tr | τὸ θεῖον ERM θεῖον AT¹ θρησκεία τιμᾶν τὸ θεῖον
 Tr, falscher Zusatz | **16** τίποσ ἕτερος] *certa . . forma* Lact | **17** τῷ προ-
 τέρω χρόνῳ falsch vom Übersetzer zum Relativsatz gezogen, vgl. *si eodem loca*
... de quibus . . certa antehac forma fuerat comprehensa, priore tempore aliqui
... uidentur esse mercati Lact | ἦν³ streicht Schw nach Lact | **18** φαί-
 ρονται T¹ corr. T¹ oder Tc

1000 αὐτοὶ καταλείψουσιν τῆς τιμῆς, ἐπεστεθεισῆς [δίχα] πάσης ἀμελείας καὶ ἀμφι-
 ραλίᾳ, ἀποκαταστήσουσι, καὶ εἰ τιναὶ κατὰ δόξον τεργάζοντο εὐληγότες, τοὺς
 αὐτοὺς ἴσους ἕως ἢ τοῖς αὐτοῖς Χριστιανῶσι τὴν ταχίστην ἀποκαταστήσωσιν
 10 αὐτοῖς, ὅτι ἢ αὐτοὶ ἢ ἡμετέροις τοὺς αὐτοὺς τόποις ἢ οἱ κατὰ δωρεὰν εὐληγότες
 11 αὐτοῖς εἰ, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καλοκαρθερίας προσέλθουσι τῷ ἐπὶ τόπων ἐπάρχῳ
 δικάζοντι, ἕως καὶ αὐτῶν διὰ τῆς ἡμετέρας χρηστότητος πρόνοιαι γένηται. ἕτι
 πάντε τῷ σώματι τῶ τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ αὐτῶν διὰ τῆς σῆς σπουδῆς ἔγενε τιναὶ
 12 περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως δεήσει καὶ ἐπειδὴ οἱ αὐτοὶ Χριστιανοὶ οὐ μόνον ἐκείνους
 εἰς αἴτιον ἀποκαταστήσει ἕως εἶχον, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τόποις ἐσχηκέναι γνώσκοντα
 13 διαφέρουσι οὐδὲ πρὸς ἕκαστον αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς τὸ δίκαιον τοῦ αὐτῶν σώματος,
 τοῦτο ἴσθη τῶν Χριστιανῶν, τοῦτο πάντε ἐπὶ τῷ νόμῳ διὰ προσηγορίας, δίχα
 παντελῶς τιναὶ ἀμφισβητήσεως τοῖς αὐτοῖς Χριστιανῶσι, τοῦτο ἔστιν τῷ σώματι
 αὐτῶν καὶ τῆ συνόδῳ ἐκείσῳ αὐτῶν ἀποκαταστήσει καλεῖσαι, τοῦ προσηγο-
 ρίαι λογισμῶ ἀληθῶς γνήσιον, ἕως αὐτοὶ ὅτινα τοὺς αὐτοὺς ἔγενε τιμῆς,
 14 καθὼς προσηγορίας, ἀποκαταστήσει, τὸ ἐξήμιον τὸ ἐαυτῶν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας
 καλοκαρθερίας δικάζοντι, ἐν οἷς πᾶσι τῷ προσηγομένῳ σώματι τῶν Χριστιανῶν
 15 τὴν σπουδῆν ἀνεκτικῶς παρεσχῆν ἀγαθίαις, ἕως τὸ ἡμέτερον ζῆλον τὴν
 ταχίστην ἀποκαταστήσει, ἕως καὶ εἰ τοῦτο διὰ τῆς ἡμετέρας χρηστότητος πρό-
 νοιαι γένηται τῆς ζωῆς καὶ δημοσίας λογίαις, τοῦτο γὰρ τῷ λογισμῶ, καθὼς
 20 καὶ προσηγορίας, ἢ καὶ σαφῶς ἀπὸ ἡμῶν, ἢ ἐν πολλοῖς ἡδη προσηγορίας ἀπελευ-
 γάθηται, διὰ παντὸς τοῦ χρόνου βεβαίως διαμένει, ἕως δὲ ταῦτα τῆς ἡμετέρας 14

ATERM

1 δίχα streicht Lowth *postposita omni frustratione Lact* | 2—6 *qui etiam dono fuerunt consecuti, eadem similiter isdem Christianis quantocius reddant, etiam uel hi qui emerunt uel qui dono fuerunt consecuti, si putauerint, de nostra benignolentia aliquid uicarium postulent quo et ipsis per nostram elementiam con-*
sulatur Lact die von Missverständnissen nicht freie Übersetzung lässt sich nicht
 mit Evidenz verbessern | 3 ἕως ἢ Tc [T] unleserlich E ἕως ἢ M ἕως εἰ A
 ἢ ἕως ἢ TrR wohl falscher Zusatz | 4 οὕτως ὅς η M οὕτως ὅς-ε TrR οὕτως
 ἢ A, vielleicht soll οὕτως ὅς ἢ *ut omni ratione HS ut* wiedergeben, vgl. 11 ff.
 5 αὐτοῖσιν Tc | αὐτοῖσιν τι ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καλοκαρθερίας = *de nostra*
benivolentia aliquid postulent > προσέλθουσι τοῦ ἐπὶ τόπων ἐπάρχῳ δικάζοντι
 (*uicarium postulent* missverstanden) Doublette | 6—8 ἕτινα — δεήσει Doublette
 zu II IV ἢ οἷς πᾶσι — ἀγαθίαις: beide bei Lactanz vorhanden | 7 σώματι τῶν
 Dindorf ? *συνεμίαι* ATER *σώματι* M | 11 τῶν Χριστιανῶν, *ecclesiarum* Lact
 ὄν M | 12 παντελῶς Schwegler *παντελοῦς* II *citra ullam prorsus ambiguitatem*
uel controuersiam Lact | 13 αὐτῶν und ἐκείσῳ streicht Schw *id est corpori*
Christianitatis = *coram* Lact | ἀποκαταστήσει Schw | 15 ἀποκαταστήσει M
 21 διαμένει ATE *μένει* M *διαμένει* TrR | ταῦτα — S. 887, 1 ὅρος falsch
 Übersetzung von *huius sanctionis benignolentiae nostrae forma* vgl. 887, 3 4

νομοθεσίας καὶ τῆς καλοκάγαθίας ὁ ὄρος πρὸς γνόσων πάντων ἐνεχθήναι δεινῶς, προταχθέντα τοῦ σοῦ προστάγματος ταῦτα τὰ ἐγ' ἡμῶν γραφέντα πανταχοῦ προθεῖναι καὶ εἰς γνόσων πάντων ἀγαγεῖν ἀκόλουθόν ἐστιν, ἵνα οὕτως τῆς ἡμετέρας καλοκάγαθίας ἢ νομοθεσίας μηδὲν λαθεῖν δεινῶς.

5 **ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΤΕΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΑΤΑΞΕΩΣ ΗΝ ΑΥΘΙΣ ΠΕΠΟΙ-**
ΗΤΑΙ. ΜΟΝΗ ΤΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΗΝ ΔΩΡΕΑΝ ΠΕΙΘΟΣΘΑΙ
ΥΠΟΣΗΜΗΝΑΜΕΝΟΣ

Καὶς Ἀγγλῶν, τιμώτατε ἡμῶν. ἔστιν ὁ τρόπος οὗτος τῆς φιλοκαθίας τῆς ἡμετέρας, ὅστις ἐκείνη ἀπὸ δικαίῳ ἄλλοτρίῳ προσήκει, μὴ μόνον μὴ ἐνοχλεῖσθαι,
10 ἄλλὰ καὶ ἀποκαθιστῶν βούλεσθαι ἡμῶν. Ἀγγλῶν τιμώτατε. ὅθεν βούλομεθα ἢ 16
ὁλότως ταῦτα τὰ γραμματα ποιῆσαι, εἴ τινα ἐκ τούτων τῶν τῆ ἐκκλησίᾳ τῆ καθολικῆ τῶν Χριστιανῶν ἐν ἐξότιαις πόλεσιν ἢ καὶ ἄλλοις τόποις διέφερον καὶ κατέχοντο πῶν ἢ ἐπὶ πολιτῶν ἢ ἐπὶ τιῶν ἄλλων, ταῦτα ἀποκαταστήθῃναι παραχρῆμα ταῖς αὐταῖς ἐκκλησίαις ποιήσας. ἐπειδήπερ προσηρῆμεθα ταῦτα ἕως αἰ
15 αὐτῶν ἐκκλησίαις πρότερον ἐσχίκεσαν, τῷ δικαίῳ αὐτῶν ἀποκαταστήθῃναι. ὅπότε 17
τοῖντε συνορῶ ἢ καθορίσας ἢ σὴ ταύτης ἡμῶν τῆς καίσιμος σφαιροῦσιον εἶναι τὸ πρόσταγμα, σπουδάσων, εἴτε γῆραι εἴτε οἰκίαι εἴθ' ὅτιοιδήποτε τῷ δικαίῳ τῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν διέφερον. σφιλαντα αὐταῖς ἀποκαταστήθῃναι ὅς τάχιστα, ἕως ταύτῃ ἡμῶν τῷ προστάγματι ἐπιμελεστέων σε πισθόχρονον παρασχηζέται
20 καταμάσκειν. Ἐροῦσο, Ἀγγλῶν, τιμώτατε καὶ πισθότατε ἡμῶν.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΙ' ΗΣ ΣΥΝΟΛΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ 18
ΕΠΙ ΡΩΜΗΣ ΚΕΛΕΥΕΙ ΓΕΝΕΣΘΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ
ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΕ ΚΑΙ ΟΜΟΝΟΙΑΣ

Κωνσταντῖνος Σεβαστὸς Μιλιτιάδῃ ἐπισκόπῳ Ρωμαίων καὶ Μίσηος. ἐπειθὶ 315
25 τοῦτοιοι γάρτοι παρὰ Ἀγγλῶν τοῦ λιμπροτότου ἀσθαστότου τῆς Ἀρχιερέως πρὸς

21—S. 388. 20 Coll. Carthag. 3. 319 [Mansi IV 39] — 24—S. 388. 3 vgl. Coll. Carthag. 3, 216. 220. 316 [Mansi IV 227. 39]. Augustin. ep. 88

ATERM

1 ὁ TcERM > AT¹ | τῶν γνόσων M 2 προταχθέντα τοῦ σοῦ προστάγματος M προταχθέντα τοῦ σοῦ προστάγματος TE προταχθέντος τοῦ σοῦ προστάγματος TrR > A praecata programmae tuo Laet HS | τὰ ATr = TcERM

5 ζ E | ἐτέρας AM ἕτερον TER | 56 παλιότατα ATEM παλιώτατα R

6 διδόσθαι M | 7 ὑποσημαρῆμενος M ὑποσημαρῆμενοι ATER | 8 παλιῶν M

10 παλιῶν M | 11/12 τῆ καθολικῆ auf Basir R^o | 12 διέφερον Schw διαφερόντων Schwegler διέφερον καὶ H in der Übersetzung sind Participial- und Relativconstruction mit einander vertauscht 13 κατέχοντο M | 14 αὐταῖο

TERM αὐτῶν A | ποιήσας TrE corr. Tr | 15 πρότερον ἐκκλησίαι M | αὐτῶν M 17 πρῶγμα TrTr corr. Tr^o | 18 διέφερον Tr¹ durch Basir corr.

19 σε > M | 20 παλιῶν M 21 Z E 22 γνήσια καίτοι M

24 μάκρων M | 25 παλιῶν M

... αὐτῶν ἀποπέμψαν. ἐν οἷς ἐμάρτυρα Καίσιλιανὸν τὸν ἐπίσκοπον τῆς Λαο-
 ταρηνήσου πόλεως παρὰ τινὸν κολλήγων αὐτοῦ τὸν κατὰ τὴν Ἀφρικήν καθε-
 στώσαν ἐν κολλοῖς πράγμασι εὐθένησθαι, καὶ τοῦτο μοι βερὲ σφόδρα δοκεῖ τὸ
 1 καίτοι αὐτῶν ταῖς ἐπαγγελίαις, ἅς τῇ ἐμῇ καθουσίῳσι ἀθαιρέτως ἡ θεία πρόνοια ἐν-
 2 χρισίωσιν κἀκαίως πολλὴ πλῆθος λαοῦ. ὄχιον ἐπὶ τὸ φανιότερον ἐπιμένοντα εὐ-
 3 στωσθαι ὡς ἐν εἰ διχοστατοῦντα καὶ μεταξὺ ἐπισκόπων διαφορὰς ἔχειν. ἔδοξε 19
 4 αὐτῶν ἢ αὐτὸς ὁ Καίσιλιανὸς μετὰ δέξαι ἐπισκόπων τῶν αὐτῶν εὐθένην δοκοῦντων
 5 καὶ δέξαι ἑτέρον ὅς ἐν αὐτῷ τῇ ἐπιτοῦ δίκῃ ἀναγκαίως ἐπολάβοι, εἰς τὴν Ῥώμην
 6 πλὴ ἀπίνα, ἢ δέξαισε ἑμῶν παρόντων, ἀλλὰ μὴν καὶ Ῥετιζιον καὶ Ματέριον
 7 καὶ Μερίνον, τῶν κολλήγων ἑμῶν, ὅς τούτων ἕνεκεν εἰς τὴν Ῥώμην προσέταξε
 8 ἐπισπεύσαι, διηγήθῃ ἀκουσθῆναι, ὡς ἔν καταμάθετε τῷ σεβασμωτάτῳ νόμῳ ἁρ-
 9 μότητιν. ἵνα μόντοι καὶ περὶ πάντων αὐτῶν τούτων πληροεστῆτε διηγήθητε ἔχειν 20
 10 γνήσιον, τὰ ἀντίτυπα τῶν ἐγγράφων τῶν πρὸς με παρὰ Ἀνελίνου ἀποσταλέντων
 11 γράμμασιν ἐμοῖς ἐπιστάξας, πρὸς τοῖς προειρημένους κολλήγαις ἑμῶν ἐξέλεμνα
 12 αἰς ἐπιγυῶσε ἢ ἐμετέρῳ στεροότης δοκιμάσει ὄντινα καὶ τρόπον τὴν προειρη-
 13 μένην δίκην ἐπιμελέστατα διεκζητήσῃ καὶ κατὰ τὸ δίκαιον τεματίσαι. ὅπου
 14 μηδὲ τὴν ἐμετέραν ἐπιμύθειαν λαθάνει τοσαύτην με αἰδοῦ τῇ ἐνθέσῳ καθολικῇ
 15 ἐκκλησίᾳ ἐπορέμεν, ὡς μηδὲν καθόλου σχίσμα ἢ διχοστασίαν ἔν τινι τόπῳ βοῦλε-
 16 σθαι με ἑμῶς καταλαλεῖν. ἢ θεοῦ ἑμῶς τοῦ μεγάλου θεοῦ διαφιλᾷξει πολλοῖς
 17 ἔτσι, ἡμῶστα .

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΙ' ΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΤΕΙ ΔΕΥΤΕ- 21
 ΡΑΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ ΣΥΝΟΔΟΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΠΑΣΑΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ
 ΠΕΡΙΛΕΙΝ ΔΙΧΟΣΤΑΣΙΑΝ

Κωνσταντῖνος Σεβαστὸς Χριστῷ ἐπισκόπῳ Συρακουσίων. ἤδη μὲν πρότερον.
 25 ὅτε φιλῶς καὶ ἐνδικαστόρῳς τινὲς περὶ τῆς θρησκείας τῆς ἀγίας καὶ ἐπουρανίου

21 S. 890, 2 vgl. das Schreiben Constantins in Append. Optat. 3 [Corp. script. eccl. lat. 26, 204 ff.]

ΑΤΕΡΜ

1 καὶ καί/ ανὸν A¹ καὶ καίλιανὸν M¹ κιλανὸν T¹ κεκιλιανὸν A^c Tr ER καὶ
 καικιλανὸν M^c | 1/2 χαρταγενήσιον T durch Rasur, ER χαρταγεννησιῶν AT¹ M
 3 τῷ Tr | 4 εἰς A | ἀθαιρέτω M ἀθθαίρετος AT¹ ER ἀθαιρέτους Tr
 6 διαφόρον M | 7 καικιλανὸς M κεκιλιανὸς A, Tr auf Rasur, ER | αὐτῷ
 δοκοῦντων εὐθένην M | 9 ἀπίνα AT¹ ERM ἀπίνα μὴ ἀναβαλή Tr vgl. zu
 887, 12 und 889, 21/25 | Ῥετιζιον TERM [vgl. Optat. 1, 23] ἕτεριον A | μαρ-
 τῖνον M | 10 ἑμῶν Tr | 11/12 καταμάθετε εἰ τῷ — νόμῳ ἁρμόττει Tr
 13 ἐγγράφων τῶν ΑΤΕΜ ἐγγραφέων R | παλίνον M | 14 εἰρημένον R
 17 λαθάνει TR λαθάνειν ΑΕΜ | τοσαύτη M | 19 διαφιλᾷξει
 ΑΤΕΜ διαφιλᾷξει Rv | 21 Η Ε | 24 χρηστῶ A χριστῷ M | συρα-
 κουσῶν E

- δυνάμειος καὶ τῆς ἀφώσεως τῆς καθολικῆς ἀποδιότισσθαι ἤρξαντο, ἐπιτέμνεσθαι
 βουληθεῖς τὰς τοιαύτας αὐτῶν φιλονεικίας, οὕτω διατετιπώκειν ὅσπερ ἀποσταλέν-
 των ἀπὸ τῆς Γαλλίας τινῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτον κληθέντων ἀπὸ τῆς
 Ἀφρικῆς τῶν ἕξ ἐναντίας μοίρας καταλλήλως, ἐκστατικῶς καὶ ἐπιμόνως διαγωνίζο-
 5 μένων παρόντος τε καὶ τοῦ τῆς Ῥώμης ἐπισκόπου, τοῦτο ὕπερ ἰδοὶν κεννηθήσεται.
 δυνηθῆναι ἐπὶ τῆς παρονσίας αὐτῶν μετὰ πάσης ἐπιμελοῦς διαζήτησεως κατορθώσεως
 τυχεῖν. ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς συμβαίνει, ἐπιλαθόμενοι τινες καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἰδίας 22
 καὶ τοῦ σεβάσματος τοῦ ὀφειλομένου τῇ ἀγιοτάτῃ ἀφώσει, ἐτι καὶ τὴν τῆς ἰδίας
 ἔχθρας παρατείνειν οὐ παύονται, μὴ βουλόμενοι τῇ ἡδὴ ἐξενεχθείσῃ κρίσει συν-
 10 τίθεσθαι καὶ διορίζομενοι ὅτι δὴ ἴσα ὄλγοι τινὲς τὰς γνώμας καὶ τὰς ἀποφάσεις
 ἑατῶν ἐξηγεῖσθαι ἢ καὶ μὴ πρότερον ἁπάντων τῶν ὀφειλόντων ζητηθῆναι ἀκρι-
 βῶς ἐξετασθέντων πρὸς τὸ τὴν κρίσιν ἐξεργεῖσθαι ἴσως καὶ ἄλλως ἔσπευσαν,
 ἕκ τε τοῦτον ἁπάντων ἐκεῖνα συμβαίνει γενέσθαι, τὸ καὶ τοῦτον αὐτοῦς ἀδελφι-
 15 κῆν καὶ ὁμόφρονον ὀφειλόντας ἔχειν ὁμοψυχίαν ἀσχοῦς, μᾶλλον δὲ μισερῶς
 ἀλλήλων ἀποδιεστάναι καὶ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἄλλοτρίαις ἔχουσι τὰς ψυχὰς ἐπὶ
 τῆς ἀγιοτάτης θρησκείας ταύτης πρόφασιν χλεύης δίδόναι. ὅθεν προσηυχέον-
 μοι ἐγένετο, ἵπως τοῦτο ὕπερ ἔχουσι μετὰ τὴν ἐξενεχθείσαν ἡδὴ κρίσιν ἀεθιμότερον
 συγκαταθέσει πεπαύσθαι, ἂν γὰρ ποτε δυνηθῆναι πολλῶν παρόντων τέλοισι τυχεῖν.
 ἐπειδὴ τοίνυν πλείστον ἐκ διαφόρων καὶ ἀμειβῆτων τόπων ἐπισκόπους εἰς τὴν 23
 20 Ἀρεταλησίον πόλιν εἶσω Καλαρῶν Ἀγχιόστον συνελθεῖν ἐκελεύσαμεν, καὶ σοὶ 314
 γράψαι ἐνομίσαμεν ἵνα λαβὼν παρὰ τοῦ λαμπροτάτου Αἰαρωσιανοῦ τοῦ ζου-
 ρήκτορος Σικελίας δημόσιον ὄρημα, συζέξας σεαυτῷ καὶ δύο γ' ἴνας τῶν ἐκ
 τοῦ δευτέρου θρόνον. οὓς ἂν σὲ αὐτὸς ἐπικέξασθαι κρίνης, ἀλλὰ μὴν καὶ τρεῖς
 παῖδας τοῖς δυνησομένοις ὑμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπιμετήσασθαι παραλαβόν. εἶσω
 25 τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπὶ τῷ προσηυχημένῳ τόπῳ ἀπάντησον, ὡς ἔν δὴ τε τῆς οὐ- 24
 στερορότητος καὶ διὰ τῆς λοιπῆς τῶν σιγιόντων ὁμοψυχίας καὶ ὁμόφρονος συνείσεως
 καὶ τοῦτο ὕπερ ἄχρι τοῦ δεῦρο φάτως δι' ἀσχοῦς ἴνας ζυγομαχίας παραμεμένη-
 κει, ἀκοσθέντων πάντων τῶν μελλόντων λεχθήσεσθαι παρὰ τῶν γὰρ ἂν ἀλλήλων
 διεστώτων, οὕσπερ ὁμοίως παρεῖναι ἐκελεύσαμεν, δυνηθῆναι εἰς τὴν ὀφειλομένην

A TERM

- 1 ἄρξαντα M | ἐπιτέμνεσθαι TER ἐπιτεμίεσθαι AM | 2 βουληθεῖς A.
 T durch Rasur, R βουληθεῖς εἰς T¹EM | διατετιπώκειν E διατεπώκειν ATRM
 9 ἡδὴ ἐξενεχθείση ATER διεξενεχθείση M γο τῇ διεξενεχθείση Tem E¹m R¹m
 9/10 συντίθεσθαι A συντεθεισθαι TERM | 11 ἢ ATER εἰ M | 14 μισερῶς
 TrER, Te getilgt | 15 ἔχουσι M | 18 καὶ AM καὶ TER | δυνηθῆναι
 Tr | παρον M | 20 ἀρεταλησίον AT¹ corr. Tem | 21-22 ζουρήκτορος
 Valois ζουτήκτορος ATE ζουτίκτορος RM | 25 διὰ τε ATER δὲ διὰ M
 26 ὁμόφρονος A, σ auf Ras. Rv ὁμοφρόνον TEM 29 οἴπερ M

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΔΙ΄ ΗΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΣΤΩΤΑΣ 7 1
 ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΠΑΣΗΣ ΑΠΟΔΕΥΣΘΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ
 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΤΕΙ

Καὶ οὖν, Ἀγγέλιε, τιμώτατε ἡμῖν, ἐπειδὴ ἐκ πλείωνον πραγμάτων φαίνεται
 5 παρεξουθενηθεῖσαν τὴν θεομακρίαν, ἐν ἧ ἡ κοινότης τῆς ἀγιοπάτης ἐπονομασίων
 αἰδοῦς φιλάττεται, μεγάλους κινδύνους ἐνηροχίαι ταῖς δημοσίαις πράξεσιν αὐτῶν
 τε ταύτων ἐνθέσμως ἐναλλήλως καὶ φελοτομῶν μέριστην ἐντυχίαν τῷ Ῥω-
 μαϊκῷ ὀνόματι καὶ σέμασι τοῖς τῶν ἀνθρώπων πράξεσιν ἐξείρεται ἐδαμο-
 νίαν παρεσχηκίαι, τὸν θεῖον ἐνεργεσιῶν τοῦτο παρεχονσῶν, ἴδοξεν ἐκείνους
 10 τοὺς ἄνδρας τοὺς τῇ θεοειρομῶν ἀγίωτη καὶ τῇ τοῦ νόμου τοῖτον παρεδοῖς τὰς
 ἐπιχεσίαις τὰς ἐξ αὐτῶν τῇ τῆς θείας θεομακρίας θεομακρίας παρεχοντας τὸν κα-
 μάτων τῶν ἰδίων τὰ παθῆλα κομίσασθαι. Ἀγγέλιε τιμώτατε, ὁπόσοι ἐκείνους 2
 τοὺς εἶσο τῆς ἐκαστίας τῆς σοι πεπιστευμένης ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἡ Καί-
 κλιανὸς ἐγείσθηκεν, τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπιχεσίαν τῇ ἀγίᾳ τῆς θεομακρίας παρεχοντας,
 15 ὁπόσοι κληρικοὺς ἐπονομάξωιν αἰδοῦσιν, ἀπὸ πάντων ἡλαξ ἔπιως τῶν λειτουργ-
 ρίων βούλομαι ἀλειτοργήτους διαφραχθῆναι, ὅπως μὴ διὰ τιος πλάνης ἢ ἐξο-
 λισθήσεως ἡρωσῶν ἀπὸ τῆς θεομακρίας τῆς τῇ θεομῶν θεοειρομῶν ἐπιχονται,
 ἀλλὰ μᾶλλον ὅνευ τινὸς ἐνοχλήσεως τῷ ἰδίῳ νόμῳ ἐξελκροτῶνται, ὧνευ με-
 20 ρίστην περὶ τὸ θεῖον λατρεῖαν ποιουμένων πλείστον ὅσον τοῖς κοινοῖς πράξεσιν
 συναίσωιν δοκεῖ. Ἐρωσο, Ἀγγέλιε, τιμώτατε καὶ ποθεῖνῶτατε ἡμῖν.

Τοιαῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ἡ θεία καὶ οὐράνιος τῆς τοῦ σοτήρος E 8 1
 ἡμῶν ἐπιχεσίαις ἐδοσεῖτο χάρις, τοσαῦτη τε ἅπασιν ἐνθρώποις
 ἀγαθῶν ἀφρονία διὰ τῆς ἡμετέρας ἐρωταρεῖτο εἰρήνη, καὶ
 ὅδε μὲν τὸ καθ' ἡμᾶς ἐν ἐρωσύναις καὶ παρηγορίαις ἐτελεῖτο

1—20 vgl. zu SS7, 21—SS8, 3

ATERM

1 I E | 4 καὶ οὖν M | φαίνεται M | 5 τῆς ἀγιοπάτης ἐπονομασίων
 das Substantiv fehlt, Constantin kann *divinitatis* oder *ueritatis* oder *providentiae*
 geschrieben haben, *δυναμειως* Wendland nach SS9, 1 | 11 ἐαντῶν A | 12 παν-
 ἄνε M | 5 A | 13 14 καί κλιανὸς T καί κλιανὸς ATERM | 14 ἐαντῶν
 A | 15 ἐπ' ὀνομάξωιν M | 15 16 λειτουργῶν M | 16 ὁ παρεχόμενος ὡς
 ἀληθὸς ἐκκλησιαστικὴν βασιλείαν Tm | 17 θεομῶν M | 18 ἐξελκροτῶνται
 TeER ἐπιχεσιῶνται M ἐξελκροτῶνται AT | 19 ὅσον ὅσιν aus ὅσιν corr., am
 Anfang der Zeile R | 20 καὶ οὖν M

ATERBDMΣA

21 E Σ 892, | Z A I J E | ὅσιν ATERM Σ·BD | 22 ἐρωσύναις T

αὐτῶν ἡρώδης τῶν μισοκόλων φθόνῳ τῶν τε γιλοπονήρων δαίμονι φορη- 2
 τας ἢ τῶν ἀρρημίτων θία. ὥσπερ οὖν οὐδὲ Αικωνίῳ πρὸς σόφρονα
 φορητῶν ἐπέχραται ἀτέροχη τὰ τοῖς πρόσθεν δεδηλωμένοις τυ-
 πάντοισι συμβεβηκότα· ὅς ἐν γερομένης τῆς ἄρχῆς αὐτῷ βασιλέως τε
 μεγάλου Κοροσσητίου δευτερείου τιμῆς ἐπιγεμβοίας τε καὶ συγγε-
 νείας τῆς ἀνοστήτου ἡξιωμένους, μιμήσεως μὲν τῆς τῶν καλῶν ἀπει-
 μιτέτητο, τῆς δὲ τῶν ἀσεβῶν τυράννων μοχθηρίας ἐξήλου τὴν
 κεκοιροσίαν, καὶ ὦν τοῦ βίου τὴν καταστροφὴν ἐπέιδεν αὐτοῖς ὀφ-
 θεύμοις, ταύτων ἔπειθει τῇ γνῶμῃ μᾶλλον ἢ τῇ τοῦ κρείττονος 3
 ἐμμένειν γίλις τε καὶ διαθείσει ἡρεῖτο. διασθονηθείς γέ τοι τῷ 3
 παρενεργῆτη, πόλιμον δυσεγῆ καὶ θεινότετον πρὸς αὐτὸν ἐκφέρει.
 οὐ γένεως νόμων γενομένου, οὐχ ὀρκωμοσιῶν οὐχ αἵματος οὐ συν-
 θηκῶν μνήμην ἐν διαροῖς λαβόν. ὁ μὲν γὰρ αὐτῷ οἷα πανάγαθος 4
 βασιλεὺς ἐνόησε παρέχων ἀληθοῦς σύμβολα, συγγενείας τῆς πρὸς
 αὐτὸν οὐχ ἐφθόνησεν γάμων τε λαμπρῶν ἀδελφῆς μετουσίαν οὐχ
 ἀπιρηήσατο, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκ πατέρων ἀγενεῖας βασιλικῆς τε ἀνέ-
 κειθεν αἵματος κοινοῦν γενέσθαι ἡξίωσεν τῆς τε κατὰ πάντων
 ἀπολαύειν ἄρχῆς οἷα κηδεστῆ καὶ συμβουλῆ παρέχεν τὴν ἐξουσίαν,
 οὐχ ἕλαττον μέρος τῶν ἐπὶ Ῥωμαίους ἐθνῶν διέπειν αὐτῷ καὶ διοι- 5
 ζαῖν κεχαρισμένος. ὁ δ' ἔμπαλιν τοῦτοις τάραντία διεπράττετο. 5
 παρτοῖας ὀσημέθαι κατὰ τοῦ κρείττονος μηχανὰς ἐπιτεχνόμενος
 πάντας τε ἐπινοῶν ἐπιβουλής τρόπους, ὥς ἂν κεκοῖς τὸν ἀνεργῆτην
 ἐμμένοντο. τὰ μὲν οὖν πρότα περὶόμενος τὴν σὺσκενήν ἐπι-
 κροῦσιν, γίλις εἶναι προσποιεῖτο, δόλος τε καὶ ἀπάτη πλειστάκις 6
 ἐπιθέμενος ὅσῳτα ἂν τυχεῖν τοῦ προσδοκωμένου ἤλπισεν· τῷ δὲ 6
 ἄρα ὁ θεὸς ἦν γίλις κηδεμόν τε καὶ γέλαξ, ὅς αὐτῷ τὰς ἐν
 ἀποροῇ καὶ σκότει μηχανομήνας ἐπιβουλάς εἰς φῶς ἄγον διή-

1 S. 894, 1 vgl. Vit. Const. 30, 22—31, 10

ATERBDMΣΓ

1 τῶν ATERBDMΣ τῶν τῶν T τῶν E 12 φορητῶν R Vit. Const.
 30, 23 | 5 α > BD | 7 ἐξήκειν E¹, durch Rasur corr. | 10 ἐμμένειν
 > B¹ + Bem 11 πρὸς αὐτὸν ATERM Vit. Const. 30, 30 κατ' αὐτοῦ BD
 13 λαβόν ATERM Vit. Const. 31, 1 μέλων BD | αὐτῶν BD¹ αὐτῶν Dr 16 ἐκ
 αὐτῶν ἐκατίσθαι M ἀγενεῖας TemERBD συγγενείας AT¹MΣ Vit. Const.
 31, 2 17 α| γ M 18 ἀπολαύειν ABD Vit. Const. 31, 4 βασιλείαν
 TERM | αὐτῶν κηδεστῆ οὐχ ἐφθόνη M | 21 παρτοῖας T¹E¹, durch Rasur
 corr. TE | 22 ἀνοστήτου ATERM Vit. Const. 31, 7 περὶόμενος BD 23 IB
 26 α| οὐ ATERMΣ ἀνοῦ BD αὐτῶ ABDMΣ αὐτῶ TER

Igitur cum tali simplicitate ecclesiarum gloria apud deum hominesque proficeret et imago quaedam caelestium haberetur in terris, super omnia quoque religiosus princeps Constantinus exultaret in talibus ac per dies singulos fide et religione crescens inexplebili gaudio de ecclesiarum profectibus repleteretur, sacerdotibus etiam dei non credebatur sufficere, si se aequalem praeberet, nisi eos et longe praeferret et ad imaginem quandam veneretur divinae praesentiae, cumque pro his omnibus non iam ut imperator, sed ut pater coleretur a cunctis, non tulit infelix invidia vel nostrorum pacem laetis successibus crescere vel illius erga nos studia inquassata durare. etenim Licinius, qui primo quasi probitate morum et vitae integritate ac merito virtutum non solum ab eo in societatem regni fuerat adscitus, verum et in propinquitatem ex coniunctione susceptus, sororem namque Constantini in matrimonium acceperat, videns imperatorem non tam vi et metu quam amore et religione omnibus imperare atque in summa veneratione cunctis esse mortalibus et praecipue Christianis, humano vitio pulsatus, immo inhumana invidiae clade percussus occultis insidiis primo decipere egregium principem parat, idque quam maxime per familiares ac ministros molitur. sed ille nihil quidem de eius dolis ac fraudibus suspicatus, tamen quia totus erat confidens in deo, ad omnia se illo signo, quod ei caelitus

NPOF

15 cunctis NOF omnibus P 17 percussor N percussus O 20 tutus P

ἰσχυρῶς τοσαύτων ἀρετῆς τὸ μέγε τῆς θεοσεβείας ὅπλον πρὸς
 αὐτοῦ ἀπὸ χυρῶν. οὐκίαις δὲ γενεακῆν σωτηρίας ἰσχυρί. ᾧ δὴ πε-
 γρησθέντος ὁ θεοφιλέστατος ἡμῶν βασιλεὺς τὰς τοῦ δεσπυνομένου
 πολεμολόγους ἐπιβουλὰς διεδίδρασκεν. ὁ δὲ τὴν λαθροσίαν οὐκ ἐνὶ
 5 αἰετῶν ἀσθενεῖς ἴσως κατὰ γνώμην αὐτῶ χωροῦσαν. τοῦ θεοῦ πάντα
 ὄλονται καὶ ἀφαινοῦσθαι τῷ θεοφιλεῖ βασιλεῖ κατάφωρα ποι-
 οῦντο. οὐκίαις οὐκίαις τε ὄν ἐπιζυγῶντο. προσηλὴ πόλεμος αἰρε-
 τικῆ. ὁμοίως δὴτε Κορδαντινῶν πολεμῶν διαγροῦς. ἤδη καὶ κατὰ 8
 τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων. ὄν ἡπίστατο σέβειν αὐτόν. παρατάττεισθαι
 ὄνομα. κἀπειτα τοὺς ἕπ' αὐτῶ θεοσεβείας. μηδὲν μηδ' ὄλος πό-
 ποτι τὴν ἀσχηρῶν αὐτοῦ λατρυῶν διεθεμένους. ἡρόμε τέως καὶ ἡσυχῆ
 πολεμῶν ἐπιβέλλετο. καὶ τοῦτ' ἐπρεπτεν. θειοῦς ἀβλεπτεῖν
 9 ἕπ' τῆς ἡμέρας νεκρίας ἡμερασεύμενος. οὐτ' οὐν τὴν μνημῆν τῶν
 10 πρὸ αὐτοῦ Χριστιανῶν ἐκδιωξάντων πρὸ ὄφθαλμῶν ἔδειτο οὐδ'
 15 ὄν αὐτοῦ ὄλιγῶ καὶ τιμωρῶς δὲ ἄς μετῆλθον ἐσεβείας κατέστη
 ἀλλὰ γὰρ τοῦ ὄφθαλμοῦ ἐκτραπέεις λογισμοῦ. διαφορῶν δὲ μενεῖς
 τὰς φάσεις τῶν θεῶν αὐτῶν οἷα δὴ Κορδαντινῶν πολεμῶν ἀπὸ τοῦ
 πολεμῶν πολεμῶν ἐκρούει. καὶ πρῶτον μὲν τῆς οὐκίαις τῆς 10
 αὐτοῦ πάντα Χριστιανῶν ἀπελάει. ἔρημος αὐτὸς αὐτὸν ὁ δαίμων
 20 τῆς τοῦτον καθιστὰς ἕπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν θεὸν ἀρχῆς. ἦν ἕπ' αὐτῶ
 ἐπάντων αὐτοῖς ποιῶσθαι πάτριον μέθυμα τυχάνει. εἴτα δὲ τοῦς
 κατὰ πόλιν στρατιώτας ἐκκρίνεισθαι καὶ ἀποβάλλεσθαι τοῦ τῆς τιμῆς
 ἐξέστρατος. εἰ μὴ ταῖς δαίμοσιν θείν αἰροῦντο. παρεκελεύεται. καὶ
 25 εἴτι γὰ ταῦτα ἦν μισροῦ. τῆ τῶν μεζόνων οὐκ ἐκρούμενε παρεθέ-
 30 σαι. τί δὲ τῶν κατὰ ἕκαστον καὶ κατὰ μέρος τῶ θεοσεβείας πε- 11
 παραμῶν μνημονοῦν ὅπως τε νόμοις ἀνόμοις ὁ παρεκρούμενος

8-12 vgl. Vit. Const. 3. 14-19 — 13-17 vgl. Vit. Const. 34. 2-5
 18-S. 898, 26 vgl. Vit. Const. 32, 7. 8. 27-33, 18. 22-34, 1. 40, 7-41, 15

ATERBDMΣ.1

1 ἀρετῆς τὸ ATEBDM ἀρετῆ τὸ Tc ἀρετῆ E durch Rasur corr. ἀρετῆ H
 2 ἀπὸ M | ὁ δὲ AM ὄν δὲ B cor δὲ D r δὲ T¹ ἦι Tr auf Rasur. ER
 3 θεοφιλέστατος ATERMΣ θεοσεβείας BD | 6 διαπραπέ Σ | κατάφωρα
 BDM | 7 S ἀρετῆς M | 9 τοῦ B¹ + B^m | 11 διεθεμένους T
 corr. Tc | 15 ὁ δαίμων M | 16 δὲ ATERM τε BD | 18 ἸΓ E οὐ-
 κείας T¹ corr. Tc | 19 ἀπελάειν ATER [Vit. Const. 32, 8] ἐλάειν BDM
 ταῦτα BD | 21 αἰροῦσθαι T¹ corr. Tc | ποιῶσθαι T¹M corr. Tc | 22 πό-
 λιν ATEBDM Vit. Const. 32, 27 πόλιν BDc | ἐκκρίνεισθαι M | 24 γὰ
 ATERM τε BD | 25-26 τῶν — παρεκρούμενος TcERBΣ τοῦτον — παρεκρούμενος
 TCM γὰρ — παρεκρούμενος D τοῦτον τὰ — παρεκρούμενος A

monstratum fuerat, muniebat nec ullis per hoc insidiis fieri obnoxius
 poterat. verum Licinius ubi neque beneficiorum memoria neque adfini- 7
 tatis gratia reprimere immanitatem concepti seeleris poterat neque
 tamen ei per occultas machinas insidiae procedebant, ratus quod impe- 8
 5 rator Christianorum precibus iuaretur et ideo tutus maneret, stulta
 iracundia permotus imperatori quidem apertum bellum indicit regnique
 fidem societatemque contaminat, nostros vero privato et speciali odio
 persequi parat, hoc in querelam devocans, quod non ita pro se sicut
 pro Constantino Christiani in sollemnibus et ex praecepto sibi traditis
 10 orationibus excubarent. versa igitur vice is qui paulo ante acerrime in 9
 eos vindicaverat, qui tyrannorum tempore adversum Christianos aliquid
 crudele moliti sunt, nunc in nostros tela contorquet et tyrannidis suae
 prima sacrilegia nostrorum eruore delibat. primo namque omnium de 10
 palatio suo si quis Christianus esset, exire iubet, tum et de omni mili-
 15 tia. post haec profecit pestis et tyrannicis edictis statuit omnes, qui 11
 se Christianos profiterentur, in carcerem trudi. statim tamen invenit

NPOF

1 demonstratum *N* | 5 totus *NOFF*

ἡμεῖς ταύτας γὰρ τοὺς ἐν ταῖς εἰκοταῖς ταλαιπωρουμένους ἐνομοθέτει
 μηδένα μεταθεῖναι τροφῆς φιλόανθρωπον εἶναι μηδ' ἔλεειν τοὺς ἐν
 διαποῖσι λιπῶς διαφθειρομένους μηδ' ἀπλῶς ἀγαθὸν εἶναι μηδένα
 μηδ' ἀγαθόν τι πράττειν τοὺς καὶ πρὸς αὐτῆς τῆς φύσεως ἐπὶ τὸ
 σωματικὸν τῶν πέλας ἔλλοιμένους. καὶ ἦν γε νόμων οὕτως ἀντι-
 κρινεῖ ἀγαθῆς καὶ ἀπηνέστατος. πᾶσαν ἡμέραν ἕπερεξάγων φύσιν.
 ἐφ' ᾧ καὶ τιμωρία προσέβητο τοὺς ἐλεοῦντας τὰ ἴσα πάσχειν τοῖς
 ἐλεοῦμένοις δημοῖς τε καὶ φυλακαῖς καθέιργνεσθαι. τὴν ἴσιν τοῖς
 καταπορευομένοις ἐπομένους τιμωρίαν. τοὺς τὲ φιλόανθρωπα δια-
 πορευομένους. τοιαῦτα εἰ Αἰζονίου διατάξει. τί γὰρ τὰς περὶ 12
 γέμων καταπορίας ἀπαριθμεῖσθαι ἢ τοὺς ἐπὶ τοῖς τὸν βίον με-
 τὰλλέττονον φωτισμοῦς αὐτοῦ. δι' ὧν τοὺς παλαιούς Ῥωμαίους
 καὶ σοφῶς κειμένους νόμους περιγράψαι τολμήσας. βαρβάρους
 τινὰς καὶ ἀνημόρους ἀντεισήγει. νόμους ἀνόμους ὡς ἀληθῶς καὶ
 17 παρωρόμους. ἐπιστήμεις τε μεθ' ἡμῶν κατὰ τῶν ἐποχειρίων ἔθνων
 ἐπινοῖα χροσσοῦ τε καὶ ἀργύρου παντοίας εἰσπράξεις ἀναμετρήσει
 τε γῆς καὶ τῶν κατ' ἀγροὺς μηκέτ' ὄντων ἀνθρώπων πρόπαλαι δὲ
 καταπορευομένων ἐπιζήμιον κέρδος. οἷον δ' ἐγεῖναι ἐπὶ τούτοις ὁ 13
 μισάνθρωπος κατὰ μηδὲν ἡδισκώτων ἐξουσιομοῖς. οἷας εὐπατριδῶν
 20 καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἀπαγωγὰς. ὧν δὴ τὰς κορυφὰς ἀποξενγνὲς
 γρημίτας μεροῖς τισιν οἰκέταις ἐφ' ἕξει πράξεως ἀσχερὰς παρεδίδον.
 ὅσας δὲ αὐτὸς ὁ ἐσχάτογῆρος γενναῖζιν ἑτάσθους παρθένοις τε
 κόραις ἐμπαροισῶν τὴν ἐκόλαστον τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἐπιθυμίαν
 ἐπλήρον — τί γὰρ ταῦτα μηδένα. τῆς τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ πράξεων
 27 ἐπιβολῆς μικρὸν τὸ πρῶτον καὶ τὸ μηδὲν εἶναι διελεγχόσης; τὸ 14
 γοῦν τέλος αὐτῶν τῆς μαρίας ἐπὶ τοὺς ἐπισκόπους ἐχώρει. ἤδη τε
 τούτοις. ὡς ἔν τῷ ἐπὶ πάντων θεοῦ θεράποντας, ἐναντίους ἐπάρ-
 χουν οἷς ἔδοξε ἡγοῦμενος. οὔπω μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ διὰ τὸν ἀπὸ
 τοῦ κοίτητος φόβου. λάθως δὲ αἰθίς καὶ δολίως συνεσκευάζετο.
 30 ἀγῶνι τε τούτων δι' ἐπιβολῆς τῶν ἡγεμόνων τοὺς δοκιμοτά-
 τους. καὶ ὁ τρόπος δὲ τοῦ κατ' αὐτῶν γόρου ξένος τις ἦν καὶ

ATERBDMΣΑ

2 μεταθεῖναι μηδένα R | 5 γε νόμων γενομένου M | 6 ἐξάγων M
 7 καὶ οὐ > BD | 9 ἀπαριθμεῖσθαι R | 10 εἰ > T¹M. corr. TcTr
 16 εὐπατρίων M | ἀσχερὰς M | 17 μηκέτ' ὄντων μὴ καὶ τὸν τῶν M | ἀν-
 θρώπων > T¹ + T²T. | αἰ > M | 19 κατὰ τῶν T¹R [Vit. Const. 33, 22]
 ἐξουσιομοῖς BDΣ vgl. Vit. Const. 33, 23 ἐξουσιομοῖς ATERM | 20 ἀπὸ
 ἐπιθυμίας M | 28 ἐπιθυμίαν M | ὅπω M | 29 οὐκ τε R | 31 αὐτῶν
 AR^cBDM¹Σ [Vit. Const. 40, 12] αὐτῶν TER¹M^c

aliquid, in quo priores crudelitate superaret. addit edicto, ut ne quis
 alicui misso in carcerem cibum vel potum deferat, dicens iniquum esse
 misericordiam fieri atque humanitatem praebere his, quos ipse suis
 legibus condemnasset. et ita multitudines in carcerem retrusae inedia
 5 necabantur. sed per hoc putabat adhuc occultiozem esse tyrannidem **14**
 suam, verum crescente animi saevitia etiam hoc parum videtur. continuo
 in episcopos ceterosque sacerdotes dei rabiem crudelitatis extendit et
 primo nobiliores quosque et quos fama clarior extulerat vel sapientiae
 et doctrinae opinio commendaverat, callida arte circumvenit et eos aut
 10 iniuriarum reos fieri aut cuiuslibet alterius ficti criminis praecipiens
 nullaue negotii inquisitione habita puniri hoc solo, quod deferebantur,

NPOF

3 praebere *NO* | **6** videbatur *P* | **8** primo] *NO* primo omnium *PF*
9 et doctrinae] doctrina *P* | **11** quod, *PO*² quo *NO*¹ *F*

Eusebius II.

αὐτῶν ἀπὸ τῶν πατρῶν ἠκούσθη. τὰ γοῦν ἀμφὶ τὴν Ἀμάσειαν καὶ τὰς 15
 ἑτέρας τοῦ Πόντου πόλεις καταρροσθέντα πᾶσαν ὑπερβολὴν ὁμό-
 τητος ἀπεργάζοντο· ἐνθα τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ αἱ μὲν ἐξ ἕψου
 ἢ ἐξ ἰδίου ἀφῆτε καταρροῦντο, τὰς δὲ ἀπέκλειον, ὡς ἂν μὴ σενέ-
 γαστό τις τῶν αἰσθητόων μηδὲ τῷ θεῷ τὰς ἐποφειλομένας ἀποδιδῶ
 λητοῖαι. συνετελεύθη γὰρ οὐχ ἡγεῖτο ἕτερον αὐτοῦ τὰς εὐχάς. 16
 συνεδότη φασίτω τοῦτο λογισόμενος. ἀλλ' ἕτερον τοῦ θεοφιλοῦς βασι-
 λείας πάντα πρόπτειν ἡμᾶς καὶ τὸν θεὸν ἰλοῦσθαι πέπειστο· ἔνθεν
 ἐσημῆτο καὶ ἡμῶν τὸν θυμὸν ἐπισκῆπτειν. καὶ δῆτα τῶν ἡγε- 17
 10 μόνων οἱ ζάλευκε, τὰ γίλα πράττειν τῷ δυσσεβί πεπεισμένοι, τῶν
 ἐπισκόπων τοῖς μὲν σενήθως ταῖς τῶν κεκοῦσθων ἀνδρῶν παρὲ-
 βαλλὸν τιμωροῖαι, ἀπήγοντό τε καὶ ἐκολλάζοντο ἀπροφασίστως τοῖς
 μαιωγόοις ὁμοίως οἱ μηδὲν ἡδικηζότες· ἡδὴ δὲ τινας καιροτέρας
 ἐπίμενον τιλεστήν. ξίμα τὸ σῶμα εἰς πολλὰ τμήματα καταρροου- 15
 15 γοῦμενοι καὶ μετὰ τὴν ἐπιρῆν ταύτην καὶ φροκτοτάτην θέειν τοῖς
 τῆς θαλάσσης βεθαῖς ἰγθῆσιν εἰς βορὰν ὀπιτούμενοι. φασί δὲ 18
 αἶθις ἐπὶ τοῖτοις τῶν θεοσεβῶν ἐγίνοντο ἀνδρῶν, καὶ πέλιω ἀροοὶ
 καὶ πέλιω ἰσημίαι γάπει τι καὶ ὄρη τοῖς Χριστοῦ θεράπορτας ἕπε-
 20 δίζοντο. ἐπὶ δὲ καὶ ταῦτα τοῖτοις προεχῶροι τῷ δυσσεβί τὸν
 20 τρόπον, λοιπὸν καὶ τὸν κατὰ πάντων ἐνεκινεῖν διωγμὸν ἐπὶ διά-
 νοιαν ἐβέλλιτο, ἐκράτει τε γρομῆς καὶ οὐδὲν ἐμποδὸν ἦν αὐτῷ μὴ 19
 οὐκ ἐν ἰσχυρῶ χωρεῖν, εἰ μὴ τέχιστε τὸ μέλλον ἔσεσθαι προλαβὸν ὁ
 τῶν οὐκείων ψυχῶν ἐπίομαχος θεὸς ὡς ἐν βεθαι σκότῳ καὶ νυκτι
 25 Ἰσοφωδιστάτη φασίθηρα μίγαν ἐθρόως καὶ σωτήρα τοῖς πᾶσιν ἐξέ-
 25 λαμψαν, τὸν αὐτοῦ θεράπορτα Κωνσταντῖνον ἐψηλῶν βοεχίονι ἐπὶ
 τὰ τῆδε χειροεργήσας. τοῖτοι μὲν οὐκ ἀφῶθεν ἐξ οὐρανοῦ καρ- 9 1
 30 πὸν εὐσεβείας ἐπάξιον τὰ τρόπεια τῆς κατὰ τῶν εὐσεβῶν παρῆχε
 νίκη, τὸν δ' ἐλιτήριον αὐτοῖς συμβαλέοις ἄπασιν καὶ γίλοις ἔπο
 τοῖς Κωνσταντῖνον ποδὸν παρηγῆ κατέβαλεν. ὡς γὰρ εἰς ἕοχατε 2
 30 μαρίας τὰ κατ' αὐτὸν ἡλάντην, οὐκίτ' ἀνεκτὸν εἶναι λογισόμενος
 βασιλέως ὁ τῷ θεῷ φίλος τὸν σῶσθρα σεναραγῶν λογισμὸν καὶ

25 Exod. c. 1 und öfter

30 = S. 900 9 vgl. Vit. Const. 41, 16—27

ATERBD, M — 13 *καταρροῦν*, Σ 1

1 τῶ BD | ἀμφὶ ATERM Vit. Const. 41, 13 ἐπὶ BD | 45 σεναραγῶν BD

5 ἀποδοῦν II ἀποδοῦν Wil zu Vit. Const. 40, 19 ἀποδοῦν ἀποδοῦν ἀποδοῦν
HSS | 7 σενεδοῦν — λογ. εὐσεβῶν > Σ | 8 ἡμῶν > Σ | 11 τῶν > M¹ + M²

14 15 καταρροουροῦμενοι ATER Vit. Const. 41, 4 διαρροουροῦμενοι BD

18 αἶθι BD | 21 τῶ ATER Vit. Const. 41, 11 γὰ BD | 24 τοῖς > B²30 30 H 3 | 29 τῶν T² BD corr. T¹ | 1 D E

iubebat. iam vero post haec inaudito omnibus saeculis crudelitatis 17
modo omnes, qui contaminatis sacrificiis adquiescere nolissent, non
tortoribus, ut praecessores sui tyranni faciebant, neque cruciatibus ac
suppliciis tradi iubebat, sed lanionibus dari, ut eos porcorum more
5 suspensos despiciatosque et codicibus superpositos per frustra caederent
et in partes divisos in mare ad pabulum piscium proicerent. ecclesias 15
quoque, quas suis iam temporibus communibus edictis extrui fecerat,
rursum ipse subvertere et per omnia satis agere, quatenus cunctos, qui
ante se fuerant, tyrannos crudelitate superaret. praeterea et leges, si 12
10 quae apud Romanos bene et honeste a maioribus latae fuerant, in bar-
barum ritum convertere, avaritiae quoque insatiabiliter studere, census
innovare et agros cultoribus vacuus tributis replere. praeterea si quos 13
iniquis factionibus circumventos in exilium misisset, horum uxores legi-
timis matrimoniis avulsas servis suis ac satellitibus iungere, ipse vero
15 etiam contra aetatis suae vires adulteriis et corruptione virginum delec-
tari. verum ubi huiusemodi armis et virtutibus instructus tyrannidem
ferocius coepit agitare, Constantinus, qui erat veris virtutibus adornatus
et perfecta in deum pietate munitus, tot tantisque flagitiis ire obviam
parat. nec difficultas aliqua victoriae fuit, ubi et causa iustior et fides 9 1

NPOF

5 frustra NO¹ | 6 parte N | 8 subuerteret PO¹ | 9 se om. P
57*

τὸν αἰγιῶν τῷ δικαίῳ τρόπῳ φιλανθρωπία κερασάμενος, ἐπα-
 μνηται κρῖναι τοῖς ἐπὶ τῷ τυράνῳ ταλαιπωρουμένοις, καὶ τό γε
 κλειστότατον ἀνθρώπων γένος, βραχεῖς λυμειῶνας ἐκποδὸν ποιησάμενος,
 ἀνακούσασθαι ὀφθαίται. μόνη γὰρ αὐτῷ χρομένη φιλανθρωπία 3
 τῶν πρὸ τοῦτου χρόνον καὶ τὸν οὐ συμπαθείας ἄξιον ἐλεοῦντι, τῷ
 μὲν οὐδὲν ἐγίνετο πλέον. τῆς κακίας οὐκ ἀπαλλαττομένη, αὖξονται
 δὲ μᾶλλον τὴν κατὰ τῶν ἑτοχειρίων ἔθνῶν λύτταν, τοῖς δὲ κακου-
 μένοις ὅτις ἐλείπετο σωτηρίας ἐλπίς, ἐπὶ δεινῷ θηρὶ κατατετραννο-
 μένοις. δι' ὃ δὴ τῷ φιλαγάθῳ μίξας τὸ μισοπόνηρον ὁ τῶν 4
 ἀγαθῶν ἀρωγὸς πρόεισιρ ἅμα παιδί Κρίστω βασιλεῖ φιλανθρωπο-
 τάτω, σωτήριον δεξιῶν ἄπειον τοῖς ἀπολλυμένοις ἐκτείνας· εἶθ' οἷα
 παμβασιλεῖ θεῷ θεοῦ τε παιδί σωτήρι ἀπάντων ποδηγῶ καὶ συμ-
 μέτρῳ χρομένοι. πατήρ ἅμα καὶ εἶδος ἅμω κέκλω διελόντες τὴν
 κατὰ τῶν θεομισῶν παράταξιν, ὄρδιαν τὴν νίκην ἀποφέρονται, τῶν
 15 κατὰ τὴν συμβολὴν πάντων ἐξευμαρισθέντων αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ θεοῦ
 κατὰ γνώμην. ἀθρώως δῆτα καὶ λόγον θᾶπτον οἱ μὲν χθές καὶ 5
 πρὸ ἡμῶρας θανάτον πρέοντες καὶ ἀπειλῆς οὐκέτ' ἦσαν, οὐδὲ μέχρως
 ὀρόμετος μνημονεόμενοι, γραφαί τε αὐτῶν καὶ τιμαὶ τὴν ἀξίαν
 ἀσχέρην ἀπελέμβοντο, καὶ ἅ τοῖς πάλαι δυσσεβέσιν τυράνοις ἐν-
 20 αἶθεν αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς Λιζίνιοις, ταῦτα ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἔπασχεν,
 ὅτι μηδ' αὐτὸς ἐδέξατο παιδείαν μηδὲ ἐπὶ ταῖς τῶν πέλας ἐσωφρο-
 νίσθη μέστιξιν, τὴν ὁμοίαν δ' ἐκείνοις τῆς ἀσεβείας μετελθὼν ὁδόν.
 ἐπὶ τὸν ἴσον αὐτοῖς ἐνδίκως περιηρέχθη κορημόν. ἀλλ' οὕτως μὲν 6
 ταῖτῃ πῆ βεβλημένοι ἔκατο· ὁ δ' ἀρετῇ πίσῃ θεοσεβείας ἐκπρέπων

17 Act. 9, 1 — vgl. Apoc. 17, 8. 11 — 21/22 vgl. Hierem. 2, 30 —
 23 — S. 902, 17 Vit. Const. 48, 22—49, 11

ATERBDSI

1 κερασάμενος BDΣ mit. Const. 41, 18 | κεράσας ἄμενος TER κερασάμενος
 ὀφθαίται A | 2 τὸ A, T durch Rasur corr., RBD τὸ τε T¹ τὸ, τε E | 4 ἀνα-
 κούσασθαι TE | μόνη T¹ | 8 θηρὶ BD θηρίως ATER | 8,9 κατετετραννο-
 μένοις BDΣ κατελοποιούμενοι ATER | 10 11 ἅμα — φιλανθρωποτάτω > Σ,
 die Erwähnungen des Crispus sind von Eus. selbst nach 326 gefügt | 10 κρίστω,
 π und ζ auf Rasur R¹ | 12 τε T¹ TERBDS > AT¹ | πάντων BD
 13 πατήρ — ἅμω >, die Plurale in den Singular verwandelt Σ vgl. zu 10
 15 ἐπὶ τῶν BD | 16 τὴν γνώμην BD | 17 πρέοντες D | οὐκέτ' ἦσαν
 18 ERBBDΣ οἷα ἐπιείκων AT¹ | 19 20 ἐπειθὲν ATER ἐπειθεν BD | 21 ἐπὶ BD
 ATER | 23 τῶν ἴσων A¹ corr. A¹ | 24 ἐκπρέπων BDΣ [Vit. Const.
 48, 22] ἐκπρεπῶς ATER

purior et virtus eminentior habebatur, deiectoque Licinio atque omni 6
memoria tyrannicae dominationis ablata soliditatem Romani regni cum
filiis solus obtinuit. tum vero status quidem rei publicae aequabili
moderatione et censura dignissima Romani nominis habebatur. in natio-
5 nibus barbaris metus ingens, in provincialibus vero metu devotio animi
maior erat. quæta omnia et tranquilla ab hostibus bellisque civilibus.
laeti securique cuncti mortales pacem agitabant. ecclesiarum vero
gloria incredibile memoratu est. quanto religiosi imperatoris studio

ἡμίχλω· νικητῆς Κωνσταντῖνος σὺν παιδί Κρίσπῳ, βασιλεῖ θεο-
 φιλεστάτῳ καὶ τὰ πάντα τοῦ πατρὸς ὁμοίῳ, τὴν οἰκίαν ἔσχεν ἀπε-
 λήμφαντων καὶ μίαν ἠρωμένην τὴν Ῥωμαίων κατὰ τὸ παλαιὸν παρ-
 εἶχον ἀρχήν· τὴν ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου πᾶσαν ἐν κύκλῳ κατὰ
 5 πλείω τῆς οἰκουμένης ἄρτον τε ὁμοῦ καὶ μεσημβρίαν εἰς ἑξήματα
 δωδεκάτης ἡμέρας ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἄγοντες εἰρήνην. ἀφήρητο δ' 7
 οὖν ἕξ ἀνθρώπων πᾶν δέος τῶν πρὶν αὐτοὺς πιεζούντων, λαμπρὰς
 δ' ἐπέλον καὶ πανηγυρικὰς ἑορτῶν ἡμέρας, ἦν τε φωτὸς ἔμπλεα
 πάντα, καὶ μειδιῶσι προσώποις ὁμμασί τε φαιδροῖς οἱ πρὶν κατηφείς
 10 ἀλλήλους ἔβλεπον, χορεῖαι δ' αὐτοῖς καὶ ὕμνοι κατὰ πόλεις ὁμοῦ
 καὶ ἀρροῖς τὸν παμβασιλέα θεὸν πρότιστα πάντων, ὅτι δὴ τοῦτ'
 ἐδοξάθησαν, κάπειτα τὸν εὐσεβῆ βασιλέα παισὶν ἅμα θεοφιλέσιν
 ἐγκρατοῖς, κακῶν δ' ἀμνηστία παλαιῶν ἦν καὶ λήθη πάσης δυσσε- 8
 βείας, παρόντων δ' ἀγαθῶν ἀπόλαυσις καὶ προσέτι μελλόντων
 15 προσδοκία. ἤπλωντο δ' οὖν κατὰ πάντα τόπον τοῦ νικητοῦ βασι-
 λέως φιλευθροπίας ἔμπλεοι διατάξεις νόμοι τε μεγαλοδωρεᾶς καὶ
 ἐληθοῦς εὐσεβείας γυμνάσια περιέχοντες, οὕτω δὴτα πάσης τυ- 9
 φαννίδος ἐκκαθαροθείσης, μόνοις ἐφυλάττετο τὰ τῆς προσηκούσης
 βασιλείας βέβαιά τε καὶ ἀνεπίφθονα Κωνσταντίνῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ
 20 παισίν, οἱ τῶν πρόσθεν ἀπάντων ἀποσημῆξαντες τοῦ βίου τὴν θεο-
 στυγίαν, τῶν ἐκ θεοῦ προταυθεντῶν ἀγαθῶν αὐτοῖς ἠσθημένως
 τὸ φιλάρετον καὶ θεοφιλὲς τό τε πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβὲς καὶ εὐχά-
 ριστον δι' ὧν εἰς προὔπτον ἅπασιν ἀνθρώποις παρέσχον ὄραν, ἐπε-
 δείξαντο.

17—24 Umänderung eines älteren Schlusses, vgl. S52, 9—14

ATERBDΣΑ

1 πρίσῳ R | 12 mit seinen göttlichen Söhnen welche ihrem Vater in
 allem gleichen Σ cum filiis A vgl. zu 900, 10 | 2 τὰ BD κατὰ ATER
 56 ἄρτον — ἡμέρας > Σ | 8 τε BD δὲ ATER | 12 πᾶσιν Σ | 13/14
 πάσης δυσσεβείας λήθη BD | 15 ἤπλωντο A ἤπλωτο TERBD | δ' οὖν ATER
 γ' οὖν BD | 20 ἀπάντων BD πάντων ATER vgl. S52, 11 | 20/21 τοῦ βίου
 τὴν θεοστυγίαν BD [S52, 11] τὴν θεοστυγίαν τοῦ βίου ATER | 21 ἠσθημένως
 T1ERBD [S52, 12] ἠσθημένοι ATx und wir spürten Σ | 23/24 δι' ὧν — ἐπε-
 δείξαντο ATERΣ διὰ τῆς ὑπὲρ χριστιανῶν ἐνεδείξαντο νομοθεσίας BD

τίτλος σὺν θεῷ τοῦ δεκάτου λόγου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εὐσεβίου τοῦ
 παμφίλου A

εὐσεβίου τοῦ παμφίλου ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τόμοι δέκα T

τίτλος τοῦ ἑτοῦμου E

adoleverit, quantaque eius cura etiam erga sumptum indigentium fuerit. ardens namque in fide dei animus et benignum ingenium atque clemens bonis operibus pascabatur. in tantum vero praesentium rerum bonitas et tranquillitas obtinebat, ut oblivionem praeteritorum pareret malorum. 5 edictis namque frequentibus per omnem locum propositis non solum tyrannicas adversum Christianos depulerat leges iusque civile reddiderat, verum et privilegia plurima ecclesiis ac summos honores sacerdotibus detulit. ita deo atque hominibus carus summam Romani regni cum religione pura, tum etiam virtute animi ac moderatione supra 10 omnes, qui prius fuerant, procurabat.

NPOF

6 ciuite *N*

Ἐπιτομὴ βίβλου

Ἀνεργασθῆναι ἀνατίξις τοῖ θεοφιλοῦσι βασιλέωσι ἢ τοῖς τρυφάνουσιν καθελόντων τὰς αἰσῶν ἐθνικῶν ἐκκλησιαστικῆς συντάξεως φωνῆ διαλέγματος:

Ἐπιτομὴ κοινοφαντικῶν μέγιστος σεβαστῶν πατριάρχων καὶ παλαιστινοῖσι: = Vit. Const. 2, 24—12 EBD desin. Ἐν τοῖς ἀνατολικοῖσι ἡμετέροις μέρεσιν: — ταῦτα μὲν σὺν ἐμῶι κείσθω: ἄλλα δὲ λοιπὸν τοῖς νόμοις καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἐπιτάξεσιν τοῖ θεοφιλοῦσι ἡμῶν καὶ ἀριστέτατον βασιλέωσι ἐπιστολῶσι. Ἐὰν ἐτέρας ἐπιτομὰς ἡμῶν ἀκούσῃ ἀναγράφωμεν: — ἐπιστολὰς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας βιβλίον λέγουσι E. Ἐν τοῖς ἀνατολικοῖσι — ἀναγράφωμεν: — τέλος σὺν θεῷ τῆς ἀληθείας ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας ἐπιστολῶν τοῦ πνεύματος. ἢτοι τῶν δεκά τῶμων: — B ἀνεργασθῆναι ἀνατίξις: — D am Ende des Blattes

PARALIPOMENA

EUSEBIUS ÜBER DIE MÄRTYRER IN PALAESTINA, HERAUS-
GEGEBEN VON E. SCHWARTZ

RUFINUS VORREDE, EINLAGE ÜBER GREGORIUS THAUMA-
TURGUS, BUCH X UND XI, HERAUSGEGEBEN VON
TH. MOMMSEN (†)



ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ ΜΑΡΤΥΡΗΣΑΝΤΩΝ

Ἔτος τοῦτο ἦν ἐννεακαιδέκατον τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας. 1 303
Ξανθικός μῆν, ὃς λέγεται ἂν Ἀπρίλλιος κατὰ Ῥωμαίους, ἐν ᾧ, τῆς
5 τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπιλαμβανούσης, ἤγειτο μὲν Φλαβιανὸς
τοῦ τῶν Παλαιστίνων ἔθρους, ἤπλωτο δ' ἀθρόως πανταχοῦ γραμί-
ματα. τὰς μὲν ἐκκλησίας εἰς ἔδαφος φέρειν, τὰς δὲ γραφὰς ἀφανεῖς
πρὸς γενέσθαι προστάττοντα καὶ τοὺς μὲν τιμῆς ἐπιλημμένους ἀτί-
10 μους, τοὺς δὲ ἐν οἰκειάει, εἰ ἐπιμένοιεν τῇ τοῦ Χριστιανισμοῦ
προσθεῖσι, ἐλευθερίας στεριόζεσθαι προαγορεύοντα. καὶ ἡ μὲν τῆς 2
πρώτης καθ' ἡμῶν γραφῆς τοιαύτη τις ἦν δύναμις· μετ' οὐ πολὺ
δὲ ἑτέρων ἐπιφοιτηθέντων γραμμάτων, προσετάττετο τοὺς τῶν
ἐκκλησιῶν προέδρους πάντας· πανταχῇ πρῶτον μὲν δεσμοῖς παραδί-
δοσθαι. εἴθ' ἕστερον πάση μηχανῇ θύειν ἐξαναγκάζεσθαι.

15 Πρῶτος τοιγαροῦν τῶν ἐπὶ Παλαιστίνης μερτύρων Προκόπιος. 1 1
πρὶν ἢ γυλακῆς πείρων λαβεῖν, εὐθὺς ἀπὸ πρώτης εἰσόδου, τοῖς
ἡγεμονικοῖς παραστάς δικαστηρίοις θύειν τε τοῖς λεγομένοις προστα-
χθῆς θεοῖς, ἵνα μόνον ἔγρησεν εἰδέναι, ᾧ καθῆκεν ὡς αὐτὸς βού-
λεται θύειν· ὡς δὲ καὶ τοῖς βασιλεῦσι τέσσαρσιν σπένδειν ἐκελεύετο,
0 ὅμμά τι φθεγξάμενος τῶν οὐ προσηγῶν αὐτοῖς, ἀντίκα τὴν κεφαλὴν
ἀποτέμνεται. τὸ ποιητικὸν εἰπὼν ἐξεῖρο οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη.

14 vgl. 742, 9—20 — 21, 908, 1 B 204

ALTER [die längere, von Euseb selbst herrührende Recension (g) ist vollständig nur syrisch (s) erhalten, veröffentlicht von Cureton, history of the martyrs in Palestine by Eusebius, London 1861 (s¹); und teilweise von Assemani, Acta Martyrum 2, 166 (s²), übersetzt von Violet, TU 14 (1896)]

Überschrift καὶ ταῦτα ἐν τινι ἀντιγράφῳ ἐν τῷ Η τόμῳ εἴρομεν A ταῦτα ἐν τινι ἀντιγράφῳ ἐν τῷ ὀρθῷ τόμῳ εἴρομεν [εἴρομεν E] TE τὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι καὶ ταῦτα ἐν τῷ ὀρθῷ τόμῳ R über den Titel vgl. zum Schluss
! 10 προαγορεύοντα E | 19 καὶ E

τι σήμερον ἴστω. ἐπεὶ βουλεύεις. Δεσίου μὲν ἐβδομῆ (πρὸ ἑπτέ 2 30
 ἴστω ἡμεῖς λέγουσ' ἔν παρὰ Ῥωμαίοις), ἡμέρα τετράδι σαββά-
 ρου τοῦτο πρῶτον ἐπὶ Καισαρίαις τῆς Παλαιστίνης ἀπετελέσθη
 σήμερον.

μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς πόλεως πλείστοι ὄσοι τῶν ἐπι- 3
 χειρίων ἐκκλησιῶν ἀσχηρῆς δεινῆς ἀξίας προθύμως διαθλήσαντες,
 μέγιστον ἀγῶνα ἰστοῦσαν τοῖς ἐνοχῶσιν ἐνεδείξαντο. ἄλλοι δὲ ἀπὸ
 δεινῆς τῆρ φρενῆρ προαρκήσαντες προχείρως οὕτως ἀπὸ πρώτης
 ἐπιθέτησιν προσβολῆς, τῶν δὲ λοιπῶν ἕκαστος εἶδη διάφορα βασί-
 ρου διήλαστον. τοτὲ μὲν μέστιξιν ἀνηρίθμοις τοτὲ δὲ στραβλώσειν
 καὶ καταξένωσειν τῶν πλεονῶν δεσμοῖς τε ἀνεπισημῆται. ἔγ' ὅτ
 τισὶ καὶ παρεθῆναι συνέβη τὰς χεῖρας, ὅμως δ' οὐκ ἔφερον τὸ ἀπο- 4
 βῆν ἀκολούθως ταῖς ἀπορήτοις κρίσειν τοῦ θεοῦ τέλος. ὁ μὲν
 γὰρ ἐτίθειν καταχρῆσται αὐτῶν τῶ χεῖρε καὶ τῶ βρωμῶ προσεγόντων
 τῆρ τε μερῶν καὶ ἐνεγῆ θεσίαι κατὰ τῆς δεξιᾶς ἐπιρριπτόντων.
 ὡς ἔν τεθνεῶς ἐπιλλέπτετο. ὁ δὲ μηδ' ἄλλως ἐφανέμενος, εἰρηκό-
 των δ' ἐτίθειν ὅτι τεθνεῶς, σιωπήσας ἐπήει. ἄλλος ἡμυθῆς εἰρη-
 μος ὡς ἔν ἡδῆ νεκρῶς ἐρριπτετο καὶ ἀνιέτό γε τῶν δεσμῶν. ἔν
 τεθνεῶσιν αὐτοῖς λελογισμένος, ὁ δὲ βῶν καὶ μερτρούμενος ὅτι μὴ
 20 πείθοιτο, κατὰ στόματος πειόμενος πολυχειρίῳ τε τῶν ἐπὶ ταῦτο
 τεταρμένων κατασφραζόμενος, μετὰ βίας ἐξώθειτο, καὶ εἰ μὴ τεθνεῶς
 ἦν, οὕτως ἐκ περὶ τὸ δοκεῖν ἡνεκίαι αὐτοῖς περὶ πολλῶν 5
 ἐπῆρξεν.

ἔξ δῆ οὐκ τῶν τοσούτων ἴσοι τοῦ τῶν ἐγῶν μερτροῦν κατ-
 25 ἡξιώθησαν σιγαῖον Ἰλίου καὶ Ζευχαῖος· οἱ μετὰ μέστιξας καὶ
 ξεμοῖς δεσμῶν τε χαλιπῶ καὶ τὰς ἐπὶ ταῦτοις ἀλγηδῶνας ἰτίρας τε
 διαφόρας ἐξέτασας νυχθημέροιν ἐπὶ τίσασας τοῦ κολεσθηρίου ξέλον
 κινήματα τοῖς πόδα παραταθῆναι. ἴον μὲν ἐπιτεκαδικατῆ 308

5—23 vgl. 742, 20; 744, 11

ATER

1 δεσίου ATER *Desii septima Iulii mensis quae Nonas Iulias dicitur apud Latinos* lateinische Übersetzung von g bei Valois z. d. St. | ἐβδομῆ TERs ὀγ-
 δόη A der 7. Juni 303 war ein Dienstag, in s und der lateinischen Übersetzung
 von g fehlt die Angabe des Wochentags | 2 εἰδῶν AT¹TrErRc ἰδῶν TcE¹R¹

23 ἀρχαῖοι getilgt T > R | 5 τοῦτο ATE τοῦτο R | 7 ἄλλοι δὲ A
 ἄλλοι ὡς R ἄλλ' ὡς μὲν TE | 13 τοῖς A | 14 αὐτῶν T¹E¹R αὐτοῦ AT¹Er

15 καισαριῶσιν TER | 17 ἡμυθῆς Schw ἡμυθῆσ ATER | 25 ἀ-
 μερῶν A ἀμυθῶ T¹ ἰλίου T¹ ER | Ζευχαῖος T¹ conr. Tc

(αὐτὴ παρὰ Ῥωμαίοις ἢ πρὸ δεκαπέντε Καλαυδῶν Λεκεμβρίων) μόνον ἓνα θεὸν καὶ μόνον Χριστὸν βασιλέα Ἰησοῦν ὁμολογήσαντες. ὡς τι βλάσφημον φθερξάμενοι, ὁμοίως τῷ προτέρῳ μάρτυρι τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν.

- 5 Μνήμης δ' ἄξια τυγχάνει καὶ τὰ περὶ Ῥωμανὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ 2
ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀποτελεσθέντα. Παλαιστίνος γὰρ οὗτος
ὢν διάκονός τε καὶ ἐπορχιστὴς τῆς ἐν Καισαρείᾳ παροικίας, ὁμοῦ
τῇ τῶν ἐκκλησιῶν καθαιρέσει γενόμενος ἐκείσε, πλείους ἄνδρας ἅμα
γυναιξίν καὶ τέκνοις σωρηδὸν τοῖς εἰδώλοις προσιόντας τε καὶ θύ-
10 οντας ἐνιδὼν, ἀνύποιστον ἠγησάμενος τὴν θέαν, ζήλω θεοσεβείας
πρόσεισιν κάκεινοις μεγάλη φωνὴ κεκραγὸς ἐπιπλήττει· αὐτὸς δὲ 2
τῆς τόλμης ἔνεκεν συλληφθεὶς, γενναϊότατος, εἰ καὶ τις ἄλλος, ἀπο-
δέδεικται μάρτυς τῆς ἀληθείας. ἀποσηραμένον γὰρ κατ' αὐτοῦ τὸν
διὰ πρὸς θάνατον τοῦ δικαστοῦ, φαιδρῶ προσώπῳ καὶ διαθέσει εἰ
15 μάλα προθυμοτάτῃ τὴν ἀπόφασιν ἀπαστώως καταδεξιόμενος ἀπάγεται·
εἴτα τῷ ἰκρίῳ προσδεῖται. τῆς τε ὕλης συμπεφορημένης ἐπ' αὐτῷ
καὶ τῶν μελλόντων ὑψάπειν τὴν πύρᾳ τὴν βασιλείως ἐπιπαρόντος
ἐπίκρισιν ἐκδεχομένων. >πὺ μοι τὸ πῦρ;< ἔβόα· καὶ ταῦτα λέγων. 3
ἀνάκλητος πρὸς βασιλέα γίνεται, καιροτέρῳ ὑποβληθησόμενος κολάσει
20 τῆς γλώττης· ἣς ἀποκοπὴν ἀνδρειότατα ὑπομείνας, ἔργοις ἅπασιν
ἐπέδειξεν ὅτι δὴ θεία δύναμις τοῖς ὅ τί ποτ' οὖν χαλεπὸν ὑπερ-
σεβείας ὑπομένουσιν ἐπελαφρίζουσα τοὺς πόρους καὶ τὴν προθυμίαν
ἐπιρροωνῦσα παρίσταται. μαθὼν γοῦν τὴν καινουργίαν τῆς κολά-
25 σεως καὶ μὴ καταπλαγῆς ὁ γεννάδας ἀσμένως προυβάλλετο τὴν
γλώττιαν, προθυμότερα εὐτρεπῆ παρέχον αὐτὴν τοῖς ἀποτεμνοσίν·
μεθ' ἣν τιμωρίαν εἰς δεσμὴν βληθεὶς πλειστόν τε αὐτόθι πονηθεὶς 4
χρόνον, τέλος τῆς ἀρχικῆς εἰκοσαετηρίδος ἐπιστάσης κατὰ νομιζο-
μένην δωρεὰν τῶν ἐν τοῖς δεσμοῖς πανταχῇ πάντων ἐλευθερίας ἀνα-
κηρυχθείσης, μόνος ὑπὸ πέντε κεντήματα ἄμφω τὸ πόδε διαταθείς.
30 ἐν αὐτῷ κείμενος τῷ ξύλῳ βρόχῳ περιβληθεὶς, ὡς καὶ ἐπεπόθει.
μαρτυρίῳ κατεκοσμήθη. ἀλλ' οὗτός γε, εἰ καὶ ὑπερόριος, ὅμως 5
Παλαιστίνος ὢν, ἐν Παλαιστινίοις ἄξιος ἂν εἴη μάρτυσιν ἀριθ-
μεῖσθαι. ταῦτα μὲν ἔπει πρῶτῳ τοῦτον ἀπετελέσθη τὸν τρό-
πον, κατὰ μόνων τῶν τῆς ἐκκλησίας προέδρων ἐψηροημένον τοῦ
35 διοργουῦ.

ATER

5 δ' > R | 9 τε > R | 20 ἦσ AR ἦν TER¹ | 24 προυβάλλετο
R | 25 εὐτρεπῆ ATr εὐπρεπῆ T¹ER

ἀναστασίῳ ὁ ἴσως διαλαβόντος καὶ δὴ σφοδρότερον ἐπιταθέντος 3 1
 τῷ κατ' ἡμῶν πολέμῳ, τῆς ἐπαρχίας ἡγουμένον τηρικᾶδε Οὐρ-
 ρηνοῦ, γρηγορέτωρ τοῦτο ποῦτον βασιλικῶν πεφοιτηγόντων, ἐν οἷς
 καθολικῆ προσέγγισσι πάντας πανδημῶν τοὺς κατὰ πόλιν θύειν τε
 καὶ ἀπένειν τοῖς υἰδύλοισι ἐκελεύετο. Τιμόθεος ἐν Γάζῃ, πόλει τῆς
 Παλαιστίνης, μερῆς ἐνατῆς βασιάνου, ἐπὶ πάσαις λεπτῶ καὶ μαλ-
 θεκῶ πρὸς παρεδοθείς, δοκιμὴν γρηγοριώτατην τῆς περὶ τὸ θεῖον
 γρηγοριώτου εὐσεβείας διὰ τῆς πρὸς πάντα ὑπομονῆς παρασχών,
 τὸν τῶν ἱερογικῶν τῆς θεοσεβείας ἀθλητῶν στέφανον ἀπηνέγ-
 10 κειτο. τοῦτο δ' ἅμα γρηγοριώτατην ἔσπευσεν ἐπιειξάμενος Ἀγάπιος
 καὶ ἡ καθ' ἡμῶν Θέκλια θηροῖσι εἰς βορᾶν κατεδικάζουσαν. τὰ 2
 ἐπὶ τοῦτοις τίς ἰδὼν οὐκ ἐθαύμασεν, ἢ καὶ ἀκοῆ μαθὼν οὐκ ἐξε-
 πλάγη· πάνδημον γὰρ τοι τῶν ἐθρῶν ἱερτὴν καὶ συνήθεις θεῶν
 ἀγόντων, μετὰ τῶν ἄλλωσιν αὐτοῖς σπονδαζομένων καὶ τοὺς ἀγ-
 15 τίως θηροῖσι κατακοιθέντας πολὺς ἦν ὁ λόγος ἐπιειξέσθαι τὸν
 ἀγῶνα. ἀξιοῦσιν δὴτα καὶ πλεοναξούσιν παρὰ πᾶσι τῆς γῆμου. 3
 νικαίει τὸν ἀριθμὸν ἕξ, ὧν ὁ μὲν Πορτικὸς τὸ γένος ἦν, ὄνομα
 Τιμόλαος, ὁ δ' ἐκ Τριπόλεως τῆς Φοινίκης, Μιονύσιος ἐκαλεῖτο.
 ἕτερος δ' αὐτῶν τῆς ἐν Διοσπόλει παροικίας ἐποδιάκονος, Ῥομύλος
 20 ἦν καὶ τοῦτο προσήγορις, δύο τε ἐπὶ τοῦτοις Ἀγῆπτιοι, Πάροις
 καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ ἄλλος τοῦτο σφρόνιμος Ἀλέξανδρος τῶν ἀπὸ
 Γάζης, ἐπὶ τὸ κρηγέσιον ἀνέει μῆλλοντι τῷ Οὐρβαρῶ, ἐνδήσαντες
 πρότερον τὰς αὐτῶν χεῖρας, ὡς ἔν τῇ ἄγαν σημήνειαν περὶ τὸ
 μαρτύριον προθυμίαι, δραμαῖοι προσέειπιν, Χριστιανοὺς σφᾶς ὁμο-
 25 λογούντες διὰ τε τῆς πρὸς πάντα τὰ δεινὰ παρατάξεως, ὅτι μηδὲ
 τὰς τῶν θηρῶν ἐπιβολὰς οἱ τῆν εἰς τὸν τῶν ὄλων θεῖον εὐσεβίαιαν
 ἀγῶντας καταπύχουσι, ἐπιδικαζόμενοι. αὐτίκα μὲν εἰς οὐ τῆν 4
 τρυφῶσαν κατάπληξιν αὐτῶν τε τὸν ἀγῶντα καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν
 καταστήσαντες, δεσμοτηρίῳ καθείργοντο, μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας
 30 δεῖν αὐτοῖς ἄλλον καταλεγέντων, τοῦ μὲν καὶ πρὸ αὐτῶν δεινὰς
 καὶ ποικίλιας ἤδη πρότερον καθ' ἑτέρας ὁμολογίας ἐναθλήσαντος

ATER

1 ἐπιειξέσθαι ER | 3 τοῦτο TrE¹ τοῦτο AT¹E^cR | 5 πόλει τῆς
 AT¹E^cR ποσίτη TrE¹ | 7 γρηγοριώτην getilgt E¹ γρηγοριώτην R | 8 γρη-
 σοῖσι TrE¹ γρηγοριώτησιν AT¹E^cR | πάντα T | 14 ἄλλων R | 15 ο
 A¹ TER | ἐπιειξέσθαι s. ἐπιδικαζέσθαι ATER | 16 πάσης E¹ corr. E¹
 19 οἱ τῶν ER | 22 ἀνέειν TER οὐν ἀνέειν A | 25 πάντα T¹ corr.
 T¹ | 26 ἐπιδικάζει R | 30-31 δεινὰς καὶ ποικίλιας T durch Rasur
 31 ἐναθλήσαντος A ἐναθλήσαντος T¹ ἐναθλήσαντος TrER

βασάνοις, Ἀγάπιος καὶ αὐτῶ ὄνομα ἦν, τοῦ δὲ τὰς τοῦ σώματος
 αὐτοῖς χρείας διακονουμένον, ὄνομα δὲ καὶ τούτῳ Διονύσιος, οἱ
 πάντες, ὅτι τὸ γενόμενοι τὸν ἀριθμὸν, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὰς κεφαλὰς
 αὐθις ἐπ' αὐτῆς Καισαρείας ἀποτέμνονται. Δύστρον μηνὸς ἡμέρᾳ 305
 5 τετράδι καὶ εἰκάδι, ἢ πρὸ ἑννέα Καλανδῶν Ἀπριλλίων καὶ αὐτῆ
 οὔσα ἐτύχαιεν.

Ἐν τούτῳ μεταβολή τις τῶν κρατούντων, αὐτοῦ δὲ τοῦ πάν- 5
 των ἀνωτάτω καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν δευτέρου, ἐπὶ τὸ ἰδιωτικὸν σχῆμα
 γίνεται. νοσεῖν τε αὐτοῖς ἀρχεται τὰ κοινὰ· μικρὸν δ' ὕστερον δια- 6
 10 στάσης εἰς ἑαυτὴν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, πόλεμος ἄσπονδος εἰς αὐ-
 τοὺς ἐπεγείρεται, οὐ πρότερόν τε τὰ τῆς διαστάσεως καὶ τῶν ἐπὶ
 ταύτῃ θορύβων καταστάσιν εἴληφεν, ἢ τὴν καθ' ἡμᾶς εἰρήνην καθ' ὅλης
 πρυτανευθῆναι τῆς ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν οἰκουμένης. ἅμα 7
 τε γὰρ αὐτῇ τοῖς πᾶσιν δίκην φωτὸς ὡς ἂν ἐκ ζοφεροῦ καὶ σκοτει-
 15 νοτάτης νυκτὸς ἀνατέταλκεν, καὶ αὐτὸ πάλιν τὰ κοινὰ τῆς Ῥωμαίων
 ἡγεμονίας αὐθις εὐσταθῆ καὶ φίλια καὶ εἰρηναῖα ἦν. τὴν ἐκ προ-
 γόνων εἰς ἀλλήλους εὐνοίαν ἀπολαμβάνοντα. ἀλλὰ τούτων μὲν
 κατὰ τὸν προσήκοντα καιρὸν ἐντελέστερον ἀποδώσομεν τὸν λόγον.
 νυνὶ δὲ ἐπὶ τὴν τῶν ἐξῆς ἀπίωμεν ἀκολουθίαν.

Μαξιμῖνος Κάσαρ αὐτόθεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν παρελθὼν ὥσπερ 4 1
 τῆς ἐμφύτου θρονοκρατίας αὐτοῦ καὶ δυσσεβείας τὰ σύμβολα τοῖς
 πᾶσιν ἐνδεικνύμενος, γεννικώτερον ἢ οἱ πρόσθεν τῶ καθ' ἡμῶν
 ἐπαπεδέετο διωγμῶ. πᾶσι δῆτα συγχύσεως οὐ μικρᾶς ἐπισηωρημένης 2

20 — S. 920, 4 g ist von den Bollandisten in zwei Handschriften [m = Marc.
 25 359, v = Vat. 1600] aufgefunden und Anal. Boll, 16, 122 ff. veröffentlicht; die Über-
 schrift lautet *Μηνὶ τοῦ αὐτοῦ β'.* Μαξιμῖνον Ἀφρικανοῦ [ἀφρικανοῖ v durchweg]
 καὶ Αἰδεσίον ὁμομητριῶν ἀδελφῶν πρὸ β' Νουνῶν Ἀπριλλίων. Gleichgiltige Schreib-
 fehler vermerke ich nicht.

Δεινὸς ὄφρις καὶ τύραννος ἀπληρῆς ἔστι τότε νεωρᾶς τῆς κατὰ πάντων ἐπι- 4 1
 30 λαβόμενος ἀρχῆς αὐτόθεν τε ὥσπερ ἀφ' ἐστίας θεομαχεῖν ὠμομημένος, ρεατικώ-
 τερον ἢ οἱ ἐμπροσθεν αὐτοῦ γενόμενοι τοῦ καθ' ἡμῶν ἐπαπεδέετο διωγμῶ. Μαξι-
 μῖνος οὗτος ἦν. συγχύσεως δῆτα μικρᾶς ἐπισηωρημένης ἵπασι τοῖς τὰς πόλεις 2

ATER

1 βασάνοις AR βασάνοις TE | καὶ > R | 3 τὰς κεφαλὰς > R
 9 αὐτοῖς in αὐτόθεν corr. Tr | 16 φίλια A φίλια TER | 17 ἀλλήλων vs
 durch Correctur E¹ ἀλλήλων R | 20 ὥσπερ A ὥσπερ E¹ vs περὶ TE¹R
 23 ἐπαποδέεται Tr | ἐπισηωρημένης E¹ corr., R ἐπισηωρημένης ATE

31 Μαξιμῖνος G [= Eus. im Haupttext] μαξιμιανδὸς mv | 32 ἐπισηω-
 ρμένης G ἐπισηωμένης v ἐπαισηωμένης m

καὶ ἄλλων ἄλλοσε διασπειρομένων διαδοῦναι τε τὸ δεινὸν ἐπιμελές
 ποιημένων χελεπῆς τε τὸ πᾶν ἐπεχούσης κινήσεως, τίς ἂν ἐξαρκέ-
 σαιτ ἡμῖν λόγος εἰς τὴν ἐπαξίαν διήγησιν τοῦ θείου ἔρωτος καὶ
 περιουσίας τῆς εἰς θεὸν ὁμολογίας τοῦ μακαρίου καὶ ὡς ἀληθῶς
 5 ἑαυτοῦ ἀκόλου μάρτυρος. Ἀπριανὸν φημι τὸν πρὸ πύλων ἐπὶ θεω-
 ρίας ἄπει τοῖς κατὰ Καισάρειαν θαυμαστὸν παράδειγμα τῆς εἰς
 τὸν μόνον θεὸν εὐσεβείας προβεβλημένον; εἰκοστὸν ἔτος οὐδέπω 3
 τοῦτο τῆς τοῦ σώματος ἡλικίας ἦν αὐτῷ. πρῶτον μὲν οὖν τῆς
 Ἑλλήνων παιδείας ἕνεκα κοσμικῆς (ἐτύγχανε γὰρ καὶ τῶν κατὰ
 10 νόμον ἐν μάλα πλούτῳ περιουρημένων) τὸν πλείονα κατὰ τὴν
 Βηρυτὸν διατρέψας χρόνον, παράδοξον καὶ εἶπεν ὡς ἐν τοιαύτῃ
 πόλει τῶν νεωτερικῶν ἐπιθυμιῶν ὑπεράνω γενόμενος καὶ μῆθ' ὑπὸ
 ἀκμῆς τοῦ σώματος μῆθ' ὑπὸ τῆς τῶν νέων ἑταιρίας διαφθοαεῖς
 τὸν τρόπον, σωφροσύνην ἠσπάζετο, κοσμίως καὶ σεμνῶς καὶ εὐσεβῶς
 15 κατὰ τὸν αἰροῦντα Χριστιανισμῷ λόγον διεξάγων καὶ τὸν ἑαυτοῦ
 παιδαγωγῶν βίον· εἰ δὲ χορὴ μνήμην ποιησαμένους καὶ τῆς πατρίδος 4

οἰκοῖσιν ἄλλων τε ἀλλαγῶσε διασπειρομένων καὶ τὰ περιέχοντα κατὰ σπουδὴν
 διαδοῦναι ποιημένων, τίς ἂν ἐπαρκέσαιτ ἡμῖν λόγος εἰς ἐπαξίαν διήγησιν τοῦ
 θείου ἔρωτος τοῦ μάρτυρος Ἀπριανοῦ; εἰκοστὸν οὐπω τῆς τοῦ σώματος ἡλι- 3
 20 κίας ἔτος εἰσεληλυθὼς ἦν, τὸ δὲ γένος τῶν ἀπὸ τῆς Ανκίας διαφανῶν καὶ τὰ
 πρῶτα φερομένων ἐν πλοῦτοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀξιώμασιν· δι' ὃ δὴ σπουδῆι τῶν
 γονέων ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν Βηρυτὸν παιδευτήρια λόγων ἕνεκα ἐστέλλετο καὶ ποι-
 κίων μαθημάτων σκευαίετο παρασκευῆν. ἀλλ' οὐπὼς ταῦτα ἔχοι ἂν πρὸς τὴν
 προκειμένην γραφὴν οἰκείαν τινὰ διήγησιν· εἰ δὲ χορὴ παραδόξον πράξεως τῆς
 25 παραγίας ἐκείνης μνημονεῖσαι ηὐχῆς, θαυμάζειν ἄξιον πῶς ἐν τοιαύτῃ πόλει
 τῆς μὲν τῶν νέων σπουδίας καὶ συνδιατριβῆς κρείττων ἐγένετο, ἤθει δὲ πρεσβυτι-
 κῶν καὶ σεμνοῦ βίον καὶ τρόπον καταστάσει ἑαυτὸν ἐκόσμηι, οὐχ ὑπὸ τῆς ἀκμῆς
 τοῦ σώματος οὐδ' ἐπὶ τῆς τῶν νέων ἑταιρίας ἵπποτροφόμενος, κορηπιδά τε ὡσπερ
 ἀρεθῶν τὴν ἐξουσίαια [τε] αὐτῶς ἑαυτοῦ εἰς διάφοιαν καταβαλλόμενος, ἡγρεια

ΑΤΕR

4 περιουσίας B | 5 ἀπριανὸν Eφ ἀπριανοῦ ΑΤΕ¹R | τὸν πρὸ πύλων
 ΤΕ E τῶν ἀποπέλων ΑΤ¹ τοῦ πρὸ πύλων R | 7 μόνον > R | προβεβλημένον
 E ἀροβεβλημένον ΑΤR | 8 τοῦτο ΑΤΕ¹R τότε Eφ | 12 ἐπέθ Τ¹, durch Rasur
 corr. | 15 αἰροῦντα καὶ προσήζοντα Schw | 16 παιδαγωγῶν R¹, corr. Rε

18 ἐν Boll nach G > mv | 19 εἰκοστὸν Gs εἰκότωσ mv | 20 ἔτος
 εἰσεληλυθὼς ἦν Schw nach s ἠτόρωσεσ mv | 21 φερομένων Schw φαινομένων
 mv | 23 οὐπὼς Schw οὐπω mv | ἔχοι ἂν Schw ἔχοιεν mv | 26 ἤθει Boll
 ἦθι mv | 28 οὐδ' Schw οὐθ' mv | 28/29 τε ergänzt und streicht Schw nach s

αὐτοῦ, κοσμήσαι καὶ ταύτην διὰ τοῦ προκαθέντος ἐξ αὐτῆς γενναίον
 τῆς θεοσεβείας ἀθλητοῦ, ἐλόγως δὴ καὶ τοῦτο ποιήσομεν. εἴ τις 5
 ἄρα Γάγας ἐπίσταται, τῆς Ανκίας οὐκ ἄσημον πόλιν. ἐντεῦθεν ὁ-
 μόμενος ὁ νεανίας μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς κατὰ τὴν Βηρυτὸν παι-
 5 δείας. τοῦ πατρὸς αὐτῶ τὰ πρωτεία τῆς πατρίδος ἀπογερομένου.
 μὴ οἷός τε φέρειν τὴν ἅμα τῶ πατρὶ καὶ τοῖς τῶ γένει προσήκουσιν
 σπουδαίαν, ὅτι μηδὲ ζῆν (τὸ ζῆν) αὐτοῖς ἐδόκει κατὰ τοὺς τῆς θεο-
 σεβείας θεσμούς. πνεύματι δ' ὡσπερ θεῶν κατεσχημένος καὶ κατὰ
 10 τινα φυσικὴν, μᾶλλον δ' ἐνθεον καὶ ἀληθῆ φιλοσοφίαν μείζον
 φρονήσας τῆς νενομισμένης τοῦ βίου δόξης τῆς τε τῶν σωματίων
 καταπτύσας ἡδοναθείας, κούρην τὸς οἰκείους ἀποδράς καὶ μηδὲν
 τῶν ἐφημέρων δαπανῶν ἐπιστραφεῖς, ἐλλπίδι καὶ πίστει τῇ εἰς θεὸν
 ἤγετο πρὸς τοῦ θείου πνεύματος χειραγωγούμενος ἐπὶ τὴν Καισα-
 15 ρέων πόλιν, ἔνθα ἠτοίμαστο αὐτῶ ὁ τοῦ μαρτυρίου τῆς θεοσεβείας
 στέφανος. γενόμενος δὲ ἡμῖν αὐτοῖς ἅμα καὶ ὡς ἐνι μάλιστα τοῖς 6
 θεοῖς λόγοις ἔξιν τελείαν συλλεξόμενος ἀσκήσεσσι τε προσηκούσαις
 ἐκθευμάτα παρασκευασόμενος. τέλος οἷον ἐπιδέδεικται, τίς μὲν
 τὴν παντελῆ καὶ σωφροσύνην ἠσπάζετο, σεμιῶς καὶ εὐσεβεία προσηκόντως αὐτὸς
 τὸν ἑαυτοῦ παιδεύων βίον. ἀλλὰ γὰρ μετὰ τὴν ἀνάγκη παιδεύων ἐπαύησι 5
 20 μὲν ἀπὸ τῆς Βηρυτοῦ ἐπὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἑστίαν· ἐπειδὴ δὲ μὴ οἷός τε ἦν συν-
 εῖναι τοῖς τῶι γένει προσήκουσιν διὰ τὸ τῶν τρόπων ἀνόμοιον, λαθὼν τοὺς
 οἰκείους τῆς αὐτόθι διατριβῆς ἀπαλλάττεται, καθόλου μηδὲν τῶν ἐφημέρων
 δαπανῶν φροντίζων. παρ' ἐγένετο γοῦν γηρῶσι καὶ δολοκλήρῳ τῇ πίστει, θεοῦ
 ἀνταίμα ὀδηγούμενος, ἐπὶ τήνδε τὴν ἡμετέραν πόλιν. ἔνθα αὐτῶν παρεσκευάστο
 25 ὁ πολιτίμχος τοῦ μαρτυρίου στέφανος. συγγενόμενος δὲ ἡμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς 6
 θεοῖς συγγροτηθεῖς μαθήμασιν λόγοις τε ἱεροῖς ἐπὶ Παμφίλῳ τῶι μεγάλῳ μάρ-
 τυρῳ συνασκηθεῖς, ἔξιν εἰς ἄρετην οὐ τὴν τυχοῦσαν συνελέξατο· δι' ὅπερ τὴν τοῦ
 μαρτυρίου τελείωσιν ἐντεῦθεν παρασκευασόμενος τέλος ὁποῖον ἐπιδέδεικται δείξει

ATER

2 δὴ Schw ἔν ATER | ποιήσομεν ATE ποιήσομεν R | 3 ἀραγίγας
 TER ἀραπαγῶς A | 5 αὐτῶ ATR αὐτοῦ E | 7 τὸ ζῆν ergänzt Schw
 αὐτοῦς Tr | 8 κατεσχημένος Savile κατισχημένος ATER | 11 μηδὲν Schw
 vgl. g, μηδὲ ATER | 16 λόγους A > TER | 2 ζῆν, τελείαν Schw vgl. g
 ἐπ' ὀλίγον ATER

18 εὐσεβείας s ἐπαρέπειαν mv | 20 21 οἷός τε ἦν συνεῖναι Boll, ebenso
 s οἷον τε συνεῖναι mv | 21 τῶι γένει Boll nach G τοῦ γένους mv | 23 δα-
 πανῶν s vgl. G > mv | παρεγένετο Schw nach s² ἐγένετο mv | 26 συγ-
 γροτηθεῖς Schw συγγροτήσας mv | 28 914. 1 δείξει—λόγος streicht Schw
 nach s, vgl. G

Eusebius II.

58

7 ἡμῶν ἰδὼν οὐ κατεπλήγη. τίς δ' αὖθις ἀκοῇ παραλαβὼν οὐκ ἔν 7
 8 ἔπαυσε θαυμάσαι τὸ θάρσος τῆν παρησιάν τῆν ἔνστασιν. καὶ
 9 τὸ γ' τοῦτον τῆν τόλμην καὶ αὐτὸ τὸ ἐγκρίσμα. ζήλου θεοσε-
 10 μίας καὶ πνεύματος ὡς ἀληθῶς ἕπερ ἄνθρωπον παρέχον τὰ τεκ-
 11 μήρια· δευτέρως γάρ τοι καθ' ἡμῶν γενομένης ἐπαναστάσεως ἐπὶ 8
 12 Μεξιμίου τρίτῳ τοῦ καθ' ἡμῶς ἔτι διωγμοῦ γραμμῶτων τε τοῦ τυ- 305)
 13 ράντου τοῦτο πρότον διαπεφοιτηζότων. ὡς ἔν πανδημεί πάντες
 14 ἀπὸς ἐπλώσ μετ' ἐπιμείλεις καὶ σπουδῆς τῶν κατὰ πόλεις ἀρχόν-
 15 των θύονεν κηρύσσον τε καθ' ὅλης τῆς Καισαρέων πόλεως ἄνδρας·
 16 ἡμᾶ γενναῖον καὶ τέκνους ἐπὶ τοῦς τῶν εἰδώλων οἴκους ἐξ ἡγε-
 17 μοριζοῦ κελύσμετος ἀναβουμένον καὶ πρὸς τοῦτοις ὄνομαστὶ χλι-
 18 ἐρχων ἀπ' ἀπογραφῆς ἐξεστον ἀνακαλουμένον ἀγάτω τε κλέδωνι
 19 κακῶν τῶν παταχῶσε συγκεχυμένων. ἀγρόπος ὁ δεδηλωμένος. μη-
 20 δυνός ἐπὶ τῷ προεθρομένῳ συνειδότος αὐτῷ ἡμᾶς τε. οἱ κατ' οἶκον
 21 αὐτῷ συνῆμεν. καὶ ἔτι πᾶν τὸ πρὶ τὸν ἡγεμόνα στρατιωτικῶν
 22 στίγος ἐποκλίψα. ἀπένδοιτι τῷ Οὐραζιῶ πρόσεισι. καὶ τῆς δεξιᾶς
 23 προῖον ὁ λόγος. τίς μὲν ἰδὼν οὐ κατεπλήγη. τίς δὲ ἀκοῇ παραλαβὼν οὐκ ἔ 7
 24 ἔπαυσε τὸ θάρσος. τῆν παρησιάν. τῆν ἔνστασιν. τῆν ἐγκρίσιαν, τὰς πρὸς
 25 τῶν δικαστῶν φωνάς. τὰς ἀποκρίσεις. τῆν φρόνησιν καὶ πρὸ γε τοῦτον ἀπάντων
 26 τῆν τόλμην αὐτῆν καὶ τὸ ἐγκρίσμα ζήλου πᾶσαν ἐνθῶν καὶ ἐρομένης τῆς πρὸς
 27 τὸν παρβασίλια θῶν εὐσβείας· δευτέρως τοίνυν καθολικῆς ἐπαναστάσεως 8
 28 κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ καθ' ἡμῶς διωγμοῦ γενομένης. γραμμῶτων Μεξιμίου
 29 τότε πρότον πεφοιτηζότων δ' ὅν ἐκλέσεν πανδημεί πάντας μετ' ἐπιμείλεις
 30 καὶ σπουδῆς τῶν κατὰ πόλιν ἀρχόντων θύον τε καὶ ἀπένδει τοῖς δαίμοσιν. κη-
 31 ρύσας μὲν αὐτίκα κατὰ πόλεις τὰς πόλεις ἄνδρας τε ἡμᾶ γενναῖον καὶ τέκνους
 32 ἐπὶ τοῦς τῶν εἰδώλων οἴκους ἀπαντῶν ἐβῶν· χλιερχοὶ δὲ καὶ ἐκετόνταρχοι
 33 κατ' οἴκους καὶ ἄμφω περὶ πάντας ἀναγραφῆς τῶν πολιτῶν ἐποιούντο. εἴτε ἐξ
 34 ἀνάγκης ἔκαστον ἀνακαλούμενοι. τὸ προεταχθέν πᾶσιτεν ἐβάζοντο. ἀγάτω
 35 δὲ οὐν κλέδωνι κακῶν παταχῶν πάντων ἐκεκλυμένων. ὁ περὶ τοῦ τοῦ θεοῦ
 36 μῦθος Ἀρματός· πρὸ μᾶ τι περὶ τῶς λόγος χρῆστος διαφορῆται. μὲνδυνός
 37 ἐπὶ τῶν προεθρομένου συνειδότος αὐτῷ ἡμᾶς τε ἐποκλίψας. οἱ κατ' οἶκον συνῆμεν
 38 αὐτῷ. ἐπ' αὐτῶν [οἱ] ἄρμα τῶν τοῦ ἔθνος ἔρχοντα. ἔπειτα ἀθρόως ἐπιστάς

ATER

4 παρὸν τὸ Valois πρὸζοιτο ATE+R παρὸν E durch Rasur | 6 τοῦ
 ATE+R τὸ TE+ | 12 ἀπ' ἀπογραφῆς Schw ἀπὸ γραφῆς ATER | 16 ἀπέν-
 δου ATE+ ἀπένδοι TE+g

22 μεξιμίος mv | 23 πρότον ergänzt Schw nach s vgl. G | 25 τε
 Strahl's Schw | 26 ὁ σφῆλαιος Boll | 31 τῶν προεθρομένου Boll nach G τοῦ
 προεθρομένου mv | 31/32 ἡμᾶς—αὐτῷ ergänzt Schw nach s aus G | 32 οὐν
 streicht Schw

ἀκαταπλήκτως αὐτὸν λαβόμενος, κατέπαυσε μὲν παραχοῆμα τοῦ
 θύνειν, εὖ μάλᾳ δὲ συμβουλευτικῶς μετὰ τινος θεῖου παραστήματος
 παρήναι παύσασθαι τῆς πλάνης· μὴ γὰρ καλῶς ἔχειν καταλιπόντας
 τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθῆ θεὸν εἰδώλοισι καὶ δαίμοσι θύνειν. τοῦτο 9
 5 δ' ὡς ἔοικεν, ἐνεχειρεῖτο τῷ μειρακίῳ τῆς ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸν προ-
 αγωγῆς ἐνθέου δυνάμεως μόνον οὐχὶ διὰ τοῦ γινομένου βούουσις
 ὡς ἄρα τοσοῦτον ἀποδέοιεν Χριστιανοί, οἳ γε ὄντως τοιοῦτοι. ἢ
 ἀπαξ ἠξιώθησαν εἰς τὸν τῶν ὅλων θεὸν εὐσεβείας μεταβάλλεσθαι.
 ὡς μὴ μόνον ὑπεράνω καθίστασθαι τῶν ἀπειλῶν καὶ τῶν ἐπὶ
 10 ταύταις κολαστηρίων. παρηρησιάξασθαι δ' εἰς ἔτι μᾶλλον εὐγενεῖ τε
 καὶ ἀτρόμφῳ γλώττῃ ἐλευθεροστομεῖν καί, εἰ οἷόν τε, καὶ τοὺς διώ-
 κοντας αὐτούς, μεταθεμένους τῆς ἀγνοσίας τὸν μόνον ὄντα θεὸν
 ἐπιγνώσκειν, παρακαλεῖν. ἐπὶ τοῦτοις ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος, παραχοῆμα 10
 15 ἀγρίων πρὸς τῶν ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα διασπαραχθεῖς καὶ μυρίας καθ'

καὶ πᾶν τὸ περὶ τὸν ἡγεμόνα στρατιωτικὸν στίφος λαθῶν ὁμοίως, σπένδοντι τῷ
 ὀρθοβαῶνι πρόσεισιν, καὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς λαβόμενος, εἶργει μὲν τῆς εἰδωλολάτρων
 πράξεως, ἦθει δὲ εὖ μάλᾳ πρῶται μετὰ παραστήματος ἐνθέου παύσασθαι παρήναι
 τῆς πλάνης· μὴ γὰρ ἔξῃν εἶναι ἀποστραφέντα τὸν ἕνα καὶ μόνον καὶ ἀληθῆ
 20 θεὸν ἀνίχοις εἰδώλοισι καὶ πνεύμασι πονηροῖς θύνειν. ἦν δὲ ἄρα ὁ θεὸς αὐτῶς 9
 ὁ τῶν ἀσεβῶν τὸν ἔλεγχον διὰ τοῦ μειρακίου ποιούμενος, ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸν
 προήγαγεν ἢ τοῦ σωτήρος ἡμῶν δυνάμει, μόνον οὐχὶ διὰ τοῦ πραγματοποιεῖται βούουσι
 ἕτι τοσοῦτον ἀποδέοιεν οἳ αὐτοῦ στρατιῶται, οἳ γε ὄντως τοιοῦτοι, ταῖς τῶν
 ἀθέων γνώμασι πείθεσθαι, ὡς μὴ μόνον τῶν ἀπειλουμένων καὶ παντὸς θανάτου
 25 καταφρονεῖν, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἀποδεῖν τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρα προτροπῆς, ὡς εὐ-
 γενεῖ φρονήματι καὶ ἀτρόμφῳ γλώττῃ πρὸς ἅπαντας ἐλευθεροστομεῖν καὶ ἴδη
 καὶ αὐτοῖς, ὅπως εἰ δυνατόν εἴη, πείθειν βούλεσθαι τοὺς ἐλαίνοντας μεταθέσθαι
 μὲν τῆς ἀγνοίας, τὸν δὲ σωτήρα τῶν ὅλων καὶ μόνον ἀληθινὸν θεὸν ἐπιγνώ-
 σκειν. οἳ δὲ δαιμόνων ἐπιφέρεται πληγέντες ὅσπερ ἐπὶ τινος κεντήρος τῆς 10
 30 φρένας, οἳ ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα σιγατωῦνται, σπαρακίττονται καίοντες κατὰ πρόσωπον

ATER

4 ταύτω A | 56 προσεγορεύσας A | 7 τοσοῦτον > R | 8 ἕλαξ
 ἠξιώθησαν A ἢ ἠξιώθησαν T¹ καὶ ἠξιώθησαν T^cT^eR | 13 ὁ λόγος AT^cR
 λόγος T¹E | 14 μὲν streicht Schw | vor θεῶν + ἕλονται Tr | 15 πρὸς
 τὸν T¹R¹ corr. T^cR^c

16 σπένδοντι s¹ σπείδοντι mvs² | 18 ἦθει Boll ἦει mv | 22 σω-
 τήρος Mercati σταροῦ mv | 24 πείθεσθαι ergänzt Schw | 26 καθ' Schw
 ὅς mv | 27 ὅπως Schw ὅπως mv

αὐτοὶ τῶν ἡμετέρων πλεονάζει ἀνδραειότατα ἵπομείνας. τέως μὲν [αὐτίκα
 ἀποκαταστήσει ταρασσοῦσθαι. ἔνθα ενχθήμερον ἄμφο τὸ πόδε ἐπὶ τοῦ
 προσημασμένοι σιασθεῖς ξέλον. τῇ ἐπιούσῃ προσάγεται τῷ δικαστῆ
 11
 ἄμφο ἄμφο ἐχμαζομένοι. πῶσαν ἰνδίζνεται πρὸς πόνον καὶ φριχτὰς
 ἄμφο πλεονάζει ἔχουσι ὁστέον καὶ αὐτῶν σπλίγγρον καταξανθεῖς
 πλεονάζει τε καὶ προσώπων καὶ ἀγένης τοσαύτας δεξιέμενος. ὡς μηδ'
 ἐπὶ τῶν ἐπὶ καὶ ἐξουσιῶν αὐτῶν πέλαι εἰδύτων. διοιδήσαντα τὸ
 πρόσωπον. ἔτι γινώσκεισθαι. ἄλλὰ γὰρ μηδὲ πρὸς τὰ τοσαῦτα 12
 ἐνδοξοῦσι. λίνοις ἐλαίῳ δεδεμένοις τὸ πόδε αὐτοῦ καλύψαυτε.
 πῶ ἐγῆπτου ἐξ προστάξεως οἱ βεσενιστά. ἐφ' οἷς ὁποίας ἤνεγκεν
 ὁ μεζέριος ἐλγιδόνας, πάντε λόγον ἐπεράειν μοι δοξῶ. καθίετο
 γὰρ αὐτοῦ διατήξεν τὰς σάρκας καὶ τῶν ὁστέων τὸ πῦρ. ὡς κηροῦ

καὶ γὰρ κείμενον τοῖς ποσὶ καταπατόντες πυρσοῖς τε τὸ στόμα καὶ τὰ χεῖρα
 15
 ἀποσπῶντες ἢ δὴ αὐτὰ ἀνδραειότατα ἵπομείας. τέως μὲν εἰς τὸν τῆς ἐφοκτῆς
 ἡσυχιαῖν μὴδὲν ἐνελεμθάνετο. ενχθήμερον δὲ ἐνταῦθα παραταθείς ἐπὶ τοῦ
 11
 ἀποκαταστήσει ξέλον τοὺς πόδας τῇ ἐπιούσῃ περιστέται τοῖς δικαστηρίοις. ἔνθα
 α γινώσκεισθαι τοῦ ἔθους ἡγούμενος ὁστέον ἐλάειξεν ὅσπερ τινὸς ἀγαθοῦ τῆς
 οἰκίας. ὁμοίως ποσῶσθαι. πῶν εἶδος καὶ σπλίγγρον ἐπὶ γὰρ κατὰ τοῦ μέγ
 20
 τιμος. τὰς πλεονάζει ἔχουσι ὁστέον καὶ σπλίγγρον αὐτῶν καταξανθεῖν παρακα
 λούμενος ἢ πλεονάζει τε καὶ προσώπων καὶ ἀγένης αὐτῶι τοσαύτας ἐπι
 ἄμφο. ὡς μηδὲν ὅσπερ ἐπὶ, τὸ πρόσωπον ἐνελεμθάνετα. γινώσκεισθαι. ὁ μὲν 12
 ἄμφο θεοῦ μέγιστος. οἷς τε ἐλάειξεν. καὶ τὴν ενχθὴν καὶ τὸ σῶμα ἡσυχίαις ἔτι
 μῆλλον ἡμετέροις ἐμαρτυροῦσθαι. πολλὰ τοῦ δικαστοῦ περνεομένου οὐδὲν
 25
 ἐλάειξεν ἢ Χριστιανὸν ἕστω ὁμολόγησθαι. εἴτε ἐρωτώμενος ὅσπερ ἐπὶ καὶ πόθεν.
 πῶ α ἐπὶ μένον. οὐδὲν ἕστω ἢ Χριστοῦ δοῦλον ἑαυτὸν ὁμολόγησθαι. ὁ δὲ εἰς μακίαν
 ἐπὶ, κηροῦ καὶ κηροῦ. ἐπὶ τῇ τοῦ μέγιστος ἀνιχθῆτο φωνῆ. λίνοις ἐλαίῳ
 ἀποκαταστήσει τοῖς πόδεσιν ἐμαρτυροῦσθαι. αὐτοῦ πῶ ἐλάειξεν προστάττει. ὡς δὲ οἱ
 βεσενιστά τὸ πρόσωπον ἐλάειξεν. ἐνιχθῆτο δὲ ἐνιχθῆτος ὁ μέγιστος, φωνῆ δὲ
 30
 ἕστω τοῖς ὁστέων ἡν. ὅσπερ μὲν τὰς πλεονάζει διερωτοῦσθαι. ὅσπερ δὲ διωγμῶσθαι
 καὶ τὸ πρόσωπον τῇ μορῆν ἡλλοιωμένους. πολλὰ τε τῶι πρὸς τοῖς πόδα ἐπὶ

ATER

1 αὐτίκα streicht Schw 9 ἔτι γινώσκεισθαι A ἐπιγινώσκεισθαι TER
 τὸ > EB 13 διατήξεται T1 corr. T2

14 κείμενον in κείμενον v | στόμα s σῶμα mv | 16 μὴδὲν ἐνελεμ
 θάνετο Boll μὴδὲν ἐμαρτυροῦσθαι mv | 20 καταξανθεῖν ergänzt Schw nach G
 21 ἢ streicht Schw | α ergänzt Schw | 23 ἔτι Schw ἐπὶ mv | 24 ἐμα
 ρτυροῦσθαι in ἐμαρτυροῦσθαι mv | οὐδὲν ergänzen Boll | 29 δὲ streicht Schw

δίκην λείβεσθαι καὶ ἀποστάζειν ἐπιτηχομένην τὴν ἰκμάδα τοῦ σώμα-
 τος. ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ πρὸς ταῦτα ἐνδοῦς, ἤτιμῶν ἤδη καὶ μόνον **13**
 οὐκ ἀπειρηκότων πρὸς τὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων καρτερίαν αὐτοῦ τῶν
 ἀντιπάλων, ἀετις δεσμοῖς εἰργνεται. τριταίος τε αὖ προσαχθεὶς τῷ
 5 δικαστῇ καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογήσας πρόθεσιν, καίτοι γε λοιπὸν
 ἡμῆνης ὑπάρχων, ὑποβρύχιος θαλάττῃ παραδίδοται. τὰ δ' ἐπὶ **14**
 τούτοις παραχοῆμα γενόμενα ῥηθέντα μὲν οὐκ ἀπεικὸς παρὰ τοῖς
 μὴ ὄφει προειληφόσις ἀπιστηθήσεσθαι. ἡμᾶς δ' οὖν, καίπερ τοῦτ'
 ἀκριβοῶς εἰδόμενος, οὐκ ἀρεῖ λόγος μὴ οὐκ ἐκ παντὸς ἀληθῆς παρα-
 10 δοῦναι τῷ λόγῳ τῆς ἱστορίας, τῷ καὶ μάρτυρας εἶναι τοῦ γεγενη-

μαχρὸν καιόμενος χρόνον, ὡς διαρρεῖν μὲν τιχομένης κρησὶ δίκην τὰς σάρκας,
 τῶν δὲ δασίων καθάπερ ξηρὸν καλάμων εἶσω διακτεῖσθαι τὸ πῦρ. ἀλλ' οὐ- **13**
 δὲν τοῖτων ἔμελεν τῷ πάσχοντι· ἔνθον γὰρ εἶχεν βοηθὸν τὸν ἐν αὐτοῦ θεόν,
 ἐναργῆ τοῖς πᾶσι τὴν αὐτοῦ βοήθειαν καὶ παρουσίαν ὥσπερ τι γῶς ὄραν παρεχό-
 15 μενον· δι' ὃ δὴ μεζονος θάρσους ὁ μάρτυς ἐπεπλάτο καὶ πλείονος παρησίας
 μεστός ἦν. φωνῆ δ' οὖν ἔβρα μεγίστη καὶ λόγοι τὴν εἰς τὸν μαρτυρούμενον
 θεὸν ἀνεκίρηττεν ὁμολογίαν ἐμαρτύρει τε παρουσίας αὐτοῦ τῆς Ἰησοῦ τοῦ σω-
 τῆρος ἡμῶν δυνάμεως καὶ τὰς παραδόξους ταύτας θέας ὡς ἐν μεγίστοις θεάτρῳ
 δεικνυμένης. οἱ μὲν γὰρ ἐλλῆττον οἷα δαίμονες, καὶ τὰς γυγὰς ὀδονόμενοι,
 20 ὡς ἔν αὐτοῖς τὰ δεινὰ πάσχοντες, (πρίοντες) τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς λογισμοὺς
 καόμενοι, λέγειν ἐξεβιάζοντο ὅστις εἴη καὶ πόθεν καὶ ποῦ εἴη μένον, θένει τε
 καὶ τοῖς ὀμοῖμοις πεθασαγῆν· ὃ δὲ εἰς πάντας ἀποβλέπων οἷα μεθόντας
 ἔβρα. ἀλλ' οὐδὲ ἀποκρίσεως αὐτοῖς καταξιών, πρὸς τὰς πέσεις μὴ μόνη
 ἐκέρητο φωνῆ τὸν Χριστὸν ὁμολογήσῃ καὶ τὸν τοῖτων πατέρα [καὶ τὸ ἔργον
 25 πνεῦμα] μόνον εἰδέναι μαρτυροῦσῃ θεόν. ἤδη γοῦν ἡτιμῶν καὶ ἀπειρη-
 κότων τῶν πολεμίον, ἀετις ἐπὶ τὴν εἰσκήν ἀνελαμβάνετο, τῇ δὲ ἐπιόσῃ ἡμέρῃ
 τῷ δικαστῇ προσαχθεὶς καὶ τὴν αὐτὴν μαρτυρήσας ὁμολογίαν, βυθοῖς θαλάσσης
 παραδοθῆναι κελεύεται. τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις προαχθέντα εἰ οὐδα ἀπιστηθήσεσθαι **14**
 παρὰ τοῖς μὴ ὄφει προειληφόσις, ὅτα γὰρ ἀνθρώποις ἀπιστίων
 30 πέργεν εἶναι ὀφθαλμῶν· ὅμως δὲ οὐ παρὰ τοῦτο δίκαιον ἡμᾶς λέγειν παρε-
 δοῦναι τὸ θαῦμα, οἱ τε μάρτυρες ἡμῶν τῆς ἱστορίας πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οἱ

ATER

1 τὴν A > TER | 8 ἀπιστηθήσεται E¹R corr. Ee | 10 τῆς ἱστορίας
 Schw τὴν ἱστορίαν ATER

11 ὡς Boll nach Gs | 12 καθάπερ — καλάμων ergänzt Schw aus s

17 ἐμαρτύρει τε Schw ἐμαρτυρεῖτο m ἐμαρτυροῦτω v | 18 θεάτρῳ ergänzen Boll
 nach s | 19 δεικνυμένης Schw δεικνυμένων mv | 20 πρίοντες ergänzt Schw
 nach s | 21 καόμενοι s κλώμενοι mv | 23 οὐδὲ Boll nach s² οὔτε mv | τὰς
 πέσεις Schw τῇ πέσει mv | 24/25 καὶ τὸ ἔργον πνεῦμα streichen Boll nach s

τῆν Καισάρειαν οἰκοῦντας· οὐδεμία
 γὰρ ἡλικία τῆς παρεδόξου ταύτης ἀπελείφθη θεία. αὐτίκα 15
 τῶν τοῦτον μάλιστα κατὰ μέτρον πελάγους ἐν ἀτείροις βυθοῖ-
 τῶν ἡσίων ὄντως ἐκείνων καὶ τοῖς μαζαρίων ἐμβαλεῖν. κλονος οὐχ ὁ τεχνῶν
 ἀπειρὸν διαχεῖ. ὥς καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν καὶ τὸ περιέχον
 ἀπειρὸν διαχεῖ. ἕνα δὲ τῶ παρεδόξῳ τούτῳ καὶ ἀθρόοφ σεισμῶ
 τοῦ θεῖου μέγιστος τὸν νεκρὸν ἢ θάλαττα. ὥσπερ μὴ οἷα τε οὐδα
 γένοιτο αὐτόν. πρὸ τῶν τῆς πόλεως ἐκβοᾷσαι πλῶν. καὶ τοιαῦτα
 20 μὲν ἦν τὰ κατὰ τὸν Θεσπέσιον Ἀσχητόν. Ξανθικοῦ μηνὸς δευτέρου.
 ἦτις ἔν ἡμὶ πρὸ τεσσαρῶν Νοτίων Ἀπριλλίων. ἡμέρας παρασκευῆς 306
 τελειοθῆντα·

ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν αὐταῖς τε ἡμέραις ἐπὶ τῆς Τυρίων 5 1
 πόλεως γενέσθαι. Οὐλίπιανός ὄνομα, μετὰ δευτὴς καὶ αὐτὸς αἰκίας
 15 μέσσιγας τε χαλεποτάτας ἤμει κατὰ καὶ ἐσπίδι. τῶ ἰσβόλω ἔρπετῶ.
 ὁμοβόινῃ περιβλήθει· δορῆ. θαλάττη παραδίδοται δι' ὃ μοι δοκεῖ
 ἐν τοῖς Ἀσχητόν μαρτυροῖσι ἐκλόγως ἔν ἡμῖν μνημονεύεσθαι καὶ

τῆν Καισάρειαν πόλιν οἰκοῦντες γενόμεσαν· οὐδεμία γὰρ ἡλικία τῆς παρεδόξου
 ταύτης ἀπελείφθη θεία. ὥς γὰρ κατὰ τὸν τοῦ πελάγους βυθὸν ἔρριπτον τὸν 15
 20 τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον. λίθοις τοῖς πόδας καταβῆσαντες. κλονος οὐχ ὁ τεχνῶν σεισμῶς
 τε παρεδόξου καὶ βοασμῶς αὐτὴν τε τὴν θάλατταν καὶ τὸ περιέχον ἔπειν διέχει
 ζήνους τε μερίστη τὴν πόλιν ἔπεισαν ἐξίρει· ἕνα δὲ τῶ παρεδόξου τοῦ θεῖου
 μέγιστος τὸ νεκρὸν ὄνομα. ὥς οὐ γένοιτο αὐτὸ δευτεῖνῃ. πρὸ τῶν τῆς πόλεως
 25 ἐκβοᾷσαι πλῶν ἢ θάλαττα. προέκειτο δὲ θεία· πορητὸν πρὸς αὐτοῖς τοῖς
 25 ἀποκίτοις τῆς πόλεως ὁ νεκρῶς, καὶ τοῖς ἦν διαχὼν τὸ πᾶν ἐπιχωρημένος ἐξ θεοῦ
 σεισμῶς, δευτὴρ τοῖς πᾶσι ἀπειλῶν δορῆν. ὥς δὲ ἀπηγγέλλῃ τὸ γεγονὸς τοῖς τὴν
 πόλιν οἰκοῦσιν. δορῆδῃν ἕμῳ πάντες πρὸ τῶν πλῶν ἐπὶ τὴν ἱστορίαν ἐχώρουν,
 πᾶσι. ὄνομα. ἀρσῆται θηρίων τε ὁμοίως πᾶσι ἡλικίαι μέχρι καὶ τῶν ἀγενῶν
 καὶ τῶν θαλασσοποιῶν εἰς ἕτι τε παρθερευομένων· πάντες τε καὶ πᾶσι τὸν
 30 ἦν καὶ μόνον θεὸν τῶν Χριστιανῶν ὁμολόγουν. τοιοῦτον μὲν δὲ τίλους τὸ
 κατὰ τὸν Θεσπέσιον Ἀσχητόν ἔτιγῃ δορῆμ· Ξανθικοῦ μηνὸς δευτέρου πρὸ δ'
 Νοτίων Ἀπριλλίων ἢ τοῖδε ἡμέρη τελειῖται·

ATER

3 vor ὥς + τῶ T | 11 der 2. April 306 war ein Dienstag. die Angabe
 des Wochentags fehlt in g | 13 δε Schw δῆ ATER

21 διέχει Schw διέχει mv | 25 διαχὼν Schw ἡχῶν mv | 29 τε¹ v
 v καὶ m | 31 δε ¹εἰρημα ergänzen Boll

οὔτω. ἀδελφὰ δὲ τῷ Ἀπριανῷ μικρὸν τῷ χρόνῳ ἕστερον ἔπο- 2
 μείνας ὁ μὴ μόνον αὐτοῦ κατὰ θεόν, καὶ σῶματι δὲ ὁμοπάτριος
 ἀδελφὸς Αἰδέσιος, μετὰ μυρίας ὕσας ὁμολογίας καὶ πολυχρονίους
 δεσμῶν κακώσεις ἡγεμονικὰς τε ἀποφάσεις, ἐν αἷς τοῖς κατὰ Παλαι-
 5 στίνην δέδοται μετάλλοις, καὶ μετὰ τὴν ἐν πᾶσι τούτοις φιλόσοφον
 ἐν τρίβωνος σχήματι ἀγωγὴν (καὶ γὰρ οὖν αὐτὸς πλεὺν τῆς τοῦ
 ἀδελφοῦ παιδείας κεκτημένος, καὶ ἀπὸ μαθημάτων φιλοσόφων
 ὠρμάτω), τελευτῶν δὴτὰ ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως, τὸν αὐτόθι 3
 συνιδὼν δικαστὴν Χριστιανοῖς δικάζοντα πέρα τε τῶν προσηζόντων
 10 ἔμπαροινούντα καὶ τοτὲ μὲν σεμνοῖς ἀνδράσι ποικίλως ἐνυβρίζοντα.
 τοτὲ δὲ γυναίκασιν σωφροσύνης τῆς ἀνωτάτω καὶ αὐτοπαρθέτους
 ἀσκητικὰς εἰς αἰσχρὰς ὕβρεις πορνοτρόφοις παραδόντα, ταυτὸν
 ἐγγειρήσας τῷ ἀδελφῷ, ὅτι δὴ ἀφόρητα εἶναι αὐτῷ τὰ γινόμενα
 15 δικαστὴν αἰσχρῆν καὶ ἀτιμίαν περιβαλὼν κατὰ τούτοις κατερωθεὶς εὖ

ἀδελφὰ δ' αὐτῶν μικρὸν τῷ χρόνῳ ἕστερον ὁ ὁμοπάτριος ἀδελφὸς ἔπασεν 5 2
 τοῦτομα Αἰδέσιος. οὗτος μὲν δὴ καὶ πρὸ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ κατὰ θεὸν ὁμῆς
 φθάνει φιλοσοφία ἑαυτὸν ἐπιδοῖς· καὶ γὰρ λόγων μετέχεν παντοίων καὶ παι-
 20 δειὰς οὐ τῆς Ἑλλήνων μόνον, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς Ῥωμαίων ἤπειο, τῆς τε Παιμῆλον
 διατριβῆς πλείονι χρόνῳ μετέσχεν. καὶ δὴ οὗτος μετὰ πλείστασιν ὁμολογίας
 πολυχρονίους τε δεσποτηρίων κακώσεις πρῶτα μὲν τοῖς κατὰ Παλαιστίνην παρα-
 δίδοται χαλκοῦ μετάλλοις· εἴτα μετὰ τὴν ἐν τούτοις κακοπάθειαν γίνεται ἐπὶ τῆς 3
 Ἀλεξανδρέων πόλεως, Ἰεροκλεῖ δὲ παρατυχῶν, ὃς τὴν Ἀγύπτου ἐξουσίαν τῇ ἑαυ-
 τοῦ πᾶσαν διεῖπεν, Χριστιανοῖς δικάζοντι, ὡς συνείδεν πέρα τῶν προσηζόντων
 25 θεσμῶν ἔμπαροινούντα τοῖς τοῦ θεοῦ μέγιστοι παρθέτους τε ἁγίας θεοῦ πορνο-
 τρόφοις ἐπ' ἀσελγείαν καὶ ὕβρει τοῦ σώματος παραδιδόντα, οὐχ ἔπομείνας τὴν
 τῶν προαπομένων θέαν, τῇ ὁμοίᾳ τῷ ἀδελφῷ ἐπιβάλλεται πράξει. ζήλου
 δ' οὖν πληρωθεὶς ἐν θεῷ πρόεισιν καὶ λόγοις καὶ ἔργοις τὸν Ἰεροκλεῖα κατασχέγει,
 αὐτοχειρίαν πληγὰς ἐπιτείνας αὐτῷ κατὰ τοῦ προσώπου χαμαὶ τε βάλων ἔπιον
 30 ἐπὶ τῆς γῆς τίπτων τε ἑμὲ καὶ παραυτὸν μὴ παρὰ φύσιν τολμᾶν κατὰ τῶν τοῦ
 θεοῦ δούλων, πολλὰ τε καὶ ἄλλα εἰπὼν καὶ ἐπὶ τοῖτοις εὖ μάλιστ' αὐτῶν ἐπο-

ATER

4 τοῖς] τῆς R | 5 δίδοται R | 11 αὐτοπαρθέτους Schw αὐτοπαρθέτους
 ATER | 12 παραδόντα AT¹E παραδιδόντα Tr Rg | 13 ἐγγειρήσας T¹, corr. Tc
 16 τῷ χρόνῳ G τοῦ χρόνον mv | ὁ ergänzt Schw | ὁμοπάτριος
 mv G ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος s | 19 τῆς Ῥωμαίων Schw τῶν Ῥωμαίων
 mv | 23 ἐξουσίαν ms > v | 24 χριστιανοῖς Boll nach sG χρόνοις mv
 συνείδεν Schw nach G οὖν εἶδεν mv | πέρα Schw nach G παρὰ mv | 26 ἐπ'
 Schw ἐν mv | 28 δ' οὖν ergänzt Schw

ἄλλω βασιλεῦσι τιμηρόποιν ἐπομένους εἰσία. τὴν ἀδελφικὴν ἀπι-
 τήροισι βασιλεύει παρεδοθείε τιλευτήν. ἀλλὰ τὸ μὲν κατὰ τοῦ-
 τῶν δεῦθεν ἔργῳ, ἀμικρὸν τοῦ χρόνου ἕστερον τοῦτον ἐγενήθη
 τῶν τοῦτων.

- 1) κατὰ τὴν γὰ μὴν τοῦ καθ' ἡμῶν ἔτι διορισμῶ. πρὸ δόδο: κα **6 1**
 Κελυφῶν Κεζιμῶν. ἢ γένοιτ' ἐν μηνὸς Δίου εἰκάδι. προσεξέται ³⁰⁶
 ἡμῶν κατὰ τὴν αὐτὴν Κεσιόρσιαν. γροσῆς ὡς ἐληθῶς ἄξιον. αὐτοῦ
 δὴ τοῦ τρωάντου Μεξιμίου παρόντος καὶ θίας τοῖς πλήθει φιλοτι-
 μομένους κατὰ τὴν ἀγομίνην αὐτοῦ γενέθλιον ἡμέραν. ἀπειτέλιθη
 10) τοιοῦτον. ἔθουε τὸ πρῶν ὄντος ἐπὶ βασιλείῳ. εἰ καὶ ἄλλοτε. τὰς **2**
 φιλοτιμίας θίας πλείους τοῖς θεαταῖς ἐπιτερέχειν θειμῶδες κεινῶν
 καὶ εἶναι τὰ τε οὐκ ἠδὴ παρελλεπτόντων θεαμάτων, ζῶον ἕδθ'
 ὅπῃ τῶν ἐξ Ἰνδίας ἢ Αἰθιοπίας ἢ καὶ ἄλλοθεν εἰσομιζόμενον ἢ
 καὶ ἐνδοθῶν ἐπιτέροις τοῖς οὐμεσχίαις παραδόξους ψηφιστοῖς τοῖς
 15) ὁρῶσιν ἐνδικινεῖν. πάντως πον καὶ τότε. οἷα βασιλεύει τὰς θίας
 παρόντος. πλείον τι καὶ παρεδοξον χοῆν ἐπάροξει ταῖς φιλοτι-
 μίας. τί τοῖνευ τοῦτο ἦν; μέγιστος τοῦ καθ' ἡμᾶς δόγματος παρ- **3**
 ἦντο εἰς μέσον. τῆς μόνης καὶ ἐληθῶς εὐσεβίας ἐπιπροσφύζομενος.
 Ἀγάπιας ὄντος ἦν. ὁ δεινότερος ἔμε τῆς θείας θεοῦν ἐπὶ βορᾷ δίδα-
 20) σθαι μικρῶν πρότινον διηγεμῶν. ὡς δὴ καὶ ἄλλοτε τοῦ δεσποτιχίου
 τρίτον καὶ πολλὰς εἰς κακοῦργοις ἐμπομπήσας τῷ σταδίῳ. εἰ
 γὰ μὴν κατὰ χρόνον τοῦ δικαστοῦ μετὰ τὰς ἀπειλὰς ἦτοι κατ'
 οἰκτον ἢ κατ' ἐλπίδα τοῦ μεταθῆσθαι τῆς προθέσεως εἰς ἐτίρους
 αὐτὸν ἄρῶνας ἐπιπροσφύζομενος. τότε δὴ βασιλεύει ἐπιπαρόντος ἦντο.

- 25) μῆνας τὰς κατὰ τὸ νόμισμα ἐπιτελείσας αὐτοῦ βασιλέως. τὴν ἀδελφικὴν ἀπι-
 τήροισι βασιλεύει παρεδοθείε τιλευτήν. ἀλλ' ὅστις καὶ τῆς Ἀλεξανδρίας
 μικρὸν τῶν χρόνων ἕστερον τοῦτον ἀμικρῶν τῶν ἄλλων. τῶν δὲ καὶ Παλαι-
 στῆς μετῴρων μετὰ Ἀριστοῦ Ἀγάπιας καὶ τῶν ἄρῶνας παρῆμι.

20 910, 10

ATER

- 5 τοῖ AT+Er τῶ T+ER | 6 πρὸ σαξέται A. πρὸ σαξέται T¹, durch
 Kasue corr. der Wochentag, auch von s überliefert, ist falsch, der 20. November 306
 fiel auf einen Mittwoch | 8/9 φιλοτιμωμένον T¹ corr. Te | 11 ἐπιπροσέχειν
 AT+R ἐπιπροσέχειν T+E | 12 παρελλεπτόντων Schw παρελλεπτόντων τῶν T+ER¹
 παρελλεπτόντων τῶν A παρελλεπτόντων τῶν TrRe | 19 ἀέλιη ER | 19-20 δι-
 δασθαι T+ER διδάσθαι A | 20 τοῖ > R | 21 τρίτον unverständlich.
 παρῶν Schw

27/28 Παλαιστίνης Schw παλαιστίνην mv

ὡς περ ἐπίτηδες εἰς ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ περιλαβόμενος, ὡς ἂν καὶ αὐτὸ
 τὸ σωτήριον ῥῆμα. ὃ τοῖς μαθηταῖς θαῖα γνώσει προηγόρευεν. ὡς
 ἄρα καὶ ἐπὶ βασιλέων ἐχθρήσονται ἕνεκεν τῆς εἰς αὐτὸν μαρτυρίας.
 καὶ ἐπ' αὐτοῦ πληρωθείη. φέρεται δὲ εἰς μέσον τὸ στάδιον σὺν 4
 5 καὶ τινι κακοῦργῳ. φόνῳ δὲ τοῦ δεσπότου τοῦτον ἐνεχέσθαι ἔλεγον.
 εἶθ' ὁ μὲν τοῦ δεσπότου φορεὺς τοῖς θηροῖν παραβλήθει. ἔλεον 5
 καὶ φιλανθρωπίας ἠξίωτο μόνον οὐχὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ἐπὶ
 τοῦ σωτήρος Βαραββάν. βοαῖς δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐσσημίαις τὸ πέν
 10 ἐξηχέτο θέατρον. ὡς ἂν τοῦ μισοῦνον φιλανθρωπῶπως πρὸς τοῦ
 βασιλέως σεσωσμένου τιμῆς τε καὶ ἐλευθερίας ἠξιομένον· ὃ δὲ τῆς 6
 θεοσεβείας ἀθλητῆς ἀνακαλεῖται μὲν πρότερον ἐπὶ τοῦ τυράννου.
 εἶτα ἄρρησιν τῆς προθέσεως αἰτηθεὶς ἐπ' ἐλευθερίας ἐπαγγελίᾳ
 μεγάλη φωνῇ διαμαρτύρεται. μὴ φάλης μὲν ἕνεκεν αἰτίας. εὐσεβείας
 δὲ τοῦ τῶν ὄλων δημιουργοῦ προθύμως καὶ μεθ' ἡδομῆς. ὅσα δὲν 7
 15 ἐπάγοιτο αὐτῷ, γενναίως ἐποστήσεσθαι. καὶ τοῦτ' εἰπὼν. ἅμα λόγῳ 7
 τοῦργον ἐπάγει, δρομαῖος ἀντικρὺς ἀπολυθείσῃ κατ' αὐτοῦ ἄρκτην
 ἐπαντίσας ταύτη τε ἑαυτὸν ἀσμενέστατα ἐπιθεδονκὸς εἰς βορῆν
 μεθ' ἣν ἔμπρνος εἰς τὸ δεσποτήριον αἴρεται. μίαν τε ἐνταῦθα ἐπι-
 βιώσας ἡμέραν. τῇ ἐξῆς λίθων αὐτοῦ προσεσκηθέντων τοῖς ποσὶ 20
 μέσῳ πελάγει καταποντοῦται. τοιοῦτο καὶ τὸ Ἀγαπίου μαρτύριον.
 Ἦδη δὲ καὶ εἰς πέμπτον ἔτος τοῦ διωγμοῦ παρεταθέντος, μηνὸς 7 1 307 s
 δευτέρου Ξανθικοῦ. ἦτις ἐστὶ πρὸ τεσσάρων Νοεῶν Ἀπριλλίων. ἐν 307

23 Matth. 10, 18 — 21—S. 923, 5 g Anal. Boll. 16, 127 ff. nach b — Mo-
 nac. 366 [vgl. Violet, TU 14, 53] und v = Vat. 1669. Überschrift *Μηρὶ τῶν πέν-*
 25 *τῶν γ' [αθ' b, vgl. Assemani, act. mart. 2, 202]. Μαρτύριον Θεοδοσίας παύσινον*
πέμπτοι ἔτει τοῦ καθ' ἡμᾶς διωγμοῦ πρὸ τεσσάρων γ' v' Νοεῶν Ἀπριλλίων ἐν
Καίσαρειά τῆς Παλαιστίνης.

Ἐπὶ πέμπτῳ μὲν ἔτος ἦδη ὁ καθ' ἡμῶν διωγμὸς παρετείνεται. μηνὸς δὲ ἦρ 7 1
 Ξανθικός, ἡμέρα τοῦτον β', ἡ δ' ἐπέτῃ ἐν εἴῃ πρὸ δ' Νοεῶν Ἀπριλλίων· καὶ τις

ATER

1 ἐκεῖνον T¹ corr. Tc ὡς ER ὅστ' AT | 2 προηγόρευεν AT·ER
 προηγόρεν T¹ προηγόρευσεν ὁ σηρ Tr | 3 βασιλέως T | 7 ἠξίωτο T¹ corr. T¹
 8 τοῦτο R | 9 ἐξεχέτο R | 15 ἐπάγεται R | 16 δρομαῖος A | 18 δεσ-
 20 ποτήριον ATr διαστήριον T¹ER | 20 τὸ τοῦ R | 22 Ostersonntag 307
 6. Xanthikos, g hat nur Datum und Sonntag

28 ἡμῶν b ἡμᾶς ὄν v ἡμᾶς s | 29 τοῦτον v τε τοῦτον b . β' v τε-
 τάρτη b

ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀναστάσεως, αὐθις ἐπὶ
 τῆς ἑκαταμυρίας πεντακταίας, τῶν ἀπὸ Τύρου παρθένους, πιστὸν καὶ
 πιστότατον κόρηον οὐδ' ὄλων ἐτῶν ὀκτωκαιδέκα, δεσμίοις τισὶ καὶ
 σκεπῶσι, τὴν Χριστοῦ βασιλείαν ὁμολογοῦσιν πρό τε τοῦ δικαστηρίου
 καὶ ἐπισημοῦσι πρόνοιαι. ὁμοῦ φιλοφρονημένη καὶ οἶα εἰκόσ, ἐπέρ
 τοῦ μεμηνησμένου αὐτῆς πρὸς τὸν κέρειον γενομένους παρακα-
 λαῦσαι. τοῦτο δὲ πρόξασεν, ὥσπερ ἀνόσιόν τι καὶ ἀσεβῆς εἰργασ-
 μένην ἀφαρπάσσοντας στρατιώται ἄρουν ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα, αὐτίκα
 δ' οὕτως, ἅτε τις ἐμμενῆς καὶ τὸν θυμὸν θηριωδέστατος, δειναῖς
 10 καὶ φοικτοτάταις βασάνοις κατὰ πλεονῶν καὶ μαζῶν μέχοι καὶ αὐ-

κροῖ καὶ παναγίᾳ κόρη τῶν ἀπὸ Τύρου τῶι τοῦ θεοῦ παιδὶ παρθενομένη, οὐδὲ
 ὄλων ἐτῶν ὀκτωκαιδέκα, δεσμίοις ὁμολογηταῖς θεοῦ τῶν ἡγεμονικῶν δικαστη-
 ρίων προκηθημένους μύλλουσί τι αὐτίκα μάλα παρίστασθαι τῶι δικαστῆρι πρόσ-
 κων φιλοφρονημένη, μεμνησθεῖ τε αὐτῆς παρακαλεῖ τοῦ σοφοῦ τυχόντα. ἐπεὶ
 15 δὲ ταῦτο ἐπαρξεν, ὥσπερ ἔθετόν τι καὶ ἀνόσιον διαπραξαμένην συναρπάζουσι
 στρατιῶται παραχρῆμα τε τῶι Οἰζυμένῳ προσάγοναν· τότε γὰρ ἔτι τὴν Παλαι-
 στανῶν διέλεον ἐρχήν. ἀλλ' οὕτως οὐκ οἶδ' ἢ τι παθῶν, ὥσπερ τὰ μέγιστα
 πρὸς τῆς κόρης φεικόμενος, παραχρῆμα θυμῶ καὶ λίττης ἐπιμίπλαται. θένει τε
 αὐτῆι προστάξας, ἐπειδὴ ἀνεκείσασιν ἤρωςεν, ταῖτη μᾶλλον ὁ θηριωδέστατος
 20 δειναῖς κατὰ τῶν πλεονῶν καὶ κατὰ τῶν μαζῶν ἐπιτίθειν αὐτῆι βασάνους, ὁστέων
 τε αὐτῶν εἶσω δὴ καὶ σπλάγγων ὁ ἀνελκὶς ἔχουσι. ἐπιμόνος τὴν παῖδα τιμο-
 γομήματος πρὸς τὰς βασάνους δεχομένην. ἔτι δ' ἐμπνέουσαν ἠρότα θένει παρα-
 κείουμένητος· ἢ δὲ ἀράσασε τὸ στόμα καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄξιν καὶ ἀπενεῖς ἐμβλέ-
 ουσαι, ἐπιμειδῶσιν προσόπου ἐλήθει δὲ αὐτῆι καὶ τὸ τῆς ἀκμῆς κάλλος· τί δὴ
 25 πλανῶς, φησὶν, ἄνθρωπε, οὐκ εἰδώς με κατ' ἐνθάς πράττειν νῦν ὅτε τῶν τοῦ
 θεοῦ μεγίστων καιρονίας ταχὺν ἠξιώθη; ὁ δὲ ἐπειδὴ συνείδεν ἑαυτὸν γέλωτα
 τῆς κόρης γενόμενος, οὐκ ἔθ' οἷός τε ὦν καὶ μείζουσι αὐτὴν ἢ πρότερον βασάνοις
 αἰχίζεσθαι, τοῖς θελατῆσις κατακρίνει βουαῖς. μεταστάς δὲ ἀπὸ ταύτης ἐπὶ
 30 τοῖς λοιποῖς ἔπει ὁμολογηταῖς, ὦν αἰτία τῆι κόρηι λέπρακτα τὰ δεδηλωμένα.
 ὁμοῦ δὲ πάντα τοῖς κατὰ Παλαιστίνην χαλκοῦ μετάλλοις παραδίδωσιν, οὐδὲν

UTER

3 κόρηον A > T γ'ρεισοι TtER | ὄλων TEg ὄλωσ AR | 10 φοικτοτά-
 ταις ER¹ corr. R

11 παρθενομένη vb παρθενομένηων s | 13 προκηθημένους v προκη-
 θευομένησ b | 16 τότε γὰρ ἔτι vs ὅδε γὰρ ἔτι τότε b | 17 οἶδ' ὅ τι b
 οἶδε τί v | 18 λίττης b¹ λίττης v | τε v δ' b | 19 ταῖτη b ταῖτην v |
 ὄξιν > s | 21 εἶσω σπλάγγων v ἔθ' καὶ τῶν ἔσω σπλάγγων b | 24 δὲ b
 γῶν v | 25 πλανῶς b ἀπειράσας v | ὦ ἄνε b | 27 γενόμενος] b bricht ab
 οὐκ ἔθ' οἷός τε Schw nach s ὄξιν ἔθ' ἰθὺσ τε v | 30 τοῖς Schw τοῦ v

τῶν ὁστέων αἰκισάμενος, ἔμπνουν ἔτ' αὐτήν. ὅμως δ' οὖν πρὸς
 ἅπαντα γεγηθότι καὶ φαιδροῦ ἰσταμένην προσώπων, τοῖς θαλαττίοις
 κίμασιν ἐμβληθῆναι προστάττει. εἴτ' ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τοὺς λοιποὺς
 μεταβάς ὁμολογητάς, τοῖς κατὰ Φαινὸ τῆς Παλαιστίνης χαλκοῦ
 5 μεταλλοῖς τοὺς πάντας παραδίδωσιν. ἐπὶ τούτοις. Δίου μηνὸς 3 307
 πέμπτη, κατὰ δὲ Ῥωμαίους Νόνας Νοεμβρίου, ἐπὶ τῆς αὐτῆς
 πόλεως τοὺς ἀμφὶ Σιλβανὸν ἔτι δὴ τότε ὄντα πρεσβύτερον ὁμολο-
 γήσαντα, ὃν οὐκ εἰς μικρὸν ἔσπερον ἐπισκοπῇ τιμωθῆναι τε καὶ
 μαρτυροῦ συνέβη τελειωθῆναι, γεννησιότατην ἔνστασιν τὴν ἔπερ
 10 εὐσεβείας ἐπιδειξαμένους τοῖς εἰς τὸ αὐτὸ χαλκοῦ μέταλλον πόνοις.
 ὁ αὐτὸς ἐγκρίνει, κωτῆρσιν πρότερον τῶν ποδῶν τὰς ἀγκύλας αὐ-
 τοῖς ἀρχειωθῆναι προστάξας· ἅμα δὲ τῇ κατὰ τούτων ἀπογάσει 4
 ἄνδρα μυρίας ἄλλαις ὁμολογίαις διαπρέψαντα, Δομνῖνος ἦν οὗτος,
 ὁ διὰ περιττὴν ἑλευθερίαν τοῖς κατὰ Παλαιστίνην ἅπασιν γυοριμώ-
 15 τατος, τῇ διὰ πρὸς ἐκδίδωσιν κολάσει μεθ' ὃν ὁ αὐτὸς δικαστῆς.
 δεινὸς ἐπινοητῆς τις ὢν κακίας καὶ τῶν κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ
 διδασκαλίας ἐπιχειρημάτων καινοεργός, τὰς μηδ' ἀκουσθείσας πόποτε
 κατὰ τῶν θεοσεβῶν ἐπενόει τιμωρίας, καὶ τρεῖς μὲν εἰς μονομαχίαν
 ἐπὶ πυγμῇ καταδικάζει, Ἀὔξεντιον δέ, σεμνὸν καὶ ἱερὸν πρεσβύτερον,
 20 θηρίοις βορὰν παραδίδωσιν, ἄλλους δ' αὖ πάλιν, τελείων ἀνδρῶν
 φέροντας ἠλικίαν, εἰς εὐνούχους ἐκτεμῶν τοῖς αὐτοῖς κατακρίνει
 μεταλλοῖς, ἑτέροους δ' αὖ πάλιν μετὰ χαλεπὰς βασάνους δεσμοτηροῦ
 καθείργουσιν· ἐν οἷς καὶ ὁ πάντων ἕμοι γούν ποθεινότητος ἑταίρων
 Πάμφιλος ἦν, τῶν καθ' ἡμᾶς μαρτύρων ἀνὴρ πάσης ἔνεκεν ἀρετῆς

25 εἰπὼν οὐδ' ἀνάγκην ἐπιθεῖς· ἡ γὰρ πρόμαχος ὑπάντων τοὺς αὐτῶν ἀναδειξαμένη
 πόνοισι καὶ τὸν ὄμῶν δικαστὴν ἐντοναίαι καὶ ῥώμῃ ψυχῆς παραλέσασα, δειλὸν καὶ
 εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα κατεστήσατο. ἡμέρα κριμακῆ ἦν, καθ' ἣν ταῦτα ἐπὶ τῆς
 Καισαρείας ἐν μηνὶ τοῦ εἰρημένου καὶ κατὰ τὸ δηλωθὲν ἔτος ἐπαράχθη.

A TER

2 φαιδροῦ τῷ προσώπῳ T¹ τῷ getilgt T¹ ἰσταμένην + T^{1m} | 4 φαινὸ A
 φαινὸ TrR φαιω|| T¹ φαιννησίος E | 6 1. November s | 8 μακρὸν A
 μακρὸν TER | 10 ἐπιδειξαμένους AR^c ἐπιδειξαμένους T¹ ἐπιδειξαμένους T^c ER¹
 | 12 προστάξας TER προστάξας ἐκδίδωσιν A | 14 ἅπασιν A πᾶσι TER
 15 τὴν T¹ corr. T^c | 18 μονομαχίαν T^c ER¹ μονομαχεῖν T¹ τὸ μονομαχεῖν
 A | 20 θηρίοις βορὰν A^s θηρίων βορὰ TE θηρῶν βορὰ R | 23 σ¹ ὡς
 φίλος ἦν πᾶμφιλος εὐσεβίον ἀλλ' οὐκ ὡς ἐπίου ἔδοξε θαῦλος T^m σ¹ ὡς ὁ σγ-
 γραφεὺς οὗτος εὐσεβίος πμφίλον φίλος καὶ ἑταῖρος ἦν καὶ οὐκὶ θαῦλος ὡς
 ἐπίου δοκεῖ E^m

αὐτῶν ἄρα τῆς ἐν ἡγοριζοῖς λόγοις φιλοσόφοις τε 5
 ἠπλοῦσιν ἀπὸ τῶν πρότερον ὁ Θεόφραστος λαβὼν, εἶθ' ἕστερον
 αὐτῶν καταργήσας, ὡς ἀνεκέρτατα καὶ μηδ' ὄλως ἐν λόγῳ τὰς
 ἀπὸ τῶν λόγων τῶν αὐτῶν, τὸ παρῆστατον ἀγοριάζας, σφοδρῶταίς
 αὐτῶν ἀκρίβειαι προστάττει βεβάνοις· καὶ δὴ ταῖς κατὰ τῶν πλεον- 6
 ῶν αὐτῶν δι' ἐπιμόρων καὶ γλιονίζων ξηρότητων ὁ Θηρωδίδεστατος
 μόνον οὐκ ἐμφορηθεῖς, ἀσκήνην γὰρ μὴν ἐπὶ ἑαυτοῦ ἐπὶ πᾶσιν
 καταργήσας, τοῖς ἐν τῷ δημοτικῷ καὶ αὐτὸν ὁμολογηταῖς κατα-
 γήνη. ἐπὶ δὲ τῇ κατὰ τῶν ἐγίων ὁμότητι ὁμοίως ἀμοιβῆς παρὰ 7
 10 τῇ θείᾳ δίξιμ τείζεται, τοσαῦτα κατὰ τῶν Χριστοῦ μερότων ἐμ-
 πορηθῆσαι, διαγρῶναι ἡδέων ἐκ τῶν τῆδε προσομιῶν, δι' ὧν εὐθὺς
 καὶ οὐκ εἰς μικρὸν τοῖς κατὰ τοῦ Παμφίλου τετολιμημένοις αὐ-
 τῶν ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας ἐχόμενον ἢ θείᾳ μετῆλθεν δίξιμ, ἀθρόως
 οὕτως τὸν γῆρας ἄνω πον ἐγ' ἑψηλοῦ βήματος δικάζοντα καὶ πρὸς
 15 τοῦ στρατιωτικοῦ διορηγοῦμένου στίβους ὅλον τε τοῦ Πελαιστινῶν
 ἔθους ἐπέσποντα ὁμοδιαιτῶν τε οἷα γλιεῖτατον καὶ ὁμοτρόπεζον
 αὐτῷ τῷ τεράτῳ καθεστῶτα διὰ μιᾶς γενεῶσας νεκτὸς καὶ τῶν
 τοιοῦτων ἐξισμῶν ἰσχυρὸν καταστήσασα ἐπιμίαν τε καὶ ἀσκήνην
 ἐπὶ τῶν πρότερον ὡς ἐν ἀγορῶν αὐτῶν τεθηπῶτων καταγέσασα
 20 διαιτῶν τε καὶ ἀναρῶν γενεαζώδαις τε προῖεμονον γωνίας καὶ ἰεσῖας
 ὄλως τῷ ἔθρῳ, σὺ δὴ καὶ ἡγοριζ, ἐπιδαίξασα αὐτὸν τε τὸν Μαξιμίον,
 ἐγ' ᾧ τὸ πῶν γενεῶν ἐφρονέπτετο ὡς ἐν διαφερόντως αὐτῶν τῶν
 δημομένων αὐτῷ καθ' ἡμῶν ἔνεκα στέργοντι, δικαστῆρ ἀπληγῆ καὶ
 ὁμότητος ἐπ' αὐτῆς τῆς Καισαρείας καταστήσασα, ὡς καὶ τὴν ἐπὶ
 25 θανάτῳ κατ' αὐτοῦ ψῆφον ἐξίτεργαζῶν μετὰ πολλὴν τὴν ἐγ' οἷς
 ἐξηλέγχετο ἀπολήμειον ἀσκήνην, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁδοῦ πάρορον
 ἡμῶν ἀρῆσθαι γένοιτο δ' ἐν προσήκων καιρῷ, ἐν ᾧ τῶν δευσεβῶν
 οὐ μάλωτα καθ' ἡμῶν ἐστρατιάζοντα, αὐτοῦ τε τοῦ Μαξιμίον καὶ
 τῶν ἀμφ' αὐτῶν, τὸ τέλος καὶ τῶν βίων τὰς καταστροφὰς ὁ λόγος
 30 ἡμῶν ἐπὶ σχολῆς περιλήφεται.

Καὶ εἰς ἕκτον δὲ ἴτος πνεύσαντος ἐπιμόρων τοῦ καθ' ἡμῶν 8
 γιμῶντος, ἔχρη μὲν πρὸς τοῦτον τὸ καλούμενον ἐν Θηβαῖδι γερω-

ATER

1 τῶν ATER τῆς Tr ἡγοριζῆς AT+E ἡγοριζοῖς TrR ἡγοριζ οἷς
 ἀνάξις ζωμῆς ἡς Schw 2 πρότερον AT > ER | 4 σφοδρῶταίς TrE
 σφοδρῶταίς AT σφοδρῶταίς R | 5 ταῖς in τῆς corr. Tr | 7 ἑαυτοῦ ἐπὶ
 αὐτῶν Schw | 10 τῶν xi A 13 ἐπὶ T¹ corr. TeTr | 16 ἐπέσποντα
 R ὡς ἀγοριζ ATE | γλιεῖτατον R 23 στίβους TrR² | 27 ἐν ᾧ
 ἐξίτεργαζῶν Schw | 29 αὐτῶν E¹ corr. Er

ἰνῶμος οὗ γεννῶ πορφυρίτου λίθου μέταλλον πλείστην ὄσσην πληθύν
 τῶν τῆς θεοσεβείας ὁμολογητῶν· ἐξ ὧν τρισὶν θέουσι τὸν ἀριθμὸν
 ἕκατὸν ἄνδρες ἅμα γυναιξίν καὶ κομιδῇ ἡπίοις πρὸς τὸν τῆς
 Παλαιστίνης ἡγούμενον διαπέμπονται· οὗς ἐπὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων**
 5 τῶν ὅλων θεὸν καὶ τὸν Χριστὸν ὁμολογήσαντας, τῶν σζαιῶν
 ποδῶν τὰς ἀγκύλας αὐτοῖς νεύροις κακῆρσιν ἀποτριθῆναι καὶ αὐ
 πάλιν τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς δεξιὸς πρῶτον μὲν ξίγειν αὐτοῖς ὑμέσιν
 καὶ κόρας ἐκκοπῆναι, εἶτα δὲ πρὸς διὰ κακῆρων πάμπαν εἰς ῥίζας
 αὐτὰς ἀχραιοθῆναι Φιρμιλιανός, ὁ τῆδε διάδοχος Οὐρβανῶ πεμφθείς
 10 ἡγούμενος, ὡς ἂν ἐκ βασιλικῶν νεύματος προστάττει· κἄπειτα αὐτοὺς
 τοῖς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν μετάλλοις μόχθον καὶ κακοπαθείας ἔνεκεν
 ταλαιπωρεῖσθαι παραδίδοσιν. οὐ τούτους δὲ ἅρα μόνον τὰ τηλι- 2
 καῦτα παθόντας ἤκει παραλαβεῖν ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ καὶ Παλαιστίνων
 τοὺς ἐπὶ πυγμῇ εἰς μορομαχίας κατακεχοῖσθαι μικρῶ πρόσθεν δεδη-
 15 λωμένους, ἐπεὶ μήτε τὰς ἐκ τοῦ βασιλικῶ ταμείου τροφὰς μήτε
 μὴν τὰς ἐπιτηδείους τῇ πυγμῇ μελέτας ὑπέμενον. ἤδη δὲ οὐκ ἐπι- 3
 τρόποις αὐτὸ μόνον οὐδ' ἡγουμένοις, ἀλλὰ καὶ αὐτῶ Μαξιμίνῳ τού-
 του γε ἔνεκεν παραστάντες, γενναιοτάτην ἔνστασιν ὁμολογίας διὰ
 λιμοῦ καρτερίας καὶ μαστίγων ὑπομονῆς ἐνδείξαντο τὰ ὅμοια τοῖς
 20 δηλωθεῖσιν παθόντες μεθ' ἑτέρων προστεθέντων αὐτοῖς ὁμολογη-
 τῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς Καισαρείας· ὧν κατὰ πόδας ἐπὶ τῆ τῶν θείων 4
 ἀναγρῶσμάτων συγκροτήσει κατὰ τὴν Γαζαίων πόλιν ἀλόντες ἔτεροι.
 οἱ μὲν τὰς αὐτὰς τούτοις ὑπέμειναν κατὰ τε τῶν ποδῶν καὶ τῶν
 ὀφθαλμῶν πάθας, οἱ δὲ καὶ ἔτι μείζους <δι' ὧν, φοβερώτατα κατὰ

14 923, 18,19

ATER

1 οὗ γέννα T¹E οὗ γεννῶται A γέννα TrR | 4 ἐπὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων
 T¹E ἐπὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων συναγωγῆς TrR > A ἐπὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων μεγάλης
 καὶ πολυανθρωποειάτου πόλεως Διοκαισαρείας Schw nach s es war aber eine
 grosse, volkreiche Stadt im Lande Palaestina und alle ihre Bewohner waren Juden
 und sie hiess in aramaeischer Sprache Lud, falscher Zusatz von s| und griechisch
 hiess sie Diokaisareia εἰς τὴν πόλιν Διοκαισαρείαν Menolog. Basil. 15. Juli bei
 Violet 65 | 5 λαῶν TrR | 9 οὐρβανῶ ου auf Rasur Tr | 11 ἐπαρχίαν
 Schw ἐπάρχιον ATER | 15 ἐπεὶ A ἐπεὶ γὰρ TER | 17 αἰτίοις E^rR
 οὐδ' ἡγουμένοις TeER ὀδηγουμένοις T¹ οἱ δηλούμενοι A | 19 ἐνδείξαντο TeE¹
 corr. ἐνδείξατο E¹ ἐνδείξαντο T¹ ἐπεδείξαντο TrR ἐνδείξιμένοι A | 20 πα-
 θόντες TeER παθόντας T¹ πεπόνθασι A | 24 μείζονος φοβερώτατα T¹ μει-
 ζόνων φοβερώτατα E μείζονος φοβερωτάτων A μείζόνων καὶ φοβερῶν TrR μείζους
 δι' ὧν φοβερώτατα Schw | κατὰ > T¹ + Tr, Te getilgt

τῶν πλειόνων ἐπιεράθησαν βασάνων· ἐξ ὧν μία τις, τὸ μὲν σῶμα 5
 γρηή, τὸν δὲ λογισμὸν ἄρρη. πορνείας ἀπειλήν μὴ ἐνεργουῦσα. εἰ-
 παύσά τι ᾄημα κατὰ τοῦ τρώαντος ὡς ἂν οὕτως ὁμοίως δικασταῖς
 τὴν ἀρχὴν ἐπιτετραστότος. πρῶτον μὲν μαστιζέται. εἶτα δὲ μετέωρος
 10 ἐπὶ τοῦ ζέλου γενομένη τὰς πλειονὰς ἀκίβηται. ὡς δ' ἐπιμόνος 6
 καὶ σφοδρῶς ἐκ προστάξεως τοῦ δικαστοῦ τὰς βασάνους ἐπῆγον οἱ
 ταύτῃ τεταρμένοι. ἔπερ τοὺς παρ' Ἑλλήσιν ἐκείνους τοὺς μαχητὰς
 ἐπ' ἐλευθερίᾳ τεθρολημένους. μὴ βαστάσασα τὸ ἀνηλεές καὶ ὄμιον
 καὶ ἀπάνθρωπον τῶν προεπινομένων. ἄλλη τις ὁμοίως τῇ προτέρῃ
 10 τὸν τῆς πορνείας ἐπιτηρημένη κόπον. τὸ μὲν σῶμα πάνν γε τῷ
 δοκεῖν εὐτελής καὶ τὴν ὄψιν εὐκατασφρόνητος. ὁμομαλία δὲ ἄλλως
 τὴν ψυχὴν καὶ μείζονα τοῦ σώματος τὸν λογισμὸν ἐνεστερνωμένη.
 καὶ μέχρι τίποτος. ἐκ μέσου τοῦ ὄχλου. τὴν ἐμὴν ὁμοῦς οὕτως βασα-
 ρίξει· ἀδελφῆρ· ἀνέχραγεν πρὸς τὸν δικαστήρ. ὁ δὲ πιζρότερον
 15 ἔποτινηθείς ἀντίτα σὺλληγθῆναι κελεύει τὴν ἀνθρωπον· εἶτα σέρε- 7
 ται ἐκ μέσου. καὶ τὸ σεβασμιον τοῦ σωτήρος ἐπιγραφαμένη ὄνομα.
 πρῶτον μὲν λόγοις θένειν ἀρεπείδετο. ὡς δ' ἠπειθεῖ. βία πρὸς τὸν
 βουμὸν εἴλκετο. ἢ δὲ ἀδελφὰ ἐαυτῇ πρᾶπτονσα καὶ τῆς προτέρας
 ἐχομένη προθυμίας. ἀπομει καὶ θεροσάλεφ ποδι λάξ ἐντίνει τῷ
 20 βουμῷ. καὶ τὰ ἐκ αὐτὸν ἄμα τῇ ἐπιχειμένη ἀνατορέπει προῶ· ἐφ' ᾧ 8
 θηρὸς ἀγρίον δίχην ὁ δικαστῆς ὄξυνθείς τὸν θυμὸν. τοσαῦτα μὲν
 αὐτῇ πρότερον ἀκίβη κατὰ τῶν πλειόνων ἐπιτίθησιν. ὅσας οὐδενὶ
 τῶν πόποτε. μόνον οὐχὶ καὶ ὁμῶν τῶν σεοκῶν αὐτῆς ἐμφορηθῆναι
 γλιχόμενος· ὡς δὲ κόρον αὐτῷ ἤδη τὰ τῆς μαρίας ἐλάμβανεν, ἄμω
 25 ξείξας. αὐτῆρ |τε| ταύτηρ ἄμα τῇ πρὸς αὐτῆς ἀδελφῇ προσεγορευ-
 θείσῃ. τὸν δὲ πρὸς αὐτῶν καταψηγίξεται θάνατον. τούτων ἢ
 μὲν προτέρα τῆς Γεζείων χόρας ἐλέγετο. τὴν δ' ἑτέραν ἰστέον ἀπὸ
 τῆς Καισερείων ὀρηγῆσθαι. τὴν πολλοῖς γνώσιμον. Οὐαλεντίνων τού-
 30 ρομα. τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ μαρτύριον πῶς ἂν κατ' ἀξίαν διέλθοιμι. 9
 οὐδ' ἐπιζητῆται ὁ τοῖς μακρόσις Παῦλος. κατὰ μὲν τὴν αὐτῆρ ταύται·
 ὄρον ἐπὶ μίαν ἀπόφασιν τὴν ἐπὶ θανάτῳ κριθαίς. πρὸς αὐτῇ δὲ τῇ
 τελειώσῃ τὸν ἀποτίμειν αὐτὸν ὅσον οὕτω μέλλοντα βραχὺ τι ὄρας·

ATER

- ἡ ἐπινοῦσα τοῖς TER ἐκείνοις A | 9 ἄλλη ATRe ἀλλά T¹ER¹
 10 κόπον Schw ὀροσίων ATER | τῷ TER τὸ A | 12 ἐστερνωμένη TrR
 13 καὶ gefilte T. > R | ὁμοῦς > R | 16 ὄνομα AT¹, durch Rasur
 cap. T | 20 ἐκ τῆς verderben παύσασα Schw | 25 τε streicht Schw
 26-27 ἢ ὄρον AR μὲν ἢ TE | 29 τὸδ E τὸδ² R τὸ AT | τούτω R

ἐνδοῦναι αὐτῷ ἀντιβολήσας· οὐδὲ τεχνῶν λαμπρῶ καὶ γεγονῶ φωνῇ 10
 πρῶτον μὲν τὰς ὑπὲρ τῶν ὁμοθετῶν ἐπουράνευεν τῷ θεῷ δι' εὐχῶν
 καταλλαγίας, ἢ τάχος ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐνδοθῆναι ποτυνῶμενος. εἰθ'
 5 εἰθ' ἐξῆς κατέβαινε τῷ λόγῳ τὰ αὐτὰ καὶ Σαμαρείταις ἐπειχόμενος.
 καὶ τοὺς ἐν πλάνῃ δὲ καὶ ἀγνωσίᾳ θεοῦ τῶν ἐθνῶν ὄντας εἰς ἐπί-
 γνωσιν ἐλθεῖν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀληθῶς εὐσέβειαν ἀναλαβεῖν παρε-
 κάλει, μηδὲ τοὺς τότε παμμιγῆ περιεστῶτας ἀτημελήτους κατα-
 λιπῶν· μεθ' οὗς πάντας, ὃ τῆς πολλῆς καὶ ἀφάτου ἀνεξικακίας, καὶ 11
 10 ὑπὲρ τοῦ τὸν θάνατον αὐτῷ προστιμήσαντος δικαστοῦ τῶν τε ἐπὶ
 πᾶσιν ἀρχόντων ἔτι τε καὶ τοῦ ὅσον οὐπω τῆς κεφαλῆς αὐτὸν ἀπο-
 τεμοῦντος, εἰς ἐπήκοον αὐτοῦ τ' ἐκείνου καὶ τῶν παρόντων ἀπάν-
 των, τοῦ τῶν ὄλων ἐδεῖτο θεοῦ, μηδαμῶς αὐτοῖς ἐν ἀριθμῷ γε-
 νέσθαι τὴν εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνην παρακαλῶν. ταῦτα καὶ τὰ 12
 15 τοιαῦτα μεγάλη φωνῇ κατευξάμενος καὶ μόνον οὐχὶ τοὺς πάντας.
 ὡς ἂν ἀδίκως ἀναιρούμενος, εἰς οἶκτον ἐλκόμενος καὶ δάκρυα, ἢ νόμος
 αὐτὸς ξαντὸν σχηματίσας καὶ τὸν ἀρχεῖνα γυμνὸν τῇ τοῦ ξίφους
 ἀποτομῇ παραδούς, θεῖον κατεκοσμήθη μαρτυρίῳ. μηρὸς Παρέμου 308
 πέμπτη καὶ εἰκάδι, ἢ λέγοιτ' ἂν πρὸς ὄκτιν Κελευθῶν Ἀγροῦστῶν.
 20 καὶ τὰ μὲν κατὰ τοῦσδε τοιοῦτο τέλος εἶχεν· οὐ μακροῦ δὲ διαδρα- 13
 μόντος χρόνου, αὐθις ἐκ τῆς Αἰγυπτίων γῆς οἱ θαυμαστοὶ τῆς εἰς
 Χριστὸν ὁμολογίας ἀθληταί, τριάκοντα πρὸς ἑκατόν, ἐκ προστάξεως
 Μαξιμίνου τὰς αὐτὰς τοῖς πρῶτῃν ἐπ' αὐτῆς Αἰγύπτου εἰς τε τοὺς
 ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς πόδας συμφορὰς ὑποστάντες. τοῖς δεδηλω-
 25 μένοις ἐν Παλαιστίνῃ μετὰλλοις, οἳ δὲ τοῖς κατὰ Κιλικίαν κατακρί-
 τοις παραπέμπονται.

Ἐπὶ δὴ τοῖς τοσούτοις τῶν μεγαλοπρεπῶν Χριστοῦ μαρτύρων 9 1
 ἀνδραγαθίμασι λωφισάσης καὶ ὡς ἂν εἰ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἀμείβῃ

13/14 vgl. Act. 7, 60

ATER

1 γεγονοτέραι E | 3 ἐνδοθῆναι in δοθῆναι durch Rasur corr. T
 3/4 εἰθ' ἐπέο A ἐπέο T¹ ἐπέο τε ER καὶ ἐπέο Tr | 4 ἰουδαίων A, Tr auf
 Rasur [T¹Tc nicht zu erkennen] τῶν ἰουδαίων ER | 5 χρ A τῆς χρ T¹ER τοῦ
 χρ Tr | 7 αὐτοῦ Valois αὐτοῦσ ATER | 8 παμμιγῆ Schw παμμιγῆ ATER
 10 προτιμήσαντος R | 16 ἢ νόμος TcER ἢν ὕμνος T¹ ὕμνος A willig
 [-= προθύμω] s | 20 μὲν AR > TE | τοιοῦτο A > TER | μακρόν T¹
 corr. Tc | 23 πρῶτῃν T¹ER πρὶν Tr προτέρωσ A | 24 vor τοῖς + οἳ μὲν
 Tr | 25/26 κατακρίτοις ER den Richtern = κριταῖς] s κατὰκρίτοι AT
 27 ἐπιθῆ A¹TrR ἐπιθῆ A^cT¹E

δημιουργοῦ θεόν. ἀνερωτόμενοι δὴτα τίνες εἶεν, Χριστιανούς·
 σφᾶς θαρσαλέως ὁμολογοῦν· ἐφ' οἷς ὀξύτερον παρακινηθεὶς ὁ Φιρ- 5
 μιλιανός, μηδὲ βασάνοις αὐτοὺς αἰκισάμενος, κεφαλικῇ παραδίδωσιν
 κολάσει. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος ἦν Ἀρτωνίνος ὄνομα, ὁ δὲ
 5 Ζεβινᾶς ἐκαλεῖτο, τῆς Ἐλευθεροπολιτῶν ὀρμώμενος, Γερμανός δὲ καὶ
 τῷ τρίτῳ ἦν ἡ προσηγορία· Αἰου μηνὸς τρισκαίδεκάτῃ, Εἰδοῖς Νοεμ- 30⁴
 βρίας, καὶ τὰ κατὰ τούτους ἐπράχθη. γίνεται δ' αὐτοῖς συναπόδη- 6
 μος ἐπ' αὐτῆς ἡμέρας Ἐνναθάς, τῶν ἀπὸ Σκυθοπόλεως τις γυνή,
 παρθενίας στέμματι καὶ αὐτῇ κεκοσμημένη, οὐ ταῦτ' ὄν μὲν αὐτοῖς
 10 διαπραξαμένη, ἐλθθεῖσα δὲ βία καὶ προσαχθεῖσα τῷ δικαστῇ μετὰ μέ- 7
 στιγας καὶ δεινὰς ὕβρεις, ἄς ἐπαγαγεῖν αὐτῇ οὐδὲ μετὰ γνώμης τῆς
 μείζονος ἔξουσίας τῶν κατὰ γειτρίαν ἐφροστώτων τις χιλιάρχων ἐτόλμα.
 Μάξως ὄνομα, χείρων τῆς προσηγορίας ἄνθρωπος, μαρὸς μὲν τὰ
 ἄλλα, ἰσχυρὸς δ' ὑπερβαλλόντως τὸ ἦθος καὶ τὸν πάντα τρόπον
 15 δεινός· τις ὄντως καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς γνωρίμοις διαβεβλημένος. οὐ-
 τος μὲν γε ἐσθῆτος ἀπάσης τὴν μακαρίαν ἀποδέσας, ὡς τὴν ἐξ
 ὀσφύος αὐτὸ μόνον καὶ ἐπὶ πόδας καλύπτεσθαι, τὸ δ' ἄλλο σῶμα
 γυμνὸν ἔχειν, τὴν τε πᾶσαν Καισαρέων πόλιν κύκλῳ περιεγαγών,
 ἱμάσιον ἀνὰ πάσας ἐλκομένην τὰς ἀγορὰς τύπτεσθαι περὶ πολλοῦ
 20 ποιεῖται. καὶ δὴ μετὰ τούτ' αὐτα θαρσαλεωτάτην ἔνστασιν καὶ ἐπ' 8
 αὐτῶν τῶν ἡγεμονικῶν βημάτων ἐνδειξαμένην, ζῶσαν πρὸ παρα-
 δίδωσιν ὁ δικαστής· ὃς καὶ (ἐπὶ) τὸ ἀπάνθρωπον ἐπιτείνας τὴν
 κατὰ τῶν θεοσεβῶν λύτταν, πέρα τῶν τῆς φύσεως προῆει θεσμῶν.
 οὐδὲ ταρῆς αἰδούμενος ἀψύχοις φθονῆσαι τοῖς τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν
 25 σώμασι. νύκτωρ δ' οὖν ἐπιμελῶς καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπαίθρου 9
 θηροῖν εἰς βορὰν τοὺς νεκροὺς φυλάττεσθαι προστάττει, καὶ παρῆν
 ὄρᾶν ἐπὶ πλείοσιν ἡμέραις οὐκ ὀλίγον ἀνδρῶν ἀριθμὸν τῇ θηριώδει
 ταύτῃ καὶ βαρβάρῳ βουλῇ διακορονμένων· ἀλλ' οἱ μὲν ἐξ ἀπόπτου,
 οἷόν τι σπουδῆς ἄξιον, ὡς μὴ οἱ νεκροὶ κλαπέειν, ἐπεσκόπουν. θῆρες
 30 δὲ ἄγριοι καὶ κύνες οἰωνῶν τε τὰ σαροκοβόρα τὰ βρότεια μέλη ὡς
 κάκεισε ἐσπάραττον, [καὶ] ἢ πᾶσά γε μὴν ἐν κύκλῳ πόλις σπλάγγων 10
 καὶ ὀστέων ἀνθρωπείων διεστόρνυτο, ὡς μηδέ τι πόποτε δεινότερον

A T E R

5 Ζεβινᾶς E¹ corr. R ζεβινᾶς A T E¹ | 8 ἔνναθάς A T ἔνναθα E ἔνναθα R
 μαναθῶ und μανεθῶ Menologien bei Violet 68, die ἔνναθα [p. 63] auf 926, 1 be-
 ziehen | 9 στέμματι A T στέμμασι E R | 10/11 μίστιγας T¹ E R μίστιγας
 σὺν A δὲ μίστιγας T r | 11 ἐπαγαγεῖν Valois ἐπήγαγεν H | 15 διαβεβλη-
 μένοις T¹, durch Rasur corr. | 16 τὴν² τὴν αὐτὴν T¹ R | 20 ποιεῖται A T
 ποιεῖ E R | 22 ἐπὶ ergänzt Schwegler | 29 ἀπεσκόπουν R | 31 καὶ
 streicht Schw | 32 διεστόρνυτο A r m

Πέτρος ἀσκητῆς ὁ καὶ Ἀφείλαμος ἀπὸ Ἀνείας κόμης τῶν ὄρων
 Ἐλευθεροπόλεως διὰ πυρός, οἷα χρυσὸς ἀκραιφνέστατος, τῆς εἰς τὸν
 Χριστὸν τοῦ θεοῦ πίστεως εὐγενεῖ λογιωμῶ τὴν δοκιμὴν ἀποδέδωκεν.
 5 μυσία μὲν λιπαροῦντας τὸν τε δικαστὴν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτόν, ὡς
 ἂν ἐλεήσειεν ἑαυτὸν καὶ τῆς ἰδίας γείσαστο νεότητός τε καὶ ἀκμῆς,
 ὑπεριδῶν, προτιμήσας δ' ἀπάντων καὶ ζωῆς αὐτῆς τὴν ἐπὶ τὸν τῶν
 ὄλων θεὸν ἐλπίδα. τούτῳ δὲ τῆς κατὰ Μαρκίωνα πλάνης ἐπίσκο- 3
 πός τις εἶναι δοκῶν Ἀσκληπιὸς ζήλω μὲν, ὡς ᾔετο, εὐσεβείας, ἀλλ'
 οὔτι γε τῆς κατ' ἐπίγνωσιν, ὅμως δ' οὐκ μὴ καὶ τῆ αὐτῆ προῶ τὸν
 10 βίον ἐξελέγηθεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ
 καιρὸς δῆτα καλεῖ τὸ μέγα καὶ περιβόητον ἀνιστορῆσαι θέατρον 11 1
 τῶν ἀμφὶ τὸ τριπόθητον ἔμοιγε ὄνομα Παμφίλου τελειωθέντων,
 δώδεκα δ' ἦσαν οἱ πάντες προφητικῶ τινος ἢ καὶ ἀποστολικῶ

11—S. 945, 12 g ist von den Bollandisten Anal. Boll. 16, 129 ff. veröffentlicht
 15 nach p = Paris. 1452, w = Vindob. hist. gr. 11, o = Ottobon. 92; die Hand-
 schrift von Jerusalem [n^o 1] ist noch unbekannt. Überschrift in p ἄθλησις τῶν
 ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων Παμφίλου Οὐάλεντος Παύλου Σελεύτου
 Πορφύριου Θεοδοίου Ἰουλιανῶ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς Αἰγυπτίων σιγγραφείσα παρὰ
 Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου

20 Καιρὸς δὴ καλεῖ πρὸς πᾶσι τὸ μέγα καὶ περιβόητον ἀνιστορῆσαι θέατρον 11 1
 Παμφίλου τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῶ τελειωθέντων θανατώσεων ἁ-
 γῶν καὶ πολυτρόπους εὐσεβείας ἄθλων ἐπιτεθειμένων. πλείστον γοῶν ὅσον
 ἐγνωσμένων ἡμῖν κατὰ τὸν διωγμὸν ἀνδραγαμέων, τὸν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγὼνα
 σπανιώτατον ὧν ἡμεῖς ἔγνωμεν, ἱστορήσαμεν, ἀφροῶς ἐν αὐτῶ πᾶν εἶδος ἡλικιω-
 25 τε σώματος καὶ ψυχῶν ἀγωγῆς βίον τε καὶ ἀναστροφῆς διαφόρων περιελημῶτα
 βασάνων τε ποικίλοις εἴδεσι καὶ τοῖς κατὰ τὸ τέλειον μαρτύριον ἐνηλλαγμένοις
 στεφάνοις κεκοσμημένοι. νέους τε γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ κομιδῆ παιδας τῶν σὺν
 αὐτοῖς Αἰγυπτίων τινάς, ἠβῶντας δὲ ἄλλους, μεθ' ὧν καὶ ὁ Πορφύριος ἦν, ἀκ-
 μαιούς τε αὖ σώματι τε ὁμοῦ καὶ φρονήσει τοὺς ἀμφὶ τὸ ποθεινὸν μοι ὄνομα καὶ
 30 τὸν Ἰαμίτην Παῦλον Σέλεγκόν τε καὶ Ἰουλιανόν, ἀμφὶ τῆς Καππαδοκῶν γῆς

ATER

1 ὄρων A ὄρων T¹ ὄρων E ὄρων T^cR¹ ὄρων R^c | 3 τὸν 9^h E | 5 ἑα-
 τὸν TrR τε αὐτὸν AT¹E | φείσαστο jüngere Abschriften φείσαστο A φείσεται
 TE φείσεται, η auf Rasur R^c | καὶ² > T¹, ergänzt Tr, T^c getilgt | 6 nach
 ὑπεριδῶν + ἑαυτοῦ Tr | 7 τοῦτω AR τοῦτων TE | 10 ἐξελέγηθεν T^cER
 ἐξελέγηθεν T¹ συνεξελέγηθεν A | 12 ὄνομα AT¹, durch Rasur corr. T
 20 πᾶσι p ἅπασι wo | 22/23 ὅσον ἐγνωσμένων κατὰ τὸν Schw ὅσον
 κατὰ τῶν ἐγνωσμένων ἡμῖν wo ὅσον κατὰ τὸν ἐγνωσμένων ἡμῖν p | 24 ὧν p
 ὧν wo | 25 βίον p βίον wo

ἀποστασίου· ἄλλοι δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ ἱερῶν πολλῶν βαρυντάτωι τε γήρῳ πεντακισ-
 ῖντος· ὁ δὲ ἀνάστατος τῆς Ἰερουσαλιμαίων ἐκκλησίας, καὶ ὁ τοῦτομα ἐπαλη-
 θεύσας ἀποστασίου· τοιαύτη μὲν ὄν ἐν αὐτοῖς ἢ τῶν ἡλιζιῶν ἐτέγγερε ποι-
 κλήν· ἄλλοι δὲ ἀνομοῖς διήλλακτον, οἳ μὲν ἰδιωτικώτερον οἶα παῖδες καὶ ἡλιού-
 5 τιστον ἢ τῶν τοῖν φοροῦντες, οἳ δὲ καὶ πάνν στιβαρὸν καὶ ἐμβριθῆς κεκτημένοι
 τὸ ἦθος, ἄλλοι δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ οἳ τῶν ἡρώων μαθημάτων οὐκ ἀνεπιστήμονες·
 ἀσπληνῶς δὲ ἔλασαν παροργίης καὶ ἐνάμετος ἢ ἀνδρείᾳ προσήν· οἶα δὲ τις ἐν
 ἀποστασίῳ ἴσασιν ἑσπέρῳς ἡμεροφανῆς φαστήρ ἐν μέσοις διέπρεπεν ἔξαστραπτόν ὁ
 10 ἐμὸς δεσπότης, τοῦ γὰρ ἑτέρως προσελεπὲν ἔστι μοι θέμις τὸν θεσπέσιον καὶ μακά-
 ρον ὡς ἀληθῶς Πιμμήλιον· παιδείας γὰρ οἷτος τῆς παρ' Ἑλλῆσι θαυμαζομένης
 οἱ μετρώς ἦτο τῆι τε κατὰ τὰ θεῖα δόγματα καὶ τὰς θεοπνεύστον γροεμάς,
 οἳ γὰρ τι φρασίερον, πλὴν ἀληθῆς εἰπεῖν, ὡς οὐδ' ἕτερον ἔχει τις φάνια τῶν κατ'
 αὐτῶν ἴσκητο, μᾶζον δὲ τοῦτων ἐκείνητο ἀλεονέκτημα τὴν οἴκοθεν, μᾶλλον δὲ
 15 θεοφῶν οἷτον δεσπομῆνῃ σίνεσίν τε καὶ σοφίαν, καὶ τὰ μὲν περὶ ψυχὴν
 οἷτως εἶχον οἳ πάντες· βίον δὲ αἷθις καὶ ἀνεσποργῆς πλείστη τις ἐν αὐτοῖς
 ἰπῆρῳ διὰλλογῆ, τοῦ μὲν Πιμμήλιον ἐξ εἰπατορῶν κατὰγοντος τὸ κατὰ σῶζε
 γήρῳς ἐσπομῆς τε τῶς κατὰ τὴν πατρίδα πολιτείας διακρίναντος, τοῦ δὲ Σε-
 20 λείκου τῶς κατὰ τὴν στρατιάν ἀξίας περιφανείστατε τετιμημένον, τῶν δὲ τῆς
 μέσης καὶ κοινῆς γεγονότων ἀγωγῆς, οὐκ ἦν δὲ αὐτῶν ὁ χορὸς οὐδὲ τοῦ οὐ-
 κεινοῦ γένους ἐπίσης· ὃ τε γὰρ ἡγεμονικῆς οἰκτίας θεοφῶν αὐτοῖς σγχατ-
 ελλεστο καὶ ὁ Πορφύριος, τὸ μὲν δοκεῖν τοῦ Πιμμήλιον γεροντῶς οἰκείης, διαφῆσει
 γὰ μὴν ἀδείκοι καὶ μᾶλλον γηρῶν παιδῶς διτηρηχῶς οὐδὲν ἢ ἔλλειπον τῆς
 25 πρὸς τὸν δεσπότην κατὰ πάντα μνήσεως, καὶ τί γὰρ ἀλλ' εἰ φείη τις αὐτοῖς
 ἀπόλλυρον ἐν φασχῆ ἴσον ἐκκλησιαστικοῦ σπασίμετος περιεληφῆναι, οὐκ ἔν
 ἐπίσης βάλου τῆς ἀληθείας, προσφῆτιον μὲν ἐν αὐτοῖς ἡξιομῆνοι τοῦ Πιμμήλιον
 διακονίας τε τοῦ Οὐάλετος τὴν τε τῶν ἐπὶ τοῦ πλῆθους ἀναγνωσκειν εἰθισμένων
 τῶν ἐπιλόχων ἐπίρον ὁμιλογῆμας τε διὰ κατῆρικωτάτης μεσσίερον ἰπομοῆς
 30 ἴτι αἷλια πρὸ τοῦ κατὰ τὸ μεσσίερον εἶλονς τοῦ Σελείκου διαπρόφρετος καὶ τὴν
 τῆς σπασίετικῆς ἀξίας ἐποφῶν ἡρωμῆς κατὰδεξιμένον τῶν τε λοιπῶν ἐπὶ
 ταῖσις διὰ κατῆρικωμένων καὶ πιστῶν τοῦπίλοπον τῆς ὡς ἐν ἐκόνι σμυροῦ μ-
 ροῦνθῶν ἐκκλησίας ἡγομῶσιμα φροσίσης ἀναπληροῦντων, οὕτω κατὰδόξον
 τὴν τοσῶτων καὶ τιμωῶτων μεσσίερον ἐλλογῆν ἰθεωρήσαμεν, καθ' ἣν καίτοι γὰ

1 συμμῆνῶσα p | 2 διάζονσα ps τὸς διάζονος wo | 5 φοροῦντες p
 φοροῦντες wo | 6 εἰ Schw τοῖσ p wo | 9 ἐπίσως wo ἐπίσων p | 9 10 με-
 λῶν ps τῶσιμαζῶν wo | 10 γὰρ p τε γὰρ wo | 11 τῆι Schw τῆσ p wo
 15 βίον p βίον wo | 16 τὸ wo > p | 17 γένος wo γένους p | τε p δὲ
 wo | 21 καὶ ὁ ps > wo | 22 διτηρηχῶς p > wo | οὐδὲν ἢ p οὐδὲ wo
 23 εἰ φείη wo ἢ φροῆ p | 25 βάλου p βάλου wo | 26 τῶν — πλῆθους p
 τῶν — πλῆθους wo | 27 τε wo > p | 28 ἐλλογῆ ps > wo | 30 τοσι-
 λωτων p τὸ ἐπόλοπον wo

οὐ πολλοῖς τὸν ἀριθμὸν οὔσιν ὕμω· οὐδὲν ἀπέδει ταγμάτων ἐν ἀνθρώποις ἐ-
 μισκομένων. οἷα γοῦν ἐν πολυχόρδοι λέγαι ἐξ ἀνομοίων συνεσιώσῃ χορδῶν,
 ὀξείων καὶ βαρεῶν τῶν τε ἀνεμμένων καὶ ἐπιτεταμένον καὶ μέσων εὖ διηρμισ-
 μένων ἑκαστὸν τέχνη τῆ μουσικῆ, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦτων νέοι κατὰ
 5 τὸ αὐτὸ καὶ πρεσβύτεροι δοῦλοι τε ὁμοῦ καὶ ἐλεύθεροι λόγιοι τε καὶ ἰδιῶται ἠθοῦσι
 τε κατὰ τὸ τοῖς πολλοῖς δοκοῦν καὶ ἐπίδοξοι πιστοὶ τε καὶ κατηχοίμενοι ἕνα καὶ
 διάκονοι οὖν πρεσβυτέρους, οἱ πάντες ὡς ἂν ἐφ' ἐνὸς πανσόφου μουσουργοῦ, τοῦ μονο-
 γενοῦς τοῦ θεοῦ λόγου, ποικίλως ἀνακουσθέντες καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἕκαστοι διυά-
 10 μεως διὰ τῆς τῶν βασιάνων ἐπομονῆς ἐνδειξιέμενοι τὴν ἀρετὴν τοῖς τε τῆς ὁμολογίας
 λαμπροτάτους καὶ ἐμμελεῖς ὁμοιονίους τε καὶ συμφώνους ἐπὶ τῶν δικαστηρίων φθόγ-
 γους ἀποδεδωκότας ἐφ' ἐν καὶ ταυτὸ τέλος, τὴν εὐσεβεστάτην καὶ πάνσοφον διὰ τῆς
 τοῦ μαρτυρίου τελειώσεως τῷ θεοῦ τῶν ὅλων ἀπεπλήρωσαν μελωιδίαν. ἔπερθαν-
 μάξιν δὲ ἤξιον καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν προφητικὸν τι χάρισμα καὶ ἀποστο-
 λικὸν δηλοῦντα· δώδεκα γὰρ εἶναι συνέβη τοὺς πάντας ὁπόσους πατριάρχας καὶ
 15 προφῆτας καὶ ἀποστόλους γενέσθαι παρεκλήμεν. οὐ παρετέον οὐδὲ τὰς κατὰ
 μέρος ἐκάστον πολιτλήτους ἀνδρείας, τὰς κατὰ τῶν πλεονῶν ξέσεις καὶ τὰς
 διὰ τριῶν αἰγίων ἑφῆς κατὰ τῶν ξεσθέντων τοῦ σώματος μερῶν ἐκτρίψεις τὰς
 τε ἀνηξέστους μάστιγας καὶ τὰς πολυτρόπους καὶ ἐνηλλαγμένας βασιάνους διαιτάς
 τε καὶ δυσκαταρήτους στρεβλώσεις ἃς ἐπιχειροῦμενον τοῦ δικαστοῦ χροσὶν καὶ
 20 ποσὶν ἐπιτείνοντες οἱ δορυφόροι τῆ βίαι κατηγάγκαζον ἠράξαι τι τῶν ἀπειρη-
 μένων τοῖς μάρτυρας· τί χρὴ λέγειν τὰς ἀειμνήστους τῶν θεσπεσίων φωνὰς
 ἐν αἷς ἦντον περφοιτικότες τῶν πόνων λαμπρῶν καὶ φαιδρῶν τῷ προσώπῳ τὰς
 τοῦ δικαστοῦ πείσεις ἡμείβοντο, πρὸς αὐταῖς βασιάνους γελῶντες ἀνδρικόως ἦντι
 τε σποιδάσιοι κατειρονενόμενοι αὐτοῦ τὰς ἐρωτήσεις· ἐρομένου γὰρ ὁπόθεν
 25 εἶν. τὴν ἐπὶ γῆς πόλιν φράζειν παρόντες, τὴν ὄντως ἐαντῶν ἀνεδήλων πατρίδα,
 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐαντοὺς ἀναγορευόντες· ἐνέφαινον δὲ ἕνα κατὰ τὸν αὐτῶν νοῦν
 τὴν ἐποράνιον τοῦ θεοῦ. ἐφ' ἦν καὶ ἔσπευδον, πόλιν. καὶ ἄλλα δι' τοιοῦτό-
 τροπα, ἄγνωστα μὲν καὶ ἀσίνοπτα τοῖς τῶν ἱερῶν ἀγέστοις, μόνους δὲ αὐτοῖς
 καὶ τοῖς ἐξ τῆς θείας πίστεως ὠρμημένοις ἀριδηλότατα προέφερον· ἐφ' οἷς δὴ
 30 μάλιστα ὁ δικαστὴς ἀγανακτικῶς καὶ μάλα θυμῶς σφραδίζων καὶ τὸν λογισμὸν
 ἀποροῦμενος, ποικίλως, ὡς ἂν μὴ ἠτηθείη, τὰς κατ' αὐτῶν ἐπενόει μηχανάς·
 ἔπειτα πεσὼν τῆς ἐλπίδος, τέλος ἐκάστωι τὰ τῆς νίκης ἀποφόρεσθαι παρεχόρου

2 γοῦν wo οἱν p | 5 τε² > p | 6 καὶ κατηχοίμενοι ps κατηχοίμενοι
 wo | 8 ἕκαστοι p ἕκαστος wo | 13 δὲ wos > p | 13/14 τι χάρισμα καὶ
 ἀποστολικὸν δηλοῦντα wo vgl. G δηλοῦντα χορδῶν p | 15 παρετέον wos παρ'
 ἐτέρων p | 16 τὰς ergänzt Schw | 17 ἐφῆς p > wo | 19 χροσὶν wo καὶ
 χροσὶ p | 22 τῷ wo > p | 23 αὐταῖς p αὐταῖς ταῖς wo | 26 αὐτῶν p
 αὐτῶν wo | 29 ἀριδηλότατα p ἀριδηλῶς ταῖτα wo | προέφερον Schw προεί-
 φερον pwo | 31 ποικίλως wo ποικίλως p | 32 ἔπειτα wo ἔπειτα p

προϊστατος καὶ ἀγαθῶν κατηξιομήτορ· ὃν ὁ χορυφαῖος καὶ τῆ τοῦ 2
 Πάμφιλος· ἀγὴρ καὶ παρ' ὄλον αὐτοῦ τὸν βίον πάσῃ διαπρέφας
 ἀρετῇ ἀποτάξει καὶ κατορθώσει βίον. τῆς οὐσίας εἰς ἐνδειξ
 ζωονομίᾳ, κοσμιζῶν ἐλπίδων ὀλιγορίας, φιλοσόφῳ πολιτείᾳ καὶ
 ἀσκήσει μέλιωτα δὲ παρὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς πάντας διέπρεπεν τῆ περι
 τὰ θεῶν λόγῳ γρηγοριότητι σπουδῇ ἀτρυτῶ τε περι ἅ προύθετο
 φιλοσοφίᾳ καὶ τῆ περι τοὺς προσήκοντας καὶ πάντας τοὺς αὐτῷ
 πλησιάζοντας ὡφελείᾳ· οὗ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρετῆς κατορθώματα. 3
 μακροτήτως ὄντα διηγήσεως. ἐπ' ἰδίας τῆς τοῦ κατ' αὐτὸν ἔπο-

βραβείῳ. ποιητικὸς δ' ἦν αὐτῶν καὶ ὁ τῆς τελευτῆς τρόπος. δεῦν μὲν τῶν ἐν
 αὐτοῖς κατοχυρωμένων τοῦ διὰ πρὸς βαλτίσματος τελειωθέντων, ἐτέρων δὲ τοῦ τοῦ
 σωτηρίου λόγου στήματα παρεδοθέντος, τῶν δὲ ἡμῶν τὸ ποθεινὸν μοι ὄνομα
 διαλλέπτονος βραβείου ἀναδησάμενων. τὰδε μὲν ὅν φησὶ ἂν τις καθολικῶ-
 15 τρον τοῦτον μεμνημένος·

κατὰ μέρος δὲ ἕκαστον ἐπιξιών ἐξότως ἦν τοῦ χοροῦ τὸν πρωτοστάτην
 μεμνημένων. Πάμφιλος οὗτος ἦν, ὁ θεοφιλῆς ὄντως ἀγὴρ καὶ πάντων ὡς 2
 ἀλλοθῶς φίλος τε καὶ προσήγορος, ἐπιελιθέων τῆν ἐπισημίαν, τῆς Καισαρέων
 ἐκκλησίας ὁ κόσμος, ἐπεὶ καὶ τῆν τῶν πρεσβυτέρων καθέδραν πρεσβύτερος ὢν
 20 ἰδοῦσα, κοσμιῶν ὁμοῦ καὶ κοσμοῦμενος τῆ ἐνταύθα λειτουργίᾳ. καὶ τοῖς
 ἄλλοις δὲ θεῶς ἦν ὄντως καὶ θεῶς μετέχων ἐμπνεύσεως, ἐπεὶ καὶ παρ' ὄλον
 αὐτοῦ τὸν βίον ἀρετῆ πάσῃ διαπρέφας ἔτιχε, μακρὴ μὲν χαιρείν ἐλπὼν τρυφῆ
 καὶ πλοῦτον περιουσίᾳ, ὄλον δὲ ἑαυτὸν ἀναθεῖς τοῦ τοῦ θεοῦ λόγῳ. ἀποδό-
 25 μματος γὰρ τοῖς τὰ εἰς αὐτὸν ἐκ προγόνων ἤγοντε γυμνοῖς, λιροῖς καὶ πένησι τὰ
 πάντα δάειμεν, αὐτὸς δὲ ἐν ἀτήμονι διήγε βίον, δι' ἀσκήσεως κατεριχωτάτης
 τῆν ἔθεον μετιὼν φιλοσοφίαν. ὠρῆατο μὲν οἷν ἐκ τῆς Βηρυτιῶν πόλεως,
 ὄθη τῆν πρόβην ἡμισίαν τοῖς ἐτόθι ἐθροιστο παιδευτηρίοις· ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς
 φροήσεως εἰς τελείως ἔνδοξας αὐτοῦ προήκει, μετέβαιεν ἀπὸ τῶνδε ἐπὶ τῆν
 τῶν ἑθῶν λόγον ἐπιστήμην, ἀνελίμμεν δὲ ἐνθέον καὶ προφητικῶ βίον τρόπον
 30 καὶ θεοῦ μόνον ἀληθῆ αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸ τῆς ἐστάτης τελευτῆς τοῦ βίον

ΑΤΕΡ

- 1 καὶ ἀγαθῶν > R | 4 τῆς ΤΕΡ τῆ τῆς Α | 5 ζωονομίαν Τ' corr. Τε φιλοσοφίαν Α φιλοσοφίαν Τ' ΕΡ φιλοσοφίαν Τ'
- 12 πρὸς wo πρὸς καὶ p < | 14 φησὶ p φησὶν wo | 20 τῆ - λειτουργίᾳ p τῆν - λειτουργίαν wo | 23 δὲ p > wo | λόγῳ wo λόγῳ p | 24 25 τὰ πάντα wo ἅπαντα p | 25 δάειμεν αὐτὸς δὲ wo αὐτὸς p | 28 προήκει Schw προσέει p προσέει wo | 30 ἀληθῆ αὐτὸς wo αὐτὸς ἀληθῆ p | τῆς ἐστάτης ο τῆς ἐπάτης w > p

θέσεως βίου γραφῆ ἐν τρισὶν ἤδη πρότερον ὑπομνήμασι παραδε-
 δόκαμεν. ἀλλὰ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα τοὺς φιλοτίμους καὶ ταῦτα εἰδέναι
 ἔχοντας ἀναπέμψαντες, τὰ νῦν ἐχόμεθα τῆς κατὰ τοὺς μάρτυρας
 ἀκολουθίας. δεῦτερος μετὰ Πάμφιλον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα παρήει. 4
 5 ἱεροπρεπεῖ πολὺ τετιμημένος. Οὐάλης, τῶν ἀπὸ Αἰλίας διάκονος.
 αὐτῇ προσόφει σεμνότατος πρεσβύτες, τῶν θείων γραφῶν εἰ καί
 τις ἄλλος ἐπιστήμων· τοσαύτας γέ τοι μνήμας αὐτῶν ἐνεστερηστο
 ὡς μὴ ἐνδεῖν τῆς ἀπὸ γραμμάτων ἐντεύξεως τῆς ἥς ποτε λάβοι
 γραφῆς οἷας δοῦν ἀπεμνημόνευσε διεξόδους. τρίτος ὁ θερμομοργό- 5
 10 τας καὶ τῷ πνεύματι ζέων ἀπὸ τῆς Ἰαμνιτῶν πόλεως ἐν αὐτοῖς
 ἔγνωρίζετο Παῦλος, πρὸ τοῦ μαρτυρίου διὰ καυτήρων ὑπομονῆς τὸν
 τῆς ὁμολογίας διαθλήσας ἀγῶνα. τούτοις ἐπὶ τῆς εἰροκτῆς ἐτῶν
 δεῖν ὅλων χρόνον κατατριψασιν ὑπόθεσις τοῦ μαρτυρίου γίνεται
 Αἰγυπτίων ἀδελφῶν ἔφοδος τῶν καὶ σὺν αὐτοῖς τελειωθέν- 6
 15 των. τοὺς κατὰ Κιλικίαν οὗτοι μέχρι τῶν αὐτόθι μετ' ἄλλων ὁμο-
 λογητὰς προπέμψαντες, ἐπαλινόστων ἐπὶ τὰ οἰκεία. ὁμοίως δῆτα

παρίστη. ἀλλ' ὁ μὲν Πάμφιλος τοιοῦτος ἦν· δεῦτερος δὲ μετ' αὐτὸν ἐπὶ τὸν 4
 ἀγῶνα παρήει Οὐάλης, γρηαῖι καὶ ἱεροπρεπεῖ πολὺ τετιμημένος αὐτῇ τε
 προσόφει σεμνός καὶ ἱερός πρεσβύτες, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν θείων γραφῶν. εἰ
 20 καὶ τις ἄλλος, εἰδήμων. τοσαύτας γέ τοι μνήμας αὐτῶν ἐνεστερησίατο, ὡς
 μὴδὲν ἀποδεῖν τῆς ἀπὸ γραμμάτων ἐντεύξεως τὰς διὰ μνήμας αὐτῶν σοιζομένας
 τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἀπαγγελίας. διάκονος δὲ ἦν, καίπερ ὢν τοιοῦτος, τῆς
 Αἰλείων ἐκκλησίας. τρίτος ἐν τοῖσδε κατηριθμεῖτο Παῦλος, θερμομοργότατος 5
 καὶ τῷ πνεύματι ζέων ἀνήρ· ἀπὸ τῆς Ἰαμνιτῶν πόλεως ἔγνωρίζετο, δε δὴ καὶ
 25 πρὸ τοῦ μαρτυρίου διὰ καυτήρων ὑπομονῆς τὸν τῆς ὁμολογίας ἀγῶνα διηθλήκει.

τοῖτοις ἐπὶ τῆς εἰροκτῆς δεῖν ἐτῶν χρόνον κατατριβομένοις ὑπόθεσις τοῦ 6
 μαρτυρίου ἐγένετο Αἰγυπτίων ἀφίξις τῶν καὶ σὺν αὐτοῖς τελειωθέντων· τοὺς κατὰ
 Κιλικίαν οὗτοι καταπονομένους ἐν τοῖς μετ' ἄλλοις μέχρι τῶν τόπων καταστή-

ATER-

1 γραφῆ Schw γραφῆσ ATER | 3 θέλοντας Tr | 8 ἥς Schw εἰ II
 | 9 ἀπεμνημόνευσε Schw ἀπεμνημονεῦσαι II | 13 ὄλον ER | 15 τοῦ T¹,
 corr. Te | 16 προπέμψαντας T¹, corr. Te

20 ἐνεστερησίατο wo ἐστερησίατο p | 21 μὴδὲν wo μὴδὲ p | ἀποδεῖν p vgl.
 G ἀπάδειν wo | 22 μαθημάτων p μαθητῶν wo | ἀπαγγελίας p ἐπαγγελίας wo
 δὲ wo > p | 23 θερμομοργότατος pG θερμοτάτος wo | 24/25 δὴ — τοῦ
 ps vgl. G διὰ τοῦ wo | 26 εἰροκτῆς wosG κοκτῆς p | δεῖν pG δεῖν wo
 | ἐτῶν wo ἐτοῖν p | χρόνον G χρόνιον p χρόνοις wo | 27 καὶ wosG
 > p | τοὺς G οὓς p τοὺς δὲ wo | 27/28 κατὰ κιλικίαν psG καὶ λίαν wo
 | 28 οὗτοι pG οὔτω wo

καταπίπτει πρὸς αὐτοὺς εἰσόδοις τῶν κατὰ Καισάρειαν πυλῶν, τίνας
 τε ἐκεῖ καὶ ἄλλοι ἐγκρινομένοι, πρὸς τῶν φυλάκων (βάρβαροι δέ
 τινες ἐλήθησαν οὕτω τὸν τρόπον) ἀνρωτηθέντες καὶ μηδὲν τῆς
 ἐλλησθῆαι ἀποκρυφόμενοι, οἷε κακοῦργοι ἐπ' αὐτοφρόσφω ληφθέντες,
 ἀρτίστοι πέντε δ' ἦσαν οἱ τὸν ἀριθμὸν· οἱ καὶ προσεχθέντες 7
 τῷ τεμένει καὶ τοῦτον περιρραϊσάμενοι, εὐτίκα μὲν καθείργονται
 δευροστηρίων· τῆ δ' ἕξῃ. Περσίων μὲν ἡμέρας ἐκκαίδεκάτη (Μαρ- 31
 τίων κατὰ Ρωμαίων ἢ πρὸ δεκατεσσάρων Καλιανῶν), ἐξ προστάγ-
 ματος τοῦτους δὲ ἀρτίς ἦμα τοῖς ἀμφὶ τὸν Πάμφιλον δεδηλω-
 μέναι τῷ δικαστῇ προσέειπεν· ὅτι καὶ πρῶτον τῆς τῶν Αἰγυπτίων 8
 ἐκτεμερχήτων ἐνστάσεως περτοίοις βασιλέων εἶδεν μίχαδῶν τε
 ξένων καὶ ποικίλων λαϊνοῖσι πύρρον λαμβάνει. τὸν μὲν προήγορον
 ἐπίτερον τοῦτους ἐγγυμένους τοῖς ἀθλοῖς, τίς εἴη, πρῶτον ἠρώτα,
 εἴτ' ἀρτί τοῦ κερῖον ὀνόματος προσηγιζόν τι ἐλακούσας — τοῦτο 5
 δὲ καὶ πρὸς ἐπίτερον ἐγίνετο. ἀρτί τῶν πετροῦθι αὐτοῖς ἐπιπιφι-

σεντες, ἐὰν τῆρ αἰεταῖο ἐλακιάσται καὶ δι πρὸς τῆς εἰσόδοις τῶν κατὰ
 Καισάρειαν πυλῶν, τίνας τε ἐκεῖ καὶ ἄλλοι ἐγκρινομένοι, πρὸς τῶν φυλάκων ἐρω-
 τηθέντες καὶ μηδὲν ἀλλήθως ἀποκρυφόμενοι. Χριστιανοὺς δὲ γάντες ἐκετοῖς,
 κακοῦργον τῶν κατὰ αὐτοφρόσφω ληφθέντων συνελαμβάνοντο· πέντε δὲ ἦσαν
 2 τὸν ἀριθμὸν· οἱ δὲ προσεχθέντες τῷ ἄρχοντι καὶ τοῦτον περιρραϊσάμενοι, 7
 δευροῖς μὲν αὐτοῖς περιδιδόνται, τῆ δὲ ἑσπεριῶν. Περσίων μὲν ἡμέρας ἐκκαίδεκάτη,
 κατὰ Ρωμαίων δὲ τῆ πρὸ δεκατεσσάρων Καλιανῶν Μαρτίων, αὐτοῖς δὲ τοῦτους
 οἰν τοῖς ἀμφὶ τὸν Πάμφιλον τῷ Φαμίλιασθῷ προσέειπεν, ὅ δὲ τῶν Αἴ- 8
 γυπτίων ἀπελακώτω μόνον πρῶτον, βασιλέων εἶδεν περτοίοις διαμερῶν τῶν
 25 ἄρχων, τὸν μὲν αὖν προήγορον αὐτῶν εἰς μέσον ἀγαγόν, τίς εἴη καὶ πόθεν,
 ἠρώτα, εἴτ' ἀρτί τοῦ κερῖον ὀνόματος προσηγιζόν τι ἐλακούσας — τοῦτο δὲ καὶ

ΑΤΤΕ

- 1 τῶν > T¹ + T² | 3 τῶν τῶν ἄρχων Λ τὸν πρῶτον T¹ τὸ πρῶτον T²ER
- 7 ἡμέρας περσίων μὲν ἡμέρας R | 12 λαμβάνει A λαμβάνειν T¹ER λαβὼν T²
- ἀποκρυφόμενοι ε | 15 καὶ πρὸς ἐπίτερον Schw nach g καὶ πρὸς αὐτῶν TER πρὸς αὐτῶν A
- 17 π πωG > p | πρὸς πῶ πρὸς wo | 18 χριστιανοὺς wo χρι-
 στιανῶν μ | 19 ληφθέντων Boll ληφθέντες p δεθέντων wo | συνελαμβάνοντο
 wo συνελαμβάνοντο p | 20 ἀπ Schw δε pwo | 21 δε woG > p | 22 ρο-
 μαίων δὲ π δὲ ρωμαίων wo | 24 μόνον p μόνον wo | πρῶτον Schw nach
 π πρὸ πῶ pwo | 25 προσέειπεν pG προσήγορον wo | εἰς wo ἐν p
 26 εἴτ' ἀρτί Schw nach π ἦμα wo ἦμα π | ἐλακούσας woG ἐκετῶ προσήγατε p
 καὶ πῶ > πω

μισμένων ειδωλικῶν ὄντων. εἰ τόχοι. μετατεθεικότων ἑαυτοῖς τὰς
 προσηγορίας. Ἥλιαν γοῦν καὶ Ἱερεμίαν Ἡσαΐαν τε καὶ Σαμουὴλ καὶ
 Δανιὴλ ἤκουες ἂν αὐτῶν ἐπιγραφομένων καὶ τὸν ἐν ζουπτῷ Ἰου-
 δαῖον γνήσιόν τε καὶ εἰλιζρινῶς Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ οὐ μόνον ἔργοις.
 5 ἀλλὰ φωναῖς κρυῖως ἐκφερομέναις ἐπιδεικνυμένων — τοιοῦτον οὖν
 τι πρὸς τοῦ μάρτυρος ὄνομα ἐπακούσας ὁ Φιριμλιανός. οὐ μὴν
 ἐπιστήσας τῇ τοῦ ὀήματος δυνάμει. δεύτερον ἤτις αὐτοῦ πατρὶς γέ-
 νοιτο. ἡρώτα· ὃ δὲ συνφοδὸν τῇ προτέρῃ δευτέραν ἀφήσιν φωνήν. 9
 Ἱερουσαλὴμ εἶναι λέγων τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα. ἐκεῖνην δὴτα νοῶν
 10 περὶ ἧς εἴρηται τῷ Παύλῳ >ἢ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα
 ἐστίν. ἣτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν< καὶ >προσεληλυθᾶτε Σιών
 ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος. Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ<. καὶ 10

πρὸς τῶν λοιπῶν ἐγίνετο. ἐντὶ τῶν παρόθεν αὐτοῖς ἐπιπεφημισμένων ειδωλικῶν
 ὀνομάτων προφητικὰς ἑαυτοῖς ἐπιθέτων ἐπωνυμίας· Ἥλιαν γοῦν καὶ Ἱερεμίαν
 15 Ἡσαΐαν τε καὶ Σαμουὴλ καὶ Δανιὴλ ἤκουσας ἂν αὐτῶν ἑαυτοῖς ὀνομαζόντων καὶ
 τὸν ἐν ζουπτῷ Ἰουδαῖον καὶ γνήσιον Ἰσραηλίτην αὐτοῖς ἔργοις οὐ μόνον. ἀλλὰ
 καὶ φωναῖς κρυῖως ἐκφερομέναις ἐνδεικνυμένων — τοιοῦτον οὖν τι πρὸς τοῦ
 μάρτυρος ἐπακούσας ὁ δικαστὴς ὄνομα. οὐ μὴν τῇ τοῦ ὀήματος ἐπιστήσας δε-
 νάμει, δεύτερον ἤτις αὐτοῦ πατρὶς εἶη. ἡρώτα· ὃ δὲ συνφοδὸν τῇ προτέρῃ δευ- 9
 20 τέραν ἀφήσιν φωνήν, Ἱερουσαλὴμ εἶναι λέγων τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ἐκεῖνην δὴτα
 νοῶν περὶ ἧς εἴρηται τῷ Παύλῳ >ἢ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν.
 ἣτις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν< καὶ >προσεληλυθᾶτε Σιών ὄρει καὶ πόλει θεοῦ
 ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ<. καὶ ὃ μὲν ταύτην ἐνόει· ὃ δὲ ἐπὶ 10

3/4 Rom. 2, 29 — 4 Gal. 6, 16 vgl. Ioann. 1, 48 — 10/11 Gal. 4, 26
 — 11/12 Hebr. 12, 22

ATER

2 Ἡσαΐαν Eg καὶ Ἡσαΐαν ATR | 3 ἤκουες ἂν A ἤκουσαν T¹ER ἤκουσαν
 Tr | 3 4 Ἰουδαῖον TERg Ἰουδαῖον A | 5 ἐκφερομέναις ATrg ἐκφερομέναις
 ER | 5 6 οὖν τι TERg τι οὖν A | 7 ἐπιστήσας T¹ corr. Tc

13 λοιπῶν p ἄλλων wo | 13/14 τῶν — ἐπιπεφημισμένων ειδωλικῶν ὀνομά-
 των wosG τῆς — ἐπιπεθείσης ἐπωνυμίας p | 13 παρόθεν pG παρόθεν wo
 14 προφητικὰς — ἐπωνυμίας wos > p | 18 ἐπακούσας ὁ δικαστὴς p vgl.
 G ὁ δικαστὴς ἀκούσας wo | 19 πατρὶς εἶη p vgl. G εἶη ἢ πατρίς wo
 συνφοδὸν sG συνοδοῦ p συνάδων wo | 19 20 τῇ — λέγων psG > wo
 21 τῷ woG > p | δὲ pG > wo | ἐλευθέρα pG ἢ ἐλευθέρα wo | 23
 ἐνόει pG ἐνεόει wo

ἢ αὐτὴν ταύτην ἐνόη· ὃ δ' ἐπὶ χθόνας καὶ χαμαὶ ὄψας τὴν δίανοιαν.
 ἦναι εἴη αὐτὴ καὶ ποὶ γῆς κειμένη. ἀκριβῶς ἐπολυπραγμόνει. εἶτα
 καὶ βασιάνου ἐπῆγεν. ὡς ἂν τέληθές ὁμολογοίη. ὃ δὲ στρεβλού-
 5 μενος κατόπιον τῷ χεῖρι καὶ τοῖν ποδοῖν μαγγάνοις τισὶ ξένοις δια-
 κλιόμενος. τέληθές ἐπέειν ἀπιστηρίζετο. εἶτα πάλιν πολλάκις 11
 ἐρωτήσασθαι τίς εἴη καὶ ποὶ κειμένη ἦν δὴ φράζει πόλιν. μόνων εἶναι
 τῶν βασιάνων ταύτην ἔλεγε πατριόδα· μὴ γὰρ ἑτέροις ἢ τοῦτοις
 μόνουσι αὐτῆς μεταίνα· κείσθαι δὲ πρὸς αὐταῖς ἀνατολαῖς καὶ πρὸς
 ἀντιόχου ἡλίον. ὃ μὲν πάλιν διὰ τούτων κατὰ τὸν ἴδιον νοῦν 12
 ἐφιλοσόφει. μηδαμῶς τῶν ἐν κέκλιω βασάνοις αὐτὸν αἰκίζομένον
 ἐπιστηροσίην ποιούμενος. ἄσπερὸς δ' ὅσπερ καὶ ἀσώματος οὐδ' ἐπαίειν
 δοκῶν τῶν ἀλγηδόνων· ὃ δ' ἀπορούμενος ἐσφάδαζεν. ἐχθρὸν καὶ
 Ῥωμαίους πολεμίαν πάντως του συστήσασθαι πόλιν Χριστιανούς
 αἰόμενος. ποῖός τε ἦν ταύτην ἀνερευνῶν καὶ τὴν δηλωθεῖσεν χώραν

15 χθόνας καὶ χαμαὶ ὄψας τὴν δίανοιαν. τίς εἴη αὐτὴ καὶ ἐπὶ γῆς ποὶ κειμένη.
 ἀκριβῶς ἐπολυπραγμόνει καὶ δεῖτα καὶ βασάνου ἐπῆγεν. ὡς ἂν τέληθές ὁμο-
 λογοίη. ὃ δὲ στρεβλούμενος κατόπιον τῷ χεῖρι καὶ τοῖν ποδοῖν μαγγάνοις
 τισὶν διακλιόμενος. ἐρωτᾷται τέληθές διασπρίζετο. εἶτα ταυτὰ πάλιν καὶ 11
 πολλάκις ἐρωτησόμενος τίς εἴη καὶ ποὶ κειμένη ἢ λεγθεῖσα πόλις Ἱερουσαλήμ.
 20 μόνων αὐτῆς εἶναι τῶν Χριστιανῶν ἔλεγε πατριόδα· μὴ γὰρ καὶ ἑτέροις ἢ τοῦτοις
 μόνουσι αὐτῆς μεταίνα· κείσθαι δὲ πρὸς ἀνατολαῖς καὶ πρὸς αὐτοῦ φωτὶ καὶ
 ἡλίον. ὃ μὲν καὶ πάλιν διὰ τούτων κατὰ τὸν οἰκτιον νοῦν ἐφιλοσόφει. τῶν ἐν 12
 κέκλιω βασάνοις αὐτὸν αἰκίζομένον οὐδὲν ἐπιστηροσίην ποιούμενος. ὅσπερ δὲ τίς ἄσπερὸς
 καὶ ἀσώματος οὐδὲ ἐπιστηροσίην ἐδοκεῖ τῶν ἀλγηδόνων· ὃ δὲ δικαστῆς ἀπορού-
 25 μενος ἐσφάδαζεν. ἐχθρὸν καὶ Ῥωμαίους πολεμίαν τάχα του συστήσασθαι ἐαυτοῖς
 πόλιν Χριστιανούς αἰόμενος. ποῖός τε ἦν ἐπιχειρούμενος ταῖς βασάνοις καὶ ἀνερευνῶν

ATER

5 τέληθές g ἀλγθῆς ATER | 6 δὴ ἢ auf Rasur T^c > R | 8 αὐτῆς
 αὐτοῦς Tⁱ corr. T^c | 11 οὐδὲ πάλιν Tⁱ corr. T^c | 13 συστήσασθαι g s
 συστήσεσθαι Π

15 ἐπὶ γῆς ποὶ Schw ἐπὶ γῆς ποῖασι p w o ποὶ γῆς G | 17 18 κατόπιον—
 διακλιόμενος p s G > w o | 18 ταῦτα Schw ταῦτα w o αἶ p | 19 πόλις p
 πόλις ἢ w o | 20 μόνων Schw nich G μόνων w o μόνων p | 21 ἀνατολαῖς
 p G ἀνατολαῖς w o | 23 αἰκίζομένων p G αἰκίζόντων w o | οὐδὲν w o οὐδὲ p
 ἐπιστηροσίην p vgl. G ἐπιστηροσίην w o | 24 οὐδὲ p vgl. G οὐδὲν w o
 ἐπιστηροσίην p vgl. G πείσσειν w o | ἀλγηδόνων p G ἀλγεινῶν w o
 25 ἐχθρὸν p vgl. T^c ἔχθρῶν w o

κατ' ἀνατολὰς ἐξετάζων. ὅς δ' ἐπὶ πλείον μάστιξι τὸν νεανίαν 13
καταξήνας παντοίαις τε τιμωρησάμενος βασάνοις ἀπαράλλακτον τὴν
ἔνστασιν τῶν πρότερον αὐτῷ ῥηθέντων ἐγίνωσκεν. τὴν ἐπὶ θανάτῳ
κατ' αὐτοῦ κεφαλικὴν ἐκφέρει ψῆφον. — τοσαύτην μὲν οὖν τὰ κατὰ
5 τοῦτον δραματοποιίαν εἰλήχει· καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ τοῖς παραπληροῖς
ἄλλοις ἐγγυμνάσας τὸν ὅμοιον ἀπαλλάττει τρόπον. εἴτ' ἀποκαμῶν 14
διαγνοὺς τε εἰς μάτην τιμωρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας. ἐπιθυμίας κόρον
λαβὼν, ἐπὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Πάμφιλον μέτεισιν. ἀναδιδασχθεῖς τε ὡς
ἤδη καὶ πρότερον διὰ βασάνων ἀμετάθετον ἐνεδείξαντο τὴν ὑπὲρ
10 τῆς πίστεως προθυμίαν, ἀνερωτήσας εἰ ἄρα εἰς ἔτι κἂν νῦν πει-
θαροῦτεν, δεξιόμενός τε αὐτὸ μόνον παρ' ἑνὸς ἑκάστου τὴν τελεν-
ταίαν αὐτῶν τῆς κατὰ τὸ μαρτύριον ὁμολογίας φωνήν, τὴν αὐτὴν
τοῖς προτέροις ἐπάγει τιμωρίαν. τούτων ἐπὶ πέρας ἀχθέντων. 15
μειράκιον τῆς οἰκετικῆς ὑπάρχον τοῦ Παμφίλου θεραπείας. οἷα

15 τὴν δηλωθεῖσαν πόλιν τὴν τε κατὰ ἀνατολὰς ἐξετάζων χώραν. ὅς δὲ καὶ ἐπὶ 13
πλείον μάστιξι τὸν νεανίαν καταξήνας ἀπαράλλακτον τῶν πρότερον αὐτῷ ῥηθέν-
των ἑώρα, τὴν ἐπὶ θανάτῳ κατ' αὐτοῦ κεφαλικὴν ἐκφέρει ψῆφον. καὶ τὰ
μὲν κατὰ τοῦτον τοιαύτην εἴληψε δραματοποιίαν· καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν Αἴ-
γυπτίων τοῖς παραπληροῖς διαγυμνάσας παλαίσμασι, τὸν ὅμοιον ἀπαλλάττει
20 τρόπον. εἶτα ἐκ τούτων ἐπὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Πάμφιλον μεταβάς, ἀνεδιδάσκειτο 14
ὡς ἄρα πρότερον ἤδη πλείστον εἰεν βασάνων πεπειραμένοι· ἵπτοπον δὲ εἶναι λογι-
σάμενος ταῖς αὐταῖς αἰκίαις περιβάλλειν τοὺς ἄνδρας καὶ μίτια μοχθεῖν, τοσοῦ-
τον μόνον εἰ κἂν νῦν πειθαροῦτεν, ἀνεπνυθάνετο, ἀκούσας δὲ παρ' ἑκάστου τὴν
ἐσάτην τῆς μαρτυρίας φωνήν, παραπληροῖς κεφαλικὴν τιμωρίαν κατ' αὐτῶν
25 ἐξενεγκάμενος ἐπάγει. οὕτω δὲ αὐτῷ πᾶν εἴρητο τὸ ἔπος, καὶ ποθεν ἀνα- 15
βοῶν μειράκιόν τι τῆς οἰκετικῆς τοῦ Παμφίλου θεραπείας ἐκ μέσου τοῦ πλήθους
τῶν ἀμφὶ τὸ δικαστήριον κυκλοῦντων παρελθὼν εἰς μέσον· ἐβόα δὲ μεγάλη τῆ
φωνῆ ταφῆ τὰ σώματα ἐξαιτούμενον. Πορφύριος ἦν ὁ μακάριος, θρόμμα
γνήσιον Παμφίλου οὐδ' ὄλων ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν, καλλιγραφικῆς ἐπιστήμης ἑμ-

ATER

8 ἀναδειχθεῖς R | 10 κἂν Ag καὶ TER

15 καὶ > ο | 16 πρότερον G προτέρων pwo | 17 ἑώρα ps ὁρῶν
ἐπειρᾶτο wo | θανάτῳ pG θάνατον wo | ἐκφέρει pG ἐκφέρει wo
18 κατὰ τοῦτον pG κατ' αὐτὸν wo | 19 ἀπαλλάττει G ἐπάγει pwo
23 εἰ κἂν νῦν pG κἂν εἰ νῦν wo | 25 ἐπάγει ο ἐπάγει pw | τὸ wo
> p | 27 παρελθὼν Boll παρελθὼν pwo | δὲ p > wo | τῆ wo > p
| 28 ἐξαιτούμενον p ἐξαιτούμενος wo | ἦν p δὲ ἦν wo | 29 ὀκτωκαίδεκα
ἐτῶν p ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα wo

γρημαὶ ἀναγροσῆ καὶ παιδείᾳ τοῦ τηλιζούτου συνησχημένον ἀνδρὸς,
 ὡς ἔγνω τὴν κατὰ τοῦ δεσπότητος ψῆφον. ἀπὸ μέσης τῆς πληθύος
 ἀναφῶν, γῆ τὰ σώματα παραδοθῆναι ἄξιων. ὁ δ' οὐκ ἀνδρῶπιος, 16
 ἀλλ' ἠὲ καὶ εἰ τι θηρὸς ἀγριώτερον. μήτε (τῆς αἰτήσεως τὸ εὐ-
 λόγον ἀποδεξάμενος μήτε) τῷ τῆς ἡλικίας ἀπολείψας νέφ συγγνώ-
 μην, αὐτὸ μόνον ὡς ἐρωτήσας ὁμολογοῦντα Χριστιανὸν ἔμαθεν.
 ὥσπερ ἐπὶ τινα τροφὰς βέλους, οἰδήσας τὸν θυμὸν, ὅλη δυνάμει
 τοῖς βασιανισαῖς χοῖσθαι κατ' αὐτοῦ προστάττει. ὡς δ' ἐπιχειρο- 17
 μένον θένει ἀναγρόντα εἶρα, οὐκέθ' ὡς σάρκας ἀνθρώπων. ἀλλ' ἢ
 10 λίθους ἢ ξύλα ἢ τι τῶν ἄλλων ἀφύχων ἄκρις αὐτῶν ὄστεων καὶ
 τῶν ἐν βέθῃ καὶ ἐν μεχοῖς σπλιγγῶν παραμόμως καταξάνεσθαι
 κίλεται. εἰς μαζοὺν δὲ τοῦτον γινομένου, μάτην ἐγχειρεῖν διέγνω,
 ἀφόνον καὶ ἀναισθητόν. μικροῦ δὲ δεῖν καὶ πάντη ἀφύχον τοῦ
 σώματος αὐτῷ ταῖς βασάνοις κατατροχόμενον· παραμόμον δὲ τὸ 18
 15 ἀγγεῖς καὶ ἀπάνθρωπον κεκτημένος. εὐθὺς ὡς εἶχεν μαζοῦ πνοὴ

πνοας, συμφροσίνης δὲ ἔνεκα καὶ τροπῶν πάντα κίλεται ἐγκώμια ὡς οἷα ἐπὶ
 τηλιζούτῳ ἀνδρὶ συνησχημένον. ὡς ἔγνω τὴν κατὰ τοῦ δεσπότητος ψῆφον, ἀπὸ
 μέσης τῆς πληθύος ἀνέκορυε, γῆ τὰ σώματα παραδοθῆναι ἄξιων. ὁ δὲ οὐκ 16
 ἀνδρῶπιος, ἀλλὰ θῆρ καὶ θηρῶν παντὸς ἀγριώτερος, μήτε τῆς αἰτήσεως τὸ εὐ-
 20 λόγον ἀποδεξάμενος αἴτε τῷ τῆς ἡλικίας ἀπολείψας νέφ συγγνώμην, αὐτὸ μόνον
 ὡς ὁμολογοῦντα Χριστιανὸν ἔμαθε, παντὶ σθένει τοῖς βασιανισαῖς κατ' αὐτοῦ
 χοῖσθαι προστάττει. ὡς δὲ ἐπιχειρομένον θένει ἀνέκορυε ὁ θαυμάσιος, οὐκέθ' 17
 οἷα σάρκας ἀνθρώπων, ἀλλ' οἷα λίθους ἢ ξύλα ἢ τι τῶν ἀφύχων ἔτερον ἄκρις
 ὄστεων αὐτῶν καὶ τῶν κατὰ βέθου σπλιγγῶν αἰζίσει αὐτὸν καὶ πᾶν τὸ σῶμα
 25 καταξάνειν ἐπιχειλεῖται. εἰς μαζοὺν δὲ τοῦτον γινομένου, μάτην ἐγχειρεῖν
 διέγνω, ἀφόνον μικροῦ δεῖν καὶ ἀφύχον τοῦ σώματος τῷ γενναίῳ μάρτυρι
 καταστάντος· παραμόμον δὲ τὸ ἀγγεῖς καὶ ἀπάνθρωπον κεκτημένος ὁ δικαστὴς 18
 τοῦτον πεπλεγμένους ἐγάσασιν τὰς ἐκδουρέσεις ταῖς βασάνοις πλεονῶς, πῶς καὶ

ATER

1 ἀναγροσῆ A 45 τῆς αἰτήσεως — μήτε g > Π | 89 ἐπιχειρομέ-
 νον Tr | 13 παντὶ Tr corr. Tr

17 τηλιζούτῳ p ταιούτω wo | 17 18 ὡς — ἄξιων — G] von s bezengt.
 Dittographie zu S. 939, 25—28 καὶ ποθεν — ἐξαιτούμενον | 17 ὡς wo ὡς δὲ
 p | 18 παραδοθῆναι ἄξιων r ἄξιω παραδοθῆναι wo | 22/23 οὐκέθ' οἷα
 Boll οὐκέθ' αἰ p οὐκέτι θῆρῶν wo | 23 ἢ ξύλα pG καὶ ξύλα wo | ἔτερον
 p ἔτερον wo | 24 τῶν woG > p | 28 ταῖς βασάνοις πλεονῶς p πλεονῶς
 ταῖς βασάνοις wo | εἶχεν καὶ p > wo

παραδοθῆναι αὐτὸν ἀποφαίνεται. καὶ οὗτος μὲν πρὸ τῆς τοῦ
 κατὰ σάρκα δεσπότου τελειώσεως, ὕστατος ἐπὶ τὸν ἀγῶνα παρελ-
 θῶν, τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν προύλαβεν. ἔτι διαμελλόν-
 των τῶν περὶ τοὺς προτέρους ἐσπουδακότων· ἦν δὲ ἄρα τὸν Πορ- 19
 5 φύριον ἰδεῖν ἱερονίκου διαθέσει πάμμαχον νενικηκότος κεκοιμημένον
 μὲν τὸ σῶμα, φαιδρὸν δὲ τὸ πρόσωπον, θαρσαλέω φρονήματι καὶ
 γάρρῳ μετὰ τὸσαῦτα τὴν ἐπὶ θανάτῳ βαδίζοντα καὶ θεῖον πνεύ-
 ματος ὡς ἀληθῶς ἔμπλεον αὐτοῦ, [τε] φιλοσόφῳ σχήματι μόνῳ τῷ
 10 λογισμῷ περὶ ᾧ ἐβούλετο, τοῖς γνωρίμοις ἐντελλόμενον καὶ διανεύ-
 οντα ἐπ' αὐτῷ τε ἰκρίῳ τὸ πρόσωπον ἔτι φαιδρὸν διατηροῦντα,
 ἀλλὰ καὶ ἀφθείσης ἔξω ἀπὸ μακροῦ ἀποστήματος κέκλωε περὶ αὐτὸν
 τῆς πυρᾶς, ἐνθὲνδε κάκειθεν ἀφαρπάζοντα τῷ στόματι τὴν φλόγα
 γενναϊότατά τε εἰς ἐσχάτην ἀναπνοὴν ἐγκαρτεροῦντα τῇ σιωπῇ μετὰ

15 τριβειν ἐπὶ πλέον προσιάττει, εἰθ' ὅσπερ κόρον λαβὼν καὶ τῆς ματίας ἐμ-
 φορηθεὶς μακροὶ καὶ μαλθακοὶ πυρὶ παραβληθῆναι αὐτὸν ἀποφαίνεται. οὗτος
 μὲν οἶν πρὸ τῆς τοῦ Παμφίλου τελειώσεως, ὕστατος ἐπὶ τὸν ἀγῶνα παρελθῶν,
 τῇ ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγῇ τὸν δεσπότην προύλαβεν· ἦν δὲ ἄρα τὸν Πορ- 19
 20 φύριον θεωρεῖν ἱερονίκου διαθέσει πάμμαχον νενικηκότος κεκοιμημένον τὸ σῶμα,
 φαιδρὸν δὲ τὴν ὄψιν θαρσαλέοι τε φρονήματι καὶ γάρρῳ τὴν ἐπὶ τὸν θάνατον
 βαδίζοντα, θεῖον πνεύματος ὡς ἀληθῶς ἔμπλεον. καὶ δὴ φιλοσόφῳ σχήματι
 τῷ περὶ αὐτὸν ἀναβολαίῳ τρόπῳ ἐξομίδος ἡμμεσιμένους, ἄνω βλέπων καὶ πάντα
 τὸν θνητὸν καὶ ἀνθρώπινον ἑπερφορῶν βίον ἀτρεμεῖ τῇ νεγῆι προσέειπεν τῇ
 25 πυρᾷ. ἤδη δὲ αὐτῷ τῆς φλογὸς πελαζούσης ὡς ἂν μηδενὸς αὐτῷ παρόντος
 25 ληρησοῦ, ἀταράχῳ καὶ νήφοντι λογισμῷ περὶ τῶν οἰκείων τοῖς γνωρίμοις ὁ
 ἦρω· διετάττετο εἰς ἔτι τότε τὸ πρόσωπον φαιδρὸν καὶ ἀπαράλλακτον διαφράτ-
 των. ὡς δὲ τοῖς γνωρίμοις ἀτάρακῳ συνετάξατο, πρὸς τὸν θεὸν ἤδη λοιπὸν
 ἠλείχθη· τῆς γὰρ τοῦ πυρᾶς ἐξ ἀποστήματος κέκλωε περὶ αὐτὸν ἀφθείσης, ἐνθὲνδε

A T E R

7 βασανίζοντα T¹ corr. T^c | 8 αὐτοῦ AT¹ αὐτὸν T^r ER | τε streicht
 Schw | 9 νηφαλέω AT¹ νηφαλίω T^c ER

15 ὅσπερ p οὕτως wo | 18 τῇ — ἀπαλλαγῇ p τὴν — ἀπαλλαγῇ wo
 τὸν po πρὸς τὸν w | 20 δὲ τὴν ὄψιν p vgl. G τῇ ὄψει wo | τῆρ² p G > wo
 22 ἐξομίδος ps G ἐπωμίδος wo | 23 τὸν θνητὸν καὶ ἀνθρώπινον ps τὰ ἀν-
 θρώπινα ὡς θνητὸν wo | ἀτρεμεῖ ps ἀτάρακῳ wo | προσέειπεν p προσείη
 wo | 24 δὲ αὐτῷ Schw ἐαντῷ p wo | ἔν wo ἂν δὲ p | 26 ἦρωσ p μα-
 κείῳσ wo | τότε τὸ πρόσωπον p vgl. G τὸ τε πρόσωπον καὶ πᾶν τὸ σῶμα
 wo | 28 γὰρ p δὲ wo | ἀφθείσης p ἀναφθείσης wo

10
 11
 12
 13
 14
 15

ἡμεῖς ἢ ἢ ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ τῆς φλογὸς ἀπέρρηξε φωνῆν.
 τὸν αὐτὸν αὐτὸν ἡμεῖς ἡμεῖς βοήθον ἐπιβουόμενος. τοιοῦτος καὶ ὁ
 ἡμεῖς ἡμεῖς τῆς δὲ καὶ αὐτὸν τελειώσεως ἄγγελος τῶ Παμ- 20
 ἡμεῖς ἡμεῖς Σίλκενος. τῶν ἀπὸ στρατίας τις ὁμολογητής. οἳ
 ἡμεῖς ἡμεῖς διέκορος. τοῦ δὲ αὐτοῖς παραχοῆμα κλήρον
 ἡμεῖς ἡμεῖς. αὐτίκα γὰρ τοὶ αὐτὸν διαγγείλαντα τὸ τοῦ Πορ-
 ἡμεῖς ἡμεῖς τῶν τε μαρτύρων ἕνα δὴ τινα φιλήματι προσειπόντα
 ἡμεῖς ἡμεῖς στρατιωτῶν τινα ἄγονων ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα· ὁ δὲ ὡσπερ
 ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτὸν τῶν πρότερον συναπόδημον τῆς εἰς οὐρανοῦς
 1 ἡμεῖς ἡμεῖς πορείας. αὐτίκα κεφαλὴν τιμωρία κολασθῆναι προστά-
 τει. οὗτος ἦν μὲν ἀπὸ τῆς Καπαδοκῶν γῆς. τῆς δ' ἐν στρα- 21
 τείας ἐπιλέκτον πορείας καὶ τῶν ἐν Ῥωμαϊκοῖς ἀξιώμασιν οὐ μικρῶς
 τιμῆς ἐπιτιμημένος· ἡλικίᾳ τε γὰρ καὶ ὁμῶν σώματος μεγέθει τε
 καὶ ἰσχύϊ παρὰ πλείστον ὅσον τοὺς συνστρατιώτας ἐπλεονέκτηι. ὡς
 15 καὶ τῆρ πρόσθεν αὐτῶ περιβόητον τοῖς πᾶσιν εἶναι καὶ τὸ πᾶν

2
 3
 4
 5

ἀποκαταστήσει τὸν στόματι τῆρ φλογὸς, ἐπισπύζον αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπὶ τῆρ
 ἀποκαταστήσει πορείας· καὶ τοῦτο ἔραστερ οὐδὲ ἕτερον ἢ ἡμεῖς ἀνακαλοῦ-
 μινος. τοιοῦτος καὶ ὁ Πορφυρίου ἡμεῖς τῆς δὲ καὶ αὐτὸν τελειώσεως ἄγγε-
 2 ἡμεῖς τῶ Παμφίλου ἡμεῖς Σίλκενος τοῦ δὲ αὐτοῖς καταχοῆμα παραχοῆμα
 κλήρον. αὐτίκα γὰρ διαγγείλαντα αὐτὸν τοῦ Παμφίλου τὸ τοῦ Πορφυρίου
 ἡμεῖς καὶ τῶν μαρτύρων ἕνα φιλήματι ἀσπασίμενον σέλλαζόντες οἱ στρατιωτῶν
 ἡμεῖς ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα· ὁ δὲ ὡσπερ ἐπισπύζον τῶν πρότερον αὐτὸν συναπό-
 3 ἡμεῖς ἡμεῖς πορείας. κεφαλὴν τιμωρία κολασθῆναι προστάττει. τῆς Καπα-
 δοκῶν οὗτος ὁμοῦ γῆς. λαμπρότητα δὲ τῶν ἐν στρατείαις ἐδοξοκίμασας, τῶν ἐν
 2 Ῥωμαϊκοῖς ἀποκαταστήσει οὐ μικρῶς ἐπιτιμητο ἀξίας· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ αὐτῆρ ἡλικίας
 καὶ ὁμῶν σώματος μεγέθει τε καὶ ἰσχύϊ βραχὺ πλείστον ὅσον τοὺς λοιποῦς
 ἐπλεονέκτηι, καὶ τῆρ πρόσθεν δὲ αὐτῆρ περιβόητος ἦν τοῖς πᾶσιν τὸ τε πᾶν εἶδος

ATER

1 te streich Schw | 8 ἐπὶ ATE πρόσ R | 9 τῶν TER τῶ A | συνα-
 ποδήμων R | 15 εἶναι A εἶναι ἀνδοσίαν· T1 εἶναι ἀνδοσίαν Team εἶναι ἀν-
 δοσίαν R εἶναι εἰς ἀνδοσίαν T4E

17 οὐδὲ p οὐδὲr wo | 19 παραχοῆμα woG παρατίττα p | 21 ἕνα s
 vgl. 9 ἐπὶ wo τῶν δῆμον tr p | ἀσπασίμενον psG ἀσπασιμένων wo | 22 ἡγε-
 μῶνα woG ἡγεμόνον p | τῶν πρότερον G τῶν προτέρων wo τῶ προτέρω p
 23 κεφαλὴν woG κεφαλὴ p | τιμωρία woG > p | 25 ἐπέλιπτο p vgl.
 9 ἐπέλιπτο wo | 25 26 αὐτῆ - σώματος p vgl. G αὐτῆ ἢ ἡλικία καὶ ἢ
 ὁμῶν τοῦ σώματος wo | 26 πλείστον pG πλείστη wo | λοιποῦς po λοιποῦς
 ὁμοῦ > p | 27 εἶδος pG εἶδος τοῦ σώματος wo

εἶδος ἀξιάγαστον μεγέθους ἕνεκα καὶ εὐμορφίας. κατ' ἀρχὰς μὲν **22**
 οὖν τοῦ διωγμοῦ διὰ μαστίγων ὑπομονῆς τοῖς κατὰ τὴν ὁμολογίαν
 διαπρέψας ἀγῶσιν, μετὰ δὲ τὴν τῆς στρατείας ἀπαλλαγὴν ζηλωτὴν
 ἑαυτὸν καταστήσας τῶν τῆς θεοσεβείας ἀσκητῶν. ὄρφανῶν ἐρήμιον
 5 καὶ χηρῶν ἀπεριστάτων τῶν τε ἐν πενίαις καὶ ἀσθενείαις ἀπερομι-
 μένων ἐπίσκοπος ὡσπερ καὶ ἐπίκουρος πατὴρ καὶ κηδεμόνος δίκην
 ἀναπέφανται· ὅθεν δὴ εἰκότως πρὸς τοῦ τοιοῦτοδε μᾶλλον τῶν
 διὰ καπνοῦ καὶ αἵματος θυσῶν χείροντος θεοῦ τῆς κατὰ τὸ μαρ-
 τύριον παραδόξου κλήσεως ἠξιώθη. δέκατος οὗτος ἀθλητῆς ἐπὶ **23**
 10 τοῖς δεδηλωμένοις ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ τετελείωτο ἡμέρα, καθ' ἣν.
 ὡς ἔοικεν, μεγίστης τῷ Παμφίλῳ μαρτυρίῳ ἐπαξίως τοῦ ἀνδρὸς
 διανοιχθείσης πύλης, εὐμαρῆς ἅμ' αὐτῷ καὶ ἑτέροις ἢ πάροδος τῆς
 εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰσόδου γεγένηται. κατ' ἔχρη δῆτα **24**
 15 τῷ Σελεύκῳ Θεόδουλος, σεμνός τις καὶ θεοσεβῆς προσβύτης, τῆς
 ἡγεμονικῆς τυγχάνων οἰκετίας τετιμημένος τε παρὰ τῷ Φιριμιλιανῷ

ἀξιάγαστος μεγέθους ἕνεκα καὶ εὐμορφίας. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν τοῦ διωγμοῦ **22**
 διὰ μαστίγων ὑπομονῆς τοῖς κατὰ τὴν ὁμολογίαν διαπρέψας ἀγῶσι· μετὰ δὲ τὴν
 τῆς στρατείας ἀπαλλαγὴν ζηλωτὴν αὐτὸς ἑαυτὸν καταστήσας τῶν τῆς θεοσεβείας
 ἀσκητῶν, Χριστοῦ γνήσιος στρατιώτης ἀποδέδεικται, ὄρφανῶν ἐρήμιον καὶ χηρῶν
 20 ἀπεριστάτων τῶν τε ἐν πενίαις καὶ ἀσθενείαις καταπονομένων ἐπίσκοπος τις οἷα
 καὶ φροντιστὴς ἐπιμελούμενος πατὴρ τε καὶ κηδεμόνος δίκην τῶν ἀπερομιμέ-
 νων ἀπάντων τοῦς πόνοισι καὶ τὰς κακοπαθείαις ἀνακτώμενος· ὅθεν εἰκότως πρὸς τοῦ
 τοιοῦτοδε χείροντος θεοῦ μᾶλλον ἢ ταῖς διὰ καπνοῦ καὶ αἵματος θυσίαις τῆς
 κατὰ τὸ μαρτύριον ἠξιώθη τελειώσεως. δέκατος οὗτος ἀθλητῆς οὖν τοῖς εἰρημένοις **23**
 25 μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ τετελείωτο ἡμέραι, καθ' ἣν, ὡς ἔοικε, μεγίστης τῷ Παμφίλῳ
 μαρτυρίῳ πύλης οὐρανῶν διανοιχθείσης, εὐμαρῆς ἅμ' αὐτοῖς καὶ ἄφθογος ἢ τῆς
 τοῦ θεοῦ βασιλείας ἐγένετο πάροδος. κατ' ἔχρη δῆτα τοῦ Σελεύκου Θεόδουλο **24**
 σεμνός τις καὶ θεοσεβῆς παρήκει προσβύτης, τῆς ἡγεμονικῆς οἰκετίας πρώτης
 τιμῆς ἠξιούμενος τρόπων καὶ ἡλικίας ἕνεκα καὶ διὰ τὸ τυχευεῖν αὐτὸν πατέρα

11/12 I Kor. 16, 19

ATER

3 ἀγίοισι TrR | 7 τοῦ τοῖς τοιοῦτοδε Valois τοῖτοισ τοιοῦτοδε A τοῖτοισ
 τοῖς καεῖσι [-w T] TER

21 τε καὶ p vgl. G τε wo | 22 23 τοῦ — θεοῦ G τοιοῦτοισ τοῖτοισ o.
 δὴ χείροντος θεοῦ [τοῦ θεοῦ o] wο τοῖτοισ οἷς δὴ χείρει θεός ps | 26 ἡμ'
 αὐτῷ psG ἑαυτῷ wo | 27 ἐγένετο wo ἐγένετο p | 28 σεμνός τις pG τις
 σεμνός wo | 29 τρόπων wo τρόπων p τυχευεῖν G τυχευεῖ wo τυ-
 γορίας p

11 τῶν ἑν ἑκάστῳ τῶν οἴκων ἀπάρτων. τοῦτο μὲν τῆς ἡλικίας ἔνεκεν
 ἀπὸ τῆς ἐπιγναμίας παύσει καθεστάναι. τοῦτο δὲ δι' ἦν ἔσφραξεν περὶ
 τῶν αὐτῶν ἀσκήσεων καὶ πιστοτάτην συνείδησιν. τὸ παραπλήσιον τῷ Σε-
 12 λῆζου διαπραξάμενος. προσάγει τῷ δεσπότη καὶ μᾶλλον αὐτὸν
 τῶν πρώτων ὀξύνει. ταῦτόν τοῦ σωτηρίου μαρτύριον πάθους
 σταυροῦ παραδοθεὶς κατεδέξαστο. ἐπὶ τούτοις ἕνός ἐτι λείποντος. 25
 ὅς τὸν δοδίζετον ἀποπληροῦσι τοῖς δηλοῦμένοις μάρτυσιν ἀριθμόν.
 Ἰουλιανὸς παρῆν τοῦτον ἀποπληρώσων· ἐξ ἀποδημίας γέ τοι ἀφι-
 13 χόμενος εὐτίμα καὶ μηδ' ἐσθελών ποῦ τῆ πόλει, εὐθὺς ὡς εἶχεν
 ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. μεθῶν καὶ ὁρμήσει ἐπὶ τὴν τῶν μαρτύρων θέαν.
 ὅς ἐπὶ γῆς χαμᾶ τὰ τῶν ἄγιων εἶδεν σκηνώματα. χαρᾶς ἔμπλεως
 14 γιγνοῖς. ἐκίστω περιπλακεῖς. τοὺς πάντας ἠσπάξαστο. τοῦτο 26
 ποιῶντα σπλάζοντες αὐθις οἱ τῶν θόνων διάκονοι προσάγουσι τῷ
 Φιρομλιανῷ. ἀκόλουθα δ' αὐτῷ ἐπιτελῶν μετρώ καὶ τοῦτον περὶ
 15 παραδίδωσιν. οὕτω δῆτε καὶ Ἰουλιανὸς σκιρτῶν καὶ ἐπεραλλόμε-

16 καθεστάναι καὶ ἐτι μᾶλλον δι' ἦν ἔσφραξεν περὶ τοὺς καθεστάναι εὐνοίαν. τὸ
 παραπλήσιον δὲ τῷ Σελῆζου καὶ οὕτως διαπραξάμενος καὶ τινὰ τῶν μαρτύρων
 ἀποπληροῦσαι φιλῆματι. προσάγει τῷ δεσπότη, μᾶλλον τε αὐτὸν τῶν ἄλλων ἐπ'
 ἄσκησιν ὀξύνει, μετῶν τοῦ σωτηρίου μαρτύριον πάθους σταυροῦ παραδοθεὶς ἀνε-
 17 δέξαστο. ἐπὶ τούτοις ἕνός ἐτι λείποντος ὅς τὸν δοδίζετον ἀποπληροῦσαι τοῖς 25
 δηλοῦμένοις ἀριθμόν. Ἰουλιανὸς παρῆν τοῦτον ἀποπληρώσων. ἐξ ἀποδημίας
 οὕτως αὐτῆς ὄρας ἀφιχόμενος μηδ' ἐσθελών ποῦ τῆ πόλει, εὐθὺς ὡς εἶχεν ἀπὸ
 τῆς ὁδοῦ. μεθῶν παρὰ τοῦ καὶ ὁρμήσει ἐπὶ τὴν τῶν μαρτύρων θέαν ὡς ἐπὶ τῆς
 18 γῆς χαμᾶ καίματι τὰ τῶν ἄγιων εἶδεν σκηνώματα, χαρᾶς ἔμπλεως γιγνοῖς.
 26 ἐκίστω περιπλακεῖς, φιλῆματι τοὺς πάντας ἀσπάζόμενος. ἐτι δὲ τοῦτο πρῶ-
 19 τῶτα σπλάζοντες οἱ τῶν θόνων διάκονοι προσάγουσι τῷ ἀρχοντι· ὁ δὲ ἀκόλουθα
 τῆ ἀσπάζουσαι τῶν, μετρώ καὶ τοῦτον περὶ παραδίδωσιν. οὕτω δῆτε καὶ
 Ἰουλιανὸς σκιρτῶν καὶ ἐπεραλλόμενος μετρώ τε τῆ φωνῆ τῶν τηλοκῶτων αἰ-

ATER

2 τῷ AR τὸ Tr > TIE | 5 μαρτύρων R | μαρτύριον T¹ corr. Tc
 7 ἀποπληροῦσαι E^r | 9 μη R; auf Rasur | ποῦ AT ποτε ER | 10 τῶν
 B | 11 γῆς A τῶν TER | εἶδεν -ε R| AR εἶσδεν Tc E εἶδεν T¹ | 12 γε-
 20 γοῖς Ag | TER | 14 ἐπιτελῶν A κατεῖρος ἐπιτελῶν T¹ ER κατεῖροις Tr
 17 τῶν wo τῶσ ρ | 18 αὐτὸν G ἐκίστων ρwo | 19 20 σωτηρίου -
 ἀνεδέξαστο G σωτηρίου μαρτύριον πάθος - ἀνεδέξαστο ρ σωτηρίου πάθος - ἀνε-
 22 δέξαστο μαρτύριον wo | 22 πο G ποσ ρwo | εὐθὺς ρG εὐθὺς wo
 23 παρὰ τοῦ ρs παρ' αὐτῶν wo | 24 ἄγιων wostG μαρτύρων ρ | 25 26
 πρῶτῶτα αἰ πρῶτῶτα wo | 26 δὲ ρG δὲ ἀσπάζω wo | 28 ἐπεραλλόμε-
 27 μου ρ¹ ἐπεραλλόμενος wo | τε οἱ > ρw

νος μεγάλη τε φωνῇ τῷ τηλικούτων αὐτὸν ἀξιόσαντι κριθῆναι ὑπερ-
 ευχαριστῶν, τοῦ τῶν μαρτύρων κατηξιώθη στεφάνου. ἦν δὲ καὶ 27
 οὗτος τὸ μὲν κατὰ σάρκα γένος Καππαδοκῶν, τὸν δὲ τρόπον εὐλα-
 βέστατος καὶ πιστότατος καὶ γνησιώτατος σπουδαῖός τε τὰ ἄλλα
 5 πάντα καὶ πᾶν αὐτοῦ ἁγίου πνεύματος. τοιοῦτο τῆς συνοδίας
 τὸ στίφος τῶν ἅμα Παμφίλων συνεισελθεῖν ἐπὶ τὸ μαρτύριον ἀξιο-
 θέντων. τούτων ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας τοσαύτας τε νύκτας ἐκ 28
 προστάξεως τοῦ δεσσεβῶδς ἡγουμένου τὰ ἱερά καὶ ὄντως ἅγια σώ-
 ματα εἰς βορᾶν τοῖς σαρχοβόροις ἐτηρεῖτο· ὡς δ' οὐδὲν αὐτοῖς παρα-
 10 δόξωσ, οὐ θηρίον, οὐ πτηνόν, οὐ κέων προσεπέλαξεν, αὐθις ἐξ
 οἰκονομίας τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας ἀβλαβῆ ληφθέντα τῆς τε προσ-
 ηκούσης κηδείας λαχόντα, τῇ συνήθει παρεδόθη ταφή. ἔτι δὲ 29
 τῆς κατὰ τούτους κινήσεως ἀνὰ στόμα τοῖς πᾶσι λαλομένης, Ἰδρι-
 ανὸς καὶ Εὐβουλος ἀπὸ Βαταναίας οὕτω καλομένης χώρας ὡς τοῦδε
 15 λοιποῦς ὁμολογητὰς εἰς τὴν Καισάρειαν ἀφικόμενοι, πρὸς τῇ πύλῃ
 τὸν ἀγαθὸν ἀξιόσαντι θεῷ χάριτας ὁμολογῶν, μαρτύρων ἐν χοροῖς ἀνείλαμ-
 βάνετο. ἦν δὲ καὶ οὗτος τὸ μὲν γένος τῶν Καππαδοκῶν, τὸν δὲ τρόπον πλήρης 27
 μὲν εὐλαβείας, πλήρης δὲ πίστεως, πρῶτος ἀνήρ καὶ ἐπιεικὴς· τὰ τε ἄλλα σπουδαῖος
 καὶ πᾶν εὐδοκίας ἁγίου πνεύματος· τοσοῦτον συνοδίας στίφος οὐκ ἐν τῷ μαζαρίῳ
 20 Παμφίλοι τῆς τοῦ μαρτυρίου τελειώσεως ἡξιώθη. ἐπὶ τέταρας δὴτα ἡμέρας 28
 τοσαύτας τε νύκτας προστάξει τοῦ Φιριμιλιανοῦ τὰ πανάγια σώματα τῶν τοῦ
 θεοῦ μαρτύρων εἰς βορᾶν τοῖς σαρχοβόροις θηρίοις ἐξέκειτο· ὡς δὲ οὐδὲν αὐτοῖς
 προσήμι, οὐ θῆρ, οὐκ ὄρνειον, οὐ κέων, ἐξ οἰκονομίας θεοῦ ληφθέντα ὄσα καὶ
 ἀβλαβῆ, τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ κηδείας λαχόντα, τῇ συνήθει παρεδόθη ταφή.
 25 τῶν οἴκοις περιβαλλέειν ἀποτεθέντα ἐν ἱεροῖς τε προσενηχίοις εἰς ἄλυστον
 μνήμην τῷ τοῦ θεοῦ λαῷ τιμᾶσθαι παραδεδομένα.

ATER

5 τοιοῦτως Tr | 6 τοῦ στίφους Tr | τῶν A > TER | 6,7 ἀξιο-
 θέντος Tr | 8 δεσσεβῶς R | 10 θηρίον — πτηνόν — κέων A θηρίον — πτη-
 νῶν — κέων TER | 13 κινήσεως Tr | 14 Βαταναίας s βαταναιίας TE
 γαβαναίας R μαγγαναίας A

16 ἀξιόσαντι pG καταξιόσαντι wo | 17 τῶν καππαδοκῶν psG τῶν τῆς ο
 καππαδοκῶν γῆς wo | 19 μαζαρίῳ p παμμάζαρι wo | 20 δὴτα Schw
 δὴ τὰς pwo | 22 εἰς βορᾶν wo (G) βορὰ p ? | ἐξέκειτο p ἐξέκειντο wo
 | 23 κέων pG κέων οὐκ ἄλλο τι wo | ληφθέντα G λειφθέντα p ληφθέντα
 ἀλλὰ καὶ [καὶ > ο] wo | 24 ἀβλαβῆ p ἀβλαβῆ τῇ | ῥηθέντα w τῇ ῥηθέντα
 o | 25 ἄλυστον ps ἄλυστον wo | 26 παραδεδομένα ps παραδεδομένα εἰς
 δόξαν γε τοῦ ἀληθινοῦ θῆ ἡμῶν ὃ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἡμεῶ τῶ πρι σὲν τῷ
 ἁγίῳ πνι νῦν καὶ ἀεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν wo

καὶ οὕτως ἐν ἐκκλησίαις ἀνεκρίνοντο αἰτίαν· εἴτε ὁμολογήσαντες
 τῶν ἁγίων Φιλομλιανῶν προσάγονται. ὃ δ' ὡς εἶχεν, πάλιν μηδὲν
 ἐπισημαίνοντες μετὰ πλείους βωβάρους ἄς ζητᾷ τῶν πλεονῶν αὐτοῖς
 ἐπιτελεῖται. ἠθροῖον αὐτοῦς βοῶν καταζοῖνει. δευρὶν δὲ οὖν μεταξὺ 30
 αὐτῶν ἡμερῶν, ὃ μὲν Ἀδριανὸς Ἀδύτρον πέμπτη μηνός, πρὸ 310
 τῶν Ἀδύτρον Μερτίων, γενεθλίων τῆς κατὰ Καισάρειαν ρομι-
 ζομένης Τύχης ἡμέρας, λίσσιν παρεβλήθει καὶ μετὰ τοῦτον ξίγει
 κατασφραγίς ἐπιτελεῖται· ὃ δὲ Εὐβουλος μεθ' ἑτέρων μέσων, Νόνας
 αἰτίας, ἢ γίνουσι ἐν ἑβδόμῃ Ἀδύτρον, πολλὰ λιπερῶσαντος αὐτὸν
 10 τοῦ δικαστοῦ ὡς ἐν θύραις τῆς ρομιζομένης παρ' αὐτῶν ἐλευθερίας
 τῆς προσκείρου ζώης τὸν ἐπέο ἰσοβείας ἐκκληῖ προτιμῆσας
 πλείστον, μετὰ τοὺς θῆρας ὁμοίως τῶ προτίσῳ θῆμα γενόμενος,
 τοιαῦτα τῶν ἐπὶ τῆς Καισάρειας μερτέρον τοὺς ἄθλους ἐπεσφρα-
 γίσαστο. μιμημονεῖσαι δ' ἐπι ἄξιον ἐντεῦθα τοῦ λόγον ὡς ἄρα οὐκ 31
 15 ἄς μεζοὺν τῆς οὐραγίον παρορίας τοὺς δευσεβείας ἄρχοντας αὐτοῖς
 τρώοντες μετελθούσης, ὃ τὲ τωσαῦτε κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ μερ-
 τῆσων παρορησας, αὐτοῖς δὲ ὁ Φιλομλιανός, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσχά-
 την ἐπομίνας τιμοφίαν ξίγει τὴν ζώην καταστρέφει, καὶ τὲ μὲν
 κατὰ Καισάρειαν ἐφ' ὅλοις τοῖς τοῦ διοργμοῦ χρόνοις ἐπιτελεσθέντα
 20 μερτέρια τοιαῦτα·

ὅσα δ' ἐπὶ τοῖτοις κατὰ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον ἐπιτελεσθῆναι 12
 παραβέβηκεν κατὰ τι τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προσετώτες, ὡς ἐπὶ
 ποιμῆσων τῶν λογιστῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων, ὧν οὐκ ἐνθέσμως
 ποιούσῃσιν, κειμήλων, ἐλόγον καὶ τῆ τοῦ σῶματος γένει σκολιω-
 25 τάτων ζῶον, φρονησιῶς αὐτοῖς ἑσῶπιον ἢ τοῖτων ἄξιον ἢ θεία
 καταζοῖνεσα δίζη προσετήσαστο, ὅπως τι βουλιζῶν ἔσπων ἐρόχοντες
 παρεσιῶσι καταδικασεν, ὅσα τι τῶν ἱερῶν σκευῶν τῶν τ' ἐκκλη-
 σιωσιτικῶν ἔσκη κειμήλιων οἱ αὐτοὶ πρὸς τῶν κατὰ καιροῦς βου-
 λικῶν ἐπιτρόπων τι καὶ ἄρχόντων ἐν ἑβραῖσι καὶ ἀτιμίαις καὶ βα-
 30 σῶσις ἀντιτελέησασιν, τίς τι ἐπὶ τοῖτοις τῶν πολλῶν φιλοχρίας

ATFR

6 κειμήλιον T·E καταζοῖνον ATFR | 8 μέσων AT¹ micar TrER, Tem ge-
 tiligt | 9 αἰτίας TER αἰτίας μερτίας A | 10 αὐτῶν AT¹ αὐτῶ TrER
 12 θῆρας Tl, durch Ras. con. | 13 τῆς T· R¹ + R² | 14 ἄξιον AR καὶ
 ἄξιον TE | 16 ὃ TER ὃ γὰρ A | τῶν A | TER | 22 ὡς ἄρα Tr
 23 σκολιωσῶν T· | 21 ἐλόγον A, T durch Rasur ἀλόγον T·ER | 25 ὡς
 παρ' E | 27 ἐσῶπιον Selbst | 30 ἀντιτελέησασιν Tr auf Rasur, ER ἀντιτε-
 λέησασιν A | 30 ἐπὶ τῶν—χειροτονίας ἐνθέσμως χειροτονίας καὶ τῶν πολ-
 λῶν φιλοχρίας R

ἀκρίτους τε καὶ ἐκθίσιμους χειροτονίας καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ὁμολογητὰς
σχίσματα. ὅσα τε οἱ νέοι στασιώδεις κατὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας λειψά-
νων διὰ σπουδῆς ἐμηχανήσαντο. καινότερα καινοῖς ἐπιτεωτερίζοντες
καὶ ἀφειδῶς ταῖς τοῦ διωγμοῦ συμφοραῖς ἐπετρούβοντες καὶ κακὰ
5 κακοῖς ἐπιτευχίζοντες, ταῦτα πάντα παρήσειν μοι δοκῶ. ἀνοίκειον
ἐμὰ τῶ κρίνας παραιτουμένῳ τε καὶ ἀπογεύοντι. ὡς δοῖν καὶ
ἀρχομένῳ μοι εἴρηται, τὴν περὶ τούτων διήγησιν, ἀλλὰ γὰρ ὅσα
σεμνὰ καὶ εὐφίμα κατὰ τὸν ἑρῶν λόγον καὶ εἴ τι ἀρετὴ καὶ ἔπαι-
νος, ταῦτα λέγειν τε καὶ γράφειν καὶ πιστὰς ἀκοαῖς περιέχουσαι
10 οἰκειότατον ἡγοῦμενος τῇ τῶν θαυμαστῶν μαρτύρων ἱστορίᾳ. καὶ
τῇ μετὰ ταύτην οὐρανόθεν ἡμῖν ἐπιγαρήσιον εἰρήνην κοσμήσειν μοι
δοκῶ τοῦ παντὸς λόγου τὴν περιγραφήν.

Ἐβδομον ἔτος τοῦ καθ' ἡμῶν ἀγῶνος ἠνέετο, καὶ πως ἠρέμε 13 1
τῶν καθ' ἡμᾶς ἡσυχῇ τὸ ἀπεριέργον εἰληγόντων εἰς ὄρθοον τε δι- 310¹
15 γερομένων ἔτος, ἀμφὶ τὰ ἐν Παλαιστίνῃ χαλκοῦ μέταλλα οὐκ ὀλίγη
ὁμολογητῶν συγκεκροτημένης πληθύνος πολλῇ τε τῇ παροησία χρο-
μένων. ὡς καὶ οἴκους εἰς ἐκκλησίας δέμασθαι, ὃ τῆς ἐπαρχίας
ἀρχὸν, δεινός τις ὄν καὶ πονηρὸς καὶ οἶον αὐτὸν τὰ κατὰ τῶν
μαρτύρων δρασθέντα συνέστησεν, ἐπιδημήσας αὐτόθι καὶ τὴν τῶν
20 ἐκείσε διαγωγὴν πυθόμενος, βασιλεῖ κοινοῦται, ὅσα δοκεῖν, εἰς δι-
βολὴν καταγράφων, εἴτ' ἐπιστὰς ὃ τοῖς μετὰλλοις ἐπιτεταγμένος, 2
ὡς ἂν ἐκ βασιλικοῦ νεύματος διελὼν τὴν τῶν ὁμολογητῶν πληθύν,
τοῖς μὲν Κύπρον, τοῖς δὲ τὸν Αἴβανον οἰκεῖν ἔνειμεν, ἄλλους τε
ἄλλαις κατὰ Παλαιστίνην χώρας κατασπείρας, τοὺς πάντα διασό-
25 ροῖς πορεύεσθαι τισὶν ἔργοις ἐπιτελέεσθαι, εἴτα τέσσαρας τοὺς 3
μέλιστε δοκοῦντας αὐτῶν χορευαίους ἐπιλεξάμενος ἐπὶ τὸν ἑφεστῶτα
τοῖς αὐτόθι στρατεύμασι παραπέμπεται. Πηλεὺς ἦν καὶ Νεῖλος, ἐπί-
σκοποι Αἰγυπτίων, καὶ πρεσβύτερος ἄλλος, καὶ ἐπὶ τούτοις ὃ τοῖς
πᾶσι διὰ τὴν περὶ πάντα σπουδὴν γνωριμώτατος Πατριμοῦθιος,
30 οὗς ὃ στρατοπεδάρχης, ἄρησιν τῆς θεοσεβείας αἰτήσας καὶ μὴ τυ-
χόν, τῇ διὰ πρὸς τελειώσει παραδίδωσιν ἄλλοι δ' εὖ πάλιν 4
ἐτέγχερον ἐκείσε ἐφ' ἑαυτοῖς ἰδίων χώρων οἰκεῖν λαχόντες, ὅσοι τῶν

67 verweist auf das verlorene Prooemion, vgl. 740, 24—742, 7

ATER

4/5 καὶ ἀφειδῶς — ἐπιτευχίζοντες > R | 7 τὴν περὶ A περὶ τὴν Tr ER
περὶ T¹ | γὰρ A > TER | 8 ἢ E¹, corr. Ee | 89 ἔπαινος AT εἴ τις
ἔπαινος ER | 11 μετ' αὐτοῦς Rv | 14 τῶν aus τὴν corr. Tc | 24 χό-
ρισ ER TER χώρασ A

ἀποκαταστήσει ἡμεῖς διὰ γῆρας ἢ διὰ πηρώσεις ἢ ἄλλας σωματίων
 ἀσθενείας τῆς ἐν τοῖς ἔργοις ἀπολλύμενοις κατοικίαις· ὧν ἤγειτο ἐκ
 τῆς ἱερουσαλῆμοῦσιόζουτος ὁμοίμενος Σιλβανός· εὐλαβὲς τι χοῖμα καὶ
 γέροντα ἐπίδογμα Χριστιανισμοῦ γέρον· οὕτως δὴ, ὡς εἰπεῖν, 5
 ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ διαγμοῦ καὶ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου
 κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὁμοιοτήτων διαπόψας· αἱ ἐξείνο τοῦ καιροῦ τετή-
 ρητο· ὡς ἂν ἴσταντο γέροντα παντὸς τοῦ κατὰ Παλαιστίνην ἀγῶνος
 ἐπιφρόνημα· τοῖσδε καὶ τῶν ἐπ' Αἰγύπτου σιγήσει πλείους, 6
 ἐκ αἰσθῆς καὶ ἰουάνης· ὡς τῆ περὶ μνήμας ἀρετῆ τοῦ κατ' ἡμᾶς
 1) ἐπιφρόνημα πάντα· τῶν μὲν οὖν ὄψεων καὶ πρότερον οὕτως
 κατὰ τὸν ὅμοιο δὲ καὶ ἐγ' αἰε διαπόψας ὁμοιοτήταις· ὁμοίως τοῖς
 ἄλλοις κατὰ τὴν ἀρχαίαν τὸν πόδα, κατὰ τῆς μὴ ἐνεργούσης
 ὁμοίως τὸν οὐτὸν τοῦ πρὸς κατὰ τῆς ἀλλήγει, τῶν δημίον ἐπὶ τὸ
 ἐγγλῆς καὶ ἀστυπιδῆς τὸ τοῦ τρόπου ὁμῶν καὶ ἐπ' ἀνθρώπων ἐπι-
 1) ταιφῶνται· τοιοῦτοι δὲ ὅταν ἴθουσι μὲν καὶ βίον φιλοσόφου τι 7
 ἂν τις ἀποθεσμεῖται· οὐχ οὕτως ἐνεργῶντος παρεδόξου, ὅσον τῆς
 ἐν μνήμας ἀρετῆς· ἄλλας βέλους τῶν θείων χορηγῶν οὐκ ἐν πλαξὶ
 λιθίνῃ, ἢ φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος· ἀλλ' οὐδὲ ἐν ζῶων δοραῖς
 ἢ χροῖται ἐπὶ σιγῶν καὶ χρόνον διασφαιροῦνται· ἀλλ' ἐν πλαξὶν
 2) ὡς ἐλίθως κατὰ τῆς σαρκίνας· περὶ τι διεργεῖ καὶ καθαροτάτω
 διανοίας ὁμοίαι καταγεγραμμένον, ὡς προσφέρειν γε, ὅτε καὶ βού-
 λονται, διὰ σῶματος ὅσοις ἐπὶ τινος λόγου θησαυροῦ τοτὲ μὲν
 νομίζῃ καὶ προσεγγίζῃ χορηγῆν· τοτὲ δὲ ἰστορικῆν, ἰατρικῆν τε
 ἄλλοις καὶ ἀποστολικῆν· κατεπληθύνει ποτε αὐτὸς ὁμοιογῶ 8
 2) πρότερον τὸν ἀνδρα θεοῦμενος μίσην ἰσχυρῶν πλῆθους ἐκκλισίας
 ἐπιπῶτα καὶ τινε μίση θείας χορηγῆς διεξιόντα· ἴσως μὲν γὰρ σοφῆς
 αὐτὸ μόνον ἐπεχρησθῆναι μοι περὶν· ἐνεργῶνται, οἷα δὴ ἴθος ἐν
 ταῖς ἀνάδοις, τινε ἡρώμεν· ὡς δὲ ἀρχιστα γέροντος τὸ πραττό-
 μενον σκεῖθον· τοῖς μὲν ἄλλοις ἔπαντες ἐγείνει ὁμοιοτάτοις ἐν
 3) ζῆλῳ περιεσπῶνται· τοῖσδε δὲ μόνον ταῖς τῆς διαποιίας χοῖμενον
 καὶ ἀπὸ τῆς οὐκ τινε προσήτην ἀποσφαιροῦνται παρὸς πολὺ τε
 πλεονεχιστῶνται τοῖς τὸ ὅμοιο ἰσοφῶμενον· οὐδ' ὅπως οὖν δοξάζειν
 τὸν θεῖον καὶ ἀποθεσμεῖται οἷος τι ἴν· σαφῆς τε πεισμο καὶ βέλους
 αὐτοῖς ἔργου ἰδοῦναι μοι ὅταν· ὅτι δὲ μόνον κατ' ἐλίθεται οὐχ ὁ

1748, 20 II Koe. 3. 3

ATER

10 πρότερον A πρότερον TER | 19 ζῶων R | 20 κατὰ τῆς T durch
 Ras., E durch Ras., B κατὰ τῆς AT'E | τε A, T durch Ras., ER τε καὶ T'
 21 ἀποκαταστήσει I | 27 ἐπὶ AT T' T' unleserlich ἐπὶ ER

ἐν τῷ προφανεί σώματι νεομισμένος πέφκεν ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ
 κατὰ ψυχὴν καὶ διάνοιαν. ὃς καὶ τοῦ σώματος λελοβημένου μείζονα
 τὴν ἀρετὴν τῆς καθ' αὐτὸν δυνάμεως ἐπέδεικνυτο. ἀλλὰ γὰρ τοὺς 9
 δεδηλωμένους κατὰ τὸν ἀποκριθέντα τόπον διατρίβοντας τὰ τε
 5 συνήθη ἐν αἰστιάσι καὶ προσευχαῖς καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀποτελοῦντας
 ἀσκήσεσιν, θεὸς μὲν. θεὸς αὐτὸς τῆς σοτηρίου τελειώσεως τυχεῖν
 ἡξίου, δεξιὰν αὐτοῖς ἐπήκουον παρέχων. ὁ δὲ πολέμιος ἐχθρὸς, ἄτε
 σχολαίτατα κατ' αὐτοῦ διὰ τῶν πρὸς θεὸν ἐνθῶν ὀπλιζόμενος
 μηκέθ' οἷός τε γέρειν, κτείνειν καὶ μεταίρειν ἀπὸ γῆς ὡς ἂν ἐνο-
 10 χλοῦντας ἐνόμιζεν. θεὸς δὲ αὐτῷ καὶ τοῦτο πράττειν ἐγχειροῦντι 10
 συνεχώρει, ὡς ὁμοῦ γε αὐτὸς τῆς αὐτοῦ κατὰ προαίρεσιν μὴ ἔργοιτο
 πονηρίας ἐκείνοί τε τῶν πολυτρόπων ἀγώνων ἤδη ποτὲ ἀπολείβουν
 τὰ βραβεῖα. ταύτη οὖν ἐνὸς δέοντες τὸν ἀριθμὸν τεσσαράκοντα
 νεύματι τοῦ παραγεσάτου Μαξιμίμου ἐν ἡμέρᾳ μῦ τὰς κεφαλὰς
 15 ἀποτέμνονται.

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ κατὰ Παλαιστίνην ἐν ὅλοις ἔτεσιν ὀκτώ 11
 συμπερανθέντα μαρτύρια καὶ τοιοῦτος ὁ καθ' ἡμᾶς διωγμός. ἀρξά-
 μενος μὲν ἀπὸ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν καθαιρέσεως. εἰς μέγα δὲ προ-
 κόψας ἐν ταῖς κατὰ χρόνον τῶν ἀρχόντων ἐπαναστάσεσιν. ἐν αἷ-
 20 πολύτροποι καὶ πολυειδεῖς τῶν ἐπὲρ εὐσεβείας ἠθληκότων ἀγῶνες
 ἀνιήριθμόν τι πλήθος μαρτύρων κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν συνεστήσαντο
 ἐν τοῖς ἀπὸ Λιβύης καὶ δι' ὅλης Αἰγύπτου Συρίας τε καὶ τῶν ἀπ'
 ἀνατολῆς καὶ κύκλῳ μέχρι τῶν κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν κλίμα παρατεί-
 ρουσι. τὰ γὰρ τοι ἐπίκεινα τῶν δεδηλωμένων. Ἰταλία πᾶσα καὶ 12
 25 Σικελία Γαλλία τε καὶ ὅσα κατὰ δρόμερον ἡλίον ἐπὶ Σπανίαν Μαν-
 ριτανίαν τε καὶ Ἀφρικὴν. οὐδ' ὅλοις ἔτεσιν δυοῖ τοῖς πρώτοις τοῦ
 διωγμοῦ τὸν πόλεμον ὀπομείναντα. ταχίστης ἡξιώθησαν ἐπισκοπῆς
 τε θεοῦ καὶ εἰρήνης. τῆς οὐρανίου προνοίας φειδῶ τῆς τῶν ἀνδρῶν
 ἀπλότητος καὶ πίστειος ποιουμένης. ὁ γοῦν μηδὲ ἰστόρηται ἐν 13
 30 τοῖς ἀνάκαθεν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. τοῦτο γὰρ πρῶτον καθ' ἡμᾶς
 παρὰ πᾶσαν γέγονεν ἐλπίδα· διαφείτα μὲν γὰρ ἐπὶ τῷ καθ' ἡμᾶς
 διωγμῷ διχῆ τὰ τῆς βασιλείας. εἰρήνης δ' ἀπολαύουσι οἱ ἐν θεάτρῳ
 μέρει τῷ προδεδηλωμένῳ κατοικοῦντες ἀδελφοί. τῶν ἀνὰ τὴν ἄλλην

29—32 vgl. 776, 1—3

ATER

3 ἀπεδείκνυτο T¹, corr. T^c | 6 μὲν 9^σ AT¹ μὲν T durch Ras., ER
 9/10 ἐνοχλοῦντας ἐνόμιζεν TER ἐνόμιζεν ἐνοχλοῦντας A | 13 δέοντες AT
 δέοντος ER | 21 ἐπαρχίαν T¹, E¹ corr., R ἐπάρχων A, T¹ corr., E¹ | 25 ἐπὶ
 σπανίαν AT¹ ἐπὶ ἰσπανίαν ER ἐπ' ἰσπανίαν Tr | 33 τῶν προδεδηλωμένων R

ἀποσημειώσθαι, καὶ μοῖσις ἀγῶνας ἐπομειράντων. ἀλλὰ γὰρ 14
 αὐτὸ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἐπινοοῦσιν ἐμμενῆ καὶ ἵεω ἢ θεία καὶ οὐρά-
 τας χάρις ἐπιδίδωκεν, τότε δήτε καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς ἀρχοντες, αὐτοὶ
 οὐκ ἐλάττω δὲ ὄντα πάλαι τὰ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνηργεῖτο πολέμων.
 τῶν ἀποστασίων γιγνόμενοι μετεβλήθημεν πελινφθίαν ἡδον. χρηστοῖς
 τῶν ἡμῶν προφάσεων καὶ ἡμέροις διατάγμασιν τὴν καθ' ἡμῶν
 ἐπινοοῦσιν ἀποσφραγίστην ἀνεργαστίαις δὲ καὶ ἡ πελινφθία.

1—7 vgl. 788, 10—16

ETER

Unterschiedl. Lesarten im παλαιῶν ἀπὸ τῶν ἐν παλαιστίν, κεισερσία E.
 ἀποσφραγίστην ATE.

PROLOGUS RUFINI IN LIBROS HISTORIARUM EUSEBII

Peritorum dicunt esse medicorum, ubi imminere urbibus vel regi-
onibus generales viderint morbos, providere aliquod medicamenti vel
5 poculi genus, quo praemuniti homines ab imminente defendantur exitio.
quod tu quoque, venerande pater Chromati, medicinae exsequens genus
tempore, quo diruptis Italiae claustris Alarico duce Gothorum se pestifer
morbis infudit et agros armenta viros longe lateque vastavit, populis
tibi a deo commissis feralis exitii aliquod remedium quaerens, per
10 quod aegrae mentes ab ingruentis mali cogitatione subtractae meliori-
bus occupatae studiis tenerentur, iniungis mihi ut ecclesiasticam histo-
riam, quam vir eruditissimus Eusebius Caesariensis Graeco sermone
conscripserat, in Latinum verterem, cuius lectione animus audientium
vinctus, dum notitiam rerum gestarum avidius petit, oblivionem quo-
15 dammodo malorum quae gererentur acciperet. a quo ego opere cum
excusare me vellem utpote inferior et impar et qui in tam multis annis
usum Latini sermonis amiserim, consideravi, quod non absque aliquo
apostolicae institutionis ordine nobis ista praeciperes. nam et cum
dominus aliquando, esurientibus in deserto auditorum turbis, dixisset
20 ad apostolos >date eis vos manducare<, Philippus unus ex apostolis
intellegens eo magis splendescere divinae virtutis insignia, si minimorum
quorumque ministeriis explerentur, non protulit panes apostolicae re-
conditos perae, sed puerulum adesse dicit habentem quinque panes et
duos pisces: quem verecunde excusans adiecit >sed haec quid sunt
25 ad tantos?<, quo magis in angustis opibus et desperatis clara fieret
divina potentia. sciens ergo ex illis te quoque descendere disciplinis,
recordatus quod Philippi fortassis exemplo, ubi pascendi turbas tempus
vidisti, puerulum subrogaveris, qui panes quidem quinque duplicatos,

20 Matth. 14, 16. Marc. 6, 37. Luc. 9, 13 — 20—25 Ioh. 6. 7—9

NPF

26 quoque *om.* *N¹F* | descendere *P¹* discere *P²*

sunt tempore addideret, ad explendum tamen euangelicum sacramen-
 tum proprio labore captos addideret etiam pisciculos duos, adgressus sum
 ovium, id patrum, quod praeceperas, certus, quod excusabit imperitiae
 nostrae culpas praecipientis auctoritas. sciendum sane est, quod decim-
 um librum huius operis in Graeco, quoniam perparum erat in rebus
 gestis, reliqua omnia in episcoporum panegyricis tractatibus nihil ad
 sententiam rerum conferentibus occupatus, omissis quae videbantur super-
 flua, historiae si quid habuit, nono coniunximus libro et in ipso Eusebii
 narrationi dedimus finem. decimum vero vel undecimum librum nos
 20 conscripsimus partim ex maiorum traditionibus, partim ex his, quae
 nostra iam memoria comprehenderat et eos velut duos pisciculos
 supra scriptis panibus addidimus, quos si tu vel probaveris vel bene-
 dixeris, pro certo confidam, quod sufficiant turbis, continet autem
 omne opus res in ecclesia gestas a salvatoris ascensione et deinceps:
 15 nostri vero duo libelli a temporibus Constantini post persecutionem
 usque ad obitum Theodosii Augusti.

NPF

9 narrationi, P: narrationis I: NF | dedimus P: didicimus F: fecimus N
 12 vel prob. I: F: prob. N | 14 omne, NF: idem omne P

ÜBER GREGORIUS THAUMATURGUS, VON RUFIN

NACH VII 28, 2 [703, 26] EINGELEGT

Verum quoniam beati Gregorii historiae textus adtulit mentionem, dignissimum puto tanti viri gesta. quae sub orientali et septentrionis
5 axe cunctorum sermone celebrantur, omissa nescio quo casu huic narra-
tioni ad memoriam posteritatis inserere. stagnum quoddam erat in
Ponti regionibus situm, piscibus copiosum, ex quorum captura prae-
divites redditus dominis praestabantur. ista possessio duobus fratribus
sorte hereditatis obvenerat. sed pecuniae cupiditas. quae paene omnium
10 corda mortalium superat. etiam fraternam necessitudinem violavit.
coibatur a fratribus tempore captionis non tam ad capiendos pisces
quam ad homines decipiendos. caedes ac bella movebantur, humanus
sanguis pro piscibus fundebatur. sed dei providentia adfuit aliquando
auxilium adventusque Gregorii. videt proelia et mortes virorum furen-
15 tesque germanos: quid causae existeret, pro qua in exitium sui suorum-
que fratres accenderentur, inquit. nullam nisi capturae piscium com-
perit. tum ille, cum pro honore adventus sui utraeque partes paululum
siluissent: >nolite. inquit, >o filioli, rationabiles animas pro mutis ani-
mantibus violare, fraternam pacem quaestus cupiditate dissolvere, dei
20 leges et naturae pariter iura temerare, et una mecum ad oram stagni
exitialis accedite. ego iam vos per virtutem domini omni certamine
eruentae contentionis absolvam. et cum haec dixisset, in conspectu
omnium virgam, quam tenebat in manu, ad primas litoris undas defigit
et ipse positus genibus palmas tendit ad caelum atque his verbis excelso
25 supplicat deo: >tu domine deus patrum nostrorum, qui cum tibi primus
homo Adam peccasset et mandatum tuum praeterisset, poenam culpae
illius moderatus ad terram maledictionis sententiam detorsisti dicens ma le-

NPOF

8 redditus *P* 11 12 pisces decipiendos *om. N* | 20 ora *P*

21 omni certamine] *NOF* omnipotentis a certamine *P*

dicitur terra in operibus tuis<. et nunc ergo miseratus horum iuvenum
 internum sanguinem, qui periclitatur, praecipe, ut maledictae sint aquae
 istae in operibus istorum. pro quibus furore succensi fraternae pietatis
 obditi sunt, ita ut nunquam in hoc loco vel piscis appareat vel aqua
 5 resideat, sed sit campus aratri patiens ac frugum ferax et custos in
 aeternum fraternae concordiae perseveret.< simul ut ille orandi finem
 fecit, statim se unda subducens et cursu velociore refugiens a conspectu
 superno iussa discedere abyssis suis redditur et arentem campum ger-
 manis iam concordibus dereliquit. sed et in hodiernum frugum ferax
 10 esse dicitur solum, quod ante fuerat navium ferax.

Memoratur etiam aliud industrius ab eo et divinius gestum. in
 quodam loco ruris angusti cum res posceret ecclesiam construi, rupes
 quaedam vicini montis ex parte orientis obiecta, ex alia vero praeter-
 fluens fluvius, spatium quantum ecclesiae sufficeret, denegabat. et cum
 15 alius omnino non esset locus omnesque maesti agerent, quod solum ad
 construendam ecclesiam non haberent. ille fide plenus pernoctasse in
 oratione dicitur et dominum lesum promissionis suae admonuisse fide-
 liter, qua dixit >si habereitis fidem sicut granum sinapis, dice-
 retis monti huic: tolle te et mitte te in mare, et fieret utique<.
 20 cumque haec plena fide ac devotione deposceret. ad lucem coeuntibus
 populis inventa est rupes inportuna secessisse tantum quantum spatii
 ad condendam quaerebatur ecclesiam.

Traduntur eius et alia quam plurima, sed ne in longum videamur
 trahere sermonem, intermissis ceteris unum adhuc de eius gestis adiciam.
 25 iter ei fuisse quondam per Alpes dicitur hiemis tempore, et cum per-
 venisset ad summum Alpium iugum, nivibus repleta erant omnia, nullum
 usquam diversorium. fanum ibi tantum Apollinis erat, cui succedens
 transacta nocte discessit. sacerdos vero erat quidam fani eius, cui
 consulere simulacrum Apollinis mos erat et reddere responsa poscenti-
 30 bus, ex quo ei etiam alimoniae quaestus esse videbatur. igitur post
 digressum Gregorii offerre consulta et responsa poscere sacerdos accessit
 ex more. nihil inde responsi veniebat. repetit victimas, silentium per-
 manet. iterum atque iterum litat, surdis ingerit fabulam. cumque

1 Gen. 3, 17 — 18 19 Matth. 17, 20. 21, 21

NPOF

9 dereliquit N | 11 diuinitas] P¹N¹O¹F diuinitu- P² | 13,14 praeter-
 fluens N | 15 maesti] P¹N¹O¹F¹ maestitiam (-tia O²) P²O² | 18 quia P
 habereitis] P¹N¹O¹ habueritis O²F | 19 mitte te] P¹O² mittite N¹O¹F mitte
 P² | 21 inportuna N¹O¹F in parte una P | 27 apollonis N

stupore novi silentii aestuaret sacerdos, noctu ei adsistens daemonium
 dicit in somnis: >quid me illic invocas, quo iam venire non possum?<
 percontanti causam adventu se Gregorii dicebat expulsus. quid nunc
 5 remedii daretur, cum perquireret, ait non aliter sibi licere ingredi locum
 illum, nisi Gregorius permisisset. quibus auditis sacerdos occupat viam,
 multa apud semet ipsum volvens atque animo recusante pertractans.
 pervenit ad Gregorium adortusque eum rem pandit ex ordine, humani-
 tatis suae atque hospitalitatis admonuit, querelam depulsi numinis
 10 omnia in pristinum statum deposcit. at ille nihil moratus scribit epi-
 stulam in haec verba: >Gregorius Apollini. permitto tibi redire ad lo-
 cum tuum et agere quae consuisti. hanc epistulam sacerdos accipit et
 ad fanum defert, positaque ea juxta simulacrum adfuit daemon ac dedit
 responsa poscenti. tum ille in semet ipsum conversus ait: >si Gregorius
 15 iussit et deus iste discessit nec potuit redire nisi iussus et rursum
 iubente Gregorio restitutus est, quomodo non multo melior isto Grego-
 rius, cuius hic obtemperat iussis?< clausis igitur ianuis fani descendit
 ad Gregorium epistulam secum, quam acceperat. referens omnemque
 apud eum rei gestae ordinem pandens, simulque se ad pedes eius pro-
 20 sternens rogat, ut illi se deo offerat, cuius virtute diis gentium Grego-
 rius imperabat. cumque enixius et pertinacius persisteret, catechumenus
 ab eo factus est. et cum se vitae castissimae et abstinentissimae
 derelictis omnibus non solum erroribus daemonum, sed et saeculi acti-
 bus mancipasset, etiam baptismum consecutus est. et in tantum vitae
 25 merito ac fidei virtute profecit, ut ipse beato Gregorio in episcopatu
 successor extiterit.

Sed et ingenii sui nobis in parvo maxima monumenta dereliquit.
 in Ecclesiasten namque metafrasin idem Gregorius magnificentissime
 scripsit et catholicae fidei expositionem breviter editam dereliquit. quam
 30 pro aedificatione ecclesiarum sociare his commodum duxi:

>Gregorii martyris et episcopi Neocaesareae fides. unus deus pater
 >verbi viventis, sapientiae subsistentis et virtutis suae et figurae, per-
 >fectus perfecti genitor, pater filii unigeniti. unus deus solus ex solo

NPOF

4 incredi N | 6 recusante] NO recursante PF | 7 adorsusque P¹O²
 adoratusque P² | 11 apollini] OF² apolloni NF¹ apollini salutem P | 12 con-
 suisti PF | accepit libri | 13 ac dedit] accedit N | 25 proficit PF |
 26 existeret N | 29 scribit F | derelinquit N. P n *cras*. 33 dominus
 PNF deus O *ex corr. puto*

Iam spiritus et imago deitatis, verbum perpetrans, sapientia comprehen-
 dens omnia, et virtus, qua tota creatura fieri potuit, filius verus veri
 patris, incorruptibilis ex invisibili et incorruptibili et immor-
 tali et immortalis et sempiternus ex sempiterno. unus spiritus sanctus
 ex deo substantiam habens et qui per filium apparuit, imago filii per-
 fecti, perfecta viventium causa, sanctitas sanctificationis praestatrix, per
 quem deus super omnia et in omnibus cognoscitur et filius per omnes.
 trinitas perfecta maiestate et sempiternitate et regno minime dividitur
 neque abalienatur. igitur neque factum quid aut serviens in trinitate
 neque superinductum, tanquam antehac quidem non subsistens, postea
 vero superingressum, neque itaque defuit unquam filius patri neque
 filio spiritus sanctus, sed inconvertibilis et immutabilis eadem trinitas
 semper.

Sed de Gregorio satis dictum. nunc ad historiam redeamus.

NPOF

3 incorruptibilis ex om. N | 5/6 perfecti perfecta coniungit Mercati

14 sed] sed et P om. N

Hucusque nobis Eusebius rerum in ecclesia gestarum memoriam tradidit. cetera vero, quae usque ad praesens tempus per ordinem subsequuta sunt, quae vel in maiorum litteris repperimus vel nostra memoria attingit, patris religiosi praeceptis et in hoc parentes quam potuimus breviter addidimus.

LIBER X

- I De Arrii haerese.
- II De concilio apud Nicaeam congregato.
- III De conversione philosophi dialectici.
- 10 IIII De Pafnutio confessore.
- V De Spiridone episcopo et mirabilibus eius.
- VI Exemplum fidei Nicaenae et statutorum eius.
- VII De Helena Constantini matre.
- VIII De cruce salvatoris in Hierusolymis ab Helena reperta.
- 15 VIIII De captivitate Frumentii et Edesii.
- X De conversione Indorum per ipsos gesta.
- XI De conversione gentis Hiberorum per captivam facta.
- XII De Constantia sorore Constantini et presbytero per eam fratri insinuato.
- 20 XIII De Alexandri et Eusebii atque Arrii conflictu.
- XIIII De probroso Arrii interitu.
- XV De Athanasii episcopi principiis.
- XVI De Constantii imperatoris errore.

LNPOF

1 eusebius] eusebius [eusebi O², caesariensis P^{O2} | 3 nostram L
 4 adicit L attingit P | religiosi LPFO² om. NO¹ | quam] in quantum
 O | 5 addidimus] P addedimus N addemus LOF | 9 dialectica F
 10 papnutio N fafnutio P | 11 spyridone LPO sphyridone N pyridione F
 12 statorum L | 14 ab helena] ad bethleem F | 17 factum N | 18 per
 eam om. N | 19 insir (sic) L | 20 aprii P | 21 proboso L | 22 atha-
 nasi L | principis N principus O | 23 constantini L. P¹ ni *cras*.

- XVII De concilio haeticorum apud Tyrum contra Athanasium congregato.
- XVIII De absciso brachio Arsenii ceterisque dolis haeticorum in concilio reiectis.
- 5 XVIII De fuga et latebris Athanasii.
- XX Ut Constantinus imperator pro Athanasio fratri Constantio scripserit eumque reddi ecclesiae suae iusserit.
- XXI De concilio apud Mediolanum habito et de exiliis Eusebii, Luciferi ceterorumque episcoporum catholicorum.
- 10 XXII De Ariminensi concilio.
- XXIII De Liberio episcopo urbis Romae.
- XXIII De Hierusolymorum et Alexandriae episcopis.
- XXV De permixtione apud Antiochiam episcoporum.
- XXVI De schismate Arrianorum, quod in tres partes divisum est,
- 15 et quidam eorum Eunomiani, alii Macedoniani, alii vero permanserint Arriani.
- XXVII De fine Constantii imperatoris et ortu Iuliani.
- XXVIII De episcopis exilio relaxatis.
- XXVIII De concilio apud Alexandriam sanctorum episcoporum et Luciferi ab his discidio.
- 20 XXX De his, quae in eodem concilio statuta sunt.
- XXXI De Eusebio et Hilario atque ecclesiarum per eos restitutione.
- XXXII De scriptis Hilarii.
- 25 XXXIII De persecutionibus Iuliani blandis et callidis.
- XXXIII De saevitia eius erga Athanasium episcopum.
- XXXV De fuga rursus et latebris Athanasii.
- XXXVI De sepulchro martyris Babylae.
- XXXVII De Theodoro confessore apud Antiochiam.

L.N.P.O.F

3 absciso *NO* exciso *L.P.O.F* | brachii *L* arsenii *P* | 4 retentis
L | 6 patri constantino *L* | 7 iussit *L* | 8 mediolanum *L.P.F* | de
ae. P.O | 9 ceterorum episcoporum *P* | 10 ariminensi *PO* | 11 episco-
 pus *O* | 12 episcoporum *N* | 13 apud antiochiam *PO* antiochia *LN*
 15 et *ae. N* | 15 16 permanserint | *L.P.O.F* permanserunt *N* | 17 con-
 stantini *P.O.F* | 18 exilio relaxatis *L* | 21 qui *F* | 22 et h. atque | at-
 que h. *O* | 22 23 restitutionem *N* | 24 hilari *L* | 25 blandisset *O*
 27 rursus *N* | latebris *P* | athanasii *L* | 28 babillae *F* | 29 theo-

- XXXVIII De Iudaeorum conatibus, qui a Iuliano decepti templum Hierusolymis adgressi sunt reparare.
- XXXVIII Ut terrae motu inibi et igni divinitus accenso Iudaei ab illicitis deturbantur inceptis.
- 5 XXXX De signis et virtutibus terrificis, quae in exitium conversa sunt Iudaeorum.

LNPOP

1 conationibus *L* | 2 hier.] in hier. *LPF* in hierusolima *P* | adgr. sunt rep. *om.* *L* | 3 inibi] *PO* innubi *N* imbri *F* | igne *P* | 4 deturbantur] *NO²F* duturbantur *L* turbantur *P* deturbarentur *O¹* | 5 uirtutis *P* | quae] qui *O* | exitum *L* | conuersae *P* conuersi *O¹*

Cum apud Alexandriam post Achillan, qui Petro martyri suc- 1
 cesserat, Alexander sacerdotium suscepisset, quia pax nostris et quies a
 persecutionibus erat atque ecclesiarum gloria confessorum meritis gaude-
 bat, prosperitas rerum nostrarum domestica contentione turbatur, et
 5 enim presbyter quidam apud Alexandriam Arrius nomine, vir specie et
 forma magis quam virtute religiosus, sed gloriae laudisque et novitatis
 improbe cupidus, prava quaedam de fide Christi proferre et quae antea
 in quaestionem nunquam venerant, coepit, abscidere ac separare ab
 illa aeterna et ineffabili dei patris substantia vel natura filium cona-
 10 batur, quae res plurimos in ecclesia conturbabat, sed cum Alexander
 episcopus natura lenis et quietus adsiduis commonitionibus Arrium
 cuperet a pravo incepto et adsertionibus impiis revocare nec tamen res
 ex sententia procederet, quod plerosque iam contagio pestiferae adser-
 tionis infecerat non solum apud Alexandriam, verum et per alias urbes
 15 provinciasque dispersa, perniciosum fore credens, si dissimularet a
 talibus, plurimis consacerdotibus suis rem indicat, quaestio latius in-
 notescit, sermo usque ad aures religiosi principis, quippe qui omni
 studio et diligentia curaret quae nostra sunt, pervenit, tum ille ex
 sententia sacerdotum apud urbem Nicaeam episcopale concilium con-
 20 vocat ibique Arrium trecentis decem et octo episcopis residentibus ad-
 esse iubet ac de eius propositionibus et quaestionibus iudicari.

1/2 Theodoret. 1, 2, 8 — 1—4 Eus. Vita Const. p. 66, 1—6 — 2—16 Ge-
 lasius 2, 1, 2 p. 49^a—50^f [ed. Paris. 1599] — 10—12 Theodoret. 1, 2, 12

LNPOF

1 achillan] *L* achilan *P* acilan *F* achillam *N* acillam *O*¹ | 2 requies *N*
 6 religiosus] gloriosus *O*¹ | sed] sed et *O* | gloria *F* | 9 et *om.* *P*
 affabili *L* | 11 natura lenis] *LNOF* naturali nisu *P* | commotionibus *L*¹
 13 quod] *LPP* et quos *NO*¹ et quod *O*² | iam pl. *O* | pestiferae *L* | 15 dis-
 perse *F* | 15 16 a talibus] *POF* et alii *L om. NO*¹ | 17 rel. pr. aur. *O*
 qui] quo *L* | 18 nostros *F*² | 20 residentibus *F* | 21 iudicare *N*

Sed in eo concilio admirabile factum principis non puto reticendum. etenim cum ex omnibus paene locis episcopi convenissent et, ut fieri solet, diversis ex causis inter se quaedam iurgia detulissent, interpellabatur frequenter a singulis, offerebantur libelli, culpa proferebantur et magis ad haec quam ad id, pro quo ventum fuerat, animos dabant. at ille videns, quod per huiusmodi iurgia causa summi negotii frustraretur, diem certam statuit, qua unusquisque episcoporum, si quid querimoniae habere videretur, deferret. et cum resedisset, suscepit a singulis libellos. quos simul omnes in sinu suo continens nec in eis quid contineretur aperiens ait ad episcopos: >deus vos constituit sacerdotes et potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi. et ideo nos a vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari. propter quod dei solius inter vos expectate iudicium et vestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud divinum reserventur examen. vos etenim nobis a deo dati estis dii et conveniens non est, ut homo iudicet deos, sed ille solus, de quo scriptum est: deus stetit in congregatione deorum, in medio autem deos discernit. et ideo his omissis illa, quae ad fidem dei pertinent, absque ulla animorum contentione discingite. cum haec dixisset, omnes simul querimoniarum libellos iussit exuri, ne innotesceret ulli hominum simultatio sacerdotum. verum cum per dies multos in episcoporum concilio de fide quaestio verteretur et nonnulli diversa sentirent ac vehementer coeptis Arrii faverent, plures tamen erant, qui impium execrarentur inceptum. cumque in eodem concilio esset confessorum magnus numerus sacerdotum, omnes Arrii novitatibus adversabantur. favebant vero ei viri in quaestionibus calidi et ob id simplicitati fidei adversi.

Quantam vero virtutem habeat simplicitas fidei, etiam ex his, quae inibi gesta referuntur, agnoscimus. etenim cum pro studio religiosi imperatoris ex omni terra sacerdotes dei coissent, opinione commoti

1—20 Gelasius 2, 7. 8 p. 86^e—88^d, vgl. Sokr. 1, 8, 18. 19; Soz. 1, 17, 3—6
 16. 17 Ps. 81, 2 — 23—25 Gelasius 2, 76 — 28—S. 963, 9 Soz. 1, 18, 1—4.
 Gelasius 2, 13 p. 88^d—92^f

LNPOF

1 puto non O | 5 pro quod LO¹ propter quod PO² | fuerant L | 8 reddisset L¹N | suscipit L¹ | 9 quo N quod P¹ | quid quod O² | 10 episcopo L¹
 13 dis N | 15 di N | deus N | 16 congregatione] libri synagoga *add.*
 17 deus L¹ | 18/19 discingite] LPO¹F distingite N distinguite O² | 19 omnis L¹ | 20 simultatio] LPO simulatio NF | 21 de fide] fidei L | 22 complures L | 23 inpium arrium L | cumque] cum L | 25 ei ei et O²
 25 26 calidi L¹ | 27 quantum u. virtutis O | simpl. fidei *om.* O¹

philosophi quoque et dialectici valde nobiles et opinatissimi convenerunt.
 20 quibus quidam insignis in arte dialectica per dies singulos con-
 ditione summi certaminis cum episcopis nostris. viris adaeque in dia-
 lectica non improbabiler eruditis movebat. et fiebat ingens spectaculum
 convenientibus ad audiendum doctis et litteratis viris. nec tamen ullo
 genere philosophus concludi a quoquam poterat aut constringi: tanta
 etenim dicendi arte obiectis quaestionibus occurrebat, ut ubi maxime
 10 putaretur adstrictus. velut anguis lubricus laberetur. sed ut ostenderet
 deus. quia non in sermone regnum dei. sed in virtute consistit. quidam
 ex confessoribus simplicissimae naturae vir et nihil aliud sciens nisi
 Christum lesum et hunc crucifixum. inter ceteros auditores episcopos
 aberat. qui cum vidisset filosofum insultantem nostris et callida se
 disputationis arte lactantem. poscit ab omnibus locum. velle se paucis
 cum filosofo sermocinari. tum vero nostri. qui simplicitatem viri et
 5 imperitiam in sermone duntaxat nossent. pavere et velut pudorem
 quendam pati. ne forte apud callidos homines risui efficeretur sancta
 simplicitas. perstitit tamen senior et hinc movit sermonis exordium.
 in nomine. inquit. >lesu Christi. philosophe. audi. quae vera sunt. deus
 unus est. qui caelum fecit et terram quique homini. quem de terrae
 20 limo formaverat. spiritum dedit. universa. quae videntur et quae non
 videntur. virtute verbi sui creavit et spiritus sui sanctificatione firmavit.
 hoc verbum ac sapientia. quem nos filium dicimus. humanos miseratus
 errores ex virgine nascitur et per passionem mortis a perpetua nos
 morte liberavit ac resurrectione sua aeternam nobis contulit vitam.
 25 quem et expectamus iudicem omnium. quae gerimus. esse venturum.
 credis haec ita esse. philosophe?> at ille. velut si nunquam ullum ser-
 monem contra dicendi didicisset. ita obstupefactus virtute dictorum.
 mutus ad omnia hoc solum potuit respondere ita sibi videri nec aliud
 verum esse quam dixerat. tum senior: >si haec. inquit. ita esse credidisti.

LNPOF

1 opinatissimi N 2 sing. dies P | 3 adaeque L | in om. F
 4 improbabiler L 5 viris om. N¹ | 6 constringit N | 7 enim O
 9 quia] qui F | 11 chr. iesum LN¹OF christum P | episcopus N | 12 se
 om. F | 13 disputationes F¹ | lactantem N | paucis] punicis O¹ | 14 tunc
 P | nostris L | 15 pudorem] pedorem (arg. malum odorem. P^b) | 17
 persistit OE praestitit I³ | hic N¹ | 19 fec. cael. F | hominem L
 quae O¹ | 20 firmaberat L | uniu.] et uniu. O | quae non] qui non O¹
 22 ac a F | >de. fil. O | humanos om. L | miseratos N | 24 re-
 surrectionem suam N | 25 et om. I²PO¹ | 26 esse om. N | 27 dicto-
 rum] d. ac O² | 29 quam] quam quod P² | tunc P

- surge et sequere me ad dominicum et huius fidei signaculum suscipe. et filosofus conversus ad discipulos suos vel ad eos, qui audiendi gratia convenerant: >audite<, inquit, >o eruditi viri: donec verbis mecum gesta res est, verba verbis opposui et quae dicebantur, dicendi arte subverti. ubi
 5 vero pro verbis virtus processit ex ore dicentis, non potuerunt resistere verba virtuti nec homo adversari potuit deo, et ideo si qui vestrum potuit in his quae dicta sunt, sentire quae sensi, credat Christo et sequatur hunc senem, in quo locutus est deus. ita filosofus Christianus effectus tandem se gratulatus est victum.
- 10 Fuit praeterea in illo concilio et Pafnutius homo dei episcopus 4 ex Aegypti partibus, confessor ex illis, quos Maximianus dextris oculis effossis et sinistro poplite succiso per metalla damnaverat. sed in hoc tanta virtutum inerat gratia, ut signa per eum non minus quam dudum per apostolos fierent. nam et daemones verbo tantum fugabat et aegros
 15 sola oratione curabat. sed et caecis visum dicitur reddidisse et paralyticos ad stabilitatem corporis revocasse. quem Constantinus in tanta veneratione et affectu habuit, ut saepius eum intra palatium evocatum complecteretur et illum oculum, qui in confessione fidei fuerat evulsus, avidioribus osculis demulceret.
- 20 Ex eorum numero et si quid adhuc eminentius, fuisse dicitur etiam 5 Spyridon Cyprius episcopus, vir unus ex ordine profetarum, quantum etiam nos eorum qui eum viderant narratione conperimus. hic pastor ovium etiam in episcopatu positus permansit. quadam vero nocte cum ad caulas fures venissent et manus improbas, quo aditum educendis
 25 ovibus facerent, extendissent, invisibilibus quibusdam vinculis restricti usque ad lucem velut traditi tortoribus permanserunt. cum vero oves ducturus ad pascua matutinus se ageret senior, videt invenes absque

10—19 Sokr. 1, 11, 1. 2. Gelasius 2, 9 p. 89c—90e vgl. Soz. 1, 10 —
 20—S. 964, 16 Sokr. 1, 12. Soz. 1, 11, 1—5. Gelasius 2, 10. 11 p. 90f—93a

LNPOF

1 ad] ac P²O² | 3 audite] audite me O | 4 dicendi om. F¹ | 6 quis L²POF | 9 affectus L | 10 pafnutius L | 11 ex Aegypti partibus] Sozocrates 1, 11, 1 ex Rufino ut videtur: Παφνούτιος μὲς πόλιος τῶν ἄνω Θηβῶν ἐπίσκοπος | maximius L¹ | 12 sinistrum L | 14 demonia P² tantum uerbo LPO uerbum tantum N | 15 reddidisse et] reddidisset N | 16 in tanta] inta L¹ | 19 oculis demulceret L | 21 spyridon LP sphyridon N spyridion OF | 23 ouius L¹ | episcopatum L | 24 uenissent fuissent F¹ | educendi F | 26 tradi L¹ | permanserant O¹ | 27 agece L | uidit P

humanis vinculis caulis pendere districtos. cumque causam noxae com-
 parisset. absolvit sermone quos meritis vinxerat. et ne eis inanis noc-
 turna cederet occupatio: >tollite<. inquit. >o iuvenes, unum vobis arietem.
 ne sine causa venisse videamini. quem melius prece quam furto quae-
 sisse convenerat. tradunt de hoc etiam illud factum mirabile. filiam
 habuit Irenen nomine. quae ei cum bene ministrasset, virgo defuncta
 est. post eius obitum venit quidam dicens se ei quoddam depositum
 commendasse. rem gestam ignoraverat pater. perquisitum in tota domo
 nusquam quod poscebatur inventum est. persistebat ille, qui commo-
 10 daverat. et fletu ac lacrimis perurgebat, vitae suae quoque inlaturum se
 esse exitium, nisi commendata reciperet. testabatur. permotus lacrimis
 eius senex ad sepulchrum filiae properat atque eam nomine clamat. tum
 illa de sepulchro: >quid vis<, ait. >pater?< >commendatum<. inquit. >illius
 ubi posuisti?< at illa locum designans. >illie<. ait. >invenies defossum<.
 15 regressus ad domum rem. sicut filia de sepulchro responderat, repertam
 tradidit repositanti. sed et multa alia eius feruntur gesta mirabilia.
 quae etiam nunc ore omnium celebrantur. tales igitur in illis adhuc
 temporibus permulti viri in ecclesiis domini refulgebant. ex quibus plu-
 rimi in illo concilio fuerunt. sed et Athanasius eodem tempore Ale-
 20 xandri diaconus Alexandrini episcopi aderat. consiliis senem quam plu-
 rimis iuvans. interea per dies singulos agitabatur conventus. nec facile
 aut temere de re tanta statuere audebant. evocabatur frequenter Arius
 in concilium et adsiduo tractatu adsertiones eius discutiebantur. et quid
 adversum haec teneri deberet aut statui, summa cum deliberatione
 25 quaerebatur. verum post diutinum multumque tractatum placet omni-

19--25 Gelasius 2, 11 p. 93a-e

LNPOF

1 caulis] LPOF clausis N | districtos F | 2 sermonem L | neur-
 tis L | ei L¹ | 3 iuvenis N | nobis om. L | 5 mirabile] m. fecisse
 O¹ mirabilem L¹ | 6 hirenem O | benene N | 8 gesta L | 9/10 commen-
 daverat P | 10 perurgebat (om. L¹) vitae perurgebatur ita a N | suae quo-
 que] q. s. N | 11 commendatum P^O2 | recipisset F recipere L¹ | 12 filia F
 nomine O ex nomine L | clamavit N clamat suo O | 14 inueniet N
 15 ad om. O | 16 et om. L¹ | multa om. O¹ | referuntur P
 17 omnium om. O | 18 per multos viros P | refulgebat L¹O¹ | 18/19
 plurimis L¹ | 19 fuerant O¹ | athanasius L¹ | 20 conciliis L | 20,21
 plurimum O | 21 agitabantur O² | 23 tractus L¹ tractu L² | discutieba-
 tur L¹ | 24 temere P | deliberatione. NO liberatione PF¹ libratione LF²

bus ac velut uno cunctorum ore et corde decernitur homousion scribi debere, id est eiusdem cum patre substantiae filium confiteri, idque firmissima omnium sententia pronuntiatur. decem et septem soli tunc fuisse dicuntur, quibus Arrii fides magis placeret, extrinsecus creatum
 5 dei filium ex nullis substantibus et non ex ipsa patris deitate progenitum confirmantes. defertur ad Constantinum sacerdotialis concilii sententia. ille tamquam a deo prolatam veneratur, cui si qui temptasset obniti, velut contra divina statuta venientem in exilium se protestatur acturum. sex igitur soli cum Arrio se patiuntur expelli. reliqui vero
 10 undecim consilio inter se habito adquiescunt ad subscribendum manu sola. non mente. cuius simulationis auctor praecipue extitit Nicomediae episcopus Eusebius. interim quoquo modo aliis veritate, aliis simulatione, sicut post exitus docuit, subscribentibus et de singulis quibusque ecclesiasticis observationibus certa statuta figentibus concilium diremptum
 15 est. exemplum autem expositionis fidei eorum, qui convenerant, infra scriptum est.

Exemplum fidei Nicaenae

6

>Credimus in unum deum patrem omnipotentem, omnium visibilium
 >et invisibilium factorem, et in unum dominum nostrum Iesum Christum,
 20 >filium dei de patre natum unigenitum, hoc est de substantia patris.
 >deum ex deo, lumen ex lumine, deum verum ex deo vero, natum non
 >factum, homousion patri, hoc est eiusdem cum patre substantiae, per
 >quem omnia facta sunt, quae in caelo et quae in terris. qui propter
 >nos homines et propter nostram salutem descendit et incarnatus est.
 25 >homo factus passus est et resurrexit tertia die, et ascendit in caelos.

3-6 Gelasius 2, 25 p. 160e. f — 6-12 Gelasius 2, 27 p. 163b-164d

LNPOF, C (= Paris. 12097) *inde a v.* 17 Exemplum

1 homousion] LO omousion NPF | 2 eum L¹ | 3 sententiam L¹
 tunc soli O | 4 creatum om. L¹ | 5 extantibus O | deitate L¹ | 7 pro-
 lata muneratur N | qui] PF quid N quis O | 9 sex] septem L¹ | ex-
 tolli L¹ | 12 episcopus] ep. eius L¹ | aeusepius F | quoquo] quo Pa O¹ |
 alii sim. L¹ | 14 statua O | fingentibus O¹ | consilium P | direptum
 L | 15 cumuenerunt N | 16 est om. L¹ | 17 nicaenae L | post nicaenae
 ald. et statutorum eius O | 19 et inuisibilium om. L¹ | 20 patre] patrem C
 21 ex lumine] de lumine C | uerum] uero Pa C | 22 homousion] LO
 omousion NPFC | patri] patris L¹ | eiusdem] eius O¹ | substantia, e eras.
 P | 23, 24 propter nos homines et PO² cum Graecis: ἕως τοῖς ἀνθρώποις,
 propter nos et LO¹FC om. N | 24 descendit C | 25 homo] hoc est homo
 O² | factus] f. est C | caelis F¹

...ne constanter diligere vivos et mortuos. et in sanctum spiritum. eos
 autem. qui dicunt: erat aliquando, quando non erat, et antequam
 nasceretur non erat, et quia ex nullis substantibus factus est, aut ex
 5 aliqua substantia vel substantia dicunt esse aut convertibilem vel muta-
 bilem filium dei, anathematizat catholica et apostolica ecclesia.

I. Statuunt praeterea observandum esse in ecclesiis, ne quis ex his,
 qui sancti ipsos impatientia libidinis excederunt, veniret ad clerum.

II. Et ne qui nuper adsumptus ex vita vel conversatione gentili,
 accepto baptismo, antequam cautius examinetur, clericus fiat.

III. Et ut ne quis episcoporum ceterorumque clericorum cum
 extraneis mulieribus habitet praeter cum matre vel sorore vel thia vel
 10 si quae sunt huiusmodi necessitudinum personae.

III. Et ut episcopus, si fieri potest, a totius provinciae episcopis
 ordinetur. si hoc difficile est, certe non minus a tribus, ita tamen ut
 15 metropolitani episcopi maxime vel praesentia vel auctoritas habeatur.
 absque quo ordinationem irritam esse voluerunt.

V. Et ne, quem alius episcopus ecclesia expulerit sive clericum sive
 laicum, suscipiat alius. sane ne hoc aut iracundia aliqua aut conten-
 tione, ut fieri solet, iniuste factum remedium non haberet, decernunt
 20 per singulos annos in singulis quibusque provinciis secundo ab omnibus
 episcopis provincialibus concilia agi debere et de huiusmodi negotiis
 iudicari, ut, si forte ab uno inique aliquid gestum est, a ceteris emen-
 detur, si recte, ut ab omnibus confirmetur.

VI. Et ut apud Alexandriam vel in urbe Roma vetusta consuetudo

LXPOFC, D = Paris, 2796; incipit G statuunt

1 et m. de m. C | sp. sanct. F | 2 3 et antequam n. n. erat om. O' F
 3 substantibus] extantibus LP' | 4 subsistentia uel substantia] sub * * * * *
 (fuit subsistentia) L¹ substantia L² | esse] autem esse hoc C: esse τρέπων
 om. de Graecis archaico interpolantes | vertibilem P | 5 anath. hos
 anath. PO² cum Graecis | 6 praeterea] praerea C in ipso consilio D | ne
 quis om. N | 7 veniret. CPO venire LNF venierunt D | 8 et om. O'
 ne qui LP'U' ne quis P²OD qui om. no] NC' | 10 ceterumque D
 11 habite. N | sorore O' | thia amita O² | 12 qua L | huiusmodi
 C | 13 et om. N | ut ep. si | ut ep. L: N ut qui ep. L² | 14 minus]
 quoniam L | 16 absque L² | ordinatione D | 17 ecclesiam L² de ecclesia
 D | 18 alius in communionem D | aut ir.] ir. O' | 20 per om. P^o
 in singulis | singulis P | quibusque * * * | quibusque L² aliquibusque (?) L²
 21 | 22 iudicare D | 23 ut om. C
 24 orbe C

>servetur, quia vel ille Aegypti vel hic suburbicariarum ecclesiarum
>sollicitudinem gerat.

>VII. Et ut, si forte in ordinando episcopo duo vel tres pro aliqua
>contentione dissentiant, reliquorum auctoritas et praecipue metropolitani
5 >cum ceteris firmior habeatur.

>VIII. Et ut episcopo Hierusolymorum antiquitus tradita honoris
>praerogativa servetur, manente nihilominus et metropolitani ipsius pro-
>vinciae dignitate.

>VIII. Et Catharos, qui apud nos Novatiani sunt, si forte paenitentes
10 >ad ecclesiam convertantur, confessos ecclesiastica dogmata, clericos in
>ordine quidem suscipi debere, sed ordinatione data, sane si episcopus
>ipsorum veniat ad episcopum nostrum, debere eum in presbyterorum
>loco sedere, episcopi vero nomen manere apud illum solum, qui catho-
>licam semper tenuit fidem: nisi sua voluntate ipse eum tali nomine
15 >honorare voluerit, vel si placuerit, ut quaerat ei episcopi locum vacantem.
>hoc sit in ipsius potestate.

>X. Et ne in una civitate duo sint episcopi.

>XI. Et si qui forte indiscrete ad sacerdotium proVecti postmodum
>vel ipsi aliquid de se criminosum confessi sunt vel ab aliis reuicti, ut
20 >abiciantur: sed et si qui ex his, qui lapsi sunt et per ignorantiam forte
>ordinati, recogniti ut abiciantur.

>XII. Vt si qui absque tormentis in persecutionibus lapsi sunt et
>ex corde agunt paenitentiam, quinque annos inter catechumenos faciant
>et duobus annis post hoc fidelibus tantum in oratione iungantur et ita
25 >postmodum suscipiantur.

LXPOFCD

1 quia] *NO¹C* ut *LPO²FD* | illi *N* ille hic *L* | suburbicarum *O²*
3 ut *om. D* | episcopi *C* | duo *om. N¹* | 5 teteris *L¹* | 6 et *om. O¹*
tradito *P* | horis *O¹* | 7 manente *om. C* | 9 et ut *O* | catharus
D catheros *C* | 10 confessus *L* | clericus *C* | 10/11 in ordine (-nem *N*)
quidem] quid. in ord. *D* | 11 quidem] *NCD* quidem suo *LPOF* | suscipere *O¹*
sed] sed in *O¹* | 12 uenit *O¹* | eum *om. D* | 13 ap. ill. man. *O* | so-
lum *om. D* | 13-14 semp. cath. *D* | 14 nisi si *NPF* | 15 episcopus *O¹D*
16 poteste *L¹* | 19 de se cr. al. *O* cr. (al. de se *om.*) *C* | reuicti reuicti *L¹*
recogniti *L²* | 19/20 ut abiciantur . . . 21 abiciantur *evanuerunt in C* | 20/21
sed et si . . . abiciantur *om. N* | 20 qui] quid *L¹* | 21 recogniti] recognita *F*,
recognita fuerint *L* | 22 si qui] sicut episcopus *O* | lapsi sunt] subsistunt
N | post sunt *adidderat* et per ignorantiam *Pa* | et *om. L¹* | 23 catechu-
minos *C* catechuminus *L* catechuminos *O* catechuminos *P* | 24 tantum *om. L¹*

XIII. Qui vero propter confessionem militiam abiecerant et rursus ad hanc ambierunt, hos tresdecim annis paenitentiam gerere et postea suscepto, si hanc ex corde paenitentiam gerant, esse tamen et in potestate episcopi moderandi facultatem, si eorum fructuosam et attentam paenitentiam viderit.

XIII. De his vero, qui vita excedunt, paenitentibus decernunt vacuum nullaten. debere dimitti, si qui sane accepta communione supervixerit, debere cum temporibus statutis complere vel certe prout moderari episcopus voluerit.

XV. De catechumenis, qui prolapsi sunt, statu-runt tribus annis eos a catechumenorum oratione separatos postea recipi debere.

XVI. Et ne de civitate inferiore ad maiorem ecclesiam transire quis ambiat, sive episcopus sive etiam alius clericus.

XVII. Et ne quis clericus, qui derelicta ecclesia sua nulla existente causa probabili vagatur et oberrat per alias ecclesias, suscipiatur in communionem.

XVIII. Et ut nemo eum, qui ad alium pertinet, subripiens in sua ecclesia ordinet clericum absque consensu illius, ad quem pertinet.

XVIII. Et ne qui clericus aut usuras accipiat aut frumenti vel vini ampliationem, quod solet in novo datum vel sesquiplum vel etiam duplum recipi, quod si faciat, tamquam turpis lucri reum abiciendum.

XX. Et ne diaconi presbyteris praeferantur neve sedeant in consensu presbyterorum aut illis praesentibus eucharistiam dividant, sed illis agentibus solum ministrent, si vero presbyter nullus sit in praes-

LNPOFCB

1 abiecerunt *BF* abiecerunt *C* | 2 amb] ab *DD om. LF* ambierunt
 abierunt *D* | hos *om. C* | gerere] agere *O* | 3 gerat *N* | tamen et]
LPNO tamen *FCD* | 4 potestatem *N* | fructuosam] facultatem *D* | 5 ui-
 sicut *L* | 6 qui vita] tam *LNPI* de vita *C* | bis *L* | excederunt *N* | 7 qui
 ipse *D* | 8 moderati episcopi *L* | 10 catechumenis *CP* caticuminis *D*
 10/11 eos tr. annis *O* | 11. a *om. F* | catechuminum *CP* caticuminorum *D*
 separatis *Y* | 12 civitati *LN* | inferiori *LNPOB* | transire transisse *C*
 — *O* | 14 ead. aut esse *om. N* | sua ead. *D* | 15 casa *O* | uagentur *D*
 ecclesiae *om. O* | amplexantur] am s. *D* | 16 communionem *LN* | 17
 qui us. *L* | 18 omnium *N* | 19 quis *O* | 20 sesquiplum *LNPIFC*
 sescuplum *Pcorr* sesquiplum *O* sexquiplum *D* | 21 faciam *L* | rerum *D* eum
 23 annis] regno *N* | 23/24 consensu *D* | 25 ministrent *N*

-senti, tunc demum etiam ipsis licere dividere, aliter vero agentes abici
-iubent.

>XXI. Et ut Paulianistae, qui sunt Fotiniaci, rebaptizentur.

>XXII. Sed et diaconissas, quoniam quidem manus inpositionem non
5 >accipiunt, etiam ipsas inter laicos esse debere.

10 Igitur cum de his, prout divinarum legum reverentia poposcerat, decrevisset, sed et de observatione paschae antiquum canonem, per quem nulla de reliquo varietas oreretur, ecclesiis tradidissent, omnibus rite dispositis ecclesiarum pax et fides in orientis atque occidentis parti-

15 bus una atque eadem servabatur.
Per idem tempus Helena Constantini mater, femina incomparabilis 7 fide religione animi ac magnificentia singulari, cuius vere Constantinus et esset filius et crederetur, divinis admonita visionibus, Hierusolyma petit atque ibi locum, in quo sacrosanctum corpus Christi patibulo
20 adfixum pependerat, ab incolis perquirat. qui ideo ad inveniendum difficilis erat, quod ab antiquis persecutoribus simulacrum in eo Veneris fuerat defixum, ut si quis Christianorum in loco illo Christum adorare voluisset, Venerem videretur adorare. et ob hoc infrequens et paene oblivioni datus fuerat locus. sed cum, ut supra diximus. religiosa
25 femina properasset ad locum caelesti sibi indicio designatum, cuncta ex eo profana et polluta deturbans, in altum purgatis ruderibus tres confuso ordine reperit cruces. sed obturbabat reperti muneris laetitiam uniuscuiusque crucis indiscreta proprietas. aderat quidem et titulus ille. qui Graecis et Latinis atque Hebraeicis litteris a Pilato fuerat con-

11—S. 971, 3 Sokr. 1, 17, 1—9. 12. Soz. 2, 1, 2—10. 2, 4. Theodoret. 1, 18

LNPOF, C (fuit 5 in debere), D (fuit 10 in seruetur)

1 tunc] LPCD tum NF | denno L¹ | ipsi N | dividere] uidere C

3 paulinianistae LO | qui] quae D | sint L | fotiniaci] NO¹FD fotiniace L fotiniani C fotiniane P¹ fotiniani P¹O² fonotiniani P¹ | 4 diaconissae L | 5 acciperunt D | laicus O²F | 8 reliquos L | oreretur] NO¹ oriretur LPO²FD | 9 occidentis] NFD in occ. PO occidentibus L | 10 seruetur O seruetur D | 11 incomparabili LP | 12 religioni L | animis L¹ | curis N | uero L | 13 et esset. cum esset L | hierusolymana LP²OF

14 sacum sanctum NF | chr. corp. O | patibula F | 21 latum L¹ ruderibus] stercoribus P² in my. | 21/22 confusi L | 23 propietas N ille om. F | 24 hebraicis NO² | litteris om. N | 25 sed om. P | ne Oa | patibula Oa

5 *agritudine confectam seminecem iacere. Macarius per idem tempus ecclesiae illius episcopus erat. is ubi cunctantem reginam atque omnes pariter qui aderant videt: »adferre huc«, inquit, »totas, quae repertae sunt, cruce», et quae sit, quae portaverit deum, nunc nobis adaperiet deus«. et ingressus cum regina pariter et populis ad eam quae decumbebat, defixis genibus huiuscemodi ad deum precem profudit. »o, domine, qui per unigenitum filium tuum salutem generi humano per passionem crucis conferre dignatus es et nunc in novissimis tem-
 10 poribus adspirasti in corde ancillae tuae perquirere lignum beatum. in quo salus nostra pependit, ostende evidenter ex his tribus, quae crux fuerit ad dominicam gloriam, vel quae extiterint ad servile supplicium. ut haec mulier, quae semiviva decumbit, statim ut eam lignum salutare contigerit, a mortis ianuis revocetur ad vitam«. et cum haec dixisset, 15 adhibuit primo unam ex tribus et nihil profecit, adhibuit secundam, nec sic quidem aliquid actum est, ut vero admovit tertiam; repente adaptis oculis mulier consurrexit et stabilitate virium recepta alacrior multo quam cum sana fuerat, tota domo discurre et magnificare domini potentiam coepit. sic evidenti indicio regina voti compos effecta 20 templum mirificum in eo loco, in quo crucem reppererat, regia ambitione construxit. clavos quoque, quibus corpus dominicum fuerat adfixum, portat ad filium. ex quibus ille frenos composuit, quibus uteretur ad bellum, et ex aliis galeam nihilominus belli usibus aptam fertur armasse. ligni vero ipsius salutaris partem detulit filio, partem vero thecis argen- 25 teis conditam dereliquit in loco, quae etiam nunc ad memoriam sollicita veneratione servatur. reliquit etiam hoc indicium religiosi animi regina venerabilis. virgines, quas ibi repperit deo sacratas, invitasse ad prandium et tanta eas devotione curasse dicitur, ut indignum crederet, si*

1-26 Gelasius 1. 7. Monum. sacra et prof. ed. Ceriani 1. 133. 134] — 27 — S. 971. 4 Gelasius p. 134

LXPOF

1 accedit N seneca N | 2 egritudinem L¹ | confecta senecem L¹
 macharius *huc* | 4 hunc L¹ 5 domini NP dominum LOF | uobis N
 7 profudit L¹ N 8 unum fil. O 9 est L¹ | 12 extiterint] LOPF
 extiterit N servilem L¹ 13 decumbet P salutarem L¹ | 15 primum L¹
 profudit NP | 16 ne NP 17 stabilitatem L 18 cum] dum L¹
 19 potentiam omnipotentem F¹ omnipotentiam F² 20 regina F¹ 20 21
 ambitionem N 21 quoque quot L¹ del. 22 ex om. N | 23 belli¹ ut
 belli N aptam 24 sal. ips. O 25 conditam] condita P^{corr} con-
 ditam 27 invitasset L 28 devotiones L | dignum L¹

famulorum uterentur officiis, sed ipsa manibus suis famulae habitu succineta cibum adponeret, poculum porrigeret, aquam manibus infunderet et regina orbis ac mater imperii famularum Christi se famulam deputaret. haec quidem Hierusolymis gesta. interea Constantinus pietate fretus Sarmatas, Gothos aliasque barbaras nationes, nisi quae vel amicitii vel deditioe sui pacem praeuenerant, in solo proprio armis edomuit. et quanto magis se religiosius et humilius deo subiecerat. tanto amplius ei deus uniuersa subdebat. ad Antonium quoque primum heremi habitatorem uelut ad unum ex profetis litteras suppliciter mittit. uti pro se ac liberis suis domino supplicaret. ita non solum meritis suis ac religione matris, sed et intercessionem sanctorum commendabilem se deo fieri gestiebat. sane quoniam tanti uiri Antonii fecimus mentionem, de uirtutibus eius atque institutis et sobrietate mentis, ut in solitudine uitam degens usus solummodo consortio fuerit bestiarum et de daemonibus crebros agens triumphos placuerit deo supra cunctos mortales utque institutionis suae praeclara usque in hodiernum monachis exempla reliquerit, uolentem me aliqua exponere ille libellus exclusit. qui ab Athanasio scriptus etiam Latino sermone editus est. propter quod nos omissis his, quae ab aliis iam dicta sunt, ea memorabimus. quae quamuis gestorum contineat fides, ab his tamen, qui longe positi sunt, obscurior fama subtrahit.

In ea diuisione orbis terrae, quae ad praedicandum uerbum dei sorte per apostolos celebrata est, cum aliae aliis provinciae obuenissent. Thomae Parthia et Matthaeo Aethiopia eique adhaerens ceterior India Bartholomaeo dicitur sorte decreta, inter quam Parthiamque media, sed longo interior tractu India ulterior iacet, multis uariisque linguis et gentibus habitata, quam uelut longe remotam nullus apostolicae prae-

7. 8 Gelasius 3, 9 p. 135 — 12—18 Sokr. 1, 21 — 22—S. 973, 23 Sokr. 1, 19. Soz. 2, 24, 1. 5—11. Theodoret. 1, 23. Gelasius 3, 9 p. 135. 136

LNPOF

1 famularum *F* | utentur *L*¹ | habitus *L*¹ | 2 poculum] et poculum *O* porregret *N* | aquam] et aquam *O* | 3 urbis *N* | 6 praebuerant *O* | 7 se religiosus *N* religiosius se *L* | et humilius *om.* *L* | 8 antonium *N* | 9 habitorem *O*¹ | uelut] nel *L*¹ | simpliciter *O* | 10 uti] ut *F* | ita] et ita *O* | 11 et *om.* *N* | 11 12 commendabilem se deo (deum *N*) commendabilis ei *F*¹ (?) | 12 gestabat *F*¹ | 14 solitudinem *N* | 15 demonio *F* | placuerat *P* | 16 utque] atque *P*²*F* utique *L* | institutiones *NP*^o | 17 aliquam *L* | 18 qui] qui et *L* | latino] a latino *L*^a | 20 contineant *O*² fidem *PO*² | 22 diuisionis *L*¹ | urbis *N* | 24 adhaerenti *N* ceterior *L*^b ceterior *L*^a | 25 median *O* | 26 tracto *L*^a

abducuntur, quae tamen temporibus Constantini tali
 quodammodo ex suis semina fidei prima suscepit. Metrodorus quidam filo-
 sophus inpropealorum locorum et orbis perscrutandi gratia ulteriorem
 abeundi Indiam penetrasse, cuius exemplo invitatus etiam Meropius qui-
 dam Tyrius philosophus simili ex causa adire Indiam voluit, habens secum
 duo pueros, quos liberalibus litteris utpote propinquos instituebat.
 quorum unus, qui erat iunior, Edesius, alter Frumentius vocabatur.
 utique pervisis et in notitiam captis his, quibus animus pascerebatur, cum
 philosophus redire coepisset, aquae vel ceterorum necessariorum causa ad
 portum quendam navis quae vehebatur adplicuit. moris est inibi bar-
 barorum, ut si quando foedus sibi cum Romanis turbatum vicinae nun-
 tiaverint gentes, omnes, qui apud eos ex Romanis inventi fuerint, iugul-
 entur. invaditur navis filosofi, cuncti cum ipso pariter perimuntur.
 puerculi reperti sub arbore meditantes et lectiones suas parantes, bar-
 barorum miseratione servati ducuntur ad regem. horum ille alterum,
 id est Edesium sibi pincernam fecit. Frumentio vero, quem quasi pers-
 picacem deprehenderat et prudentem, rationes suas scripseratque commisit.
 ex quo et in honore magno apud regem habiti sunt et in amore. at
 vero moriens rex uxorem cum parvo filio regni reliquit heredem, adu-
 lescentibus autem quibus vellemus agendi dedit liberam facultatem. quos
 tamen regina suppliciter exorat, tamquam quae nihil haberet in toto
 regno fidelius, ut secum usque quo adulesceret filius, regendi regni solli-
 citudinem partirentur, et praecipue Frumentius, cuius prudentia ad
 moderandam sufficeret regnum, nam alius fidem puram et sobriam
 mentem simpliciter exhibebat. idque dum agerent et regni gubernacula
 Frumentius haberet in manibus, deo mentem eius et animos instigante
 requirere sollicitius coepit, si qui inter negotiatores Romanos Christiani
 essent, et ipsis potestatem maximam dare ac monere, ut conventicula per
 loca singula facerent, ad quae Romano ritu orationis causa confluerent.

LXIV

1 tali ali V | 2 quibus que am L | 3 urbes N | 4 meropus
 F | 6 puerculi N | 7 inpropealorum N | edesius NF | ededesidos L | 9 cau-
 san L | 10 que que L | 11 romani L | 12 inuenti om. O¹ | 13
 emetis V | 14 puer. O | lectionem suam F | 16 edesium L | 17 ra-
 tionis N | suas om. O² | 18 et in amore om. L | 19 parvo LNOF¹ par-
 vo L² | 19 20 adulescentibus F² | 21 erat O | qui NF | 22 fide-
 lior F¹ | fidelibus O² | 23 partirentur, patirentur N | et om. N | 24 nam,
 nam et O² | 26 instigantem N | 27 sollicitus req. O | quis O | inter
 om. L² | 28 loco om. O² | 29 iugularent om. L² | ad quae atque libri | 30 ritu L

sed et ipse multo magis eadem facere et ita ceteros cohortari, favore
 et beneficiis invitare. praestare quidquid opportunum fuisset, loca aedi-
 ficiis aliaque necessaria praebere et omni modo gestire, ut Christianorum
 inibi semen exurgeret. sed cum adolevisset regius puer, cui procura-
 5 tionem regni gerebant, expletis omnibus et ex fide traditis, multum licet
 detinentibus et rogantibus, ut manerent, regina vel filio, ad orbem tamen
 nostrum denuo revertuntur. et Edesio festinante Tyrum parentes pro-
 pinquosque revisere, Frumentius Alexandriam pergit, dicens aequum non
 esse opus occultare dominicum. igitur rem omnem, ut gesta est, exponit
 10 episcopo ac monet, ut provideat virum aliquem dignum, quem congre-
 gatis iam plurimis Christianis et ecclesiis constructis in barbarico solo
 episcopum mittat. tum vero Athanasius, nam is nuper sacerdotium
 susceperat, attentius et perpensus Frumentii dicta gesta que considerans,
 in concilio sacerdotum ait: et quem alium invenimus virum talem, in
 15 quo sit spiritus dei in ipso sicut in te, qui haec ita possit implere?
 et tradito ei sacerdotio, redire eum cum domini gratia, unde venerat,
 iubet. quique cum episcopus perrexisset ad Indiam, tanta ei data esse
 a deo virtutum gratia dicitur, ut signa per eum apostolica fierent et
 infinitus numerus barbarorum converteretur ad fidem. ex quo in Indiae
 20 partibus et populi Christianorum et ecclesiae factae sunt, et sacerdotium
 coepit. quae nos ita gesta non opinione vulgi, sed ipso Edesio Tyri
 presbytero postmodum facto, qui Frumentii comes prius fuerat, referente
 cognovimus.

Per idem tempus etiam Hiberorum gens, quae sub axe Pontico 11
 25 iacet, verbi dei foedera et fidem futuri suscepit regni. sed huius tanti
 boni praestitit causam mulier quaedam captiva, quae apud eos reperta,
 cum fidelem satis et sobriam ac pudicam duceret vitam totisque diebus

24—S. 976, 22 Sokr. 1, 20. Soz. 2, 7. Theodoret. 1, 24. Gelasius 3, 10 p. 137—139

L N P O F

1 fecere *O^o* | 2 fuisse *L* | loco *O¹* | 4 adoluisse] adulescentulus *L*
 cui] *PO¹F* cum *N* cuius *O²* | 5 regebant *P* | 6 ut man. *post* filio *O*
 regina] cum regina *P²* | uel *om.* *L¹* | 6/7 urbem t. nostram *O²* | 7 et *om.* *P*
 9 dominicum] diuinum *N* | omnem] omnium *P* | ut] quae *F* | 10 epi-
 scopum *L¹* | 11 ecclesi *L¹* | barbaricum solum *P²* | 12 is *om.* *F*
 13 propensius *L²O²* propensius *L* | 14 alius *L¹* | inuenimus *O²*
 15 ita *om.* *O^o* | 16/17 iub. unde ven. *O* | 17 quique cum] qui quocum *L*
 quicumque *N* | 19 in *om.* *N* | 21 tyro *O¹* | 22 postdum *L* | factum *N*
 prius *om.* *N^o* | fuerat] fuerat erat *N* | 24 hiberorum *N* | 25 foedera]
 foederat *L* | fit. fid. *O* | susceperat *L* suscipit *F* | 26 causa - *P*
 captivam *L¹*

ac noctibus obsecrationes deo pervigiles exhiberet, in admiratione esse ipsa rei novitas barbaris coepit. et quid hoc sibi velit, curiosius perquirebant. illa ut res erat, simpliciter Christum se deum hoc ritu colere ~~testatur. nihil ex hoc amplius barbari praeter novitatem nominis mitterentur, votum, ut fieri solet, ipsa perseverantia curiositatem quandam mulierculis inferentur, si quid emolumenti ex tanta devotione caperetur.~~ moris apud eos esse dicitur, ut, si parvulus aegrotet, circumferatur a matre per singulas domos, quo scilicet si qui experti aliquid remedii ~~invenit, conferat laboranti.~~ cumque mulier quaedam parvulum suum per omnes circumtulisset ex more nec aliquid remedii cunctas domos ~~lustrando copisset, venit etiam ad captivam, ut si quid sciret, ostenderet.~~ illa se humani quidem remedii nihil scire testatur, deum tamen suum Christum, quem colebat, dare ei desperatam ab hominibus salutem posse confirmat, cumque cilicio suo parvulam superposuisset atque ipsa desuper orationem fulisset ad dominum, sanam matri reddidit infantem. sermo defertur ad plures, factique fama magnifici usque ad aures reginae perlabitur, quae dolore quodam gravissimo corporis adfecta in desperatione maxima erat, rogat ad se captivam deduci. illa ire abnuit, ne praesumere amplius aliquid quam sexus sineret, videretur. ipsam se regina ~~deferri ad captivae cellulam iubet.~~ quam similiter supra cilicium suum positam invocato Christi nomine continuo post precem sanam et alacrem fecit exurgere Christumque esse deum dei summi filium qui salutem hanc contulerit, docet, eumque, quem sibi auctorem suae sciret esse incolamitatis et vitae, communem invocandum, ipsum namque esse, qui ~~et regibus regna distribuat et mortalibus vitam.~~ at illa cum laetitia domum regressa marito pereuntem eiusam tam subitae sanitatis aperuit, quique cum pro salute coniugis laetus mulieri munera deferri iuberet, illa: horum, inquit, o rex, nihil captiva dignatur. aurum despicit, argen-

LXPOF

- 2 re innocitas N uellit N ueliet O 3 situ L¹ 4 barb. ampl. P
 nomi^s L² 6 mulier mulierculis O¹ 7 si si qui O¹ si quis O²
 8 domos N O¹ domas LP quos licet L¹ qui] LP O² F quis O¹ quid N
 9 quaedam] quae O¹ | 10 cunctas . . . 12 remedii bis L | domus L² (loco
 posteriori), P | 11 copisset L (loco prioris), NP | ostendere L (loco posteriori)
 12 se hum. quidem] se quidem hum. FP quid. se hum. O | 14 paruulo L¹
 15 fundisset N reddit LF 18 ille O¹ 18 19 praesumeret LF
 19 amplius ~~om.~~ L¹ al.] al. ampl. O sinere LNF uidetur L | ipsa
 NOPF | se om. P | 21 posita L | inuocato om. L¹ | 23 honcontule-
 re O suae sciret L NPF sumi sciret ac suae O | 25 regnandis tribuat N
 illam illi n. det O 27 salutem L iubet F

tum respuit, ieiunio quasi cibo pascitur, hoc solum ei muneris dabimus. si eum, qui me illa invocante sanavit. Christum deum colamus. ad hoc tunc rex segnior fuit et interim distulit, saepius licet ab uxore com-
 5 suis obscurari densissimis tenebris diem et per tatrae noctis horrorem luce subducta caecis iter gressibus denegari. alius alio diversi ex comitibus oberrant, ipse solus densissima obscuritate circumdatus quid ageret, quo se verteret, nesciebat, cum repente anxios salutis desperatione animos cogitatio talis ascendit, si vere deus est Christus ille, quem uxori
 10 suae captiva praedixerat, nunc se de his tenebris liberet, ut ipsum ex hoc omissis omnibus coleret. ilico ut haec nondum verbo, sed sola mente devoberat, reddita mundo dies regem ad urbem perducit incolu- mem. quique reginae rem protinus ut gesta est pandit. evocari iam- iamque captivam et colendi ritum ut sibi tradat, exposcit. nec se ultra
 15 alium deum quam Christum veneraturum esse confirmat. adest captiva, edocet deum Christum, supplicandi ritus venerandique modum, in quantum de his aperire feminae fas erat. pandit. fabricari tamen ecclesiam monet formamque describit. igitur rex totius gentis populo convocato rem ab initio, quae erga se ac reginam gesta fuerat, exponit fidemque
 20 edocet et nondum initiatus in sacris fit suae gentis apostolus. credunt viri per regem, feminae per reginam cunctisque idem volentibus ecclesia extruitur instanter, et elevato iam perneciter murorum ambitu tempus erat, quo columnae conlocari deberent. cumque erecta prima vel secunda ventum fuisset ad tertiam, consumptis omnibus machinis et boum hominumque viribus cum media iam in obliquum fuisset erecta et pars reliqua nullis machinis erigeretur, repetitis secundo et tertio ac saepius viribus, ne loco quidem moveri adtritris omnibus potuit. admiratio erat totius populi, regis animositas hebescebat, quid fieri deberet, omnes

LNPOF

1 mei muneris L | 2 ad hoc adhuc O¹ | 3 senior N | 3 4 com-
 munitus N commotus O | 4 accedit N^{ca} | quedam N | 5 terae N^o
 noctem F¹ | errore L | 7 circumdatur P | 8 anxios O^{P2F} auxio L
 8,9 animus P² animo F² animum O | 9 deus] dei N | uxoris L | 11 missis
 L¹ | uerbum L | 12 deuotat L | 13 iam om. IN | 14 tradat] tra-
 dita N | neque L | ultra] utq^a L¹ | 16 supplicans L: | ritum LP^{o2}
 19 rem om. O | quaerga O¹ | regina LO¹ | fuerant P^{o2} | 20 do-
 cet N | genas L¹ genti* P (s oras.) | apostolos N | credent L¹
 22 instruitur O | mirorum L¹ | 22/23 post conlocari repetit tempus erat L¹
 23 recta L¹ | 25 uiribus] u. effectatis O¹ | 26 mase[ulis erig]eretur (ulis
 erig m. 2) L | 27 ne] nec N | 28 toto populo O¹

unam laberet, sed cum interventu noctis omnes abscessissent cunctique
 mortales — post opera cessarent, captiva sola in oratione pernoctans
 mansit intrinsecus. cum ecce matutinus et anxius cum suis omnibus
 ingreditur — ex videt columnam, quam tot machinae ac tot populi movere
 non quiverant, erectam et supra basim suam librata suspensam nec tamen
 superpositam, sed quantum iunius pedis spatio in aere pendentem, tunc
 vero omnes populi contuentes et magnificantes deum veram esse regis
 fidem et captivae religionem praesentis miraculi testimonio perhibebant.
 et ecce mirantibus adhuc et stupentibus cunctis in oculis eorum sensim
 10 supra basim suam nullo contingente columna deposita summa cum
 libratione cecidit, post hoc reliquus numerus columnarum tanta facilitate
 suspensus est, ut omnes, quae superfuerant, ipsa die locarentur, postea
 vero quam ecclesia magnifice constructa est et populi fidem dei maiore
 ardore sitiabant, captivae monitis ad imperatorem Constantinum totius
 15 gentis legatio mittitur, res gesta exponitur, sacerdotes mittere exoratur,
 qui cooptum erga se dei manus implerent, quibus ille cum omni gaudio
 et honore transmissis multo amplius ex hoc laetatus est, quam si in-
 cognitas Romano imperio gentes et regna ignota iunxisset, haec nobis
 ita gesta fidelissimus vir Bacurius, gentis ipsius rex et apud nos do-
 20 mesticorum comes, cui summa erat cura et religionis et veritatis, exposuit,
 cum nobiscum Palaestini tunc limitis dux in Hierusolymis satis uni-
 animiter degeret, sed ad inceptum redeamus.

Posteaquam religiosi principis mater Helena summas Romani regni 12
 honoribus affecta ex hac luce discessit, Constantia tunc Licinii relicta
 25 fratris Augusti solaciis utebatur, huic accidit presbyterum quendam

23—S. 977, 14 Sokr. 1, 25, 1—5. Theodoret. 2, 3, 1—4. Gelasius 3, 12 p. 141.
 142 — 23—S. 978, 1 Soz. 2, 27, 1—4. 12—14

L N P O F

1 abscessissent *O*² | 4 vidit *NP² O² F* uideret *O*¹ | 5 quieverant *N*
 erectam *L* | et *om. L*¹ | basim *N* | librata *O*¹ | nec *om. N*
 6 superpositam *om. L* | in *bis L*² | aere rependentem *N* aera pendentem
*O*¹ | tunc *N* tunc *L O P* dum *F* | 7 verum *O*¹ vera *L* | 8 testimonium
L | 9 et *om. L* | miranti *L*¹ | adhuc tunc *O*¹ | 10 super *O* | | con-
 tingentem *N* | 11 libratione *L P O F*¹ | reliquos *NP*¹ | numeros *P*¹
 12 ipsa *om. L* | collocarentur *O* | 13 maiori *O*² maiorem *L* | 14 ar-
 dorem *L* | mouimentis *N* | 15 exorantur *O*² | 17 honorem *L* | 17/18
 incognitis *F* | | 19 bacurius] *LN F* uacurius *O*¹ bacharius *O*² bacarius *P* |
 21 nobiscum] a nobis cum *L* | | 21/22 unanimiter *LOFP* | | 23 roman]i
 magnis *O*¹ | | 24 effecta *P* | | descessit *L* decessit *O* | relicta] *PLO* dere-
 dit] *NP* | 25 cessit] *NO*

venire in notitiam latenter partibus Arrii faventem. sed is primo nihil omnino de his apud sororem principis aperire; ubi vero multa familiaritas copiam tribuit, paulatim sermonem coepit aspergere, invidiam dicens Arrio generatam et pro simultatibus privatis episcopum suum
 5 rem contentiose exagitavisse aemulationis stimulo confixum, quod Arrius apud plebem satis carus haberetur. haec atque huiusmodi alia frequentius suggerens, animos Constantiae suos effecit. quae cum diem obitura visitaretur a fratre atque ab eo blande religioseque compelleretur, extremam dicitur ab eo gratiam poposcisse, ut presbyterum in familiaritatem reciperet et quae sibi ab eo pro spe et salute suggererentur.
 10 audiret; se quidem iam ex luce discedentem nihil curare, pro fratris vero statu esse sollicitam, ne forte pro innocentium poenis regni sui pateretur excidium. quibus ille monitis a sorore susceptis et fidelem pro se germanae sollicitudinem credens, adcommodavit aurem presbytero. et interim
 15 accersiri de exilio Arrium iubet, ut, quemadmodum de fide sentiret, exponeret. tum ille fidem conscripsit, quae non quidem sensum nostrum, tamen verba nostra continere professionemque videretur. miratus quidem est imperator et putavit unam eandemque in ipsius et concilii dudum gesti expositione sententiam contineri. tamen in nullo relaxat animi
 20 vigorem, sed rursus eum ad concilii remittit examen, quoniam quidem ad dedicationem Hierusolymorum ex omni orbe coire sacerdotes invitabantur, haec ad eos de nomine eius scribens, ut, si expositionem fidei eius probarent et eum vel per invidiam, ut adserebat, tunc circumventum dinoscerent vel nunc ab errore correctum, clementi erga ipsum iudicio
 25 uterentur, quando quidem tanta fuerit concilii moderatio, ut non in personam eius, sed in dogmatum pravitatem fuerit lata sententia, si tamen et episcopi eius Alexandri adcomodaretur adsensus. sed ab his quidem, qui primo coeptis eius faventes cum simulatione subscripserant, facile

LNPOF

3 copia L | coeptaspergere F | 4 arrii N | 5 exagitavisse (-viss L¹)
 L²POF exagitasse N | 6 al. hui. O | 7 effecit LP | 7/8 die obituram L
 8 blade L | compelleretur L | 9 gratia L | 10 11 et quae s. ab eo
 pro spe (spere L) . . . suggererentur (suggerentur F² audiret om. F¹) | 11 se
 si N | discedentem L¹ | curare om. P² | 12 statu om. L¹ | sollicita
 N | innocentis L¹ | 14 commodavit O¹ | 15 accersirim L¹ arcessiri P
 arrius L¹ | 17 nostrae L | continent P | 19 epotione L¹ sententiam L
 20 rursus] LNP¹ rursus P²OF¹ | 21 urbe N | 22 scr. de n. eius O | 23 eum
 N | tunc] tum O dum F | 24 correptum L | clementi N | 26 dogm.
 pravitatem (-te L) dogmate O¹ | 27 alexandria commodaretur L alexandri
 commodaretur PF alexandria commendaretur N alexandriae commodaretur O

Arrium nequiquam apud Alexandriam commorantem venire facit et imperialibus edictis concilium denuo Constantinopolim convocari. quo convenere illi maxime, qui Arrium atque Eusebium sectabantur, quique saepe cum Alexandro congressi, uti Arrium susciperet, nec tamen ali-

5 quid profligantes ne ab iniuriis quidem eius temperabant. ad ultimum certam ei diem statuentes denuntiant, ut aut ipse Arrium susciperet aut, si reniteretur, se ecclesia pulso et in exilium truso ab alio eum suscipiendum sciret. tum ille nocte, quae ad constitutam intererat diem, sub altari iacens atque in oratione et lacrimis totam noctem pervigilem

10 ducens, ecclesiae causam domino commendabat. cumque lux fuisset exorta nec tamen Alexander ab oratione cessaret, Eusebius cum suis omnibus velut haeretici belli signifer domum Arrii matutinus ascendit eumque prope sequi ad ecclesiam iubet. protestatus, quod Alexander, nisi praesens adquiesceret, expulsus cederet loco.

15 Igitur omnium summa expectatio, quo vel Alexandri perseverantia 14 vel Eusebii Arriique instantia declinaret. cumque cunctorum animi essent ut in tali re expectatione suspensi, Arrius ad ecclesiam pergens episcoporum et populorum frequentia constipatus, humanae necessitatis causa ad publicum locum declinat. ubi cum sederet, intestina eius atque

20 omnia viscera in secessus cuniculum defluxere; ita tali in loco dignam mortem blasphemae et foetidae mentis exsolvit. quod posteaquam in ecclesia nuntiatum est Eusebio atque his, qui una secum sanctum et innocentem virum Alexandrum de Arrio recipiendo fatigabant, superati pudore et adoperti confusione discedunt. tunc completus est sermo ad gloriam

25 domini, quem in oratione sua Alexander ad deum proclamaverat, dicens:

1—10 Soz. 2, 29, 1—3 — 5—8 Sokr. 1, 37, 4 — 9 Sokr. 1, 37, 7 — 19/20 Sokr. 1, 38, 8

LNPOF

1 nequ.] quicquam *N* nequaquam *P* | alexandriam *L*¹ | 3 convenire *LN*¹
 ille *N* | 4 ut *O* | 5 ne] nec *F om. LP* | iniuriis *N* | 6 certam ei diem] *PO²F* certam eidem *LN* certamini diem *O*¹ | ut] ut et *F* | 7 retineretur *L* | ecclesia] ab ecclesia *P*, ab *ec in ras.* | pulse *N* | auxilium *L*
 8 nocte] *P* noctem *LN om. OF* | 9 altario *P* | noctem *om. LP* | 10 domino] domini iudicio *O*² | fuisse *L* | 11 cessaret] cessaret et *L*² cessaretur et *L*¹ | 12 matutinos *O*¹ | 13 prope *N* | 14 praeferebat *L* | adquiesceret expulsus *om. L* | 15 perseuerantia *O* | 17 re] re solet *O* | suspensa *L* | 18 constipatur *N* constituti patus *O*¹ | 20 secessum *L*¹ | cuniculorum *O* ita] ac *L* | digna *L* | 21 morte *L*² | blasphemiae *O* | foetidae *P* | in ecclesia *om. O*¹ | 24 discedunt *L* | 25 deum] dominum *L* domino *N*

audacia, domine inter me et Eusebii minas et Arrii vim. sed haec ad
 propositum quidem paululum pudoris habuere: convenientes vero inter se
 consueti, veriti, ne forte, si ut res gesta est, integre ad imperatorem
 Constantium pervenisset, non solum a perfidia eorum, in qua callide
 5 iureiurum tenebatur, abscederet, verum et in auctores deceptionis suae
 severius aliquid et regia auctoritate decerneret, componunt per eunuchos,
 quos iam in perfidia deceptos tenebant, uti de Arrii morte imperator
 quam fieri posset composite et communiter nosceret neque aliquid, quod
 dei vindictam indicare videretur, audiret, quibus ita gestis de causa
 10 fidei, ut coeperant, prosequuntur.

legitur apud Alexandriam defuncto Alexandro Athanasius susceperat **15**
 sedem, quod vero esset idem vir aeris ingenii et in ecclesiasticis ne-
 gottiis adprime vigilans, satis iam tunc haereticis innotuerat, cum ad
 concilium Nicaeam cum episcopo suo sene Alexandro venerat, cuius
 15 suggestionibus haereticorum doli ac fallaciae vigilanter detegebantur.
 statim ergo ut eum episcopum factum cognovere, rati, id quod res indi-
 cabat, sua negotia per illius sollicitudinem non facile processura, omni-
 bus modis quaerere adversum eum machinas deceptionum parabant,
 verum non mihi absque ordine videtur pauca de huius viri origine supra
 20 repetere et cuius a puero institutionis fuerit, sicuti ab his, qui cum ipso
 vitam duxerant, accepimus, memorare, tempore, quo apud Alexandriam
 Petri martyris diem Alexander episcopus agebat, cum post expleta
 sollemnia conventuros ad convivium suum clericos expectaret in loco
 mari vicino, videt eminus puerorum super oram maris ludum imitantium,

21—S. 981, 17 Sokr. 1, 15. Soz. 2, 17, 6—10 — **21**—S. 982, 7 Vita Athanas. 2. 3 p. CVII ed. Bened. Phot. cod. 278 p. 177^v 25—478^v 7. Symeon. Vita Athanas. 1 p. CXXXVII ed. Bened.

LNPOF

1 et arri vim $P^2 O^2 F$ et arrium $LN P^1 O^2$ | 3 si sic LP^2 | 4 con-
 stantium N | 5 in *om.* F deceptiones N | 6 et] $LNPO$ ex F de-
 scribitur L | 7 in *om.* P | 8 possit $P^2 T$ pos. ut P^1 noscerent que N
 9 indicare *om.* L^1 | 10 coeperat N | 11 apud *om.* F^1 | 12 idem *om.* O
 ueris L | 14 nicaeam $LNPO^2 T$ nicaenam $L^2 O^2$ sine F | 15 sug-
 gessionibus P | 16 cognouere rati] $LO^2 F$ cognouere re rati N cognouere (co-
 gnouit PO) rati F cognouit O | 16 17 indicabat N | 17 faciem L^1
 processuram L | 18 aduersus O | 19 uideretur F^1 | origine N | 21 dux-
 erant L | accepimus F | 23 conventuros NF conventurum L^1 conventuro
 L | oram N | 24 iuri N | nicho uicinon O ora $LN O^1$

ut fieri solet, episcopum atque ea, quae in ecclesiis geri mos est. sed cum intentus diutino pueros inspectaret, videt ab his geri quaedam etiam secretiora et mystica. perturbatus ilico vocari ad se clericos iubet atque eis, quid eminus ipse videret, ostendit. tum abire eos et
 5 comprehensos ad se perducere omnes pueros imperat. cumque adessent, quis eis ludus et quid egissent vel quomodo, percontatur. illi, ut talis habet aetas, pavidi negare primo, dein rem gestam per ordinem pandunt et baptizatos a se esse quosdam catechumenos confitentur per Athanasium, qui ludi illius puerilis episcopus fuerat simulatus. tum ille
 10 diligenter inquirens ab his, qui baptizati dicebantur. quid interrogati fuerint quidve responderint, simul et ab eo, qui interrogaverat, ubi videt secundum religionis nostrae ritum cuncta constare, conlocutus cum concilio clericorum statuisset traditur illis, quibus integris interrogationibus et responsionibus aqua fuerat infusa, iterari baptismum non debere, sed
 15 adimpleri ea, quae a sacerdotibus mos est. Athanasium vero atque eos, quos ludus ille vel presbyteros habere visus fuerat vel ministros, convocatis parentibus sub dei obtestatione tradit ecclesiae nutriendos. parvo autem tempore exacto cum a notario integre et a grammatico sufficienter Athanasius fuisset instructus, continuo tamquam fidele domini commenda-
 20 datum a parentibus restituitur sacerdoti ac velut Samuhel quidam in templo domini nutritur, et ab eo pergente ad patres in senectute bona ad portandum post se efod sacerdotale deligitur. sed huius tanti in ecclesia pro fidei integritate agones fuerunt, ut etiam de hoc videatur dictum esse illud quod scriptum est: ego enim ostendam ei, quanta
 25 eum pati oporteat pro nomine meo. in huius etenim persecutiones universus coniuravit orbis et commoti sunt principes terrae, gentes

24/25 Act. 9, 16 — 26/982, 1 Ps. 2, 1. 2

LNPOF

2 intentus L^1NP intent* O^1 intentu O intentius L^2 | diutino LOP diu-
 tinus N diutinos F | puerus N | 4 eminus eis quid O | uideret] *libri* uiderat
Mommsen | abire] adduci O^1 | 5 comprehensus N | 6 percontantur L^1 | tales
 N alis Oa | 7 aetas L | dein LNf deinde O | 8 baptizatus N | esse
 $om.$ P | 9 fuerant F^1 | 11 responderent L^1 | 12 cum $om.$ N | 13 cre-
 ditur F^1 | integris] ingre*** L^1 ingressis L^2 | 14 deberet L | 15 adimplere
 LN | serdotibus O | moris O | 16 quo L^1 | 17 patentibus L^1 | eel.
 nutr.] $LNFP$ nutr. eel. O | 21 dei O | nutritor N | pares Oa patre L^1
 22 efod] L^2PO^2 efud L^1NO^1 | sacerdotali N sacerdotalem L^1 | 23 fide O
 | fuerant O^1 | 25 oportet O^1 | propter nomen meum O | persecutione
 F | 26 orbis N

rum excellens poterant adversum eum. ille autem divinum illud con-
serrabat utopium dicens: si consistent adversum me castra, non
timebit cor meum, si insurgat in me proelium, in hoc ego
sperabo. verum quoniam tanta ac talia eius gesta sunt, ut magnitudo
quidem rerum nihil me praeterire patiatur, multitudo vero gestorum
quam plurima cogat omittere, incerto aestuat animus. dum deliberare
non valet, quid teneat, quid omittat. et ideo pauca nos, quae ad rem
pertinent, memorabimus, reliqua eius fama narrabit, sine dubio minora
vero nuntiatura. nam nihil, quod addere possit, inveniet.

- 10 Igitur ubi Constantius orientis regnum solus obtinuit Constantino 16
fratre non longe ab Aquileia apud Alsam fluvium a militibus interfecto,
Constans utriusque germanus occidentem satis industrie gubernabat,
nam Constantius natura et animo regio dum primis illis regni sui fau-
toribus satis indulget, per eunuchos arte in perfidiam decipitur a per-
15 versis sacerdotibus et intento satis studio pravis eorum contentionibus
obsecundat. sed illi verentes, ne forte adeundi regis copia quandoque
fieret Athanasio et per eum de veritate fidei, quam pervertebant, secundum
scripturas edoceretur, omnimodis insimulare eum apud principem et
velut omnium scelerum ac flagitiorum adgrediuntur exponere, usque
20 quo humani corporis brachium loculo delatum imperatori ostendunt,
quod ab Athanasio excisum magicæ artis gratia de Arsenii cuiusdam
corpore confirmabant, sed et alia quam plurima criminosa simul et
flagitiosa componunt, quibus ex causis imperator iuberet convocato 17
concilio Athanasium condemnari, idque apud Tyrum, misso e latere

2-4 Ps. 26, 3 vgl. Vit. Athanas. 5 p. CVIII^a. — 10. 11 Vit. Athanas. 15
p. CXVII^a ed. Bened. Phot. 258 p. 481^a, 42. Symeon. Vit. Athanas. 8 p. CXLIV^b
ed. Bened. Soz. 3, 2, 10 — 19—S. 983, 16 Vit. Athanas. 12. 13 p. CXIV^c—
CXV^b ed. Bened. Phot. 258 p. 480^a, 19—480^b, 8. Symeon. Vit. Athanas. 7
p. CXLIII^a—d ed. Bened.

L A P O F

1 quodierunt N | adversus LPO | 2 si om. L¹ | consistat O
3 insurgant L¹ | in me om. F¹ | 4 sunt ei. gest. O | 7 quae] quem N
rem rem sane O | 8 pertinet N | narravit LN | 9 nihil om. LF¹ |
10 ubi om. F¹ | 11 ab aquileia aquileiam P | alsam O² | 12 guberna-
bant L¹ | 13 regi O¹ | 14 15 peruersis L¹ | 16 regem P² | co-
piam L¹ | 17 veritatis L¹ | quam om. L¹ | devertabant L¹ vertebat O¹
vertabant O² devertabant O² | 18 scriptura doceretur L¹ | omnimodi F¹
20 loco O¹ | delatum ? L¹ | ostendent L¹ | 22 aliquam L¹ | 23 iu-
beret N iuberet LPFO ? iuberet P¹ iuberet O² | 24 id quod L isque O

suo uno ex comitibus, adnitente quoque Archelao tunc comite orientis nec non et eo, qui Foenicem provinciam gubernabat, congregari iubet. eo deducitur Athanasius, loculus cum humano brachio circumfertur, invidiae horror non solum religiosas, sed et viles animas pervadit.

- 5 Hic Arsenius, cuius brachium dicebatur excisum, lector aliquando 18
Athanasii fuerat et ob culpam correptionem veritus frequentiae sese
subtraxerat. cuius latebras opportunas sibi ad huiuscemodi commentum
flagitiosi homines rati initio compositi criminis occultatum eum apud
10 pervenit tamen ad hunc in latebris positum, quid suo nomine criminis
intentaretur Athanasio, et sive eum ipsa humanitatis contemplatio sive
divina perpulit providentia, clam per noctis silentia evadens claustris
enavigavit Tyrum et pridie quam causae dicendae adesset ultimus dies,
Athanasio sese Arsenius obtulit, utque se rerum gestarum series haberet,
15 edocuit. ille domi esse hominem nec innotescere cuiquam de eius
praesentia iubet. interea concilium cogitur, in quod aliquanti con-
cinnatae calumniae conscii, omnes paene infenso animo adversum Atha-
nasium praeiudicatoque conveniunt. per idem tempus Pafnutius conf-
20 essor, de quo supra memoravimus, aderat Athanasii innocentiae conscius.
is cum vidisset Maximum Hierusolymorum episcopum, qui una secum
effosso oculo et poplite succiso confessor extiterat, verum pro nimia
simplicitate nihil de sacerdotum scelere suspicantem consedissee eum
ceteris, quos factionis macula sociaverat, medium consessum adire non
25 veritus: >te<, inquit, >o Maxime, cum quo mihi unum atque idem con-
fessionis insigne est, cum quo mihi pariter mortale lumen effossum
clariorem divini luminis conciliavit aspectum, te, inquam, non patiar
sedere in concilio malignantium et cum iniqua gerentibus introire.

7—15 Soz. 2, 25, 10 — 18—27 Soz. 2, 25, 20 — 19 963, 10 ff.—27 Ps. 1, 1

L N P O F

1 suo *om.* *O*¹ | unum *N* | 2 non et eo] nocet eum *N* | foenicem
P N fenicie *L* | gubernabant *L* | 4 et *om.* *P* | uides *L*^o | 5 6 ath. al. *O*
6 et *om.* *L* | correptionis *P*² | frequentiae sese] frequentia est sed *N* |
7 huiusmodi *O* | 8 eum] cum *O*^o | 9 fedissimum *P* fidelissimum *O*¹ | 10 per-
ueni *F* | latebras *F*¹ | suo] sus *O*¹ | nomini *L* | 11 cum *N* | 12 pepulit
*O*² pertulit *F* perculit *L*² | silentie uadens *L* | 13 senauigavit *L*¹ ultimum
L^a | 14 utque] ut quid *N* | 15/16 de eius pr.] eius praesentiam *O* | 16 quo
O | 17 infesso *L*¹ | 18 idem] id *P* | 20 uenisset max. in hier. *L*
21 effoso *L* effuso *N* | prae nimia (nomia *L*¹) *L* | 22 scere *O*^a | 23 con-
sensum *L* | 24 te *om.* *L*¹ | 25 pariter *om.* *O* | 27 iniqua iqua *N*

quæstaque manu elevans eum de medio eorum ac de singulis instruens,
 perpetua dehinc Athanasio communione sociavit. sed interim causa
 dicitur. prima introducitur accusatio mulieris cuiusdam, quæ se diceret
 aliquando hospitio Athanasium recepisse et ab eo noctu nihil suspi-
 5 cantem vim corruptionis esse perpressam. introduci ad hæc iubetur
 Athanasius. ingreditur cum Timotheo presbytero suo eumque monet,
 ut postea quam mulier dicendi finem fecisset, se tacente ipse ad ea,
 quæ dixerat, responderet. cumque mulier ea quæ docta fuerat per-
 orasset, Timotheus conversus ad eam: >vere<, inquit, >mulier, ego mansi
 10 apud te aliquando? aut vim tibi, ut adseris, feci?< tunc illa, ut mulierum
 se talium procacitas habet, obuncans Timotheum: >tu, tu<, inquit, >mibi
 vim fecisti. tu in illo loco conmaculasti castitatem meam<. simul et
 conversa ad iudices obtestari fidem dei coepit vera se dicere. tum
 15 omnes ridiculosus pudor habere coepit, quod tam facile tacente reo
 factio compositi criminis patuisset. nec tamen permisi sunt iudices
 labere de muliere quaestionem. unde hæc vel per quos aut quomodo
 fuisset aptata calumnia, quoniam iudicandi libertas penes accusatores
 erat. hinc transitur ad aliud crimen. profertur facinus saeculis in-
 auditum. >hoc est<. inquit. >ubi nemo possit verborum praestigiis
 20 decipi, res oculis agitur verbis cessantibus. brachium hoc te<, aiunt,
 >Athansii, accusat excisum. hæc est Arsenii dextera, quam tu quo-
 modo vel ad quos usus excideris, indicato<. tum ille >quis enim<, in-
 quit. >vestrum Arsenium noverat, ut hanc ipsius esse dexteram co-
 25 gnoscatis?< exsurrexerunt aliquanti, qui se dicerent optime scisse Ar-
 senium, in quibus nonnulli erant absque conscientia factionis. orat
 dehinc a iudicibus Athanasius, ut hominem suum, quem negotium de-

3—13 Soz. 2, 25, 8. 9 — **3—S.** 985, 14 Theodoret. 1, 30, 3—11 —
3—S. 986, 8 Vit. Athanas. 13—15 p. CXV^b—CXVII^a ed. Bened. Phot. 258
 p. 180^b, 8 481^a, 41. Symeon. Vit. Athanas. 7. 8 p. CXLIII^d—CXLV^b ed. Bened.

LXPOF

1 electaque *P* | instruet *L*¹ | **6** timeo *L*¹ | cumque *N* | **7** dis-
 genti *L*¹ | ipse maipse *L*¹ *om.* *N* | ad de *O*¹ | eam *P* | **8** mulier]
 a muliere *O*^a | edocta *PF* dicta *L* | **11** obuncans *NPO*¹*F* obun* as *L*¹ ob-
 iurgans *L*²*O*² | **14** tacente eo *LF*² tacent eo *P* | **16** mulierem *L*¹ | **17** penes]
 patere *N* | **18** erant *F*² | transitor *N* | saeculi *N* | **19** hæc *L* | poss.
 nem. *O*^a | praetigiis *N* | **20** decipi res] deciperes *NP*¹ decipere *L* | oculis
om. *L*² | agitor *N* | aiunt] inquit *F* | **21** athansii *N* | accusant *L*¹*P*
 accusa** *O*¹ excusat *F*¹ | est] es *N* | **22** ad quos] aquos *N* | indicatur
*L*¹ | quis enim *sec.* quismam | **24** scire *O* | **26** a *om.* *N*

posceret, iubeant introduci. cumque introductus esset Arsenius, elevato eius vultu Athanasius concilio et indicibus ait: >hic est Arsenius<. et adlevans eius nihilominus dexteram: >haec est, inquit, etiam dextera eius, haec est et sinistra. haec autem, quam isti offerunt, manus, unde
 5 sit, vos requirite<. tunc velut nox quaedam et tenebrae accusatorum oculis infusae: quid agerent, quo se verterent, nesciebant. ipsum etenim esse Arsenium testes, qui paulo ante scire se dixerant, confirmabant. verum quia non iudicandi, sed obprimendi hominis causa concilium gerebatur, fragor omnium repente adtollitur: magum esse Athanasium
 10 et decipere intuentium oculos conclamatur nec debere ullo modo ultra talem hominem vivere. factoque impetu suis eum discerpere manibus parant. sed Archelaus, qui cum ceteris ex praecepto imperatoris concilio praesidebat, ereptum eum discerpentium manibus per occultos exitus eduxit ac fugae, qua solum posset, salutem monuit commendare.
 15 concilium tamen rursus conveniens, tanquam si nihil omnino deprehensum fuisset, ut confessum de intentatis criminibus Athanasium condemnat. et gesta in hunc modum ficta per orbem terrae mittentes ad sceleris sui consensum imperatore cogente ceteros episcopos perpulerunt.
 20 Hinc iam toto orbe profugus agitur Athanasius nec ullus ei tutus 19 ad latendum supererat locus. tribuni, praepositi, comites, exercitus quoque ad investigandum eum moventur edictis imperialibus. praemia delatoribus proponuntur, si quis vivum maxime, sin minus, caput certe Athanasii detulisset. ita totis regni viribus frustra adversum eum, cui
 25 deus aderat, certabatur. interea sex continuis annis ita latuisse fertur in lacu cisternae non habentis aquam, ut solem numquam viderit. sed cum per ancillam, quae sola conscia dominorum officis, qui ei latebras

8—19 Soz. 2, 25, 13—15 — 17 Theodoret. 1, 30, 12 — 25—S. 986, 5 Soz. 4, 10, 2. 3

LNPOF

1 iuberent *O* | 3 haec est haecce *L* | etiam *om. N* | 4 haec est haecce *L* | | sinistram *L*¹ | 5 tunc *LN* tum *OPF* | 6 quid et quid *O*
 7 se scire *O* | 10 adclamatur *LP* | 11 uidere *F*¹ | facto ei impetus vis *N* | 12 arcellaus *L*¹ | imperatoris in *N* | 13 discerpentium *LNPF*
 de disc. *O* | 14 quas *N* | possit *PF* | commendaras *N* | 15 concilio *P* | omino *L* | 16 de *om. N* | 17 ficta *om. N* | orbem terrae totum orbem *O* | 18 cognente *P*¹ cognoscente *O*¹ | episcopus *NP*¹ | 19/20 pepulerunt *P*² | 20 totus *P*¹*O*¹ | 21 superat *N* | 23 sin si *O*² | certe capud *P* | 24 ita] et ita *L*² | aduersus *NO* | 25 continus *L*¹ | 26 laeo *L*¹*F* | habetis *L*¹ | uideret *L* | 27 latebram *P*

procedunt. videbatur. indicatus fuisset, tamquam dei spiritu admonitus
 (ps. recte, qua ad eum comprehendendum cum indicibus veniebatur,
 post annos sex emigravit ad alium locum. ita illi, qui venerant, fru-
 strati), dominis quoque in fugam versis de ancilla ut falsa indice poenas
 sumunt.

Verum ne graves alicui latebrae suae fierent et occasio calumniae **20**
 innocentes quaereretur, nihil sibi ultra iam tutum in Constantii regno
 praesumens ad Constantis partes profugus abscedit, a quo satis hon-
 orifice religioseque susceptus est, quique causa eius, quam fama
10 conpererat, diligentius cognita scribit ad fratrem pro certo se conpe-
 risse, quod sacerdos dei summi Athanasius iniuste fugas et exilia
 pateretur, hunc itaque recte faceret si absque ulla molestia loco suo
 restitneret: si id nolle, sibi curae futurum, ut ipse id impleret regni
 eius intima penetrans et poenas dignissimas de auctoribus sceleris
15 sumens, quibus scriptis perterritus Constantius, quod posse facere ea,
 quae minitabatur, conscius erat fratrem, simulata benignitate ultro
 venire ad se Athanasium iubet et levi increpatione perstrictum ad
 ecclesiam suam permittit ire securum, admonitus tamen imperator ab
 impiis consiliariis >non est<, inquit, >magnum, Athanasi, quod episcopi
20 poseunt de te, ut unam ex multis quae sunt apud Alexandriam ecclesiis
 concedas populis eorum, qui tibi communicare nolunt<, tum ille deo
 sibi suggerente paratum in tempore consilium repperit, >et quid est<,
 inquit, >imperator, quod poscenti tibi liceat denegari, qui potestatem
 omnium habes iubendi? sed unum est quod oro, ut meam quoque
25 petitiunculam libenter admittas<, cumque se omnia, quae vellet, quamvis

17 — S. 987, 8 Vita Athanas. 18 p. CXIX^e ed. Bened. Phot. 25S p. 482a
 31-33. Symeon. Vita Athanas. 11 p. CXLVIII^{b, c} ed. Bened. — **18** — S. 987, 7
 Sokr. 2, 23, 33—38. Soz. 3, 20, 5—7 — **18** — S. 987, 9 Theodoret. 2, 12, 1—3

LNPOF

1 praebuerat *L*¹ videbatur *om.* *O* **2** comprehendum *F*¹ iudi-
 cibus *O* **3** annus *N* illi *om.* *O*¹ **3 4** frustratis *N* frustatis *L*² fru-
 strati *L*¹ **4** d. qu. dominisque *P*¹ **6** graue *N* **7** totum *N* tantum *L*
 regnum *L.N* **8** partis *N* **10** conpererat *F* **11** fugasset *N* | exilio
P exilium *P*² **13** si *LNPOF* sin *N* nolle *L*¹ | ipse id impleret] *LNFP*
 id ipse impleret *O* | **14** penetrans et] penetrasset *N* | sceleris *om.* *O* |
15 scripsit *N* | possit *F*¹ | **15/16** ea quae] equae *P*] | **16** fratre *N*
18 iret securus *L*¹ | **19** athanasii *N* | **20** ex] de *O* | ecclesiam *P*² |
21 communique *L*¹ | **22** concilium *P* | et quid *libri* equid *Mommsen* |
23 denegare *P* **24** hab. omn. *O* **25** petiunculam *L*¹ *O*¹ | uellent *L*¹

essent difficilia, promitteret praestaturum, si hoc unum cederet libens. ait Athanasius: »hoc est quod rogo, ut, quia etiam hic« — nam apud Antiochiam res agebatur — »sunt nostri populi, qui istis communicare nolunt, unam eis tenere concedatur ecclesiam«. aequissimum sibi videri et valde praestandum laetus spondit imperator. sed cum rem detulisset ad eos, quorum consiliis utebatur, neque ibi se velle accipere ecclesiam neque hic dare respondent, quia plus sibi singuli quique quam absentibus consulebant. ita imperator admiratus eius prudentiam properare ocius ad suscipiendam suam ecclesiam iubet. sed cum Magnenti scelere imperator Constans regno simul et vita fuisset exemptus, rursus in Athanasium veteres illi incentores principis odia resuscitare coeperunt, fugatoque de ecclesia in locum eius Georgium quendam perfidiae et immanitatis suae socium mittunt. nam prius quendam Gregorium miserant. rursus fuga, rursus latebrae et edicta adversum Athanasium principis per omnem locum ponuntur. praemia et honores delatoribus pollicentia. ipse quoque cum ob vindictam necis fraternae regnumque recuperandum ad occidentis partes venisset et extincto tyranno regni solus arce potiretur, fatigare occidentales episcopos et per deceptionem ad consensum Arrianae haereseos cogere adgreditur, Athanasi prius condemnatione praemissa et velut obicis validissimi obiectione sublata.

Ob hoc apud Mediolanium episcoporum concilium convocatur. 21 plures decepti, Dionysius vero, Eusebius, Paulinus, Rhodanius et Lucifer dolum esse in negotio proclamantes adserentesque, quod subscriptio in

9—16 Vita Athanas. 19 p. CXIX^a. CXX^a ed. Bened. Phot. 298 p. 482^b 25—30. Symeon. Vit. Athanas. 11 p. CXLIX^a ed. Bened. — 17—S. 988, 4 Soz. 4, 8, 6. 9, 1—5 — 18—S. 988, 2 Vita Athanas. 21 p. CXXI^{b,c} ed. Bened. Phot. 258 p. 483^a 2—11. Symeon. Vit. Athanas. 13 p. CL^b ed. Bened.

LNPOF

1 difficile L¹ | concederet L² | 2 quia] qui L¹ | nam hic O¹
 3 res om. O¹ | 4 una O | ecclesiam] aeccle N¹ ecclesia O | uidere F¹
 5 spondit P¹ | 6 conciliis O | 8 admiratos N | 9 suscipiendam O
 9/10 manenti L¹ | 11 principes N | 13 quendam om. O¹ | 14 miserunt O¹ | fuga (fugae O², r. latebrae] confugeret O¹ | aduersus P | 15 principes N | 16 delatores N delaboribus O¹ | cum om. L² | necis om. L¹ | 17 recipierandum O¹ | ad occ. partes (partis F)] ab occ. partibus O¹ | uenisse N | et om. NO¹ | 17/18 tyranno] tyram non N | 18 regni om. L¹ | 19 deceptione F | 20 ualidissimis N¹ ualidissimae O | 22 mediolanum PF¹ | 23 aeusepius F | rhodanus L¹O¹

Athanasium non aliam ob causam quam destruendae fidei moliretur, in exilium trasi sunt. his etiam Hilarius iungitur ceteris vel ignorantibus vel non credentibus fraudem.

sed tali consilio gestum fuisse negotium rei exitus docuit. illis **22** namque de medio sublatis continuo synodus apud Ariminum congregatur. ibi secundum ea, quae orientales apud Seleuciam composuerant, callidi homines et versuti simplices et inperitos occidentalium sacerdotes facile circumveniunt, hoc modo proponendo eis, quem magis colere et adorare vellent, homousion an Christum? illisque virtutem verbi, quid homousion significaret, ignorantibus velut in fastidium quoddam et execrationem sermo deductus est. Christo se credere, non homousio confirmantibus, sic multorum praeter paucos, qui scientes prolapsi sunt, animi decepti, contra ea, quae patres apud Nicaeam conscripserant, venientes, homousion quasi ignotum et ab scripturis alienum sermonem **23** auferri de fidei expositione decernunt communionemque suam haereticorum societate commaculant. ea tempestate facies ecclesiae foeda et admodum turpis erat: non enim sicut prius ab externis, sed a propriis vastabatur. fugabat alius, alius fugabatur, et uterque de ecclesia erat, ara nusquam nec immolatio nec libamina, praevaricatio tamen et lapsus **24** erat ac ruina multorum. similis poena, sed impar victoria. similiter cruciabantur, sed non similiter gloriabantur, quia dolebat ecclesia etiam illius casum, qui inpellebat ad lapsum.

Igitur Liberius, qui post Iulium Marci, quem Silvester praecesserat, **23** successorem in urbe Roma per idem tempus sacerdotio fungebatur, in **25** exilium traditur, inque eius locum Felix diaconus suus ab haereticis

16 **20** Symeon. Vit. Athanas. 13 p. CL^e vgl. Vit. Athanas. 22 p. CXXIIa ed. Bened. — **23** — S. 989, 2 Sokr. 2, 37, 91. Soz. 4, 11, 11. Symeon. Vit. Athanas. 13 p. CL^e

LXPOF

1 deserendae L. **2** exilio L. etiam] igitur P² | adiungitur L²
3 credentes N. **4** sed et N. | **6** ibique O. | seluciam F¹ | **7** et
 imp.] etiam imperitos L. | **8** praeponendo P. | **9** omousion NP omousyon F
10 homousion NO omousion PF et om. F¹ **11** omousio N omousion
 PF homousion LO **12** qui quique O. **13** conscripserunt N. | **14** homousion] LO omousion NPF | ab] a L. | **15** auferre P. | fidei] re ** (?)
 L. **16** tempestate L¹ foedata O. | **18** alius fug.] alium fug. O¹
 erant O. **19** humana N. **20** similes N. **21** gloriatur F¹ | **22** illius in illius F. **24** successore L. fungebantur P¹O¹ | **25** traditur P
 inque] inquo N

subrogatur. et non tam sectae diversitate quam communionis et ordinationis coniventia maculatur.

Hierusolymis vero Cyrillus post Maximum sacerdotio confusa iam 24 ordinatione suscepto aliquando in fide. saepius in communione variabat. 5 apud Alexandriam vero Georgius satis procaciter vi raptum episcopatum gerebat, ita ut magis sibi iuris dicendi creditos fasces quam sacerdotium ministrandum religiosis officiis aestimaret.

Apud Antiochiam sane diversis temporibus multa et admodum 25 confuse gesta sunt. nam defuncto Eudoxio cum multi diversarum 10 urbium episcopi ad illam sedem summa ambitione niterentur. ad ultimum Meletium de Sabastia Armeniae civitate contra decreta concilii illuc transferunt. qui tamen ab ipsis rursuum in exilium truditur, quod contra opinionem ipsorum non Arrii, sed nostram fidem coepit in ecclesia praedicare, quem magna plebs ecclesia depulsum secuta ab haereticorum societate divellitur. 15

Interea, ut aliquando etiam in semet ipsam praedives malitia de- 26 saeviret, sacerdotes et populi. qui Arrio duce primitus fuerant ab ecclesia divulsi, in tres denuo sectas partesque finduntur. nam illi, quos paulo superius dixeramus non adquirescentes Eusebii ceterorumque 20 simulationibus cum Arrio exilium pertulisse, postmodum nec ipsi Arrio regresso de exilio communicare voluerunt, eo quod simulata confessione communicasset his, qui de ipsa substantia dei patris filium confiterentur. quia ipsi ea, quae primo docuerat Arrius, ex nullis extantibus creatum et factum, non natum filium satis libera seu potius impudenti blasphemia 25 confirmabant. quod et post illorum obitum Aetius quidam, post Aetium validius et latius adserebat Eunomius, vir corpore et anima leprosus et interior exteriorque morbo regio corruptus. arte tamen dialectica praepotens plurima contra fidem nostram scripsit et disputandi leges sectoribus suis dedit. a quo etiam nunc Eunomiana haeresis appella-

19 965, 9

LNPOF

2 coniventia¹ O²F² conibentia LP cohibentia O²F¹ contuentiam N | 3 quirillus O¹ | 4 euariabat N | 5 georgium L¹ | satis bis L¹ | 6 ut] et N | iures N | 9 eudixio O | multi om. L² | 11 sabastia libri omnes | 12 tranferunt N¹ | rursus F | 14 pebs N | 15 deuellitur LP | 16 praeterea O | aliquam docet iam N | ipsa P² | 17 arrium P | duce om. P² | 20 arrio] ipso arrio N | exilio L | 23 quae om. N | 24 impudenti] insolenti O | 25 et om. O¹ | 26 ualidus N | adserebat] id adserebat O adferebat L | 27 arte] arce O¹ | 28 scribit F | 29 sectoribus O¹ | haereses N hereses P

500 alius quoque Macedonius nomine, quem nostris expulsis, immo
 501 quibus necatis apud Constantinopolim statuerant episcopum, quia similem
 patri illum fatebatur, licet spiritum sanctum aequè ut illi blasphemaret,
 tamen ab illis expellitur, quia similia ut de patre etiam de filio praedi-
 502 caret, neque vero nostris coniungitur, a quibus de spiritu diversa sentiret.
 ita postifera illa bestia, quae per Arrium primo quasi de inferis ex-
 tuberat caput, subito triformis apparuit, per Eunomianos, qui dicunt
 per omnia dissimilem filium patri, quia nullo genere similis possit esse
 503 factura factori, per Arrianos, qui dicunt similem quidem posse dici
 504 filium patri, sed largitate gratiae, non proprietate naturae, in quantum
 scilicet potest creatori creatura conferri, per Macedonianos, qui dicunt
 similem quidem filium per omnia patri, sanctum vero spiritum cum
 patre et filio nihil habere commune. haec quidem inter illos ita gesta
 505 sunt, sed sicut de talibus scriptum est: discissi sunt et non sunt
 506 conpuncti. plurimi sane eorum, qui videbantur adtentiorem vitam
 gerere, et monasteria permulta apud Constantinopolim vicinasque pro-
 vincias et episcopi nobiles Macedonii magis errorem secuti.

Sed Constantius imperator, dum Iuliano, quem Caesarem apud 27
 Gallias reliquerat, dignationem sibi Augusti sponte praesumentis armis
 28 ire obviam parat, vicensimo et quarto post occasum patris imperii sui 361
 anno in oppido Ciliciae Mopsocrenis diem functus est.

Post quem Iulianus praesumptum prius, dein ut legitimum solus 28
 optinet principatum, is primo, velut arguens perperam gesta Constantii,
 episcopos iubet de exiliis relaxari, post vero adversum nostros tota
 29 nocendi arte consurgit, interim qui superfuert episcopi de exiliis
 30 relaxantur, nam Liberius urbis Romae episcopus Constantio vivente

14 15 locum non inuenio

LXPOF

2 constanipolim N constituerant O | 3 fatetatur L¹ | blasphe-
 marent L² 4 qui N 5 iungitur L¹ , a quibus] LPOF qui N | de
 om. L spiritu] spiritu sancto O² 6 prima O inferni L¹ infernis L²P
 7 subito O¹ | eunominanos O 8 per' ut per F¹ posset O¹ | esse om. P
 | 9/10 fil. posse dici O | 11 post L¹ | creatura creatori F' | conferre
 O¹F' 12 filium om. F¹ | sp. vero sanct. P | cum om. L¹ | 13/14
 gesta sunt ita O | 14 scribta sunt O¹ | 17 et om. F' | 18 quam N |
 19 liquerat P | dignitatem PO² | praesumente O¹ | 20 occasu L | 21
 inopsocrenis L² | die functus P¹ defunctus F²P² | 22 quam F' | dein]
 LPO¹ deim F² deinde O² diem F¹ dehinc N | 23 obtineret F' optinuit O |
 gesta] et gesta P² | 24 episcopus N | exilio F' | relari O¹ | aduer-
 sos O' aduersus L' O' 25 supererant PO² 26 uiuente] con uiuente L¹

regressus est; sed hoc utrum, quod adquieverit voluntati suae ad subscribendum, an ad populi Romani gratiam, a quo proficiscens fuerat exoratus, indulserit, pro certo compertum non habeo. Lucifer autem cum exoraretur ab Eusebio, quia uterque in partibus vicinis Aegypto 5 fuerat relegatus, ut ad videndum Athanasium Alexandriam pergerent communique tractatu cum his qui superfuerant sacerdotibus de statu ecclesiae decernerent, praesentiam sui abnegans legatum pro se diaconum suum mittit atque ipse intento animo Antiochiam pergit, ibique dissidentibus adhuc partibus, sed in unum tamen revocari posse sperantibus, si sibi talis eligeretur episcopus, erga quem non una plebs, sed utraque gauderet, praeproperus catholicum quidem et sanctum virum ac per omnia dignum sacerdotio Paulinum episcopum conlocavit, sed tamen in quem adquiescere plebs utraque non posset.

Pergit interea Eusebius Alexandriam ibique confessorum concilio 29 15 congregato pauci numero, sed fide integri et meritis multi, quo pacto post haereticorum procellas et perfidiae turbines tranquillitas revocaretur ecclesiae, omni cura et libratione discutunt, aliis videbatur fidei calore ferventibus nullum debere ultra in sacerdotium recipi, qui se utcumque haereticae communionis contagione maculasset, sed qui 20 imitantes apostolum quaerebant non quod sibi utile esset, sed quod pluribus, vel qui imitarentur Christum, qui, cum esset omnium vita, pro salute cunctorum humilians se descendit in mortem, quo scilicet inveniretur et in mortuis vita, dicebant melius esse humiliari se paululum propter deiectos et inclinari propter elisos, ut eos rursus erigerent nec sibimet solis puritatis merito caelorum regna defenderent, sed 25 esse gloriosius, si cum pluribus illuc mererentur intrare, et ideo rectum sibi videri, ut tantum perfidiae auctoribus amputatis reliquis sacer-

3—15 Socr. 3, 6, 7, 1 [Soz. 5, 12, 1—3]. Theodoret. 3, 4, 2, 6, 5, 1

LNPOF

1 quod *om.* *L*¹ | sua *NF* | 5 pergeret *F*¹ | 9 dissidentibus *N*
dissentibus *L*¹ | uno *L*¹ | 10 si *om.* *L*¹ | sibi *om.* *P* | 11 praeproperans *O*¹
catholicum *om.* *L*¹ | sanctum quid. et cath. *O* | 13 possit *F* | 14 consessorum *P* | 15 multi] *LPOF* multis *N* | 16 perfidiam et turb. *P* | 17 liberatione *F* | 18 recepi *N* | 19 utcumque¹ utcum *L*¹ | 20 apostolos *L*¹
21 pluribus] *LNPF* pluribus expediret *PO* | imitantur *P* mirarentur *N*
*** rantur *O*¹ | 22 descendit *N* | quo] quod *P* | 23 humiliare *F*
24 deiectis *L*¹ | elisos] religiosos *F* | 25 nec] *LPOF* ne *N* | 26 esset
O | illuc] *NOF*² illic *F*¹ in luce *P* | merentur *Oa* | ideo] id *O*¹ |
27 ut *om.* *O* | perdiae *O*¹

audimus darentur opatio, si forte vellent abiurato errore perfidiae ad fidem
 parum statutoque converti, nec negare aditum redeuntibus, quin potius
 de eorum conversione gaudere, quia et ille euangelicus iunior filius
 patris depopulator substantiae in semet ipsum reversus non solum
 suscepti meruit, sed et dignus paternis complexibus deputatur et anulum
 illi recipit et stola circumdatur, per quam quid aliud quam sacerdotii
 declarantur insignia? nec probabilis extitit apud patrem senior filius,
 quod invidit recepto, nec tantum meriti habuit non delinquendo, quantum
 notae contraxit non indulgendo germano.

20 Cum igitur huiuscemodi sententias ex euangelica auctoritate pro- 30
 latas ordo ille sacerdotalis et apostolicus adprobasset, ex concilii decreto
 Asterio ceterisque, qui cum ipsis erant, orientis iniungitur procuratio,
 occidentis vero Eusebio decernitur, additur sane in illo concilii decreto
 etiam de spiritu sancto plenior disputatio, ut eiusdem substantiae ac
 15 deitatis, cuius pater et filius, etiam sanctus spiritus crederetur nec
 quicquam prorsus in trinitate aut creatum aut inferius posteriusve
 diceretur, sed et de differentia substantiarum et subsistentiarum sermo
 eis per scripturam motus est, quod Graeci *οὐσίαι* et *ὑποστάσεις* vocant,
 quidam etenim dicebant substantiam et subsistentiam unum videri, et
 20 quia tres substantias non dicimus in deo, nec tres subsistentias dicere
 debeamus, alii vero, quibus longe aliud substantia quam subsistentia
 significare videbatur, dicebant, quia substantia ipsam rei alicuius natu-
 ram rationemque, qua constat, designet, subsistentia autem uniuscu-
 iusque personae hoc ipsum quod extat et subsistit ostendat, ideoque
 25 propter Sabellii haeresim tres esse subsistentias confitendas, quod quasi
 tres subsistentes personas significare videretur, ne suspicionem darentur

3—19 Luc. 15, 13, 17, 20, 22, 28, 32

L.N.P.O.F

I uoluit L.P.O.F² | 4 inf. inf. L¹ | 5 et dignus ut d. F¹ | deputatus F¹
 6 stolam N | quam| quamquam L¹ | 8 delinquendo L¹ | 9 notae sic libri noxae
 ed. | 11 et om. L¹ | 13 concilio F¹ | 14 eisdem N | 15 etiam| etiam et O¹
 sanct. sp.] LN sp. sanct. P.O.F¹ | 16 quicquam] quequam N | rectum O¹
 aut inf. inf. P | 17 de om. L¹ | et subsistentiarum om. L¹ | 18 οὐσίαι² et ὑπο-
 στάσεις L² sic libri ΟΥΪΙΑΙ et ΥΠΟΪΤΑΙΕ N ΟΥΪΙΑΙ et
 ΥΠΟΪΤΑΙΕ P ΟΥΪΙΑΙ et ΥΠΟΪΤΑΙΙΣ O² et (Graecis om.)
 O¹ ΟΥΪΙΑΙ ET ΥΠΟΪΤΑΙΙΕ F¹ | 20 nec] sed O¹ | substan-
 tias substantias L¹ | 21 subsistentiam LN | 22 significari P | dicebat
 O¹ | 23 cum N | 25 sabellii . . . confitendas om. F¹ | esse substan-
 tias P subsistentias esse O² substantias esse O¹ | 26 substentes O¹ sistentes F¹
 uiderentur L.O. | I. e. uim uiderentur F¹

tamquam illius fidei sectatores, quae trinitatem in nominibus tantum et non in rebus ac subsistentiis confitetur. sed et de incarnatione domini comprehensum est, quia corpus, quod suscepit dominus, neque sine sensu neque sine anima suscepisset. quibus omnibus caute moderateque compositis unusquisque itinere suo cum pace perrexit.

Sed Eusebius cum redisset Antiochiam et invenisset ibi a Lucifero **31** contra pollicitationem ordinatum episcopum, pudore simul et indignatione compulsus abcessit neutrae parti communionem suam relaxans. quia digrediens inde promiserat se acturum in concilio, ut is eis ordinaretur episcopus, a quo pars neutra descisceret. ille namque populus, qui Meletium dudum de ecclesia pulsum quasi pro fide recta fuerat secutus, non se iunxerat ad priores catholicos, id est qui cum Eustathio episcopo fuerant, ex quibus etiam Paulinus erat, sed suum principatum suumque conventiculum tenuit. hos ergo cum in unum revocare voluisset Eusebius nec tamen praeventus a Lucifero potuisset, abcessit. tunc regressus Meletius de exilio, quia cum eo numerosior populus erat, ecclesias tenuit et ex eo iam propriam synodum cum ceteris orientalibus episcopis habuit, nec tamen Athanasio iunctus est. interim Lucifer iniuriam dolens, quod episcopum a se ordinatum apud Antiochiam non recepisset Eusebius, nec ipse recipere cogitat Alexandrini decreta concilii, sed constringebatur legati sui vinculo, qui in concilio ipsius auctoritate subscripserat. abicere namque eum non poterat, qui auctoritatem eius tenebat; si vero recepisset, omne suum frustrandum videbat inceptum. diu de hoc multumque deliberans cum ex utraque **25** parte concluderetur, elegit, ut legato suo recepto erga ceteros sententiam disparem, sed sibi placitam custodiret. ita regressus ad Sardiniae

6—10 Socr. 3, 9, 1. 2 [Soz. 5, 13, 1. 2]. Theodoret. 3, 5, 3 — **14—16** Socr. 3, 9, 2. 3 [Soz. 5, 13, 4] — **18—S.** 994, 20 Socr. 3, 9, 5—10, 2 [Soz. 5, 13, 4—7] — **26—S.** 994, 5 Theodoret. 3, 5, 3. 4

LNPOF

1 nominibus] omnibus *N* | **2** subsistentibus *P^a* substantiis *N* | confitemur *O¹* confitentur *L²* | **8** suam *om.* *O¹* | **9** ut is eis] ut si *P* *ex corr.*
10 discesseret *N* descisceret *L* | **11** pulsus *P* | **12** ad] a *L¹* | eustatio *L* | eustachio *NO²* eustasio *PO¹* eustadio *F²* eostachio *F¹* *inv.* *L¹* | **13** fuerat *L* | **14** hos] hoc *O¹* | uno *L* | uocare *F* | **15** tamen *om.* *F¹* | **16** qui *F* | **17** et *om.* *O¹* | eo] ea *N* | **18** athanasium iunctum *L* | **19** iniuriam *F¹* | **21** uinculo] *LPOF* uinculis *N* | **22** abicere *LN* | quia *LPO* | **24** uidebatur *O¹* | inceptum *om.* *F¹* | **25** partes *L¹* | **26** sardaniae *F*

partes vero quia cito morte praeventus tempus sententiae mutandae
non habuit — etenim temere coepta corrigi spatio solent — sive hoc
omnino immobiliter sederat, parum firmaverim, ex ipso interim Luci-
ferianorum solisma, quod licet per paucos adhuc volvitur, sumpsit ex-
ordium. Eusebius vero circumiens orientem atque Italiam medici pariter
et sacerdotis fungobatur officio, singulas quasque ecclesias abiurata
intolerantiae ad sanitatem rectae fidei revocabat, maxime quod Hilarium,
quem dudum cum ceteris episcopis in exilium trusum esse memora-
vimus, regressum iam et in Italia positum haec eadem erga instaurandas
10 ecclesias fidemque patrum reparandam reperit molientem.

Nisi quod Hilarius, vir natura lenis et placidus simulque eruditus 32
et ad persuadendum commodissimus, rem diligentius et aptius procu-
rabat, qui etiam libros de fide nobiliter scriptos edidit, quibus et
haereticorum versutias et nostrorum deceptiones et male credulam
15 simplicitatem ita diligenter exposuit, ut et praesentes et longe positos,
quibus ipse per se disserere viva voce non poterat, perfectissima in-
structione corrigeret, ita duo isti viri velut magnifica quaedam mundi
lumina Hlyricum, Italiam Galliasque suo splendore radiarunt, ut omnes
etiam de absconditis angulis et abstrusis haereticorum tenebrae fu-
20 garentur.

Sed Iulianus postquam ad orientem Persas bello pulsaturus ad- 33
venit et publica, quam prius occultaverat, erga idolorum cultum ferri
cepit insania, callidior ceteris persecutor non vi neque tormentis, sed
praemiis honoribus blanditiis persuasionibus maiorem paene populi
25 partem quam si atrociter pulsasset, elisit, studia auctorum gentilium
Christianos adire prohibens ludos litterarum illis solis, qui deos deasque
venerarentur, patere decernit, militiae cingulum non dari nisi immo-
lantibus iubet, procuracionem provinciarum iurisque dicendi Christianis
statuit non debere committi, utpote quibus etiam lex propria gladio

7,9 988, 2. 3 — 23—S. 995, 27 Socr. 3, 12, 6—13, 2. 13. 14, 1—5

LNPOF

1 *citata* L: O: cito F | 3 *admanam* L | *immobiliter* L¹ | 10 *reparan-*
dum NO | 11 12 *enad. et et enad.* L | 13 14 *et haer.* LP²F haer. NO
15 *diligentur* L | *praesentem* L | 17 *virii isti* O | 18 *hlylricum* L
suis L¹ | 21 *postquam* int. O | 22 *publicam* N | 23 *neque tor* his
24 *haerere* F | 25 *partem* pariter P | 26 *deasque* et deasque
N 17 | 27 *immolatione* N | *cingulum* N *cingulum suum* O | 28 *didi-*
cendi N | *christianos* N | 29 *etiam* om. P

uti vetuisset. et proficiebat cottidie in huiusmodi legibus exquirendis. quibus si quid versutum vel callidum, tamen quod minus videretur crudele, decerneret.

Sed non erga Athanasium fictae filosofiae tenere imaginem potuit. **34**
 5 etenim cum velut taetri serpentes de cavernis terrae ebullientes ad eum processissent magorum, filosoforum, haruspicum augurumque manus profana, omnes pariter allegant nihil suis artibus successurum, nisi prius Athanasium velut horum omnium obstaculum sustulisset.

Iterum mittitur exercitus, iterum duces, iterum obpugnatur ecclesia. **35**
 10 cumque eum maesti et flentes populi circumstarent, profetico apud eos usus sermone perhibetur. >nolite<, inquit, >o filii, conturbari, quia nubicula est et cito pertransit<. cumque discessisset et navi per Nilum fluvium iter ageret, comes. qui ad hoc ipsum missus fuerat, cognito eius itinere instanter eum insequi coepit. et cum forte adplicuisset
 15 Athanasii navicula ad quendam locum, conperit a praetereuntibus post tergum esse percussorem suum et iam iamque, nisi prospiceret, imminere. contreriti omnes qui simul aderant socii heremum suadebant ad fugae praesidium petendam. tum ille: >nolite<, inquit, >o filii, deterreri: eamus magis in occursum percussori nostro, ut sciat, quia longe maior
 20 est qui nos defendit quam qui persequitur. et conversa navicula iter agere obviam ei, qui se insectabatur, adgressus est. ille, qui nullo genere suspicari possit in occursum sibi venire quem quaereret, tamquam praetereunt aliquos interrogari iubet, ubi audissent esse Athanasium. cumque respondissent vidisse se eum non longe euntem, tota
 25 celeritate pertransiens properat in vanum, festinans capere quem ante oculos positum videre non potuit. ille vero dei virtute munitus Alexandriam redit ibique tuto latebras usque quo persecutio cessaret, exegit.

4—9 Vit. Athanas. 26 p. CXXIV^c ed. Bened. — 4—27 Theodoret. 3, 9. Symeon. Vit. Athan. 15. 16 p. CLII^d—CLIII^c ed. Bened. — 12—27 Sozom. 4, 10, 4. Vit. Athan. 26 p. CXXIV^d—CXXV^a ed. Bened. Phot. 258 p. 484^a 25—b 5

LNPOF

1 ut *P om. F*¹ | proficebat *L* | in *om. F* | 3 decernere *P* | 4 dictae *F*¹ | 5 cum *om. F* | velut] uel *O*¹ | serpentis *L*¹*F*¹ | 6 processissent] processisse *L* | 7 alligant *P* | artibus *LPOF* artibus *N* | 8 velut] uel *L omn. hor. F* | 12 nubicula] *LNPOF* nubilum *P* | cumque cum *L* | discessisset] cessisset *L*¹ | et *om. N* | 12/13 fl. nil. *O* | 14 sequi *F*¹ | 16/17 immineret *LNP* | 18 petendum *O*¹ | 20 qui nos] quia nos *O*¹ | 21 obuius *LPF* | se insect.] insect. se *N* | 22 suspicare *O*¹ | posset *O* | 23 interrogare *P* | esse *om. L*¹ | 24 se eum] *L^bPO* sepe eum *N* secum *F* eum *L^a et L²* | 27 rediit *O*²

Voluit et alium liliamus recordiae suae ac levitatis indicium. nam **36**
 unum in *Hadris* suburbano Antiochiae iuxta fontem Castalium litaret
 Apollonem nulla ex his, quae quaerebat, responsa susciperet causasque
 libenter percontaretur a sacerdotibus daemones, aiunt: >Babylae martyr
 sepulchrum propter adistere et ideo responsa non reddi. tum ille
 venire Galilaeos. hoc enim nomine nostros appellare solitus erat, et
 adferre sepulchrum martyris iubet. igitur ecclesia universa conveniens,
 matres et viri, virgines iuvenesque immensa exultatione succincti trahe-
 bant longo agmine arcam martyris. psallentes summis clamoribus et
 10 cum exultatione dicentes: confundantur omnes, qui adorant
 sculptilibus, et qui confidunt in simulacris suis. haec in
 auribus profani principis per sex milia passuum tanta exultatione
 psalabat omnis ecclesia, ut caelum clamoribus resultaret. unde ille in
 tantam iracundiae rabiem deductus est, ut altera die comprehendi Chri-
 15 stianos passim et trudi iuberet in carcerem ac poenis et cruciati-
 bus adfici.

Quod Salutius praefectus eius non probans, licet esset gentilis. **37**
 tamen iussus exsequitur et adprehensum unum quendam adulescentem.
 qui primus occurrit. Theodorum nomine a prima luce usque ad horam
 20 decimam tanta crudelitate et tot mutatis carnificibus torsit, ut nulla
 aetas simile factum meminerit. cum tamen ille in eculeo sublimis et
 hinc inde lateribus instante tortore nihil aliud faceret nisi vultu securo
 et laeto psallum, quem pridie omnis ecclesia cecinerat, iteraret, cum-
 que se omni expensa crudelitate Salutius nihil egisse perspiceret, re-
 25 cepto in carcerem iuvene abisse fertur ad imperatorem et quid egerit
 nuntiasset ac monuisse. ne tale aliquid temptare vellet de cetero, alio-
 quin et illis gloriam et sibi ignominiam quaereret. hunc Theodorum

1—S. 997, 6 Sokrat. 3, 18, 1—19, 9. Theodoret. 3, 10, 11, 1—3 — 7—
 S. 997, 6 Soz. 5, 19, 18—20, 4 — 10 11 Ps. 96, 7

LXVGF

2 daphnis [daphnis *P*: in *L1F* fonte *N* | castellum *F*¹ | 3 quae] qui *F* | responsas *L*¹ | 4 daemones *POF* | 5 propter] prope *O* prope *edd.*
 8 matres martyris *P* | viri *om.* *N* | immense *F*¹ | 8 9 trahebat *L*¹
 9 a *om.* as *clm* *P*² *hustan.* *P*² | martyres *P* martyri *O*¹ | 11 sculptilia *L*² *F* | et *om.* *F* | 13 in *om.* *L*¹ *N*² | 14 rabium *N* | deduc *L*¹
 17 salutius *L*¹ *N*² *sallustius* *O* *salustius* *L*² *O*² *F* | praefectus *L*¹ | probans *N* esse *N* | 21 eculeo *N* | sublimi *sed* *P* | 22 lateribus] *L*² *POF* al-
 furibus *L*¹ *om.* *N* | 23 omni *F* | iteraret *om.* *N*: *ser.* iterare | 24 se *om.* *N* | salutius] *NP* *sallustius* *O*¹ *F* *salustius* *LO*² | legisse *L*¹ esse *F*
 25 iuvenem *N* | 26 testatur *L* | 27 quaeret *F*¹ | hinc *F*

ipsi nos postmodum apud Antiochiam vidimus, et cum requireremus ab eo, si sensum doloris habuisset ex integro, dicebat dolores se quidem parum sensisse, adtutisse autem quendam iuvenem, qui sudanti sibi linteo candidissimo et sudores abstergeret et aquam frigidam frequenter
 5 infunderet, et ita se esse delectatum, ut tunc maestior factus sit, quando deponi de eculeo iussus est. comminatus igitur imperator post victoriam Persicam melius se Christianos debellaturum profectus quidem est, sed nullus redit. ibi namque, incertum a suisne an ab hostibus confossus, post annum et octo menses praesumpti Augustalis imperii
 10 finem fecit.

Tanta vero eius ad decipiendum suptilitas et calliditas fuit, ut **38** etiam infelices Iudaeos vanis spebus inlectos, ut ipse agitabatur, inluderet. quos primo omnium convocatos ad se interrogat, cur non sacrificarent, cum eis lex sua de sacrificiis imperaret? at illi occasionem
 15 se invenisse temporis rati >non possumus<, inquit, >nisi in solo Hierusolymorum templo. ita namque praecepit lex<. et accepta ab eo reparandi templi licentia in tantum insolentiae pervenerunt, ut aliquis eis profetarum redditus videretur. igitur ex omnibus locis atque provinciis convenire Iudaei, locum templi olim igne consumpti adgredi
 20 coepere comite properandi operis ab imperatore concesso: sumptu publico et privato res omni instantia gerebatur. interea insultare nostris et velut reparatis sibi regni temporibus comminari acrius ac saevitiam ostentare prorsus immani tumore et superbia agere. Cyrillus post Maximum confessorem Hierusolymis episcopus habebatur. apertis igitur
 25 fundamentis calces caementaque adhibitae, nihil omnino deerat, quin die postera veteribus deturbatis nova iacerent fundamenta, cum tamen episcopus diligenti consideratione habita vel ex his, quae in Danihelis profetia de temporibus legerat, vel quae in euangelis dominus prae-

11—S. 998, 23 Sokr. 3, 20. Soz. 5, 22. Theodoret. 3, 20 — **27/28** Dan. 9, 27. Matth. 24, 2. Marc. 13, 2. Luc. 19, 44

LNPOF

1 nos] *LPO²F om. NO¹* | **2** doloris *PO* | se] si *N* | **4** sudorem *P²O¹*
 extergeret *L* | **5** tum *L* | **6** de acculeo dep. *N¹* de ec. dep. *O* | **8** re-
 ditus *O* | a suisne] ne a suis *O¹* a suis *F* | **11** eius *om. F¹* | subtilia *L¹*
13 conuocatus *NO¹* | **13/14** sacrificarent] *LPOF* sacrificent *N* | **14** impe-
 raret] *LPOF* imperet *N* | **15** temporibus *L¹* | solo *om. O* | **19** conuenire]
NP¹F conuenere *LP²O* | ligne *L¹* | consumptum *N* | **20** sumpto *P*
21 omnis *O¹* | **22** paratis *N* reparati *L¹PO²* | **23** ostentare] *LPO* ostendere
NF | pr. imm. (in magno *LF*) tum. *om. P* | superbiam *P* | **25** adhibitae]
 adhibete *P¹* | **28** profetia] de pr. *L¹* | legeret *O¹*

quod nullis modis, nullo genere fieri posse, ut ibi a Iudaeis lapis super lapidem poneretur. res erat in expectatione.

39
 10 nocte incensae, quae ad incipiendum opus iam sola restabat, terrae
 motu fruentis abhoritur et non solum fundamentorum saxa longe lateque
 15 ieruntur, verum etiam totius paene loci aedificia conplanantur. por-
 ticus quoque publicae, in quibus Iudaeorum multitudo, quae operi
 adhibetur insistere, commanebat, ad solum deductae omnes Iudaeos, qui
 reperti sunt, oppressere. luce vero orta, cum se mala crederent effu-
 20 gisse, ad requirendos, qui oppressi fuerant, reliqua multitudo con-
 30 currit.

Aedis erat quaedam in inferioribus templi demersa habens aditum 40
 inter duas porticus, quae fuerant conplanatae, in qua ferramenta aliaque
 operi necessaria servabantur. e qua subito globus quidam ignis emi-
 15 eunt et per medium plateae percurrens adustis et exanimatis qui aderant
 Iudaeis ultro citroque ferebatur. hoc iterum saepiusque et frequen-
 tissime per totam illam diem repetens pertinacis populi temeritatem
 flammis ultricibus coercerat, cum interim pavore ingenti et trepidatione
 omnes qui aderant deterriti solum verum deum Iesum Christum con-
 20 fiteri cogebantur inviti. et ne haec casu fieri crederentur, in sequenti
 nocte in vestimentis omnium signaculum crucis ita evidens apparuit,
 ut etiam qui diluere pro sui infidelitate voluisset, nullo genere valeret
 abolere. sic deterriti Iudaei atque gentiles locum simul et inaniter
 coepta relinquere.

LXV OF

1 persistere N | generi F | posset N | ibi ut O¹ | 2 expecta-
 tione peccatione L¹ | 4 abhoritur F¹ et om. LPF | 5,6 porticos NP¹
 8 crederet L¹ | 11 aedis L¹ | quaedam quidam P¹ in om. LN) inf. templi
 templi in inf. quedam O¹ | 12 in om. L¹ | aliaque] aliquae quae L¹ aliaque
 quae L¹ | 12 13 operi aliaque O¹ | 13 e ex O² | 14 exanimatis LNPF¹
 erant P | 15 citroque] utroque N ceteroque P¹ | hoc iterum om. N | saepius-
 que saepius P | 17 commanebat N | panorem L¹ | 18 deum verum O
 iesum om. PF | 19 fieri casu L | 20 in uest.] uest. L¹ | 21 deluere P
 dele L¹ | 22/23 inaniter coepta] coepta inaniter P coepta inanis fabricae O |
 23 reliquerunt P | expl. lib. x. L explicit liber decimus N finit liber X PF

LIBER XI

- I De ortu et religiosa mente principis Ioviani et de fine eius.
 II De ortu Valentiniani et Valentis.
 III De dormitione Athanasii et persecutionibus Lucii haeretici.
 5 IIII De virtutibus et mirabilibus sanctorum, qui fuerunt in Aegypto.
 V De persecutione, quae fuit apud Edessam.
 VI De Moyseo, quem regina Saracenorum gentis suae poposcit
 episcopum.
 VII De Didymo vidente Alexandrino.
 10 VIII Quanti sanctorum ex discipulis Antonii etiam tunc in heremo
 habitabant virtutes et signa facientes.
 VIII De Gregorio et Basilio Cappadociae episcopis.
 X De Damaso episcopo et Ursini subreptione.
 XI De Ambrosio episcopo.
 15 XII De Valentiniani fine.
 XIII De Gothorum per Thracias inruptione et nece Valentis principis.
 XIII Ut Gratianus imperator Theodosium regni participem conse-
 verit et post multa religiose et fortiter gesta Maximi tyranni
 insidiis subcubuit.
 20 XV De Valentiniano puero utque mater eius Iustina haeresim
 Arrianam defendens ecclesias perturbare conata sit.
 XVI De Benivoli magistri memoriae fideli constantia.

LNPOF

2 orto L | iouiniani O² | de om. O¹ | 3 ualentis ualenti NF¹
 4 dormitione F | persecutionibus] per se O¹ | haeretici om. N | 5 fuerunt P
 6 edessam] N edissam O aedissam F edessa L ecclesiam P | 7 moseo PF
 saracenorum L | genti PO | 10 ex] LPOF de N | antonii N | tunc] LO²
 cum N tum PO¹ | 11 habitantibus u. et s. facientes L | 12 gregio L
 16 gotthorum N | thracias] tessalias N | 17/18 constituerit F adsciuerit L
 18 rel. et (ac POF) fortiter] laboriose et fideliter N | gestam N | maximae
 L | 19 subcubuerit LPFO | 20 utque mater] atque matre P utquem mater
 F | 20/21 iust. h. a. defendens] iustinam defens (sic mediis omissis) L |
 21 conatus est L | 22 beniuoli] POF beneuoli LN

- XVII De Theodosio necem Gratiani ultus de Maximo triumphaverit.
 XVIII De Theodosii commisso in Thessalonicenses et paenitentia eius publice apud sacerdotes gesta.
 5 XVIII De restitutionibus ecclesiarum, quae per ipsum in oriente catholicis restituae sunt.
 XX De Apollinare et haeresi eius.
 XXI De episcoporum successionibus per orientem.
 XXII De paganorum motibus apud Alexandriam.
 XXIII De situ templi Serapis et de subversione eius.
 XXIII De fraudibus, quae in templis paganorum detectae sunt.
 XXV De Saturni sacerdote Tyranno totius paene Alexandriae adultero.
 XXVI De Canopi interitu et initio.
 15 XXVII De ecclesiis et martyriis, quae in idolorum locis constructae sunt.
 XXVIII De Iohannis sepulchro violato et reliquiis apud Alexandriam conservatis.
 XXVIII De thoracibus Serapis apud Alexandriam abrasis et signo Christi in loco eorum reddito.
 20 XXX Ut mensura aquae Nili fluminis, quam pechyn vocant, ad ecclesiam deferatur.
 XXXI De Valentiniani iunioris interitu et ortu Eugenii.
 XXXII De responsis Iohannis monachi.
 25 XXXIII De apparatu belli adversum Eugenium Theodosii et de victoria eius orationibus magis quam virtute parta.
 XXXIII De fine Theodosii post victoriam et Arcadio atque Honorio liberis eius atque heredibus regni.

LXPOF

1 theosius P gratiani O 2 theodosio N | paenitentiae F | 4 re-
 stitutionibus NPQ restitutione LF 5 restituta N restituitur L | 6 apol-
 linare P apollinare F | 8 om. L 9 xxiii xxii numeris deinceps non mu-
 tatis L | et de et O 10 om. N (numeros xxiii om.) | templo F¹
 paganorum post fraudibus L 11 sacerdoti L | tyranno N tyrando P¹
 alexandria P | 12 adulterum L | 13 canopi P¹ canopii P corr. | 14 con-
 structa N | 16 iohanne L | reliquis NO | 18 de] et de P | theo-
 dosiis L | 20 pechyn N pechin. L² P²: pechi F fecim L¹ inc. O¹ | uo-
 car L: 21 deferatur O: | 22 interitu et orto P | eugeni LN | 24 appa-
 rato N | adversus LPOF | 25 parata LP patrata O² | 27 atque] et L

Post Iuliani necem tandem civile nobis Ioviani reparatur imperium: **1** is namque sub uno eodemque tempore imperator et confessor et male inlati extitit depulsor erroris. nam cum in procinctu esset exercitus, urgueret barbarus, ductores nostri de summis rebus consilium trahentes **5** Ioviano calculum darent, cumque adprehensus ad suscipienda imperii traheretur insignia, ad exercitum Iuliani sacrilegiis profanatum dicitur proclamasse non se posse imperare eis, quia esset Christianus. tum omnes pari eademque voce respondisse perhibentur: »et nos Christiani sumus«, nec priusquam hanc vocem audiret, adquiescere ad imperium **10** voluisse. denique statim adfuit ei divina elementia contraque omnem

2—S. 1002, 12 Theodoret. 4, 1. **2**, 1—4 — **5**—**10** Sokr. 3, 22, 4. 5. Soz. 6, 3, 1

LNPOF

1 civiles *L*¹ | iouiani] *L*²*NPO*¹*F* iouiniani *O*² *inc.* *L*¹ | reparatur *F*¹
2 is] quis *N* | et *om.* *N* | et *om.* *N* | **3** in *om.* *L*¹*N* | prouicto *P* pro-
 cinctus *L*¹ | esse *P* | exerc.] et exerc. *O*² | **4** ductores] *LOF* et doctores
P doctori *N* | rebus summis *P* | trahentem *L*¹ | **5** iouianum *L*¹ iou-
 niano *L*²*O*² | darent *L*¹ | suscipiendam *L*¹ suscipiendum *N* | **6** exerci-
 tum] erciturum *O*¹ | sacrilegi *O* sacri *L*¹ | **7** qui esse *N* | christianos *O*¹
 | **8** christianis *L* | **9** audiret *om.* *N* | adquiesceret *L* | **10** uoluisset *N*
 noluit *O*²

Μετὰ τὴν Ἰουλιανοῦ σφαγὴν μόλις ποτὶ πρῶον ἡμῶν βασιλείων τὸ Ἰουλιανῶ ἀνενεώθη. οὗτος γὰρ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καιρῷ βασιλεὺς καὶ ὁμολογητὴς καὶ τῆς κακῶς ἐπινεχθείσης πλάνης ὄθητῆς ἀπεγράφη. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις ὁ στρατὸς ἐτίγγανεν καὶ ὁ βίρβαρος ἐπέζειτο, οἱ ἡμέτεροι στρατηγοὶ περὶ τῶν ἄκρων βουλευόμενοι πραγματῶν Ἰουλιανῶ τὴν ψῆφον διδώσαν. ἐκεῖνος δὲ ζη-
 τασθεῖς εἰς τὸ ἐποδέξασθαι τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ μολυνθὲν ταῖς Ἰουλιανοῦ ἱεροσυλίας λέγεται εἰρηκέναι μὴ δένασθαι αὐτὸν βασιλεῦν ταύτων, ἐπειδὴ Χριστιανὸς αὐτὸς ἦν. τότε πάντες ὁμοίως καὶ τῆ αὐτῆ φωνῇ ἀποκρίνασθαι λέγονται, ὅτι καὶ ἡμεῖς Χριστιανοὶ ἐσμεν. πρὶν δὲ ἀκοῦσαι ταύτην τὴν φωνὴν οὐκ ἠρέσκετο ἐφημερῆσαι τῷ δέξασθαι τὴν βασιλείαν. τοιαυτῶν

spem, cum clausi undique hostibus tenerentur nec evadendi facultas
 ulla suppeteret, subito emissos a barbaris oratores adesse vident pa-
 5 ~~ρῶν ἰσχυροῦν~~. ~~πυρρῶν~~ quoque inedia consumpto cibos ceteraque
~~νεCESSARIIS~~ in incrementis polliceri omnique humanitate nostrorum te-
 10 meritatem emendare. sed ubi in viginti et novem annos pace compo-
 sita ad Romanum regressus est solum clariorque lux nostro se orbi
 ex orientis partibus oborta diffudit, rem publicam quasi post nimias
 15 ~~πρῶτας~~ omni moderatione adgressitur reparare, ecclesiarum vero curam
 non in secundis habere. nec tamen incaute ut Constantius egerat, sed
 20 lapsu professoris admunitus honorificis et officiosissimis litteris Atha-
 nasium requirit, ab ipso formam fidei et ecclesiarum disponendarum
 suscepit modum. sed haec tam pia tam laeta principia mors immatura
 25 ~~corripit~~. post octo etenim menses ortus sui apud Ciliciam diem obiit. 364
 Post hanc Valentinianus imperium suscepit, qui pro fide nostra a 2
 30 Iuliano militia fuerat expulsus, sed complevit in illo dominus quod

9—12 Soz. 6, 5, 1

INDEX

1 evadendi *L* | 2 emissos missos *N* | oratos *N* | 3 cibos *P* | 3 4 ne-
 cessariis cetera *ti* | 4 polliceri *PF* | omnia quae *L* | 5 pacem *L* *N*
 6 abis *L* | 7 oborta *N* abortiu *L* | diffundit *PO* | publica *L* | quasi *om.*
 8 | nimis *N* | 11 ab et ab *ti* | et *om.* *N* | 12 suscipit *L* | tam
 13 *ti* *pi* *O* | tam et tam *O* | principia *pr.* orta *O* | 13 octo novem
 14 *ti* *chiliciana* *L* | obiit *LNP* | 14 suscipit *LO* | 15 fuerat fuerat
 fuerit *L* | illum *N*

αὐτῶν ἀπὸ θεοῦ τὰς ψυχὰς ὁμοῦ παρηγορεῖτο, καὶ παρ' Ἑλλάδα πῶσιν ὄργων
 10 μόνον λογ. σφραγισμέναι τὰς ἡμετέρας περιεχόμεναι παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ
 ὑπερβαρῆς ἐπιχρῆσθαι αὐτοῖς ὄνομα τῶν διαφερόντων, ὅταν ὁμοῦ καὶ ἀποφθίγγοντες παρὰ
 15 τῶν πολεμίων περιεγίνοντο καὶ ἐξοιτάσθαι ἐθέλοντες καὶ τῶν στρατοπέδων ἦδη ἐπὶ
 τῶν ἡμεῶν στρατοπέδοις τρωσθῆναι καὶ τὰ διαφραγνῆναι καὶ τὰ κοινὰ συναλλέσθαι
 20 διεγγίζονται καὶ πᾶσι ψυχὰς ὁμοῦ τῶν ἡμετέρας διορθώσασθαι προσέτιται,
 καὶ ὁ ἀποφθίγγοντες ἡμεῶν ἐπιχρῆσθαι αὐτῶν *Romianon* ἐπιχρῆσθαι γῆρ. 451 Muralt.

ὅταν, καὶ ἄλλαι τῶν ἐκκλησιῶν φωνήσασθαι καὶ ἐπιπέσειν ποιούμενος τοῖς ἐν
 25 ἐκκλησίαις τοῖς ἐκκλησιαστικῶν, τῶν δὲ ἡμεῶν ἡμετέρας ἐπίσταται τῆς ἀποφθίγγον
 ἀποφθίγγοντες ἡμεῶν ἀποφθίγγοντες ἐπιχρῆσθαι. . . . ἀλλ' οὕτως ἐπέσειν καὶ
 30 ἀποφθίγγοντες, ἀπὸ τῶν ἡμεῶν ἐπιχρῆσθαι ἐν Κιλικίᾳ τετελεσθῆναι μέγα πόντος
 35 ἀποφθίγγοντες τῶν ἡμεῶν καὶ ἐπιχρῆσθαι. 452 Mur.

Μετὰ τὸ ὕψιστον ἐπιπέσειν ὁμοῦ ἐπιπέσειν. . . ὅταν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας
 40 ἀποφθίγγοντες ἀποφθίγγοντες ἐπιχρῆσθαι τῆς ἀποφθίγγοντες ἐπιχρῆσθαι ἐν

promisit, plus etiam quam centupla in praesenti saeculo restituens ei: nam quia militiam pro Christo reliquerat, recepit imperium. is in consortium regni adsumit fratrem Valentem et sibi quidem occiduas partes delegit, illi autem orientales reliquit. sed Valens favendo haereticis
 5 abiit in viam patrum suorum. nam et episcopos egit in exilium et presbyteros ac diaconos et monachos Tatiano Alexandriae praesidente usque ad tormenta deduxit et ignibus tradidit multaque nefanda et crudelia in ecclesiam dei molitus est, sed haec omnia post Athanasii obitum: nam illo superstite velut divina quadam virtute prohibitus, cum
 10 debaccharetur in ceteros, in illum nihil ausus est triste committere.

Igitur ea tempestate cum quadragesimo et sexto anno sacerdotii 3 373
 sui Athanasius post multos agones multasque patientiae coronas quiescisset in pace, sciscitatus de successore Petrum tribulationum suarum participem et socium delegit. sed Lucius Arrianae partis episcopus
 15 continuo tamquam ad ovem advolat lupus. et Petrus quidem navem

1 Marc. 10, 30 — 8—10 Sokr. 4, 20, 1

LNPOF

1 centuplum *O* | praesenti isto *O* | 23 consortio *L*¹ | 4 sed | sed ut *N* | fauendos *L*¹ | 5 episcopus *NO*¹ | elegit *P* | 6 et diac. ac mon. *O* | tatianos *L*¹ | 7 ad] admo *L*¹ | tormentum *P in ras.* | 8 ecclesia *NP* | 9 quidam *F*^{2 om. F}¹ | dum *P* | 10 dibaccharetur *L* | 11 quadragesima et sex *O*¹ | 12 athanasium *L*¹ | patientiae maximae *P* | 12 13 quiescisset *L*^a | 15 quidam *O*¹

αὐτῶν ὁ θεὸς ὑπερ ἐπέσχετο ἐπεὶ τὰ ἐκατονταπλασίονα ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι ἀποδοθῶς αὐτῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἐπέθ τῆς πίστεως τὴν στρατείαν καταλείπει, τὴν βασιλείαν ἐδέξατο. κοιωνὸν αὐτὸν (Valentem fratrem) τῆς βασιλείας προσελάβετο, καὶ ἐαυτῶ μὲν τὰ τῆς δόσεως ἐπέλεξατο μέρη, ἐκείνῳ δὲ τὰ τῆς ἀνατολῆς κατέλιπεν. Οὐδὲν δὲ συζυγοῦν τοὺς αἰρετικοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ἰδίων πατέρων ἐπορεύετο. καὶ γὰρ ἐπισκόπους εἰς ἕξορίαν ἐπέμπε καὶ ποιητῶν καὶ διακόνων καὶ μοναχῶν, Τάτιανόν τόντε ἄρχοντα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ τινες εἰς βασίλους ἀγαγεῖν καὶ τῷ αὐτῷ παραδοῦναι καὶ λιτότα ἀθήματα καὶ ὁμῶστα κατὰ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας μηχανήσασθαι. ταῦτα πάντα μετὰ τὴν τελευταίαν Ἀθανασίου διεπράτετο. Ὅσπερ γὰρ θεὸς ἐπὶ κοινῆς ἀρετῆς καίτοι κατὰ τῶν ἄλλων βασιλέων οὐδὲν κατ' ἐκείνον ἡπιότα ἐπέμπεσαν ἀμαρτήσῃ (p. 453 Mur).

Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ χρόνῳ μετὰ μὲν ἐνισχυτοὺς τῆς ἡρώσεως αὐτοῦ μετὰ κοινῶν ἀγῶνας καὶ πολλοὺς τῆς ἐγκρατείας στεγάνους Ἀθανάσιος ἠρώσεν Πέτρον διαδέξασθαι αὐτὸν προειπὸν τὸν κοινοῦσαντα αὐτῷ τὸν θάνατον. Αἰτίως δὲ ἐπίσκοπος ὢν τῆς τῶν Ἀρειανῶν αἰρέσεως παρεχόμενος ὡς λίθος ἐπὶ πρόβατα ὄν-

gentilium consecendens ad urbem Romam profugit. Lucius vero tamquam
 hostem sui crudelitatis ablata saevior erga ceteros efficiebatur et ita
 usque in sanguinem, ut ne speciem quidem aliquam religionis servare
 videretur. cuius primo ingressu tanta et tam turpia in virgines et
 continentibus ecclesiae gesta sunt, quae nec in persecutionibus gentilium
 memorantur. inde post fugas civium et exilia, post caedes et tormenta
 flammisque, quibus innumeros confecerat, ad monasteria furoris sui
 arma convertit, vastat heremum et bella quiescentibus indicit, tria
 milia simul aut eo amplius viros per totam heremum secreta et solitaria
 habitatione dispersos oppugnare pariter adgreditur, mittit armatam
 equitum ac peditum manum, tribunos, praepositos et bellorum duces
 tamquam adversum barbaros pugnaturus elegit. qui cum venissent,
 novam belli speciem vident, hostes suos gladiis obiectare cervices et
 nihil aliud dicere nisi: amice, ad quod venisti?

Per idem tempus patres monachorum vitae et antiquitatis merito
 Macarius et Isidorus aliusque Macarius atque Heraclides et Pambo An-
 tonii discipuli per Aegyptum et maxime in Nitriae deserti partibus

4—14 Soz. 6, 19, 3. 4, 20, 1. 4

LNPOF

2 saevior P | 3 ut] et P | ne] nec L | 8 vastabat O¹ | 9 aut]
 n F | 11 praepositus N ac praepositos O | 12 adversu * L¹ | pugnatu-
 ros O¹ | eligit L | venissent] vidissent O¹ | 14 amice om. F¹ | quod]
 qd P | 15 patres] patrem L¹ om. N | vita LOF | antiqui satis N
 16 macharius NP constantē , pambo] scripsi ad interpretem pambos LNF
 pambos P pambus O² paulus O¹ | 17 et om. O¹

αἰών. καὶ ὁ μὲν Πέτρος ἐξέβη εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέμνησεν, Λούκιος δὲ οὕτως
 εἰς τὸ αἷμα τῶν ἐκθρόνων ἐπορεύετο, ὅς μιν σῆμα τῆς θρησκείας δοκεῖν φε-
 λάτιον, ἐν τῇ ἐσχάτῃ δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοιαῦτα καὶ οὕτως εἰσχεῖα κατὰ τῶν
 παθόντων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκζητουμένων ἐβλήθη, οἷα οὐδὲ ἐν τοῖς διωγ-
 μοῖς τῶν Ἑλλήνων γαρρηθῆσαι νομινοῦνται. αὐτὸν μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑρημον
 ἐτόθην καὶ ἀδελφὸν τοῦ ἐκζητουμένου ἐπέμνησεν, τοῖς γὰρ χιλιάδας ὁμοῦ κατὰ τὴν
 ἑρημον ἀπέστειλεν τοῖς μοναχοῖς πολεμεῖν. αἱ δὲ ἐκζητούμενοι κενὸν εἶδος πολέ-
 μου εἶδον. αὐτὸ γὰρ ἐπιτίθει καθὼς λέγ. καθ' ὃν ἐπέμνηστο, τοῖς ἐκτῶν
 ἐχθρῶν τοῖς εἰσέων ἐπέμνηστον, καὶ οὐδὲν ἕλλο ἤζονον, εἰ μὴ τοῦτο· ὦ φίλε,
 ὦ ἡ ἀπεμνησέν. p. 151 Mur. :

Κατὰ τῶν αἰῶν κενὸν αἱ τῶν μοναχῶν πατέρες τῶ βίῳ καὶ τῇ ἀξίᾳ τῆς
 ἐκκλησίας Μεζάριος καὶ Τόδομος καὶ Μαζάριος Στερος καὶ Ἡρακλείδης καὶ
 Παμβὸς Ἀντωνίου μαθηταὶ κατὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐρήμοις τό-

habebantur viri, qui consortium vitae et actuum non cum ceteris mortalibus, sed cum supernis angelis habere credebantur. quae praesens vidi, loquor et eorum gesta refero, quorum in passionibus socius esse promerui. hi ducebant exercitum domini non mortalibus telis, sed fide religionis armatum, exercitum moriendo vincentem et qui sanguinis sui profusione victor Christum sequeretur ad caelum. quique dum in tabernaculis positi et orantes expectarent interfectores suos, delatus est ad eos homo olim membris omnibus et praecipue pedibus aridus; sed cum ab eis in nomine domini oleo fuisset perunctus, statim confirmatae sunt plantae eius. et dicentibus eis: >in nomine Iesu Christi, quem Lucius persequitur, surge et sta in pedibus tuis et redi ad domum tuam<. continuo exsurgens et exiliens benedicebat deum, ostendens quia vere erat in eis deus. ante aliquantulum vero temporis caecus quidam rogavit educi se ad cellulam Macarii, quae erat in deserto itinere trium dierum. quo posteaquam caecus multo ductantium labore pervenit, Macarium non reperit domi. contristatus valde, nullatenus mitigare maestitiam poterat, sanitatis solaciis carens. tum vero fervore fidei concalescens:

3/4 Sokr. 4, 24, 8 — 6—13 Soz. 6, 20, 5

LNPOF

4 hii O | 6 uictos *N^a* uictus *N^b* | 8 membr. omn. ol. O | 9 10 oleo ... in nomine *om.* *L¹* | 10 iesu] domini iesu O | 11 surget *F¹* | ad] *NF* in *PO* | 12 ostendens] et ost. *N* | 13 rogabat *L* | 15 quo] quae *O¹* | dictantium *F¹* | 16 contristatur *O¹* | maestitiam] tristitiam *P* | 17 solacii *P* | conualescens *P*

ποις τῆς Νητρίας ἐπῆρορον ἄνδρες, οἵτινες τὴν κοινωνίαν ἔχον τῆς ζωῆς καὶ τῶν προξέων οὐ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἐπουρανίων ἀγγέλων ἐπιστεύοντο. ἕπερ παρὼν ἐώρασα, ἤδη ἐγὼ καὶ τοῦτων τὰς προξείας ἀναγίγνω, ὡν τοῖς πάθει κοινωνός εἶναι κατηξιώθην. οὗτοι ἐν τοῖς ἰδίαις οἰκίμασι κείμενοι καὶ εὐχόμενοι ἐξεδέχοντο τοὺς ἐαυτῶν φονεαίτας. ἀπηνέχθη δὲ αὐτοῖς ἄρρωστος ἐξ πολλοῦ τὰ μέλη πάντα τοῦ σώματος καὶ μάλιστα τοὺς πόδας ξηρούς. ἐλαφὲ δὲ χοίσαντες αὐτὸν εἶπον: >ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν δίδωσι Αὐτίκιος, ἀνάστη καὶ περιπάτει τοῖς σοῖς ποσί<. ὃς παραχρῆμα ἀναστὰς καὶ ἀνακηδήσας εἰς χειριστῶν τῷ θεῷ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. πρὸ ολίγου δὲ χρόνου τεγλὸς ἠξίωσεν ἀπενεχθῆναι εἰς τὸ οἰκίδιον Μακαρίου, ὅπερ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐπὶ διαστήματος ἡμερῶν τριῶν. ἐλθὼν δὲ ἐκέισε ὁ τεγλὸς πολλῶν κερμάτων τῶν ἐγόντων αὐτὸν καὶ Μακαρίου οὐχ ἐγὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ πάντων ἀθρημάσας ἐλαπίται. τῇ δὲ εὐαγγελίᾳ τῆς πίστεως ἐκθεομανθεῖς παρακαλῶν, ἔφη τοῖς ἄρρωστον αὐτόν. παρασταλάσατέ με ἐκείνη τῷ μέρει τοῦ τοίχου, ἐν ᾧ ὁ γέρον ἐδόθει καθέδου. ὅτε δὲ

Leprosos. Inquit ad eos, qui deduxerant, & adplicate me ad illam partem
 parietis. ubi cubare senior solet. et cum fuisset admotus, parum luti
 addidi. unde paries oblitus videbatur. adsumens palmae suae superposuit;
 rogat etiam. ut aquam de puteo. ex quo bibere solebat. haurirent. quo
 timore resolvens glebulam eodemque luto oculos suos perungens et lavans
 de aqua. quae hausta fuerat. repente recepit visum, ita ut nullo indigens
 adminiculo rediret ad sua. sed ne secundum leprosos illos ageret, quos
 a se curatos in euangelii ingratos dominus notat, cum omni domo sua
 regressus et deo gratias referens. rem. ut gesta fuerat, indicavit. idem
 10 ipse Macarius hyaenae speluncam habuit cellulae suae vicinam. et
 quadam die catulos suos caecos ad eum belua producit atque ante pedes
 eius ponit. at ille cum intellexisset. pro caecitate catulorum bestiam
 supplicare. rogavit dominum. ut eis redderet visum. quo recepto
 15 suis egrediens pelles ovium lanatas plurimas velut munus pro suscepta

7/8 Luc. 17, 17. 18

LNPOF

1 me *om.* P¹ | 2 [parum] paruum O¹ parum aele L¹ *om.* F¹ | 3 parietis L
 4 rogans O | eurrerent L | 5 rem solvens L¹ solvens F | glebam O
 perungens N superungens LP¹OF | 6 recipit F | ita *om.* O¹ | indiens
 F | 7 leprosus O¹F | ageret *om.* F¹ | 10 yena N *cum interprete*
 * * aene L¹ laene L² laenae PO² senex O¹F | cellae O | 11 die bellua
 bestia O² cat. suos caecos ad eum uiuos prod. O | 12/13 bestiam bestias appli-
 caret L | 14 matre L¹ | sequens F¹ | spelunculam L¹ | paulum N²
 palum N¹ | ipsam L¹ | 14/15 catulis suis] LF *cum interprete* catulis NPO
 15 regrediens O | pallas O¹ | lanitas L | plurimos N

προσήχθη. μισθὸν ἐκ τοῦ ξηροῦ πηλοῦ λαβὼν, ὅθεν ὁ τοῖχος κεχοισμένος ἐφαί-
 νετο. ταῖς οὐκείαις ἐπιθέσει χερσὶν καὶ παρεκλίσει. ὥστε καὶ ἕδος ἀντιληθῆναι
 αὐτῷ ἐκ τοῦ φρέατος. ἐφ' οὗπερ ἔπαυε ὁ προσήτης. ἐκείνῳ δὲ τῷ ἔδατι τὸν
 πηλὸν ἀεὶκλῶν καὶ τοῖτῳ περιχρῶν τοὺς ἀφθαλμοὺς καὶ ἀποπλίνων ἐκ τοῦ
 ἀντιληθέντος ἕδατος ἐξείργησεν τὴν θῆραν ἀπὸ λαβῆν ὁτῶς ὥστε μηδενὸς χροῦζον
 ἐπαρέτοις εἰς τὸ ἴδιον ἐλατῆθαι. ὃς μετὰ ταῦτα σὺν πάσῃ τῇ οὐκείᾳ αὐτοῦ
 ἐπαρέτοις πρὸς τὸν γέροντα καὶ τῷ θεῷ χροῦς ὁμολόγησεν καὶ τὸ πρᾶγμα ὡς
 ἐγένετο ἀπειρημώμενος (p. 455 Mur.). ὁ αὐτὸς δὲ οὗτος Μακάριος σπύλαιον
 εἶχεν οὐκείας γενναῖον τῷ οὐκείῳ αὐτοῦ. ἔν τινι δὲ ἡμέρᾳ τοὺς σκύλακας
 αὐτῷ τεγλοὺς τεγχάνοντας ἀπέρχοντο αὐτῷ τὸ θηρίον καὶ πρὸ τῶν ποδῶν αὐ-
 τοῦ ἔθιζον. τοῖσιν δὲ ἐκείνοισιν οὐκ αὐτῷ τῷ τεγλοῦσιν τῶν σκυλάκων τὸ θηρίον
 παρεκλίσει. ἡξίωσεν τὸν δεσπότην θεόν, ἵνα τὴν θῆραν αὐτοῦ ἀποδοῖ. ἀποδοθεὶς δὲ
 αὐτοῖς ἐλατῆθαι ἐκοινοῦσιντες εἰς τὸ σπύλαιον τῷ μητρί, καὶ μετ' ὀλίγον

gratia ad senem defert morsu oris euectas et ante fores depositis abscedit. verum si singulorum mirabilium gesta prosequi velimus, excludemur a proposita brevitate, maxime cum haec narrationem proprii operis habere mereantur. sed in his omnibus Lucius non erubuit nec aliquid reverentiae virtutum mirabilibus detulit. quin immo iubet patres ipsos ablatos a grege suo, immo clam raptos in insulam quandam Aegypti paludium deportari, in qua conpererat neminem prorsus esse Christianum. quo per haec vel absque solaciis vel absque consuetis actibus viverent. senes igitur cum duobus solis pedisequis noctu ad insulam deducuntur. in qua erat templum quoddam summa veneratione a loci incolis observatum. eumque navicula senum oram soli illius contigisset. ecce subito sacerdotis templi illius virgo filia correpta spiritu cum ingenti vociferatione et clamoribus usque ad caelum datis per medios agi populos coepit et crebros ducens rotatus stridens huc atque illuc rabida ora vibrare. cumque ad spectaculum tam ingentis monstri, maxime quod esset sacerdotis filia, qui in honore praecipuo apud illos erat, populi convenissent, per auras eam raptam sequentes perveniunt usque ad naviculam senum. ibi vero proiecta eorum pedibus et prostrata clamare

5—S. 1008, 11 Sokr. 4, 24, 13—17 — 5—S. 1008, 14 Soz. 6, 20, 6—10.

Theodoret. 4, 21, 7—14.

LNPOF

1 defert] L^2NOF re = defert L^1 adfert P | morsu oris euectas *om.* F
fores] N cum interprete fores tis L^1 fores (foris O^1) eius (eis O) L^2POF | de-
positas L^1 | 2 excludimur LO^1F | 3 propriis operi L^1 | 5 6 iubet—suo
om. P^1 | 6 suorum L^2 | palidum O^1 | 7 conperat F | quo qui F^1
| 8 solacii F | senem L^1 | 10 quoddam templum O t. quod F | a loci
incolis] LPF loci in locis N loci ab incolis O | obserauatum L | 11 cum-
que] cumque primum PO^2 | 11/12 sacerdotes $L^1N^1P^1F^1$ | 12 fil. uirgo O
14 rogatus F^1 | stridens] et str. O | 15 ingenti L^1 | quod] cum LP
16 in *om.* P | praecipue P | 17 aures O^1 | 18 eorum] etorum O^1 et
horum O^2 et *om.* O^2

αὕτη μετὰ τῶν ἰθιῶν στυλάων ἐποικιλεύουσα δορὰς προβάτων ἔτι τὸ ἔριον
ἐχοῖσας ὡσανεὶ ὄστρον ἐπὶ τῆς εἰς αὐτοὺς χάριτος ἀπέχευε τῷ γέροντι τοῖς
ὁδοῦσι τὰς δορὰς βασιλεύουσα καὶ ταύτας πρὸ τῶν θεῶν ἀποθεμένη ἀνεχώρησεν
(ρ. 456 Mur.). τοῦτους τοὺς θεῖους πατέρας Δούλιος εἰς νῆσον τῶν τῆς Ἀ-
γέλιου λιμνῶν ἐξορίσει, ἔρθε σὺδεὶς Χριστιανῶν κατοικεῖ (ρ. 456 Mur.). τοῖ δὲ
πλοῖον τῆ νῆσο μετὰ τῶν μοναχῶν προσεγγίσαντος ἡ θρησκείη τοῦ ἁγίου τῶν
εἰδώλων τῆς χώρας ἐκείνης ἐπὶ δαίμονος ἐκταραμένη δι' ἀέριον ἀπαξιομένη
(ρ. 456 Mur.) ἔρχεται ἕως τοῦ πλοίου τῶν ἁγίων γρόντον χορεύουσα φοῦσε

-cepit: quid vultis hic, o servi dei summi, antiquis nos et veterosis
 -avillere domicelliis? in hoc loco depulsi undique latebamus, quomodo
 -eos nequaquam latere potuimus? eedimus antiquis sedibus, populos
 -vastos terrasque recipites. cum haec diceret, increpitus ab eis erroris
 2 spiritus affligatur, et puella sana una cum parentibus suis iacebat ad
 pedes nostri temporis apostolorum, qui talibus exordiis praedicantes
 eis fidem domini Iesu Christi, in tantam conversionem repente eos per-
 duxerunt, ut statim manibus suis antiquissimum templum et in summa
 veneratione habitum destruerent et ecclesiam confestim aedificarent, nec
 10 ad deliberandum spatio temporis eguerunt, quibus fidem rerum fecerant
 non verba, sed virtus, sed hoc cum fuisset Alexandriae nuntiatum,
 veritus Lucius, ne forte etiam suorum in eum odia iusta consurgerent,
 qui aperte iam bellum non hominibus, sed deo indiceret, occulte eos
 revocari et in heremum remitti iubet, dum haec in Aegypto geruntur.
 15 ne in aliis quidem locis persecutionis flamma cessabat.

Edessa namque Mesopotamiae urbs fidelium populorum est Thomae 5
 apostoli reliquiis decorata, ubi cum per se imperator populos vidisset
 ecclesiis cictos in campo habere conventiculum, tanta dicitur iracundia
 accensus, ut praefectum suum pugno percuteret, cur non fuissent inde

16—S. 1010, 7 Sokr. 4, 18. Soz. 6, 18. Theodoret. 4, 17, 1—4

LNPOF

1 uenisti L^1P^1 | o om. L | summi dei P dei summi dei L | antiquis]
 antiqui L^1 anti F^1 | ueternis O | 4 terrasque] ceterasque N | cum] et
 cum O | ab eis om. P^1 | 7 fidem] fi F^1 | domini] LPN domini nostri OF
 10 fecerat F | 12 consurgent P | 13 aperta iam bella F | bellum *post*
 leo O | 14 in her. ad hex. O her. F^1 | remittit L | egyptum L^1
 15 ne] nec O^2F^2 | in om. P | cess. fl. O | 16 aedissa NPO edissea L
 urbs] uirtus F^1 | 17 cum per se] N cum $LPOF$ | 19 ut om. O^1 | cur]
 om. P | [uisset] L^1O^1

-αίξιόν τε συνημίονα p. 457 Mur. . Συντιθέμενοι δὲ τῷ πνεύματι τῷ ἀγα-
 -θήσει τῆρ μὲν πάλιν ἐγγὺ τῶν χωρίων ἀπόδοσαν (p. 457 Mur.), τοὺς δὲ τὸν
 -ταύτην οὐρανὸν Ἰσραηλινὰς πάντας θεομῶν καὶ διαπέμονας ἐποίησαν p. 457
 Mur. . τούτω μωθὲρ Δοχίω, καὶ φοβηθεὶς μὲ πάντας ἀγροδόξους ποιήσασα,
 -λάτρε ἀπὸ τῶν ἐπιπέθειν πάλιν τῶν ἰσραηλινῶν ἐν τῷ ἐγγύμῳ ἐποίησαν p. 457
 Mur. .

Et L^1 uenisti rite Mesopotamiae, ubi Thomae ὁ ἀπόστολος ἰδοὺς ἐξ ἑνὸς ὁ
 (σοφῶν) Οὐίλκην καὶ ἄλλοις τοῖς ἐχθροῖς τῶν ἀγροδόξων τῆς ἐκκλησίας ἐξήλαθόντας
 καὶ αὐτῶν πάλιν συνημίονα τῶν οὐρανῶν εἰς τοσαύτην ἀγγελίαν ἀνέλαθον, ὥστε
 -αίξιόν τε συνημίονα τῶν ἰσραηλινῶν κατὰ τοῦ προσώπου, ἐπιπέθειν οὐκ

quoque, sicut iusserat, deturbati. at ille licet esset paganus et iniuriis ab imperatore fuisset adfectus, tamen consideratione humanitatis altera die ad vastandum populum processurus facit hoc ipsum civibus per occulta indicia clarescere, quo scilicet cavere se possent, ne invenirentur
 5 in loco. mane processurus terrorem solito maiorem per officium movet agitque omnia, quo quam minimi vel, si fieri posset, nulli periclitarentur. videt tamen frequentiore solito populum tendere ad locum, currere praecipites et festinare, tamquam vererentur, ne qui deesset ad mortem. interea videt quandam mulierculam ita festinam et properam domo sua
 10 prorumpere, ut nec claudere ostium nec operiri, ut mulierum habitum decet, diligentius potuisset, infantem quoque parvulum secum trahentem cursuque rapido inrupto etiam officii agmine festinantem. tum ille ultra non ferens: >adprehendite<, inquit, >mulierem et huc deducite<. cumque fuisset adducta: >quo<, inquit, >infelix mulier, properas tam
 15 festina?< >ad campum<, ait, >quo catholicorum populus convenit<. >et

LNPOF

1 esse N | 4 se] se * * * * F | 5 mouit N | 6 minime P² | pos-
 sent N possit P | 8 praecipitem O¹ | quid dasset N^{O1} quid esset LP¹ quis
 deesset O² | 9 uidit F | domo] ad domo L¹ | 10 nec claudere] NOF ne
 claudere P^a nec clauderet L | operiri] L²PF operire N operari L¹ operiri indu-
 mento O | 11 trahente N | 12 cursuque] cursu O¹ | 14 cumque] cum O¹
 properas tam] prosperatam N properas tu L¹ | 15 festinas L² | ad cam-
 pum ait] NPF at illa ait ad campum uado O | quo audio christianorum ca-
 tholicorum populus (-los O²) conuenire O

ἐδιώχθησαν κακέιθεν οἱ ὄγλοι καθάπερ αὐτὸς προσέταξεν. ἐκεῖνος δὲ καίπερ Ἑλλήν ὄν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἔβρισθεις ὅμως σκοπῶ φιλανθρωπίας τῇ ἐξῆς μέλλον ἐπὶ πόρθησιν τῶν ὄγλων ἐξίναί τοῦτο αὐτὸ δῆλον τοῖς πολίταις πεποίηκεν διὰ λαθραίων μνημάτων, ὥστε φιλάσασθαι καὶ μὴ ἀπελθεῖν εἰς τὴν σφάξιν. πάλιν ἔωθεν προῖον μεγίστη φόβῳ ἐπὶ τὸ ἔθος διὰ τῆς αὐτοῦ τάξεως ἐπτόει καὶ πάντα ἐποίει ὥστε μηδένα κινδυνεῦσαι τοῦ λαοῦ. ἑώρα δὲ ὅμως ὄγλον πλείονα τῆς σνηθείας ἐπὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον πορεύεσθαι καὶ συντρέχειν καὶ πολλοὺς ἐπιταχύνειν ὡσανεὶ φοβομένους μήτις ἐκ τοῦ θανάτου ἀπολειφθῆ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ καὶ τι γίναιον ὄρῳ οὕτως ἐπιταχύνον καὶ σπεῦδον ὡς μηδὲ ἐξίον ἀπὸ τῆς οἰκίας προσκλεῖσαι τὰς θύρας μήτε περιμεῖναι ἐμπροσθὺς τὸ στήμι τῶν γυναικῶν περιβαλίσθαι καθάπερ ἐροῖν ἐπιμελῶς. ἔφερε δὲ μεθ' ἑαυτῆς ἡ γυνὴ καὶ παιδίον νήπιον καὶ σφοδροτάτῳ δρόμῳ τὴν τάξιν τοῦ ἐπάροχου διαρρήξασα ἔσπευθεν. ἐκεῖνος δὲ λοιπὸν οὐ φέρον, κατὰσχετε, ἔφη, τὴν γυναικα καὶ ἐνταῦθα ἀγάγετε. ὅτε δὲ ἐκείνη κατασχεθεῖσα ἠνέχθη, ποῦ, ἔφη, ὦ δυστηγῆς γίναι, ἐπιταχύνασα σπεύδεις; ἡ δὲ, εἰς τὸ πεδίον, ἔφη, ἔνθα ὁ τῶν καθολικῶν ὄγλος συνάγεται. καὶ οὕτως ἀκούεις.

τοῦτο. τοῦτο. >audisti, quia praefectus illuc perguit, ut omnes interficiat, quos inveniri? >audivi et ideo festino, ut ibi inveniar. >et quo<, inquit, periculum istum trahis? >ut et ipse, ait, >martyrium consequi mereatur. quae cum audisset vir moderatissimus, redire officium et converti ad palatium iubet et ingressus ait: >imperator, subire mortem, si iubeas, paratus sum, opus vero, quod praecipis, implere non possum. omnique edocinisset cuncta de muliere, repressit imperatoris insaniam.

Per idem tempus ecclesia velut persecutionis igne conflante purior **6** auti metallo refulgebat, non enim in verbis uniuscuiusque fides, sed in exiliis et carceribus probabatur, quia non honori erat catholicum esse, sed poenae, praecipue apud Alexandriam, ubi ne sepeliendis quidem corporibus mortuorum libera facultas fidelibus erat, quae dum Lucius omni adrogantia et saevitia gereret, Mauvia Saracenorum gentis regina vehementi bello Palaestini et Arabici limitis oppida atque urbes quater **15** vicinasque simul vastare provincias coepit, cumque frequentibus bellis Romanum adtrivisset exercitum et plurimis peremptis reliquos vertisset

12—8. 1012. 4 Sokr. 4. 36. Soz. 6. 38. 5—9. Theodoret. 4. 23

ΕΝΡΟΦ

2 audiui a. inquit mulier *O* | **3** et *om.* *N* | mereantur *L*¹ | **4** redire reverti *O* | **5** ad a *O*¹ | imperatori *L*² | **6** iubeas] mihi iubeas *O* | patus *O* | quo *L* | **7** pressit *L*² *N* | **8** conflantie *N* | **10** exilium *O*¹ | **13** gereret] regeret *P*¹ ageret *P*² | *Mavia* Socrates h. e. 4, 36 sarracenorum *O* sarrachenorum *L* | **14** palenstini *L*¹ | **14/15** post arabici *ins.* vicinasque simul *L*¹ | **14** limites *L*¹ | **14/15** urbes qu. vicinasque *om.* *L*¹ | **15** simul *om.* *P*¹ | prou. uast. *O*

ἔφη, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐπέσει παρεύεται, ἵνα πάντα ἀνάγῃ οὓς ἂν εἶρα; ἡ δὲ ἀπεκρίνατο ἀγέλα καὶ διὰ τοῦτο σπεῖδω, ἵνα ἐκεῖ εἴρωθῃ. τοῦτι δὲ τὸ παιδίον ποὶ ἦλκε: ἐπέσει ἔφη, ἡ δὲ ἀπεκρίνατο: ἵνα καὶ αὐτὸς μαρτυρίον ἀξιώθῃ. ταῦτα δὲ ὅτε ἤκουσεν, ἐπακρίθει ἐκίλευσε τὴν τάξιν καὶ τὸ ὄχημα εἰς τὸ καλύτερον προστάξεν ἑπιστρέφειν. ἀκούσας δὲ τοῦ βασιλέως εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀποθαρσέν με εἰ προστάτεις, ἔτοιμός εἰμι. τὸ δὲ ἔργον ὅπερ ἐκίλευσας πληρῶσαι οὐ δύναμαι. διδάξας δὲ πάντα τὰ περὶ τῆς γυναικὸς κατέσχε τὴν τοῦ βασιλέως ὀργὴν p. 458 Mur.).

Mavia ἡ τῶν Σαρακενῶν βασίλισς Χριστιανὴ ἦν ἐκ γένους Ῥωμαίων καὶ ἐληθείσα ἀχμάλωτος ἤρθε διὰ γίλλου τῷ βασιλεὶ τῶν Σαρακενῶν καὶ τῷ γόνῳ εἰς βασίλειον προσέσωσεν. πολλὰ ὦν κατὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἔδρασεν, ὥστε καὶ τὸν πικρὸν ἐπιτόμιον ἀφοδοσιῶτο πόλεμον καὶ πόλεις πολλὰς ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Ἀραβίᾳ ποιήσασθαι. παρεκρίθησθε δὲ εὐφραν ποιήσασθαι οὐκ ἄλλως ἔφη τοῦτο

in fugam, orata pacem non aliter se amplexuram promittit, nisi Moyses quidam nomine monachus genti suae ordinaretur episcopus. qui in heremo partibus suis propinqua vitam solitariam ducens meritis et virtutibus ac signis, quae faciebat deus per illum, magnifice innotuerat. 5 petiitio eius principi indicata Romano sine ulla dilatione iubetur impleri a ducibus nostris, qui ibi infeliciter pugnaverant. captus Moyses ad sacerdotium suscipiendum Alexandriam ex more deducitur. adest Lucius, cui ordinandi deferebatur officium. quo viso Moyses praesentibus ducibus qui perurgebant et populis ait: >ego quidem me non esse dignum tanto 10 >sacerdotio iudico, verum tamen si aliqua in me licet indigno divina >dispensatio putatur explenda, deum nostrum caeli ac terrae dominum >testor, quod Lucius sanctorum sanguine pollutas et cruentas super me >non iniciet manus<. cumque Lucius tam gravi nota iniustum se videret in oculis plurimorum, >quare<, inquit, >o Moyses, tam facile condemnas 15 >eum, cuius fidem ignoras? aut si tibi aliquis de me aliter indicavit, >audi fidem meam, et tibi ipsi magis quam aliis crede<. tum ille: >desine<, inquit, >o Luci, dolosis tuis me quoque imaginibus adgredi; bene >mihi nota est fides tua, quam protestantur servi dei per metalla damnati, >episcopi in exilium trusi, presbyteri, diaconi extra Christiani nominis 20 >habitacula relegati, bestiis alii, alii etiam ignibus traditi. numquid >potest verior esse fides quae auribus capitur quam quae oculis pervi- >detur? apud me certum est, quod qui Christo recte credunt, ista non >faciant<. et ita maiore dedecore deformatus, quoniam perurgebat

LNPOF

1 amplexurum *F*¹ | moses *NF* | 2 nomine *om.* *O*¹ | monachos *N*
genti] *LP*¹ *O* cum interprete, gentis *NP*² *F*¹ | 3 propinqua] propinquitatem *F*¹
| solitariam] singularem et s. *O* | 4 magnifice] magnificae fidei *O*¹ | 5 im-
peri *P*¹ imperari *P*² | 6 ibi] inibi *O* | pugnaverunt *L*¹ | moses *NF* |
7 alexandria more *L*¹ | ducitur *P* | 8 moses *NF* | 9 populus *N* | 10 licet
in me *O* | 11 nostrum] no *L*¹ | 13 iniustum *LP*² | 14 moses *NF* |
17 dolis *O*¹ | 18 metallum *L*¹ | 19 nomine *N* | 20 alii alii] alii *L*¹ |
21 auri *L*¹ | 23 faciunt *LPOF* | formatus *P*

γενήσεσθαι, εἰ μὴ Μωϋσῆς τις ὀνόματι μοναχὸς τῷ ἔθνει αὐτῆς χειροτονηθεὶς
ἐπίσκοπος, ὃς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς γειτνιαζούσῃ τοῖς μέρεσιν αὐτῆς διάγων ταῖς ἀρε-
ταῖς καὶ τοῖς θαύμασιν ἐξήστραπτεν. ταύτης ἡ αἰτήσις ἐμνήθη τῷ βασιλεῖ τῶν
Ῥωμαίων, ὃς κελεύει τοῖς στρατηγοῖς μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους ταῦτο ποιῆσαι.
ἀγαρόντων δὲ αὐτὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χειροτονηθῆναι ἐπὶ Λουκίου αὐτὸς οὐ κατε-
δέξατο εὐλὼν οὐ Λούκιος τὰς χεῖρας αὐτοῦ οὐκ ἐπιβλή μοι· πεφρομένια γάρ
εἶσι τοῖς τῶν ἁγίων αἵμασιν (p. 457 Mur.). κατασχυνθέντος οὖν τοῦ ἀσεβοῦς
64*

necessitate rei publicae consulendi, compulsus est adquiescere, ut ab episcopis, quos in exilium truserat, sacerdotium sumeret, quo suscepto et gentis ferocissimae pacem tenuit et fidei catholicae custodivit intemerata consortia.

Verum cum apud Alexandriam populos et urbem nebulosi doctoris **7** taeetra perfidiae caligo suffunderet, velut lampadam quandam divina luce fulgentem Didymum dominus accendit, de cuius vita atque institutis, quoniam ad ecclesiae gloriam dei munere concessus creditur, licet in transcurso, necessario tamen commemoranda nobis pauca videntur. is **10** namque in parva aetate, cum adhuc etiam prima litterarum ignoraret elementa, luminibus orbatus maiore desiderio scientiae veri luminis inflammatur nec desperationem cupita adipiscendi passus est, cum audisset scriptum in euangelio: quod apud homines impossibile est, possibile est apud deum, hac igitur divina pollicitatione confisus, **15** indesinenter dominum precabatur non ut oculorum carnalium visum, sed ut inluminationem cordis acciperet, miscebat tamen precibus studia ac laborem et iuges continuatasque vigiliis non ad legendum, sed ad audiendum adhibebat, ut quod aliis visus, hoc illi conferret auditus, cum vero post lucubrationis laborem somnus, ut fieri solet, legentibus **20** advenisset, Didymus silentium illud non ad quietem vel otium datum ducens tanquam mundum animal ruminans cibum quem ceperat ex integro revocabat et ea, quae dudum pereurrentibus aliis ex librorum lectione cognoverat, memoria et animo retexebat, ut non tam audisse quae lecta fuerant quam descripsisse mentis suae paginis videretur, ita

13 14 Luc. 18, 27 — **21** Lev. 11, 3 — **24** II Kor. 3, 3 — **24**—S. 1013, 5 Soz. 3, 15, 1

LNPOF

1/2 ab episcopis] abductus ad episcopos *O* | **5** ductoris *L* | **6** perfidiae] per diem *P* | suffunderet *L* | lampadam *F* | **7** dydymum *L* | **8** in *om.* *P* | **9** transcurso *L* | commemoranda] *L*²*P**O**F* commemorandam *L*¹ eius memoranda *N* | his *L* | **10/11** prima l. i. elementa *om.* *L*¹ | **11** sc. des. *P* | **12** inflammatur *L*¹*P*²*O**F* inflammatus *N* | desperatione *F* desperatione *O* | cupitam *P*² copitam *P*¹ | paussus *N* | **13** euangelium *L*¹ | est *om.* *O*¹ | **15** deum *O*¹ | deprecabatur *F*¹ | carnalium] hominum carn. *L*¹ | **16 17** studia ac laborem (-res *L*²*O*) *om.* *L*¹ | **17/18** ad aud.] aud. *O* | **18** ut *om.* *N* | **20** dydymus *L*¹ | **21** ruminans *L*¹ | **23** lectionem *L*¹ | cognouerat] *N* | audisset *L* | **24** fuerat *L*¹ | descripsisse] d. ea *L*¹*P**F* | paganis *N*

Αιγίον. τῆς δημοτικῆς γραμμῆς διασκευῆς, παραχρόσθη ἠσχημάσαι, ἵνα παρὰ τῶν ἀριστοτέρων τῶν ἐν αὐτοῖς ἐξομοιωθῶν Μελισσῆς τῆν χειροτονίαν δέξῃται (p. 457 Mur.).

brevi deo docente in tantam divinarum humanarumque rerum eruditionem ac scientiam venit, ut scholae ecclesiasticae doctor existeret, Athanasio episcopo ceterisque sapientibus in ecclesia dei viris admodum probatus, sed et in ceteris sive dialecticae seu geometriae, astronomiae quoque vel
 5 arithmeticae disciplinis ita esset paratus, ut nullus umquam philosophorum aliqua ex his artibus proponens optinere eum vel concludere quiverit, sed statim ut responsiones eius acciperet, magistrum eum etiam illius, de qua proposuisset, crederet disciplinae. huius aliquanti dicta vel communiter disputata vel proponentibus responsa adhibitis notariis
 10 describere, quae etiam nunc in magna admiratione habentur. nos tamen, qui et vivae vocis eius ex parte aliqua fuimus auditores et ea, quae a nonnullis dicente eo descripta. legimus, longe maiorem gratiam et divinum nescio quid ac supra humanam vocem sonans in illis magis sermonibus, qui de ore ipsius proferebantur, agnovimus. hunc etiam
 15 beatus Antonius cum fidei Athanasii testimonium laturus adversum Arrianos de Thebaide Alexandriam descendisset, magnificis consolatus est verbis: >nihil te-, inquit, >offendat, o Didyme, quod carnalibus oculis videris orbatus, desunt enim tibi illi oculi, quos mures et muscae et lacertae habent; sed laetare, quia habes oculos, quos angeli habent, e
 20 quibus deus videtur, per quos tibi magnum scientiae lumen accenditur.

Florebat igitur Aegyptus ea tempestate non solum eruditis in 8 Christiana filosofia viris, verum etiam his, qui per vastam heremum conmanentes signa et prodigia apostolica simplicitate vitae et cordis sinceritate faciebant. ex quibus interim quos ipsi vidimus et quorum
 25 benedicti manibus meruimus, hi sunt: Macarius de superiori heremo

14—20 Sokrat. 4, 25, 9. 10. Soz. 3, 15, 5

LNPOF

1 tanta N | eruditione N . 2—4 doctor . . . dialecticae bis N¹ | 4 et
 om. L¹ | seu] seo L¹N | geometricae LN | astronomiae F | 5 arith-
 meticae NP^a | disciplinae O¹ | esse O¹ | 7 sed] sed et O¹ | 8 ali-
 quant] LPO aliquanta NF | 10 admirationem L | 11 partem L¹ | 12 de-
 scripta] descripta sunt Mommsen . 14 qui] ri L¹ | proferebatur L¹ | 15 fide
 O¹ | 17 quodquod N | 18 illi enim tibi O | 19 sed . . . habent om. N
 e] et O | 20 per] et per O² | 21 tempestate N | 23/24 et c. sinceritate
 om. L¹ | 24 ipsum L¹ | vidimus] audiuimus P | 25 hii NO | 25
 1014, 4 Macarius cet.: vide de monachis eorumque habitaculis quae collegit Tille-
 montius mem. eccl. col. 7 p. 144 seq. et quae composuit Cuthbert Butler (the
 Lausiac history of Palladius Cambridge 1898 p. 159 quaeque ibi laudantur
 25 superiore O¹

alioque Maesius de inferiore. Isidorus in Scythiis, Pambo in Cellulis, Moses et Benjamin in Nitria. Scyrion et Helias et Paulus in Apeliote, alius Paulus in Focis. Paemen et Ioseph in Pispiri, qui appellabatur locus Antonii, sed et alios quam plures huiusmodi viros in Aegypti partibus habitare fidei conperimus auditu, ut vere conpleretur apostoli dictum, quia ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia. habuit autem per idem tempus etiam Mesopotamia viros nobiles eisdem studiis pollentes. quorum aliquantos ipsi per nos apud Edessam et in Carrarum partibus vidimus, plures autem auditione didicimus.

- 10 Sed neutra harum infecundior Cappadocia fuit, immo aliquid laetius Gregorium nobis cum Basilio germinavit. tulit igitur et ipsa multorum sanctorum segetem satis laetam, produxit copiosam piorum vineam, oli-
 15 varum quoque domini germinavit novellam. sed isti praecipue velut duo filii pinguedinis adsistentes dextra laevaue candelabro instar duorum
 20 caeli luminarium refulgebant, unde dignum puto de his pauca supra repetere. ambo nobiles, ambo Athenis eruditi, ambo collegae, ambo de auditorio digressi ad profitendam rhetoricam rogabantur. quod opus
 25 magnifice quidem implebat Basilius. Gregorius vero magnificentius contemnebat. quique cum se totum dei servitio mancipasset, tantum de collegae amore praesumpsit, ut sedentem Basilium de doctoris cathedra deponeret ac secum ad monasterium manu iniecta perduceret, ibique per
 annos, ut aiunt, tredecim omnibus Graecorum saecularium libris remotis solis divinae scripturae voluminibus operam dabant earumque intellegentiam non ex propria praesumptione, sed ex maiorum scriptis et auctoritate sequebantur, quos et ipsos ex apostolica successione intellegendi regulam suscepisse constabat. quorum praecipue in profetas commenta-

6 Rom. 5. 20 — 12-14 Zachar. 4. 11-14

LXPOF

1 inferiori O interiore N interiori LFP | scythiis] P scithiis F scitiis O² stitius O¹ citiis N citis L¹ scitis L² | pambo] scripsi (vide p. 1004, 16) pambos
 XPOF pambus LO² | 2 mores NFP¹ beniamin] ueniam O¹ | scyrion] scyrion L² scyblon L¹ ser. Iscyrion ut supra p. 611, 6 (Eus. 6, 42) | afeliothe O¹ |
 3 focis] focis is et O¹ | paemen L¹ | 4 quam plurimos O | 6 suprabundavit L
 7 mesopotamiam LN | eidem L¹ idem N | 8 edissam OP aedisam N
 aedisam LF | 9 caprarum O¹ | 10 infecundio L¹ | 11 nobis om. LPF
 basio F¹ germanavit F¹ | 12 produxit] que produxit O² | 13 nouella
 O | 14 adsistens F¹ | candelabra P candalabro O | instar] ad instar O
 16 de om. P | 18 19 magu. vero cont. greg. O | 19 totus LN | manciparet O
 20 cathedras L² | 22 libris semotis L¹ | 23 uoluminibus] uel hominibus N
 carumque earum O¹ | 25 sequebatur N | 26 regula L | profetis N

rios discutientes thesauros sapientiae et scientiae reconditos in vasis
 fictilibus perquirebant. verum cum iam ipsi sufficienter instructi divina
 dispensatione ad inuendos populos vocarentur et alius alio itinere ad
 idem tamen opus uterque traheretur, Basilius Ponti urbes et rura cir-
 5 cumiens desides gentis illius animos et parum de spe futura sollicitos
 stimulare verbis et praedicatione succendere callumque ab his longae
 neglegentiae coepit abolere subegitque abiectis inanum rerum et
 saecularium curis suimet notitiam recipere. in unum coire, monasteria
 construere, psalmis et hymnis et orationibus docuit vacare, pauperum
 10 curam gerere eisque habitacula honesta et quae ad victum necessaria
 sunt praebere, virgines instituire, pudicam castamque vitam omnibus
 paene desiderabilem facere. ita brevi permutata est totius provinciae
 facies, ut in arido et squalenti campo videretur seges fecunda ac laeta
 vinea surrexisse. Gregorius vero bonum semen non patiebatur aut super
 15 spinas iacere aut inter saxa dispergere, sed bonam terram cordis sui iugi
 cultu et exercitiis indesinentibus excolebat et multo amplius hic in semet
 ipso quam ille in ceteris proficiebat. suscipere ille, quae renuntiantes
 saeculo deferebant ad pedes suos, et dividere, ut quisque eguisset, curam
 gerebat, iste nihil habendi et omnia possidendi contentus sacramento erga
 20 solas sapientiae divitias avarus et multum cupidus inhaerebat. ille coire
 plures in unum et sui invicem in necessariis habere sollicitudinem doce-
 bat, hic sui exemplo quod erat absolutus et liber, cunctis sermone
 apostolico praedicabat: ego autem volo vos sine sollicitudine esse.
 et dominus in proximo est, nihil solliciti sitis, sed tamquam
 25 servi Christi hoc solum estote solliciti, quando redeat dominus de nuptiis.
 ille delinquentibus misericorditer condolare et a delicto revocare, hic per
 divini eloquii gratiam delinquendi incitamenta praevenire nec sinere labi
 eum, qui difficulter erigeretur elisus. ille in fide purus, hic in praedi-

1/2 II Kor. 4, 7 — 14/15 Luc. 8, 6. 7 — 23 I Kor. 7, 32 — 24 Phil.
 4, 5. 6 — 24/25 Luc. 12, 36

LNPOF

2 requirebant L^2 inc. L^1 | 3 populus N | 4 traherentur O | pon-
 tius bes N ponti urbis F | 5 sollicitus N | 8 curis sui et L^1 curi suimet O^1
 | coire in unum O | monasteria] et m. F | 9 vacare docuit L | pauperum F^1
 12 pende L^1 | breue P | 13 campo L^1 | 14 non pat. bon. sem. O
 aut om. O | 15 saxa] xasa O | cordi L | 16 culta F^1 | et¹ om. L
 excolebat] et colebat L | 17 suscipe L^1 | 18 deferebat O^1 | diuidere]
 dicere O^1 | 20 sola L | multo N | 21 necessarii N | 22 absolutum
 L^1 | cunct. lib. O^1 a cunctis liber O^2 | 23 sollicitudinem L^1 | 24 et
 om. L | sitis] si L^1 | 26 condolare O^1 | 28 eligeretur L erigitur O

ratione liberior. ille deo humilis, hic etiam hominibus erat. ille ad
 cogitatis contemptu, hic ratione vincebat. sic in utroque diversa gratia
 unum opus perfectionis explebat. igitur Basilius non multo post
 Caesareae Cappadociae episcopus. cum a Valente in exilium pro fide
 2 coegeretur, exhibitus ad tribunal praefecti terroribusque, ut illi moris est
 potestati, et minis maximis agi coepit, et ni praeceptis principis oboediret.
 interitum sibi iam iamque speraret impendere. tum ille intrepidus et
 absque ulla animi perturbatione haec sibi minitanti praefecto respondisse
 fertur: satque utinam aliquid mihi esset digni muneris, quod offerrem
 10 huic, qui maturius Basilium de nodo follis huius absolveret. cumque
 daretur ei nox, quae erat media, ad spatium deliberandi, respondisse
 demum perhibetur: ego crastino ipse ero, qui nunc, tu te utinam non
 mutares. et illa quidem nocte uxor imperatoris velut tortoribus tradita
 15 cruciatur, filius vero, qui eis erat unicus, extinctus paternae impietatis
 Basilium, ut precibus suis intercederet pro eis, ne etiam ipsi et quidem
 multo iustius similiter interirent. sic accidit, ut cum omnes catholicos
 expulerit Valens, Basilius usque ad vitae exitum intemerato communionis
 sacramento in ecclesia perduraret. Gregorius vero apud Nazianzon
 20 oppidum in locum patris episcopus subrogatus haereticorum turbinem
 fideliter tulit. reddita vero pace Constantinopolim ad ecclesiam docendam
 venire exoratus non abnuuit. ubi brevi tempore tantum ad emendandum
 populum vetustis haereticorum infectum venenis profecit, ut tunc primum
 Christiani sibi fieri viderentur et novellam lucem veritatis aspicere, cum
 25 religionis doctor multa quidem verbis, plura tamen doceret exemplis nec
 viderent ab eo discipuli aliquid imperari, quod non prius ipse fecisset.
 sed ubi gloriam subsecuta invidia est, obniti quidam et praescriptionibus
 minus sanis uti coepere, ut ipso ad propria remeante alius ordinaretur

L N P O F

2 diversa] LNO diuina PF | 4 caesariae NP | 5 exhibitum tribunal
 P exhibitus a tribunal Pa | terrorisque O | 6 et² om. N | ni LNF
 ne O¹ P¹? nisi L² O² F¹ | 7 iam om. N | 9 dignum P | 10 eumque N
 11 ei] et O¹ | quae erat media] libera ad sp. media O¹ | 12 nunc] hodie
 O | 13 mutaris P | 14 eis erat] erat ei L¹ erat eis L² ers = erat F¹ heres erat
 F² | 15 lucem om. F¹ | 16 pro eis om. F¹ | 17 accedit NP | 19 nan-
 zanzo N nanzanzo F nazanzo LP nanzo O¹ nazanzi O² | 20 turbidinem L
 21 pacem L¹ | docendo P | 23 profecit LPF¹ | 24 christi O¹ | 25
 [bia] L¹ | 26 discipuli discipulis N | aliquid quid L¹ | 27 qui-
 dem F | 28 sanis sanetis N | remeante L¹

episcopus. quod ille susurrari tantum et sub dente sentiens ruminari ipse profert, quod dicere ei nullus audebat: >absit<, inquit, >ut mei causa >aliqua simultas in dei sacerdotibus oriatur. si propter me est ista >tempestatas, tollite me et mittite in mare, et desinet a vobis quassatio<.

5 tum regressus in ecclesia sua quod superfuit vitae tempus exegit et quoniam fessa iam aetate et corpore invalidus erat, successorem sibi ipse delegit, quo ecclesiam gubernante debilitatis et senectutis otio frueretur. extant quoque utriusque ingenii monumenta magnifica tractatum, quos ex tempore in ecclesiis declamabant. ex quibus nos

10 denas ferme singulorum oratiunculas transfudimus in Latinum, Basilii praeterea instituta monachorum, optantes, si potuerimus et dei favor adiuverit, eorum plura transferre. fuerunt praeterea fratres duo Basilio, Gregorius et Petrus, quorum alter in verbo doctrinae, alter in operibus fidei fratrem ita exaequabat, ut uterque vel Basilium vel Gregorium

15 redderet. extant etiam ipsius Gregorii iunioris aliquot opuscula luculenta. sed de his satis dictum. in occiduis vero partibus Valentinianus fide religionis inlaesus vetere Romani imperii censura rem publicam gubernabat.

Damasus post Liberium per successionem sacerdotium in urbe 10
 20 Roma susceperat. quem praelatum sibi non ferens Vrsinus quidam eiusdem ecclesiae diaconus in tantum furoris erupit, ut persuaso quodam satis imperito et agresti episcopo, collecta turbulentorum et seditiosorum manu, in basilica, quae Sicinini appellatur, episcopum se fieri extorqueret, legibus et ordine et traditione perversis. quo ex facto tanta seditio.

9—13 Sokr. 4, 26, 25. 26 — 19—S. 1018. 6 Sokr. 4, 29. Soz. 6, 23, 1. 2

LNPO (finit 10 in trans) F

2 ipse om. N | quod] quia LP | 3, 4 ista tempestatas (tepestatas L¹) t. i. O | 4 tollite me et mittite P¹O tollite me et mittite me L tollite et mittite me NP²F² tollite et mittite F¹ | 4 desinat O² | 5 tunc L | ecclesiam suam P¹O² | 7 deligit N | quod L^b | gubernantem N | et senectutis om. L¹ | 8 monumenta L | magnificat L¹ | 9 tractatum P | declamabat P | 10 dena P | firmes sing. L¹N | aratiunculas L¹ | transfudimus NF | 11/12 iuuerit N iuuerit F | 12 duo fr. P | 15 aliquod L¹P¹ aliqua P² | 16 de om. P | 17 censura rem] censuram P¹ censuram P² | 19 succensionem N | 21 ut om. P | 22 sitis L¹ | 23 sicinimia L | 24 traditione] LPP ratione N | pacto L¹

Ὁὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας τῆ πίστι τῆς εὐσεβείας τέλειος καὶ ἀκέραιος τῆ παλαιᾶς τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀθροεντίας τὴν πολιτείαν ἐκτρέφονα καλῶς (p. 459 Mur.).

omino vero tanta bella coorta sunt alterutrum defendentibus populis, ut
 reparentur humano sanguine orationum loca. quae res factione Maximini
 praefecti scaevi hominis ad invidiam boni et innocentis versa est
 sacerdotis, ita ut causa ad clericorum usque tormenta duceretur.
 5 sed adsertor innocentiae deus adfuit et in caput eorum, qui intenderant
 dolum, poena conversa est.

Interea defuncto apud Mediolanium Auxentio haereticorum episcopo 11
 utriusque partis populi diversis studiis ferebantur. dissensio gravis et
 periculosa seditio urbi propriae maturum parabat exitium, si pars utraque,
 10 cum diversum vellet, nequaquam quod proposuerat obtineret. Ambrosius
 tunc consularis eiusdem provinciae fascēs regebat. is cum perniciem
 civitati videret impendere, pro loco atque officio suo confestim ecclesiam
 seditionem populi mitigaturus ingreditur. cumque inibi multa secundum
 15 pugnantis inter se et dissidentis populi subito clamor et vox una con-
 surgit Ambrosium episcopum postulantes: baptizari hunc protinus
 clamant. erat enim catechumenus, et sibi episcopum dari, nec aliter unum
 populum fore atque unam fidem, nisi Ambrosius sibi daretur sacerdos.

7—S. 1019, 5 Sokr. 4, 30. Soz. 6, 24, 2—4

L.N.P.F.

1 quo hosta *L*¹ quohorta *L*² orta *F*¹ | 2 loca . . . quae res *om.* *F*¹
 factionem *N*¹ | 3 scaevui] *L*²*NF*¹*P* scaevuis *L*¹ saevui *F*² | 8 febantur *L*¹
 10 diuersus *L*¹ | proposierat *L*¹ | 11 consularis].*PF* consulares *LN*: ὁ τῆς
 ἐπαρχίας ἄρχων τὸ ἐπατικὸν ἔχων ἀξίωμα, ᾧ ἦν ὄνομα Ἀμβρόσιος *Socrates h.*
e. 1, 30 ex Rufino | gerebat *F*¹ | 12 civitatis *P*¹ | 13 cumque inibi] *LPF*
 cum ibi *N*¹ | 14 quietem *L*¹ | 15 pugnantes i. se et dissidentes *P*¹ | 16 hinc
*N*¹ | 17 clamabant *L*¹ | cathecumenus *L* catholicumenus *N* caticuminus *P*

Ἀποθανόντος ἐν Μεδιολάνῳ Αὐξεντίου τοῦ τῶν αἱρετικῶν ἐπισκόπου οἱ ἐκείνων
 μέρους ὄχλοι ἐπὶ διαφόρων σποιδῆς ἐφέροντο, καὶ ἦν τις αὐτοῖς μεγίστη διχόνοια
 καὶ ἐπικίνδυνος στάσις, καὶ ἐκείνων μέρος ὄλεθρον τῇ ἰδίᾳ παρεσκευάζε πόλει,
 εἰ μὴ γε ἡ αὐτοῦ κρατῆσειε γνώμη καὶ εἰς ἔργον ἀγάγοι τὸ βούλημα, καίτοι
 ἐναντίον τῶν προθέσεων αὐτοῦ οὐσῶν. τότε δὲ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Ἀμβρόσιος
 τις τὴν ἀρχὴν δύνειν, ὃς παραχρῆμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆλθεν ὡς κολίτσον τὴν
 στάσι. ὁ δὲ δῆμος τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀφήμερος ἕριδος μιᾷ φωνῇ τὸν Ἀμβρόσιον
 ἐπίσκοπον ἐπεζήτησαν καταρροῦμενον ὄντα, μεγάλως λέγοντες ἐνωθῆσθαι καὶ
 μίαν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι τὴν πίστιν ἔσεσθαι, εἰ Ἀμβρόσιος ἐπίσκοπος αὐτοῖς
 δοθεῖ. ὕπερ γνοῦς ὁ θεοσεβῆς Οὐαλεντινιανὸς ἐκέλευσε μνηθῆναι καὶ χειροτο-
 νηθῆναι Ἀμβρόσιον πολλὰ περὶ ἀρετῆς μαρτυρήσας αὐτῷ. χειροτονηθέντος δὲ

obluctante illo et plurimum resistente ad imperatorem relatum populi desiderium omni maturitate iubetur impleri. dei enim ait esse, quod discordantem populi fidem et animos dissidentes conversio subita in unum consensum atque unam sententiam revocarit. moxque dei gratiam con-

5 secutus et initiatus sacris et sacerdos effectus est.

Interea cum ad bellum Sarmaticum Valentinianus de Galliae partibus 12 venisset Illyricum, ibi vixdum coepto bello aegritudine subita oppressus diem obiit, relictis heredibus in imperio filiis Gratiano Augusto Valen- 37. tinianoque admodum parvulo et nondum regiis insignibus initiato. quem 10 tamen necessitas eorum, qui tamquam vacuum imperii locum conabantur invadere, compulit etiam absente fratre purpura indui, Probo tunc praefecto fideliter rem gerente.

Per idem tempus in orientis regno Gothorum gens sedibus suis 13 pulsa per omnes se Thracias infudit armisque urbes et agros vastare 15 feraliter coepit. tum vero Valentis bella, quae ecclesiis inferebat, in hostem coepta converti, seraque paenitentia episcopos et presbyteros

LNPF

1 relatu *P* | 4 unam] in unam *L* | reuocarit] *L* reuocaret *NPF*
 7 uenisset] *LPF* aduenisset *N* | illyricum] *ser.* in inlyricum | ibi] bi *N* | co-
 pito *N* coepit *L*¹ | aegritudinem subitam *L*¹ | 8 obit *NP*^a | 9 nondum]
 non *F*¹ | 12 regem gerentem *L*¹ | 14 traicias *L*¹ | 16 penitentiam *L*¹

αὐτοῦ τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ βασιλεὺς τῷ θεῷ ἀνέπεμψεν· χάρις σοι, δέσποτα παντοκράτωρ καὶ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῷδε τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν σώματα, σὺ δὲ ψυχὰς ἐνεχείρισας καὶ τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας. φασὶ δὲ ὅτι τοὺς ἄρχοντας ἀδικοῦντας γενναίως Ἀμβρόσιος ἐπὶ τοῦ βασιλέως δὴλεγγεν (p. 460 Mur.).

Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἐπὶ τὸν πόλεμον τῶν Σαρματῶν Οὐαλεντιανὸς ὁ μὲν ἐκ τῶν μερῶν τῆς Γαλλίας εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν ἐλθὼν καὶ τοῦ πολέμου μάλιστα ἀρχὴν λαβόντος ἀρρωστίᾳ ἀφηνιδῶ σιςχεθεὶς ἐτελεύτησεν (p. 461 Mur.), . . . κληρονόμοις καταλιπὼν τῆς βασιλείας αὐτοῦ Γρατιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀύγουστον ὄντα καὶ Οὐαλεντιανὸν νέον κομιδῇ τυγχάνοντα καὶ μηδέπω τῶν βασιλικῶν συμβόλων καταξιοθέντα. ὃν ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιχειροῦντων τὸν τόπον τῆς βασιλείας ἐφαρμάξῃεν ὡς σχολάζοντα παρεσκεύασε καὶ ἀπόντος τοῦ ἀδελφοῦ τὴν πορφύραν ἐνδύσασθαι, Πρόβον τὸ τηλικαῦτα πιστῶς τὸ πρῶγμα μεταχειρισασμένον (p. 461 Mur.).

Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν οἱ πόλεμοι τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Οὐάλεντος, οἷς κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ ἐπύργαγεν, κατὰ τῶν πολεμίων ἐστράφησαν. τῶν γὰρ Γότθων ἐκ τῶν ἰδίων τόπων ἐξεληθόντων διὰ πάσης ὁμοῦ τῆς Θουρίας ἐξέρχεαν ἑαυτοὺς καὶ τοῖς ὄπλοις τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἀγροὺς πορθεῖν ἀγρίως ἤρξαντο (p. 459 Mur.).

relaxati exiliis ac de metallis resolvi monachos iubet. ipse tamen ab
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

impietatis suae poenas igni exustus dedit, annis in imperio cum fratre
 primo et post eum fratris filiis quattuordecim pariter exactis. quae
 pugna initium mali Romano imperio tunc et deinceps fuit. igitur
 Gratianus cum fratre admodum parvulo post patrum necem orientis
 quoque suscepit imperium. is pietate et religione omnes paene, qui
 ante fuerant principes, superabat. usu armorum strenuus, velox corpore
 et ingenio bonus erat, sed iuvenili exultatione plus fere laetus quam
 10 sufficiebat, et plus verecundus quam rei publicae intererat.

Quique videns utile virum annis maturum in tantis regni curis
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995

habere participem et quia, ut sermo divinus monet, melius duo quam
 unus, consortem adseiscit Theodosium eique orientis procuratione per-
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776

filio facile decepto fidenter aperuit. igitur apud Mediolanium posita conturbare ecclesiarum statum, comminari sacerdotibus depulsionis exilia, ni Ariminensis concilii decreta, quibus fides patrum temerata fuerat, revocarent. quo bello ecclesiae murum et turrem validissimam pulsabat
 5 Ambrosium eumque minis, terroribus atque omni oppugnationis genere fatigans primum sibi aditum debellandae rimabatur ecclesiae. sed quamvis illa Hiezabel spiritu pugnaret armata, resistebat tamen Ambrosius Heliae virtute repletus et gratia. ipsa autem in ecclesiis garrire, strepere, animare et inflammare ad discordiam populos, sed quod minus res ex
 10 sententia cederet, iniuriam putare et pro hac apud filium conqueri. unde adulescentulus pro contumeliae invidia, quam falso conflaverat mater, accensus armatorum globum ad ecclesiam mittit, confringi ianuas, oppugnari sancta, sacerdotem pertrahi atque in exilium agi protinus iubet. sed tanta fuit perseverantia fidelium populorum, ut animas prius
 15 amittere quam episcopum mallent.

Interim dictanda adversum fidem patrum imperialia decreta man- 16
 dantur Benivolo tunc memoriae scriniis praesidenti. sed ille, cui ab incunabulis sacra fides et venerabilis fuit, abnegat se impia posse verba proferre et contra deum loqui. tum vero, ne inceptum reginae
 20 frustra videretur, celsior ei honor promittitur, si impleret iniuncta. ille, qui nobilior in fide esse quam in honoribus euperet, >quid mihi<, ait, >pro impietatis mercede auctiorem promittitis gradum? hunc ipsum, >quem habeo, tollite, tantum mihi conscientia fidei duret inlaesa<. haec

LNPF

1 mediolanum NP mediolanum LF | 2 ecclesiārum statum] statim F | depulsiones exilinia N | 3 ni] L¹N in P nisi L²F | fuerunt N | 4 quod N | ecclesiae] et ecl. P | et turrem om. F¹ | 6 rimabantur N | 7 ille L¹ | hiezabel NF iezabel L zezabel P | 9 animari L | 10 hoc L | 11 mater om. N | 12 confringit L | 13 oppugnare L | 15 amittere om. F¹ | 16 aduersus L¹ | 20 frustrari edd. si implet] sumpleret N | 21 horibus L¹ | quod N | 22 mercedem N

εἰμαρῶς ἀπατηθέντι τῷ υἱῷ μετὰ θάροντος ἀπεκάλυψε καὶ πείθει αὐτὸν διὰ στρατιωτικῆς χειρὸς τὸν μὲν Ἀμβρόσιον ἀνθιστάμενον αὐτῇ τῷ ὁρθῷ λόγῳ τῆς ἐκκλησίας Μεδιολάνων ἐξεῶσαι καὶ εἰς ἐξορίαν πέμψαι, τὴν ἐκκλησίαν δὲ διαρροῆσαι καὶ πολεμεῖν τὰ ἔργα [p. 465 Mur.]

Βενήβολος δὲ τότε μέγας ἐν ἀξιώμασι ταῖς ἐποσχέσει τῆς βασιλείας μὴ εἶζας τῆς στρατιωτικῆς ζῶνης καὶ τῶν ἀξιωματῶν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν προκρίνας τοῖς

Aliens autē pedes impia praecipientium cingulum iecit. Ambrosius vero
 adversum reginae furorem non se manu defensabat, aut telo, sed ieiuniis
 continuatisque vigiliis sub altari positus per obsecrationes defensorem
 sibi atque ecclesiae deum parabat. cumque haec in longum diversis
 5 machinis et obignationibus nequiquam Iustina molitur, Maximus, qui
 se exuere tyranni infamia et legitimum principem gestiret ostendere,
 datis litteris impium protestatur inceptum, fidem dei impugnari et statuta
 catholicae ecclesiae subruī, et inter haec adpropinquare Italiam coepit.
 10 in fugam versa cum filio exilia, quae dei sacerdotibus praeparabat, prima
 sortitur.

Adfuit tamen Theodosius propter regni fidem bonitatisque ac 17
 beneficiorum Gratiani memor et in vindictam totis viribus orientis
 insurgens ultus est sanguinem iustum Valentinianoque impia inter haec
 15 matre defuncta fidem catholicam, quam ipsa violaverat, et regnum ty-
 rannide depulsa restituit. atque ipse posteaquam Romam inlustri
 triumpho invectus est, ad propria rursum regna remeavit.

Per idem tempus subreptione quadam daemonis turpis macula reli- 18
 gioso principi inusta est. etenim cum apud Thessalonicam seditione

LNPF

1 impie P | 2 defendebat LF¹ | 3 obscuraciones N | 5 nequam L²
 nequaquam P nequa F² | iustina] iusti P¹ | 6 exuit L¹ | 10 parabat PF
 | 12 theodosius P | 14 ultus] ultus eius P^a | inter] in P | 16 roma P

ποσὶν τῶν βασιλέων τὴν ἑαυτοῦ ζώνην ἀπέρομφεν (p. 465 Mur.). Μάξιμος δὲ ὁ
 τύραννος θέλων τὸ τοῦ τυράννου ἄτιμον ὄνομα ἐκδίσασθαι καὶ νόμιμον ἑαυτὸν
 ἐπιδείξασθαι βασιλεῖα γράμματα ἐκπέμφας τὸ ἀσεβὲς ἐπιχείρημα τῆς Ἰουστίνης
 ἀπεργάζετο καὶ τὸ πολεμῆσθαι τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν κατάστασιν τῆς
 καθολικῆς ἐκκλησίας ἀνατρέπεσθαι ἀπηγόρευεν, καὶ οὕτω πλησιάζειν ταῖς Ἰταλίαις
 ἤρξατο. τοῦτο δὲ Ἰουστὶνα μαθοῦσα τοῦ τε πολεμίου ἔμα καὶ τῆς συνειδήσεως
 τῆς ἀσεβοῦς ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τῆς εἰς φηγὴν τραπέισα πρώτη τὴν ἐξορίαν ἐκλήρωσατο,
 ἢν τοῖς ἱεροῦσιν ἠτοίμασεν (p. 465 Mur.).

Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τελετηράσεως, Θεοδοσίος διὰ τὴν πίστιν
 τῆς βασιλείας, τῆς χρηστότητος καὶ τῶν εἰρηγεσιῶν Γρατιανοῦ μεινήμενος εἰς
 ἄμνησαν πάσας τῆς ἀνατολῆς δυνάμεις ἐξήξας ἐξεδίκησε τὸ δίκαιον αἷμα καὶ τὸν
 Ὀυαλεντινιανὸν ἀπεκατέστησεν ἐπὶ τὴν βασιλείαν ἐκβαλὼν τὴν τυραννίδα. αὐτὸς
 δὲ μετὰ ταῦτα εἰσελθὼν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ θριαμβεύσας τὴν νίκην εἰς τὴν ἰδίαν
 βασιλείαν ἐπαγγέθηεν (p. 467 Mur.). τοῦτο τὸ ἀγαθὸν φθονήσας ὁ μισόκαλος δαί-
 μον ὄμῳν τι καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων παρεσκεύασε γενέσθαι (p. 475 Mur.).

exorta quidam ex militaribus vir impetu fuisset populi furentis extinctus, repentini nuntii atrocitate succensus ad ludos circenses invitari populum eique ex inproviso circumfundi milites atque obruncare passim, quisque occurrisset, gladio iubet et vindictam dare non crimini, sed furori. ob hoc cum a sacerdotibus Italiae argueretur, agnovit delictum culpamque cum lacrimis professus publicam paenitentiam in conspectu totius ecclesiae exegit et in hoc sibi tempus adscriptum absque regali fastidio patienter implevit. quibus omnibus illud quoque mirabiliter adiecit: lege sanxit in posterum, ut sententiae principum super animadversione prolatae in diem tricensimum ab executoribus differrentur, quo locus misericordiae vel, si res tulisset, paenitentiae non periret.

Igitur ad orientem regressus ibique, ut ab exordio principatus sui, summa cura summoque studio pulsus haereticis ecclesias catholicis tradere idque ea moderatione agere, ut ultione contempta tantum catholicis de ecclesiarum restitutione consuleret, quo fides recta absque praedicationis impedimento proficeret, communem se praebere erga sacerdotes dei. fide, religione et munificentia cunctis regium animum exhibere. accessu facilis et absque imperiali fastu ad conloquium se humilibus praebere, hortatu eius et largitionibus ecclesiae plurimis locis ornatae satis magnificeque constructae, praestare multa poscentibus, sed frequentius ultro offerre. idolorum cultus, qui Constantini institutione et deinceps negligi et destrui coeptus fuerat, eodem imperante conlapsus est. pro quibus in tantum deo carus fuit, ut speciale ei munus contulerit divina provi-

LNPF

1 *inter* fuisset et populi haec *interponit* L: senioribus ita repperi dicitur eum comitem inl. uirum fuisse nomine Butteridum, pro cuius infaustum necem totum conspiravit, ut mors ipsius in exitio ciuitatis vindicaretur, nam propter aurigam qui serum ipsius stuprauerat hoc facinus commissum (-su L¹) est. *Rem narrat Sozomenus* 7, 25 (inde *Theophanes* p. 72, 22 de Boor): Βουθερίζον τοῦ ἡγουμένου τότε τῶν παρ' Ἰλλυριοῦς στρατιωτῶν ἠνίοχος τὸν οὐνόχορον αἰσχρῶς ἰδὼν ἐπέφρασε καὶ συλληφθεὶς ἐν φρουρᾷ ἦν ἐπίσημον δι' ἰπποδρομίας ἐπιτελεῖσθαι μελλούσης ὡς ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἀγωνίαν ὁ Θεσσαλονικέων δῆμος ἐζήτει ἀφίεσθαι. ὡς δ' οὐδὲν ἤνευεν, εἰς χαλεπὴν κατέστη στάσιν καὶ τελευτῶν τὸν Βουθερίζον ἀνεῖλε. Inde *Nicéphorus Callistus* 12, 40: apud Latinos auctores haec narratio non videtur reperiri | **2** circensis P | **3** obruncas F¹ | **4** occurrisse L¹ | gladio om. P | **5** a om. L¹ | **7** in, LPF ad N fastigio] LPF² fastidio NF¹ | **9** leges L² | animaduersionem L | **10** differantur N differentur L¹ | **13** ecclesiis F | catholicas N | **14** ea om. N | **16** proficere L¹ | **17** et om. L¹ | **18** humiliabat N | **19** ordinatae F

sententia. etenim in Thebaidae partibus monachum quendam Iohannem nomine spiritu profetico replevit, cuius monitis atque responsis pacem retinere an bellum gerere esset melius, sciscitabatur.

Interea apud Laodiciam Syriae ante id tempus Apollinaris episcopus, 20
vir sane in ceteris instructus, sed dum contentionis vitio nimius agitur et adversum omne, quod quisque dixerat, ire obvius delectatur, iactatione ingenii male fortis, haeresim ex contentione generavit, adserens solum corpus, non etiam animam a domino in dispensatione susceptum. in quo cum evidentibus euangelii testimoniis urgeretur, quibus ipse dominus et
10 salvator habere se animam profitetur et ponere eam quando vult et iterum adsumere eam, quamque turbatam et tristem dicit esse usque ad mortem, vertit se post, et ne ex toto vinci videretur, ait, eum habuisse quidem animam, sed non ex ea parte, qua rationabilis est, sed ex ea solum, qua vivificat corpus. ad supplementum vero rationabilis partis
15 ipsum verbum dei fuisse perhibebat. quae adsertio primo in urbe Roma a Damaso et Petro Alexandrino episcopo concilio congregato tali sententia depulsa est, ut decernerent, si quis filium dei, qui sicut vere deus, ita et vere homo fuit, vel humanitatis aliquid vel deitatis minus diceret habuisse, alienus ab ecclesia iudicaretur. quae sententia et apud
20 Alexandriam confirmata est et apud Constantinopolim decreto concilii ex illo Apollinaristae ab ecclesia declinantes et episcopos sibi suae partis et dogmata propria ecclesiasque defendunt.

Igitur in urbe Roma post Damasum Siricius ecclesiae suscepit sacer- 21
dotium. apud Alexandriam vero defuncto Petro Timotheus et post hunc
25 Theofilus, in Hierusolymis autem post Cyrillum Iohannes apostolicas reparant sedes. apud Antiochiam vero defuncto Meletio substituitur Flavianus, sed quod Paulinus adhuc supererat, qui in catholicorum semper societate permanserat, multa ibi iurgia et multae controversiae saepe commotae, nec tamen summa vi nitentibus aliis et aliis obnitentibus
30 ipsisque in hoc elementis terrae marisque fatigatis potuit aliquando pacis ullus obtineri modus, cum utique fidei iam nulla videretur subesse discordia. hoc idem apud Tyrum fuit. ubi cum Diodorus, unus sane

7—15 Socrat. 2, 46, 9—11 — 11/12 Matth. 26, 38. Marc. 14, 34

L.N.P.F.

1 iohannem *L* 3 gerere regeret *N* | esse *P* | 4 id | *N* idem *LPF*
apollinaris *F* | episcopus *om.* *F*¹ | 6 omnem *L* | iactationem *L* | 7 solum *om.* *F*¹ | 10 vult | *LPF* nollet *N* 15 fuisset *L*¹ | prima *N*
23 siricius *L*¹ 24 apud al. uero *om.* *N* | 26 reparat *L*²*P*²*F* | 28 ibique
*F*¹ | 29 30 obtinentibus *L* | 30 in *om.* *P*¹ | 32 diodus *N*

ex antiquis catholicis vir et temptationum documentis probatus, cum Athanasii testimonio a confessoribus esset episcopus factus, modestia eius contempta alius a Meletii partibus ordinatur. sed et in multis aliis urbibus orientis huiusmodi confusiones contentio genuit sacerdotum. 5 apud Constantinopolim vero Nectarius ex praetore urbano catechumenus et nuper baptisma consecutus sacerdotium suscepit.

Interea apud Alexandriam novi motus et contra temporum fidem 22 adversum ecclesiam concitantur ex occasione huiuscemodi oborti. basilica quaedam publici operis vetusta et admodum neglecta fuit, quam Constantius imperator donasse episcopis perfidiam suam praedicantibus ferebatur, quae longa incuria nihil validum praeter parietes habebat. visum est episcopo, qui per idem tempus gubernabat ecclesiam, hanc ab imperatore deoscere, ut crescentibus fidelium populis orationum quoque crescerent domus. quamque cum acceptam vellet excolere, reperta in 15 loco sunt antra quaedam latentia et terrae defossa latrocinii et sceleribus magis quam caerimoniis apta. igitur gentiles, qui reteggi criminum suorum latebras et flagitiorum cavernas viderent, non ferentes operata tot saeculis mala et tenebris obiecta reserari, velut draconum calice potato insanire omnes ac palam furere ceperunt. nec vocibus iam et 20 seditionibus, ut solebant, sed manu ferroque decertare nituntur, crebros conflictus agere in plateis belloque aperto uterque populus inter se coire. at nostri numero et potentia multo plures, sed modestia religionis minus feroces erant. ex quo frequenter nostrorum plurimis vulneratis, aliquantis etiam interfectis ad templum quasi ad arcem quandam 25 refugiebant. quo nonnullos ex Christianis captos secum abducentes accensis aris immolare cogebant, renitentes novis et exquisitis suppliciis excruciatos necabant, alios patibulis adfigentes, alios confractis cruribus in speluncas praecipitantes, quas ob sacrificiorum sanguinem ceterasque impuritates delubri recipiendas vetustas curiosa construxerat. verum haec 30 per dies singulos primo cum metu, dein cum fiducia et desperatione

23—S. 1026, 27 Soz. 7, 15, 3—8

LNPF

1 uir] *LNPF* uiris *P*² om. *P*¹ | cum delent *edd.* | 2 modesta *N*¹
 3 melitii *L*¹ | aliis om. *P*² | 4 confusionis *F*¹ | 7 temporum om. *F*¹ |
 8 aduersus ecclesias *L* | 12 episcopum *N* | ecclesia *L*¹ | 14 cr. domus] domus (domos *P*¹) cr. *P* | quamque] *LPF* quam *N* | acceptum *L*¹
 17 opera *L* | 18 calicem *L* | 20 manus *L* | 21 conflictos *NPF*¹
 22 sed] et *N* | 25 refugabant *F*¹ | 27 negabant *N* | adfligentes *LP*
 | cruribus] *LF* cruris *NP* | 29 delubri] a delubri *N* | 30 sing. dies *F*
 dein] *L*¹*NP*² deinde *L*²*P*¹ deim *F*

Eusebius II.

gressu nigro intra templum clusi raptu et praeda vivere. ad po-
 stulatum grassantes in sanguinem civium duces sceleris et audaciae suae
 delabant Olympum quendam nomine et habitu solo filosofum, quo ante-
 signano necem defenderent et tyrannidem tenerent. at hi, quibus
 Romanorum legum custodia irisque dicendi cura permissa est, cognitis
 quae gesta fuerant, turbati atque perterriti ad templum convolant, causas
 audaciae percontantur, et quid sibi vellet ille concursus, in quo cum
 tanto scelere ante aras sanguis civium funderetur, inquirunt, sed illi
 clamorem reddebant, missis tamen ad eos nuntiis de Romani imperii
 potestate, de vindicta legum et de his, quae talia solerent subsequi,
 commonebant, cumque loci munitio nihil adversum vesana molientes
 agi nisi vi maiore sineret, res gesta ad imperatorem referretur, ille, qui
 ingenua mentis elementia errantes mallet emendare quam perdere,
 describit illorum quidem vindictam, quos ante aras sanguis fusus mar-
 tyres fecit, non esse posendam, in quibus dolorem interitus superaverit
 gloria meritorum: de cetero vero malorum causas radicesque discordiae,
 quae pro simulacrorum defensione veniebant, penitus debere succidi,
 quibus exterminatis etiam bellorum causa pariter conquiesceret. cumque
 haec scripta venissent et velut post indutias parvi temporis ad audiendum
 uterque populus convenisset ad templum, statim ut prima epistolulae
 pagina reserata est, in cuius exordio vana gentilium superstitio culpa-
 batur, clamor a nostris immensus ad tollitur, stupor ac pavor gentilium
 populos invadit, latebras unusquisque quaerere, angustos fugae calles
 rimari aut nostris se latenter immergere, ut ab omnibus, qui aderant,
 nosceretur dei praesentia populo suo audaciam tribuente furorem dae-
 monis, qui in illis prius debacchatus fuerat, effugatum.

Serapis apud Alexandriam templum auditum quidem omnibus puto, 23
 plerisque vero etiam notum. locus est non natura, sed manu et
 constructione per centum aut eo amplius gradus in sublime suspensus,
 quadratis et ingentibus spatiis omni ex parte distentus, cuncta vero.

LXPF

1 clausi P rapto LNF | 3 habitu N | 34 antesigno F¹ | 4 hii
 P | 5 romanarum edd. | est om. P | 6 convolunt F¹ | 9 uo...bus L¹
 11 quae qui L² | 13 ni illi L¹ | 17 discordiae N | 18 succedi N
 19 conquiescit LNP | conquiescit P²F¹ | 21 epistula F | 25 se, si N
 hominibus F¹ | 26 nosceretur LPN | agnosceretur F | 26 tribuentem L |
 27 dilaceratum N | dilaceratus L¹ | dilaceratus L² | debacchatus P | 29 notus N
 30 sublimis N | 31 quadrages N

quoad summum pavementorum evadatur, opere forniceo constructa, quae inmissis desuper luminaribus et occultis adytibus invicem in semet distinctis usum diversis ministeriis et clandestinis officiis exhibebant. iam vero in superioribus extrema totius ambitus spatia occupant exedrae
 5 et pastoforia domusque in excelsum porrectae, in quibus vel aeditui vel hi, quos appellabant *ἀγνεύοντας*, id est, qui se castificant, commanere soliti erant. porticus quoque post haec omnem ambitum quadratis ordinibus distinctae intrinsecus circumibant. in medio totius spatii aedes erat pretiosis edita columnis et marmoris saxo extrinsecus ample
 10 magnificeque constructa. in hac simulacrum Serapis ita erat vastum. ut dextera unum parietem, alterum laeva perstringeret, quod monstrum ex omnibus generibus metallorum lignorumque compositum ferebatur. interiores delubri parietes lamminis primo aureis vestiti, super has argenteis, ad postremum aereis habebantur, quae munimento pretiosioribus
 15 metallis forent. erant etiam quaedam ad stuporem admirationemque videntium dolis et arte composita. fenestra perexigua ab ortu solis ita erat aptata, ut die, qua institutum fuerat simulacrum solis ad Serapem salutandum intro ferri, diligenter temporibus observatis ingrediente simulacro radius solis per eandem fenestram directus os et labra Serapis
 20 inlustraret, ita ut inspectante populo osculo salutatus Serapis videretur a sole. erat et aliud fraudis genus huiusmodi. natura lapidis magnetis huius virtutis esse perhibetur, ut ad se rapiat et adtrahat ferrum.

LNPF

1 quod ad *L* | deuadatur *L*¹ leuadantur *L*² | 2 inmissis *LPF* immensis *N* | 3 clandestinis *N* | 4 uero *om. P*¹ | 5 pastoforia *F*¹ | 6 hii *P*
 ΑΓΝΕΥΟΝΤΕΣ *L*² ΑΙΝΕΥΟΝΤΕΣ *NP* ΑΤΙΝΕΥΟres *F inc. L*¹ | commonere *N* | 7 solliciti *F*¹ | 10 serapim *F*¹ | 11 dexteram *L*¹ | unam p. alteram *F* | 13 interioris *F* | 14 habebatur *N* | 15 ad imitationemque *N* | 17 erant *N* | instutum *L*¹ | serapen *L*¹ | 18 ingredients *N* | 19 radio *F* | 20 inlustrare *L*¹ | serapes *N* | 21 natura *om. F*¹ | lapis *LP* lapsi *F* | magnetis *NP* | 22 huius] huiusmodi *L*^o uirtus *F* | ad] a *N*

Τούτου γὰρ ἦν ἐπ' Ἀλεξάνδρον πισθεὶς παμμεγέθης καὶ ἐπὶ ζόντων πολυτιμῶν καὶ μαρμάρων ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν πάντα λαμπρῶς κεκοσμημένους ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ναοῦ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐπήραγε μέγα καὶ φοβερόν. ὥστε τῆ μὲν δεξιᾷ χειρὶ ἕνα τοῖχον, τῆ δὲ ἀριστερᾷ τὸν ἕτερον συνέχειν. ὕπερ τερας ἀπὸ παντὸς γένους καὶ ὕλης καὶ ξύλου κατασκευάστο. οἱ δὲ τοῖχοι τοῦ ἐνδοτέου ναοῦ ἀπὸ χρυσῶν πετίλων καὶ ἀργυρῶν ἦσαν ἐνδεδιμένοι. ἐν ᾧ πλῆθος εἶδος ἕτερον ἐτίγγατε κατονομασίας τοιοῦτον. ἄθος τίς ἐστὶ μαγνήτις λεγόμενος. δι' ἔχει φυσικῆν ἐέργειαν ἔλκειν πρὸς ἑαυτὸν τὸν σίδηρον. ζόντων οὖν κατασκευ-

signum solis ad hoc ipsum ex ferro subtilissimo manu artificis fuerat
 fabricatum, ut lapis, cuius naturam ferrum ad se trahere diximus, desuper
 in laquearibus fixus, cum temperate sub ipso ad libram fuisset positum
 simulacrum, vi naturali ad se raperet ferrum, adsurrexisse populo
 5 simulacrum et in aere pendere videretur. et ne hoc lapsu propro pro-
 deretur. ministri fallaciae surrexit, aiebant, sol, ut valedicens Serapi
 discedat ad propria. sed et multa alia decipiendi causa a veteribus in
 loco fuerant constructa, quae nunc longum est enumerare per singula,
 verum ut dicere coeperamus, rescripto recitato parati quidem erant
 10 nostrorum populi ad subvertendum erroris auctorem, persuasio tamen
 quaedam ab ipsis gentilibus fuerat dispersa, quod, si humana manus
 simulacrum illud contigisset, terra dehiscens ilico solveretur in chaos
 caelumque repente rueret in praecipitium. quae res paululum stuporem quen-
 dam populis dabat, cum ecce unus ex militibus fide quam armis magis
 15 munitus correptam bipennem insurgens omni nisu maxillae veteratoris
 inludit. clamor adtollitur utrorumque populorum, neque tamen aut
 caelum ruit aut terra descendit. inde iterum atque iterum repetens,
 putris ligni fumosum genium caedit, quodque deiectum, igni adhibito
 tam facile quam lignum aridum conflagravit. post hoc revulsum
 20 cervicibus et depresso modio trahitur caput, tum pedes aliaque membra
 caesa securibus et rapta funibus distrahuntur, ac per singula loca mem-
 bratim in conspectu cultricis Alexandriae senex veterosus exurit. ad
 ultimum truncus qui superfuerat in amphitheatro concrematur vanaeque

LNPF

1 signum] *LPF* s. nero *N* | artificei *N* | 2 natura *Pcorr* | 3 fixum
P | cum temperate] contemperate *L* | ipso] *LPF* ipso radio *N* | 6 aie-
 bat *F* | valedicen *L*¹ | 6/7 serapi discedat ad propria] serat *L*¹ | 9 qui-
 dam *F* | 11 gentibus *L* | 12 soluetur *F*¹ | 13/14 quandam *L*¹ |
 14 dabant *N* | 15 inueteratoris *P* | 16 utrumque *N* | 16/17 aut caelum]
 ut e. *F*¹ | 17 descendit] desedit *Vallarsius* | 18 lignis *L*¹ | g(a)enium
libri genu editio *Antverpiensis a. 1548* | cadit *P* | quoque *L* | 20 et om.
F | depressum *NFP*² depraesum *LP*¹ | modio om. *F*¹ | 21 caesas *N* |
 funditus *P* | 22 ueterosus *P* | 23 amphitheato *L*¹

ἕσταντες ἐκ χαλκοῦ οὐ μέγα καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ σίδηρον ἔδοθεν καθελώσαντες, τὸν
 λίθον τοῦτον ἐν τοῖς φανόμεσις ἔρωθεν τῆς στήλης ἔπηξαν ἀπὸ διαμέτρου. τὸ
 δὲ ἐπὶ τῆς φασίης βίας ἀνεκτόμενον τοῦ λίθου μετέωρον γὰρ ἐκρέματο διὰ πολλὴν
 μηχανὴν καὶ τέγγιν ἐκρετέτο μύσων ἐδάφους καὶ ὀρόφου θανατούμενον καὶ μὴ
 παντελῶς κατασπόμενον (p. 482 Mur.).

superstitionis et erroris antiqui Serapis hic finis fuit. de cuius origine diversa fertur opinio paganorum. alii Iovem putant, cuius capiti modius

L N P F

1 et erroris] terroris L ac terroris P | 2 capitis N

Περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος*) οὗ καθέτελε Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος σὺν τῷ ξοάνῳ αὐτοῦ· τοῦτον οἱ μὲν Δία ἔφασκον εἶναι, οἱ δὲ τὸν Νεῖλον διὰ τὸ

*) In der ersten Recension des Georgius (cod. Coisl. 305), in welcher alle obigen Rufinus-Excerpte fehlen, findet sich über das Serapeum der folgende Bericht: 'Ὁ τοῖνυν ἐκεῖνος ναὸς ἐπ' Ἀλεξάνδρον κτισθεὶς καὶ παμμεγέθης ἐπάρχων καὶ ἀπὸ κίωνων πολιτιμῶτων καὶ μαρμάρων ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν πᾶν λαμπρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ (sic) κεκαλλωπισμένος, ἐν τῷ μέσῳ τὸ ἄγαλμα τοῦ Σεράπιδος ἦν μέγα καὶ φοβερόν, ὥστε τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ ἓνα τοῖχον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὸν ἄλλον σινέχειν, ὕπερ τέρας ἀπὸ παντὸς γένους ὕλης καὶ ξύλου κατασκευάστω. οἱ δὲ τοῖχοι τοῦ ἔνδοσάτου ναοῦ ἀπὸ χρυσῶν ἦσαν ἐνδεδυμένοι καὶ ἀργυρῶν πετάλων. ἐν ᾧ πλάνης εἶδος ἔτερον ἐτύγχανε κακοουργίας τοιοῦτον· λίθος γάρ τις ἐστὶ μαγνήτης λεγόμενος, ὃς ἔχει φυσικὴν ἐνέργειαν ἕλκειν πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀρπάζειν τὸν σίδηρον. ξοάνον λοιπὸν κατασκευάσαντες χαλκῶν οὐ μέγα καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ σίδηρον ἔνδοθεν καθήλωσαντες τὸν λίθον τοῦτον ἐν τοῖς φαντώμασιν ἦνω τῆς στέγης ἔπηξαν ἀπὸ διαμέτρον. τὸ δὲ ὑπὸ τῆς φυσικῆς βίας ἀνεκτόμενον τοῦ λίθου, μετέωρον γὰρ ἐκρέματο διὰ πολλὴν μηχανὴν καὶ τέχνην, ἐκρατεῖτο μέσον ἐδάφους καὶ ὀρόφου θαυμαζόμενον καὶ μὴ παντελῶς κατασπώμενον. — Dann fährt er fort: οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλῶν πλείονα δαιμονιώδη καὶ φαντασίας εἶδη (1. φαντασιώδη) πρὸς ἀπάτην καὶ ἀπόλειαν τῶν ἀνθρώπων ἐπενόησαν οἱ ὄντες ἀπατεῶνες καὶ σοφισταὶ καὶ ἐφευρεταὶ τῆς κακίας καὶ μαθηταὶ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου δαίμονος. οἷγε πάλιν τοὺς τῇ κατ' αὐτοὺς πλάνῃ δεδολωμένους ἐκδειματοῦντες ἀγροτικὰς τινὰς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν σαταυικὰς μυθολογίας καὶ τερατολογίας ἔφασκον πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ Σεράπιδος, ὅτι περ, εἰ συμβῇ αὐτὸν καταπεσεῖν, ὁ μὲν οὐρανὸς εἰς γῆν συγκατασπασθήσεται καὶ ὁ ἥλιος αὐτίκα σκεσθήσεται, ἡ δὲ γῆ διχασθεῖσα πάντως εἰς χάος κατενεχθήσεται. ἀλλὰ γε τὰς μυθολογίας ταύτας καὶ ψευδηγόρους ἔρεσχελίαις ὁ πάπας Θεόφιλος ὡς χρυσῶν κωθονόμισματι καὶ μορμολύκναια παραγωγονισάμενος διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ παρωσιόμενος ἀξίναις τοῦτον ὡς ἐν δορυφῷ ξύλον καὶ πέλνῃ συγκόμην ἐν πρὸι κατέφλεξεν ἐνώπιον τῶν ἀθέων, καὶ οὔτε ὁ οὐρανὸς οὔτε ὁ ἥλιος οὔτε μὴν ἡ γῆ συγκατασπασθήσεται καὶ συνερράγησεν ἢ συναπόλοιντο κατὰ τὴν ἀπόνοιαν τῶν ἀνοσιῶν δαιμονιώδη χορημολογίαν καὶ φληναφίαν. τὸ δὲ γε θάτερον μετέωρον ξοάνον ὁ μέγας δι' ἐγγῆς κατέσπασε Σπυρίδων, καὶ οὕτω διὰ τῶν δύο τοῦτων πατέρων ἐλλεγχτα σαφέστατα μᾶλα εἰκότως ἡ θρησκεία καὶ δεσφεία τῶν κτισματολατρῶντων καὶ ἕλεινῶς φενακίζομένων.

inopiosius vel eam mensura modoque cuncta indicet moderari vel vitam mortalibus frugum largitate praebere. alii virtutem Nili fluminis, cum Aegyptus opibus et fecunditate pascatur, quidam in honorem nostri Iosephi formidum perhibent simulacram ob dimensionem frumenti, qua famis tempore subvenit Aegyptiis. alii repertum in historiis Graecorum veteribus fuisse Apin quendam patrem familias seu regem in Aegypto Memphis positum, cum famis tempore frumenta apud Alexandriam defecissent, ex proprio adfatim civibus alimenta praebuisse. quo defuncto in honorem eius instituerint apud Memphis templum, in quo hoc quasi indicium optimi agriculae nutritur habens quaedam coloris insignia. qui ex nomine eius Apis appelletur, soron vero, id est sepulchrum, in quo corpus eius inerat, Alexandriam deduxerint, et soron Apis primo ex compositione Sorapin, post vero per corruptionem Serapin nominarint. quid verum sit aut nihil omnino de his, deus viderit. sed 15 ad inceptum redeamus.

Post haec capite ipso idolotriae defecto, studiis vigilantissimi 24 sacerdotis quaecumque fuerant per totam Alexandriam portenta potius quam simulacra pari exitu et simili dedecore publicantur. horret animus dicere, qui miseris mortalibus laquei a daemonibus praeparati sunt, quae funera, quae scelera in illis, quae dicebant adyta, tegebantur, quot ibi infantum capita desecta inauratis labris inventa sunt, quot miserorum cruciabiles mortes depictae. quae cum proderentur in lucem ac sub

LXPF

I eua qui *Moumseo* indicent P | 3 honore P | 10 nos L¹N | 10 11 colori signia L¹ | 11 appellatur L¹ | 12 deduxerit F¹ | 13 sarania LF soripin P serapini N | corruptio N | serapin LP | 14 nominarunt L¹NPF | aut L¹F aut si L¹N om. P | deus om. L¹ | 15 uideamus N | 16 defectos L¹ | uigilantisime F | 17 fuerat N fuerunt L¹ | portentam N | 20 adyta LF adita N adista P | 21 desecta om. P

τὸν νόμον ἔχει ἐν τῇ χειρὶ καὶ τὸν αἶχρον ἔχει τὸ τοῦ ὕδατος μέτρον, ἄλλοι δὲ τὸν ἑκείνου Ἰωσήφ. ἴτινος δὲ ἄνω τὰς χειρὶν ἐνθρονον εἰσορον εἰδὼν θεοῦ ἐν Μίμηθι πόλει τῆς Αἰγύπτου. λιμοῦ δὲ γενομένου τοῖς Αἰγυπτίοις αὐτίκας ἐξ τῶν ἰδίων τροφῆν παρέσχεν. τελευτηζόντι δὲ αὐτῷ νόον ἐπέταξεν, ἐν ᾧ καιρῷ θεὸς ἐπέταξε σιμῶνιν γένον τὸν γενομένου καὶ τινα ἔχει ἐν τῇ χειρὶ ἐπίσημα. ὅτι ἐξ τῆς προσηγορίας αὐτοῦ καὶ εἰς τὸς Ἄπιδας ἐκείνου. ἔην δὲ ὄνομα τοῦ Ἄπιδος, ἐν ᾧ τὸ σῶμα ἔκειτο αὐτοῦ, ἐν Αἰγυπτίῳ μετέβη καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ τοῦ Ἄπιδος σιθρονον ὄνομα πεποιυζότες καί τινος εἰς τὴν Σύραειν, αἱ δὲ καὶ τὴν τῆς Σέραιων p. 482 Mur. .

auras prolata ferrentur, licet confusione ipsa gentiles et pudore diffu-
 gerent, tamen si qui adesse potuit, mirabatur tot saeculis se illis tam
 nefariis et tam pudendis fraudibus inretitum. unde et plurimi ex his
 condemnato errore et scelere deprehenso fidem Christi et cultum verae
 5 religionis amplexi sunt. nam, ut omittam cetera flagitia, quae in aliis
 locis, vi necatis parvulis despiciatisque ob fibrarum inspectionem virgini-
 bus, gerebantur, unum solummodo, quod in templo Saturni geri ad
 omnium venit conscientiam, memorabo, ex quo etiam cetera, quae omisi-
 mus, penduntur.

10 Sacerdos erat apud eos Saturni Tyrannus nomine. hic quasi ex 25
 responso numinis adorantibus in templo nobilibus quibusque et primariis
 viris, quorum sibi matronae ad libidinem placuissent, dicebat Saturnum
 sibi praecepisse, ut uxor sua pernoctaret in templo. tum is qui audierat
 gaudens, quod uxor sua dignatione numinis vocaretur, exornatam com-
 15 ptius, insuper et donariis onustam, ne vacua scilicet repudiaretur, con-
 iugem mittebat ad templum. in conspectu omnium conclusa intrinsecus
 matrona Tyrannus clausis ianuis et traditis clavibus discedebat, deinde
 facto silentio per occultos et subterraneos aditus intra ipsum Saturni
 simulacrum patulis erepebat cavernis — erat autem simulacrum illud a
 20 tergo exesum et parieti diligenter adnexum — ardentibusque intra aedem
 luminibus intentae supplicantisque mulieri vocem subito per simulacrum
 aeris concavi proferebat, ita ut pavore et gaudio infelix mulier trepidaret,
 quod dignam se tanti numinis putaret adloquio. posteaquam quae
 libitum fuerat vel ad consternationem maiorem vel ad libidinis incita-
 25 mentum disseruisset numen impurum, arte quadam lineolis obductis
 repente lumina extinguebantur universa. tum descendens obstupefactae
 et costernatae mulierculae adulterii fucum profanis commentationibus
 inferebat. haec cum per omnes miserorum matronas multo iam tempore
 gererentur, accidit quandam pudicae mentis feminam horruisse facinus
 30 et adtentius designantem cognovisse vocem Tyranni ac domum regressam

LNPF

1 aures *F*¹ | 3 pudentis *N* | 5 6 aliis locis ut alii socii sui *N*
 6 depiscatisque *L* dispiscatisque *P* | 7 quo *P* gerebatur *L*¹ | 9 perpen-
 datur *N* | 11 nominis *NP*¹ | 13 sibi *om.* *PF* | ut *om.* *F*¹ | 19 ere-
 pebat] *N* eripebat *F* erebat *P*¹ herebat *P*² | 19 illum *N* | 20 exesum *L*¹
 | parietem (*sic*) *L*² | aedem eadem *NP* | 22 concuii *N* | 23 digna *N*
 | nominis *NP*¹ | quae] *LPF* uero quae *N* | 24 maiorum *F* | 25 nomen
NP | artem *L*¹ | liniolis *P* | 26 tunc *P* | obstufactae *L*¹ | 25 con-
 sternitatae *P* consterne *F*¹ consternane *F*² | 29 accedit *N* | 30 designante
F | regressa *LP*

viro de fraude sceleris indicasse. ille de iniuria coniugis, immo potius sua ardentius inflammatus inscriptum Tyrannum ad tormenta deducit. quo convicto atque confesso caecisque fraudibus revelatis pudor omnes et dedecus paganorum pervaserat domos, adulteris matribus, incertis patribus, liberis spuris deprehensis. quibus divulgatis et proditis raptim cum simulacris et aedibus excidebantur et crimina.

Iam vero Canopi quis enumeret superstitiosa flagitia? ubi praetextu sacerdotaliū litterarum, ita etenim appellant antiquas Aegyptiorum litteras, magicæ artis erat paene publica schola. quem locum vel fontem quendam atque originem daemonum in tantum venerabantur pagani, ut multo ibi maior celebritas quam apud Alexandriam haberetur. sed de huius quoque monstri errore, cuiusmodi originem tradant, absurdum non erit paucis exponere. ferunt aliquando Chaldaeos ignem deum suum circumferentes cum omnium provinciarum diis habuisse conflictum, quo scilicet qui vicisset, hic esse deus ab omnibus crederetur. reliquarum provinciarum dii aeris aut auri argentive aut ligni vel lapidis vel ex quacumque materia constabant, quæ per ignem procul dubio corrumperetur. ex quo fiebat, ut ignis locis omnibus optineret. hæc cum audisset Canopi sacerdos, callidum quiddam excogitavit. hydriæ fieri solent in Aegypti partibus fictiles, undique crebris et minutis admodum foraminibus patulae, quibus turbida aqua desudans

LNPF

3 cofesso L | 5 spurgis F | deulgatis NP | 6 exodebantur L¹ | 7 enumerit P enumerat F | praetexto libri | 10 aquae L¹ | uenerebantur N | 11 maior] meour (sic) N | 12 huiusmodi F | 14 dis L | 15 esset N | 16 di N | aut auri] auri P auri aut L¹ | argentique F | 18 corrumperentur F | ex] et ex F | 19 callidam P | quidam N | 20 solent] solem N | 21 patalae N | turpida N

Ἐν δὲ τῷ Κανόπῳ μᾶλλον τῆς ἄλλης Αἰγύπτου κατειδόλω ὄντι φασὶ τέρας
 τὸ εἶναι τοιοῦτον. κατὰ Χαλδαίους τὸν ὄμιον θεόν, ὅπερ ἐστὶ τὸ πῦρ, ἀποσειμένοντες
 πενταγῶν περιέμερον, ὥστε τοῖς θεοῖς πρὸς τὸν ἐπιλαχίων συμβεβλημένοι καὶ
 τὸν νικῶντα ἐξεῖνον παρὰ πάντων νομιζέσθαι θεόν. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἐπιλαχίων
 οἱ θεοὶ ἢ ἀπὸ χαλκοῦ ἢ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ ξύλου ἢ λίθου ἢ ἄλλης τοιαύτης
 ὕλης ἰδομένοι ἐτέγγον, ἢ δὲ τοιαύτη ὕλη ἀναμειβόμενος εἰχεροῦς διὰ τοῦ πυρός
 ἐφθίγετο, ὥστε πενταγῶν τὸ πῦρ ἀναγκαίως νικῶν. τοῦτο ἀκηχοῦς ὁ τοῦ
 Κανόπου ἱερεὺς πενοτογῶν τι τοιοῦτον ἐνεθυμήθη. ἰδοῖα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς
 Αἰγύπτου εἰδοθεῖσι γίνεσθαι ἀσπράζειν τρήσεις ἔχουσαι λεπτὰς σινεχεῖς, ὥστε διὰ
 τῶν τρήσεων ἐξεῖνον τὸ τεθρομένον ὄμιον διτλιζόμενον ἀποδίδοσθαι καθαρότερον.

defaecatior ac purior redditur. harum ille unam, cera foraminibus obturatis, desuper etiam variis coloribus pictam, aqua repletam statuit ut deum et excisum veteris simulacri, quod Menelai gubernatoris ferebatur, caput desuper positum diligenter aptavit. adsunt post haec
 5 Chaldaei, itur in conflictum, circa hydriam ignis accenditur, cera, qua foramina fuerant obturata, resolvitur, sudante hydria ignis extinguitur, sacerdotis fraude Canopus Chaldaeorum victor ostenditur. unde ipsum Canopi simulacrum pedibus perexiguus adtracto collo et quasi suggillato, ventre tumido in modum hydriae cum dorso aequaliter tereti formatur
 10 et ex hac persuasione velut deus victor omnium colebatur. sed fecerit haec fortasse aliquando Chaldaeis, nunc vero adventante sacerdote dei Theofilo nullus profuit sudor nec ceris fraus obtecta subvenit. vastata sunt omnia atque ad solum deducta.

Sed nihil gestum est, quod in squalorem verteret locum. flagitiorum
 15 tabernae ac veteriosa busta deiecta sunt, et veri dei templa ecclesiae celsae constructae. nam in Serapis sepulchro, profanis aedibus conplanatis, ex uno latere martyrium, ex altero consurgit ecclesia. causa autem martyrii construendi unde data sit, dignum arbitror memorare.

Iuliani temporibus velut relaxatis frenis efferbuit in omnem saevitiam
 20 feritas paganorum. ex quo accidit, ut apud Sabasten Palaestinae urbem

LPNF (deficit folio exciso 12 in theofilo)

1 dedicatio P | 3 menelai L¹ menlai P | gubernatores N | 5 igitur L²P inc. L¹ | qua] quibus N | 6 optaturata L¹ | 7 sacerdotes P | fraude superati P² | conapus F | 12 ceteris P | 15 tauernae N cauernae PL¹ cabernae L² | veteranos abustae P | 16 celsae om. NL | nam] nam et P | 16/17 conplantatis N | 17 martyrum N | causa] N occasio LP | 19 efferuet P | 20 accedit N apud] apoi N | sabasten¹ L²NP¹ sabesten L¹

ἐκ τούτων τῶν ἰδριῶν μίαν λαβὼν ὁ ἱερεὺς τοῦ Κανώπου καὶ τὰς τρήσεις ἐκείνας ἀποφράξας κηρῶ καὶ διαφόροις ζωγραφίσας χρώμασι, πληρώσας ὕδατος ἔστησεν ὡς θεὸν καὶ ἀποτεμὼν παλαιῶ ἀγάλματος τὴν κεφαλὴν, ὅπερ ἐλέγετο Μενελάου τινὸς κηβερονήτου γεγενῆσθαι. ἐπιελθὼς ἐπιθεὶς ἤρμησεν αὐτὴν τῷ ἀγάλματι. παρεγένοντο μετὰ ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι, ἀνήχθη περὶ τὴν ἰδριῶν τὸ πῦρ, καὶ ὁ κηρὸς, δι' οὗ αἱ τρήσεις ἐτίγγοντο πεφοραγμέναι, διελέετο. τῆς δὲ ἰδρίας ἰδρώσεως καὶ τὸ ὕδωρ διὰ τῶν τρήσεων ἐκκαλλοίσεως, ἐσβέννυτο τὸ πῦρ οὕτω τε τῇ πανουργίᾳ τοῦ ἱερέως ὁ Κανώπος τῶν Χαλδαίων νικητὴς ἀνεδείχθη καὶ ἀπὸ τότε λοιπὸν ὡς θεὸς πάντων νικητὴς ὁ Κανώπος ἐτιμᾶτο. νῦν δὲ παρεγενομένον Θεοφίλου τοῦ ἀρχιερέως τοῦ θεοῦ οὐδὲ εἰς ὠμίλησιν ἰδρώς οὐδὲ πανουργία τις ἀπὸ κηροῦ κατασκευασθεῖσα συνεβλάτετό τι αὐτοῖς, ἀλλὰ πάντα τὰ αὐτῶν ἐπορεύθη καὶ εἰς ἔδαφος κατηρέχθη (p. 485 Mur.).

molitorum Iordanis baptistae mente rabida et funestis manibus in-
 voluerunt, ossa dispergerent atque ea rursus collecta igni cremarent et
 sanctos cineres pulveri inmixtos per agros et rura dispergerent. sed
 illi providentia fretum est quosdam de Hierusolymis ex monasterio
 Egypti domini dei orationis illuc causa per idem tempus venisse. qui
 cum tantum nefas humanis quidem manibus, sed ferina mente fieri
 viderent, mori gratius habentes quam huiusmodi piaculo funestari,
 inter eos, qui ossa ad exurendum legebant, mixti, diligentius, in
 quatuor eos patiebatur, ac religiosius congregantes, furtim se vel
 stupentibus vel insanientibus subtraxere et ad religiosum patrem
 Philippum venerandas reliquias pertulere. ille supra se duceus tantum
 thesaurum propriis servare vigiliis, ad pontificem maximum tunc
 Athanasium hostiae immaculatae reliquias per Iulianum diaconum suum,
 post etiam Parentinae urbis episcopum mittit. quas ille susceptas
 paucis arbitris sub cavato sacrarii pariete inclusas profetico spiritu
 profuturas generationi posterae conservavit. quibus nunc deiectis et
 prostratis idololatriae vestigiis in aedibus quondam profanis aurea tecta
 constringent. sed post occasum Serapis, qui numquam vixerat, quae
 iam alterius daemonis stare delubra potuerunt? parum dixerim, si
 omnes, quae erant Alexandriae, per singulas paene columnas cuius-
 cumque daemonis aediculae incultae ceciderunt. sed per cunctas
 Aegypti urbes, per castella, per vicos, per omne rus, per ripas fluminis,
 per heremum quoque si qua fama vel potius busta repperiri potuerunt,
 instantia uniuscuiusque episcopi subruta et ad solum deducta sunt,
 ita ut rus denno culturae redleretur, quod iniuste fuerat daemonibus
 deputatum.

Sed et illud apud Alexandriam gestum est, quod etiam thoraces
 Serapis, qui per singulas quasque domos in parietibus, in ingressibus et
 postibus etiam ac fenestris erant, ita abscisi sunt omnes et abrasi, ut ne
 vestigium quidem usquam vel nominis appellatio aut ipsius aut cuius-

L NPF redit 15 in pariete

1 manibus N | 2 dispergerent N | igne P | 3 pulueris N | 5 idem
 crementum P | 6 manibus N | 7 gratius om. P^a | huiusmodi N¹ |
 8 exurendum N | mixti LP mixti et N | 13 athanasium P | 14 paren-
 tinae N palestinae LP | 15 in pariete redit F | 16 conservabit L² |
 18 sirapis P | 20 omnes] PF omnes paene N | quae erant] querant N |
 alexandria F | 20/21 cuiuscumque L¹ cuiuscum N | 21 incultae N infultae
 LPF | 23 uel] seu LP | repperire N | 24 eps F | obruta LF | ad
 F | 25 cultura F | redleretur F¹ | fuerit L | 28 in ingr.] ingr. P
 29 etiam ac] LF etiam N et P | abscissi F | 30 meminis F

libet alterius daemonis remaneret, sed pro his crucis dominicae signum unusquisque in postibus, in ingressibus, in fenestris, in parietibus columnisque depingeret. quod cum factum hi, qui superfuerant ex paganis, viderent, in recordationem rei magnae ex traditione sibi met
 5 antiquitus commendata venisse perhibentur. signum hoc nostrum dominicae crucis inter illas, quas dicunt hieraticas, id est sacerdotales litteras, habere Aegyptii dicuntur. velut unum ex ceteris litterarum quae apud illos sunt elementis. cuius litterae seu vocabuli hanc esse adserunt interpretationem: vita ventura. dicebant ergo hi, qui tunc admiratione
 10 rerum gestarum convertebantur ad fidem, ita sibi ab antiquis traditum, quod haec, quae nunc coluntur, tamdiu starent, quamdiu viderent signum istud venisse, in quo esset vita. unde accidit, ut magis hi, qui erant ex sacerdotibus vel ministris templorum, ad fidem converterentur, quam illi, quos errorum praestigiae et deceptionum machinae delectabant.

15 Sane quoniam moris erat in Aegypto, ut mensura ascendentis Nili 30 fluminis ad templum Serapis deferretur velut ad incrementi aquarum et inundationis auctorem, subverso eius simulacro ignique consumpto omnes simul negabant Serapin iniuriae memorem aquas ultra et affluentiam solitam largiturum. sed ut ostenderet deus non Serapin,
 20 qui multo erat Nilo posterior, sed se esse, qui aquas fluminis temporibus suis iuberet excrescere, tanta ex eo et deinceps fuit inundatio, quantum fuisse prius aetas nulla meminerat. et ideo ulna ipsa, id est aquae mensura, quam *πῆχυν* vocant, ad aquarum dominum in ecclesiam coepta deferri. sed ubi haec gesta religioso principi nuntiata sunt.
 25 extentis ad caelum palmis cum ingenti fertur exultatione dixisse:

L N P F

1 crucis *om.* *F*¹ | dominicae *L*¹ | 2 in ingr. in gr. *P* | 3 factum f. esset *L*¹ | 3 hii *P* | 5 acuenisse *F*¹ | 6 hieraticas] *LN* geraticas *F* hieroglicas *P* cf. *Socrates* 5, 17, 6 et *Sozomenus* 7, 15, 10 | 8 esse *om.* *P* | 9 uitam uenturam *P*^{corr} | hii *P* | 12 accedit *NP*¹ | 12 13 magis templorum *om.* *P*¹ | 12 hii *P*^{corr} | 14 praestigia *F* | deceptionem *N* | 16 defertur *N* | 18 serapi *N* | 19 affluentia *N* | solitam *LNF* insolitam *P* serapim *N* | 20 erant *N* | nilo] mnilo *L*¹ | esse] cessit *N* | 21 et deinceps] *LPF* deinceps] *N* | 22 memineret *F* | 23 poechin *LNF* ΠΑΚΗΙΝ *P* | ab *F* | acclesia *NP*^{corr} | 24 reggiōso *L*¹ | 25 palmas *F*¹

Ὅτι δὲ ταῦτα οὕτω γενεῖσθαι ἀπηγγέθη τῷ εὐσεβοῦσι τῷ βασιλεῖ, οὐ τὰ εἰδὼλα τῆς Αἰγύπτου καθήρεθη καὶ ἐξελθῆσαι ἀπ' αὐτῶν ἐξοδοποιήθησαν. ἐπιτρέψας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ μεγάλης χαρᾶς λέγειται ἐπιτρέψαι τὰς

apud illi, Christie, quod absque urbis illius magnae pernicie tam vetustus error extinctus est.

Interim Valentinianus in occiduis partibus animis, quantum aetas **31** patiebatur, ardentibus rem publicam gerens causis etiam nunc latentibus **32** lapsus vitam finivit, sed hoc quidam dolo ducis sui Arbogastis factum **32** confirmabant, idque quam maxime publica tenebat opinio. alii a commissi quidem scelere ducem alienum dicebant, sed causas praestitisse, quibus in hoc adulescens animi indignatione cogeretur, quod minus ei tanquam per aetatem nondum valido libera de omnibus indulgeret **10** imperia, fuere tamen nonnulli sacerdotum, qui pacis ab eo, qui post creatus est, legatione suscepta immunem esse ducem a mortis scelere apud Theodosium testarentur.

Sed ille nihilo segnius inflammatus ad ultionem arma contra **32** Eugenium, qui in locum defuncti substitutus est, corripit, dei primo **15** voluntatem per Iohannem monachum, de quo supra memoravimus, sollicitatus, tum ille, qui primam de Maximo ei victoriam praedixerat incrementam, etiam hanc licet non absque plurima utriusque sanguinis inundatione promittit.

13-18 Theodoset. 5. 24, 2 — 15 1924. 1-3

LNPF

1 pernicem *L* | 2 uetus *P* | 5 arbogastis *LP* aruogastis *NF* aruogasti *F* | 67 commissi *LNF* commissio *L²P* | 13 nilo *NP* signius *P* | 14 primo dei *P* | 16 scitatus *L* | primo *P* | 18 emendatione *N*

πιστὸς οὐκ ἀπίστα Χριστῆ, ὁ θεὸς ἡμῶν, οὐτι χωρὶς ἀπολείας τῆς πόλεως ἐκείνης τῆς μεγάλης ἢ οὕτω παλαιᾷ κατασφραγισθῆ αἰάνη (p. 485 Mur.).

Ἐν δὲ τῇ μεταξὺ Θεοδοσιανῶς ἐν τοῖς τῆς δόσεως μέρεσι τῆς ἐπιχρῆ πρὸς τῆς ἐκείνης Θεοδοσιανῆς τὴν ποικίλην διοικῶν βρόχη χωροῦμενος τὸ τέλος ἐπέθεσε τοῦ βίου δι' ἣν αἰτίαν μίχου τοῦ παρόντος οὕτως ὄσμεν. τὰς μὲν γὰρ αἰτίας διηρηθῆ τοῦ στρατηγῶ Ἀρβογαστοῦ γεννηθῆαι τοῦτο, καὶ τοιαῦτη παρὰ αὐτῶν ἐκείνη παύσασθαι. ἄλλοι δὲ ἄρῶν μὲν εἶναι τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τοῦτον τοῦ νόσου αἰτία, αἰτία δὲ αὐτῶν παροσχίζεσθαι τοῦ τὸν νεώτερον ἀγαπητῶνται εἰς τοῦτο προσεθῆναι, αἰτία, μισθῶν, οὐκ συνεχωρεῖτο παρ' αὐτοῦ ὡς κείνητος ἢ μηδὲν βεβηλῶς καὶ ἐξουσίαν διὰ πάντων τὴν βασιλείαν διοικῆναι (p. 486 Mur.).

Θεοδοσιῶς δὲ αἰτία ἔπειθ' ἀνεφθίς ἄλλα κατὰ Ἐυγενίου τοῦ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καταβάντος εἰς ἐκείνην ἔλασσε τὴν τοῦ θεοῦ γνῶμον διὰ Ἰωάννου μοναχοῦ καὶ ἱσχυροῦ Ἀργαίου μεμαθηκῶς.

Igitur praeparatur ad bellum non tam armorum telorumque quam **33**
 ieiuniorum orationumque subsidiis, nec tam excubiarum vigiliis quam
 obsecrationum pernoctatione munitus, circumibat cum sacerdotibus et
 populo omnia orationum loca, ante martyrum et apostolorum thecas
 5 iacebat cilicio prostratus et auxilia sibi fida sanctorum intercessione
 posebat. at pagani, qui errores suos novis semper erroribus animant,
 innovare sacrificia et Romam funestis victimis cruentare, inspicere exta
 pecudum et ex fibrarum praesentia securam Eugenio victoriam nuntiare,
 superstitiosius haec agente et cum omni animositate Flaviano tunc
 10 praefecto, cuius adsertionibus, magna enim erat eius in sapientia
 praerogativa, Eugenium victorem fore pro certo praesumpserant. sed
 ubi verae religionis fretus auxilio Theodosius Alpium fauces coepit
 arguere, primi illi, quibus nequiquam litatae tot victimae, sed fallaciae
 conscientia trepidi daemones in fugam versi. post etiam magistri horum
 15 et doctores errorum, praecipue Flavianus plus pudoris quam sceleris

6—11 Soz. 7, 22, 4. 5

LNPF

2 ieiuniorum] i. quae *N* | excultorum *P* | **3** pernoctationis *P* | cum
om. N | **5** iacebat] cacaeuat *L*¹ | prostatus *L*¹ | **6** errores] per errores
*L*¹ | nobis *L*¹ | **7** funes *L*¹ | **8** peducum *N* pecodum *P* | fibrorum *P*
 | **9** superstitiosius] *LF* superstiorius *N* super haec estitius *P*¹ superstitius *P*² |
11 creto *N* | **12** uera *P* | **13** nequi qualitate *LP* | tot] etot *N* | sed]
N de *LP* et *F* | falciae *N* fallacia *F* | **14** daemonis *L*² demonis et *P* |
15 errorum] horum *P*¹ eorum *P*² | plus *om. N*

‘Ο δὲ μέγας βασιλεὺς Θεοδοσίος — — εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάζεται οὐχ
 οὕτω τῆ τῶν ὄπλων καὶ τῶν βελῶν καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πληθύνῃ, ἥσον τῆ τῶν
 νησιεῶν καὶ τῆ τῶν ἐνχῶν τοῦ ἁγίου βοηθείαι πεποιθὼς. οὗτος γὰρ καὶ νῦν
 ἐπηγγεῖλατο αὐτῷ τὴν νίκην ἀναιμάκτων προβήσεσθαι εἰς τὸ κατ’ αὐτόν, εἰ καὶ
 ἀπὸ ἐκατέρου μέρους πλείστον ἔμελλεν ἐκχεῖσθαι αἷμα. περιήρατο δὲ μετὰ
 ἐπισκόπων καὶ μετὰ πλήθους πάντας τοὺς τῶν ἐνχῶν τόπους καὶ ἔροισεν ἑαυτὸν
 πρὸ τῶν θυρῶν τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἀποστόλων ἐπὶ κλικίον ἐξαιλῶν ἑαυτὸν
 καὶ τῆ προσεβίαι τῶν ἁγίων πισωτάτην αὐτῷ παρὰ θεοῦ βοήθειαν ἐζήτη. οἱ δὲ
 Ἕλληνες κατὰ τὴν Ῥώμην θείην ἠρξάντο καὶ σπλαγχνοσκοπίας ἀπὸ θεομιμῶν
 ποιεῖσθαι νίκην ἀφροντίν ἀπαγγέλλοντες Ἐγγένιον, Φλαζιανῶ τότε τοῦ ἐπάχρον
 σπουδαιότερον τῶν ἄλλων ταῦτα πράττοντος, ὃς πάντας ἔπειθεν Ἐγγένιον νικητὴν
 ἀποφανεῖσθαι πολλὴν ἔχων φρονήσεως οἴησιν. ὅτε δὲ Θεοδοσίος ὁ ἀληθὴς τῆ
 βοηθείαι τῆς εὐσεβείας πεποιθὼς τὰ στόμια τῶν Ἄλπεων κατέλαβεν, αὐτῷ

tous. cum potuisset evadere, eruditus admodum vir, mereri se mortem
 pro crimine iustus quam pro crimine iudicavit. ceteri vero instruunt
 aciem et conlocatis in superiore iugo insidiis ipsi pugnam in descensu
 montis expectant. verum ubi ad primos ventum est et ilico se legitimo
 principi tradiderunt. cum ceteris imis vallibus deprehensis conflictus
 acerrimas geritur. stetit aliquamdiu anceps victoria, fundebantur auxilia
 barbarorum et terga iam hostibus dabant. sed fiebat hoc non ut
 Theodosius vinceretur, sed ne per barbaros vincere videretur. tum ille
 ut conversas suorum acies vidit, stans in edita rupe, unde et conspiciere
 et conspici ab utroque posset exercitu, proiectis armis ad solita se
 vertit auxilia et prostratus in conspectu dei: >omnipotens, inquit, >deus,
 tu nosti. quia in nomine Christi filii tui ultionis iustae, ut puto, proelia
 ista suscepi: si socus, in me vindica. si vero cum causa probabili et in te
 confisus huc veni, porrige dexteram tuis. ne forte dicant gentes, ubi
 est deus eorum? quam supplicationem pii principis certi a deo
 esse susceptam hi qui aderant duces animantur ad caedem. et prae-
 cipue Bacurius. vir fide, pietate, virtute animi et corporis insignis et qui

6—S. 1039, 13 Sokr. 5, 25, 11—14 — 14/15 Ps. 113, 10

L N P F

1 mereri se, mereris ad L¹ | 3 cum locatis P conlocati F | supe-
 riori L N F | descensum N descenso P | 5 deprehensi N | conflictus
 om. F¹ | 7 non no L¹ | ut om. N | 8 viderentur L¹ | barbarus
 N | 9 stans] istans L¹ | unde et conspiciere om. P | 10 possit N posse
 L | exercitum F¹ | 11/12 dei inquit omn. inquit deus tu deus nosti N dei
 omnipotentis (-ti L¹) inquit deus tu nosti L | 12 ut puto om. L P F¹ | 13 si
 uero] puero P | 14 hic F¹ huic L¹ | forte L N F¹ quando P | 15 chris-
 tus deus F¹ | pii om. F¹ | 16 hii F P | 17 uacurius F

ἐξέτροι οἱ δαίμονες εἰς γῆν ἑτάλησαν ἐπὶ φαῖλον ἀνευδότος ποιηθέντες
 p. 487 Mur.). οὗτος γὰρ ἐφ' ἑνὴς πύργου Θεοδοσίου, ὅθεν καὶ θεωρεῖν καὶ
 θεωροῦσθαι κατ' ἐξέτρον στρατοπέδον ἠδύνατο, ἐπὶ τὴν ἐξ ἔθους ἔστρεψεν ἑαυτὸν
 βυβήσας. καὶ ἐκλάσας ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, θεὸν παρεκράτησεν, ἔφη, σὺ οἶδας
 ὅτι ἐν τῷ δόγματι τοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ σου ἐξδικήσεως ἕνεκα δικαίας τὸν
 πόλεμον τοῦτον ἀνευξέσαμεν. καὶ εἰ μὴν ψεύδομαι, τιμώρησόν με, εἰ δὲ μετὰ δικαίας
 αἰτίας καὶ σὺ ἀσπίδος ἦλθον ἐτασθεῖν. ἔπειτα τὴν δεξιάν σου τοῖς σοῖς, μήποτε
 ἔλθωσι τὰ ἔθνη· ποῦ ἔστιν ὁ Θεὸς αὐτῶν; ἢν τινα ἐλθὴν τοῦ εἰσεβεστάτου
 βασιλέως ἀσπίδ' ἵστας οἱ αἰμαῖς; ἢ κατὰ τοῦ Θεοῦ προσδεδύχθαι εἰς τὸν πόλεμον
 αὐτοχρήματον. Ἐπιβλέψας δὲ Βακουρίως ἀνὴρ τῆ πίστει καὶ τῆ εὐσεβείᾳ καὶ τῆ

comes esse et socius Theodosii mereretur, proximos quosque conto telis gladio passim sternit, agmina hostium conferta et constipata perrumpit, iter per milia ruentium ad ipsum tyrannum ruptis agminibus et acervatim fuis stragibus agit. vix fortasse ab impiis credantur
 5 quae gesta sunt. etenim compertum est, quod post illam imperatoris precem, quam deo fuderat, ventus ita vehemens exortus est. ut tela hostium in eos qui iecerant retorqueret. cumque magna vi persistente vento omne iaculum missum ab hostibus frustraretur, fracto adversariorum animo seu potius divinitus repulso, Arbogaste duce nequiquam. deo
 10 adverso, fortiter faciente, Eugenius ante Theodosii pedes vinctis post terga manibus adducitur, ibique vitae eius et certaminis finis fuit. tum vero religioso principi gloriosior victoria de frustratis opinionibus paganorum quam de tyranni interitu fuit, quibus spes vana et falsa divinatio minus in interitu contulit poenae quam pudoris servavit
 15 in vita.

Cumque post haec ut futurorum praescius imperator disponendae 31
 rei publicae sollicitudine stringeretur, ad orientem protinus mittit. ubi venturus ad bellum tuta liberos custodia commendarat. ibique Arcadium Augustum regnum sibi dudum traditum servare praecepit. Honorium
 20 vero pari dignatione praeditum ad occidentis imperium venire ocius

LN (finit 2 in constipata) PF

1 meretur *N* | proximus *P* | **2** telis] tulis *L*¹ | passim sternit] *L*
 sternit *NF* esternit *P* | acmina *L*¹ | **3** perrupit *P* | **5** est *om.* *P*
8 frustraretur *P* | **9** aruo caste *P* aruogaste *L*¹*F* | ducem quiquam *L*¹
10 aduerso] *L*²*F* auerso *L*^b*P* uerso *L*^a | uictis *P* | **11** ubique *P* | **12** glo-
 riosior *om.* *F*¹ | **13** spes| spes sua *P* | **17** mittit *om.* *P* | **18** commendaret *P*

ἀρετῇ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἔνδοξος, πάντας τοὺς πλησίον τεγγίνοντας τοῦτο μὲν τῷ κοντῷ, τοῦτο δὲ τοῖς βέλεσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῷ ξίφει ἐστροφόντε καὶ τὰ τάγματα τῶν πολεμίων συνεχεζευγμένα καὶ συγκεκροτημένα διέσπασε καὶ διὰ μέσον τοῦ πληθους τῶν πεπιωκότων τὰς τάξεις διασχίσας καὶ τοὺς σοφοὺς τῶν νεκρῶν παρῶν πρὸς αὐτὸν ἐπορεύετο τὸν τύραννον. καὶ τοῦ ἀνέμου σφοδρῶς γενομένου Εὐγένιος πρὸς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως ὀπίσω δεδραμένον αὐτοῦ τῶν χειρῶν ἤλθῃ, κακῆσε τῆς αὐτοῦ ζωῆς καὶ τοῦ πολέμου τὸ τέλος ἐγένετο (p. 488 Mur.).

Τότε τοίνυν ὡς τὰ μέλλοντα προειδὼς ὁ βασιλεὺς καὶ φροντισῶν ὅσπερ τὴν πολιτείαν διατυπῶσαι εἰς τὰ τῆς ἐφῆας μέρη παραγοῦμαι ἐπέστειλεν. ὅπου τὰ ἔαντοῦ παρήθετο τέκνα φηλαζῆ ἀσφαλιστάτη μύλλον ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξένει. καὶ ἐν μὲν τῇ ἀνατολῇ τὸν βασιλεῖα Ἀγοράδιον προσέταξε τὴν πόλιν παραδοθεῖσαν αὐτῷ βασιλείαν φηλάττει, Ὀρόριον δὲ τῇ ἀντῆ τιμήσας ἀξίε ἐπὶ τὴν τῆς δίσωος

subat. quae suscepto ad paternis osculis complexibusque constricto
 tractus occidentalis regni gubernaculis ipse Romano imperio per annos
 decem et septem feliciter gubernato ad meliora migravit cum piissimis 395
 principibus percepturus praemia meritorum.

L. IV.

1 amplexibusque P'

Βασιλεὺς ἄλλων τεχνῶν προβάττει. ἄθροια δὲ αὐτὸν περιπτεξάμενος καὶ
 γλώσσης ἀποδοχαστῶν αὐτῶν τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας τῆς δόσεως αὐτὸς ἐπὶ
 δεκαεὶ ἑταυτοῖς διακρίσας τὴν βασιλείαν εὐτυχῶς εἰς τὸν βελτίονα μετέλθε
 ἴσως μετὰ τὸν ἐκαστοῦτον βασιλέων ἐπιλεγόμενος εἰς γέγρα των ἄθλων (p. 488
 Mur.).



SEP 30 1970

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BR
160
E37
1902
Bd.2
T.2

Eusebius Pamphili
Werke

32

